Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

32:1-9(1985) 3

16342409 B
V.1

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

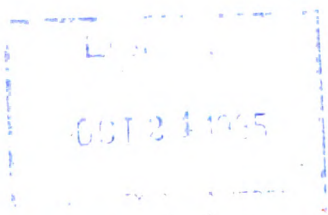

1

СОФИЯ, ЯНУАРИ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 1 ЯНУАРИ 1985 година XXXII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА 3

Д. Радева — Позицията на комуниста 6
М. Илиева — Периметрите на равносметката 12
Е. Нешева — С отговорност пред бъдещето 18
Л. Тодорова — Политическият стопанин на квартала 21

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

К. Топалова — Основни свойства на анализа в партийната дейност . 24

Партийният комитет

С. Атанасов — Актуални задачи на кабинетите 32
С. Георгиев — За по-високо качество и ефективност на партийно-организационната дейност 37
Д. Томов — Обогатена традиция 39

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Янев — Расте партийното влияние 40
К. Георгиева — Първичната организация в борба за новото . . . 44

Активната позиция на комуниста

Д. Кралев — Със силата на примера 48

Страница на редактора

Д. Колева — Защо се нарушава Уставът? 56

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Степченко — Усъвършенстване на организационната структура 57
П. Трендафилова — Никой не е забравен, нищо не е забравено . 63
А. Приймак — Техническото превъоръжаване: пътища за партийно въздействие 68

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Й. Кръстев — Времето шепти 74

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Б. Ангелов — С нарастваща роля и отговорност 76
И. Игнатов — Внедрен съветски опит 81

Партийната организация и стопанското ръководство
Взаимоотношения при новите условия

А. Лефтеров — Партиен секретар — директор 84
Г. Попов — Оценката на ръководителя от трудовия колектив . . 89

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

К. Гурбалова — Някак си по-друг е денят 92

КРИТИКА И КНИГОПИС

* — Партиздат през 1985 г. 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6.30 лева. Отделна книжка 0.35 лева.
Пор. 2239. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 8. I. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Отчетно-изборните събрания в значителна част от първичните партийни организации преминаха. Тяхната работа и резултати дават възможност да се направят някои заключения и изводи и да се очертаят по-съществените насоки за тези, които предстоят.

В резултат на грижливата подготовка преобладващата част от събранията преминават в съответствие с изискванията на Централния комитет на БКП и постигат целите, които са поставени пред тях.

Анализът на проведените отчетно-изборни събрания показва, че първичните партийни организации проявяват подчертан стремеж конкретно да оценяват постигнатите резултати и приноса на комунистите в общонародната борба за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, Националната партийна конференция, както и на постановките и задачите, съдържащи се в следконгресното творчество на другаря Тодор Живков. Събранията потвърждават растящото умение на организациите критично да анализират своята многостранна дейност, правилно да ръководят трудовите колективи в борбата за осъществяване на партийната политика за повсеместна интензификация и за подобряване на качеството навсякъде и във всичко.

Полагат се усилия с по-голяма взискателност да се преценява качествената страна на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации. На редица събрания добре се разработват въпросите за развитието на вътрешнопартийната демокрация, укрепването на партийната дисциплина, издигането на авангардната роля на комунистите, равнището на партийните събрания и др.

Характерна особеност на преминалите отчетно-изборни събрания е високата политическа активност и критичност на комунистите. Изказали са се над 30 на сто от присъствуващите и са направени много предложения и критични бележки. Те са израз на желанието на комунистите да се осигуряват по-добри условия и предпоставки за ефективна работа на трудовите колективи, за успешна реализация на социално-икономическите задачи.

До края на отчетно-изборната кампания остава по-малко от месец. През това време обаче предстои да се проведат събранията на големи първични организации, които работят в решаващи участъци в сфери на икономиката. Партийните комитети и бюрата на първичните организации следва да по-

Digitized by Google

ложат значителни грижи за тяхната добра подготовка и провеждане. Особено внимание да се отдели за отстраняването на допусканите слабости с оглед да се удовлетворят изискванията за високо равнище и творческа активност.

При разработката на проблематиката в докладите и проекторезолюциите следва с по-голяма дълбочина и конкретност да се анализира приносът на колективите и на комунистите за реализацията на курса на партията за повсеместна интензификация и повишаване ефективността на производството. Във връзка с това основен ориентир трябва да бъдат задачите и изискванията, съдържащи се в Писмото на Секретариата на ЦК на БКП от 3 декември 1984 г. до окръжните, общинските, районните и заводските партийни комитети и първичните партийни организации. Необходимо е да се даде конкретен отговор по какъв начин партийните организации и административно-стопанските ръководства ще организират работата, за да се осигури нарастването на обществената производителност на труда средно за страната с 4,3 на сто; как ще се постигне реално снижение на материалните разходи с 1,5 на сто; по какъв начин ще се изпълнят задачите за осигуряване на високоефективен износ, за да се гарантират балансите на страната; с какви форми и средства на политическата и организаторската работа ще се мобилизират трудовите колективи за разкриването на резервите и включването им в насрещните планове за 1985 г. — последната и решаваща година на осмата петилетка.

Много по-голямо внимание следва да се отдели на въпросите, свързани с работата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Необходими са по-голяма дълбочина и конкретност на анализа, за да се разкрие приносът на комунистите и на колективите за подобряване на качеството на труда и продукцията. В критичен и самокритичен дух да се разкрие как се изпълняват програмите за подобряване на качеството, какви изменения настъпват в образователната и квалификационната подготовка на колективите, какъв е приносът на комунистите в укрепването на дисциплината и т. н. Целта е предстоящите събрания да дадат верен отговор как се работи за осъществяването на дълбок пробив в изпълнение решенията на Националната партийна конференция на основата на внедряването в практическата дейност на партийните организации и на трудовите колективи на революционно мислене и революционно действие, което е залог за постигането на трайни положителни резултати по този съдбовен за нацията ни проблем.

Важна характерна особеност на сегашните отчетно-изборни събрания е обстоятелството, че тяхното провеждане се предхождаше от повсеместното изучаване на теоретическите постановки и практическите подходи, съдържащи се в следконгресното творчество на др. Т. Живков и особено в лекциите му пред слушателите и преподавателите в АОНСУ.

Като се отчитат особеностите, при които работи всяка първична организация, следва да се покаже как тя на дело осъществява изискванията да бъде не само представител на партията в трудовия колектив, но и негов представител пред партията, как работи за усъвършенстването на своя вътрешен живот, за да бъде той образец на социалистически об-

Digitized by Google

щественни отношения, как и доколко тя се превръща в здрава колективна опора на комунистите. Особено важно е да се разкрие доколко на тази основа всяка първична партийна организация съумява добре да осмисля и обогатява съдържанието на своя вътрешнопартиен живот, какъв нов положителен опит е натрупан в тази работа. Какво място намират тези постановки и изисквания в ежедневната дейност на първичните организации и на комунистите, как те се използват за издигане на идейността, организираността, боеспособността на организациите, за засилване на критиката и самокритиката, за укрепване на партийната дисциплина. С други думи, по-добре да се анализират проблемите и задачите на вътрешния живот на първичните партийни организации, което е важна предпоставка за по-нататъшното усъвършенствуване на тяхната идеологическа и организаторска работа сред комунистите и трудовите колективи.

С по-голяма вещина трябва да се покаже ролята на идеологическата работа на първичните партийни организации за осъществяване на повсеместната интензификация, борбата за икономии на материали и енергия, за високо качество на труда и на продукцията в условията на приложението на икономическия подход. Необходимо е решително да се преодолее количественият подход и да се разкрие степента на нейното активно въздействие върху съзнанието и поведението на комунистите и на трудовите колективи.

В докладите и разисканията следва да се отдели по-голямо внимание на партийното ръководство на обществените организации. Акцентът да се поставя върху това как се реализира партийната постановка за тяхната роля като обществени гаранти за осъществяване на отделни страни на икономическата и социалната политика на БКП. Това особено е необходимо и поради обстоятелството, че понастоящем се провеждат техните отчетно-изборни кампании.

Постигането на целите, поставени пред отчетно-изборните събрания от решението на Политбюро на ЦК на БКП, изисква окръжните и общинските партийни комитети да осъществяват ежедневно ръководство и контрол. Необходимо е да се засилва отговорността им за провеждането на събранията в съответствие с изискванията на Централния комитет на БКП. Те следва системно и конкретно да анализират подготовката на събранията, да засилват взискателността си към отговорниците за тях, които трябва да оказват непосредствена помощ на партийните бюра при разработката на докладите и проекторезолюциите.

Задълбоченото и конкретно обсъждане на досегашната работа и разработката на предстоящите задачи трябва да изиграят важна роля за още по-голямо активизиране на комунистите и трудовите колективи в борбата за успешно изпълнение на решенията на XII конгрес и на осмата петилетка, за достойна среща на Тринадесетия конгрес на партията.

Digitized by Google

ПОЗИЦИЯТА НА КОМУНИСТА

Обикновено точните числа респектират. Но явно измеримата точност не винаги означава пълнота и оттам — обективност. На петте събрания в Пловдив, които посети представител на списанието, присъствуваха 102-ма членове на първичните партийни организаации, от тях 39 взеха думата. Но това всъщност не обяснява дори процентното съотношение, вариращо в отделните събрания от 20 до 100 на сто. Да не говорим за друго, което е много по-важно — доколко споделените от комунистите мисли допринесоха да се повиши градусът на събранията, още по-ясно да се очертаят проблемите и на първичната организация, и на колектива, още по-добре да се види мястото на комунистите — и на изказващите се комунисти включително — в решаването на тези проблеми. Защото всяко изказване е позиция. Настъпателна, очакваща действие, програмираща действие. Взискателна — към бюрото, към комунистите, към себе си. Изчаквателна, зад освобождаващото от угризения прикритие на обективните причини. Отбранителна . . .

При цялото обяснимо многообразие от теми, от проблеми, от становища, съставляващи съдържанието на тези 39 изказвания — многообразие, което нито е възможно, нито е потребно сега да обхващаме, — се забелязват някои общи, устойчиви неща, характеризиращи посетените събрания. Да вземем

ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ОТЧЕТНО-ИЗБОРНОТО СЪБРАНИЕ

като особено важно събитие в живота на организацията, като възможност в него по-обзорно да се обхване изминатият път, да се означат постиженията и, на което особено се наблягаше в повечето случаи, да се видят нерешените проблеми, при това главно проблемите, нерешени по вина на част от присъствуващите или на всички присъствуващи.

Мълчанието на едно събрание най-често е сигнал за тревога. „Или всичко ни е наред, или е такъв батак, че не си струва да се говори" — и макар че по-нататъшното развитие на събранието в драматичния театър „Н. Масалитинов" изключваше и двата варианта, напомнянето на Ст. Сърдаров не може да се пренебрегва — твърде опасни са и безпочвеното самодоволство, и примиреното безсилие.

Разбира се, може да се прояви отношение към проблемите, да се отстоява позиция, да се формира настроение и извън стаята за събрания. Но дори когато разговорите по коридорите не се принизяват до равнището на мълвата, те нямат онази преобразуваща, действена сила, която могат да получат думите, казани на партийното събрание и предизвикали решение. „Коментарът след събранието ще е залудо" — предупреждаваше в качеството си на председател механикът на вафления цех в захарния комбинат „В. Коларов" Ив. Цветков.

Не, за нито едно от тези събрания не може да се каже, че негов отличителен белег бе понижената активност, но като проблем мълчанието тревожеше комунистите. Те го възприемаха като симптом на неосъзната и непроявена отговорност — отговорност към себе си, към организацията, към колектива. На своето последно събрание в партийната организация на енергосекцията старият комунист Сп. Спасов каза: „В доклада бяха посочени много хора, които не са си на мястото, но те си премълчаха. Състоянието на материалната база е лошо — мъл-

Digitized by Google

чим. А утре в колектива трябва да разясняваме, да даваме отговор на безпартийните . . .“ В думите на комуниста, който се разделяше със своята организация, имаше повече острота и повече болка, та заключението му „това няма да ни доведе на добър край“ — следствие на тази болка — предизвика възражение. Но в събранието действително остана нещо недоизказано и макар че броят на изказалите се не беше малък и изказванията бяха по същество, думата вземаха преди всичко ръководни кадри от организацията, а работниците изчакваха.

Защо? В почивката потърсихме обяснение с партийния секретар инж. Ал. Илиев. В друг случай бихме могли да виним материалите: много пъти ни е убеждавала практиката, че от качеството, от дълбочината и компетентността на разработките твърде много зависи активността на събранията. Но тук и докладът — достатъчно остър, наситен с персонална критика, и проектът за резолюция — конкретен и насочващ, не заслужаваха упрек.

Добре, какво може да каже комунистът, критикуван в доклада? Че ще си вземе бележка? По-правилно, по-нужно е да докаже това в практическата работа . . . На такова възражение лесно се опонира: докладът не се задълбочава в детайлите, а нерядко точно в тях могат да се огледат грешки в стила, в подходите, във формите и средствата. Само с общи усилия е възможно не толкова да се види фактът, не толкова да се назове явлението, колкото да се оголят, да се покажат достатъчно ясно причините за него.

Може да се потърси и друго обяснение. „Слабостите си ги казваме винаги, когато ги забележим. И ги отстраняваме, без да чакаме събранието.“ Тези думи на младата комунистка Катя Устанлъкова от дома за средношколки „Т. Ковачева“, изречени по друг повод, също може да се използват като аргумент, обясняващ нежеланието да се повтарят известни на всички неща. Но и такъв аргумент няма да е състоятелен напълно. Във вртележката на всекидневието не винаги може да се открои логиката на събитията, да се проследи тенденцията — за това е нужно разстояние.

Възможна е и такава ситуация. Въпросът е поставен един, два, три пъти — решение не се намира. Решението е някъде в по-горната инстанция. И хората просто са се наситили да говорят помежду си. Да вземем енергосекцията. Определението в доклада „грохнала механизация“, както стана ясно по-нататък и от разисканията, не бе казано от предпочитание към впечатляващата фраза — това е истинската, трудна и уморителна действителност. Както и липсата на подходящ дървен материал — липса, която може да обрече на заглъхване едно интересно, ефективно начинание: ремонт на мрежата под напрежение. Горчивият опит е убедил хората, че това са проблеми над техните възможности и дори над възможностите на жп възел — Пловдив. Те биха споделили своите тревоги, биха аргументирали потребностите си пред представител на по-висш стопански орган, биха поговорили отговорно като комунисти с комунист. Обстановката се знаеше предварително, логично бе да дойде такъв представител, но някакво несъгласуване попречи — така че поставянето на част от наболелите въпроси стана безпредметно. И този път, защото според думите на инж. Ив. Колев четвърта година на събранието няма представител на дирекция „Електрификация“ на ДСО „Български държавни железници“.

А може да се намери и друго обяснение за мълчанието на някои комунисти — в личните им качества. „От 23 години съм в тази организация, има комунисти, които нито веднъж не са взели думата“ — това, което каза Сп. Спасов, е много сериозен упрек — към отделни членове, към бюрото, към организацията. Упрек не само в равнодушие (макар че и това никак не е безобидно), упрек в потребителско отношение към

Digitized by Google

званието „партиен член“. Дори този факт в емоционалното напрежение на изказването да е пресилен, той дава достатъчно основание отново принципно и дълбоко да се види, да се прецени активната политическа позиция на всеки член на първичната партийна организация. Защото между тази незаангажираност, която отделни хора упорито години наред са показвали, и изискването за революционно мислене — нещо повече, за революционно действие — разстоянието е застрашително голямо.

Събранията — повтарям — не страдаха от липса на активност. Но дори на такива „нормални събрания“ комунистите не можеха да не се вълнуват от въпроса защо някои техни другари отклоняват поглед, когато председателят пита: „Кой още иска думата?“

Естествено е в центъра на разисканията комунистите да поставят

да концентрират вниманието си в сферата, в която най-пълно се изявява колективът, в която намира самоутвърждение всеки негов член.

Има какво да споделят комунистите на отчетно-изборните събрания. Своите реализирани или нереализирани възможности. Своите по-големи или по-малки победи. Своите поражения.

Първичната партийна организация в енергосекцията е допринесла много да се осигури надеждно енергозахранване на влаковете; приносът означава отразено в проценти и измерено в минути намаление на повредите и закъсненията. Комунистките — възпитателки от дома за средношколки, поели върху себе си чуждата болка и чуждата вина, реализират трудната амбиция възпитаничките им да не живеят при тях по-лошо (разбирай по-неуютно, по-бедно в духовно отношение), отколкото в семействата. Работниците от вафления цех са надхвърлили предвиденото за производство на продукция, отличена с оценките „К“ и „1“. Спортните дейци от дружеството за физкултура и спорт „Марица“ отчитат действително широка крачка напред в създаването на квартални спортни клубове, изброяват спечелените от представители или възпитаници на дружеството златни и сребърни медали на световни, европейски и републикански първенства. Отлично се представи в Седмия национален преглед на българската драма и театър Пловдивският драматичен театър; преодолявайки трудностите, наложени от реконструкцията и модернизацията на сградата, той засилва своето влияние в окръга, давайки принос в утвърждаването на положителния герой, в откриването на нови имена за българската драматургия.

Освен прекия си ефект, изразен в икономисано от денгубите време, в произведена висококачествена продукция, в спечелени отличия и записани в училищните дневници високи бележки, успехите имат и това хубаво свойство, когато са вярно оценени и правилно осмислени, да предизвикват нови успехи. Ето едно такова постижение, видяно от члена на първичната партийна организация в дружество „Марица“ Ст. Караиванов: „Ръководствата (от районен мащаб) се убедиха, че ние знаем и можем, ние също се убедихме, че те могат да ни помогнат в трудни моменти . . .“

И въпреки този стимулиращ ефект на успеха вниманието, както най-често се случва, и този път бе насочено към несвършеното, пропуснатото, към пречките, които затрудняват колективите в реализирането на техните основни — трудовите — функции.

Пречките могат да бъдат от най-различно естество. Да кажем, „грохнала механизация“, за която вече стана дума по-горе. Остаряла — морално и физически — техника в комбинат „В. Коларов“, за която от-

Digitized by Google

горе на всичко липсват и резервни части. Малко на брой — и затова пренатоварени — спортни площадки. Липса на репетиционни помещения и помещения за декорите, недостатъчен транспорт и увеличени финансови разходи за наемане на салони. И дори най-банално неразбиране и недооценяване на възпитателския труд, при който повече, отколкото при труда на преподавателя, не можеш да вземеш на въоръжение много неща от това, което предварително си прочел и научил, защото не можеш да програмираш каква изненада ще ти донесе следващият миг, не можеш да повториш буквално чуждия опит.

Ето за тези неща говореха комунистите на своите отчетно-изборни събрания.

Безспорно някои от въпросите имаха чисто производствен характер. Някои комунисти детайлизираха разискванията до недоставени части, повредени съоръжения, липсващи кутии боя. Някои изказвания, без каквато и да е промяна, биха могли да прозвучат на производствени съвещания. И вероятно са звучали. Това предизвика Сл. Славова от вафления цех да уточни: и досега са правени подобни предложения за подобряване работата в цеха, не сме чакали отчетно-изборното събрание. Жалко, че комунистката не отиде по-нататък. Защо се налага да се повтарят работническите предложения. Преценявала ли е първичната партийна организация тяхната необходимост и приложимост. Осигурявала ли е с организационни мерки тяхното изпълнение и защо тези мерки не са дали искания резултат. Действувала ли е като сигурна опора на комунистите в стремежа им да променят към по-добра обстановката в цеха... Това вече щеше да бъде разглеждане на производствените проблеми от гледната точка на партийното отчетно-изборно събрание.

Изказванията на комунистите, свързани с нерешените проблеми, които усложняват дейността на трудовите колективи, не можеха да не опрат и до въпроса за

ДИАЛЕКТИКАТА НА ОБЕКТИВНИТЕ И СУБЕКТИВНИТЕ ПРИЧИНИ

И тук амплитудата беше твърде широка. Самоотвержено и може би дори не най-полезно обръщане гръб на обективните причини („Не се крием зад тях. Дори когато брашното е некачествено, работим, защото трябва..." — едва ли в това е изходът, народът отдавна е превърнал в поговорка наблюденията си, че от трици мекици... не случайно остро се поставя въпросът за входящия качествен контрол). В другия край на амплитудата — фетишизиране на обективните причини, преминаваща от изказване в изказване тема за материалната база...

Обективни трудности, разбира се, има и дори да не говорим за тях, те пак упорито и натрапчиво ще пречат, ще изнервят, ще задържат движението напред. Но много рядко тези обективни трудности съществуват в стерилно чист вид. Обикновено ги примесваме с трудности, които ние създаваме, с причини, породени от собствената ни недисциплинираност и неорганизираност, от собственото ни неумение. „Талантливи спортисти израстват в дружество „Марица" — отбеляза Д. Стоянов. — Със създадените при нас състезатели по вдигане на тежести спокойно на световно първенство можем да излезем, дружеството срещу национални отбори. Но когато момчетата станат мъже, връзката им с „Марица" изтънява..." Има ли тук обективни причини? Има, разбира се, неведнъж е писано за богатите възможности на някои спортни дружества да привличат по не най-достойния начин състезатели, за чието израстване пръст не са помръдвали, за противоположния на кукувичия инстинкт да пренасят чуждите — оперени вече — пилета в своето

Digitized by Google

гнездо. Но достатъчно ли правят комунистите от дружество „Марица" поне да затормозят, ако не успеят да неутрализират действието на обективната причина? Какви субективни пропуски във възпитателната работа помагат връзката на някой спортисти с дружеството с такова тревожно постоянство да се къса? Какво не е догледано? В тези въпроси също има логика — не случайно темата за собствената отговорност, за собствените възможности на дружеството да формира привързаност, посилна от користните сметки, се подема по-нататък от Пенка Стоянова — известната българска баскетболистка, сама чудесен пример, че законът за прелетните птици не е чак толкова обективен . . .

Чуват се понякога на събранията призиви: дайте да помислим за субективните причини, няма смисъл да се занимаваме с обективните. Това е обяснимо, като се вземе предвид стремежът да се мобилизират хората да изпълняват възможно най-точно и най-творчески своите собствени задължения. Все още тук резервите са много големи — но не са безкрайни. „Не е много правилно — подчерта Цв. Стаменова от захарния комбинат — да гледаме само субективните причини, а за обективните да не говорим. За да има прелом, трябва да видим двата проблема ръка за ръка: субективните да решаваме, за обективните да търсим съдействие. Защото и обективните причини в други мащаби, в рамките на обединението например, може би са субективни . . ."

И в други изказвания се отстояваше такова разбиране, не по-малко отговорно, не по-малко гражданско от първото. Струва ми се, че до известна степен то бе адресирано и към представителя на сп. „Партиен живот": хората все повече привикват да смятат, че гласността притежава своя собствена сила. Това ме задължава да запиша поне някои от техните проблеми и искания, важни за успешната им работа, за да достигнат по възможно по-кратък път до своите адресати: обединенията „Българска захар" и „Български държавни железници", Комитета за култура . . .

„Текучеството е голямо, защото поради лошата техника хората влагат незаплатен труд, за да произвеждат брак . . . Решаването на проблема за механизацията на хранителната промишленост е крайно наложително. С ръчен труд не можем да излезем ефективно на международния пазар . . ."

„Погрешно е да се разчита на внос на резервни части, защото винаги ще сме зависими от валутата. А и не сме само ние, много предприятия използват елпекачи. Да се положат усилия за изработването на резервни части у нас, в България."

„Техниката, с която работниците от енергосекцията отиват да отстраняват аварните, сама е в аварийно състояние. Трябва ли да се случи нещо непоправимо, за да се вземат мерки?"

„Четвърта година в драматичния театър експериментално се прилага чл. 4 от 79-о постановление. Смятаме, че този член и това постановление не са най-пригодени за колектив като нашия, те не отчитат неговата специфика. По официален отговор няма — удал ли се е експериментът или не. Докога?"

Обективните причини на друго място, в друг колектив може да са субективни. Тази истина е вярна, но тя има и друга страна. Нашите субективни грешки и пропуски другаде могат да тегнат като обективни причини. Да речем, в търговията със захарни изделия, в точното разписание на влаковете, във възпитанието на новите хора . . . Тази мисъл за съжаление не изкристализира достатъчно ясно. А това сега, в обстановката на засилващите се и усложняващите се взаимоотношения между колективите, е особено актуално. Това е действително гражданска позиция . . .

Digitized by Google

Разкривайки онова главно, което характеризира партийната дейност, комунистите непременно се връщаха на един основен въпрос — за своята

АВАНГАРДНА РОЛЯ В КОЛЕКТИВА

Пътят на думите е дълъг. Кратък е пътят на делата. Тази стара мъдрост придобиваше точно определени очертания, изпълваше се с конкретно съдържание в изказванията. Комунистите са за пример — почти всеки, който вземаше думата на събранието във вафления цех, не пропускаше да направи тази констатация. Пример — това означава съвестен, безотказен труд. Иначе не може, голите призиви не намират отклик.

„Тук няма звънец, звънецът е в душите ни" — тези думи на директорката на дома за средношколки М. Сивкова могат да се сторят твърде приповдигнати само на човек, който не е стоял нощем край болното — еднакво чуждо и свое — дете, който не е обикалял по инстанциите да набави нужното за момичетата, но и не е искрял като тях от възторг, като гледа радостната синева на новите юрганчета, комфортния за техните представи уют на фоайетата. Може ли да заразява всеотдайността? Може, естествено. За две седмици колективът, 16 души възпитателки и обслужващ персонал, е превърнал старото общежитие, позанемарено от други, в истински дом — заради един възторжен възглас на децата!

Комунистът организира другите с примера си. С ангажираната си позиция. С опита си, който щедро споделя. С таланта си да подеме идея и до самозабрава да работи, за да се реализира тя, като със своето увлечение заставя и другите да го следват.

Не разбрах кои от тези качества точно притежава Людмил Нанев от механичната работилница в енергосекцията. Но самият факт на неговото присъствие в колектива е доста силен: „Един комунист води десетина безпартийни" — такава характеристика му направи началникът на секцията инж. Г. Попов.

Тази активна позиция личеше и тук, на събранията. Хората вземаха думата не за да оставят хубаво впечатление, а загрижени за своите партийни, обществени, трудови проблеми. „Любезността не е в полза на нещата" — съвсем уместно забеляза режисьорът на драматичния театър Р. Карабалиев, защото не става въпрос за добрия тон и доброто възпитание, а за любезност, която би имала за синоним равнодушие и безпринципност.

Впрочем критиката и самокритиката също имат свойството да впечатляват. Но от такъв външен ефект решително се дистанцира в заключителните си думи партийният секретар в театъра Ст. Миндов. „Не от демагогия, за да помислите: малко са направили, но хубаво го казват, самокритично, възприехме този подход. Много по-голямо е значението на едно събрание в перспектива."

Може би по логиката на контраста възниква в паметта ми друг разговор — за апатията. Младата комунистка инж. Т. Копривленска от енергосекцията говореше за нея като за „болестно състояние на мозъка". Нужно е да продължим разсъжденията и по-нататък, не в медицинския смисъл на това понятие. От обществена гледна точка явлението „апатия" е още по-опасно. А видяно от позицията на партийната практика, то е до такава степен противопоказно, че може да означава духовна гибел за комуниста.

Ценното на разискванията обаче бе не само стремежът да се види по-ясно съдържанието на понятието „авангардна роля", по-точно да се

Digitized by Google

очертаят неговите контури. Правеше се — особено на събранието в енергосекцията — характеристика, оценка на формите и средствата, на подходите и пътищата към засилване на тази отговорна и задължаваща роля на комунистите в колектива. Не ставаше дума за нещо принципно ново, преценяваше се дали това, което има в практиката, достатъчно добре й служи: поръченията, инициативата с чисто пловдивско местожителство „Отчет пред революцията“ . . . Означаваха се сферите, където тази авангардна роля е особено нужна: в борбата за качество и дисциплина, за утвърждаване на колектива като стопанин на социалистическата собственост, в решаването на проблемите на техническия прогрес.

При такова внимателно вглеждане не можеше да не се забележат пропуските. Половинчато изпълнени обещания. Забравени поръчения. Отстъпени от комунистите позиции в борбата за технически прогрес. При такова заинтересовано и затова задълбочено вникване в проблемите не можеше да не се изрече тежката дума „формализъм“. А по-нататък? . . .

Във връзка с авангардната роля възникна и темата за информираността. Имат ли комунистите информация, достатъчно актуална и пълна, за да формират обществено мнение, да водят след себе си безпартийните. В енергосекцията например смятат: все още малко и рядко се получава такава информация. И исканията им не бяха продиктувани от стремеж за някакво кастово отделяне, просто потребността е такава — бързо и компетентно да се реагира, да се опровергае нелепият слух, да се създаде настроение за активно действие. Много неща комунистите могат да постигнат сами, като никога е актуален сега въпросът за самообразованието, за самоподготовката. Не е използвала всичките си възможности и първичната партийна организация. Но и вишестоящите партийни органи има за какво да помислят.

Толкова специфични за всяка организация и толкова общи всъщност проблеми . . .

Събранията помагат тези проблеми да бъдат видени, назовани, анализирани. Това е много нужно и много важно, за да бъдат те решавани. Наистина добре бе казано: смисълът на събранието е в неговата перспектива . . .

Дарина **РАДЕВА**

ПЕРИМЕТРИТЕ НА РАВНОСМЕТКАТА

Нравственият императив на събранието нямаше защо да бъде търсен, той се налагаше сам. От категоричността на лозунга, съчинен и написан достолепно, до репликите и шегите, изказани през почивките, всичко бе обусловено от голямата цел — изграждането на личности, които сами след това ще възпитават личности; подготовката на висококвалифицирани учители, за които професията няма да бъде обикновено занятие, а призвание, смисъл на живота, съдба . . .

Дешифрирането на тази новеля в рамките на годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация във филологическия факултет на Великотърновския университет „Кирил и Методий“ не би могло да бъде пълно. Едно събрание, колкото и многостранно да

Digitized by Google

разисква проблемите, стореното и несторено по пътя към голямата цел, неизбежно ще пропусне нещо, неизбежно нещо ще игнорира, ще подцени, няма да отбележи... Дори когато докладът е обстоен, дори когато изказванията са изчерпателни.

Всичко не можеше да се каже, да се анализира, да се отчете. Такъв максимализъм на нито едно събрание не би могъл да съществува. Но стремеж да се разширяват границите на равносметката имаше. Имаше го в превъзходна степен. И точно този стремеж се превърна в тема на тези редове. Защото без очертаването на пространството на действие на партийната организация, с активното участие на всичките й хора, без оценяване на подходите на движението към целта истинска равносметка няма. Сборът от цифри и факти още не е отчет.

Кръгът на оценките и изводите в годишния анализ не е затворен, той ще продължи и след събранието, затова нека да потърсим посоките на разширяването му. Не в преповтаряне на оцененото, а в търсенето на нови граници и възможности за творчество и динамизъм в практиката.

Да започнем с една аномалия, в чието превъзмогване се крие значителен резерв за бъдещи успехи.

Критичността на това събрание не само вземаше връх над самокритичността, тя в максимална степен я изместваше.

Всеки, който бе в залата, не можеше да не бъде впечатлен от факта, че в доклада изобилствуват имена. Максимум конкретност. Критиката — пряка, с адрес. По-късно, вече без имена, критиката продължи и в изказванията. Но в повечето от случаите без самокритичност, с мъгливото прокрадване на нещо, което винаги ме е стъписвало — удобството на мнимата проблемност. Едно такова, дозирано, да не кажа пресметнато, поведение, характерно за професионалните оратори. Припомням: в част от изказванията беше това — разтегливи оценки, банални изводи. В кръга на известните за присъствуващите въпроси, поставяни пред тази същата аудитория неведнъж и дваж, в кръга на още по-известните отговори.

Тези неща не натежаваха, те просто бяха фон на изблікващите контрапунктове, на обратите, на учестените, понякога до задъхване, безпокойства.

Усещането за монотонност биваше сривано от нечия реплика, от нечие вникване в проблемите, изповедният тон се сменяше с някакво лумване (частично или по-трайно). Тогава такива фрази като: „Казаното в доклада ни дава повод да разберем, че..." оставаха да стоят в пространството, давайки път на онази острота, подвижност, яркост на мисленето, която прави едно събрание поле на действие, а не говорилня.

Достатъчно разгърнати в ширина още в доклада и в проекта за резолюция, в изказванията проблемите вече търсеха своите висоти и дълбочини, засядайки тук и там във вакууми и в подводни камъни. Защото преглъщаните думи не бяха малко. Те се улавяха, ако човек слушаше добре. И ако само дни преди това академик Динеков бе търсил чрез страниците на „Пулс" един нов Радичков, в часовете на събранието и най-вече в неговите паузи (където мненията продължаваха да валят, потъвайки в цигарения дим, защото в кулоарите протокол нямаше) потенциални радичковски въглени просветваха. Тази фина сплав, словото, добиваше всякакви оттенъци. Обяснимо. Нали в случая с него оперираха филолози?

Може би точно това умение да боравят с речта, да държат на стойността й стъписваше тези хора, когато трябваше да употребят определени думи срещу себе си. Знаейки силата им, те вероятно не не-

Digitized by Google

каха да ги хвърлят на вятъра. Казваха ги на място, оценявайки явленията, и всичко би било много добре, ако насочваха отделни оценки и срещу себе си.

Но тъй като самокритиката не е само думи, а преди всичко дело, преди всичко — положително изменение на нещата чрез действие, а не само чрез признание, може да се предполага, че недоволството ми ще бъде опровергано. Това очакване се подсилва от още едно обстоятелство. В своите отчети пред бюрото и на предидущи партийни събрания комунистите се бяха саморазкритикували. И тъй като специалистите твърдят, че „ако самокритиката се повтаря често, и то за едни и същи слабости, тя загубва своята ценност", хората вероятно просто се въздържаха да насочват стари стрели в стари посоки.

Занимава ме друг въпрос. В доклада, както вече споменах, и в най-малка степен нямаше либерално отношение към недостатъците и към техните носители. Нещо повече — търсеха се причините за тези недостатъци, сочеха се пътищата за тяхното отстраняване. Предизвикана бе социалната съвест на присъствуващите. Част от тях реагираха смело на тази настоятелност, но други (и това бяха предимно преподаватели) възроптаха против високите критерии, предявени не толкова в доклада, колкото в цялостната работа на бюрото, а също и в дейността на академичния съвет.

Ако в някои от пунктовете на тези възражения не бих пожелала да вникна, по повод на едни от тях не бих могла да мълча. Двама от висшите педагози определено не се съгласиха с високия критерий за социална активност на преподавателя във висшето учебно заведение като задължително условие за неговата цялостна изява. Тук коментар не се налага.

Утешително ли бе, че тези хора бяха двама от 68-те комунисти, присъствували на събранието?

Не. Защото тези двама не бяха метеоролози или лаборанти. Всеки от тях бе призван да възпитава всеки миг с всяко свое становище няколко десетки, няколко стотици свои следовници или свои противници. (Сравнението с другите две професии е произволно. То няма антисъдържание.)

Като антитеза на тази боязъл от отговорност прозвуча следното становище, изразено на събранието: „Особено значение придобива сега връзката на учебно-възпитателната работа с личностните качества на субективния фактор. Тя е призвана не само да обосновава огромната роля на субективния фактор в общественото развитие, но и още по-активно да разгръща неговата преобразуваща сила, да бъде съавтор на обществено необходимите черти и качества на личността, да бъде духовен стимул и опора на инициативата, на непримиримостта към слабостите и недостатъците, на стремежа за по-активен принос в труда и в обществената дейност."

Отклонение първо. Аудиторията, изследваща тези сложни отговорности. Съставът на първичната партийна организация е строго симетричен. Членуват равен брой преподаватели и студенти. Изказваха се близо една трета от присъствуващите. Всяка от половините разискваше предимно своите проблеми. Преподавателите — научната дейност, качеството и количеството на издаваните учебни помагала, състоянието на дисциплината, изискванията на горестоящите ръководства, организацията на учебния процес, обществената ангажираност на съвременния преподавател във ВУЗ... Студентите — натоварността на съвременния обучаващ се във ВУЗ, броя на учебните часове и тяхното разпределение по дни и по седмици, националния политически конкурс и младежкото плуване, творчество, летните и есенните бригади, клуба за естетическо възпитание, дискотеките, работното време на стола и на библиотеките, съвпадащо с последните учебни часове... Имаше и преливащи се въпроси: партийната учебна година, изпитното ръководство на Комсомола, поръчленията, атестирането и т. н. При това общо взето студентите бяваха лаконични,

Digitized by Google

преподавателите — обстоятелствени. Дори тук, дори в часовете на своята годишна равносметка, трибуната и залата си бяха обособени, въпреки явните и спонтанни усилия да заздравят мостовете помежду си. Самото наличие на мостове, самото протягане на ръце говореше за дистанция.

Неудовлетвореността от постигнатото през този резултатен във всяко отношение за факултетската партийна организация период е онзи разширяващ границите на годишната равносметка факт, който не би трябвало да бъде отминат.

Съвсем не произволно студентите сложиха знак за равенство между неудовлетвореност и самоуважение. Тук ще открием малка скоба. Двама от студентите, които бяха критикувани за слаби оценки, получени в края на последната сесия, не взеха отношение по въпроса, не казаха нищо, навярно мълчанието е тяхна броня не само в изпитни ситуации. Но някои от останалите, вероятно от отличниците или пък от добрите, отъждествиха самоуважението и неудовлетвореността. Дори се обосноваха с формулата на Джеймс, гласяща, че самоуважението има за числител успеха и за знаменател претенциите. Познати и стари неща, поднесени на място.

Малко преди това бе говорено за климата в катедрите и студентското цитиране на Игор Кон в допълнение към формулата бе косвено подаване на ключа: „Колкото по-големи са претенциите, толкова по-големи трябва да бъдат постиженията, за да се чувствува човек доволен".

Тази истина бе продължена: „Но самоуважението се определя не само от съотношението между претенциите и успеха. То, както и частните самооценки, до голяма степен отразява непосредствените взаимоотношения с другите хора, с тяхното мнение за околните..."

Боя се да бъда дидактична или пък да подсказвам оценки. Ще отбележа само, че този момент добре отмества границите на равносметката в добра посока.

И докато събранието си тече, нека се обърнем към трибуната.

Отклонение второ. Председателят на събранието. Критикуван в доклада и оправдан в изказванията, Анко Калоянов не сложи в изказването си нито плюса, нито минуса от тези оценки. Убедена съм, че този човек е с високо самосъзнание, с висока взискателност към себе си, но някак не му се искаше да вади на показ (и то точно когато е на трибуната и когато председателствува годишно партийно събрание) своите качества. Той бе максимум сдържан, не лансираше своите пристрастия, но вместо него това стори седмица след събранието вестник „Отечествен фронт" на своята първа страница. Няма да препечатвам биографичната справка, не само защото тя е с един изпаднал печатен ред и по този начин скрива важен факт. Ще кажа само, че този млад белетрист, член на Съюза на българските писатели и автор на редица книги, е възпитаник на Великотърновския университет и от 1972 година — преподавател в същия университет.

В случая го разглеждам като председател на събранието и не мога да не отбележа динамичното му присъствие, отговорността му за всичко, което ставаше в залата в тези няколко часа. Някои председатели позволяват на събранието да се промъкне протяжна скука (тук пространността биваше умело управлявана), някои председатели не са достатъчно находчиви и допускат спадове в хода на действието. Калоянов прояви такт, въображение, рефлекс, дори импровизация. Тук го хваля, защото той не се похвали с нищо в изказването си, и го критикувам, защото той не се самокритикуваше пак в това изказване. Просто си говореше като в учебен час... Пропуснах да кажа, че като председателствуващ прояви чувството си за хумор. Един от студентите искаше да посочи като аргумент на заетостта на съкурсистите си прекомерния брой на учебните часове, но не каза кои дни и кои дисциплини има предвид. В залата се понесе недоумение. Тогава председателят помогна на потърпевшия: „Вие, колега, сте като онзи човек от един реконструиращ се град, който казал: „Аз зная една неразкопана улица, но няма да я кажа на ръководството..."

Висшият форум на факултетската партийна организация определи отчетния период като особено благотворен, резултатен, дори една

Digitized by Google

от преподавателките каза, че сега тук определено може да се говори за берекет. Думата беше хубава, не можеше да не се запомни. И наистина цели страници от доклада са изпълнени с отчети за активно участие в разнообразни местни, окръжни и национални прояви, цели пасажи — със заглавия на издадени трудове и книги на хора от факултета. Масови са участията на преподавателите в юбилейната сесия, посветена на 40-годишнината на Девети септември, в сесията, посветена на 40-годишнината на Съюза на научните работници в България, в подготовката и организацията на Четвъртия международен симпозиум по изучаване на руски език и пр.

Но ние се условихме в началото да не дублираме отчета, а да търсим тенденциите. Защо съобщавам този факт? Само за да изтъкна, че зад общите успехи не бяха скрити ни в най-малка степен недостатъците на отделни преподаватели. И забавилите дисертациите си, и закъснелите с изпълнението на други творчески и служебни задачи бяха критикувани точно и ясно. С всичката категоричност на една гласност на неизвършеното, изисквана от партийната дисциплина.

Някои от незасегнатите се опитаха да оправдаят колегите си, позовавайки се на други извършени от тях неща като издадени художествени книги и пр. Замяната на едни оценки с други като прийом бе категорично отхвърлена от събранието. Нещата бяха търсени с точност, с безпощада. И това е обещаваща предпоставка за успех през следващите периоди.

В този дух бяха и повечето от препоръките, между които и едно от предложенията на ректора професор Станьо Георгиев: по-малко да отчитаме, в смисъл по-кратко да отбелязваме успехите. Да търсим тенденциите за бъдещи резултати, да търсим пътищата към непостигнатото. Например партийната организация в края на предстоящата сесия да не прави по традиция обстойни статистики на извършеното, да не регистрира повторно онова, което ще бъде отчетено от административното ръководство, а да анализира причините за това, което не е сторено, и да потърси начините как да бъде изпълнено то, от кого, докога.

Подходът към проблемите, показан на годишното събрание, дава надежди да се вярва, че този стил ще се превърне тук в по-нататъшна практика. Повлияна от този стремеж, не се боя вместо да разкажа за многото положителни резултати в дейността на бюрото, вместо да се спра на творчеството в дейността му, която е определяща и ярка, да разкажа за един непреодолян анахронизъм, подкрепен, уви, само с един пример.

Става дума за самоцелността в работата, проявявана понякога. Тук е правено изследване за интересите на младите хора, а решение на базата на тази информация не е взето. Не е мислено какво ще се променя, какво ще се рационализира. Изследването си е останало като някаква съпътстваща дейност, в която не са се постарали да вникнат дори самите извършители, социолозите. Констатациите са направени, до препоръки не се е стигнало. Ако има такива, те са общи, незначителни, не водещи до промени. Партийното бюро вероятно съзнава, че от информацията трябва да се стигне до анализ на явленията, до решение и най-вече — до настъпателни действия за реално изменение на нещата, но... вероятно само съзнава. Знае, че нещо повече засега не е сторено освен изразеното в доклада становище да се измени подходът към решаването на този въпрос.

Това е началото — да се осъзнае необходимостта от промяна. Но ще достигнат ли енергия и воля промяната да бъде сторена? Ще бъдат ли мобилизирани силите за постигане на осезателни резултати? Това е трудоемка работа — търсенето на пътя към всяка личност, от-

Digitized by Google

читане и насочване на интересите й. И по-нататък — обвързване на партийните поръчения и на цялостната обществена дейност на отделните комунисти с реалните им способности, стремежи, тежнения, компетентност.

Въпросът има своя дълбок подтекст. Сега университетските преподаватели изучават интересите и стремежите на своите възпитаници. Утре тези студенти ще имат свои ученици. Не бих искала да си послужа с думата щафета, но това продължение ще зависи до голяма степен от началото. Занимавайки се с различни страни на качеството на обучението, партийната организация с право си дава сметка, че не може да мине без по-пълно познание за интересите, способностите на онази действена страна на процеса на обучението, определяна в някои от университетските доклади като студентска маса. За многоликостта на този богат сбор от личности, за тежестта на това огромно число, съставено от единици, разсъждаваха и ще разсъждават и действуват в бъдеще комунистите-филолози.

Проблемът за качеството на учебно-възпитателната работа — проблем, решаващ изграждането на многостранно развити личности, способни пълноценно да се реализират в живота и в труда — на разглежданото събрание бе обсъждан в цялата му сложност. Кое бе доминиращото? Като първостепенно условие за постигане на високо качество в учебно-възпитателния процес бе определено търсенето и прилагането на високи критерии във всяка дейност — и в основната, и в най-периферийната. Защото, както бе изтъкнато, в този сложен процес маловажни моменти няма, подробностите винаги могат да се окажат решаващи.

Тези критерии бяха търсени не в посока на вчерашното, на извоюваното, на постигнатото, а от позицията на утрешния ден.

От тази позиция беше оценявано стореното, беше определяно и предстоящото.

Овладяването на такива критерии е труден, мъчителен процес, изискващ творчество, всеотдайност, търсене на мащабност, „излизане вън от домашните прояви", както бе настоял в изказването си деканът на факултета доцент Иван Радев. Овладяването на такива критерии изисква високо самоуважение, висока самокритичност, висока неудовлетвореност от постигнатото, за които вече стана дума. Инак първичната партийната организация как би осъществила намерението си през следващите семестри да работи още по-целенасочено за професионалното и творческото изграждане на всекиго от подготвяните тук бъдещи учители поотделно?

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

С ОТГОВОРНОСТ ПРЕД БЪДЕЩЕТО

На годишните отчетно-изборни събрания първичните партийни организации от учебните заведения на Коларовски район на столицата отидоха въоръжени с цялостна програма за привеждане на образователното дело в съответствие със социално-икономическите проблеми на страната — програма, конкретизирана и актуализирана в следконгресните разработки на партията, в материалите на Националната партийна конференция. На събранията комунистите задълбочено и с чувство за отговорност пред утрешния ден на родината, с повишени критерии анализираха и оценяваха постигнатото в главните направления на преустройството на образованието, търсеха своето място, чертаеха нови подходи и пътища, оценяваха качеството на педагогическия труд. Защото образователната система днес е стратегически фактор за интензивното развитие на икономиката и научно-техническия прогрес.

Завърши първият випуск на новото единно средно политехническо училище — випуск с нов тип подготовка, която съчетава в единство общообразователното, трудово-политехническото и професионалното изграждане. В Коларовски район и в 8 учебно-професионални комплекса, създадени в съответствие с потребностите от кадри за районната промишленост, единадесетокласниците изучаваха 17 широкопрофилни професии. В делова и творческа обстановка комунистите от 29, 59 и 15 ЕСПУ; от СПТУ „Вл. Комаров" обсъждаха въпроса за подготовката и реализацията на средни кадри за машиностроенето, строителството, леката промишленост, за обслужващата сфера. В отчетните доклади на партийните бюра бе анализирана работата на партийните организации за един напрегнат, пълен с дръзновение период за привеждане на новите структури на образованието към потребностите на обществото — период, през който с водещата роля на комунистите бяха създадени необходимите политически, организационни, материално-технически и педагогически предпоставки за ефективен учебен процес във II и III степен на ЕСПУ.

В тези оценки се крият извървени пътища за преустройство в мисленето и подхода при решаването на задачите на образованието, умението да се използват комплексно социално-педагогическите фактори за формиране на младата личност и тяхното реално измерение — сключените договори с базовите заводи, приемане и реализиране на съвместни програми за възпитателна работа с единадесетокласниците, подготовката на учители и наставници за изпълнението на качествено новите задачи, системната дейност за определяне на работните места в III степен в образцова трудова и социално-педагогическа среда.

Отчетно-изборните събрания на ППО в тези колективи си приличат в едно — комунистите не разказваха за извършеното. Те оценяваха своята дейност по крайните резултати — реализацията на випуска, и то реализация не въобще, която за района е 86 на сто, а реализация по овладяната във II и III степен професия.

Как комунистите оценяваха постигнатото?

Равносметката за випускниците на 29 ЕСПУ е радваща. От всичко 40 ученички от специалността продавач-консултант 40 получиха отлична оценка по практика. По специалностите стенограф-машинописец 30 от 40 ученички получиха категория, от които 8 — първа, а по стенография 31 ученички защитиха II и III клас. От паралелката по административно обслужване 10 девойки са приети във ВУЗ и 30 ра-

Digitized by Google

ботят по специалността, а от паралелката по търговско обслужване само 5 упражняват изучаваната специалност. Този реален резултат предизвика задълбочения анализ, търсенето на неизползваните възможности, на пропуснатото в цялостната работа с учениците. Всички са убедени, че немалко извършиха училищният колектив и стопанските ръководства, профсъюзните и комсомолските организации на училището и СП „Супермаркети", за да разкрият спецификата на професията на търговския работник, да приобщят към нея випускниците. А защо резултатите не удовлетворяват? Причините се търсят и в по-конкретната и системна работа с родителите, за да се преодолее психологическата бариера в отношението към тази професия, и в недостатъчното професионално ориентиране в I степен на ЕСПУ, и в необходимостта от по-умело използване на лостовете за сключването на индивидуалните договори за работа по специалността още в края на X клас. Необходима е конкретна работа и с учителите — класни ръководители, конкретна помощ на дружествените комитети на Комсомола за усъвършенствуване на дейността им в това направление.

Друг момент в работата на тези събрания — активното изучаване на влиянието на социално-педагогическите фактори за формиране на комунистическо отношение към труда, за осъществяване на единство между обществените и личните интереси, за възпитание на любов към професията и готовност за вливане в редовете на работническата класа.

Комунистите от 15 и 59 ЕСПУ, от СПТУ „Вл. Комаров" задълбочено анализираха приложението на комплексния подход при идеологическото въздействие на учащите се, получил нови измерения при новите условия за провеждане на учебно-производствения процес в XI клас. Наложи се изводът, че училищните партийни организации и тези на базовите заводи — 8-и март", „Е. Телман" и комбината за хладилна техника „Ан. Иванов", са съумели правилно да насочат възпитателното въздействие на социалните фактори — училище, трудов колектив, наставник, комсомолско дружество — върху учениковата личност. Под ръководството на партийните организации е извършена широка масовополитическа и агитационно-разяснителна работа сред учениците и техните родители за запознаване с условията на работа в завода, с избраната професия и перспективите на нейното развитие, с традициите на трудовия колектив и неговите трудови герои. Обогатени са формите на работа с комсомолците.

В СПТУ „Вл. Комаров" комунистите дадоха положителна оценка на проведената вътрешноучилищна пресконференция с участието на наставници и ръководители от КХТ „Ан. Иванов", на специалисти от МНП, както и на участието на единадесетокласниците в прегледа „За майсторство и творчество в професията".

За първи път учебно-възпитателният процес в XI клас на 15 и 59 ЕСПУ с учебно-професионалните комплекси по лека промишленост и строителство бе изнесен в базовите заводи.

Бяха ли намерени най-подходящите форми на работа? С усилията на партийните, училищните и стопанските ръководства — да. Такъв е обобщеният извод.

А резултатите? От 44 девойки, изучаващи специалността оператор в апретурно-багрилното производство, 13 работят в базовия завод „8-и март" — сред трудовия колектив, който им даде доверие и обич, начален социален опит, вдъхна им любов към професията на текстилеца. Разковничето е в пълното единодействие и координация в работата на училището, завода, педагогическия, ученическия, трудовия колектив.

Digitized by Google

Такъв извод правят и комунистите от ППО при 59 ЕСПУ с УПК по строителство. Стъпките са първи — 5 девойки работят в Домостроителния комбинат—1 по специалността строител в производството на стоманени конструкции и изделия, но постигнатото не е в количеството. Тук става дума за възпитанието на нова ценностна система за оценка на явленията, за трайно ориентиране в професията.

Поетият път е правилен, но комунистите не са удовлетворени. Постигнатото е начало. Създаденият положителен опит трябва грижливо да се отглежда, внимателно да се отбира ефективното. Новото трябва да се утвърждава и положителните изменения следва да се множат през тази учебна година. Това много силно изрази в своето изказване директорката на Техникума по каучук и пластмаси В. Тошева: „Сега критерий за нашата работа трябва да бъде не само днешният ден, но и перспективата в развитието на училището. Необходимо е обучението в техникума да се приведе в съответствие с новите технологии и потребностите на научно-техническата революция, да се подготвят кадри за нейното извършване."

Творческият заряд в комунистите от този техникум винаги е съпътствувал тяхната работа. На годишното отчетно-изборно събрание през миналата година те поставиха въпроса за откриване на нова специалност — автоматизация на процесите в химическото производство. Паралелката по автоматизация е вече реалност. Зад този лаконичен факт се крие целенасочена системна работа за реализиране на направени предложения и още повече — за изграждане на необходимата съвременна научно-техническа база, гарантираща изпреварващата подготовка на средни изпълнителски и ръководни кадри в областта на авангардни направления на научно-техническия прогрес. Комунистите записаха в приетата резолюция: „Да се изготви концепция за развитието на техникума и въвеждането на нови специалности, съответствуващи на развитието на химическата промишленост". Под ръководството на ППО ще продължи изграждането на център за подготовка и преподготовка на кадри за работа с електронноизчислителната техника.

Ясно се очерта прогнозиращата функция и на партийната организация в СПТУ „Вл. Комаров". И там комунистите си поставиха високи цели за изпреварваща подготовка на кадри за стратегическите направления на научно-техническия прогрес, за бъдещото развитие на училището. И може би най-правилното решение е изграждането с КХТ „Ан. Иванов" и Института по хладилна техника на учебно-професионален център за подготовка на кадри за хладилното машиностроене.

Как партийните бюра използваха организационните лостове при решаване на сложния въпрос за професионалната подготовка и пълноценната реализация на младата личност?

Комунистите оцениха, че обсъждането на въпросите за работата на училищните ръководства, за създаване на организация и условия за ефективен учебно-възпитателен процес в XI клас, развитието на интеграционните връзки с базовите предприятия, контролът по изпълнение на координационните програми и др. и приетите решения са способствували за мобилизиране на колективите за подготовката и реализацията на първия випуск на единното училище. От своя страна партийните организации в базовите предприятия обогатиха дневния ред на своите събрания. Проблемите на организацията на производствено-учебния процес в III степен на ЕСПУ и осигуряването на подходящи работни места, дейността на профсъюзните и комсомолските организации с тази нова категория ученик-работник и ученик-стажант, ролята и мястото на наставниците и други бяха обект на тяхно об-

Digitized by Google

съждане. Появи се, макар и несмело, опит за провеждане на съвместни заседания на партийните бюра с оглед комплексно да се решават проблемите на обучението и възпитанието.

Отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в училищата на Коларовски район анализираха един дръзновен период от работата на комунистите за осъществяване на преустройството на образователната система, един отговорен период на изграждането на новите образователни структури. Те очертаха в същото време подходите, методите и средствата за издигане на социалната ефективност на образователната система.

Евдокия НЕШЕВА
кореспондентка на „Партиен живот"

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ СТОПАНИН НА КВАРТАЛА

Просторната зала бързо се изпълва с хора — делови, енергични, макар че всички вече са преминали активната трудова възраст. Това впечатление остава у нас, защото членовете на 24 квартална партийна организация в Русе се събират на своето годишно отчетно-изборно събрание като на празник. Организацията е многобройна. Повече от 100 комунисти членуват в нея и почти всички, с изключение на няколко тежко болни, сега очакват с интерес доклада на партийното бюро. Мислили са по работата — своята и на партийната организация — и са готови да участвуват в обсъждането на резултатите от нея. И за тях, и за нас — представителите на окръжния и на общинския комитет на БКП в Русе, е интересно, защото има какво да научим от това събрание.

В работата на партийната организация има хубави традиции. Тя винаги се е изявявала като деен организатор на хората от квартала, но сега нейният опит многократно се е обогатил.

На какво се дължат добрите резултати, защо с всеки изминат ден организацията все по-успешно се реализира като политически стопанин на квартала?

Партийната организация е дружен, сплотен колектив. Членовете ѝ добре знаят общите задачи и всеки е поел част от тях. От миналото до това отчетно събрание комунистите са обсъдили важни проблеми от работата на кварталната отечественофронтовска организация, на комисията за народен контрол и доброволния отряд, анализирали са състоянието на партийната дисциплина и своята авангардна роля.

Едно от обясненията на постиженията тук е здравата партийна дисциплина. Никой не е отсъствувал от партийно събрание без ува-

Digitized by Google

жителни причини. Пример за дисциплинираност е Трифонка Ненова. Вече 83-годишна, през годината тя не е пропуснала нито едно събрание или занятие на просветното звено, нито един трудов ден по хигиенизирането и предаването на вторични суровини. Такива примери не са единични. За това помага утвърдилата се практика събранията да се свикват в точно определен ден и час всеки месец — в този ден се проведе и годишното събрание.

Основната част от членовете на кварталната партийна организация са възрастни хора, но те на дело доказват, че за званието „комунист" се воюва цял живот и с целия живот. Чрез партийните групи на 94 комунисти са възложени 230 поръчения, само на най-възрастните и на тежко болните не са поставени конкретни задачи. Трудно може да се посочи партиен член, който да не е изпълнил своите поръчения. Главно поле за работа е отечественофронтовската организация — 7 комунисти са избрани в кварталния комитет на Отечествения фронт и 51 — в низовите организации. В тази насока активно съдействуват и партийните групи на работещите комунисти — и всичко това допринася да е по-конкретно и действено партийното ръководство на отечественофронтовската организация.

Конкретната работа с хората се проявява в различни посоки. Умението правилно да се подбере поръчението се съчетава с вниманието към болните другари, към личните събития в живота на комунистите. Това стопля и сближава хората. В своето изказване Тинка Найденова между другото спомена, че когато след пенсионирането дошла в тази партийна организация, дребен наглед факт й помогнал по-бързо да се приспособи към новите условия: на Осми март група комунисти я посетили в къщи и с букетче я поздравили за празника. „Това ме окрили — каза тя. — Сега, като отговорничка на партийна група, се стремя повече такива инициативи да има и в низовата отечественофронтовска организация."

На конкретната и системна работа с хората от квартала се дължи високата активност. Кварталният клуб е недостатъчен да побере посетителите, когато се чествуват бележити годишнини. За колективните посещения на постановките на театъра и операта се вземат наймалко по 150 билета на вечер. Кварталът неизменно е на първо място в общината по събирането и предаването на вторични суровини. Осъществява се комплексната програма за озеленяването и благоустрояването му, близо 800 трудодни са дадени през годината за поддържане на приветливия му вид.

Много още може да се разказва за живота в квартала под политическото ръководство на партийната организация. За дружеството на Българския червен кръст, което не само върши здравна пропаганда, но се насочва и към издирване и подпомагане на възрастни хора, нуждаещи се от социална помощ. За комисията за народен контрол, чиито 25 контрольори са извършили над 150 проверки и имат значителен принос за подобряване на обслужването на населението в квартала и за предотвратяване на нарушенията.

И все пак най-важното завоевание на партийната организация е изграденото у комунистите чувство за висока отговорност. Те добре съзнават, че в партийната работа няма „таван", че още много има да правят, за да превръщат все повече и повече взаимоотношенията си в образец на социалистическите обществени отношения в квартала.

Събранието по достойнство оцени работата на бюрото, в което колективизмът се съчетава с личната отговорност, приноса на секретаря арх. Петко Иванкин. Добър специалист, активен общественик, натрупал опит като партиен секретар в районната проектантска орга-

Digitized by Google

низация, той бе предложен преди няколко години от общинския комитет на БКП да застане начело на партийната организация в квартала, в който живее. Спомням си онова събрание, на което го избраха за секретар. Прие поръчението, съзнавайки неговата трудност и отговорност, защото си даваше сметка за спецификата на организацията. Сега, когато хората с дългогодишен партиен опит за седми път единодушно гласуваха за него, разбирах с колко всеотдайност оправдава той тяхното доверие.

Самокритичният дух, многото предложения, които бяха направени на отчетно-изборното събрание, са гаранция, че качеството на партийната дейност тук ще се издига и по-нататък.

Проблемите на партийното ръководство на политическата работа по местоживеене в светлината на изискванията на XII конгрес на БКП и на Националната партийна конференция предстои да бъдат обсъдени през 1985 г. на пленум на окръжния комитет на БКП. Сега по решение на бюрото се прави преглед на дейността на партийните органи и организации за повишаване активността на низовите организации на Отечествения фронт. Той протича успоредно с прегледа на състоянието на самите отечественофронтовски организации, провеждан от окръжния комитет на Отечествения фронт. Целта е чрез издигане равнището на партийното ръководство да се повишават дееспособността, самодейността и творчеството на низовите отечественофронтовски организации, да се създават необходимите предпоставки за пълноценна реализация на функциите им.

През първия етап на прегледа, който ще приключи до края на годината, се анализира и оценява дейността на всяка териториална партийна организация по ръководството на низовите отечественофронтовски организации, вземат се конкретни мерки за усъвършенстването на тази дейност. Едновременно с това по опита на общинската партийна организация в Русе се подобрява системата за участие на работещите комунисти в обществено-политическия живот в квартала. През втория етап, който ще продължи до средата на следващата година, ударението ще се постави върху изпълнението на набелязаните мерки. Всичко това ще помогне да се обогатят прилаганите досега форми и да се утвърждават нови.

Отчетно-изборните събрания на партийните организации в тази обстановка също много допринасят да се анализират задълбочено и комплексно постиженията и слабостите, да се обобщава и популяризира опитът на водещите организации, каквато е организацията, за която разказваме по-горе.

Лиляна ТОДОРОВА

Digitized by Google

ОСНОВНИ СВОЙСТВА НА АНАЛИЗА В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

КОРНЕЛИЯ ТОПАЛОВА

Характерен момент за всички документи на нашата партия, които имат отношение към проблемите на научността в партийната дейност, е вниманието, което се отделя в тях на **научния анализ.** В Програмата се подчертава задължението на партийните органи и организации всестранно да използват съвременните методи на научния анализ, като същевременно се опират на постиженията на марксистко-ленинската философия, политическата икономия, научния комунизъм и другите обществени науки.[1] Изходно начало на теорията и методологията на научния анализ в партийната дейност е марксистко-ленинската философия. Но това не е достатъчно. Задълбоченото проучване се извършва върху основата на частната методология на партийното строителство, с помощта на която се анализират и обобщават фактите, явленията и процесите от партийния живот. Влияние върху опознаването им оказват и знанията и постиженията на редица други частни науки като социология, теория на социалното управление, социална психология, педагогика. Тяхното прилагане съдействува да се даде по-пълен отговор на въпросите, включени в твърде обширната по обем тема за научния анализ в партийната дейност и в частност на въпроса за неговите свойства, който е предмет на настоящата статия. За решаването му е необходимо да се изясни най-напред **какво представлява анализът в партийната дейност.**

Анализът е един от основните методи в теорията на научното познание, в социалната, в т. ч. и в партийната практика. Той може да се разглежда като път, средство, инструмент за проникване в същността на обекта на партийната дейност чрез разчленяването му на отделни елементи, страни, свойства, чрез разграничаването и съпоставянето им. Съпоставката и осмислянето на страните на анализираното явление е предпоставка да се осъществи другият важен метод на познанието — **синтезът,** който е органически свързан с анализа. Синтезът се провежда на основата на анализа и представлява съединяване на отделните елементи, страни, свойства на изследваното явление в нови съчетания, в ново единство, в една цялостна система. Съедине-

[1] Програма на БКП, Партиздат, С., 1971, с. 112.

Digitized by Google

нието на анализа и синтеза В. И. Ленин посочва като един от основните елементи на диалектиката.[1]

Същевременно анализът представлява до голяма степен отделяне на елементи, страни, свойства от конкретния обект и преход към по-голямо обобщение. Следователно в диалектическо единство с анализа в партийната дейност се прилага и методът на **обобщението.** Това е преход от единичното към общото, от проблеми с по-малка степен към проблеми с по-голяма степен на общност. То съдействува да се разкрият и усвоят най-дълбоките обективни връзки между вътрешните съществени свойства на изучаваните явления и процеси в партийната дейност, т. е. разкрива присъщите им черти, тенденции и закони. Тъй като съществените общи свойства мислено се отделят от останалите, обобщението предполага наличието на абстракция. Абстракцията на свой ред е средство за обобщаване. Обобщението дава възможност да се проникне в същността на изследваните факти, процеси и явления, като се формират, сравняват и отъждествяват съвкупностите от техните елементи, свойства и страни. По този начин то предшествува прилагането на синтеза. На свой ред синтезът се осъществява, като конкретизира резултатите от обобщението в нови елементи, свойства и страни на изучаваното явление. Двата метода (анализът и синтезът) разкриват движението на познанието за изследвания обект на партийната дейност и ни дават нещо ново, обобщено и конкретизирано за него. Разглеждането на взаимната връзка и влияние на анализа и синтеза, както и връзката им с абстрахирането и обобщаването не изчерпва всички методи на научното познание, които се използват при изследване на партийната дейност. Необходимо е да се има предвид, че когато по-долу става дума за анализ, се предполага прилагането му в тясна взаимовръзка с другите общи методи на познанието.

Научният анализ в партийната дейност изисква да се отчитат теоретическото наследство на класиците, развитието на марксистко-ленинското учение, състоянието и потребностите на партийната теория и практика. Особено важно е да се помни, че като сложно обществено явление тя може да се изследва обективно при задължителното прилагане на диалектико-материалистическия метод, с помощта на диалектико-материалистическия анализ за разлика от формално логичния. Това изискване насочва към една качествена характеристика на анализа, която може да бъде конкретизирана, като се използва принципът за всеобщата връзка. Според него прилаганите в единство анализ и синтез в качеството си на органически елементи на диалектиката се намират във взаимодействие с всички останали нейни елементи. Това взаимодействие се изразява най-ярко чрез няколко основни свойства, които присъствуват винаги по необходимост при осъществяването на анализа в партийната дейност и които именно конкретизират неговата качествена определеност.

●

Едно от основните свойства на анализа в партийната дейност е **обективността.** Класиците на марксизма-ленинизма неедноократно посочват, че „...нещата трябва да се вземат такива, каквито са..."[2] В. И. Ленин поставя като основно изискване при анализирането на обществените процеси и явления да се вземат „...предвид живия живот, точните факти на действителността..."[3]. На първо място сред

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 29, Партиздат, С., 1982, с. 202.
[2] К. Маркс, Фр. Енгелс, Съч., т. 31, с. 433.
[3] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 31, с. 132.

Digitized by Google

елементите на диалектиката той посочва обективността на разглеждането. Спазването на това изискване зависи преди всичко от изходната позиция на изследователя. В това отношение марксистко-ленинската теория дава голямото предимство да се използва логичността на реално съществуващите факти, което освобождава от „...праволинейност и едностранчивост, вдървеност и закостенялост, субективност и субективна слепота..."[1] при тълкуването им.

Обективността на анализа в партийната дейност предполага да се осигурява емпиричен материал, който да бъде описан, анализиран и обобщен. Съществена роля тук играе предоставянето на пълна, точна, достоверна и своевременна информация за явленията и процесите в партийната дейност. Едно от условията за обективен анализ е осигуряването на различни по обхват канали за информация. Целта е явлението и неговият процес да се обхванат от различните им страни и гледни точки. Друго условие е натрупаната информация да се съхрани и предаде за изследване във вида, в който е получена, без да се заобикалят съществени факти или да се правят опити за промяната им с оглед получаването на недействителни положителни резултати. В противен случай в конкретното разглеждане и обяснение на фактите се внасят елементи на субективизъм. Третото условие е информацията да се анализира, като нито за миг не се забравя и не се пренебрегва целта на изследването. Например една от целите на количествения и качествения анализ на състава на една първична партийна организация е да се прецени доколко той съответствува на изискването да се осигури партийно ядро във всички звена на трудовия колектив. Ако анализът е обективен, ако се извършва въз основа на фактите, има основания да се очаква, че партийното бюро ще направи правилна преценка на съществуващото положение и верни изводи за положителните му промени.

Върху обективността на анализа влияние оказват и поведението, и възможностите на субективния фактор, поради което в хода на аналитичната дейност стават наложителни редица дейности с коригиращ характер. Тук възниква въпросът за подготовката и самоподготовката на кадрите по въпросите на анализа и обобщението в партийната дейност.

Свойството обективност на анализа е своеобразен показател за възможността на всяко звено на партията вярно да оценява обстановката, въз основа на това правилно да определя главните си задачи, своевременно да насочва усилията си към постигането на целите в ръководения от него трудов колектив. Изграждането на такова умение е една от постоянните задачи особено на местните партийни органи и по-точно на общинските и районните комитети в непосредствената им работа с първичните партийни организации, за да могат те да превръщат партийната политика във висш дълг и трудово ежедневие на колектива.

●

Друго съществено свойство на анализа е **конкретността.** Конкретността на подхода при изучаването на обществения живот е задължително условие за всяко изследване. То произтича от обективно съществуващите и непрекъснато протичащи процеси на изменение и развитие в обществото и в частност в партийната дейност. Свойството конкретност на анализа е следствие от приемането на диалектическия метод като изходна база за изследването, от прилагането на диалек-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 29, с. 322.

Digitized by Google

тическата философия, за която няма нищо веднъж завинаги установено, безусловно, свято и чисто основно положение е „...абстрактна истина няма, истината е винаги конкретна...“[1]

Конкретността на анализа в партийната дейност предполага спазването на определена последователност, като се проследява възникването на анализирания обект, определят се закономерностите, съгласно които протича развитието му, посочват се основните периоди и тенденциите на по-нататъшното му развитие[2].

Образец за прилагане на конкретността при изследване и решаване на проблема за постигане на високо качество навсякъде и във всичко е встъпителното слово на другаря Тодор Живков пред Националната партийна конференция. В него се разглеждат факторите, които извеждат проблема за качеството като обективно изискване, като първостепенен технологически, икономически, социален, политически и идеологически проблем. Посочва се, че решаването му влияе върху провеждането на курса за повсеместна интензификация и върху участието ни в международното разделение на труда и в социалистическата икономическа интеграция, че то засилва отбранителната способност на страната и съдействува да се повиши материалното и културното равнище на народа. Друг изключително важен момент, на който другарят Тодор Живков обръща внимание, е, че новото и главното в подхода на партията при решаването на проблема за качеството е отчитане действието на обективните закони и закономерности в развитието на нашето общество. Всяка от тези закономерности — научно-техническата революция; усъвършенстването на социалистическите производствени отношения и в частност на отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост; действието на закона за стойността и свързаните с него стоково-парични отношения, както и нарастващата роля на народните маси като творци на историята и разгръщането на социалистическата демокрация — се конкретизира в отделни изисквания и задачи. Значително внимание е отделено и на механизмите за решаване на проблема за качеството. Във връзка с това се поставя и конкретизира в отделни механизми задачата да се внедри цялостно и повсеместно подобреният Правилник за приложението на икономическия механизъм.

Механизмите обхващат всички периоди от жизнения цикъл на продукцията и пронизват всички равнища на нейното осигуряване. Цикълът на конкретния анализ на разглежданите проблеми се затваря от Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството, приета от Националната партийна конференция. В нея са формулирани пътищата за глобално решаване проблемите на качеството, което се превръща в неделима част от общата стратегия на партията в наши дни.

Конкретността на анализа и обобщението стои в основата на развитието на партийната теория и практика. Този факт е подчертан в редица партийни документи и намира приложение на всички нива, във всички области на развитието на партийната дейност. Значението му за творческата разработка на нейните проблеми може да се оцени при анализа на резултатите и изводите от проведената работа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес. Един от основните изводи, който може да се направи, е за изключителното значение, което се придава на диференцирания подход на партийните комитети към първичните партийни организации и на строгото съблю-

---

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 8, с. 386.
[2] И. Тасев, Диалектическият метод, АОНСУ, С., 1984, с. 86.

Digitized by Google

даване на обстоятелството, че всяка от тях работи в конкретна обстановка, има своя неповторима характеристика и конкретни проблеми.

Анализът на тази дейност показва действената сила на конкретността на разглеждането. Плодотворен в това отношение е подходът на Димитровския районен комитет на БКП — София при решаването на проблемите, които възникват пред първичните организации и трудовите колективи при внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм, в частност, на бригадната организация на труда. Кои са неговите основни моменти? На първо място, последователно и пълно се изследват и посочват пропуските в работата с бригадите, които работят на принципа на вътрешностопанската сметка: механично окрупняване на бригадите, уравниловка, несъответствие между отговорностите и правата им върху средствата за производство и т. н. На второ място, преценява се позицията на партийните организации — наличие на неяснота в част от тях по задачите за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, в резултат на което бавно се внедряват авангардни и съвременни технологии, изостават механизацията и автоматизацията на производството; мудно се променя материално-техническата база. Особено важен е изводът, че работната заплата не се заработва чрез необходимия обем и качество труд. На трето място, търсят се причините за това състояние. Формулира се главната от тях — неумението да се приложи икономическият и политическият анализ и въз основа на направените обобщения да се подберат най-подходящите партийни форми и методи за разкриване и преодоляване на обективното противоречие между новите изисквания и съществуващото положение. На четвърто място, правят се точни и ясни препоръки за преодоляване на посочените слабости. Целта е да се повиши ефективността на провежданите мероприятия, да се разшири и задълбочи правото на контрол на първичните организации над дейността на административните и стопанските ръководства по състоянието и хода на изпълнението на задачите.

●

Всестранността на разглеждането е друго характерно свойство на анализа. То означава да се обхване цялата съвкупност от установени, проверени и систематизирани факти за предмета на изследването. Това е особено наложително при разглеждането на партийната дейност поради нейната сложност и многообразие. Еднакво опасно за всеки изследовател е както подценяването, така и абсолютизирането на това изискване. Според диалектическата логика на всеки етап от развитието на познанието реално съответствува като диалектическа сплав от абсолютна и относителна истина именно многостранното, а не всестранното познание. В. И. Ленин предупреждава: „Ние никога няма да постигнем това напълно, но настояването за всестранно изучаване ще ни предпази от грешки и застой“[1].

Съществен методологически момент за правилното разбиране на изискването за всестранност на анализа откриваме в известната мисъл на Ленин за „фактите и фактчетата“. В нея се съдържа същностната характеристика на всестранността, а именно — фактите да се разглеждат в тяхната цялост и взаимна връзка, в зависимост от конкретната историческа обстановка, т. е. не всестранност изобщо, а конкретна всестранност. Възлов момент тук е Лениновото изискване за отделяне на главното, на определящото в развитието на изследвания процес, умението „...във всеки отделен момент да намериш онова

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с. 279.

Digitized by Google

особено звено от веригата, за което трябва с всички сили да се заловиш, за да задържиш цялата верига и да подготвиш сигурно преминаването към следващото звено..."[1] Ярък пример за уменето вярно да се определи основното звено в партийната дейност в наши дни е изводът на Националната партийна конференция, че проблемът за повишаване качеството на продукцията е ключов проблем на политиката на Българската комунистическа партия за динамично и ефективно развитие на народното стопанство, на глобалната стратегия за изграждане на зряло социалистическо общество в нашата страна. Същевременно това предполага всестранно да се обогатява съдържателната страна на партийната дейност, да се подобряват нейното качество и ефективност.

●

Всеобщият принцип за развитието изисква анализът на явленията и процесите от сферата на партийната дейност да се провежда в тясна връзка с изискването за **единство на историческото и логическото** в хода на всяко изследване. Това единство е твърде важно. Абсолютизирането на историческия подход води до неговото анулиране, защото е практически невъзможно да се обхванат всички конкретни връзки и взаимодействия, в които влизат изследваните обекти във всеки момент от своето съществуване. Това налага в зависимост от целта на анализа да се направи подбор на по-съществените моменти от историята на обекта, т. е. да се приложи критичен (като изискване и свойство, а не като вид) анализ на фактическия материал. Подборът се извършва чрез „...установяване на връзките и взаимодействията между изследваните стъпала в развитието на обекта..."[2]. Следователно правилното прилагане на анализа в партийната дейност по необходимост се съпровожда от логически момент, от използването на логически методи и категории. Историческият подход пък предполага спазването на определена хронологическа последователност на явленията и процесите в партийната дейност. Приложени в единство, двата подхода улесняват аналитико-обобщителната дейност. Как възниква дадено явление, какви са неговите етапи на развитие, в каква система е включено, коя е главната движеща сила на развитието му, какви са тенденциите на това развитие — ето част от основните въпроси, на които анализът търси отговор. Въз основа на разкритите от него елементи на изследваното явление, на връзките и взаимоотношенията между тях и като се имат предвид миналото и настоящето, по логически път може да се извършат обобщения и да се очертаят тенденциите на бъдещото му развитие.

●

От връзката между анализа и принципа за единство на историческото и логическото произтича свойството **критичност.** То включва като основни моменти отхвърлянето, поправянето и допълването. Те могат да се разглеждат само в диалектическо единство. Относителната им тежест се мени в зависимост от съотношението между заблуждение и истина в анализираната конкретна ситуация. Критичността на анализа не може да се изчерпи с отхвърлянето на определено положение или на резултата, получен в процеса на партийната дейност. От това ни предпазва съблюдаването на известната мисъл на В. И. Ле-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 36, с. 191.
[2] И. Тасев, Диалектическият метод, с. 86.

Digitized by Google

нин: „Не голо отрицание, не безполезно отрицание, не скептическо отрицание, колебание, съмнение е характерно и съществено в диалектиката..., а отрицанието като момент на връзка, като момент на развитие, със задържане на положителното, т. е. без всякакви колебания, без всякаква еклектика"[1].

Такова отрицание вече съдържа началото на конкретно предложение за ново решение с цел поправяне или допълване на истината в анализирания случай. Така при разглеждане на работата си по повсеместната интензификация на производството окръжната партийна организация в Русе, успоредно с изводите за постиженията, прави задълбочен анализ на неблагоприятните тенденции в това направление. Посочва се например, че за 1983 г. рентабилността и фондоотдаването са под равнището на тези показатели за 1980 г. Причините за ниските темпове на фондоотдаването (в сравнение с фондовъоръжеността на труда) се търсят в организацията на труда, в недостатъчно високите темпове на обновяване структурата и асортимента на произвежданите изделия, във високата материалоемкост на промишлените изделия, в незадоволителния (под средното равнище за страната) дял на изделията с оценка „К", Същият е подходът и при разглеждането на въпросите за качеството на изделията, за договорната дисциплина, за ефективността на износа, за пропуските в разгръщането на творческата инициатива на колективите. Последователният критичен анализ (по посочените проблеми е проведен пленум на ОК на БКП през октомври 1983 г. и заседание на бюрото на ОК на БКП през януари 1984 г.) дава възможност да се преодолеят слабостите, да се очертаят ясно и точно задачите, които стоят пред всяко от разглежданите направления, да се посочат и осигурят необходимите предпоставки за изпълнението на поетите задължения.

●

Изключително важно свойство на анализа в партийната дейност е неговият **класово-партиен характер.** „Марксистът — казва В. И. Ленин — не трябва да напуска твърдата почва на анализа на класовите отношения"[2]. Класово-партийният характер на аналитико-обобщителната партийна дейност е в най-пряка връзка със свойството ѝ обективност. Той произтича от съвпадението на интересите и борбите на работническата класа с тенденциите на обективното историческо развитие на обществото.

Обективна закономерност на развитието на нашето общество е издигането на ръководната роля на Комунистическата партия. Като авангард на работническата класа, естествено е тя да анализира и оценява реалната обстановка, фактите в тяхната цялост и неподправеност, като съобразява с тях действията си именно от позициите на тази класа, да разкрива възловите въпроси от развитието на обществото, да води политика, насочена към решаването им. Обективният анализ на фактите служи на интересите и целите на работническата класа. От друга страна, за конкретност и обективност при анализа на обществените явления не може да се говори, ако не се проникне в тяхната същност, т. е., ако не се направи всестранен анализ на разглежданото явление, в т. ч. и анализ на класите и на класовата структура на обществото.

Въпросът за класово-партийния характер на анализа на обекти от партийната дейност има различни измерения. Той обаче е еднакво

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 29, с. 207.
[2] Пак там, т. 31, с. 133.

Digitized by Google

актуален както в борбата на партията за революционно преобразуване на буржоазното общество в социалистическо, така и за постигане на нейните класови, социално-исторически цели след това. В етапа на изграждане на развития социализъм се засилват тенденциите за създаване класова еднородност на обществото. Партията закономерно се превръща от партия на работническата класа в партия на целия народ. Това е обективен процес. Той поставя определени изисквания към субективния фактор и, на първо място, задачата непрестанно да се привежда политиката на партията в съответствие с обективно действуващите закони и закономерности. Така изменението и развитието на формите на социалистическата собственост създаде предпоставки да се разглежда държавата като собственик, а трудовият колектив като стопанин на социалистическата собственост, т. е. тенденцията за класова еднородност на нашето общество изисква конкретна работа с цел да се повишава ролята на всички трудещи се в изграждането на развито социалистическо общество. Това означава, че е необходимо да се създадат подходящи политически и идейни условия, за да могат попълно да се разкрият съзидателните сили на народа, да се повишава негозата активност и политическа отговорност (лична и колективна) за социалистическото ни изграждане. Всичко това до голяма степен променя предмета на класово-партийния анализ на явленията и процесите от партийната дейност на настоящия етап. Сега той се насочва преди всичко към проблемите, свързани с политическото въздействие на партийните органи и организации на всички нива върху стопанските органи и организации с цел да се издигне ролята на трудовия колектив във всички сфери на нашия живот. В този смисъл при анализ на дейността на една първична партийна организация например трябва да се отговори на въпроса чрез какви форми, средства и методи организацията въздействува върху съответния трудов колектив за изпълнение на тази цел, какви са получените резултати и кои са изводите, които произтичат от тях за бъдещата дейност в това направление.

Изясняването на основните свойства на анализа в партийната дейност се допълва от изискването **тези свойства да се прилагат комплексно** при задължителното спазване на Лениновото условие за отделянето на главното, на решаващото звено, определено при разглеждането на конкретните противоречия и насочено към тяхното преодоляване. Изпълнението на тези изисквания е предпоставка за осъществяване на научен анализ на фактите, явленията и процесите от партийната дейност.

Доколкото анализът има не само качествена, но и количествена определеност, ключ към разкриването й можем да потърсим отново в свойствата на анализа. Тях ще разглеждаме като елементи на двата му вида определености. При количествената определеност водещ момент ще бъде обаче степента на обхващане на всички основни свойства, присъствуващи по необходимост при осъществяването му. Тук възниква въпросът за критериите при определяне на тази степен, както и за диалектиката между количествена и качествена определеност на анализа като условие за положителни промени при провеждането му.

В научната литература няма разногласия относно въпроса за принципите, на които трябва да се подчинява научното познание на обществените явления. Доколкото става дума за изисквания към анализа в партийната дейност, авторите изтъкват един или други изисквания на диалектическия метод. Общо е мнението, че те трябва да се прилагат комплексно. Различия в становищата се появяват при определяне на основното от тях. Обикновено авторите ги разглеждат, ка-

Digitized by Google

то започват с изискването за обективност на изследването. По-късно те или не се спират на този въпрос, или изтъкват други изисквания като най-съществени за диалектико-материалистическия анализ. Не се изяснява проблемът за свойствата като характерни черти на анализа на партийната дейност, присъствуващи винаги по необходимост при осъществяването му. Поставянето и обсъждането на този въпрос отговаря на потребностите на партийната практика независимо от каква изходна позиция се разглежда анализът — като метод на познанието, прилаган на всички или на един от етапите на партийната дейност. Във всички случаи обаче осмислянето и прилагането на изложените по-горе положения влияе положително върху качеството и ефективността на аналитико-обобщителната дейност в партията, а оттук и на цялата партийна дейност.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

АКТУАЛНИ ЗАДАЧИ НА КАБИНЕТИТЕ

Измененията, които настъпиха в обществено-политическия живот в нашата страна, оказват съществени изменения в партийно-организационната работа. Всичко това дава отражение и върху дейността на центровете и кабинетите по партийно-организационна работа.

За да могат, като помощни методически звена на партийните комитети, бързо да реагират на създадената обстановка, те се стремят своевременно да откриват новото, да правят предложения и да предлагат съответни механизми за подобряване на работата на партийните органи и организации. Това е в пълно съответствие със задачите, които те изпълняват.

●

Тясната връзка, която съществува между кабинетите и центровете и Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление, все повече се утвърждава като обективна потребност. Нещо повече. Установената съвместна дейност даде възможност за по-целенасочена среща на науката с практиката. В много методически съвети и секции са включени научни работници. Връзките на Центъра по партийно строителство с кабинетите и центровете откриват възможности тези методически звена да издигнат своята дейност на още по-високо равнище.

Digitized by Google

Инициативата на Центъра по партийно строителство в АОНСУ при ЦК на БКП да се провеждат два пъти годишно семинари със завеждащите кабинетите и центровете при окръжните комитети на партията и районните комитети на БКП — София по актуални проблеми бележи качествено ново отношение към тяхната дейност. Първият семинар се провежда през пролетта, а вторият — в края на годината. Те имат двойно значение. От една страна, да изясняват теоретически проблемите и задачите, които поставя животът, а, от друга, като се има предвид тематиката, която се поставя на обсъждане със завеждащите кабинетите и центровете, да обменят опит, да споделят какво са работили, какви форми, методи и средства са използвали и какво ново предлагат за подобряване на своята работа.

Насоката е в тези срещи да преобладават дискусиите, съпоставка на мнения. Водеща роля в това отношение играят центровете във Варна, София—град, София—окръг, Русе, Бургас. Това е напълно в техните възможности.

Какво ни показаха семинарите?

Непосредствено след Националната партийна конференция по качеството в Академията за обществени науки и социално управление беше проведен първият семинар със завеждащите кабинетите и центровете при окръжните комитети на партията и районните комитети и ГК на БКП — София на тема „Задачите, произтичащи от Националната партийна конференция". Докладите, които бяха добре аргументирани както теоретически, така и от практикоприложна страна, обогатиха познанията на присъствуващите, откроиха задачите, които постави Националната партийна конференция към партийно-организационната работа и мястото на кабинетите и центровете.

Вторият семинар се проведе през септември м. г. в Русе на тема „Вътрешнопартийните отношения". Наред с теоретическото осветляване на проблема на семинара бе споделен и опитът в работата на Научния център по партийно-организационната работа в Русе и неговото място като помощно методическо звено на окръжния комитет на партията, форми и методи на работа.

Въпросите, които се поставиха, и направените изказвания говорят за подготовката и проявения интерес на другарите към семинара и актуалността на темата.

На семинара съвсем откровено бяха разкрити някои съществени слабости в дейността на кабинетите и центровете по партийно-организационна работа. В какво главно се изразяват те?

Задачите и проблемите се изменят, а подходите най-често остават същите. Все още основните усилия на методическите съвети и секциите се насочват към второстепенни въпроси, недостатъчно се използва научният потенциал на междуокръжните партийни школи, на АОНСУ и неговите филиали, на местните кадри. Много от местните научни кадри не са издирени и включени към актива на кабинетите. Полезно, естествено, е да се включват в методическите съвети щатните работници. А нали основната задача е да се привличат партийни и обществени дейци, специалисти и опитни работници на доброволни начала. И не само това. Самите научни кадри недостатъчно помагат на кабинетите в тяхната изследователска работа.

●

Един от въпросите, повдигнат на семинара, бе за мястото на кабинетите и центровете в изпълнението на задачите, поставени на окръжните комитети на партията по моделирането и експериментирането на партийно-организационните процеси и явления. Този въпрос бе-

Digitized by Google

ше точно адресиран, но той с еднаква сила се отнася и за завождащите кабинетите и центровете. Отговор намираме в примерния правилник на стр. 3, т. 4. Там е записано: „Подпомагат партийните комитети в усилията им да моделират и експериментират нови, по-ефективни форми и средства на партийната работа и ръководство, да създават образци и да използват съвременни ефективни форми".

Първата крачка в изпълнение на поставената задача е направена. Кабинетите и центровете взеха активно участие в разработването на плановете и програмите. За да се изпълни успешно поставената задача, много зависи от подготвителния период, от организацията, която ще се създаде, и от това как ще се комплектуват секциите и групите. Опитът, който има, дава основание да мислим, че в тях трябва да участвуват педагози, философи, социолози, икономисти и опитни партийни работници. Изключително значение има как ще се разпределят задълженията между отделните членове на методическия съвет и на секциите. Тук няма шаблон. Всичко зависи от проблема, от обекта и наличните сили.

Особено значение в това отношение имат календарният план, определянето на сроковете за изпълнение на набелязаните мероприятия и точното им спазване. Като правило колкото по-добре се организира дейността на секцията през първия етап (определяне на обектите, целите и задачите, календарния план и теоретическото изясняване на темата и понятията, проблемите и критериите), толкова по-резултатна е следващата я анализаторска работа.

Събирането на необходимата информация е една от най-трудните дейности, защото излишната информация води до претрупаност, а недостатъчната — до некомпетентен анализ. Трябва да се ползват всички източници, за да се получи най-цялостна представа за обекта.

Правилно е, след като се събере необходимата информация, тя да се обработи, за да се разкрие влиянието на едни или други фактори върху равнището на партийната работа, изразени в определени показатели. Важен момент в това отношение е да се обобщи цялата натрупана информация, да се разработят конкретни предложения и препоръки за подобряване на работата. Опитът на партийните органи и организации трябва така да бъде обобщен, че да е разбираем и достъпен. Не само да се каже, че има опит, но и да се разкрие той, да му се даде път.

●

Секретариатът на Централния комитет на БКП утвърди указание за провеждане на преглед на дейността на кабинетите по партийно-организационната работа. Той обхваща времето от 1 октомври 1984 година до 30 март 1986 година.

Такъв преглед на кабинетите по партийно-организационната работа по опита на КПСС за пръв път се провежда у нас. Той ще помогне да се разгърнат творчеството и отговорността на тези помощни методически звена, събрали в себе си най-опитните партийни работници, специалисти, психолози, педагози, социолози, философи и други за овладяване и разкриване новите процеси, явления и тенденции в партийно-организационната работа. Ще способствува да се издигне нейното научно равнище, качество и ефективност, още по-тясно да се свърже обучението и възпитанието на кадрите с политиката на партията и задачите, които решават партийните организации, да се усъвършенствува организацията и ръководството на работата по изучаване, разпространяване и създаване на положителен опит, за формиране на образци в партийната практика.

Digitized by Google

Критериите и показателите, разработени в указанията на Секретариата на ЦК, напълно съответствуват на развитието на кабинетите. Те разполагат с примерния правилник, в който са разработени функциите и задачите на кабинетите, правата и задълженията на партийните комитети и на завеждащите кабинетите.

Задачата на прегледа е:

— да активизира още повече усилията на методическите съвети и секциите за обогатяване съдържанието и разнообразяване формите и средствата в тяхната дейност, за издигане на качествено ново равнище работата и ръководството на кабинетите;

— да се оцени до каква степен са овладени функциите и превърнали ли са се кабинетите в средище за среща на теорията с практиката.

На инструктажа, проведен в отдел „Организационен" на ЦК на БКП, бе посочено какви практически мерки произтичат за окръжните комитети на партията във връзка с провеждането на прегледа. В него беше подчертано, **че оценката трябва да се прави на основата на: конкретните изяви на кабинетите, качеството на проведените мероприятия, използването на партийните форми, методи и средства, ефективността от цялостната дейност.**

Това е отговорна задача, която стои пред партийните комитети и завеждащите кабинетите. Качеството на прегледа ще зависи от организацията на работата. Той ще помогне на методическите съвети да се отърсят от дребнотемието и да съсредоточат вниманието си върху изучаването на актуалните и главни проблеми, които стоят пред партийните органи и организации. Тук главна роля ще играят завеждащите кабинетите. От техните организаторски способности и умение до голяма степен ще зависи как ще започне и завърши прегледът. Ще се позовем на пример. Кабинетът при общинския комитет на БКП в Садово, Пловдивско, пое инициативата да проведе изследване на тема „Как се осъществява партийното ръководство на бригадната организация в селското стопанство". За целта разработи програма, определи научен ръководител и започна работа. Това се дължи на правилното отношение и на активността на партийния комитет и на завеждащия кабинета. Разбира се, в това отношение голяма е помощта на кабинета при окръжния комитет на партията. Сочим този пример, защото немалко завеждащи кабинети с дългогодишна практика не са уверени във възможностите на секциите, не желаят да излязат от утъпкания път и да потърсят нови форми на работа.

Кабинетите съществуват не само за себе си, а да оказват конкретна помощ на партийните органи и организации. Особено силно се изразява тяхната помощ в организацията и провеждането на теоретически и научно-практически конференции, на разговори около кръглата маса за изясняване и разработване на проблемите, които поставя животът, за изучаване и популяризиране на наш и чужд опит, за оказване помощ при обучението на актива и новоприетите комунисти.

В изпълнение решенията на Секретариата на ЦК на БКП някои окръжни комитети на партията своевременно пристъпиха към дела. Така например бюрото на Софийския окръжен комитет на партията веднага разгледа материалите, набеляза мероприятия и създаде необходимата организация. Секретарят Методи Коцев проведе отделни срещи със секретарите на общинските комитети по организационните въпроси и със завеждащите кабинетите. Изградени бяха групи, които да окажат конкретна помощ на общините. Проведено е и първото съвещание за отчитане на общинските комитети. В Бургас Николай Жишев, първи секретар на ОК на БКП, проведе съвещание с първи-

Digitized by Google

те секретари на общинските комитети. Софийският ГК на партията обхвана в прегледа и комбинатските, и заводските кабинети.

Не навсякъде обаче постъпиха така енергично. На места се задоволиха само да предадат указанията, без да създадат необходимата организация. Всичко това ще се отрази на прегледа.

Прегледът не е формален акт. Той следва добре да бъде планиран, организиран и ръководен. За да имат по-трайни впечатления, членовете на комисиите към окръжните комитети на партията би следвало да се интересуват от неговата организация, да оказват конкретна помощ. Целесъобразно ще е на отделни етапи да се изслушват общинските комитети, да се дават конкретни и задълбочени оценки. Целта е не само да се излъчи първенец, а да се усъвършенствува дейността на кабинетите, да се подобрят техният стил и методи на работа, за да могат да изпълняват пълноценно ролята на помощни звена на комитетите. Целесъобразно ще бъде също така да се прецени как се изпълняват указанията на Варненското и Благоевградското съвещание с работниците на кабинетите.

Важно място в прегледа ще заеме подобряването на материалната база. Особено внимание трябва да се обърне въведена ли е нова техника и каква?

У нас компютърната техника навлиза във всички сфери на живота. Първите стъпки за използването ѝ са направени в кабинета на общинския партиен комитет в гр. Правец, Софийски окръг, и кабинета при Комбината за полиестерни влакна в Ямбол.

На семинара в Русе окръжният комитет на БКП, оценявайки бъдещето на компютъра, продемонстрира използването му в научния център по партийно-организационната работа.

Внедряването на компютрите в кабинетите независимо на какво равнище са — окръжно, общинско, районно, заводско — ще осигури своевременна и цялостна информация в различните аспекти на партийно-организационната работа, ще замени различните картотеки и сведения, ще освободи хората от многото книжнина и вероятно ще се отрази на структурата и щата. Това е пътят.

Въпросът за съдържанието, актуалността, свежестта на материалите, художественото оформление на кабинетите трябва също да излезе на преден план. Не по-малко значение имат настъпилите изменения в работните помещения, мястото за работа на завеждащите кабинетите и за консултации.

Намираме се в период на повишени изисквания към качеството на всяка дейност. Кабинетите, като помощни методически звена на комитетите, могат да станат еталон на високо качество, да издигнат своята дейност до висотата на големите задачи. А това означава и изисква още по-упорита и настойчива работа, за да се множат успехите.

Стефан АТАНАСОВ

Digitized by Google

ЗА ПО-ВИСОКО КАЧЕСТВО И ЕФЕКТИВНОСТ НА ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ

Общинският комитет на партията в Сливен отделя голямо внимание на повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност на заводските и учрежденските партийни комитети и на първичните партийни организации. Ръководно начало в тази насока е разбирането за нея като важна съставна част от цялостната партийна дейност.

Какво по-конкретно се прави за привеждането ѝ в съответствие с високите конгресни изисквания?

След Националната партийна конференция се извърши обучение на партийния, стопанския и обществения актив. За осъществяването на тази важна задача ценна подкрепа и помощ оказа и Центърът по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. На проведените дни на партийното строителство в общината се разискваха въпросите на контрола и проверката на изпълнението, на разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, на ролята на партийното събрание за повишаване боеспособността на първичните организации.

В общинската партийна организация се подобрява работата по формирането на нейния социален и качествен състав. Реализираният прием на нови комунисти през последните години допринася за укрепване и засилване на партийното влияние във всички сфери на обществения живот. Партийните комитети и първичните партийни организации на базата на направените социално-демографски характеристики на трудовите колективи насочват своите усилия за подбор и подготовка за приемане на нови партийни членове от онези професии и звена, където партийното ядро доскоро не беше достатъчно, а и на отделни места то изобщо липсваше. Открояват се с положителните си резултати в това направление партийните организации в завода за автомобилни генератори и стартери „Динамо", електровакуумния завод „Ленин", вълнено-текстилните комбинати „Георги Димитров" и „Съби Димитров", Завода за металорежещи машини и др.

Вниманието на общинския комитет, на заводските партийни комитети и първичните партийни организации при регулиране на партийния състав е насочено към по-широкото приложение на новите форми на зачитане на общественото мнение за качествата на кандидатите за встъпване в редовете на партията. Успешно се използва формата на приемане на нови комунисти на открити партийни събрания. Такъв подход по приема и в бъдеще ще се прилага, без да се разширява прибързано и необосновано.

Усъвършенствува се структурата на общинската партийна организация като фактор за повишаване качеството на партийно-организационната дейност. Стремежът е промените в организационната структура на първичните партийни организации да съответствуват на тези в общественото производство. На по-широка основа ще се премине при изграждането на партийни организации в състава на първичните, за да се постигат по-голяма деловитост и оперативност и да се осъществява по-близко партийно ръководство на процесите и явленията в малкия трудов колектив.

Общинският комитет на БКП, партийните комитети и организа-

Digitized by Google

ции в общината оказват непрекъснато политическо въздействие, контрол и помощ за усъвършенствуване на стила и методите на работа на ръководните кадри. В завод „Динамо“, завод „Спектър“, Центъра за нови стоки и мода „Албена“ и другаде успешно се прилагат конкурсното и изборното начало.

Повишава се равнището на събранията на партийните организации. Расте уменето своевременно да се откриват, обсъждат и решават най-важните въпроси от живота на първичните партийни организации и трудовите колективи.

В общинската партийна организация се работи за развитието на вътрешнопартийните отношения. Те се разглеждат като образец и пример на обществените отношения във всички звена и сфери на дейност. Поставена е задачата да продължи борбата за усъвършенствуване на взаимоотношенията между комунистите.

Растат грижите за издигане равнището на партийното планиране. Перспективните планове на общинския комитет и на партийните комитети, а също и шестмесечните оперативни планове на първичните партийни организации се разработват на основата на програмно-целевия и комплексния подход. Те съдържат целите на партийната дейност, мероприятията за тяхното реализиране, подчинени са на задачата за издигане ръководната роля на партийните организации. Общопартийните и общонационалните задачи все по-сполучливо се изпълняват. Издигането равнището на планирането влияе ползотворно върху повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност.

В резултат на подобрената работа по подготовката, вземането и контрола по изпълнението на партийните решения Сливенската селищна система се развива с ускорени темпове. Постигнатото обаче не задоволява. Ето защо и занапред усилията на общинския партиен комитет ще бъдат насочени да се подобрява организацията на работа в партийните организации и трудовите колективи за практическата реализация на взетите решения, да се внася по-голям ред при снемането им от отчет. Въпросът по-нататък опира до ликвидирането на либерализма в контрола за изпълнение на решенията, предоляването на административно-стопанския характер на част от тях, конкретизирането на сроковете и отговорниците, своевременното информиране на първичните партийни организации, актива и кадрите за задачите, които следва да изпълняват.

През последните години нараснаха възможностите на общинската партийна организация, на общинския комитет на БКП да осигурява правилно политическо ръководство на цялостния социално-икономически и духовен живот на общината. Подобрява се организацията на работа на партийните комитети, на бюрото, отделите и апарата на общинския комитет. В значителна степен е преодоляно дублирането в дейността на комитета, от една страна, и, от друга — на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Това води до издигане ролята и авторитета на общинската партийна организация, до увеличаване ефекта от труда на всички колективи на територията на селищната система.

В съответствие с новите, още по-отговорни изисквания, които постави Националната партийна конференция, общинският комитет на партията си поставя задачата да се повишава научността, своевременно и задълбочено да се проучват и решават преди всичко въпросите с трайно значение от обществено-политическата, икономическата, социалната и културната сфера на живота в Сливенската община. Проблемите опират до необходимостта от непрестанно усъвършенствуване на стила, до засилване на компетентността, организационната кул-

Digitized by Google

тура и деловитостта на партийните комитети и организации за изпълнение докрай конгресните решения.

Всички тези въпроси бяха обстойно обсъдени на пленарно заседание на общинския комитет на партията. Създадени са реални условия за издигане ролята на партийните комитети и организации от общината, за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност. Главната насока за издигане равнището на работата на общинския и районния комитет, на заводските и общоселските комитети ще бъде и занапред да се пренася центърът на тяхната дейност в първичните партийни организации.

Стоян ГЕОРГИЕВ

ОБОГАТЕНА ТРАДИЦИЯ

Пета година в Бургаски окръг се провежда седмица на партийното строителство. Целта винаги е била да се подпомогне партийният, стопанският и държавният актив в усвояването на актуални знания по партийно строителство и съчетано с другите форми за обучение през годината да се изгради и усъвършенствува уменето за по-точно функциониране на ръководния партиен процес.

Тази година основната тема бе „За по-високо качество и ефективност на партийната дейност".

Ръководейки се от обстоятелството, че разнообразяването на формите за обучение на кадрите разкрива нови възможности за постигане на определените цели, окръжният комитет на БКП разшири програмата, с което се увеличи и обхватът при обучението на номенклатурните кадри на окръжния, общинските и районните комитети на БКП. Частично се достигна и до номенклатурата на заводски комитети и първични партийни организации. Това вероятно наред с повишаване качеството на поднасяната информация ще бъде по-нататъшното усъвършенствуване на тази ценна традиция.

Като правило седмицата на партийното строителство предхожда или съвпада с началото на отчетно-изборната кампания. Тази година тя се проведе през ноември, с което се подпомогна и партийният актив с нови информации в периода на усилена подготовка на отчетните материали.

За първи път се осигури толкова многоброен и на най-високо равнище лекторски състав — четирима професори—доктори на науките, двама професори, шестима доценти и старши научни сътрудници и други научни работници от редколегиите на сп. „Ново време" и сп. „Партиен живот", от АОНСУ и местни лектори.

Разнообразие внесохме и от гледна точка на диференцирания подход. В районите на Бургас отделно бяха обучавани номенклатурните им кадри и активи. Проведоха се няколко (КЗ „В. Коларов", Строително-монтажен комбинат — Бургас, пристанище — Бургас, окръжна болница — Бургас и др.) заводски, учрежденски научно-практически

Digitized by Google

конференции в рамките на окръжната конференция за „Качество и ефективност на партийната дейност". Първичната партийна организация при окръжния вестник „Черноморски фронт" организира творческа среща със своите кореспонденти за качеството на кореспондентския труд.

Обогатявайки по съдържание и форми това, станало вече традиционно, мероприятие, отговаряме по-пълно на изискванията на Националната партийна конференция и за по-високо равнище на обучението на кадрите в окръга.

Димо ТОМОВ
кореспондент на „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

РАСТЕ ПАРТИЙНОТО ВЛИЯНИЕ

Няколко фактора обуславят важността на въпроса за качеството на състава на общинската партийна организация в Грудово. Под ръководството на общинския комитет на партията се води борба за ускорено социално-икономическо развитие на селищната система в изпълнение на 22 постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет. С ускорени темпове се изгражда Металургичният комбинат — комплекс „Стан—300", в който ще се използват върховите научно-технически постижения. Задачите са мащабни и сложни. Това изисква да създадем дееспособни партийни ядра на всяко работно място, във всеки трудов колектив, правилно и постоянно да регулираме социалния и качествения състав на първичните организации.

Дълбоките преобразования във всички области на живота се отразяват и върху социално-класовата структура на населението. Значително нарасна относителният дял на работническата класа — от 32,60 на сто през 1980 година сега тя съставлява 37,09 на сто от активната част на населението. Създава се нова професионална структура на работническата класа, най-тясно свързана с научно-техническия прогрес. Настъпват структурни промени и сред селскостопанските труженици — по-голям е сега абсолютният и относителният дял на механизаторите и животновъдите. Увеличават се инженерно-техническите, икономическите и селскостопанските специалисти. Само за 4 години техният брой нарасна с над 250 души. Всички тези качествени промени в обществено-икономическия живот на общината налагат специални грижи за качеството на партийния състав.

Безспорно **проблемът за подобряването на качествения състав на**

Digitized by Google

партийните организации е комплексен. Той включва и усилията за правилното разпределение на партийните сили в трудовите колективи, за регулиране на приема в партията и повишаване на отговорността на първичните организации в това отношение, и засилената взискателност към кандидатите и към поръчителите, и грижите новото попълнение да израства в идейно-политическо отношение и да придобива конкретен практически опит в партийната работа, и работата за понататъшния ръст на социалната активност на комунистите, на тяхната авангардна роля в труда и в обществено-политическия живот.

При нас се утвърждава практиката **всяка година да се прави анализ на състава,** да се преценява състоянието на партийното ядро по отрасли, професии, смени и трудови колективи. Анализът, направен преди три години, бе показал, че темпът на приемане на нови членове изостава от темповете, с които се увеличават работническата класа и интелигенцията, а в над 20 колектива нямаше комунисти или партийното ядро бе слабо. Ето защо едно от основните направления в работата на общинския комитет и на първичните партийни организации за подобряване на качествения състав стана приемането на нови хора в партията.

Към 1 септември м. г. общинската партийна организация наброяваше в редовете си 1860 комунисти. От XII конгрес насам са приети 231 членове на партията. Сега приблизително на 11 жители един е комунист.

При това трябва да подчертая, че за нас въпросът не стои да форсираме количественото нарастване на всяка цена. Още някога Ленин бе писал, че не за реклама, а за сериозна работа са ни нужни новите членове на партията. На нашите партийни организации са необходими хора активни, принципни, авторитетни, хора, които ще могат да осъществяват действено партийно влияние в трудовите колективи. А това означава да работим организирано, системно и целенасочено с безпартийните за тяхната политическа закалка, да създаваме база за бъдещото партийно попълнение.

Първичните партийни организации в комплексните бригади в селата Дебелт, Голямо Буково, Желязково и в гр. Грудово, а така също в Завода за преработка на пластмаси, в предприятието за промишлени услуги „Москва", в смесеното автостопанство полагат системни грижи за идейната подготовка на безпартийните, за засилването на тяхната обществена активност. Изявили се работници и селскостопански труженици се избират и работят в съставите на комсомолските и профсъюзните органи, в стопанските и бригадните съвети, в комисиите за народен контрол. Част от безпартийните с по-високо образование получават поръчения да бъдат пропагандисти в просветните звена на масово-политическите организации. Инженерно-техническите кадри, специалистите и рационализаторите се включват в бригадите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, работниците с по-ниско образование се учат в учебно-професионални центрове. Това дава възможност хората да придобиват опит в конкретната практическа работа сред колектива, да израстват политически, а освен това по този начин се създава възможност по-задълбочено и всестранно да се изучават техните качества.

Главният резерв за партийно попълнение са комсомолците. Независимо от неблагоприятната възрастова структура на населението в общината делът на комсомолците е 55 на сто от новоприетите комунисти. Това се отразява благоприятно върху общия възрастов състав на общинската партийна организация. Увеличи се делът на комунистите до 50 години.

Общинският комитет на партията полага усилия за повишаване отговорността и компетентността на първичните партийни организации, на партийните групи и на поръчителите при оценката на качествата на кандидатите. Заселването на

Digitized by Google

млади хора от други краища на страната в нашия граничен район прави това изискване още по-наложително. На него бе обърнато специално внимание още при замяната на членските книжки, по време на прегледа на боеспособността на първичните организации, в извършваните конкретни проверки. За тази цел се използват и дните на партийния секретар.

Резултати има. Първичните партийни организации отделят голямо внимание на подбора на новите членове, като изхождат от потребностите на партийната работа и проявяват висока принципност. Всестранно се проучват качествата на кандидатите. Колкото и да са важни производствените показатели, не може само по тях да се съди за готовността на даден човек да носи званието „комунист". Принципно важно е да се вижда равнището на идейната зрелост, нравствените качества, общественото лице на встъпващия в партията. Само такъв подход може да ни предпази от грешки. За това до голяма степен допринасят предварителните обсъждания в партийните групи, разговорите за активността на кандидатите по местоживеене, проучването на произхода им.

В тази насока добре помагат и **комисиите по социалния и качествения състав,** изградени към партийните бюра на по-големите първични организации, като тези в районната потребителна кооперация „Септември", „Заводски строежи", Строително-монтажния комбинат в Дебелт и др. Тези помощни органи изготвят демографски характеристики на производствените единици и на предприятието като цяло. Членовете на комисиите правят проверки на документите, препоръките, при необходимост извършват допълнителни проучвания, разговарят с кандидатите, като по този начин съдействуват по-пълно да се изяснят техните качества и обкръжението им.

За да се попълват партийните редици с работници, селскостопански труженици, специалисти, които вече са се утвърдили, спечелили са обществено признание и авторитет със своите качества — висока култура и професионална компетентност, политическа зрелост, активна гражданска позиция, — **разширяваме формите, чрез които се проучва и взема предвид общественото мнение при приемането на нови членове.** На комсомолските събрания, където се обсъждат препоръки за встъпване в партията, присъствуват непременно и представители на партийните бюра. Това положително влияе на атмосферата на събранието, а бюрото на първичната партийна организация получава непосредствени впечатления за оценката, която комсомолците дават на своите другари, кандидатствуващи за встъпване в партията.

От две години по примера на КПСС **нови членове се приемат на открити партийни събрания.** Тази практика все повече се утвърждава в първичните организации на районната потребителна кооперация „Септември", районното управление на МВР, противопожарната служба, МТС, предприятието за промишлени услуги „Москва" и др. В събранията участвуват безпартийните от бригадата или звеното, в което работи кандидатът. Това позволява обективно и всестранно да се оценяват деловите, политическите и нравствените качества на встъпващите в партията, в по-голяма степен гарантира от грешки при приемането на нови членове, осигурява попълване на партийните редици с достойни хора.

Добре организирани, такива събрания на дело стават школа за възпитание и на кандидата, и на присъствуващите комунисти и безпартийни. От атмосферата на събранието, от това доколко взискателно се обсъждат кандидатурите, доколко откровено се сочат и силните, и слабите им страни зависи по-нататъшната политическа закалка на младите комунисти, а и авторитетът на партийните членове, на първичните организации в колективите. Това обяснява и вниманието ни към тези събрания. Няма никаква полза,

Digitized by Google

ако гледаме на тях като на модно явление, ако бюрата не ги подготвят грижливо, ако там не се създаде обстановка за другарско, принципно и взискателно обсъждане и комунистите не дават тон на такова обсъждане. Досега относителният дял на приетите на открити партийни събрания комунисти е 10 на сто, но не процентът е най-главното в случая.

Приемането на нови партийни членове е много важен момент в работата за подобряване на качествения състав. Но не по-малко важно е **как по-нататък ще се развиват тези млади комунисти.** Полагаме грижи те веднага да бъдат включени в активна обществена работа — в първичната партийна организация, в масовите организации. В такъв дух са поръченията, които им се поставят, такива са изискванията при отчетите, които те правят пред партийното събрание. За повишаването на тяхната политическа подготовка помага и постоянно действуващата школа по партийно строителство. Организират се срещи с ветерани на партията, с герои на труда, с членове на бюрото на общинския комитет на БКП.

Грижите за подобряване на качествения състав се отразяват положително на структурата на партийната организация в общината. Има напредък в повишаване относителния дял на комунистите-работници. Характерът на икономиката досега правеше този относителен дял твърде нисък. От приетите напоследък членове на партията 44,16 на сто са работници, но това е недостатъчно, като се има предвид тенденцията на относителен и абсолютен ръст на работническата класа при нас. Расте партийното ядро и в социалната категория на селяните. От приетите 44 млади комунисти, които работят в селското стопанство, 20 са механизатори и животновъди. В последно време в селата се заселиха 8 млади комунисти. С поръчения бяха изпратени 17 партийни членове, бяха приети и нови комунисти. Така за малко повече от 2 години първичните организации нараснаха с 42 души — това засили партийното влияние в селата, укрепи се кадровият потенциал. От всичко 187 резервни кадри в общината 153 са членове на партията и сред тях 150 са висшисти, 135 — на възраст под 40 години. Близо половината от секретарите на комсомолските дружества са млади комунисти.

Действително направили сме немалко. Но много е и това, което ни предстои да свършим, да преодолеем. Не е достатъчно например партийното ядро сред овцевъдите, полевъдите и строителите. Независимо че в партийните организации сега има повече жени, техният относителен дял не е равнозначен на дела, който те заемат в трудовите колективи, особено се отнася това за първичните организации на предприятието за промишлени услуги „Москва“, на Завода за производство на пластмаси, в комплексните бригади в Дюлево, Радойново, Факия, Желязково и др. В над 15 села населението е в пенсионна и предпенсионна възраст, партийните организации застаряват. Това налага те да се укрепват с комунисти, изпратени с поръчения от общинския център или от комплексните бригади, да се приемат нови членове и в по-напреднала възраст, но с опит и авторитет. Отново ще огледаме, ще осмислим тези проблеми на пленума на общинския комитет, посветен на работата за подобряване качествения състав на организацията и засилване на партийното влияние във всички сектори на обществения живот; там ще набележим и конкретните задачи в тази област, конкретните пътища, по които ще вървим по-нататък.

Георги ЯНЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП в Грудово

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В БОРБА ЗА НОВОТО

В стопанското предприятие „Недялко Царев“ — Ямбол първичната партийна организация години наред се стреми към висока ефективност в своята работа, бори се против шаблона. Да види новото, прогресивното, да го усети, да го открои от множеството идеи и инициативи, да го популяризира, да съдействува за неговото приложение — ето част от съдържанието на богатото ѝ ежедневие.

В трудовия колектив се роди инициативата за творчески подход на всяко работно място, във всеки момент. На основата на нея под ръководството на първичната партийна организация се разработи програма. Нейната същност е чрез социалистическото съревнование максимално да се използват творческата активност и инициативността на всеки низов колектив, на всеки работник и специалист за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда на основата на ускореното внедряване на научно-техническите постижения и челния опит. Поставихме задачата пред комунистите, а чрез тях и пред безпартийните да се изпълняват качествените и количествените показатели с такъв ръст, който да съответствува на равнището на повишените критерии на Националната партийна конференция, да се увеличи значително делът на атестираната продукция до края на петилетката, да се обновят изделията и моделните разработки, да се намалява ежегодно ръчният труд.

Получиха се добри резултати от изпълнението на програмата. Редовно изпълняваме производствените задачи, подобрихме качеството на произвежданата продукция, защитихме висша категория със знак „К“ на група детски и бебешки облекла, завоювахме два златни медала на Международния пловдивски панаир. В предприятието се механизираха 12 ръчни операции, внедрени са нова техника и технологии. Постигнахме значителни успехи в рационализаторската дейност, създадохме цехови технико-икономически съвети, комисии по качеството.

Всичко това доведе до един най-важен резултат — засили се творческата активност на трудовия колектив. С удовлетворение отчитаме, че успяхме да активизираме хората, да насочим колектива извън инерцията.

Програмата ежегодно допълваме с новите задачи, завишаваме и критериите, за да бъде тя действително ръководно начало в нашата работа.

В пряката партийно-организационна дейност преценихме, че членовете на партийното бюро ще действуват по-ползотворно, ако привличат по-голям брой комунисти в ежедневната текуща работа, свързана с поддържането на сравнително голямата документация и с други неотложни задачи. По такъв начин повече активисти набират организационен опит, а гласуването им доверие става залог за повишаване на активността им. Но не само това, така се създава възможност партийното бюро по-непосредствено и пряко да се запознава с проблемите на производството и управлението, своевременно да ги поставя на обсъждане и решаване, да води активна организаторска работа.

Въведохме и се утвърдиха нови начини на работа — комисия за проучване на кандидатите за партийни членове, комисия за контрол и проверка на изпълнението на решенията, комисия за работа с партийните поръчения, комисия по подготовката на материалите за събранията и др. За залата, в която се провеждат събранията, по график

Digitized by Google

отговаря една от осемте партийни групи. Поканата с въпросите за партийното събрание се придвижва от отговорниците на партийните групи. Те предварително биват информирани и запознават комунистите с някои основни проблеми, предмет на предстоящото обсъждане.

Това доведе до чувствителни положителни изменения в нашата работа. Преди всичко успяхме без особени затруднения да проучим и приемем шестима млади работници в редовете на партията, с което значително подобрихме качествения състав на първичната организация. Подобри се предварителната работа по материалите за събранията, повиши се тяхното качество. Създадохме условия за участие на партийните групи в подготовката на събранията. Комунистите предварително се запознават със съдържанието на някои от внасяните за обсъждане материали, в резултат на което се засили активността им при разискванията по тях. Увеличи се делът на изпълнените решения и преди всичко качеството на изпълнението им. Партийните членове все повече се чувствуват отговорни за съдбата на партийните решения.

Ново при нас е и обмяната на опит между партийните групи в предприятието. Поставихме си задача да се посетят от всички групови отговорници събрания на най-добре и на слабо работещи партийни групи. След приключване на събранията направихме задълбочен анализ на съдържанието им. Стигнахме до извода, че като цяло във всички групи се обсъждат сравнително еднообразни въпроси. Някои от групите водят богат вътрешноорганизационен живот, което се отразява и върху живота на първичния трудов колектив, а други не оценяват достатъчно своята роля и силата си като политическо ядро. Партийните отговорници обогатиха своя организационен опит и се убедиха в необходимостта от по-действен политически подход, от повече индивидуално въздействие върху съзнанието на членовете на колектива, от по-непосредствена работа с комсомолското дружество и профгрупата.

В това отношение предприехме конкретни действия. На месечните оперативки с партийните отговорници поставяме актуалните задачи, възлагаме им да разработват определени въпроси от своята работа, да докладват по тях. С това обогатяваме опита, знанията, уменията им. От цех „Книговезница“ например отговорникът на партийната група докладва за състоянието на психоклимата, от цех „Шивашка конфекция“ — за работата с младежката бригада и други.

При тези обсъждания се подхожда критично, стремежът е да се правят верни изводи и да се дават правилни насоки. Например откроя се потребността от периодично обучение на отговорниците на партийните групи по основни проблеми на партийното строителство. Чрез него ще постигнем по-високо равнище на тяхната работа.

Усъвършенствувайки формите на работа, първичната партийна организация все повече утвърждава новаторския дух у колектива и успешно го ръководи в борбата за претворяване на партийната политика в дела. Сега търсим нови пътища за по-ефективно идеологическо въздействие. Традиционните форми са добри, но има нужда от по-голяма динамика и ние отново залагаме на включването на по-голям брой комунисти, безпартийни и комсомолци. За по-пълно координиране на силите на профсъюзното и комсомолското ръководство например правим единен план по идеологическата работа. С него ще обединим усилията си по възпитанието на младите хора, ще поставим въпросите на качеството в центъра на многообразните инициативи.

Плана разработваме с групи от активисти на партийната, профсъюзната и комсомолската организация. Предварително анализираме състоянието на нещата, проучваме мнението на колектива. Заплануваали сме да изучим опита на добре работещите по тези въпроси пар-

Digitized by Google

тийни организации в окръга и страната.

Резултатите от полагания труд търсим в инициативността на всеки член на трудовия колектив и на неговото ръководство. Под контрола на първичната организация, с прякото участие на комунистите се подготвя защита на нова технологична линия пред Българската индустриална стопанска асоциация. Установиха се контакти и се извършват взаимни разработки с научни институти и бази за развитие, дизайнерски бюра, разработки с базата на стопанския химически комбинат „Д. Димов". Правилно оценени и популяризирани от първичната организация, бяха използвани откритите разглеждания на рационализаторските предложения. Разбира се, в това отношение не всички възможности се използват. Например „забравена" остана идеята за организиране на творчески групи от специалисти, както и възлагането на определено задание на всеки специалист в предприятието. Ще потърсим партийна отговорност от онези, които бездействуват.

С прякото участие на профкомитета подкрепихме и популяризирахме инициативите: на цех „Трикотаж" за създаване на творчески групи по качеството във всички цехове; на цех „Картонаж" за работа с икономисани материали един ден в месеца; на цех „Шивашка конфекция" за поемане на шефство над младежки трудов колектив за атестирана във висша категория продукция; за работата на цялата комсомолска организация по инициативата „За високо качество — комсомолска гаранция!"

Всички тези инициативи са приложени на практика, работи се по тях. Друг е въпросът, доколко правилно се използват и отчитат и какъв е действителният ефект от тях. Това е задача, която също ще бъде изяснена.

Обликът на първичната партийна организация като борец за създаване на новото, за внедряване на прогресивното се оформя от действията на цеховите ръководства, на партийните отговорници. Те са генераторите на идеи, организаторите на изпълнението. Разчитаме изключително много на тях. Затова провеждаме постоянна индивидуална работа с тях и сме създали стабилен, делови състав. Индивидуалната работа се изразява в организиране на срещи, разговори, панорами, открити обсъждания на различни въпроси от техническия прогрес. Въздействуваме и чрез откритите партийни събрания, които са честа практика в нашата работа. Включваме отговорниците на партийните групи и цеховите ръководства в различни комисии и особено много държим да се зачита тяхното мнение. Така издигаме авторитета им.

Особено ценим новаторството на отделния работник, на отделната личност и се стремим да го стимулираме и умножаваме. При нас израснаха многомашинничките Йорданка Апостолова и Василка Табакова. От тях поеха щафетата комсомолката Валя Гочева и Трендафилка Димова. Поради липса на техника не можем да удовлетворим желанието на останалите кандидатки.

Появиха се редица инициативи от областта на рационализаторската дейност. Но общо взето малко са индивидуалните предложения. Затова сега провеждаме по партийни групи разговори за активността навсякъде и във всичко. Ще организираме такъв разговор в целия колектив. Провеждаме конкурси по нагледната агитация, радиопредаванията, рационализаторската дейност и др.

Многостранна е партийната дейност и за да работим творчески, новаторски, ние имаме постоянната подкрепа на партийния комитет при стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" и на общинския комитет на БКП.

За да издигнем на по-високо равнище партийната работа, какво още ни трябва? Преди всичко ни е необходимо да повишим компетентността и знанията, опита и уменията на нашия актив. Затова ще продъл-

Digitized by Google

жим да обменяме опита. Характерът на работата ни налага да засилим координацията с другите партийни организации от поделенията на стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги". Със секретарите ще организираме срещи, но по-добре би било да се създаде съвет на партийните секретари. Полезно ще бъде да се открие и почетна книга на партийния активист.

В напрегнатото ежедневие, справяйки се с многото задачи, на партийния секретар малко време остава за самоподготовка. Освен това работата с хората води до умствена преумора, новостите в икономиката, а и някои други актуални моменти от партийната политика понякога незабелязано преминават покрай нас. Това води до неудовлетвореност от извършеното и до чувство за непълноценност. Ето защо е необходимо да се организира ефективно обучение чрез откъсване от пряката работа, чрез казуси по типични ситуации, чрез обмяна на опит в учебни зали, чрез събеседвания. Това се върши донякъде, но в повечето случаи не се постига очакваният ефект, не се ангажира достатъчно вниманието на обучаващите се. Налага се също да се усъвършенствува и системата за проверка на знанията на партийните секретари чрез изпити по определени проблеми. Така ще се повиши компетентността им, която естествено ще се пренася в пряката им работа.

Обновяването на членовете на партийното бюро, включително и на секретаря, внася живителна сила в работата, предпазва от шаблона, от навика да се работи по създаден стереотип. Необходимо е също да се върви все повече към намаляване на регламентацията, която сковава. Имало е случаи, когато по едно и също време ни задължават да провеждаме три прегледа. Това води до ограничаване на инициативността, до ангажиране на вниманието понякога с неактуални проблеми за дадена организация. Прегледи трябва да се организират, но там, където има изоставане, в останалите предприятия и организации да се разчита на инициативността им.

Една първична партийна организация, за да се стреми към новото, от нея следва да се изисква по комунистически отговорно да се отнася към проблемите. Често партийният комитет се задоволява с ниско равнище на решаване на задачите. От него се очаква на всяка цена да засили взискателността, да повиши критериите и те да намерят някакъв количествен израз. Не винаги добре и отблизо се познават работата на първичната организация и нейните проблеми. Потребна е по-честа и пряка помощ. Трябват също и поточни насоки за определен период от време. Това да става чрез обобщаване на опита, на предложенията и мненията на низовите ръководства към съответния партиен комитет. Налага се да се проявява сериозна взискателност към работата на партийната организация, да се води борба с примитивизма. От партийните комитети очакваме още повече да се доближават и опознават работата и проблемите ни, за да ни помагат по-уверено да крачим пред трудовия колектив.

Катя ГЕОРГИЕВА
секретарка на първичната партийна организация при стопанско предприятие „П. Царев" — Ямбол

Digitized by Google

СЪС СИЛАТА НА ПРИМЕРА

Присъствието на комуниста в живота на първичната партийна организация, в дейността на трудовия колектив, в семейството и в извънсемейната среда обикновено свързваме с неговата позиция като синтезиран израз на мироглед, убеждение, поведение, на нравствена извисеност, на пълноценна трудова реализация. И обратното, от поведението на комуниста на работното му място и по местоживеене, от критичното или безкритичното му отношение към фактите и събитията, които протичат в трудовия колектив, в страната и в света, от ентусиазма му да се заеме с изпълнението на трудна задача се оценя степента на неговата политическа и идеологическа зрялост, смелостта му да се включи в борбата с негативните явления — с други думи, оценя се неговата позиция. Не можем да отделим едното от другото, както и да си представим комуниста без трайно формирана у него класово-партийна позиция, както и класово-партийната позиция да си представим без нейния пръв знаменосец — комуниста.

Безспорно практическата работа за изпълнение на партийните решения проверява и измерва убежденията на всеки комунист, поставя на изпитание неговите нравствени добродетели, неговия патриотизъм и интернационализъм. Единството на думите и на делата е важен принцип във формирането и усъвършенстването на позицията на всеки. Хората се вслушват в думите на комунистите, но се заглеждат в техните дела и чрез свършеното проверяват казаното. Ако ти учиш другите на труд, призоваваш ги да работят висококачествено, то самият ти трябва да си трудолюбив и твоята работа — била тя управленска или изпълнителска — да произвежда висококачествена продукция; ако ти призоваваш към скромност, сам трябва да се отличаваш със скромност, ако критикуваш някого, че се себеустройва и използва служебното си положение за лична изгода, сам трябва да поставяш обществените интереси над личните, ако уважаваш личното си мнение и се стремиш да го защитаваш, редно е да търпиш особеното мнение у другите и да разбираш техния стремеж, усилията им да защитят това свое мнение, по-различно от твоето. Авторитарното ръководство започва там и тогава, когато ръководителят, самовлюбен в своето мнение, престане да се вслушва в мнението на другите, считайки то за непълноценно, а оттам и за излишно.

Личното мнение е първата, решителната крачка в активната позиция на комуниста, тази първа крачка оповестява не само неговото разбиране за политическите, идеологическите, нравствените и обществените ценности, но и най-често посочва виждането му как и по какъв начин те могат да бъдат променени от доброто към по-доброто, от новото към най-новото. Най-често личното мнение, особено когато то изразява по-различно становище, става начало на оживена дискусия

Digitized by Google

в партийното събрание, в пленума, в конференцията, в която се формира становището на мнозинството, така необходимо за определяне на оптималния вариант в бъдещата работа или за най-правилното решение на партийните органи и организации. Личното мнение, както и цялостната позиция на комуниста трябва да доведат до промяна, до изменение на съществуващото положение с цел да се даде път на нови идеи, постановки, подходи. Следователно позицията на комуниста като трайно социалнопсихическо образуване, като единство от революционно мислене и организирано действие има за крайна цел да придаде по-голяма социална енергия на личността изобщо, на комуниста в частност, за да бъдат изпълнени партийните предначертания във всички области на живота. В този смисъл за позицията на комуниста не съществува почивен ден. Тя е като опъната тетива винаги и там, където трябва да се разясни или защити партийната правда, там, където са трудностите и за да се решат противоречията, се иска остър сблъсък и жертвеготовност. „За званието комунист — казва другарят Тодор Живков — се воюва цял живот и с целия живот."

Нашата партия е отдавала и отдава изключително значение на активната позиция на всеки комунист, да бъде тя формирана още у младата личност, да бъде по-нататък усъвършенствувана и във връзка с това са създадени и се създават реални гаранции, за да може всеки комунист да изкаже свое мнение и да защити своя позиция. Този проблем е намерил и нормативно уреждане чрез Устава и Програмата на партията, в документи на Централния комитет; и цялостно, и различни страни на този проблем се разискват в партийни събрания, на пленуми и конференции; активното начало в позицията на комуниста бе важен критерий при последната подмяна на партийните членски книжки и е главно съдържание на партийните поръчения и отчети.

И това е така, защото позицията на всеки един от първичната партийна организация крие в себе си практически неизчерпаеми възможности за въздействие върху безпартийните. Нека не забравяме за миг, че социалното значение и социалната роля на партийното членство са работа с безпартийните, работа политическа, идеологическа, организаторска, нравственовъзпитателна. Така че всяко партийно членство трябва да умножи и непрекъснато да умножава партийната позиция в трудовия колектив, сред живеещите редом с нас, а оттам позицията на партията да се превърне в позиция на целия народ, една задача, поставена от Дванадесетия партиен конгрес.

За да се издига до отговорностите, които му отрежда членството в партията, комунистът трябва непрекъснато да усъвършенствува своята подготовка на политически ръководител на безпартийните: да повишава своята специална и обща култура, професионалната му квалификация да бъде на равнището на длъжността, която заема, не само да се интересува от новостите в професията, в работата на партийната организация, но и да се стреми към тяхното практическо приложение; сам да проявява творчество в работата и да създава атмосфера за творчество в работата на другите; да поощрява всичко, което сплотява хората, а не, което ги разделя. И още нещо от съществено значение — с цялостното си поведение в трудовия колектив и извън него да бъде водещ пример, пример, на който другарите се възхищават, а младите желаят да следват и подражават.

Изгуби ли част от тези качества, комунистът губи от своето обаяние, намалява възможността му за въздействие, снижава се социалната роля и значение на партийното членство, а върху неговата деформирана позиция избуяват плевелите на равнодушието, на дребнавото сметкаджийство за живот в така наречената златна среда.

Позицията на комуниста е винаги политически и социално анга-

Digitized by Google

жирана. И исторически определена. В днешния ден тя се формира, обогатява, усъвършенствува, за да се включи комунистът с много по-голяма енергия в изпълнение на стратегическите цели, които партията поставя на сегашния етап: интензификация на народното стопанство, приложение на новия икономически механизъм, повишаване качеството на продукцията.

●

Като имаше предвид всички тези нови отговорности, които партията постави пред комунистите, списание „Партиен живот" откри преди две години тематична поредица, чиято цел и предназначение бяха да се популяризира положителният опит на партийните органи и организации за формиране и поддържане на непрекъсната активност в работата на комунистите, както и да се предоставят страниците на списанието за оценки, мнения и предложения по този важен проблем. Нас ни притегляше още идеята да помогнем да се активизира всяко партийно членство. Известно е, че партийните органи и организации работят със свой актив и това е положително. Известно е също така, че една част от комунистите са пасивни или незадоволително активни в живота на първичната партийна организация. Кое пречи, кое не съдействува на тези комунисти да избързват с крачката на другите, от какъв характер са тези причини — обективен или субективен; възможно ли е да се увеличи броят на партийните организации, в които не членуват пасивни комунисти.

Начало на нашата тематична поредица стана писмо на Веселин Павлов, дългогодишен работник в завод „Климент Ворошилов" — София. Развълнувано, с много загриженост той сподели тревогата си, че сред някои комунисти активността се занижава, спада участието им в живота на партийната организация, премълчават там, където трябва да заемат лична позиция. Неговата биография на професионален работник, отличаван многократно за високото качество на своя труд, искрената му разтревоженост от някои негативни явления сред част от другарите му предизвикаха широк отглас у нашите читатели. В редакцията се получиха много писма, в които се споделя собствен опит, споменават се имена на комунисти за пример, отправят се критични бележки към стила на партийните бюра, на стопанските и административните ръководства и с много мнения и предложения за подобряване на работата на първичните партийни организации и партийните органи.

Всичко това ни поощри да организираме и публицистична анкета. Основните въпроси, с които читателят е вече запознат, бяха насочени така, че да се предизвика широка дискусия за това как комунистите разбират същността, природата на активната позиция, създават ли се условия в тяхната първична партийна организация, за да може всеки да изкаже и защити собственото си мнение, случвало ли им се е да бъдат в конфликт с безпринципната позиция, членуват ли в тяхната организация комунисти, които се нагаждат към така наречената златна среда, и други въпроси.

Първите публикации предизвикаха нови отзиви и всички те показаха, че сме на прав път. По-късно Димитър Илиев, секретар на първичната партийна организация при бригадата в Габер към аграрно-промишления комплекс — Драгоман — Софийски окръг, ще сподели: „Още първата публикация ми направи силно впечатление, затова партийното бюро реши да се заемем с нейното обсъждане в партийната

Digitized by Google

организация. Трябва да изразя убеждението си, че това обсъждане изиграла положителна роля сред всички, членуващи в нашата организация; много от комунистите активизираха своята дейност.“ Заводската партийна организация в „Климент Ворошилов“ — София организира разговор сред комунистите за тяхната позиция в живота на организацията и на трудовия колектив, който завърши с интересна научно-практическа конференция.

В отговорите си на публицистичната анкета, в другите отзиви комунистите са единодушни спрямо определението, спрямо характера и същността на активната позиция. В началото на нейното формиране те поставят марксистко-ленинското образование и комунистическите добродетели — това като основно, но не и единствено; то се допълва от цялостната дейност за претворяване в дела решенията на партията. Позицията на комуниста се разглежда като способност да се разясни политиката на партията и да се увлекат безпартийните за изпълнението на конкретни задачи от социално-икономическата програма на колектива. В този смисъл личният пример, активността на комунистите са конкретно измерими, конкретно приложими, а не нещо изобщо, което съществува като теория, а отсъствува от практиката. Бяха посочени много примери за похвални дела на комунистите от всички поколения. Ето какво сподели Стойчо Драгнев, секретар на първична партийна организация при IV рудоуправление в Рудозем: „Предстоеше реконструкция и модернизация на обогатителната фабрика, без да се спре производството. На пръв поглед задачата бе непосилна. Събрахме комунистите, поговорихме с тях за трудностите, после подобен разговор се състоя с трудовия колектив. Благодарение на активното участие на комунистите, на всички работници завършихме предсрочно изкопните работи, много по-рано от срока изляхме бетона, машините монтирахме навреме. Преодоляхме всички трудности, но по-важното бе, че позицията ни се превърна в позиция на другите.“

С присъщата им всеотдайност към идеите и непосредствените задачи на партията комунистите са в авангарда на строителите от всички области на живота. Неоспоримо е правото им на първо място и в едно друго строителство — да се формират от работещите в бригадата, цеха, учреждението, лабораторията, училището комунисти и примерни граждани. Съграждането на социалистическата личност е не по-маловажно и не се върши по-лесно от съгражданото корпусите на един нов завод. Основен градивен материал в това особено строителство си остава личният пример — този извечен, неостаряващ учител. Преобладаваща част от авторите посочват примери от своя живот, които са им помогнали да се заякчат у тях едни или други добродетели, както и да преодолеят слабости, учили са ги как да работят, как да ръководят; в откровението си мнозина заявяват, че желаят да подражават на тези комунисти в най-благородния смисъл на тази дума.

Във всички тези случаи личният пример се представя не само като майсторство в професията, но и като нравствена величина. Обикновено силният, впечатляващ момент се проявява в изключителни обстоятелства, когато са потребни мъжество, смелост, напоритост, борбеност, другарска взаимопомощ, подчиняване личните интереси на обществените, воля да бъде преодоляно временното препятствие или да се изпълни сложна задача от производствената програма. Това тихо геройство на ежедневието изиграва ролята на временен наставник над младите комунисти и работници, над новопостъпилите в предприятието, учреждението. Нека не се смущаваме от определението временен, инцидентен наставник, тъй като смелите постъпки, героичните дела в повечето случаи се проявяват в изключителни ситуации и подлагат на изпит професионалната подготовка и моралната устойчивост на всеки.

Digitized by Google

Разбира се, комунистът въздействува с цялостното си поведение в труда и в личния бит, но трудовото геройство има по-бързо въздействие.

В отзивите си мнозина коментират различни страни от личния пример на комуниста-ръководител. Изискванията към него са много повече, тъй като постъпките му, поведението му в колектива е пред погледа на всички, коментира се от всички. Посочени са десетки имена на способни и уважавани преки и непреки ръководители; отправени са и доста критични бележки към някои ръководители, които не се ползват с необходимия авторитет и в партийната организация, и в трудовия колектив.

Ето какво споделя другарката Вера Дейнова от Кула: „Особено големи трябва да бъдат изискванията към ръководителя — партиен, държавен, стопански. От неговата позиция изключително много зависи боеспособността на първичната партийна организация; от принципността и справедливостта му зависи психическият климат в колектива. В някои наши организации недостатъчната принципност на отделни ръководители определено дава отражение върху активността на комунистите в събранията, в производството, не стимулира увереността, стабилността."

В отделни случаи ръководителят използва служебното си положение за лично облагодетелствуване въпреки критиката в партийния комитет, в партийната организация. Костадин Улучев, първи секретар на общинския партиен комитет във Войника, Ямболски окръг, разказва: „Преди години работех в стопанска организация, където стопанският ръководител подхождаше неправилно към младите специалисти, облагодетелствуваше се за сметка на колектива, проявяваше стремеж към кариеризъм и други прояви, характерни за безпринципната позиция. Като партиен работник следваше да предприема мерки. Разговарях с него, убеждавах го да се отклони от пътя, по който беше тръгнал. Конфликтът стана по-сложен. Тогава аз бях защитен от нашия комбинатски партиен комитет. Обаче позицията — и моята, и на партийния комитет — възтържествува за кратко време — стопанският ръководител получи подкрепа от други партийни органи и стопански ръководства и не бе наказан."

Свят принцип на социалистическата справедливост и на партийната принципност е всяко добро дело да бъде възнаградено морално или материално, а също така нито едно прегрешение да не остане ненаказано. Едва ли е необходимо да напомняме, че либерализмът към слабостите на отделен комунист, особено когато той е на отговорна партийна, стопанска, държавна работа, обезверява останалите или поощрява и други към неправомерни постъпки, към безпринципност с надеждата, че ще бъдат по някакъв начин извинени, че към тях ще се отнесат със снизхождение. Либерализмът е все още невдигната бариера по пътя на активната позиция на комунистите. На партийните органи и организации предстои продължителна борба, за да се премахне бариерата на либерализма. И нека не се заблуждаваме, че тази борба е лека; тя се усложнява от това, че явлението по мнение на читателите пуска по-широки корени в нашата работа, и най-вече в ръководната и в управленската дейност.

●

Един от въпросите на нашата публицистична анкета бе: намалява ли или се увеличава броят на комунистите, чиято позиция е в така наречената златна среда или позиция на търпимост и равнодушие, към отрицателните явления и факти.

Digitized by Google

В отзивите много точно и много откровено бяха споделени мисли за същността на „златната среда“ като чуждо, несвойствено явление в живота на партийните организации. Според тях това е средата на равнодушните, незаинтересованите от пълнокръвния живот на организацията според девиза „Карай и без мен ще мине“. Някои комунисти са се оставили да ги носи течението на събитията. Предпочитат да бъдат свидетели на всичко; тяхното присъствие на събрания и на други мероприятия е редовно, но без да бъдат активни участници; ако партийното бюро, секретарят им възложат нещо, те се заемат с изпълнението му, но не проявяват инициатива. Ангел Великов, секретар на първичната партийна организация в завод „Крум Бъчваров“ във Видин, споделя: „Според мен броят на комунистите, чиято позиция е в така наречената златна среда, се увеличава, това явление се забелязва особено сред по-слабите и анемични партийни организации“. Това очертава една тревога: макар и да не се опира на точно изследване, то предизвиква негодуване. Колкото и парадоксално да е, някои от комунистите, които поканихме да участвуват в публицистичната анкета, се поддадоха на духа на тази златна среда — духа на безконфликтност, на заобикаляне на противоречията, вместо те да бъдат преодолени. Техните отговори бяха или изцяло хвалебствени, или написани безлично, без страст, повърхностно за живота на собствената организация, не се посочваха отрицателни прояви, но не се споменаваха и успехи. Подобни безлични отговори получихме от комунисти, работещи предимно в здравеопазването, просветното дело, културните институти, учрежденията, както и от някои партийни работници, от стопански и административни деятели.

В болшинството си отговорите правилно се насочиха към причините, към обективните и субективните предпоставки, формиращи „златната среда“ в партийните организации. На първо място се поставя неинтересният дневен ред на партийните събрания. Най-често въпросите за обсъждане не са от съществено, от политическо значение за живота на организацията и не предизвикват интерес за част от комунистите; в друг случай проблемите са от съществено значение, но са разработени повърхностно, не се предлагат смели решения, които ще доведат до по-нататъшни преобразувания; понякога едни и същи проблеми се разглеждат по два и три пъти, без да доведат до промяна; анализът на партийното бюро по главната тема на събранието е незадълбочен, не предизвиква критична и оценъчна позиция сред присъствуващите; претрупаният дневен ред, регламентираните въпроси за обсъждане също са причина за намалената активност на събранията.

На второ място пасивната позиция на комунистите, организационната им апатия идват от бездействието спрямо техните критични бележки, мнения и предложения. Ето какво споделя героят на социалистическия труд Янчо Павлов, работник в завод „Антон Иванов“ — Пловдив: „Недостатъчната активност най-често се дължи на обстоятелството, че обобщените лични становища и мнения, оформени в становища или в решения на първичната партийна организация, не намират винаги реално покритие в действителността. С други думи, вземат се решения, правят се предложения от комунистите, а някои ръководни кадри не правят необходимото, за да се материализират те. И това обезверява комунистите, кара ги при следващите събрания да останат пасивни“. Затова и много от предложенията, част от които публикувахме, се отнасят до по-отговорно отношение към критичните бележки, към идеите и проектите на комунистите за подобряване на ръководната дейност на партийната организация; изпълнението на собствените решения качествено и в набелязаните срокове да се разглежда и оценява като важна страна на политическия подход, като

Digitized by Google

предпоставка за последващата активност на комунистите. Безспорно тези отговорности задължават не само партийните бюра, но и партийните органи от следващите степени.

На трето място се поставят въпросите, свързани с приема на млади комунисти. Въпреки безспорните успехи в това отношение, подборът не всякога е прецизен, в някои партийни организации не се дооценява системната и водена с настойчивост възпитателна работа с новоприетите в партията.

На четвърто място идват проблемите, свързани със здравината на вътрешнопартийните отношения, на другарството и другарската взаимопомощ, на състоянието на вътрешнопартийната демокрация, на атмосферата, която е създадена за творческа нагласа на всеки един комунист за критична и самокритична изява. В това отношение предложенията са най-различни и се отличават с голямо богатство на идеи. Петрунка Младенова, бригадирка в завод „Вида" — Видин, предлага: „Да се засили борбата срещу бюрократизма, формализма и бездушието във всички сфери от живота на партийната организация. Човек може да е много сърцат в работата си, но ако стремежите му ударят няколко пъти на камък, ентусиазмът му угасва". Стойко Делчев, работник в завод „Млада гвардия" — Хасково, предлага в подготовката на събранията да се привличат за участие повече комунисти, като се избират в ръководството на събранията, в комисиите, които проучват и разработват проблеми; за качествата на комуниста да се съди и по критичното му отношение, но и по това какво прави, за да отстрани допуснатите грешки. Петър Петров, бивш заместник-секретар на организацията при Завода за училищна мебел в гр. Елена, счита за необходимо: „Да се изхвърлят, изчистят от докладите мъглявите формулировки и стандартните изрази, които довеждат безразличието у комунистите; разглежданите въпроси в събранията да се поставят ясно, конкретно, без заобикалки".

Друга една причина за пасивността, за застояването в златната среда е от личностен характер. Това не е поведение, принудено от обстоятелствата, а съзнателно формирано с единствената цел да се стои настрана от горещите точки на живота, за да не се опари служебното положение. Тук се прави тънка сметка да се създават много приятели, но да нямат врагове; да се подминават конфликтните ситуации с хитроумното подмигване, че има хора за тази работа; изборът на намалена ангажираност в живота на партийната организация осигурява на някои комунисти членство в партията без тревоги. Възпитателната работа, както и организационните мерки спрямо тези комунисти понякога затрудняват тяхната лъжлива активност, наподобяването на активност. Често пъти и те се изказват, но не казват нищо, повишават тон, без да засегнат виновниците. Това е уловил много точно Димитър Колев, началник на цех „Метални конструкции" към строителното предприятие в Разград: „Трудно може да се даде категоричен отговор кои принадлежат към така наречената златна среда. Въпросът се усложнява и от една категория хора, демонстриращи активност. Те винаги имат какво да кажат по разискваните въпроси, издигат лозунги, но отгърнем ли страницата на делата им — там е чистичко".

●

Тематичната поредица за активната позиция на комуниста стана трибуна за откровен и продължителен разговор. В този разговор поканихме комунисти с различни професии и от различните сфери на

Digitized by Google

производството и управлението, от непроизводствената сфера; мнозина се отзоваха с ентусиазъм, други изпълниха задължението си формално, за което вече споменахме, трети отклониха поканата с извинението, че очакват последствия от публикацията. Една секретарка на заводска организация от Благоевски район на столицата заяви: „Не мога да пиша критично, откровено, макар да знам много неща..."

Ние можем да упрекнем тези комунисти в недостатъчна смелост, в липса на борбеност срещу отрицателните явления и техните носители, в липса на жертвеготовност в името на истината. Едновременно с това трябва и да ги разберем. Все още в отделни партийни организации не е създадена и не се създава обстановка всеки да изкаже собствено мнение и да защити личната си позиция. Тук стои големият проблем за създаване на реални, на обективни гаранции срещу субективизма на някои ръководители и ръководства, срещу неправилни оценки и решения, в мотивите на които лежи личното пристрастие, а понякога и отмъщение за направената критика. Тези гаранции трябва да бъдат политически, идеологически, нравствени, трудово-правни и, разбира се, партийно-организационни. В този смисъл Дванадесетият партиен конгрес е категоричен: първичната партийна организация да стане опора на своите комунисти, стабилен гарант на тяхната многостранна дейност, да ги поощрява към смели постъпки, инициатива и творчество, за да носят с достойнство званието български комунист.

Димитър КРАЛЕВ

ЗАБЕЛЕЖКА: Редакцията бе с намерение да приключи тематичната поредица за активната позиция на комуниста. Много читатели, наши кореспонденти в районите и окръзите се обърнаха с молба тя да продължи, тъй като не е изчерпала своите възможности. Затова тематичният разговор ще продължи и в бъдеще и молим за активно сътрудничество.

Digitized by Google

ЗАЩО СЕ НАРУШАВА УСТАВЪТ?

Лекторът задълбочено, компетентно разви темата: „Демократическият централизъм — основен принцип в организационния строеж на партията" и покани присъствуващите за изказвания. Думата поиска млада жена.

— Защо се нарушава партийният Устав! — плахо и колебливо попита тя. — Нали партийните секретари участвуват в курсове, слушат лекции, а понякога грубо потъпкват това, което той изисква.

Стана ясно, че въпросът е породен от патилата, които животът й е поднесъл. А те са следните: неубедена в решението на партийната организация за степента на наложеното й наказание — изключване от партията, подала молба до висшестояща партийна инстанция. За тази си постъпка уведомила партийния секретар. Молбата й била разгледана, наказанието видоизменено на мъмрене, първичната организация известена за решението. С това тя сметнала, че работата е приключила, нещата са изяснени, но се излъгала. Започнало ново „ходене по мъките". Не й връщат партийната членска книжка, не я викат на събрания, не й приемат членския внос. Това продължило повече от три месеца. Наложило се отново да се намеси висшестоящата партийна инстанция и да застави секретаря да спази Устава.

Защо така е постъпено! Дали защото партийният секретар не знае изискванията на партийните документи по този въпрос! Но незнанието не е оправдание. В Устава на партията се казва: „Българската комунистическа партия се гради и развива своята дейност върху принципа на демократическия централизъм". Една от неговите основни черти е безусловната задължителност на решенията на по-висшестоящите органи за по-нисшите. Съвсем очевидно е, че е нарушен основен партиен принцип.

По-вероятно е друго — лошият съветник в такива случаи — „Аз така мисля и не желая да се съобразявам с друго мнение и решение". И още нещо. Оправданието за несвоевременното връщане на партийната членска книжка поради това, че е унищожена, също говори за нарушение на инструкцията „За издаването и отчитането на партийните членски книжки", утвърдена от Секретариата на ЦК на БКП на 20 октомври 1982 г., в чл. 26 на която е казано: „Ако изключеният направи в тримесечен срок жалба до по-висшия партиен орган, неговите партийни документи се запазват до окончателното решение на органа". В т. 3 на същата инструкция, в раздела „Основни положения" е посочено: „Партийни членски книжки на... възстановени членове на БКП... се издават в срок до 15 дни от датата на решението за... възстановяване".

При това положение никак не е било трудно за партийния секретар да се справи с тези основни партийни документи, което щеше да го предпази от грубото им нарушаване.

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА СТРУКТУРА

ВАЛЕРИЙ СТЕПЧЕНКО

На съвременния етап политиката на марксистко-ленинските партии и тяхната организационна дейност са насочени преди всичко към повишаване ефективността на производството по пътя на неговата интензификация.

Решаването на тази задача в Съветския съюз е неразривно свързано с рационалното и най-пълно използване на огромния производствен потенциал и осигуряване на най-пълното му отдаване, с ликвидиране на възникналото противоречие между достиженията на научно-техническия прогрес и недостатъчно добрата организация на труда. Към неговото преодоляване е насочен курсът на КПСС, същността на който е всемерно усъвършенстване на всички сфери на ръководство на икономиката — управление, планиране, стопански механизъм.

Този курс намери ново убедително потвърждение на XXVI конгрес на КПСС, по последвалите го пленуми на ЦК на КПСС. Нашата партия, отбеляза на Октомврийския (1984 г.) пленум на ЦК на КПСС др. К. У. Черненко, навлезе в период на практическа подготовка на своя редовен XXVII конгрес, неразделна и съставна част на който е разработка плановете за дванадесетата петилетка и перспективите, в които предстои да се въплъти и конкретизира икономическата стратегия на партията до края на сегашното столетие. Главното в нея е максималното използване постиженията на научно-техническата революция и интензивните фактори, коренен прелом в повишаване ефективността на народното стопанство.

●

Съществен фактор за осъществяване на набелязания от партията курс е новата структура на организация на управлението на промишлеността, на крупните стопански звена — производствени и научно-производствени обединения, а така също комбинати, обхващащи по няколко близки предприятия.

Преустройството на промишлеността изискваше и организационно-политическото укрепване на партийните организации, понататъшното усъвършенстване на тяхната структура, създаване на единни партийни организации и партийни комитети в обединенията, а също така различни форми на координация на дейността на първичните партийни организации в предприятията.

През последното десетилетие благодарение на укрепването на партийните организации в промишлените предприятия техните възможности за активно въздействие върху икономиката съществено нараснаха. За това можем да съдим например по измененията, настъпили в състава и структурата на партийните организации в промишлеността. В сферата на материалното производство работят почти три четвърти от комунистите. Техният брой в производствените отрасли през последните години нарасна с 1,8 млн. души. При това много важно е да се отбележи, че това увеличение е главно в отраслите, които играят ведуща роля в развитието на научно-техническия прогрес в съвременното производство.

По-нататъшно развитие получи структу-

Digitized by Google

рата на първичните партийни организации. Техният брой в предприятията на промишлеността, транспорта, съобщенията и строителството нарасна в сравнение с 1966 г. с 28 256.

Немаловажно значение за засилване влиянието на партийните организации върху хода на стопанското строителство, върху интензификацията на производството има укрупняването на организациите. При това трябва да отбележим, че процесът на укрупняването е закономерен успоредно с образуването на крупните производствени обединения в условията на усъвършенстване на развития социализъм.

Анализът показва, че ако през 1966 г. на една първична партийна организация в промишлеността се падат 81 комунисти, то през 1983 г. те са 103. Наблюдава се тенденция на увеличаване броя на цеховите партийни организации и партийни групи, което отговаря на обективните изисквания за пренасяне центъра на партийната работа в низовия трудов колектив, тъй като именно там се реализират непосредствено огромните планове, очертани от конгресите на партията. В сравнение с 1966 г. (тази година не е избрана случайно — тогава беше положено началото на образуването на производствените обединения в СССР) броят на цеховите партийни организации през 1983 г. нарасна със 193 006 и съставлява 480 256. Партийните групи се увеличиха на 659 955 срещу 351 463 през 1966. Намаля количеството на първичните партийни организации, наброяващи по-малко от 15 комунисти.

Това е много важен процес, тъй като ръстът на цеховите партийни организации и на партийните групи увеличава възможностите на първичните партийни организации, позволява им по-пълно да обхванат идейно и организационно целия колектив, да стигнат до всеки човек, да укрепват връзките си с масите, да разширяват актива си из средите на безпартийните.

По такъв начин налице е количественото и качественото изменение на структурата на партийните организации в условията на производствените обединения в промишлеността. Излиза напред необходимостта от по-голяма гъвкавост и усъвършенстване организационната структура на партията. При това самата структура представлява единно цяло на всички участващи в нея звена. Тя се усъвършенствува последователно във връзка с новите задачи, които се поставят пред партията. Това е регулиран и направляем процес, който се намира под постоянния поглед на конгресите на партията и пленумите на ЦК. Не са безинтересни от гледна точка на практиката развитието и тенденциите на тези изменения. Целият опит на партийното строителство сочи, че партията разглежда въпросите на структурата не като тясно организационни, още повече като чисто технически, а като организационно-политически, правилното решаване на които помага най-добре да се осъществява ръководството на комунистическото строителство. При това в работата на местните партийни органи за усъвършенстване структурата на партийните организации се наблюдава процес на внимателно изучаване и обобщаване на практиката, а не излишно регламентиране от горе.

Научнообоснованата структура на партийните организации позволява правилно да се разположат партийните сили, най-целесъобразно да се използват възможностите на всеки комунист — да се възпитава като активен боец на партията, да осъществява авангардната си роля в труда, в обществения живот, а също така да засилва влиянието на партията сред масите.

Тенденциите за изменение структурата на партийните организации на съвременния етап се заключават в следното:

Първо, увеличаване количеството на първичните партийни организации, разширяване на тяхната мрежа, която сега обхваща всички отрасли на народното стопанство, науката, културата и на първо място — сферата на материалното производство.

Второ, ръста на първичните партийни организации, тяхното укрупняване. В партията се извършва процес на количествен растеж на първичните партийни организации, укрупняване на първичното партийно звено, съкращаване на относителния дял на организациите, наброяващи до 15 души, което оказва положително влияние за повишаване ролята на първичната партийна организация в социалистическото и комунистическото строителство.

Трето, постоянното усъвършенстване на вътрешната структура на първичните партийни организации. Разширяването на техните права, гъвкавостта на структурното им изграждане се проявява в частност в образуването на партийните комитети в зависимост от броя на комунистите, от създадените към тях цехови организации и партийни групи.

Наличната мрежа от цехови организации и партийни групи позволява първичните партийни организации да обхванат под свое влияние всички участъци на материалното производство и преди всичко непосредствено цеховете, бригадите, смените и пр. Това е обективен процес. Именно в условията на новата бригадна организация на труда усъвършенстването на структурата на първичните организации придобива по-всеобхватен характер, по-целенасочено и завършено вътрешно изграждане.

Четвърто, развитие и укрепване на партийния актив на първичното звено, подобряване на неговия качествен състав, нарастване ролята на колективността в ръководството на първичните партийни организации. Наблюдава се увеличение броя на комунистите, избрани в състава на партийните бюра, партийните комитети, на секретари и заместник-секретари на първични и цехови партийни организации, отговорници на партийни групи. През 1983 г. тяхното число в КПСС се увеличи с 28 на сто. Това също така говори за преместването на центъра на партийната работа в

Digitized by Google

низовото звено — трудовия колектив, което е характерен и може смело да се каже обективен процес в условията на интензификация на промишленото производство в периода на усъвършенствуване развития социализъм. Това се обяснява и с продължаващия процес на демократизация в партията, със засилване партийното влияние във всички области на народното стопанство.

В своята съвкупност действието на тези тенденции определя и по-нататъшното нарастване ролята на най-важното звено в организационната структура на партията — първичната партийна организация, нейното развитие и организационно-политическо укрепване.

В последно време там, където няма условия за създаване на партийни групи, действува институтът на партийните организатори. Понякога ги наричат партполиторганизатори. Това са хора, които по решение на партийните организации се изпращат в един или друг първичен колектив и чрез него непосредствено провеждат политиката на партията, нейните решения.

Разширяването на партийния актив е потвърждение на обективния процес за по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация, за укрепване принципа на колективността на партийното ръководство, за развитието на инициативата и активността на комунистите.

Широкото представителство на комунистите в изборните ръководни органи, високите политически и делови качества на изборния партиен актив способствуват за постоянното укрепване на първичните партийни организации, за издигане на техния авторитет, което има огромно значение за успешната организаторска и политическа работа сред масите за претворяване в дела курса на партията за интензификацията.

●

Процесът на укрупняване на първичните партийни организации, по-големите задачи, които стоят пред тях, особеностите на работата в условията на обединенията изискваха да се търсят и внедряват нови форми на организация и методи на партийната работа. Един от новите елементи в организационната структура на партийните организации в производствените обединения са партийните комитети в разширен състав. Те се състоят като правило от 35 до 55 души, за разглеждане на текущите въпроси се избират бюра от 9—13 души, които осъществяват организаторски функции, контрол и проверка на изпълнението на решенията.

Тази организационна форма на ръководство на крупни партийни колективи бе извикана обективно и обусловена от необходимостта не само да отстрани несъответствието между значително нарасналия брой на комунистите в обединенията и неголемия по състав партиен комитет, но и да привлече към решаването на усложнилите се стопански, социални, възпитателни и организационни задачи по-широк кръг от комунисти измежду най-квалифицираните работници, инженерно-технически кадри и служещи.

Разширеният състав на партийните комитети укрепва техните връзки с цеховите партийни организации и групи, а чрез тях с всички трудещи се в обединението, дава възможност по-добре да се осъществява организационната и стопанската работа, по-дълбоко да се вниква в производството, по-квалифицирано да се решават въпросите, свързани с изпълнението на задачите, поставени пред обединенията.

Десетилетният опит на партийния комитет в производственото обединение Запорожтрансформатор „Ленин" показва, че през това време значително се е активизирала дейността на първичните и цеховите организации и на партийните групи, получила е по-нататъшно развитие колективността в работата. При това партийната структура в обединението постоянно се усъвършенствува. През 1982 г. вече са създадени четири нови цехови партийни организации и партиен комитет на партийната организация в заварочното производство. При изпълнението на особено важни производствени задачи, когато в определена работа участвуват различни подразделения на обединението или на други организации, се създават временни партийни групи.

За да се държат в полезрението по-широк кръг въпроси, за да се осъществява действена координация, много партийни комитети формират от членовете на своя състав постоянно действуващи комисии като например: комисия по контрола на различни страни от дейността на администрацията, комисия по организационно-партийната работа, комисия по идеологическата работа.

Важно в практиката на партийните комитети е да се опират на многочислен актив, като създават различни съвети, сектори, в които участвуват много комунисти, в това число всички членове на партийния комитет. Положително влияние оказва също така извикването на партийни секретари, стопански ръководители на предприятия, влизащи в обединението, на заседания на партийния комитет.

Доброто познаване на работата в подразделенията на обединенията, щателната подготовка и задълбоченото колективно обсъждане на въпросите, компетентният състав позволяват, както показва анализът, да се приемат научнообосновани решения, умело да се влияе за внедряване на научно-техническия прогрес и повишаване ефективността на производството, конкретно да се ръководят многочисленните партийни организации и групи, да се поддържат с тях тесни и оперативни връзки, да се подобряват контролът и проверката на изпълнението на взетите решения.

Такъв подход е перспективен и позволява да се повишава отговорността на чле-

Digitized by Google

новете на партийния комитет за конкретни участъци на партийно-политическата работа, да се осъществяват тесни връзки на изборния партиен актив с низовите трудови клетки. За осигуряване на всекидневно ръководство на цеховите партийни организации в отдалечените производства се съставят строги графици за работата на секретарите и членовете на бюрото на партийния комитет с тях. По такъв начин още веднъж се потвърждава, че създаването на партийните комитети в разширен състав е перспективна организационна форма.

●

Създаването на производствените обединения като качествено нова форма за стопанисване и управление на производството постави пред партийните организации широк кръг от големи и отговорни задачи.

В условията на обединенията много предприятия са разпокъсани, намират се на голямо разстояние едно от друго и нерядко разположени в различни райони, градове, области, краеве и дори републики. Партийните организации са подчинени на различни комитети на партията. При това партийните организации в комплекса са длъжни да работят съвместно и да насочват усилията не на едно предприятие, а на цялото обединение, да сплотяват работниците от всички предприятия в единен трудов колектив, да водят борба за успешно изпълнение на стоящите пред обединението задачи. Изпъква проблемът за координация на партийната дейност на водещите се към обединението партийни организации, която трябва да се провежда в съответствие с редица характерни черти, същността на които се свежда до следното:

Първо, настойчиво усъвършенствуване на формите и методите на партийната работа, които да осигуряват по-пълно осъществяване и прилагане на интензивните методи на труда на всяко работно място. Подчиняване на цялата организационна и масова политическа работа на всемерното повишаване ефективността на производството и подобряване на качеството на продукцията.

Второ, насочване силите на комунистите и на всички трудещи се към по-пълно използване преимуществата и възможностите на единния стопански комплекс, позадълбочена концентрация и специализация на производството, развитие на вътрешностопанските връзки, усъвършенствуване методите на управление.

Трето, постоянна грижа за подобряване на разпределението на кадрите, усъвършенствуване и развитие на взаимните връзки и координация на дейността на партийните звена с цел да се засилва влиянието над производствено-стопанската работа на предприятията, влизащи в обединението, възпитание на трудещите се.

Четвърто, подобряване работата за усъвършенствуване управлението на производството, повишаване квалификацията на ръководните кадри, обучението им в условията на обединенията и оттук повсеместно внедряване интензивните методи на труда.

Като се имат предвид отбелязаните характерни за дейността на партийните организации в условията на производствените обединения черти, в КПСС обективно се оформиха три вида организационни структури на партийни организации, които са записани в документа на отделите на ЦК на КПСС „По някои въпроси на организационното изграждане и форми на работа на партийните организации в условията на производствените обединения в промишлеността".

Първият вид, когато за предприятията, влизащи в обединението и разположени на територията на един район или на няколко района, но в един град, съгласно Устава на КПСС и с разрешение на ЦК на компартиите, на краевите, областните комитети се образува единна партийна организация, всички комунисти на която минават на отчет в райкома (горкома) на партията, според мястото, където се намира главното предприятие.

Партийните комитети и бюра на бившите самостоятелни организации се премахват, а партийните организации в производствените единици стават цехови и се подчиняват на партийния комитет на единната партийна организация, който като правило е и партиен комитет на главното предприятие. В своето мнозинство цеховите партийни организации имат права на първични. Много от тях в съответствие с Устава избират партийни комитети.

Опитът показва, че единните партийни организации начело с общ ръководен орган по-добре осъществяват ръководството на всички страни на производствената дейност на обединенията, водят целенасочена дейност за мобилизиране на комунистите, на целия трудов колектив за успешното изпълнение на производствените планове и социалистическите обещания. В условията на единните партийни организации по-добре се решават въпросите на подбора и разпределението на кадрите, по-пълно се осъществява правото на контрол над дейността на администрацията, създават се по-благоприятни условия за решаването на социалните задачи, за политическото възпитание на всички членове на трудовите колективи. От голямо значение е, че тук комунистите имат по-големи възможности да получават широка информация за работата на цялото обединение. По такъв начин от организационна гледна точка тази структура на партийните организации в обединенията е за предпочитане.

Вторият вид, когато комунистите, които работят в главното предприятие на обединението и неговите филиали, разположени на територията на един район или на няколко района в един град, образуват единна партийна организация, а партийните организации в производствените едини-

Digitized by Google

ци, разположени в други градове, области и републики, запазват своята самостоятелност, подчиняват се на районните, градските партийни комитети по местонахождение. Този вид структура на партийните организации може да придобива различни комбинации в зависимост от конкретните условия на отделното предприятие. Това говори за гъвкавостта на партийната структура, за необходимостта много внимателно да се подхожда към нейното приложение.

Третият вид, когато всички предприятия, влизащи в обединението, са разпръснати на територията на различни райони, области, републики и партийните организации запазват своята самостоятелност, подчинявайки се на онези районни и градски комитети, на чиято територия се намират.

Опитът показва, че тези три основни типа на организационно изграждане на партийните организации в обединенията потвърдиха своята жизнеспособност. При формиране на структурите на партийните организации в производствените обединения, при избора на техния тип местните партийни органи при всеки конкретен случай трябва да имат предвид следните обстоятелства:

Първо, да се отчита, че при изграждането на единни партийни организации в обединенията, понякога от районите, в чиято територия те се намират, излиза значителна част комунисти, което затруднява тяхната работа в решаване въпросите на икономиката, на партийно-политическата работа и пр.

Второ, да се отчита, че в условията на големите градове влизащите в обединените предприятия понякога се намират на значителни разстояния едно от друго и от главното предприятие, което създава трудности в работата и неудобства за комунистите.

Анализът показва, че въпреки цялото преимущество на единните партийни комитети в производствените обединения множеството партийни организации, влизащи в тях, са самостоятелни. Тези два процеса: а) укрупняването на партийните организации и създаването на единни мощни партийни организации в производствените обединения и б) създаването на общи партийни организации със запазване на тяхната самостоятелност като първични партийни организации са обективно обусловени от интензификацията на промишленото производство и взаимно се допълват един друг в осъществяване политиката на партията. Налице е закономерност, когато тези две направления, тяхното развитие не влизат в противоречие, а обратно — взаимно се допълват едно друго.

Във връзка с това изключително и важно значение придобиват въпросите на координацията на тяхната дейност, осигуряването на необходимата съгласуваност и целенасоченост в техните планове и действия. За това помагат събранията на партийно-стопанския актив на обединението, взаимният обмен на опит, провеждането на съвместни партийни събрания и заседания на партийните комитети и бюра на предприятията, влизащи в обединенията, но не съставляват единна партийна организация.

Като добра форма за координация се наложиха съветите на секретарите на партийните организации. Те се създават по решение на ЦК на компартиите на съюзните републики, на краевите, областните, окръжните комитети на партията, в чиито район се намира главното предприятие на обединението.

Обяснението тук е, че в условията на обединенията главното предприятие и неговата партийна организация заемат водуща роля. За жизнеността на тази форма говори и фактът, че вече е натрупан значителен опит в работата на секретарите на партийните организации в производствените обединения в Ленинград, Минск, Москва, гр. Горки. Създаването на съветите на секретарите на партийните организации е и форма за засилване демократическото начало в управлението на съвременното производство, което е твърде характерно за съвременните условия.

При създаването на съветите се отчитат конкретните условия, спецификата на производственото обединение. В едни случаи в техния състав се включват секретарите на партийните организации във всички предприятия — филиали, секретарят на партийния комитет и неговият заместник. В онези обединения, в които има всичко две-три самостоятелни първични партийни организации, в състава на съвета се включват наред със секретарите на първичните организации и секретарите на най-крупните цехови организации.

Оправдава се практиката за създаване на съвети на секретарите на партийните организации и в обединенията, в които няма главно предприятие. В такива обединения съветът се оглавява от секретаря на партийната организация на една от производствените единици, а негов заместник е секретарят на партийното бюро при апарата на управлението на обединението. Има примери, когато председател на съвета е секретарят на партийното бюро при апарата на управлението на обединението. Това не е неправилно. Председателят осъществява общото ръководство на съвета и организира изпълнението на взетите от него мероприятия.

Отчитайки опита в работата на съветите, може да се каже, че там се въведе известен порядък, чиято цел е преди всичко координация в дейността на партийните организации и осигуряване на единната й целенасоченост по следните въпроси:

— провеждане на организаторска и политическа работа сред комунистите и всички трудещи се в обединението, насочена към успешно изпълнение на стоящите пред него задачи;

— осъществяване на мерки за развитието и усъвършенствуване на производството;

Digitized by Google

— изучаване, обобщаване и разпространение на положителния опит.

Практиката показва, че съветът се събира на съвещание не по-рядко от един път на тримесечие. Работи по годишни и тримесечни планове.

Съветът работи на основата на колективността и равноправието на неговите членове. Решения по обсъжданите въпроси се приемат с явно гласуване, имат характер на препоръки и се смятат за приети, ако за тях са гласували най-малко $^2/_3$ от членовете на съвета...

Решенията на съвета по основните въпроси от работата на обединението се разглеждат от партийния комитет на обединението, от партийните комитети и бюра и след тяхното утвърждаване и съгласуване с местните партийни органи стават задължителни за всички комунисти във всички подразделения на обединението.

Утвърдиха се и правата на съветите на секретарите на партийните организации. Ето и тяхната същност:

— правят предложения и поставят въпроси пред местните партийни, държавни и стопански органи;

— излизат с предложения пред ръководството на обединението и съвета на директорите;

— привличат към изпълнение на мероприятията всяко длъжностно лице в обединението и ръководители на обществените организации.

Интензификацията в условията на производствените обединения определя и съдържанието на въпросите, които се разглеждат на заседанията на съветите. Ето и някои от основните:

— изпълнение на плановете за икономическото и социалното развитие на колектива като цяло и влизащите в обединението негови отделни звена;

— мероприятия по повишаване ефективността на производството, ускоряване внедряването на нова технология и съвременна техника, повишаване равнището на разработките, качеството на продукцията и намаляване на загубите;

— проекти за перспективни планове за координация на работата на партийните комитети и бюра на първичните партийни организации, на предприятията на обединението;

— проекти и предложения за усъвършенствуване структурата на управление на обединенията, за изменения в структурата на партийните организации;

— доклади на стопански ръководители и секретари на партийни организации за работата на обединението и неговите предприятия;

— хода на изпълнение решенията на вишестоящите партийни органи;

— въпроси на организацията на общите партийни, стопански и обществено-политически мероприятия.

Опитът показва, че съветът може да решава своите задачи само когато постоянно се опира на широк актив, като изгражда към себе си комисии по актуални за обединението проблеми. Като например: комисия по качеството на произведената продукция, по реконструкцията, по техническото осигуряване на производството. Работата на тези комисии, информациите от заседанията на съвета на главните специалисти помагат да се изготвят по-обстойни и конкретни препоръки за решаването на най-актуалните въпроси от дейността на обединението.

Ефективна форма за осъществяване в живота препоръките на съвета стана практиката да се провеждат събрания на партийните организации с единен дневен ред, предложен от съвета.

Голямо значение за координацията в действията на комунистите в обединението има и практиката на заседания на съвета да се канят ръководители и главни специалисти, да се организират семинари и съвещания със секретарите на цеховите партийни организации и техните заместници, с отговорниците на партийните групи и партийните организатори, където става широк обмен на опит в работата, поставят се общите перспективни задачи.

В процеса на тази дейност участниците се запознават с работата на партийните организации в челните поделения. Тук се получава и информация за хода на работата и задачите, които решават обединението като цяло и неговите отделни звена, организира се взаимен обмен на опит. Участниците в семинарите получават различни справочни и методически материали, нагледни пособия и пр. Оправда се практиката да се провеждат заседания на съвета по места в предприятията, влизащи в обединението.

Както се вижда от казаното дотук, организационната структура на партийните организации в обединенията не е закостеняла, мъртва схема. Динамизмът на нейното развитие, постоянното усъвършенствуване са доказателство за гъвкавостта на партийния организъм, за неговата способност да привежда структурния строеж в съответствие с нуждите на живота, с изискванията на практиката.

Digitized by Google

НИКОЙ НЕ Е ЗАБРАВЕН, НИЩО НЕ Е ЗАБРАВЕНО

Няколкото дни, които прекарахме в Смоленска област и се срещнахме с хора, които още носеха парещата болка от войната, влязла във всеки дом, докоснала се буквално до всяко семейство, почувствувахме, че това не е само девиз пред 40-годишния юбилей на победата над най-реакционната ударна сила на империализма — хитлеровския фашизъм, а повеля на сърцата на онези, които са проливали кръвта си, и на онези, които са загубили близки, и на онези, за които подвигът на бащите и дедите е могъщ източник за възпитание.

На югозападния край на Смоленск, в Реадовския парк, се поклонихме пред паметника на безсмъртието. Тук жителите на областта са донесли на ръце пръст от всички военни и партизански гробища, пръснати по земята на Смоленщина. На единадесетметров пилон отдалеч личи надпис: „Хора, докато бият сърцата, помнете на каква цена е завоювано щастието — молим ви, помнете!" Такава е зарката на миналото към бъдещето... Тук е тихо и винаги има свежи цветя и хора, стари и млади, свели глави в поклон. Тук, когато минават коли, шофьорите забавят бързия им бяг и дават сигнал: „Ние ви помним" — ние, дошлите след вас.

Край Елня, до село Шарапово, видяхме на железобетонен пиедестал застинал танк — „Т—34". Още един спомен за героите на легендарната ленинска земя, в боевете за която се е родила съветската гвардия.

Стотици такива паметници видяхме и те напомнят: никой не е забравен, нищо не е забравено!

●

Когато казахме на секретаря на областния комитет на КПСС другаря В. И. Титов, че се интересуваме за идейновъзпитателната работа на партийните комитети и организации в подготовката на 40-годишнината от великата победа, той ни отговори: „Трудно е, та при нас всичко възпитава, но ще ви запозная с организираната подготовка на празника. Най-напред цялата идейно-политическа, както и останалата партийна дейност протича под знака на мобилизиране всички сили и резерви за успешно изпълнение на плана за 1984 г. за завършване на сегашната и създаване сигурна база за дванадесетата петилетка."

На основата на решението на ЦК на КПСС „За 40-годишнината от победата на съветския народ във Великата отечествена война 1941—1945 г." бюрото на областния комитет на партията, след като се посъветвало с ветерани от войната, с идеологическия актив, разработило и утвърдило план за подготовката и празнуването на юбилея, така че споменът за онези огнени години да води до стремеж към нови успехи във всички сфери на социалистическото строителство.

Планът се състои от няколко раздела: **всестранно разясняване историческото значение на победата на съветския народ във Великата отечествена война, решаващият принос на Съветския съюз в разгрома на фашистка Германия и милитаристка Япония; разкриване ролята на КПСС като вдъхновител и организатор на победата; пропаганда на миролюбивия външнополитически курс на КПСС и СССР.** Определени са и конкретни идеологически мероприятия за повишаване трудовата активност на масите, за разгръщане на социалистическо съревнование.

Решението на ЦК на КПСС и плана на областния комитет са обсъдили в първичните партийни организации, в трудовите колективи. Там хората много ангажирано приемали мерки за повишаване трудовата и политическата активност на комунистите и безпартийните за осъществяване решенията на XXVI конгрес на КПСС и последвалите го пленуми на ЦК, за разгръщане на социалистическо съревнование за изпълнение и преизпълнение задачите за 1984 г. и петилетката в цяло, за всестранна подкрепа на трудовите начинания за достойна среща на празника. „Грудещите се от нашата област — каза другарят Титов, — спомняйки онези страшни години, си дават сметка, че в съвременните условия изпълнението на плановите задачи, добросъвестният високоефективен труд, организираността и дисциплинираността са не само гражданско задължение, но и патриотичен дълг пред родината. Ние считаме, че това е резултат и от разностранната разяснителна и организаторска работа на партийните организации сред тях. Днес децата и внуците на онези, които с оръжие в ръце героично отстояваха свободата и независимостта на съветската родина и възраждаха разрушеното от войната стопанство, продължават техните славни дела с ударна работа в заводите и фабриките, на строителните площадки, по полята и фермите, проявяват висока политическа съзнателност, показват пример за правилно разбиране на патриотичния си дълг."

Digitized by Google

Всички трудови колективи в областта се съревновават под девиза: „За 40-годишнината от победата на съветския народ във Великата отечествена война — 40 ударни трудови седмици". Този девиз в Елня се допълва: „На гвардейска земя — да се трудим по гвардейски!" Областният комитет одобрява всяка инициатива, която допринася 40-те ударни трудови седмици да придадат нов размах на социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение задачите на единадесетата петилетка. Всяка ударна трудова седмица да се превърне в школа за стопанисване, за възпитаване на комунистическо отношение към труда, на патриотизъм. Много трудови колективи са зачислили герои от Отечествената война в своя състав, изучили са подвизите им, бригади носят техните имена. Работната им заплата внасят във Фонда на мира — та нали в името на мира, заради живота на земята са се сражавали, дали са най-свидното — живота си — бойците във Великата отечествена.

Партийните, профсъюзните, комсомолските комитети, стопанските ръководители полагат усилия движението „За 40-годишнината от победата — 40 ударни седмици" да не се свежда до шумни обещания, а да бъде проникнато от деловитост, да способствува за високи крайни резултати във всички сфери на стопанското и културното строителство. Навсякъде ни посочваха факти за ролята на своевременното отчитане на съревнованието на всяка ударна трудова седмица. В това дело помага и областният вестник „Рабочий путь". В редакцията ни разказаха, че вестникът е открил съответна рубрика. Под нея се поместват материали, които разказват за извършеното през седмицата и за плановете на участниците в ударния труд, всяка седмица се отчита съревнованието, като се посочват не само победителите, но и изоставащите колективи, анализират се конкретни недостатъци, причини, сочат се пътища за тяхното отстраняване.

Четиридесетте ударни седмици, това е всенародно движение, стремеж с вдъхновен труд за благото на родината да се ознаменува юбилеят на великата победа. То придава нов мощен импулс на социалистическото съревнование за успешно изпълнение на задачите за тази година и петилетката в цяло. Така се прехвърля здрав мост между минало и настояще, между днес и утре.

●

На входа на комбинат „Искра" в Смоленск видяхме огромно табло. Надписът гласеше: „40 години от победата". Под него: „Победители — 1945 г.; 1984 г." и под годините — фотографии на ветерани от войната и днешни ударници в труда за всяка седмица.

... Поискахме да се запознаем с ролята на политическата просвета в подготовката на празника. От директора Харолд Алексеевич Овчинников — герой на социалистическия труд, научихме, че в комбината през тази учебна година работят в системата на партийната, комсомолската и профсъюзната пропаганда 76 звена. Голяма част от комунистите изучават „Основи на научния комунизъм" — втора година, и „Икономическа политика на КПСС" — първа година. В две школи комунисти се занимават с проблемите: „Развитият социализъм, проблеми на теорията и практиката". В 18 школи на комсомолската политическа просвета младежите попълват своите знания по въпросите на социалистическия начин на живот, основи на правното и атеистичното възпитание. Комсомолското политическо обучение е насочено към реализиране решенията на ЦК на КПСС за по-нататъшно подобряване на партийното ръководство на Комсомола и повишаване неговата роля в комунистическото възпитание на младежта.

Партийният комитет в „Искра" добре организира икономическото обучение. „Непрекъснато повтаряме на пропагандистите — казва секретарят на партийния комитет, — че икономическото обучение не е самоцел, а важен лост за подобряване производствената дейност на бригадата, цеха, на цялото обединение, за привличане участниците в активна трудова и обществена дейност. Съприкосновението с практическия живот допринася да се активизират участниците, подтиква ги да правят конкретни предложения за подобряване работата на своя трудов колектив." В 19 школи по комунистически труд работници изучават „Колективни форми на организация на труда. Бригадната стопанска сметка". Занятията са помогнали на работниците да опознаят особеностите на прилагане на новите форми на организация на труда, да се включат в разкриването и използването на вътрешните резерви за повишаване ефективността на производството. В 14 школи за конкретна икономика инженерно-техническите специалисти се занимават с „Научно-техническите постижения в производството", „Трудовият колектив — управление, дисциплина, възпитание", „Колективни форми на организация на труда. Бригадната стопанска сметка". Както ни казаха, в хода на обучението в тези школи се отделя голямо внимание за развитието у участниците на умения да анализират производствената дейност, да разкриват вътрешните резерви за икономическия ръст, да водят възпитателна работа в трудовия колектив.

Първото занятие във всички учебни форми е било на тема „Високоефективен труд, успешно завършване на петилетката — патриотичен дълг на всекиго поотделно, на всички трудови колективи заедно". То имало за цел да помогне на участниците всеки да определи своето лично участие в изпълнение на задачите през 40-те ударни седмици. За това е допринесло и решението на партийния комитет през текущата учебна година да се увеличи броят на пропагандистите от ръководния състав на

Digitized by Google

обединението — пропагандисти са ветерани от войната, секретарят на партийния комитет, генералният директор на комбината.

Партийният комитет е взел мерки през учебната година да се осигури пълна посещаемост на занятията и контрол над качеството на обучението. Една от мерките е и определянето на дните за занятия. Ето как са постъпили: партийното обучение — в понеделник, първата и третата седмица на месеца; комсомолската политическа просвета — вторник, първата и третата седмица на месеца; икономическото образование: школите по конкретна икономика — понеделник, втората и четвъртата седмица на месеца; школите по комунистически труд — вторник, втората и четвъртата седмица на месеца.

В курсове, организирани през лятото в градския комитет на КПСС и в комбината, пропагандистите са подготвени на занятията на школите и семинарите дълбоко да разкриват ролята на КПСС като организатор и вдъхновител на победата над врага в Отечествената война, масовия героизъм на съветските хора, воини от армията и флота, партизани и участници в нелегалната борба, труженици в тила. С местни примери да предизвикват у участниците чувство на съпричастност към героичните дела на народа, законна гордост за своите славни земляци, записали множество забележителни страници в историята на миналата война.

За един от тези пропагандисти е записано: Владимир Баринов, участник в парада на победата в Москва — 24 юни 1945 г., смоленски партизанин. Бил на нелълни 17 години, когато войната прекрачила бащиния праг. Не го взели в армията. Но есента, когато хитлеристите окупирали областта, В. Баринов отишъл в партизанския отряд „Северна мечка". Възглавявал комсомолско-младежка група. Лично ръководил много боеве. Награден с орден „Партизанин в Отечествената война" — I степен, „Червена звезда". Когато през 1943 г. районът бил очистен от врага, Баринов отива в армията. В боевете за освобождение на Смоленска област от немскофашистките завоеватели той показва високи морално-политически качества, награден с медал „За храброст". През 1944 г. го изпращат във военно училище, оттам — на фронта — политически командир. Изслужил повече от четвърт век във Въоръжените сили на СССР, се демобилизирал. Сега капитан трети ранг в оставка, В. А. Баринов отдава много сили и енергия за военно-патриотичното възпитание на младежта, занимава се и с лекционна пропаганда.

●

Областният комитет на партията е снабдил идеологическите дейци с много местен материал за далечната и близка история на Смоленска област — за миналото и настоящето на тази изстрадала земя и героичен народ, където всичко възпитава.

... Смоленска област е обвеяна с легенди исконно руска земя. Неведъж Смоленск с гърдите си е прикривал столицата Москва, неведнъж е сдържал набезите на чуждоземци, устремили се към руските простори. Не даром са го нарекли ключ на Русия. Смоляни заедно с целия руски народ храбро са се сражавали с монголо-татарски завоеватели, с литовски князе, с полски шляхтичи, с армията на шведския крал. През 1812 г. Смоленск вписва славна страница в историята на борбата на руския народ в Отечествената война срещу Наполеон. Вдъхновен от делата им, великият руски пълководец Михаил Кутузов във възвание до смоляни пише: „Врагът можа да разруши вашите стени, да превърне в развалини и пепел имуществото ви, да ви постави тежки окови, но той не можа и не ще може да победи и покори вашите сърца. Такива са русите."

Връх на народния героизъм е Великата отечествена война 1941—1945 г. „Погледнете тези хълмисти поля, брезовите горички, боровите храсти — развълнувано ни сочи Вера Константиновна, бивша комсомолска деятелка, партийна работничка, сега пенсионерка, — преди повече от четири десетилетия те бяха закрити от дима на кръвопролитни битки. През „Смоленската врата" на изток, към Москва, напираха хитлеристките пълчища. Те разчитаха на лека победа, но жестоко се излъгаха. Съветските воини ги принудиха да спрат." Още в първите дни на войната смоляни се влели в редовете на съветската армия, най-напред комунистите. Другарят Титов ни посочи цифри: три четвърти от състава на областната партийна организация, 34 секретари на градски и районни комитети на партията отиват на фронта, стават комисари на полкове и батальони, 32 хиляди комсомолци отиват доброволци на фронта. За кратко време целият живот се преустройва на военни начала: промишлените предприятия започват да произвеждат продукция за армията. Заводите ремонтират военна техника. Във всички градове и райони на областта се образуват и активно действуват изтребителни батальони, опълченски отряди, групи за самоотбрана.

В огъня на смоленското сражение, в упоритите настъпателни боеве при Елня се родила съветската гвардия — цветът на армията, гордостта на народа. Това е бил първият град, освободен от съветските войски.

В смоленското сражение хитлеристите за първи път изпитали на гърба си огневата мощ на реактивната артилерия — легендарните „Катюши".

В Смоленска област групата армии „Център" по признанието на хитлеристки генерали изгубила четвърт от своя състав — повече от 250 хиляди войници и

Digitized by Google

офицери. Провалили се плановете на врага, разчетени на безспирно напредване към Москва. На вражеската доктрина за „мълниеносна война“ бил нанесен първият сериозен удар.

Въпреки безпримерното мъжество на бойците на Червената армия и народното опълчение есента на 1941 г. фашистите успели да окупират Смоленска област и тогава тя станала един от центровете на партизанското движение. Тук действували Смоленският нелегален градски комитет на партията, 32 районни комитета, 16 нелегални районни комитета на Комсомола, 148 партийни организации. В повече от 120 партизански отряда и съединения се борели с врага над 60 хиляди народни отмъстители.

Народната памет не е забравила героите. За бойни подвизи градът е удостоен с орден „Отечествена война“ — I степен и орден „Ленин“. Званието „Герой на Съветския съюз“ носят 258 души, сред тях и смолянинът Михаил Алексеевич Егоров, който заедно със своя грузински другар Мелитион Варламович Кантария развял знамето на победата над фашисткия райхстаг. Бойните подвизи на смоляни днес се подемат от съвременното поколение — за трудови подвизи 100 души са удостоени със званието „Герой на социалистическия труд“.

Хитлеристите се разпореждали в Смоленск повече от две години. Те разграбили и разрушили 93 процента от всички сгради — жилища, фабрики, заводи, болници, училища, институти, музеи. Унищожили водопровода, трамвая, телеграфа, пощата. Почти десет години самоотвержен труд положили смоляни да възстановят родния град и той възкръснал от руините и пепелта още по-красив отпреди. Сега от десте страни на руската река Днепър са израснали нови райони с многоетажни жилищни домове, научни институти, училища, кинотеатри и клубове, построени са редица нови промишлени предприятия, правите улици, множеството градини и паркове създават един своеобразен уют на мирния град.

Човек, когато върви по улиците на града, не може да не се вгледа в наименованията им, да не се спре пред паметници на велики хора, родени и израсли в този край. Смоленщина е подарила на родината и на света забележителни хора: и мореплавателя, военачалник Павел Нахимов, и изследователя на Централна Азия Николай Пжевалски, и Василий Докучаев, чиито идеи са в основата на съвременната наука за почвоведение. Силата, красотата, характера на своя народ всеки по своему са изразили: в музиката композиторът Михаил Глинка, в камъка и дървото ваятелят Сергей Коненков, в напевното слово поетът Михаил Исаковски. На смоленска земя се е родил и израсъл Юрий Гагарин — човекът, който пръв във вселената прокара пътя към космоса.

Когато разглеждахме града, някой ни повтори думите на майката на Ю. А. Гагарин: „В Смоленск не се ходи тежко, в Смоленск трябва да се стъпва на пръсти“. Верни, правдиви думи.

●

В Елня съревнованието 40 ударни седмици е оцветено с чувството за патриотизъм, преданост към делото, за което са загинали бащи и деди. Всяка седмица то се отчита на мемориалното гробище. Тук се възобновяват червените връзки на пионерите, комсомолците получават книжките си, тук дават клетва за трудовия семестър студентите. Тук се прави митинг на първия учебен ден — първи септември.

На фасадите на много къщи видяхме звезда, обясниха ни: това означава, че в този дом живее ветеран от войната или че семейството е загубило близък през войната и този знак говори, че трябва да му се оказва всестранна помощ и грижа. За всяко от тези семейства са разпределени пионери да помагат — вода да донесат, дърва да нарежат, цветя да посадят, градината да окопаят. Това е продължение и развитие на тимуровското движение. То има по-голямо значение за възпитанието на пионерите, отколкото заради самата помощ.

В музея ни разказаха, че се е активизирала работата по събирането на документи, реликви от времето на Отечествената война. Към дома на пионера има клуб „Следотърсач“. Децата издирват неизвестни загинали или живи елненци, участвували в сражения не само за Елня. Членовете на клуба имат тимуровска значка, която им се връчва от ветеран от войната. В клуба се правят срещи с издирени воини, партизани, нелегални — сега обикновени хора, а извършили подвизи. Техните разкази за минали събития, лични впечатления оказват огромно емоционално въздействие върху младежите и децата, носят голям възпитателен заряд, свързват поколенията. Партийната организация в Елненски район грижливо привлича в съвета на ветераните за идеологическа работа онези от тях, които могат да споделят своите спомени, да разкажат за героизма на своите земляци. Ученици, участници във всесъюзната експедиция „Летопис на Великата отечествена война“, са записали спомени на много ветерани, някои от които видяхме в градския музей в Елня.

С голяма популярност сред младежите и възрастните в района, а и в областта в подготовката на празника се ползват ленинските четения, единните политически дни, тематичните вечери — „Среща на поколенията“, „Те се сражаваха за родината“, „Те ковяха победата в тила“, уроците по мъжество. „Всичко това — ни каза Галерий Павлович Беляев, секретар на Елненския районен комитет на партията по идеологическите въпроси, — спомените на ветераните, многочислените реликви от вре-

Digitized by Google

мето на Великата отечествена война, издирвателската дейност на пионерите не само придават емоционалност на цялата наша възпитателна работа, но и по-специално възпитават чувство за патриотизъм. Възкресявайки в паметта на хората страници от героичното минало, те предизвикват по-голям интерес към историята на нашата област, на нашия град, на нашата страна, на нашата партия. Засилват желанието да се пазят и умножават забележителните революционни, боеви и трудови традиции на народа ни."

●

Идейното формиране на новите поколения съветски хора сега става в сложна международна обстановка, когато империалистите, техните идеолози открито говорят за намерението си да ликвидират социалистическия обществен строй, опитват се да срутят света в пропастта на ядрената катастрофа. В тези условия, каза ни при срещата др. Титов, партийният комитет насочва пропагандистите, агитаторите, лекторите, журналистите, разказвайки за Великата отечествена война, умело да разобличават антинародната, реакционната същност на империализма, днешните милитаристични планове на САЩ и техните съюзници от НАТО, да дават решителен аргументиран отпор на нашите идеологически противници, на всякакъв род фалшификатори на историята на Втората световна война. „И по специално ние искаме да придадем на цялата наша идеологическа и политикоразяснителна работа, свързана с 40-годишнината от великата победа, боеви, настъпателен характер. Не просто да се опровергават измислиците на буржоазните историографи за Втората световна война, но и да се научат хората да дават убедителен отпор на вражеските опити да изопачат съветската вътрешна и външна политика; да разкриват истинския смисъл на едни или други реакционни теории и възгледи, на различните пропагандни кампании на класовия враг. Ярко и убедително да показват плодотворната работа на КПСС по усъвършенстването на развития социализъм, укрепването на икономическото и отбранителното могъщество на нашата родина, всестранно да разкриват миролюбивия външнополитически курс на Комунистическата партия и съветската държава, здравината на позициите на световния социализъм, активните действия на братските комунистически и работнически партии, на всички миролюбиви сили против военната заплаха. В условията, когато агресивните империалистически кръгове предизвикват напрежение, системно организират враждебни идеологически кампании и диверсии против Съветския съюз, против братска България, против други страни на социализма, все по-нарастващо значение добива възпитанието на трудещите се в дух на съветски патриотизъм и социалистически интернационализъм, на дружба между народите."

Четири десетилетия и ние в социалистическа България живеем и работим под мирно небе. За това време израснаха, навлязоха в живота поколения, не познали ужасите на войната. Но свещената памет за безсмъртния подвиг на съветския народ, на неговата армия-освободителка продължава да живее и в сърцата на нашия, българския народ и ще живее във вековете.

... Показаха ни старинния смоленски герб. На него е изобразено оръдие, символ на бойна готовност, а върху оръдието, разперила криле, бди безсмъртната птица Гамаюн, според преданието винаги възраждаща се от пепелта. Много пъти Смоленск се е превръщал в купчина развалини. Но щом отблъсвал от стените си врага и смолянинът сменял меча с дърводелския трион, винтовката — с чука. И животът отново се възраждал на брега на Днепър. И всеки, който се явявал в града не с огън и меч, а с мир, се възхищавал от творенията на неговите майстори...

Да, всичко в този край възпитава.

Петранка ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ТЕХНИЧЕСКОТО ПРЕВЪОРЪЖАВАНЕ:

пътища за партийно въздействие

АНДРЕЙ ПРИЙМАК
член на ЦК на Комунистическата партия на Украйна, секретар на партийния комитет на Днепровския металургичен комбинат „Ф. Е. Дзержински"

Нашият комбинат е едно от най-старите металургични предприятия в Съветския съюз. В началото на март 1989 година ще се навършат сто години от момента, когато е била запалена неговата първа доменна пещ. Сега той е голям производител на чугун, десетки марки стомана, стандартна листова стомана, стоманени греди, кръгло и ъглово желязо, кухи и плътни оси за железопътни вагони, арматурно желязо и друга металургична продукция.

В музея на комбината е окачена голяма карта на света с флаговете на 32 държави, в които предприятието изнася своя продукция. Всяка година братска България получава изделия на нашите металурзи почти за 18 милиона рубли.

Солидната възраст на предприятието не е само предмет на гордост. Доменните и мартеновите пещи, в които са разтопени много десетки милиона тона чугун и стомана, стареят, „изморяват се", износват се и загубват способността да произвеждат продукция в необходимия обем. Нашите металурзи почувствуваха много остро това още в края на миналата, десетата петилетка (1976—1980 г.).

Затова колективът на комбината и неговата партийна организация (сега тя наброява 4500 комунисти) възприеха с голямо задоволство приетия от XXVI конгрес на КПСС курс на техническо превъоръжаване на предприятията и ускорено внедряване постиженията на науката и техниката в производството. Важното значение на техническото превъоръжаване беше подчертано в приветствието на ЦК на КПСС до строителите и експлоатационните работници на крупния комплекс на кислородно-конверторния цех по случай пускането на неговия първи етап в експлоатация. „Изграждането на комплекса, оборудван с модерна техника — се казва в приветствието, — е начало на превъоръжаването на едно от най-старите и известни в цялата страна металургични предприятия, съществен принос за изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС за качествено и ефективно развитие на черната металургия."

Грижата за техническото превъоръжаване на предприятието стана едно от главните направления в дейността на нашата партийна организация през настоящата петилетка. По нейна инициатива навремето беше съставена технико-икономическа обосновка на реконструкцията на комбината. Предвиждаше се да се разрушат няколко остарели цеха, да се модернизират редица участъци, да се обнови оборудването и се построят нови съвременни агрегати. В хода на реализацията на тези проекти партийната организация използва редица форми и методи за въздействие, на превъоръжаването и интензифицирането на производството:

Организиращо начало

Както се полага, ние — администрацията и партийният комитет — пристъпихме към изпълнението на решенията на XXVI конгрес на КПСС съобразно своята роля и задача. Дирекцията на комбината набеляза обстойни инженерно-икономически мероприятия, които отчитаха всички най-важни проблеми на развитието на предприятието и повишаването на ефективността на неговото производство. Без да подменя администрацията, партийният комитет набеляза свои мероприятия за партийно-политическо изпълнение на стопанските задачи.

Нашата главна цел беше да разясним подробно на комунистите и на целия колектив важността на етапа, свързан с началото на реконструкцията, високата отговорност на всеки за успешната работа в усложнени условия, да създадем обществено мнение в полза на техническото превъоръжаване и съответна настройка

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

в колектива. Затова въпросът за създаване на инженерно-икономически мероприятия и набелязване на задачи за тяхното успешно реализиране беше поставен за разглеждане на събрание на партийно-стопанския актив на комбината. След това същият въпрос, но по места и подробно, беше обсъден на събрания на цеховите партийни организации, които при нас са 59.

Но за да може партийната организация да разглежда въпросите на техническото превъоръжаване не разпокъсано, не отделно за всеки случай, а редовно и планомерно, при партийния комитет беше създадена постоянно действуваща комисия по реконструкцията и развитието на комбината. Тя се ръководи от секретаря на партийния комитет. В комисията, която се състои от 11 души, влязоха челници от производството, новатори и водещи специалисти на предприятието. Тя стана „мозъчен тръст", инструмент на партийния комитет, който внася организиращо начало в неговата работа за засилване на партийното влияние върху процеса на техническо превъоръжаване на производството. В рамките на правата за контрол върху дейността на администрацията, които Уставът на партията предоставя, тази комисия контролира периодично как се изпълнява работата по реконструкцията и редовно информира партийния комитет за положението на нещата.

Обсъждането на въпросите в партийния комитет протича като че на две равнища. Партийният комитет е в състав 45 души. Най-важните проблеми, засягащи живота и дейността на цялата партийна организация на комбината, обсъждаме на заседанията му, а всички текущи въпроси обсъжда бюрото на партийния комитет в състав от 11 души.

И ето през август 1982 година партийният комитет изслуша информация за хода на изпълнението на инженерно-икономическите мероприятия, разработени за настоящата петилетка. Доклад изнесе главният инженер на предприятието комунистът В. Н. Компаниец. Изясни се, че в общи черти мероприятията (а за петилетката са предвидени 98) се изпълняват в определените срокове. За изминалата година и половина от петилетката бяха реализирани 26 от тях, което позволи ефективността на производството да се повиши, по 7 беше допуснато изоставане, а останалите се намираха в стадий на изпълнение. Партийният комитет изслуша отчет по същия въпрос на заместник-главния енергетик на комбината комуниста Н. Н. Аверянов, на секретаря на цеха за прокат със стандартен профил А. Н. Карас, на заместник-директора на агломерационното производство комуниста А. З. Крижевски, на секретаря на партийния комитет на железопътния транспорт Н. С. Корчагин и на главния механик на комбината комуниста И. Р. Портной.

Ние се погрижихме обсъждането на този важен въпрос да не се превърне в обикновено изброяване на онова, което е направено и което трябва да се направи. То стана отправна точка за сериозен, дълбок анализ на партийно-политическото осигуряване на приетите мероприятия, на мястото и ролята на комунистите в борбата за изпълнение на набелязаното, тяхната персонална отговорност за техническото превъоръжаване на производството. Дейността на всички колективи, чиито представители се отчитаха пред партийния комитет, получи принципна партийна оценка. В своето решение партийният комитет посочи персоналната отговорност на редица комунисти-ръководители за своевременното изпълнение на мероприятията, предложи на партийните бюра на редица цехови организации да обсъдят този въпрос.

Заседанието на партийния комитет даде добър тласък за ускоряване на работата и по техническото превъоръжаване на производството. За това допринесе и организираният точен контрол върху изпълнението на решението. То беше изпратено на секретарите на всички цехови партийни организации. След това те представиха в партийния комитет информация за извършената работа. На заседание на бюрото беше изслушан отчет на заместник-директора на комбината по транспорта комуниста С. А. Пристромко. През февруари 1984 година беше получена нова информация от началника на техническия отдел за изпълнението на инженерно-икономическите мероприятия. Към този въпрос партийният комитет ще се върне отново в началото на 1985 година, за да провери как вървят нещата.

Не по-малко важно значение придаваме на второто направление на работата по техническото превъоръжаване на производството. След XXVI конгрес на КПСС в Днепропетровска област беше съставен комплексен план за развитие на науката и ускоряване на научно-техническия прогрес в основните отрасли на народното стопанство. Редица мероприятия от този план се отнасят за нашия комбинат, който е разположен на територията на областта. И ето още през октомври 1982 година бюрото на нашия партиен комитет обсъди въпроса за изпълнението на тези мероприятия.

Тази крачка се оказа навременна. При подготовката на въпроса за обсъждане се изясни, че такива важни за производството проблеми, които се разработват съвместно с учените, като внедряването на прогресивна технология за валцуване на кухи вагонни оси, строителството на ефективни конструкции за транспортни галерии, разработката на технология за термично заякчаване на релси се решават бавно. Бяха разкрити и други недостатъци, виновници за които се оказаха също колективи на цехове и служби на комбината.

Решението на бюрото на партийния комитет беше пределно лаконично и крат-

Digitized by Google

ко. То съдържаше три точки. Бюрото задължи В. И. Компаниец да вземе мерки за по-ефективно внедряване на мероприятията от комплексния план. На редица водещи специалисти и ръководители на отдели и служби беше препоръчано да се погрижат за съкращаване на сроковете за внедряване на мероприятията, особено на онези от тях, които засягат механизирането на тежкия ръчен труд. Всички секретари на партийни организации бяха задължени да проведат заседания на бюрата, на които да се обсъди изпълнението на мероприятията от комплексния план.

Оттогава партийният комитет вече четири пъти контролира как се изпълнява неговото решение и се убеди, че промените към по-добро са съществени.

Подготвено съвместно

Най-значителната крачка в техническото превъоръжаване на производството, която колективът на комбината успя да направи през настоящата петилетка, е изграждането и успешното усвояване на кислородно-конверторния цех. Особеното внимание на партийния комитет към него се обясняваше не само с това, че в предприятието ще се използва нова технология за леене на стомана. Причините бяха по-дълбоки, социални. Комунистическата партия постави задача всемерно да се подобрят условията за труд на работниците, тежките и трудоемки процеси да се прехвърлят върху плещите на машините.

В този смисъл за нашия колектив конверторният цех стана прототип на неговото недалечно бъдеще. В двестатонните му конвертори стоманата се топи няколко пъти по-бързо, отколкото в мартеновите пещи. Изграждането на този цех позволи без загруби за комбината да се откажем от част от остарелите мартенови цехове с тежки трудови условия, да поставим това производство на нова, съвременна основа и съществено да оздравим околната среда.

Изглеждаше, че по силата на самите обективни обстоятелства — нали изграждането на цеха се извършваше от строително-монтажни организации, подчинени на други министерства и ведомства — влиянието на партийната организация на комбината при изграждането на конверторния цех може да бъде сведено до нула. Но в партийния комитет решихме другояче и започнахме да търсим допирни точки със строителите и преди всичко с партийната организация на генералния изпълнител — тръста „Дзержинскстрой". Комунистите-строители разбраха правилно нашата заинтересованост и загриженост и, както се казва, здраво стиснаха протегнатата им от нас ръка. Така се родиха много форми на работа, същността на които може да се изрази с две думи: „Подготвено съвместно".

На 26 май 1982 година стана едно много важно събитие. На този ден се състоя съвместно заседание на партийните комитети на нашия комбинат и тръста „Дзержинскстрой". То беше предшествувано от голяма подготвителна работа. Съгласно строителните норми до пускането на първия етап на конверторния цех в експлоатация оставаше малко повече от половин година. А работа имаше още немалко. И само общите усилия на комбината и тръста можеха да съкратят сроковете на строителството, да донесат желания резултат.

На съвместното заседание на двата партийни комитета бяха обсъдени практически мерки на ръководството на комбината и тръста за своевременно пускане в експлоатация и технологично усвояване на кислородно-конверторния цех. Изясни се, че редица въпроси трябва да бъдат съгласувани с министерствата и ведомствата, към които предстоеше да се обръщаме за помощ. Но основното зависеше от двете страни — клиента и изпълнителя. Затова главен документ, утвърден на заседанието, станаха съвместните мероприятия на комбината и тръста, подписани от автора на тези редове и секретаря на партийния комитет на тръста „Дзержинскстрой" А. А. Силаичев.

Този документ се състоеше от три раздела. Първият, наречен „Партийно-политическо осигуряване", включваше 45 различни мероприятия, като се започне със засилване на социалистическото съревнование по принципа „Работническа щафета" и се завърши с контрола върху комплектуването и обучението на трудещите се за работа на пусковите обекти. Вторият раздел съдържаше инженерно-строителни мероприятия (те бяха 13), които предстоеше да се решават съвместно. При това е интересно, че по много позиции бяха установени пределно ясни срокове: 4 юни 1982 година, 10 юни, 15 юни и т. н. Третият раздел предвиждаше сроковете за завършване на работата и пускането в експлоатация на всичките седем обекта, които влизат в новия комплекс на кислородно-конверторния цех.

Изпълнението на тези мероприятия и понататъшните редовни срещи между членовете на двата партийни комитета оказаха влияние за ускоряване на работата и за своевременно усвояване на оборудване, каквото до този момент не беше използвано в комбината.

Но разказът за съвместните усилия на двете партийни организации би бил непълен, ако не се осветли онази голяма работа, която проведе по време на изграждането на кислородно-конверторния цех нашият многотиражен вестник „Знамя Дзержинки" — орган на партийния комитет, на профсъюзния комитет, комитета на Комсомола и дирекцията на комбината.

Digitized by Google

От самото начало на петилетката той редовно печататше специални страници „За техническия прогрес", на които публикуваше материали за техническото превъоръжаване на предприятието.

Когато строителството на най-важния обект на петилетката навлезе в решаваща фаза, по препоръка на партийния комитет нашата многотиражка започна да печата специално издание: „Знамя Дзержински" на строителството на кислородно-конверторния цех. Веднъж месечно редакцията на вестника разказваше подробно на тружениците от комбината за хода на строителството на най-важните обекти, за трудовите победи на строителите и монтажниците, за проблемите, които трябва да се решават. Критичните материали на специалното издание неведнъж ставаха предмет на сериозно обсъждане в партийните комитети на строежа и комбината. Когато бяха приети съвместните мероприятия на двата партийни комитета за осигуряване на своевременно пускане на новия комплекс в експлоатация, в подготовката на материали за специалните издания на многотиражката се включиха и строителите. Затова до декември 1982 година, когато кислородно-конверторният цех влезе в строя на действуващите, в края на всяко издание се печатаха думите: „Подготвено съвместно с партийния комитет на тръста „Дзержинскстрой".

Но с влизането на кислородно-конверторния цех в строя — а той буквално преобрази облика на старото предприятие — интересът на партийния комитет към този обект не само не се намали, а напротив — нарасна. Ние следяхме внимателно изграждането на трудовия колектив на новия цех, радвахме се, че той усвоява своевременно проектните мощности. Още на 8 юни 1983 година колективът на цеха постигна първата си голяма победа — отля половинмилионния тон стомана. Сега той значително надвишава постиженията от първите месеци, успешно усвоява найнова технология: за пръв път в света в конвертори с подобна мощност се прилага не само дънно, но и комбинирано продухване с кислород, което позволява да се получи стомана с по-високо качество.

За да не отслабва партийното влияние върху работата на партийната организация и целия колектив на конверторния цех, отвреме-навреме ние обсъждаме на заседания на партийния комитет отчети на ръководителите на комплекса. Така например през март 1984 година на заседание на бюрото на партийния комитет беше разгледан въпросът за личния принос на началника на конверторния цех комуниста А. С. Тартаковски за изпълнение решенията на последните пленуми на партията за укрепване на дисциплината и реда, а също така за участие във възпитателната работа. Наред с положителните моменти бяха разкрити съществени недостатъци, които бяха посочени на Тартаковски от бюрото на партийния комитет. На секретаря на партийното бюро на цеха беше препоръчано да се засили контролът върху дейността на администрацията, всяко тримесечие на заседание на партийното бюро комунистите-ръководители да докладват как изпълняват уставните и производствените си задължения.

Ден на партийния комитет

Разбира се, техническото превъоръжаване на един голям металургичен комбинат не се ограничава само с изграждането на един, пък дори и свръхмодерен, цех. В предприятие с пълен цикъл на производството, какъвто е нашият комбинат, изменения трябва да претърпяват всички най-важни цехове. И ако не чрез пълна реконструкция, то поне чрез капитален ремонт, позволяващ агрегатите да се въоръжат с ново, прогресивно оборудване, да се подобрят тяхната технология и условията за труд на работниците.

Нашият партиен комитет смята, че капиталният ремонт на цеховете и агрегатите е важен канал за техническото превъоръжаване на производството и отделя на този въпрос голямо внимание. Пътищата за партийно въздействие тук са най-различни. Но за един от тях бих искал да разкажа специално. Това са дните на партийния комитет, които се провеждат в цеховите партийни организации веднъж на три месеца. Ето как се подготвяме за един такъв ден.

Още месец и половина преди заместник-секретарят на партийния комитет В. П. Виниченко да отиде в релсобалъчния цех, за да разкаже за резултатите от работата на партийния комитет по мобилизиране на трудещите се за успешно изпълнение на плановете за 1983 година, членовете на комисията на партийния комитет беседваха с работниците от цеха, изясняваха тяхното мнение за състоянието и перспективите, за решаването на социално-битовите въпроси. Оказа се, че тук по вина на администрацията и поради слабото ръководство на партийното бюро новата техника и челният опит на металурзите от комбината, особено за производство на икономични и ефективни видове прокат, се внедряват несвоевременно.

Представителите на партийния комитет съобщиха за мерките, които ръководството на комбината е взело за подобряване на работата на цеха. Беше разработен план за неговата реконструкция, беше усъвършенствувана системата на материално-техническото снабдяване и определени пътища за повишаване на материалната заинтересованост от резултатите в работата. От своя страна партийният комитет разработи мероприятия за оказване практическа помощ на колектива на релсобалъчния цех, за да бъде изведен в ре-

Digitized by Google

дините на челните. Тяхното реализиране се отрази много положително върху по-нататъшните резултати от работата на този колектив.

Същата прецизна работа беше извършена преди деня на партийния комитет, който се състоя през юли 1983 година, в прокатния цех и помогна на цеховата партийна организация да изясни по-добре своите възможности за техническо превъоръжаване на производството и за постигане на тази основа на по-нататъшно увеличаване на производството. Тук добре поработи инициативната група начело с комунистите. Тя предложи принципно нова конструкция за редица възли и осъществи реконструкцията в хода на плановия ремонт. Най-трудните участъци на производството бяха механизирани.

За капиталния ремонт на всяка пещ и всеки крупен агрегат в нашия комбинат се готвят отрано. При подготовката за него в многотиражния вестник се публикуват интервюта с онези ръководители, на чиито служби предстои да се занимават с тази отговорна работа. Но при това партийният комитет също не пропуска своите възможности за влияние. Ето два примера.

През декември 1983 година предстоеше капитален ремонт от първи разряд с модернизация на доменна пещ № 7. За това в комбината заговориха още през април същата година. Агрегатът беше пуснат в експлоатация през 1964 година след реконструкция. За това време той беше отлял не един милион тона чугун. Оборудването се беше износило порядъчно и трябваше да се замени. Ориентировъчната стойност на капиталния ремонт с изпълнение на работата за модернизация възлизаше на около 8 милиона рубли.

За да се повиши отговорността на ръководните работници за възложената работа, още през май 1983 година бюрото на партийния комитет постави на обсъждане работата на комунистите — ръководители на служби и отдели на комбината, за осигуряване на качествена подготовка и провеждане на капиталния ремонт на доменна пещ № 7, а също на цеха за прокат със стандартен профил. Бюрото разкри големи недостатъци в подготвителната работа, навреме вдигна тревога и, както показаха събитията, съумя да създаде делова настройка в колектива.

Тъй като техническото превъоръжаване зависи в голяма степен от усилията, предприемчивостта и опита на хората, които ръководят капиталното строителство, нашият партиен комитет отделя на този участък необходимото внимание. Така през септември 1983 година на заседание на бюрото на партийния комитет беше разгледан въпросът за недостатъците в работата на комунистите—ръководители на управлението за капитално строителство на комбината, по изпълнение на плана за капитално строителство. Подробно беше анализирано състоянието на нещата на всеки обект. Бюрото на партийния комитет обърна внимание на директора на завода комуниста К. Г. Носов, че в областта на капиталното строителство има сериозни недостатъци и го задължи да вземе мерки за тяхното премахване. Конкретни бележки бяха направени и по адрес на други ръководители. Препоръките на партийния комитет помогнаха да се премахнат недостатъците на много важни обекти.

Ако подкрепим инициативата

В партийния комитет се убедихме, че колкото повече членове на трудовия колектив се привличат в процеса на техническото превъоръжаване, толкова по-осезаеми са неговите резултати. Затова партийният комитет подкрепя и разпространява всяка разумна инициатива. Такъв беше починът на седем знатни хора от комбината. Още през януари 1981 година старшият оператор на новопрокатния цех В. Котлобай, котлярът на цеха А. Белий, старшият майстор на цеха за валцуване на оси, лауреатът на държавна награда на СССР В. Анюкевич, механикът на цеха за универсално желязо Н. Потапенко, бригадирът на шлосери от мартеновия цех В. Стецюра и началникът на станове „330“ и „280“ на прокатния цех В. Бесценний предложиха да се разгърне социалистическо съревнование под девиза: „За техническото превъоръжаване на предприятието — творческа активност на металурзите!“ За целта те препоръчаха във всеки цех да се създадат комплексни творчески бригади, които да се занимават с проблемите на реконструкцията на участъците и технологичните линии, на модернизацията на оборудването, да вземат тези въпроси под свой специален контрол.

След по-малко от месец обсъдихме тази инициатива на челните труженици в партийния комитет на комбината, одобрихме я и я препоръчахме за широко разпространение. Сега в предприятието действуват над 40 комплексни творчески бригади, които дават значителен принос за разкриване на тесните места и за техническото превъоръжаване на производството. Така творческата бригада, състояща се от най-добрите рационализатори и новатори в производството от прокатния цех, под ръководството на помощник-началника по оборудването Б. Ососоки съумя да предложи и внедри много технически новости. Създаденото при това обществено конструкторско бюро под ръководството на заслужилия рационализатор на Украинската ССР В. Лебедев подготви чертежите на много сложни агрегати, които се внедриха в производството.

Няма съмнение, че за актив може да

Digitized by Google

се смята и търсенето на пътища за укрепване на връзките на производството с науката. По препоръка на партийния комитет комбинатът сключи договори за сътрудничество с редица институти на Академията на науките на Украинска ССР за разработване на мерки в областта на опазването на околната среда. Набелязани са 14 изследователски работи, повече от половината от които са изпълнени. Със съвместно решение на партийните комитети на нашия комбинат и Днепродзержинския индустриален институт е създадено учебно-научно производствено обединение „Металург". В него са организирани 7 работни групи, които ръководят изследванията и внедряването на различни новости в металургичното производство. Например през 1983 година обединението внедри 21 изследователски работи, като 16 от тях дадоха икономически ефект на сума 3,5 милиона рубли.

Полезният резултат

Разбира се, всички усилия на администрацията на комбината и неговия партиен комитет целят техническото превъоръжаване на производството да даде максимален полезен резултат и да се повиши неговата ефективност. Пускането на кислородно-конверторния цех в експлоатация и изпълнението на други мероприятия позволиха на комбината да подобри значително икономическите си показатели. Колективът преодоля успешно трудностите в края на миналата и началото на настоящата петилетка и вече втора година работи с преизпълнение на плановите задачи.

Положително се отрази и провеждането на мероприятията за внедряване на постиженията на науката и техниката. За трите години и половина на петилетката са изпълнени 359 такива мероприятия. Икономическият ефект възлезе на 15,3 милиона рубли. Освен това себестойността на продукцията е снижена с 8,5 милиона рубли, което е с 1 процент по-добре от плановия показател. За сметка на повишаването на производителността на труда (а през първото полугодие на 1984 година в комбината тя беше с 2,3 процента по-висока от плановата) са създадени условия за освобождаване на 820 работници, които могат да бъдат използвани на други участъци на производството.

Сега нашата главна задача е да продължим техническото превъоръжаване на комбината през следващата, дванадесетата петилетка.

Digitized by Google

ВРЕМЕТО ШЕПТИ

През вратата, която остана полуотворена след дядо Пано, нахлу хладинка. Тя се стичаше като ручей от планината и носеше мириса на горските билки. От ветреца въглените в огнището оживяха — отърсиха се от пепелта, заискряха. Задрямалите цепеници започнаха да се гърчат, да се обръщат и накрая смирено падаха в прегръдките на огъня. Перденцето на долапа трепна, сякаш се събуждаше. Огнян не сваляше поглед от вратата, през която излезе баща му. Всяко движение на стареца за него бе изказана мисъл, непознато за чуждите хора настроение. От погледа на сина нищо не можеше да се скрие.

— Парне ли го преживелицата, не издържа — рече Огнян, — не спира да говори и търси простора, за да охлади старите рани. Като птиците е моят баща — обича ширието и волността, не търпи клетката.

Той говори за баща си, а аз мисля, че не само той, а въобще нашият селянин е такъв. За него земята и природата са като водата за рибата. По своя баща знам, че земята успокоява, избистря заплетените му мисли, сякаш го прави по-силен и по-смел. И често пъти му завиждам, че е далеч от зашеметяващи заседания, събрания, приеми и изморителни, да се чудиш защо, сплетни. Затова истинският селянин не обича градския живот. Панелните стаи, изкуствените усмивки, еснафската пресметливост и фалшивото съседство го потискат. Заживява с угнетяващото чувство, че прилича на скъсан чувал, който за работа не става, но и за изхвърляне още не е. Изведнъж се сетих за думите на Огнян, помислих си дали с моя нетактичен въпрос не съм обидил баща му. Стана ми чоглаво и го попитах, Той се засмя добродушно.

— Моля те — отговори ми, — не мисли така. Той не е сръдлив. Напротив, едва ли има човек с по-широка душа и сърце от неговите. По сети ли се за стари „грехове", започва да издиша.

— Какви грехове? — недоумявам аз.

— Сега ги наричаме грехове на времето и на растежа. Това по-скоро са искри, родени от синджирите на личното и чука на бъдещето, който ги разсичаше. Но старецът ги приема като негови лични грехове и толкова години минаха, а не може да ги преболедува. Такъв е той — суров и невероятно нежен, строг и добродушен.

— Нали знае, че всяко ново се ражда с мъка — вметнах.

— Ех, братко, от раждане до раждане е планина разлика. То бе време страшно и си мисля, че е неповторимо. Не съм поет, затова и сравнението ми ще е елементарно — новото се нуждае от нови дрехи, а добрите, но бедни стопани не забелязват това и продължават да го обличат със старите окъсани и отеснели дрехи. Ето и конфликта.

Хладинката разбуди не само огъня, но ободри и нас. Сякаш невидима ръка ни плисна със студена вода и разговорът се оживи още повече. Денят, за който си спомня Огнян, е и далечен, и близък. За тези, които са се родили преди него, той е случка, станала на разсъмване, а за по-младите — спомен от бащите им. Ние тръгваме с мисълта към него, тропаме на вратата му.

Огнян, свидетел на събитията, ми разказва за този ден:

— Дори и сега, когато времето е позаличило подробностите, когато в паметта ни е останало повечко от романтичното и въпреки че съм преживял много тежки ситуации, пак си мисля, че едва ли е имало по-драматични дни от онези, когато се рушаха синорите не само в полето, но и в душите на хората. Много години по-късно насън виждах как заставаха брат срещу брат, жена срещу мъжа си, сънувах страшните селски бури от жени, които, водени от внушенията на вредителите и от любовта към личната земя, се опитваха да разрушат току-що основаните кооперативни стопанства. Всичко това напомня огромна снежна лавина, а пред нея ние — две-три момчета. И ако ви се е случвало да имате такъв сън, знаете, че искате да избягате, да се скрие, но каквото и да правите, лавината е все над вас. Събуждах се разтрепериран, целия потънал в пот и до

Digitized by Google

сутринта не можех да затворя очи. В тия часове на бодърствуване често пъти съм си мислел за татко, който бе в центъра на тая вихрушка.

— Никой не е застрахован от грешки, но когато честно се греши, хората разбират и прощават — прекъсвам го аз.

— Така е. Нашите хора, особено партията, умеят да отделят дребното от главното. Затова и хората, и партията не го осъдиха. Но той сам се съди, а това е по-силно и по-тежко. Види се, че към бъдното е крачил не като творец, а като кон с капаци.

Не ще забравя, когато привечер у нас дойде един от най-добрите стопани в селото. Не бе богат, не бе и беден, човек от средна ръка, както се казва. В неговия двор всичко подредено като в аптека, нивите — обработени, сякаш са зеленчукови градини, конете — най-силни и най-красиви. С една дума, за него земята бе всичко. По характер беше затворен, но не саможив. Имаше добри очи и тих глас. Тая вечер беше по-различен: душата му скимтеше като насъбнено куче, очите му, зачервени, плуваха в сълзи.

— Пано, ти добре знаеш, че моят живот е частица от земята. От нея съм научил, че и тя живее само когато усеща погледа и стъпките ни, когато се къпе в нашата пот. Вземете ли земята, значи вземате и живота ми. Знам, че си честен човек и затова дойдох да те попитам: може ли да си останем, както сме си били?

Баща ми го погледна приветливо, покани го да седнат, предложи и по чаша ракия да пият. И откровено му каза:

— Както е било, няма да бъде. Ти си истински стопанин на земята. Твоят двор сякаш с език е лизан. Такива хора жадуват кооперативът. Така че от земята никой не ще те отдели.

— Разбирам те, сигурно е така, но жената се дърпа...

Огнян спря разказа, заслуша се в стъпките на баща си на пруста. Като разбра, че не ще влезе при нас, продължи тихо, под сурдинка:

— На другия ден се случи онова, за което казах, че ме спохожда в сънищата. Картината и сега е жива пред очите ми; жените се събраха на площада и тръгнаха към обора. Когато животните им чуха гласовете, познаха ги и кравите започнаха да се теглят и да мучат, конете — да цвилят. За някои от младите днес може да е невероятно, но аз видях как хора и животни се прегръщаха. Ние, няколкото ремсисти, не можахме да ги спрем и тълпата от хора и животни ни повлече. Забелязах, че жената на селянина, който бе идвал у нас, позакъсня, навярно той я спирал, но с разярена жена можеш ли да се справиш? Но както и да е. В обора бе останал само техният кон — по-гиздаво животно не съм видял: едър, строен, с лъснат ален косъм, с високо вдигната глава и дълга грива. Като й чу гласа, веднага се успокои и сведе глава. Жената го прегърна и започна да го целува като любим човек. Отвърза въжето и го поведе навън. Насреща й — баща ми, син-зелен. Сякаш змии и гущери са го смукали през нощта. Ръцете му трепереха от гняв. Спря я грубо:

— Това е кражба! Върни коня!

— Какво, можеш ли да ме хванеш?

Той онемя. Но държеше коня и тя го държеше.

— Защо срамиш децата си? — попита я той.

— Нали не си го направил ти, какво те е еня?

Тя беше силна селянка, блъсна баща ми, той се повали, в това време тя нави въжето около врата си и лудешки изкрещя:

— За мен живот без земя няма.

Така истерично извика, че конят трепна, скочи встрани и я повлече по земята.

— После какво стана? — нетърпеливо попитах аз.

Вратата изскърца. Връщаше се дядо Пано. Носеше някакъв съд.

— Питате ме за трудните дни и за бденията — обърна се той към мене. — Тежък сън са те. Те ме научиха, че само в изпитанията се раждат свети неща и че живот, преминал в покой, не е живот.

Нали нашите глави са претъпкани с чужди мисли, затова след казаното от дядо Пано се сетих за думите на Макаренко: „Обичам живота такъв, какъвто е. Той е прекрасен именно затова, че е непрактичен, че не е съобразен с егоизма, че в него има борба и опасности, има страдание и мисъл, има някаква гордост и независимост от природата. Човек се е научил да се бори със смъртта, научил се е да я презира, макар да я познава." Попитах седналия до мен старец:

— Ако ви се наложи да тръгнете отначало, по същите пътища ли ще минете?

— Без колебание, само че по-умната, ако имам сегашния опит. Ще следвам народната мъдрост: „Гневен ли си, потърпи, поохлади се малко. На разума отстъпи, гнева с милост замени."

— Така си мислиш сега, но тогава не можеше! — напомни му Огнян.

— Не, сине! Просто забравяме, че дълбоките реки текат бавно.

С него не можехме да спорим, защото всяка истина бе изстрадана стократно и затова бе стократно прав. Той не бе стандартен човек. И доказваше, че да разбираш нещата посвоему не е грях, но трябва да ги разбираш така, че да не страда истината. А тя е само една.

Йото КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С НАРАСТВАЩА РОЛЯ И ОТГОВОРНОСТ

Изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция от комунистите в Благоевградски окръг е съпроводено с творчески търсения, стремеж да се намират все по-ефективни форми и средства на политическа работа. Конкретен израз за това са делата на заводските и комбинатските партийни комитети и организации, непрекъснато раждащите се нови идеи и начинания, все по-тесните им непосредствени връзки с хората.

Окръжният комитет на БКП оказва всестранна подкрепа за обогатяване на формите и средствата на работа, за формиране на положителен опит в практиката на заводските и комбинатските партийни комитети. Да се създават необходимите организационни и морално-психологически условия за развитие и изява на техните функции. Ето защо резултатна е практиката на отделите на окръжния комитет съвместно с общинските партийни комитети да изучават и анализират цялостно или отделни страни от състоянието и дейността им, да се вземат допълнителни мерки за нейното усъвършенстване.

Нов израз на засиленото внимание и грижи на окръжния комитет на БКП е обсъдената оценка за състоянието на заводските и комбинатските партийни комитети. Бюрото прие съответно решение. В него са концентрирани задълженията на отделите и на бюрата на общинските комитети, на кадрите, от които зависи по-нататъшното укрепване и развитие на тяхната дейност. Позиция, която безспорно обогатява вижданията, представите и намеренията, свързани със задълбочаване и засилване на самодейния им характер, творчески да се ръководят и направляват новите процеси. Неотложно, в духа на високите критерии и изисквания да се решава ключовият проблем за качеството на продукцията. По-целенасочено да търсят и прилагат действени форми и методи, които водят до конкретни резултати в икономиката.

ЕДИН ОПИТ ДА СЕ ИЗЛЕЗЕ ОТ ТРАДИЦИОНАЛИЗМА

Интерес представляват творческият подход и активността на партийния комитет в Комбината за добив и обработка на мрамор в град Сандански. Неговата дейност през последните години значително се усъвършенствува, обогати. Като пример за това ще посоча някои от проблемите, които той е обсъждал и решавал на свои заседания: „Първичните организации — политически гаранти за качеството", „Повишаване ролята и приноса на кадрите и специалистите за внедряване на научно-техническия прогрес", „Приложение на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда", „Изучаване, внедряване на челния опит и разгръщане на наставническото движение", „Подобряване условията на труда на работниците на обекта" ...

Digitized by Google

В тази атмосфера на творчески търсения се роди идеята да се проведе разговор-отчет „Комунистът, качеството и дисциплината“. Положителен момент в него е, че той започна от партийните групи. Първи се отчитат онези комунисти, които вече са показали с делата си как трябва да се работи за постигане на високо качество на продукцията.

— Все по-конкретна, целенасочена, въздействуваща става работата на партийните групи — сподели секретарят на комбинатския партиен комитет Гроздан Николов. — Разговаряме с всеки човек поотделно — от помощния работник до директора. Стремим се да чуем мненията и предложенията на всички, да съдействуваме за здрава производствена дисциплина, да се прилагат все по-ефективни форми и средства за стимулиране.

Една ценна инициатива заслужава подкрепа и разпространение. Партийният комитет решил да излезе от традиционната форма за контрол и отчитане резултатите на качеството и дисциплината на труда. Били мобилизирани силите и възможностите на всички фактори за създаване стройна система, от която да се вижда не само какви цели се поставят, но и редовното им и реално отчитане. Да се осигурят условия за системно наблюдение, контрол и самоконтрол по подобряване на качеството и дисциплината на труда. За целта била внедрена действена договорно-талонна система. Стопанският съвет разработил правилника за нейното приложение. По своята същност тя съдържа редица новости в практиката за отчитане резултатите на труда и качествените показатели.

Досегашният макар и скромен опит показва достойнствата на системата, за която разказвам. Тя помага да се преодолява традиционната слабост — много да се говори за качеството, без практически да се работи за неговото подобряване.

Какво е най-характерното за системата? Между поделенията от комбината се сключват договори за взаимните задължения при изпълнението на плана. Ако един ръководител или бригада не спази точно някои от тях, му се връчва бял талон. После виновният не вземе ли мерки да ликвидира пропуските — недостиг на материали, на резервни части и механизация, лоши условия за работа и други, получава друго по-сериозно предупреждение — зелен талон. Случаят се разглежда от административното и профсъюзното ръководство на обекта, уведомява се и директорът. Ако въпреки всичко се получи престой или слабостите станат причина за лошокачествена продукция, се дава и червен талон.

Тези талони не са самоцел или израз на формализъм. Всеки от тях предизвиква и материална санкция — намаляване на заплатата, привеждане в по-ниско платена работа, дори и по-тежки наказания. Същевременно се гарантира съответното обезщетение на бригадата. А когато тя е виновна, всички понасят последствията. При връчване на червен талон се уведомява и главният директор на висшестоящата организация.

От въвеждането на системата измина повече от година. Целият колектив възприема този начин на контрол, който подобрява организацията на труда, създава реални условия за пълно прилагане на вътрешната стопанска сметка. Най-ценното обаче е това, че е намерен начин да се даде простор на личната инициатива, да се издигне на нова висота личната отговорност, като се започне от ръководителя и се стигне до всяко работно място.

Полезна работа вършат и книжките за личен принос на специалиста като форма за контрол на качеството. Първо всеки специалист сам поема обещание. То е известно на всички и непрекъснато се намира под партиен и обществен контрол.

Digitized by Google

Партийният комитет в комбината за добив и обработка на мрамор „Пирин“ е възприел практиката да поддържа непосредствена връзка с висшестоящата стопанска организация. По този начин той си осигурява информация за ресурсите, с които комбинатът ще разполага, за достиженията на научно-техническия прогрес; какви са нормативите, коефициентът на сменност при използване наличното оборудване, лимитът за разход на суровини и материали; числеността на персонала; цените за реализация на продукцията на вътрешен пазар и за износ; условията за кредитиране от БИБ; тарифите, по които се заплащат различните услуги. Всичко това му дава възможност да осигурява непосредствено партийно въздействие върху дейността на стопанското ръководство, за повишаване ефективността и на организаторската, и на политическата работа сред колектива.

Извършеното под ръководството на заводския комитет на БКП създаде предпоставки за още по-активно включване на работниците и специалистите в социалистическото съревнование, в борбата за високо качество. За това свидетелстват такива факти като произведената през първото полугодие на миналата година допълнителна продукция за 46 000 лева. В най-голямата кариера „Мура—изток“ през юли м. г. са добити 1089 куб. метра мрамор — рекорд в историята на комбината. Три от колективите са носители на високото отличие „Бригада със собствен качествен щемпъл“ — участъците „Мура—8“ и „Мура—изток“ с ръководители Иван Яневски и Благой Тодоров и цех „Динамитов“ с началник Иван Иванов и бригадир Георги Константинов.

Специално внимание и грижа партийният комитет проявява и към подобряване условията на труда. В с. Струмяни е изградена столова с кухня и баня към цех „Динамитов“. Завършва строителството на битова сграда в с. Копривлен, подобряват се условията в рудниците „Илинденци“ и „Мура—изток“.

ВСЕКИ В СВОЯТА ДЕЙНОСТ ДА Е ВОДЕЩ

Вече втора година колективът на Завода за съобщителна техника — Благоевград работи плодотворно за осъществяване на инициативата „Съвременното равнище на производството и бита — дело на колектива“. Тук се търсят и прилагат редица новости по замисъл, организация и изпълнение. Приетата програма от партийния комитет и профкомитета предвижда използването на многообразни политически и организационни форми и средства за издигане качеството на продукцията, за решаването на редица социални проблеми на работниците и служителите.

Сега вниманието на колектива е насочено към разработване на нови изделия и усъвършенстване на съществуващите. Целта е за къс срок да се обнови над 80 на сто от продукцията. Сериозни усилия се полагат и за усвояване на нова електронна автоматична централа. Група специалисти вече изучи съществуващия опит в Съветския съюз. Предстои на основата на новия икономически механизъм да се сключат договори между технологически свързаните единици за недопускане на некачествена продукция по вина на преходното звено. Активно се разгръща и социалистическото съревнование. Един след друг се решават важни социални въпроси — подобрява се търговското обслужване, разширяват се услугите, вземат се мерки да се създаде нужната база за отдиха на работниците и специалистите.

В многостранната борба за високо качество на продукцията на преден план се поставя личният пример на всеки комунист, ръководител в колектива. Затова след Националната партийна конференция

Digitized by Google

бе подета инициатива за отчет под наслов „Комунистът и качеството". Тя придоби важно значение за разгръщане самодейността и издигане качеството на ръководната функция на заводската партийна организация.

Какъв е подходът на заводския партиен комитет в процеса на подготовката и провеждането на отчета? С подходящи форми: курсове, семинари, съвещания за обмяна на опит, чрез деня на партийния секретар, с групови и индивидуални консултации в партийния кабинет са изяснени редица принципни изисквания за неговото осъществяване. Съществуващият опит е обобщен и резултатите са известени на актива.

Кое е новото? Под ръководството на заводския комитет на БКП се създават условия за преодоляване на практицизма в работата, който, както е известно, води след себе си шаблона. Обръща се внимание чрез използваните подходи и средства да нараства идейният и организационният интерес към актуалните проблеми, да се открояват конкретните задачи и задължения. На първичните партийни организации се предостави самостоятелност в избора на формите и средствата, които те прилагат при изпълнение на възложените им задачи. По този начин още повече се развива тяхната инициатива и творчество. Например комунистите изпълнителски кадри се отчитат в партийните групи. Техните оценки се внасят за обсъждане в бюрото и първичната организация. Ръководните кадри и специалистите дават отчет на партийни събрания. И от всеки един се изисква да бъде творец и новатор в своята дейност.

Съществен тук е приносът на секретарите и членовете на бюрата на първичните партийни организации, на груповите отговорници. Те създават необходимата организация за отчитане. Умело насочват към непрекъснато повишаване активността в труда и обществения живот.

Ето как е постъпила първичната организация със секретар Минчо Джоков. Изградили са временни партийни групи от 6—8 комунисти. Утвърден е график за провеждане събранията на групите и на парнийната организация. Всеки партиен член знае къде и кога ще се отчита. Първи са се отчели на партийно събрание Атанас Цветанов — секретар на заводския партиен комитет, и Никола Геров — главен директор на завода.

Какво е характерно тук?

Отчетите на двамата ръководители са били подготвени в писмен вид и представени в партийния кабинет 3—4 дни преди събранието. Комунистите са имали възможност предварително да ги прочетат. Ползата от такъв подход е очевидна. Ръководните кадри на колектива изявяват своята висока социалистическа съзнателност и отговорност за изпълнение изискването, записано в Програмата на БКП, всеки комунист да повишава чувството си за отговорност за състоянието и работата в неговата организация и цялата партия. Комунистът отговаря за партията, както партията е отговорна за всеки комунист. Ето защо отчетът пред партийната организация тук се възприема като израз на признателност и уважение към труда на всеки партиен член независимо от затрудненията, които среща, и грешките, които допуска.

По този въпрос М. Джоков споделя: „Отчетът на двамата комунисти и направените изказвания от 15 партийни членове обогатиха съдържанието на възпитателната и организаторската ни работа. Усъвършенствува се индивидуалната работа с комунистите-ръководители. Партийният живот става по-въздействуващ, засилва се интересът към актуалните задачи, пораждат се ценни идеи и предложения, разгръща се вътрешнопартийната демокрация. Това води и до по-нататъшно развитие на критиката и самокритиката."

Digitized by Google

„Много е важно — сподели Екатерина Габерска, секретарка на първичната организация при цех „Възли“ — да се създаде на събранието, където се отчита комунистът, обстановка на доброжелателност и взискателност, на откровеност и самокритичност. Нашият стремеж е на успехите всички да се радват, грешките остро да се критикуват и се сочат пътища как да се поправят. За разлика от провежданите преди години отчети сега е налице стремеж всеки да постига по-високи резултати в труда, да направи рационални предложения за подобряване качеството на производството и за по-нататъшно усъвършенстване на обществените отношения. Това се постига с по-голяма конкретност и с по-старателна предварителна подготовка на комунистите. Членовете на бюрото провеждат беседи с тях и ги подпомагат в подготовката на отчета.“

Най-ценното на този подход досега е, че с помощта на първичната партийна организация и партийната група всеки комунист и ръководител се стреми да издига в основен критерий на своята работа борбата за високо качество и дисциплина в труда.

Многостранни са формите, чрез които заводският партиен комитет и първичните организации допринасят да нараства умението на стопанските кадри и специалистите, за създаване на здрав морално-политически и психически климат в колектива, на принципност в отношенията между ръководител и работник. Твърде полезни са месечните оперативки. На тях партийният комитет и стопанското ръководство анализират хода на трудовия процес, настроението в колектива, предприемат съответни мерки. Периодически се прави анализ на съответните фактори. За по-важните от тях се провеждат срещи на колектива с ръководните кадри на завода, общината и окръга. По този начин се дава тласък на нови начинания, разгръща се целенасочена и резултатна организаторска и възпитателна работа във всички низови звена.

Не е пресилено да се каже, че все повече партийни комитети обръщат внимание на специфичните си форми и средства на работа, повишават качеството на партийното ръководство. Така се засилват и авангардната роля, и личният пример на комуниста. Полезна е обаче и прецепката, че поради слабости в организаторската работа за внедряване на съществуващия положителен опит все още в редица заводски и комбинатски партийни организации той не се превръща в масова практика — факт, който трябва да подтикне не само към сериозен размисъл, но и към конкретни и резултатни действия. На този въпрос бе отделено внимание на неотдавна проведеното съвещание в окръжния комитет на БКП със секретарите на заводските и комбинатските комитети. Това бе актуален разговор, превърнал се в колективен анализ на стила, методите и формите на работа, за издигане самодейността и творчеството в работата на партийните комитети и организации, за последователно и резултатно изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. Разкритикувана бе остро практиката на някои ръководни кадри от окръга и от централни ведомства и учреждения, които не поддържат системна действена връзка със секретарите на заводските и комбинатските комитети, че за тази цел използват единствено свикваните от тях служебни съвещания.

Ето защо и съвещанието, за което разказвам, и предприетите практически мерки от окръжния комитет на БКП за развитие и обогатяване на връзките и вътрешнопартийните отношения със заводските комитети се явяват конкретен отговор на изискването за непрекъснато обогатяване на партийната дейност, да се повишава нейната ефективност и качество.

Борис АНГЕЛОВ

Digitized by Google

ВНЕДРЕН СЪВЕТСКИ ОПИТ

От пет години в завод „Васил Сотиров" — Велинград се прилага челният съветски опит на Московския мебелен завод. Тук той се усъвършенствува съобразно конкретните условия.

В какво е същността му?

По десетдневки се присъжда оценка на всеки работник за вложения труд по три показателя: изпълнението на производствената програма, качеството и дисциплината. Системата е включена в заводските вътрешни правила за работна заплата, което създава условия за засилване на еднопосочността на личните и колективните интереси. Оценките се определят от бригадния съвет с участието на партийния и на профсъюзния групов отговорник, а резултатите стават достояние на колектива чрез редовното им отразяване на табло, поставено на видно място. Сумите от санкциите остават за ползване от бригадата и работниците са заинтересовани нарушителите на графиците, качеството и дисциплината да бъдат санкционирани. Осъществява се на практика самоконтрол във всяка производствена единица.

Внедряването на опита е съпроводено от непосредствен партиен контрол, от системна разяснителна и възпитателна работа. Тя се осъществява неотстъпно от партийните и профсъюзните органи и организации и от комсомолските дружества.

Заводският партиен комитет усъвършенствува своята политическа ръководна дейност, повишава нейното качество и ефективност съобразно новите задачи и критерии, а това дава възможност на партийната организация да концентрира силите си за активизиране на трудовите колективи, да се създава обстановка на творчество, на размах и инициатива, засилва готовността в борбата за практическо реализиране на партийните решения. Политическата и организаторската си дейност първичните организации осъществяват върху основата на компетентността и самодейността, с умелото прилагане на икономическия подход, което увеличава влиянието им и реалната способност да мобилизират трудовите колективи. „Справедливото оценяване труда на всеки работник пряко свързваме с личния му принос в борбата за високо качество — сподели секретарят на заводския партиен комитет Ангел Бойкинов. — Неточните оценки влошават социалнопсихическия климат в колектива, водят до нежелателно политическо настроение сред хората. Ето защо ръководството на завода се стреми да сплотява колектива чрез правилното и неотстъпно прилагане на икономическия подход и неговия механизъм, а партийно-политическата и разяснителна работа се съсредоточава на работните места и непосредствено се свързва с качеството на труда."

Явили се и първите трудности. Например десетдневките се оказват неудобни за оценка на вложения труд. Бригадните съвети, особено на по-големите бригади, се затрудняват при отчитането му. Оперативките за анализиране на състоянието на колектива не се провеждат редовно.

Слабостите в прилаганата система своевременно са обсъдени на партийно събрание. Отправени са много критични бележки и целесъобразни предложения. Комунистът Димитър Арнаудов загрижено пита:

Digitized by Google

— Защо получаваме иглолистна дървесина, която е лошокачествена. Само 30 на сто от нея влиза в редовна преработка. Къде е ролята на входящия контрол?

А Стоян Кривулев предлага: „Необходимо е да откликваме своевременно на проблемите за повишаване на качеството. Десетдневката е продължителен срок за оценка. Високите резултати ще дойдат, когато оценяваме всеки ежедневно за приноса му към качеството. Ние сме длъжници все още на завода по отношение на поддръжката на машините и икономите на материали и суровини, на клиентите от вътрешния пазар — за качеството . . ."

„За подобряване на качеството направихме много — изказа се и директорът на завода инж. Ангел Римпев. — Но трябва да вървим напред и да доразвиваме успехите. Необходимо е да усъвършенстваме системата за заплащането на труда. Качеството да се превърне в решаващ фактор . . ."

Накрая събранието реши: „Под ръководството на инж. Ангел Римпев да се сформира група, която да подготви и предложи проект за подобряване на системата за заплащане на труда . . ."

След задълбочено проучване на общо събрание се предлага да се използва опитът на бригада „Христо Боянов" с бригадир Иван Тошев и партиен групов отговорник Цветана Вардева. По собствена инициатива още през 1983 г. в нея се дават оценки за извършената работа на всеки работник за деня. От февруари 1983 година нейният опит е приложен в целия завод и всеки получава оценка за деня по три показателя: качество, количество, дисциплина. Ведущо е качеството. Към бригадните съвети на обществени начала са определени оценители. Оценките се свързват и със съревнованието. Налице е възможност по-справедливо да се определят първенците и челниците. Напред излизат хората, които съзнателно и отговорно се трудят и претворяват на дело партийните решения.

Основното си заплащане сега работниците заработват при оценка четири. Петицата осигурява премия 1,25 лева. Шестицата — 2,50 лв., а за десет шестици през месеца — 25 лева допълнително възнаграждение. При санкционирането за тройка се отменят 0,02 на сто, за двойка 0,04 на сто. При отсъствие от работа с разрешение за повече от 2 часа оценките се намаляват с единица, а за самоотлъчка санкцията е 0,09 на сто. Стимулирането и санкционирането се извършват месечно и достигат до 100 лв. за отделен работник.

При оценяването се вземат предвид и допълнителни показатели: хигиена и култура на работното място, рационализаторска дейност, приложение на челен опит, решаване на сложни технически задачи, участие в инициативи и наставническото движение, повишаване на квалификацията, изява на висока отговорност, другарство, взаимопомощ.

В завода се отделя особено внимание за усъвършенстване бригадната организация на труда като фактор за повишаване качеството на продукцията.

Бригадата, поставена на стопанска сметка, е основното организационно, икономическо и социално звено в производствения процес. Тя създава условия всеки работник ежедневно да действува като стопанин на завода, да чувствува, че личното му благополучие зависи от неговия труд, а резултативният характер на заплатата засилва еднопосочността на интересите.

От новите инициативи в завода се откроява движението „Героят е винаги в строя". Пет бригади носят имена на герои, загинали в борбата против фашизма и капитализма, работили преди 9. IX. 1944 г. в завода. Техният завет и революционен пример ги мобилизира за из-

Digitized by Google

пълнение на задачите. Три бригади са включени в инициативата „Бригада за високо качество". По почина „Доверието на ОТК" работят 80 човека. Това са работници, които не допускат в работата си отклонения от технологичните изисквания.

През годината на партийни събрания на комунистите са дадени над 30 поръчения за повишаване на качеството в основни направления от дейността на завода. Например инж. Никола Ваканов — началник на цех—2, има заръката да организира рационалното използване на технологичния отпадък от дървесината. Сформираната група под негово ръководство внедри в производство шпервани плочи, които са елемент на кухненската мебел, изготвяни досега от редовен материал и доставяни от други предприятия. Икономисани са ценни материали и суровини.

Редовно се поставят и поръчения на комунистите. Комисиите за народен контрол извършват месечно по две проверки по качеството, които са предварително обявени в колектива. Контрол се осигурява по целия технологичен поток, което не позволява отклонения от подписаните мостри с клиентите.

Периодично се извършват обществени прегледи по качеството и изразходването на материалите и суровините. При един от тях е установено, че основни материали и част от готовата продукция не се съхраняват според изискванията. Отчетността по движението на материалите не всякога е на равнище, което създава предпоставки за разхищения. В отделни случаи се занижава ролята на бригадата, тъй като по-леко е за бригадирите да не изискват от работниците. Но всичко това рефлектира в качеството, в дисциплината. Затова незабавно са взети мерки. Потърсена е отговорност...

Същевременно ръководството на завода отчита, че равнището на производството и неговото качество са неразривно свързани с добрите условия за работа, със своевременното решаване на социално-битовите въпроси на колектива. Затова се търсят и доставят по-производителни машини. Извършва се реконструкция на технологичния поток за масивна дървесина и се разнообразява номенклатурата. Разширен е целият технологичен поток на цех—2. Решен е въпросът с подсушаване на дървесината, като със собствени сили се изгражда ново сушилно стопанство. Усвоени са седем нови асортимента за износ и 16 за ширпотреба. Приведени са в съответствие със санитарно-хигиенните изисквания работните помещения.

Успехите не задоволяват ръководствата на завода. Секретарят на партийната организация е твърде самокритичен: „Разбира се, има още много неща, които трябва да решим за по-добро поддържане на техниката, снабдяване с инструменти, материали, лепила. По подобряване условията за работа. По наша преценка и приносът на рационализаторското движение е незначителен. В завода има 11 специалисти с висше и 186 със средно специално образование — кадрови потенциал, който трябва да се използва по-пълноценно. Производството на предмети за ширпотреба за отделни периоди се задържа, независимо че има технологичен отпадък. Борбата за икономии на материали и суровини трябва още по-тясно да се обвърже със заплащането. За решаването на тези проблеми ние ще активизираме все повече дейността на заводската партийна организация..."

Без да се самоуспокояват, ръководството и работниците оценяват трезво резултатите от своя труд. Колективът е гарант за качество. А качеството — огледало за живота и дейността му.

Иван ИГНАТОВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН СЕКРЕТАР — ДИРЕКТОР

Подетият диалог в бр. 17 на списанието породи у мен някои разсъждения за отношенията между партийния секретар и стопанския ръководител.

На пръв поглед всичко е пределно ясно. А и в теорията като че ли доста добре нещата са уточнени. Директорът е единоначалник в дадения колектив и носи цялата отговорност за неговите дела. Партийният секретар, като изразител и организатор на изпълнението на решенията и като централна политическа фигура на партийната организация и партийното бюро, с партийни методи и средства сплотява колектива в борбата за изпълнение на задачите. Има съществена роля и за правилното прилагане правото на партиен контрол. И все пак нека си спомним за дългогодишната си работа в този или друг колектив и поставим на преценка дейността, единодействието, принципността в работата на тези две основни фигури в колектива, където сме работили. Да помислим за техните взаимоотношения, за взаимодействията им, за синхрона в ръководството. Животът ни е предложил такива житейски ситуации, примери и факти, от които, ако искаме да изведем поука, е полезно да ги подлагаме на задълбочен, критичен анализ и оценка.

Ако търсим отправна точка в тези размисли, може би трябва да се тръгне от позицията, че и директорът, и партийният секретар не са длъжности, които се заемат чрез една формална заповед за назначение. И особено сега, когато пледираме за издигане на кадрите чрез широката основа на изборното и конкурсното начало и търсим неговото утвърждаване. Когато се иска във всяка дейност да се изявява висок професионализъм, организаторски, делови качества. И в крайна сметка — не формален от гледна точка на йерархията, а реален авторитет, защитен с култура, опит и качества, които не само ще утвърдят тези фигури в колектива, а ще позволят те и да го ръководят. Без да се счита за максимализъм, необходимо е да се изтъкне, че тяхното утвърждаване трябва да бъде плод и на дълбокото, вътрешно обаяние на конкретната личност, на която сме гласували доверието да бъде пълномощникът на партията в трудовия колектив.

Единението между директора и партийния секретар в трудовия колектив има една основа — настъпателното развитие на звеното, принципното сплотяване на колектива. Но за да се постигне това, се изискват някои предпоставки, които, може да се каже, имат определяща роля. В този век на бърз научно-технически прогрес на преден план за всеки ръководител стои изискването за висока професионална

Digitized by Google

култура. Тя е нужна и на двамата. Може би ще се срещне опониране на тази теза, но едва ли ще сме точни, ако запитаме — и партийният ли секретар да бъде професионално добре подготвен? И за да не бъдем голословни, ще се позовем на реалната практика. Ето какво ни предлага като казус ежедневието. Заседание на партийното бюро в една от дирекциите на Централния институт за изчислителна техника. Темата — „Обсъждане перспективна програма за повишаване техническото равнище и качеството на изделията". На заседанието присъствува и директорът на дирекцията — ерудиран специалист, с научно звание и степен. Но и партийното бюро се ръководи от секретар, също с утвърдена квалификация. И тук разговорът е конкретен, делови, с конструктивна насоченост и компетентност. Приетата програма е мащабна, обоснована по отношение на ресурсни възможности, срокове за изпълнение. А партийно-политическите мероприятия са насочени към повишаване на компетентността и квалификацията на всеки член на колектива, засилване на творческата активност, по-пълното използване на челния опит. Едва ли би могло да се стигне до благоприятно развитие и ефективни решения, ако партийният секретар на дирекцията стоеше с ерудицията си на специалист в опашката на колектива. Мисълта, че това е нужно само във висококвалифицираните дейности, също не издържа. Нека припомним остава ли вече нереволюционализиран отрасъл, дейност или направление от научно-техническия прогрес? Буквално навсякъде се рушат стари рамки и представи за техническо равнище на производството, за технологии, възникват нови, принципно различни методи за ръководство и изпълнение. И това налага висока професионална ерудиция на всеки ръководител.

В такава обстановка няма място за полемика, да се поставя под съмнение и необходимостта от правилно разграничаване на функциите и пълно единодействие между партиен секретар и директор. Да, няма място за спор. Но тук практиката сочи голямо разнообразие и нюанси на единодействие, които се нуждаят от анализ. Често партийният секретар в своите действия се ръководи от мисълта за служебното си положение. И ако стои на ниско стъпало в административната йерархия, често започва да преценява делата си от гледна точка на своето служебно място. Ако е в научен институт, а дори не е и обикновен научен сътрудник, то не са редки случаите, когато и прекият ръководител на направлението, и директорът на института забравят, подценяват мястото и ролята на секретаря на първичната партийна организация, гледат на него като на Иванов или Петров от последната редица на служебния строй. Затова се налага потребността още при подбора да се преценява служебното положение на секретаря, неговият статус, за да бъде той неугнетен от поста, който заема. Разбира се, практиката не е наситена с такива случаи, но се срещат подобни ситуации, които в крайна сметка не са в интерес на колектива и неговото укрепване. Не е непременно условие за секретари да се избират зам.-директори или директори на направления. Но именно социалният престиж е един момент, който изисква по-цялостна преценка, по-детайлно изучаване на дадения комунист. Няма и съмнение, че в крайна сметка организаторските и деловите качества са определящи и те създават авторитета на секретаря, но и неговото професионално умение не е фактор за пренебрегване. Естествен е въпросът: как може да бъде издигнат за секретар човек, който в конкретната си работа не е оценяван високо. Не се ли получава абсурд? Да не бързаме с категорични изводи и заключения. Тук принципният подход налага цялостен и задълбочен анализ на социалния и качествения състав на първичната организация. И когато тя е със сравнително млад състав или в структурно отношение комунистите са концентри-

Digitized by Google

рани в едно звено, тогава се стига до обективната потребност да издигаме за партиен секретар човек, който не заема „престижно“ място в служебната стълбица. Логично и ясно е, че при подобни случаи може да се стигне до някои неточни оценки и действия на стопанския ръководител, но във всички случаи не те са, които определят взаимоотношенията между двете основни фигури в колектива. Става въпрос за големите права, функции и отговорности, които имат първичната партийна организация, секретарят на партийното бюро и до това те от принципни позиции да ги провеждат. Никога да не се допускат други съображения, тесни личностни взаимоотношения, които ще са в противоречие с пределно ясните принципи, критерии и изисквания. Думата е и за личностните качества на секретаря, които биха довели до утвърждаването му като ръководител. Разбира се, не бива да се водим от съображения от рода на „кой съм аз, че да се съобразяват с мен“, нещо, което, най-меко казано, е недооценка на високото доверие, което е гласувано. За съжаление в практиката има такива случаи и те не са в интерес на големите задачи, които се поставят за решаване във всеки колектив.

Един от основните моменти на съвременната работа на партийния секретар и стопанския ръководител е строгото разграничаване на функциите. Тук често се наблюдава пряка намеса на секретаря в чисто стопанските въпроси, като понякога се изземват функциите на съответния ръководител.

Дълги години ТПК „Пострадали от войните и фашизма“ в София беше национален първенец в системата и колективът ѝ непрекъснато бележеше успехи и прогресивно развитие. Когато се потърсеше разковничето за добрите резултати, несъмнено за всички бе ясно, че това се дължи на изключително доброто съчетание на партийната и стопанската работа. Председателката на кооперацията умееше да вниква задълбочено в проблемите, навреме да ги изяснява и бързо да създава организация за тяхното решаване. А уменето да работи с хората като че ли беше нейна вродена черта. Да изслуша човека с разбиране, да му помогне в трудните мигове — това бяха нейни вътрешно присъщи черти на характера. Но до нея беше застанал партиен секретар, който също носеше качества и умение да сплотява и мобилизира колектива за ритмично и ускорено изпълнение на задачите по плана за социално-икономическо развитие. Той умело насочваше творческите търсения на специалистите, долавяше навреме новата идея, популяризираше полезните инициативи, воюваше за бързо въвеждане на новите модели и асортименти. В синхрона между двамата ръководители най-характерното беше строгото разграничаване на функциите, правата и задълженията. Арсеналът от използваните средства не пречеше всеки на своя пост да подпомага и с действия, и с думи работата на другия. Предварителното уточняване на основните проблеми беше отличителен белег на техния стил и подход. Така ставаше и при обсъждането на колективния трудов договор, на плана за научно-техническия прогрес, на задачите по модернизацията и реконструкцията...

В работата с кадрите може би най-тясно се преплитат функциите на двете фигури. Става дума за подбора, оценката и развитието им от изпълнителя до заместник-директора. За пример бих посочил Завода за домакински електроуреди. Предприятието има високи темпове на развитие и обновление на производството. На ръководните длъжности от средното равнище на управление — началник на цех и началник на функционален отдел, бяха издигнати хора с добри делови и професионални качества. Почти всички те израснаха из средата на колектива. Идваха от ученическата и университетската ска-

Digitized by Google

мейка и след като доказваха организационни умения и знания по специалността, бяха издигани в отдела или цеха. Текучество почти липсваше. В кадрите се чувствуваше увереност и стабилност. Но нито едно действие не се предприемаше без мнението и оценката на секретаря на заводския партиен комитет или секретарите на партийната организация. Те бяха в основата на предложенията за издигане на отделни ръководители или при тяхното разместване. Беше изградена стройна система за квалификация и преквалификация на целия трудов колектив. В резултат на това заводът неколкократно е излъчван за национален първенец по организацията и резултатите от подготовката на кадри. Утвърден бе стилът да се работи с доверие във възможностите на кадрите и грижа за подготовката и израстването им.

Да разгледаме и друг момент в единодействието между двамата ръководители. Разработва се насрещният план за социално-икономическото развитие на колектива. Какво е полето на тяхната дейност? Основното, към което е потребно да се насочват усилията на партийната организация, е да се превърне в реалност постановката „Насрещният план — дело на трудовия колектив". Да се направи така, че всеки участник в производствения цикъл да участвува със своя идея, предложение, разчет или цялостна разработка. Организаторската роля на партийния секретар има за цел да осигури с помощта на бюрото и организацията цялостна, компетентна оценка на предложенията и включването им в плана. А вниманието на директора се концентрира предимно към създаване на работни групи от специалисти, научни работници, ръководители, които биха могли да разчетат точно и с необходимата научна и техническа компетентност ресурсната обезпеченост на плана — с хора, техника, материали. Наложителна е и експертна оценка за технологическата и конструктивната подготовка на производството особено там, където има обновяване на продукцията. Въобще при разработката на насрещния план предварителното изясняване и разграничаване на функциите създават реални предпоставки за правилна насока на усилията.

Има проблеми като социалното развитие на трудовите колективи, където точното, отчетливото разграничаване на действията е трудно да бъде направено. В създаването на материалната база за труд, почивка, спорт, обслужване действията на всеки от ръководителите обикновено се насочват към по-бързо използване на предоставените за тази цел средства. Но тук усилията водят до успех само когато се търси инициативността на членовете на трудовия колектив. Инициативност, насочена към влагане на собствен труд и участие с реални дела при изграждането и на собствената физкултурна площадка, помощното стопанство, хигиенизирането, благоустрояването. В противен случай се стига до положение някои отделни членове на колектива непрекъснато да критикуват, че този или друг социален проблем не е решен, а да не виждат своето място и пряко участие.

Обикновено в колективния трудов договор правата и задълженията по социалното развитие намират своето място, но строгият контрол и периодичното отчитане на постигнатото са моменти с много важно значение, за да се постигне реален ефект. И тук се докосваме до един друг въпрос — за съвместната работа между партиен секретар, директор, председател на профкомитета, секретар на комсомолската организация. Единодействието между тях ражда успехите на предприятията или организацията. Всеки има своето място в цялостната дейност, но нейното извеждане на по-високо равнище не би могло да стане, ако не се обединят усилията. Да вземем например разработката на колективния трудов договор. Често се смята, че това е задължение на председателя на профкомитета. Но в него трябва да

Digitized by Google

намери отражение и младежката дейност. Създаването на младежки трудови колективи, организационното и материалното осигуряване на движението за техническо и научно творчество на младежта, повишаването на квалификацията на младите хора — моменти, които трябва да намерят място в колективния трудов договор с пряката намеса на секретаря на комсомолската организация. А председателят на профкомитета, ако не защити една широка програма от действия за подобряване на работната среда, едва ли ще може да мисли за укрепване на психическия климат в колектива. Еднопосочността в мисленето и действието на четиримата е условие, което ще укрепи тяхното място и ще им създаде реален авторитет. Трудно е дори да се мисли, че при липсата на пълно единодействие между тях може да съществува обстановка на здрави и принципни отношения в колектива.

И сега пред очите ми е случаят в един варненски завод, при който секретарят на партийната организация беше превърнал ежедневнето си в битка за доказване, че директорът на предприятието няма качества на ръководител. Не знаех дали той се водеше от принципни позиции или беше вложил някакви лични интереси. Във всички случаи обаче неговата позиция се оказа нездрава главно, защото той загуби чувството за мярка. А поне за мен това чувство би трябвало да се издигне в един от основните критерии при ръководството на даден колектив. Иначе партийният секретар имаше до известна степен основание. Директорът наред с доказаните си вече организаторски качества допускаше и някои слабости. Но в общия баланс положителното надделяваше. И вместо да отиде на един открит разговор с ръководителя, да му помогне със съвет или бележка, да внесе въпроса на партийно събрание, секретарят тръгна по пътя на изложенията, анонимките. При тези взаимоотношения, добили вече съвсем деформиран вид, се стигна до най-удачното решение — бяха освободени и двамата. Може би поуката е, че в трудовия колектив могат да възникнат и влияят безпринципните отношения между стопанския ръководител и партийния секретар. Това се получава, когато техните усилия се насочват не в посока на решаване главните стратегически задачи чрез сплотяване на хората, а вниманието се концентрира към междуличностните отношения, към анализ на всяко тяхно действие, дума или проява.

Обединени в името на голямата цел за висока производителност на труда и високо качество, усилията на партийния секретар и на директора имат винаги в основата си целите, начертани от нашата партия. Задачата е в пълно единодействие с трудовите колективи да се търси висока ефективност от всяка дейност и на всяко работно място.

Накрая искам да внеса следното уточнение. Когато излагам съображенията си за взаимоотношенията на партийния секретар и директора, аз имам предвид, **че като ръководители ние не можем да ги поставяме на една плоскост, като имащи еднакви права, задължения, подходи и средства за въздействие. Докато директорът е и единоначалник, партийният секретар действува само с помощта и чрез бюрото и партийната организация.** В това е и силата на партийното ръководство, в това е и възможността да се използват предимствата на политическия подход, на ръководната сила на партийната организация. Именно в тази си роля той влиза в определени отношения с директора, от които твърде много зависи осъществяването на партийното ръководство на икономическите и социалните процеси в предприятието.

Ангел ЛЕФТЕРОВ
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

ОЦЕНКАТА НА РЪКОВОДИТЕЛЯ ОТ ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Новият икономически подход и приетата от партията линия на демократизация на социалното управление изискват да се създадат условия за активно и пряко включване на трудовия колектив и отделните труженици в управлението на стопанските и социалните процеси. А това от своя страна предполага колективът да има право да участвува в оценката на работата на своя ръководител. Сега повече отвсякога работникът морално и материално е заинтересован да има способен, компетентен, творчески мислещ ръководител. Може определено да се каже, че действуващата система за оценка на стопанските кадри все още не е приведена в съответствие с изискванията на съвременния етап от развитието ни. Ако това не бъде преодоляно, оценката няма да може да се изяви като фактор за повишаване качеството и ефективността от труда на колектива, за пълноценна реализация на отделната личност. За да се приведат същността и механизмът на оценката в съответствие с новия икономически подход и основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, тя следва да се усъвършенствува.

Една от насоките в това направление е под ръководството на партийните комитети и организации да се осигурят условия трудовият колектив да участвува при оценяването на ръководителя си. При сега действуващата система за атестиране в оценката на ръководителите трудно могат да намерят отражение такива техни качества и действия, особено значими за повишаване резултатите от труда на колектива като: умение да сплотява и вдъхновява колектива; индивидуален подход към сътрудниците, които ръководи; грижа за повишаване на тяхната квалификация; личен авторитет; оказване помощ на подчинените...

Ръководителите от по-висша йерархия не могат да дадат реална оценка по посочените показатели на подчинените им по-висши ръководители, тъй като те просто нямат непосредствена информация за тях. Нещо повече, и малкото впечатление, което имат оценяващите ръководители в посочените аспекти, е често субективно поради общоизвестната истина, че обикновено хората се представят по един начин пред подчинените си и по друг пред техния ръководител. Срещат се и ръководители, които с подчинените си са невъздържани и нетактични, а към своите началници са много любезни, вежливи, внимателни и готови всеки момент да окажат помощ или услуга.

Поради това, когато се оценяват ръководителите на звена, от важно значение за обективността на оценката им е информацията, която могат да дадат и ръководените от тях сътрудници. Това се утвърждава и от Лениновата мисъл, че „масите трябва да имат право да избират своите отговорни ръководители. Масите трябва да имат право да ги сменят, масите трябва да имат право да знаят и проверяват дори и най-малката крачка от тяхната дейност“[1].

Много от стопанските ръководни кадри са номенклатура на партийните организации в самото предприятие. Становището на трудовия колектив за неговия ръководител е много важно, за да може партийната организация да се съобразява с общественото мнение, когато взема съответните кадрови решения.

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч. издание пятое, т. 36, с. 157.

Digitized by Google

Въпросът за оценяването на ръководителите от колективите у нас е поставен още на Юлския (1968 г.) пленум на ЦК на БКП: „защо например да не се помисли за разширяване правата на работниците при оценяване на техните ръководители, майстори, началници на смени, цехове, директори и т. н.“[1]. Независимо от всичко това, не без основание може да се твърди, че в нашата социална практика оценката „от долу“ все още не се използва, като изключим отделни експерименти. Първите по-мащабни опити у нас за оценяване на ръководителите от колективите, които те ръководят, са проведени през 1975 г. с помощта на така наречената оценка „от долу“. Още тогава допитванията потвърдиха, че този подход се възприема положително и от ръководителите, и от подчинените. Всички са на мнение, че оценката на колектива за неговия пряк ръководител служи като допълнителна информация при формиране на комплексната му оценка. На оценката „от долу“ се гледа като на огледало, в което се вижда умението на атестирания да ръководи колектива, да го сплоти и мобилизира за изпълнение на поставените задачи. Тя дава възможност за непосредствено участие на трудещите се в управлението, за подобряване поведението на ръководителя.

С участието на трудещите се в оценяването на техния ръководител се подобрява възможността на трудовия колектив да отстранява редица слабости, проявявани от него. От друга страна, всеки подлежащ на оценка ще се стреми да развива у себе си и да прилага в управленската си практика качества, които отговарят на изискванията на заеманата от него длъжност. Към това го подтиква фактът, че качествата, по които го оценяват подчинените му, ще кажат мнението си и по-висшестоящите ръководители.

Информацията, получена „от долу“, помага да се постави по-обективна оценка на ръководителя. Същевременно тя подсказва някои негови пропуски в една или друга област на задълженията му. А с това се разкриват насоките за предприемане на подходящи мероприятия за повишаване на управленската му квалификация, за подобряване на неговия стил и метод на работа с подчинените.

Интересна и полезна информация по оценката „от долу“ се получи чрез провеждането на така наречената „делова игра атестация“. Тя бе проведена със 120 ръководители, участвуващи в една от формите за квалификация. Беше поставена задачата всеки от тях да оцени своя по-горен ръководител. Така се получи оценка на едно събирателно понятие ръководител. По мнението на анкетираните най-ниски оценки се получиха по показателите „прямота, искреност и принципност с подчинените“, „грижа за обучение, усъвършенствуване и развитие на подчинените“, „правилно и своевременно разпределение и възлагане на задачите на сътрудниците“, „умение да защитава интересите на подчинените си“ ...

Подобни резултати се потвърдиха в няколко последователни курса с различни ръководители, което говори за обективността и достоверността на информацията. Получените резултати посочват тесните места в работата на ръководителите и разкриват насоките за подобряване качеството на тяхната дейност.

В утвърждаването на трудовия колектив като участник в оценката на неговия пряк ръководител показателни са също така и резултатите от проведеното през 1984 г. проучване в един стопански комбинат. Изследването обхвана 276 души. Крайният резултат се оказа в полза на оценката „от долу“. От анкетираните 17 процента посочват, че ръководните кадри трябва да бъдат оценявани само от

[1] Т. Живков, Основни насоки за по-нататъшното развитие на системата за управление на нашето общество, С., 1968, с. 141.

Digitized by Google

колектива, който ръководят, а 49 процента изказват мнение оценката да се дава „от горе“ и „от долу“. При това 42 процента считат, че оценката на колектива за неговия ръководител трябва да влияе на общата му оценка. Това разкрива нарасналото съзнание и чувство за отговорност на членовете на трудовия колектив, увереността им, че те могат активно да участвуват в управлението. Така по един убедителен начин всички анкетирани, ръководители и специалисти, утвърждават първичния трудов колектив като субект на оценката на ръководните кадри.

Практиката в някои колективи, провежданите експерименти и анкетни проучвания показват, че у нас вече са налице условия за прилагане в широки мащаби на оценката на ръководителите от техните колективи. Открояват се и някои изисквания:

● Оценяването на ръководителя от колектива да не бъде самостоятелно мероприятие, а в рамките на комплексната му оценка. В случая ръководителят ще може да сравни самооценките си с оценките на колектива и с тези на неговия непосредствен ръководител. Тя се явява инструмент за самоконтрол и анализ на собственото поведение.

● При определяне на показателите за оценяване следва да се вземе и мнението на трудовия колектив. Така подчинените се чувствуват съпричастни в създаването на системата за оценяване. Същевременно по този начин се посочват изискванията към ръководителя, които колективът счита като най-съществени.

● За да се получат оценки с достатъчна степен на обективност, трябва да се използва анонимна анкета. Този подход благоприятствува както за даване на верни отговори, така и за предотвратяване конфликтни положения и запазване на благоприятен социалнопсихичен климат в колектива.

● В организациите, където липсва опит от прилагането на оценката „от долу“, е целесъобразно да се проведе краткотрайно обучение, което ще засили обективността на оценките.

● Независимо от принципно положителните страни на този метод не е изключена възможността мнението на колектива за неговия ръководител под влияние на определени причини да бъде субективистично. Поради това получената оценка, която изразява мнението на подчинените за техния ръководител, трябва да служи като допълнителна информация.

●

Мнението на колектива за неговия ръководител при всички случаи ще подскаже някои слаби страни от работата му и взаимоотношенията с колектива като цяло или с част от него. Същевременно то ще подскаже и пропуските в една или друга област от неговите задължения. Това разкрива възможност да се вземат навреме мерки за повишаване на управленската му квалификация, за подобряване на неговия стил и метод за работа с хората.

Оценката „от долу“ е същевременно и инструментарнум за изява на трудовия колектив като субект на управление, една от съществените черти на новия икономически подход. В последна сметка тя ще доведе до повишаване качеството и ефективността на труда на колектива.

ст. н. с. Ганчо ПОПОВ
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

НЯКАК СИ ПО-ДРУГ Е ДЕНЯТ

Единните политически дни при нас се утвърдиха като важна форма за идейно-политическо въздействие, средство за засилване духовната връзка между партийната организация и трудовия колектив. На тях се събира целият колектив, получава информация, изразява мнение по всички въпроси, прави ценни предложения.

Макар и регламентирана темата за деня според конкретните условия и желанието за нещо по-интересно, партийната организация може да прояви творчество и самоинициатива по организацията и начина на провеждането му, за да отговори на изискването на Дванадесетия конгрес за обновление, обогатяване, актуализация на съдържанието и формите на идеологическата работа, за да въздействува активно върху умовете и сърцата на хората.

Първия път се постъписахме. Как ли ще го посрещнат хората, какви въпроси ще зададат, ще ги заинтересува ли девизът за деня?! Партийното бюро направи план. Разгласихме няколко дни предварително датата. Определихме помещение, подготвихме най-внимателно материалите, набелязахме показатели за съревнование... Нали беше нещо ново, по-различно от щаблонните събрания, стана интересно. Присъствува представител на общинския комитет на партията. Темата беше за развитието на селищните системи от четвърти и пети функционален тип. Секретарят на първичната партийна организация изнесе доклад. Въпроси и предложения от най-различен характер зададоха много хора — по темата и по социално-битовите проблеми в нашата селищна система. Някои от тях получиха веднага отговор, останалите групирахме по отрасли и представихме в общинския партиен комитет. Получихме писмени отговори на критични бележки от директори и председатели, които съобщихме на партийно събрание и на събрание на колектива. Председателят на общинския народен съвет в Горна Оряховица отговори на въпроси по строителството, информира ни за мерките за редовността на автобусите и подобренията в търговската мрежа. Директорът на стопанска дирекция „Търговия" поделение „Обществено хранене" даде пълен отговор на критичните бележки, информира за взетите мерки, след което последва подобрение.

Едно от главните направления за развитие на социалистическото съревнование е борбата за високо качество на продукцията, на цялата работа. Това направление партийната организация свързва с формиране на съзнателна дисциплина. Та нали качествените резултати от труда са най-зависими от добросъвестността, от повишаване личната отговорност. Не можем да осигурим постоянен контрол на всяка операция. Не можем да поставим контрольор редом с всеки работник. Поради особеностите на някои производства на оценка се поддава едва крайният резултат от дълговременен и сложен труд. Остава едно: да се възпитава у всекиго чувство за отговорност в работата, която из-

Digitized by Google

вършва, самодисциплина. Проблемът за взаимовръзката на качеството и дисциплината се изостря в условията на научно-техническия прогрес и интензификацията. В технически развитото, механизирано и автоматизирано производство качеството на работата, изпълнението на техническите операции в максимална степен зависят от уменето и от добросъвестността на човека. Не случайно при нас все по-голяма популярност придобива съревнованието под девиза: „От високото качество на работата на всекиго — към висока ефективност от труда на колектива". Затова и темата на политическия ден през ноември 1983 г. беше „Осъзнатата дисциплина и социалистическото съревнование — гаранция за високо качество и ефективност на всяка дейност". Докладчици изнесоха по производствени колективи кратки доклади за значението на темата за деня, за международното положение, направиха информация за работата на колектива по обявения преглед за качеството и изпълнението на взетите мерки по нарушения на трудовата, финансовата, технологичната, плановата и договорната дисциплина. Всички нарушители си чуха имената и санкциите, наложени от ръководството. Разговор водихме и за образцовите складове, за резултатите от проверката на централната комисия от ДСО „Металснаб" — София. Обърнахме най-сериозно внимание по опазване на стоково-материалните ценности. Получиха се 38 въпроса, от които 11 — вътрешни, за решаване от ръководството, а останалите — към местните органи. Или направихме пълна и правдива информация, подробен разказ за всичко, което ни вълнува, радва и тревожи — за постиженията на колектива, за успехи и проблеми, трудности и неуспехи, недостатъци и пропуски; за нашия социалистически начин на живот, за международните събития, за работата, която нашата партия и народът извършват за укрепване на мира.

Единният политически ден на края на март 1984 г. беше посветен на девиза: „Високо качество — навсякъде и във всичко". За основните постановки и изисквания по качеството на Националната партийна конференция говори секретарят на партийната организация, а директорът на предприятието направи анализ на извършеното от колектива за времето от Варненското съвещание до конференцията. Прочетохме и поздравителното писмо от общинския комитет на партията до колектива за предсрочното изпълнение на плана за първото тримесечие и обещанието в чест на конференцията. Обявеното съревнование за деня беше по шест показателя: най-голям брой и тонаж пратки; точност на пратките и най-добро опаковане; пълно уплътняване механично-транспортните средства и недопускане аварии; експедиране най-голям брой пратки за деня; качествено натоварване, сортиране и предаване пратки на товарна гара; получаване и своевременно обработване товарните документи с високо качество на първичната документация.

Радостно е да наблюдаваш такова съревнование. Виждахме желанието на всички да работят много добре, да излязат напред. И когато на втори април отчетохме резултатите и наградихме първенците, изпитахме удовлетворение от нашия труд, закрепи се доверието между ръководството и трудовия колектив, даде се тон на работата през следващия месец.

Не мога да отмина комсомолския ден през август тази година — ден за качество и икономии. Посветихме го на 40-годишния юбилей на социалистическата революция у нас. Предварително приехме програма с конкретни мероприятия за работа. Сутринта всички комсомолци изслушаха думите на партийния секретар за значението на младежкия ден и с пожелания за успехи се отправиха към работните места. Резултатите говорят красноречиво за ентусиазма и дръзновението

Digitized by Google

на нашите младежи. Комсомолецът Пламен Банков — шофьор, извози рекорден брой пратки до товарната гара, Пенка Трополакова обработи двойно повече (136 бр.) документи с високо качество, трима комсомолци по собствена инициатива направиха от подръчни метали шестдесет табели за складовете, а Кирил Зафиров и Димитър Стефанов изплетоха само от икономисани материали 14 броя сапани. Представители на общинския комитет на ДКМС направиха проверка на постигнатото през деня и изказаха благодарност за високите успехи и признание, което намери място в местния в. „Устрем".

Ето и мнението на участници в политическите дни:

„На политическия ден имам възможност да разговарям отблизо с партийния секретар и директора, някак си по-непринудено и откровено и аз ставам по-критичен. Тези дни ми помагат да се развивам като личност, научавам нови неща. Получавам и отговор на мои въпроси, което най-много ми харесва" — Павел Стефанов, мотокарист.

„Политическите дни очаквам с интерес. Защо ли? Ами тогава по-работваме по-добре, има съревнование, което се отчита веднага вечерта или на другия ден, получаваме награди, ако сме заслужили. Тогава чувствувам и близостта на партийния секретар и директора и техните отговори ме задоволяват" — Янко Костадинов, механизатор-тракторист.

„На този ден настроението е друго. Когато ни събират сутринта, дойдат ръководителите, кажем си болката, предложим нещо, получаваме отговор на наши въпроси и после партийният секретар ни пожелава приятен ден, споден труд и успех в съревнованието, работя по-леко" — Йосиф Ламбев, товаро-разтоварач.

„При нас политическите дни изпълняват своето предназначение, защото се получават високи трудови резултати. Например комсомолският ден беше чудесен и донесе полза на комбината" — Христослав Панов, плановик.

„Тези дни имат значение за нас, защото са в чест на нещо и се работи по определен девиз. Всички имат желание да дадат повече, да се трудят по-добре. Наред с това решаваме и въпроси от социален характер. Запознаваме се съвсем отблизо с интересите, трудностите, исканията на хората. Много добра форма са за идейно-политическо въздействие" — Стоян Порданов, директор.

И наистина виждаме хората как реагират, засипват ни с въпроси, искат, предлагат, спорят, настояват, критикуват. Получават се ценни предложения. Политическите дни влияят върху съзнанието на хората. На тях се изразява и социалната активност на колектива, трудещите се се запознават с партийната политика и я възприемат като своя жизнена позиция. Затова винаги се стремим да има яснота, конкретност и пълна откровеност в диалога.

Ясно е, че единните политически дни са форма на партийна работа, доказала своето значение. Но бихме искали общинският комитет на партията още по-навреме да информира за датата и темата на деня. И още — слабо е посещението на отговорни хора от местни, общински и окръжни ръководни органи. А това е важно, защото хората ще се уверят, че се проявява интерес към труда и живота им и ще получат по-компетентни отговори на вълнуващите ги проблеми. Такова посещение радва и подтиква към активност и засилва вярата в правилността на партийната политика. А и ръководителите се свързват по-непосредствено с хората, с живота.

Контролът от общинския партиен комитет по изпълнение на дадените по направления предложения и критични бележки е добър. Получаваме писмени отговори, за някои от които споменах по-горе. Стана по-решителна реакцията на критичните бележки и предложенията.

Digitized by Google

Но все още се срещаме с формално отърваване от определени ръководители, ей така, просто да нашинат нещо. Такова беше писмото на ИТБ „Булгарплод". Понякога отговарят лица, неупълномощени да вземат конкретни мерки. Към виновниците за пропуски и недостатъци, а понякога и за престъпления се проявява в някои случаи либерално отношение. Някои се и обиждат за справедливата критика. Всичко това намалява ефективността от единните политически дни, поговорим си, а след това нещата си остават, жакто са били.

Ето защо политическите дни и най-вече критичните бележки и предложенията задължават много партийните комитети. От реакцията и отговорите, от навременното решаване на проблемите и предложенията зависи успехът на следващите политически дни и изобщо на взаимното доверие.

При нас всички предложения и критични бележки се водят на отчет от партийното бюро, влизат в дневния ред на стопанските съвети и в определени срокове се изпълняват и на колектива или на отделния другар се дава съответен отговор. Например отправената критика, че здравното обслужване не е добре решено заинтересува ръководството, което отдели средства и оборудва на две места — в складовата база и в административната сграда — стан с необходимите легла и шкафове. Лекар идва всяка сряда и преглежда 4 часа, а в петък, на свободен прием в болницата, осигурява с предимство всички изследвания и прегледи на нашите работници и служители.

Бяха ни отправени критични бележки и по почивната база. През настоящата година извършихме основен ремонт и пълно подновяване на две бунгала в с. Кранево и осигурихме за всяка смяна една стая в почивен дом „Лиляна Димитрова" в Несебър.

Всичко не мога да изброя. Има още текущи проблеми за решаване, възникват в ежедневието нови и ще се справяме с тях.

Сигурна съм, ще се съгласите, че единните политически дни ни дават възможност най-бързо и убедително да разясняваме политиката на нашата партия, да влияем върху съзнанието на хората, да ги мобилизираме за творчески труд.

При нас се приеме предложението всеки колектив да провежда политически ден в чест на своя професионален празник, с подходящ ритуал и тържественост, като определи и девиз за деня.

Ето това исках да споделя и бих се радвала, ако прочета и друг опит в това направление.

Кунка ГУРБАЛОВА
партийна секретарка при ПСК „Металснаб" —
Горна Оряховица

Digitized by Google

ПАРТИЗДАТ ПРЕЗ 1985 година

През тази година главно място в плана на издателството заемат трудовете на класиците на марксизма-ленинизма като **„Съчинения", т. 43 на Маркс и Енгелс**, единадесетото издание на **„Манифест на Комунистическата партия", „Капиталът"** и др. Новост в плана е поредицата **„Млад марксист-ленинец"**, в която чрез малки по обем издания младият читател ще бъде въвеждан в трудовете на Маркс, Енгелс и Ленин.

Ще продължи издаването на многотомното издание **„Съчинения" на Георги Димитров.**

Предвижда се да бъдат издадени тематични сборници с трудове на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков, както и пореден том към неговите „Избрани съчинения".

На актуални съвременни международни проблеми са посветени към 15 заглавия, половината от които са групирани в направлението **„Съвременна документално-политическа публицистика"**, разкриващо идеологическия двубой с капитализма. А поредицата **„Международна политика"** ще продължи да отразява текущите и потрайни събития и процеси в международния живот.

В рубриката „Теория на партийното строителство" се предлагат заглавия, свързани с издигане ръководната роля на партията, с повишаване ролята на партийните органи и организации при изпълнение решенията на XII конгрес на БКП и задачите, произтичащи от постановките, съдържащи се в речите и изказванията на другаря Тодор Живков след конгреса. Тук са **„Качеството на партийната работа: същност и проблеми" от Д. Ананиев, „Партията и общественото мнение" от Р. Рачков, „Партийното ръководство на Комсомола" от колектив, „Системният и комплексният подход в партийната работа и ръководство" от Ат. Аладжов** и т. н.

Открива се нова библиотека — „Партиен работник", която включва теоретични и методични издания по организацията на работата на партийните органи и кадри, по възпитателната работа с комунистите и трудещите се, по ръководството на първичните партийни организации и обществените организации. Така например **Светозар Петрушков изследва работата на партийните комитети с писмата, жалбите, сигналите и предложенията на гражданите, Атанас Бабалеев изнася опит в работата с изборния партиен актив, Минчо Семов разкрива съдържанието на политическия подход в дейността на партийните комитети при решаването на задачите.**

Интерес представляват заглавията в библиотека **„Идеологическа работа": „Идеологическата работа — форма на духовно общуване между партията и трудещите се" от колектив, „Социалните изменения в трудовия колектив" от Гено Цонков, „Идеологически фактори на бригадната организация на труда" от Йорданка Бартолова** и още други.

Успешно се попълва с нови разработки **„Библиотечка на партийния секретар". Сотир Моллов в „Силни делници"** разкрива авторитета на партийната организация като политически ръководител на колектива, **Анко Иванов** предлага книгата **„Работата на ППО с Комсомола и младежта"** и други.

В плана са включени научни и научнопопулярни издания по проблеми на философията, икономиката и историята. Сред тях се открояват **„Диалектика на материалната и духовната сфера в изграждането на развития социализъм", „Социалистическият начин на живот — теория и практика", „Политическата система на зрелия социализъм", „Материално-техническата база на зрелия социализъм", „Социалистическата икономика и идеологическите спекулации", „Обществената собственост и нейното стопанисване", „Българска комунистическа партия — справочник"** и т. н.

През новата година читателите ще получат мемоарите на **Константин Христов, Здравко Мицов, Траяна Ненова, Стефан Василев** и други, както и редица документални книги в поредицата **„Архивите са живи"**, издания на съвременни български и съветски писатели като **Йордан Радичков, Владимир Голев, Иван Балабанов, Александър Чаковски, Васил Биков, Миколас Слуцкис, Виктор Степанов.**

Ще излязат художествено-документални биографии за **Кръстю Раковски, Роман Аврамов, Митю Ганев, Михаил Дашин и други.**

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПРОПАГАНДА И ИДЕОЛОГИЧЕСКА БОРБА

Сборник

Водената от най-агресивните, най-екстремистките групировки на господствуващата в САЩ класа „идеологическа война", организираният от администрацията на Рейгън „кръстоносен подход за демокрация" се превърнаха в най-яростна атака против разведряването и мира, срещу основните предпоставки за съществуването и развитието на човечеството. При такава обстановка нашият идеологически фронт трябва да осъществява повелите на Дванадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция за високо качество и ефективност и в сферата на борбата срещу империалистическата пропаганда. В духа на тези партийни изисквания колективът на Института за съвременни социални теории при Президиума на БАН заедно със сътрудници от други звена подготви изследването „Пропаганда и идеологическа борба". Задачата на изданието е да се подложи на критичен анализ бурзоазната пропаганда, да разкрие нейните гносеологически и класови корени, социална функция, общотеоретическа база. Първа по рода си в нашата научна литература, в книгата се отделя особено голямо внимание на широкия спектър от методи и похвати на буржоазната пропаганда, сред които и т. нар. манипулация.

Новото в сборника е, че тези въпроси се свързват с конкретното марксистко-ленинско изучаване и разобличаване на антибългарската пропаганда, на различните кампании срещу нашата социалистическа страна. Ново е и разглеждането на методологическите проблеми на контрапропагандния анализ, на прогнозирането в задграничната пропаганда и на редица конкретни особености на управлението на нашата контрапропаганда. Много добре е аргументирана тезата за т. нар. изпреварваща контрапропаганда, която си взаимодействува с пропагандата и се опира върху постиженията на марксистко-ленинското обществознание.

КОНТРОЛЪТ ВЪРХУ КАЧЕСТВОТО — ПОСТОЯННА ЗАДАЧА НА КОМИСИИТЕ ЗА НАРОДЕН КОНТРОЛ

В тази първа книжка на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат са поместени материали от председатели на комисии за народен контрол по проблемите на контрола върху качеството на производството и услугите. Брошурата (с редакционна колегия доц. к. и. н. Михаил Динев — отг. редактор, Крум Бонджов, Йордан Узунов) има за цел да помогне на народните контрольори, на стопанските и административните ръководства и на всички дейци, органи и организации, които имат отношение към проблемите на качеството, в тяхната непосредствена работа.

КОМПЛЕКСЕН АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРОМИШЛЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Станю Калпошанов

Авторът изследва основните теоретични и приложни аспекти на комплексния анализ на икономическата ефективност на промишленото производство, необходимостта от неговото използване, ролята, мястото, характера и обхвата му. Значително място той отделя на подхода и методите на критерия, нормите, нормативите и показателите за анализ, както и на въпросите за измерването и анализирането на крайните производствени и финансово-икономически резултати, на състоянието, развитието и използването на ресурсите в промишлеността. При разработването на тези въпроси са взети предвид постиженията в тази насока у нас и другите социалистически страни и предимно на Съветския съюз. Специално внимание в книгата се отделя на подходите, методите, инструментариума и организацията на работата за комплексно изследване и оценяване на процесите и явленията, за доказване на възможно най-целесъобразните насоки и пътища за решаване на проблемите за по-нататъшното повишаване на икономическата ефективност на промишленото производство.

БИТКАТА ЗА „ТРЕТИЯ СВЯТ"

Стоядин Савов

Тази книжка от серията „Икономиката на капитализма днес" разкрива методите, формите и резултатите на борбата на развиващите се страни за суверенното им право сами да избират своя начин на живот, своето бъдеще. Обединително звено в тази борба е програмата за преустройство на международните икономически отношения. Анализирайки нейната същност и противоречията между капиталистическите държави и развиващите се страни, авторът посочва някои от най-характерните икономически и социални процеси, които протичат в „третия свят".

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Василенко, В. А., МОРАЛЬ И ОБЩЕСТВЕННАЯ ПРАКТИКА, М., Изд-во Московского университета, 1983.

Авторът разкрива социално-регулативните функции и практически действената страна на морала, анализира ценностното съдържание и структура на човешките постъпки. Той изяснява противоречивото съотношение в морала между вътрешните мотиви и социално-значимите резултати на нравствената дейност.

Бабий, А. И., Г. В. Бергинер, ЗАКАТ ЕЩЕ ОДНОГО БУРЖУАЗНОГО МИФА О ЧЕЛОВЕКЕ, Кишинев, „Штиинца".

В книгата се проследяват възникването, развитието и залезът на философията на екзистенциализма, класовата му природа, характерните му черти. Авторите анализират възгледите на теоретиците на френския екзистенциализъм Ж.-П. Сартър, С. де Бовуар, М. Мерло — Понти, Г. Марсел и др., изследват техните трудове, излезли в последно време.

Арбатов, А. Г., ВОЕННОСТРАТЕГИЧЕСКИЙ ПАРИТЕТ И ПОЛИТИКА США, М., Политиздат, 1984.

Докторът на историческите науки А. Г. Арбатов за първи път така пълно разглежда въпроса за военностратегическото равновесие между СССР и САЩ и какво влияние има то върху съвременната международна обстановка, за нейното бъдеще. Той изнася причините за зигзагите във външната политика на Вашингтон през 70—80-те години, увеличаването агресивността на американския империализъм в последно време, опитите на администрацията на Рейгън да наруши ракетно-ядрения паритет, да постигне военно превъзходство над Съветския съюз. Авторът доказва неосъществимостта на тези авантюристични планове, както и опасността, която те крият за делото на мира. Книгата е предназначена за научни и партийни работници, за лектори, пропагандисти, за слушатели в системата на партийната просвета.

Сергеев, С. С., ТОТАЛЬНЫ ШПИОНАЖ, М., Воениздат, 1984.

Използвайки обширен фактически материал, авторът разказва в публицистична форма за огромния обсег на действие на американските специални служби. Той разкрива техните цели и методи в шпионската им и подривна дейност, насочена срещу СССР и другите страни на социалистическата общност, както и против национално-освободителното движение и прогресивните дейци и организации.

●

ВЕХИ БОЕВОЙ ИСТОРИИ: 60 ЛЕТ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ США, перевод с английского, М., Политиздат, 1983.

Изданието съдържа материали по история на Комунистическата партия на САЩ за периода от 1919 до 1977 година. Това са изказвания на ръководители на партията, статии на партийни активисти и на известни прогресивни американски публицисти. Почти всички документи и материали се публикуват за пръв път на руски език. Книгата е предназначена за партийни работници, преподаватели и за всички, които се интересуват от историята на Комунистическата партия на Съединените американски щати.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

OCT 24 1985

2

СОФИЯ, ЯНУАРИ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 2 *ЯНУАРИ* *1985 година* *XXXII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

И. Боев — Политически реализъм и исторически оптимизъм . . 3

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Идеологическата работа и трудовият колектив — стопанин . 9
Т. Джунов, Е. Младенов — Оценки и изводи 10
Д. Димитров, Г. Каменов — Комбинатските вълнения 18
С. Предоев — Повторение на опита 21
Н. Великов — Мнението на ръководителя на научния колектив . 24

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Й. Хаджиев — Центърът на тежестта 31
Д. Колева — Откровен разговор 35

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Л. Козлоджов — Обществено признание на целия колектив . . 40
Н. Иванов — Новото, особеното, отличителното на един пленум . 47
Д. Радева — Личната отговорност на поръчителя 53
Р. Главчева — Доверие, съчетано с взискателност 60
Р. Тодорова — Комунистите в новите бригади 65

Активната позиция на комуниста

Ц. Дончев — Проблем, който ме вълнува 68

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Павлюк — Бригадната организация на труда: какво може районният комитет? 72

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Василев — Акордната система — във всички звена 78

М. Тузлукова — Отговорност на първичната, отговорност на комунистите 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

М. Илиева — Младежта — бъдеще и сила 90

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Д. Ананиев — Теория и история на политиката 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01. Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,56 лева.
Пор. 2280. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 28. I. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ РЕАЛИЗЪМ И ИСТОРИЧЕСКИ ОПТИМИЗЪМ

В навечерието на 1985 г. „Партиздат" пусна от печат сборник от избрани речи и статии на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Константин Устинович Черненко. Това бе събитие с огромно политическо значение.

Побрала в себе си произведения на автора от последните осем години, книгата разкрива всестранните усилия на КПСС и на съветския народ за изпълнение решенията на XXV и XXVI конгрес на партията и на пленумите на нейния Централен комитет през 1976 — октомври 1984 г. Това е период, през който под ръководството на ленинската Комунистическа партия братският съветски народ постигна нови забележителни завоевания. Стабилно и динамично се развиваше мощната съветска икономика, повишаваше се народното благосъстояние, широко се разгръщаше социалистическата демокрация, разцъфтяваше съветската култура.

Още по-убедителна за всички честни хора на земята стана представата за партията на Ленин и на съветския народ като първостроители на общество на истинска социална справедливост, равенство и интернационално братство. „Става дума следователно — изтъква авторът на рецензираната книга в обръщението си към българските читатели — за големи, исторически безпримерни завоевания по пътя на обществения прогрес" (с. 5—6).

К. У. Черненко е достоен представител на онова прославено съветско поколение, което по думите на другаря Тодор Живков „от найранните си години застана непоколебимо рамо до рамо със старата болшевишка гвардия"[1]. Забележителният жизнен път на този скромен и обаятелен съветски човек — от редови труженик в родния си Красноярски край до пръв партиен и държавен ръководител на СССР, е ярък пример за беззаветна преданост към идеите и делото на марксизма-ленинизма и пролетарския, социалистическия интернационализъм.

Чрез перото и словото си първият съветски партиен и държавен ръководител прави още по-достъпни колективния ум, мъдростта и бо-

---

Константин Черненко. „Народът и партията са единни". Избрани речи и статии, Партиздат, С., 1984, 720 с.

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 30, С., 1984, с. 106.

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Павлюк — Бригадната организация на труда: какво може районният комитет? 72

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Василев — Акордната система — във всички звена 78

М. Тузлукова — Отговорност на първичната, отговорност на комунистите 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

М. Илиева — Младежта — бъдеще и сила 90

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Д. Ананиев — Теория и история на политиката 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,36 лева.
Пор. 2280. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 28. I. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ РЕАЛИЗЪМ И ИСТОРИЧЕСКИ ОПТИМИЗЪМ

В навечерието на 1985 г. „Партиздат" пусна от печат сборник от избрани речи и статии на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Константин Устинович Черненко. Това бе събитие с огромно политическо значение.

Побрала в себе си произведения на автора от последните осем години, книгата разкрива всестранните усилия на КПСС и на съветския народ за изпълнение решенията на XXV и XXVI конгрес на партията и на пленумите на нейния Централен комитет през 1976 — октомври 1984 г. Това е период, през който под ръководството на ленинската Комунистическа партия братският съветски народ постигна нови забележителни завоевания. Стабилно и динамично се развиваше мощната съветска икономика, повишаваше се народното благосъстояние, широко се разгръщаше социалистическата демокрация, разцъфтяваше съветската култура.

Още по-убедителна за всички честни хора на земята стана представата за партията на Ленин и на съветския народ като първостроители на общество на истинска социална справедливост, равенство и интернационално братство. „Става дума следователно — изтъква авторът на рецензираната книга в обръщението си към българските читатели — за големи, исторически безпримерни завоевания по пътя на обществения прогрес" (с. 5—6).

К. У. Черненко е достоен представител на онова прославено съветско поколение, което по думите на другаря Тодор Живков „от най-ранните си години застана непоколебимо рамо до рамо със старата болшевишка гвардия"[1]. Забележителният жизнен път на този скромен и обаятелен съветски човек — от редови труженик в родния си Красноярски край до пръв партиен и държавен ръководител на СССР, е ярък пример за беззаветна преданост към идеите и делото на марксизма-ленинизма и пролетарския, социалистическия интернационализъм.

Чрез перото и словото си първият съветски партиен и държавен ръководител прави още по-достъпни колективния ум, мъдростта и бо-

---

Константин Черненко. „Народът и партията са единни". Избрани речи и статии, Партиздат, С., 1984, 720 с.

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 30, С., 1984, с. 106.

Digitized by Google

гатия световноисторически опит на великата ленинска партия. Безспорно голямо достойнство на книгата е фактът, че оценките и изводите за едни или други събития са дадени в нея „по горещи следи". Разглеждането на основните проблеми на общественото развитие в диалектическо единство с реалностите на живота, личната и най-непосредствена съпричастност на К. У. Черненко към онова, за което той пише, излъчват непоколебима комунистическа убеденост, въздействуваща неотразимо върху читателя.

В книгата се разкрива същността на стратегията на движението на съветското общество към комунизма, изясняват се актуални въпроси на съвременността. **Централно място заемат политическата и организаторската дейност, ръководната роля на КПСС в изграждането на новото общество, монолитното единство на партията и народа — решаващ фактор за постигането на всички успехи на съветския народ по пътя към комунизма.**

В богатото съдържание на сборника една от най-важните теми е **постоянно нарастващата роля на Комунистическата партия като политически и идеен авангард на съветския народ, като ръководна сила в социалистическото общество.** В основата на творческата дейност на КПСС са въпросите на **ленинския стил на работа и ръководство.** Авторът го нарича „наше уникално достояние, наше безотказно бойно оръжие... негова сърцевина е най-дълбокият демократизъм, обусловен от самия характер на Комунистическата партия, от нейните цели и задачи, от принципите на живот и дейност. Това е стилът на дълбоко доверие към народа и на висока отговорност пред него; стилът на пълно съдействие за развитие на творческата активност на трудещите се и на другарско отношение към техните насъщни материални и духовни интереси" (с. 258).

Сред най-важните изисквания на ленинския стил са дълбоките връзки с масите, непримиримата борба срещу бездушното, бюрократично отношение към законните искания на трудещите се. Ленинският закон на партията и общонародната държава е формулиран пределно лаконично, но дълбоко съдържателно: „...максимум отзивчивост и внимание, максимум грижа за хората" (с. 359). Формализмът се окачествява като несъвместим с боевия болшевишки дух на ленинската КПСС, защото той притъпява „политическата, социалната и нравствената отговорност на отделните партийни, държавни, стопански и други ръководители" (с. 384). Авторът насочва острието на своето перо срещу такива недостатъци като парадност, показност, които все още се срещат на отделни места. Според него шаблонното празнословие и показността неизбежно пораждат апатия и пасивност, потискат инициативата на комунистите.

Остро и незаменимо оръжие на партията в борбата за преодоляване на все още съществуващите препятствия за движението напред са по ленински **принципната критика и самокритика.** К. У. Черненко призовава към последователно творчески подход към проблемите, към развиване на умението да се вижда главното, обществено значимото и към извеждането му на преден план. Той отдава първостепенно значение на работата с кадрите, на високите изисквания особено към ръководителите, на душевните качества, умението да се откликва и на човешката радост, и на човешката болка. „Понякога наричат тези качества повишен коефициент на човечност. Според мен — пише авторът — много добре е казано!" (с. 216).

От авторитета на всеки партиен член зависи в крайна сметка цялостният авторитет на партията. Затова К. У. Черненко така силно подчертава важността на постоянната идейно-политическа закалка, високата нравствена чистота, партийната и гражданската активност и

Digitized by Google

творческата инициатива, дейното участие на комунистите в работата на партийната организация, на трудовия колектив, отговорността за положението на нещата в обществото и в цялата страна. Характеризирайки съветския човек като пламенен патриот и интернационалист, убеден в правотата на идеалите на комунизма, др. Черненко изтъква: „...имаме основание да смятаме, че новият човек не е само далечен идеал, а и реалност на нашите дни" (с. 455).

Същевременно авторът подчертава, че всестранното развитие на личността при социализма си остава висша цел на новото общество. Връщайки се към този въпрос в статия, публикувана през декември м. г. в сп. „Комунист", той изтъква, че „мярката за всестранност на развитието на всеки се определя от мярката на всестранното развитие на всички, а това зависи от достигнатото равнище на социално-икономическата зрелост на обществото, на неговите материални и културни възможности"[1]. Затова др. Черненко подчертава значението на единството между идеологическата и организаторската дейност на партията като изразител на политическите, икономическите, социалните и духовните интереси на работническата класа, на всички трудещи се, на целия съветски народ в обществения живот на страната на Съветите.

Ключова тема в сборника е курсът на КПСС към по-нататъшно усъвършенстване на социално-икономическото развитие на съветското общество. Книгата съдържа широка и богата панорама на историческите завоевания на съветския народ под знамето на Великия октомври. Революцията завинаги премахна върху една шеста част от земното кълбо експлоатацията на човек от човека, националния гнет и потисничество, безработицата, неграмотността, създаде истинско народовластие и интернационално братство, в което трудещите се управляват социалистическата държава, а основната клетка на обществото е трудовият колектив. Фундаментални ценности на социализма са духът на колективизъм, другарската взаимопомощ, истинското народовластие и хуманизъм, братската дружба между народите, нравственото здраве на обществото, увереността на съветския човек в утрешния ден.

КПСС — партия на марксизма-ленинизма в действие, вижда и чертае уверено пътя към по-нататъшно умножаване, подобряване и усъвършенстване плодовете на мирния съзидателен труд на народа. „Като оценява по достойнство постигнатото — изтъква авторът, — нашата партия обаче не забравя нерешените проблеми и непреодолените трудности. А такива проблеми и трудности, недостатъци и пропуски още немалко имаме" (с. 6). Затова и съдържанието на идейно-теоретичната, политиковъзпитателната, организаторската и стопанската дейност на КПСС, на градивния труд на съветските хора в наши дни и в обозримо бъдеще е усъвършенстването на развития социализъм.

К. У. Черненко подробно се спира на комплекса от проблеми, които той обединява с понятието „усъвършенстване на построения в СССР социализъм". Концепцията за развития социализъм, определянето на етапа, на който се намира сега съветското общество, са в основата на цялата съвременна стратегия на КПСС. Авторът особено набляга на значението на работата по изпълнението на програмните задачи: **интензификация на икономиката, качествена промяна на производителните сили и усъвършенстване на управлението на цялото народно стопанство, извеждането на СССР на най-високото световно равнище на производителността на обществения труд, задълбочаване на**

[1] К. Черненко, На уровень требований развитого социализма. Некоторые актуальные проблемы теории, стратегии и тактики КПСС, „Коммунист", № 18, декабрь, 1984, с. 7.

Digitized by Google

процесите, водещи до оформяне на безкласово социалистическо общество и по-нататъшно развитие на съзнанието на хората.

Голям теоретичен и практически интерес представляват страниците, на които се разглежда актуалният въпрос за **новата редакция на Програмата на КПСС** — този главен идейно-теоретичен и политически документ на ленинската партия. „Гвоздеят на въпроса — пояснява др. Черненко — е да се определи постигнатата от нас степен на социално-икономическа зрелост на новото общество. В партийните документи от последните години е направен принципно важният извод, че ние се намираме в началото на исторически дълъг период — на етапа на развития социализъм... В съвременните условия нашата Програма трябва да бъде програма на усъвършенстването на развития социализъм" (с. 599).

В сборника особено се откроява **неизменната класова интернационална политика на КПСС и на съветската държава.** Тя намира ярка изява в усилията на съветските комунисти и всички трудещи се за укрепване единството и единодействието на братските партии и страни от социалистическата общност; за сплотяване редиците на международното комунистическо и работническо движение; в тяхната последователна и действена класова солидарност и подкрепа за страните, освободили се от колониалното потисничество, с народите, които защищават свещеното си право на самостоятелно свободно развитие и на истински социален прогрес; в положителното им отношение, внимание и уважение към практическия опит и теоретичните разработки на други братски партии и страни.

Последователният интернационализъм на КПСС и на съветския народ се проявява в неоценимия им принос за укрепване на Съвета за икономическа взаимопомощ и Организацията на Варшавския договор. Като подчертава значението на икономическото съвещание на страните — членки на СИВ, на най-високо равнище, състояло се в Москва през юни 1984 г., др. Черненко изтъква: „Отново бе потвърдена еднаквостта в оценките и възгледите по основното и главното, изразена бе колективната воля и по-нататък да укрепваме единството и сплотеността на братските партии и държави" (с. 638). „Ние черпим сили — пише той — от непресъхващия извор — марксизма-ленинизма, от верността към интернационализма" (с. 639—640).

Убедителна, конкретна илюстрация за интернационализма на КПСС и съветския народ са българо-съветските отношения. Затова за българския читател съвсем естествено са особено вълнуващи и скъпи страниците в сборника, посветени на непоколебимото единство между БКП и КПСС, НРБ и СССР. Проникновено, с много топлота и уважение К. У. Черненко пише за братските чувства, общите мисли, идеали и единодействието, които свързват българския и съветския народ. „КПСС — пише той — цени извънредно високо своите постоянно укрепващи връзки с Българската комунистическа партия. В тяхното всестранно развитие и задълбочаване намират практически израз великите идеи и принципи на пролетарския, социалистическия интернационализъм" (с. 7).

Съвременните българо-съветски отношения са действително образец на животворна дружба и братско сътрудничество. Като непоколебими единомишленици и верни съратници на своите съветски братя, следвайки неотклонно генералната априлска линия на БКП, комунистите и трудещите се в социалистическа България са идейно неразривно свързани с КПСС и СССР. По определението на К. У. Черненко нашите народи са „не само кръвни братя, но и най-близки приятели във

Digitized by Google

великата битка за освобождаване на трудовия човек и за създаване на нов свят — свят на свобода и щастие за народите" (с. 196).

С особена радост и задоволство българските читатели възприемат думите на К. У. Черненко, че българският народ и БКП „с право се гордеят със своя принос в общата съкровищница на интернационалния опит на социализма" (с. 7); с високата оценка на съветските хора за активната външнополитическа линия на НР България. „Съветско-българската дружба — пише той — стана важен фактор за затвърдяването на мира на Балканите и за оздравяването на общоевропейската политическа обстановка" (с. 7—8).

Българо-съветските отношения имат богата история и още по-светли перспективи. „През изминалите години и особено в резултат на съвместния курс на Българската комунистическа партия и на КПСС за всестранно сътрудничество и сближаване между България и Съветския съюз — изтъква другарят Тодор Живков — нашите страни така се споиха, че няма сила на земята, която може да ги раздели."[1]

В сборника намират ярко въплъщение смисълът и същността на стратегията на КПСС за мир. В него съвсем основателно е отделено значително място на активната и конструктивна мирна политика на партията и родината на Ленин, които, както и досега, са в авангарда на борбата за мир и международната сигурност, за разведряване и предотвратяване на термоядрената катастрофа, за запазване и затвърдяване на мира на европейския континент и в целия свят. Убедително и с конкретни факти е показан естественият и напълно закономерен характер на миролюбието на съветския народ, на неговата партия и държава. То произтича от самата съзидателна същност, цели и задачи на социалистическия обществен строй, от душевността и голямото човеколюбие на съветските хора. То е заложено още в първия Декрет на съветската власт — Декрета за мир, подписан от Ленин.

Няма народ на земята, който би желал войната. Толкова повече това важи за народ като съветския. В СССР, както впрочем и в останалите страни на реалния социализъм, няма нито класи, нито обществени слоеве, заинтересовани от водене на война и надпревара във въоръжаването. „Избора в полза на политиката на разведряване и сътрудничество — пише др. Черненко — ние сме направили отдавна, изхождайки от твърдото убеждение, че просто не съществува друга разумна алтернатива. И Съветският съюз нито на йота не се е отклонил от този курс" (с. 216). В СССР, внесъл като народ и държава решаващия принос за спасяването на човечеството от силите на реакцията и мракобесието, четиридесет години след победата над хитлеровия фашизъм и японския милитаризъм, все още не са напълно зараснали дълбоките рани, нанесени от натрапената му агресивна война.

Курсът на КПСС е курс, изцяло подчинен на нейната висша стратегическа, дълбокохуманна цел: всичко в името на човека, за благото на човека. Запазването на мира във века на ракетно-ядреното и други видове оръжие за масово унищожение придобива общочовешко значение. „Да се ликвидира призракът на световния ядрен пожар — подчертава др. Черненко — е задача на задачите в съвременната политика и в обществената активност на народите." Мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй, което е непоклатим ленински принцип на този курс, е историческа, жизнена необходимост за цялото човечество.

Ето защо в рязко усложнената по вина на империализма съвременна международна обстановка далновидността на ленинската поли-

[1] Т. Живков, Великият ден на България, Партиздат, С., 1984, с. 20—21.

Digitized by Google

тика на КПСС от гледище не само на социалния прогрес, но и на запазването на условията за живот на нашата планета е повече от очевидна. Първият партиен и държавен ръководител на СССР убедително показва, че именно на тези високи цели служи отбранителният потенциал на съветската държава, обединената възпираща мощ на държавите — участнички във Варшавския договор — гаранта на мира и сигурността не само на съветския народ и на неговите приятели и съюзници, но и на мира в света.

Особено актуално звучат онези места в книгата, които са посветени на ролята на СССР и на САЩ за запазването на всеобщия мир. „...Ние сме за добри отношения със САЩ — пише авторът — и опитът показва, че те могат да бъдат такива. За това е нужно взаимно желание да градим отношенията си върху равноправна основа в интерес на двете страни и в полза на мира“ (с. 686). С пълно основание се настоява за последователно изпълнение и от САЩ на собствените им задължения и отговорности по двустранни и международни договори и споразумения, за отказ на Вашингтон от безперспективните му опити да наруши равновесието във военностратегическата област, за зачитане на принципа за равенството и еднаквата сигурност.

Съветският съюз искрено и последователно се бори за прекратяване и ограничаване на надпреварата във въоръжаването, недопускане на милитаризиране на космоса, за намаляване на арсеналите от ядрено оръжие до пълното му унищожаване.

Книгата на К. У. Черненко е пронизана от непоколебим исторически оптимизъм и твърда увереност, че крайната победа в историческия двубой между двете различни обществени системи принадлежи на носителите на комунистическото бъдеще на човечеството. Този оптимизъм извира от политическия реализъм, от познаването на законите на общественото развитие, от класовия научен анализ на протичащите в света събития и процеси, от всестранната марксистко-ленинска оценка на съотношението на силите на международната арена. На това впрочем се дължи и могъщият теоретичен и идейно-политически заряд на произведенията на К. У. Черненко. Те са ценен принос в съкровищницата на творческото развитие на марксизма-ленинизма.

Предстоящият XXVII конгрес на КПСС ще озари с нова светлина магистралния път към заветната цел на милиони трудови хора на земята. Няма съмнение, че той отново ще потвърди великата правда за СССР като пътеводна звезда за народите по пътя към истински социален прогрес, неугасимо огнище на световния революционен процес, като знаменосец в тяхната борба за мир и международна сигурност, разбирателство и взаимноизгодно сътрудничество. Защото, както писа навремето Ленин, за възгледите на комунистите „... се застъпва самата история, застъпва се на всяка крачка действителността“[1].

Иван БОЕВ
кандидат на историческите науки

[1] В. И. Ленин, Събрани съчинения, т. 12, С., 1980, с. 61.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА И ТРУДОВИЯТ КОЛЕКТИВ – СТОПАНИН

Ефективното стопанисване на социалистическата собственост е свързано с дълбоки изменения в мисленето, в стила и методите на работа. Да получиш правото на стопанин и да станеш стопанин съвсем не е едно и също. Въпросът не се свежда само до предоставянето на съответни права, а и до наличието на зряло отношение, на подготовка у трудовия колектив за реализирането на тази отговорна и сложна функция. Именно тук виждаме, търсим и намираме мястото на идейновъзпитателната работа на партийните органи и организации. Благоприятна основа за цялостната работа, в това число и на идейновъзпитателната, на окръжната партийна организация във Видин е натрупаният опит в колектива на Стопанския химически комбинат — Видин, един от комбинатите, където се зароди инициативата „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост". Началото на тази инициатива датира от 1980 година, непосредствено след посещението на другаря Тодор Живков във Видин и указанията, които той даде за бъдещото развитие на окръга.

В резултат на извършената организаторска и идейновъзпитателна работа от партийните комитети и организации инициативата не остана затворена в рамките на комбината, а се превърна в движение, като се поде в редица предприятия, строителни организации и аграрно-промишлени комплекси в окръга.

Първостепенна задача стана същността на инициативата, нейното богатство и значение — икономическо, социално-политическо, възпитателно, да достигне до всеки трудов колектив, до отделния трудов човек, да се превърне в негово убеждение, в мотив за по-нататъшните му действия.

През ноември 1984 година общинският комитет на партията на свое пленарно заседание обобщи извършеното и очерта насоките за усъвършенствуване идеологическата работа на първичните партийни организации, за да се издигне ролята на трудовите колективи от общината като стопани на социалистическата собственост.

През декември 1984 година във Видин отделът „Идеологическа политика" на ЦК на БКП свика съвещание на

Digitized by Google

представители от идеологическите отдели на окръжните и общинските комитети в Габрово, Ловеч, Плевен, Враца, Михайловград, Видин за обмяна на опит по идеологическата работа за утвърждаването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Доклад изнесе другарят Борис Матеев, секретар на окръжния комитет на партията във Видин. Споделиха опит представителите от окръжните комитети.

С решение на Секретариата на ЦК на БКП от 3 януари 1985 година се дава положителна оценка на извършената идеологическа работа от партийните, стопанските и обществените органи и организации в Стопанския химически комбинат — Видин за издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

ОЦЕНКИ И ИЗВОДИ

ТОДОР ДЖУНОВ
ЕВЛОГИ МЛАДЕНОВ
сътрудници на отдел „Идеологическа политика“
на ЦК на БКП

В изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и новите теоретически разработки и практически подходи в следконгресното творчество на др. Тодор Живков с помощта на отдел „Идеологическа политика“ на ЦК на БКП в Стопанския химически комбинат — Видин беше заложен и изведен положителен опит за издигане ролята на идеологическата работа за разгръщане функцията на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

С активната помощ и подкрепа на окръжния и общинския комитет на партията във Видин комбинатската партийна организация настойчиво и последователно се зае с реализирането на комплексна програма за утвърждаването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Какво показа изведеният досега положителен опит за идеологическата работа на партийната организация на Стопанския химически комбинат за утвърждаване новата функция на трудовия колектив.

Дейността на комбинатския партиен комитет и първичните партийни организации за издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост започна по препоръка на другаря Тодор Живков при неговото посещение в комбината през февруари 1980 г. На среща с ръководството той обосновава конкретно идеята за превръщането на комбината в образцово социалистическо предприятие, в което пълноценно и ефективно да се използват машините и оборудването, да се повишат обществената производителност на труда и ефективността на производството, да се издигне ро-

Digitized by Google

лята на трудовия колектив в качеството му на истински стопанин на социалистическата собственост. Тази идея се посрещна с голям интерес и намери изява в работата на всички органи и организации за повишаване ефективността на стопанисването.

Партийното и административното ръководство на комбината правилно разбраха същността на новата постановка на другаря Тодор Живков за трудовия колектив като стопанин. Те се заеха успешно да прилагат в единство икономическия и политическия подход. Цялата партийно-организационна, стопанска и идеологическа работа се насочи към задълбочено изучаване и практическо реализиране на този жизнено важен проблем, за да излезе от тежкото състояние, в което бе изпаднал комбинатът.

В продължение на две години комплексна работна група на отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП извърши разностранна изследователска и приложна дейност в Стопанския химически комбинат за издигане ролята на идеологическата работа за разгръщане функцията на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост и оказа конкретна теоретическа, методическа и практическа помощ за развитие на тази инициатива. Извършен беше задълбочен анализ на работата на партийното и стопанското ръководство на комбината, на ръководствата на другите обществени организации. Проведени бяха многобройни срещи с партийни и стопански дейци, с работници и служители, с пропагандисти и агитатори. Внимателно бе анализирана обширна икономическа, научно-техническа и социална информация. Икономическият анализ на развитието на комбината за периода 1975—1983 година и особено за периода 1980—1983 година позволи да се определят вярно и точно новите проблеми и задачи. През това време се организираха курсове и семинари за обучението на ръководните низови кадри, на целия идеологически актив по проблемите на по-пълното реализиране функцията на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Бяха направени и няколко етапни оценки за хода на експеримента.

Осъществи се нов подход в организацията и ръководството на партийното и административно-стопанското ръководство, на обществените организации в комбината в борбата за утвърждаване на трудовия колектив като стопанин. Направи се задълбочен анализ на техническото, технологичното и икономическото равнище на производствения процес, което позволи на ръководството да определи вярно и точно възловите проблеми и да мобилизира целия колектив в борбата:

— за внедряване на авангардни технологии, реконструкция и модернизация, за обновяване на оборудването, без да се прекъсва производственият процес;

— за усъвършенстване на социалистическата организация на труда върху основата на бригадите от нов тип, за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, за усвояване на прогресивни технико-икономически норми при използването на суровините и материалите, машините и съоръженията в съответствие с изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм;

— за решителен прелом в борбата срещу брака, разхищенията, за високо качество на продукцията;

— за качествени изменения в условията на труда и работната среда, обезопасяване на техническите средства, в санитарно-битовите условия, в професионално-квалификационната структура и ефективността на труда.

Следствие на тези комплексни мерки са съществените изменения в икономическите показатели. Наблюдава се положителна тенденция към повишаване икономическата ефективност на производството — на-

Digitized by Google

растват обществената производителност на труда, съвкупната печалба и рентабилността, фондоотдаването, подобрява се качеството на продукцията, снижава се себестойността и се осигурява правилно съотношение между ръста на производителността на труда и работната заплата.

Верният и правилен подход на партийното и административното ръководство осигури по-пълно единство на стопанската, организаторската и политическата работа на първичните партийни организации, профорганизациите и дружествата на ДКМС. Първичната партийна организация и колективът на цех „Тъкачен" например съсредоточават своята работа за грижовно стопанисване и ефективно натоварване на мощностите, за подобряване качеството на продукцията, която изцяло е първокачествена. Този колектив изпълнява всички обемни и качествени икономически показатели, предвидени по плана за осмата петилетка.

Досегашният ход на експеримента в Стопанския химически комбинат за издигане ролята на идеологическата работа за разгръщане функцията на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост позволява да се очертаят по-характерните резултати, тенденции и нерешени проблеми.

Налице е ясно очертана тенденция на положително изменение на отношението на трудовия колектив към социалистическата собственост. В този положителен процес съществена роля играят множество фактори. Между тях голямо място заема конкретната целенасочена и разностранна партийно-организаторска и идеологическа работа на партийните органи и организации в комбината. Нейната органична връзка с потребностите и интересите на първичните колективи и отделните им членове, вниманието към социалните фактори за икономически растеж, изменението на стила и методите на кадрите при управлението на производството допринесоха да се повиши чувствително трудовата активност на работниците и инженерно-техническите кадри.

Главните положителни изменения в съдържанието и организацията на идеологическата работа в комбинатската партийна организация се изразяват в пренасянето ѝ там, където реално се решават проблемите — в първичните трудови колективи. Тук комбинатският партиен комитет успя да съсредоточи усилията и на първичните партийни организации, и на останалите обществени организации в цеховете и бригадите. Основно място в съдържанието на идейновъзпитателната работа се отдели на актуалните въпроси на стопанисването на социалистическата собственост и неразделно свързаните с тях задачи за подобряване на насрещното планиране, бригадната организация на труда, качеството на произвежданата продукция, повишаване производителността на труда, приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, борбата за икономии и като краен резултат — издигане ефективността и дисциплината в цялата производствена дейност.

Комбинатската партийна организация е осигурила необходимите условия: за повишаване действеността и настъпателния характер на политикоразяснителната работа, свързана с конкретната производствена и социална практика на комбината; за развитието ѝ като главна духовна връзка на партията с трудещите се; идеологическият отклик сега е по-своевременен, компетентен и действен. Интензивната, диференцирана и конкретна идеологическа работа в комбината вече има своите измерения в активната жизнена позиция, в повишената производителност и дисциплина на труда, в творчеството и инициативността на трудещите се.

Digitized by Google

Има определени резултати и в издигане на качеството и ефективността на партийното ръководство. Промени се коренно отношението на кадрите към идеологическата работа, вярно и точно се отчитат нейните възможности, правилно се определя съдържанието и се ограничават самоцелните мероприятия и действия. В политикоразяснителната и пропагандистката дейност са включени всички кадри — партийни, обществени, стопански — от бригадира до генералния директор, от отговорника на партийната група до секретаря на комбинатския партиен комитет.

Под ръководството на партийния комитет и първичните партийни организации се усъвършенстват формите и средствата на идеологическото въздействие за повишаване ефективността на стопанисването и за последователното внедряване на икономическия подход и неговия механизъм. С помощта на АОНСУ бяха подготвени и се осъществяват в практиката редица разработки — методическо указание за разгръщане на движението за стопанисване, наредба за привеждане на поделенията и звената на комбината на вътрешностопанска сметка, правилник за планиране и управление на производството, правила за формиране на работната заплата и др. Положително идеологическо и възпитателно въздействие се постигна със зачисляването на машините и съоръженията на работещите с тях бригади, работници и специалисти, поели лична отговорност за тяхното техническо поддържане и ефективно използване, приемането и предаването им. В резултат решително намаляха престоите, увеличи се ефективният фонд на работното време.

Засили се значението на икономическите стимули. В приетите правила за формиране на работната заплата са предвидени санкции за колектива, който не спазва поверената му техника и по чиято вина са станали повреди и аварии. По този начин върху възнаграждението на трудовия колектив и на отделния работник в него пряко влияние оказва състоянието на стопанисваната собственост. Сключените договори между отделните бригади и стопанското ръководство създадоха реални условия за правилно поддържане, стопанисване, модернизиране и развитие на производствените мощности, както и за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит в производството. Лошото използване на машините и съоръженията намалява печалбата, която предприятието реализира, намалява и резултативния фонд на бригадата и следователно борбата срещу тези явления стимулира с икономически средства трудещите се по-ефективно да оползотворяват предоставената им социалистическа собственост.

Ето защо, ръководейки се от разбирането, че функцията на стопанисването в голяма степен се определя от икономическата подготовка на ръководните и изпълнителските кадри, комбинатският партиен комитет насочи идейновъзпитателната работа към формирането на икономическото мислене у хората, към издигане нивото на тяхното икономическо, политическо и специално образование. Използват се възможностите на политическата учебна година, на организираните школи и курсове, изпращат се млади работници да се учат в средни и висши учебни заведения.

Подчертано внимание се отделя на трудовото и нравственото възпитание на членовете на колектива. Полагат се непрекъснато грижи за социалнопсихическия климат в колективите, за сплотяването им. Подобрени са принципите и механизмът за разпределение на социалните придобивки между членовете на колектива.

Голямо възпитателно значение имат системата за морално стимулиране и ритуалът по присъждане званието „Колектив — еталон на социалистическото стопанисване".

Digitized by Google

Един от основните критерии в тази система е справедливата преценка за трудовото участие на всеки работник и специалист в изпълнението на стопанските задачи. Тази преценка се формира и утвърждава от бригадния съвет, с което се укрепва и авторитетът на този колективен орган за управление и се разширява пряката демокрация в трудовия колектив. Приложението на системата създава благоприятен морално-психологичен климат, при който всеки член на първичния трудов колектив се чувствува задължен да участвува творчески в изпълнението на утвърдените с насрещния план стопански задачи. Партийният комитет и стопанското ръководство строго следят да се опазват заложените принципи и механизмите на разпределение на социалните придобивки.

С успех се прилага специална система от мерки за адаптиране на новопостъпилите работници. Още при постъпването им те се запознават с общите проблеми на комбината, разяснява им се спецификата на работа и задълженията на различните цехове, със специален тържествен ритуал те се приемат за членове на първичния трудов колектив. За всеки нов работник се определя най-опитният и авторитетен наставник.

Значително се усъвършенствуват стилът и методите на работа на партийните органи и организации. В центъра на тяхната дейност се поставя конкретната работа с хората. Ръководните кадри, пропагандистите, агитаторите и членовете на групите докладчици водят откровени разговори с всеки член на колектива, оказват конкретна помощ за своевременното разрешаване на възникващите проблеми и трудности. Основните въпроси на цялостната дейност на комбината се решават в непосредствен диалог между ръководители и колектив. Политиковъзпитателната дейност на ръководните кадри от комбината и поделенията е пренесена в първичните партийни организации и в бригадите. Утвърждава се стил, сърцевина на който е всяка задача, поставена пред комбинатската партийна организация и трудовия колектив, да започва и завършва с обсъждане в партийната група, в профгрупата, в комсомолското дружество и изпълнението ѝ да започва с бригадата, с нейното активно ангажиране. Този подход, този стил на партийна работа възбужда социалната енергия на членовете на трудовия колектив, има огромно възпитателно значение и формира отношението на стопанин към социалистическата собственост.

Правата на трудовия колектив като стопанин намират реален израз в непосредственото участие на работниците и специалистите в комбината в управлението на производството. Бригадната организация на труда, утвърдила се като най-подходяща форма за практическа организация на правата и задълженията на колектива, дава възможност и за демократизация на управлението на стопанската дейност. В бригадните съвети и делегатските събрания на поделенията в Стопанския химически комбинат сега са включени над 1300 работници и специалисти. На общи събрания на бригадите и цеховете се отчитат постигнатите резултати, правят се предложения за повишаване ефективността от извършената дейност за повишаване качеството на произвежданата продукция.

Успешно функционира системата за правилно издигане и ефективно използване на кадрите. Главното в нея са конкурсното начало, поставянето на ръководните кадри и тяхната дейност под контрола на трудовите колективи. С това всеки работник се поставя в позицията на съпричастен и отговорен за общата работа и се укрепва чувството му на стопанин. Реализира се и специална програма за подготовката на низовите ръководители.

При организиране движението за стопанисване на социалисти-

Digitized by Google

ческата собственост важно място заемат мероприятията, свързани с подобряване на работната среда, условията на труд и почивка, повишаване безопасността на труда. Повишен е делът на работещите на обезопасени машини и съоръжения при спазване на ергономическите изисквания, при нормални санитарно-хигиенни изисквания. Тези изменения са постигнати с неголеми по обем инвестиции, главно по линията на основния ремонт със собствени сили и средства.

Измененото съдържание на труда, новите по-добри условия на труд и почивка, както и оздравената социалнопсихическа атмосфера положително въздействуват за издигане на качествено ново равнище на колективното и индивидуалното съзнание на членовете на трудовия колектив на комбината, за формиране у тях на добродетелите на социалистическия труженик като добър и усърден стопанин на социалистическата собственост.

Широко и последователно се прилага комплексният подход, като се засилва единството на политико-организационната, идейновъзпитателната и стопанско-организаторската работа. Проблемно-съдържателен център на идеологическата работа на комбинатската партийна организация са задачите за внедряване на икономическия подход и неговия механизъм, намаляването дела на ръчния и тежкия физически и непривлекателен труд, внедряването на авангардна техника и технологии, обобщаване и разпространение на челния опит, непрекъснатото усъвършенствуване на организацията на труда. Основна цел на идеологическата и стопанско-организаторската работа е превръщането в дълбоко убеждение и вътрешен мотив за поведение у всички, от генералния директор до всеки член на многохилядния колектив, оптимално ефективното приложение на постановката на др. Тодор Живков за държавата като собственик и трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Благоприятно влияние за изменението на отношението на колективите към социалистическата собственост оказаха приложените комплексни системи за управление на качеството на ремонта и поддържането на автоматизираните системи, за планиране и отчет на ремонта. Всеки гледа на създаденото със силите на колектива като на лично свое дело, пази го от повреди и унищожаване. Всички се ангажираха със собствени сили да умножат социалните си придобивки. Започна истинска надпревара сред първичните трудови колективи да си направят нещо по-хубаво, по-привлекателно, по-удобно като стаи за отдих в красив битов стил, стаи за жената, клубове, беседки и уютни столови. В това отношение заслужава положителна оценка ръководството на Завода за гуми, където сами са си построили сауна и в процес на завършване е зимна градина. Тези самоинициативи се следят и подпомагат от партийното и стопанското ръководство на комбината с цел да се пренесе това отношение към оборудването, към сградния фонд и към ефективното социално-икономическо развитие на всеки колектив. С различни форми на идейновъзпитателна работа партийният комитет насочва естетическото възпитание да съдействува за създаване на образцови работни места, участъци, цехове, за образцова и естетически оформена социално-битова база. Това се съчетава с целесъобразното използване лостовете на икономическия механизъм за образуване на индивидуалната работна заплата и за стимулиране на стремежа за завоюване на званието „Образцов колектив". Удовлетворяването на социалните потребности се поставя в зависимост от производствено-стопанските резултати. Това е основата, върху която все по-успешно се решават търговските и битовите услуги, столовото хранене, работническото здравеопазване, почивното дело и особено социално-битовите условия в отделните цехове и бригади.

Digitized by Google

Първичните партийни организации и партийните бюра извършват целенасочена идейновъзпитателна работа за разясняване и възприемане от всеки работник, специалист и ръководител на показателите за завоюване званието „Образцов цех“: строго спазване на технологическата и трудовата дисциплина; поддържане и опазване на машинния парк; ежедневна борба за икономия на суровини, материали и енергия; внедряване на челния наш и чуждестранен опит; решително подобряване на качеството; поддържане образцов ред на работното място — чистота, хигиена, подреденост на материалите и др.

Съществено място в дейността на партийния комитет и партийните бюра заемат въпросите на предварителната подготовка на идеологическите мероприятия, на правилния подбор на съдържанието и формите, на критичния анализ на явленията и процесите, на изучаването на потребностите, интересите и настроенията на хората от бригадите и цеховете. В резултат на този подход се постига висока активност на работниците на събранията и срещите в партийните, профсъюзните и комсомолските групи и организации. Новите социални условия в бригадите допринасят да се развиват все повече социалистическата демокрация, реалното участие на работниците в управлението на производството. Засилва се пряката демокрация в трудовия колектив, в бригадите и технико-икономическите съвети.

Първичните партийни организации все по-критично и самокритично обсъждат както успехите, така и недостатъците и причините, които ги пораждат. Ето защо в бригадите, смените, цеховете все по-малко се заобикалят трудните и парливи въпроси, неблагополучията. Това допринася да се формират здрав социалнопсихичен климат, висока взискателност към всекиго и към всички. Задачите се приемат по-лесно, по-бързо и с по-голяма вътрешна нагласа и убеденост както от ръководните, така и от изпълнителските кадри, от работниците и специалистите.

Един последен извод, който се налага от експеримента, е, **че са настъпили значителни изменения и във формите, средствата и методите на идеологическата работа, в тяхното единство и взаимодействие.** Особено внимание се отделя на конкретната индивидуална политиковъзпитателна работа с всеки човек. Повишават се силата и бързината на идеологическото въздействие в различните форми на общуване — индивидуални срещи и разговори, анкети, социологически проучвания. По-ефективни са политическата агитация, дейността на групата докладчици и на агитколективите на първичните партийни организации. Партийният комитет и партийните бюра полагат системни грижи за тяхното обучение и информиране.

Като резултатна форма за системно общуване на ръководните кадри с членовете на трудовите колективи през последните две-три години се наложиха единните политически дни, на които се обсъждат актуалните проблеми на социално-икономическата политика на партията и по-специално за приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, за подобряване на дисциплината и качеството, за повсеместната интензификация, за внедряване на авангардни технологии. На тях се дава пълна подкрепа на всеки конструктивен работнически глас, отговаря се на всеки повдигнат въпрос; целесъобразните предложения, мнения и въпроси намират практическо решение от съответните ръководни органи.

Определено място за утвърждаване на трудовия колектив като стопанин имат и партийната учебна година, профсъюзната и комсомолската политическа просвета. През учебната 1983—1984 година в системата на партийната просвета с подчертан интерес се изучаваха

Digitized by Google

проблемите в лекциите на другаря Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в АОНСУ. Освен теоретичните аспекти широко място в практическите занятия се отдели на конкретни приложни проблеми и задачи според спецификата на производствения процес в трудовите колективи на комбината. Специално внимание се отделя на низовите стопански ръководители, които защитават курсови работи, свързани със стопанисването. Проведе се и научно-практическа конференция „Качеството и трудовият колектив — стопанин". Издигането на равнището на занятията в партийната учебна година и по-специално на практическите занятия и конференции, стимулирането на инициативата и предложенията на участниците за решаване на конкретни производствени и социални проблеми на първичните трудови колективи допринасят за повишаване чувството за отговорност на всеки член на колектива, а оттам и на целия колектив.

Партийният комитет и първичните партийни организации подобриха икономическото образование и възпитание, което много тясно се обвързва с функциите на ефективното стопанисване. Възлагат се за проучване конкретни проблеми в цеховете и бригадите, разработките се обсъждат на практически занятия. Стремежът е да се дадат на ръководните и изпълнителските кадри — бригадири, началници на цехове и други, не само икономически знания, но и да се повишава тяхното умение и практически навици.

Новото в подхода на партийния комитет и партийните бюра се характеризира с подчертано внимание към качеството и ефективността на идеологическите мероприятия, към степента на тяхното емоционално въздействие върху психиката и убежденията на членовете на колектива за формиране на активна политическа позиция, за утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Извършената идейновъзпитателна работа е довела до съществени положителни изменения в съзнанието и поведението на субективния фактор, до превръщането на идеологическото съдържание на партийната политика в реална материална сила в живота на Стопанския химически комбинат.

Този опит не остана затворен в комбината. Осмислен и обогатен с новата постановка на др. Тодор Живков за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, той предизвика не само голям интерес, но доведе и до значително повишаване на трудовата и обществено-политическата активност за нейното непосредствено приложение в първичните трудови колективи в окръга. Сега окръжният и общинските комитети, партийните организации съсредоточават своето внимание върху по-нататъшното разширяване и обогатяване на опита по няколко актуални проблема.

Първо. Да се разкрият още по-пълно и по-ясно цялата дълбочина и многостранност, богатият социален, икономическият и идеологическият заряд на функцията на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Да се превърне в дълбоко вътрешно убеждение и поведение на всеки член на трудовия колектив борбата за последователно осъществяване на социалистическия принцип за единство на личните, колективните и обществените интереси чрез механизмите на все по-ефективното стопанисване на социалистическата собственост.

Второ. Идеологическата работа още по-настойчиво и последователно да използва най-ефективните форми, средства и подходи, да се издигат нейната настъпателност и борбеност срещу отрицателните явления и прояви, да се осигуряват бързина и гъвкавост на идеологическия отзвук, да се повишава ролята на обществения контрол и со-

Digitized by Google

циалното санкциониране на реалното поведение на личността и трудовия колектив, да се разгръща всестранно социалната активност на трудещите се.

Трето. Организацията и ръководството на идеологическата работа да се усъвършенстват, за да обхванат изцяло изискванията, формите и методите на реализация на функциите на трудовия колектив за още по-ефективно стопанисване на социалистическата собственост. Да се засили още повече ролята на идеологическата работа за изпълнение на задачите, които поставя партията за повишаване на качеството.

Идеологическата работа още по-непосредствено да се обвърже с икономическите, организационните и управленските проблеми на функцията на трудовия колектив като стопанин.

Това е работа трудна, сложна и продължителна, но натрупаният опит потвърждава недвусмислено колко богат заряд съдържат новата постановка и нейната реализация. Трудовият колектив на СХК — Видин, който е един от пионерите на приложението ѝ, е изпълнен с воля и желание, амбиция и професионално умение да внесе своя принос за оптимално ефективно стопанисване на социалистическата собственост.

КОМБИНАТСКИТЕ ВЪЛНЕНИЯ

ДИМИТЪР ДИМИТРОВ — първи секретар на комбинатския партиен комитет:

През последните четири години комбинатската партийна организация системно и последователно усъвършенствува идеологическата си работа за издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Комплексният характер на предприетите мерки, ефективното приложение на икономическия подход и неговия механизъм изиграха решаваща роля за преодоляване на затрудненията, които съществуваха при изпълнението на производствения план, на икономията на суровини, материали, горива и енергия, на трудовата и технологичната дисциплина, на използването на основните производствени фондове, тяхното съхраняване и други.

Началото беше 1980 г. На среща с ръководството на комбината другарят Тодор Живков обоснова идеята за издигане ролята на трудовия колектив в пълноценното използване на средствата за производство, за формиране на чувството на стопанин у работниците и специалистите.

Комбинатският комитет насочи политическата, организаторската и възпитателната работа на първичните партийни организации към осмисляне и последователно реализиране от колективите на икономическите, социалните и възпитателните задачи за повишаване ролята им на стопани. Всяка партийна организация обсъди наболелите проблеми, постави решаването им в центъра на практическата си дейност. В част от цеховите колективи още тогава се породи инициативата „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост".

След Дванадесетия конгрес инициативата прерасна в движение сред всички колективи. Под ръководството на комбинатския партиен комитет се проучи задълбочено състоянието и използването на основните машини и съоръжения, на суровините и материалите, разработи се съгласно изискванията на икономическия механизъм нормативна база на движението.

Идеологическата работа се свърза с разработването, разясняването и внедряването на наредба за планиране, правилник за управление на стопанската организация, наредба за вътрешностопанската сметка, вътрешни правила за организиране на работната заплата, система за ор-

Digitized by Google

ганизация на социалистическото съревнование, система за духовното стимулиране, методическо указание за организиране на движението.

За издигане действеността на идеологическата работа положително се отрази подобрената дейност на колективните стопански ръководства — от стопанския съвет на комбината до общото събрание на бригадите.

Голямо възпитателно въздействие оказа предоставената възможност колективите сами да решават най-важните си проблеми. Работниците от цех „Тъкачен" предложиха на ръководството на завода да се съкратят 12-те контрольори по качеството и поеха колективна отговорност за производството на висококачествена продукция. Повече от четири години цехът произвежда кордна тъкан само първо качество със собствен качествен щемпел.

Чувствителен възпитателен заряд крие и предаването на основните производствени фондове за пряко стопанисване от работниците и специалистите. Машините и съоръженията се зачислиха на технологичните работници и поддържащия персонал със специални протоколи. Сега на всяка машина има табелка, на която е написано името на този, който я стопанисва, и каква е стойността ѝ.

Голямо е въздействието на оформената в цех „Пренамотаване на коприна" „Алея на качеството", в която могат да се видят материали, свързани с организацията и технологията за производство на висококачествена продукция, както и снимки на орденоносци, първенци в труда, най-добрите качественици. През 1982 г. цехът получи званието „Образцов цех". А сега 98 процента от индивидуалните работни места са утвърдени за образцови.

При осъществяване на движението възпитаваха чувство на стопанин и мероприятията, свързани с подобряване на работната среда, на санитарно-хигиенните условия и охраната на труда, създаването на всички необходими условия за висока творческа реализация, за задоволяване широк кръг социални потребности на трудещите се. За няколко години относителният дял на работещите с обезопасени машини и съоръжения, при определени ергономически изисквания, подобрена санитарно-битова задоволеност и микроклимат нарасна от 20 до 40 на сто.

Комбинатският партиен комитет постоянно анализираше идеологическата практика и насочваше първичните партийни организации да я подобряват, да прилагат най-подходящи форми, методи и средства за ефективно идеологическо обезпечаване на отделните етапи в развитието на инициативата — от изясняване теоретическата, политическата същност на стопанисването до възприемането му във всекидневната дейност на колектива, на всеки трудещ се.

В тази връзка изменихме планирането на идеологическата работа, тя стана неделима от практическите задачи на колективите. Проведените пленарни заседания на комбинатския партиен комитет, приетите мероприятия за подобряване индивидуалната работа на първичните партийни организации, пропагандата и политическата агитация, свързана със стопанисването на социалистическата собственост, за повишаване качеството на продукцията и внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, по нравственото и естетическото възпитание на трудовия колектив очертаха ясно целите и задачите за повишаване действеността на идеологическата работа.

Комбинатският партиен комитет отделя значително внимание на подготовката на низовите стопански ръководители като организатори и възпитатели. Периодично, по утвърдена методика и програма получават политически, икономически и правни знания 350 бригадири, майстори, ръководители на смени, началници на цехове.

Всеки месец за повишаване подготовката и информираността на агитаторите, докладчиците, пропагандистите и други се провеждат занятия в школите за идеологическия актив.

Смятаме, че при идеологическото осигуряване на инициативата се постигна по-висока ефективност благодарение правилното съчетаване на масовополитическата и индивидуалната работа в първичния производствен колектив. Популяризирането ѝ стана предпоставка да се породят благородни амбиции за изравняване и надминаване постиженията на еталонните колективи. Това най-добре проличава при организацията на съревнованието. Ежедневният анализ, гласност и онагледяване на резултатите, определянето от колективите на първенците и изоставащите оказаха голям мобилизиращ и възпитателен ефект. На основата на комплексна оценка цеховите колективи се удостояват със званието „Колектив — еталон в социалистическото стопанисване". Досега това звание е присъдено на 11 колектива. Останалите изпълняват програма за неговото завоюване.

Ние считаме, че наличието на колективи с висока степен на съзнание е пряк резултат и от трудовото и нравственото възпитание, което извършват първичните партийни организации за превръщането на отношението към социалистическата собственост във високо нравствена норма на поведение. Действеността на този процес се определя от няколко фактора — редовното изучаване състоянието на колективното обществено мнение по въпросите на стопанисването, социалнопсихическия климат и колективизма във всички първични звена на комбината, ролята и авторитета на низовия стопански ръководител като организатор и възпитател. От голямо значение за повишаване ефективността на възпитателната работа на първичните партийни организации са праве-

Digitized by Google

ните изследвания от комбинатската лаборатория по физиология, социология и психология. Те показаха динамичността и трайността на положителните изменения, настъпили в колективното и индивидуалното съзнание.

Реален дял за ефективността на идеологическото обезпечаване на инициативата за стопанисване има реализираната система за работа с кадрите в комбината. Въведени са справедливост и последователност в подбора, разпределението и възпитанието им. Успешно се прилага конкурсното начало...

ГЕРАСИМ КАМЕНОВ — първи заместник главен директор на Стопанския химически комбинат във Видин:

Измина едно десетилетие и половина, откакто на брега на Дунава край Видин извисиха снага корпусите на химическите заводи.

За петнадесет години заедно с комбината израснаха висококвалифицирани кадри — работници, специалисти и ръководители. Синовете и дъщерите на някогашните селскостопански труженици сега управляват сложни апаратурни процеси, следят за работата и работят на сложни машини и агрегати. В този процес на израстване имаме и трудни дни, и дни на успехи.

Всяка година под ръководството на комбинатската партийна организация колективът на видинските химици бележи все по-високи успехи. Особено плодотворни се оказаха изминалите четири години на осмата петилетка. За трите години на тази петилетка планът за стоковата продукция бе изпълнен 103,49 на сто, всички предприятия на комбината изпълниха плана за реализация на стоковата продукция и договорните задължения, за износа и по двете направления. Непрекъснато се подобрява ефективността на производството — показател е изпълнението на съвкупната печалба 121,76 на сто. Снижени са материалните разходи и е намален бракът както спрямо плана, така и спрямо отчета.

За единадесетмесечието на 1984 година по основните показатели планът е преизпълнен. Към началото на декември 1984 година е изпълнен планът за износа за годината по първо и второ направление. Изпълнени са планираните задачи по техническия прогрес, чувствително са намалени текучеството, текущите престои и т. н.

През изтеклите години на петилетката комбинатът редовно изпълнява своите договорни задължения. Непрекъснато се подобрява качеството на произвежданата продукция. Бракът и нестандартната продукция в сравнение с 1980 г. са намалени няколко пъти.

Анализът на дейността, довела до прелом в резултатите ни, до редовното изпълнение на плана, разкрива като решаващи следните предпоставки.

На първо място — подобреният стил и метод на работа на партийното и стопанското ръководство. Издигна се ръководната роля на партийната организация, нарасна авторитетът на комбинатския и заводските партийни комитети, на партийните бюра, на първичните партийни организации. Заедно с укрепването и стабилизирането на ръководните кадри се повиши взискателността към тях.

Демократизираха се планирането и управлението на стопанската дейност не само с изграждането на стопанските комитети, делегатските и общите събрания, но и чрез активизирането на всички членове на колектива и особено на низовите ръководители. Стана система всяка седмица да се разглеждат и решават проблемите на колективите на ниво цех, завод и комбинат.

На второ място — правилното ориентиране силите на колектива в различните направления на стопанската дейност. Партийното и стопанското ръководство отделят много внимание за развитието на техническия прогрес, за провеждане правилна инвестиционна политика. Издигна се ролята на търговската дейност за спечелване на нови пазари, за строго спазване на договорната дисциплина. Подобри се състоянието на оборудването, повиши се ефективността от използването на труда и материалите.

На трето място — провеждаме линия на повишаване образованието и квалификацията на кадрите, на подобряване на трудовата и технологичната дисциплина, определящи високо качество и производителност.

На четвърто място — ръководствата на комбината полагат изключителни грижи за решаване на социалните проблеми на колектива.

Определен дял във внедряването на прогресивни методи на работа — подобряване условията и намаляване ръчния труд, икономията на суровини и материали, се пада на рационализаторите и изобретателите от комбината. Поели почина за „Реконструкция и модернизация със собствени сили без спиране на производството", и днес нашите колективи продължават да усъвършенстват и обновяват оборудването. Новата постановка, дадена от др. Тодор Живков на Октомврийското съвещание (1981 г.), „... да се даде пълна възможност на трудовите колективи да бъдат

Digitized by Google

стопани на социалистическата собственост, да я стопанисват с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата, на народа, в свой собствен интерес", доразвита на Варненското съвещание (1983 г.) и Националната партийна конференция по качеството, намери изява в разгърналото се сред нашия колектив движение „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост". Започнахме от табелките и протоколите за зачисляване на машините, от станте и кътовете за отдих, за да стигнем сега в редица цехове, отдели и бригади до образцови звена — истински стопани...

... Сега, когато се формират задачите за деветата петилетка, условията са поразлични. Има стабилни, макар и ниски, темпове на развитие. Подобри се качеството и се повиши количеството на произвежданата продукция... И за това сега си поставяме по-високи цели — издигане на качеството на продукцията до най-съвременното, до постигане на конкурентноспособност по технически и икономически показатели. Това значи бързо да се преустройваме през 1985 г. на основата на интензивния фактор на развитие...

... Увеличаване на индивидуалната производителност 1,44 пъти да се постигне чрез по-високо производително оборудване, усъвършенствуване и автоматизиране управлението на технологичните процеси, намаляване на ръчния и непривлекателен труд, подобряване на качеството и асортимента на изделията и чрез намаляване на разхода на материали по преходите на технологичния цикъл на производството и производството на по-високо рентабилни изделия. Тези основни задачи са предвидени в програмата за перспективното развитие на комбината през 1985 г. и през деветата петилетка. За нейното реализиране съществен дял ще имат резултатите от изграждането на образцови участъци, цехове, заводи, разгръщайки движението „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост"...

ПОВТОРЕНИЕ НА ОПИТА

Сергей ПРЕДОЕВ
секретар на общинския комитет на БКП — град Брегово, Видински окръг

Общинският партиен комитет в Брегово пръв откликна и пое почина на Стопанския химически комбинат във Видин. Причината е може би в единството на бреговчани в битката за новия живот.

Решенията на Дванадесетия конгрес на партията и следконгресните разработки на другаря Тодор Живков ни дадоха нов подход към внедряването на този почин и превръщането му в движение сред трудовия колектив. За изясняване задълженията и отговорностите на трудовия колектив като стопанин пренесохме цялата идейновъзпитателна работа сред хората. Възложихме голяма част от разяснителната дейност на агитколективите в първичните партийни организации, като включихме в тях представителите на най-многобройната категория ръководители — бригадири, майстори, началници на участъци, на смени и др. Техните професионални знания и опит, високото чувство за отговорност са важна предпоставка, за да разчитаме на успех. Утвърждаването на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, като борци за новото в производството и възпитанието, за интересите на всекиго и всички, изпълнението на производствената и социалната програма на Бреговската селищна система — крепост на партийната политика, е най-характерна черта сега в стила и методите на работа.

Общинският партиен комитет, първичните партийни организации отделят голямо внимание на трудовите колективи не само като ико-

Digitized by Google

номическа категория и производствена единица, но преди всичко като социална среда, микросфера, там, където отделният човек се труди и твори.

Традиция стана четири пъти през годината да се свикват срещи с всички трудови колективи на тема „Какво ви харесва и какво не ви харесва в нашата партийно-политическа, стопанска и административна работа". Води се откровен диалог. Хората изказват свои мнения, предложения, критикуват ръководители и свои другари, търсят отговорност за неизпълнени обещания. Това създава благоприятен психологически климат за изява на творческите възможности на всеки човек, за активна позиция по проблемите, които решават колективът, цялата селищна система.

Много полезна и с голям икономически ефект инициативност се проявява от трудовите колективи при обсъждането и приемането насрещните планове. Агитаторите разясняват във всяко производствено звено. Създава се такава обстановка, при която всеки труженик и трудовият колектив като цяло да си каже думата, да изрази възможностите си за участие в приемането и осъществяването на насрещния план. С идейновъзпитателна работа се стремим всеки трудов колектив да добие самочувствие, увереност, вяра, че той може не само да изпълни, а и да преизпълни плана. За нас е първостепенен въпрос всяка задача да се подеме от убеден колектив.

Една от причините за утвърждаването на чувството на стопани в колективите е, че ръководството в Брегово дълги години е от местни хора. Местният човек милее повече за своето и по-силно се черви за грешките и неуспехите си пред своите. Той мисли за утре. Повече от двадесет години общинският партиен комитет и първичните партийни организации от района, стопанските и административните ръководства системно и целенасочено изграждат дееспособен трудов колектив, който да работи така, че да получава не само високо възнаграждение, а част от неговия труд да отиде за всестранното развитие на селищната система. Дадохме възможност на трудовите колективи сами да представят младежи и девойки, които да учат във висшите и полувисшите учебни заведения. Сега в района работят 165 души с висше образование, които са завършили като стипендианти на АПК, и над 560 със средно специално образование; в селското стопанство е навлязла науката и техниката, открити са предприятия, които да отговарят на характера на производството в селищната система. Брегово е шестхиляден град с гимназия, със селскостопански техникум, с голяма консервна фабрика, със завод за моторни помпи, с над 1000 членове на комсомолската организация. За поощрение на раждаемостта ръководството на АПК е гласувало месечно възнаграждение по 50 лв. за трето дете. На учениците са осигурени безплатна закуска, безплатно общежитие, безплатни учебници, стипендии за най-ученолюбивите. Може би затова Бреговската селищна система се е съхранила от миграционните процеси.

В трудовите колективи в селското стопанство израснаха и се възпитаха двама герои на социалистическия труд и 285 орденоносци, наградени изключително за високи резултати в селското стопанство и промишлеността. Много от тях като Георги Бишков, Георги Валуцов, Славчо Тодоров, Борис Алимпиев, Асен Бърсанов, Луцо Койманов, Борис Матеев, Вергил Йонов повече от 20 години ръководят трудовите колективи и с личния си пример увличат и възпитават тружениците в любов към труда, издигат ролята на колектива като стопанин на социалистическата собственост.

За изграждане на любов към труда, към земята и техниката — главна предпоставка и условие на възпитание на благородното чув-

Digitized by Google

ство у всеки труженик да се чувствува стопанин на социалистическата собственост, още от най-ранна възраст допринася и грижата за младата смяна. Вече осем години АПК е интегриран със СПТУ „Васил Левски". Тази интеграция даде възможност в трудовите колективи да се влее струя млади хора с образование, знаещи и можещи да управляват всякаква сложна техника, като се създадоха условия за еднопосочност между държавните, колективните и личните им интереси.

В системата за политическо обучение на комунистите и безпартийните активисти и за икономическото образование намират място редица въпроси, чиято реализация способствува за възпитаване чувство на стопани. В програмата за обучението на педагозите е предвиден раздел „Възпитание чувство на стопанин". В комсомолската пропаганда, в профсъюзните учебни форми, в групата докладчици към общинския партиен комитет, агитколективите в първичните партийни организации се изнасят лекции и беседи на тема „Какво означава да бъдеш стопанин на производството и социалистическата собственост". Пред целите трудови колективи се изнасят беседи, в които се разясняват същността на социалистическата собственост, съзнателното отношение към нея с цел да убедим всеки, че нашето благополучие и добруване зависят от умението ни да стопанисваме добре.

Най-рационално използвана форма за изучаване и разпространяване почина е обмяната на опит с представители на Стопанския химически комбинат. Видяното там творчески пренасяме в нашите условия. Широко прилагаме и опита на побратимената Ровненска област и колхоза „Заря на комунизма", с който поддържаме тесни взаимоотношения. Подетата от тях инициатива „Учи се да стопанисваш" беше предмет на изучаване в практическите занятия в системата на партийната просвета през тази година.

Повече от 800 първенци в производството са посетили съветската страна за обмяна на положителен опит и сега методът на воденето и отчитането на социалистическото съревнование в Ровненска област е изцяло пренесен в нашия район и той дава големи резултати за възпитание чувство на добри стопани.

За издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост голям принос имат и диференцираните прегледи, периодично организирани от общинския комитет: по културата на земеделието; по укрепване животновъдството; по състоянието на техниката и дворовете на машинно-тракторните станции; по политическата украса и нагледната агитация; по хигиенизирането и благоустрояването. На тях се прави анализ на извършеното и се сочат мерки за отстраняване на недостатъците.

В този порядък могат да се посочат още много форми и средства на идеологическата работа на общинския партиен комитет и първичните партийни организации. Всички те са оказали и оказват положително въздействие върху нашите трудови колективи. Измеренията, които определят ефективността на идеологическата ни работа по този жизнено важен проблем, са много. Това е постигнатата висока култура на земеделието и изпълнението на производствените планове от селскостопанските култури и от животновъдството в АПК. Това са нашите петтонници в кравефермите на Ракитница и Брегово, полученият среден добив 503 кг пшеница, над 4000 кг домати от декар, 180 кг слънчоглед, около 750 кг царевица. Това са изпълнените задължения към държавата и стопанските организации, с които контактуват АПК. Това е ежегодното разплащане с кооператорите само със собствени средства.

Такива са резултатите и в останалите предприятия и трудови колективи в района. Над 30 на сто от работниците в завод „Бреговска

Digitized by Google

комуна“ работят със собствен щемпел за качество. Над 38 процента от водачите на товарни и рейсови коли в автостопанството работят с реализирана икономия на резервни части, гуми, горива и др. Политическата украса и нагледната агитация, а в СПТУ „Васил Левски“ и част от материалната база са създадени със средства на учителите и учениците. Това ги задължава по-добре да ги стопанисват, опазват и поддържат.

И накрая това е външният обновен облик на нашите села и на цялата селищна система — добре обработени ниви и градини, асфалтирани улици, нови къщи, клубове, жилищни сгради, осветление, редовна транспортна връзка между селищата и всичко това поддържано, отглеждано с любов. „Как човек ще милее за света, ако не трепери за всяко стръкче“ — учи младите орденоносецът Луцо Койманов. Той им втълпява мисълта, че обичта към човечеството минава през човека и през зеления стрък пред тебе, че лъжа и пустоцвет са всеобщата любов към човечеството, ако не зачиташ човека и зелената трева до тебе.

Успоредно с развитието на нашето социалистическо общество расте и се развива и новият човек. Този човек сега не отделя себе си от държавата, собствените интереси все повече свързва с общонародните и ги счита като свое кръвно дело.

Нему е присъщо благородното чувство на стопанин, грижливо отнасящ се към народното достояние, борещ се против безстопанствеността, разпуснатостта, нарушаването на всякаква дисциплина. Възпитанието на такова високо морално качество винаги е заемало едно от водещите места в идеологическата работа на първичните партийни организации. Възпитанието на такова чувство в трудовите колективи сега е постоянната грижа и задача на общинския партиен комитет.

МНЕНИЕТО НА РЪКОВОДИТЕЛЯ НА НАУЧНИЯ КОЛЕКТИВ

проф. НИКОЛА ВЕЛИКОВ
доктор на икономическите науки

Както е известно, постановката за социалистическото стопанисване стои в центъра на вниманието на нашето партийно и държавно ръководство, на ръководители и специалисти, на научния фронт, на трудещите се. Паралелно с чисто теоретическите аспекти на този ключов проблем на марксическото обществоведение, имах възможност да се занимавам с екип от научни дейци и специалисти от социалната практика с конкретните аспекти на стопанисването на територията на Видински окръг и съвсем конкретно — в Стопанския химически комбинат (СХК) във Видин. По повод на това и във връзка с някои основни моменти от доклада на др. Борис Матеев, секретар на ОК на БКП — Видин, бих искал да изложа съвсем накратко някои съобра-

Digitized by Google

жения, оценки и изводи, свързани с бъдещата идеологическа работа не само в комбината.

Струва ми се, че нашият идеологически фронт все още не е отработил и внушил с необходимата интензивност постановката, че партийният повик за съвременно социалистическо стопанисване от върховния и непосредствения стопанин на социалистическата собственост е повик за защита на социалистическата собственост от позициите на ефективността.

Знае се, че по принцип социалистическата собственост е защитена достатъчно надеждно, тъй като средствата за производство не могат да се превърнат в частна собственост. За съжаление тя не е така надеждно защитена оперативно, от гледна точка на ефективността. Поради това в много случаи наблюдаваме инвестиране на ресурси, без да са съобразени в достатъчна степен с изискванията за високо качество и ефективност навсякъде и във всичко, недостатъчно ефективно използване на вече съществуващи ресурси, ниска ефективност на крупни обществени, а в редица случаи и на лични ресурси при изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна. Необходимият обрат в тази област се диктува от новите задачи на социалистическото строителство, от завоюваните вече солидни изходни позиции и мощния ресурсен потенциал, от динамиката и сложността на явленията и процесите в международен план, от новите ориентири на стратегията в областта на народното благосъстояние и многостранното развитие на социалистическата личност. При такава социално-икономическа обстановка, както нееднократно сочи в своите разработки генералният секретар на ЦК на БКП др. Т. Живков, рязкото подобряване на социалистическото стопанисване е главният резерв за повишаване качеството и ефективността във всички области на обществения живот. С това, а не с нещо друго могат да се обяснят системният подход и непрекъснатото внимание към този комплекс от въпроси, създаването на необходимата организация за повишаването на неговото равнище, за обогатяването на неговото съдържание, за разграничаването на функциите на цялото общество и на неговите представителни органи, на трудовите колективи, на отделната социалистическа личност в областта на социалистическото стопанисване.

Без да се вникне в тази страна на въпроса за същността на социалистическото стопанисване като главен оперативен резерв за повишаването на ефективността, идеологическата работа не може да бъде докрай целенасочена и да „поеме“ онзи „товар“, който тя действително може да „носи“.

В органическа връзка с този кръг от въпроси е и въпросът за предметната представа за стопанисването. Общата политикоикономическа постановка за стопанисването би следвало да се приведе на езика на стопанската практика, за да се материализира нейният огромен заряд в областта на ефективността. Това не сме направили в достатъчна степен като наука, като теория, като идеологически фронт, който би следвало да „операционализира“ постановките от този вид за нуждите на практическата работа. Аз не се наемам да решавам тази задача, но в периода на продължителната теоретическа и практическа работа особено в комбината някои неща се изясниха.

От една страна, все повече се налага възгледът, че истински стопанин, върховен и непосредствен е онзи, който използва оптимално ресурсите, с които разполага. Следователно съвременното социалистическо стопанисване изисква да се използват оптимално, най-ефективно ресурсите, които има нашето общество, отделният трудов колектив, социалистическата личност. Това е задача от изключително висок

Digitized by Google

ранг, която предполага висока компетенция на субективния фактор, сериозно напрежение на силите, съвременни критерии за резултатите от функционирането на която и да е социална система и особено на звената в системата на икономиката.

От друга страна, се налага изводът, че оптималното използване на наличните ресурси съвсем не е достатъчно, за да бъдем признати за съвременни стопани. Животът властно диктува, и това е подчертавано многократно в партийната концепция за социалистическото стопанисване, параметрите на разполагаемите ресурси бързо да се доведат до световното им равнище и те отново да се използват оптимално.

Опитът в комбината показа, че идеологическата работа в областта на социалистическото стопанисване няма и не може да има други ориентири освен тези два изходни момента. Недооценката или надценяването на който и да е от тях снижава равнището на неговата ефективност. Те винаги следва да се имат предвид в диалектическото им единство и взаимодействие и съобразно с това да се „отработи" система от показатели за измерване и оценка на равнището и динамиката на самото социалистическо стопанисване.

Системният подход към проблемите на стопанисването, конкретните задачи пред партийно-организаторската, стопанско-организаторската и идеологическата работа изискват по същество да се разшири постановката за стопанисването на социалистическата собственост. Вярно е, че националното ни богатство, т. е. основният ни ресурсен потенциал, се обхваща от категорията социалистическа собственост. Но също така е вярно, че има ресурси, които не са собственост. Човешката личност е сред най-важните ресурси на всяко общество и особено на социалистическото, но тя не може да бъде подведена под рубриката на собствеността. Част от нашето историческо и културно наследство е крупен духовен ресурс, без да приеме формата на някаква институционална собственост. Ние прекалено много се вълнуваме от проблема за незадволителното използване на материалните ресурси и не дотам ясно и конкретно осъзнаваме последиците от незадоволителното използване на колосалните резерви на нашия кадрови потенциал в лицето на ръководители, специалисти, обикновени трудови хора, които могат да дадат за ефективното изграждане на реалния социализъм много повече от онова, което допринасят от позициите на съвременното стопанисване в нашата страна.

Че в една или друга степен недостатъчно широко разбираме постановката за стопанисването личи и от обстоятелството, че считаме за добър стопанин онзи, който има добри (високи) икономически показатели. Това е така и иначе не би могло да бъде. Но то е съвсем недостатъчно. Според мен функцията на стопанисването изисква категорично и приоритетно високи социални резултати, изисква да се осигурят динамични прогресивни промени в социалния статус на социалистическата личност, в нейната жизнена (работна) среда, в характера на нейния труд, в нейните установки и ценностни ориентации и пр. Само на фона на такава система от показатели равнището и динамиката на икономическите показатели могат да получат истинска стойност, да бъдат надеждни показатели за действително социалистическо стопанисване, да се превърнат в ориентир на идеологическата работа и в мощен ресурс на социалната политика. Само на тази основа приносът на идеологическата работа за повишаването на качеството на продукцията и икономическата ефективност на производството може да получи най-висока оценка.

Не мога да твърдя, че идеологическата работа по места отчита изцяло тези аспекти на стопанисването, поради което нейният хори-

Digitized by Google

зонт в значителна степен е стеснен, нейният арсенал от ресурси и средства — обеднен, критериите за измерването и оценката на нейната ефективност — ограничени. Очертаването на по-широките ориентири и параметри на стопанисването несъмнено ще обогати нейното съдържание и показателите за измерването и оценката на нейния принос и в същото време ще обогати спектъра на потенциалните и реалните промени в самата нея под влияние на постигнатите успехи в равнището и динамиката на самото стопанисване.

Не е ново за присъствуващите, че връзките (прави и обратни) между идеологическата работа и равнището и динамиката на стопанисването са твърде сложни и динамични. Ние имаме такава нагласа, че ако някъде изпълнението на плана не е в ред, веднага сме готови да твърдим, че съответният стопанин е станал по-лош в сравнение с времето, когато планът е бил изпълняван и преизпълняван. Тъй като за определен период от време такава ситуация възникна в Стопанския химически комбинат във Видин, някои другари като че ли са склонни да считат комбинатския колектив за по-лош стопанин, отколкото в предходния период. Не съм убеден в правотата на такива заключения.

Възможно е колективът на едно звено да е по-добър стопанин и да не е в състояние да неутрализира отрицателните последици от нереално утвърдения план.

Напълно възможно е в един момент да се проявят отрицателни последици от лошото стопанисване в дадена система в предходните периоди.

Не е изключено икономическите резултати да са изцяло извън възможностите на съответната система, дори при реален план.

В този смисъл би следвало да се има предвид, че показателите за икономическата ефективност на производството все пак и в последна сметка са опосредствувани показатели за състоянието и функциите на идеологическата работа и обратно, да се има предвид, че идеологическата работа не е единственият и може би не е най-важният фактор на социалистическото стопанисване. Много важно е да се видят и анализират редица процеси, връзки и зависимости, които са зад кадър и които разнопосочно и с различна интензивност се отразяват върху равнището и динамиката на социалистическото стопанисване.

Във връзка с тези разсъждения бих искал да се спра на още един въпрос от първостепенно значение за идеологическата работа.

Според мен тя не е съумяла да открои в достатъчна степен големия идеологически заряд, който „носи" категорията социалистическо стопанисване. Това в значителна степен се отнася и за открояването на идеологическия заряд, на който са носители качеството, ефективността, интензификацията, икономическият подход и неговият механизъм, народното благосъстояние, многостранното развитие на личността и други. Ние, така да се каже, не сме отработили модел на идеологическата работа по повод и във връзка с решаването на крупни въпроси на нашето социално-икономическо развитие. Не се касае за модел в глобален смисъл, тъй като той съществува, а за модел, който „да работи" оперативно на всички нива, при разработването на тези въпроси и при организирането на субективния фактор за тяхното цялостно разрешаване.

Ако потърсим такива прототипи и модели за идеологическия заряд на крупните въпроси на съвременната ни социално-икономическа стратегия, можем да се възползваме от методологията и методиката на постановката, анализа и открояването на идеологическия им заряд

Digitized by Google

в комплекса от материали по повод на подготовката и провеждането на Националната партийна конференция, като започнем със словото на др. Т. Живков от май 1983 г. във Варна и свършим с приетите документи от конференцията. Нагледно се убеждаваме в огромния идеологически заряд на темата качество, на рязкото издигане на нейното равнище и настъпателност, на дълбоките промени в нейните ориентири и структура, на реалното ѝ влияние и въздействие върху поведението на колективния и индивидуалния субект, върху резултатите от тяхната работа. Може би има какво да се желае, за да настъпят в идеологическата работа такива дълбоки изменения и във връзка със стопанисването, интензификацията, икономическия подход и неговия механизъм.

Идеологическата работа не може да изиграе докрай своята положителна роля върху равнището и динамиката на стопанисването, докато ясно и категорично не се откроят целевите функции и факторните зависимости и влияния на партийно-организаторската, стопанско-организаторската и на самата идеологическа работа върху равнището и динамиката на стопанисването. В много отношения тези най-общи цели и функции си съвпадат и се преплитат, те се и различават много съществено по своята пряка цел, методи и критерии (преки и косвени) за ефективността на тяхното влияние и въздействие върху социалистическото стопанисване. Задачите на едната не може да реши другият вид работа. Вярно е, че има известно препокриване между тях, но то не е достатъчно, а зад определени граници съответните механизми и влияния ще се окажат дисфункции за съответния вид работа. На мен не ми е възможно сега да коментирам този въпрос, пък и той се нуждае от колективна разработка от специалисти в съответните области на обществоведението, но той стои с голяма острота. Нужно е с по-голяма интензивност да се търсят съответни решения.

Аналогичен въпрос стои и по отношение на различните форми на обществената самодейност в стопанските организации и техните поделения, тъй като според някои съветски автори в едно съвременно стопанско предприятие съществуват от 70 до 100 форми на обществена самодейност, структури и микроструктури, които „носят" едни или други възпитателни функции, функции на идеологическо въздействие и др. Всички тези форми и структури можем и следва да ги приведем в системи и подсистеми и да посочим съвсем ясно и определено онзи специфичен идеологически „товар", който те могат да „носят" по отношение на социалистическото стопанисване. За нас е ясно, че целите пред тези форми и структури не са от еднакъв ранг, че в рамките на общото функциите им се различават, че критериите за измерване на тяхното влияние и въздействие се различават. В тази област социалната практика се нуждае от сериозна помощ и би следвало да създадем необходимата организация и изведем положителен опит, за да я подпомогнем своевременно, като се възползваме от възможността и обобщим онова положително, което тя самата вече е съумяла да постигне. Тук не бих искал да правя анализ и изводи за постигнатото в тази област в Стопанския химически комбинат във Видин. Три неща обаче са особено показателни и тях не мога да отмина.

Под знака на стопанисването за периода 1980—1982 г.:

Първо, настъпват резки положителни изменения в един от най-съществените показатели за социалната ефективност на производството — работната среда. Действително радикално се измениха относителният дял на обезопасените машини, ергономическите характеристики на работната среда, осветлението, отоплението, шумът, битовата за-

Digitized by Google

доволеност и др. Бележат съществено нарастване и фондовете със социално-битово предназначение.

Второ, настъпват съществени и динамични положителни изменения в показателите за икономическата ефективност на производството: на производителността на труда, себестойността, рентабилността, фондоотдаването, равнището на качеството на продукцията, в размера и динамиката на работната заплата.

Трудно е да се доказва до каква степен тези положителни изменения са обусловени от влиянието на партийно-организаторската, стопанско-организаторската и идеологическата работа, но това влияние е съвсем осезателно и то в никакъв случай не може да се пренебрегне.

Може би не е излишно да се отбележи, че подчертано положителните изменения в показателите за качеството и ефективността на производството не ни дават право да забравяме съществуващата дистанция до световните постижения. И това важи както за продукцията, за нейното качество и производствени разходи, така и за състоянието на оборудването, което с изключение на отделни възли също е под равнището на челните световни постижения.

Трето, настъпват дълбоки положителни изменения в съдържанието на самата идеологическа работа. Онова, което най-ярко свидетелствува за положителните промени в съдържанието ѝ, е стремежът тя да изведе емпиричното съзнание на комбинатския колектив и на всеки негов член поотделно на равнището на теоретичното съзнание. Защото какво представлява идеологията в собствен смисъл на думата — да изведе гледната точка на класата, на трудещите се, на социалистическата личност на правилна марксическа, класово-партийна позиция по всички основни въпроси на нашата съвременност. Именно такава огромна стъпка е направена в комбината. Ние имахме възможност да се убедим в това при разговор с редови работници, които по своите възгледи и разсъждения във връзка със стопанисването и проблемите на комбината не се различават много от онова, което мисли стопанското ръководство на завода, другарите от комбинатския партиен комитет, от партийно-идеологическия актив на комбината. **И това е едно крупно завоевание на идеологическата работа в комбината, от което си струва да направим сериозни изводи.** Именно това ни дава основание да твърдим, че тя е допринесла съществено за резките положителни изменения в стопанисването в СХК — Видин.

Тази оценка не може да бъде защитена убедително, ако не се вземат под внимание още две съществени обстоятелства.

От една страна, в нейното съдържание и форми на въздействие настъпи дълбока реконструкция в насока на приоритетното развитие на индивидуалната работа, в която видимо личат елементите на конкретност и на вербалност. Може би е трудно да се разграничат елементите на вербалност от системата на партийно-организаторската и идеологическата работа, но все едно те са дали дълбок отпечатък върху нейното съдържание и функции. За формирането на онази атмосфера, без която са невъзможни сериозни промени в равнището и динамиката на стопанисването на трудовия колектив, индивидуалната организаторска и идеологическа работа е поела върху себе си мощен „товар". Това в никакъв случай не бива да се забравя.

От друга страна, което е особено ценно и никак не е за пренебрегване, именно идеологическата работа е изиграла ролята на мощен импулс за извеждането на стопанисването от онова незавидно състояние, в което се е намирало до 1980 г. Оттам нататък нещата са по-лес-

Digitized by Google

ни и в областта на самото стопанисване, и в областта на идеологическата работа, след като са налице видими положителни изменения в показателите за социалната и икономическата ефективност на производството.

Онова, което е постигнато в комбинатския колектив и на територията на окръга, се нуждае от специализирано проучване и мултипликация, тъй като то се доближава до онзи „модел" на стопанисването, който за нас представлява действително реален, динамичен и мащабен фактор и резерв на стратегията за високо качество и висока ефективност.

Към всичко изложено дотук бих искал да очертая още един аспект на въпроса за стопанисването.

Следва да разширим постановката за стопанисването не само по отношение на неговия обект — кадрите, времето, историческото наследство, производствените фондове, природните и валутните ресурси и др., но и да я култивираме в бита на нейния колективен и индивидуален субект, да му стане тя втора природа, субектът да бъде стопанин навсякъде, във всичко, като самостоятелен или несамостоятелен субект на стопанисването — на територията на предприятието, на селищната система, при стопанисването на собствения си потенциал, собствените си ресурси и пр. Едва ли е необходимо тук обстойно да коментирам един многозначителен социален факт, а именно, че личната собственост на населението в края на 1983 г. надвишава внушителната цифра от 34 млрд. лева и че тук вече също възникват проблеми от гледна точка на извънредно важната за реалния социализъм задача за издигане на народното благосъстояние и формирането на многостранно развита социалистическа личност при усложнен икономически растеж и сложно въздействие на световните икономически и политически отношения върху развитието на нашия социалистически народностопански комплекс.

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

ЦЕНТЪРЪТ НА ТЕЖЕСТТА

Развитието и преустройството на образованието са сложни, разнообразни, трудни задачи. Партийното бюро на първичната организация при единното средно политехническо училище „Митко Палаузов" в Кърджали добре е разбрало, че изпълнението им не е по силите на нито едни ръце, колкото и „ръководни" да са те, че са „нужни много ръце, ръцете на милионите хора, ръцете на всеки човек"[1], както за успеха на всяко голямо общо дело. Затова **разширява и задълбочава демократизма във вътрешнопартийните отношения, стреми се да превръща вътрешнопартийната демокрация в образец на социалистическа демокрация** в училището, за да осигури условия за активно участие на колкото се може повече хора в решаването им. На практика се опира на колективния ум, на опита и на неизчерпаемите възможности на многото организации — партийната, учителската, комсомолската и пионерската, на талантите и способностите на техните многобройни членове.

Кое дава основание за такъв извод?

Оценката в отчетния доклад на годишното събрание в това отношение е лаконична: „Широко място в работата си партийното бюро отдели за разгръщането на вътрешнопартийната демокрация. Създадена е атмосфера всеки комунист да изказва мнението си и да дава конструктивни предложения. По-високо развитие получиха критиката и самокритиката..."

Малко на брой, но съдържателни думи! Няколко безспорни факта ни убеждават безрезервно в тяхната точност, в достоверността им: благоприятната обстановка на самото събрание, задълбочения анализ и критичната оценка на организаторската дейност на комунистите за подобряване на учебно-възпитателната работа сред учениците. Те именно позволиха да се направят градивни, конкретни, принципни изказвания за състоянието на нещата в първичната организация, учителския колектив и в масовите организации и да се определят задачите за следващия период.

Комунистите, които взеха думата на събранието, бяха единодушни, че отчетният доклад обективно отразява работата на партийното бюро, на първичната организация и на отделните партийни членове. Всички са търсили главно практически приноси за изграждане на многостранно развита личност. Стимулираща роля са изиграли заседанията на партийното бюро и откритите партийни събрания за подготовката и организацията на нормалното започване на учебната година; за системата на контрола и проверката на знанията, уменията и навиците на учениците; за ритмичността на изпитванията в средния и горния курс; за равнището на подготовката на единадесетокласниците за зрелост-

[1] Национална партийна конференция, Партиздат, С., 1984, с. 70.

Digitized by Google

ния изпит и за ефективността от допълнителното обучение по български език, математика и обществознание; за повишаването на езиковата култура и създаването на благоприятна езикова среда в училището; за класово-партийното възпитание на пионерите и комсомолците и за професионалната им насоченост и пр.

Същевременно изказалите се от свой ъгъл видяха и допълниха пъстрата картина на училищното всекидневие, споделиха свои становища по конкретизацията на партийната политика в областта на образованието, препоръчаха полезни инициативи, конкретни средства за усъвършенстуване на учебно-възпитателната работа, за подобряване на условията на труд и учение и пр.

Антония Бахчеджиева например предложи да се обогати резолюцията с няколко инициативи: да се организира училищна асамблея, да се подготвят рецитали, спортни турнири, изложби на детски рисунки; резултатите от движението „Народната памет разказва" и от експедицията „Арда 84" като нови форми на педагогическа дейност, които събуждат творческите интереси у учениците за събиране на български обичаи, народни песни и носии и т. н., да се използват по-рационално...

Запрянка Цветкова говори за единодействието между ръководствата и организациите, за добрата обстановка, които допринасят за повишаване качеството на педагогическия труд, но не пропусна да отбележи, че не почиват на успехите, а търсят нерешените проблеми, които за съжаление не са малко: изостава писмената култура на учениците, намалява интересът им към художествената литература; срещат трудности при формирането на езиковата среда сред учениците от по-горните класове...

Юмер Якубов посочи, че в доклада от оценка никой не е избягал въпреки служебната йерархия. Той остро постави въпроса за състоянието на материалната база, за липсата на достатъчно стаи, за това, че по 2—3 класа едновременно се налага да използват физкултурния салон, за необходимостта от осигуряване на осветление в училището според нормативите, за недоправеното отопление, за слабото поддържане на дограмата, за остарялата училищна техника и същевременно за нуждата от повече грижи от страна на всички за опазването на социалистическата собственост...

Пенчо Запрянов говори за потребността училището да се превърне в притегателен център за родителите, за хората от целия квартал, а **Елена Топалова** се спря на въпроса за нуждата от системна работа не само с учениците, но и с родителите им и т. н.

Откровеността, компетентността, загрижеността, с които говориха комунистите на събранието, не бяха случайни. За тях са създавани условия и предпоставки в ежедневието на първичната организация, в това число и в подготовката на отчетно-изборното събрание. С други думи, разширявали са и са задълбочавали демократизма във вътрешнопартийните отношения: гарантирали са равноправно участие на комунистите във вътрешнопартийния живот, утвърждавали са колективността в работата, осигурявали са широка информираност и пълна гласност за дейността, процесите и явленията в училището.

Подготовката на материалите за отчетно-изборното събрание например е била извършена от **широк кръг активисти.** Събрали са разностранна информация за състоянието на учебно-възпитателния процес. Изучили са общественото мнение за резултатите от една или друга инициатива, подета от първичната партийна организация. Извършили са неща, които подхранват стремежа за лично участие, за активна изява на всеки комунист. Разбира се, методите, които използвало партийното бюро, също са водили до засилване на активната позиция на комуниста.

Digitized by Google

Кое е характерно в това отношение? Преди всичко колективното изучаване, оценяване и отчитане на резултатите, благата дума, поощрението за добре свършена работа. Примерите изобилстват. Ето някои от тях. Бюрото е откроило ролята на отделните партийни членове в различните сфери на дейности. Оценката за комунистите Делчева, Цветкова, Якубов, Бахчеджиева, Маджаров, Маринова, Русанова, Гергинова, Милева, Колева, Златкова и други е, че с голямо педагогическо майсторство прилагат принципите и методите на новата образователна система, стремят се да развиват по-пълно познавателните способности на учениците. Търсят и прилагат нови форми за изясняване на учебното съдържание, за интензификация на учебния процес...

Още един пример. Комунистите Запрянов, Топалова, Делчева, Гаврилова, Цветков, Гочев активно участвуват в работата на различните обществени организации и културни институти, дават свой принос за разширяване и обогатяване на дейността им...

Разбира се, за да се отчитат подобни резултати, най-напред е създавана творческа атмосфера всеки да чувствува и потребност, и отговорност пред първичната организация и колектива от по-голяма активност, от повече обществена ангажираност и пр.

В какво се състои плодотворната дейност?

Партийното бюро все по-пълно използвало **събранията на първичната партийна организация като организационна форма на вътрешнопартийната демокрация.** На всяко едно от тях комунистите са обсъждали основен проблем, който се отнася до пряката работа, засяга интересите и потребностите на всеки. До основните проблеми се стигнало също по демократичен път — чрез допитване до комунистите и безпартийните още при планирането на дейността на първичната организация. Партийното бюро отчитало, съобразявало се с техните предложения и бележки. Ето какво научаваме в това отношение от отчетния доклад: „Изработването на годишния план бе съобразено с предстоящите задачи и с мненията и предложенията на анкетираните комунисти, безпартийни и комсомолци, които представляваха 50 на сто от състава на колектива..."

С други думи, партийното бюро е стъпило върху стабилна основа, използвало е фактори, от които зависи не само откриването на актуалните задачи, но и активността на хората при тяхното решаване. Такъв фактор е отчитането на предложенията и бележките на комунистите, защото една от бариерите срещу активността им е незачитането на мненията им. Веднъж, дваж повдигнал партийният член някакъв въпрос, щом никой не му обръща внимание, той престава повече да се интересува. За активността на комуниста са необходими условия за лично участие при вземане на решенията и включването му в тяхното изпълнение, т. е. **вътрешнопартийната демокрация, както изисква Дванадесетият конгрес на БКП, да присъствува не само при обсъждането, но и да бъде здраво втъкана в процеса на осъществяването на задачите.**

Друго характерно за подхода на партийното бюро при демократизирането на вътрешнопартийните отношения е това, че по отделните проблеми, предмет на обсъждане в събранията, **работни групи или помощни органи** извършвали проучване, изяснявали особеностите, предлагали варианти за решения. Но не само това, участниците в събранията получавали богата информация, добивали ясна представа за състоянието на разглеждания въпрос. Във връзка с обсъждането на доклад от училищния комитет на ДКМС и дружествения съвет на Димитровската пионерска организация „Септемврийче" за класово-партийното възпитание на пионерите и комсомолците и за обучението на пионерския актив например били внесени справки от комунистката Е. Топалова по възпитателната работа. Тези справки допълнили информация-

Digitized by Google

та, в тях били посочени пътищата и формите за подобряване на дейността в тази насока.

Друг пример. При подготовката на открито партийно събрание за воденето и отчитането на социалистическото съревнование в учителската, комсомолската и пионерската организация и за стопанисването на социалистическата собственост и поддържането на хигиената в класните стаи дейно участвувала комисията за народен контрол. Нейните проверки дали конкретен материал за фактическото положение, помогнали критиката да бъде отправена на точен адрес.

Такива предварителни подготовки осигурявали на комунистите разностранна информация, необходима за задълбочено вникване в същността на проблемите, за вярна ориентация в сложността им. На тази основа те имали възможността **реално равноправно да участвуват в разисканията,** да предлагат целесъобразни пътища, средства и начини за решаването на един или друг въпрос. Именно **информираността на партийните членове,** предварителното им запознаване с материалите, предмет на обсъждане, е онази необходима предпоставка за дискусия, за борба на мнения при вземане на решенията, които стават задължителни за всеки комунист от първичната организация не само по силата на принципа на демократическия централизъм, но и за това, че в процеса на разисканията по пътя на убеждението при сравняване на гледищата хората стигат до най-ефективното решение.

Колкото и да подчертаваме плюсовете в работата на партийното бюро за разширяване на вътрешнопартийната демокрация и създаване на реални условия за повишаване активността на всеки комунист, няма да кажем цялата истина за отчетно-изборното събрание, ако не споменем за двата съществени пропуска в ръководството му по отношение на демократизма. Единият се отнася до работата на комисията по проекта за бъдещия състав на партийното бюро, а другият — до комисията за произвеждане на избора.

Първо, на комисията по проекта за бъдещия състав на партийното бюро не беше предоставена възможност да обсъди и излезе със собствено становище по проектосъстава независимо от това, че когато дадоха думата на нейния председател, той каза: „Комисията, след като се събра и обсъди . . . " Защото всеки присъствуващ в залата основателно може да попита: „Кога членовете на комисията са се събирали и са обсъждали проекта за бъдещия състав на партийното бюро, след като не беше дадена почивка, а и председателствуващият събранието не им предостави такава възможност!" Самите членове на комисията открито не пожелаха да чуят кой от тях какво мисли по проектосъстава!

Да допуснем, че преди събранието е извършена тази толкова „делнична" и същевременно толкова „деликатна" работа! Но комисията е помощен орган на отчетно-изборното събрание, то я избра. В нея можеше да бъде включен всеки член на организацията, в това число и комунист, който предварително не е бил запознат с мненията на хората, със становището на общинския комитет на БКП и т. н. С разсъждения от този род можем да изпълним много страници. В крайна сметка ще стигнем до извода, че комисията по проекта за бъдещия състав на партийното бюро фактически изпълни една чисто формална роля — председателят й прочете списъка, съставен, съгласуван, препоръчан (както искаме можем да го наречем) от подотчетното партийно бюро или от общинския комитет на БКП, но не и от помощния орган на отчетно-изборното събрание — комисията.

Възниква въпросът: защо тогава я избраха? На кого помогна тя? Деветнадесет от двадесетте членове на първичната организация участвуваха в събранието. Всички комунисти много добре се познават,

Digitized by Google

знаят кой какво може, кой какъв организационен опит има и т. н. Следователно лесно могат да посочат и включат в състава на партийното бюро онези, които ще бъдат най-подходящи, най-полезни за неговата организаторска дейност и за първичната партийна организация. Самият избор показа, че организацията няма проблеми при определянето на поименния състав на партийното бюро.

Второ, комисията за произвеждане на избора беше определена, преди да приключат разискванията по отчетния доклад и проекторезолюцията и преди да бъдат уточнени броят и поименният азбучен списък на кандидатите за членове на новото партийно бюро. Едва ли е необходимо да доказваме, че не е правилно да произвеждат избора онези, които ще бъдат избирани.

Преди да приключат разискванията, всеки може да предлага, отводи да прави, самият той да бъде предлаган или отхвърлян. Следователно предварителният избор на комисията става излишен. Нещо повече, в никакъв случай той не бива да предопределя възможността и правото на всеки да бъде включен в проектолистата, защото това означава грубо нарушаване на вътрешнопартийната демокрация.

На какво се дължат тези на пръв поглед формални, но по същество стоящи встрани от принципите и нормите на вътрешнопартийната демокрация прояви, е трудно да се каже. Те могат да бъдат плод на неволен пропуск от ръководството на събранието, на недостатъчна помощ от страна на общинския комитет на БКП, на формално отношение към този толкова важен за първичната организация момент — избирането на оперативния, колективния, работния орган — бюрото, който ще организира изпълнението и контрола на задачите, записани в резолюцията на събранието и възлагани през годината от ръководните партийни органи. При всички случаи обаче те хвърлят сянка върху богатата работа на партийното бюро за разширяване на вътрешнопартийната демокрация, за преместване центъра на тежестта върху основата — първичната организация, за използване без препятствия неизчерпаемите възможности на колективния ум в решаването на многобройните сложни проблеми за преустройството на образованието.

Йордан ХАДЖИЕВ

ОТКРОВЕН РАЗГОВОР

В залата — маса с червена покривка, букет от свежи цветя, призивни думи „Качеството — смисъл и съдържание на партийната работа", обстановка, която определено придава тържественост на събранието. Дошлите тук 51 комунисти от стопанската дирекция „Търговия", **поделение „Търговия на дребно", във Враца** слушаха с интерес доклада на партийното бюро, изнесен от партийната секретарка **Боянка Динковска,** за едногодишната дейност на комунистите, на целия трудов колектив, за тревогите, трудностите, успехите и радостите, които са съпътствували трудовите им дни през отчетната година. Наблюдаваме преживяванията на присъствуващите. Задоволството и вълнението често се заменяха с вглъбеност и съсредоточеност. Чувствуваше се тяхната съпри-

Digitized by Google

частност към това, което се посочваше в доклада. Всеки от тях имаше своята позиция към основните проблеми, които са били в центъра на вниманието на партийното ръководство, на всеки комунист. Синтезирани, те очертават някои главни направления, които са служили като отправни точки във всекидневната им работа. В доклада бе подчертано, че за ръководно начало в дейността на партийното бюро и първичната партийна организация те са имали решенията на XII партиен конгрес, програмата и решенията на Националната партийна конференция. С общите усилия на партийното бюро и комунистите за изминалия едногодишен период партийната организация е укрепнала организационно и идеологически. Повишила се е нейната роля за срочното изпълнение на плана за стокооборота, за заздравяването на трудовата дисциплина в колектива, за повишаване културата на обслужването. С личния си пример комунистите са допринесли много за създаването на добър микроклимат в търговските обекти, полагат усилия за подготовката на достойна смяна в професията — младите кадри.

Знаех предварително, че трудовият колектив наброява повече от 450 души и близо половината от тях са на комсомолска възраст. Безспорно това обстоятелство поставя големи задачи пред партийното ръководство, пред всеки комунист да съдействуват за **социалната реализация на младежта**. Проблемите на Комсомола са заемали важно място в работата на партийната организация. Грижите са насочени към издигане влиянието на комсомолските дружества за въвличането на младежите в активна производствена дейност, в стремеж те да усвояват от своите по-опитни другари тънкостите на професията, непрекъснато да разширяват и обогатяват знанията, които са получили по време на образованието. Основните кадри, които постъпват в трудовия колектив, имат добра подготовка. Голяма част от тях са се обучавали в техникуми за търговски кадри с професионална подготовка продавач-консултант, други завършват курсовете за повишаване на квалификацията в производствено-учебния център. Създадените школи за челен опит са също една добра форма за бързото усвояване и разпространяване на новостите в професията. В седемте младежки трудови колектива комсомолците със своите трудови дела служат за пример на останалите младежи. В изказването си **Георги Новкиришки**, секретар на дружествен комитет на ДКМС, сподели, че младежите активно участвуват в решаването на икономическите задачи на предприятието. Укрепват трудовата, политическата и социалната им активност за по-добро решаване на въпроса за качеството на търговското обслужване, за изучаването на потребителското търсене. Те дават своя принос в подобряване културата на работното място, за утвърждаване във взаимоотношенията продавач—купувач вежливост, компетентност за качествата на предлаганата стока, с една дума, да има пълно покритие на професионалната квалификация продавач-консултант.

За разгръщане творческата инициатива и реализирането на новаторските търсения на младежите е създаден клуб за техническо и научно творчество на младежта. Основната част от темите са свързани със задълбочено проучване на потребителското търсене, с проблемите на културата на обслужването, с разкриване на резервите за икономии на електрическа енергия и материали в търговските обекти.

Младежките трудови колективи са утвърдени като една подходяща форма на организация на труда. В тях младежите укрепват чувството за другарство и взаимопомощ, проверяват способностите си в професията, оставени самостоятелно да предприемат мерки, да предлагат варианти при решаването на задачите.

Наред с добрите дела на младежите, за които говориха комунистите — активното им участие в изпълнението на производствената про-

Digitized by Google

грама, творческото им отношение в процеса на труда и внедряването на техническия прогрес — оправдана бе тревогата им, че в трудовия колектив не е решен докрай проблемът за достойната смяна.

Голяма част от младежите, получили образование за търговски работници, не постъпват на работа по предвиденото разпределение, а отиват в други сектори. Такова отношение към професията проявяват и голяма част от младите майки. Те остават в колектива, докато са в отпуск по майчинство, а след това променят месторабота си извън сферата на търговията. В изказванията се подчерта, че партийната организация полага грижи за младите търговски кадри бързо да се адаптират към условията на трудовите бригади. Изисква от комунистите те не само да са образец в трудовата си дейност, но да предават любовта си към професията на своите млади колеги, които са естественият приемник на техните знания, опит и дръзновения. Те ще умножат редиците на челниците в областта на търговската дейност. От комсомолските дружества също се изисква да активизират своята организаторска и възпитателна работа сред комсомолците и останалите младежи, да издигнат на още по-висока степен тяхната трудова, политическа и социална активност в борбата за изпълнението на производствената програма. Младите кадри имат по-бързи реакции при навлизане на новото в труда на търговския работник. Те са възприемчиви и за новостите, които предлага научно-техническият прогрес. На всяко рационално младежко предложение трябва да се дава „зелена улица", бързо да се реализира.

Теменужка Трифонова, управителка на магазин за трикотаж, говори за изискването търговският работник да бъде действително консултант на клиента.

— Не всеки път купувачът намира точно такава стока, каквато иска да купи — по цвят, десен, модел. Тогава нашата намеса е крайно наложителна. Трябва да го подпомогнем да направи сполучлив избор. Младежите понякога се стъписват, когато насреща им застане покапризен човек. Тогава проявеното от продавача спокойствие ще предотврати евентуалния инцидент. Случвало ми се е понякога, когато се прибера у дома след работа, нямам желание да говоря с никого. Силите ми са отишли да обяснявам, да убеждавам, да подпомагам колебаещия се в избора при покупката.

Нейният дългогодишен опит подсказва, че всеки млад търговски работник трябва непрекъснато да се учи на търпение и тактичност при общуването си с купувача.

В изискванията си към партийното и стопанското ръководство за по-системни мерки, които те трябва да проведат, за да се намали до минимум текучеството на младите кадри, комунистите разкриха редица обективни причини, съществуващи трудности, които допринасят значителна част от младежите да търси реализация на своя труд извън сферата на търговията. Справедливи бяха критичните бележки, че съществуват някои неуредици в производствената дейност, които пряко се отразяват на работата. Снегът паднал, а в някои обекти не е осигурено отоплението на помещенията. Отстъпено е от редица завоювани позиции в културата на търговията — стоките да се предлагат на купувача в подходяща разфасовка. Предлаганите опаковки от промишлеността в много случаи са некачествени, лесно се късат и се налага да се прави повторна обработка на стоката, което влошава търговския й вид. Продължава доставката на захар, брашно, сирене, олио и др. продукти в чували, бурета и варели с повече от 50—70 кг. Не са решени радикално проблемите на столовото хранене, на почивната база, на жилищния въпрос, особено за младите семейства.

Безспорно е, че всички тези затруднения влияят за текучеството на младите кадри.

Digitized by Google

Разговорът на комунистите и от първичната партийна организация в **цех „Шлифери“ на завод „Витоша“ в София беше** също откровен, задълбочен и критичен. Предявиха се много искания към партийното и стопанското ръководство за усъвършенствуване работата в планирането, договарянето и срочното доставяне на суровините, особено за продукцията, предназначена за външния пазар, за усъвършенствуване организацията на труда в бригадите и за мерките, които трябва да се провеждат за задържането на младите работници. С особена острота и чувство за отговорност те говориха за текучеството на работната ръка, което е предимно сред младежта, а тя обхваща голям процент от колектива. В доклада, който прочете **Антица Миланова,** секретарка на партийната организация, са посочени конкретни мерки, взети от партийното и стопанското ръководство, за повишаване производителността на труда и качеството на продукцията по пътя на механизацията на процесите, подобряване организацията на труда в бригадите и на работните места. Всяка сряда провеждат съвещания, на които обсъждат качеството на произведената продукция. Правят оценка на бригадите и на ръководството на цеха. За всички нарушения по технологическата дисциплина налагат санкции. За изтеклата година са наказани повече от 20 души. Провеждат мерки за повишаване квалификацията на младите работници. В цеха има добри традиции за широкото използване на наставничеството. Успешно работят и школите за челен опит. Чрез тях високите производствени успехи на първенците в труда бързо стават достояние на младите кадри. Десет души от колектива работят със собствен качествен щемпел. Между тях са опитните работнички-комунистки **Цана Абрашкова** и **Асенка Донева,** имат поръчение да получат това право и **Ангелина Тасева** и **Красимира Ставрева.** В изказването си **Василка Чифлиджанова,** член на партийното бюро и бригаден ръководител, отбеляза, че вярва и се уповава на младежите от нейната бригада в борбата за изпълнението на производствения план. Нейната констатация е, че не всякога напрегнатият производствен план на цеха е съобразен с подготовката на наличната работна ръка. Много младежи отлично се справят с възложената им работа, но налице са и случаи, когато някои от тях се стъписват пред трудностите поради недостатъчна квалификация, понижено чувство за лична отговорност. При такива критични ситуации обикновено изходът се търси в смяна на работното място.

Красимира Ставрева, секретарка на дружествения комитет на ДКМС, допълни констатациите за трудностите, които се срещат в работата с младите работници. Тя обърна внимание, че стопанското ръководство трябва да реши въпроса за школата за квалификация на младежите, които постъпват от учебно-професионалния комплекс. Единодушни сме — каза тя, — че те нямат още необходимата квалификация, трудови навици, не са усвоили тънкостите на професията. Поставим ги на работното място, планът ни гони и, когато се явят затруднения, налага се да работим извънредно. Много от тях трудно се справят със задачите. В такива критични моменти усилията ни трябва да се насочат към помощ, която ще укрепи вярата им, по-лесно да преодолеят временно явилите се затруднения в техния професионално-творчески път. Преодолеят ли ги, те много по-бързо ще се приобщят към колектива.

Загриженост към проблемите на младите кадри бе изразена и от други комунисти. **Захари Борисов,** бригаден ръководител, сподели, че в своята работа разчита на младежите, които са ядрото на бригадата, която той ръководи. Болшинството от тях — каза той — са трудолюби-

Digitized by Google

ви, бързо усвоиха производствената технология. **Севда Миланова, Татяна Опрова** и др. вече се равняват с най-опитните работнички. Той смята, че една от мерките, които ръководството трябва да вземе, за да могат младите работници да влязат в ритъма на работата на цеха, е да се засили още повече грижата на наставниците, тяхната помощ не само в трудовия процес, а за цялостното възпитание на младежите...

●

И на двете отчетно-изборни събрания беше отделено необходимото внимание на проблема за **идейно-политическото и патриотичното възпитание** на младежта. Една част от младите кадри се обучава в звената на партийната просвета, други участвуват в различните форми на комсомолската учебна година. Партийната организация в стопанска дирекция „Търговия", поделение „Търговия на дребно", подкрепя инициативата на комсомолските дружества повече младежи да участвуват в щафетата „Памет". В чест на славния юбилей — 40-годишнината от социалистическата революция в нашата страна, провели интересни срещи с участници в съпротивителното движение — активни борци против фашизма и капитализма, посетили исторически места, свързани с героичните борби на партията, организирали тържествени вечери, посветени на живота и подвига на героите, чиито имена носят младежките трудови бригади.

Младежите от цех „Шлифери" в завод „Витоша" са посетили музеи и исторически места в град Плевен, свързани с бойната дружба между нашия и съветския народ. Комсомолците са били инициатори и активни участници в събрания и тържества, посветени на забележителни дати. Масово са участвували в екскурзия до градовете Сандански и Мелник и до Роженския манастир. Младежите са прекарали приятни часове, опознали се със своите колеги в непринудена обстановка извън всекидневните производствени условия.

Посочиха се и мерките, които партийните организации са вземали за **попълване на партийните редици** с младежи с добра политическа подготовка, изявени производственици, с положително отношение и интереси към въпросите на техническия прогрес и новостите в професията, с развито чувство за лична отговорност и дисциплинираност.

●

Творческата атмосфера и на двете събрания, за които става дума, спомогна изказванията да протекат делово, откровено, творчески. Хората споделиха своите мисли за работата на партийното бюро, на целия трудов колектив. Имаше ценни предложения, имаше вълнения, в някои изказвания „градусът" беше доста висок и това бе една от положителните страни на събранията. Тези забързани хора, които без подканвания „кой ще се престраши", както понякога става, аргументирано, убедително търсеха обективната истина за успехите и недостатъците в работата, за нерешените въпроси в производствената дейност, за взаимоотношенията в колектива, за голямата им отговорност при подготовката на достойна смяна от млади хора.

Думата си казаха непримиримите. В техния откровен разговор се чувствуваше стремеж да излязат от традиционното мислене по проблемите, които решават. Предвижданията за бъдещата им работа са насочени към по-голяма борбеност, действеност и творчество — едни от основните черти на революционното мислене.

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНО ПРИЗНАНИЕ НА ЦЕЛИЯ КОЛЕКТИВ

ЛЮБЕН КОЗЛОДЖОВ
секретар на Коларовския районен комитет на БКП — София

Работата за привеждане състава на Коларовската районна партийна организация в най-пълно съответствие със социално-класовата структура на района е въпрос на непрекъснато внимание и грижи от РК на БКП, на неговото бюро, на партийните комитети и първичните партийни организации.

С преминаването към изграждане на развития социализъм Българската комунистическа партия претърпя дълбока качествена промяна и като запазва класовия си характер, тя се превръща в партия на целия народ. Това е естествен резултат от победата на социализма, ликвидирането на антагонистичните класи, пълното господство на социалистическите производствени отношения, количествените и качествените изменения в работническата класа, нарастването ролята на интелигенцията, растящото социалнополитическо и идейно единство на обществото. Именно закономерният процес на прерастване на Комунистическата партия от челен отряд на работническата класа в авангард на целия народ намира израз в развитието на партията и разширяването на нейната социална база.

Марксистко-ленинската теория, обобщавайки революционната класова борба на комунистическите партии, изработи основни принципи на партийното ръководство, които осигуряват правилна партийна линия, единство и сплотеност между партийните членове и народните маси. Целият исторически опит на БКП учи, че за да може партията с успех да изпълни своята ръководна роля, едно от главните условия е строго да спазва принципа за индивидуален подбор на партийните членове и да полага системни грижи за тяхното идейно-политическо развитие, израстване и закаляване.

Дванадесетият конгрес на БКП отдели голямо внимание на понататъшното укрепване на ръководната и направляващата роля на партията. Този диалектически процес изисква непрестанно, изпреварващо саморазвитие и движение напред и на самата партия. Ето защо непрекъснатото подобряване състава на районната партийна организация е възлов въпрос за нейната жизненост и боеспособност.

Digitized by Google

Проявявайки постоянна грижа за подобряване състава на районната партийна организация, районният комитет, заводските и учрежденските партийни комитети, както и първичните партийни организации винаги са се опирали на марксистко-ленинския принцип, че ръстът и формирането на социално-класовата структура на населението са подчинени на определени закономерности. Това е обективно обусловен процес. Нашият основен критерий е съставът на районната партийна организация най-точно да съответствува на структурата на района, да представлява основните социални групи на трудещите се, да включва най-добрите представители на работническата класа, за да може тя най-ефективно да решава стоящите на дадения етап задачи.

РК на БКП оказва регулиращо въздействие върху нарастването на партийните редици, като постъпването става изключително на базата на индивидуалния подбор. Особени грижи проявяват заводските и учрежденските партийни комитети за привличане на ново попълнение преди всичко из средата на работническата класа. Това е така, защото в нашия Коларовски район тя е авангардна и структуроопределяща сила. Приоритетът на работниците в социалния състав на районната партийна организация отговаря на обективното развитие на района. В годините след Дванадесетия партиен конгрес над 65 на сто от новоприетите комунисти са работници. Този подход на комитета и неговото бюро не елиминира персоналния принцип за членство в партията, т. е. първостепенно значение имат мирогледът, идейно-политическата зрелост и убеденост, цялостното поведение и дейност на кандидата. В този смисъл районната партийна организация расте и крепне преди всичко за сметка на най-достойните, политически зрелите представители на работническата класа. Или формирането на партийните редици при нас става в резултат на естествения подбор, съобразен с онези дълбоки преобразования и изменения, които се извършват в структурата на района в условията на строителството на зрелия социализъм.

Практиката многократно показва, че процесът на регулиране състава на партията е сложен, многообразен и не съвсем лесен. Своя роля, свое място, свои отговорности безспорно имат всички партийни органи, но основното, главното, решаващото тук принадлежи на първичната организация.

В следконгресния период под ръководството на бюрото на РК на БКП първичните партийни организации по наша преценка добре усвояват новите подходи и реализират по-високите критерии при осъществяване приема на нови партийни членове. В това отношение системни и последователни са грижите и вниманието на РК за оказване на конкретна методическа и организационна помощ. Изключително благотворно влияние в овладяването на новите подходи от първичните организации оказа прегледът за повишаване на тяхната боеспособност.

В какво се състои новото в работата на първичните партийни организации в района?

Повишиха се грижите, вниманието и отговорността им, с една дума, центърът се пренесе от партийните комитети и бюра в самите първични организации. Тези отговорности се конкретизираха в ясни и точни задачи, вмениха се в дълг на всеки отделен комунист. Грижата за бъдещото състояние на първичните организации се превърна в повеля на днешния и утрешния ден. На практика в партийната организация се реализира необходимостта от научно обосноваване на предварителния подбор чрез задълбочени проучвания за потребност от партийно влияние в едно или друго производствено звено, в една или друга професия, като тази потребност се съчетава с наличието на личности, притежаващи определени политически, нравствени и професионални качества. Разбира се, практиката понякога ни сблъсква с една изключителна

Digitized by Google

трудност — необходимост от партийно влияние и липса на изявени личности, съчетали в себе си всички необходими качества. Това налага целева и последователна организаторска работа за формиране, за развитие, за обогатяване на личностните качества на кандидатите, за да могат те най-пълно да отговарят на високите критерии за членове на БКП.

Това определя политическия подход на първичната организация при формиране на нейния качествен състав. Или на базата на социално-класовата структура на колектива, на анализа на реалните възможности и наличието на необходимите условия партийната организация насочва усилията си към личности, които със своите качества ще съдействуват за повишаване на нейната боеспособност.

Овладяването на научния подход от страна на партийните бюра и организации за подобряване на качественото състав и укрепване на партийното ядро във всички сфери налага конкретна, целенасочена и последователна предварителна подготовка на кандидатите за встъпване в партията.

●

Във всекидневната практическа работа на районния комитет, на заводските и учрежденските комитети и най-вече на първичните партийни организации за издигане качественото състав на районната партийна организация, за укрепване доверието и връзките й с масите голяма, може да се каже определяща, роля играят откритите партийни събрания за приема на нови партийни членове.

Практиката за приемане на комунисти на открити партийни събрания в живота на КПСС е отдавнашна традиция. Използвайки опита на КПСС, на авангарда на международното комунистическо и работническо движение, в Коларовската районна партийна организация успешно се утвърждава приемът на открити партийни събрания. За това четем още в постановлението на ЦК на РКП (б) от 3 януари 1924 г. „За приемане на работници в партията": „Желателно е всички кандидатури на работниците, подали заявления за встъпване в партията, предварително да се обсъждат на общо събрание на работниците от предприятието и по такъв начин на практика ще се облекчава необходимостта от проверка на съответните кандидатури. Необходимо е да се даде възможност за по-активно участие на безпартийните работници в оценката на кандидата-работник за встъпване в партията. По такъв начин, от една страна, ще се подбират най-добрите, най-изтъкнатите и активни работници, а, от друга — ще се укрепват връзките на нашата партия с широките безпартийни маси работници . . ."[1]

Този цитат всъщност най-точно разкрива и целите на нашия РК на партията. Практиката в районната партийна организация има кратка, няколкогодишна история. След обстойно и задълбочено проучване на опита на побратимения ни Куйбишевски РК на КПСС — Москва бюрото на комитета поръча на партийните комитети и организации в заводите „Е. Телман", „Осми март", ЖПЗ „Г. Димитров", предприятие „Г. Костов" и др. да експериментират и обобщят опит в това направление.

Секретарите на тези партийни комитети са комунисти с дългогодишен опит и добра подготовка и ние вярвахме в успеха. И наистина в резултат на тяхната амбиция, на отговорността на активистите от заводските партийни комитети, на комунистите от цеховете и бригадите този опит успешно бе изведен и от 1982 г. той се прилага в цялата

[1] КПСС в резолюциях, т. 3, М., Политиздат, 1970, с. 14—15.

Digitized by Google

районна партийна организация. Сега над 72 на сто от младите комунисти са приети на открити партийни събрания.

Едва ли е необходимо да убеждаваме някого какъв е ефектът от всичко това, колко многостранно е влиянието на откритите партийни събрания както върху приеманите, от една страна, така и върху колектива като цяло, защото е доверие в човешката съвест и безкористност, в политическата подготовка и зрялост, във високото чувство за отговорност във всеки трудов човек, комунист и безпартиен.

Това е всестранно оценяване и на реалните качества на встъпващия в партията, на неговия обществен авторитет, на неговата способност да бъде пример, да увлича останалите, да се ползва с тяхното доверие.

Това е реална оценка на трудовия колектив за вярната ориентация на първичната организация, за нейния стремеж да попълва редиците си с първите имена, с най-достойните синове и дъщери на трудовия народ.

И не на последно по значимост място — откритото партийно събрание, всеобщото доверие на колегите и другарите, стотиците вперени погледи стократно задължават, те принуждават всеки новоприет още веднъж критично да се вгледа в себе си, да си даде реална сметка, че членството в БКП не е привилегия, а преди всичко отговорност, висока отговорност и неотменен дълг да служиш на обществото, на хората, на тези, сред които растеш и се утвърждаваш. Разбира се, тази относително „нова" форма на осъществяване приема в партията, която много допринася за подобряване на качествения състав, е резултат от последователното провеждане на априлската линия на БКП, тя е един от преките канали за разширяване и обогатяване на връзките с масите, за издигане на колективността в решаването на най-същностните проблеми от общественото развитие.

Лесно ли се достигна до това — 72 на сто от новопостъпващите да се приемат на открити партийни събрания? Какви трудности съпътствуваха нашата работа при осъществяването на този опит в районната партийна организация?

Първият сблъсък беше психологическата бариера на кадрите, в това число и на кадрите в района — сътрудници на отдел „Организационен" и секретари на комбинатски и заводски партийни комитети, някои от които даже и сега имат „особено" мнение, но резултатите вече доказаха правилността на нашите действия. Главните съображения бяха, че това е неоправдано вмешателство на безпартийните във вътрешнопартийния живот на първичната организация, посегателство върху вътрешнопартийната ни демокрация, влизане в територията на първичната организация. Нерядко имаше опасения, че това е допускане на влиянието на сили извън партийната организация върху настроенията и мненията на комунистите по приема на партийни членове.

Второ, как това щеше да повлияе върху настроенията и „самочувствието" на кандидатите за приемане в БКП — как безпартийни ще решават тяхното членство?

Всичко това бяха вълнения и догадки, които се разсеяха още след първите открити партийни събрания. Просто се оказа, че някои наши кадри резервирано се отнасят към зрелостта на общественото мнение. Сега вече това е минало.

Задълбочената и конкретна предварителна индивидуална работа с кандидатите, проучването на мнението на трудовия колектив за политическите и професионалните, личностните и деловите качества на новоприеманите, създадената предварителна организация и информираност на колектива, зрялото и творческо отношение на микроколектива, в който работи кандидатът, всичко това разкрива истинските въз-

Digitized by Google

можности, същността и въздействието на разширяващата се социалистическа демокрация.

Очевидно откроиха се истинската същностна черта на представителството на колектива в партията, зрелостта, с която трудовите хора подхождат към обсъждането на качествата на тези, които ще ги представляват, ще отстояват техните интереси в партийната организация.

Откритите партийни събрания показват грижата и вниманието на комунисти и безпартийни, с които те доброжелателно насочват младите хора към усвояването на професионални и комунистически добродетели, към тяхното нравствено развитие и усъвършенстване като членове на Българската комунистическа партия.

●

Определено трябва да посочим, че значително нарасна активността в обсъждането на кандидатурите. От тържествен акт в някой случай сега събранията се превръщат в действена школа за комунистическо възпитание на целия трудов колектив. В изказванията житейски мъдро и грижовно се посочват недостатъците и слабостите, пътищата за тяхното преодоляване от младите хора, изказва се човешката вяра в силите и възможностите за формиране на онези качества, които ще позволят младите комунисти да застанат в авангарда на трудовия колектив. Ще приведа само част от летописната книга на заводската партийна организация на завод „Ернст Телман": „20 май 1982 година ще се помни винаги в заводската партийна организация. 14,30 часа. Комунисти и безпартийни бяха насядали в салона. Вълнението им е еднакво. Партийният секретар открива събранието, предлага ръководство, председателят на събранието дава думата на секретаря за прочитане на документите. Документите на А. Ч. партийното бюро предлага на партийното събрание да бъде приета за член на БКП. Първа взе думата най-възрастната комунистка И. Ц.: „Познавам добре А., живеем в един блок. В документите не се посочва, че тя с желание се включва в работата на Отечествения фронт, ще гласувам за нея. Препоръчвам й да е малко по-сдържана". Вдига ръка нейната бригадирка: „Аз съм безпартийна, ще ви кажа нещо за А., което сигурно не знаете — вярно е това, че е сприхава, но е много откровена и работна. Когато беше в отпуск по майчинство, я помолихме да идва на работа нощна смяна, за да излезем в отпуск през лятото, и тя дойде. Ето затова я обичаме". Изказват се комунистите, дават се препоръки. Председателят на събранието поясни, че право на глас имат само членовете на БКП. Единодушно А. Ч. е приета за член на БКП. По същия ред се приеха и другите младежи. Партийният секретар им връчи Програмата на БКП, Устава, Комунистическия манифест и „Човекът с голямото сърце" с пожелание непрекъснато да изучават марксистко-ленинското учение, да работят за изпълнение Програмата на нашата партия."

На това събрание присъствуваха членовете на заводския партиен комитет и партийните бюра на другите първични организации. На другия ден направихме разбор. Всички бяха единодушни, че събранието е изиграло положителна роля за комунистите и безпартийните, засилиха се вярата и доверието на безпартийните към първичната партийна организация. В бъдещата ни дейност този опит се приложи и в другите първични организации, като се приемаха най-много по двама комунисти, за да не се удължава събранието...

Ето това е живата практика в района. Откритите партийни събрания просто разкриха някои интересни моменти из нашата партий-

Digitized by Google

но-политическа работа, върху които ние не винаги сме се замисляли. А те са не просто с емоционално въздействие, а с политически ефект. Имам предвид гласността в трудовия колектив при промяната в политическата принадлежност на някои негови членове. Голяма беше изненадата на новоприетите комунисти от ОП „Москва", когато на следващия ден след събранието целият трудов колектив ги поздрави с голямото доверие. Ведрата обстановка, високото обществено признание окрилят, задължават младия комунист, свързват завинаги неговия живот с онези невидими, но трайни връзки, с които нашата партия е завоювала доверието на народа.

Какъв е нашият извод от всичко това? Откритите партийни събрания за приемане на комунисти са онази форма, чрез която критериите на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия по-успешно, по-действено и ефективно се усвояват от първичните организации в борбата им за подобряване на качествения състав на партията, за значително издигане на нейния авторитет и доверие, за засилване на връзките и единството между партията и народа.

●

От тази именно база ние тръгнахме към разширяване на опита. Вниманието на РК на БКП и неговото бюро се насочи към повишаване грижата на партийните комитети и организации за утвърждаването на младите комунисти като действени борци, усвоили онази сплав от качества, опит и знание, която ще им позволи уверено да крачат в първите редици на районната партийна организация в интензификацията и реконструкцията, в механизацията и автоматизацията на производствените процеси.

Тук няма да се впускаме в подробности за дейността и ефективността от районната и заводските школи за младите комунисти, които са една добра традиция не само в нашия район, а и в другите столични райони. Школите казват своето, те са една организирана форма за политическа подготовка на младите комунисти.

Ние направихме и друго. Тези, които първи проправиха пътя на откритите партийни събрания в районната партийна организация, получиха поръчения да проучат възможностите и създадат опит за атестиране на младите комунисти на партийни събрания една година след тяхното приемане, за да се оценят тяхното идейно-политическо развитие и израстване, обществено-политическата им активност и позиция в колектива, ценностната им ориентация и професионалното развитие.

Подходът за осъществяване на тази идея е различен. Някои заводски партийни комитети отново използват откритите партийни събрания на целия колектив, там, където се е обсъждала кандидатурата, други водят разговори на закрити партийни събрания. Преимущественото е обсъждането им на открити партийни събрания. Разбира се, тук отговорността за подготовката е голяма. Първоначално се разговаря на събрание на партийната група в присъствието на комуниста, за неговата подготовка се взема мнението на прекия ръководител, на хората, с които най-близо той работи. Отчитат се изпълнението на първите партийни поръчения, общото политическо развитие и израстване на младия комунист, оценяват се първите му стъпки в партията. Подходът е един — градивно, критично оглеждане на изминатия път. Формите са различни. В някои първични партийни организации на събранията се канят родителите и поръчителите за приемане в партията. Определено можем да кажем, че ефектът е голям, многостранен. Това засилва отговорността на младите комунисти

Digitized by Google

пред колектива, повишава авторитета на целия трудов колектив, школува партийните кадри и активисти в непосредствената работа с хората, систематизира техните непрестанни усилия за израстването на всеки комунист. Мнението на колектива, изразено на откритото партийно събрание, е един от най-точните барометри за качествата на членовете на партията. С две думи — доверие и отговорност, отговорност и доверие. И в този смисъл се доказват висотата на политическата зрелост на трудещите се, вниманието към общественото мнение, грижата на партийните и стопанските ръководители за младите, за развитието и израстването на поколението, което идва на смяна. Гаранция за успеха на оценката е преди всичко преодоляването на формализма и шаблона, вътрешната убеденост на партийните кадри и активисти в необходимостта от нея и верните критерии, с които се оценява дейността на младите комунисти, непримиримото търсене на тяхното реално място в колектива. Общо е становището и на партийните комитети, и на партийните организации, и на РК на БКП, че оценката една година след приемането на младите комунисти също е една добра форма за повишаване на обществено-политическата активност на комунистите и безпартийните.

●

Дотук, разказвайки за нашия партиен опит в районната организация по един от изключително важните въпроси, може би мнозина ще кажат — всичко това е твърде делово, много сериозно. А нима може без празничен елемент в такъв съществен момент в живота на човека, който той помни цял живот. Не изпълва ли всичко това младия човек с боязън от встъпването в редовете на партията? Безспорно навсякъде е важна мярката. На няколко места се спряхме за отговорността. Тези форми в никакъв случай не са лишени и от тържественост, от приятни емоции. Разказът не би бил завършен, ако с няколко думи не отбележим наистина един много тържествен момент, който завършва цикъла на подготовката и приемането в редовете на БКП. Това е връчването на партийните членски книжки. За това всеки район има свои традиции, такива има и нашият район. Партийните членски книжки ние връчваме на исторически места с общонационално значение — Бузлуджа, Гарнизонното стрелбище, музея „Г. Димитров", музея „Васил Коларов", Дома за българо-съветска дружба, столицата на Септемврийското въстание — Михайловград и др. Стремим се връчването да свързваме със забележителни събития и дати от историята на БКП и родината ни.

Ритуалът за връчването е вълнуващ не само за всеки млад комунист, а за всички, които участвуват. Едва ли е необходимо тук да разказвам обстоятелствено за участието на РК на БПФК в това отношение. Нашият стремеж е наистина това събитие да се запомни за цял живот, да вълнува, да пари отговорността от притежанието на партийната членска книжка, да вдъхновява примерът на големите имена в славната история на партията, да разкрива светлите перспективи на поетия път, да удесеторява силите на новопринетите комунисти.

И ще се върна към началото — към правото и отговорността, към общественото признание на целия колектив. Тази поръка на Дванадесетия конгрес на БКП изисква преди всичко отговорност от нас — партийните кадри и активисти, от секретарите на първичните партийни организации, налага изменение в мисленето, борба с традиционализма и закостенялостта, революционно действие на всеки, от когото зависи подобряването на социалния и качествения състав на наша-

Digitized by Google

та партия. Понякога е трудно да се формира вкус към новото, по-прогресивното, но винаги практиката потвърждава неговото съществуване.

И в тези стъпки на РК на БКП по обогатяването на формите за подобряване на социалния и качествения състав на районната партийна организация болшинството от първичните партийни организации доказаха способността си да бъдат първообраз на трудовия колектив, доказаха своята боеспособност, влияние и авторитет сред трудовите колективи, които водят.

Тези нови процеси и явления се родиха, развиват и се утвърждават именно в първичните партийни организации на работническите колективи, които имат свои традиции.

Изграждането на развитото социалистическо общество е неотделимо от задълбочаването на социалистическата демокрация като основна закономерност и фактор в развитието на новото общество. А това е възможно само благодарение на духовния и политическия ръст на работническата класа, на комплекса от качества, които тя си е изработила в борбата с класовия враг, с трудностите в условията на победата на социализма и в неговия зрял етап. Този комплекс от качества — революционност, дисциплинираност, организираност и сплотеност, колективизъм и интернационализъм, охарактеризиран в произведенията на Карл Маркс, Фридрих Енгелс и В. И. Ленин, е важен елемент на водещата роля на работническата класа, на непрекъснатия устрем в усвояването на новото, на прогресивното, на нейната световна историческа мисия.

НОВОТО, ОСОБЕНОТО, ОТЛИЧИТЕЛНОТО НА ЕДИН ПЛЕНУМ

Неотдавна Кирковски районен комитет на партията в столицата проведе пленум за революционното мислене и действие, за творческия подход — партийна повеля и първостепенно изискване към работата на районната партийна организация.

Доклада изнесе секретарят на районния комитет Константин Дилчев.

Какви нови особености отличават пленума на районния комитет и с какво те обогатяват творческите търсения и реализации на столичната партийна организация?

Особеното е в предмета на дискусията и решенията. Първият пленум за революционно-творческото мислене и действие. Необичайната тема е търсила друг, нетрадиционен подход за изследване, за анализи и обобщения. Обективната необходимост от преобразования в субективния фактор не може да бъде разбрана, възприета и осмислена от кадрите с остарели виждания, представи и методи. Новото изисква новаторски подход . . .

Отличителна особеност на пленума, който прави силно впечатление, е логиката на изследването, на анализа и оценката в доклада, която ще преразкажем, за съжаление твърде кратко, но по възможност най-точно.

Digitized by Google

Изходна позиция на разсъжденията на бюрото е обективната необходимост на развитието, която налага въпросите на революционно-творческото мислене и действие да бъдат разгледани на специално пленарно заседание и да бъдат изведени на преден план в партийната и социалната дейност в Кирковския район на столицата. Тази потребност не е предизвикана от провали и несполуки, изискващи изключителни мерки. Напротив, районът успешно решава сложни социално-икономически задачи. Икономиката се развива възходящо с динамични темпове, което се вижда от резултатите по основните показатели за петилетката. Обновителният процес се наблюдава във всички сфери на живота. Реалното измерение на морално-политическата и трудовата активност на трудещите се е водещата роля на района в социалистическото съревнование в столицата...

Бюрото на районния комитет вижда и отчита впечатляващите преобразования, извършени под ръководството на районната партийна организация, но с комунистическа неудовлетвореност от постигнатото разрешава старите и търси новите прояви на противоречието между огромните възможности на социалистическия обществен строй и тяхното непълно използване от субективния фактор в конкретните условия на района.

Противоречия между възможности и действителност то намира. Възможностите на изградената материално-техническа база недостатъчно се използват; борбата с противоречията се води отзад напред, за ограничаване на последствията, а не за отстраняване на причините, които ги пораждат и възпроизвеждат; показател за способността на кадрите да мислят и действуват революционно е умението да разкриват, разрешават и преодоляват възникващите противоречия в колективите. На отчетно-изборните събрания се вижда повишеното внимание на партийните организации и на комунистите да разглеждат своята дейност през призмата на високото качество, да разкриват проблемите на колектива, да анализират и оценяват трезво реалните процеси. Но обществената практика ги изправя пред нови, по-сложни проблеми и задачи, за които готови отговори няма; подготовката на кадрите съответствува на изискванията на вчерашния и днешния ден и съвсем малко на потребностите на утрешния ден, а ефективна система за повишаване на тяхната квалификация в района още няма. С решаването на едни противоречия изникват други, различни от предишните, а те изискват нови представи и подходи, качествено ново революционно-творческо мислене и действие. Мислене, способно да разглежда всяка дейност, партийна или социална, през призмата на главните закономерности на социалистическото строителство. Но за да привежда обществената дейност в съответствие с обективните закономерности на зрелия социализъм, е необходим поврат в мислене то и в действието на кадрите.

Закономерностите изразяват назрелите потребности на развитието и засягат жизнените интереси на трудещите се. И от това кой как работи, доколко това, което върши, е съобразено с техните изисквания най-вече, зависи в какъв исторически срок ще бъдат постигнати стратегическите цели на развитието. За районната партийна организация те са конкретизирани в задачите: ускорено да се разработват и внедряват постиженията на научно-техническия прогрес; повсеместно да се внедряват икономическият подход и неговият механизъм; трудовият колектив да се утвърждава в ролята на стопанин на социалистическата собственост, да се развива социалистическият демократизъм и да се въвличат масово трудещите се в управлението.

В тези направления районният комитет насочва усилията на комунисти и на безпартийни. Обществеността и трудовите колективи знаят какво ще се прави, как и по какъв начин ще го постигнат през близките години, какви научно-технически постижения ще внедряват. Тази увереност бюрото доказва с убедителни примери и значими резултати. Вижда се, че районният комитет на партията твърдо и неотклонно претворява партийната политика, усъвършенствува материално-техническата база на икономиката, осигурява нейното развитие в перспектива, с поглед към високите критерии на партията.

Но не всичко е решено и не всичко е постигнато, не всички възможности са използвани. Бюрото вижда направленията, в които желаните и възможните преобразования твърде бавно и мъчително настъпват: повсеместно внедряване на икономическия подход, на комплексните бригади от нов тип, утвърждаването на трудовия колектив като стопанин и др. И отново стига до логическия извод: има огромно поле от проблеми и задачи, което не може да бъде овладяно и да бъдат решени без революционно мислене, и ако прибавим към него устойчивата съпротива на бюрократизма, рутината, консерватизма, некомпетентността, страха от нововъведения, бягството от риск и отговорност, регламентирането, формализма и самоцелността, които преграждат пътя на новото и прогресивното, ще видим назрялата потребност от коренни изменения в начина на мислене и действие, от компетентно умение, от реактивна способност бързо да се открива и утвърждава новото и енергично да се разделяме с остарялото, задържащото развитието напред.

Но тази необходимост трябва да бъде осъзната и от повеля на партията да стане вътрешна повеля на всеки и на всички и, което е най-важното, да се материализира в трудовата и обществената дейност. За бюрото и за районната организация друг път няма! Затова пленумът изведе като първостепенна задача на ръководната, на политическата, организаторска-

Digitized by Google

та и идеологическата работа в района преосмислянето и преустройството в мисленето и действието на всеки ръководен орган, на всеки ръководител, на всеки комунист и труженик в главна цел на борбата за достойна среща на Тринадесетия партиен конгрес.

Разговорът, започнал на пленума за качеството, продължил на научно-практическата конференция за противоречията, обогатен с идеите и постановките на дискусията за обрата на мисленето и действието, ще бъде пренесен на предстоящото делегатско събрание, за да прерасне в обществен разговор за отговорността на класата и на трудещите се за предсрочно осъществяване на всички предначертания на партийната политика в Кирковски район на столицата. „По такъв начин ние ще затворим цикъла на едно широко и многостранно разглеждане и реализиране на партийната повеля за революционно-творческо мислене и действие в условията на Кирковски район, а в навечерието на Тринадесетия конгрес ще направим политическа оценка на настъпилите практически изменения."

Убедително доказал обективната необходимост от революционно-творческо мислене и действие в районната партийна организация, следвайки диалектическата логика за изследване на зависимостите, анализът прераства в реалистичен и самокритичен анализ на дейността на комитета, на бюрото и апарата, на комитетите и организациите и стига накрая до кадрите. Защото инициатор и образец за такова обществено преобразование, дълбоко и всеобхватно, каквото е революционното преустройство в мисленето и действието, в масовото творчество на трудещите се трябва да бъдат именно районният комитет, бюрото и неговият апарат. Конкретизацията на партийната политика е творчески процес, протичащ на всички равнища — от комитета до отделния комунист.

Районният комитет е разглеждал и приел програми и решения за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, за повишаване качеството на продукцията и услугите до 1990 година, за издигане боеспособността на първичните партийни организации, за утвърждаване на идеологическата работа като главна форма на духовна връзка на партията с трудещите се... А това са възлови проблеми на развитието на районната партийна организация и на обществеността.

Бюрото на комитета също е разглеждало и решавало назрели проблеми на общественото развитие. То се е стремяло да ги изследва и решава конкретно, откроявайки специфичното за района и за отделните комплекси. Стремяло се е да навлиза в тяхната същност, да подхожда към тях комплексно и научно. В оценките и решенията присъствуват и общественото мнение, мненията на научни работници и специалисти. Бюрото обаче мисли за другия въпрос — „какво не достига или следва да се измени в работата, за да се приведе в по-пълно съответствие с изискванията на революционно-творческото мислене и действие в съвременните условия!"

Досегашният опит им подсказва: трябва да се засилва изпреварващото мислене в разработките и решенията... защото досега твърде често с тях се утвърждават вече уточнени позиции и виждания на органи за социално управление, което не е погрешно, но не е и похвално. Аналитичната мисъл стига до въпроса, търсещ отговор от всички: „Как районният комитет и неговото бюро моделират бъдещето, доколко изпреварват в своето политическо виждане и становище по назряващите проблеми другите звена в районната политическа система?"

Взискателният поглед върху заседанията на бюрото веднага забелязва, че напоследък в тях преобладават текущите, делничните въпроси, че проблемните въпроси се разглеждат в бюрото чрез информации. Следват необходимите изводи: първият — малко са обсъжданията на оценки, насоки за работа, прогнози, липсват обсъждания на модели; вторият — центърът на тежестта трябва да се пренесе от текущите към перспективните въпроси, към въпросите на утрешния ден, чието решаване се залага в днешната работа!

Разсъжденията продължават.

Въпросите от дневния ред на заседанията имат стратегическо значение и ще ангажират вниманието години наред. Няма да се решат с един замах. Ще бъдат необходими последователност и настъпателност в овладяването на процесите в тяхната дълбочина. Нужно е умение да се разчленява цялото на неговите структурни компоненти и техните съществени връзки, да се пристъпва от общото към особеното и конкретното в практическата им реализация. В доклада са посочени особените и конкретните страни и задачи и необходимостта взаимосвързаните проблеми да бъдат степенувани по важност и последователност, да застанат в центъра на оценъчната и целеполагащата дейност на комитета и бюрото.

Такава е методологията за решаване на всички задачи, поставени от партията. Защото, заключава бюрото, основната причина например за бавното провеждане на постановката за стопанина е субективна, защото не са декомпозирани и мобилизирани факторите, които влияят и ускоряват процеса.

Няма революционно мислене и творчески подход, откъснати от връзките с масите, с отделния човек, откъснати от грижите за жизнените потребности на трудовите хора, от реализацията на техните творчески възможности. То се изражда в ограничено и безпомощно елитарно мислене, във волунтаризъм.

Критичната мисъл отново е взискателна: бюрото решава специфичните проблеми, породени от потребностите на колективите под своите възможности; тяхното присъствие в дневния ред на неговите заседания е незначително; бригадната форма на труда променя условията, атмосферата, взаимо-

Digitized by Google

отношенията, поражда нови връзки и явления, нова ситуация, която не е овладяна. Липсват необходимите образци, подходи и умения на работа и ръководство. А това е сериозен признак за изоставане на мисленето и действието!

Веригата от проблеми, които колективната мисъл критично оглежда, фокусира в методологията, в способността на комитетите и организациите да разкриват, осъзнават и преодоляват обективните и субективните противоречия. След научно-практическата конференция в района у кадрите има нагласа сами да ги търсят и разрешават. Но твърде плахи и неуверени са първите стъпки. Затова бюрото се връща към свои предишни постановки. Сега в районната партийна организация се формира положителен опит в тази насока. Разработват се модели на противоречията в развитието на първичните партийни организации, чието разкриване и разрешаване ще осигурят условия за обогатяване на вътрешнопартийния живот, за развитие на вътрешнопартийната демокрация, ще създават условия за дискусия, за борба на мнения, за висока критичност и самокритичност; разработват се противоречията в процеса на развитието на колектива като стопанин на социалистическата собственост.

Обмисля се поливариантна схема на експеримента в различните отрасли и сфери на обществено-икономическия живот на района. Когато експериментаторската работа приключи, ще се осигури гласност на резултатите и тяхното мултиплициране.

Целта, която комитетът си поставя, е пределно ясна и трудна — до Тринадесетия конгрес да формира нагласа и способност у партийните ръководства по-умело да прилагат диалектико-материалистическия подход в разрешаването на социалните противоречия.

Опитът показва, че революционното мислене автоматически не води до революционно действие. Нещо повече, между тях съществува известно противоречие. Преустройството в мисленето на отделни звена от субективния фактор не е съпроводено с адекватно преустройство в действието. Бюрото и комитетът предвиждат да се намесват в развитието на противоречието с организационни противодействия. Ще изкоренят неговата първопричина, преодолявайки формализма, схематизма, традиционализма в организаторската работа.

Какви изменения пленумът проектира?

Изменения в технологията на своята работа, предпоставка за издигане ролята на районния комитет като орган за политическо ръководство. Наложително е критическо преосмисляне на ред положения, смятани досега за нормални. Наложителна е преоценка на участието на всеки един от членовете на районния комитет в колективното ръководство. Как всеки член на комитета вгражда качеството на своето мислене, знания и опит в качеството на мислене на колективния ум, в изследванията, в разработките и експертните оценки, в проектите за решения. Въпросът е поставен определено — материалите, внасяни за обсъждане на пленуми, проектите за решения чии виждания отразяват, кои мнения в тях надделяват и изразяват — на районния комитет или на неговия апарат? Това не са маловажни въпроси. Нещо повече, бюрото има категорична позиция: „Един от най-важните показатели и критерии за революционно мислене и творчески подход е да се изменя онова, което не отговаря на новите разбирания, на принципите и нормите на партията и нейната дейност. Задачата е решително да се издигне ролята на районния комитет като изразител на колективния ум на неговите членове, като генератор на основните идеи и направления в развитието на района и районната партийна организация и в тази връзка да се намерят и прилагат още по-ефективни форми и средства, да се използва богатият съветски опит, опитът на отделни местни партийни органи."

Предвиждат се функционални промени в проблемните направления на комитета, водещи до прерастването им в проблемни центрове за разработка на идеи и концепции за изменение на партийната практика в отделни направления. Предвиждат се мерки за издигане ролята на представителите на работническата класа в изборните органи, за издигане ролята на бюрото на районния комитет като организатор и координатор на работата на районния комитет между неговите пленуми.

Бюрото обосновава и предлага комплекс от необходими изменения, създаващи условия за революционно-творческо мислене и действие: промени в информационното осигуряване на ръководната дейност, засягащи организацията на информационните потоци от долу на горе и от горе на долу: изменения в съдържанието на решенията, в организацията на изпълнението и на партийния контрол, усилващи тяхната действена, преобразуваща способност; изменения, водещи до целенасочена работа за създаване, обобщаване и внедряване на челен опит и образци в партийната дейност.

С логическа последователност от гледна точка на съвременните изисквания за революционно творчество бюрото определя необходимите изменения в мисленето и в организаторската работа на апарата на комитета.

От друг ъгъл разглежда аналогичните проблеми в другите звена на районната политическа система и посочва необходимостта от преобразования, които следва да настъпят и в тях.

●

Оценките и изводите за районния комитет и неговото бюро са валидни за партийните комитети и организации. Защото стилът на мислене и на действие на ръководния орган с неговите отличителни черти, предимства и недостатъци е обективно условие, което се възприема и възпроизвежда от цялата система.

Digitized by Google

Ето защо повече внимание в доклада се отделя за оценка на подходите за творческа конкретизация на партийната политика, за конкретизация и реализация на партийните планове, програми и решения от гледна точка на изискванията за творчески търсения, за новаторство и самодейност, за политически подход към възловите проблеми на трудовите колективи; внедряването на нови изделия, научно-технически постижения, рационализации, съвременни форми на организация на труда и др.

Критикуват се консервативните виждания, представи и идеи на отделни комитети и организации, които смятат за целесъобразно центърът на тяхната работа отново да се пренесе от разработването на стратегическите цели и задачи на колективите към практическото изпълнение на утвърдените им програми за внедряване на научно-техническите постижения, за обновяване на производството и технологиите. Такива позиции се оценяват като отстъпление от ръководната роля на партийните организации в условията на икономическия подход, изискващи от ръководното политическо ядро на колектива стратегическо ориентирано мислене. Стратегията за развитието на колективите в условията на внедряване на научно-техническите постижения е цел, право и отговорност на партийните комитети и организации.

Ето защо още един път е подчертано, че осъществяването на уставното право на контрол върху дейността на административните и стопанските ръководства става възлов проблем за успешното реализиране на партийната стратегия за развитието на социалистическия демократизъм и утвърждаването на трудовия колектив като стопанин.

С прозорливост са очертани необходимите съдържателни изменения на ръководната партийна дейност в съвременните условия. Защото новите технологии, гъвкавите автоматизирани производствени системи внасят качествено ново съдържание в характера на труда и в партийната дейност. Партийното ръководство по места изведнъж се озовава в качествено нова ситуация, с непознати проблеми, за които партийните организации нямат готови решения. Тази ситуация изисква революционно-творческо мислене, качествено нови форми на организационна и идейновъзпитателна работа.

Навсякъде и по всичко е нужно „творческо търсене у всеки комунист и трудещ се, да се внася ново качество във всяка партийна дейност, в трудовия процес, в отделното мероприятие, в използването на отделната машина навсякъде. В това се изразява преди всичко истинското масово революционно-творческо мислене и действие на хилядите съзидателни на социалистическото общество".

●

Анализът в доклада закономерно стига до кадрите, до способността и готовността на масовия субект творчески да подхожда и решава актуалните задачи на съвременния етап.

Изследването на готовността на кадрите от района да възприемат и внедряват нововъведенията въоръжава комитета с верни представи и изводи за качеството на своята кадрова работа.

Многозначителни са получените данни за някои съществени връзки и зависимости между оценките и самооценките на кадрите за своята нагласа и готовност да възприемат и внедряват новостите в предприятията, които ръководят. Те дават основание на комитета да внесе съществени корекции в действуващата система от процедури и демократични форми за оценка, подбор и издигане на кадрите.

Творчеството в тази област не означава отрицание на досегашните форми и методи. То изисква усъвършенствуване на формите, изпълването им с ново съдържание, използването на нови критерии.

На по-преден план пленумът изведе следните качества и критерии за оценка на партийните, стопанските и административните кадри:

способност и готовност да внедряват нововъведения; способност да предлагат и реализират оригинални идеи; да проявяват самостоятелност и самоинициатива в работата; да търсят различни начини за решаване на проблемите, да виждат в перспектива; способност и нагласа да оценяват критично постигнатото, да отхвърлят стандартното; да поемат риск в работата; да създават условия за развитие на творчеството и инициативата на подчинените и на колегите, с които работят.

Оригинална е идеята на районния комитет, като използва опита от експериментираната форма за обучение на партийните кадри, да изгради своя базисна система за подготовка и самоподготовка на всички кадри.

ВМЕСТО КОМЕНТАР:

С кои други отличителни особености ще бъде запомнен този пленум? С отличителната особеност на подхода към изследването на проблема.

На отделно проблемно направление от членове и кандидат-членове на комитета възлагат поръчение да разсъждава и да предложи обмислени виждания за структурата и съдържанието на доклада. Про-

Digitized by Google

блемната група предлага проект в два варианта. Приетият структурен модел на доклада очертава основните въпроси за изследване и обосновка от две зрителни точки: виждания отвън и виждания отвътре, които могат да се сравняват, преценяват и взаимно обогатяват. Намерени са организационните форми за необходимата информация.

Следва разговор с революционни кадри, научни и партийни дейци, с хора на изкуството от района по въпроса: какво те мислят и преценяват, в каква степен действителността съвпада с техните представи, в какво реалният образ се различава от идеалния, за който са мечтали, борили и трудили? Кои са причините за различията, ако такива има, и какво според тях трябва да се измени и как следва да се извърши.

Свикан е семинарен разговор със секретари на партийни комитети и организации от района. Как те оценяват своята дейност, пречупена през призмата на революционно-творческото мислене и действие.

Организират диалог между пълномощниците на комитета и с актива на партийните организации по няколко въпроса:

— какво ново е внесено в дейността на партийните организации за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и за утвърждаването на трудовия колектив като стопанин?

— кой е инициаторът на новото, откъде е тръгнало то, от горе, от стопанското ръководство, или от партийната среда?

— какво пречи на партийните комитети и организации да бъдат естествена среда, в която се раждат и отглеждат революционно-творческите идеи. Какво следва да се измени и какви условия за нужни за разгръщане на масово творчество?

Проведено е социалнопсихологическо изследване за нагласата и готовността на ръководните кадри да преустройват своето мислене и действие. Анализът на резултатите от него за достигнатите степени на преустройство, за тенденциите и зависимостите са многозначителни.

Информацията по основните раздели на доклада отразява виждания и преценки от двете страни:

Отвън, оценки и заключения на пълномощници на комитета, членове на проблемната група, политически сътрудници от апарата.

Отвътре, оценки и обяснения на секретари и членове на партийни комитети и бюра.

Срещата на двата потока от становища става в бюрото на районния комитет. То ги сравнява, критично оценява и научно обяснява. През оригинална последователност от форми за познание преминава пътят на търсещата, аналитичната и конструктивна мисъл на бюрото.

Другата отличителна особеност на доклада, която заслужава внимание и практическо повторение, се заключава в разменените места на субекта и на обекта на анализа и оценката. Бюрото изследва и оценява себе си, своя начин на мислене и действие, търси и проследява отраженията от тях върху стила на мислене и действие на комитетите, организациите и кадрите. Пълен обрат в традиционната схема за изследване на причинно-следствената връзка. Субектът на ръководство, организаторът на предстоящите преобразования е поставил себе си на преден план, заменяйки анализа със самоанализ, критиката със самокритика...

Отличителна особеност на новото в пленума са приетите решения. Решенията са творчески, подбуждащи изпълнителите към творчество. Те определят целта, какви изменения са необходими и възможни, възлагайки на бюрото на комитета, на партийните комитети и бюра, на кадрите от района сами да намерят отговорите на въпросите: как, по какъв начин, с какви средства ще ги постигнат.

Digitized by Google

Самоорганизацията на изпълнението е предоставена на изпълнителите. Разполагат с възможности за творческа конкретизация на целите, за самостоятелни търсения на възможно най-къси пътища до резултатите, за избор на форми и методи за въздействие. Такива решения подбуждат към творческа изява и надпревара.

Отличителен белег на решенията, взети от пленума, е вариантната разработка на част от проекторешенията. Те поставиха членовете на комитета в необичайна ситуация. Сами да решават кой от предложените варианти, водещи към целта, те ще изберат.

Демократизмът, дискусията, борбата на мнения в работата на колективния орган чрез вариантната разработка на предложените решения са ефективен, организационен стимул за тяхното разгръщане и задълбочаване. И заедно с това подбудител за творческо мислене и действие. Защото „мозъчната атака" в партийната дейност, за която често става дума, е преди всичко научнообоснован избор на едно от няколко възможни решения.

Липсата на предварителен сценарий кой за какво ще се изкаже смути хората в началото на дискусията, а впоследствие и ръководството на пленума как да прекрати изказванията.

Всеки член на комитета се е готвил за пленума, препрочитал е доклада, разсъждавал е върху него, търсейки своето място и своята позиция. На другите не е разчитал както друг път. Някои са потърсили актива, хората от колектива. Искали са да узнаят какво мислят те. Своето и тяхното мнение ще бъде изразено. Мнозина едва сега са разбрали в какво се изразява отговорността на представителя на комитета в диалога с комунистите и трудещите се и на представител на хората в дискусията на пленума.

Такава е другата, не по-маловажната отличителна особеност на коментирания пленум.

Николай ИВАНОВ

ЛИЧНАТА ОТГОВОРНОСТ НА ПОРЪЧИТЕЛЯ

Правото на първичната партийна организация да приема нови членове означава преди всичко голяма и много сериозна отговорност — за качеството на партийното попълнение, за бъдещето на партията. В първичната организация е възможно — и задължително! — конкретно и индивидуално да се преценява: има ли кандидатът качества да стане член на БКП, отговаря ли на изискванията за това, ще може ли на дело да изпълнява трудните задължения на комуниста. И дори единичните пропуски и грешки тук понижават дееспособността на организацията, удрят върху авторитета на партията. Отговорността на партията за всеки свой член започва с отговорността на първичната организация.

Digitized by Google

В същото време всеки човек, доброволно и съзнателно встъпил в редовете на партията, е отговорен за своите постъпки. При това неговата обикновена човешка отговорност е нараснала неколкократно. Всичко, което той върши или което се въздържа да направи, придобива особена стойност, защото е облечено с авторитета на една велика и геройна партия. И отговорността на комуниста за партията е на първо място самоотговорност, отговорност за себе си като частица от тази партия.

Това не е нито спорна, нито неизвестна истина. Привеждаме я като даденост, като аксиома, като необходимо уточнение, за да не се разместят акцентите, да не се получи погрешна абсолютизация.

А темата е друга: за отговорността на човека, който с подписа си гарантира, че кандидатът за встъпване в партията е достоен за това, че със своите качества той отговаря на изискванията на Устава и може да поеме задължаващото право да носи званието „български комунист". Освен колективната отговорност на първичната организация, освен самоотговорността на комуниста съществува и личната отговорност на поръчителя за качеството на партийното попълнение.

ПОРЪЧИТЕЛЯТ

Уставът на БКП ясно очертава измеримите изисквания към комунистите, които могат да дават препоръки за встъпване в партията — да имат най-малко тригодишен партиен стаж и добре да познават кандидата в продължение на не по-малко от две години. Направено е и едно уточнение: членовете и кандидат-членовете на ЦК на БКП се въздържат да дават препоръки. Така се премахва възможността авторитетът на Централния комитет да предопредели решението на първичната организация.

Три години партиен стаж — това не е подценяване на младите комунисти. Просто в случая е особено нужно вярно класово чувство, нужна е квалифицирана оценка на кандидата, нужно е дълбоко и обогатено от собствения опит разбиране за целите и задачите на партията, за недопустимостта на какъвто и да е компромис, а това идва с политическата зрелост, с придобитото в школата на конкретната политическа дейност в организацията партийно възпитание.

Изискването поръчителят добре да познава кандидата поне от две години също е напълно логично: как иначе той ще може да гарантира, че със своята идейна убеденост, със своята висока и активна съзнателност препоръчваният другар ще е необходим на партията, ще е борец за партийната правда? Но това уставно изискване ще бъде спазено тогава, когато самият поръчител по съвест, взискателно и трезво преценил дали може да поеме такъв ангажимент. Защото какво всъщност означава да познаваш добре даден човек? Да знаеш, че той е опитен професионалист, че презпълнява трудовите си норми? Да го виждаш често на трибуната на събранията? А в състояние ли си да прецениш мотивите, които движат неговата трудова и обществена активност? Неговия вътрешен свят, стремежите му, идеалите му? Неговата политическа и морална издръжливост? Повърхностното, беглото познанство, приятелството с близките на кандидата няма да дадат отговор на тези въпроси. Тук е нужно съвсем целенасочено и задълбочено изучаване на човешката личност.

Вероятно най-добре това се постига в съвместната и продължителна трудова и обществена дейност, в която не думите, а конкретните дела, конкретните постъпки характеризират човека. Тогава най-ясно се проявява онзи критерий, който Георги Димитров бе посочил като единствен за оценка на строителя на нова, социалистическа България:

Digitized by Google

не от името и от произхода, не от приказките му и от мнението му за себе си, а „изключително от неговия труд, от онова, което той допринася на дело за стопанския, културен и обществен напредък на своя народ“ следва да се определя мястото на всеки един. В това число и преди всичко — мястото на партийния член.

Други изисквания към поръчителя в партийните документи не са формулирани, други ограничения не са предвидени и този демократизъм, който означава доверие, дава възможност на комунистите активно и лично да участвуват в подбора на партийното попълнение, отговорно да осигуряват за това попълнение хора, предани на делото на партията и активни строители на развитото социалистическо общество.

Поръчителят оценява качествата на кандидата в един конкретен период от живота му — когато той става член на партията. А, знаем, званието комунист „се защищава и отстоява цял живот и с целия живот“. Длъжен ли е, в състояние ли е поръчителят да предвиди по-нататък линията на развитието? Подобен максимализъм би бил наивен и ненужен. Но често зачатъците на карнеризма, равнодушието, високомерното отчуждение от хората съществуват — и при много внимателно вглеждане те могат да бъдат забелязани като възможна и опасна перспектива. Тогава — като зачатъци още — те могат да бъдат полесно, с по-малко неприятни последици унищожени. И колко ще помогне поръчителят и на партията, и на бъдещия партиен член, ако има прозорливост и твърдост да види тези зачатъци и да ги посочи навреме!

Подписът на комуниста под препоръката е неговата лична гаранция, че кандидатът е потребен на партията. От деликатност, от любезност препоръка не се дава.

С изключение на задължителното изискване една от препоръките на комсомолеца да бъде от комитета на ДКМС и предварително да се обсъди в комсомолското дружество, човекът, който иска да стане член на партията, сам избира своите поръчители. И само в някои уродливи изключения тук действува меркантилното съображение за хипнотизиращото въздействие на популярното име, на поста и титлата. Но поръчителят е авторитет за кандидата — винаги. Това е човекът, на когото той се доверява, комуто вярва, с когото се гордее, на когото иска да прилича. Преди 40 години е приет в партията Иван Велев, завеждащ кабинета по партийно-организационните въпроси в общинския комитет на БКП в Благоевград. Но не е забравил своите поръчители — политкомисаря на отряд „Никола Калъпчиев“ Стойне Лисийски и партизанина Станке Крекмански. През целия си съзнателен живот като комунист той се е равнявал по тях, мислено се е отчитал пред тях. И неговата отговорност пред партията е олицетворена и в отговорността пред двамата комунисти, които са го подкрепили със своето доверие в началото.

ПРЕПОРЪКАТА

Какво съдържа препоръката?

Естествено, в нея има общовалидни неща — трите имена и адреса на поръчителя, откога е член на партията и откога познава кандидата, номера на партийната членска книжка и първичната организация, в която членува. И доколкото това е препоръка, а не обикновена характеристика, становището, че комунистът препоръчва кандидата за член на партията, е нужно да бъде изразено в нея ясно, пряко и категорично. Подписът на секретаря на първичната партийна организация или на завеждащия сектор „Отчет на партийния състав“ на партийния ко-

Digitized by Google

митет, в който се съхраняват партийните документи на поръчителя, допълнително потвърждават достоверността на тези данни.

Но основните изисквания към препоръката — максимална пълнота и максимална обективност — се реализират според индивидуалните качества на кандидата... и на поръчителя.

Защо тогава някои препоръки си приличат? Именно защото не се проявяват в тях тези индивидуални особености, защото в някои случаи се прибягва до удобството на общата фраза.

Стремежът от препоръката да личи социалният произход на кандидата, да са отбелязани основните моменти в живота му понякога се разбира и реализира твърде опростено — като преразказ на автобиографията. Само че за какво й е на първичната партийна организация още един вариант на предоставената й вече автобиография, този път заверена с подписа на поръчителя? На организацията са нужни непосредствените наблюдения, личните преценки, съображения, прогнози на поръчителя, конкретните му аргументи в защита на становището „достоен е".

И въпросът за качеството на препоръката не опира до възможностите, подготовката, общата култура на човека, който я дава. Защото не грамотността е най-важна в случая, а честното отношение на комуниста, не гладката фраза е най-потребна тук, а дълбочината и принципността на оценката.

Може да се възрази: нали огромното мнозинство от партийните членове съвестно се отнася към своите задължения, нали най-често препоръките със своята обективност и пълнота са солидна основа за искрен и откровен разговор в първичната организация, за правилното й решение? Нали и по-късно, в особено важни за човека мигове, към нея с основание се връща партийният орган, за да провери своите съмнения, да получи подкрепа в очакванията си?

Защо вниманието се насочва към изключенията?

Защото такива изключения предизвикват трудности в партийната дейност, защото създават опасност живата, непосредствена работа с човека да се изсушава от формализъм. Дори за един човек да става дума тук, не е безобидно.

Обикновено препоръката разкрива положителните черти в характера на кандидата. Нищо странно няма тук: именно защото е взел предвид тези качества, именно защото тези качества според него доминират, поръчителят е в състояние да гарантира за бъдещия партиен член. Но човешката личност е сложна и противоречива, идеалът, колкото и желан да е, най-често съществува във въображението, в стремежите на хората. И в някои случаи в... характеристиките, в препоръките. Защо? Има изглежда някаква боязън, че партийната организация може да се хване за думата, че думата ще закрие истинската същност на човека и ще предизвика невярно и жестоко решение.

Само че това е най-лесната и най-вредна услуга, която може да се направи на някого.

В едно село из Санданския край партийната организация на уедреното ТКЗС се нуждаела много от млади, подготвени хора. А в стопанството имало само един специалист, главен агроном, увлечен в работата си, предан на делото човек. И неговият по-възрастен колега, комунист, му казал: „Ще ти стана поръчител. Само трябва да знаеш — чух, че някога си извършил необмислена и недостойна постъпка. Познавам те добре и разбирам, че това е случаен факт в биографията ти. Но няма да го премълча и теб не те съветвам, трябва да сме искрени пред партията. А комунистите са в състояние да преценят..."

И сега, след толкова години, Костадин Тошев е доволен, че е насочил младия си колега, бъдещ научен работник, към партията. И, насочвайки го, му е дал нагледен урок по честност и принципност.

Digitized by Google

Може да се породи такъв въпрос: след като кандидатът сам избира своя поръчител и след като поръчителят дава пред първичната партийна организация собствена оценка за качествата на кандидата, има ли партийното бюро някаква роля, някакви задължения в тези толкова лични всъщност действия? Въпросът е логичен — и отговорът също е логичен. Членовете на партийното бюро могат да ориентират, да посъветват кандидатстуващия за приемане в партията към кого евентуално да се обърне за препоръка. Членовете на партийното бюро са длъжни да вземат становище, когато им се представи повърхностна, формална препоръка.

ВЛИЯНИЕТО

Ако препоръката е израз на истинско взаимно доверие и взаимно уважение, тя ще е само един от изразите — защото не е естествено да остане единствен. Връзката между поръчителя и новоприетия партиен член е започнала далеч преди да се появи потребност от препоръка и не се изчерпва с нея. При това влиянието — еднопосочно в началото — с времето, което умножава опита, подготовката, възможностите на младия комунист, става все по-определено двупосочно.

„Знам, че винаги в трудна минута мога да разчитам на своите поръчители, да им поискам съвет и помощ. А мисля, че и те все повече чувствуват такава сигурност в мене" — това са думи на районния прокурор в Благоевград Мария Зотева.

Естествено, контактите са най-резултатни, когато са системни, когато двамата са в една партийна организация. Тогава и помощта е навременна, и нужният съвет не закъснява, и справедливият упрек си е на място.

Една значителна част от членовете на партийната група в цех „Автоматични телефонни системи" на Завода за съобщителна техника в Благоевград е получила препоръки от отговорничката на групата Христина Георгиева. Те са рамо до рамо — в един трудов колектив и в един партиен колектив. И партийната отговорничка съвсем обмислено, с една хубава тенденциозност им поставя поръчения, които да обогатяват организационния им опит, проявява взискателност, която да развива у тях чувството за отговорност. Затова Христина Георгиева приема и като своя лична сполука сполуките на младите комунисти от групата, на които е поръчителка.

Да помагаш не значи да опекунствуваш, да вършиш чуждата работа. Помощта е резултатна, когато е равнозначна на подкрепа, на стимул към самостоятелно действие. Как да става това, е въпрос и на интуиция, и на формирано умение, и на осмислен опит.

Особено силно помага и въздействува личният пример на поръчителя: неговата трудова и обществена активност, неговата принципност и безкомпромисност, усетът му към новото и перспективното, болката му за общото — проявени в делата.

Не винаги примерът заслужава подражание. Особено обидно е, когато такъв пример дава човек, в когото твърде много си вярвал, когото си избрал за свой „кръстник" при раждането ти като комунист. Предпазливо премълчаване на нередностите или повърхностни, некомпетентни думи, пресметливо отминаване на онова, което пряко не засяга личния интерес — не, такива неща няма непременно да бъдат повторени после и в поведението на младия комунист. Но в най-добрия случай те ще предизвикат осъждане — и отчуждение.

А има факти, които показват, че грижата на поръчителя е свършила с подписването на препоръката, дори името по-късно е изчезнало от паметта. Следователно препоръката е била един случаен и за-

Digitized by Google

това формален акт, който логично продължава по-нататък като равнодушие във взаимоотношенията или като липса на взаимоотношения.

Ако се вгледаме в партийната практика, ще видим, че в голяма степен възпитателното въздействие на поръчителя върху кандидата, върху младия комунист е преди всичко въпрос на лична инициатива и на лична активност. Инициатива и активност — това е чудесно! Но да не забравяме, че активността на комуниста зависи не само от личната му готовност за нея, но и от обстановката на висока взискателност в партийния колектив, от формите и средствата, които той използва за стимулирането на тази активност.

По отношение на поръчителите тези две форми и средства не са толкова изобилни. Нещо повече, практиката дава примери и на неразбиране, на недооценяване.

В сливенския комбинат „Съби Димитров" решили в системата за индивидуална работа да отделят специално място и внимание на работата на поръчителите. Възразили им — вероятно поради опасението да не се стигне до опекунство. Но се получила другата крайност: нали има утвърдени форми за работа с младите комунисти — школи, курсове...

Полезни — и затова утвърдени — форми на работа с новоприетите партийни членове наистина има. Но нима наличието на школи, на клубове е достатъчно основание да се откажем от незаменимото, макар и неподдаващо се на регистрация и отчети, въздействие на доверителния разговор между двама души, на деликатния съвет, на загрижения упрек? Защо доброволно, не поради някаква особена причина, а просто по инерция да не искаме да забелязваме, да насочваме и да използваме богатството на човешкото общуване. А десетилетията на борбата са дали на партията чудесни традиции...

„Поръчителите — разсъждава секретарят на партийния комитет в Завода за съобщителна техника в Благоевград инж. Атанас Цветанов — могат повече да помагат на младите комунисти да се адаптират в новия за тях партиен колектив, правилно и успешно да се развиват. Но, ако помислим, и ние сме длъжници — можем по-системно да търсим и да използваме онези форми и средства, които да ги насочват, да увеличават подготовката им, да ги облекчават в тяхната важна индивидуална работа. Защо да не ги включим например по-непосредствено в мероприятията на клуба на младия комунист..."

Действително заслужава си повече да мислим по това. Повече да действуваме.

ОТГОВОРНОСТТА

Член 5 на партийния Устав изрично напомня: „Поръчителите носят отговорност за достоверността на данните в своите препоръки".

Гарантирал си за някого пред партията, ангажирал си се за някого със собствения си авторитет, с името си — значи си поел отговорност пред другите и пред себе си. Способен ли си да носиш подобна отговорност?

Във всяка партийна организация могат да се намерят — и то не единични — утвърдителни отговори на този въпрос. Иван Велев от Благоевград, за когото стана дума по-горе, си спомня: достигнали до него присмехулни и скандални донякъде слухове, че човекът, на когото някога е дал препоръка, си е създал, не невинно, проблеми в личния живот. „Страшно ме заболя" — каза комунистът.

Думите са цитирани точно: „заболя"...

Digitized by Google

А ако връзката е прекъсната, интересът е изчезнал, чувството за болка е притъпено? Ако човекът сам и с помощта на своето обкръжение се е отучил да дължи отговор — на другите и на себе си?

С други думи, как да се конкретизира, чрез какви форми и средства да се материализира подчертаната посредством Устава отговорност?

Комунистът-поръчител не е задължен непременно да присъствува, ако не е член на същата организация, на събранието, когато се приема за партиен член човекът, на когото той е дал препоръка. Уговорката е уместна, колко излишно протакане е икономисано с нея. Но „не е задължително" не е равностойно на „не е желателно". Присъствието на събранието е една добра възможност поръчителят да свери своето мнение с мнението на хората, които работят редом с препоръчания от него човек, с допълнителни аргументи да подкрепи становището си, да се замисли, ако нещо не е догледал.

Или — накаэват комунист. В някои случаи, особено фрапиращи, при които е налице явно премълчаване на фактите, се сигнализира организацията, в която поръчителят членува, за да се направят съответните изводи. Но и това не става винаги. Твърде често поръчителят, особено ако не е в същия партиен колектив, не се търси повече, няма никаква обратна връзка, към него не се предявяват никакви претенции.

А ето такъв факт. Неотдавна в общинския комитет на БКП в гр. Станке Димитров отишъл за съвет комунист. Допълнително е открил в човека, когото е препоръчал в партията, черти, силно разколебаващи вярата му в него. Какво ти разколебаващи — комунистът вече е убеден, че другият не заслужава да носи партийна членска книжка: Какво да прави — да изтегли ли препоръката?

Не, не може да я изтегли. Наистина не породила се лична амбиция, а горчивото съзнание, че подвеждайки себе си, е подвел партията, карат поръчителя да промени становището си. Но изтегляйки препоръката си, след като събранието вече е минало, със задна дата той би изправил първичната партийна организация пред уставно нарушение и с това еднолично би анулирал нейното решение. А право да решава кой да е член на партията има единствено партийната организация.

В същото време поръчителят няма да бъде прав, ако не се опита да поправи допуснатата от него грешка. Щом след събранието той е научил компрометиращи факти за приетия вече комунист, е длъжен да уведоми за това първичната партийна организация или вишестоящия партиен орган.

Практиката ни поднася различни случаи. Възможно е поръчителят действително да не е бил в състояние да разпознае в началото зад показната активност на „общественика" кариериста, зад деловата хватка на предприемчивия човека, който може и да измами държавата, да посегне на обществените интереси. Но възможно е той предумишлено да е премълчал, да е укрил от комунистите някои факти, обвързан от някакви свои взаимоотношения и съображения. Затова и трябва да се отделя, да се разграничава съзнателната измама от самоизмамата. И взискателността също да се разграничава, да се степенува.

Но защо говорим само за случаите, когато новоприетият комунист не е оправдал доверието? А когато го е оправдал неколкократно, когато е станал водещ пример — с геройчна постъпка или с подвига на всекидневния, делничен труд?

„Когато на събрание приемаха моя отчет — разказва Христина Георгиева, — специално оцениха какъв поръчител съм, какво попълнение съм осигурила за нашата организация, как работя с младите партийни членове."

Digitized by Google

Колко комунисти могат да се похвалят с подобна оценка? Сигурно не чак толкова много — и жалко, че не толкова много. Защото навреме казаната добра дума, поощрените усилия, забелязаният принос — това също възпитава отговорност.

Изобщо формите за засилване на личната отговорност на поръчителя-комунист следва да се търсят в една посока: да се вижда, да се оценява с плюсове и минуси тяхното деяние, да му се дава гласност. Гласността е силно оръжие.

Общата грижа на партийните органи и организации за качеството на партийния състав, за чистотата на партийните редове, която започва с грижата за подбора, приемането и възпитаването на новите членове, може да се проявява единствено като грижа на всеки отделен партиен работник, на всеки отделен партиен член — и на поръчителя особено! Иначе „обща" би означавало „ничия".

Много важно е с практически действия да се осигурява това.

Дарина РАДЕВА

ДОВЕРИЕ, СЪЧЕТАНО С ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Всичко, което осъществяваме и което ни предстои — и в областта на материално-техническата база, и във връзка с приложението на новия икономически механизъм, и в развитието на социалистическата демокрация — всичко е свързано с активната работа на първичните партийни организации. Ето защо общинският партиен комитет в Девин отделя много внимание за издигане на техния авторитет и влияние, на тяхната боеспособност. Важно условие за това е активната политическа позиция на отделните комунисти, тяхната действена организираща роля в колективите. Или, с други думи, за да бъде организацията боеспособна, нужно е тя все повече да се утвърждава като здрава опора на своите членове в стремежа им с чест да носят званието „български комунист".

В каква посока съсредоточаваме усилията? Добре разбираме, че една от главните предпоставки първичната организация да е опора на членовете си е умението ѝ да работи конкретно с всеки комунист, да обогатява неговите политически знания и организационния му опит, да откроява постиженията му и да създава обстановка за тяхното умножаване, да му помага да преодолява своите недостатъци.

Да вземем работата с партийното попълнение. Ако досега нашите критерии се опираха на идейно-политическата зрелост, добросъвестността, авторитета, нравствената чистота на кандидатите, днес ни е необходимо попълнение, което да съчетава тези качества с гражданска и творческа инициатива, с професионална компетентност, с висок авторитет. Тази задача, която предполага повишена политическа отговорност, изискваше да се концентрират усилията и на първичните организации, и на общинския комитет за сериозна предварителна работа за проучване, подбор и въз-

Digitized by Google

питание на кандидатите. В предварителни разговори с партийните бюра се обсъждат изискванията, които общинският комитет предявява към тях във връзка с приемането на нови членове. Към някои първични партийни организации се изграждат клубове; предназначението им е да дават поредица от теоретични и практически занятия, да помагат за подготовката на кандидатите за встъпване в партията.

Първичните организации в Завода за контактни елементи, в ДАП, цех „Горица", с. Грохотно организират разговори с комунистите за поръчителството. Според нас този въпрос е много важен, тъй като нерядко се случва поръчителят да извърши само един формален акт — написването на препоръката, без след това да се интересува дали младият комунист оправдава доверието му. Искаме да направим така, че отговорността на поръчителя да продължи до пълното утвърждаване на младия комунист, за да може той да се адаптира по-лесно към партийната дисциплина, реда, високата политическа отговорност. За съжаление на практика се оказа доста трудно да се привличат на отчет в първичната организация поръчителите, тъй като често те не са от същия колектив. А и нашите активисти не винаги оценяват колко по-резултатна би била работата с младите партийни членове, ако се повиши отговорността на поръчителите и те конкретно се ангажират и след приемането на кандидатите в партията.

Към общинския комитет е организирана школа за млади комунисти. По предварителна програма новоприетите партийни членове се запознават с важни въпроси от международната обстановка, от вътрешнопартийния живот, с проблемите на социално-икономическото развитие на общината. Много от тях получават поръчения да работят в ръководствата на обществените организации, включваме ги в групите за индивидуална политическа работа с населението, каквато практика съществува в почти всички наши териториални първични партийни организации. На други се възлагат еднократни задачи.

Същевременно съзнаваме, че възможностите за индивидуална работа с младите комунисти са далеч по-големи. В съответствие с решенията на XII конгрес, на Националната партийна конференция, на пленумите на ЦК на БКП искаме да развиваме активността на комунистите в няколко посоки: творческа активност в рамките на първичната организация, т. е. във вътрешнопартийната дейност, живота на трудовия колектив, бригадата, в цеха, сред младежта и не на последно място — активно съзидателно поведение в селото или квартала, в семейството.

Много трудно е да се постигне това изменение в подхода, но ясно е, че само така, като отчита цялостното поведение, цялостната трудова и духовна изява на комуниста, първичната партийна организация неопровержимо ще си извоюва авторитет на опора на комунистите. Смятаме, че в това отношение значителна крачка напред са направили първичните организации в училище „Антон Иванов", в районната станция на съобщенията, в балнеолечебницата, промишленото предприятие „Възход", в с. Беден, втора териториална организация в Девин и др. Но ни се иска да имаме повече такива организации в общината. Следователно нужно е навсякъде активността на комунистите да излезе извън рамките на чисто вътрешен организационен проблем, да се разгърне в трудовия колектив, в квартала, в града.

Какво означава това? Да помогнем на партийните секретари, на партийните бюра да се извисят над бариерата на рутината и формализма. Да ги научим дълбоко, етично, строго принципно да се вглеждат в съдбата на всеки комунист, да виждат и да предизвикват неговото развитие, да му дават криле.

Доста големи затруднения чувствува общинският партиен комитет при преодоляването на някои противоречия между равнището на

Digitized by Google

[illegible] партийния актив и [illegible], продиктувани [illegible] развитие.

[illegible] на партийните групи [illegible] на партийните бюра, [illegible] секретари, преките ръководители на производството представят един многоброен и твърде [illegible] по възраст, опит, професия, образование партиен и стопански актив. Но на тях първичната партийна организация възлага да решават сложни задачи: от партийна позиция да анализират цялостната обстановка в колектива, изпълнението на икономическите и социалните задачи. При това решенията и действията на тези изборни непрофесионални кадри трябва да съответствуват на едно високо професионално равнище. При такива изисквания наличието само на желание и добросъвестност не е достатъчно...

Общинският партиен комитет бе длъжен сериозно да се замисли и да помогне на първичните организации в подготовката на низовия партиен и стопански актив. Разработихме и практически осъществяваме система за работа с преките ръководители на производството. Използваме тематични сбирки, разговори, събеседвания, консултации с бригадирите на АПК, с техническите ръководители в строителството, с началниците на цехове от промишлените предприятия и др.

По-задълбочено работим сега и със секретарите на партийните организации. Освен полудните, които се правят веднъж в месеца, организираме допълнителни семинарни занятия по отрасли, свързани с приложението на политическия подход, с подобряването на качеството, работата с младежта и Комсомола, с партийното ръководство на насрещното планиране.

Утвърждавайки се като опора на комунистите, чрез своята организаторска и идеологическа работа първичните партийни организации се стремят конкретно, индивидуално да развиват у комунистите усет към новото. Добра възможност за разгръщане инициативата на партийните членове, за изява и развитие на техните организаторски качества даде движението „Петилетката — за 1300 календарни дни". Това бе едно добро дело, в което се откроиха новаторите и първенците от предприятията „Възход" и „Държавен автотранспорт", горското стопанство в Девин и в Триград, МТС и АПК. Партийните организации в тези колективи ангажираха най-добрите производственици; разработиха се обещания, изградиха се секции на участниците в движението. Специални табла, поставени на видни места, отчитаха резултатите. Всички участници в движението вече рапортуваха за изпълнение на поетите обещания и работят за деветата петилетка.

Много грижи полагат за новаторите първичните организации в Завода за контактни елементи и предприятието „Възход". Те организираха кабинет и дни на качеството; въведени са паспорти на специалистите-новатори; възлагат се поръчения на най-талантливите инженерно-технически кадри за разработване на възлови за производството технически решения. Същевременно на партийни събрания тези кадри се отчитат за личния си принос в развитието на научно-техническия прогрес в предприятието, дава се обществена гласност на постиженията им.

Прави впечатление обаче, че значителна част от партийните бюра не умеят по най-подходящите начини да поставят тези въпроси на вниманието на организациите и колективите и да създават стимули за първенците и новаторите. Оставят ги в сянката на недооценени, не умеят да бъдат съпричастни на техните професионално-творчески успехи. Не е изкоренено навсякъде критичното, хладно отношение към тях. Или отново опираме до подготовката, до формирането на усет и организационна култура у нашия актив.

Истинска опора на своите членове може да бъде онази организация, която с вещина си служи както с доверието, така и с взискател-

Digitized by Google

ността. Комунистите най-силно чувствуват подкрепата й, когато тя съумее да се възправи срещу нарушенията на социалистическата законност, срещу посегателствата на държавната собственост и използването на служебното положение за лично облагодетелствуване, срещу безстопанствеността и аморалните прояви.

Практиката винаги ни е доказвала, че ако не се реагира навреме и безкомпромисно на прояви от подобен характер, това води до разколебаване на доверието в силата на организацията, до ерозия в съзнанието на хората и особено ако са прояви, извършени от ръководни кадри — до ограбване авторитета на партията. Това, от една страна. От друга, умението на организацията да се намеси навреме, да пресече още в началото формиращите се отрицателни черти е неоценимо важно за самия комунист, за неговото възпитание, за по-нататъшната му съдба.

Ето няколко случая. Преди време главният лекар на балнеолечебницата, използвайки служебното си положение, бе участвувал в подялба на средства, заработени от неговите подчинени, като ги е облагодетелствувал за сметка на останалата част от колектива; бе извършил и присвоявания. В балнеолечебницата отдавна забелязвали неговите прояви, но никой не се решил да реагира, очаквали отношението на първичната партийна организация. Бившият директор на окръжния кооперативен съюз „Търговия на едро" поради проявена безстопанственост допусна да се бракуват хранителни стоки за над 300 000 лева. Друг отговорен ръководител бе отклонил камион с тухли за строеж на къща, без да ги заплати.

И в трите случая по предложение на партийните организации ръководителите бяха освободени от длъжност. Това създаде много главоболия на общинския комитет, но комунистите повярваха в силата на партийната дисциплина, получиха опора по-смело и открито да реагират на нарушенията, критично да се отнасят към поведението на ръководните кадри, да сигнализират в партийните органи за всяка подобна проява.

А ако бяха направени компромиси, ако поради едни или други заслуги бяха подминати проявите на тези ръководители — тогава?... Тогава комунистите, а и безпартийните от съответните трудови колективи щяха непремейно да си кажат: „Карай да върви"...

В същото време, приветствувайки твърдостта и принципността на тези първични организации, не можем да не изразим съжаление, че те не са имали сили — а всъщност и подкрепа — да се намесят, когато нещата са били още поправими, да поставят на място забравилите се ръководители и с това да им помогнат да запазят чистотата на званието „комунист".

Въпросът за взискателността е предмет на практическата работа във всяка първична организация с ония комунисти, които недобросъвестно изпълняват задълженията си. В това отношение комисиите за народен контрол, обществените контролни постове, другарските съдилища са неоценими помощници на първичните организации, ето защо полагаме усилия да издигаме тяхното равнище.

Практика е в общинската партийна организация комунистите да правят отчети и да получават оценка от партийните бюра, от партийните събрания. Отчетът пред организацията е форма с огромно възпитателно въздействие — всеки комунист, независимо от заеманата длъжност, сам се вглежда в себе си, сам разкрива недостатъците си. Отчетът, направен по съвест, всъщност е училище по доблест. Оценката на комунистите също има преобразуващо въздействие: може да бъде стимул, а ако се налага, и да респектира. Важното е този, който я изготвя, да проявява максимум доброжелателност и моралната сила да казва истината, да притежава умението да отсява и изчиства дребните, нехарактерни прояви.

В общинската организация дей-

Digitized by Google

подготовката на партийния актив и повишените изисквания, продиктувани от ускореното ни развитие.

Отговорниците на партийните групи, членовете на партийните бюра, партийните секретари, преките ръководители на производството представляват един многоброен и твърде многолик по възраст, опит, професия, образование партиен и стопански актив. Но на тях първичната партийна организация възлага да решават сложни задачи: от партийна позиция да анализират цялостната обстановка в колектива, изпълнението на икономическите и социалните задачи. При това решенията и действията на тези изборни непрофесионални кадри трябва да съответствуват на едно високо професионално равнище. При такива изисквания наличието само на желание и добросъвестност не е достатъчно...

Общинският партиен комитет бе длъжен сериозно да се замисли и да помогне на първичните организации в подготовката на низовия партиен и стопански актив. Разработихме и практически осъществяваме система за работа с преките ръководители на производството. Използваме тематични сбирки, разговори, събеседвания, консултации с бригадирите на АПК, с техническите ръководители в строителството, с началниците на цехове от промишлените предприятия и др.

По-задълбочено работим сега и със секретарите на партийните организации. Освен полудните, които се правят веднъж в месеца, организираме допълнителни семинарни занятия по отрасли, свързани с приложението на политическия подход, с подобряването на качеството, работата с младежта и Комсомола, с партийното ръководство на насрещното планиране.

Утвърждавайки се като опора на комунистите, чрез своята организаторска и идеологическа работа първичните партийни организации се стремят конкретно, индивидуално да развиват у комунистите усет към новото. Добра възможност за разгръщане инициативата на партийните членове, за изява и развитие на техните организаторски качества даде движението „Петилетката — за 1300 календарни дни". Това бе едно добро дело, в което се откроиха новаторите и първенците от предприятията „Възход" и „Държавен автотранспорт", горското стопанство в Девин и в Триград, МТС и АПК. Партийните организации в тези колективи ангажираха най-добрите производственици; разработиха се обещания, изградиха се секции на участниците в движението. Специални табла, поставени на видни места, отчитаха резултатите. Всички участници в движението вече рапортуваха за изпълнение на поетите обещания и работят за деветата петилетка.

Много грижи полагат за новаторите първичните организации в Завода за контактни елементи и предприятието „Възход". Те организираха кабинет и дни на качеството; въведени са паспорти на специалистите-новатори; възлагат се поръчения на най-талантливите инженерно-технически кадри за разработване на възлови за производството технически решения. Същевременно на партийни събрания тези кадри се отчитат за личния си принос в развитието на научно-техническия прогрес в предприятието, дава се обществена гласност на постиженията им.

Прави впечатление обаче, че значителна част от партийните бюра не умеят по най-подходящите начини да поставят тези въпроси на вниманието на организациите и колективите и да създават стимули за първенците и новаторите. Оставят ги в сянката на недооценени, не умеят да бъдат съпричастни на техните професионално-творчески успехи. Не е изкоренено навсякъде критичното, хладно отношение към тях. Или отново опираме до подготовката, до формирането на усет и организационна култура у нашия актив.

Истинска опора на своите членове може да бъде онази организация, която с вещина си служи както с доверието, така и с взискател-

Digitized by Google

ността. Комунистите най-силно чувствуват подкрепата ѝ, когато тя съумее да се възправи срещу нарушенията на социалистическата законност, срещу посегателствата на държавната собственост и използването на служебното положение за лично облагодетелствуване, срещу безстопанствеността и аморалните прояви.

Практиката винаги ни е доказвала, че ако не се реагира навреме и безкомпромисно на прояви от подобен характер, това води до разколебаване на доверието в силата на организацията, до ерозия в съзнанието на хората и особено ако са прояви, извършени от ръководни кадри — до ограбване авторитета на партията. Това, от една страна. От друга, умението на организацията да се намеси навреме, да пресече още в началото формиращите се отрицателни черти е неоценимо важно за самия комунист, за неговото възпитание, за по-нататъшната му съдба.

Ето няколко случая. Преди време главният лекар на балнеолечебницата, използвайки служебното си положение, бе участвувал в подялба на средства, заработени от неговите подчинени, като ги е облагодетелствувал за сметка на останалата част от колектива; бе извършил и присвоявания. В балнеолечебницата отдавна забелязвали неговите прояви, но никой не се решил да реагира, очаквали отношението на първичната партийна организация. Бившият директор на окръжния кооперативен съюз „Търговия на едро" поради проявена безстопанственост допусна да се бракуват хранителни стоки за над 300 000 лева. Друг отговорен ръководител бе отклонил камион с тухли за строеж на къща, без да ги заплати.

И в трите случая по предложение на партийните организации ръководителите бяха освободени от длъжност. Това създаде много главоболия на общинския комитет, но комунистите повярваха в силата на партийната дисциплина, получиха опора по-смело и открито да реагират на нарушенията, критично да се отнасят към поведението на ръководните кадри, да сигнализират в партийните органи за всяка подобна проява.

А ако бяха направени компромиси, ако поради едни или други заслуги бяха подминати проявите на тези ръководители — тогава?... Тогава комунистите, а и безпартийните от съответните трудови колективи щяха непременно да си кажат: „Карай да върви"...

В същото време, приветствувайки твърдостта и принципността на тези първични организации, не можем да не изразим съжаление, че те не са имали сили — а всъщност и подкрепа — да се намесят, когато нещата са били още поправими, да поставят на място забравилите се ръководители и с това да им помогнат да запазят чистотата на званието „комунист".

Въпросът за взискателността е предмет на практическата работа във всяка първична организация с ония комунисти, които недобросъвестно изпълняват задълженията си. В това отношение комисиите за народен контрол, обществените контролни постове, другарските съдилища са неоценими помощници на първичните организации, ето защо полагаме усилия да издигаме тяхното равнище.

Практика е в общинската партийна организация комунистите да правят отчети и да получават оценка от партийните бюра, от партийните събрания. Отчетът пред организацията е форма с огромно възпитателно въздействие — всеки комунист, независимо от заеманата длъжност, сам се вглежда в себе си, сам разкрива недостатъците си. Отчетът, направен по съвест, всъщност е училище по доблест. Оценката на комунистите също има преобразуващо въздействие: може да бъде стимул, а ако се налага, и да респектира. Важното е този, който я изготвя, да проявява максимум доброжелателност и моралната сила да казва истината, да притежава умението да отсява и изчиства дребните, нехарактерни прояви.

В общинската организация дей-

Digitized by Google

ствува система за оценяване на кадрите и комунистите. Бюрото на общинския комитет прави оценки на своите номенклатурни кадри всяка втора година при започване на отчетите и изборите в партията. Отделите на комитета приемат оценки на заместник-секретарите, на пропагандистите. Партийните организации подготвят годишни оценки на преките ръководители на производството, на членовете на партийното бюро и на различните помощни органи.

Приемаме, че тази система е подходяща, дава определени положителни резултати за активизиране на комунистите. Но и тук не минава без затруднения. Оценките понякога се повтарят, забелязва се някъде и повърхностен, формален подход. И тук резервите са в непрекъснатото усъвършенствуване, обогатяване на съдържанието и формите за подготовка на низовия актив.

И не като последна, а като една от най-важните предпоставки за извисяване работата в първичната организация е умението на ръководните кадри да общуват с отделните комунисти. Замисляме ли се колко голяма е разликата между хладната дистанция и личностното обаяние? И двете респектират. Но първото отдалечава и ни залъгва, че сме всесилни, второто приобщава.

От такава позиция се стремим да внушаваме на ръководния партиен, държавен, обществен и стопански актив да търси по-широки контакти с комунистите и с останалите трудещи се; с търпение да се изслушват хората, с желание да се вглеждаме в техните радости и тежнения. Защото тук нейде и ние нерядко се разминаваме.

Особено полезна форма за системни контакти е единният политически ден, за който в общинската организация е определен всеки втори четвъртък на месеца. Тогава кадрите се разпределят за работа по определен актуален проблем в трудови колективи и първичните партийни организации, където се правят срещи, разговори, беседи с отделни комунисти, бригади, цехове, партийни групи, комсомолски дружества.

И въпросът е не само да се виждат проблемите на колективите и на отделните техни членове, не само да се разисква по тях, но и да се решават те. Широко използвана практика е възлагането на поръчения на ръководни кадри за решаване на конкретни политически, идеологически и стопански задачи в селищата, в трудовите колективи, в първичните организации. Всяка година поръченията се отчитат на пленум на общинския комитет, прави се оценка за изпълнението на всяка поставена задача.

Трудностите тук ни съпътствуват дотолкова, доколкото е нужно да се възлагат конкретни поръчения, които да съответствуват на възможностите на комуниста и да не се пропуска да бъде отчетено изпълнението. Не издържи ли на това общинският комитет, от съдържателна работата ще се изражда във формална.

Освен с прекия резултат — че значителна част от комунистите в общинската партийна организация се ангажират в конкретна дейност, тази форма на работа е полезна за нас и с това, че подходът на общинския комитет се пренася по-нататък в първичните организации, обогатява техния опит в използването на поръченията. Получава се мултипликационен ефект.

Въпросите, свързани с утвърждаването на първичните организации като опора на комунистите, не са нито малко на брой, нито лесни за решаване. Но едно е безспорно. Авторитетът на отделния комунист в крайна сметка е авторитет на първичната организация, на общинската партийна организация. И в същото време първичната организация може да бъде опора на своите членове, когато е съставена от комунисти с авторитет.

Връзката тук е взаимна.

Руска ГЛАВЧЕВА
първи секретар на общинския комитет на БКП в Девин

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ В НОВИТЕ БРИГАДИ

След Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция настъпиха положителни изменения в социално-икономическото развитие на трудовия колектив на пивоварния завод „Балкан" във Велико Търново. Създаде се нова обществена среда за повишаване ролята на бригадните колективи, внесе се ново съдържание в тяхната дейност. В първичната организация съобразно бригадната организация на труда изградихме три партийни и една партийно-комсомолска група. Те са най-близко и непосредствено свързани с производството, работят сред сравнително неголеми по численост колективи при еднакъв технологичен процес, трудещите се са с еднородна професия. Това им дава възможност бързо и компетентно да се захващат и да решават актуално възникналите проблеми.

Какви форми и средства използват партийните групи, за да засилват социалната активност на членовете на колектива, да ги мобилизират за изпълнение на поставените задачи?

Преди всичко чрез партийните групи **упражняваме постоянен контрол, засилваме взискателността към стопанските ръководства на цеховете за своевременно решаване на производствените проблеми.** На събрания групите обсъждат отчети на ръководители и редови комунисти, анализират данните от месечната и тримесечната стопанска дейност, вземат конкретни мерки за навременно изпълнение на плановете на цеховете, обсъждат резултатите от внедрената бригадна организация на труда и стопанската сметка. Висока активност в това отношение проявяват комунистите Лазарин Пенков, Генчо Бунаржиев, Никола Попов, Петър Петков и други.

Партийната група в цех „Бутилиране" обръща особено внимание на състоянието на техниката, на организацията на работата на техническите кадри. В този цех се срещат редица обективни трудности, които спъват производствения процес и колективът не е в състояние сам да ги преодолее. Но това не пречи на партийната група да отчита предимно съществуването на пропуските от субективен характер, да търси ролята на комунистите за тяхното отстраняване. Някои членове на колектива например допускат нарушения на трудовата и технологичната дисциплина, срещат се слабости в организацията на труда. Недостатъчна е взискателността на ръководството за образцово поддържане на наличната техника. Не навреме се намесват компетентните технически лица за бързо отстраняване на повредите и пр. Ето част от въпросите, с които се занимава партийната група, търси приноса на своите членове в решаването им.

По инициатива на Марко Марков — отговорник на партийната група в цех „Пивопроизводство", се проведоха разговори по въпросите на дисциплината, поддържането на машините и съоръженията, ефективното използване на производствените мощности, суровините, материалите, горивата, електроенергията...

За отстраняване на слабостите и недостатъците в производствената дейност партийните групи създават условия за **разширяване на критиката и самокритиката.** Въздействуващата им сила се дължи на непосредственото и постоянното им присъствие в ежедневната работа на хората, в процеса на изпълнението на поставените задачи.

Към какво насочваме вниманието на партийните групи сега?

На първо място, за да отговорят

Digitized by Google

бригадите на новите повишени изисквания, бе анализирано състоянието на организацията на труда им. В производствените съвещания, опирайки се на партийните групи, бюрото изисква от комунистите да се прави реална оценка на качеството на труда, на продукцията, на инициативността и активността на хората при изпълнението на производствената програма, при разпределението на фонд „Работна заплата" според коефициента за трудово участие на всеки член на бригадата. Партийното бюро си постави задача да се установят съществуващите в това отношение недостатъци и факторите, които ги определят, възможностите и насоките за усъвършенстване на бригадната организация на труда. Направена бе оценка на работата на бригадните съвети, доколко те се изявяват като организатори и колективни ръководители на трудещите се. Избрани бяха нови бригадни съвети и бригадири, някои бяха преизбрани. Специално внимание се обърна на въпроса за ефективността от колективното обсъждане на основните актуални проблеми, свързани с производството и бита в бригадата.

Партийното бюро отделя особени грижи за подобряване на работата на групата в цех „Пивопроизводство" и на партийно-комсомолската група при машиноремонтната работилница. Помагаме им да се изявяват като инициатори на ускореното внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес, на борбата за повишаване качеството на продукцията, тъй като те работят с хората, които са в състояние да решават тези проблеми. Например инженерите С. Тумбалов, П. Пенев, Н. Ненова, А. Ненов, С. Кожухарова съвместно със специалисти от Базата за развитие и внедряване в София разработиха технология за производство на нов асортимент пиво в чест на 800-годишнината от въстанието на Асен и Петър. Наскоро ще бъде внедрена и нова мая за пивопроизводство.

На второ място, усилията ни са насочени към усъвършенстване на бригадната стопанска сметка. Новият момент в това отношение е, че на бригадите се предоставят за пряко стопанисване машините, съоръженията. Партийните групи помогнаха в разяснителната дейност всички работници да разберат, че те са стопани на предметите на труда и на продукта на труда, че пряко отговарят за неговото качество. Създадоха се групи по качеството, начело на които стоят контрольорите в производството, а те са членове на партийните групи. Задачата им е да следят за качеството на продукцията, да установяват причините за неговото влошаване, да предлагат мерки за отстраняването им. Партийните групи заедно с профгрупите насочиха своята работа и към изоставащите и нискоквалифицираните работници, към онези, които се нуждаят от повишаване на своето образование.

Партийните групи участвуват в изясняването и прилагането в бригадите на новия икономически подход и неговия механизъм. Това те осъществяват посредством контрола, търсят отговорност от онези, които не се съобразяват с изискванията. Личният отчет се утвърди като ефективна форма за индивидуална работа с комунистите, за повишаване на тяхната авангардна роля и отговорност при изпълнение на поставените задачи в това направление. Все още обаче не е достатъчен приносът им в разработването на насрещния план и разкриването на резерви. В тази насока ще съсредоточим вниманието им — да въвличат всеки комунист, всички членове на колективите да участвуват с по-конкретни предложения и лични творчески планове в съставянето на мероприятията на инженерния проект и насрещния план.

На трето място, задача на партийните групи е да се свързват с всеки човек, да предизвикат неговата инициативност, да го ангажират в осъществяването на всяко начинание, да засилват заинтересоваността и отговорността за уско-

Digitized by Google

реното внедряване на научно-техническите достижения, на челния наш и чуждестранен опит.

Партийната група в цех „Бутилиране" с отговорник Петър Петков например изясни задачите за по-пълното използване на бутилиращите линии, за измиването на амлабажа, премахването на ръчния труд в цеха, разгръщането на колективната и личната инициатива.

Партийно-комсомолската група има за задача да формира здрава и ведра обстановка в механичния и енергиен отдел, което е условие за разгръщане на инициативата и творчеството на всеки негов член при решаването на проблемите по техническия прогрес. Тук много важно е умението на комунистите да работят с младите хора, конкретно да участвуват в решаването на задачите. Резултатно работи тази група в областта на рационализаторството. За първото полугодие на 1984 година имат внедрени две рационализаторски предложения с икономически ефект 2000 лв. Активно участвува при извършване на ремонтните работи в цеховете на завода. Успешно се разгръща и движението за техническо и научно творчество на младежта.

На четвърто място, идейновъзпитателната работа в партийните групи подчиняваме на актуалните проблеми — повишаване производителността на труда, интензификацията на производството, подобряване качеството на продукцията и дисциплината. Комунистите добре разбират и оценяват, че дисциплината е необходимо условие не само за бързо и качествено решаване на производствените задачи, но и средство за комунистическо възпитание, показател за достигната степен на социалистическа съзнателност. Ето защо стремежът ни е партийните групи да повишават непрекъснато взискателността си към нарушителите, да не подминават случаите, когато се изразходва енергия над утвърдения лимит във върховите моменти, да поощряват онези комунисти, които създават условия за разход на по-малко труд, материали, енергия и т. н.

Наред с тези положителни изменения в дейността на партийните групи бюрото вижда и някои пропуски, към които насочваме вниманието им. Например в провеждания преглед от тях изискваме да мобилизират усилията на целите трудови колективи за ритмично изпълнение на насрещния план. Във връзка с това се налага те да водят по-системна идейновъзпитателна работа за издигане на по-високо равнище съзнателността и комунистическата убеденост на комунистите, за да могат да служат за образец на безпартийните. Не ни задоволява и работата за решаване проблемите на научно-техническия прогрес и интензификацията на производството, за разгръщане на рационализаторската дейност, за осъществяване на програмата за намаляване на ръчните операции и пр.

Партийното бюро добре вижда и разбира цената на всички тези задачи. Изпълнението им най-добре може да се осигури, като се използват възможностите на партийните групи, на всички комунисти. Чрез тях на дело изпълняваме постановката на Националната партийна конференция — бригадите да се превърнат в действени гаранти за високо качество. Партийните групи със своята компетентност, чувство за отговорност и висока организираност помагат на първичната организация да мобилизира колектива на завода успешно да изпълни задачите на осмата петилетка.

Руска ТОДОРОВА
секретарка на първичната партийна организация при пивоварния завод „Балкан" — Велико Търново

Digitized by Google

ПРОБЛЕМ, КОЙТО МЕ ВЪЛНУВА

Според мен активната позиция на комуниста се изразява най-вече в неотклонно спазване принципите на марксизма-ленинизма, борба за мир, защита на интересите на социализма и родината, опазване на социалистическата собственост. Комунистът трябва да притежава необходимата политическа зрялост и убеденост, морално-волеви качества, да има високо чувство за отговорност и поставя винаги обществените интереси пред личните. Чувството за дисциплина, принципност, деловитост, честност трябва да е особено развито; критиката и самокритиката да са постоянен спътник в неговия живот.

Всичко това трябва да бъде подплатено с усърдно трудолюбие — трудолюбие, граничещо с героизма и служещо за пример на масите в битката за високи трудови дела.

Въпросът за активната позиция на комуниста ме вълнува изключително много, тъй като от това в най-голяма степен зависи преобразуващата роля на партията за изграждане на зряло социалистическо общество, за нов, по-съвършен начин на мислене, на отношение към труда и социалистическата собственост, за благоденствие на народа ни и издигане авторитета и процъфтяване на нашата родина. Комунистите от нашата първична партийна организация работят на всички сектори от дейността на централата, на най-трудните, най-важните и отговорни работни места, аз определено оценям, че активната им позиция е от особена важност за производството и за формиране на сплотен, единен колектив с висока трудова и технологична дисциплина.

Истинският комунист със своята политически ясна и зряла позиция знае в кой момент с какви методи и средства да си послужи, да разкрие своя талант, умение и подход, за да сплоти колектива още повече и го увлече напред в изпълнение и преизпълнение на стопанските задачи.

В своята работа като стопански ръководител съм се стремял да осигуря единство на политическия и икономическия подход при решаване на производствените и служебните задачи. Не без значение са и задълбочените анализи по рационалното използване на производствените мощности, квалификацията на работниците, дисциплината, намаляване на тежкия и непривлекателен труд.

Digitized by Google

Активността на работниците расте, когато виждат в лицето на комуниста водещия пример, инициатора за разкриване резервите на всяко работно място, при съставянето на насрещните планове и тяхното изпълнение, при внедряване на челния опит и особено показно при нас — при ликвидиране на аварийни ситуации.

В нашата първична партийна организация членуват комунисти, които се ползват с авторитет и могат да сплотят и водят другите след себе си. Работата в централата и особено през 1984 г. стана изключително тежка. Недостигът на местни нискокалорични въглища с 50—60 на сто пепелно съдържание наложи да се експериментира горене на отпаден продукт от преработката на черните въглища — шлам.

Експериментът започна, без да бъдат подготвени за това котлите и съоръженията. Поради това започнаха сериозни затруднения в експлоатацията на котлотурбинното оборудване.

Новият вид гориво с 50—60 на сто скална маса трудно се транспортира до бункерите, трудно се запалва и катастрофално износва съоръженията. Няколко години поред не успявахме да ремонтираме котлите.

Това доведе до трудности в изпълнението на производствената програма и диспропорция в заплащането на труда. Колективът бе подложен на изпитание. По-слабите и тези, които преследваха потребителски цели, се огънаха и напуснаха, други се готвеха да сторят това.

В този труден за нас период разчитахме най-вече на комунистите, на тяхната лична позиция. Разчитахме и на здравите профсъюзни и комсомолски кадри.

Заехме се и със собствени сили навреме ремонтирахме съоръженията. На годишното отчетно-изборно събрание комунистите се изказаха критично и същевременно с оптимизъм.

Комунистите обективно и принципно защитаваха своите позиции и доказаха високата боеспособност на първичната партийна организация. Те вдъхнаха и доверие в колектива по работни места и със своя трудов пример увличаха останалите.

Наблюдавал съм нашия партиен колектив и съм бил съпричастен на живота му 5—6 години.

За този период е имало моменти на подем и спад в активността на комунистите. Преди две години събранията минаваха вяло, почти никой не се изказваше или това вършеха постоянно само 3—4-ма комунисти, чиято активност е била винаги на ниво. Избрахме друг секретар на първичната организация и работата потръгна.

Какви бяха причините за тези промени? Умора, безразличие или нещо друго? Задълбоченият анализ и индивидуалните непринудени контакти, които правех, показаха, че липсват борбеност, настъпателност, смелост да се посочат грешките. Мнозина се бяха примирили със съществуващото положение. Подобно примиренчество съществуваше и в работата на ръководството на централата. Много от най-наболелите въпроси, които многократно с острота се поставяха от комунистите, не бяха решени. Това бяха въпроси за тежкия ръчен труд и жилищния проблем, преодоляване „тесните" места в производството и заплащането на труда.

Продължителното нерешаване на тези въпроси бе счетено от някои комунисти, че е безсмислено да се критикува, че битките трудно се печелят и едва ли е необходимо да се изостря обстановката. И според тях нямаше нужда да се изказват.

Оценявайки тия моменти и своето място, ние обещахме пред първичната партийна организация с общи усилия да решим трудните про-

Digitized by Google

блеми. В кратък срок тежкият ръчен труд при ремонта на мелничните системи бе механизиран с наши сили. Решавахме и останалите неотложни проблеми, които не бяха малко и постоянно се увеличаваха с постоянно увеличаващите се изисквания на колектива.

А проблемите на колектива се пренасят в партийната организация. Обратната връзка съществува и тя е добра.

На всяко партийно събрание, във всяка партийна група, при индивидуалните разговори всеки може да направи забележка — честно, открито, на всеки комунист, на всеки член от ръководството.

Просто така е прието при нас — всеки се изказва открито, защитава своята позиция, без да се страхува от някого.

В това отношение считам, че организацията е израснала.

В своята трудова дейност съм имал немалко случаи да вляза в конфликт с безпринципната позиция. И тъй като в това отношение „кръщението" ми бе повече от смело, аз добих силна вяра в правотата на партийната линия.

Тогава все още не бях член на партията. Като ръководител на топлофикацията влязох в сериозен конфликт с партийния секретар. Според мен той не даваше пример за висока дисциплина в работата и по тази причина отношенията ни се влошиха. Той си послужи с нечестни методи и се наложи дейността ни да бъде разгледана от партийния комитет. Фактите бяха в моя полза и аз бях защитен, като безпартиен комунист, а той получи партийно наказание. Това ми даде силна вяра, че комунистът трябва винаги, с честен труд и всеотдайно да отстоява своята позиция.

С безпринципната позиция се срещам често, в конфликт обаче влизам не винаги. Срещам я при всяко приемане на нови топлофикационни обекти, видях я ясно при приемането на новия водогреен котел — приехме го за експлоатация с незавършени работи от строителномонтажните организации и сега ги отстраняваме; виждам я, когато всеки тегли топлотрасето към своя квартал, за да осигури с повече топлина своя дом, без да се съобразява с общите интереси и с общественото мнение. В тези случаи навсякъде се открояват ниска отговорност и ниско качество, водещи до ущърб на държавните интереси за сметка на личните.

И в други случаи съм влизал в конфликт с безпринципната позиция и съм допринесъл първичната партийна организация да вземе смели решения. Това са случаи, когато се наложи да докажем, че двама от нашите членове на организацията не са достойни да носят званието комунист и трябваше да бъдат освободени от редовете на партията. В постоянен конфликт съм с нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина и ходатайствата.

Подобна позиция защитавам и сега, за да достигне и надмине нашият колектив най-добрите си трудови завоевания.

В това отношение съм уверен, че ще бъда защитен от всички членове на първичната партийна организация и колектива. Разбира се, животът и в най-голяма степен работата в производството са постоянна борба. Особено трудна е битката с безпринципната позиция, съществува рискът битката да бъде загубена. Според мен зависи от две неща: кой е „противникът" и каква е позицията на първичната партийна организация и на колектива; могат ли достатъчно силно да те подкрепят, да бъдат твоя опора, гарант на твоята позиция.

В подобен конфликт се губи много спокойствие, много нерви, понякога служебно положение и материални блага, но има нещо, което винаги се печели — доверието на колектива, крепне вярата в право-

Digitized by Google

тата на линията на партията, защитават се основните принципи, което според мен характеризира истинския комунист, а това е и основното.

И при нас има комунисти, които никога нямат мнение, рядко или никога не се изказват или ако вършат това, изказванията им са лаконични, не са конкретни и още повече, не смеят да критикуват. Но те според мен не печелят нищо. Това са хора от златната среда, която считам определено, че не намалява, а има обратна тенденция.

На болшинството от пасивните комунисти може да се повлияе и те да се активизират. Една малка част от тях обаче са просто слушатели, считат времето на събранията на първичната партийна организация за загубено. И особено бързо се ориентират към златната среда тези, които имат примиренчески убеждения, които са посредствени специалисти и пасивни участници в трудовия и обществено-политическия живот на колектива, които материално се задоволяват от личното си стопанство или от родителите си и не разчитат в това отношение много на предприятието. Считам, че тук трябва да се намесят активно комунистите, като се активизира още повече преобразуващата роля на личната им позиция.

За това могат да се използват и следните методи и форми:

— идеологическата работа да се свързва още по-тясно с актуалните задачи на общественото развитие и да е насочена към разясняването на набелязаните цели и задачи, още повече да се бори за повишаване на комунистическата съзнателност на колектива и на личността;

— да се отдели особено внимание на индивидуалната работа с тези комунисти, които проявяват пасивност в живота на организацията и колектива;

— да се отдава важно значение на критиката и самокритиката и борбата срещу негативните явления сред комунистите.

Цаньо ДОНЧЕВ
зам.-директор на ТЕЦ
„Азрам Стоянов" — Сливен

Digitized by Google

БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА:

какво може районният комитет?

НИКОЛАЙ ПАВЛЮК
завеждащ промишлено-транспортния отдел
на Ленинския районен комитет на КПСС — Москва

Терминът „бригадизация" все още се използва рядко в обикновения живот. Но зад него вече стои явление, характерно за настоящата, единадесетата съветска петилетка (1981—1985 г.). Набелязала пътищата за усъвършенстване на управлението на икономиката и организацията на производството, Комунистическата партия постави задача в близките години бригадната форма на организация и стимулиране на труда да стане основна в икономиката на Съветския съюз.

И през последните години процесът на формиране на бригади в промишлеността, строителството и транспорта приел такива мащаби, каквито по-рано страната не познаваше. Що се отнася до Ленински район, който е свързан с дългогодишна дружба с Ленински район на българската столица, повишеният интерес към създаването и дейността на бригадите се обяснява с редица съществени причини.

С оглед на спецификата

Нашият район е един от централните в Москва. Неговият научно-производствен потенциал, който се намира в сферата на влияние на промишлено-транспортния отдел на районния комитет на партията, е твърде значителен. Това са 22 промишлени предприятия, около 50 строителни организации, включително главни управления и тръстове, 12 организации за транспорт и съобщения, организации за материално-техническо снабдяване и така наречената отраслова наука — 43 научноизследователски института от различни отрасли на икономиката.

Исторически районът се е развивал така, че в него доминира текстилната промишленост. Към нея спадат такива известни в СССР предприятия като комбината за копринени тъкани „КРАСНАЯ РОЗА", който носи името на Роза Люксембург, комбината за коприна „Я. М. СВЕРДЛОВ", обединението за дантелени пердета и редица други. Предприятията на леката и хранителната промишленост дават две трети от обема на промишлената продукция, която се произвежда в района. Другите отрасли са представени от производственото обединение за гумени технически изделия „КАУЧУК", завода „ЕЛЕКТРОСВЕТ", който произвежда електротехнически изделия, и редица по-малки предприятия. Сега в промишлеността на района са заети около 16 процента от трудоспособното население.

Но икокомиката на района има своя специфика, свои особености. Промишлените предприятия разполагат с ограничена територия и не могат да се разширяват за сметка на ново строителство. При тези условия развитието на производството се осъществява главно чрез реконструкция и техническо превъоръжаване, чрез

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

автоматизация и механизация на основните и спомагателните процеси, чрез внедряване на нова техника и технология. Само през изминалите три години и половина от настоящата петилетка са механизирани комплексно 18 и са влезли в строя 22 нови цеха и участъка. Усвоени са 16 поточни линии, установени са 570 единици ново технологическо оборудване, усъвършенствувани са 136 технологични процеса. Започна внедряването на роботи.

Но ускорена реконструкция и техническо превъоръжаване на предприятията може да се прави само в ограничени мащаби. За да се установи модерно оборудване, по-производителни станове и машини, е необходимо производствените здания да се преустройват капитално, което е трудно да се прави на ограничените територии на предприятията. В резултат на това се забавя повишаването на производителността на труда. Налага се загубите да се компенсират чрез други мероприятия и не на последно място — чрез по-добра организация на труда.

Друга особеност, която се отразява върху темповете на развитие на икономиката на района, е това, че по силата на създалата се демографска ситуация през последните години броят на жителите на района не се увеличава, а намалява. Новите жилищни масиви, които се строят в Москва с бързи темпове, са значително отдалечени от централните райони на града. И получили нова квартира, много работници от нашите предприятия си търсят работа по-близо до дома. В резултат на това всяка година хиляди жители напускат нашия район, което увеличава и без това сложния проблем на дефицита от кадри. Сега положението е такова, че в предприятията, организациите и учрежденията на района работят 2,5 пъти повече хора, отколкото живеят на неговата територия.

Тези специфични условия принуждават районния комитет на партията, ръководителите на промишлените предприятия и техните партийни организации да търсят и привеждат в действие нови резерви, повече от когато и да било по-рано да отделят внимание на проблемите на организацията на производството и труда. Един от важните резерви според нас е внедряването на бригадната форма на организация и стимулирането на труда.

Нейните предимства са очевидни и многократно потвърдени. Тази форма на работа помага да се решат не само икономически, но и възпитателни, социални и политически задачи. Тя допринася за повишаване отговорността на работниците за количеството и качеството на труда, за нарастване на неговата производителност, развива дух на колективизъм и взаимопомощ, помага за повишаване на общото професионално равнище на членовете на бригадата, дава възможност на работниците да участвуват непосредствено в управлението на производството. По силата на тези причини у нас бригадната форма на организация на труда престана да бъде дело само на стопанските ръководители. Тя се превърна в първостепенна грижа и на партийните организации на предприятията и строежите и, разбира се, на нашия районен комитет на партията.

Цел — практическата помощ

Първите опити за създаване на бригади в предприятията на района датират от 1978 година. Но тогава това бяха единични случаи. Широкото движение започна през 1981 година, когато XXVI конгрес на КПСС прие основните насоки за икономическо и социално развитие на СССР през единадесетата петилетка. И като всяко масово явление първоначално организирането на бригадите не мина без определени недостатъци.

Стремежът към нововъведението, в името на внедряване отделни стопански ръководители искаха да видят панацея за всички беди, не винаги беше подкрепен със сериозна и обмислена подготвителна работа. Много от трудностите, които пречеха бригадите да се използват ефективно, възникваха за това, защото ръководителите на предприятията не винаги отчитаха една важна истина — новата форма на организация на труда изисква съвършено друг подход към организацията на производството, към неговото планиране, инженерно осигуряване, материално-техническо снабдяване. Стана очевидно, че работата в бригадите трябва да интересува не само работниците, обединили се доброволно в тези първични производствени колективи, но и всички служби в предприятието, от които зависи изпълнението на задачите. И тъй като отделните недостатъци в една или друга степен се повтаряха почти във всяко предприятие, възникна необходимост стопанските ръководители, партийният, профсъюзният и комсомолският актив да бъдат въоръжени с необходимите знания за бригадната организация на труда. С тази грижа се зае районният комитет на партията.

Главната наша задача беше да окажем практическа помощ на предприятията за правилно организиране и провеждане на работата по подготовката и внедряването на бригадната форма на организация на труда. За целта ние използвахме различни форми на обучение. Щателно подготвихме семинари за ръководителите на предприятията и техните обществени организации. Провеждахме ги в районния комитет по групи предприятия 3—4 пъти годишно. За да може разговорът по време на всеки семинар да бъде предметен и да дава необходимия ефект, канехме на

Digitized by Google

занятията специалисти, които можеха да споделят опит, да разкажат какви са проблемите, когато се работи по нов начин. Опирахме се предимно на опита на трудовите колективи от нашия район, но канехме и представители на други райони на столицата.

Доколкото успешната работа на бригадите зависи в значителна степен от ръководителите на низовите звена — цеховете и участъците, бяха организирани занятия за началници на цехове, секретари на цехови, партийни организации, председатели на цехови профкомитети и партийни групови отговорници. Водехме слушателите в предприятия, разяснявахме на място „технологията" на организационната работа.

Районният комитет отдели особено внимание на бригадирите. Няколко пъти провеждахме с тях съвещания в районния комитет, молехме ги да разкажат подробно за трудностите и проблемите. Смятаме, че действена роля изиграха организираните в районния комитет срещи на бригадирите със стопанските ръководители. Особеността на тези срещи се състоеше в това, че бригадирите се изказваха инкогнито — ние не казвахме кое предприятие представлява всеки един от тях. По такъв начин тяхната критика срещу неправилните действия на администрациите на заводите и фабриките по отношение на бригадите придобиваше форма на общи, най-често срещащи се недостатъци, даваше възможност на ръководителите да видят по-добре своите пропуски и да ги отчетат при по-нататъшната си дейност.

Подготвяйки кадрите за новото дело, районният комитет на партията не си поставяше задача на всяка цена да форсира количеството на бригадите. Ние насочвахме ръководителите и партийните организации на предприятията да създават във всяко едно от тях отначало по 2—3 бригади, които да натрупат опит и да „опипат" всички най-важни въпроси на работата по нов начин, да разкрият проблемите, които пречат на делото. Така и постъпиха в предприятията, което след това позволи да се направи нова крачка напред. И количеството на бригадите в предприятията на района, които се разпаднаха, беше минимално.

Районният комитет се погрижи да призове на помощ в това важно дело науката. В течение на една година учените от Московския икономико-статистически институт провеждаха в предприятията на района социологическо изследване по психологическите аспекти на дейността на бригадите. Получи се любопитен материал, който ни накара да погледнем по друг начин на много неща — от гледна точка на човека, влязъл в бригадата и работещ в нея. Учените се срещаха два пъти със сътрудниците от апарата на районния комитет, разказваха им подробно за резултатите от изследванията и направените изводи. Това помогна не само на нас, но и на ръководителите на предприятията и секретарите на техните партийни организации, които ние на свой ред запознахме с материалите.

Работниците отправяха много упреци за това, че бригадата иска да бъде пълноправен участник в управлението на производството, а стопанските ръководители не винаги се съобразяват с нейното мнение. Редица работници бяха недоволни, защото при подготовката и изпълнението на взаимните задължения администрацията понякога избягва да включва мероприятия по социалните въпроси или не ги изпълнява в срок.

Важни се оказаха въпросите на психологическата съвместимост. Тя зависи от много събираеми: професионалната подготовка на членовете на бригадата, тяхната възраст, съчетаването на интересите на младите и възрастните работници, тяхната обща култура и дори това — кореняк московчанин ли е работникът или е пришълец. Учените препоръчваха да се подхожда внимателно към формирането на състава на бригадите, към избора на бригадира, който трябва да се ползва с авторитет и уважение, да бъде не само формален, но и фактически лидер. Те съветваха да се имат предвид възпитателните аспекти, да не се създават условия за проява на нездрави тенденции.

Районният комитет на партията оказа сериозна помощ на ръководителите на предприятията в търсенето на форми и методи за организиране на бригадите, а така също при определянето на техния тип. Ние подготвихме документ, наречен „Ред за организиране на бригадите". Той предвижда мерки за щателна организационна, техническа, икономическа и политическа подготовка. Последната включва разяснителна работа за предимствата на бригадната организация на труда, оказване на помощ при избора на бригадир и съвет на бригадата, създаване на партийна група или избиране на партиен организатор, помощ при оформяне на кът на бригадата с няколко раздела данни.

Документът препоръчва да се създават три типа бригади: комплексни, които включват работници от различни специалности, способни да изпълнят задача по определен технологичен процес и самостоятелно да ремонтират оборудване; специализирани, обединяващи работници с еднородни професии; преливащи се, включващи работници от две или три смени, заети в производството на еднаква продукция.

Ако в началния период на внедряването на бригадната форма на работа районният комитет отделяше внимание главно на количествената страна на нещата, то през последните години поставихме на преден план качественото усъвършенстване на организацията на труда. Сега ние изискваме от стопанските ръководители и партийните организации да се грижат специално за внедряването на пълната бригадна стопанска сметка, когато се опре-

Digitized by Google

деля икономията на материали от бригадата и се дава възнаграждение за нея. Тази форма се използва особено широко в строителството. Насочваме също към прилагане на частична бригадна стопанска сметка, когато общата изработка се определя по крайния резултат, а изработените от бригадата пари се разпределят в зависимост от коефициента за трудово участие на всеки член на бригадата.

Помощта, оказана от районния комитет, позволи на ръководителите и партийните организации да съставят планове за внедряване на бригадите по години. Районният комитет постоянно контролира осъществяването на тези планове. Освен това в повечето първични производствени колективи са създадени съвети на бригадите, а във всяко предприятие — съвети на бригадирите, които се грижат за развитието и усъвършенстуването на прогресивната форма на организация на труда.

Със средствата за партийно въздействие

Внедряването на бригадите в предприятията на нашия район е постъпателен процес. И той протича под постоянното наблюдение и въздействие на районния комитет на партията и неговите отдели. При това, както показва практиката, се спазват последователност и приемственост при разглеждане на проблемите, свързани с дейността на бригадите, с което се осигурява движение по възходяща линия. През настоящата петилетка различните аспекти на внедряването на бригадната форма на организация на труда бяха осветлявани многократно в доклади на секретарите на районния комитет на негови пленуми и на събрания на районния партиен актив, бяха засягани в изказвания на членове на районния комитет. Това като че ли създаваше общ фон, обща настройка, подчертаваше колко е важно даденият проблем в живота на районната партийна организация да се реши.

Освен това през настоящата петилетка въпросите на дейността на бригадите се обсъждат в бюрото на районния комитет по няколко пъти в годината. През декември 1981 година бюрото обсъди въпроса за бригадната форма на организация на труда на работниците в предприятията на машиностроенето и металообработването. Впоследствие може да се проследи характерна тенденция: тези въпроси се разглеждат предимно от три страни. Първо, анализира се развитието на бригадните форми на организация на труда в района като цяло; второ, разглеждат се различните форми на дейност на партийните организации и организациите на отделните предприятия по внедряване на бригадите и тяхното ръководство; трето, проследява се доколко се е засилило партийното влияние в бригадите. В комплекс тези три направления позволяват на районния комитет да получава обобщена картина за хода на внедряване на бригадите и да влияе върху този процес с оглед на изискванията на партията.

В живота на нашия районен комитет без уговорки юни може да се нарече бригаден месец. Ето вече три години поред по традиция през този месец се анализира как върви внедряването на бригадите в района. Още през 1982 година бюрото на районния комитет разгледа работата на партийните организации и стопанските ръководители на предприятията и организациите от промишлеността, строителството и транспорта по внедряване и усъвършенстуване на бригадната форма на организация и стимулиране на труда в светлината на изискванията на XXVI конгрес на КПСС.

И макар че по това време в промишлените предприятия на района в бригади работеха само 34,6 процента от работниците, бюрото на районния комитет имаше всички основания да подчертае, че внедряването на тази прогресивна форма на труд се отразява положително върху производствените показатели, върху развитието на многостаночното обслужване и съвместяването на професии, върху подобряването на нравствената атмосфера в първичните производствени колективи. Производителността на труда в бригадите се повиши средно с 10—15 процента. Съкратиха се вътрешносменните престои на оборудването, намали се количеството на самоотлъчките и нарушителите на трудовата дисциплина, намали се текучеството на кадрите. В решението на бюрото на районния комитет се привеждаха такива характерни примери: във II управление на тръста „СТАЛМОНТАЖ" бригадите, работещи на стопанска сметка, съкращават срока на монтажа с 16 процента, а в комбинат „КРАСНАЯ РОЗА" създаването на бригадите още на първия стадий позволи да се освободят 13 работници, които да се използват на други участъци.

Бюрото на районния комитет анализира пропуските и недостатъците, разкри причините, които пречат за бързото решаване на въпросите на техническия прогрес и внедряването на челни форми на организация на труда. В решението бяха посочени конкретни предприятия, в които работата по създаване на бригади е слаба. В редица организации преминаването към бригадна форма не се подкрепяше с конкретни организационни и технически мероприятия. Нямаше точна координация на действията между производствените поделения, обществените организации и съветите на бригадите. Големи недостатъци се разкриха в планирането на работата на бригадите и материално-техническото снабдяване на производството.

Тогава бюрото на районния комитет постави изискване ръководителите на предприятията и партийните организации да

Digitized by Google

смятат повишаването на ефективността на производството и нарастването на производителността на труда за своя най-главна задача. Беше препоръчано да се разработят и реализират планове за организационни, технически и политически мероприятия по внедряване на бригадите за 1982—1985 г., за да може към края на петилетката основната част от работниците да се труди в бригади. На партийните организации бе препоръчано редовно да обсъждат на заседания на партийните комитети и цеховите бюра, а също на събрания на комунистите състоянието на нещата по внедряването на бригадните форми на организация на труда и да дават принципна партийна оценка на провежданата работа.

Оттогава всяка година през юни бюрото на районния комитет на партията се връща към този проблем, анализира измененията, които са настъпили във внедряването през изминалата година, и поставя пред партийните организации задачи за бъдещето. Интересно е например, че през юни 1983 година бюрото на районния комитет отбеляза, че за една година броят на работниците в промишлеността, обединени в бригади, е нараснал с 8,6 процента и че като правило нови бригади се създават по принципа на частичната бригадна стопанска сметка с прилагане на коефициент за трудово участие.

През юни 1984 година бюрото на районния комитет отбеляза нов съществен прогрес в създаването на бригадите. Благодарение на усилията на стопанските ръководители и партийните организации броят на бригадите в промишлеността достигна 1186 срещу 1106 през юни 1982 година, а в строителството — 1611 срещу 1223. Но особено важно е това, че значително нарасна броят на бригадите, които прилагат най-прогресивните форми на организация и стимулиране на труда. В промишлеността ръстът възлезе на 20 процента (512 бригади през 1984 година срещу 429 през 1982 година), а в строителството ръстът беше още по-значителен — 547 бригади срещу 341.

Районният комитет оказваше партийно въздействие и с това, че изслушваше на заседания на бюрото отчети на първични партийни организации по различни аспекти от дейността на бригадите. Така през май 1982 година бюрото разгледа работата на партийните комитети на завод „ЕЛЕКТРОСВЕТ", носещ името на П. Н. Яблочков, и на комбината за коприна „Я. М. Свердлов" за засилване ролята на трудовите колективи в бригадите за комунистическото възпитание на трудещите се.

Бюрото на районния комитет отбеляза съществени недостатъци в тази работа, което стана предмет на обстоен анализ в партийните организации на двата трудови колектива. Както съобщи секретарят на партийния комитет на завод „ЕЛЕКТРОСВЕТ" В. Субота, когато се обсъждало решението на бюрото на районния комитет, някои ръководители, отговарящи за внедряването на бригадната форма на организация на труда, били сериозно предупредени, а на партийните организации на цеховете било предложено да разгледат оперативно въпроса на заседания на партийните бюра. И впоследствие проблемите на организацията на бригадите се обсъждали на открити партийни събрания в цеховете, на общозаводски събрания на комунистите и на заседания на партийния комитет. Взетите решения помогнали да се ускори внедряването на прогресивната форма на организация на труда.

Радикални мерки за изпълнение решението на бюрото на районния комитет бяха взети в комбината за коприна „Я. М. Свердлов". Ако през 1981 година относителният дял на работниците в бригадите възлизаше само на 8,7 процента от общото им количество, то сега тази цифра надвишава 79,4 процента. Твърде висок е този показател и в редица други предприятия. В автобаза № 24 той възлиза на 90,4 процента, във фабриката за дантели и тюл за пердета „Ернст Телман" — на 76,7 процента, в шивашката фабрика „МАЛЮТКА" — на 74,4 процента. Като цяло в района в бригади се трудят около 93 процента от строителите и почти 65 процента от работниците в промишлеността.

Предмет на особена грижа от страна на районния комитет беше засилването на партийното влияние в бригадите. През януари 1982 година бюрото разгледа записка на организационния отдел на районния комитет за засилване на партийното влияние в колективите на бригадите в предприятията и строителните организации на района. На партийните комитети и партийните бюра се препоръчваше да анализират създалата се обстановка в бригадите и с оглед на спецификата на производството, състава на бригадите и броя на комунистите в тях да вземат мерки за разширяване мрежата на партийните групи. Беше предложено и занапред да се изпращат комунисти в онези бригади, където партийното влияние е недостатъчно, и да се утвърждават за партийни организатори. Препоръчваше се също да приемат в партията най-добрите производственици сред членовете на бригадите, които се проявяват в обществената работа. Впоследствие бюрото на районния комитет, основавайки се на тази записка, редовно веднъж в годината се връща към този проблем. Освен това в бюрото се обсъждат въпроси на засилването на партийното влияние в бригадите на отделни предприятия, както беше например през септември 1983 година, когато разгледахме дейността на партийния комитет на завод „ЕЛЕКТРОСВЕТ".

И макар че промените в предприятията на района в тази насока се извършват по-бавно, отколкото би ни се искало, те са очевидни. Към средата на юли 1984 година в бригадите на промишлените предприятия се трудеха 1777 комунисти, а в

Digitized by Google

строителството — над 1850. Броят на бригадирите-комунисти в промишлеността нарасна почти два пъти в сравнение с юни 1982 година, а в строителството — със 122 и възлезе на 499. През 1984 година като партийни организатори в бригадите се трудеха 1500 комунисти. От тях бяха обхванати повече от половината бригади. Но районният комитет не може да бъде доволен от това, та нали във всеки три от десет бригади в промишлеността и строителството засега няма комунисти. Значи работата за засилване на партийното влияние ще продължава.

Помощници на районния комитет

Животът и практиката поставят за решаване все нови и нови проблеми на развитието на бригадните форми на организация на труда. Целесъобразно ли е например да се включва в състава на бригадата майстор, който да я обслужва, или инженерно-технически работници, осигуряващи техническата подготовка на работата на първичния производствен колектив. Тук трябва да се анализират фактите и опитът, да се обобщят, да се види какво дава добър резултат и какво — не. За това има и „инструмент".

За да се координира работата за обмяна на челен опит и усъвършенствуване на дейността на бригадите в района, при промишлено-транспортния отдел на районния комитет са създадени на обществени начала два съвета на бригадирите. В единия са обединени ръководители на строителни бригади, в другия — бригадири от различни предприятия на промишлеността. Съставите на двата съвета са утвърдени от бюрото на районния комитет на партията. Тясната им връзка с районния комитет се осигурява в значителна степен от това, че в съветите са избрани много бригадири, които са членове и кандидат-членове на районния комитет на партията. Например в съвета на бригадирите от промишлените предприятия, който се състои от 14 души, те са 8.

Съветите на бригадирите са съвещателни органи. Както се подчертава в правилника, те са създадени, за да съдействуват за развитие на бригадната форма на организация и стимулиране на труда, за обобщаване и разпространяване на челния опит в производствената и възпитателната работа на бригадите, за усъвършенствуване системата на работа с бригадите, повишаване на професионалното и идейно-политическото равнище на работниците, засилване ролята на бригадирите и бригадите за изпълнение на плановете и социалистическите обещания. Решенията, които вземат съветите, имат характер на препоръки, а в случай на необходимост подготвените от тях материали се внасят за обсъждане в бюрото на районния комитет на партията.

Най-голям опит в работата натрупа съветът на бригадирите от строителните организации. Той обсъжда работата на съветите на бригадите в предприятията, провежда срещи с техните ръководители и конкурси за професионално майсторство, организира семинари, разработва препоръки за челните методи на организация на труда.

Активно се включиха в работата и членовете на създадения неотдавна съвет на бригадирите от промишлените предприятия. Съветът разработи план за организиране на бригадите, подготви образец за паспорт на производствената бригада, изслушва отчети на бригадни съвети в редица предприятия, обобщава техния опит и го препоръчва за използване в други заводи и фабрики.

Съветите на бригадирите са ценни не само защото помагат на районния комитет на партията да реализира по-добре изискването на КПСС за развитие на бригадната форма на организация на труда. Важно е, че своята работа за усъвършенствуване дейността на бригадите те провеждат на демократични начала, с привличане на голям брой труженици. А в това районният комитет вижда залог за нови постижения в организацията на производството и труда.

Digitized by Google

АКОРДНАТА СИСТЕМА — ВЪВ ВСИЧКИ ЗВЕНА

Успешното изпълнение на задачата за по-нататъшно увеличение на производството на селскостопански продукти и за повишаване на ефективността му в най-голяма степен зависи от последователното прилагане на икономическия подход и нови прогресивни форми на организация и заплащане на труда. В това отношение особено значение на сегашния етап придобиват акордните форми на организация и заплащане на труда. По своята организационно-икономическа същност те най-пълно съответствуват на изискванията на икономическия подход за поставяне управлението и ръководството на селското стопанство на икономическа основа.

Акордната система на организация и заплащане на труда осигурява висока колективна и лична материална заинтересованост и отговорност за крайните производствени и икономически резултати. Премахва се обезличаването на труда, засилва се творчеството в работата на трудовите колективи. Създават се условия за по-правилно и принципно оценяване на приноса на отделните членове и целия трудов колектив и на тази основа по-пълно и последователно се прилага социалистическият принцип на заплащане според количеството и качеството на вложения труд.

В нашето селско стопанство има натрупан значителен опит и подобри традиции в сравнение с другите отрасли по приложение на различните форми на акордно заплащане на труда. С усъвършенстването на специфичните правила на икономическия механизъм се изясниха условията за приложение на различните форми на акордно заплащане, както и подходът и критериите за техния избор в зависимост от специфичните условия на производство в отделните отрасли и производствени единици. Съветската и нашата икономическа наука и опитът потвърждават необходимостта от правилен избор и най-пълно съчетаване на различните форми на акордно заплащане, с което да се постигне пълна еднопосочност в интересите на отделния работник, трудовия колектив, стопанската организация и обществото.

Периодът на икономическото и организационното укрепване на селскостопанските организации и предприятия у нас е период на непрекъснато усъвършенстване, експериментиране и прилагане на нови форми и начини на акордно заплащане на труда и свързване на окончателния размер на трудовото възнаграждение с крайните произ-

Digitized by Google

водствени и икономически резултати. Независимо от постигнатите значителни резултати обаче, в сегашната практика се допускат някои несъобразности, които пречат за максималното използване на големите предимства на тези форми. Това налага партийните и стопанските органи на всички равнища да насочат вниманието си в няколко основни, особено важни направления, които са предпоставка за правилното и ефективно прилагане на акордното заплащане на труда.

●

Едно от най-важните условия за правилната организация на труда и пълното съчетаване на трите елемента на производство — средствата на труда, предметите на труда и живия труд, е правилното определяне на оптималния размер на бригадите и степента на икономическата им самостоятелност. През 1984 г. с изграждането на новите бригади бе сложено едно добро начало за по-пълно и ефективно прилагане на стопанската и вътрешностопанската сметка и акордните форми на заплащане. Заедно с това в някои аграрно-промишлени комплекси се подходи шаблонно. Новите бригади по размери и състав не бяха съобразени с конкретните условия на производство, а в някои случаи клоновите стопанства, без да променят своето съдържание, се преименуваха в бригади от нов тип; някъде се пристъпи към необосновано разширяване на икономическата самостоятелност на бригадите, без да се отчитат възможностите за самофинансиране и самоиздръжка в условията на изградената трайна специализация на производството. Не бяха разработени на място напълно въпросите по изграждането на вътрешнобригадните структурни звена, както и свеждането на вътрешностопанската сметка и акорда до непосредствените изпълнители. Това беше и една от главните причини за непълното и бавно внедряване на акордната система на заплащане на труда.

Големите предимства на бригадния, груповия и малкогруповия акорд могат да се проявят по-пълно при условие, че се изгради не само подходяща бригадна и вътрешнобригадна организация, но и ако се създадат сравнително еднакви производствени и икономически условия на отделните производствени единици. Все още в практиката при диференциране на нормативите и формиране на акордните разценки трудовите колективи се поставят в различно положение по отношение възможностите им да получават за равен труд равна заплата. Често явление е да не се отчитат конкретните изисквания на технологията за отделните култури и всички фактори, които оказват влияние върху необходимите разходи за материални средства и труд. Използването на типова технологична карта, разработена за АПК и наложена при формиране на основните нормативи шаблонно за всички производствени единици, не съдействува за пълното и последователно прилагане на стопанската и вътрешностопанската сметка и осъществяване на социалистическия принцип на разпределение според труда.

Това отрицателно влияние още повече се засилва от липсата на стабилност в нормативите и акордните разценки. Като правило те са динамични променливи величини и се определят ежегодно в зависимост от заложените със задължителните годишни планови задачи показатели. Това налага поради особеностите на селскостопанското производство още в процеса на разработване на плана да се вземат предвид постиженията през предходните три-пет години и промяната в условията на производството в резултат на постиженията на научно-техническия прогрес и осигурените допълнителни ресурси. Последователната и повсеместна интензификация на селскостопанското производство на основата на ускорено внедряване постиженията на научно-

Digitized by Google

техническия прогрес изисква задачите на трудовите колективи, условията на производство, нормативите и акордните разценки да се определят и да станат стабилни величини за по-дълъг период от време. Това може да се постигне, когато при уточняване на годишните планове за изходно начало се вземе утвърденият диференциран петгодишен план, в който са заложени съответните резерви за повишаване производителността на труда и за натрупвания в резервните фондове и на тази основа прогресивно да нарастват акордните разценки за заплащане на труда.

Акордната система на заплащане предявява и по-високи изисквания към насрещното планиране. Независимо че с насрещния план като дело на трудовите колективи в най-голяма степен се разкриват резервите, сегашната практика на формиране на нормативите и на акордните разценки (на основата на задължителните планови задачи), без да се свързват с насрещния план, не стимулира бригадите и техните подразделения към разработване на реални, еднакво напрегнати насрещни планове. Особено важно е още в процеса на разработване на насрещния план известна част от разкритите резерви да се трансформира в допълнителен фонд „Работна заплата" и да се предостави на трудовите колективи — акорданти, под формата на прогресивни акордни разценки. Това изисква много прецизно да се уточнят механизмите за формиране на общия размер на трудовото възнаграждение така, че акордните разценки да гарантират предвидената по насрещния план продукция и да стимулират увеличаването на количеството, подобряването на качеството и намаляването на разходите за производството ѝ.

●

Възлов проблем, от чието правилно решение зависи стимулиращата роля на акорда, е правилният избор на акордната форма на заплащане. Сега в практиката в еднаква степен са застъпени за бригадния (колективния) акорд формиране на разценки на тон продукция, свързани с икономията (преразхода) на материални разходи, и повишаване ефекта от качеството и фонд „Работна заплата" на 100 лева обща и чиста продукция. За различните отрасли, дейности и производствени единици приложението на тези форми е твърде разнообразно и не са редки случаите избраната форма да не отговаря на конкретните производствени и икономически условия. Най-разпространени в практиката са акордните разценки на 100 лева чиста продукция. С този обобщен показател се стимулира не само увеличаването на количеството на продукцията, но и повишаването на нейното качество и икономията на материални разходи. Главното преимущество на тази форма на акордно заплащане е, че съдържа в себе си обобщени резултати и е лесно разбираема и приложима. Освен това с нея се постига по-пълна съизмеримост на нарастването на работната заплата с производителността на труда. Приложението ѝ може да бъде още по-ефективно, ако заедно с акордната разценка на 100 лева чиста продукция се приложат коригиращи коефициенти, свързани с изпълнението на плана за някои основни производства.

През последните години колективният акорд намира все по-пълно приложение в специализираните бригади в зърнопроизводството и животновъдството. В някои случаи в рамките на бригадата акордните разценки се диференцират и конкретизират и по вътрешнобригадните подразделения — звена, агрегатни групи и др. В повечето случаи обаче колективният акорд се прилага общо за бригадата, което особено при по-голям размер създава условия за обезличаване на труда и урав-

Digitized by Google

ниловка в заплащането. Практиката показва, че резултатите са значително по-високи в тези АПК, където в бригадите се обособяват постоянни групи механизатори, към които се прикрепват по няколко култури или част от сеитбооборотът на бригадата, и на тази основа се конкретизира акордното заплащане и по-пълно се свързва с крайните производствени и икономически резултати.

В зеленчукопроизводството, трайните насаждения, тютюнопроизводството и овцевъдството широко приложение намериха индивидуалният и семейният акорд по граждански договор. В редица случаи отглеждането на земеделските култури до прибирането се извършва колективно от бригадата и акордът е свързан само с резултатите от прибирането на продукцията. Предимствата на тази смесена форма са, че по-пълно се прилага механизацията, организирано се внедряват авангардните технологии, а акордът идва да реши само отделно звено в технологията. Тук трябва да се има предвид, че акордните разценки за прибирането следва да са съобразени с нормативните разходи на труд, заложени в плана на бригадата. Заплащането на акордантите да се формира по твърди разценки и да се влияе само от количеството и качеството. Едновременно с това при определяне на акордните разценки за прибирането (а може и за провеждането на някое друго мероприятие на акорд) да се създаде известен резерв за стимулиране на бригадния колектив, който има дял в крайния продукт.

При особено трудоемките култури като ягоди, ранни домати и др. широко приложение намират семейният и индивидуалният акорд, обхващащи целия цикъл на производство. Този опит е разностранен и широко популярен. Наред с положителните му страни в някои случаи поради субективизъм при определяне размера на средствата се нарушават регламентираните с нормативни документи принципи и изисквания за заплащане на труда. Пораждат се отрицателни потребителски тенденции, като по-ниско квалифицираният труд получава по-висока оценка. Това налага строго да се разграничават регламентираните семеен и индивидуален акорд (на база приетите с инженерния проект нормативи) от предоставянето на земя, която има характер на допълнително лично ползване. Освен това при определяне размера на акордното заплащане следва да се осигурят онези отчисления, които са необходими за натрупване и разчитане с държавния бюджет и висшестоящите организации.

Интерес представляват акордните разценки под форма на вътрешна разчетна цена. Засега се прилагат главно при семейния и индивидуалния акорд, но това не означава, че са неприложими за бригадата и вътрешнобригадните подразделения и групи. При правилно формиране на акордните разценки, под формата на цена, съобразена с нормативните разходи за производство и отчисленията за бригадните фондове и за висшестоящата организация — АПК, тази форма има големи предимства. Главното се състои в това, че резултатът се вижда още в момента на реализацията на продукцията и отпада необходимостта от сделното авансиране. На практика вътрешната акордна цена на отделния продукт е равна на акордната трудова разценка и с това се създават условия за регулиране на повременното авансиране в по-малки граници (размер на аванса) до момента на реализацията на продукцията и пълното изплащане при реализирани парични постъпления. Тази форма позволява да се съчетаят в пълно единство бригадният, звеневият (груповият), малкогруповият и индивидуалният акорд.

За да се проявят предимствата на тази форма, трябва да се спазят някои основни изисквания. На първо място диференциацията на

Digitized by Google

акордните разценки по отделни продукти и производствени единици по план е свързана с конкретна прецизна разработка на нормативната себестойност и нормативите за отчисления за АПК и вътрешнобригадните фондове. На второ място стои въпросът за най-правилното измерване на вложения труд на отделните изпълнители по отделни селскостопански практики до момента на реализацията на продукцията. Опитът на някои АПК в Пловдивски, Сливенски, Толбухински, Ямболски и др. окръзи през 1984 г. показа, че тези въпроси могат да се решат, като се усъвършенствува нормативната база при изграждането на плана по бригади и вътрешнобригадни звена и се намери най-подходящ начин на съчетаване на акордните разценки под формата на вътрешноразчетна цена с повременното авансиране, както и създаване на значителен резерв от фонд „Работна заплата" и обвръзката му с крайните икономически и производствени резултати.

●

С плана за 1985 г., последната година на осмата петилетка, на селското стопанство са поставени напрегнати, но реални задачи. С усъвършенстването на икономическия механизъм и бригадната организация на труда се създадоха благоприятни условия за повсеместно приложение на акордното заплащане на труда. Необходимо е в етапа на разработването на насрещните планове и вътрешните правила за организация и заплащане на труда първичните партийни организации, партийните комитети да насочат вниманието си главно към създаване на условия за максимално използване предимствата на акордните системи на заплащане. Това налага да се осъществи нов подход в партийната и стопанската работа при внедряването на акордните системи в селското стопанство, като се даде пълно предимство на бригадния акорд, който умело да се съчетае с груповия, малкогруповия и индивидуалния акорд.

Внедряването на акорда по същество е внедряване на икономически подход в стопанската дейност, пълна материална отговорност за резултатите, надежден щит против проявите на потребителски подход. От него в най-голяма степен са заинтересовани работливите, дисциплинираните, висококвалифицираните работници и специалисти. Точно тук може да се оцени равнището на субективния фактор: на тези, които организират прилагането, на тези, които ще работят по тази система. Акордът по същество е договор за изпълнение на една производствена задача. Но едновременно с това той е и договор между тружениците от един колектив, който се ангажира с определено мероприятие. Ето защо важно значение придобива организаторската работа за изграждането на боеспособни звена, даване пълна възможност на трудовите колективи да решават самостоятелно текущите задачи, да издигат дисциплината на по-високо равнище, да се освобождават по своя преценка от неподходящите членове на колектива.

Зимният период е наситен с планова и организаторска работа. Много важно е сега да се активизират профсъюзните организации — гаранти за приложението на икономическия механизъм, да се повиши тяхната индивидуална работа с хората и всеки микроколектив. Необходимо е също така общите събрания на бригадите да разгледат обстойно този проблем, като вземат конкретни решения. В това отношение по наша преценка ролята и мястото на бригадата и бригадния съвет се подценяват в някои случаи на прилагане на семейния и индивидуалния акорд по граждански договор. Сключването на договорите, материалното обезпечаване на акордантите, реализирането на продукцията — всичко става чрез бригадата и с решението на бри-

Digitized by Google

гадното ръководство. Само така ще се реализират цялостно функциите на бригадата като производствена, икономическа и социална единица.

По-нататъшното интензивно развитие на селското стопанство изисква непрекъснато да се усъвършенстват и издигат на по-високо равнище организацията и заплащането на труда. Практиката показва, че най-новото, най-прогресивното си пробива път тогава, когато се вземе на отчет и получи пълна подкрепа от партийните организации и партийните комитети. Това сега е главното условие за пълно мобилизиране на трудовите колективи за решаване на големите задачи, за по-пълното и повсеместно прилагане на икономическия подход в селското стопанство.

Иван ВАСИЛЕВ
сътрудник в отдел „Селскостопански"
на ЦК на БКП

ОТГОВОРНОСТ НА ПЪРВИЧНАТА, ОТГОВОРНОСТ НА КОМУНИСТИТЕ

Сега, когато гледам натрупаните материали и премислям отново проведените разговори, струва ми се, че някак набързо се съгласих да пиша за отговорността на първичната партийна организация и комунистите за научно-техническия прогрес от Научноизследователския химикофармацевтичен институт в София. Това е така не само защото институтът е с 36-годишна история и с вече затвърдили се традиции, не само защото партийната организация е една от изявените в район „Христо Ботев", а и защото точно тук се вижда и чувствува това, което сега наричаме с крилатата фраза революционно мислене, революционен подход, революционно действие.

МАЛКО ИСТОРИЯ

Преди 36 години към обединение „Фармахим" се създава ведомствен институт, чиято задача е да търси нови структури и медикаменти. С течение на времето институтът се преориентира заедно с научната работа и към непосредствено внедряване на новите лекарствени препарати.

Ето част от известната в колектива хронология. Допреди десетина години сътрудниците на института при разработването на нови медикаменти и структури са достигали най-много до един отчет пред научния съвет. Може би малко опростено е да се каже, но на практика това е било написването на няколко постигнати формули. И с това се изчерпвала дейността. Нямало е грижа за приложението, за технологиите на производството на новите лекарства и препарати. И за необходимата апаратура, енергия, кадри и т. н. дори и дума не е ставало.

Digitized by Google

Сега в института си спомнят, че около 1972 година започва ориентацията към производството. Но едва към 1978—1980 година има какво да се отчете по непосредственото свързване на най-новите постижения на научната мисъл с практиката. Започва нов по своята същност период, свързан с внедряването на новия икономически механизъм в това научно звено. Първите обиколки на заводите, които се правят по инициатива на института, и подписаните протоколи за съвместно внедряване на научни разработки вече придобиват юридическа сила.

Тази хронология наистина заема няколко реда. Но по същество това е един нелек период, в който е осъзната необходимостта от ново действие, от конкретно претворяване на голямата партийна стратегия в областта на научно-техническия прогрес в параметрите на един институт, на едно производство, на един колектив.

В КАКВО СЕ СЪСТОИ НОВОТО?

Както във всяка инженерно-внедрителска организация, тук е концентрирана дейността по разработването на нови изделия, т. е. нови препарати и лекарства и внедряването им. В основата на постигнатите резултати лежат правилното и творческо прилагане на новия икономически механизъм, насрещното планиране, добрата организация на работата. И преди всичко ръководната роля и отговорността на първичната партийна организация, отговорността на всеки комунист за внедряването на новото и довеждането докрай на поръчаната задача.

Един малък пример. Характерна особеност на насрещното планиране в института е приемането на план, включващ максимално използване както на неговите налични мощности, така и тези на трудовия колектив. Така е на много места. Но тук са намерили една своя особеност. Вече всяка година колективът поема задължението да изпълнява определен брой теми с ускорен график и със завишен обем на работа спрямо плана. Сред него това задължение носи названието работа по 10-те ускорени задачи. Този подход позволява да се поставят и решат едновременно няколко неща: по-пълно да бъде използвана наличната материална база в промишлените експериментални халета на института; предсрочно да се задоволят нуждите на аптечната мрежа от търсени, високоефективни медикаменти; директно сблъскване на новите производства с потребителите у нас и в чужбина, което предварително изяснява реалния обем на бъдещото производство; решително подобряване качеството на технологическите разработки, опаковката и дизайна на готовите лекарствени форми; рязко съкращаване процеса изследване — внедряване. И не на последно място — приходи в неговите фондове, които могат да се използват и за бъдещото разширяване на дейността му, и за социалните нужди на колектива. Тук е нужно само едно допълнение — експерименталната база, т. е. халетата, за които споменавам, с тази програма за работа по същество са превърнати в един малък високоефективен завод към института.

И така в посоченият пример на практика става реализирането на едно ново мислене и ново действие. Но то има и продължение. Институтът с неговото експериментално производство е взел присърце и самото внедряване на изпитаните нови разработки в заводите на ДСО „Фармахим“, които ще ги произвеждат в бъдеще. Това е втората част, която също заслужава внимание и определена положителна оценка.

Какво се получава на практика. На базата на най-новите постижения на техническия прогрес сега в Научноизследователския хими-

Digitized by Google

кофармацевтичен институт се изработват нови лекарства, необходими за населението на страната и имащи голяма конкурентна способност на международния пазар. С популярната сред колектива програма за 10-те ускорени задачи и наличието на производствената база тук се произвеждат количества, по чиято реализация се отчитат множество фактори. В същото време групи от работници на института помагат на колективите от съответните заводи за внедряването на новото производство. И ето го пътя наука — производство, съкратен, пряк и реален.

ПОДХОДЪТ НА ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Резултатите са добри. Те са реалност, която може да се изрази с цифри и проценти — и на печалбата, и на внедряването, и на обновяването на техниката, т. е. с цифрите и данните за новото и резултатите от него. И точно тук е мястото да се посочат ролята на партийната организация, механизмите на партийната работа, партийният подход и ръководство, които са също такава реалност, основен фактор за постигнатото и, може да се каже, гарант за бъдещите успехи.

Преди всичко в плановете на партийната организация въпросите, които по един или друг начин опират до пряката научна и внедрителска дейност, са централни и винаги детайлно обмислени. Дори само беглото виждане на някои от проблемите, с които се занимава партийното събрание, вече говори за действен политически подход в практиката. През първото полугодие на тази година например на партийно събрание е направен анализ на работата по подобряване фондовъоръжеността на института и е изслушан отчет за изпълнение мероприятията, приети във връзка с 49-о постановление на Министерския съвет, и на постоянните партийни поръчения. Разгледана е също реализацията на мероприятията по обществения преглед на качеството. Обсъден е анализът на проблемите, свързани с насрещното планиране в института. Заедно с това на друго партийно събрание най-обстойно е разисквано по задачите на института в светлината на решенията на Националната партийна конференция. А в края на шестмесечието е направена оценка на резултатите от партийния контрол, оказан за изпълнение на задачите, достигнали етапите полузаводско изпитание и внедряване. Оказва се, че списъкът не само не е малък, но в него са включени основните и най-важните за момента задачи на колектива.

А заедно с това през същия период партийното бюро вече е гледало напред, като е подготвяло дългосрочна програма за работата по квалификацията и качествения състав на кадрите в института. Обсъдена по-късно, тази програма става решаваща за бъдещето на всички звена на института.

Вторият въпрос, свързан с механизма на партийната работа при решаването на въпросите на научно-техническия прогрес, е спецификата на организацията на работата в различните направления. От няколко години комунистите са разпределени в комисии, т. е. всеки от тях има постоянно партийно поръчение да участвува в една комисия или нейно подразделение. А централната измежду всичките четири комисии се занимава с производствената дейност. Нейните подразделения са по: инженерно-внедрителската дейност, научната организация на труда и качеството, квалификацията ... — една богата палитра от действуващи, активни органи, които имат задачата да работят в различните насоки на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Комисиите работят по годишни планове. В тях са събрани задачи, изведени от проблемите, които стоят за изпълнение пред колектива на института или са поставени от първичната партийна организация. Интересно е решен въпросът за контрола. Всеки втори месец партийното събрание има една определена последна точка в дневния си ред: отчет за изпълнението на постоянните партийни поръчения. И едно уточнение: по функционални комисии. Тогава партийното събрание изслушва и оценява комунистите, които се отчитат за определения период от време по точно поставени задачи.

Като помощни органи, създадени от първичната организация за работа в дадено направление, комисиите си поставят конкретни задачи. Ето например въпросите, с които се занимава подкомисията по инженерно-внедрителска дейност през миналата година. Тя е натоварена да следи за модернизацията и реконструкцията на производствените халета, в които се извършва експерименталното производство, организира курсове на няколко нива, свързани с автоматизацията на производството, които са задължителни и за комсомолците. Тук се води отчет за изпълнението на плана и реализацията на 10-те ускорени задачи, на плановите задачи на етап полузаводско изпитание и внедряване. Тази подкомисия отговаря пред партийното бюро за сключване на договорите по инициативата „институт — база — завод". Тя организира и обучението на изпълнителските кадри от заводите преди внедряването на новото производство, което е една от най-трудните задачи засега. Тази подкомисия също е натоварена чрез партийни форми да провежда оперативен контрол за стопанисването на социалистическата собственост и енергийната база на института. Тя осигурява и връзката с друга една комисия — по идеологическата дейност — за осигуряване гласност на провежданите мероприятия.

В другите комисии и техните подразделения задачите са формулирани съобразно направленията на техните дейности. Така работата достига до всеки комунист и всеки е отговорен по даден въпрос, в дадено направление. Комисиите изпълняват поставените им задачи, обобщават и анализират разностранната информация, с която разполагат, и така помагат на първичната партийна организация да ръководи и контролира, да взема правилни решения в необходимата насока.

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ СЪС СВОИ ЗАДАЧИ

Докато комисиите са помощни органи на първичната партийна организация, дванадесетте партийни групи като организационни единици са конкретният център, реализаторът на партийната работа в малките звена на института — отделите и лабораториите. Задачите на партийните групи включват конкретни действия преди всичко при подбора на тематиката и цялостното изпълнение на решенията в условията на института. На практика това става в ерещи на групата с ръководителите на звената и на темите, които се разработват. Заедно с това най-широко се използват и отчетите на комунистите. Получената информация дава възможност правилно да се насочват усилията на партийната група, своевременно да се виждат трудностите от различен характер и да се вземат мерки за преодоляването им.

В партийните групи се поставя солидна основа за обоснован и правилен избор на ускорените теми за разработване. Но не е само това. Партийните групи са тези звена, които са натоварени да водят отчет на всички въпроси, свързани с етапа внедряване и по-специал-

Digitized by Google

но с етапа полупромишлено изпитание. Този момент е изключително важен, защото качествата на една технология се разкриват именно тогава, когато стават ясни положителните и отрицателните страни, когато се набелязват пътищата за технологично решаване на отделните операции и възли, когато се изяснява икономическата ефективност на експериментираната технология.

Партийните групи водят на отчет и всички теми на звената, включени в ускорения график на института. Те са организационните звена, които работят с всеки член на трудовия колектив. В тях се отчита дейността на всеки комунист, отговорността му за поръчаното дело, за творчеството му при неговото изпълнение, за съпричастността към задачите, поставени пред колектива. И още нещо. Чрез специфичните си форми на работа партийните групи подпомагат партийните организации за един по-конкретен, много по-действен и качествен контрол.

ИНСТИТУТ — БАЗА — ЗАВОД

Вече споменах, че през 1978—1979 година, още преди въвеждането на новия икономически механизъм, институтът потърси пътища за връзка със заводите производители. В условията на новия икономически механизъм подписаните договори придобиват юридическа сила и стимулират колективите за бързо внедряване на новата технология и новите производства. Създават се условия за стриктно изпълнение на задълженията от двете страни. Договорите сега обвързват колектива на института, базата за развитие на завода и самия завод. Те са точни, задължаващи, изискващи. По само с договори работа не се върши. Партийната организация и административното ръководство отново търсят ефективно решение на партийната задача за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и непосредствено свързване науката с производството.

Първата крачка е организирането на така наречения празник на внедрителя. Началото му е сложено през 1978 година. През 1984 година неговият пореден номер е 7. Не бих поела отговорността да определя тази форма на работа като организационна или идеологическа. Ще кажа само, че тя е много полезна и популярна. Започнала като среща между административните, партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства на института и заводите, днес колективът на института счита този ден за свой професионален празник.

На тези ежегодни срещи, чийто състав вече е многократно разширен, се отчитат постиженията, прави се равносметка на постигнатото, награждават се отличилите се колективи и индивидуалните първенци при внедряването на новите производства. На тях се говори и за неудачите. Сочат се най-добрите пътища за бъдещата работа. Споделя се опит. Всяка година празникът на внедрителя се обогатява и резултатите от него дават все по-добри постижения.

Едно малко допълнение. Във връзка с празника на внедрителя по инициатива на идеологическата комисия към партийната организация са учредени почетен знак „Институт — база — завод" с грамота, специални флагчета и други морални награди. С тях се удостояват отличилите се внедрители и цели звена от института и съответните заводи. Прилагат се и други вътрешни почетни знаци като морален стимул за постигнати успехи в производствената и обществената дейност.

Процесът внедряване никак не е лек. В много случаи въпреки предварителните изпитания при пренасянето на технологията от ин-

Digitized by Google

ститута в завод
характер. Точн
отношение към
години започна
натата схема „
нето на механи
ни в тези коле
тиране правата
ствената, така
ви се изграждр
форма на пол
отговорната за

Анализира
ното бюро на
ма на работа
че групите им
парати в завод
водство спома
подготовката
вини и матери
възникнали п
то на триедин
ването на тр
нието на общи

Практика
почнат да де
създават усл
тодите за ан
бягват някои

Има и д
включат кур
се провеждат
то между ко
писани дори
тута и завод
жат на ежег

Всички
лемия лозу
изпълнение
женията на
жението на

●

Когато
на всеки к
то на най-
нуемо въп
първо мяс
то ръково
дейността.
Не по-мал
с изпълне
комунист.

Прог
зана с из

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

ПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 3 ФЕВРУАРИ 1985 година XXXII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Демократизмът и революционната активност на комунистите . 3

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Д. Петков — С работническа гордост и партийна взискателност . 32
Д. Станоев — Предизвикани размисли 38
П. Стамов — Революционност в действието — конкретност в отговорността 43
Г. Съйков — Грижи за перспективите на една инициатива . . . 49
К. Динков — Многостранна критична оценка 54

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Г. Спасов — Високи критерии 58
Д. Томов — Окръжна конференция 65

Активната позиция на комуниста

Г. Колев — Пак за личния пример 66

КПСС— ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

О. Толмаджев — Широкото понятие качество 72

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

А. Качулски — Суматоха 77

Digitized by Google

ститута в заводите се срещат затруднения от обективен и субективен характер. Точно тук искам да дам пример с още една форма за ново отношение към практиката. По инициатива на института от няколко години започнаха да се създават триединни колективи на базата на познатата схема „Институт — база — завод". Вече е история изясняването на механизмите, задълженията и взаимодействието на трите страни в тези колективи. Ежегодно се сключват и договори за регламентиране правата и задълженията на тези нови звена както в производствената, така и в обществената дейност. Към тези временни колективи се изграждат и временни партийни групи като организационна форма на политическо ръководство и контрол при изпълнението на отговорната задача на внедряването.

Анализирайки дейността на временните партийни групи, партийното бюро на института смята, че това е една много перспективна форма на работа при техните условия и задачи. Вече може да се каже, че групите имат определен дял при внедряването на институтски препарати в заводите в Разград, Пещера, Троян и др. Партийното ръководство спомага да се решават много конкретни въпроси, свързани с подготовката на цеховете и апаратите за работа, доставката на суровини и материали, осигуряването на помощен персонал. Решават се и възникнали противоречия и нередности. Не по-маловажно е значението на триединните колективи и временните партийни групи за опознаването на трите колектива и правилното им насочване при изпълнението на общите задачи.

Практиката показва, че временните партийни групи трябва да започнат да действуват преди определения за внедряване срок. Така се създават условия за предварително запознаване с технологиите и методите за аналитичен контрол от сътрудниците на заводите и се избягват някои затруднения, предшествуващи внедряването.

Има и други форми на съвместно действие. Към тях трябва да се включат курсовете за квалификация на кадрите от заводите, които се провеждат в института. Не по-малко е значението на съревнованието между колективите. На последния празник на внедрителя бяха подписани дори програми за дългосрочно сътрудничество между института и заводите внедрители за периода до 1990 година, които подлежат на ежегодно допълване.

Всички форми на работа са едно практическо реализиране на големия лозунг за съвместна дейност между институтите и заводите, изпълнение на една партийна задача, свързана и с реализиране постиженията на научно-техническия прогрес, и с ефективността от приложението на научните разработки в практиката на производството.

●

Когато се говори за отговорността на партийната организация и на всеки комунист за свързването на научната работа с внедряването на най-новите и най-високите постижения в производството, неминуемо въпросът опира до всички аспекти на партийната дейност. На първо място, разбира се, излизат проблемите, свързани с партийното ръководство, с политическия подход, с контрола, с качеството на дейността, с отговорността, т. е. с механизма на партийната работа. Не по-маловажна е възпитателната дейност, защото тясната ѝ връзка с изпълнението на най-отговорните задачи трябва да е ясна на всеки комунист.

Програмата на партийната организация е амбициозна. Тя е свързана с изискванията на най-новото в научната и производствената ра-

Digitized by Google

бота и заедно с това — с най-новото в партийните постановки. Сега например партийното бюро заедно с административното ръководство си е поставило задача да приеме система за работа с кадрите в института, да подобри организацията и контрола върху квалификацията и преквалификацията на сътрудниците. Заедно с това се обръща сериозно внимание върху работата на профорганизацията и предоставянето ѝ нови, несвойствени за нея отговорности и задължения. На младежката организация се възлагат надежди като на един истински резерв при реализиране на програмите за бъдещата работа. Под окото на партийната организация стоят и множество въпроси, свързани със социалното развитие на трудовия колектив, което е от съществено значение за реализирането на задачите.

И всичко, взето заедно, говори, че през последните години цялата политическа, организаторска и идеологическа дейност на първичната партийна организация е подчинена на една задача: научно разработване на качествени лекарствени средства и препарати и ускореното им внедряване в производството.

Какво постигна партийната организация при изпълнението на тази задача? Преди всичко това е мобилизирането на всичките сили, на колективния ум и постигането на цели, които някои специалисти определяха по-рано като неизпълними. Решително бяха подкрепени и защитени кадрите, които проявиха и проявяват смелост и инициатива и с цената на разумен риск поемат отговорност за изпълнението на поставената задача. Видяха се и собствените грешки при планирането и изпълнението на задачите — понякога неравномерното разпределение на дейността по секции, недостатъчната настойчивост пред различни органи за изпълнението на програми, свързани с реализирането на главната задача. Прилагайки този подход, дойдоха и критериите за оценка — на общата работа, на дейността на всеки комунист, на всеки служител; качеството на научната разработка, внедряването ѝ, резултатите, получени в завода, удовлетворението да видиш в ръцете на хората това, което си творил няколко години.

Нима това не е новото виждане на партийната работа в един институт? Не трябва ли да бъде това един от примерите, който да подкрепи големите партийни насоки за нов подход и нови действия в реализирането на постановките за революционно мислене и революционно действие.

Мария ТУЗЛУКОВА

Digitized by Google

МЛАДЕЖТА — БЪДЕЩЕ И СИЛА

Във великолепната старинна сграда на кметството в Кечкемет прочетох девиза на града: „Нито височина, нито дълбочина ме плаши". Това верую, идващо от древността и пътуващо към бъдещето, много добре обясняваше смисъла на нещата, които бях вече чула относно програмата за работа с младежта — тенденциите в реализацията на партийната новеля за изграждането на подрастващите като личности знаещи и можещи.

Малко преди това Гашпар Киорош, първи секретар на Кечкеметския градски комитет на Унгарската социалистическа работническа партия, бе посочил, че самият закон на социалния прогрес изисква всяко ново поколение да издига на по-високо равнище своята общообразователна и специална подготовка, превъзхождайки определено предшествениците си. Това е, така да се каже, стратегическо направление в дейността на партийните органи и организации. Защото грижата за бъдещето е преди всичко грижа за изграждането на многостранно и професионално подготвено, граждански активно младо попълнение.

Това становище по-късно бе подкрепено в друг разговор — с партийния секретар в кооперативното стопанство „Ленин" Лайош Бозо, който развиваше тезата, че за него и за партийния комитет в стопанството „най-важната инвестиция е тази, която се влага за развитието на интелекти". И това не бяха само думи. Това бе кратко обяснение на реални факти: средната възраст на работещите в кооператива е 36 години, 400 от 1100-те работници тук са специалисти, 40 стипендианти на стопанството в момента учат във висшите учебни заведения.

Все в този смисъл бяха и становищата от другите ни срещи и разговори в окръг Бач-Кишкун с център Кечкемет: в условията на научно-техническата революция, когато информацията нараства лавинообразно, а необходимостта от отлично владеещи своята работа хора расте с часове, къде да насочат вниманието си партийните органи и организации, за да бъдат резултатите в това направление осезателни.

Мненията бяха еднопосочни: от заместник-завеждащия отдел „Култура, наука и образование" в Централния комитет на УСРП Андраш Кноп до секретаря на партийната организация на преподавателите от СПТУ № 608 в гр. Кишкунфеледхаза Ене Ласло. Те се свеждаха до следното: заедно с възпитанието чрез производителен труд, съобразен с възможностите на ученика, ни най-малко не трябва да се пренебрегва важността на проблема за многостранното развитие на младия човек. Напротив — този проблем има изключителна важност, тъй като именно ранните години са време за трайно овладяване на всички основни предмети, на важни общообразователни дисциплини, включително и хуманитарните, без които личността не може да се формира като творческа, търсеща — с богат интелект. При съвременните условия художествените потребности са присъщ компонент на цялостната система от разнообразни човешки потребности. Партийните органи и организации ги разглеждат както от социологическа, така и от психологическа гледна точка. Тези два подхода не се противопоставят, а се допълват.

Все по-често в партийните комитети и организации се поставя въпросът за търсенето на равновесие между обществените грижи за младежта и обществените изисквания към нея: за оптимизация на обективните социални механизми, под влияние на които се изгражда структурата на потребностите, интересите, ценностните ориентации, цялостният нравствен облик на младото поколение. Търсят се пътища за последователното прилагане на принципи във възпитателната практика. Извисява се ролята на партийните организации в училищата и висшите учебни заведения, растат изискванията за повишаване качеството на преподавателския труд, ефективността на възпитанието на младежта се търси в пряка зависимост от социалната ѝ активност. Целта е младите хора по този начин все повече да се превръщат от обект в активен субект във възпитателната дейност и в непосредственото обучение в училище, за да могат с помощта на преподавателите, на комсомолската и пионерската организация да реализират своите индивидуални програми за усъвършенстване и самоусъвършенстване. При това неизменно се търси еднопосочност на личните

Digitized by Google

и на обществените интереси. Какъв подобър влог в утрешния ден на страната?

Както изтъкна секретарят на окръжния комитет на Унгарската социалистическа работническа партия в окръг Бач-Кишкун Шандор Катанич, през последните години се наблюдава качествено изменение в сферата на народната просвета и всеобщото образование. За изпълнение на огромните задачи, които стоят пред съвременното общество, се изисква и съвременна организация на учебното дело. Всички сили са съсредоточени за изпълнението на тази повеля на времето. Три четвърти от децата на предучилищна възраст посещават детски градини, голяма част от учащите се от покрайнините на окръга и от малките селища са настанени в училищни интернати.

— За промишлеността и за селското стопанство — каза Шандор Катанич — са необходими все по-добре подготвени специалисти, все по-квалифицирани изпълнителски кадри, затова голямо внимание обръщаме на развитието на професионалнотехническата подготовка на младите хора в специализирани училища. За подготовката на специалисти с висше образование голяма роля играят петте института в окръга.

Ние особено държим на интеграцията на просветните и културните учреждения в работата по комплексното изграждане на младата личност. Функциониращият от няколко години окръжен културен дом се превърна в център за осъществяване на задачата за разгръщане на многостранна образователна подготовка. Превърна се в масово движението за изграждане на младежки клубове, оживи се дейността на приятелите на различните видове изкуства, станаха по-активни художествените самодейни групи и състави.

Програмата за многостранното развитие на младата личност изисква обстойно изучаване духовното наследство на народа — на нашите художници, писатели, на историческите и държавните деятели. Младото поколение не може да върви напред, ако не вниква в здравите народностни традиции, ако не черпи сили от трайното и голямо богатство, създадено преди него и позволяващо му да множи по-нататък културните съкровища на нацията. В този край на страната са се родили, живели са и са творили такива изтъкнати представители на унгарската култура като драматурга Йожеф Катона, поета Шандор Петьофи, писателя Ференц Мора, изследователя на унгарската народна музика Золтан Кодай. Творческият институт, носещ името на Золтан Кодай, се превърна в теоретически център за подготовка и преподготовка на кадри. За активизирането на културната дейност в града и специално в работата на училищата за всестранното развитие на младежта особено помага целенасочената и богата дейност на дома на художниците, на Педагогическия институт и на дома на науката и техниката, превърнали се в центрове на кипящ културен живот.

Тук от особена важност е въпросът за необходимостта чрез механизмите на разпространение на художествените ценности да се насочват и формират вкусовете и предпочитанията на публиката, отделните социални и възрастови групи, като се възпитават трайни интереси към истинското изкуство в цялостното негово многообразие. Само подобен подход може да гарантира изграждането на хармонични и многостранно развити личности с високо социалистическо съзнание и духовна култура. Анализът на работата по разпространение на художествените ценности разкрива още един съществен проблем: необходимостта от утвърждаване в практическата дейност високи критерии за ефективност. Понякога, защо да крием, спираме до количествените критерии. Те не са за пренебрегване, но не бива да бъдат единствените, тъй като не ни дават информация за качествените промени, които настъпват в съзнанието и поведението на хората. А без информация за реалните резултати не може да се насочват и управляват процесите в културния живот.

Шандор Капитан — главен директор на Института по машиностроене и автоматизация в Кечкемет, каза:

— Наричан различно — атомен, електронен, космически, нашият век е време на невероятен научно-технически прогрес. Основна характерност на този век е фактът, че той създаде нов тип общество — социалистическо, в условията на което научно-техническата култура стана достояние на широките народни маси. Това е забележително явление — широката възможност за творчество, — защото и атомните електростанции, и електронноизчислителните машини, и свръхзвуковите самолети са нищо без хората, без техните знания, способности, опит. В някакво издание съветски социолог предлагаше да се опитаме да си представим, че внезапно множество машини са изнесени от високоразвита в изостанала страна и обратно — напредналата страна е получила в замяна нискоразвита техника. Какво би се получило след известно време? Вероятно прекрасната съвременна техника би се превърнала в купища метални отпадъци, не би имало кой да я прилага. И същевременно творците от високоразвитата страна благодарение на своите познания биха създали всичко отново, при това на по-високо ниво. Човекът с неговите знания и опит е главната движеща сила на научно-техническия прогрес.

По-нататък Шандор Капитан разказа, че студентите от неговия институт са насочвани към научно-техническо творчество, че главна тема на партийната работа в това учебно заведение е да се работи така, че да бъдат създавани кадри за бъдещето, а не само специалисти за сегашния ден. За целта е изградена съвременна техническа база в самия институт и вече се е скъсало с практиката да се прехвърлят отговорности от заводите към учебното заведение и обратно. Функциите са разграничени, всеки отговаря за опреде-

Digitized by Google

лямо количество и качество дейност в обучението и адаптацията на младите инженери към високоотговорния труд, с който имат да се справят. Особено внимание партийното и административното ръководство отделят и на проблема за преквалификацията на инженерните кадри, тъй като на всеки пет години тези специалисти трябва да осъвременяват подготовката си. В това отношение отговорността на преподавателите от висшето учебно заведение и от базите за развитие е подчертана, партийните организации обстойно се занимават с тези въпроси.

Питам Шандор Капитан за взаимоотношенията му с партийния комитет на института и неговият отговор е лаконичен:

— Преди да стана главен директор, бях партиен секретар на този комитет, тъй че съдете сами. Предполага се, че познавам същността на нещата, а, от друга страна, не би следвало да ми липсват навици на колективизъм и висока етика в преследването на една обща цел: изграждането и реализацията на младата личност.

— Кои са главните нерешени въпроси във вашата практика?

— Много още неща в нашата образователна политика могат да се подобрят. Имам предвид преди всичко качеството на преподаване, по-нататъшното укрепване на връзките с производството, засилването на младежкото техническо творчество и по-тясното му обвързване с непосредствените производствени задачи. Само 40 от нашите студенти се занимават с научна работа и това все още не е задоволителен процент, тъй като големият резерв — развиване на способностите на бъдещите инженери-творци, не е използван в достатъчна степен.

За работата за развиване способностите на младите хора говориха и други участници в разговора, състоял се в партийния комитет на педагогическите кадри от Кечкемет. Изразено бе разбирането, че трябва да се засилва интересът към избрания вид дейност в специализираните училища и във висшите учебни заведения. Буквално бе споменато, че талантът се развива със засилването на увлечението в работата, че талантът по своята същност е любов към работата, към процеса на дейността.

Ето още две мнения:

— Нашите изследвания ни доведоха до извода, че общото в способностите при отделните видове дейност се обяснява различно. Едно от възможните обяснения се състои в това, че при търсенето на решение на най-различни научни, художествени и практически задачи е необходима опора върху съдържащите се в техните условия сходни свойства на нещата, връзките и отношенията.

— Нашите педагогически наблюдения показват, че наред с такива общи способности, които имат широк спектър на приложение, съществуват и съвсем специални способности, свързани със строго определени видове дейност. Към тях се отнасят например музикалният слух, способността на художниците да възприемат перспективните изменения на свойствата на предметите и много други. Но разликата между общите и специалните способности се проявява у всеки човек най-често при една, рядко при няколко вида дейност и в зависимост от това те придобиват една или друга специализация. Стремежът на партийните организации в училищата е да създават атмосфера на целенасочено формиране на способности у младите личности.

Секретарят на партийната организация на педагозите Дюла Ковач разказа, че сега тук акцентират върху повишената отговорност на преподавателите за развиване на способностите, за формиране на творческо отношение на учащите се към усвояваните дисциплини. Изискването е членовете на партията по-малко да се позовават на трудностите, повече да се стремят да ги преодоляват. В партийния комитет се отрича практиката да се връщат към един и същи въпрос, утвърждава се умението да бъдат изпълнявани докрай взетите веднъж решения. За повишаване качеството на преподавателския труд се стремят да бъде оказвана всестранна помощ, особено методическа.

Както изтъкнаха нашите събеседници, работата за целенасоченото развиване на способностите на учащите се особено е подпомагана от по-нататъшното засилване на естетическото възпитание като организиран, единен, цялостен, непрекъснат процес. Прилагат се активни и пасивни форми на общуване с изкуството, търси се специфичното въздействие на отделните видове и жанрове изкуство върху човека.

В института „Золтан Кодай" и в дома на културата в Кечкемет ни разказаха, че тук не се стремят към постигане на художествено познание въобще, а на такова художествено познание, което цялостно активизира човешката личност, мобилизира я и тласка развитието ѝ напред. Целта е чрез различните форми на работа да се изграждат художествено-познавателни способности, система от познания за основните художествени явления и факти.

Осъществяването на програмата за съвместна работа на културните институти и училищата цели у младите хора да се създадат широки културни интереси, потребност от общуване с изкуството, да притежават те богата общохудожествена информираност за най-ценното в изкуството, създадено през вековете, както и за текущия културен живот в обществото с неговите най-ярки процеси, закономерности, идеи. Целта е още младите да проявяват активно естетическо отношение към действителността, като поддържат непрекъснат стремеж за самопознание и самоусъвършенствуване.

Общото в становището на моите събеседници от различните партийни комитети, творчески институти и учебни заведения е, че те създават и ще продължават да създават все по-богати възможности за изграждането на действена естетическа и нравствена позиция на младежта, която да намира изява в нейното цялостно пове-

Digitized by Google

дение, в разгръщането на творческите й сили в различните сфери на социалния живот.

И това е съвършено естествено. Та нали само на човека е дадено да постигне невъзможното и нали знанието е онова, което по най-съществен начин изгражда личността? Училищните и студентските години са време за целенасочена дейност, за изстрадване на тези истини от всеки млад човек поотделно.

Младежта е бъдеще и сила, затова й се поверява такава отговорност. Затова и грижите за младите хора от страна на педагози и учени, на партийни работници и дейци на културата нямат предел. Те са основани на максимата: в дейността с младите е малко да се върши достатъчното; нищо не е свършено, ако не се работи повече от достатъчно.

Мила ИЛИЕВА

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ НА ПОЛИТИКАТА

Неотдавна излязлата книга на проф. д-р Минчо Семов „Политиката — теория и история" може да се сравни с една своеобразна политическа енциклопедия. Тя е не само умело преплитане на теория и история на политиката. Само то да беше, пак заслужаваше адмирация. Диференциацията на теоретическото и историческото познание доведе до забравата на аксиомата, че теоретическото е извлечено от историческото, а историческото е конкретно приложение на теоретическото. Онова, което респектира в тази книга, са мащабът и размахът на политическото мислене, богатството и широтата, пъстротата и разнообразието на политическите идеи, теории, възгледи, позиции, постановки, които се анализират и оценяват, потвърждават или отхвърлят. Минчо Семов ни потопява в света на политиката от древността до наши дни. Имената на политическите мислители се менят, възникват и загиват политически партии, течения и съюзи, политическата практика се обогатява, човешката мисъл навлиза все по-дълбоко, представите за политиката се разширяват, за да се дойде до марксистко-ленинските обобщения за същността, функциите и съдържанието на политиката. Без да пренебрегва границите на времето, като ни връща към корените и азбучните истини за политиката, давайки ни да преценяваме какво е развито и какво — забравено, Минчо Семов умело обвързва миналото, настоящето и бъдещето на политиката, извежда най-важните уроци за политическия живот и дейност.

Монографията е безспорно творческа сполука на автора, завоевание в неговите научни търсения. В същото време тя е крачка напред в обобщаването и систематизирането на марксистко-ленинските възгледи за политиката и нейните социални функции. Нейната поява сложи край на пла-

Минчо Семов, Политиката — теория и история, С., Партиздат, 1984, 446 с.

Digitized by Google

тоническите признви за необходимостта от създаването и обособяването на общотеоретическа наука за политическите структури, отношения и дейности, за политическия живот и неговите закономерности. Запознаването с изложените, обосновани и структурирани в книгата идеи, възгледи и принципи за същността и социалната роля на политиката дава основание да се твърди, че е направен ценен принос в развитието на марксистко-ленинската политология. Освен чисто научно, книгата се вписва в съвременната политическа атмосфера и с това придобива важно обществено значение. Излязла в момент на силно политизиране на обществените отношения, на широка дейност за по-нататъшно демократизиране на политическата система у нас, на последователно прилагане и утвърждаване на политическия подход в партийната и обществената дейност, тя несъмнено ще въоръжи читателите с комунистическите възгледи за политиката и съвременните подходи за претворяването им в практиката, ще способствува по обратен път за научно управление, разгръщане и задълбочаване на тези процеси.

В пълно съответствие с диалектико-материалистическата теория Минчо Семов извлича политиката от развиващите се класови разбирания и противоречия, в органическа връзка с образуването на държавата. Политиката е отражение на класовото господство. Създаването на публичната власт като нова форма на социалната връзка и средство за регулиране на отношенията между хората е обективна основа за възникването на политиката. Или както сполучливо той определя града за роден място на политиката, а „военната демокрация", през която преминава нейното детство.

С умение и професионален усет авторът разкрива връзките и взаимодействията между политика, публична власт и класови интереси. Върху тази основа аргументирано обосновава същността на политиката като отношение към средствата за производство, към мястото в системата на организацията на труда и към начините и размерите на получаване на една или друга част от общественото богатство. „В нейното съдържание — пише Семов — се включват процесите на осъзнаването на интереса и мястото на класата (групата) и т. н. в системата на обществените отношения, на формулирането на класовите цели по отношение на публичната власт, на изясняването на отношенията с другите класи (социални групи), на създаването на практическата сила, способна да постигне желаните промени и положения чрез сплотяване и мобилизиране на собствените редове, чрез подкрепата на съюзници от другите класови и социални сили, на изясняване средствата и методите на публичната власт и нейното използване в името на класовия интерес и цели" (с. 24). Това е основната идея и мисъл, която пронизва цялата книга и поради това й дава една вътрешна закономерна връзка и единство.

През призмата на тази основна мисъл е разкрита и оценена теорията на робовладелческата политика, основатели и найярки представители на която с право се смятат Платон, Аристотел и Цицерон. Задълбоченият анализ на нейните постулати за произхода на властта, политическия механизъм на изборите, политическите права и задължения, политическата борба за публичната власт, политическите функции на законите, политическата и военната сила, политиката и международните отношения дава ярка представа за равнището на обобщенията, до което са достигнали мислителите в древността, традициите, които са оставили, и перспективата на еволюцията, очертана от тях. И много прав е М. Семов, като подчертава, че тази теория „има своето отражение в следващото развитие на политическата история на човечеството и това се отнася и до нас, макар в бързината и динамиката на всекидневието ние невинаги имаме време да си спомним за тях. Това е минус за нас, а не за древните" (с. 68).

Основната идея на книгата, че политиката е класово отношение към публичната власт намира своето ярко изображение при характеризиране на буржоазния подход към политиката. Тук Минчо Семов нагледно показва силата и големите възможности на интеграцията между политикоикономическия, социологическия, логичния и историческия метод на изследване. Политическите идеи, теории и възгледи на буржоазията се извеждат от социално-икономическата зрелост на формиращите се капиталистически обществени отношения. Логиката на икономическите интереси довежда буржоазията до политическата борба за овладяване на публичната власт. А тази борба я подтиква към радикални политически идеи, които по своята насоченост са тираноборчески и хуманистични. И за да не бъде тезисно и преднамерено, авторът на книгата свързва диалектически буржоазната политическа мисъл с обществено-политическата панорама в Европа и Северна Америка. Читателят е въвлечен в увлекателен и синтезиран анализ на светската политическа доктрина на Макиавели, на буржоазния политически компромис на Бейкън, Хобс и Джон Лок, на политическия радикализъм на Монтескьо, Дидро, Д'Аламбер и Русо, на политическите теории на Хегел, в които буржоазната класа намира удовлетворение на своя частен интерес.

Естествено е главите за отношението и подхода на работническата класа и комунистическата партия към политиката да заемат дори в пространствено отношение по-голямо място в книгата. Пролетарската, комунистическата политика е разгледана не като застинала категория, а в процес на движение, дооформяне, пресяване и развитие. Направената от Минчо Семов селекция от гледна точка на непреходното в теорията и историята на политическата мисъл му дава възможност правилно да изтъкне заслугите на утопичните социалисти, които доказаха, че в буржоазното

Digitized by Google

общество се е появила нова сила, от потребностите и интересите на която се ражда необходимостта от нова политика. В този контекст високо са оценени политическите идеи на утопичния комунизъм, характеризиращи се с остра и безпощадна борба за унищожаване на буржоазния политически ред, формиране на революционни организации, искания за диктатура на народа и единство на политическото и социалното движение.

Особено внимание авторът отделя на анализа на необходимостта от качествено нов етап, на принципно ново отношение на работническата класа към политиката, към публичната власт. А това органически е свързано с епохалното дело на Карл Маркс и Фридрих Енгелс. До тях политиката съдействува за представянето на частния класов интерес за обществен, за неговото налагане като всеобщ в името на класовата икономическа и социална изгода. Появата на пролетариата създаде принципно нова ситуация, която изменя социалната роля на политиката. В съответствие с обективната позиция на пролетариата неговата политика изразява превръщането на неговия частен класов интерес в господствуващ обществен интерес. Но това не е експлоататорски класов интерес, както е било до него в историята, а класов интерес, съвпадащ напълно с обществения като обективна тенденция и перспектива. Историческата заслуга на Маркс и Енгелс е, че смениха направлението на действието на дотогавашната политика, нейната изходна позиция. От политика на частния интерес те я превърнаха в политика на всеобщия обществен интерес. Това са опорните точки, които позволяват на Минчо Семов задълбочено да изследва проблемите, свързани с борбата на работническата класа за овладяване на публичната власт, политическата мисия на социалистическата революция, политическото господство на пролетариата и неговата социална задача, политическата роля на комунистическата партия и на пролетарския интернационализъм.

Има една вътрешна закономерност в композицията на книгата. Тя неизбежно и задължително включва ленинската концепция за политиката на работническата класа и на комунистическата партия за подготовката и провеждането на социалистическата революция, за изграждането на социалистическото общество. Като прави синтезирана екскурзия на политическите теории и подходи във времето между Маркс и Ленин и очертава историческите предпоставки за появата на Ленин, авторът аргументирано подчертава, че днес не е възможно да се пише и говори за политика, да се прави политика, без да се обвържат и съветват с Ленин. Неговите политически възгледи и подходи израснаха върху марксизма и са извлечени от цялата история на целия световен революционен опит. Теорията на ленинските политически анализи е необятна. Това принуждава Минчо Семов да подходи избирателно и да разкрие само кардиналните въпроси и приноси на Ленин в теорията за политиката. От неговия наблюдателен поглед не са убягнали великите приноси на Ленин за икономическите основи на политиката, философско-теоретическите и социологическите условия за политическото движение и борба, изграждането и развитието на болшевишката партия и ролята й в политическата борба на работническата класа, съотношението между съзнателност и стихийност в политиката, възможността пролетарската революция да победи в една отделно взета страна, теорията за държавата, политическата система на социализма, съотношението между икономика—политика и идеология—политика, пролетарския интернационализъм, ролята на обществените организации, функциите на социалния контрол. Анализът на ленинизма в теорията за политиката върви паралелно със страстна защита на единството между марксизма и ленинизма, за неговата общовалидност и непреходност, за приемствеността и новаторството му.

Съвремието — ето магнита, който привлича Минчо Семов. Бихме могли да кажем, че книгата му е едно огледало, в което по особен начин се отразява дишането на съвременността. Политическите процеси са в движение, те се дооформят пред нашите очи, пресяването и категоричното им оценяване принадлежат на бъдещето. Но едно е безспорно — те протичат и се движат по магистралните пътища на марксизма-ленинизма, политическият живот на комунистическото движение е в талвега на ленинизма. Творческият, критичният, революционният дух на Маркс и Енгелс, особено на В. И. Ленин като политически мислители, теоретици и водачи са живи в теорията на антидържавата, създадена от Грамши, в идеите на Георги Димитров за Единния фронт и режима на народната демокрация, в социалистическите политически идеи на КПСС, в априлската политика на БКП, в концепцията за развитото социалистическо общество. Трудно е да не се съгласим с извънредно синтезираната, но богата характеристика на ленинската същност на априлската политическа линия, в която господствува правилно съотношение между субективния фактор и обективни закони, перманентност на обогатяване и развитие, уважение и почитане на нашия и чуждестранния опит, високо равнище на българското политическо мислене.

Същинското теоретическо ядро на книгата, нейната квинтесенция са обобщените от нейния автор марксистко-ленински възгледи за социалната роля на политиката. Това истинско въведение към социологията на политиката се отличава с остротата и свежестта на социологическо-политическото мислене на автора и обхваща доста широка проблематика. В него е направена по-цялостна и по-обща характеристика на политиката, разкрита е нейната същност. Политиката се разглежда като процес на превръщането на частния класов интерес във всеобщ, обществен интерес, процес на борба между класите за овладяване и използване на публичната власт. Политическият процес е представен като единство и

Digitized by Google

последователност на формиране на самосъзнание и на политическа платформа на една класа, създаване на практическа сила за извършване на обществени промени, образуване на съюзи с други класи.

В книгата е допусната известна абсолютизация при оценката на политическата мисъл в епохата на феодализма. Вярно е, че през нея силно се модернизират деспотизмът и тиранията. Но също така е вярно, както се изразява Ф. Енгелс, че и сред аристокрацията и духовенството се формират революционни, социални и политически доктрини. Достатъчно е да посочим ереси̇те на българските богомили, катарите, патарените и албигойците, срещу които се създава светата инквизиция, доминиканските и францисканските ордени.

Като разглежда актуалното значение на приноса на Георги Димитров и на нашата партия в социалистическия политически живот, Минчо Семов обобщава, че народната демокрация, народнодемократичната държава е исторически първият друг модел на социализма като общество. Тази позиция е следствие от разбирането, че научният социализъм е един, а неговите модели — различни. В конкретния случай, тъй като Г. Димитров говори за народната демокрация като за режим, а това означава форма, метод на упражняване на властта, за да се избягнат недоразумения и спекулации, в едно бъдещо издание на книгата ще бъде полезно да се изясни подробно и обосновано концепцията на автора за моде̇ла.

Димитър АНАНИЕВ

В СЛЕДВАЩИЯ БРОЙ

Разговор в общинския комитет на БКП — Казанлък: „Демократизмът в първичната партийна организация — предпоставка за революционна активност на комунистите“.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БКП — ОРГАНИЗАЦИОННО-УСТАВНИ ВЪПРОСИ

Справочник

Милчо Милев

Справочникът съдържа отговори на въпроси, които най-често се срещат в организационно-партийната работа. Това са въпросите за членството в партията, за отчета и движението на комунистите, провеждането на партийните събрания, отчетите и изборите в партийните организации, налагането, снемането и отменянето на партийните наказания и други. Авторът разяснява не само установените в инструкциите на ЦК на БКП правила, но и изключенията, продиктувани от разнообразието в практиката на партийните организации, както и най-често срещаните нарушения на инструкциите. Справочникът ще ползва най-вече партийните бюра, а така също и комунистите, които следва да знаят своите задължения и права.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И СТОПАНИНЪТ НА СОБСТВЕНОСТТА

Момчил Тодоров

В брошурата от поредицата „Библиотечка на партийния секретар" се прави икономическа, социалнополитическа и идеологическа характеристика на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Авторът разкрива съдържанието на тази роля, посочва формите и средствата за стопанисване, за умножаване на производството, за осигуряване на качествена продукция, за защита интересите на държавата, колектива и отделната личност. В специален раздел се разглежда първичната партийна организация като политически ръководител и гарант на утвърждаването на колектива като стопанин. Тук се разкриват диалектическото единство и взаимната зависимост между организационното и политическото състояние на партийната организация и утвърждаването на колектива като стопанин на собствеността, посочват се механизмите на политическото ръководство на колектива от първичната партийна организация.

ЦИОНИЗМЪТ — ВОЙНСТВУВАЩ ОТРЯД НА ИМПЕРИАЛИЗМА

Стефан Горанов

Авторът разглежда понятието ционизъм в широкия смисъл на думата като шовинистична, расистка идеология и практика на реакционната част на международната еврейска буржоазия. В първия раздел на книгата „Евреи и ционисти" той аргументирано доказва, че между целите и стремежите на ционистите и абсолютното мнозинство от евреите има пълно разминаване и дълбоко противоречие. С помощта на псевдопатриотични и псевдонационални лозунги ционизмът фалшифицира своята действителна роля в самия Израел, където неговата реакционно-империалистическа същност се проявява с особена сила. Под отделно заглавие авторът разглежда ционизма в глобалната стратегия на империализма.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги: **„Малкото българско село — социалистически портрет"** от **Досю Лангазов**, **„Нашият Джордж"** (от поредицата „Пантеон") от **Георги Боков.** Брошурите от поредицата „Международна политика": **„Западноевропейската социалдемокрация, мирът и войната"** от **Захари М. Захариев**, **„Социалистическата общност и бъдещето на човечеството"** от **Доньо Донев**, **„САЩ през 80-те"** от **Игор Севостиянов**, **„Икономическите отношения между страните — членки на СИВ — международни отношения от нов тип"** от **Георги Ст. Георгиев** и **„Южна Корея в агресивната стратегия на САЩ"** от **Петко Мангачев.**

Digitized by Google

(2 ' 33/32

ISSN 0204—8574

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА НА ДЪРЖАВНИЯ И НАРОДНИЯ КОНТРОЛ

Учебно помагало в помощ на кадрите в контролните органи

Този учебник, дело на авторски колектив с редакционна колегия: доц. к. и. н. Михаил Динев (отговорен редактор), к. ю. н. Мира Величкова и Крум Бонджов, е предназначен за обучение и повишаване на квалификацията на кадрите от държавния и народния контрол. В него се изясняват проблемите на теорията и практиката на контрола, насоките, функциите, формите и задачите, както и пътищата и средствата за усъвършенствуване на контролната дейност. Книгата може да се използва от ръководни и изпълнителски кадри, контрольори и контролните органи, партийни, обществени, държавни и стопански органи, научни институти и звена и всички, които проявяват интерес към проблемите на контрола.

В условията на интензификация на икономиката, на утвърждаване на новия подход в работата на партията и държавата за подобряване на качеството изборът на форми и методи на въздействие е основен момент в усъвършенствуването на методологията на контрола. На тези цели е подчинена и системата за обучение на всички кадри от държавния и народния контрол. При написването на настоящия учебник е ползван опитът на контролната практика и теорията на социалния контрол в процеса на изграждането на развито социалистическо общество. Наред с това редица методически, правни, управленски и икономически въпроси са разработени в съответствие с конкретните условия и степента на развитие на нашата страна.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
OCT 24 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

3 СОФИЯ, ФЕВРУАРИ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 3 ФЕВРУАРИ 1985 година XXXII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Демократизмът и революционната активност на комунистите . 3

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Д. Петков — С работническа гордост и партийна взискателност . 32
Д. Станоев — Предизвикани размисли 38
П. Стамов — Революционност в действието — конкретност в отговорността 43
Г. Съйков — Грижи за перспективите на една инициатива . . . 49
К. Динков — Многостранна критична оценка 54

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Г. Спасов — Високи критерии 58
Д. Томов — Окръжна конференция 65

Активната позиция на комуниста

Г. Колев — Пак за личния пример 66

КПСС— ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

О. Толмаджев — Широкото понятие качество 72

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

А. Качулски — Суматоха 77

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С. Илиев — Нови моменти в бригадната организация . . . 79
Б. Наков — Грижлив стопанин 85

Партийната организация и стопанското ръководство
Взаимоотношения при новите условия

И. Мичев — Поредица от грешки 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Х. Николов — Обществено-политическата тема в районната радиостанция 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор **84-01.**
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2320. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на **19. II. 1985 г.**

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЗМЪТ И РЕВОЛЮЦИОННАТА АКТИВНОСТ НА КОМУНИСТИТЕ

Богати са традициите на нашата партия в създаването на обстановка, при която комунистите равноправно участвуват във вътрешнопартийния живот, в изработването и осъществяването на партийната политика. В това отношение априлската линия на партията има голям принос. Тя не само възстанови ленинските принципи и норми на вътрешнопартийната демокрация, ограничени и нарушени по времето на култа към личността, но и стана линия на тяхното последователно развитие и непрекъснато творческо обогатяване съобразно конкретните условия; създаде реални възможности партийните членове да внасят свой дял във формирането и осъществяването на партийната политика, да участвуват пряко или чрез представители в ръководството на партийните дела, всеки комунист в пълна степен да използва уставните си права.

Демократизмът в партията не е неизменен. Както обществото и самата партия, така и той се развива, обогатява се; усъвършенствуват се принципите, нормите, методите и формите на вътрешнопартийната демокрация. Същевременно във вътрешнопартийните отношения в отделни случаи се срещат прояви, които излизат извън рамките на демократизма; понякога се изпречват прагове и бариери, които не позволяват нещата да текат нормално, съобразно принципите и нормите на вътрешнопартийната демокрация. Това изисква партийните комитети и организации да отделят постоянни грижи за преодоляване на слабостите и недостатъците, на срещащите се в отделни сфери и звена ограничения и нарушения.

От теорията и практиката на социализма знаем, че в периода на изграждането на зрялото социалистическо общество закономерно се извършва все по-голямо сближаване, взаимно проникване и постепенно сливане между обекта и субекта на социалното управление, то става всеобща социална функция, право и отговорност на всекиго.

Неизчерпаемият потенциал от творчески, съзидателни сили, с които разполага нашето общество, могат да бъдат включени безрезервно в решаването на големите проблеми само ако се създава благоприятна обстановка всеки да се чувствува съпричастен в общите дела, ако на всяко работно място се засилва политическата активност на трудещите се. „Зрелият социализъм — казва другарят Тодор Живков в лекциите си пред слушателите и преподавателите в АОНСУ при ЦК на БКП — може да се постигне само при най-широко участие на масите в процеса на неговото изграждане, включително — и дори преди всичко — във вземането на управленските решения и организацията на тяхното изпълнение", Затова се налага да се усъвършенствува политическата система, чрез която се подпомагат и гарантират внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм, пълното използване на стоково-паричните отношения в интерес на социалистическото развитие, установяването на правилни и регламентирани отношения между правата и задълженията на държавата като собственик и на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост...

Една от задачите, които Дванадесетият конгрес на БКП постави пред първичните партийни организации, е да полагат системни усилия за разширяване на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация. Тази задача е обусловена от редица обективни потребности на икономическото, политическото и културното развитие на страната на сегашния етап. Защото, както посочи конгресът, „Вътрешнопартийната демокрация е нужна не само за обсъждането и решаването, но и за процеса на осъществяването на задачите".

Широкият демократизъм е необходим преди всичко за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения. Той позволява да се овладяват и прила-

Digitized by Google

гат ново революционно мислене и революционно действие (каквито са потребностите сега) за повишаване качественото равнище на партийната дейност, на политическото ръководство на факторите, от които зависи решаването на многостранните сложни социално-икономически проблеми. Призивът за революционно мислене и революционно действие не е модна фраза или лозунг. Необходимостта от тях произтича от новите сложни и широкомащабни задачи, от ускореното развитие на социалистическото ни общество. Те са нужни найнапред в партийните организации като политически ръководители на трудовите колективи, като генератори и носители на новото. Революционното мислене и революционното действие трябва да са насочени навън — към издигане ефективността на партийното ръководство, и навътре — към усъвършенстване на вътрешнопартийния живот. От първичните партийни организации те се пренасят в трудовите колективи, в административно-управленските звена, в населените места. Създават се условия хората реално и равноправно да се включват в управлението на всички етапи на социално-икономическия и обществено-политическия живот на страната.

Революционното мислене и революционното действие не се създават с декрети и постановления, те не са елементарен, механичен отзвук от „натиска" от горе, не са предопределен, неминуем резултат на обективните условия, на изискванията на обществените закони и закономерности. Те се раждат в сблъсъка с рутината и консерватизма, в борбата за изпълнението на партийната политика. Утвърждаването им като позиция на отделните комунисти може да бъде плод само на съзнателните и целенасочени усилия на първичните партийни организации.

Едно от задължителните условия за успешното формиране на революционно мислене и революционно действие на комунистите е по-нататъшното разгръщане и обогатяване на вътрешнопартийната демокрация. Тя е естествената среда за тяхното зараждане и избуяване и важна предпоставка за революционната активност на комунистите. Защото вътрешнопартийната демокрация означава свободна, пълноценна и равноправна дискусия при обсъждането на проблемите, преди да се вземе решение. В свободната дискусия, в борбата на мнения се ражда новото, революционното. Борбата на мнения налага по-голяма, по-стабилна мотивировка на предложенията, по-убедително доказване на тяхната приложимост и ефективност. А това изисква по-богата информираност, повече задълбоченост в анализа на проблемите, в по-висока степен използване на чуждестранния и нашия челен опит и постижения, търсене на нови и ефективни форми и средства, т. е. предполага вградени в едно компетентност и революционна мисъл.

Революционната активност на комунистите е преграда срещу шаблона и формализма. Тя нарушава стереотипа в мисленето и действията, воюва срещу равнодушието и примиренчеството. И още нещо. Новаторското мислене е „заразително", то се предава при прекия контакт в първичната партийна организация. Новото, оригиналното стимулира появата на още по-ново, на още по-оригинално!

Малка ще бъде ползата от революционното мислене, ако след него и свързано с него не последва революционно действие. Двете са в диалектическо единство, от което идва тяхната преобразуваща сила, единствено притежаваща възможностите да разрешава сложните съвременни несъответствия и противоречия в развитието на обществото. Аналогично и демократизмът сам за себе си е безсилен, ако не се съчетава с централизма, ако след взетото в условията на широката демокрация решение, съдържащо революционна мисъл, не последва революционно действие, т. е. единство в действията на всички комунисти, строга партийна дисциплина...

Партийните комитети и организации в страната натрупаха опит по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, в това число и по разгръщането на вътрешнопартийната демокрация. Същевременно все още не всички и не в пълна мяра използват неограничените си възможности в това отношение.

Общинският комитет на БКП в Казанлък подготвя пленум, на който многостранно ще анализира състоянието на вътрешнопартийната демокрация и ще набележи мерки за нейното по-нататъшно разширяване. В подготовката на пленума се осъществяват разнообразни инициативи.

Една от тях беше обучението на партийния актив. По отрасли, на групи с всички секретари на партийни комитети и организации в беседи бяха обсъждани проблеми, свързани със същността, принципите, нормите, методите и формите на вътрешнопартийната демокрация, обективните потребности от нейното по-нататъшно разгръщане; демократизма в заседанията на партийните бюра и в събранията на първичните партийни организации, направленията за

Digitized by Google

разширяване на демократизма като предпоставка за осигуряване на атмосфера за революционно мислене и революционно действие...

Дните на обучението приключиха с разговор на тема **„Демократизмът в първичната организация — предпоставка за революционна активност на комунистите“**. В разговора участвуваха: **Дочо Дочев** — секретар на първичната партийна организация в Института по хидравлика и пневматика, **Димитър Тарашев** — секретар на първичната партийна организация в машиностроителния завод „Бончо Шанов“, **Христо Манов** — секретар на първичната партийна организация в АПК — Казанлък, **Пенка Димова** — секретарка на партийния комитет в Завода за инструменти и нестандартно оборудване, **Радка Милева** — секретарка на партийния комитет в Научноизследователския технологичен институт, **Денчо Харизанов** — секретар на заводския партиен комитет в машиностроителния комбинат „Фридрих Енгелс“, **Здравка Янакиева** — секретарка на партийния комитет в завод „България“, **Паун Караджов** — секретар на партийния комитет в комбината за хидравлични изделия „Хидравлика“, **Пеньо Пенев** — комунист от Завода за командна хидравлика в гр. Шипка, **Иван Дочев** — директор на завода за резервни части „Първи май“, **Петър Генчев** — началник на цех „Навивачен“ в завод „България“, **Стефан Чернев** — секретар на комбинатския партиен комитет във „Фридрих Енгелс“, и **Виделина Иванова** — секретарка на общинския комитет на БКП. От редакцията на списание „Партиен живот“ в разговора и беседите участвуваха **Дарина Радева, Георги Съйков и Йордан Хаджиев.**

И. Хаджиев: — В настоящия разговор очакваме да се споделят мнения и опит по проблемите на вътрешнопартийната демокрация в първичните партийни организации; да се открият потребностите на Казанлъшката община от по-нататъшното разширяване на демократизма във вътрешнопартийните отношения и на тази основа да се види по какви конкретни пътища се върви, какви форми и средства се използват, за да расте революционната активност на комунистите в обсъждането и решаването на задачите, които стоят пред тях; да се даде отговор на въпроса как вътрешнопартийната демокрация се превръща в образец на социалистическата демокрация, за да се включват безрезервно неизчерпаемите творчески възможности на всички трудещи се за интензифициране на производството, за повишаване качеството на продукцията, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда, за повсеместно внедряване на новия икономически механизъм — все актуални задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ОБЩИНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

В. Иванова: — Сложността и значимостта на проблемите, които общинската партийна организация решава в изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, изискват в политическата, организаторската и възпитателната работа да се използват уменията, компетентността и творческите сили на всички партийни органи и организации, на всички комунисти.

В отговор на тези изисквания отчетно-изборната конференция (януари 1984 г.) определи основните задачи: да се повишават качеството и ефективността на политическата, организаторската и възпитателната работа на общинската партийна организация, за да расте нейната ръководна роля във всички отрасли на живота на Казанлъшката селищна система; да се усъвършенствува цялостната партийно-организационна работа в общината в светлината на постановките и практическите подходи, развити от др. Т. Живков след конгреса, и да се свързва с решаването на главните социално-икономически задачи на трудовите

Digitized by Google

колективи; още повече да се издига равнището на партийно-организационната култура на ръководния партиен и стопански актив; да се утвърждава политическият подход като главно и основно средство за повишаване на ролята и отговорността на партийните органи и организации.

В общината са налице всички необходими предпоставки за разширяване на вътрешнопартийната демокрация.

Общинската партийна организация е единна и сплотена, с утвърдени традиции в ръководството на цялостния обществено-политически живот. В нея членуват 8900 комунисти, от които 64 на сто са специалисти с висше, полувисше и средно образование, основното ядро — 53,2 на сто, работят пряко в материалното производство, 8,5 на сто от комунистите са на възраст до 30 години, до 40 г. — 31,83 на сто.

Обективно в общината е осигурен висок научно-технически потенциал, годен да отговори на порасналите изисквания за внедряване на комплексната механизация и автоматизация на производството, за интелектуализация на обществения труд.

В състава на партийните ръководства са избрани комунисти с високо образование и богат практически опит. Сега 97,2 на сто от секретарите на първичните организации, 95,44 на сто от членовете на партийните бюра и 100 на сто от секретарите на партийните комитети са с висше, полувисше и средно образование.

Върху разширяването на вътрешнопартийната демокрация силно положително въздействува прегледът за повишаване ролята и боеспособността на първичните организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Той стимулира развитието на редица нови положителни процеси в живота и дейността им, помогна да се разработят важни проблеми и създаде условия за тяхното решаване. На преден план излязоха качествените страни на социалноикономическото ни развитие и на вътрешнопартийния живот. Вниманието се съсредоточи върху слабостите, нерешените въпроси и новите задачи, произтичащи от конгресните решения и следконгресните речи на др. Тодор Живков.

Безспорно е положителното въздействие и на организирания от бюрото на окръжния комитет на БКП — Ст. Загора отчет „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество". С него се засили политическата отговорност на организациите за мобилизиране на колективите в решаването на проблемите на качеството, активизира се личното участие на комунистите в цялостния им живот. Той се превърна в естествено продължение на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните организации.

Всичко това е здрава основа за по-нататъшното разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като основен фактор за издигане качеството и ефективността на партийно-организационната работа, която да съответствува на обективно нарастващите изисквания.

Й. Хаджиев: — Стъпвайки на тази здрава основа, естествено е общинският комитет на БКП и партийните комитети в комбинатите, заводите, институтите и другите сфери на дейност да преместват „центъра на тежестта", както казва др. Тодор Живков, от върха към основата на обществената пирамида, т. е. към първичните партийни организации. Защото те са звената в партията, на които принадлежи първостепенната роля и грижа да възпитават и мобилизират трудещите се за изпълнение на партийната политика. Оттук и задължението на комитетите да създават атмосфера и обстановка, при които да растат самодейността на организациите и социалната активност на комунистите...

Digitized by Google

В. Иванова: — Бюрото на общинския комитет на БКП съсредоточи вниманието на партийните комитети и бюра, на всички партийни кадри, на комунистите от общинската партийна организация към проблема за развитие и разширяване на вътрешнопартийната демокрация.

Първо, защото в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция пред трудещите се от Казанлъшката селищна система стоят за решаване все още много нови по своя характер, сложност и мащабност проблеми. На трудовите колективи е поверен голям научно-технически потенциал. Предстои сериозна и задълбочена работа във връзка с изпълнението на задачите от националната и собствената ни програма за автоматизация и комплексна механизация на производството, за внедряване на гъвкави автоматизирани производствени системи. Успешното решаване на тези задачи и повишаването на качеството на произвежданата продукция изискват от първичните организации творчество и инициативност, задълбочен комплексен подход, засилване на колективността в работата. Предпоставка за това е по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация.

Второ, постоянно нарастващата ръководна роля на общинската партийна организация ни задължава да утвърждаваме и засилваме самодейния характер на дейността на първичните партийни организации като главно условие за издигане ролята им на политически ядра, на генератори и носители на новото, като водеща сила, която подкрепя новаторите, първенците, работещите висококачествено и производително. Ние сме длъжни да утвърждаваме все по-пълно ленинския принцип на демократическия централизъм, да решаваме задачите, поставени „от горе", в единство с тези, които възникват намясто.

Трето, засилените функции и отговорности на трудовите колективи в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, утвърждаването им като стопани на социалистическата собственост безспорно изискват неспокойно и творческо мислене, ново, по-високо равнище на социалистическата демокрация. Тя от своя страна ще се развие и усъвършенствува, ако е налице широка вътрешнопартийна демокрация.

Четвърто, бюрото на общинския комитет на БКП вижда, че все още са налице редица пропуски и слаби страни в работата на първичните организации с трудовите колективи и непълноти в техния вътрешен живот. Някои от тях не са овладели напълно политическия подход, други допускат несъответствия между планирани и реализирани задачи. Принизени са контролът и организацията за изпълнението на решенията. Не навсякъде е създадено широко поле за развитие на критиката особено в партийните организации в административните, просветните и културните учреждения. Слаба е и самокритиката в по-голяма част от организациите. Недостатъчно внимание се отделя за увеличаване на притока на млади хора в партията особено от транспорта, строителството, селското стопанство, текстилните предприятия. Една част от партийните бюра не вниква задълбочено в особеностите на идеологическия процес, в измененията на индивидуалното съзнание, не умее да оказва сполучливо идеологическо въздействие и социално санкциониране на хората от колектива, които имат отрицателни прояви.

Пето, но не на последно място, периодът след Националната партийна конференция, характеризиращ се с широка организаторска и политическа работа за изпълнение на националната програма по качеството, изисква от нас още по-задълбочено, с нови, по-високи критерии да оценим собствената си работа, грижите на партийните комитети, бюра и организации за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация.

Digitized by Google

Като поставяме на обсъждане състоянието на този въпрос, ние се ръководим и от необходимостта да определим на този етап и основните направления за по-нататъшната ни работа в това отношение.

КАК СЕ РАЗГРЪЩА ДЕМОКРАТИЗМЪТ

Ст. Чернев: — В комбинатската партийна организация постоянният стремеж е теоретически да се осмислят и практически да се реализират принципите на вътрешнопартийната демокрация чрез най-разнообразни форми. Естествено за нас най-важната, най-силната форма е **партийното събрание.** Това е така, защото само в първичната организация, в партийното събрание комунистът не само има възможност да съгласува и да регулира изпълнението на своята воля с тази на цялата организация, но и да участвува пряко в нейното формиране.

Възможността, правото и задължението на комунистите да изразят по съвест своето мнение ние пряко свързваме със създаването на условия за равноправното им участие в разискванията на събранията. Оттук произтичат нашите **грижи за непрекъснато подобряване на партийното планиране.** Опитът на окръжната партийна организация, в създаването на който участвувахме и ние, много ни помогна да актуализираме тематиката на партийните събрания.

Положителна роля изигра и извеждането на опит по темата „Ролята на партийното събрание за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и издигане на по-високо равнище партийната дисциплина" в няколко партийни организации, всяка от които работи по някои от неговите елементи. Така в подготовката на материалите сега участвуват по-голям брой комунисти чрез включването им в работни групи, които съставят и проекта за решения.

Нов момент в дейността на две първични организации е **предварителното запознаване на комунистите по партийни групи с материалите и проекта за решения,** като самото обсъждане се извършва на партийното събрание. Това дава възможност предварително да се осмислят проблемът и начинът за неговото разрешаване, повишава се и активността на комунистите в самото събрание.

Практиката при нас показва, че там, **където непрекъснато се подобрява съставът** на първичните партийни организации, където се приемат повече млади хора, изявени в производството, с по-голяма обща култура и образование, **се изменя и съдържанието на вътрешнопартийната демокрация в положителен смисъл.** Такива организации започват да играят по-активна роля, по-остра е критиката, по-конкретна е самокритиката, по-голяма е взискателността, по-силен е контролът.

З. Янакиева: — Задачата за разширяване на вътрешнопартийната демокрация винаги е стояла на вниманието на заводската партийна организация. Но сега, в подготовката на пленума на общинския комитет на БКП, вече месеци наред партийният актив и всички комунисти задълбочено изучават основните принципи, норми, методи и форми на вътрешнопартийна демокрация и самокритично анализират степента на тяхното проявление при нас. Натрупаният опит е само добра основа за по-нататъшно задълбочаване и усъвършенствуване на работата ни.

В партийния живот има достатъчно място за изява на комунистите, но най-съществено, най-видимо това става на партийно събрание. Равнището на подготовката и активността на обсъжданията са верен критерий за качеството на партийната работа, за състоянието и жизнеспособността на партийната организация. Независимо от големия опит в подготовката и провеждането на партийните събрания обаче

Digitized by Google

има много страни, по които следва да се работи, за да се разширява вътрешнопартийната демокрация. Когато планираме проблемите за обсъждане, едва ли винаги се съобразяваме с основните функции на събранието. Даваме ли си винаги сметка — с избрания проблем, с начина на поднасянето му, с насоката на обсъжданията, с взетите решения — кои от основните функции на събранието ще реализираме? А отражението на събранието върху трудовия колектив?

Да вземем отчетно-изборните събрания. При тяхната подготовка се подхожда по-отговорно, работи се по-дълъг период, включват се повече комунисти. Като резултат — събранията протичат на по-високо равнище, активността е по-голяма. Дали не е време към всяко партийно събрание да подхождаме със същата отговорност и да използваме същите форми!

В подготовката на редица събрания, в това число и на отчетно-изборните, **формираме работни групи.** Но не всички комунисти винаги използваме еднакво. Понякога това става формално.

И. Дочев: — Защо резултатите са такива? Не им вярваме или нямат възможности?

З. Янакиева: — Някои секретари на партийни организации казват, че не всички комунисти имат необходимата подготовка, за да ги включим в предварителната разработка на проблемите. Считам, че в течение на годината, ако правилно подбираме въпросите за събранията, за всеки комунист ще се намери поне един проблем, който да му е близък, да съответствува на неговите възможности. Или да вземем другата страна на въпроса — кой трябва да работи за организационната и политическата подготовка на комунистите? Нали самата първична партийна организация!

В този ред на мисли стигнахме до извода, че в дневния ред на събранията се налага да включим някои основни въпроси на вътрешнопартийния живот и след като теоретически ги изясним, да анализираме състоянието им при нас.

Сполучливи форми за повишаване активността на комунистите са отчетите, прегледите на партийните групи и по качеството и т. н. В това отношение много грижи полагаме за правилното провеждане на отчета, организиран от окръжния комитет на БКП, „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество". Специфичното в него е, че комунистът по своя преценка поема определени задължения, ярко се откроява неговият личен принос и държим сметка за реалните резултати от изпълнението им.

Широко поле за работа има и с партийните поръчения — става дума за обхващане на всички комунисти според възможностите им и внасяне на системност в контрола и отчета за тяхното изпълнение.

И. Дочев: — Отговорът се крие другаде. Нови форми на вътрешнопартийната демокрация не могат всеки ден да се откриват и утвърждават. Разнообразието на установени форми, утвърдени в работата, не налага непременно тяхното разширяване, а създаване на обективни предпоставки за реалното им използване в работата на първичната партийна организация. Въпросът се свежда до нашата работа с отделния комунист, да го подготвим така, че той не само да познава тези форми на вътрешнопартийната демокрация, но с възможностите и знанията си да ги изпълни със съдържание. Ето в това се крие една от широките пътеки за реалното разширяване на демократизма!

З. Янакиева: — Най-важно условие за разширяване на вътрешнопартийната демокрация и всестранно повишаване равнището на организационната работа е строго спазване на **принципа на колективността.** Активно и творчески се стремим да го прилагаме.

Digitized by Google

Колективното начало в партийната работа засяга всички страни и проявления, целия цикъл — от идеята до окончателното осъществяване на всяко мероприятие. Има обаче някои опорни пунктове, които са определящи. На първо място стои въпросът за **колективното изработване на плана** на първичната организация. Но в някои организации то не е ли дело само на партийния секретар? А добре знаем, че трябва да бъде плод на колективната мисъл, на широкото участие на компетентни специалисти... Непосредствено продължение в това отношение е грижата **да се включи по-широк кръг комунисти** в проучването и разработката на заплануваните въпроси. За това стана дума и по-горе. А самият процес на обсъждане?

В заседанията на партийните бюра и в събранията се стремим да създаваме обстановка за свободно изказване на мнения, на творческо обсъждане и взаимно уважение. Но все още има организации, в които най-често докладчик е партийният секретар, не се правят съществени разисквания, проектите за решения се приемат в първоначалния им вид, дори и когато не са добре формулирани.

В практиката може да се види и друга картина — почти всички вземат отношение, но разисквания не носят нищо ново. Това са проявления на недействена колективност. Именно тук считам, че има резерви за разширяване на вътрешнопартийната демокрация. При това трябва да помним Лениновото изискване за **органическо съчетаване на колективността с личната отговорност** за възложената работа. Става дума за непосредствената организация на изпълнението. След колективното обсъждане да последва и колективно реализиране на взетите решения. За съжаление това е една от слабите страни в нашата работа. Но в същото време зад гърба на колектива, взел решението, не бива да се скрива личната отговорност на комунистите, на които е възложено изпълнението му. Само добри организатори, хора, които умеят да разпределят правилно и целенасочено силите за изпълнение на задачите, са в състояние да създадат истинска творческа атмосфера, действителен колективизъм и силно чувство за отговорност към възложената работа.

Д. Дочев: — Смятам, че най-важният фактор за развитие на вътрешнопартийната демокрация в първичната партийна организация са **подготовката, организираността и провеждането на партийното събрание.** Формите и средствата, които се стремим да прилагаме в нашата организация, са:

— широко предварително обсъждане на въпросите, които ще са обект на вниманието на организацията през годината;

— участие на по-широк кръг от комунисти при подготовката на материалите и проектите за решения, които ще се обсъждат;

— предварително запознаване на комунистите по партийни групи с някои от по-важните материали на събранията;

— избиране на различни комунисти за ръководство на събранието със стремеж всеки член на организацията да бъде включван, като те предварително се запознават с обсъжданите материали и предложенията за решения;

— даване на отчет за изпълнение на решенията и отговори на въпроси от вътрешнопартийната информация, което се извършва на всяко събрание;

— вземане предвид не само предложенията, но и критичните бележки и мненията в изказванията на комунистите;

— широка разгласа на приетите мероприятия и взетите решения на събрания на първичната партийна организация;

— информиране на комунистите за взети решения или проведени мероприятия от висшестоящи органи.

Digitized by Google

Всички тези фактори, съчетани с една откровена другарска атмосфера, без опекунство и потискане на критиката, са гаранция за повишена активност на комунистите и ползотворна работа на партийната организация.

Д. Радева: — Може би в този кръг от въпроси е нужно да поставим един по-определен акцент на **критиката и самокритиката като метод за разкриване и преодоляване на противоречията във вътрешнопартийния живот, за политическо и нравствено възпитаване на кадрите, на всички комунисти, като средство за предотвратяване и поправяне на допуснатите грешки.**

Знаем, че важна роля за разгръщане на критиката и самокритиката имат партийните събрания, на които тук справедливо бе отделено толкова внимание. И в същото време повърхностната подготовка на събранието, грижата за една прекомерна „организираност", стигаща до уточняването какво и как да се каже, смесването на понятията длъжностни и вътрешнопартийни отношения, а и самата атмосфера в първичната партийна организация, в която тегне йерархичната зависимост, могат да обезличат, да елементаризират, да принизят критиката.

Не е трудно да си припомним примери, когато след доклада, лишен от критически анализ, следват в същия дух изказванията: пространни информации за успехите, неопределено назовани пропуски, общи обещания за поправяне на недостатъците. При подобни случаи особено подходящи са думите на Ленин за пошлостта на самодоволния оптимизъм, при който липсват оригинални мнения, не се правят опити сериозно да се вникне в проблема, с общи усилия да се изработи най-вярното, най-нужното решение. И вътрешнопартийната демокрация тогава всъщност си остава в сферата на фразите.

Разбира се, вътрешнопартийната демокрация няма нищо общо и с необективната критика, с прехвърлянето на отговорността, с липсата на такт и зачитане на човешкото достойнство...

В. Иванова: — **Обективна предпоставка за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация е и усъвършенстването на партийната структура** в съответствие с производствената. Опитът на общинската партийна организация показва, че навреме изградените партийни групи и организации създадоха условия за осигуряване на непосредствено, компетентно политическо ръководство, повишиха в значителна степен грижата и отговорността на партийните членове за изпълнението на задачите, засилиха своята роля като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, активизираха творчеството и инициативността на комунистите, в резултат на което се повишиха техният личен принос и чувството им за отговорност. Ще посоча един пример, който е характерен в това отношение.

През 1983 година с решение на Министерския съвет бе изграден научно-производственият комбинат „Българска роза". Бюрото на общинския комитет на БКП анализира конкретните условия в отделните производствени звена, проучи новите задачи, обсъди и партийната структура в селскостопанското производство на комбината. Към двата аграрно-промишлени комплекса бяха изградени първични партийни организации, а в бригадите от нов тип — партийни организации в състава на първичните. С новоизградената структура във всяко селскостопанско звено осигурихме съответствуващо му партийно ядро и ръководство. Изминалият период, макар и кратък, и отчетно-изборните събрания потвърдиха правилността на решението. Осигуриха се по-непосредствено партийно ръководство и действен контрол в бригадите от нов тип, увеличиха се грижите за осигуряване на партийно ядро във всяко производствено звено, чувствително се издигна равнището на

Digitized by Google

компетентността и колективността при обсъждането на въпросите, подобри се участието на комунистите във формирането на партийните решения, повиши се личната отговорност при изпълнението на партийните поръчения и решения. Сега комунистите, работещи в селското стопанство, имат възможност колективно да обсъждат проблемите и задачите на своята бригада, на своя аграрно-промишлен комплекс.

Нараснаха ролята и значението на общите събрания на комунистите от агрокомплексите. Провеждани на три месеца, тези събрания обсъждат и решават главните общи въпроси на развитието на колективите — утвърждаването на бригадната организация на труда, икономическия подход, използването на основните производствени фондове и повишаването на производителността на труда, проблемите от социалното развитие на трудовите колективи, създаването на всички технологични, технически и организационни условия за изпълнение на програмата за лекарствените и етерично-маслените култури, снижаването на себестойността и подобряването на качеството на продукцията и др. А това в крайна сметка повишава самочувствието и отговорността на комунистите, разгръща тяхната инициатива и творчество в работата, значително способствува за по-нататъшното разширяване на вътрешнопартийната демокрация.

РОЛЯТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

Д. Харизанов: — Информацията има решаващо значение за демократизирането на вътрешнопартийния живот в първичната партийна организация. Богата информация получават комунистите чрез предварителното им запознаване с проблемите, които ще се обсъждат на заседанието на партийното бюро и събранието на първичната партийна организация. Изучаването на положителния опит, участието в изработване на плана и в работни групи за подготовка на материалите, предварителното разгласяване на дневния ред и обсъждането на част от материалите в партийните групи дават възможност за по-голяма компетентност и активност на комунистите. Те се проявяват в порасналото им умение правилно да оценяват процесите и явленията и да предлагат решения, които да водят до положителното им изменение.

От значение е **самоинформираността на комунистите** по обсъждания въпрос. Възможностите да се постигне тя никак не са малки, а същевременно е много полезна, защото предполага активност и лична позиция.

Разнообразна информация се получава по различни канали. Най-съществената идва от непосредствената, ежедневна връзка, която осъществяват комунистите с кадрите и членовете на трудовия колектив. В оперативките на щабове по бригади, цехове и заводи наред с информацията по изпълнението на задачите и възникналите проблеми през седмицата се дават указания, т. е. дава се информация, която да се ползва в пряката работа.

Информация се събира и от единните политически дни, провеждани всеки месец по предварително определени теми. Лекторите се стремят да информират комунистите и колективите.

Действена е **ролята на информацията от висшестоящите органи** за обогатяване на вътрешнопартийната демокрация. Бюлетините на ЦК на БКП, средствата за масова информация, както и бюлетините на окръжния и общинския комитет на БКП дават богата информация по въпроси, които вълнуват комунистите и колектива — вътрешностопанската сметка, научно-техническия прогрес и др. Навременната и точна информация позволява своевременно да се реагира по съответ-

Digitized by Google

ния проблем и в същото време ангажира за активност и положително въздействие. Например получената навреме научно-техническа информация доведе до изменение на проекта за химически операции. На практика се разработи нов проект с роботизиране на процесите.

От значение е **начинът на поднасянето на информацията.** Необходимо е тя да е точно дозирана, съдържателна, съобразена със специфичните проблеми на съответния трудов колектив. Огромната лавина от ежедневна информация да се използва селективно от партийната организация. Нужна е не сензационна, а съдържателна, правилно ползвана и намираща приложение при осъществяване функциите на първичната партийна организация информация, защото тя в крайна сметка намира израз и в политическата, и в организаторската, и във възпитателната функция на партийната организация, преследва целта за компетентно участие и активност на комунистите.

Информираността на комуниста ние разглеждаме като неделима част от общия възпитателен процес, в резултат на който се издига личният пример и принос на комуниста. Това води до по-голяма обществена ангажираност и партийна отговорност, което означава и засилено партийно влияние, и високо качество, и повишена ефективност на партийната работа.

Х. Манов: — Динамичното развитие на нашето социалистическо общество налага да се изменя начинът на мислене и действие на всички ръководни органи и кадри в съответствие с потребностите на живота. Като изхождахме от многообразието и сложността на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, направихме критичен и творчески анализ на досегашната практика по развитието на демократизма в работата на първичната партийна организация. Изходна точка за нас бе Лениновото указание, че умелото използване на информирането на комунистите и трудещите се води до всестранно развитие на вътрешнопартийната демокрация и на политическата работа. Ето защо ние насочихме вниманието си в две направления:

— използването на информацията като средство за издигане на по-високо равнище ролята на партийното събрание;

— информираност на комунистите и трудещите се по изпълнение на взетите решения — важно средство за разширяване демократизма в работата на първичната партийна организация.

Постоянната информираност на комунистите и трудещите се укрепва връзките между тях, разширява демократизма в дейността на партийната организация и същевременно служи като благодатен извор на инициативи и творчество, на дръзновение и всеотдайност, които раждат успехи.

П. Пенев: — Ще започна с няколко примера.

Пример 1. По време на отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация, в която членувах, в проектосъстава на новото партийно бюро бе включен отново отговорникът за работата с масовите организации, чиято дейност на заседание на партийното бюро бе получила слаба оценка. По една или друга причина той наново попадна в листата, получи мнозинство и започна работа без особен напредък. Слабата активност на комсомолската организация наложи още веднъж да се анализира дейността на най-изоставащите дружества, а също и на отговорника в бюрото. Разкриха се множество повтарящи се слабости и недостатъци в неговата работа. Оценката бе разгледана от първичната организация и на следващото отчетно-изборно събрание последните бяха логични — той не беше избран в бюрото.

Пример 2. На организационно събрание се анализираше въпросът за ролята и мястото на комуниста в процеса на интензификация на

Digitized by Google

народното стопанство. Събранието беше от регламентираните, сроковете бяха кратки, но посещаемостта бе добра. Отношение взеха ръководителите и един от работниците-комунисти. Решенията бяха правилно формулирани, съгласувани с ръководството и приети с абсолютно мнозинство. След известен период от време отчетохме, че почти всички решения са изпълнени, но особен напредък в интензификацията няма, производителността на труда не бе достигнала плановата стойност.

Пример 3. Когато се разглеждаха резултатите от една проверка на комисията за народен контрол по опазването на социалистическата собственост, се отправиха редица критични бележки и от комисията, и от други комунисти, като немалка част от критиката се отнасяше за ръководството на завода. Естествено възникнаха и бяха приети решения, които трябваше да изправят някои нередности. В процеса на работа една част от тях по обективни, а друга — по субективни причини не беше изпълнена. За отбелязване беше, че на следващите събрания с подобен дневен ред активността на комунистите намаля.

Примери от този род всеки от нас би могъл да приведе, и то немалко. Подбрах тия три като най-характерни за влиянието на информацията върху демократизма в първичната партийна организация. Какво се беше случило?

В първия случай комунистите не бяха запознати с дейността на въпросния комунист, защото просто през този период тя не бе разглеждана на партийно събрание, а само пред партийното бюро. По една или друга причина на вниманието на първичната организация не бе стоял въпросът за слабостите в комсомолското дружество и профорганизацията. Нямаше я нужната информация в хода на отчетно-изборната кампания, за да могат комунистите правилно да осъществят един от принципите на вътрешнопартийната демокрация — изборността от долу до горе.

Във втория случай решенията бяха формулирани почти изцяло от ръководителите. Редовите комунисти трудно се ориентираха в обширния доклад, не успяха в рамките на събранието да видят и своето място в решаването на този кардинален проблем. Естествено те не можеха да вземат творческо участие, да осъществят принципа на колективността, който е изключително важен за задълбочаването на вътрешнопартийната демокрация. Отново бяха оставени комунистите без информация — както предварителна, така и такава, която сами трябваше да си наберат.

В третия случай не бе информирана партийната организация за хода на изпълнението или неизпълнението на решенията, което, предшествувано и от други замълчавания по повод на критични бележки, доведе до недоверие в силата на ръководната роля на първичната организация. От това загубиха партийните събрания, там, където се реализира на практика вътрешнопартийната демокрация.

След краткия анализ на тези три конкретни ситуации ще си позволя да продължа участието си в разговора с още няколко аспекта на информираността, като ще се постарая да ги подредя по важност.

На първо място бих поставил проблема за **всеобхватната и навременна информация**, която трябва да получи всеки комунист в процеса на подготовката и провеждането на всяко събрание — било то под формата на формиране на комисии за проучване на даден въпрос, било чрез предварително разгласяване на дневния ред, било чрез запознаване с материалите, които ще се предложат на събранието. Това е разковничето, разбира се, не единствено и изолирано, чрез което ще ангажираме мисълта и активното участие на по-голям брой комунисти.

Digitized by Google

На второ място, дозировката на информацията да бъде съобразена със състава на организацията, да е точна и конкретна, да носи вътрешен заряд за дискусии и творческо участие. Трудно се приема и асимилира голямообемната, претоварената информация, а оттам едва ли ще очакваме точно попадане на проблема, аналитични изказвания и ценни предложения.

На трето място, информацията да е разнообразна, да ангажира всестранно комуниста. Наред със задачите с производствен и икономически аспект, които има да решават той, бригадата, заводът, страната, ние ще трябва да задоволяваме „глада" му към всичко онова, което трябва да ангажира вниманието му в процеса на изграждане на всестранно развитата личност. Тази разнообразност активизира и намира неподозирани носители на ценни предложения.

На четвърто място, информацията трябва да се отнася до ролята на първичната партийна организация в живота на колектива като цяло, до хода и изпълнението на решенията ѝ, до личната оценка на приноса на всеки комунист. Това са неща, които пораждат доверие, подтикват към размисъл и дават оценка за плодовете на общата и индивидуалната работа. Нека има пропуски, нека има критика, нека има боледуване, но процесът на оздравяване и укрепване ще настъпи много по-бързо, отколкото, ако нещата остават скрити и разяждат отвътре.

На пето място бих поставил **повишаването на информационната култура на ръководните кадри** — партийни и административни. Това са личностите, които ще дават тон, които ще внасят яснота. А те са толкова нужни, за да се активизира участието на редовите членове на организацията в обсъжданията.

Без да претендирам, че съм обхванал цялостно проблема за ролята на информацията за задълбочаване на вътрешнопартийната демокрация, бих завършил със следното. **Навременната, изпреварваща, дозирана и диференцирана информация е главна предпоставка за създаване на творческа атмосфера,** за дискутиране до вземането на колективно решение. Решение, което ще поражда активност. Това е реалният израз на вътрешнопартийната демокрация. Това са истинските прояви на тази морална ценност, това е пътят чрез демокрацията да се издигат съзнателността и организираността на комуниста като образец на всички трудещи се!

Г. Съйков: — Искам да се възползвам от втория пример, който посочи др. Пенев, за да се спра на една слабост, допускана от отделни първични партийни организации. Тя силно ограничава вътрешнопартийната демокрация. Става дума, че на някои партийни събрания се изнасят доклади и информации по сложни, изискващи специални познания въпроси и проблеми. Обикновено те се подготвят от специалисти, които използват в тях много термини и понятия, неразбираеми за немалка част от комунистите в първичната партийна организация. Получава се така, че комунистите изслушват тези доклади и информации, без да вникнат задълбочено в същността на засегнатите проблеми. Това се отразява отрицателно върху тяхната активност, изказванията и предложенията им силно намаляват. В случая се нарушава най-важното изискване на вътрешнопартийната демокрация — **равноправното участие на всички комунисти в обсъждането и решаването на разглежданите въпроси.** От подобни недостатъци често страдат и докладите за отчетно-изборните събрания, особено в раздела по партийното ръководство на икономиката. Обикновено се подхожда така. Още в етапа на подготовката на доклада партийното бюро възлага на заместник-директора по икономическите въпроси или на главния счетоводител да направи справка за изпълнението на количествените и

Digitized by Google

качествените показатели на плана. И той добросъвестно прави един икономически анализ, изпъстрен с икономически понятия, който в повечето случаи е разбираем само за специалистите. А партийният секретар, когато „сглобява" отчетния доклад, направо вмъква в него дадената му справка. Информацията от нея е полезна само за част от присъствуващите на годишното събрание, а на останалите тя не „служи", т. е. те са в неравноправно положение спрямо останалите. Наред с това тази информация обикновено има производствен или икономически, а не политически характер. Тя не обслужва политическата същност на партийното ръководство на икономиката. В такива случаи е необходимо да се направят две неща. **Първо,** икономическият анализ да се изчисти от ненужно сложните и неразбираеми специални термини, да се поднесе във вид, чрез който всички комунисти ще разбират за какво става дума. Неоснователни са опасенията, че това не е възможно, че както и да се каже, пак няма да се разбере от всички. Всеки човек си прави добре сметката на „собствения джоб", всеки отлично се ориентира в „дебрите" на семейния бюджет. Ако се обясни точно и разбираемо, то всеки комунист би се ориентирал и в бюджета на предприятието. **Второ,** необходимо е икономическият анализ да служи само като база, като основа, върху която да се направи политически анализ, т. е. да се открои приносът в решаването на въпросите на отделните комунисти, на партийните групи, на цялата организация, на стопанските ръководства и на обществените организации. Да ръководим икономиката, означава да ръководим хората, бе подчертал генералният секретар на ЦК на КПСС К. Черненко. Тази мисъл е изходната точка за политическата оценка на дейността на първичната партийна организация по ръководството на икономиката. А тези въпроси са близки и разбираеми за всички комунисти. Една такава информация би „захранила" всички, би дала възможност за много изказвания и предложения, би поставила всички комунисти в равноправно положение, т. е. на практика би съдействувала за разгръщането и обогатяването на вътрешнопартийната демокрация.

И. Дочев: — Нужно е да видим въпроса за връзката между усъвършенствуването на вътрешнопартийната демокрация и информираността във всичките му аспекти, включително и **обратната информираност,** която според мен е много съществена. Ние много бързо приемаме всички предложения на комунистите, а след това не им даваме отговор.

Д. Радева: — И когато едно предложение, един сигнал се повтори, потрети без последствие, спадат активността на комунистите, желанието им, стремежът им да изменят към по-добра обстановката в организацията и в колектива, намалява увереността им, че те могат да направят нещо, т. е. ограничава се реалната основа за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация.

И. Дочев: — От тази гледна точка мисля, че на равнище общински комитет на партията трябва да създадем **система за картотекиране на всички предложения,** направени на събрания на първичните партийни организации. Тези решения, предложения, сигнали да се обобщават, да се дават за електронна обработка. И веднъж в седмицата или в месеца да се отчита: получило ли е всяко предложение съответния отговор. То може да отпадне, тъй като не е рационално, но комунистът трябва да има отговор. А ако е рационално, да се знае, че за решаването му отговарят тези и тези ръководители, да има санкции при неизпълнение. И непременно да се дава информация! Това е наложително, за да се създаде порядък в работата по предложенията и критичните бележки.

Digitized by Google

И. Хаджиев: — Щом по време на разисканията на събранието комунистите са направили предложения и критични бележки, трябва да ги отчетем по възможност веднага, още при вземането на решение. Ако е нещо рационално, да го включим, ако не е — да му кажем на човека защо не можем да го включим.

И. Дочев: — И въпреки това обикновената формулировка е: предложенията да се имат предвид при окончателното оформяне на решението. Няма смисъл да идеализираме нещата. Наистина онези предложения, които са поставени директно и са конкретизирани, могат и да се включат. Но когато е нужно да се помисли, да се анализира, да се разработи по-нататък идеята или критичната бележка от хора, които компетентно могат да видят рационалното зърно в тях, мястото им в цялостния процес на изпълнението на решението, те си остават без последствия.

ДЕМОКРАЦИЯ В ДЕЙСТВИЕ

И. Хаджиев: — Стигаме до въпроса за участието на комунистите в контрола за изпълнение на решенията, по-точно за демократизма при упражняването на контрола, за умението ни да организираме чрез контрола.

Р. Милева: — Изключително значение за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация има вземането на правилно, навременно решение, което е венец на колективния ум, воля и опит. Подкрепено от организаторската работа, строго контролирано и доведено докрай, то играе важна, преобразяваща роля в живота на колектива.

В това се състои и неговата ценност, в това е неговият авторитет. **Вземането на решения, организацията на изпълнението, контролът и проверката вървят ръка за ръка,** те са неделими едно от друго. Ето защо този, който взема решения, трябва да организира и изпълнението им. А да се организира изпълнението, означава да се разпределят правилно задълженията: кой какво и докога да изпълни, да се координира работата на всички, да се помага на изпълнителите, да се контролира. Главната грижа за организацията на изпълнението, естествено, ляга върху бюрото и секретаря.

Един от основните принципи на вътрешнопартийната демокрация е активното участие на комунистите в социалистическото строителство, в обществения и в партийния живот. **Партийната демокрация е демокрация в действие.** Комунистите не само обсъждат партийната политика и вземат колективни решения, но и активно работят за тяхното изпълнение.

И колкото по-широко се разгръща демокрацията в партията, толкова по-високо трябва да бъде чувството за отговорност във всеки комунист за общото дело. Интересите на комунистическото строителство постоянно изискват в партията да се създава обстановка на висока взискателност, която изключва недисциплинираността, безотговорността, разрива между думи и дела.

Трябва да се разбира, че **укрепването на партийната дисциплина предполага разгръщане на вътрешнопартийната демокрация,** по-голяма инициатива на комунистите и първичната организация, творчески подход в работата. **Както без демокрация не може да има съзнателна дисциплина, така и без строга дисциплина не може да има действена вътрешнопартийна демокрация.**

Проверката и контролът започват едновременно с **организацията на изпълнението** на дадено решение и завършват с анализа на постигнатите резултати и със снемането на решението от отчет. Контролът

Digitized by Google

трябва да бъде предварителен, текущ и краен, като тези три вида не могат да се разглеждат изолирано един от друг. Те са неделима част от единен процес.

Партийните решения са взети на събрания на първичните организации, следователно необходимо е комунистите периодично да се информират как се изпълняват техните решения.

Освен че помага за повишаване равнището на партийната дейност, активното участие в контрола и проверката на изпълнението съдействува за правилно възпитание и самовъзпитание на комунистите, за засилване на тяхната дисциплина и отговорност. Според В. И. Ленин всички трябва да преминат през тази действена школа за възпитание...

Й. Хаджиев: — Различните форми за контрол, които използваме, до голяма степен определят и характера на самия контрол, видоизменят го. Как именно чрез различните форми по същество се стъпва на една по-демократична основа? Защото едно е например да упражним контрол, но това да стане в рамките на партийното бюро, друго е да упражним контрол и всички комунисти да участвуват...

П. Димова: — И тук на преден план излиза кадърността на съответния орган, на организацията, която взема решението. Ако тези, които подготвят и приемат решение, притежават необходимата организационна култура, елементите на проверката ще се съдържат още в самото решение. И по-нататък, при организирането на контрола и проверката на изпълнението, решаващи са равнището на организационното състояние, степента на организираност, стилът на работата. Контролът и проверката са в тясно взаимодействие с останалите принципи, методи и средства на партийната дейност. Защото е важен не само крайният резултат, а и пътищата към него...

В практическата си дейност се стремим **по-масово да въвличаме комунистите и членовете на колектива в управлението, в контрола и проверката на изпълнението на партийните решения.** Изслушваме отделни ръководители, партийни бюра, ръководствата на обществените организации за изпълнението на възложените задачи. Обсъждаме информации, доклади, писмени материали. Правим проверки на място. Не пренебрегваме и ролята на комисията за народен контрол като специализиран орган, контролната дейност на обществените органи и организации.

Като политически ръководители първичните партийни организации правят достояние на колективите своите цели и задачи и средствата за постигането им. На тях са им чужди затворените, изолирани вътре в тях действия. От друга страна, разчитаме, и то основателно, че чрез гласността взетите решения ще бъдат подкрепени, задачите ще се решават успешно.

Стремим се да се предпазим от примитивизъм в контрола и проверката. Целта не е непременно нещо да бъде констатирано, някой да бъде наказан...

И още нещо. Колкото и добре да е организиран контролът, ако той не е съчетан със **самоконтрола на комунистите,** резултатът от извършената работа няма да бъде на равнището на изискванията.

При подготовката на решенията партийното бюро се стреми да ангажира повече комунисти. Но по-нататък картината се променя. Отговорници за изпълнението са едни и същи хора — секретар, член на партийното бюро, стопански ръководители, а ангажиментът на останалите комунисти отслабва.

П. Караджов: — В желанието си да разширим кръга на контрола и да оказваме помощ, направихме 2—3 опита да организираме **ден на**

Digitized by Google

партийния комитет в първичните партийни организации, разработихме и методика. Резултатите стават по-добри.

Й. Хаджиев: — Партийният комитет трябва системно да работи с първичните партийни организации. Вие казвате, че му определяте един ден да работи...

П. Караджов: — В някои колективи и организации инцидентно, непредвидено възникват по-тежки задачи. И вместо да контролираме и да помагаме с традиционните форми, за да има комитетът по-добра информация, за да се ангажира не само секретарят и бюрото, а цялата партийна организация, определяме според необходимостта един работен ден, който за партийния комитет започва на територията на първичната партийна организация. Повтарям — за целия комитет, а не само за тези, които отговарят по даденото направление. Отиваме там, партийният секретар ни запознава със съдбата на решенията на партийния комитет в присъствието на цялата първична организация. След това всички членове на комитета, без изключение, разговарят с комунисти, с членове на колектива за причините, спънали изпълнението на поставената пред партийната организация задача. Информацията, която, подчертавам, се набира от самите комунисти и от другите членове на колективите, се обобщава и до края на работния ден партийният комитет прави изложение и дава оценка, приема мероприятия за оказване на допълнителна помощ в партийната организация.

Й. Хаджиев: — В разговора участвуват и стопански ръководители. Бихте ли ни казали как партийната организация упражнява уставното си право на контрол над дейността на административно-стопанското ръководство за решаване на проблемите? Впрочем не въобще на проблемите, а да вземем някои актуални и характерни: например контрол за решаване на социалните проблеми или контрол за единство на политически и икономически подход при внедряване на икономическия механизъм.

И. Дочев: — Като стопански ръководител аз все повече чувствувам и политическо задължение, но и политическия натиск на първичната партийна организация, на отделни комунисти за решаването на важни въпроси, свързани с развитието на предприятието, с механизацията на някои процеси и премахването на ръчния труд, автоматизацията, облекчаването на условията на работа, социалните придобивки в колектива. Казвам, че все повече чувствувам този натиск, защото развитието на самата партийна организация дава възможност **комунистите зряло да поставят въпросите, да виждат нерешените проблеми, да заставят стопанските ръководители да разработват тези проблеми и да докладват за тях, за да бъдат обсъдени на широка основа, да бъдат решавани.**

Нашият завод в последно време имаше и продължава да има спад в производството поради застой в развойната дейност. И на събрание на първичната партийна организация се реши да се разработи перспектива за концентрация и специализация на производството за по-дълъг период. Като стопански ръководител, естествено, аз бях натоварен с тази задача. Наложи се да изясня окончателно, в най-общи линии, разбира се, накъде ще върви производството в следващите десет години, как ще се изменят отделните групи изделия, за да се внесе яснота в партийната организация, а оттам и в трудовия колектив.

Правото да се иска от стопанския ръководител да решава отделни въпроси, да изясни пред партийната организация как те ще се решат, а след това да докладва периодично как се изпълняват нейните решения ме принуди да разработя много задълбочено проблема за концентрацията и специализацията на производството, да обмисля всички въпроси, които могат да възникнат на събранието на партий-

Digitized by Google

ната организация. Действително като стопански ръководител аз виждам може би най-добре в общност въпросите на развитието на предприятието. Но когато аз или работната група докладваме пред събранието на първичната партийна организация, се оказва, че всеки от собствения си ъгъл забелязва редица недостатъци, прави критични бележки, предложения, допълнения и по този начин се оформя от партийната организация компетентно, задълбочено решение за перспективата в развитието на производството.

По същия начин беше разработен и въпросът за намаляването на ръчния труд. Наложи се да направим, и то по инициатива, по решение на партийната организация, програма за механизация и автоматизация на ръчния труд. Впрочем хората много програми са свикнали да четат, без да настъпват промени. Но партийната организация ни задължи да докладваме конкретно какво ще направим утре, следващия месец, до края на годината. И не само какво, а и как ще го направим. Ето как демократизмът, правото на комунистите в първичната организация да осъществяват партиен контрол ни задължава, принуждава ни да дадем точен и верен отговор. Създадохме най-напред едно бюро, което да поеме конструктивните разработки на машини, съоръжения за механизация и премахване на ръчния труд. Отделихме от производството звено от специалисти, които да се занимават с механизацията и автоматизацията. И само за една година намалихме ръчния труд с 6 на сто...

Отново ще подчертая: възможността комунистите реално да преценят какво на сегашния етап е необходимо да се направи за партийната организация, за трудовия колектив, създадените условия те да участвуват в осъществяването и сами да дават оценка, да контролират изпълнението на съответните предложения и решения — в това е смисълът на разширяването на вътрешнопартийната демокрация.

П. Генчев: — След като се вземе решението, аз например се опирам на комунисти, които работят непосредствено в производството, които контактуват непосредствено с трудовия колектив. Чувам тяхното мнение по проблема. Разбира се, този проблем в партийната организация е разглеждан, разясняван, взето е решение. Но **разширяваме по-нататък демократизма — поставяме въпроса пред колектива.** Стопанският ръководител информира низови кадри, които ще пренесат информацията, ще конкретизират изпълнението на решенията. Нужно е всеки от тях един път да осъзнае дадения проблем, втори път да го разяснява сред колектива и трети път като редови комунист той е задължен пред партийното събрание да дава и да приема оценка с какво е допринесъл за решаването на задачата, независимо че към него решението пряко не е адресирано. Но той като редови комунист е длъжен да помага за изпълнение на общата задача.

Искам да допълня, че трябва да търсим все повече и повече въпроси, които да адресираме не само към стопанския ръководител, но и пряко към самите комунисти, да използваме техните възможности за работата с колектива, за индивидуална работа и т. н.

И. Дочев: — Всеки много добре разбира, че стопанският ръководител няма да реши въпросите, ако не се опира на партийната организация, на комунистите. Ако заедно, отговорно и настойчиво не вършим нашата обща политическа и организаторска работа. Ето още един пример. Планът за 1985 г. и перспективата до 1990 г. налагат редица структурни промени, включително и териториално преместване на цели производства. Една сложна стопанска задача, но според мен по-сложна в социално отношение, защото трябва да се местят бригади, складови помещения, а всяка промяна е свързана с нарушаване на определени стереотипи. И щеше да се създаде настроение срещу тези ре-

Digitized by Google

шения. Затова при решаването на въпроса се опряхме на колективния ум на много комунисти, и то не само на ръководители. Този склад трябва да бъде преместен — къде да го преместим? Това производство ще намалим 50 на сто — къде смятаме, че е добре то да се разсредоточи? Това производство ще увеличим 2 пъти — как трябва да стане? Приложихме необходимите документи, съответно производствената програма за 1985 г. и перспективата. Дадохме на всеки възможност да се запознае с тези въпроси, да измисли в себе си изхода и да седнем, да предложим, да обобщим и да приемем колективно решение.

ОБРАЗЕЦ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Д. Радева: — Можем да продължим разсъжденията в тази посока: разширяването на вътрешнопартийната демокрация е условие комплексно, оперативно, настойчиво и компетентно да се решават проблемите; активното участие на комунистите в живота на организацията е предпоставка за политическото израстване на отделния комунист, за натрупването на конкретен организационен опит. Но онази атмосфера на оперативност и неспокойствие, на деловитост и инициативност, чувството за равенство в правата и в отговорността пред организацията не може да останат само вътре в нея. **Развитието на вътрешнопартийната демокрация в първичната организация предизвиква, стимулира развитието на демократизма в самия трудов колектив,** активното участие на работниците и специалистите в управлението на производството.

Ст. Чернев: — Задачата на първичната организация да бъде не само представител на партията в трудовия колектив, но и представител на трудовия колектив пред партията изисква тя да бъде главният носител на социалистическа демокрация в колектива.

Ценностите на вътрешнопартийния живот, натрупани от първичните партийни организации в дългогодишната им дейност, са ценности, от които все повече се нуждаят самите трудови колективи. Високата идейност и организираност, колективността и принципността във взаимоотношенията, другарството и взаимната помощ, творчеството и борбеността, критиката и самокритиката, отговорността и дисциплината — това са някои от качествата на вътрешнопартийната дейност в първичната партийна организация, които се явяват като образец на социалистическата демокрация сред трудовия колектив.

Тези ценности сега се преливат в трудовия колектив, в дейността на административните и стопанските ръководители, в работата на обществените организации. Това успешно се постига чрез най-умелото прилагане на формите на вътрешнопартийната демокрация.

Първо. Откритите партийни събрания. Количеството и ефективността им са едни от основните белези, които характеризират развитието на вътрешнопартийната демокрация и нарастването на ролята на първичната партийна организация като ръководител на трудовия колектив.

Второ. Индивидуалната работа с комунистите и всички трудещи се в колектива за формиране качества и добродетели, присъщи на социалистическата личност.

Трето. Обстановката, която се създава за критика и самокритика, за усъвършенствуване на междуличностните взаимоотношения, за другарство и взаимопомощ.

Четвърто. Ръководството на масовите организации за издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост и за най-точното изпълнение на личните задължения в рамките на колектива.

Digitized by Google

Пето. Спазването на партийната дисциплина като елемент на вътрешнопартийните отношения, което дава своето отражение в самия трудов колектив за организираност и отговорност.

Д. Дочев: — Първичната партийна организация няма и не бива да има тайни от колектива. Тя е изградена в него и същевременно част от колектива е в нея. Това означава, че решенията на организацията трябва да стават достояние на всички. След като са взети решенията, те трябва да се изпълняват. Това ще определя доверието към първичната организация и ще показва нейната сила.

Привличането на безпартийните е много важен елемент в организаторската ни работа. Те участвуват в работни групи по подготовката на материали по определени въпроси, които ще се разглеждат на събрания, в много случаи са и докладчици. При разглеждане на информации от по-общ характер на събранията се поканва да участвува целият безпартиен, стопански и обществен актив. За тях това е натрупване на организаторски опит и пример за действие.

Най-прекият контакт с колектива се получава при **откритите партийни събрания.** На тях се обяснява линията на партийната организация и се разбира мнението на колектива. Не се страхуваме от много и от противоречиви изказвания. Те са обратната връзка за нашата работа. По-добре е да се чуе истината, макар и не винаги приятна. Това говори, че хората имат вяра в нас и че посочените недостатъци ще се отстранят.

Подходяща форма за контакт с колектива са и **единните политически дни.** Ако те се провеждат по-рядко (1 път на тримесечие), и то по глобални въпроси, техният ефект ще е несъмнено по-голям.

П. Караджов: — Пред входа на комбината поставихме лозунг „За нас — хидравличните — качеството е въпрос на чест, отговорност и съществуване". Имахме предвид, че голяма част от продукцията ни е предназначена за износ, с нея освен че осигуряваме доходите на нашия колектив, всъщност популяризираме и името на нашата страна, изпълняваме нашия патриотичен и интернационален дълг.

Но не се ограничихме само с лозунга.

Стремежът проблемите на качеството да станат лични проблеми на всеки член на колектива се изрази и в търсенето и прилагането на нови морални и материални стимули и санкции. Създадохме обществен съд на бракоделеца. При рекламация от работната заплата на виновните се снема толкова, колкото е санкцията от рекламацията. А колективът, който има собствен щемпел за контрол на качеството, получава 60 на сто от работната заплата на освободените от бригадата контрольори.

Разширяването на демократизма в колектива се проявява особено силно при **формирането и защитата на насрещните планове** — един взаимствуван, но творчески прилаган вече шеста година при нас опит на съветско предприятие. Всеки работник, след като конкретно се запознае със задачите през следващата година, се явява пред своето ръководство и защищава своя личен насрещен план. При тази защита дистанцията между ръководител и член от колектива се премахва. Руши се и всякакъв опит за демагогия — голословните обещания, че всичко, което се иска, ще бъде решено, не вървят, защото след срещата за защита на насрещния план се подписва конкретен договор между работника и ръководството на бригадата. По-нататък бригадният съвет защищава насрещния план пред цеховото ръководство, а то — пред ръководството на комбината. И трябва да ви кажа, че тази година поради многото промени в задължителните държавни задачи някои от нашите колективи позакъсняха или отгоре-отгоре подготвиха насрещния си план, но бяха върнати от комбинатското ръководство.

Digitized by Google

Д. Тарашев: — Едно от главните направления на организаторската и политическата работа на първичната партийна организация в машиностроителния завод „Бончо Шанов" и на масовите организации е повишаване ролята на трудовия колектив в решаването на производствените, социалните и възпитателните задачи. Ръководим се от обстоятелството, че трудовият колектив е съставна част от политическата система на обществото, действен субект за усъвършенствуването и по-нататъшното развитие на демокрацията.

Голямо значение през последните години придобива **бригадната форма за организация и заплащане на труда.** Освен многото други преимущества тя способствува и за развитие на демократичното начало в управлението на производството. Бригадите сами избират своя съвет, сами определят степента на участие на всеки труженик в резултатите на труда и неговото възнаграждение, сами следят за трудовата и производствената дисциплина. Съветът на бригадирите подсказва по-ефективни пътища за организацията на производството и възпитателната работа в колектива.

ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ

Ст. Чернев: — Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация означава да се полагат системни грижи от партийния комитет за организационното укрепване на първичните партийни организации. По-нататъшното разгръщане на вътрешнопартийната демокрация изисква отстраняване на формализма и на прекаленото регламентиране, т. е. на всичко, което спъва инициативата, сковава творческата мисъл и живото дело на партийната организация.

Ето защо комбинатският партиен комитет се стреми да създава творческа обстановка в организациите при обсъждането и намирането на най-сполучливи форми и средства за решаване на проблемите.

Като ефективна форма за подпомагане и насочване на първичните партийни организации за тяхното организационно укрепване комбинатският и заводските партийни комитети използват **залагането, анализирането, обобщаването и популяризирането на положителен опит** по отделни страни на партийната работа. Такъв опит вече има изведен по планирането, а в момента обобщаваме работата по издигане ролята на партийното събрание, по отчета и самоотчета на комунистите, по откритите партийни събрания.

И все пак решаването на всички въпроси е свързано с работата на кадрите — доколко те са в състояние да отговарят на високите изисквания и критерии на съвременния етап. Целенасочено и системно се обучават действуващите и резервните кадри, издига се на по-високо равнище теоретико-практичната им подготовка по въпросите на вътрешнопартийната демокрация. Особено внимателно се подхожда при подбора на резервните кадри за членове на партийните бюра и секретари, от които до голяма степен зависят спазването на принципите и разширяването на вътрешнопартийната демокрация.

П. Караджов: — Въпросите на демократизма винаги следва да ги разглеждаме в диалектическо единство с въпросите за централизма и дисциплината в партийната организация. В противен случай могат да възникнат сериозни трудности. Фактически ще се получат две групи, които стоят на различни позиции. Едните започват да мислят, че трябва само да поставят въпроси, да искат, пък другите да правят. А те пък смятат, че първите трябва безпрекословно да изпълняват абсолютно всичко, каквото им казват.

Digitized by Google

Една от основните ни грешки е, че претрупваме партийните организации с регламентирани мероприятия. Така приучаваме всъщност най-напред партийните ръководства и след туй партийните организации да работят на парче. Заглъхва инициативата. Предпоставка за нейното разгръщане е солидната подготовка на кадрите, преди всичко на секретарите и партийните бюра. А ние не можем да установим равнището на организационната култура, щом тя не се проявява във вземането на самостоятелни и навременни мерки, които при всички случаи ще бъдат по-полезни, отколкото закъснялата информация или дейност. В работата само по указания не можем да проверим и качествата на кадрите в партийните организации — отговарят ли на съвременните изисквания или не. Превръщаме ги, грубо казано, в едни по-квалифицирани диспечери в партийната работа. Те всъщност пренасят информация и решения, без да се замислят много, да се задълбочават в анализи, да търсят оптималния вариант в решенията на партийните организации.

И оттам стигаме до някои противоречия.

Първото е, че комунистите много бързо се нагаждат към такъв подход и партийните събрания в много отношения се превръщат във формално мероприятие. А твърдим, и съвсем вярно, че партийното събрание е висшият орган...

Отиваме по-далеч. Когато претрупваме партийните организации с такива мероприятия, ние подценяваме напълно или частично ролята на програмния документ на отчетно-изборното събрание, наречен резолюция. Даже и с планирането на партийната дейност всъщност в много отношения отричаме волята на партийната организация, изразена в резолюцията, която, смята се, много съвестно, отговорно е разработена.

В. Иванова: — Но и при подготовката на резолюцията на отчетно-изборното събрание, един наистина много важен документ на първичната организация, партийният комитет, познавайки конкретните условия, може да помогне компетентно и тактично, да дозира помощта си, като преди всичко създаде условия организацията така да осмисли основните направления на своята работа, че още с резолюцията да станат излишни, да бъдат сведени до минимум регламентираните мероприятия.

Й. Хаджиев: — Другарю Караджов, щом виждате, че всичките тези неща пречат на работата на първичната партийна организация, защо това, което е във вашите възможности, не направите: да не регламентирате дейността на първичните организации и да им дадете възможност те да решават собствените си проблеми?

П. Караджов: — Комбинатският партиен комитет трябва да се съобразява с всички решения на висшестоящите органи...

В. Иванова: — След като имаме толкова богат опит за усъвършенстване механизма на планирането на партийната дейност, какво пречи на комбинатския комитет на партията все по-успешно да решава този въпрос?

П. Караджов: — Какво правим, за да ликвидираме тази аномалия? В някои случаи поемаме отговорност да изменим регламентираното мероприятие. Вчера например казахме: партийната организация в цех „300“ да не се смята задължена да провежда сега откритото партийно събрание по проблемите на качеството по същата технология, както останалите, защото задачите, изискванията, потребностите в цеха са по-особени. Обаче въпросът опира и до нашата партийна дисциплина...

В. Иванова: — В днешния разговор още веднъж се потвърди неоспоримият факт, че процесите на по-нататъшно развитие и разширяване на вътрешнопартийната демокрация са управляеми, че те из-

Digitized by Google

искват целенасочена, последователна, строго планирана партийна работа, в която ролята на партийния комитет и на висшестоящите партийни органи е изключително голяма. Откроиха се и някои направления, в които партийният комитет има възможност да влияе, да създава атмосфера и предпоставки за разгръщане и разширяване на вътрешнопартийната демокрация. Има натрупан опит в работата на общинския комитет на БКП и на неговото бюро, в работата на заводските и на комбинатските партийни комитети.

Годините след Дванадесетия конгрес неумолимо показаха, че с увеличаване на сложността и динамиката в партийната работа расте и необходимостта от концентриране на силите за решаване на основните проблеми в селищната система и в трудовите колективи. Общинският партиен комитет обърна изключително голямо внимание след конгреса на **партийното планиране и на организацията за изпълнение на плановете.** Няколкогодишните усилия за усъвършенствуване механизма на планирането, за оптимизиране структурата и съдържанието на партийните планове дават своите положителни резултати във вътрешноорганизационния живот. Нашият опит потвърди колко необходимо е критично да се анализира работата на всеки партиен комитет и организация. На тази основа да се оценява собственият опит в подготовката и в реализирането на плановете и решенията, умението да се концентрират усилията, да се прогнозират основните тенденции в развитието, водещите проблеми да се извеждат на преден план, да се сочат пътищата за решаване на задачите, да е налице съгласуваност и координация между отделните фактори във вертикална и хоризонтална посока, да се създава верига на умножаващата се ефективност. Това го посочвам на първо място не случайно. Такъв подход в планирането на партийната дейност и в организацията за изпълнението на собствените планове и решения създава условия цялата организаторска и политическа работа на всички равнища да се насочи в една посока, партийната политика да достигне и да се осмисли от всеки комунист и от всеки трудов човек, да се стимулира социалната им активност, което е сигурна гаранция за реализиране на основните цели и задачи.

С особено внимание общинският комитет се отнася към работата на първичните партийни организации. В какъв смисъл особено внимание? Това е стремежът за тяхното непосредствено ръководство, което е в резултат на **редовно участие в живота на първичната партийна организация.** Опитът показва, че този е единствено правилният път — да се опознават добре кадрите, организациите, комунистите в тях, да се оказва добре дозирана както по съдържание, така и по време помощ, от която в най-голяма степен се нуждае първичната партийна организация.

Опитът, който придобихме по време на прегледа за боеспособността на първичните партийни организации, сега е една солидна база в работата на общинския комитет. И никак не е случайно, че всички членове на комитета имат постоянно партийно поръчение за работа в една или две първични организации, без да се има предвид тази, в която членуват. Не е случайно и това, че съумяваме да запазим и използваме работните групи, които изградихме по време на прегледа.

След провеждане на нашия пленум по кадрите и във връзка с подготовката на пленум на окръжния комитет по същия проблем ние имаме една основна задача — **да се издигнат ролята и отговорността на първичната партийна организация в работата с кадрите.**

Вече не е изолирано явление в нашата община ръководните кадри от номенклатурата на висшестоящ партиен орган редовно да се отчитат пред първичните организации, в които членуват. Това има двупо-

Digitized by Google

сочно значение — от една страна, възпитава чувството за отговорност у всеки ръководител, че той е длъжен да се отчита в собствената партийна организация, а, от друга страна — повишава отговорността и компетентността на комунистите, които трябва прецизно да оценяват една или друга страна от работата на ръководните кадри.

Колективността и използването на общественото начало в работата на бюрото и пленарния състав, на отделите също е характерна черта на общинския комитет. Тя се изявява не само чрез такива утвърдили се в практиката организационни форми като проблемни групи на обществени начала, кабинети, координационни съвети по различни проблеми. Действително чрез тях се разширява кръгът от специалисти, с помощта на които се разработват различни проблеми. Но има и други форми на използване на колективната мисъл. Например, когато трябва да се реши с кой проблем ще се занимае пленарният състав. Това е един изключително важен момент от работата на всеки общински комитет. Вярно е, че разполагаме с резолюцията на окръжната партийна конференция, с решенията на висшестоящите партийни органи, на конгреса. Но все пак кое е главното, кое е най-същественото, кой е проблемът, който трябва да бъде изведен на преден план? Точно в този период много ни помага колективното и общественото начало. Аз ще посоча един пример. Непосредствено след публикуване Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС трябваше да решим какво от него за нашата общинска партийна организация е най-важното. Тогава направихме едно широко допитване до всеки секретар на първична партийна организация, до редовите комунисти, до комсомолците. Нещо повече, даже възложихме на партийните секретари и на комунистите да споделят как си представят един план за подготовка на пленум по работата с Комсомола и кой проблем считат, че е най-важен. След такова широко обсъждане се стигна до извода, че най-важно за нас е да разработим проблема за усъвършенствуване подхода в партийното ръководство на Комсомола.

Искам само с няколко думи да споделя и за **гласността и отчетността в работата на общинския партиен комитет.** Ние се стремим решенията, оценките и изводите, които приемат бюрото и пленумът, да стигнат много бързо до първичните партийни организации. Целта е да се създадат условия за бърза реакция за изпълнение на задачите, които произтичат от тези решения за живота на първичната партийна организация и на трудовия колектив.

Г. Съйков: — Бих искал малко да разширим и задълбочим въпроса, който повдигна В. Иванова. Гласността в работата на партийния комитет е дейност, която е свързана и произтича от демократическия принцип за **подотчетност на партийните органи.** Спазването на изискванията за гласност и отчетност в работата на комитетите пряко и много силно влияе върху разгръщането и обогатяването на вътрешнопартийната демокрация в първичните партийни организации. Това, което се сподели тук за навременното информиране за взетите от бюрото и пленума решения, безусловно е една от формите, една от проявите на подотчетността. За съжаление отделни партийни комитети и ръководни дейци считат, че този принцип е валиден и се отнася само за периодите на отчетно-изборните кампании. А запознаването на първичните партийни организации с решенията на комитета те свързват само и главно с необходимостта тези решения да бъдат изпълнени бързо и цялостно.

Но въпросът в случая има и друга страна. Когато се информират партийните организации и комунистите за решенията на висшестоящия партиен орган, се прави на практика и един своеобразен отчет за дейността му, за неговата способност да открива навреме назрели-

Digitized by Google

те въпроси и проблеми, да търси и намира най-ефективните пътища и средства за тяхното разрешаване. Чрез информирането за взетите решения не само се създава организация и нагласа комунистите да се включат активно и творчески в тяхното изпълнение, но също така се дава възможност комунистите да подложат на преценка, да се убеждават в правилността на своя избор. Това е една ярка изява на принципа на подотчетността и същевременно силен стимул за по-нататъшното развитие и обогатяване на вътрешнопартийната демокрация в първичните партийни организации.

В. Иванова: — Такъв подход използва и бюрото на общинския комитет като оперативен орган на ръководство. Вече втора година в заседанията му вземат участие отделни членове на общинския комитет на БКП в зависимост от тяхната компетентност и отношение към въпросите, които са включени в дневния ред. Това е наш опит. По този начин предоставяме възможност членовете на ръководния орган на общинската партийна организация между две конференции да упражняват текущ контрол върху работата на бюрото. От друга страна, повишава се тяхната отговорност. Предоставена им е възможност за изява на личното мнение, на творческите им възможности, независимо от това дали са работници или стопански ръководители.

Наистина много е нужно да се поставят на широко обсъждане важни страни от работата на общинския партиен комитет. Ето например вече две общински отчетно-изборни конференции се подготвят по следния начин. Докладът за конференцията се чете и се обсъжда предварително във всички първични партийни организации. Правят се много предложения и критични бележки по съдържанието, по оценките и изводите. Опитът ни показа, че това е изключително полезно за работата на бюрото и общинския комитет на БКП. Стремежът ни е бил тази огромна информация, която се получава, да намери отражение в доклада пред отчетно-изборната конференция. Уверени сме, че този подход се отразява благоприятно върху развитието на творчеството и отговорността на комунистите. Всичко това са необходими условия, които способстват за разширяване и усъвършенстване на вътрешнопартийната демокрация в първичните партийни организации.

НЯКОИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Същността на вътрешнопартийния демократизъм изисква от партийните комитети и бюра да гледат на редовното свикване на събранията не като на някаква цел. Събранието като висш ръководен орган на първичната партийна организация и като основна организационна форма на вътрешнопартийната демокрация е преди всичко средство за постигане на цели и задачи, свързани с партийната политика, с политическата, организаторската и възпитателната работа. От тази гледна точка провеждането на едно събрание заради самото събрание е формализъм в партийната дейност, който с нищо не допринася за повишаване на нейното качествено равнище. Развитието на вътрешнопартийната демокрация означава да се разширява възможността на комунистите да участвуват в обсъждането и решаването не на кой и да е, а на основните въпроси на организацията и на колектива. Оттук и потребността от правилно определяне на тематиката на събранията и грижлива предварителна подготовка, а при провеждането им да се създава обстановка за свободно, критично, равноправно участие на всички комунисти в обсъждането на проблемите, във вземането на решенията, а след това и в организацията на тяхното изпълнение.

●

От отчетите на някои партийни бюра и комитети не винаги може да се разбере кой се отчита — изборният орган или цялата партийна организация и политически ръководеният от нея трудов колектив. Понякога в тези отчети отсъствува дълбокият анализ на дейността на подотчетния орган, не се показват неговите положителни и слаби страни, не се разкриват проблемите, над които той работи, в резултат на което, волно или неволно, се под-

Digitized by Google

хранва незаинтересованост у комунистите, подронват се основите на инициативността и творческите пориви, препречва се пътят на революционното мислене и революционното действие. По-нататъшното разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като предпоставка за революционна активност на комунистите предполага организационните форми на демократизма в партията — събрания, конференции, пленарни заседания — да се изпълват с конкретно съдържание, съответствуващо на предназначението им.

●

Едно от най-ефективните средства за активизиране на комунистите и за повишаване боеспособността на първичните партийни организации е последователното осъществяване на принципа за изборност, отчетност и сменяемост на членовете на партийните органи. Същевременно работата с партийните кадри изисква постоянни и съсредоточени грижи и внимание към тях, умело съчетаване на младите с опитните работници, съединяване на инициативността на едните с мъдростта на другите. Пренебрегването на принципа за обновление и сменяемост и прекомерното регламентиране на работата на първичните партийни организации в това отношение от партийните комитети не помагат за по-нататъшното разширяване на вътрешнопартийната демокрация.

●

Критиката и самокритиката като основни принципи на вътрешнопартийните отношения и норма на партийния живот не се развиват от само себе си. Налага се партийните комитети и бюра да водят системна идейно-политическа работа за възпитание на принципно отношение към фактите и явленията в живота на първичната партийна организация и трудовия колектив, към действията или бездействието на комунистите; при анализа на стила и методите на работа на комунистите да виждат и положителните, и слабите страни; да не допускат либерализъм към нарушителите на реда и дисциплината; остро да реагират срещу потискането на критиката и да вземат действени мерки за премахването на недостатъците, да поставят под строг партиен контрол работата по критичните бележки и предложенията на комунистите.

●

Вътрешнопартийната демокрация е условие и гаранция за развитието на комуниста, за издигането на неговата политическа подготовка и обогатяването на организационния му опит. Само чрез намирането на действени форми и средства за индивидуализирането на партийната дейност, за въвличането на всеки комунист в непосредствена политическа и организаторска работа, за засилването на неговата лична отговорност при решаването на проблемите първичната партийна организация може да се реализира като истинска опора на своите членове в стремежа им с чест да носят званието „български комунисти".

●

По-нататъшното разгръщане и утвърждаване на демократичните основи на партийния живот, на колективността в партийното ръководство изисква да се разширява общественото начало в работата на партийните комитети. Привличането и включването на всички членове на изборните органи и все повече и повече нещатни активисти в конкретна политическа, организаторска и възпитателна работа като членове на работни групи, комисии, съвети и пр. са не само действени форми за практическо осъществяване на ленинската теза, че всички дела в партията се водят и решават от самите партийни членове, но са и ефективно средство, чрез което партийните комитети пренасят дейността си в първичните партийни организации, непосредствено ги ръководят, активно влияят върху всички сфери и звена на обществения живот, използват пълноценно неизчерпаемите творчески възможности на всички комунисти. Непосредственото ръководство на партийните комитети, пренасянето на центъра на тяхната дейност в първичните партийни организации е един от верните пътища за намаляване на книжнината, с която сега се отрупват партийните секретари и партийните бюра.

●

Разширяването и обогатяването на вътрешнопартийната демокрация се отразяват благотворно не само върху боеспособността на първичната партийна организация, но и върху равнището на демократизма в трудовия колектив. Необходимо е чрез различните форми на контакти и връзки с безпартийните, като открити партийни събрания, единни политически дни и др., да се засили процесът на пренасянето на тази морално-политическа ценност на партийната организация сред политически ръководения от нея трудов колектив.

●

Демократизирането на вътрешнопартийните отношения не е самоцелно. То е призвано, от една страна, да предизвиква революционно мислене, да създава обстановка за активно участие на всички комунисти в разискванията при формирането на единна позиция по даден проблем, за аргументирано доказване на нейните предимства. От друга страна, демократизмът е необходим за съединяване на революционното мислене с революционното действие, за съчетаване на свободното, критичното обсъждане и вземане на решението със съзнателната дисциплина и организираността при неговото изпълнение.

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ:

— За състоянието на вътрешнопартийната демокрация в събранията на първичната партийна организация понякога се съди по броя на изказалите се комунисти. Правилно ли е това?

— Не е правилно само по броя на изказалите се комунисти в събранието на първичната партийна организация да се преценява състоянието на вътрешнопартийната демокрация. За него се съди по обстановката, атмосферата на събранието, по реалната възможност всеки участник да вземе думата и критично, делово, откровено, задълбочено, компетентно да защити гледището си по обсъждания въпрос, да направи предложения или бележки и т. н. Изказванията на партийното събрание трябва да се разглеждат комплексно. Преди всичко те са израз на вътрешнопартийния демократизъм, но това не е всичко. По броя им не може да се характеризира степента на развитието на вътрешнопартийната демокрация. В практиката може да се случи в събранието да се изкаже само един партиен член, но да посочи конкретни, подходящи средства за решаване на обсъждания проблем и комунистите от първичната организация единодушно да го подкрепят. В други случ и може много партийни членове да вземат думата, но да не кажат нищо съществено, да не помогнат за решаването на проблемите. Затова броят на изказалите се не трябва и не може да бъде единственият критерий за доброто състояние на вътрешнопартийната демокрация в събранието.

— Когато един комунист не е посещавал събранията на първичната партийна организация в продължение на три месеца, партийното му положение се обсъжда, защото нарушава Устава на БКП. А когато дълго време не се изказва, не нарушава ли нормите на вътрешнопартийната демокрация?

— Комунист, който не посещава събранията на първичната партийна организация в продължение на три месеца без уважителни причини, нарушава Устава на БКП. Той се откъсва от нейния организационен, политически и идеологически живот, не може пълноценно да се включва в нейната политическа, организаторска и възпитателна работа; не изпълнява уставните си задължения, не използва и правата си. Затова Уставът предвижда да се търси отговорност в тези случаи.

Когато комунистът дълго време не се изказва на събрания, поведението му не се тълкува като нарушение на нормите на вътрешнопартийната демокрация, тъй като неговото право е да прецени кога и по какъв начин ще изрази становището си по дадения въпрос. При вземане на решенията, без да е казал устно мнението си, той гласува „за“ или „против“ тях, с което участвува във вътрешноорганизационния живот. Освен това може да е включен в работни групи или комисии за подготовка на материалите и проектите за решения. Това обаче не изключва задължението на първичната партийна организация да се интересува и да търси отговорност защо той не взема думата, какви са причините и да създава условия свободно, активно да се включва в обсъждането на проблемите и да допринася за тяхното решаване.

— Каква е ролята на комисията по проекта за бъдещия състав на партийното бюро, кога се избира тя, какви задължения към съставянето на проекта има отчитащото се партийно бюро?

— Съгласно инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи новият състав на партийното бюро се предлага от членовете на първичната партийна организация, участвуващи в отчетно-изборното събрание. В по-многочислените организации може да се избира комисия, която подготвя и предлага за обсъждане от събранието проект за състава на новото партийно бюро. Нейната роля е да улесни работата на събранието, да помогне на комунистите по-лесно да изберат в новото партийно бюро онези свои другари, които ще бъдат в състояние най-добре, най-компетентно да организират и водят текущата работа на първичната партийна организация през годината.

Комисията се избира на отчетно-изборното събрание като негов помощен орган. За да внесе реален принос в подготовката и протичането му, тя може да бъде избрана и на предходно събрание на първичната партийна организация, но нейният състав трябва да се потвърди от самото отчетно-изборно събрание.

При съставянето на проекта за бъдещия състав на партийното бюро комисията е полезно да се запознае със становището на ръководните партийни органи, на отчитащото се партийно бюро, да проучи мнението на комунистите и пр. На събранието обаче тя излиза със собствено становище. Членовете на подотчетното партий-

Digitized by Google

но бюро, както и всички комунисти от първичната партийна организация, имат уставното право по време на обсъждането на проектосъстава да предлагат нови кандидатури и да правят отводи. Както всички, така и те по време на тайното гласуване имат възможността да задраскват кандидати от листата и да прибавят нови.

— Как да се повишава информираността на комунистите като условие за разширяване на вътрешнопартийната демокрация?

— За повишаване на информираността на комунистите съдействуват: равнището на образованието и квалификацията им; системата за вътрешнопартийната информация; просветните и общите събрания; единните политически дни; партийната учебна година; семинарите и курсовете; средствата за масова информация; самостоятелната подготовка и пр. Всички тези форми и средства непрекъснато се усъвършенствуват. Повишава се и тяхната ефективност. Особено важно е обаче съдържанието им да дава информация предимно по онези проблеми, които ще се разглеждат на събрания на първичната партийна организация през следващия период. Това ще повиши компетентността на комунистите и ще се отрази благоприятно за тяхното активно, равноправно и пълноценно участие в обсъждането и решаването на въпросите, т. е. на практика ще се обогатява вътрешнопартийната демокрация. Повишаването на информираността е задължение и на отделния комунист. Задача на първичната партийна организация е да формира у комунистите усет, желание и умение да търсят и намират необходимата им информация; да дава знания, да изгражда убеждения и мотиви за действие.

— Кога и от кого могат да се изменят нормите на вътрешнопартийната демокрация?

— Нормите на вътрешнопартийната демокрация са фиксирани в Устава на БКП. Те са част от нормите на вътрешнопартийния живот и партийното ръководство. В Устава са записани най-съществените норми на вътрешнопартийната демокрация, които са свързани и произтичат от идейните и организационните основи на Комунистическата партия. Те са формализирани изисквания на законите и закономерностите, на които се гради и действува партията. Уставът се приема, изменя и допълва само от върховния орган на партията — нейния конгрес. Единствено той има правото да изменя уставните норми на вътрешнопартийната демокрация. Обикновено те са в диалектическо единство и произтичат от условията, в които работи партията. Следователно те се променят тогава, когато са се изменили условията на дейност на партията, с цел тя да може да разгръща все по-пълно своята ръководна и направляваща роля.

Инструкциите на ЦК на БКП обикновено тълкуват и конкретизират Устава. Те се допълват и обогатяват в съответствие с приетите от конгреса изменения на Устава. Утвърждават се на заседания на Секретариата на ЦК на БКП. Той утвърждава също така и някои норми на вътрешнопартийната демокрация, които не са фиксирани в Устава и инструкциите и които се отнасят до провеждането на отделни кампании в партията, като например сроковете за отчети и избори, норми на представителство за националните партийни конференции и конгресите и пр. Подобни решения, които са валидни само в рамките на съответните партийни организации и се отнасят до формите на приложение на нормите, могат да вземат и местните партийни органи.

— Как да се намалява влиянието на служебната йерархическа зависимост между комунистите при обсъждането и вземането на решения в заседанията на партийното бюро и в събранията на първичната партийна организация?

— Влиянието на йерархическата зависимост намалява тогава, когато строго се спазват ленинските принципи за разграничаване на функциите и политическия подход към решаване на общите задачи. Нужно е също така да се дава отпор и на най-незначителните опити да се оказва натиск от страна на стопанските или административните ръководители за налагане на тяхното становище. Това е грубо нарушаване на партийните норми на живот и дейност. Да се дава гласност и публично да се осъждат подобни прояви. Да се използват различни мерки за въздействие срещу такива ръководители. Влиянието на йерархическата зависимост силно намалява, когато в първичната организация се създаде атмосфера на критичност и самокритичност, на принципност и истински колективизъм. Благотворно въздействие оказва също така почестото и пълноценно упражняване правото на контрол над дейността на стопанското ръководство.

— Когато събранието на първичната партийна организация е добре подготвено, а председателят не го ръководи правилно, как да се постъпи?

Digitized by Google

— Избирането на бюро (в по-големите първични организации) или само на председател и протоколист за ръководство на събранието не е формален акт, от това много зависи доколко активно и организирано ще се изяви висшият ръководен орган на партийната организация. Председателят на събранието предлага дневния ред и следи по-нататък за неговото спазване, както и за спазването на приетия от комунистите регламент, за съблюдаването на дисциплината и вътрешнопартийната демокрация, дава думата на желаещите да се изкажат и осигурява тактично и отговорно обстановка те свободно да изразят своето мнение, участвува в изработването на оценките и решенията и ги предлага за гласуване. Ако в хода на събранието се окаже, че председателят или друг член на бюрото на събранието не се справя добре със своите задължения, нарушава вътрешнопартийната демокрация, проявява груба тенденциозност или води събранието в погрешна посока, комунистите следва да му посочат пропуските, да го разкритикуват, а ако преценят, с явно гласуване могат и да го сменят, да изберат други членове на организацията, които да поемат по-нататък ръководството на събранието.

— Когато първичната партийна организация е приела мероприятия за решаване на някакъв проблем, трябва ли да прави нови, както често я задължават партийните комитети със своите мероприятия? С регламентираните събрания не се ли нарушава вътрешнопартийната демокрация?

— Понякога възниква необходимост всички или някои организации да обсъдят едни или други важни общопартийни или общодържавни въпроси и те следва да се съобразят с препоръката на съответния партиен комитет. Но са необходими някои уточнения. Първо, партийните комитети не бива грубо да регламентират. Такова увличане заплашва да скове инициативата на секретаря, на бюрото, на комунистите. Второ, регламентира се темата, определя се целта. Но с какво конкретно съдържание ще се изпълни тази тема съобразно обстановката, задачите и потребностите на първичната организация, с какви точно форми, средства, методи ще се постига набелязаната цел трябва да реши самата първична организация, проявявайки самостоятелност и инициатива.

Дванадесетият конгрес на партията постави като важна задача на партийните комитети да засилват самодейния характер на първичните партийни организации. Няма никаква логика, ако първичната организация е съумяла точно и комплексно да открие и да осъзнае актуалните проблеми, да види назрелите въпроси и проявявайки бързина на реакциите, е потърсила форми и средства за решаването им, тя да се заставя да прави това повторно.

Разбира се, партийното бюро и първичната организация следва да отчетат новите моменти и ако се налага, да направят допълнения и корекции на приетите вече мероприятия.

Digitized by Google

С РАБОТНИЧЕСКА ГОРДОСТ И ПАРТИЙНА ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Сред впечатляващия със своята принципност и критичност делови тон на събранието прозвуча с приповдигнатия си финал патетичното изказване на Иван Дойчев.

— На днешното събрание ми е особено радостно да споделя с вас своите вълнения. Знаете преди пет-шест години как ни беше неудобно да се покажем пред обществеността на града. За нас се говореше с упрек, с негодуване. Сега е приятно да срещнеш всеки — за василколаровци се говори с уважение, да не кажа със завист . . .

Това бяха заключителните думи на дългогодишния машиностроителкомунист. Какво изразяват те. Самохвалство? Носталгия по станалия свой завод? Или законна гордост? Може би в неговите думи имаше и едното, и другото, и третото. То отразява една горда работническа позиция на човек, който сега може да погледне своя завод от известна дистанция, да измери нещата, поставяйки се встрани от динамичното и трудно ежедневие. Затова е и по-ценна, по-вярна.

За колектив, който всяка година през тази петилетка увеличава своята продукция с не по-малко от тридесет процента, при това със съвсем малко изменение на своя състав, за партийна организация, която стои начело на този колектив, е оправдано да каже за себе си такива възторжени думи, без опасение, че някой ще ги упрекне в самохвалство или в главозамайване.

Запознайте се с фактите. Краят на предишната петилетка василколаровци от Варна завършиха с 14 хиляди произведени дизелови мотора. След три години те удвоиха тази цифра и през 1983 година бяха достигнали 28 хиляди броя. Миналата година отново прибавиха почти една трета повече и приключиха с 36 000. Тази година вече пред тях стои задачата да скочат на 44 000 броя. Малко ли е това? Само годишният прираст напоследък е почти толкова, колкото цялото производство към края на миналата петилетка. А работническият състав за целия този период е нараснал съвсем малко. Главното е увеличената производителност на труда.

И при тези резултати — ни сянка на самодоволство, на успокоение. Дори напротив — една критическа самовзискателна и оптимистична съвременно равносметка пронизваше всички изказвания — общо 15 на брой. И главно — всеки преценяваше възможностите за тази година,

Digitized by Google

позиция, достойна за работници, за комунисти. И въпреки че бях отишъл просто да послушам, да се запозная с вълненията, обстановката, размислите на комунистите, не удържах на изкушението да взема перото. Да, партийната организация и колективът, който тя представлява, заслужават и самочувствието, и високото уважение, и то не само във Варна и своя окръг. И на страната. Не случайно сред тях се зароди една от инициативите, която дава плът и кръв на важни теоретически и практически изводи на нашата партия за превръщане на колектива като стопанин на социалистическата собственост...

●

И в доклада, и в изказванията темата за стопанина и за отговорността на партийната организация, на партийните групи и комунистите за овладяване на задълженията му не напускаше централния фокус на полезрението. Това е добре, много добре. Явно всеки чувствува политическа отговорност тя да бъде доведена до успешен край. Зная колко много е писано и колко хвалебствия са изречени за тях през последните 2—3 години. А на събранието цареше съвсем друг дух. Неудовлетвореност от все още съществуващи недостатъци, изводи, които могат да ползват и други, конструктивен принос да се решат по-добре предстоящите задачи. С една дума, истинска комунистическа обстановка.

Известно е, че във връзка с утвърждаването на колектива като стопанин тука трайно са укрепени бригадите, изградени на базата на цялостен технологически цикъл или завършено производство (детайл) и приведени на вътрешностопанска сметка. Усъвършенствувани са управлението, колективността в работата им. Машините са поверени на всяка бригада и работник за отговорно стопанисване. Може би някой ще каже: добре тогава, какво повече може да се иска?

Самите комунисти показаха колко е сложен животът и че само с добро начало не бива да се задоволяваме. Защото в колектива постъпват нови работници и ето, оказа се, че те не веднага и не с пълни сили могат да се включат в движението, да се адаптират без трудности към достигнатото равнище и да усвоят натрупания социален опит. За това трябва време. Един от изказалите се насочи критиката си към това, че покрай многото други грижи за приспособяване на новодошлите към колектива и към многобройните производствени делнични грижи не винаги се отделя нужното внимание за изграждане на навиците на стопанин у новодошлите. Все пак се срещат работници, които не съзнават още напълно своята отговорност и не поддържат добре машината, не са и подготвени професионално винаги за това. А когато дойдат ремонтчиците, те стоят настрани и чакат наготово като странични наблюдатели, вместо сами да се включат за отстраняване на повредите и с това дори да издигат и своята квалификация.

Следователно въпросът за възпитаване на стопанина не е еднократна задача. Тя не се постига само с подемане на някакъв почин, със съставяне на правила за поведение, дори и с умелото включване на икономическите лостове за стимулиране на доброто или санкциониране на лошото поддържане на техниката. Всичко това е нужно. Но то явно следва да стане всекидневна грижа и на възпитанието, да изпъква напред в оценката, в ежедневния разговор, в идеологическата и възпитателната работа. Самите комунисти добре съзнаваха тази проста истина — една мярка дава единични или частични последствия. Цялостен или най-богат резултат ще се получи, когато се включи целият комплекс от мерки за въздействие — организационни, идеологически, икономически, управленски, възпитателни.

Digitized by Google

И в тази връзка няколко комунисти поставиха основателно въпроса за работата на партийните групи. Те са изградени почти във всяка бригада. Но тъй като бригадите са на три смени, в трите смени са разпределени и комунистите. Партийният отговорник обаче е само в едната смяна. И там най-силно се чувствува въздействието на групата и върху комунистите и останалите членове на бригадата. Мисълта беше, дали не трябва да се потърси усъвършенствуване на структурата на партийната група, за да има подчертано партийно влияние във всяка смяна, във всяко звено на единната бригада. Как да стане това? Имаше опити за подсказване на конструктивен отговор — единият бе да се изберат заместници на партийния групов отговорник за другите две смени. Може ли да стане това? Наистина заслужава да се помисли, ако не за заместник, то поне един от комунистите в другите две смени, където не участвува партийният групов отговорник, да получи поръчение от партийната група да отговаря за реализиране на партийното влияние, за индивидуалната работа. Да има кой да чувствува отговорността за състоянието на партийното влияние на групата в съответната смяна и звено на бригадата. Тази мисъл не е без основание. Защото именно организираността и персоналната отговорност са двете силни средства, които удесеторяват силата на партийната група. Това може да бъде и един от агитаторите на партийната организация, получил по-широко партийно поръчение.

Това е единият от въпросите. Другият бе доколко бригадното ръководство и специално бригадирът търсят опората на партийната група. Един от бригадирите — Йордан Каров, слушайки дискусиите, направи следната самооценка пред събранието: „Нашата партийна група е малка — от 5 човека е, но рядко съм търсил нейната подкрепа“. Той самият е почувствувал как, преди другарите му от бригадата да отидат на екскурзия в СССР и след това, са работили активно. И как след това интензивността на работата спада, след като отшумява стимулиращият, мобилизиращият ефект на това извънредно обстоятелство. Той се оплака от липса на подкрепа от ръководството за отстраняване на различни пречки, които бригадата среща. Но явно, че и той самият не е потърсил силата в бригадата, на която да се опре, чрез която да засили своята позиция и борбеност за отстраняване на недостатъците и пречките — партийната група.

За зрелостта и утвърдения опит на бригадната организация особено ярко говореше следният факт: Марин Маринов, партиен групов отговорник в бригада „Пеньо Пенев“, изтъкна важен факт от самостоятелността и високото чувство за отговорност на колектива. Той е трябвало да сменя три пъти своя бригадир. В началото ръководството се е вмесвало грубо в този избор, като е предлагало определена кандидатура с предупреждение: ако вие не я подкрепите, все едно ние имаме право да назначим този, когото смятаме, че е най-добър. И изборът е ставал, така да се каже, в известна степен принудително — избирали са предлаганата кандидатура, въпреки че са възразявали срещу нея. Двата пъти работата не тръгва. Третия път партийната група отстоява и се избира онзи, който бригадата иска. Работата тръгва много добре. И партийният групов отговорник съобщи не без гордост — в нашата бригада няма самоотлъчки, няма текучество, няма загуби от брак. Задачите са изпълнени. Пълно основание за гордост. Мнозина подкрепиха неговите изводи. В тяхна поддръжка се изказа и директорът на комбината Боголюб Воденичаров. Но той обогати вижданията на партийната организация и на комунистите по този въпрос, за да не страдат от едностранчивост. Защото в друга бригада има пък обратното явление. Два пъти бригадата избира сама бригадира си. Но и двата пъти този избор не е сполучлив. Третия път ръководството подпомага бригадата,

Digitized by Google

като й предлага кандидатура, която среща нейното одобрение, и работата също тръгва добре.

Затова да се прави прибързано заключение, че само единият или само другият подход е правилен, е неправилно. Задачите са общи. Ръководството също има оценка за качествата на кадрите. То също има интерес работата да върви. Но това е право и задължение също на партийната организация и на партийните групи. Но да се знае добре, че решаващата дума трябва да има колективът. Той наистина да се чувствува стопанин, отговорен, с права. Наруши ли се това, веднага се принизява неговото самочувствие и отговорност. А тогава и при добър бригадир работата едва ли би се разгърнала най-добре. Задължението на партийните групи и организации и на стопанското ръководство е мъдро и тактично да помагат на колектива, та с общи сили да се преценят и положителните, и отрицателните качества на кандидатите и да се направи сполучлив подбор и избор.

●

Едно от най-характерните явления в опита на партийната организация и на колектива в комбинат „Васил Коларов" във Варна е грижата за издигането на творческата инициатива. Тази най-ярка форма на проявлението на стопанина като активен, търсещ, даващ своя творчески принос в управлението на колективните работи и на производството е особено ярко проявление на изискванията на обективните закони за издигане ролята на народните маси като творци на историята.

Не бихме могли да кажем, че в това отношение вече е настъпил дълбок прелом. Но вече има траен положителен опит. Постигнато е нещо значително.

Известно е, че след подемането на инициативата за утвърждаване на колектива като стопанин, творческата активност изведнъж нарасна неколкократно. От всеки осми, оказа се, че всеки втори работник е дал някакво предложение.

Годишното събрание не направи цялостна равносметка какво е състоянието на тази най-висша изява на колективите и на комунистите като стопани — за истински стопани да се отчетат онези, които през годината са дали някакво предложение за подобряване на работата в някаква област. Изнесен бе само един факт — при съставянето на инженерния проект и насрещния план са дадени 420 предложения. От тази цифра бе изразено неудовлетворение. Какво ценно чувство на неудовлетвореност! Какъв висок критерий имат вече самите комунисти! Защото все пак в тази еднократна кампания са дадени предложения, които се равняват на повече от четири предложения на всеки десет човека. Ако се включат към това число и предложенията, дадени през годината и към различните организации, тогава ще се види, че този изблик на активност, достигнат през първите години на подеманата инициатива в третата година, ако не е надминат, поне се е очертала тенденция на трайното му утвърждаване на достигнатото сравнително високо равнище. Но целта, която партийната организация си постави, е по-висока. Не просто на всички сто работници да се получат 70—75 предложения, а всеки комунист, всеки специалист и ръководител и болшинството от работниците да имат някакво предложение през годината. А това означава да се осигурят условия да се прояви целият творчески потенциал на колектива, на всеки негов член. Да се впрегне максимално в управлението целият потенциал на живото вещество.

Неудовлетвореността, изказана и в доклада, и в изказванията, беше допълнена и от един конкретен пример, който показва сложността на подетата работа. Организаторът на производство Кузман Делев под-

Digitized by Google

черта, че отдавна е дал предложение за подобряване организацията на работата и още няма отговор. Добро ли е или не — не се даде отговор и на събранието. А това противоречи на самите разработени и в общи линии утвърдени в практиката правила за отношение към предложенията. Нали във всяка бригада и на другите равнища има технико-икономически съвети, чието предназначение е да разглеждат предложенията и да осигурят бързото прилагане на онези, които имат рационално зърно. В случая механизмът не бе задействуван. Отговорът е трябвало да бъде даден на по-високо равнище. Но явно случаят е сигнал, че нещо в практиката куца. И още за нещо — че е нужна целенасочена и постоянна работа за изменение на стила, защото и най-доброто намерение може да се провали, ако хората не го подемат, защото всичко зависи от тях.

●

Две в голяма степен взаимно обвързани и злободневни теми заемаха достойно мястото си в този висш форум на партийната организация в механичното производство. Отнасят се до започналата и твърде много отлагана реконструкция и за качеството на продукцията. Разговорът на събранието се извисяваше до размисли за въвеждане на съвременния технически прогрес. Имаше и критики, и успокояващи оценки. Важно е, че партийният форум знаеше къде да насочи вниманието си.

Изясни се, че вече съвременните машини са пристигнали и предстои да се монтират. През това време няма да спира производството, а ще се реализира една програма близо с една четвърт по-висока от миналогодишната. Предизвикваше особено чувство на задоволство увереността, че ще се справят със задачата. И все пак може би не всички осъзнаваха доколко ще се измени обстановката през годината с монтиране на новата техника, която ще постави пред много работници необичайни условия. Първото ще бъде изискванията за квалификацията. Сега работниците със седми разряд са висококвалифицирани. При новата техника и те изведнъж ще се окажат неквалифицирани. Следователно изпъква един остър проблем. Партийната организация нямаше защо да се намесва в този важен кадрови въпрос, защото самото ръководство вече е взело мерки. На тези, които ще работят на новите машини, е дадена възможност да участвуват в техния подбор преди доставката им и след това да се обучават в предприятията, откъдето те се закупуват. Но тази квалификация в движение среща сериозни затруднения. И може би не е излишно едно поръчение на определени комунисти първи и най-добре да овладеят новата техника и да покажат пример за нейното бързо усвояване. По нов начин ще изпъкне и необходимостта да се стопанисва тя образцово.

Към равнището на качеството също се насочи немалка част от вниманието на присъствуващите. Имаше какво да се каже — подето е движение всяка бригада да извоюва званието „Територия на гарантирано качество". Две от бригадите вече са получили правото да работят без производствени контрольори. Други вече очакват тази година да задоволят изискваните условия. Имаше повик контрольорите да бъдат висококвалифицирани, защото има примери такова задължение да се възлага на неопитни момичета с ниска квалификация, които не могат да задоволят сегашните изисквания.

Приложени са вече и стимулиращи, и санкциониращи средства за качеството. Макар и да не са големи сумите — 12 500 лева за стимулиране и 10 914 лева за санкциониране — те говорят за вече включени икономически лостове за въздействие. А те са само част, защото има

Digitized by Google

и други лостове, които действуват, но се отчитат по други линии — например намаленият брак се включва като допълнителна икономия, която се отразява пряко във фонд „Работна заплата."

И все пак критично бе оценено състоянието, че е още голям броят на върнатите за второ представяне детайли в линия — блок картери, колянов вал, лагерен капак, картер на маховика и пр. В резултат на това само на бригадата за производство на колянов вал фондът „Работна заплата" е намален през годината с 6874 лева. Констатацията, че рекламациите са намалени повече от четири пъти, не внесе успокоение.

Но причините, макар и търсени главно у себе си, все пак съществуват и извън колектива, защото кооперирани детайли се получават от десетки други предприятия. Най-често оттам идват и неритмичните доставки, и некачествените детайли, които създават значителни трудности и не позволяват да се използват напълно резервите в комбината. Но когато търсеха как да въздействуват на това явление, в резолюцията неправилно се възложи на бюрото на партийната организация с помощта на стопанското ръководство да осигури ритмична доставка на материали и детайли. Явно тука адресите бяха сменени. Такова задължение трябва да се вменява на стопанското ръководство, а партийното бюро да помага и контролира тази негова дейност. Явно има още да се овладява по-добре дълбоката същност на политическия подход, по-добре да се разбира какво значи да се разграничават функциите и да се разграничава и отговорността...

●

На края на партийното събрание председателят на съвета на бригадирите Нишан Тесчиан прочете призив на бригадирите за рекордни постижения през годината, за ритмично производство всеки ден, за стопроцентово висококачествена продукция, за намаляване на суровините, материалите и енергията с 10 на сто, за усъвършенствуване на инициативата за стопанисване на социалистическата собственост. Комунистите приеха и одобриха този призив и обещаха да последват примера на низовите ръководители.

Над 100 комунисти от организацията, от които 14 висшисти и 80 среднисти, дадоха образец на висока взискателност, принципност, проникновение. На работническа и комунистическа гордост и неудовлетвореност. Те изявиха себе си като достойни представители на партията в един от челните колективи в страната и негов също така достоен представител в редиците на Комунистическата партия. Залог за нейната преобразуваща революционна мисия в обществото.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПРЕДИЗВИКАНИ РАЗМИСЛИ

Една от най-главните задачи на партийната организация в подготовката на годишните отчетно-изборни събрания е изработването на отчетния доклад. Той е важен партиен документ и към него трябва да се подхожда много сериозно и отговорно. В него се правят обстойни преценки и обобщения на извършената политическа и организаторска дейност на партийната организация в светлината на политиката и решенията на партията.

●

На своите отчетно-изборни събрания първа първична партийна организация в тютюневия комбинат „Дунав" — Видин, първичната организация при трето управление на стопанския комбинат по автоматизация и механизация на ДСО „Инжстрой" и партийната организация при отдел „Текстил" — Нармаг в София положиха голямо старание да направят по-задълбочен и самокритичен анализ на извършената работа за практическото провеждане на курса на интензификация в икономиката и другите сфери, за внедряването на научно-техническия прогрес и челния опит, за последователното прилагане на новия икономически механизъм, за разгръщане на социалистическото съревнование, за предсрочно изпълнение на насрещните планове.

Тези проблеми пронизваха както докладите, така и голяма част от изказванията. Може да се каже, че в това отношение партийните организации бяха напълно в тон с изискванията.

Мисля, че тази положителна оценка дава пълно основание да се види, че не омаловажавам постиженията, плюсовете и сполуките на тези организации и техните отчетно-изборни събрания. Иска ми се обаче да се спра на някои проблеми, свързани с подготовката и характера на отчетните доклади, изнесени на тези събрания.

Практика е станало в живота на голяма част от първичните партийни организации на първо място в докладите на отчетно-изборните си събрания да поставят проблемите на производствената, служебната, научната и пр. дейност. И това е съвсем естествено. Тези въпроси са главното, основното в тяхната работа, от тяхното изпълнение и преизпълнение зависят по-нататъшното развитие на социалистическото общество, разцветът на нашата родина.

Какво обаче не достига най-често на този подраздел на доклада, който предизвиква, и то съвсем основателно, най-много размисли и в изказванията?

Недостатъчно се разкриват политическата позиция, политическият подход на първичната партийна организация и нейното бюро, слабо се открояват стилът и методите им, липсва задълбочен анализ на тяхната работа.

А всеки комунист ясно разбира, че усъвършенстването и последователното прилагане на политическия подход в дейността на партията се обуславят от обективното ѝ положение като ръководно ядро на политическата система на социалистическото общество. Затова, когато се говори за по-нататъшно издигане ролята на политическия подход в дейността на партията, има се предвид все по-пълното използване на свойствените за нея като политическа организация методи и средства на действие, както и тяхното непрекъснато усъвършенстване.

Правилна мисъл е изразена в доклада на бюрото на първичната партийна организация в стопанския комбинат на ДСО „Инжстрой": „В

Digitized by Google

тон с изискванията, които постави XII конгрес на БКП, е нужно да променим познатата схема на анализ, в която на преден план се поставят отчетите с известни успехи, след това твърде пестеливо и общо се посочват недостатъците и накрая се говори за бъдещите действия. Тези „замазваници", бихме казали, не ползват никого, защото отклоняват партийната организация от действителното състояние на нещата".

Тази мисъл обаче в голяма степен не е конкретизирана в дело. Вместо задълбочен анализ отново се повтаря типичната слабост на изреждане на изпълнението на задачите, посочване на слабости, без да се поставя в основата работата на първичната организация, на бюрото, на комунистите. Нерядко на една дъска се поставя отговорността на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство.

Не по-добре в много отношения стои въпросът и с доклада в отдел „Текстил". Вместо конкретно да се разкрият стилът, методите, подходът на партийното бюро, на партийната организация като цяло, и тук преобладават общите постановки за отговорността на отделните ръководства в отдела. Ще посоча само някои мисли: „На ръководството на отдела беше възложено да изпълнява за 10-те месеца на настоящата година план по стокооборота в размер на 20 045 хил. лв. Ръководството на отдела — партийно, стопанско, профсъюзно и комсомолско, имаше трудната задача да убеди бригадите и всеки техен член поотделно..." И по-нататък: „Партийното бюро, първичната организация и административното ръководство счетоха, че главното направление в работата..." и пр. И още един цитат в същия дух: „По-важното е, че под ръководството на партийното бюро административното ръководство, профкомитетът и комсомолското ръководство проведоха широка разяснителна работа..."

Правилно партийното бюро в тютюневия комбинат е разбрало изискването да отчита преди всичко своята дейност през годината. Но то се е плъзнало по другата страна на проблема — почти във всичко търси само своята отговорност, и то често за дребни или от чисто техническо-производствен характер въпроси, с които би могъл да се справи и най-непосредственият отговорник в този сектор. Ще се позова пак на някои примери. „Това наложи през септември на извънредни заседания на партийното бюро да се разглежда работата на водачките и секционните майстори, работещи на възела, и да се набележат мерки за излизане от трудното положение. Партийното бюро не всичко направи за подобряване работата на 12-късовата линия за цигари „Стюардеса". И по-надолу: „Тук трябва партийното бюро да намери своето място и да отстрани всички пречки за работата на възела за износ". Явно несвойствени задачи за бюрото, което, вместо да заседава безконечно, трябваше да намери мястото на съответните органи — стопански, профсъюзни, комсомолски, да им помогне и упражни контрол за тяхното изпълнение.

В тази насока на мисли трябва да се подчертае, че докладите дават тон и на изказванията. Те са най-често тяхна еманация, отражение на онова, което е развито там. Не случайно изказващите се, вместо да съсредоточат вниманието си върху основните, главните нерешени проблеми, се пилеят по много въпроси, които само повдигат, без да развиват или поставят проблемите от чисто производствен или социално-битов характер, без да търсят мястото и ролята на партийната организация и бюрото, своето собствено място в тяхното решаване.

Много комунисти излизат от такива събрания неудовлетворени, защото понякога не могат да видят разликата между отчетно-изборното събрание на партийната организация и останалите нейни или на профорганизацията събрания.

Digitized by Google

След отчетно-изборното събрание на първичната организация в отдел „Текстил“ разговаряхме с партийната секретарка Мария Тодорова. Тя ме запозна по-подробно с характера на тяхната дейност — производствена (главно търговска) и партийна. Държат много магазини, пръснати из цяла София и селата около нея, в тях работят по няколко комунисти, а на места и само безпартийни. При това разположение партийната организация трябва да води редовен организационен живот. И тя успява. Редовно се провеждат събрания, организацията е единна и сплотена, другарките (партийната организация се състои само от жени и един мъж — и той пенсионер) се отзовават на всички мероприятия. Работата е много сложна и специфична. Но тази специфика я нямаше в доклада. Доста интересни неща ми разказа партийната секретарка за живота на организацията. Но защо така интересно не беше написано и в доклада?

Партията обсъжда и утвърждава основните насоки за дейността на съответните органи и институции — изтъква др. Тодор Живков. След това главното в нейната работа трябва да бъдат контролът и помощта. Но това е контрол политически и неговите критерии трябва, естествено, да произтичат от провеждания политически курс, от основните задачи и изисквания за неговото осъществяване.

Сега с особена сила изпъкват два от тези критерия:

Първо, ръководните звена и институции спазват ли и овладяват ли изискванията на икономическия подход и неговия механизъм при решаването на производствено-стопанските задачи.

Второ, как ръководните звена се отнасят към трудовите колективи.

Правото на контрол е най-важният инструмент в ръцете на първичната партийна организация, с помощта на който тя оказва въздействието си за успешното решаване на стопанско-политическите задачи, осигурява да се провеждат в живота директивите на партията и правителството. За първичната организация, за нейното бюро това право практически означава възможност да изслушва винаги, когато е необходимо, отчети от всеки стопански ръководител, да изучава нещата на място, да се запознава със съответните документи, да изказва своето мнение по всеки въпрос от работата, по ръководството на предприятието, учреждението и пр., да дава свои препоръки в съответствие с партийните документи и законите на страната. Разбира се, контролът не се свежда само до изучаване на въпросите и препоръките. Важното е да се изисква от администрацията отстраняването на недостатъците, да се повишава отговорността на всеки стопански ръководител за възложената работа, да се приемат, ако е нужно, мерки за партийно въздействие срещу небрежните дейци, да се поставят въпросите, свързани с дейността на предприятието, пред по-висшестоящите партийни и държавни органи, да се държат под постоянен партиен контрол състоянието на подбора и разпределението на кадрите.

Естествено партийните организации подхождат към контрола не като ревизори и инспектори, а с партийно-политически средства, като организатори и възпитатели.

В светлината на тези въпроси трябваше да се поставят проблемите на производствената, служебната, научната и пр. работа, за да се разкрият действително стилът, методите на партийната организация, на нейното бюро като политически органи и ръководители.

●

Макар че докладът, който се изнася на годишното събрание, да е отчетен, това не значи, че трябва да се „отчете“ всичко, да се изброят

Digitized by Google

всички въпроси, с които са се занимавали партийната организация и нейното бюро, пък и както често става, и административното или стопанското ръководство. Това не е нужно и никой не го е изисквал от партийните бюра, пък и не е необходима уравниловка в изложението на проблемите. Целесъобразно е обаче да се отдели повече внимание на основните, на главните, на нерешените въпроси, които ще насочат и по-нататъшната дейност на първичната организация. Някой беше казал, че „в стремежа всичко да кажеш се крие тайната, че си отегчителен". В един доклад не могат да се изчерпят всички проблеми.

Мисля, че един от тези големи въпроси е челният опит.

Няма първична партийна организация, която води редовен организационен живот, да не е регистрирала известен опит, свои постижения, типични и специфични за нея, при характерните нейни условия, при които работи. А не са малко и организациите, в които от едни или други органи се залагаше опит, но колко той после излизаше на бял свят, каква е неговата съдба, не се показва.

Челният опит в партийната работа е най-целесъобразна, осигуряваща висока ефективност, обобщена практика, която, като се използват най-добрите форми, методи на работа, дава при най-малка загуба на сили най-добри резултати.

Един от основните въпроси, по който би следвало да се обобщи опит, е партийната работа по изучаването и внедряването на бригадната организация на труда като основен фактор за последователно прилагане на новия икономически подход, за рязко повишаване на ефективността на производството. Бригадата е нов тип организация на труда, която най-пълно съответствува на схващането, че трудовият колектив е стопанин на социалистическата собственост, на своя завод и е кръвно заинтересован от неговото развитие.

Правилно в доклада на отчетното събрание в стопанския комбинат на ДСО „Инжстрой" на този проблем се отдава заслужено внимание, отделено му е доста място, свързва се със задълженията на партийната организация, с работата по професионалната квалификация и политическото възпитание на кадрите, посочени са съвсем откровено и допусканите досега слабости, сочат се на основата на натрупания опит пътищата за по-нататъшното подобряване на работата в това отношение.

Сравнително добре този въпрос се поставя и в първа първична партийна организация в тютюневия комбинат във Видин.

„Обикновено, се отбелязва в доклада, в нашето всекидневие често питаме „Какъв е вашият колектив?", „Каква е вашата бригада?" — в смисъл добри или не. Отговорът на този въпрос е труден, защото става въпрос за критериите, за мярката, с която ще мерим. Има обаче показатели, които при всички положения трябва да се имат предвид."

По-надолу се сочат показателите и как те са осъществявани, прави се известен анализ на постиженията и на слабостите на бригадния съвет, сочат се пътищата за по-нататъшното подобряване на организацията на работата в бригадата.

В докладите действително трябва да се поставят основните въпроси и не само да се поставят, но и да им се дава съответен отговор как се решават.

Един според мене от централните въпроси, който трябва да пронизва докладите, е авангардната роля на комунистите.

Няма стил, няма методи, подходи, няма проблеми за ефективност, качество, дисциплина и пр. без хората, в случая без комунистите. Не можем да говорим и за партиен опит извън дейността на комунистите. От примера и въздействието на отделния комунист, от неговия труд и начин на живот, дръзновение и отговорност, от неговите лични качества зависи в голяма степен авторитетът на партийното дело.

Digitized by Google

Вярно е, че на годишните събрания се отчитат партийните организации, техните бюра. Но те се отчитат чрез дейността, чрез делата на комунистите, извършени под тяхно ръководство, както и по пътя на самоинициативата.

В докладите не може да се изнасят само голи факти и цифри, не може да се говори само за икономика и политика, за организационна и идеологическа, без делата на комунистите, които ги творят.

Въпросът за правилното поставяне на авангардната роля на комунистите в докладите на отчетно-изборните събрания има по същество двойно значение — от една страна, обменя се опитът на комунистите, популяризира се сред колектива, в който работят, и, от друга — повишава се тяхното самочувствие, импулсира ги за нови победи във всички области на производствения и обществения живот.

Може за пример в това отношение да се посочи докладът, който даде тон и на изказванията на първичната организация в трето управление на стопанския комбинат на ДСО „Инжстрой". Там е отдадена заслужена почит на немалко комунисти, които са проявили истинско мъжество на редица, както се подчертава в доклада, „горещи" точки, за да изпълнят задачите, които са стояли пред тях. Ще се позова само на един цитат от доклада: „Не можем да не изкажем благодарност на комуниста Б. Лазаров, който на най-горещия обект — бул. „Руски", почти не се прибираше в къщи и много често новият работен ден го заварваше около спряла пилотна машина или багер. На нуждите найвече на монтьорите на строителните машини своевременно откликваше и комунистът Евтим Арсенов. Той се стараеше повереният му автокран да бъде винаги технически изправен."

Цветисто са описани тежките условия, при които работят комунистите и по техния пример останалите работници. Не са били редки случаите да не гледат, че смяната е свършила, а са оставали до струга, фрезата, за да предадат навреме готовото изделие. За особено спешни детайли не са чакали да бъде направена дори скица с необходимите размери и данни, а са започвали направо по образеца.

Немалко имена на проявили се комунистки са посочени и в доклада на първичната партийна организация при отдел „Текстил" — Нармаг. Обаче тук само се изреждат, изброяват по един или друг повод — за хубаво или за лошо, без по-широко да се открояват техните изяви.

За комуниста — особено проявилия се — не бива да се пише равно, бездушно, безлично.

За комуниста, за истинския комунист, за онзи, който с чест, заслужено носи това звание, трябва да се пише с любов, със страст, с жар.

●

Има един въпрос, върху който малко се замисляме, подготвяйки докладите. Отрупват се с много положения, изводи, лозунги, със сухи отчети, с много и излишни цифри, всеизвестни, дребни факти и пр. Не кипи живот в тях, както кипи в предприятието, на строителния обект, както кипи и в партийната организация. Нали докладът трябва да бъде пълно отражение на живота, такъв, какъвто е. Затова трябва внимателно да се подбират фактите, цифровите данни, да бъдат ярки, убедителни. Повече да се пише за комунистите, ръководители и редови дейци, да се разказва за техния труд, за техните героични дела, за техните постижения и опит. Така и докладът ще придобие по-голяма убедителност, по-лесно ще се възприеме от слушателите, ще стане посвеж и ще възбуди повече размисли.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

РЕВОЛЮЦИОННОСТ В ДЕЙСТВИЕТО — КОНКРЕТНОСТ В ОТГОВОРНОСТТА

Тръгна ли на отчетно-изборно събрание, разлиствам бележниците от минали години, за да доловя онази разлика на израстване, която вече в спомените е избледняла. И наистина този хвърлен набързо поглед назад припомня много тревоги, голяма отговорност, която са поемали комунистите. Отговорността не е намаляла, тревогите идват от високите цели — световните постижения, и наред с това изпъква новият подход към обекта на партийното ръководство. Чувствуват се новият стил, обогатен от теоретичното богатство на партията, яснотата, с която сложните явления бяха изяснени. Все по-назад минават и в докладите, и в изказванията общите препоръки за по-високи резултати, оценките на отделните селскостопански кампании, а на преден план излизат икономическата оценка, свободното боравене с икономическите категории, новото отношение, което свикнахме да наричаме

ИКОНОМИЧЕСКО МИСЛЕНЕ

Това означава да се виждат явленията като плод на социално-икономическите отношения, да се оценяват усилията, като се държи сметка за стоково-паричните отношения и свързаните с тях икономически лостове. Този подход няма нищо общо с декларирането на взети мерки без икономическата обусловеност: с каква цена, дали точно това е било необходимо, не е ли могло с по-малко средства и т. н. Той отхвърля и едностранчивостта на удобните показатели, от които не става ясно защо расте общият доход, а печалбата не съответствува на нейния темп; расте печалбата, но не става ясно доколко тя е резултат на изпълнените задължения към обществото, или както не един път е изтъквал в речите си др. Тодор Живков, дали това е печалба, получена от продукция, която задоволява потребностите.

В отчетния доклад, изнесен пред първичната организация в с. Брестовица — Пловдивско, бе посочено, че през отчетния период организацията е разглеждала въпросите на внедряването на икономическия механизъм, приложението на вътрешностопанската сметка, ефективното използване на земята и техниката, обучението на изпълнителските кадри по новия икономически механизъм. Това на практика означава да се стигне до проблема за самоиздръжката, до проблема за нормата на рентабилност, до икономията на материали и труд, доведени като потребност и отговорност пред всеки колектив и труженик. Има един много интересен момент в тази икономическа нагласа в бригадите: трябва да се внедряват новостите, които предлага науката, но кой е движещият мотив? Смело може да се заяви — сметката. Тук не става дума за показност, за изпълнени мероприятия, а подчертаваме — за точна сметка от какво ще се спечели. Затова малкообемното пръскане на лозята се оценява през призмата на рязкото снижение на разходите, което, като се допълни с научното прогнозиране за

Digitized by Google

развитието на болестите и неприятелите, удвоява ефекта. Това не е пресметливост сама за себе си. Тя е свързана здраво с увеличението на производството, минава през качеството, отговаря на потребностите на обществото от повече продукция. Пак в отчетния доклад е записано: „...трудовите колективи изпълниха предсрочно насрещните си годишни планове в резултат на допълнителните обещания за **качествена заготовка и реализация на продукцията на оптимално възможни цени**". Това показва, че и разяснителната работа, и конкретната практика са създали настройка да се мисли с икономически категории, като се свързва качеството с цената; редовият труженик е станал съпричастен към голямата идея за рентабилна икономика.

На годишното събрание на първичната организация при централното управление на ДСО „Винпром" бе отделено значително внимание на качествените показатели на плана. Те обаче не бяха разгледани сами за себе си, а навсякъде се свързваха с производството, дори с производството на суровината: „...в лозаро-винарските комплекси на обединението наред с преизпълнените планове по всички показатели са добити в повече и 6000 т грозде". За лозарството в петте комплекса е характерно намаляването на трудоемкостта при производството на грозде, измерена с вложените човекодни на декар и на тон продукция. И отново срещаме в отчетния доклад аргументацията, опряна на науката: високоефективните и ресурсно-икономичните технологии, метода за прогнозиране и научно планиране на добивите посредством натоварването на лозите със зимни очи, метода на листната диагностика и прочие.

В непрекъснатото нарастване на добивите комунистите от Брестовица виждат източника на ефективност от производството. Ще споменем среден добив от винените сортове по 1400 кг от декар, удвояване процента на първокласните лозички, както и удвояването на броя им в един декар на базата на лехоленточната технология. Не съкращаване на нискорентабилни производства, а намиране на съвременни начини за повишаване на производството, завоюване пазара на базата на високото качество — това е сега главният път, по който комунистите повеждат трудовите колективи. За брестовичани амбицията е десертното грозде за износ да надхвърли 80 процента, ранните картофи — 75 процента от общото производство; за комунистите от „Винпром" — да се премине от печеленето на медали към трайното присъствие на българските вина на международните пазари, да се работи както през изтеклата година, когато обединението не получи нито една рекламация от най-големия си партньор „Союзплодимпорт".

В една от почивките на годишното събрание на първичната организация при АПК в гр. Ракитово запитах група комунисти как си обясняват факта, че само за четири години от създаването на комплекса са заличили загубите и вече не поглеждат към държавата за помощ. „Нали знаете — усмихна се един, — „сиромах човек, жив дявол". По-късно след приключване на събранието други щяха да доуточнят, че имат председател, който без сметка нищо не започва. Шегата си е шега, но на годишното събрание пролича, че тук комунистите са свикнали да държат сметка за всичко и ако са станали поделение на ДСО „Българско пиво", то не е да намерят „богат роднина", а **да използват възможностите, които дава интеграцията** за превръщане комплекса в основен производител на хмел. Разбира се, на събранието стана дума и за хмела, но наред с това рентабилността в кравефермата бе обяснена с повишаване на средния млеконадой за три години с две хиляди литра; ръководителят на автотранспорта Стоян Велев говори по-малко за плана в тонкилометри, а за това как е организирано ритмичното снабдяване на фермите в планината с фураж. Подобрява се тревостоят на планинските ливади по системата „Кроб", защото смег-

Digitized by Google

ката показва, че ще се добият по 700 кг сено от декар, което може да се размени с царевично зърно от полските райони, част от което ще се даде на населението за личното стопанство. Не, не става дума за дребни сметки, а за една целенасочена социално-икономическа политика, центърът на която е човекът — този, който създава благата на полето и във фермите на АПК и за когото стопанското ръководство докарва слама чак от Добруджа. Първо, 500 т слама за личното животновъдство, които ще се върнат в 700 т мляко, за да се нареди селищната система на първо място в окръга по този показател.

Посочените годишни събрания на първичните организации в селското стопанство оцениха организацията на труда и работната заплата през призмата на партийната повеля за повсеместното прилагане на акордната система, за да се създадат високи темпове на растеж на производството, по-ефективно да се използват основните му фактори, да се приложи по-пълно социалистическият принцип за разпределение. Особено внимание беше отделено и за оценка на собствения опит, тъй като с новата бригадна организация през изминалия период бяха създадени сериозни предпоставки за тази форма. Едновременно с това комунистите на събранието в Брестовица изтъкваха, че ако само се говори за предимства, ако не се отиде на договорна равна зависимост между акордна единица — стопанско предприятие, бързи резултати няма да се получат. Изискват се конкретност и доразвитие на собствения опит. Например въведено е малкообемно пръскане на лозята, но това не се дължи единствено на техниката, а като са свързали техниката с качествения труд на хората. Технологът на бригада Иван Кацаров го обясни лаконично: „Да се въведе малкообемно пръскане на 3600 дка е рискована работа. Площите обаче бяха зачислени на отделни механизатори и опазихме лозята главно на базата на личната отговорност“.

Ако отчитаме предимствата на новия икономически механизъм с повишено производство, добиви на световно равнище, решително настаняване на международни пазари и прочие, не би трябвало да се подмине и едно друго предимство, което той даде: самочувствието на хората, че техният труд е решаващ фактор, че главно от тях зависи да вървят напред, да мислят и действуват поновому,

МАЩАБНО И ПЕРСПЕКТИВНО

Нито един доклад не се задоволи с оценки от позицията на малките възможности, не се страхуваха и комунистите да кажат голяма дума за мерене ръст с онова, което става по света. Комунистът Иван Пенев от Ракитово потърси причините за намалените добиви от хмел в сравнение с получаваните световни добиви — 250 кг хмелов цвят от декар. Илия Дамянов от Брестовица започна изказването си с констатацията, че не е чувал да се получават в страната по-високи средни добиви от техните. Чуха се думи на задоволство, че от един блок са добити по 2500 кг грозде, но веднага беше допълнено за необходимостта от нови сортове, за да се надхвърлят и тия постижения. В ДСО „Винпром“ се говореше, че може да се излезе на един или друг пазар не с хиляди, а с милиони бутилки. И навсякъде с увереността, че това е в ръцете на първичната организация, на трудовия колектив, с разбирането, че от самите тях се очаква повече. Иначе не би могло да се заяви с такава категоричност и във „Винпром“, и в Ракитово, че планът за петилетката ще се изпълни и дори за някои производства с колко месеца по-рано ще стане това. Нека подчертаем, става дума както за земеделско производство под открито небе, така и за едно произ-

Digitized by Google

водство, което е предназначено да задоволява вкусови изисквания — нещо, далеч по-трудно, отколкото да се задоволява например насъщна необходимост.

Самочувствието се поражда от материалните предпоставки, от умението да се работи с нови методи, да се превръща научното постижение в производствен фактор, да се обновяват производствените фондове. Още в началната част на доклада комунистите от „Винпром" бяха информирани, че планът за въвеждането на основните фондове през годината е изпълнен на 104 процента, реализирана е крупна програма за модернизация на промишлеността. Зад тия лаконични формулировки стоят нови бутилиращи линии, ферментатори за червени вина, преси с непрекъснато действие и много други. И в Ракитово по-големите задачи и увереността за изпълнението им се опираха на новата материална база в животновъдството, дял за която има и ДСО „Българско пиво", ръководството на което разбира, че **успехи в хмелопроизводството ще има, ако стопанската организация се развива всестранно.**

Особено внимание беше отделено на науката от комунистите в Брестовица. За тях тя не е мода, лукс, който може да си позволят на отделни парцели, а производствен фактор. Затова в проекторезолюцията, която предложи на събранието, комисията беше записала: „Стопанското ръководство с помощта на научните работници от ВСИ „В. Коларов" и ИЗК „Марица" да разработи цялостен план за внедряване в практиката на най-новите постижения за най-ефективно използване на земята и увеличаване на средните добиви". Тази точка беше в най-голяма степен подкрепена. Още в доклада категорично се заяви, че **благодарение на науката за лозарството вече няма лоша година.** Така е и за зеленчуковите култури, за да се оформи становището, че землището на Брестовица се е превърнало в база за експериментиране на научните институти.

Още когато заговорих в районния комитет на партията за предстоящото годишно събрание, ми казаха: „Брестовичани са отворени за науката!" Разказаха ми и за това, че когато ръководството на НПК — Пловдив срещне неразбиране за внедряване на някоя нова машина, винаги в Брестовица се прави своеобразният пробив. Резултатите не се отчитат на малки парцели, а глобално, като производствен ефект. Бригадирът Спас Хаджиев беше доволен от въвеждането на листната диагностика, която му е „отворила очите" точно с какви торове да тори, в изказването си подчерта, че размерът на опитите в бригадата е бил такъв, че е помогнал да се преизпълни планът. За Славчо Дамянов само науката може да реши задачата за повече от 1400 кг среден добив от винените сортове, само с нея ще се спасят от плевелите и ще пратят мотиката в музея. Христо Маринов допълни, че институтът „Марица" му е помогнал да получи чрез въвеждане на нова технология близо 6 тона домати без телена конструкция. Големите възможности карат стопаните по друг начин да гледат на земята, половината от която през следващата година ще даде по две реколти.

Дотук — всичко ясно, но когато се гледа напред, не може да не се видят и оная пречки, които вървят заедно с успехите. Нови технологии, нова техника, а хората? Младите са все по-малко. При това не става дума само за годините, а и за образованието. Ето защо бяха казани и загрижени думи за това, че професионалното ориентиране е оставено само на училището. Трябва и по този въпрос стопанското ръководство да гледа напред. Вече някои неща са подсказани. През изтеклата година в Техникума по механизация на селското стопанство са отишли да учат предимно деца, които са работили в кръжока „Млад механизатор". Перспективността следва да се пренесе и сред подрастващите, сега е времето наред с планиране на големите производствени цели

Digitized by Google

да се планира и човешкият потенциал, да се разпалва интересът към земеделието като към перспективен и престижен клон на нашата икономика — **фронт за инициативните и творчески мислещите.**

●

Мащабно и перспективно, това в никакъв случай не означава произволно, волунтаристично, стихийно; обратно, **перспективата е опряна на знания и възможности, на компетентност и организираност.** Трябва да се мисли с нови критерии, да се търсят нови подходи — това беше в основата на изказването на Георги Гелин — първи секретар на общинския комитет на партията в Ракитово. Големите задачи пораждат и големи сили, затова не е чудно, че в изказванията на комунистите от тази организация не един път беше поставян въпросът как ще успеят да отговорят на големите възможности, които им се предоставят от „Българско пиво".

Основното са хората, редовите труженици, специалистите, ръководителите и най-вече направляващата сила на първичната организация. Нито един от големите проблеми не беше поставен като задача на ръководни стопански звена вън и независимо от комунистите, всяко начинание започваше от първичната, в изказванията преобладаваше „какво се иска от нас". Така например в Брестовица комунистите подкрепиха доклада, който постави задача да се работи в партийните групи така, че да превърнат бригадата в гарант за високото качество на труда и продукцията. Оттук произтича и основното разбиране, отразено в доклада — партийното бюро да подобри работата по внедряването на научни методи на ръководство, усъвършенствуване на планирането и вземане на решения, поставянето на партийни поръчения и отчитането на тяхното изпълнение.

Интересен е опитът на първичната организация при централното управление на ДСО „Винпром". Нейната работа тясно е свързана с работата на другите две първични организации от тази система — при „Винимпекс" и при Института по винарска промишленост. Редица мероприятия и за трите организации произтичат от една и съща необходимост, често явление са съвместните партийни събрания, а за осъвместяването на дейността без друго допринася и членуването на тримата партийни секретари в партийния комитет при обединението. По такъв начин се е създала една верига на партийна отговорност, която започва от научното предложение, минава през винзавода, за да стигне до международния пазар.

Случва се понякога да се вземат важни решения от партийната организация, но вълнението на комунистите да загасне след събранието, да не може то да се пренесе в трудовите колективи, партийното решение да остане без последействие за останалите ръководни органи на стопански и обществени организации. На този момент първичната организация във „Винпром" обръща особено внимание. Работата по изпълнението на годишния план се импулсира от приетите съвместни мероприятия на организацията и стопанското ръководство. На пръв поглед няма нищо особено, но малката разлика започва от това, че партийното бюро не изчаква стопанските решения, за да търси произтичащи от тях задачи, а става двигател, който внася политически елемент. По-нататък за изпълнение на основните задачи се провеждат открити партийни събрания на партийните групи, на които директорите разясняват основните моменти на насрещния план, особеностите, при които обединението ще действува. На същите събрания се връчват и партийните поръчения; стопански задачи и партийна отговорност стават ориентир и критерии, по които мерят своето място всички членове

Digitized by Google

на трудовия колектив. По-високите цели, по-мащабното мислене и дръзновение на комунистите органически се преливат и превръщат в стил на работа на всеки ръководител и специалист. Поръченията се изготвят от партийните групови отговорници, след като предварително са разговаряли с всеки комунист, за да може най-правилно да се отразят както обществената ангажираност, така и възможностите спрямо ония проблеми, които са актуални в микроколектива. Партийните поръчения се утвърждават от партийното бюро, но важното е, че началото е поставено в партийната група, с активното участие на комуниста, което повдига както авторитета на групата и нейния отговорник, така и демократичното равнище в партийната работа.

В работата на отделните звена е имало партийно отношение — това становище на генералния директор Стоян Киндеков се защитава от редица примери. Да имаш партийно отношение, това значи да се гледа на задачите от призмата на държавните интереси, да не се търси начин за прехвърляне на отговорностите, да има деловитост. Георги Начков допълни това разбиране: „...имаме успехи, защото, когато се постави задача, не се оглеждаме, не изчакваме, а всеки търси мястото си за личен принос“.

Деловитостта изисква и по-голямо внимание към взетите решения, за да не допуска обезценяването им от повърхностно отношение или затрупване с нови решения. Тук могат да се споменат както партийните решения, така и предложенията на комисиите за народен контрол. Ролята на партийното бюро е особено важна, защото то трябва да оцени както възможностите на комисията (нейният председател е член на бюрото) да формулира едно предложение, така и заинтересоваността и отговорността на различните стопански ръководства за преодоляване на една слабост, за бързото решаване на един наболял проблем. И не случайно партийното бюро отчита в доклада на събранието във „Винпром“, че от направените 26 предложения до стопанското и профсъюзното ръководство са изпълнени 22, а на събранието в Брестовица бе отчетено, че от 70 решения, които е взело партийното бюро през годината, са изпълнени 65, а останалите пет са с продължен срок.

Революционно мислене и дръзновение, съчетани с деловитост и конкретност на отговорностите — това са главните ценности, които първичните организации събраха като скъпоценни зрънца на годишните събрания. И както грижовният стопанин скътва отбраните семена, така и настъпателната инициатива на комунистите премина в резолюциите, за да се трансформира в годишните планове, които ще очертават, ще поставят задачи, ще изпълват ежедневието с неспокойствието на нашето съвремие.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА ЕДНА ИНИЦИАТИВА

„Съществен момент, който характеризира съвременния политически подход, е действителното превръщане на масовите организации в обществени гаранти при провеждането на определени аспекти на социално-икономическата ни стратегия и развитието на социалистическия демократизъм."

Т. Живков

Понятието „обществен гарант" устойчиво навлезе в политическия речник, в нашите доклади и информации, в беседите и статиите. Когато в срещи с партийни и профсъюзни кадри от различни равнища стане дума за ролята и отговорността на масовите организации като обществени гаранти, често се изказват мнения и становища, които се „отклоняват" в две противоположни посоки. Едната теза бе, че профсъюзите, Отечественият фронт и Комсомолът и досега са играли определена роля и са имали конкретни отговорности при провеждане на партийната политика. Следователно не е нужно кой знае какво да се изменя сега в тяхната работа. Втората теза се свеждаше до това — новото понятие изисква нови форми и средства на работа в масовите организации, а също така и нов подход при осъществяването на партийното им ръководство. Това е задача, казват те, за едно по-далечно бъдеще, а сега трябва само да се подготвяме и организираме.

Когато отивах на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при цех „Оловен" на акумулаторния завод „Енергия" в Търговище, си задавах въпросите: **„На кое от двете направления са привърженици комунистите в нея? Какви са резултатите от партийното ръководство на профсъюзната организация?"** Интересът ми се засилваше и от предварителната информация, която получих от секретаря на окръжния комитет на партията Павел Йорданов — цехът е един от основните в завода, работата в него е трудна, пред завода и цеха стоят големи задачи през настоящата година, свързани с провеждането на набелязаната реконструкция и въвеждането на нови машини и технологии, за постигане на решителен прелом в качеството на произвежданите акумулаторни батерии за електрокарното производство.

В хода на събранието разбрах, че осъществяваното партийно ръководство на профорганизацията за утвърждаването ѝ като гарант не се „вмества" в нито едно от двете направления. Първичната организация е подходила конкретно и целенасочено, като под ръководството на партийното бюро **през второто полугодие на 1982 година в цеха е била внедрена инициативата „Профсъюзната организация — гарант за социалистическо стопанисване".**

Какво бе най-характерно за нея и какъв е смисълът на вложените в нея идеи? Тя обединява в едно, събира като във фокус задълженията и отговорностите на профсъюзната организация в нейната работа за утвърждаването ѝ като обществен гарант. Не само дава израз на новата постановка за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, но и конкретизира задачите в това направле-

Digitized by Google

ние на профсъюзната организация. Същевременно в нея се вплитаха задълженията ѝ като обществен гарант при реализирането на онези направления от партийната политика, които бяха възложени на профсъюзите. Знаем, че на това звено от политическата система на социалистическото общество партията повери отговорността да се утвърждава като обществен гарант при внедряването на новия икономически механизъм, при организацията и пълноценната работа на колективните органи на управление на трудовия колектив, а също така да бъде главна движеща сила в насрещното планиране.

В инициативата на цех „Оловен" намираха място и се изпълваха със съдържание тези постановки за професионалните съюзи като обществен гарант. Защото нали стопанисването не би било ефективно, ако не се държеше сметка за икономическите показатели. Та кой стопанин не си прави сметката! По същия начин задълженията на профсъюзната организация като обществен гарант за действието на колективните органи за управление на трудовия колектив и за насрещното планиране не биха имали смисъл, ако не се свържат с пряката производствена работа, ако не се изпълнява постановката за трудовия колектив — стопанин на социалистическата собственост. **Комунистите не считаха, че профсъюзната им организация е вече обществен гарант, не бяха и отложили тази задача за бъдещето, а с точни и действени мерки я изпълваха със съдържание, свързваха я плътно с непосредствените задачи на трудовия колектив.**

Инициативата е била подета през 1982 година. Била е подготвена добре. Както се подчертава в отчетния доклад, била е извършена широка разяснителна работа сред колектива. Стопанското ръководство е взело своевременни мерки предварително да се ремонтират машините и съоръженията, които ще се предадат за социалистическо стопанисване от бригадите. Първоначално инициативата е дала резултат. В много от бригадите се е създала организация за едно наистина социалистическо стопанисване и опазване на машините и съоръженията. Те се почистват редовно и се отстраняват някои дребни повреди. Работниците участвуват в извършването на основните ремонти.

От отчетния доклад и от изказванията обаче пролича, че комунистите не са доволни от постигнатите резултати. Все още се действува стихийно и неорганизирано. Не се чувствува осезателна промяна в съзнанието на някои членове на колектива. Както самокритично подчертава новият профпредседател Драгомир Ботев, след две години в отделни звена инициативата е на „нулево" равнище. Причините за това състояние са много: всички ръководства в цеха са обновени, недостатъчни са контролът и помощта от страна на партийното бюро и партийната организация, на профкомитета, слаба е намесата на стопанското ръководство. На събранието и в разговорите ми с отделни комунисти след това най-често обаче се изтъкваха незадоволителната работа и недостатъчната подкрепа от страна на партийните групи. Не идеха от тях активността и личният пример, не се създаваше атмосфера на непримиримост и безкомпромисност.

Означаваше ли всичко това, че комунистите са се примирили и считат инициативата „Профсъюзната организация — гарант за социалистическо стопанисване" за един вече приключил, неуспешен опит? Наистина ние често сме свидетели как в отделни трудови колективи се подема някаква инициатива, която обикновено се подготвя добре. Извършва се немалка организаторска и разяснителна работа, „запалва" се колективът с идеята и тя се внедрява. В началото има известни резултати, пише се година-две по доклади, пошуми се, похвалим се туктам с нея, а после всичко постепенно започва да се губи, да заглъхва

Digitized by Google

и само позатрупаните с прах обещания и призиви по стените на работните помещения напомнят за нея.

Оценките и в доклада на партийното бюро, и в изказванията на комунистите от първичната организация при цех „Оловен" недвусмислено показаха, че и при тях се получава нещо подобно, че инициативата им тлее, хваща „ръжда", губи се в грижите и задачите на напрегнатите делници. Но всички бяха категорични в това, че няма място за отстъпление и примиряване. **В доклада ясно се подчертава, че през следващия отчетен период ще е нужна значителна разяснителна и организаторска работа, а в проекторезолюцията бе записано и се прие единодушно задължението на партийното бюро да повиши взискателността си към масовите организации, за да се превърнат те в истински школи за стопанисване, за използване, съхранение и обогатяване на социалистическата собственост.**

От събранието и от разговорите ми стана ясно, че намеренията на комунистите да съживят инициативата са съвсем сериозни. Това особено проличаваше от техния критичен подход към недостатъците и слабите страни на инициативата, а също и от целенасоченото творческо търсене на перспективите за нейното по-нататъшно усъвършенствуване и обогатяване. Те идеха от натрупания опит и от стремежа да се развие всичко ценно в нея, да се „впрегне" тя в решаването на големите и отговорни задачи, които стояха пред първичната партийна организация и трудовия колектив. В тази насока бяха и направените предложения, изказаните мисли и идеи. Те бяха доста, но бихме могли да ги групираме в три основни направления.

Първото направление бе насочено към това, да се „подплати" с икономическа основа инициативата, т. е. да се обвърже тя с бригадната стопанска сметка. Такава е въведена, независимо че все още не е намерен най-подходящият вариант за условията на цеха. Директорът на завода Желъо Папазов в своето изказване на събранието посочи, че готови рецепти за бригадната стопанска сметка няма, че сега се експериментира и се търси оптималното решение, особено за спомагателния, поддържащ машините персонал.

Но все пак, макар и в незавършен и неокончателно установен вид, бригадната стопанска сметка е в действие и същността на новото предложение бе инициативата „Профсъюзната организация — гарант за социалистическо стопанисване" да се обвърже с нея. Защото сега някои от задълженията, записани в сключените договори, звучат като лозунги и изпълнението им е въпрос само на съзнание. Сега и добре да стопанисваш — няма поощрения, и лошо да стопанисваш — няма санкции. Ясно е, че ако то влияе пряко върху бригадната стопанска сметка, инициативата, икономически подплатена, няма да заглъхне. Напротив, тя ще се изпълва със съдържание, ще съдействува за разгръщане на личната активност на комунистите и безпартийните. А в цех „Оловен" има добри традиции по поемането и изпълнението на почини и обещания. В първите редици на челниците и инициаторите са комунистите. В отчетния доклад се изброяваха: починът „Петилетката — за хиляда и триста дни" на комуниста Пенко Пенков, изпълнен от него и от последователите му леярите Стоил Колевски, Спас Йонев и Георги Ставрев; инициативата на Спас Йонев „В чест на 40-годишнината от Деветосептемврийската победа да изпълним годишната си програма 40 дни предсрочно", което той стори още в началото на септември миналата година. Сега Пенко Пенков и Спас Йонев работят по нов почин — „В чест на тридесетгодишнината от Априлския пленум планът за три петилетки да бъде изпълнен за две". И на самото събрание традицията бе продължена — комунистите от монтаж-

Digitized by Google

ния участък обещаха в чест на предстоящия Тринадесети конгрес на партията планът да бъде изпълнен с 13 дни предсрочно. Всички тези почини и обещания се включват в инициативата за ефективното стопанисване на социалистическата собственост.

Второто направление за усъвършенствуване на инициативата „Профсъюзната организация — гарант за социалистическо стопанисване", бе свързано с предложението суровините и материалите също да бъдат обект на стопанисване. То беше формулирано от Иван Делийски — началник на участък „Монтажен". Същността му се изразяваше в това — за оловото да се определят на бригадите точни лимити, т. е. количеството, необходимо за производството на определен брой акумулаторни батерии. Същото да се направи и за някои други основни и спомагателни материали, като спазването на лимитите се обвърже със стопанската сметка на бригадата. Тогава по-пълно ще стане социалистическото стопанисване.

Организаторската и възпитателната работа на профсъюзната организация ще се насочат към създаване на навици и нагласа сред трудовия колектив, за да се проникне всеки работник от цеха със съзнанието и отговорността на стопанин не само на машините и съоръженията, но и на суровините и материалите, с които се произвежда крайната продукция. За държавата и за цялото общество е особено важно не само правилното и ефективно стопанисване на производствените мощности, а и пестеливото изразходване на материалите, суровините и енергията. „Уж сме стопани на социалистическата собственост, а недостатъчно водим борба за икономии, все още правим разхищения" — посочи в изказването си комунистът Иван Георгиев. В отчетния доклад също се подчертава: „... все още не можем да се похвалим, че се проявяваме като истински и зрели стопани на социалистическата собственост. Все още продължаваме да пилеем безотговорно материали и енергия." В този дух бяха изказванията на началника на цеха Иван Данов и на директора на завода Жельо Папазов. Всичко това подсказва, че инициативата „Профсъюзната организация — гарант за социалистическо стопанисване" ще стане по-действена и по-ефективна, ако към „обекта" на стопанисване се включат материалите и суровините, а стопанското ръководство се задължи да разработи и внедри за всяка бригада или участък лимитни карти за разхода им за производство на единица продукция, да въведе материални и морални стимули и санкции.

Третото направление за обогатяване на инициативата „Профсъюзната организация — гарант за социалистическо стопанисване" е насочването ѝ към актуалните задачи, които има да решава колективът на цеха и на завода. „Съдбовен" проблем, въпрос на дълг и чест за колектива е този за решителен поврат, за „пробив" в качеството на произвежданите акумулаторни батерии. Задачата е определена точно и е записана в Дългосрочната програма, приета на Националната партийна конференция: „След 1986 г. да не се произвеждат тягови панцерни акумулаторни батерии с живот по-малък от 1550 цикъла". Началото вече е поставено. Прототипът на новия акумулатор е усвоен и са произведени по новата технология над 250 броя, част от които са предадени за промишлени изпитания. Но и проблемите за достигане етапа на редовно производство не са малко. Преди всичко с наличната остаряла морално и физически техника производството по новата технология е възможно само с полагането на голямо количество ръчен, слабопроизводителен труд. Пълноценното решаване на поставената задача ще стане възможно едва след приключването на започнатата в цеха и в целия завод реконструкция и модернизация с внедряването на нова, съвременна техника и технология. Трудностите идват и от това, че

Digitized by Google

няма да се спира и намалява производството. Успоредно ще върви и овладяването на новата техника. Всичко това поражда много проблеми — и технически, и технологически, и организационни.

Утвърждаването на профсъюзната организация като гарант за социалистическо стопанисване изисква тя да поеме своя дял и отговорност в решаването на тези актуални за колектива задачи. За това също стана дума на събранието. Наблегна се и на необходимостта организаторската и възпитателната дейност на профсъюзната организация да се насочат към формиране чувство за дисциплина и отговорност у всеки за пълноценно използване на машините и съоръженията, докато се внедри новата техника, за участието в нейния монтаж и пускането ѝ в експлоатация, за овладяването на новите технологии. Реконструкцията и модернизацията да се превърнат в дело на всеки, на целия колектив! Само тогава профсъюзната организация ще се утвърди като истински гарант за социалистическо стопанисване.

Борбата за прелом в качеството на продукцията, за пълноценното овладяване и използване на новата техника и технологии издига на преден план и една друга задача, за осъществяването на която определени задължения има и профсъюзната организация. Към нея насочиха вниманието си комунистите на отчетно-изборните събрания. Става дума за сериозния проблем за **повишаването на образованието и квалификацията на членовете на трудовия колектив.** Приведоха се данни, които показват, че не е малък броят на тези с основно образование и с ниски разряди. С такова равнище на образованието и квалификацията ще бъде трудно да се овладява и пълноценно да се използва новата техника. Това налага още отсега да се вземат бързи и ефикасни мерки — по-младите работници да се насочат към повишаване на образованието си, да се подобри работата на курсовете за квалификация. Нужни са и някои икономически мерки, които да целят увеличаване на личната заинтересованост в това направление. Например да се усъвършенствува определянето на коефициента на трудово участие така, че да се отчита повишаване на образованието и квалификацията.

За всички тези въпроси стана дума на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при цех „Оловен" на завод „Енергия" в Търговище. Някои от идеите и препоръките бяха пряко адресирани към профсъюзната организация, други бяха поставени по-общо, но нейните отговорности за тяхното решаване проличаваха ясно, трети следваха от мястото и ролята ѝ в живота на трудовия колектив. **Събранието спомогна да се реализира на практика политическата функция на първичната организация по отношение на партийното ръководство на профсъюзната организация за реалното ѝ утвърждаване като обществен гарант при осъществяване на отделните направления на партийната политика.** Те не само насочиха дейността ѝ към издигане на нейната роля и отговорност за решаване на стоящите пред колектива задачи, но и оказаха пряка, непосредствена помощ. Поеха се точно определени ангажименти от първичната партийна организация като цяло и от отделните комунисти. Именно чрез такава конкретна помощ успешно ще се реализира новата постановка за профсъюзите като обществен гарант.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

МНОГОСТРАННА КРИТИЧНА ОЦЕНКА

Отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при Стопанския комбинат по автоматизация и механизация — 2 на ДСО „Инжстрой" — София подложи на всестранна преценка дейността на партийното бюро и организацията за качественото развитие на общественото производство и мобилизацията на силите на колектива за изпълнение на насрещния план, за прилагане на новия икономически механизъм и усъвършенстване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, за подобряване на трудовата и технологичната дисциплина и повишаване качеството на строително-монтажните работи. В отчетния доклад са отразени усилията на комунистите за създаване на необходимите предпоставки за повишаване ефективността на производствената дейност и за устойчиви темпове на нарастване на обемните и качествените показатели. Потърсен е отговор на въпроса, как са използвани производствените фондове, материалните и трудовите ресурси. Анализирана е работата по разработването и приемането на комплексната програма. Изяснени са обстоятелствата, при които е растяла творческата активност на комунистите и безпартийните.

Колективът на комбината е изграждал редица важни обекти в София като метроучастъка при Народния дворец на културата, реконструкцията на булевардите „Г. Трайков" и „Руски" — първи етап, ул. „Вл. Георгиев", подходите и околните пространства на хотел „Родина" и много обекти от пусковата програма в жилищните комплекси, материално-техническата база на обединението и др. Партийната организация е повишавала взискателността и отговорността на комунистите за усъвършенстване на управлението на производството, за разкриване на резерви, за постигане на по-високи резултати. Това е изисквало максимално напрежение на силите на партийното бюро, което с обединените усилия на стопанското ръководство включва целия колектив в осъществяването на икономическата политика на партията. Налице са резултатите: обществената производителност на труда нараства на 100,2 на сто в сравнение с 1983 г., увеличава се съвкупната печалба със 150 000 лв. Обемът на строително-монтажните работи възлиза на 639 000 лв. в повече в сравнение с 1983 г., което е довело до увеличаване производителността на едно лице от основната дейност със 102,5 на сто. Снижени са материалните разходи с 2,08 лв. на 100 лв. Всяка технически изправна машина е била в експлоатация два дни повече спрямо планираните 270 дни. Планът за тонкилометрите е изпълнен 103 на сто.

Наред с успехите партийното бюро е видяло и слабостите: дизеловите самосвални машини не са използвани пълноценно и по този начин са повишени загубите. Увеличени са престоите на автомобилите при текущ ремонт, защото техническата готовност е била ниска. Престоите се дължат и на липса на резервни части — двигатели, електромотори, водни помпи. Липсвал е и постоянен синхрон между работата на машините и сервиза. Партийното бюро е сигнализирало за тези пропуски, но не се получил очакваният резултат. Чак при прегледа на

Digitized by Google

колите от КАТ партийните членове дали добър пример. Без монтьорска помощ комунистите Димитър Геров, Яким Гьорев, Йосиф Табанлийски, Ангел Манов, Григор Генчев, Андрей Жотев и Иван Минчев най-добре представили автомобилите в есенно-зимния преглед.

От три години в управлението била въведена бригадната организация на труда, създадени били 33 специализирани бригади от 860 машинисти и шофьори. Чрез тях била подобрена работата по обектите и по-точно техническото обслужване и ежедневната поддръжка на автомобилите и машините, икономичното изразходване на горивата и смазочните материали, повишаването на квалификацията и разгръщането на наставническото движение. През година е проведен курс за повишаване квалификацията на изпълнителските кадри. Активно е съдействувало партийното бюро. В резултат на това 43 машинисти са подобрили разряда си. Сега в управлението с шести и седми разряд има 371 работници.

Във всекидневния живот на колектива обаче се срещат неща, които не са в духа на принципите на икономическия подход и неговия механизъм. На отчетното събрание Тодор Петров заяви, че фактически няма бригаден съвет, защото бригадирът работи на фадрома и трябва да си изпълнява задълженията. Членовете на бригадния съвет не се изявяват. Работниците са с едни и същи разряди, трудят се заедно, а получават различно възнаграждение. Партийният комитет е трябвало да надникне по-дълбоко в тези проблеми и да помисли за бригади от по-съвършен тип. За неправилното заплащане се изказа и шофьорът Кирил Янев. Иван Караканов пък изтъкна, че за бригадири трябва да се избират подходящи хора. Работата по бригадната организация на труда е била незадоволителна и недостатъчна. Налага се да се намери критерий за отчитане приноса на функционалните отдели, управленските кадри и някои други звена. Има несъответствие между стимулирането и санкционирането при икономия или преразход на материални ресурси. Премиите и наградите, заяви Манол Стайков, трябва да се обявяват на събрания и да се съобщава откъде са взети средствата.

Директорът на управлението Анастас Хрисантов подчерта, че в резултат на взетите мерки вече има икономически предпоставки за изграждане на комплексни бригади. В тях по-ефективно ще се използват средствата за производство и живият човешки труд...

Проблемите на качеството и дисциплината са били постоянно предмет на обсъждане в заседания на бюрото и в събрания на първичната организация. Много пъти партийното бюро е насърчавало творческата инициатива на онези, които поемат риска, считат, че с действията си ще стигнат до по-високи резултати, защото не само вярват, но имат и знания, и убеждения, съчетани с вдъхновение. Въпреки това събранието отчете, че недостатъчна е била работата на партийното бюро с комунистите за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, за опазване на социалистическата собственост. То беше критикувано, че не е поставило на обсъждане проблема какъв стопанин е колективът на поверената му собственост. Иван Тренчев сподели, че две седмици чакал да поправят спирачките и скоростите на колата му, сутрин едва я запалвал. Никола Кръстев подчерта, че шестте фургона, които имат, са недостатъчни, не са и боядисани, а покрай тях не се почиства. Той съобщи, че само 15—20 процента от машинистите редовно гресират машините си. Думи остри, но справедливи, те са упрек към администрацията, но косвено се отнасят и до партийното бюро.

В първичната партийна организация членуват 109 комунисти, което представлява 11,85 на сто от целия колектив. По в девет бригади

Digitized by Google

още няма партийни членове, а в дванадесет са по един-двама. Това означава, че партийното бюро следва да отдели повече грижи за осигуряване на партийно влияние във всички звена чрез по-добро разпределение на наличния членски състав и като подготви млади хора, а такива има, за встъпване в редовете на БКП.

Идейно-политическата работа е била свързана с конкретните задачи на колектива, с икономическото преустройство в страната в съответствие с лекциите на другаря Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в АОНСУ при ЦК на БКП. Това е съдействувало за активното творческо участие на комунистите и безпартийните в борбата за повишаване на качеството на труда и дисциплината. Придобитите научни знания наистина са помогнали за засилване на активната жизнена позиция на работниците и за висококачествено завършване на редица обекти. Въпреки това обаче идейновъзпитателната работа не се оценява като реален фактор за успешното решаване на задачите, свързани със социално-икономическото развитие на колектива, въпреки че практическата дейност е съобразена с главните постановки на Националната партийна конференция и Дванадесетия конгрес на БКП. Необходимо е на по-широк фронт да се поведе борба срещу потребителската психика, безстопанственото отношение към техниката, посегателствата върху социалистическата собственост и други отрицателни явления.

През годината в първичната организация особено внимание е обърнато на работата на партийните групи. Те са най-близко до хората и са непосредствената връзка на партията с народа. Особено добре са работили партийните групи във второ и първо звено на автотранспорта и в четвърто звено в бригада „Автогрейдеристи". По тяхна инициатива своевременно са отстранявани слабостите. Партийните членове всекидневно са отчитали извършената от тях работа, обсъждали конкретното участие на всекиго в труда, давали са личен пример, в резултат на което са увличали безпартийните, ставали са притегателна сила за колектива. Много от тях показвали образци на високосъзнателен труд.

За да се осигури политическо ръководство навсякъде, предстои да бъдат създадени партийни ядра в някои бригади и във функционалните отдели. Освен това все още има комунисти, които подценяват отчетите, и ръководители, които закъсняват или не посещават събранията, не съдействуват за утвърждаване на ленинските норми на партиен живот, нито за формиране на политически и делови качества у работниците. Партийната организация не е вземала участие в решаването на кадровите въпроси и не е засилвала контрола и взискателността особено към работата на комисията за народен контрол, която не е задоволителна. Извършени са само пет проверки, а има толкова неща, нуждаещи се от контрол и помощ: използването на автомобилите и строителните машини, попълването на пътните листове, разходите на горивата и смазочните материали, използването на електроенергията, взаимоотношенията в колектива . . .

От по-конкретно политическо ръководство се нуждаят и масовите организации. Профорганизацията, макар че по-пълно е изявявала защитните си функции, е проявявала и формализъм. Не е изучаван и използван достатъчно челният опит, не е упражняван контрол при решаване на социално-битовите въпроси и охраната на труда. Вярно, за подобряване на социално-битовите условия на работниците е направено извънредно много. През годината са били раздадени 46 апартамента. Това наистина е голямо постижение. Предстоящо е оборудването на кабинет по охраната на труда и пр. И все пак има много нерешени проблеми.

Digitized by Google

Подценявани са производствените съвещания и работническите предложения. Недостатъчно е работено по превръщането на трудовия колектив в стопанин на социалистическата собственост. Какъв стопанин е работникът, който не почиства своевременно машината си и не се грижи за нейната изправност! В много случаи профорганизацията не е играла ролята на обществен гарант за прилагане напълно на икономическия механизъм.

В общи линии така стоят нещата и с ДКМС. В управлението работят над 250 млади хора, но ролята на Комсомола все още не е пораснала така, че да влияе върху всички младежи, да ги въвлича всеотдайно да се трудят, активно да участвуват в социалистическото съревнование и в борбата за високо качество и за икономии. Партийното бюро е подценило индивидуалната работа с комсомолците, не е анализирало младежкия принос в интензификацията и т. н.

Партийната организация ясно вижда какво е направено и какво още има да прави. Затова в резолюцията се предвижда последователно да се изучават и популяризират най-новите постижения и челният опит, да се създават трайни навици, дисциплина в труда, да се усъвършенствува социалистическата организация на труда, да се мобилизират силите на колектива за претворяване в дела решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, да се вземат строги мерки срещу носителите на постоянни слабости. Предвижда се да продължи практиката административното ръководство редовно да се отчита, много от проблемите да се поставят на обсъждане на открити партийни събрания и т. н. Всичко това ще съдействува и ще укрепва авангардната роля на първичната партийна организация сред многобройния трудов колектив.

Кирил ДИНКОВ

Digitized by Google

ВИСОКИ КРИТЕРИИ

Труден и сложен път извървя колективът на електролокомотивното депо „Никола Коларов" — София. За него това е път на раждане, съзряване и възмъжаване. През изминалите 22 години е имало много препятствия и мъчнотии, но и радости и успехи.

Започна се с дванадесетина локомотива и едно тягово рамо от София до Пловдив. Това бе през лятото на 1962 г., началото на електрификацията на железопътния транспорт. И оттогава — крачка подир крачка, година след година — все напред и нагоре, за да се стигне до 1984 юбилейна година — 40-годишнината от 9 септември 1944 г. и на Националната партийна конференция по качеството, когато този млад колектив извърши близо 12 милиардна брутна тонкилометрова работа с електролокомотивите и влаковете. А това представлява около 1/4 от обема на работата в системата на стопанска организация „Български държавни железници". Само тези данни са достатъчни, за да се види, че тук е един от стълбовете на електрификацията — стратегическо направление в железопътния транспорт за петилетката; за да дадат основание на мнозина да наричат депото „енергийното, електромоторното сърце на железопътния ни транспорт".

Към визитната картичка на депото следва да се прибави още: пред пулта на 340 влака в денонощие стоят машинисти от елдепото, които изминават близо 20 хиляди километра пробег; около три четвърти от бързите влакове в страната се водят от коларовци; среднодеионощната производителност на локомотивите е нараснала с 18 на сто от началото на петилетката; коренно е обновен ремизът — сега той е нов, широк, просторен, оборудван със съвременна техника; това е единственото предприятие в железопътния транспорт със самостоятелен електронноизчислителен център ... Депото е носител на орден „Червено знаме на труда".

Създаден е здрав и сплотен колектив — с висококвалифицирани кадри от локомотивни машинисти, помощник-машинисти, сервизни работници, ръководители и специалисти. Колектив, който за това време успя да превърне в реален факт подмяната на парната тяга с електрическа, да натрупа собствен опит, да създаде богати традиции и със сътвореното да се нареди сред водещите колективи не само в железопътния транспорт, а и в системата на Министерството на транспорта. Структурата и организацията на работата в депото сега по-добре отговарят на производствено-експлоатационния процес при ремонта и обслужването на влаковете. Създадени са по-добри възможности за внедряване на по-ефективни технологии като агрегатно-възловия метод

Digitized by Google

на ремонт, возенето на дългосъставни и тежкотоварни влакове, стопанисването на локомотивите по опита на знатния съветски механик и машинист Николай Лунин и др. Сред трудовия колектив има добър ред и дисциплина. По-добре се открояват правата и отговорностите на всяко звено от сложната верига. Качествено се извършва ремонтът, графиците и разписанията за движението на влаковете се спазват точно. Намалява текучеството на кадрите. Извънредният труд е сведен до възможните минимални граници. В повечето от ръководните и изпълнителските кадри е култивиран усет към новостите на техническия прогрес, плод на което е изграденият и действуващ електронноизчислителен център. С негова помощ се повишава оперативността, следят се работата на локомотивите и локомотивните бригади, материално-техническото снабдяване, разходът на материали и резервни части.

●

Настъпателното развитие на столичното електролокомотивно депо и на неговия колектив е резултат и на **подобреното партийно ръководство, на умелата работа с хората.** Осигурено е здраво и сигурно партийно ядро от работници и специалисти: всеки пети човек от хиляда и четиристотния колектив в депото е комунист.

Партийната структура е съобразена с изискването да се осигури близко ръководство на многообразната дейност на трудовия колектив. Заводската партийна организация се състои от 4 първични организации — при локомотивните машинисти, при работещите с електромоторвагонните секции, в ремонта и при ръководния административно-технически състав. Към първичната партийна организация на локомотивните машинисти има и две по-малочислени съставни организации в пунктовете в гарите Мездра и Септември. Първичните партийни организации заемат централно място в решаването на големите, сложни и отговорни задачи, които постави Дванадесетият партиен конгрес, за повсеместна интензификация, за техническа реконструкция и модернизация на железопътния транспорт в страната. Изискванията на партийното ръководство към комунистите е да проявяват по-високо чувство за отговорност, солидни знания, висока професионална квалификация, личен пример навсякъде и във всичко.

Разговаряме с другаря Марин Йотов — обаятелен човек и дългогодишен секретар на заводския партиен комитет:

— Цялата ни политическа и организаторска работа е съобразена и насочена към проблемите и задачите, които трябва да решава колективът — започна той. — А те опират главно до повишаване качеството на работата. Стремим се да осигуряваме технически изправни локомотиви за сигурното возене по график на влаковете. Графикът — закон, сигурността — задължение! — това е основен девиз в нашето ежедневие. В него е концентрирано изискването за дисциплина, качество, култура на обслужване... всичко. И оттук нататък започват многото и разнообразни наши мероприятия с хората.

И наистина системната организаторска, политическа и възпитателна работа на заводския партиен комитет е многопосочна. Тя е поставена на здрава и широка основа. Ключът към високите и трайни успехи е в работата с хората и личния пример на комунистите за мобилизирането на целия трудов колектив. А формите и мероприятията в това отношения са много, разнообразни, съдържателни и ефективни...

Особено характерен в живота на заводската партийна организация е периодът след XII партиен конгрес — период, наситен със значими мероприятия.

Digitized by Google

По това време бе извършен прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение на конгресните решения. Прегледът се характеризира преди всичко с активизиране дейността на първичните партийни организации. Вниманието им бе насочено към обогатяване на формите и методите на работа; разгръщане на трудовата активност за решаване със собствени сили на някои важни проблеми в депото; повишаване авангардната роля и личния пример на комунистите и т. н.

С подготовката, организирането и провеждането на научно-практическата конференция на тема „Колективът — стопанин на социалистическата собственост, а бригадата — отговорна за изпълнение на насрещния план" заводският партиен комитет цели да насочи вниманието на комунистите към задълбочено усвояване и прилагане в практиката принципите на икономическия подход и икономическия механизъм съобразно конкретните и специфичните условия на работа на трудовия колектив. Преосмисля се и се усъвършенствува организационно-управленската структура, нов облик добива бригадната форма на работа, повишава се отговорността за поръчаното дело на всеки комунист.

Главното ударение в дейността на комунистите, а чрез тях и на целия колектив пада на задачата за реконструкцията, модернизацията, електрификацията и автоматизацията като път и стратегическо направление за повсеместна интензификация. За челния опит и авангардните технологии вратите се отварят още по-широко. В крупно агрегатно-възловия метод за ремонт на локомотивите се открива сериозен резерв за съкращаване на времепрестоя им и пускането в експлоатация и увеличаване на тяхната производителност. За разлика от индивидуалния при агрегатно-възловия метод за ремонт се поставя комплект от оборотни части и агрегати, благодарение на което процентът на локомотивите в ремонт и очакване на такъв се свежда на 6,5—7 срещу 9—9,5 преди пет години. При сегашните условия случайният ремонт е сведен до минимум. По този начин се осигуряват нормален ритъм в работата и спокойствие в колектива, което пък е гаранция за срочно и качествено извършване на ремонта.

При решаването на въпросите с тежкотоварното движение партийното и стопанското ръководство черпят опит от съветските железничари. На комунистите се дават партийни поръчения, а на безпартийните машинисти — профсъюзни поръчения за по-голяма настойчивост при композирането и возенето на дългосъставни и тежкотоварни влакове. Правилното организиране на тежкотоварното движение разкрива големи резерви, а именно: пестят се локомотиви и трасета, труд и електроенергия... Ежегодно от началото на осмата петилетка са композирани и превозени по 8000—8200 тежкотоварни влака с 2,5 милиона наднормени товари и са спестявани близо 10 локомотива и локомотивни машинисти, а общият икономически ефект възлиза на стотици хиляди левове.

●

Сигурността на движението на влаковете и културата на обслужването е друга важна и първостепенна задача, основен измерител и показател за качеството в дейността на трудовия колектив. Затова политическата работа на заводския партиен комитет, на партийните бюра и първичните партийни организации за решаването на тази задача заема първостепенно място в тяхното всекидневие. За тази цел всяка година те приемат план-програма за партийно-политически мероприя-

Digitized by Google

тия. Провеждат служебни беседи, срещи и лични разговори с комунистите в партийните групи. В първичните партийни организации периодически се правят отчети, приемат се преценки за работата на локомотивните инструктори, помощник-майстори и машинисти, поддържа се будно съзнанието на членовете на локомотивните бригади. Изучават опита на съветските си колеги от локомотивното депо № 2 — Москва, за гарантиране на образцов транспорт и висока култура в обслужването при електромоторвагонните секции, изпълняващи голям обем работнически, крайградски и други пътнически превози. При решаването на задачата за осигуряване на високо качество и култура на обслужване се държи на отчет и се търси не само административна, но и партийна отговорност за всяко нарушаване на правилниците и разпоредбите, безпричинни отсъствия, закъснели влакове, допуснати случаи на брак в работата. Благодарение на засиления контрол и повишената отговорност към комунистите има подобрение в дисциплината на цялостната експлоатационна и ремонтна дейност.

Заводският партиен комитет и партийните бюра заедно със стопанското ръководство и заводския профкомитет правилно виждат и оценяват, че за техническата реконструкция и модернизация в депото са необходими новаторска техническа мисъл, разгръщане на рационализаторското и изобретателското движение, пристъпването към съвсем нови технически решения. И тук комунистите са на челно място, които с активното съдействие на ентусиасти — специалисти и ръководители — създават електронноизчислителен център. С негова помощ постепенно ще се автоматизират управлението и организацията на технологическия и ремонтния процес, ще се актуализират, следят и реално отчитат разходните норми на електроенергията и някои други материали, ще се следят и подобряват графикът за движение и оборотът на локомотивите. Работят и за въвеждането на промишлена телевизия и радиотелефонна връзка между ръководните кадри и отделните работни места и звена, както и по замисления тренажор за подготовка и преподготовка на кадрите — тренажор, имитиращ действителните условия за работа на локомотивите.

Израз на будна техническа мисъл, повишена творческа активност и ентусиазъм сред комунистите и целия колектив бе родената през 1981 г. прекрасна инициатива в чест на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров със собствени сили и средства да изградят един електролокомотив. Тази творческа идея завладява мислите и сърцата на хората от депото. Идеята единодушно е подкрепена, гласувана и одобрена. Започват дни и нощи на усилена работа: търсят се бракувани или изоставени части, произвеждат се собствени, закупуват се някои нови детайли. Инженери и техници дълго се задържат над чертожните маси и предлагат нови интересни идеи, оригинални рационализаторски предложения и технически решения... Месеците минават и в навечерието на 100-годишнината от рождението на вожда и учителя на българския народ локомотивът със символичния номер 41—100 поема по стоманените пътища на родината, за да разнася славата на трудовия колектив от електролокомотивното дело „Никола Коларов" от столицата.

Този вътрешен тласък не секва. През следващата година отново се ражда интересна идея — за нов електролокомотив, този път посветен на 60-годишнината от славното антифашистко въстание през Септември 1923! И пак разяснителна работа, мобилизация, шетня, резервни части и агрегати, идейни проекти, работни чертежи, изпълнителска работа — не без трудности, разбира се. Локомотив № 41—60 е пуснат в експлоатация и успешно заработва. Само по него са приложени над 40 нови технически решения, което е значителен принос в развитието

Digitized by Google

на техническия прогрес в локомотивите — принос на десетките рационализатори и изобретатели, на движението за техническо и научно творчество на младежта, в което е включена голяма част от младите хора. През юбилейната 40-годишнина от 9 септември идва още едно изпитание: пуска се и трети изграден със собствени сили и средства локомотив под номер 41—40, плод на много старание, на амбиция и повишено чувство за отговорност. Тези три машини, влезли допълнително в работа, икономисват на транспорта и на народното стопанство над 1,5 милиона лева.

Не без основание, а със законна гордост началникът на депото Йордан Василев споделя:

— Важното е да повярваш в своите сили, да се излезе от коловоза на рутината и традицията... Смело да се експериментират и внедряват новостите на съвременната наука и практика. А това не е толкоз лесно, защото все още се срещат немалко хора както в депото, така и в по-горните инстанции с позастарели схващания по много въпроси. Да вземем случая само с трите локомотива — плод на упорития труд на инженери, техници, шлосери, електротехници, монтажници... Ами че това има и свой политически, морален и възпитателен ефект. Вижда се, че всеки изграден локомотив се посвещава на бележити и важни за страната ни събития и годишнини. Всички се настройват на тази вълна, настъпва мобилизация, ентусиастите повеждат и увличат след себе си останалите хора.

На думата му може напълно да се вярва, защото сам той е локомотивен машинист, израсъл е в този колектив, преминал е през школата на Академията за обществени науки и социално управление към ЦК на БКП, за да внесе оттам нова и свежа струя на по-съвършена организация и управление, на подобрен стил и метод на работа, в чиято основа стоят строг контрол, взискателност, търсене и внедряване на новостите.

— Смело мога да кажа — подчертава той, — че комунистите съзнават своя професионален дълг и са в челните редици на борбата за интензификация, за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията. Характерен белег в работата им са критичността и самокритичността, взискателността към нарушителите на дисциплината, активността при обсъждането на насрещния план. Само при подработването на насрещния план за 1984 г. постъпиха 416 предложения, които ние високо ценим. В тях се съдържат важни и ценни мисли и идеи, чисто практическо реализиране носи над 350 хил. лв. годишен икономически ефект.

●

За повишаване на творческата активност и техническата мисъл, която води до повишаване на качеството в експлоатационната и ремонтната дейност, **заводският партиен комитет много разчита на челниците** и заедно със заводския профкомитет полага системни грижи за израстването им, за умножаването на техните редици, които и сега не са малко. Над 200 локомотивни машинисти, помощник-машинисти, шлосери, ръководители и специалисти са носители на държавни, правителствени, ведомствени и други отличия. Те имат клуб с приет статут и план за работа. Гордост за трудовия колектив са героите на социалистическия труд локомотивните машинисти и инструктори Найден Здравков, Румен Зъмчев и Никола Коцев, както и десетките носители на ордени, медали и почетни грамоти.

Със секретаря на заводския партиен комитет Марин Потов вървим през алеята на първенците. От портретите ни гледат очи, които освен доброта, сякаш излъчват и твърда увереност в своите дела. Около лъскавите локомотиви, които се готвеха за път, и в огромните ремонтни

Digitized by Google

халета срещаме онези, които с труда си преобразяват депото. Навред цари ред, чистота, уют. Навред личи грижовната ръка на истински стопани.

Разговорът ни тръгва в определена посока. Лесно ли се създава такъв трудов колектив? Какво е необходимо за това? Отговорът му е категоричен — нужни са много неща, а не само труд, всеотдайност и пари. Това в голяма степен го има при нас. Но само то далеч не е достатъчно. Грижите ни са насочени и към извайване чертите на новия човек — социалистическия труженик с неговите разностранни вълнения, интереси, грижи и потребности.

Затова от няколко години насам вниманието на заводския партиен комитет и първичните партийни организации, на стопанското ръководство, на заводския профкомитет и заводския комитет на Комсомола е насочено към решаването на този важен проблем.

По специална програма започва осъществяването на мероприятие подир мероприятие, значими и ефективни. Сключили са договор за взаимодействие с дома на културата към ЦК на профсъюза на работниците от транспорта. Имат добре обзаведен клуб, където провеждат различни срещи според интересите на хората. Пред бюст-паметника на патрона на колектива Никола Коларов стават редица ритуали: сключват договор за шефство над 124-то училище „В. Левски"; откриват младежки клуб; провеждат състезания, походи и спортно-туристически празници; организират излети по локомотивни колони, бригади, партийни и профгрупи и др.

За празника на транспортните работници например провеждат всяка година в последния неделен ден на месец юни излети. Още се помни излетът на 600 локомотивни машинисти, помощник-машинисти, работници от сервиза и членове на техните семейства, които със специален влак пристигат в героична Клисура на среща-събор под наслов „Прослава на труда". Гостите-железничари са посрещнати от гостоприемните клисурци, които чрез гърмежа на черешовото топче, запалено в тяхна чест, напомнят за славното минало на Клисура. В салона е изнесен поздравителен концерт за железничарите — челници в съревнованието. Местните ръководители разказват за славното минало и настоящето на града, посещават се музеят, местността „Зли дол", другите забележителности и архитектурни паметници. В песни, танци, хора и игри на поляните преминава денят. „Едно малко училище за патриотизъм" — ще се отчете и чуе после. И за сплотяване на колектива. Ден, който ще се помни дълго, дълго...

Или да вземем културните празници в депото, посветени на 40-годишнината от 9 септември 1944. Цяла поредица от интересни и значими мероприятия през тези дни, наситени със силни трепети и душевни вълнения, с голямо желание за по-тясна връзка между културни деятели и работници — жадувано от години... Дни на изявени таланти и очаквани надежди...

Пак със собствени средства, с много доброволен труд и голямо желание се преустройват няколко помещения и се изгражда дом на културата — със съответно за целта обзавеждане с телевизионни уредби, видеомагнетофони и други технически средства. Дом — средище за партийно-политическа и възпитателна работа. Избрали са заводски съвет по културата, имат статут и програма за работа на дома и съвета.

За кратко време заводският съвет за култура осъществи значима по обем и съдържание програма, разнообразяваща ежедневието на този „колектив на колела" — открили са изложба с картини на студенти от курса на проф. Светлин Русев от Художествената академия, както и изложба на графики, пейзажи, портрети, акварели, дърворезба и металопластика на самодейци-железничари. Редовно провеждат семей-

Digitized by Google

ни вечери, вечери на комсомолските дружества, срещи за обмяна на опит между председателите на клубовете на орденоносците от столицата, среща на комсомолците от депото и техните връстници от ВМЕИ „Ленин". Провели са празнична вечер на учителския колектив от подшефното училище и среща на учениците с герои на социалистическия труд от депото. Осъществили са редица инициативи като: кинопрожекции на филми за деца; посещения на командири от Висшето военно народно училище по жп транспорт „Т. Каблешков"; посещения на нови постановки в театър „София" и разговор с участниците; посещения на спектакли в кафе-театъра; организиране на базар за продажба на книги и други.

Може би именно тук се съдържа отговорът на въпросите „Лесно ли се създава задружен колектив?" и „Какво е необходимо за това?", които често си задава партийният секретар, а началникът на депото Йордан Василев доуточнява:

— Действително поставяме началото на нещо ново при нас. Този дом ще бъде за всички работници. В него тепърва ще бъдат осъществявани разнообразни мероприятия, за да задоволим големия интерес на колектива ни към въпросите на културата и изкуството. Но ни предстои още много работа.

●

Проблемите за социално-битовата обезпеченост са тема за отделно третиране, но когато споделяме опита на заводския партиен комитет и заводската партийна организация при електролокомотивно дело „Никола Коларов", е неизбежно да ги посочим като съществен фактор за прогресивното развитие в този борчески колектив. За тях с охота разказва председателят на заводския профкомитет Сава Савов, който е и член на заводския партиен комитет. Тук и той е израсъл от помощник-машинист, машинист, секретар на Комсомола...

— Първостепенна наша грижа е за тези, които творят благата, които денонощно са зад пултовете и целите са превърнати в слух и зрение — казва той. — Много разчитаме на приноса и възможностите на всеки, затова при нас е популярно движението „Направи си сам, което можеш". Много се направи през тази петилетка за хората: образцови работни места, магазин за хранителни продукти, медицински пункт, зъболекарски кабинет, стол, младежки клуб, общежитие, стаи за почивка, отдих на море и планина, професионално-учебен център...

От неговите думи, от разказите на началника и партийния секретар се налага изводът, че само с дружни усилия, усет към новото и общи усилия в една точка резултати ще има.

●

Погрешно би било, когато разказваме за този опит, да се смята, че не съществуват слабости и недостатъци, че всичко тук тече като по мед и масло... Слабости се допускат, нередности има, проблеми — също. Те са прицел в ежедневието на заводския партиен комитет, на партийните бюра и първичните партийни организации. От позициите на високите критерии и изисквания на Дванадесетия партиен конгрес към транспорта усилено работи целият трудов колектив. И досегашните стъпки в това отношение са смели, резултатни и обнадеждаващи. Подстъпите са сигурни към бъдещите по-високи постижения в техническата реконструкция и модернизация, автоматизация и електрифика-

Digitized by Google

ция. Усилията на ръководните и изпълнителските кадри са насочени към максимално използване на локомотивите по време и мощност и повишаване на фондоотдаването и рентабилността.

Висок е критерият на партийното и стопанското ръководство за издигане на социалистическата съзнателност на хората, за създаване на истински здрава железничарска дисциплина, за повишаване качеството и културата на обслужването в този важен отрасъл на народното стопанство — железопътния транспорт.

Георги СПАСОВ

ОКРЪЖНА КОНФЕРЕНЦИЯ

Високо качество и ефективност — навсякъде и във всичко — това е главното изискване в настоящия етап пред всички звена на партията и пред всеки комунист. И това е естествено, тъй като успешното решаване на сложните проблеми в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество у нас не ще се постигне, без да се подобрява непрекъснато качеството на ръководната партийна дейност.

В отговор на задачите, поставени от Националната партийна конференция, отчитайки отговорността на ръководния субект при решаване проблема качество, окръжният комитет на БКП — Бургас реши през втората половина на 1984 и следващата 1985 година да се проведе на три етапа окръжна научно-практическа конференция. Основната тема „Качество и ефективност на партийната дейност" изисква в подготовката и провеждането да се обхванат всички нейни компоненти. А това произтича от обстоятелството, че не може да се осъществи чисто организационно или чисто идеологическо обезпечаване на големия проблем качество, без да се подходи към него комплексно.

В утвърдените от окръжния комитет на БКП „Методически указания за подготовката и провеждането на окръжната научно-практическа конференция" са определени нейните цели и задачи. На първо място това е да се повишат теоретическите знания на ръководните партийни кадри от всички равнища в окръга за същността и ефективността на партийната дейност. И неделимо от това — все по-пълно да се използват възможностите на трудовите колективи за достигане критериите и изискванията на Националната партийна конференция. Това означава компетентно да се вникне в съдържанието, във формите, методите и в организацията на различните видове партийна дейност, в нейния обект и предмет. Да се формират у кадрите качества съобразно изискванията на Дванадесетия конгрес. Такива качества, каквито другарят Тодор Живков разкри в своите речи и лекции, във встъпителното и заключителното си слово пред Националната партийна конференция и на тази основа задълбочено да се преосмислят и оценят качествените аспекти на многообразните колективни и индивидуални форми на работа, които се използват в партийната практика.

Digitized by Google

С провеждането на научно-практическата конференция се цели всичко това да се осъществи в съответствие с изискванията на партийното строителство. Опитът на всяка първична партийна организация и всеки партиен комитет да се съпостави и сравни с челния опит, с новите потребности. При такъв подход на анализ и оценка от позициите на партийните принципи и норми (а и на тяхното приложение), няма съмнение, още по-добре се открои положителното, което следва да се утвърждава и разширява, а така също и в бъдещата работа по-успешно да се преодоляват допусканите слабости.

На основата на анализа очакваме да се постигне и другата цел — да се прецени действието на различните условия и фактори върху качеството и ефективността на партийната дейност, като особено внимание се отдели на стила и методите на работа и ръководство, равнището на марксистко-ленинската подготовка, на общата и специалната подготовка на кадрите от всички звена на партийната организация в окръга. Заедно с предпоставките за повишаване качеството и ефективността на партийната дейност да се осигурят възможности за по-нататъшен творчески подход, за по-ефективна пропагандна, агитационна и организаторска дейност сред трудовите колективи.

Очевидно чрез анализа ще се достигне и до онези конкретни противоречия, които се отразяват отрицателно на качеството и ефективността: лошия стил на работа, слабата партийна дисциплина и притъпеното чувство за отговорност от отделни комунисти, нарушаването на някои норми на партиен живот и влошаването на психоклимата в някои партийни групи. Още през първия етап на конференцията в това отношение бяха разкрити и набелязани съответни мерки. Задачата е на всички равнища в окръга партийните кадри да овладеят същностните характеристики на качеството и ефективността на партийната дейност и на тази основа да се внесат положителни изменения в техния стил и методи на работа, да се засили партийно-организационната, масовополитическата и идеологическата работа сред хората. Да се усвоят и умело прилагат навсякъде в партийната практика политическият, икономическият и комплексният подход. Това е пътят за повишаване научността в работата на партийните органи и организации.

Първият етап на окръжната научно-практическа конференция приключи към края на миналата година, т. е. предшествуваше отчетно-изборната кампания. Той обхвана равнище партийни групи, партийни организации в състава, първични партийни организации и завърши с научно-практически или практико-приложни конференции (общи събрания) на заводските, учрежденските и комбинатските партийни организации. Вторият етап обхваща равнище община със срок до м. март 1985 година и третият — равнище окръг до м. юни 1985 година.

В началото на първия етап, въз основа на „Методическите указания", общинските и районните комитети на БКП приеха свои мероприятия. По същество това бе един важен етап от конференцията, през който в партийните комитети доминираше дух на дълбока компетентност и висока партийна принципност, на помощ, взискателност и самовзискателност. Това даде положително отражение на разговорите в партийните групи и на обсъжданията в първичните партийни организации.

В началото на разговорите в партийните групи за приноса на комунистите за повишаване качеството и ефективността на партийната работа се подходи и по-специфично. На отделни места те се водиха в присъствието на партийните бюра. Този подход по указание на окръжния комитет на БКП се приложи само в случаи на утежнена обстановка в някоя група. Като правило и общо изискване се наложи разговорът да се проведе на нейно събрание. В това отношение общинските

Digitized by Google

комитети на БКП в Айтос, Бургас, Созопол, Карнобат, Руен и др. навреме ориентираха разговорите да се водят именно по този начин, като се даде възможност комунистите свободно и непринудено да изкажат свои мисли и съображения, да се анализира практиката и да се открои онова, което спъва работата на партийната група. В тази свободна дискусия по собствената си дейност се направиха и множество ценни предложения за подобряването на трудовата и технологичната дисциплина, по изучаването на челния опит, за промяната на технологии, за личния пример и активността на комуниста, за личното му влияние в трудовия колектив и др.

Обсъждането на качеството и ефективността на партийната дейност в първичните партийни организации бе предшествувано с теоретичен материал по проблема и с оценка от партийното бюро за състоянието на работата по отделни въпроси, към които да се насочи вниманието на комунистите през следващата година. При такава организация първичните партийни организации в община Карнобат обсъдиха от гледна точка на качествените аспекти въпроси като: подобряване ръководството на стопанската дейност; кадрово обезпечаване на предприятието; издигане равнището на планирането на партийната работа; по-високо качество на колективния метод на работа и ръководство; работата с номенклатурните и резервните кадри; подобряване качествения състав на ППО и работата с младежта; индивидуалната работа и т. н.

На основата на диференцирания подход общинският комитет на БКП — Созопол също се насочи към обогатяване на своята работа с първичните партийни организации. За да не се допусне разговорите в партийните групи и в първичните партийни организации да останат изолирано явление, той предяви изискване към отговорниците по организации да им оказват помощ до провеждането на общинската научно-практическа конференция. По такъв начин неговите мероприятия органически се свързаха с оная предварителна работа, която следваше да се извърши по време на подготовката и провеждането на отчетно-изборната кампания. И още — осигури се за по-дълъг период от време партийните групи и първичните партийни организации да получават квалифицирана помощ за качествените страни и изисквания към всяко провеждано от тях мероприятие.

Научно-практическите конференции на заводските и учрежденските партийни организации тематично са твърде разнообразни, но всички са с главна насоченост за постигане на високо качество и ефективност на партийната дейност. Тяхното добро равнище се предопределя в известна степен и от това, че някои от тях си осигуриха за научни ръководители преподаватели от Академията за обществени науки и социално управление и сп. „Партиен живот", кадри от окръга, че техните конференции са продължение на водените вече разговори и дискусии в партийните групи и първичните партийни организации.

В цялата тази дейност намериха своето място и кабинетите по партийно-организационната дейност и смесените кабинети към партийните комитети.

Подготовката и провеждането на конференцията, разбира се, се съпровождат и от трудности от различен характер, и от някои отклонения. Но творческите търсения несъмнено ще обогатят партийната практика с нови идеи, нови инициативи за реализиране на поставените цели и задачи и на тази основа да се осигури по-високо качество на партийната дейност — основна гаранция за ефективен труд на колективите.

Димо ТОМОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАК ЗА ЛИЧНИЯ ПРИМЕР

Пак за личния пример. А заглавието може да бъде и друго — още за личния пример или просто — за примера и т. н. И всичко ще бъде вярно и подходящо. За личния пример се е говорило от много, много отдавна и от различна гледна точка, много се е говорило и писало и все още има какво да се каже.

На годишното отчетно-изборно събрание на партийната организация в цех „200" при монтажния завод на научно-производствения комплекс „Черно море" — Варна за личния пример се говори немалко. На три-четири места в отчетния доклад се посочват имената на комунистите Юлия Бакърджиева, Румяна Харалампиева, Иван Деянов и др., които са работили много добре, изпълнили и преизпълнили са производствените си задачи. Общо взето обстановката в цеха е много добра — трудовият колектив е изпълнил държавния план още през октомври. И все пак в приетата резолюция има текст, с който се задължава партийното бюро да работи още по-добре „за повишаване ролята на личния пример на всеки комунист".

Инструкторският ми бележник от миналогодишното отчетно събрание на партийната организация при авторемонтния завод „Победа" — Лясковец ми напомня, че в отчетния доклад също се говореше за личния пример. „...комунистите Йордан Русков, Иван Щараков, Тончо Николов със своя пример и самоотвержен труд увличаха и останалите работници след себе си...".

И в двата производствени колектива правилно се изтъкват онези комунисти, които по-добре от останалите са си изпълнявали и преизпълнявали производствените задачи. Но дали само това, че предсрочно са си изпълнявали задачите и са давали повече продукция, е достатъчно вече сега да се сочат за пример!

Личният пример е дейност или система от черти в характера на дадена личност, проявени в труда, бита и обществено-политическата сфера, които обществото оценява като много добри и ги посочва като образец и за пример.

Дълго време след социалистическата революция у нас сочехме за пример и се равнявахме по онези работници, които идваха точно в определеното време на работа, след работа почистваха машините си и тогава напускаха работните си места. И, разбира се, най-вече онези, които произвеждаха по-голямо количество продукция. Сега, в условията на научно-техническата революция, когато строим зрялото социалистическо общество, това пак е добра страна, но далеч недостатъчно, за да бъдат добър личен пример.

На Деветия конгрес на Българските професионални съюзи, говорейки за новото разбиране на правото на труд, др. Тодор Живков начерта новите изисквания към социалистическия труженик — постоянно да повишава своето образование, да работи усилено за професионалната си квалификация. Обосновава положението, че ерата

Digitized by Google

на научно-техническия прогрес налага и задължава съвременния трудещ се да формира у себе си нови качества като организираност и оперативност, действеност и инициативност, висока дисциплина и самодисциплина... По друг повод др. Тодор Живков добавя и доразвива въпроса в смисъл, че комунистите са длъжни да съхраняват и увеличават социалистическата собственост, да бъдат непримирими към еснафщината, моралната разпуснатост, „да спазват най-строго партийната и държавната дисциплина и социалистическата законност, да служат за пример в личния си живот..." Ясно става, че това са вече по-нови и разширени изисквания за личния пример. С оглед изменящите се исторически и социални условия някога се изменят и някои от критериите за личния пример. Но и сега нерядко в партийната литература постарому и по примитивен начин извличат личния пример и го препоръчват. Много наскоро пак прочетох кореспонденция, в която се корят онези директори на предприятия, които прекарвали поголямата част от времето си в кабинета в заседания и съвещания, които забравяли, че мястото им е сред колектива. Като положителен пример се посочва името на директор, който „никога не може да намерите в кабинета му, защото е там, долу в цеховете, сред хората...", където оказвал помощ на цеховете, бригадите, та даже и на отделни работници! Без да се отрича необходимостта от преки впечатления от работата на хората по места и решаване на въпроси и там долу, в цеха, съмнявам се дали посоченият директор за пример може сега, в новите условия, да изиграе своята роля. Днес огромната част от нашите заводи имат по 5—6 и повече цехове, които имат такова и толкова оборудване и толкова работници, колкото преди 20—25 години имаше един среден завод. Ако директорът тръгне по всички цехове и участъци, ако остане един ден в един цех, то няма ли опасност да изостанат пък другите? А директорът мисли и работи и за техническия прогрес, и за суровините, за кооперираните доставки, за реализацията, за трудовата охрана, за... за още десетки важни проблеми.

В наши дни директорът специалист, командир на голямо и сложно производство, все по-често вече има на разположение съвременна изчислителна и организационна техника, която му позволява „цял ден да стои в кабинета си" и същевременно всеки час да знае с подробности какво е положението във всеки цех и участък. За пример днес може и трябва да посочваме онзи директор, независимо къде стои повече, който умело ползва достиженията на научно-техническия прогрес, мисли и действува мащабно и с перспектива.

Личният пример е особено важен фактор в организационно-партийната и възпитателната работа на партията и с основание все повече партийни органи и организации обръщат внимание на този проблем. В социологическите изследвания в предприятия и общини, в анкети и разговори му се отделя все по-важно място. При едно социологическо изследване в Ямболската общинска партийна организация на въпроса „Кои са по-важните фактори за повишаване политическата съзнателност на трудещите се от вашия колектив и тяхната активност при формирането и реализацията на партийната политика?" 81,70 на сто на първо място са посочили личния пример на комунистите и ръководителите...; в стопанския комбинат за селскостопански машини „Сила" 45 на сто от работниците считат, че личният пример на ръководителя е особено важен фактор за формиране на активната жизнена позиция на хората.

Положителният пример, доброто, хубавото и красивото, мъдрото и човешкото във всички сфери на човешката дейност ни обогатява в нравствено отношение, увлича ни, заразява ни в положителния смисъл на думата. Човек се учи, и то цял живот, и не само от кни-

Digitized by Google

ги и учебници, а много често и не по-малко от добрия пример на околните.

Съвършено правилно е в социалистическото ни общество, където трудът е на най-голяма почит и уважение и където централна фигура е трудовият човек, водещо в личния пример да бъде преди всичко трудовата дейност. Често пъти обаче тя се взема и разглежда откъснато и едва ли не самоцелно.

Обикновено онзи, който е добър и примерен работник, е такъв и в личния си живот. Или най-малкото така трябва да бъде. Но в живота не винаги става така, както трябва да бъде. Като съдебен заседател съм участвувал в заседания на съда — разглеждане на наказателни дела, при които понякога подсъдимите, извършили тежки престъпления, се оказват добри и много добри в трудовата си дейност. Може ли човек да бъде за пример в трудовата си дейност, да го излъчват за отличник, да го награждават за високопроизводствени успехи и в същото време същият този човек грубо да нарушава социалистическата законност или социалистическия морал. За съжаление стават и такива неща. Получава се така, като че ли някои хора водят два вида живот, един в завода, фермата, строителния обект — порядъчен, за пример, и друг в жилищния комплекс или квартала — разпуснат, покварен. И ако има още такива аномалии, те показват, че партийното, административното и професионалното ръководство неправилно са разглеждали човека само откъм едната му, производствената страна, и не са го познавали всестранно, не са проявявали достатъчно интерес къде и как добрият работник прекарва свободното си време, след като излезе от портала.

И наистина какъв личен пример, и то положителен, може да бъде например един орденоносец, чийто портрет е окачен в алеята на първенците, за когото се пише в местния и в централния печат, ако вън от завода пиянствува, създава скандали на семейството си и съседите и т. н. Човекът е един и неделим. Не може и не бива да отделяме с рязка граница трудовата дейност на хората от личния им живот в семейството, квартала, жилищната кооперация. Личният пример е единен и неделим и следва да бъде резултат на всестранно и хармонично съчетание на най-добрите черти на социалистическата личност.

В проблема личен пример особено важно място заема въпросът за примера на ръководителя. Колкото една личност е на по-високо стъпало в стопанската, административната и партийната йерархия, толкова повече хората го гледат, преценяват неговото поведение от всички страни. Това е съвършено естествено — предполага се, че щом е назначен за ръководител, значи той има повече знания, познава по-добре професията, предполага се, че има и по-голям житейски и педагогически опит и пр. И спонтанно ръководените хора се стремят да се равняват по своя ръководител, да се държат и правят като него заради неговите делови и политически качества и най-вече за това, че той е излъчен из средата на партията и на практика в негово лице виждат представител на партията в държавата.

Когато редовият работник наруши трудовата дисциплина, прояви нехайство, провали производствената задача или пък наруши морална норма, едни са последиците и реакцията по сила и мащаб; те рядко излизат извън участъка или бригадата. Ако това деяние обаче е дело на началника на цеха или директора, реакцията е значително по-остра, мащабите — по-големи, последиците — по-тежки. Към неодобрението на колектива се прибавя и огорчение, душевна болка и срам. Остават с чувството, че са излъгани в своите надежди. И понеже ръководителят се отъждествява с партията и социалистическата държава, гласно или негласно, в една или друга форма се поставя под съмнение партийната линия, т. е. въпросът добива политическо значение.

Когато др. Тодор Живков изреж-

Digitized by Google

да какви качества трябва да притежава съвременният ръководител, той ги разделя на две: политически и делови. Към политическите той отнася и личния пример — „... да притежава високи морални качества и да дава личен пример".

Преди няколко години директорът на голям завод в Габрово, за който имаше всеобщо мнение, че е един от най-добрите и примерни директори в окръга и обединението, награждаван не един път, изведнъж се оказа, че е... престъпник! Разкри се, че „примерният директор" години наред грубо е нарушавал социалистическата законност, облагодетелствувал се е за сметка на държавата, самозабравил се е и се възгордял, не се съобразявал с установените социалистически норми. Беше изключен от партията и осъден на лишаване от свобода. Много тежко понесе това целият трудов колектив на завода — като че ли всеки от работниците се чувствуваше ограбен и същевременно виновен. Не смееха да погледнат колегите си от другите заводи. Трябваше да мине известно време, за да се възстанови самочувствието на трудовия колектив.

Разбира се, такива ръководители са изключение — партийните кадри, ръководители в различни отрасли, са безпределно верни на партията, скромни и принципни хора, които строго спазват социалистическата законност и етика и са винаги за пример.

Партийните комитети, първичните партийни организации се занимават с проблема за личния пример на комунистите и безпартийните. И ще се занимават, защото личният пример е основна нравствена категория и норма, без която не може да се води ефективна организационно-партийна и политиковъзпитателна работа.

Господин КОЛЕВ

Digitized by Google

ШИРОКОТО ПОНЯТИЕ КАЧЕСТВО

Олег ТОЛМАДЖЕВ
секретар на партийния комитет
на Рижкото производствено обединение ВЕФ „Ленин“

Харесва ми да бъда в нашия радиозавод „Транзистор“, да наблюдавам движението на неговите монтажни конвейери. Това е истинско царство на апаратурата. За една минута от конвейерите на завода слизат около десет модерни транзисторни радиоприемници и радиомагнитофони. При това всяко трето изделие отива за износ. Всяка година обединението изпраща своя битова радиоапаратура в 40 страни на света, включително и в България.

Нашето обединение е един от най-големите в Съветския съюз производители на транзисторни радиоприемници и радиомагнитофони, но то изготвя и други изделия. Ние разработваме и произвеждаме значителни количества така наречената комутационна техника. Това са автоматични телефонни и телеграфни станции с различно предназначение. С марката „ВЕФ“ се произвежда също апаратура за синхронно транслиране на превод, микро-ЕИМ, комплекти съдийска информационна апаратура за провеждане на спортни състезания, промишлени роботи, 36 различни модификации телефонни апарати. Именно в нашето обединение за пръв път в СССР беше усвоено производството на квазиелектронни автоматични телефонни станции от типа „Квант“, които по своите технически данни превъзхождат всички произвеждани по-рано станции с такова предназначение. И ни е приятно, че обединението подписа със съответните български организации лицензионна спогодба за производството на такива станции в България. Тази спогодба се реализира успешно.

За колектива на нашето обединение и неговата партийна организация, която наброява повече от две хиляди души, е характерен стремеж към новото, челното, към използването на постиженията на научно-техническия прогрес. Ние постоянно усъвършенстваме и обновяваме продукцията. Например съвсем неотдавна бяха създадени новият преносим касетен радиомагнитофон „ВЕФ—250—Сигма“ и образци на стереофоничен радиомагнитофон. Преди време нашето обединение първо в Съветския съюз установи едногодишен гаранционен срок за своите радиоприемници, а по-късно го увеличи — отново първо в страната — на три години. Това не би могло да бъде постигнато без постоянна грижа за подобряване на организацията и повишаване ефективността на труда, а главно — на качеството на произвежданата продукция. И през настоящата, единадесетата, петилетка (1981—1985 г.) ние придаваме особено значение на този проблем.

Ориентирите

На XXVI конгрес на КПСС беше подчертано, че подобряването на качествените показатели е един от ключовите въпроси на икономическата политика на партията. Конгресът постави задача да се повиши значително качеството на всички видове продукция, да се разшири и обнови асортиментът на изделията в съответ-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот“ чрез АПН.

Digitized by Google

ствие със съвременните изисквания на развитието на народното стопанство и научно-техническия прогрес. Беше препоръчано да се увеличава неотклонно относителният дял на продукцията с най-високо качество в общия обем на нейното производство.

През петилетката (1981—1985 г.) на колектива на ВЕФ предстоеше да осигурява ежегодно прираст на обемите на произвежданата продукция с не по-малко от 10 процента и съществено да увеличи производството на стоки за народно потребление — битова радиоапаратура. Когато обсъждаха на партийни събрания в цеховете, бригадите и на участъците резултатите от конгреса, комунистите поставяха особен акцент върху подобряването на качествените показатели в работата, върху търсенето на резерви за повишаване на качеството.

Отговор на нашия призив беше една инициатива на работниците. Челните бригади в радиозавод „Транзистор" издигнаха идея в основата на трудовото съперничество да се поставят въпросите на качеството, да се работи под девиза: „За високо качество на труда на всяко работно място". Инициативата беше одобрена от всички поделения на обединението. В резултат се засили самоконтролът на работниците, повиши се тяхната отговорност за производството на всеки детайл. На челните труженици бяха връчени лични щемпели за качество. Осигуряването на високо качество е най-важното условие при отчитане на резултатите от социалистическото съревнование и излъчване на победителите.

През декември 1982 година Централният комитет на Компартията на Латвия анализира работата на партийните организации и стопанските ръководители на производственото обединение „ВЕФ", на неговия завод „Транзистор" и на някои други предприятия в републиката за повишаване на техническото равнище и качеството на битовата радиоапаратура и в светлината на решенията на XXVI конгрес на КПСС. Интересът на ръководния партиен орган на републиката към този проблем не е случаен. На Латвия се пада около една четвърт от обема на производството на битова радиоапаратура в Съветския съюз. Това са над 2150 хиляди изделия, значителен дял от които изработва нашето обединение.

Централният комитет на Компартията на републиката призова и занапред да се произвежда продукция, която не отстъпва на най-добрите световни образци, и определи главните насоки на по-нататъшната работа за повишаване качеството на изделията. Беше ни препоръчано да внедряваме по-бързо прогресивните технологии, да прилагаме по-широко микро-ЕИМ, да усъвършенствуваме техниката и методите на контрол, да подобряваме технологичната дисциплина във всички звена на производството, да подхождаме комплексно към решаването на въпросите на качеството.

Важно направление

За комунистите и стопанските ръководители изпълнението на препоръките на ЦК на Компартията на Латвия стана много важна част от дейността за повишаване качеството на продукцията. През януари 1983 година проведохме разширено заседание на партийния комитет на обединението. На него поканихме членовете на партийния комитет на завод „Транзистор", секретарите на цеховите партийни организации, стопанските ръководители на производствата, цеховете и отделите. Бяха разгледани резултатите от работата на партийните комитети, партийните организации и стопанските ръководители на обединението за повишаване на техническото равнище и качеството на битовата радиоапаратура. Същността на разговора — а по обсъждания проблем се изказаха 10 души — би могла да се изрази със следните думи: производството на стоки за населението — най-важно партийно дело.

С оглед на това бяха подготвени и одобрени мероприятия на партийния комитет, както и организационно-технически мероприятия за 1983 година, утвърдени със заповед на генералния директор на обединението. Беше съставен също специален списък на въпросите, по които трябва да се вземат бързи мерки, а в редица случаи и да се поправят нещата. Партийният комитет постави изискване комунистите от обединението да служат за пример на целия колектив в работата за повишаване качеството на изделията.

Впоследствие партийният комитет на обединението обърна особено внимание на действения контрол върху изпълнението на мероприятията за повишаване качеството на изделията. Както и беше предвидено в решението, веднъж на тримесечие се изучаваше и обобщаваше информация за взетите мерки: набелязваха се пътища за по-нататъшно засилване на тази работа от страна на комунистите. За решението на партийния комитет бяха информирани комунистите в поделенията, от дейността на които зависи качеството на продукцията. То беше обсъдено на събрания в завод „Транзистор", в службите за технически контрол върху качеството на продукцията, в отделите за технически изследвания и на главния технолог, в планово-икономическата служба, службата за усъвършенствуване на управлението на производството, в отдела за кадрите и службата за осигуряване. В резултат на това беше приет комплекс от мерки.

Партийният комитет използва различни

Digitized by Google

форми на въздействие. Например през 1983 година той по-често, откогато и да било по-рано, разглеждаше различни проблеми на качеството. Комунистите от службата на техническия директор се отчетоха как влияят за усъвършенствуване на конструкторските разработки и внедряване на новите изделия битова радиоапаратура в серийно производство, а партийните организации на службите на директора по производството — за реализацията на мерки за подобряване на ритмичността на производството. Подробно бяха анализирани мерките, които се вземат за по-нататъшно увеличаване производството на битова радиоапаратура за износ. Партийният комитет разгледа и въпроса за повишаване ролята на социалистическото съревнование за укрепване на трудовата дисциплина и подобряване организацията на труда.

Немалко неща направи и комисията на партийния комитет за контрол върху дейността на администрацията по въпросите на качеството на продукцията. Тя анализира задълбочено работата на комунистите на един от радиомонтажните цехове на завод „Транзистор" за осигуряване на високо качество на радиомагнитофоните и даде редица полезни препоръки. Именно тя съвместно със службата по качеството проучи и обобщи опита на челниците, използваните от тях методи и похвати, които помагат да се постигне високо качество на произвежданата продукция. Освен това по инициатива на комунистите беше проведена научно-практическа конференция, посветена на качеството на изделията.

През юни 1984 година партийният комитет одобри допълнителни мероприятия за повишаване на техническото равнище и качеството на битовата радиоапаратура. Партийният комитет внимателно следи как комунистите участвуват в подготовката и реализирането на перспективната програма за развитие на битовата радиоелектронна апаратура и телефонните апарати през 1984—1986 г., която беше подготвена от техническия изследователски отдел на обединението.

Същевременно в партийния комитет разбираме, че партийното влияние върху дейността, свързана с повишаване качеството на продукцията, е по-силно и по-ефективно там, където с тези проблеми последователно, всекидневно се занимават комунистите от низовите звена — цеховите партийни организации (в обединението те са 72) и партийните групи, които са 170. Доскоро партийните групи действуваха предимно на производствените участъци. С развитието на бригадната форма на организация на труда — а сега тя е основната в обединението — се усъвършенствува и структурата на партийната организация. По време на отчетно-изборната кампания за 1984 година бяха създадени повече от 30 нови партийни групи, при това предимно в бригадите. Ролята и влиянието на партийните групи за повишаване качеството на изделията нарастнаха съществено.

С обединени усилия

Настоящата петилетка внесе немалко нови неща в дейността на комунистите от нашето обединение. В изпълнение на изискването на партията центърът на организационната, идеологическата и възпитателната работа все повече да се премества в бригадите, в смените, на участъците, където се решава съдбата на плана и се осигурява високо качество на продукцията, партийният комитет обърна специално внимание на дейността на партийните групи. Решихме да анализираме преди всичко как тези низови звена работят за засилване на трудовата активност на всички членове на своя колектив, как ги мобилизират за максимално използване на резервите и възможностите за постоянно повишаване ефективността на производството и качеството на труда, за безусловно изпълнение на задачите и поетите социалистически обещания. За целта още през пролетта на 1982 година партийният комитет създаде комисия, която проучи работата на редица партийни групи в завод „Транзистор", установи техните силни и слаби страни и изработи препоръки за засилване дейността на всички партийни групи в обединението.

Комисията отбеляза специално разпределението на комунистите. Своето влияние за засилване активността на членовете на колектива за изпълнение на задачите на петилетката и повишаване качеството на продукцията партийните групи осигуряваха преди всичко за сметка на правилното разпределение на комунистите. То беше направено така, че във всяка смяна, във всяка бригада или на всеки конвейер да работят от 3 до 7 партийни членове. Партийните групи се погрижиха комунистите с водещи професии да бъдат разпределени равномерно по работните места, за да могат със своето отговорно отношение към труда, с личния си пример и умела възпитателна работа да помагат на колектива за успешно изпълнение на задачите на петилетката.

В решението си партийният комитет отбеляза със задоволство, че комунистите от партийните групи, чиято дейност бе анализирана, са се стремили да обединят усилията на стопанските ръководители и обществените организации. Цялата своя политиковъзпитателна работа те са провеждали в тесен контакт с профсъюзните и комсомолските групи. Бригадите и участъците, които тези партийни групи представляват, са постигнали високи резултати в социалистическото съревнование.

Но тогава партийният комитет отбеляза

Digitized by Google

и редица пропуски. Партийните групи все още не използваха напълно възможностите си за влияние. Партийният комитет задължи изборните органи на цеховите партийни организации в обединението да засилят ръководството на партийните групи. Беше поставена задача да се стигне до положение, когато всички партийни групи ще влияят ефективно за решаване на производствените задачи и възпитанието на тружениците, ще се грижат за създаването и поддържането на здрава морално-психологическа обстановка в колективите, ще играят направляваща роля в социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение на задачите, за осигуряване на понататъшно увеличаване на производството и подобряване качеството на произвежданата продукция.

Това решение, чието изпълнение партийният комитет провери след една година, изигра важна роля за засилване работата на партийните групи, за повишаване на тяхната отговорност за постигане на високи производствени и качествени показатели. Мнозинството партийни групи станаха надеждни и взискателни помощници на стопанските ръководители в контрола върху качеството на продукцията. При това те обикновено не действуват сами, а в тесен контакт с групите и постовете за народен контрол (те са съответно 103 и 17) и с членовете на „Комсомолския прожектор", каквито има във всеки цех. А това е голяма сила. Достатъчно е да се каже, че от 1047 избрани от трудещите се в обединението народни контрольори 394 са комунисти и 176 — комсомолци. Сред тях работниците възлизат на 63 процента.

Една от най-важните задачи по повишаване качеството на продукцията, които се решават в нашето обединение, е колкото може повече готови изделия да се предават на отдела за технически контрол при първо представяне. С този показател е свързано и изплащането на премиалните, които достигат до 40 процента от сумата на основната заплата, и мястото в трудовото съперничество. И ако проследим резултатите от работата на колектива от началото на петилетката, ще видим, че процентът на продукцията, предадена при първо представяне, неизменно е нараствал всяка година. Повечето изделия, които произвежда нашето обединение, имат държавен знак за качество, което е показателно само по себе си. Ролята на партийните групи и на всеки отделен комунист за тези успехи е твърде значителна.

Една от партийните групи в завод „Транзистор" се ръководи от М. Копитич, който е регулировчик на радиоапаратура. Той работи в завода от седем години, участвувал е в усвояването и производството на много модификации радиоприемници. Самият партиен групов организатор се отличава с голямо трудолюбие, със стремеж към знания и усъвършенствуване на професионалното майсторство. М. Копитич е активен рационализатор: от началото на петилетката е дал в комисията за търсене резерви на производството повече от десет предложения. За времето, откакто работи в обединението, е научил на своята професия трима новаци, които сега работят самостоятелно и се отнасят също така отговорно към работата, както и техният наставник. Като един от най-добрите производственици в обединението, в продължение на една година той представяше ВЕФ в Куба, която купува значително количество наши изделия.

М. Копитич е от хората, които преизпълняват задачите всеки ден. Той предава цялата си продукция при първо представяне и е един от малкото специалисти от радиотехническия отрасъл, удостоен със званието „Най-добър работник на министерството". Мнозина вземат пример от него, в авторитетното мнение на партгрупорга и неговата партийна група се вслушват винаги.

Т. Виноградова, която работи като шлосер-монтажник в корпуса за радиомагнитофони, е партгрупорг на конвейер, където се трудят осем комунисти. Всички те работят внимателно и акуратно, строго изпълняват изискванията за качеството и призовават другарите си по работа също да ги спазват редовно.

През 1984 година партийната група обсъжда въпросите за повишаване качеството на изделията три пъти. Отначало направиха това през януари, когато станаха ясни ориентирите за годината и трябваше да се определят ролята и задачите на комунистите. При това всеки труженик помнеше добре решенията на Декемврийския пленум на ЦК на КПСС (1983 г.), на който партията се обърна с призив към всички трудещи се да увеличат сверх плана производителността на труда с 1 процент и да намалят себестойността на продукцията с 0,5 процента. Постигането на тези задачи на конвейера зависеше много от качеството на работата, от по-нататъшното намаляване броя на случаите (те и без това са малко), когато отделът за технически контрол установява някаква неизправност, нека даже и дребна, и връща изделието за доработване. А тъй като на свой ред качеството се повишава при абсолютно спазване на технологичната и трудовата дисциплина, то именно този аспект на проблема реши да обсъди партийната група.

Събранието беше делово, разговорът — конкретен. Комунистите изслушаха пожеланията на началника на участъка, който разказа за положението на нещата, и всички до един изказаха мнението си. И тъй като в партийната група освен шлосери-монтажници има и регулировчици на радиоапаратура и работници по ремонта, то действеността на събранието се оказа висока. Комунистите набелязаха мерки за мобилизиране на колектива за по-производителна и качествена работа, а също така изказаха конкретни пожелания и бележки към началника на участъка и другите стопански ръководители. В решението бяха зафиксирани взаимните задължения на страните. И после всяка от тях

Digitized by Google

изпълняваше своя дял от набелязаното.

В края на март, когато станаха известни основните резултати от работата за тримесечието, партийната група отново обсъди въпросите за повишаване качеството на продукцията. Задачите се изпълняваха, но и пропуски имаше немалко. И комунистите обмислиха как да реализират разкритите възможности. А следващото събрание, което получи широк резонанс и засегна не една служба, партийната група проведе през юни. Но не сама, а заедно с партийната група на другия конвейер, която се ръководи от регулировчика на радиоапаратура А. Ушанин. Той оглавява и групата за народен контрол в радиомонтажния цех, към който спада производственият участък.

Към средата на годината на производствения участък се създаде положение, при което изпълнението на поетите от тружениците социалистически обещания се оказа пред заплаха от провал и по обемите на производството, и по качествените показатели. При това комунистите смятаха, че главната вина за това носят не работниците. Именно тогава бе решено въпросът за изпълнението на социалистическите обещания да се обсъди на съвместно събрание на двете партийни групи. На него поканиха заместник-главния инженер на завода по качеството, началника на производствено-плановия отдел на завода, началника на самия радиомонтажен цех и представители на отдела за технически контрол.

Събранието беше бурно. Комунистите доказаха с факти, че работниците от редица служби, които отговарят за създаването на необходимите трудови условия и за културата на производството, за ритмичното и качествено доставяне на детайлите на конвейера, не винаги се отнасят с необходимата отговорност към възложената работа. А от това страдат работниците от монтажния конвейер.

Резултатът от юнското събрание на двете партийни групи бе твърде красноречив. Копие от неговото решение беше изпратено на директора на завода, който отрази мнението на комунистите в заповед по целия завод. След това партийните групи получаваха редовно информация как се изпълняват едни или други мероприятия по засегнатите на събранието въпроси.

За партийната група на Ушанин е характерно и друго. Всичките девет нейни членове работят в тесен контакт с групата за народен контрол на участъка начело с комуниста А. Папусевич, регулировчик на радиоапаратура, който има много висока квалификация. Групата, състояща се от трима души, осъществява оперативен контрол върху качеството на продукцията на всички най-важни участъци на конвейера и редовно информира партгрупорга за недостатъците. Тук е създадена такава атмосфера, че и безпартийните съобщават на Ушанин, когато се получат некачествени детайли и е необходимо да се вземат срочни мерки. Хората знаят, че партгрупоргът и неговите другари са готови винаги да помогнат по всички въпроси, които са свързани с повишаването на качеството на продукцията.

Партгрупорзите участвуват активно в дните на качеството, които се провеждат на участъците, в цеховете и в радиозавода като цяло всеки месец. Партийните групи обсъждат периодично личния принос на комунистите-работници и майстори за подобряване качеството на изделията, за повишаване на тяхната конкурентна способност на вътрешния и външния пазар. Работата на партийните групи в обединението в борбата за високо качество е разнообразна, но целта винаги е една — грижа за повишаване престижа на заводската марка.

Какви са резултатите от усилията на комунистите от обединението? Ето само няколко факта. През първите три години на петилетката обемът на производството нарасна 1,4 пъти. Значително са надхвърлени показателите по ръста на производителността на труда, внедряването на нова техника и реализирането на стоките за народно потребление. Планът за трите години на петилетката по обем на стоковата продукция беше изпълнен на 5 декември 1983 година. Колективът се труди с изпреварващи темпове и през 1984 година. Години наред той получава преходното Червено знаме на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКСМ.

Има и други свидетелства за всеотдайния труд на нашите труженици, които ги радват не по-малко. Преди четвърт век бригадата, която бе ръководена от сегашния секретар на партийния комитет на завод „Транзистор" В. Чернец, стана първият колектив за комунистически труд. Днес цялото обединение носи това звание. На нашия колектив е присъден и диплом на ВЦСПС и Държавния комитет по стандартите на СССР „За постигане на най-добри резултати в производството на продукция с държавен знак за качество".

Digitized by Google

СУМАТОХА

Фейлетон

Кой пръв съобщи новината, не можа да се разбере. Никой не се зае да я проверява. Пък и нужно ли бе в такъв напрегнат момент. Особено тя се поправи на председателя на съвета. Той бе човек на делото, на инициативата. Така си го знаеха хората и на подбив така го и наричаха — Иончо Инициативата. И сега, докато едни, предимно жените, завиждаха, а други, главно мъже, бяха вече забравили за какво става дума, в главата на другаря председател се раждаха, растяха и се размножаваха безброй инициативи. И все едни хубави, конкретни, живи и едри като дунавски сомове.

Затракаха пишещи машини, зазвъняха телефони, полетяха телеграми. Всяко живо щатно същество застана на боеви пост. Другарят председател така се увлече, че не се сети дори да попита коя е девойката, от кои хора е. Но това не бе важно. Важното бе, че под формата на кум скъп гост на селото щеше да бъде не кой да е, а министър. Кой министър? За момента и това не бе важно. Важното бе, че това е първи случай в общината!

Идеите на другаря председател растат и набъбват. Още малко и черепната му кухина ще се окаже съвсем тясна, за да ги побере...

Министър в нашето село! Не че друг път не са идвали министри. Идвали са — на съвещание, по сентбата, по прибиране на реколтата, по ремонта на машините. Сега обаче е друго! Не само че няма да се стряскаш насън, а ще седиш досами него, ще се чукаш в наздравица, ще разговаряш. А теми за разговор колкото щеш. Ето селото ни е кажи-речи по-голямо от много градове. Но не е още нито град, нито село от градски тип. И то не защото не заслужава, а защото не е имало кой да предложи. Ако имахме някой, който да побутне тук-таме, да се обади по телефона на този и онзи, отдавна да сме се погражданили. А едно е да си селски и съвсем друго е да си градски председател. Село ми хвали, в град живей! Или да вземем рекичката край селото. Вярно, малка е, през лятото почти пресъхва. Но все пак, ако имахме хора, какво язовирче щеше да стане! Какви шарани щяха да се гмуркат! Може и пясък да се докара отнякъде и току-виж и ние сме станали обект на „Балкантурист". Реклами, бунгала, къмпинги, ресторанти с нощен бар, гости, свят шарен и полуоблечен, ум да ти зайде. И току-виж естествено изникнала нуждата и от по-широко спортно строителство, и от езикова гимназия, и от магазин на Кореком, и от обмяна на опит в чужбина. Тогава? Не може да не те забележат от най-горе. И съвсем естествено е да те издигнат на отговорна работа в София или да станеш един от видните окръжни ръководители. Заслужил си го!...

Набързо бе свикано разширено съвещание. Секретарката едва успяваше да запише всички изказвания, предложения, запитвания, контрапредложения, контраизказвания, язвителни реплики. Едни бяха за, други против идеите на председателя. Имаше дори и гласове като тези: „Голямо чудо", „Стига подмазване!", „Не те ли заболя кръста от поклони!"... Но не! Другарят председател отдавна бе надраснал всякакви лични обиди. Изправи се в целия си ръст и продиктува решенията.

Миг след това закипя трескава работа. От събарянето на стените се вдигна такава пушилка, че съседите нададоха вик и с кофи, пълни с вода, се понесоха към общината. Тревожно като при голямо природно бедствие заби и църковната камбана. Кучета, телета и други домашни животни се блъскаха в телените огради. Окръжната пожарна команда беше пристигнала за минути... Така е! Понякога и работата прилича на пожар.

Всички служители тичаха. Нещо мете-

Digitized by Google

ха, разместваха, носеха, внасяха, изнасяха и пак внасяха. Едни ковяха, други разковаваха, трети сваляха стария лепеж, четвърти боядисваха врати и прозорци, които на следващия ден се сменяха с алуминиеви, пети къртеха старата, а шести правеха съвсем нова мозайка. Трески, счупени стъкла, пирони и блажна боя покриваха пода.

В съвета не се правеха никакви справки. Спря събирането на данъците. Изплащането на пенсиите бе временно отложено. Не се издаваха никакви удостоверения. Магазините бяха затворени. Жените си заемаха захар и сол както през Балканската война. По заповед на председателя на селкоопа магазинерите с таксиметрови коли, влакове и автобуси запрашиха към окръжния център, към съседните окръзи и столицата да търсят вносни пердета, дъбов паркет, осветителни тела, алуминиева дограма, килими, пътеки, кристални сервизи. Бе въведена трисменна работа. Дежуреше се денонощно, за да могат магазинерите да телефонират по всяко време къде какво са намерили.

Комисията по написване приветствието се затвори в читалището и на седмия ден първият вариант бе готов. Десет страници на машина. След няколко преработки страниците станаха двадесет. Но грапавините по гражданския кодекс бяха изгладени. Международното положение бе детайлизирано и конкретизирано. Научно бяха изяснени функциите на семейството при раждането и отглеждането на децата. Разделът за успехите в строителството бе изпълнен с безброй цифри и факти.

Най-после — всичко е готово. Залата — това се казва ритуална зала — просторна, широка, светла. С оня ми ти дъбов паркет, с ония ми ти широки прозорци от чист алуминий, с вносни дантелени пердета и персийски килими. А полилеите! Тук трудно ще ги видите другаде. Е, фонтанът не бе чак песъ, но все пак дори и някои окръжни центрове трудно биха могли да се похвалят с такава придобивка!

Залата зае почти целия долен етаж на общината. За служителите бяха изметени и варосани таванските помещения, които не биха били много лоши, ако не бяха съвсем ниски. Наложи се чрез радиоуредбата да бъде съобщено, че всички, които са по-високи от метър и петдесет, при влизането на горния етаж на съвета да се навеждат с толкова сантиметра, с колкото са по-високи от указания стандарт.

Дългоочакваният ден. Десет часа българско време. На площада — стотици хора в празнична премяна. Две духови музики свирят бойни маршове. Радиоуредбата работи безупречно. Учениците са построени по класове. Председателят, окичен с ордени и значки, дава последни указания. Приветствената реч отдавна е научена наизуст. Библиотекарката Веса Спирова стиска топлата пита със сол. Пионерската група, която ще връзва връзките на високите гости, гори от нетърпение.

Пожарникарят обаче не бе изпълнил заповедта на председателя и не беше предупредил всички домакинства да се запасят с вода. И сега не можеше да удържи напора. Освен жени с кофи около фонтана, който пръскаше прохлада, обикаляха с мучене десетина изоглавени телета. В прогонването им се включи целият актив. С пушка при нозе застана и полският пазач, но без успех.

За да разпознаят в потока от леки коли коя точно е на министъра, постовете по шосето за града непрестанно се взираха в софийските автомобилни номера, следяха коя кола е по-солидна марка, коя е държавна.

Всеки от тях искаше по-скоро да съобщи: „Иде"!, „Иде!", „Иде!"

И така до обяд, когато по програма „Хоризонт" на Радио—София при излъчване на новините между другото, съвсем накрая съобщиха, че днес еди-кой си министър отлетял с еди-коя си делегация за еди-коя си страна.

Министърът, който щеше да кумува.

Ангел КАЧУЛСКИ

Digitized by Google

НОВИ МОМЕНТИ В БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Заводът „Емил Шекерджийски" в Кюстендил е съвременно предприятие за производство на кондензатори. Трудовият му колектив е в челните редици на социалистическото съревнование. През последните години той е редовен носител на знамената на трудовата слава на Министерството на машиностроенето и други централни ведомства. Постоянен първенец е и в целевите съревнования на обединението за намаляване на ръчния и непривлекателен труд, за изучаване и внедряване на челния опит, за подобряване на условията на труда и бита...

Най-важни предпоставки за бурното развитие на завода са пълното използване на научно-техническите постижения и челния опит — внедряването на автоматизираната система за управление и в унисон с нея на комплексната система за управление на качеството на продукцията. И не на последно място — на непрекъснато усъвършенстваната бригадна организация на труда.

Няма да е силно, ако се подчертае, че под ръководството на партийната организация стопанското ръководство непрекъснато подобрява бригадната организация на труда и я превръща в основно звено за усъвършенстване на социалистическата организация на труда. За отбелязване е, че имаше време, когато добиха популярност псевдобригадите, наречени „цех-бригади". Дори някои ръководители провъзгласиха за бригади цехове с 500—600 и повече работници, избраха бригадири и бригадни съвети и отчетоха, че са формирали бригади от нов тип. Но ръководството на завода не се поддаде на натиска и съветите на ръководители от висшестоящите органи. Тогава те бяха обвинявани в некомпетентност, в изостаналост, в липса на чувство към новото. И устояха на натиска, за да дойде времето, когато всички, които добре познават проблемите на завода и на изградената в него бригадна организация на труда, в това число и тези, които им даваха съветите, да ги сочат като положителен пример.

Но какво всъщност представляват бригадите в завода и какви са най-новите моменти в тяхната работа?

Всички бригади в завода са комплексни. Първите от тях се обособяват през 1976—1977 година, като се усъвършенстват след Националната партийна конференция през 1978 година. За тази цел е разработена комплексна програма за извършване на значителни подобрения в технологията и в цялостната организация на производството и на труда.

Digitized by Google

На първо място — нараснаха производствените мощности чрез ускореното внедряване на лицензи и челен опит, чрез реконструкция и модернизация на основната техника.

На второ място — специалистите от отдел „Труд и работна заплата“ и базата за развитие и внедряване задълбочено изследваха машинното време на оборудването и работното време на работниците. Така трудовите норми се приведоха в съответствие с настъпилите изменения след реконструкцията и модернизацията на производството и въвеждането на новата организация на труда. На всички бригади се съставиха научнообосновани разходни норми за труд.

На трето място — за всяка комплексна бригада са преработени разходните норми за суровини и материали съобразно новите условия.

На последно място — направен е задълбочен анализ на дейността на бригадирите и бригадните съвети.

Не бива да се пропуска и обстоятелството, че изграждането на бригадите от нов тип бе съпроводено от съответната организаторска и масовополитическа работа. Например с прякото участие на зам.-директора по икономическите въпроси и началника на отдел „Труд и работна заплата“ е съставен тезисен материал за изясняване на всички въпроси, свързани с бригадната организация на труда. Разработени са и примери за формирането и разпределението на фонд „Работна заплата“. Определен е и статут за работата на бригадира, бригадния съвет и бригадното събрание. Внесени са промени в личните и колективните творчески планове и на насрещния план на бригадите. Проведени са специални курсове и школи за обучение на работниците и ръководителите.

Едва след тази организаторска и масовополитическа работа се пристъпва към изграждането на бригадите от нов тип. Така на мястото на малките, разпокъсани, в много случаи несвързани с производството на крайни изделия, възел или детайл, бригади се обособяват в 29 комплексни бригади в основните и спомагателните производства. Обхванати са 86 на сто от работниците. А в 24-те бригади от основното производство са включени 100 процента от работниците.

При изграждането на бригадите стриктно се спазва изискването те да бъдат обособени на базата на завършено изделие или възел. В 7 от цеховете се формират по няколко бригади, а 5 от тях се превръщат в бригади. Но това не са цех-бригади, а само бригади, които се ръководят от бригадир, бригаден съвет и бригадното събрание и имат оптимален състав.

Вече втора година бригадите в завода разработват и приемат комплексен насрещен план, който е основна форма за участието на работниците в планирането и управлението на производството. Новото в бригадните насрещни планове е, че те се разработват в 4 раздела: задължения по производствено-икономически показатели; задължения по показателите за социалното развитие на бригадата; организационно-технически и масовополитически мероприятия; задължения на стопанското ръководство.

В завода творчески е приложен съветският опит за обществена защита на личните, колективните творчески планове и насрещните планове на бригадите и цеховете. За тази цел е приет вътрешен правилник. Годишните нормативни планови задания за обема на работата по натура, качество и асортимент се разпределят по цехове и бригади. Определят се нормативът за суровини и материали, лимитът за численост на персонала и съответният фонд „Работна заплата“. С тях се запознава всеки член на бригадата, който на тази основа разработва своя личен творчески план или участвува във формирането на колективния творчески план, разработван само от звената по професии или

Digitized by Google

операции в бригадите. В случая главните усилия са насочени за разкриване на резервите. Личните и колективните творчески планове се предлагат на обществена защита пред бригадния съвет, където се извършва задълбочен анализ на състоянието и мерките за бъдещото развитие на бригадите. Така насрещният план представлява сбор от задълженията и мероприятията, които произтичат от предложенията на работниците, специалистите и ръководителите. След това той се предоставя на обществена защита пред цеховото ръководство и цеховия профкомитет, а насрещният план на цеха — пред специална заводска комисия.

Всички бригади от основното производство са на стопанска сметка. Тя се осъществява по показателите: обем на продукцията в натура и асортимент; лимит за численост на персонала; разходи за суровини и материали; разходи за работна заплата; относителен дял на продукцията от първо представяне; производителност на труда на един работник.

За нормалното функциониране на бригадната стопанска сметка в завода е създаден нов функционален отдел „Ефективност и цени", а към него и сектор „Бригадна вътрешностопанска сметка". Този отдел обобщава отчета за изпълнение показателите на бригадите, а заедно с отдел „Финансово-счетоводен" води и разходите за суровини, материали и пряк труд. Всеки член на бригадата се чувствува отговорен не само за изпълнението на конкретната работа, която му е възложена, но и за крайните резултати.

За постигане и поддържане на високи темпове на развитие много важен проблем е нивото на квалификацията и системната работа за нейното повишаване на всички нива — от работника до ръководителя на структурното звено.

Практиката в завода доказа, че по-високата техническа база на производството изисква и по-висока квалификация. Без необходимите знания съвременната сложна техника не може да се овладее, не могат да се използват нейните действителни възможности за повишаване ефективността и качеството на производството. В завода има убеденост, че в условията на съвременното автоматизирано производство на кондензатори работникът трябва да притежава знания за: конструкцията на сложната система от машини, за да може да извършва успешно техния ремонт, настройка, пренастройка и регулиране; електрониката, електротехниката, химията и др., за да може да осмисли характера на протичащия процес; принципите на действие на автоматичните системи от машини, за да може успешно да ги управлява; за организацията на производството, труда и управлението...

Ускореното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда чрез внедряване на високомеханизирани и автоматизирани технологии и машини наложи необходимостта от взаимна заменяемост на работниците по отделни операции, за което бе необходимо да се овладеят по няколко специалности. Този процес води до преодоляване на тясната специализация на работника, до превръщането му в изпълнител с широки познания и широк професионален профил, в централна фигура на високоавтоматизираното производство.

Повишаването на образованието и квалификацията на работниците и специалистите се осъществява главно чрез професионално-учебния център. Проведен е и специален курс по бригадната организация на труда и вътрешната бригадна стопанска сметка с началниците на функционалните отдели, на цеховете, на смените, с икономистите и организаторите по производството и бригадирите на комплексните бригади. В завода се отделя голямо внимание за повишаване икономическото об-

Digitized by Google

разование на целия колектив. Така заводът се превърна в своеобразно училище.

Когато разглеждаме проблемите за новата организация на труда и бригадната вътрешна стопанска сметка, трябва да смятаме като неразделна част от тях и въпросите по **организация на работната заплата**. Особено голямо значение тук има правилното разпределение на полагаемия се фонд „Работна заплата" по звена, с което се решава правилното регулиране на работната заплата съобразно конкретните производствени задачи и условията на труда. На пръв поглед това е много лесно, но тук трябва да се решат въпросите за привеждане на трудовите норми в съответствие с плановите задачи, точно да се определя необходимият брой работници по бригади и работни места. Да се осигури и по-голям стимул на особено важни работни места или с потежки условия на труда операции. Да се определят точно доплащанията по Кодекса на труда и други нормативни актове, както и размерът на средствата за индивидуална работна заплата, която е база за разработване на комплексните разценки по бригади и операции.

Как се определят средствата за работна заплата на бригадата?

Полагаемите се средства се установяват ежемесечно на база произведена продукция и комплексни разценки за единица продукция. Те могат да се увеличават при икономия и да се намаляват при преразход на суровини и материали по нормативна себестойност.

На бригадите от спомагателните дейности всеки месец се определят полагаемите им се средства за работна заплата на база отработено време и часовата брутна индивидуална работна заплата, разпределени по професии, разряди за всяко лице, и се разделят на максимално възможните за годината работни часове.

За определянето на приноса на бригадата в общия обем висококачествена продукция служи нормираното планово задание. То е основен норматив на системите на заплащане. За ефективното използване на нормираното планово задание за стимулиране ръководството на завода обръща особено внимание на: пълната обосновка на производствената програма; осигуряване условия за нейното ритмично изпълнение; привеждане на трудовите норми в съответствие с изменените условия и трудоемкост; изпълнение на инженерния проект и проекта за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и правилното определяне на случаите кога може да се изменя или да не се изменя нормираното планово задание.

Средствата, които се полагат на отделна бригада за постигнатите резултати по количествените и качествените показатели и параметри, се разпределят от самата бригада съобразно квалификацията, отговорността и тежестта на работата, условията на труда и личния принос на всеки отделен член. Когато личният принос не може точно да се установи, разпределението се извършва посредством коефициента за трудово участие. Той осигурява на всеки член от бригадата заплата, отговаряща на неговата квалификация, сложността, отговорността и тежестта на работата, параметрите на работната среда.

За всички работници индивидуалната работна заплата се поставя в зависимост от дисциплината — трудова, производствена, технологична... При допуснати нарушения полагаемата заплата се намалява от 5 до 25 на сто в зависимост от провиненото. На спомагателните работници индивидуалната работна заплата се формира по часове, т. е. отработените часове, умножени с определената брутна индивидуална часова заплата, при условие, че се изпълняват количествените и качествените показатели. На всички работници, завоювали званието „Носител на собствен качествен щемпел", индивидуалната заплата се увеличава с 10 лева месечно.

Digitized by Google

Неразделна част от усъвършенстването на социалистическата организация на труда е работата по организацията и ръководството на **социалистическото съревнование** с цел превръщането му в съставна част от икономическата политика на партията, в метод на стопанско ръководство. Немалко усилия се положиха от партийното, профсъюзното и стопанското ръководство за постигане на тази цел. Съвсем определено трябва да се каже, че социалистическото съревнование в завода е издигнато на по-високо ниво и отговаря на новия икономически подход, новата технология на планиране и бригадната организация на труда.

Воденето и отчитането на съревнованието се извършват съгласно „Заводска нормала за организиране, ръководство и отчитане на социалистическото съревнование". Утвърдена е практиката то да се води в две направления. Първото е между работниците, специалистите, цеховете и бригадите и между функционалните отдели за разкриване на резерви при разработване на насрещния план. Второто е свързано с организиране изпълнението и актуализирането на вече разработения насрещен план.

Съревнованието между бригадите се води в две групи. В първата група са включени бригадите от основното производство по показателите на вътрешностопанската сметка. Във втората — бригадите от спомагателната дейност по показателите: спазване лимита за численост на персонала; реализиране икономия от суровини, материали, горива, енергия, резервни части и инструменти; ефект от рационализаторски предложения; подобряване качеството на работа. Спазен е и принципът от показателите на съревнованието да се използват тези, по които се планира и отчита дейността на внедрената стопанска сметка.

След Националната партийна конференция по качеството бяха направени редица нови неща в усъвършенстване на бригадната организация на труда. За още по-пълното превръщане на бригадите в действителен стопанин на социалистическата собственост във вътрешните правила за организация на работната заплата е предвидено: „На бригадите, на които са зачислени основните производствени фондове за стопанисване, полагаемият се фонд „Работна заплата" се увеличава до 7 на сто от относителната икономия от амортизационни отчисления или се намалява до 10 на сто от допуснатия преразход по нормативна себестойност по отчет спрямо насрещния план". По този начин всяка бригада се стреми по-пълно да използва производствените мощности.

Внесени са допълнения във вътрешните правила и по отношение на стимулите за повишаване качеството на работата и квалификацията на кадрите, както и за подобряване на дисциплината. В тях коефициентът за трудово участие е в зависимост от факторите: квалификация, качество на работата и дисциплината. Предвидено е коефициентът за квалификацията да е максимален за разряда на работата. Когато на отделен работник личният разряд е по-малък от разряда на работата, коефициентът за трудово участие се намалява за всеки разряд по 0,1. При влошаване на качеството на работата, на производството на некачествена продукция, както и при дисциплинарни нарушения, е предвидено коефициентът за качеството да се отнема.

Интерес представлява и опитът за по-тясна връзка между инженерно-техническите и икономическите кадри с бригадите за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит. В какво се състои този опит?

Преди известно време в 14 бригади са определени по двама-трима инженери и икономисти, наречени отговорници в бригадите по научно-техническия прогрес и качеството. Със заповед на директора на тези отговорници се предлага да съдействуват на бригадите при ре-

Digitized by Google

шаване на следните проблеми: оказване помощ при подготовката и защитата на бригадните насрещни планове; пълно съдействие при повишаване квалификацията и усвояване на две и повече професии или операции; помощ при подаване, защита и внедряване на рационализаторски предложения; помощ при решаване на всички проблеми, свързани с качеството на труда и на продукцията; сформиране на съвместни научно-технически колективи за внедряване на научно-технически постижения и челен опит.

Между бригадите е организирано целево съревнование за най-добра работа по внедряването на научно-техническите постижения и челния опит. Три от тях станаха инициатори на съревнование за завоюване на званието „Бригада за комунистическо отношение към труда — стопанин на социалистическата собственост". На свои събрания те анализираха всестранно досегашната си дейност и поеха обещание в чест на 40-годишнината от социалистическата революция в България до 40-годишнината от Деня на победата над фашистка Германия — 9 май 1985 г., да овладеят опита на съветските бригади за комунистическо отношение към труда и да завоюват званието „Образцов стопанин на социалистическата собственост". За постигането на тази висока цел те поеха редица задължения, с които да заслужат званието, и призоваха на съревнование всички бригади в завода и в окръга.

Като обобщение можем да кажем, че комплексните бригади в завода представляват съвременна вътрешна кооперация на труда между: рабо тниците, които захранват машините с материали, детайли и полуфабрикати; слаботоковите техници, които поддържат електрониката; механиците, които се грижат за механичната част на оборудването; електромонтьорите, които обезпечават енергетичното захранване на машините; настройчиците, които координират дейността на отделните възли и осигуряват необходимия синхрон в производството.

Но когато говорим за успехите по внедряването на бригадната организация на труда в Завода за кондензатори, не бива да забравяме, че те са минали през немалко „подводни камъни". И в този завод е имало, пък и сега има, макар и единици работници, специалисти и ръководители, на които твърде не се нрави бригадата от нов тип. Не бяха малко майсторите по производство и началниците на цехове, които с неохота приеха решението да станат бригадири или настройчици.

И сега, въпреки че всичко или почти всичко е изяснено с вътрешните правила за внедряване на бригадната организация на труда и стопанската сметка, със статута за управлението на бригадите, със системата за организацията на социалистическото съревнование, не във всички бригади съвсем гладко вървят нещата. Възникват спорове и при определянето на коефициента за трудово участие, и при налагането на санкции за надвишаване на нормативния брак... Най-важното в случая е, че почти винаги въпросите се решават в самите бригади, на бригадните събрания. А това показва, че бригадните съвети набират сили, налагат се като авторитетни и дейни органи, годни да ръководят бригадните колективи от нов тип.

Пред колектива на завода се поставят нови още по-големи задачи и изискване както по изпълнението на по-важни и напрегнати планове, така и по усвояването на нови мощности и повишаване на качеството и техническото равнище на производството. Няма съмнение, че бригадите от нов тип ще дадат своя решаващ принос за превземане и на новите върхове.

Софрони ИЛИЕВ

Digitized by Google

ГРИЖЛИВ СТОПАНИН

На въпроса ми: „Кое предприятие се изявява като подчертано добър, примерен стопанин на социалистическата собственост?", от отдел „Промишлено-стостопански" на окръжния комитет на БКП — Хасково без колебание посочиха машиностроителния завод „Родина". Това е предприятие, което произвежда машини, съоръжения и резервни части за нуждите на месодобива и месопреработката и за някои други отрасли на хранително-вкусовата промишленост.

Наистина тук най-резултатно намира приложение постановката на др. Тодор Живков пред Дванадесетия конгрес на партията, че трудовият колектив е стопанин на социалистическата собственост.

Било е само преди по-малко от петнадесет години, когато с разпореждане на Бюрото на Министерския съвет от цех на градския промкомбинат той преминава към държавната промишленост. Тогава е имал 5—6 струга, 15—20 електрожена и няколко ръчни преси. Сега колективът на завода е грижовен стопанин на най-съвременни стругове, автоматични фрезмашини, обкантмашини, плазмотрон за рязане на метали, фланцоогъващи и тръбоогъващи машини, машини за фигурно разкрояване на металите... От двеста хиляди лева основни фондове преди сега техният размер е около три и половина милиона лева. Всяка година стоковата продукция се обновява с 22—23 процента.

Как да се стопанисва всичко това?! За доброто решаване на този проблем е необходимо пълно разбиране и творческо приложение в завода на теоретическите разработки и практическите подходи, с които партията и лично другарят Тодор Живков въоръжиха кадрите.

Трудовият колектив се гордее, че е пълновластен стопанин на социалистическата собственост. Милее и более за нея. Тук най-грижливо се монтират, опазват и стопанисват машините, тях ги зачисляват на специално обучени работници. И на всяка има табелка с името на отговорника. Инструментите и универсалните машини вече се съхраняват колективно от бригадата. А това доведе до рязко намаляване на авариите и опазване на оборудването, чиято физическа годност се удвои.

Строго се спазват периодите на техническите прегледи. Главният механик и главният енергетик най-малко веднъж през годината докладват за резултатите от тях пред стопанския съвет.

Няма основни производствени фондове извън бригадите. Няма незачислени и бездействуващи машини и съоръжения. Здрава е първичната отчетност, която се основава на наредбата за вътрешнофинансовия контрол.

В завода не са установени съществени злоупотреби, безстопанственост и начети. Тук, може да се каже, цари дисциплина, ред, чистота. За всяко изделие е осигурена реализация чрез предварителни договори. Няма склад за готовата продукция. Тя се експедира от работните площадки. Досега не е известен случай на рекламация.

Кои са причините и факторите за това добро стопанисване?

Колективът на завод „Родина" добре стопанисва социалистическата собственост, творчески прилага икономическия подход и неговия механизъм. От десетте производствени бригади седем са на самостоятелна стопанска сметка и самоиздръжка. Пълна е обвръзката между нормативите на бригадната стопанска сметка и правилата за организация на работната заплата. Подчертан е стремежът в бригадите към максимална икономия на суровини и материали. Нормативно полагащите се средства за работна заплата при реализиране на икономии от материални разходи се увеличават с 6 на сто за шлосерско-монтажните бригади и 3 на сто за заготовъчното отделение, а при лошо стопанисване се намаляват. Сега основният стремеж е да има еднопосочност в интересите на държавата — като собственик на социалистическата собственост и на колектива, на отделния производственик, като стопанин. Вече работниците не се интересуват само от производственото количество, но преди всичко от икономиите, ефективността и качеството на техния труд. Почти във всички производствени единици има здрави ядра от дългогодишни висококвалифицирани работници с шести и седми разряд, които ценят и пазят общественото като свое.

Досегашната равносметка има и други измерения — израснали са професионално и са завладени от творческа активност специалистите в завода. Те детайлно познават действуващия икономически механизъм и творчески го прилагат при конкретните условия. Оптимално използват новата технология на насрещното планиране. За тях научно-техническият прогрес е ежедневие, което се изразява в усъвършенствуване на съществуващите и внедряване на нови технологии, във въвеждане и усвояване на нови производствени мощности и съоръжения, в грижи за продукцията, която за една петилетка почти се обнови.

За да се проявява трудовият колектив като добър стопанин, важна роля играе и обединението „Родопа". Като висшестояща организация то, като конкретизира задължителните годишни задачи на предприятието, след това не ги променя.

Единомислие и единодействие между

Digitized by Google

всички ръководства в завода — ето още един решаващ фактор за доброто стопанисване.

Административно-стопанското ръководство е насочило своето внимание към най-ефективното използване на суровините и материалите, на машините и съоръженията. Под ръководството на партийната организация и със съдействието на другите масови организации то е осигурило пълна яснота за натуралните показатели не само за месеца и тримесечието, но и за полугодието и годината. Цялата годишна продукция на завода е договорирана. Поръчките са обезпечени конструктивно и технологично. Те своевременно се залагат съобразно договорите в заготовъчния цех и механичния участък, което създава синхрон и ритмичност в съвместната им работа с шлосерско-монтажните бригади. А всичко това води до по-добра организация на труда, спокойна и творческа атмосфера и най-ефективно използване на социалистическата собственост. Например вследствие на бързото внедряване на нови безотпадни технологии при обработката на специалните стомани се постигна пълното им използване. А това заедно с другите фактори доведе до снижаване на суровините и материалите на 100 лв. стокова продукция само за една година с 3 лв. и 26 стотинки.

И комсомолците в завода са достойни пазители на народното богатство. А те са 22 процента от всички производственици. Вече на техни заседания и събрания проблемът за собствеността е една от редовните теми. Скоро на организационно събрание на комсомолското дружество те обсъдиха информация за дейността им по опазване на имуществото на завода. Тяхно дело е починът „Комсомолецът — гарант за поверената му техника". Имената на не един и двама се четат на повечето от табелките с отговорниците за машините. В много от личните им комплексни планове се срещат и следните обещания: „... Да се грижа и опазвам поверената ми техника и да реагирам остро срещу рушителите на социалистическата собственост".

Младежите, подпомогнати от по-възрастните си другари, с доброволен труд изградиха спортната база на завода (футболно и баскетболно игрище, плувен басейн), която сега разумно ползват и грижливо пазят.

И профкомитетът добре се ориентира и бързо намира своето място на добър стопанин. Още при подготовката на насрещния план той анализира работническите предложения, които допринасят да се умножава, съхранява и подобрява материалната база — трите бани, стол с отделна столова, библиотеката с клуб за тихи игри и тенис на маса, магазините за хранителни стоки, за месо и колбаси. В тематичния план за решаване на тесните места са залегнали и следните теми, които допринасят за опазване и разширяване на социалистическата собственост, за икономии, за подобряване условията за труд:

— ръчно приспособление за снемане на заоценъците на заготовките;

— вентилационна уредба за изсмукване на вредните газове при работа в затворени съдове;

— приспособление за монтаж и заварка.

По инициатива на профорганизацията след всяка оперативка по желание на работническите колективи се свикват срещи с посочения от тях ръководител. Там най-болезнено се поставят и проблемите на стопанисването. То се има предвид и при отчитане резултатите от социалистическото съревнование. За него твърде много агитират, настояват и дават личен пример двадесет и петте наставници и седемте работници със собствен качествен щемпел. Към него е насочена програмата за повишаване на квалификацията, съгласно която едни повишават разряда си, други следват като стипендианти, а трети отиват на следдипломна квалификация.

Никой обаче не се съмнява, че в тази благородна дейност за създаване, умножаване, опазване и ефективно ползване на социалистическата собственост политически ръководител и организатор е първичната партийна организация към предприятието. Тя и при решаването на този проблем се явява представител на Българската комунистическа партия сред колектива и представител на колектива пред партията.

В доклада пред отчетно-изборното събрание на организацията, изнесен от партийния секретар Янко Димитров, загрижено се поставя този въпрос. В изказването си директорът на завода Христо Господинов дебело подчертава, че „...опазването на оборудването, на социалистическата собственост е въпрос, върху който трябва да обърнат внимание и комунистите, и целият колектив..." С право в приетата резолюция е записано: „Да се набележат мероприятия за увеличаване икономиите на суровини, материали и електрическа енергия. Въз основа на вътрешностопанската бригадна сметка те да се включат и като показател в социалистическото съревнование."

Под ръководството на партийното бюро се подема системна организаторска и политическа работа: заседания и събрания, беседи и лекции, поръчения и проверки, политически срещи и доклади, порицания и морални награди.

На събрания на първичната партийна организация и заседания на партийното бюро се обсъждат информации и вземат конкретни мерки: за изпълнение на актуализираната програма за техническия прогрес, за програмата по договорите, за разходите на суровини, за опазване на социалистическата собственост, за усъвършенстване на бригадната организация на труда, за качеството, за намаляване на ръчния и непривлекателен труд, за финансовото състояние на завода...

Digitized by Google

Прави впечатление, че всички докладчици по тези проблеми са отговорни ръководители — директор, заместник-директори, началници на отдели, членове на партийното бюро, които компетентно анализират обстановката, предлагат конкретни решения на проблемите, намират изход. Например в информацията за използване на материалите и енергоресурсите, направена от Георги Пройков, началник на отдел „Нормиране и ефективно използване на материалите", след като прави извода, че повишаването на производителността на труда се намира в пряка връзка с ефективното използване на материалите в завода, предлага: отдел „Конструктивен" да олекоти продукцията; да се замени вносната, неръждаема стомана с местни материали; да се въведат разкройвъчни карти за неръждаемите и черни листови стомани; да се коригират разходните норми. С осъществяването на всичко това, разбира се, резултатите не закъсняват, материалните разходи на 100 лв. стокова продукция рязко намаляват. За това допринасят и организационно-техническите мероприятия за 1984 г., в които е залегнало: плазмено рязане на дебели листове стомана; безотпадъчна технология за огъване на стоманени тръби; технология за електрохимично полиране, закупуване на нови машини с голям икономически ефект.

Целенасочени са и темите на единния политически ден: „Ефективно да използваме материалите", „Да подобрим качеството на произвежданата продукция", „Икономиите на суровини, материали и енергия — дело на всеки трудещ се", „Стопанисването — присъща черта на социалистическия труженик"...

И партийните поръчения са насочени към същата цел. И обещанията също. Ето за пример обещанията на трима комунисти: Динко Дорев — шлосер: „Да опазвам поверената ми техника, да не допускам бракувана продукция..." Асен Гиргинов — бригадир на съиътствуващо производство: „През годината да направя икономии на суровини и материали на стойност 200 лв....", Асен Стойменов — стругар: „Да спомогна за усъвършенстването на бригадната организация на труда..."

Към тази цел са насочени и повечето от предложенията, направени на практическите занятия на партийната учебна година.

Много често за стопанисването говорят и агитаторите. Към него са насочени и зорките очи на заводския комитет за народен контрол с председател Христо Керезов — заместник-секретар на партийната организация. В протоколите за неговите редовни проверки няма съществени констатации за лошо стопанисване.

За да проверят натоварването и ефективността на производствените мощности, е съставена специална комисия от началници на отдели начело със заместник-директора по производствените въпроси. Като обобщава положителните констатации, комисията заключава: „Заводът няма затруднения от решаващо значение за изпълнение на плана за 1984 г." Поради това тя само конкретизира предстоящите задачи.

Макар че поради липса на средства и щатен художник нагледната агитация е най-слабото звено в партийната дейност, отговарящите за нея са намерили начин да поставят на видно място художествено изработен лозунг със следното съдържание: „Производственият колектив — обществен гарант за оптимално използване, опазване и увеличаване на социалистическата собственост".

Този лозунг колективът на завода вече ентусиазирано превръща в дела. В това няма съмнение, защото машиностроителите от създаването му до днес не знаят неизпълнение не само на годишните и полугодишните, но и на тримесечните и месечните си планове, защото те не са изживели тревогите от рекламация, защото само за последните три години съвкупната печалба на сто лева основни производствени фондове е нарастнала с 52 процента, а себестойността на 100 лв. стокова продукция е намалена с 4,26 лева.

С такива дела и успехи, с умножени сили, знания и опит хасковските машиностроители са устремени към финала на осмата петилетка.

Борис НАКОВ

Digitized by Google

ПОРЕДИЦА ОТ ГРЕШКИ

Взаимоотношенията между партийния секретар и административния ръководител не са личен въпрос. Те се отразяват на атмосферата в трудовия колектив. Влияят и на резултатите от неговата дейност. Задържат или подпомагат изпълнението на стопанските задачи.

Не бива да си представяме, че между тях не може да има противоречия и да поддържат различни становища. Важното е при споровете, при отношенията им да се спазват необходимата етика, принципност, мяра и такт. Няма ли го това, ако не в двамата, то поне в единия, отсъствуват важни добродетели на комуниста.

КОНФЛИКТЪТ

Ситуацията, която се е създала в трудовия колектив и партийната организация при язовирния район в Кричим, може успешно да послужи като казус при някои от формите за квалификация на партийните и стопанските кадри. Неблагоприятното е, че в случая ще боравим с факти от самия живот и нашата задача не се изчерпва с предположения или условности, които имат учебна цел. Намесвайки се във взаимоотношенията между партийния секретар и началника на района, не бива да затъваме в подробностите, които могат да замъглят точния извод, а да търсим това, което те са пропуснали, за да се стигне до задълбочен конфликт.

И все пак, за да навлезем в същността на нещата, ще очертаем най-общо позициите на страните. Но те не са само две. Ще прибавим и позицията на бюрото, партийната организация, градския комитет и дирекцията „Язовири и каскади“ със седалище София.

Необходимо е да се обясни, че Красимира Грънчарова сега не е секретарка на партийната организация. На последното годишно-отчетно събрание тя е освободена. Мотивите са — по собствено желание. Достатъчно е малко време да прекара човек в трудовия колектив и да се увери, че мотивите не са точно тези. Оказва се, че съществува и друга причина. Някои я споделят плахо, други с недомлъвки и много малко открито.

Да започнем с позицията на **партийната секретарка.** Тя открито е изразена през април 1984 година в докладната ѝ записка до градския комитет. Ето извадки от обвинението ѝ към началника на района Александър Тотев:

„... Кадровите въпроси решава сам, без да съгласува с бюрото. В отделни случаи уведомява след станалите промени...

При излъчването на първенците заявява, че това е работа само на профкомитета и че партийното бюро няма право да се намесва...

Digitized by Google

Атестациите се извършват повърхностно, без да се уведомяват атестираните лица...

Хората в колектива той дели на „наши" и „ваши". Назначава нови работници без трудов стаж по специалността със същото възнаграждение, като ги равнява с тези с продължителен стаж на двата хидровъзела...

Двама работници, които са на разряд, работят в канцеларията и не посещават язовирите. Въпреки това получават суми за отдалеченост...

Джиповете на района се използват за лични нужди...

За тези нередности аз съм обръщала внимание на началника, което доведе до влошаване на отношенията ни, изразяващи се в следното: незачитане мнението ми като партийна секретарка. Обвини ме, че му се бъркам в работата, подбивала съм авторитета му пред партийната организация. Упражнява натиск към мен като работник по найдребнави поводи, намали допълнителното ми материално стимулиране..."

Позицията на ръководителя. Тя не е така явно изразена. Подробно се запознах с архивата на партийната организация. Вникнах във всички негови изказвания. Остава се с впечатление, че правилно подхожда при публичните изяви пред партийната организация и колектива. От това се роди и първото противоречие. Един изглеждаше обликът на ръководителя от документацията и друг от докладната записка.

В разговорите с него той обвинява партийната секретарка, че се е стремяла да участвува в решенията на всички въпроси. Проявявала дребнавост, създавала е около себе си групичка и е действувала да го смени от длъжността началник. Обвинява я, че и сега тя продължава да влошава атмосферата в колектива...

Дотук становищата са ясно разграничени. На пръв поглед се среща трудност да се определи **позицията на бюрото и партийната организация.** Получила се е следната ситуация. Поотделно всеки комунист има отношение към конфликта, но той не е засегнал бюрото и партийната организация. Няма заседание или партийно събрание, които да са разглеждали взаимоотношенията между тях. Никоя от главните страни не е счела за нужно да използва силата на тези органи. Началникът на района през този период също е бил член на бюрото. Организационният живот на партийната организация се е водил най-редовно, но тези въпроси не са влизали в дневния ред.

Може да се направи изводът, че бюрото и партийната организация нямат отношение и решение по конфликта, но това също е някаква позиция, която влияе на климата в колектива. Бездействието понякога също е действие, но с обратен резултат.

Подобно е положението и с **позицията на градския комитет и дирекцията „Язовири и каскади".** Партийната секретарка по свои съображения преценява, че трябва да запознае по-висшия орган с трудностите при изпълнение на партийните си задължения. От комитета решават да действуват съвместно с централното ведомство. Започват дълги преговори по телефона и чак след четири месеца в Кричим се свиква съвещание, на което присъствуват представители от централното ръководство, от градския и районния комитет и двамата „виновници". Прочита се докладната записка и се дава думата за изказвания. Какво точно се е говорило, може да се възстанови по памет от участниците, тъй като не е воден протокол и не е взето някакво решение. В най-общи линии и двамата са потвърдили позициите си. Почти всички са взели отношение и спокойно са си отишли.

Така се стига и до последното годишно отчетно-изборно събрание, на което секретарката не е преизбрана. А конфликтът в колектива

Digitized by Google

продължава да живее, поддържан и разпалван от привържениците на отделните страни. Ръководителят все още твърди, че групата за неговото сваляне действува, а бившата секретарка се оплаква, че не се занимава вече с делата на колектива, а началникът продължава да я потиска и за най-дребните поводи.

РАЗСЪЖДЕНИЯ, КОИТО ЧАКАТ ДА БЪДАТ ПОДКРЕПЕНИ ИЛИ ОСПОРЕНИ

Съзнателно досега изложихме само фактите, които най-общо и безпристрастно очертават създалата се ситуация. Така се дава по-голяма възможност на читателите на списанието да вземат отношение по случая. Да го сравнят с подобни явления в своите колективи и да предложат виждания, разсъждения, коментари и предложения. Думата се предлага и на участниците в конфликта. В изясняването на истината не бива да има привилегировани.

Ще започна коментара с пресъздаването на първия ни разговор с Грънчарова:

— Ще поговорим, вие ще напишете статия, може да ви похвалят и хонорар да получите. А мен кой ще ме защити?

— Градският комитет!

— Такава помощ потърсих, когато бях партийна секретарка, но не я получих. Бях принудена да се откажа от гласуваното ми доверие. Но с това за съжаление неприятностите ми не свършиха. Изгубила съм вече надежда, че някой ще отстои правотата на моята позиция. По-добре да не бяха ме избирали...

Да поразсъдим заедно.

Докато е била обикновен член на партийната организация, тя живее и работи спокойно в колектива. Усърдна работничка, която съвестно си изпълнява служебните задължения, участвува активно в дейността на партийната организация. Но идва моментът, когато я избират за партийна секретарка. Статутът ѝ се променя. Хората започват да я търсят за приятни и неприятни поводи. Идват и първите сблъсъци с началника. Може би от неопитност или от погрешен такт тя преценява, че сама не може да се справи със създалата се ситуация. Всъщност е проявила и неверие в силата на партийната организация или по-точно неумение да използва възможностите на колектива.

Както споменахме, през трите години на нейното секретарство организацията укрепва. Това се потвърждава и от годишните оценки на бюрото на градския комитет за работата на партийната организация и нейния секретар.

Интерес за случая представлява протоколът от отчетно-изборното събрание, на което тя е избрана за първи път като партийна секретарка. Няколко реда от протоколираното изказване на представителя на градския комитет: „Не е добра оценката на градския комитет за дейността на партийната организация. Създали са се отношения между партийното бюро и административното ръководство".

След три години конфликтът се възродява. И пак се действува със същия прийом — смяна на секретаря и бюрото. Мярка, която не говори за добро качество при подхода на градския комитет. Той не е стигнал до истинската същност на нещата. След сигнала на партийния секретар не са последвали бързи мерки, за да се установи в кого е вината и да се спре разрастването на конфликта. Ако партийната секретарка не е имала знания, опит, даже и смелост да излезе в открит сблъсък с началника в партийната организация, това е трябвало да стори градският

Digitized by Google

комитет. Закъснялата среща за помиряване е само натрупване на безполезни организационни мерки. Поприказвали, посплашили двете страни — изпълнили дълга си. Непреизбирането на Грънчарова също не може да се приеме като успешна намеса. Впрочем, твърде често в партийната практика при подобни конфликти, дори при еднаква вина, потърпевш е партийният секретар.

Една разединена, макар и малочислена, партийна организация. Един партиен член с нарушени позиции в колектива заради това, че е избран за партиен секретар. Поредица от грешки на ръководните стопански и партийни органи. Най-общо такава е равносметката поне в момента на проверката.

В поредицата от грешки свое място заема и началникът на района. Той е ръководител с дългогодишен стаж. Работил е в системата на хидростроителството на различни обекти в страната и е оставил добри следи след себе си. Участвувал е и в строителството на язовирите, за които и сега отговаря, като началник на предприятието, което се грижи за тяхното поддържане. Половината от работниците и служителите също са участвували в строителството, което е предпоставка за един сплотен колектив.

Какво не е дооценил стопанският ръководител в изявите си като политически деец? Може би със своите действия той е имал добри намерения. Но стилът и методите му на работа се оказват остарели, неподходящи.

В своята ръководна дейност той разчита повече на единоначалието, на административния подход. Той не успява със своя дългогодишен опит така да насочи процесите в партийната организация, че да сплоти комунистите и партийния секретар около себе си. Възможно е като млада комунистка и като нова секретарка Грънчарова да е издребнявала при партийния си контрол. И именно тук той не се е проявил като политически деец. Допуска да бъде привлечен в дребни разправии, взема страна, като толерира едни за сметка на други.

Стопанският ръководител не създава условия и не използва демократичното начало в ръководството на поверения му колектив. Въпреки предписанието на централното ръководство да създаде колективен орган за управление, той предпочита сам за всичко да се разпорежда. И естествено е грешките да са повече и в него да се търси вината за редица неблагополучия в колектива. Ако се решаваха например колективно въпросите само за допълнителното материално стимулиране, поне половината от разправиите в колектива щяха да отпаднат.

Единственият колективен орган, който се събира веднъж в месеца, е съвещанието на началниците на отделните участъци. Обсъждат се изпълненията на задачите и се разпределят допълнителните материални стимули. Не можем да се съгласим с факта, че началникът не е допускал партийната секретарка на тези съвещания. Аргументите му са, че там се определя и нейното допълнително заплащане. Така той постъпва и с настоящия партиен секретар. Но как тогава секретарят ще има поглед върху дейността на ръководството, как ще отговаря компетентно на многобройните запитвания, които касаят всеки член на трудовия колектив. Недопустим е такъв подход именно при новите изисквания за разширяване на икономическата демокрация, когато би трябвало всеки работник да се привлича при решаване на всички задачи, които стоят пред трудовия колектив. Явно, колкото и да се старае да подобри работата в поверения му колектив, ръководителят трудно ще има успех, ако не възприеме съвременните насоки на управление в народното стопанство, формулирани в най-новите постановки на партията и държавата, ако не се опре на партийната организация. Едино-

Digitized by Google

началието дава добри резултати, когато успешно се съчетава с демократизма.

Обезпокоителен е фактът, че от няколко години партийното ядро в колектива намалява. От четири години не е приет нов партиен член. Кандидатствували са трима души, но не са допуснати до партийно събрание. Тук се сблъскваме с превишаване правата на бюрото на партийната организация. В него се решава съдбата на кандидатите за партийни членове. Това е в противовес на уставните изисквания. Партийното събрание е упълномощено да преценява кой трябва да бъде член на партията.

Приемът в партията се влияе и от взаимоотношенията в колектива. Ето думите на един млад работник: „Бях поканен за партиен член, но отказах. Това би означавало да се включа в безкрайните борби и разправии при нас".

●

Поредица от грешки от много звена в много посоки. Крайният резултат е неблагоприятен. Явно наслагваните с години противоречия няма да се решат изведнъж. Изграждането е винаги по-трудно от разрушаването.

Кои са злините, които са влошили атмосферата в колектива?

Ненавременната и неефективна помощ от градския комитет. За това вече стана дума. Но партийната организация е проверявана и от районния комитет. Негов представител е бил в колектива и не е оставил съществена следа. Един от комунистите повдигна въпроса, че се е жалвал от началника си и представителят на района го е разпитвал пред този, от когото се е оплаквал. Може би и затова отговорът на жалбата от окръжния комитет е съвсем формален. Действията и трудът на партийния работник би трябвало да се оценяват не по броя на посещенията, а по фактическите изменения след тях. Куриерският подход отдавна е отживял времето си.

Принизен контрол от горестоящото ръководство. В случая това е дирекцията „Язовири и каскади". Отдалечеността не може да не затруднява непосредственото ръководство. Но когато от отдалечения колектив зачестят жалбите, е необходимо да се вземат по-особени мерки. А много от писмените жалби до центъра остават без последствия. Още преди година дирекцията е наредила на началника да изгради колективен орган за ръководство. При нашата среща директорът и партийният секретар на дирекцията останаха изненадани, че още няма такъв орган. Тяхното решение се е възприело като препоръка или се е разчитало на практиката, че може и да не се изпълни.

В други случаи не се вземат най-точните решения. Показателен е примерът с Крушаров, бившия шофьор на началника. Между тях възникват противоречия и ръководителят решава да закрие длъжността. Но централното ръководство разпорежда да не се съкращава бройката и нарежда на шофьора да се върне на работа. Така половин година положението му остава неизяснено, докато накрая центърът се солидаризира с решението на началника на района.

Атмосферата в колектива на отдалечения район не може да бъде странична грижа на централното ръководство. Тя зависи от неговите действия и има голямо значение за изпълнение на задачите и задълженията.

Неизползване възможностите на партийното събрание. Тази злина не се нуждае от коментар.

Digitized by Google

Лошата дума може да затъмни и слънцето. От тази народна мъдрост може да тръгнем, за да стигнем до извода за необходимостта от индивидуалния подход и педагогическия такт в действията на ръководителя. Нетактичният ръководител също е социално опасен. И добрите му намерения срещат отпор у подчинените му, когато не са придружени със съответния подход към отделния човек. Педагогическият такт — това е ключът за доброто в хората. Добрият ръководител винаги носи този ключ в себе си.

Началникът на района нарушава понякога това правило. Как другояче да си обясним факта, че той не винаги внимателно се отнася към хората, за които отговаря. Да се върнем към отношенията му към бившата секретарка. Той не търси пътища за изглаждане на взаимоотношенията им или не може да ги открие. В колектива така или иначе се е оформило мнението, че началникът използва всеки удобен случай да ѝ потиска. Как да измени това мнение в колектива? Този въпрос не бива да му дава покой. В последното преразпределение на длъжностните характеристики също не успява да стори това. На практика с действията си влошава ситуацията, като прехвърля част от нейните задължения на служителките от канцеларията, за които тя го е критикувала, че неоснователно ги толерира.

Служебните взаимоотношения също се нуждаят от индивидуален подход и педагогически такт, защото хората носят своите особености винаги със себе си. Всеки добър ръководител търси тази струна в човека, която дава хармония, която настройва всички други в желания приятен ритъм.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА ТЕМА В РАЙОННАТА РАДИОСТАНЦИЯ

Без една предварителна уговорка едва ли би могло да се откроя ярко и да се оцени правилно обществено-политическата тематика — място, качествено равнище, ефективност — в програмата на **районната радиостанция във Варна.** Имам предвид факта, че става дума за една от тематичните насоки на радиостанция с дългогодишен опит и традиции, довели до високо професионално равнище на програмата й като цяло, както на формите за подаване, така и по съдържателност на излъчваните предавания.

Тъкмо в този контекст трябва да се търсят параметрите и на тематичната насоченост на повече или по-малко специализираните предавания, предмет на които е, общо казано, обществено-политическият живот на трите окръга — Варненски, Бургаски и Толбухински, които образуват радиорайона на станцията. Когато става дума за такъв израснал журналистически колектив, естествено е изискванията към него да бъдат по-големи. Особено сега, след Националната партийна конференция по качеството, когато взискателността ни и към професионално-творческото равнище на журналистическия труд следва да бъде много по-висока.

И така — на почит ли е обществено-политическата тема във Варненската районна радиостанция, отделя ли й се достатъчно място в програмата?

Предаванията за дейността на обществено-политическите органи и организации са умело разположени в много и различни както по съдържание, така и по обем рубрики и тематични пояси. Най-солидното предаване — **„Комсомолски маяк"** — минава два пъти през седмицата — в понеделник и петък, от 16,00 до 16,45 часа. Това прави общо деветдесет минути седмично, което никак не е малко. Предаването **„Пионерска радиовълна"**, което се излъчва всеки четвъртък от 7,45 до 8,00 часа, предназначено за децата, е единствено по рода си сред програмите на останалите радиостанции и е безспорно завоевание на варненските журналисти. Новини за прояви на обществените организации радиостанцията излъчва четири пъти в половинчасовия информационен блок от 6,00 до 6,30 часа. В излъчвания всеки ден от 6,50 до 7,00 часа **„Актуален микрофон"** се пускат изказвания, разговори, репортажи и на обществени дейци — отечественофронтовски, профсъюзни, комсомолски и т. н. В специализираното предаване от 17,15 до 17,22 часа в сряда **„С микрофон при нашия съвременник"** микрофонът на радиостанцията гостува и на общественици, популяризира тяхното мнение по един или друг актуален въпрос. В рубриката **„Профили"** минават очерци и за обществени дейци. В оригиналното предаване **„В средата на седмицата"**, което трае цели три часа, се разискват главно обществено-политически проблеми с участието на изтъкнати общественици. Това предаване е много популярно и непрекъснато обогатява не само тематичната си палитра, но и начините на непосредствено общуване със слушателската аудитория.

Само това изброяване на рубриките, блоковете и предаванията е достатъчно да ни убеди, че колективът на Варненската радиостанция проявява разбиране на значението и ползата от дейността на обществените органи и организации и й отделя достатъчно време в програмата. Широтата на посочения тематичен кръг е наложила ръководството на радиостанцията да ангажира в разработването му повече хора и звена извън обособената обществено-политическа редакция.

Тази широта и многоаспектност на обществено-политическата тематика дава и предимства, но поставя и проблеми. От една страна, от нея може да се гребе с пълни шепи, ала, от друга, е наложителна особена грижа при подбора на значимите теми и проблеми, които ще заемат достойно място в програмата. Иначе непременно би се изпаднало и в дребнотемие, което обикновено образува сивия тематичен поток. Тъкмо оттук произтича и голямото значение на планирането.

Прегледът на плановете на обществено-

Digitized by Google

политическата редакция показва, че към тази своя много отговорна и не лека дейност колективът ѝ се отнася с необходимото чувство за отговорност, като се опира на живата си връзка с младежта — било пряка, било чрез многобройните писма, които получава, за да държи пръст на пулса на живота ѝ. Но по различни и обективни, и субективни причини от време на време плановата дисциплина се нарушава. Вярно е, че планът не е догма, а ръководство за действие. Особено когато става дума за такава жива и динамична материя, каквато е радиопропагандата, планирането наистина трябва да бъде погъвкаво, така че, без да изпуска главното направление, да осигурява достатъчно свобода за привличане в програмата на най-интересното и актуалното, което не е било възможно да се предвиди отпреди месец-два.

И все пак нарушаването на плановата дисциплина тук не винаги има своето справдание. Например реализираното сборно предаване на 5 октомври м. г. в **„Комсомолски маяк"** се отличава много от планираното. Планираното пък за 8 октомври тематично предаване **„Проблемът — трето дете"** поради организационни причини бе заменено със съвсем друго, вече сборно предаване. За трите месеца — септември, октомври, ноември — от общо дванадесет предавания **„С микрофон при нашия съвременник"** само две са посветени на срещи, този път с активни борци против фашизма и капитализма, и то повече по въпроси на историята, отколкото по злободневни обществени проблеми.

Тук бих желал да изтъкна доброто звучене на програмата на Радио—Варна, включително и на предаванията, посветени на обществено-политическата дейност в различните сектори на живота. Познавам успехите, пък и пропуските на тази радиостанция отпреди години, за да не ми е трудно сега да кажа, че и в това отношение колективът ѝ е направил още една стъпка напред. Това се дължи очевидно и на ролята и заслугите на водещите, които с широкото си присъствие и в подготовката, и в реализацията на програмата, както и с непрекъснатото си професионално-творческо израстване вече придават нов, ако може така да се каже, модерен облик на предаванията, което скъсява пътя към слушателите, прави програмата по-непосредствена, по-„човешка", по-интимно-разговорна. Хубави думи може да се кажат и за двете водещи, които имах възможност да чуя в **„Комсомолски маяк"** — **Любомира Миткова** и **Татяна Младенова.** Макар и млади журналистки, радва свободата, с която те се държат пред микрофона, умението им да правят по-близки и понятни на слушателя дори такива теми и проблеми, които дълго време, пък и сега тук и там, се считат по самата си същност за непривлекателни и скучни. Живата реакция, която предизвиква „Комсомолски маяк", представян от двете журналистки, е може би най-силното доказателство за това. Но за да отидат още по-напред в своето развитие като водещи, те трябва да получават постоянно активната помощ както на ръководството, така и на целия творчески колектив.

С всичките си компоненти на сборно предаване **„Комсомолски маяк" от 5 октомври** прозвуча професионално добре, въпросите бяха поднесени с една лекота, почти без това да се отрази на съдържанието им. В предаването бяха вплетени много гласове, записът само на един от които беше под възможностите на радиостанцията — глух, съпроводен с паразитни шумове и пр. Информациите разкриваха една картина, общо взето задоволителна. Ала тук изниква въпросът за сборното предаване изобщо. Привличайки повече теми в структурата си, това неминуемо налага чисто информативния подход към проблема, тъй като времето от минута-две не дава възможност да се вникне по-дълбоко в него, пък и да се поднесе малко по-разгърнато определен челен опит.

Може би тъкмо защото сами разбират неудовлетворителния ефект, който може да има едно сборно предаване, журналистите от обществено-политическата редакция често правят от „Комсомолски маяк" и монолитно предаване. И определено печелят от такова концентриране на тематичната му структура. Ще посоча две такива „тематични" предавания — от 28 октомври м. г. за безделието и безделниците и от 17 и 21 октомври за младежките дискотеки. Прави чест на редакцията, че е намерила смелост да постави такива остри, злободневни въпроси. И двете са разработени добре. И в двете са привлечени да съдействуват за изясняване на проблемите и за тяхното решаване представители на органи и организации, които имат пряко отношение към тези проблеми. Представени са с гласовете си много младежи, родители, служители, общественици и други граждани.

Като се отчита сложността на такъв род предавания, все пак би могло да се пожелае на водещата с по-голяма смелост да „бърка" в проблемите, самата тя да вниква предварително по-дълбоко в тяхната сложна и противоречива същност, да предоставя по-голяма възможност за сблъсък на мнения, породени от жизнени ситуации, като се държи сметка за естествения „експлозив", с който те са заредени. И още едно пожелание — като опознава все по-отблизо и пълно тези явления, да се стреми към още по-голяма прецизност при формулирането на някои констатации и изводи.

Две думи и за сборното предаване на **„Комсомолски маяк" от 8 октомври,** предствено от водещата Татяна Младенова. Тематично това предаване е с твърде широк обхват. Но всяка негова съставка звучи добре професионално, кореспонденциите и изказванията са направени с познаване на материала и с умение. Сътрудниците, с които Младенова изгражда предаването, разкриват не само успехите, но и редица слабости в прибирането на реколтата, в организациите на бригадирското движение, в подготовката на комсомолски-

Digitized by Google

те комитети за предстоящите отчети и избори и т. н. Още по-добре ще бъде, ако в такива предавания се вмъкват повече гласове на младежи — производственици, учащи се, бригадири и т. н.

Тук не е възможно да се кажат, макар и по няколко думи, за всички останали рубрики и блокове, в които по един или друг начин намира отражение общественият живот в радиорайона, и все пак може да се изтъкне, че някои от предаванията за развитието на селищните системи са много сполучливи. И по-конкретно за селищните системи в Грудово, Бяла и Аксаково. И на трите автор е завеждащият обществено-политическата редакция Христо Рачев.

Поради особеното място на политически ръководител в единната политическа система на социалистическото общество, организаторската, идеологическата и политическата работа на Българската комунистическа партия е ядро, сърцевина на многообразната и пълнокръвна обществено-политическа дейност във всички сфери на живота у нас.

Партийната тема, макар и неоправдано стеснена, също намира място в програмата на Радио — Варна. При откриването на настоящата партийна учебна година бяха подготвени няколко насочени предавания, които, макар и кратки по време, прозвучаха добре.

Силно впечатление направи изказването на завеждащата партийния кабинет в гр. Толбухин за подготовката на учебната година в окръга. Освен опита на окръжната партийна организация в обучението на комунистите и безпартийния актив бяха споделени мисли за стремежа ѝ да внася все по-голяма конкретност и целенасоченост в политическата, икономическата и идеологическата подготовка на хората съобразно специфичните проблеми и задачи, които решават на този етап колективите, в които са организирани учебните звена. В изказването бяха посочени не само завоюваните успехи, но и някои непреодолени слабости в работата на организаторите на учебната година и на пропагандистите като наличието на известен формализъм, на откъснатост от живота и книжност на отделни лекции и беседи и т. н. Със своята актуалност, стегнатото си, но богато съдържание и с деловия си тон това изказване пред микрофона прозвуча като развълнуван сигнал за началото на една сериозна и отговорна дейност от вътрешнопартийния живот не само на Толбухинската окръжна партийна организация.

През тези дни бе излъчена и скица за изявен пропагандист от варненско предприятие. В центъра на вниманието на автора бяха опитът и умението на пропагандиста да прави беседите си интересни, достъпни и полезни за слушателите си.

Тези две предавания говорят убедително за уменето на колектива на радиостанцията да откликва живо и плодотворно на нуждите на живота. Един поглед назад обаче разкрива, че през последните няколко години относителният дял на предаванията за многостранната и богата дейност на партията значително е намалял. Това впечатление се засилва и от факта, че предаванията особено за Комсомола, пък и за останалите обществени организации, както вече беше изтъкнато, заемат значително място в програмата на радиостанцията. Може би това е плод на схващане, че партийната тема би трябвало да се разработва не от радиото, а от специализираните партийни издания. В наши дни обемът, ролята и значението на ръководната, организаторската и политическата работа на партията в изграждането на развитото социалистическо общество нарастват. А това предполага партийната тематика в програмата на Радио — Варна да заеме полагащото ѝ се място според съвременните изисквания.

На сегашния етап Радио — Варна много би помогнало с издирването, обобщаването и разпространяването на партийния опит в борбата за непрекъснато издигане качеството на труда и продукцията както в материалната, така и в нематериалната сфера, за широко внедряване на науката и техническия прогрес в производството, за сплотяване на трудовите колективи около партийната политика и високите задачи, поставени от партията, за издигане трудовата и политическата активност навсякъде и във всичко. В случая към ясни практически изводи подтиква директно и шестата лекция на другаря Тодор Живков пред преподавателите и слушателите в АОНСУ — лекцията за ролята на партията на съвременния етап. В нея между всичко друго в нова светлина са разкрити същността и съдържанието на вътрешнопартийния живот. На стр. 21 от самостоятелното издание на лекцията се казва: „Ценностите на вътрешнопартийния живот, натрупани от партията в дългогодишни борби и съзидателен труд, са ценности, от които все повече се нуждае всяка човешка общност при социализма. Висока идейност и организираност, колективност и принципност във взаимоотношенията, другарство и взаимопомощ, творчество и борбеност, критика и самокритика, отговорност и дисциплина — ето някои от ценностите на вътрешнопартийния живот, които сега трябва да преливат от първичната партийна организация в трудовия колектив, в дейността на административните и стопанските ръководства, в работата на обществените организации."

И тук, разбира се, дори в много по-голяма степен важат изискванията за непрекъснато повишаване на качеството, за чувствително издигане професионалното равнище на предаванията, за да бъде тяхното въздействие непосредствено, силно и резултатно.

Не може да има никакво съмнение, че зрелият политически и професионално журналистически колектив на Радио — Варна има сили да реши с още по-голям успех и тази отговорна задача.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПЛАНОМЕРНО РАЗВИТИЕ НА СТОКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО

Лалю Радулов

В предлаганото издание се разглеждат актуални въпроси на стоковото производство при социализма, неговият планомерен характер и в частност — ролята на стоково-паричните отношения при възпроизводството на работната сила. Особено внимание се обръща на формите на проявление на закона за планомерното развитие на социалистическата икономика, на закона за стойността, както и на закона за търсенето и предлагането. В духа на постановките на XII конгрес на БКП за планомерния характер на стоковото производство и използването на неговите закони в управлението на социалистическото общество и върху основата на анализа на обективно протичащите процеси в нашата страна авторът дава предложения във връзка с по-нататъшното усъвършенстуване на управленската дейност на стопанските органи.

КОНТРОЛЪТ НА КОЛЕКТИВА — СТОПАНИН

Сборник

Поместените материали в тази брошура от библиотека „Наръчник на контрольора" обобщават опита, натрупан от комисиите за народен контрол, в борбата за реализиране решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция по качеството. Авторите, дейци от контролните органи, споделят и доказват, че е необходимо във всеки трудов колектив да има ясна и точна система за анализ и контрол за намаляване на материалните разходи, за най-пълно използване на всички възможности и икономически лостове. Задача на комисиите за народен контрол е да създават във всеки колектив обстановка на обществена непримиримост към разхищенията и нерационалното използване на материалите, енергията, горивата и суровините. С всички форми, средства и методи на контролната работа да се поддържа високо съзнание за икономия навсякъде и във всичко — отделният труженик да разбере и дълбоко да осъзнае, че всяка спестена единица енергия, всеки грам гориво, суровина и материали е икономия на валута, допълнителен национален доход, по-висока заплата.

СТРАТЕГИЯ НА КЛАСОВИТЕ СЪЮЗИ

Шестият пленум на ЦК на БКП (1936 г.) и проблемите на антифашистката борба

Недю Недев

Хронологическите рамки на темата на настоящето изследване са годините 1935—1936. Този малък отрязък от време е известен като повратен момент в развитието на БКП. Тогава се изоставят редица стари схващания и положения, обогатяват се и по-нататък се развиват стратегията и тактиката на партията в борбата против фашизма и капитализма. Централно място в развитието на БКП през този период заема работата на Шестия разширен пленум на Централния комитет на БКП (февруари 1936 г.). Предлаганият на вниманието на читателите труд е посветен главно на подготовката, заседанията и решенията на пленума и на първите резултати от изпълнението на поставените от него задачи. Дадените от Шестия пленум постановки в принципната си част изхождат от историческите решения на VII конгрес на Коминтерна, тъй като пленумът конкретизира, разви и претвори неговите изводи и оценки към българските условия.

БЪЛГАРСКИТЕ ПАРТИЗАНИ

Георги Георгиев

Това е първият труд в нашата литература, в който се разглеждат цялостно историко-етнографските проблеми на българското партизанско движение (1941—1944 г.). В него се очертават основните страни от всекидневния живот на партизаните, като се разкриват връзките с тогавашния военновременен, а така също и с традиционния бит на народните маси. Авторът разглежда партизанския колектив като разновидност на пролетарския колектив в конкретноисторическите условия. Като определяща основа за развитието на духовните интереси и живот на партизаните се сочи тяхната обвързаност с конкретните цели на въоръжената борба и перспективите на социалистическото общество.

Digitized by Google

165 033/22

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Бондаренко, Е. Л., ЛИЧНОЕ ПОТРЕБЛЕНИЕ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ СТРАН — ЧЛЕНОВ СЭВ. М., Издательство Московского университета, 1984.

Авторът изследва социално-икономическото съдържание, мястото и ролята на личните потребности на човека в социалистическото общество. В условията на социалистическата интеграция значително се умножават икономическите възможности на държавата за непосредственото решаване на задачите по задоволяване потребностите на личността. Важен аспект на изследването е въпросът за равнището и структурата на потребление при различните социални групи вътре във всяка страна от социалистическата общност и между самите социалистически страни. Книгата е предназначена за научни работници, преподаватели по икономическите дисциплини, аспиранти, за студенти, изучаващи икономическата теория, както и за лектори и пропагандисти.

Собакин, В. К., РАВНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ (принцип равенства и одинаковой безопасности в современных отношениях), М., Издательство „Международные отношения", 1984.

В книгата се анализира значението на принципа на равенството между държавите и еднаквата безопасност за осигуряване мирното им съществуване и предотвратяване на войната. Показана е борбата на СССР за внедряване на този принцип в международноправната практика. Разобличава се политиката на администрацията на САЩ за ликвидиране или изопачаване на този принцип. Подробно се осветлява въпросът за военното равновесие, за политическите и правните гаранции, които обезпечават еднаквата безопасност на държавите. Книгата се основава на голям фактически материал и е пръв в съветската литература по всестранното изследване на тези проблеми.

Богданов, Р. Г., ЯДЕРНОЕ БЕЗУМИЕ В РАНГЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ, М., Политиздат, 1984.

Съветският учен и журналист по международните въпроси коментира обстоятелството, че след Втората световна война управляващите кръгове в САЩ разчитат на мощта на ядрената бомба като основно средство за преустройството на света по американски образец. Авторът анализира причините за засилване на агресивността на империализма в САЩ, на провежданата от него политика на ядрено безумие. На тази политика се противопоставят миролюбивите действия на Съветския съюз, който има за цел да отстрани заплахата от термоядрената катастрофа. Книгата ще ползва партийни и научни работници, лектори по международните въпроси, слушатели в системата на партийната учебна година.

●

ОБЩЕСТВО И СОЗНАНИЕ (перевод с немецкого), общая редакция и вступительная статья доктора философских наук проф. А. К. Уледова, М., Издательство „Прогресс", 1984.

Философи от ГДР посвещават своя труд на въпроса за изучаване на социалистическото обществено съзнание. Те разглеждат преди всичко актуални проблеми на общественото съзнание, решението на които е свързано с практиката на строителството на развития социализъм. На пръв план в книгата се повдига проблемът за принципа, имащ методологическо значение при анализа на социалистическото обществено съзнание, на неговата роля в обществото.

Геллерт, Г., МАФИЯ (перевод с венгерского). Предисл. Л. С. Колосова, М., Издательство „Прогресс".

Унгарският журналист Габор Геллерт разказва за едно от най-уродливите явления на буржоазното общество — мафията. Авторът неднократно е бил в Италия, посетил е и Сицилия и е проучил документи, беседвал е със свидетели или участници в драматичните събития, описани в тази книга.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
MAR 10 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

4

СОФИЯ, МАРТ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 4 МАРТ 1985 година XXXII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Решение на пленума на ЦК на БКП за свикване на XIII партиен конгрес 3

Решение на пленума на ЦК на БКП, състоял се на 12 и 13 февруари 1985 г. 4

Встъпително слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ, произнесено на 12 февруари пред пленума на ЦК на БКП 5

Заключително слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ, произнесено на 13 февруари пред пленума на ЦК на БКП 13

*** — Преобразуващите възможности на творческия подход** . . 15

Н. Николов — Подходът: творчески и нетворчески 20

И. Йотов — Стремеж към новаторство 26

Г. Наков — Обратният знак 31

Т. Коцев — Пропагандисткото майсторство 34

М. Пенчев — В ритъм със задачите 37

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

С. Николов — Двигатели на активността на трудовия колектив . 40

Б. Ангелов — Задълбочено изучаване на общественото мнение . 46

С. Недялков — Равнището на събранието 52

С. Георгиев — Кварталната партийна организация 57

Digitized by Google

40 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКАТА ПОБЕДА

П. Витанов — Първият период от Отечествената война на България 59
Й. Цонев — Героика, която изкова победата 68

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Янакиева — С проблемите на трудовия колектив 74

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

В. Марковски — Есе за Методий 78
Р. Апостолова — Стремеж към висока професионална подготовка на младежта 82

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Г. Съйков — Грижите за младите хора — грижи за бъдещето . 87

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

М. Кънев — Правилно ли постъпи? 90

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

Е. Иванова, П. Ангелинов — Отклик на статията „Разминаване“ . 91

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Р. Радев — Мечтите стават действителност 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2362. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. III. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ
на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия за свикване на XIII партиен конгрес

I. Редовният Тринадесети конгрес на Българската комунистическа партия да се състои през първата половина на април 1986 година.

II. Утвърждава следния дневен ред на конгреса:

1. Отчет на Централния комитет на БКП за периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес и предстоящите задачи.

Тезиси за работата на партията за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през осмата петилетка и за задачите през деветата петилетка, а по някои основни направления в перспектива до 2000 година.

Докладчик: генералният секретар
на ЦК на БКП
др. ТОДОР ЖИВКОВ

Отчетът на ЦК на БКП и тезисите да бъдат публикувани предварително.

2. Отчет на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Докладчик: председателят на
ЦКРК НА БКП
др. СТОЯН КАРАДЖОВ

3. Избори на централни ръководни органи на партията.

III. Определя нормата за представителство и начина за избиране на делегатите на конгреса:

1. Един делегат се избира на 350 членове на партията.

2. Делегатите се избират съгласно Устава на партията с тайно гласуване на предстоящите окръжни партийни отчетно-изборни конференции.

Комунистите от партийните организации във въоръжените сили избират делегати за конгреса на отчетно-изборните конференции на окръжните партийни организации.

3. Отчетно-изборните събрания и конференции в партията да се проведат от 1 октомври 1985 г. до 10 март 1986 година.

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ
на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 12 и 13 февруари 1985 г.

Като обсъди обстойно встъпителното слово и доклада на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков „За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България", пленумът на ЦК на БКП

Р Е Ш И:

Високо оценява и единодушно утвърждава доклада и встъпителното слово на другаря Тодор Живков като програмен документ на Българската комунистическа партия за непосредствено осъществяване на научно-техническата революция у нас като глобална стратегия и практическа платформа за свързване на предимствата на социализма с постиженията на съвременния научно-технически прогрес за успешно решаване на историческата задача — изграждане на развито социалистическо общество в нашата страна.

Научно-техническата политика, разработена в документите на пленума, разкрива нови, още по-широки възможности за задълбочаване и обогатяване на сътрудничеството в тази област със Съветския съюз и с другите братски социалистически страни, за участието на България в международното разделение на труда.

Изразява увереност, че партийните, държавните, стопанските, научните и обществените органи и организации, работническата класа, селскостопанските труженици, интелигенцията, комунистите, сдружените земеделци, младежта, целият народ ще насочат своите сили и творчество към решаване на задачите, които произтичат от доклада и встъпителното слово.

Тези задачи трябва да бъдат и в основата на многостранната работа за подготовката и достойното посрещане на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

ВСТЪПИТЕЛНО СЛОВО

на другаря ТОДОР ЖИВКОВ, произнесено на 12 февруари пред пленума на ЦК на БКП

Другарки и другари,

Тема на настоящия пленум на Централния комитет на партията е **научно-техническата революция.** Излишно е да подчертавам **изключителното значение, което Политбюро придава на този пленум.**

Докладът, който получихте преди десетина дни, беше разгледан на много места от партийния актив с участието на безпартийни. Следователно проблемите на пленума са вече широко достояние в партията и извън нея.

Позволете ми във встъпителното си слово да засегна само **някои възлови въпроси,** свързани с доклада.

Първият въпрос е за нашата теоретическа и практическа готовност да пристъпим към непосредствено извършване на научно-техническата революция.

През последните години нашата партия разгърна **интензивна работа** за теоретическото осветляване на основните цели и задачи, на практическите подходи за изграждане на зрелия социализъм в Народна република България.

Плод на тази дейност е **новата Програма на партията,** приета от Десетия партиен конгрес.

Плод на тази дейност са **решенията на Единадесетия и Дванадесетия конгрес на партията,** които обогатиха и конкретизираха много от нашите виждания за перспективното развитие на България.

В тази интензивна теоретическа дейност на партията, както знаете, се включих и аз лично.

Какво е **главното,** какво е **решаващото** в тези нови теоретически разработки и практически подходи?

Главното, решаващото е, че **прилагайки творчески основните принципи на марксизма-ленинизма и на марксистко-ленинската методология, Българската комунистическа партия неотклонно се стреми да разкрива действието на обективните обществени закони, съобразява се с техните изисквания, търси пътища и форми за пълен простор на тяхното действие.**

Ние се ръководим от азбучната истина, че **зрелият социализъм може да бъде успешно изграден само като се съобразяваме с изискванията на обществените закони.** Всяко нарушаване или подценяване на тези изисквания води до несполуки, затормозва общественото развитие, може да доведе до деформации и до кризи.

Обществото се развива по обективни закони, които, по думите на Ленин, не зависят от волята и съзнанието на хората, на „началството". Утопия е да си мислим, че ние, хората, живеещи при социализма, можем да правим всичко, каквото си поискаме. **Субективният фактор** наистина може да прави чудеса, но не когато върви против изискванията на обществените закони, а когато най-пълно съобразява своите решения и действия с тях.

Известно е, че в етапа на изграждане на развития социализъм действуват множество обективни обществени закономерности. Но има закономерности, които логиката на съвременното историческо развитие и обществената практика извеждат на **преден план.** И ние като партийно и държавно ръководство не можем да не ги поставяме в центъра на нашето внимание.

Първата закономерност, която имам предвид, е осъществяването на научно-техническата революция. Научно-техническата революция се развива и при социализма, и при капитализма. Но именно **социализмът е обществената система, която създава условия за нейното разгръщане като обективна закономерност в интерес на обществото и на човека.**

Втората закономерност, която имам предвид, е усъвършенстването на социали-

Digitized by Google

стическите обществени отношения и по-специално — сърцевината на този процес — отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост.

В унисон с тази закономерност са постановките на **партийната концепция за новия Кодекс на труда.** Кодексът, който усилено се разработва, ще узакони основните положения, пътища и форми за превръщането на трудовия колектив в действителен стопанин на социалистическата собственост.

Третата закономерност е свързана с обективното действие на закона за стойността и на стоково-паричните отношения при социализма. Законът за стойността, открит от Маркс, действува и в условията на социализма. Но той действува **специфично,** на базата на господството на обществената собственост върху средствата за производство. Това специфично действие е **обективно** и всеки, който се опитва да го пренебрегва, да го заменя с административни мерки, както показва историческият опит, скъпо се разплаща.

Четвъртата закономерност, която имам предвид, е свързана с открития от Маркс закон за нарастващата роля на народните маси като творци на историята. Това за нас означава последователно **разгръщане на социалистическата демокрация и усъвършенствуване на политическата система;** широко и активно участие на **милионите хора** в управлението на производството и на обществените дела.

Като се съобразяваме с тази закономерност, през последните години предприемаме **редица стъпки** за развитие на пряката и представителната демокрация; за решително издигане на ролята на низовите звена; за въвеждане на обществено-държавното и държавно-общественото начало; за постепенно превръщане на трудещите се от обект в субект на социалното и политическото управление.

Ние не подценяваме останалите обективни закономерности на социализма. **Но закономерностите, които разгледах, в своето единство и взаимовръзка изразяват основните тенденции и потребности на нашето обществено развитие в сегашния етап.**

Другари,

На всички е ясно, че с провеждането на настоящия пленум Българската комунистическа партия **превръща в предмет на специално разглеждане и обсъждане първата от закономерностите, за които говорих. Става дума за научно-техническата революция.**

Нямам намерение да правя подробна историческа справка. Все пак ще припомня, че Централният комитет на партията не от днес и от вчера обсъжда проблемите на научно-техническата революция. Ние сме правили това, още когато в научните кръгове оживено се спореше дали има основание да се говори или не за научно-техническа революция, а някои направо отричаха това явление. Ние бяхме сред първите, които започнаха целенасочено да развиват редица приоритетни области на съвременния научно-технически прогрес. Тоа ни позволи да завоюваме значителни успехи в развитието на електрониката и електротехниката, на роботиката, пневматиката, хидравликата и на други съвременни научно-технически отрасли.

Защо поставяме сега с такава острота проблемите на научно-техническата революция?

Първо. Защото научно-техническата революция **навлезе в качествено нов етап** на своето развитие, който многократно умножава нейните производствени и социални възможности. Това е етап на мощното развитие на миникомпютрите и на микрокомпютрите, на тяхното широко навлизане в производството, в управлението, в образованието и в бита. Това е етап на новите поколения електронноизчислителни машини и роботи, на биотехнологиите, на чудесата на информатиката и прочие. **Без научно-техническата революция не е възможно да се изгражда адекватна на зрелия социализъм материално-техническа база, да се издига благосъстоянието на хората, да се осигурява многостранното развитие на личността и нейната високоефективна реализация.**

С две думи, без научно-техническата революция не може да има нито „зрял", нито „незрял" социализъм.

Второ. Защото нашата страна вече разполага с развит производствен и научно-технически потенциал. Това ни позволява не само да използваме постиженията на научно-техническата революция, но и **сами да участвуваме в нейното осъществяване.** За нас научно-техническата революция престава да бъде нещо странично, фактор, който използваме според силите и възможностите си. За нас тя престава да бъде революционен процес, за който не сме дорасли.

Ние имаме необходимите обективни и субективни предпоставки да превърнем научно-техническата революция в основа, в същина на борбата за изграждане на развит социализъм в Народна република България.

Става дума следователно за съвършено нова ситуация, за съвършено нова постановка.

Ние не си поставяме за цел да догоняваме този или онзи в една или друга област на научно-техническия прогрес. **Ние си поставяме за цел да извършим научно-техническата революция,** като използваме предимствата на социалистическия обществен строй.

При сегашните условия да осъществяваме научно-техническата революция означава да изграждаме развито социалистическо общество. И обратно — да изграждаме развития социализъм у нас, това означава да осъществяваме научно-техническата революция.

Digitized by Google

Тъкмо затова научно-техническата революция не е само една от главните закономерности на изграждането на развития социализъм у нас. **От нейното действие зависи в най-голяма степен разгръщането на всички закономерности на съвременния обществен прогрес в полза на социализма.**

Следователно за всички трябва да бъде ясно: научно-техническата революция има **решаващо значение — икономическо, политическо, идеологическо,** от гледна точка както на **вътрешното ни развитие** и на **отбраната** на социализма, така и от гледна точка на **международните отношения.**

Научно-техническата революция е ключът, нещо повече, тя е суперключът на нашето обществено-икономическо развитие.

Ето как за нас, за Българската комунистическа партия, за българските трудещи се сега стои проблемът за научно-техническата революция.

Другари,

Вторият въпрос е за нашите подходи и практически действия при извършването на научно-техническата революция.

Кои са тук основните положения?

Нужна е преди всичко **дълбока промяна, а именно: да превърнем проблемите на научно-техническата революция, целите и задачите, които произтичат от нея, в основа на нашето планомерно развитие, в основа на нашата държавна политика.** Ето защо в доклада пред пленума проблемите и потребностите на научно-техническия прогрес се поставят като **главна задача,** като **основа и изходно начало на цялата наша социално-икономическа политика за изграждането на развития социализъм.**

В този дух са постановките за дълбоко преустройство в характера и в начина на съставяне на държавния план в неговата същност и съдържание, за превръщане на Държавния комитет за планиране в икономически и научно-технически щаб на партията. Научно-техническият прогрес не е и не може да бъде раздел на държавния план. **Самият държавен план трябва да се превърне в план за научно-технически прогрес, който осигурява обществено-икономическото развитие на страната за дадения период.**

В този дух са и постановките за обогатяване на нашата **селективна научна стратегия, за програмната организация в науката, за държавно-общественото начало** в управлението на науката и на научно-техническия прогрес.

В този дух са постановките за подготовката на **ръководни и изпълнителски кадри,** за повишаване на образованието и квалификацията на кадрите, заети в производството, и така нататък.

Искам изрично да отбележа: при разработването на нашите практически подходи и действия ние държим и трябва да държим сметка, **че научно-техническата революция има своя обективна характеристика,** свои закономерности и закономерни тенденции.

Опит да се разкрият и очертаят някои закономерни тенденции съм направил в **самия доклад.** Но тъй като въпросът е важен, ще се върна отново към него.

Важна закономерна тенденция е **все по-пълното превръщане на науката в производителна сила.**

Тази тенденция Маркс разкри още в периода на промишлената революция. Сега, когато науката и техниката все повече се враствят, тя следва да получи пълна изява. Трябва да признаем, че капиталистите добре се възползват от постановката на Маркс.

Вярно е, ние от години заявяваме, че науката трябва да се превърне в производителна сила. Но положението същество не се е изменило, макар че винаги започваме и свършваме с тази постановка, както навремето в училищата и в казармите се започваше и свършваше с „Отче наш". И аз като ученик и като войник съм чел „Отче наш", без да вярвам в това, което казвам.

Въпреки усилията, които полагаме за развитието на науката като производителна сила, над нея и срещу нея като стоглава ламя се изправят могъщи сили. Това са сегашните органи на планирането, на финансирането, ръководствата на стопанските организации; тоест онези, които са овластени да вземат решения за внедряване на научно-техническите постижения. Със своите методи на работа те обикновено не само не съдействуват и не поощряват създаването на научни продукти, но и често пъти провалят прилагането на готови научни продукти. Очевидно по-лесно е да се върви по утъпкания път, да се планира и произвежда само върху основата на наличната техника, а не да се поемат рискове и допълнителни задължения.

Сега за дейността не се съди по степента на издигане на техническото равнище на производството, по обновяването на продукцията и подобряването на нейните качествени характеристики.

Ако искаме да бъдем докрай откровени, трябва да кажем, че организацията и подходите на управление в самата наука обективно засилват позициите на тези, които не винаги са заинтересовани да търсят и да внедряват научно-технически постижения в производството.

Разбираемо е защо при такава обстановка са добре застраховчиците, онези, които предпочитат да лежат на постигнатото. Разбираемо е защо всичко това поражда бюрократизъм, инертност и консерватизъм.

Как бихме могли да изведем науката като производителна сила, когато на пътя ѝ сме поставили солидни барниери, когато по такъв начин са устроени и държавният апарат от горе до долу, и плановите, и финансовите органи от горе до долу, а ще кажа — и партийните органи от горе до долу?

Можем ли да премахнем тези барниери,

Digitized by Google

ако продължаваме да говорим едно, а на дело вършим друго?

Може ли науката правилно да се развива и правилно да се ръководи, ако партийните органи и организации стоят настрана?

Можем ли да говорим за правилно ръководство на процесите на нейното развитие, когато у нас е налице дори **застаряване** на кадрите в науката?

Аз бих поставил въпроса и по друг начин — може ли да се говори за сериозно отношение към науката, когато **няма глад** за научни продукти?

Процесът на превръщането на науката в производителна сила ще продължава да се развива бавно, **щом няма интереси и нагласа** към модернизация и обновяване на производството в социалистическите организации, в самия стопански апарат. Той ще продължава да се развива така, докато вместо технологически нововъведения, които чукат на вратата, продължава самоцелната гонитба на количеството на произведената продукция.

Ограничени стимули за творчески открития и за тяхното бързо практическо използване създава и сегашната система в науката. Нямам никакво намерение да омаловажавам постиженията на нашите водещи учени. Но се питам: ще осигурим ли нужния прогрес на науката, ако оставим научните работници само по свое усмотрение да планират научната дейност; ако системата на научните степени и звания в много случаи отклонява най-подготвени научни работници от насъщни проблеми на нашето развитие; ако продължаваме да подценяваме заплащането на труда на научните работници?

Необходимо е сериозно внимание в отношението на партията и на социалистическата държава към развитието на науката и нейното превръщане в производителна сила. Това трябва да стане постоянна грижа на добре обмислена партийна и държавна политика, да се превърне в същина на плакирането, на плановото начало в нашето развитие.

В доклада се предлагат редица преустройства в управлението и организацията на научния фронт. **Това ще позволи централизираното управление да се съчетава с широк демократизъм, а свободата на научното творчество — с необходимата държавна, финансова и трудова дисциплина.**

Ето за каква закономерна тенденция в научно-техническата революция следователно става дума, другари. **За да се отворим широко към тази закономерност, трябва да извършим пробив в държавния апарат от горе до долу, пробив в стопанския апарат, пробив в държавното планиране и финансиране, пробив в материалното превъоръжаване на научния труд, пробив в бюрократичната нагласа на партийния апарат към науката. С една дума — нужен е пробив по целия фронт.**

Важна закономерност на научно-техническата революция е дълбоката и всеобхватна интеграция, която се извършва в развитието на технологиите. Тази закономерност е подробно анализирана в доклада.

Защо ѝ отдаваме такова голямо значение?

Научно-техническата революция **води до** дълбок технически поврат: непрекъснато намаляват сродните черти между днешните технологии и технологиите на миналото. **В съвременните технологии се наблюдават повтарящи се, еднотипни научни и технически решения. Налице са общи характеристики в тяхното съдържание, разширява се техният общ технологически базис.**

Сродното в тях е автоматизацията на производството и управлението, автоматизацията, която се основава на **съвременната електроника.** Практически тя се прилага навсякъде — и при гъвкавите автоматизирани производствени системи, и в промишлената химия, и в биотехнологиите, и в управлението, и в научноизследователската дейност, и в обучението и квалификацията на кадрите, и в бита на човека.

Както казах, съвременните технологии все повече се типизират, придобиват общи базисни структури и характеристики. Откриват се възможности да се премине от мултипликация на отделни възли и детайли към **мултипликация на технологии.**

Това е нова закономериост на научно-техническата революция, с която сме длъжни да се съобразяваме. Необходимо е навсякъде да мислим и да работим с мащабите и технологическите критерии на съвременния научно-технически прогрес.

Друга закономерна тенденция на научно-техническата революция е постоянното обновяване и обогатяване на енергийната и суровинната база на производството, използването на нови източници на енергия и на материали с предварително зададени свойства.

Задачата е: като използваме съвременните технологии, да изградим качествено нова суровинна база в България, от бедна — нашата страна да стане богата на суровини и материали.

Нужно е реалистично да оценим възможностите на **малките и средните предприятия** за производството на суровини и материали, които ще ни позволят рязко да издигнем качеството на нашата продукция. С развитието на малки и средни предприятия, наситени със съвременни технологии, ще решим въпросите на производствената **инфраструктура** на нашата икономика.

В последно време ми се наложи да се занимавам с въпросите на **металургията.** В хода на дискусиите всички се убедихме, че трябва да търсим **нови пътища** за развитието на този отрасъл, да преминем към производството на висококачествени стомани с помощта на малки и средни металургични предприятия. Смятам, че до подобен извод ще стигнем, ако поставим въпроса и за други отрасли на нашата икономика.

Важни закономерни тенденции научно-техническата революция поражда в развитието на образователното дело и в под-

Digitized by Google

готовката и преподготовката на изпълнителските и ръководните кадри.

Без да изчерпвам проблема, ще посоча: сливането на общообразователното и политехническото образование; пристъпването към непосредствено **професионално обучение** и солидно **овладяване на професия** от всеки младеж и девойка; преминаването към **усвояване на общи принципи на технологиите;** развитието на **интеграционни процеси** между редица дисциплини във висшите учебни заведения и между вузовете; **компютеризацията** на учебния процес и на професиите; **перманентното обучение** и така нататък.

Както знаете, ние разполагаме с **Тезиси за реформа на образователното дело** и тази реформа е в ход. **Тезисите са научно-обоснована програма и солидна основа за бързото адаптиране на нашата образователна система към тенденциите на новия етап на научно-техническата революция.**

Голяма част от доклада е посветена именно на проблемите, свързани с осигуряването на различните сфери на обществения живот и преди всичко на икономиката с изпълнителски и ръководни кадри съобразно с новите изисквания. И това не е случайно.

Всеки трябва да разбере, че ние не можем да осъществяваме научно-техническа революция, ако не подготвим специалисти с висша квалификация, ако не повишим равнището на образованието и квалификацията на изпълнителските кадри. Нищо не може да оправдае нашето примиренческо отношение към **сериозното изоставане** на цели отряди на работническата класа.

Грижата за решително издигане на образованието и квалификацията на работниците, за подготовката на средни специалисти от нов тип и на специалисти с висша квалификация трябва да бъде непосредствена грижа не само за образователните органи и на Комсомола. С тази грижа трябва **да заживеят партийните органи и организации, стопанските ръководства, профсъюзите, самите трудови колективи.** Защото изграждането на личност със солидни знания и съвременна професионална подготовка, с широк идейно-политически кръгозор и способност за творчество **е жива, насъщна потребност** на научно-техническата революция при социализма.

Нови закономерни тенденции съвременният етап на научно-техническата революция поражда и в международната социалистическа интеграция. Имам предвид задълбочаването и обогатяването на интеграционните форми и пътища както в промишленото, така и в научно-техническото развитие на нашите страни.

Документите на Съвещанието на най-високо равнище на СИВ, състояло се през месец юни миналата година в Москва, подчертават **назрялата необходимост** от разработване на **обща научно-техническа политика в отделни отрасли и производства;** за **изграждане на съвместни научно-производствени предприятия;** за **създаване на общи научни колективи** в приоритетни области на научно-техническия прогрес и т. н.

Ние споделяме схващането, че всяко забавяне в това отношение, всяко пренебрегване на тези обективни тенденции ще бъде в ущърб на всяка национална икономика, в ущърб на социализма.

Сега интензивно се разработва **Комплексна програма на страните — членки на СИВ, за развитие на научно-техническия прогрес до 2000 година.** Тя ще бъде стратегия за органическо съединяване на най-новите постижения на науката със специализацията и кооперирането на производството в рамките на СИВ. Това налага още по-тясно да координираме вътрешната си научно-техническа политика с разработката и реализацията на тази комплексна програма.

Трябва следователно да се опрем на **общата заинтересованост на братските социалистически страни** от създаване и усвояване на върхови постижения в научно-техническия прогрес. Нужно е активно да участвуваме в разработването на **конкретните насоки и механизми,** които ще издигнат международната социалистическа интеграция на **качествено по-висока степен.**

Другари,

Нашата партия и нашето правителство отдават огромно значение на по-нататъшното задълбочаване и обогатяване на сътрудничеството и интеграцията ни със Съветския съюз в областта на науката и научно-техническия прогрес.

Съветската наука има **крупни, водещи** постижения във фундаменталните направления на науката и техниката. Тя се опира на **могъщ промишлен и кадрови потенциал,** който ѝ дава възможност да върви в челните редици на научния и обществения прогрес. Занапред ние ще се стремим към **по-тясно обвързване** на нашия научно-технически фронт със съветския фронт на науката и техниката.

В духа на линията за всестранно сътрудничество и сближаване между Народна република България и Съветския съюз е разработена и съгласувана **Дългосрочна програма за икономическо и научно-техническо сътрудничество между нашите две страни до 2000 година.** Нейното практическо осъществяване ще бъде мощен фактор за прогрес, за нови успехи в изграждането на развития социализъм в нашата страна.

Другари,

Третият въпрос от изключително значение при новите условия е въпросът за развитието на демократическия централизъм. Смятам, че няма друг проблем, който да е така вътрешно, органически свързан с успешното извършване на научно-техническата революция при социализма. Защото този ленински принцип е основополагащ принцип на цялата система на социалното управление в нашата страна.

Digitized by Google

Както знаете, върху принципа на демократическия централизъм се изграждат комунистическите партии още от тяхното основаване. **Той е непоклатим принцип и на Българската комунистическа партия.**

Заслугата на **Владимир Илич Ленин** е, че след победата на Великата октомврийска социалистическа революция постави този принцип в основата на социалистическата държава, а впоследствие — и в основата на ръководството на социалистическата икономика. Ние не можем да си представим нито марксистко-ленинска партия, нито общество на реалния социализъм, които да не се изграждат върху принципа на демократическия централизъм.

Този принцип ние прилагахме последователно във всички етапи на социалистическото строителство.

На него се опираме и сега — при разработването и провеждането на научно-техническата политика, в изграждането на развития социализъм в Народна република България.

Принципът на демократическия централизъм обаче не е и не може да бъде застинал както от гледна точка на неговото съдържание, така и от гледна точка на неговото прилагане.

Силата и мъдростта на партийното ръководство е в уменето своевременно да отчита новите обществени потребности и да внася необходимите изменения в социалните структури и в техните взаимоотношения, в правата и отговорностите на всички равнища. Неговата сила и мъдрост е в уменето да търси и прилага конкретното съотношение между централизма и демократизма във всяка клетка на обществения организъм.

От това разбиране ние последователно се ръководим при провеждането на априлската генерална линия на партията.

Ние обаче сме реалисти. **В нашето общество има недостатъци, има неблагополучия и дори деформации по отношение на демократическия централизъм.** И ние не си затваряме очите пред тях. Още Ленин предупреждаваше за опасността от бюрократичен централизъм при социализма.

Спомнете си колко пъти сме заклеймявали елементите на бюрократичния централизъм, колко пъти сме призовавали на борба срещу тях. Но изглежда на всички — от горе до долу — е по-лесно да ръководим със силови, с административни мерки.

Няма ли, другари, да си помислите: ето, другарят Живков отново прибягва до заклинания, отново само ще ни призове на борба срещу деформациите на принципа на демократическия централизъм.

Не, другари, новите виждания и новите подходи в научно-техническия прогрес налагат **конкретни мерки за по-нататъшното развитие и правилно прилагане на демократическия централизъм.**

Какво имам предвид?

Ще взема само три аспекта на този въпрос.

Първо. Демократическият централизъм трябва най-пълно да съответствува на целите и задачите, които си поставяме в планирането и управлението на научно-техническия прогрес по цялата верига на възпроизводството. Това изисква **коренни изменения** в практическата дейност на всички структури и в техните взаимоотношения; правилно и точно определяне на съотношението между техните права и задължения, между техните права и отговорности на всички равнища.

Именно такива изменения в социалното управление са предвидени в доклада от гледна точка на постановката за цели и задачи пред отделните ешелони. Тези изменения **са от позициите на демократическия централизъм, насочени са към неговото по-нататъшно развитие и усъвършенствуване.**

Второ. Необходими са дълбоки промени в организацията и в начина на действие на научните и стопанските органи и структури с оглед те да се превърнат в саморегулиращи се системи.

Всяка подобна система, след като получи определена цел и ресурсите за нейното изпълнение, трябва да действува според известния в кибернетиката принцип на „черната кутия". **Това означава тя да разполага с всички необходими права, съответствуващи на възложените ѝ цели и отговорности.** Висшестоящата организация не може да опекунствува и да се вмесва в нейната дейност. Тази организация може и трябва да изисква резултатите от работата на саморегулиращата се система, тоест резултатите на изхода, постигнати в съответствие със съществуващите закони и норми, да отговарят на поставените цели и предоставените ресурси.

Това неизбежно налага да се намери **правилно съотношение между централизма и демократизма при реализацията на постановката за собственика и стопанина в науката и в производството.**

Нужно е **широко да отидем** към прилагането на изборното и конкурсното начало, към действително превръщане на управленските органи в предприятието, в програмните научни колективи и така нататък в **органи на самоуправление.**

Нужно е следователно укрепване на единоначалието и неотклонно разгръщане на социалистическия демократизъм във всички саморегулиращи се структури.

Трето. Необходимо е да се утвърждават икономически отношения и механизми за активно участие в научно-техническата революция.

На нас сега ни е потребна **нова икономическа връзка** между човека и средствата за производство, между човека и държавата, между самите хора в производствения процес. **Връзка, която създава трайни интереси както в ръководителите, така и в изпълнителите,** както в ръководните органи, така и в трудовите колективи, за **поврат в отношението към научно-техническия прогрес, за високоефективен труд**

Digitized by Google

върху основата на научно-техническата революция.

Трябва да признаем, че възбуждането на нови интереси и тяхното съблюдаване на всички равнища — от държавата до отделния човек — **далеч все още не е осъзнато начало в нашата ръководна дейност.** Едва ли е нужно отново да се връщаме към предупреждението на Ленин, че новото общество не може да се изгражда, като се опираме само на ентусиазма на масите.

Решаването на проблемите на научно-техническата революция е невъзможно, без да се отчитат интересите на милионите хора — учени, специалисти, работници, селскостопански труженици, на всички слоеве в нашето общество. Ние няма да можем да постигнем целите си в науката и научно-техническия прогрес, ако не съумеем **правилно да съчетаем обществените, колективните и индивидуалните интереси, ако и тук не постигнем еднопосочност в тяхното действие.**

В доклада вече изтъкнах положителните последици от разработването и прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. **Но щом отиваме към дълбоки промени във всички сфери на нашето развитие, това неизбежно засяга и новия икономически механизъм.** Нещо повече, неговото преустройство трябва **не само да отразява** тези промени, но и **да тегли напред, да разчиства пътя** пред научно-техническия прогрес, **да стимулира** милионите за активно участие в научно-техническата революция.

Отчитането на интересите, както всички знаем, е най-тясно свързано с действието на закона за стойността и на съответните икономически лостове, със заплащането според количеството и качеството на труда и прочие. Става дума следователно за **обществени отношения,** които имат не само стопанско, но и голямо идеологическо значение, които опират до възпитанието на хората, до изграждането и реализацията на трудовия човек. **Може би именно тук новият икономически механизъм се нуждае от най-сериозно преустройство.**

И още нещо. Нашата работа далеч не свършва с усъвършенстването на икономическия механизъм. Не по-малко важно е всички ръководства и ръководители — от горе до долу — **да се съобразяват с него, с неговите изисквания, да не допускат никакво тяхно погазване.**

Примери в това отношение има много. Достатъчно е да напомня непреодоляната порочна практика да се обявяват за държавни задания набелязаните задачи в насрещните планове. Това убива и вярата, и желанието на хората да работят по-ефективно и по-качествено. Не е тайна, че създаването на бригади от нов тип, които трябва да работят на вътрешностопанска сметка, е все още в сферата на пожеланията.

Такива и други порочни действия, които заобикалят или погазват икономическия механизъм, пречат на пълноценното осъществяване на постановката за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Те не позволяват да се осъществява **замисълът на икономическия механизъм;** за съчетаване на обществените с колективните и личните интереси; за последователното провеждане на демократическия централизъм в трудовите отношения; за въвличане на масите в управлението на икономиката и на социалните процеси.

Като поставям тези въпроси, не мога да не споделя тревогата **от сериозното изоставане на нашата икономическа наука.** Разбира се, не подценявам значението на останалите обществени науки. Но именно икономическата наука е призвана да даде отговор на икономическите проблеми, да вникне в икономическите процеси, които протичат у нас.

Икономическата наука на социализма трябва да се изведе от сегашното ѝ състояние на просто преповтаряне на постановките на Маркс и Енгелс. От нея се изисква марксистко-ленинска смелост и прозорливост, задълбочено разкриване и осветляване на икономическите закономерности и икономическите процеси, които се разгръщат в етапа на изграждането на развития социализъм. **От нея ние основателно очакваме да стане икономическа наука на реалния социализъм.**

Както се вижда, въпросите на демократическия централизъм във всеки един от аспектите, които засегнах, са **жизнени въпроси на нашето социално управление, на нашата политическа организация, на нашия стил на работа и ръководство.** Ние искаме принципът на демократическия централизъм да стане още по-мощен, още по-съвършен инструмент за развитието и на партията, и на държавата, и на обществените организации. **Ние искаме този принцип да бъде още по-ефикасен и още по-надежден инструмент за развитието и управлението на икономиката, на нашия цялостен обществен живот.**

Ако не постигнем всичко това, ще продължаваме само да говорим за научно-техническа революция, да прибягваме до силови методи, които забавят нашето развитие.

Според мен ние дълго време неоснователно задържаме преустройството и усъвършенстването на политическата система на социализма, не я привеждаме в съответствие с новата обстановка и с новите задачи. Главното е, че не развиваме достатъчно настойчиво формите на социалистическата власт, не опростяваме структурите на организация и управление, не ги доближаваме до хората, не създаваме достатъчно условия за участието им във вземането на важни решения.

И може ли да бъде иначе, когато този процес обикновено го предоставяме на съответни компетентни органи и лица и разчитаме само на тяхната добра воля. Оказва се, че в повечето случаи те на думи се съгласяват с необходимостта от преустройства, но не отиват **по-далеч от козметични мерки.** Защото те се ръководят от свои криворазбрани ведомствени и лични

Digitized by Google

интереси, от стремеж да запазят **привилегиите на властта си.** В други случаи с нови решения се отива не към дълбоко преустройство, а тъкмо обратно — към утвърждаване на стари, отживели структури и методи на действие.

Изобщо създава се нова, наша социалистическа максима: „Отчитай се поновому, живей си постарому!"

Важна причина за бюрократични деформации е, че не опростяваме процесите в административното обслужване на гражданите, **че в управленските звена на администрацията и производството не се въвеждат или бавно се въвеждат съвременните научно-технически средства и особено електрониката.** А често пъти там, където започват да ползват електронноизчислителни и други средства, броят на служителите не намалява.

Другари,

Когато говоря за необходимостта от сериозни и последователни преустройства на организационните и управленските структури на политическата система на социализма у нас, правя това не от самоцелна любов към преустройствата, както някой може елементарно да си помисли.

Научно-техническата революция е обективен процес, който пронизва всички сфери на нашето обществено развитие и в който участвуват всички слоеве на нашето общество. И ние не можем следователно да не си дадем сметка, **че тази закономерност обективно предявява все нови и нови изисквания към формите на нейното управление и осъществяване.**

Научно-техническата революция не е и не може да бъде само дело на един управленски елит. Тя е дело на милионите хора. Затова нам са необходими такива организационни и управленски структури, такива промени в политическата система, които **органически съчетават инициативата на трудовите колективи от долу с инициативата от горе. Нашата задача като партия е не да пречим на този процес, а всячески да му съдействуваме.**

Другарки и другари,

Позволете ми накрая да засегна още един въпрос.

Като отделяме такова голямо внимание и толкова сили за научно-техническата революция, не се ли отклоняваме от разбирането си, че главният проблем на нашето развитие е човекът, че неговото формиране и благосъстояние са главната цел на социализма?

Не, другари, **ние не заменяме целта със средството.** Научно-техническата революция за нас не е самоцел. Тя е средство, и то **велико средство за прогреса на човека,** за облекчаване и обогатяване на неговия труд и живот; за умножаване на възможностите на човека да развива своите способности, своя талант, своето творчество. **Научно-техническата революция е средство, и то велико средство, за да изградим обществото, в което свободният и творчески труд на всеки човек ще бъде условие за свободното и творческо развитие на всички хора.**

Научно-техническата революция **ще ни позволи да издигнем на ново равнище нашата социална политика, да поставяме и решаваме по нов начин, с нови средства проблемите на развитието на човека, на неговия жизнен стандарт, на неговия всестранен материален и духовен напредък.**

С нова сила ще разкрепостим духа и енергията на нашия народ, ще извисим културата на цялата нация, ще умножим нейния интелектуален потенциал.

Научно-техническата революция ще даде възможност на младите хора да изпитат нова гордост и нова радост от труда, с още по-голямо дръзновение да се борят за осъществяването на комунистическия идеал.

Отново ще повторя: **изграждането на развития социализъм у нас означава да извършим научно-техническата революция. Да извършим научно-техническата революция — това означава успешно да изградим развития социализъм в Народна република България.**

С тези думи откривам дискусията на пленума.

Digitized by Google

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО

на другаря ТОДОР ЖИВКОВ, произнесено на 13 февруари пред пленума на ЦК на БКП

Другарки и другари,

Вземайки думата за заключително слово, искам да изкажа преди всичко **удовлетвореността на Политбюро от оживената и плодотворна дискусия,** която се разгърна на пленума.

Изрази се **пълно съгласие** с основните виждания и подходи, разработени в доклада и във встъпителното слово. Направени бяха **ценни предложения** както по отношение на теоретическите постановки, така и по практическите мерки за тяхното осъществяване.

Но онова, което особено заслужава да се подчертае във връзка с дискусията, е: **Централният комитет единодушно споделя необходимостта от коренно преустройство в нашата работа и борба за решаване на кардиналния проблем на общественото ни развитие — осъществяването на научно-техническата революция като органична част на изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.**

Искам да изкажа съгласие с направените тук оценки, че Политбюро постъпи напълно правилно, като внесе за разглеждане в Централния комитет доклада „За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България". Да, това е **правилно и навременно решение.**

Дискусията потвърди, че са налице необходимите условия новите виждания и постановки да се реализират в живота. Ние разполагаме не само със солидна материална база, но и със собствен опит в научно-техническия прогрес, с готовността и ентусиазма на българските учени и специалисти, на българската работническа класа, на българската младеж.

Какво накратко можем да кажем за нашата предстояща работа?

Първо. Всички ние, и Политбюро, и Централният комитет, ясно си даваме сметка, както пролича в дискусията, че **преустройството, което предстои да извършим, е не само мащабно и сложно. То е трудно.** Ще се наложи **да вървим и по непрокарани пътища,** ще се сблъскаме с много неизвестни.

Но ние пристъпваме към това крупно дело с **изключителна сериозност,** с ясното съзнание за неизбежните трудности, **твърдо решени** да извършим научно-техническата революция в името на хората и тяхното добруване, в името на социалния прогрес. Няма никакво съмнение, че Българската комунистическа партия като революционна марксистко-ленинска партия **и този път ще изгради в себе си качествата,** които ще ѝ позволят **да върви начело на народа в този обновителен процес.**

Второ. Всички ние си даваме сметка, че в осъществяването на научно-техническата революция Народна република България **не е сама.** Тя се опира на мощта на ця-

Digitized by Google

лата социалистическа общност, на мощта на нашата икономическа организация — Съвета за икономическа взаимопомощ, и особено на научно-техническата и икономическата интеграция с великия Съветски съюз.

Трето. Нашата партия, нейното ръководство, нейните кадри, добре разбираме, че за това дълбоко преустройство, което трябва да извършим, **историята ни е предоставила кратък срок.** За този именно кратък срок ние трябва **да изведем** страната на челните позиции на научно-техническия прогрес.

Имаме ли възможност да направим това?

Да, имаме!

Нашата страна, като социалистическа страна, **разполага с големи предимства.**

Ние можем целенасочено, планово **да концентрираме** огромни финансови, материални и други ресурси.

У нас, в условията на социализма, не действува принципът: „Спасява се, който може", както това е при капитализма. **Ние извършваме и ще извършваме научно-техническата революция в интерес на човека.** И ние трябва да направим всичко възможно, щото интересите на държавата да съвпадат с коренните интереси на народа, на трудовите хора.

Сега ние разполагаме с още **по-ясна национална стратегия за извършване на научно-техническата революция.**

Ето всичко това ни дава възможност пълноценно да използваме този кратък исторически срок, за да съединим органически социализма и съвременния научно-технически прогрес, **да изградим развито социалистическо общество в Народна република България върху основата на научно-техническата революция.**

Това ще бъде и наш принос в развитието и укрепването на световната социалистическа общност.

Другари,

Днес всички ние ще излезем от тази зала с **ясни перспективи и ново самочувствие.** Това самочувствие и тези перспективи трябва да станат самочувствие и перспективи на работническата класа, на селскостопанските труженици, на народната интелигенция, на нашата славна младеж, на комунисти и сдружени земеделци — на целия български народ.

Ние се захванахме с голямо, историческо дело, което под ръководството на Българската комунистическа партия ще изведе нашата скъпа родина на нови висоти по пътя към комунизма.

Digitized by Google

ПРЕОБРАЗУВАЩИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ТВОРЧЕСКИЯ ПОДХОД

Цялостната политика на нашата партия след Дванадесетия конгрес, всичко сътворено до днес, е тържество на априлския творчески подход. Под неговото благотворно влияние действува цялата система на социалното управление, този подход пронизва работата на партийните органи и организации, характеризира дейността на Централния комитет на партията, намери богато проявление в следконгресното политическо и теоретическо творчество на неговия генерален секретар.

Призивът сега е творческият подход да разшири своята територия, като обхване всички управленски равнища, да се превърне в характерна черта от личния стил на работа и ръководство. Вече не стои въпросът за възможността от всестранното приложение на творческия подход — потребността от него е очебийна; необходимо е да се използва мощната тяга, която ни дава той, за да бъдат решени задачи от най-голяма сложност и трудност.

Творческият подход е винаги конкретен: на него са чужди безплодното теоретизиране, дилетантството в науката и в ръководната дейност, формотворчеството и времеядството, неговото приложение ускорява превръщането на партийните директиви в социална практика, улеснява политическото зрение на партийните органи и организации спрямо значимите проблеми, спрямо противоречията в живота и им помага да ги преодолеят по-бързо и с по-малко разходи на енергия — физическа и умствена.

Приложението на творческия подход свързваме с по-голямата ефективност в партийната работа, с по-ярката резултатност на усилията на всеки комунист, на всеки ръководител; в края на кранщата с промяна, с изменение на съществуващото положение, с приемане на нови решения и набелязване на нови етапни цели.

И същността, природата на тази промяна можем да видим и разберем единствено върху историческото платно на стратегическите задачи, които решаваме на настоящия етап: повсеместна интензификация на народното стопанство чрез даване широк път на научно-техническата революция; приложението на новия икономически подход и внедряването на неговия механизъм, трайното утвърждаване на високото качество навсякъде и във всичко. Следователно касае се не за каквато и да е промяна, а за изначално, коренно преобразуване, отличаващо се с дълбочина и трайност на изменението; с набелязване на нови перспективи с оглед да се осигури непрекъснатост на революционния процес; със системна критична оценка на реалностите, на собствените сили и действия; с непрекъсната битка и сблъсък с противниците на промяната; със създаване на нова, още по-благоприятна

Digitized by Google

атмосфера в първичните партийни организации и в трудовите колективи за лична и колективна инициатива.

Подобно на Архимедовия лост творческият подход ни дава възможност да постигнем онзи поврат в нашето мислене, за който неколкократно напомня другарят Тодор Живков. Този подход ни разкрива и посоката на движението, на промяната: от старото към новото, от простото към сложното, от пасивното към активното, чрез по-висока квалификация към по-висока компетентност и по-голяма действеност. Нека не забравяме, че от просто мислене не може да се очаква сложно действие, както и нетворческото, стериотипното мислене не довежда до богатство на действията. Логично е творческото мислене да предизвика и доведе до творчески действия. Едното и другото са като два бряга на една река, в тяхното диалектическо единство се крие могъща преобразуваща сила. Творческото, а нека прибавим и революционното мислене, ако не, бъдат последвани от съответно поведение и действие, ще си останат пустословие, революционна фразеология; и обратното — ръководната дейност на партийните органи и организации, ако се лиши от творческо дръзновение, ще обеднее, няма да напусне коловозите на стереотипа, на шаблона.

Призивът за творческо мислене и действие е адресиран до всички: комунисти, сдружени земеделци, комсомолци, безпартийни. И те трябва да се убедят в историческата необходимост на този призив, в непреходното му значение. В съзнанието на всеки трябва да се изпише с едри букви: чрез творческо мислене — към ново политическо, идеологическо, социално и художествено творчество.

Творческото мислене се формира, усетът за творчество се възпитава. В това отношение потенциални възможности притежава идеологическата работа на партията. С нейната активна помощ следва да се вдигне семафорът на този нов творчески подход, като разкрива на масите неговата революционна природа, пропагандира неговите преобразуващи възможности, съдействува му да се превърне в стил.

●

Партийните органи и организации полагат значителни усилия да подобрят своята идеологическа работа, да бъде тя разнообразна, да се обогатява, за да достига височината на идеите и целите, поставени в партийните решения. И този факт е обясним, защото творческият подход на партията като цяло изключително много се нуждае от творчески подход в идеологическата работа. Тя, идеологическата работа, рискува да изостане, ако не измени, не направи качествен преглед на своя вътрешен арсенал от средства, форми, механизми и пренагласи всичко на новата творческа вълна. В речта си пред конгреса на съветските писатели, състоял се през септември миналата година, другарят Константин Черненко отбеляза: „Творческият характер на труда, творческият подход към работата трябва да бъдат днес отличителна черта на всеки интелигент — учен или инженер, учител или лекар, както, разбира се, и на всеки работник, на всеки колхозник, на всички, които честно и добросъвестно се трудят в името на процъфтяването на нашата велика родина“.

Всички социални дейности се нуждаят от творческо начало, идеологическата работа — най-много. И това е така, защото тя се реализира чрез хората и за хората. Безспорно пропагандисткото слово има за свой главен предмет партийната политика, постановки, решения, перспективите за изграждане на зрелия социализъм у нас, но негов пръв и единствен адресант си остава социалистическият труженик, с неговото сложно мислене и сложна душевност. Каквито и „умни“ и

Digitized by Google

„мъдри“ машини да интелектуализират нашия труд, пътят на партийната правда ще има една посока: от пропагандисткото слово към социалистическия съвременник.

И този единствен потребител на партийната пропаганда и агитация не търпи шаблона, скучните събрания, безинтересните лекции и публикации, анемичната псевдотеоретична продукция, която не открива нищо ново или предъвква стари истини по най-лош начин. Същият този потребител се отнася с пренебрежение и се дистанцира от сивата идеологическа продукция изобщо, той се отнася критично към подхода в работата на идеологическите кадри, не търпи стандартното, канонизирано мислене. В никакъв случай не може да приеме новите факти и явления, ако те му се обясняват по стар начин. „Новата проблематика — каза другарят Тодор Живков от трибуната на Дванадесетия партиен конгрес — изисква сериозни промени в тона и стила на пропагандата и агитацията. Голословните приказки, шумните хвалби, празнословието стават не само неуместни, но и нетърпими. Нужни са конкретност, съдържателност, отговорност за думите, за покритието им с реални дела, отговорност в диалога с хората.“ И пак от тази висока трибуна той призова за „засилване на творческия характер на идеологическата работа“.

Очевидно е за всеки, че тук не стои въпросът за избирателност от страна на партийните органи и организации, на идеологическите кадри спрямо творческия подход, спрямо творческото начало в тяхната работа, то е задължение, насъщо и свято. Като никой друг път към идеологическите кадри се предявява изискване за инициатива, за откривателство, за пораснал усет към новото, за висока борбеност с цел новите идеи и конкретни задачи да си пробиват по-бързо път. Защото творческото начало включва в себе си и високи нравствени добродетели като: целеустременост, настойчивост, за да бъде доведена една идеологическа кампания до успешен край, благороден сблъсък особено с равнодушието, с бягството на някои в така наречената златна среда, изисква себеотдаване, преодоляване на стремежа да се работи със занижени критерии, съзнание за риск в работата и готовност той да се приеме.

И, разбира се, революционна нетърпимост към отрицателните явления, решителни действия, за да бъдат демаскирани, независимо под каква форма се прикриват, пороци като кариеризма, егоизма, аполитичността, себеустройването, доносничеството и ласкателството, култа към личното за сметка на колективното, на общественото.

Натрупан е голям опит в борбата с негативните явления в нашия живот; битката ще продължи и за в бъдеще с още по-голяма упоритост, борбеност и настъпателност, като не трябва да се забравя, че идеологическата търпимост към тях подхранва растежа им, отрицателното им влияние. С идеологическа нетърпимост следва да се подхожда и към противоречията, към фактите и явленията, задържащи социалното развитие. В това отношение творческият подход може да намери най-широко приложение; да се разкриват и обясняват противоречията, да се подпомагат партийните органи с идеи и предложения, с варианти за решения, за да бъде изменена обстановката.

Както всяка партийна работа, така и идеологическата се изгражда на известна нормативна основа, това са Програмата и Уставът на партията, нормите и принципите на партиен живот, решенията и указанията на върховните ръководни органи на партията. В никакъв случай тази нормативна база не ограничава, не противостои на творческото начало. Нещо повече — познаването й обогатява кадрите, дава им политическа и идеологическа стабилност, помага им да формират свой

Digitized by Google

творчески подход на основата на другия, който има определящо значение — класово-партийния.

●

За да поддържа непрекъснато пламъка на творческото начало, идеологическата работа по места ще преодолява, ще се преборва, ще се отърсва от редица свои слабости, срещу които и досега се водеше борба, но не навсякъде с необходимата настървеност. И на първо място флагът на тази битка следва да се развее срещу формализма. Не трябва да се забравя, че формализмът е също начин на мислене и на работа, определен, конкретен подход, който характеризира мисленето и дейността на част от кадрите, стила на работа на някои идеологически звена, с тази разлика, че е безплоден, не довежда до действена промяна, до преодоляване на противоречията.

Отличителното за творческия подход е, че при него главно значение има целта, средствата играят подчинена роля, средствата обслужват постигането на целта, изпълнението на партийната задача. При формалния подход нещата са разменени: водещи са средствата, формите на работа, целта има подчинено значение. Тази обратна гледна точка променя и ценностите в партийната работа: на средствата се отдава по-голямо внимание, около тях се вдига организационна шетня и идеологическа шумотевица напълно според поговорката: „Не е важно каква работа ще се свърши, важното е как ще се пошуми около нея".

Затова най-често организаторската енергия, усилията на много кадри се насочват към видимата, към показната страна на една проява, на една идеологическа кампания; похабява се ценно време на трудовите хора за участие в многолюдни прояви, които най-често не вълнуват събраните, тъй като не докосват техните интереси.

Показността, парадността, организационният шум не са преодолени явления, въпреки че критичните оценки и изводи към тях не престават, макар че срещу тях са записани мерки в резолюции и решения.

Ръждивите петна на формализма се чистят бавно. Между многото причини, които го подхранват, можем да прибавим и още една: търпимост и либерализъм от страна на кадрите, примиренчество и недооценяване на материални и морални щети, които той причинява на всички управленски равнища, във всяка социална дейност. Едва ли е необходимо да се доказва, че формалният подход отвежда към влошаване на качеството на труда от всички видове, заменя действените мерки с полумерки, творчеството — с полутворчество, откривателството — с наподобяване на откривателство; предпочита лозунга вместо действието. И не трябва да се скрива, че съществуват рискове на някои места, сред някои дейци призивът за революционно мислене и действие да остане затворен в книгите и папките, да бъде отнесен от сивия поток на формализма и по този начин да се притъпи неговото острие за коренно, повратно изменение на нашите представи спрямо научно-техническата революция и нейното значение за сегашното и понататъшно развитие на производителните сили у нас.

Доколко и как ще почистим ръждивите петна на формализма в идеологическата работа е въпрос за друго — доколко и как ще ускорим бързината на творческия подход като начален тон във всички идеологически усилия.

●

Не съществува разномислие, че революционно-творческият подход е потребен, за да се усъвършенстват личният и колективният стил на работа и на ръководство; и още — да расте ефективността на идеологическото въздействие.

Digitized by Google

Трайното утвърждаване на този подход не е временна задача, случайно явление, а една постоянна грижа на партийните органи и организации. Тяхно важно задължение е да създават необходимите условия, онези обективни гаранции, които да стимулират развитието, обогатяването на този подход. На първо място между тези условия и гаранции бихме споменали социалнопсихическата атмосфера в първичната партийна организация, в трудовия колектив, сред управляващото звено. Безспорно това условие е от изключителна важност, за да покълни творческото мислене. Каквото е състоянието на вътрешните управленски и изпълнителски взаимоотношения, характерът на труда и заплащането му, боеспособността на първичната партийна организация, подобно е състоянието и на творческото начало във всяка работа. И обратното — динамиката на творческия подход, неговото всестранно проявление в живота на трудовия колектив е достоен свидетел на равнището и качеството на стила на всички ръководни и управленски звена, на кадрите.

Значително влияние за едно или друго състояние на тази атмосфера оказва личният стил на работа, личното поведение в живота на ръководния деец — партиен, стопански, административен. Най-често творческата нагласа у него се мултиплицира в творческа нагласа на ръководените от него, на неговите подчинени. Обикновено подобен ръководител остава в съзнанието на своя колектив и на своето поколение като мислещ творчески и създаващ условия за творчество у другите. Защото важна проява на творческия стил е не само твоето лично творчество, но как и доколко с твоя начин на работа ти като ръководител създаваш условия да се множи творчеството — научно, техническо, идеологическо, управленско, на ръководените от теб, на всеки един от колектива. Не трябва да се забравя, че там, където в стила надделяват субективизмът, себичните пристрастия и предпочитания, там гасне огънят на творческото начало.

Изключително значение придобива защитната функция на партийните органи и организации спрямо новаторите, инициативните в колектива, спрямо склонните към по-задълбочена критика, към отиващите на сблъсък с носителите на отрицателните проявления. Една нова идея, едно дръзновено предложение, което често пъти смущава стереотипния начин на мислене и на живот, се нуждаят не само от поощрение, но и да бъдат защитени от посегателствата на егоизма и завистта, от незаинтересованите от революционни действия, от проявите на формализма.

Творческото начало се нуждае и от материални гаранции. И най-възторжената подкрепа на рационализаторското движение например ще си остане голословие, ако не се създадат потребните материални предпоставки за опити, изпитания, внедряване; стимулиране на откривателството. Материалните условия и стимулите играят важна роля, за да се удължи творческият процес, придават жизненост на творческата устременост, съединяват личния интерес с обществения. Маркс предупреждаваше, че „лишена от интерес, идеята се засрамва".

Творческият подход, безспорно, не е ново явление в живота и в ръководната дейност на партията; на сегашния етап този подход се обогатява с по-голям динамизъм, всестранен обхват и въздействие. В много партийни организации е натрупан опит в идеологическата работа за творческо мислене и търсене.

Редакцията покани партийни работници от Софийската окръжна организация да коментират своя опит в организацията на идеологическата работа, да споделят свои мисли, идеи, предложения за преобразуващите възможности на творческия подход.

Digitized by Google

ПОДХОДЪТ: ТВОРЧЕСКИ И НЕТВОРЧЕСКИ

НИКОЛАЙ НИКОЛОВ
секретар на Софийския
окръжен комитет на БКП

Партийното изискване за високо качество навсякъде и във всичко се утвърждава като ръководно начало и в работата на идеологическите кадри от Софийската окръжна партийна организация. С висока отговорност пред нас стои проблемът да изменим своя начин на мислене и на действие, на убеждение и поведение, като се засили в тях революционната, преобразуващата страна. „Решителни стъпки напред — казва другарят Тодор Живков — ще направим само ако изменим коренно нашето мислене и нашия подход. Сега и във вътрешен, и в международен план ни е необходимо, бих казал, революционно мислене, необходимо ни е да знаем какво трябва да постигнем, как ще се заемем с него и как практически ще го направим. Не разберем ли това, ще губим време, ще тъпчем на едно място... Революционен обрат в мисленето и в подхода към задачите на нашето развитие ни трябва сега!"

Тези постановки поставят пред нас и нови отговорности, нови изисквания. Идеологическата работа, която практически вършим, рискува да не отговори на потребностите на живота, ако не промени своя тон, своя стил, своите механизми и форми на въздействие. И преди всичко своя подход. Очевидно е за всеки, че към новите явления не можем да подхождаме по стар начин, нито да използваме неефективни форми на работа. **Призивът за обрат в нашето мислене ние разбираме като призив за творческо отношение в ръководството и организацията на цялостната идеологическа работа, в дейността на всеки партиен орган, пропагандист, агитатор, на всяко идеологическо звено.** Творческият подход като стил на работа ще помогне на идеологическите кадри да достигнат висотата на идеите и на задачите, които партията поставя на настоящия етап, ще ускорява бързината на идеологическото въздействие; ще променя нашите критерии за ново и за остаряващо, за ефективно и за неефективно.

Идеологическата работа е динамичен процес. Всякога ли са динамични нейните форми, механизми, критерии?

Трябва да отбележим, че това преустройство в някои случаи не настъпва така бързо, както го желаем. Да вземем лекционната пропаганда в окръга. Сред преобладаваща част от кадрите битува разбирането, че хората са длъжни да слушат внимателно и да вярват безрезервно. По силата на това разбиране ние като организатори често пъти осигуряваме аудиторията не по потребности и желание, а по задължение. Случва се понякога част от темите на лекционната пропаганда да изгубят своята актуалност и политическа значимост, лекторите от предишни беседи да са познати като скучни, безинтересни, но всички те фигурират в нашите планове и програми и ние вместо да се преустроим, ги налагаме. Слушателите нищо ново не научават, но по силата на партийната дисциплина присъстват. Те са изправени пред свършения факт: нито интересно съдържание на лекцията, нито

Digitized by Google

нов начин на поднасяне, нито съобразяване с тяхното общообразователно и професионално равнище. Ефект има, но е с отрицателен знак. Изходът е един: да търсим и създаваме лектори, овладели ораторското изкуство, с подготовка и новаторско мислене; изказът им да бъде ясен, естествен, без да е натруфен и претоварен с чужди. Длъжни сме чрез „обратната връзка" да сигнализираме за качествена и некачествена лекционна дейност, да откликваме на мнението, изразено от слушателите.

В окръжната партийна организация има сполучливи опити за нови решения и търсения за оптимизиране на лекционната пропаганда. През цялата втора половина на 1983 г. в окръга се проведе научно-практически семинар на тема „Актуални проблеми на икономическата политика на БКП в Софийски окръг". Той беше организиран съвместно с ВИИ „Карл Маркс", АОНСУ, Селскостопанската академия и Републиканския съвет на дружество „Георги Кирков". Основната задача на семинара беше да осигурим широко разясняване, изучаване и усвояване проблемите на социално-икономическата политика на партията от специалистите и трудещите се на окръга. Формите на провеждане бяха съобразени със спецификата на общините, с техните потребности от научни познания в дадена област, които познания по-късно ще намерят приложение в конкретната практика.

Характерно за организацията на семинара бе ориентацията към диференцирани и специализирани срещи, беседи, обсъждания и кръгли маси с основни ръководни кадри и специалисти по отрасли: интерес предизвикаха научно-практическите срещи със специалисти по резултатите и проблемите при внедряване бригадната стопанска сметка. Съдържанието на въпросите, поставени за обсъждане на тези срещи, „сблъсъкът" с практиката повиши изискванията към научните работници. Те предварително бяха работили по проблемите, поставени от местните кадри, и при дискусията се очерта по-вярна картина на социално-икономическото положение в трудовите колективи, на социалнопсихическия климат в тях, ръководните кадри, специалистите добиха по-ясна представа за това, което им предстои в перспектива.

Контактът на специалистите от окръга с научните работници, осъществен по този начин, се съчета с възможността за консултации по отделни проблеми на стопанската практика, възлагане на разработки и внедряването им в производството.

Творческият подход и ефективността са взаимно свързани понятия. Като дейности те винаги се проявяват обединено. **Има ли творчески подход в работата, има и ефективност от нея, има ли ефективност, то тя неизбежно е породена от творчески подход.**

В идеологическата работа често гоним ефекта, а не ефективността. В масовополитическата работа например се прилага голям набор от форми и средства. Но как използваме тези форми и средства. Практиката сочи, че те не винаги са съобразени с конкретните условия. В много случаи преексплоатираме дадени форми, а като добавим и липса на съдържателност, емоционалност, обогатителни елементи, ефективността стига до своя антипод — неефективността. Губим ценно време и умствена енергия на десетки хора за най-различни безсъдържателни събрания, съвещания, тържества или най-общо мероприятия, които грубо отчитаме в брой. Разработваме програми, концепции с главна цел да бъдат представителни, да впечатляват, а самото изпълнение и възможностите за изпълнение отиват на втори план. Този стил на работа се налага и от проверяващите органи. Проверката започва винаги от документацията, доколко и как тя е разработена, подредена, впечатляваща. Папките имат едва ли не чудодейна въздействуваща сила

Digitized by Google

върху проверяващите и оценката никога няма да бъде отрицателна, независимо че резултатите могат да не бъдат положителни. Получава се една малка илюзия: ефектът е в писането, а не в крайния резултат. Всичко това обаче се отразява трайно върху стила, върху подхода на идеологическите кадри. Кара ги да заделят повече сили и време в писането, а не в постигането на резултата, да се занимават с формотворчество, с ненужна показност, вместо реални мерки за преодоляване на противоречията. Ето защо ние възпитаваме идеологическите кадри в окръга да преодоляват формалните измерители на идеологическото въздействие и да се върви по верния път: **безспорен критерий за идеологическата работа да бъдат само реалните стойности и изменения в съзнанието на хората и повишената им трудова активност.**

Единният политически ден в окръжната партийна организация се утвърждава като резултатна форма за пряка и обратна връзка с трудещите се. Но неговото планиране в рамките на една година и провеждането му всеки месец крие риска за формотворчество. Ежедневието е толкова динамично, че ни налага нови и нови решения. Ако ние не се съобразяваме с това, неизбежно ще стигнем до обемност, до пренасищане, до отчетничество без качество. Освен това не е задължително единният политически ден да бъде всеокръжен. Много полезно ще бъде, когато даден проблем разискваме в отрасъла — търговия, машиностроене, строителство, електроника или дори само в отделно предприятие и т. н. Подобно специализиране повишава отговорността на организаторите, довежда до дълбочинно разглеждане и усвояване на проблема, предварителната подготовка е по-целенасочена; резултатът — по-значим.

Изобщо в организацията и провеждането на идеологическите прояви сме длъжни да се ръководим от изискването „По-малко мероприятия, повече запомнящи се прояви". Ако в някои дейности повторението е полезно, в идеологическата работа повторяемостта отблъсква и вреди. Особено вредят схематизмът и еталонизирането на дейности и прояви. Думата ми е за обмяната на опит. Никой не може да оспорва неговата полезност, но когато той се прилага механично, без приспособяване, без съобразяване със специфичностите на обекта, може да се получи обратен резултат. И тук е нужно да подходим творчески.

В медодобивното предприятие „Елаците" работи многоброен и разнороден по образование, специалности и политическа принадлежност колектив. Производството е важно, работи се при трудни условия. За да привлича изпълнителски кадри в това производство, държавата определя дотации. Пред първичната партийна организация, пред стопанското ръководство стои нелеката задача: да се сплоти колективът, да се мобилизира неговата социална енергия така, че да изпълнява плана редовно и да се намалят, а в перспектива и премахнат държавните дотации. Опитват се някои масови форми на работа — събрания и производствени съвещания. Увеличават се и административните наказания — промените настъпват бавно. Тогава? Партийното бюро засилва индивидуалните форми на въздействие, но максимално, съобразено с особеностите на колектива. Изграждат се партийни групи и се осигурява политическо покритие на всички звена. Организира се целево съревнование между бригадите, което стимулира активност и заинтересованост. Водят се индивидуални беседи с първенците и с изоставащите. Остро и показно се изобличават недобросъвестните. По този начин е намерен верният път за овладяване на колектива. Сега, след като има колектив, след като психоклиматът е ведър и дотациите са ликвидирани, можем да прилагаме и класически форми, но пак с нюанси, налагани от особеностите на обекта на въздействие.

Digitized by Google

Важна изява на творческия подход в идеологическата работа е да се издигне нейната коригираща и санкционираща функция. Този въпрос не е достатъчно разработен и осветлен в нашата теоретическа литература, а оттам можем да си обясним и по-слабото му приложение в практическата работа. Убеден съм, че идеологическата „санкция", като излага на показ слабости и недостатъци, може да възпира и коригира неправилни действия, а понякога носи в себе си и по-силно възпитателно въздействие.

Неподозирани възможности за социален контрол са заложени в нагледната агитация. Неправилно е да се прилага само утвърждаващото начало в изработката на нагледната агитация. Отрицанието също може да утвърждава положителното в нашето ежедневие. Стенвестникът, тревогата, мълнията все повече отпадат като ответна реакция за нередности, провали, измами. Общественото, нагледното поругаване на лица, носители на отрицателни прояви, се избягва от криворазбран стремеж за ненакърнимост на човешкото достойнство. Изобщо в нагледната агитация съществуват неразкрити възможности и неразработени начини за въздействие. Поне засега това е дейност с най-ниска идеологическа възвръщаемост. И е така, защото подходът ни е доста примитивен. Някои дори стигат дотам, че слагат знак на равенство между нагледната агитация и идеологическата работа. Има ли лозунги и плакати, има и идеологическа работа. Звучи грубо и елементарно, но подобно разбиране съществува. **Винаги ме е озадачавал стремежът у някои кадри да окичват пътища, фасади и площади с грамадни платна и плакати. И вместо да действуват естетически и възпитателно, те вършат обратното.** Подобен подход е допустим само в централните зони на населените места и предприятията в дните на национални и международни празници. През останалото време нагледната агитация трябва да е на подходящо място. Нейното въздействие ще бъде по-силно, ако съдържанието носи белезите на конкретност, актуалност, ако има по-малко текст и повече образност. За това е нужна добра идея и естетически вкус.

При организацията на нагледната агитация в рамките на Петия национален преглед ние подходихме по този начин. С участието на специалисти — идеологически работници, художници, дизайнери, разработихме и реализирахме проекти за нагледна агитация в селищна система Елин Пелин. Пред идеологическите кадри от окръга организирахме показ за нагледна агитация в градска част, селска част, промишлено предприятие, училище, стопански двор, учреждение. Целта ни беше не да постигнем унифициране на вкусовете, а да дадем насока, която всеки да доразвие на територията, за която отговаря. Наскоро в Божурище проведохме семинар-отчет с изложба от фотоси на нагледни материали. Видя се, че показът в гр. Елин Пелин е създал новерни естетически критерии в идеологическите кадри. Разработените по нов начин нагледни материали по-успешно са провокирали личното и общественото съзнание.

Изборът на формите и средствата, изкуството да се намери найпрекият диалог в духовното общуване на партията с трудещите се притежават бърза и ефективна въздействена сила. Един пример от нашата практика: в село Говедарци сенокосът е тежка, трудоемка кампания. Без участието на цялото население в коситбата и прибирането на сеното е невъзможно качествено и в срок да се извършат видовете селскостопанска работа. В същото време се прибира и продукцията от личното стопанство. Как да се съвместят личните и обществените интереси и в края на краищата да се реши голямата обществена зада-

Digitized by Google

ча — прибиране на всичко, което земята е родила. Формите са най-различни. Влиза в действие и нагледната агитация, но не общо — призивно, а конкретно — задължаващо. На входа на стопанството е поставен плакат с въпроса: „С какво помогна в прибирането на реколтата, за да искаш услуга от стопанството?“ Така направо лозунгът обезоръжава този, който е настроен потребителски. Може да смути човека, да го върне от портала, докато не вземе участие в прибирането. Той само усилва постановката, че личното стопанство е продължение на общественото. Ето така разбирам конкретния, мобилизиращ и коригиращ характер на нагледната агитация.

●

Творческият подход в работата изисква инициативност у кадрите. Чакането на инструкции и указания „от горе“ е проява на ограниченост, вид застраховка от грешки. „Във всяка партийна организация, във всеки колектив — казва другарят Тодор Живков — възникват въпроси от местен, национален и международен мащаб, които изискват идейно осветление и отговор. В такива случаи не бива да се чакат указания „от горе“, а да се започва разговор с хората.“

Регламентацията в част от идеологическата работа е неизбежна, но не всичко се побира в регламента. **В Софийската окръжна партийна организация съществува атмосфера за широко проявление и развитие на инициативата, в която е заложено новаторско мислене и действие.** Дейността на идеологическите кадри не се сковава в строги организационни форми и шаблони. Този стил на работа намира проявление в организацията и провеждането на партийната учебна година. В звена, където слушателите са с по-високо образование, широко се ползва формата на консултация с лектор от специализиран институт. В някои курсове с ръководни кадри се стига до съвместни разработки на теми, свързани със съответното производство. Така беше организирано обучението на резервните и номенклатурните кадри на общинския партиен комитет в Ботевград, което напълно отговаря на изискването, поставено от XII конгрес на БКП за привеждане на идеологическата работа във все по-пълно съответствие с потребностите и изискванията на съвременния етап от нашето развитие. Обучението в тази община вече се организира не само в рамките на една учебна година, а в поредица от няколко години, с цел да се постигне системност и последователност.

След задълбочен анализ през първата година ръководството се спря на седем проблема в областта на организацията и управлението в производствените системи и териториалните единици. Предмет на изследване бяха многоцелевото развитие на комбинатите, вземането на управленски решения, информационното обслужване на ръководителите, бригадната организация на труда, производствено-техническата и социалната структура. При определяне на работните групи по отделните теми се вземат предвид професионалното направление, подготовката, интересите и възможностите на слушателите. Особено важен момент в обучението е формирането на активна позиция — интерес, убеждение и готовност на участниците със своята практическа дейност да допринесат за решаването на проблемите. Целта, която се преследва, е двояка — постигане на идеологически и социален ефект от обучението.

И още нещо, характерно за този подход — изследванията по всяка тема се извършват с участието на специалисти от съответното научно звено и се докладват на научно-практическата конференция в края на учебната година. Стремежът е пряко да се използват получените резултати в социалната практика или да бъдат база за по-задълбочени

Digitized by Google

изследвания в следващия период. По време на обучението се подготвят и някои изходни данни за изработване на плановете на деветата петилетка, като се държи на обвръзката между териториалния и отрасловия аспект на плана. Провеждането на такъв начин на обучение на ръководните кадри способствува за формиране на организационна култура, за изграждане на нравствени, политически и естетически качества, които са в услуга на задачите, решавани пряко от селищните системи и трудовите колективи. Разработките, с които се излиза на научно-практическата конференция, наред със своя аналитичен и изследователски характер имат и приложно-практическа стойност. За нас тази инициатива има по-голяма степен на ефективност и ние ще й дадем по-широк път.

●

Творчеството и творческият подход в решаваща степен зависят от кадрите, от стила на ръководителя и ръководещия ги партиен орган. В окръга могат да се посочат много примери за творческа зрялост, новаторско мислене, за целенасочена и активна идейновъзпитателна работа. Могат да се посочат партийни органи и организации, идеологически звена, идеологически кадри с натрупан опит в търсене и намиране на верни пътища в усъвършенствуване на идеологическата работа, които будят уважение и намират последователи. Но не за това искам да споделя мисли. Думата ми е за поддържане на „творческата форма“ у тези кадри. Изненадващо е, че те в голямата си част мислят и са готови да действуват творчески, но не го правят. Страхът от риска да не се сгреши ги въздържа от нововъведения. Импровизацията в добрия смисъл все още е табу за някои идеологически работници. Факторът време също играе въздържаща роля. Клишето, колкото и непригодно да е, не носи риск и е бързо приложимо. Щампата само се налага и мероприятието е готово. Възможно е да има неудовлетворени, излъгани, но не можем да се примирим с всеопрощаващото „така е прието“ и „така правят всички“. Другото, по-интересното, но и по-трудното изисква време, усилия, а и подкрепа. Ето кое е най-нужно за кадрите в идеологическата работа, подкрепа на новостите в работата, които усилват голямата правда, водят до премахване на обремененостите в дейностите и сценарните, ликвидират скучния жанр в проявите.

В подготовката на кадрите понякога допускаме едностранчивост. Повече наблягаме на тяхната професионализация, без да обръщаме достатъчно внимание на общата им култура. Теми, свързани с науката и техниката, с литературата, музиката, естетиката, риториката, живописта, езикознанието, са почти инкриминирани от нашите планове за обучение. Малко стимули използваме за усилване на самоподготовката по определени теми и усвояване на нужния обем от знания. Творческата дискусия и семинарните занятия не се водят свободно, а по сценарий, който ограничава мисълта и търсенето. А всичко това не съдействува да се развива творческото начало в пълна мяра.

Когато говорим за творческото начало, неизбежно стигаме до критериите за творчеството в идеологическата работа. Именно тук е важно да не съгрешим, да определим онези важни измерители, които ще дадат възможност на партийните комитети и организации с вярна партийна оценка да поощрят истински действената идеологическа инициатива и творчество и в същото време да спуснат бариера срещу посредствеността и формализма.

Digitized by Google

СТРЕМЕЖ КЪМ НОВАТОРСТВО

Всеки опит да се пише за творчеството като важно, преобразуващо начало в идеологическата работа крие определени рискове. Първо, защото проявленията на творчеството в тази сфера са извънредно многообразни, един характер има например творческият акт при създаването на идеологически ценности, друг — при тяхното пропагандиране, трети — при тяхното потребление и т. н. Второ, всеки творчески процес съдържа елементи на неповторимост, което го прави труден за описание. Трето, все още изследванията, посветени на творчеството изобщо и в частност на творчеството в идеологическата дейност, не са достатъчно богати. Има обаче един въпрос, по който и теоретици, и практици са съгласни — това е признаването важността на творческия подход, разглеждането му като един от главните резерви за по-нататъшното качествено усъвършенствуване на идеологическата работа на всички равнища.

До този извод води не само изучаването на партийните документи от последните години, но и анализът на конкретната идеологическа практика. Опитът на най-изявените пропагандисти, лектори, агитатори, докладчици и от нашата община показва, че те постигат трайни успехи в своята работа и значителни конкретни резултати не защото работят при специални условия или си служат с някакви особени методи, а главно защото имат творческо отношение към идеологическата работа, правилно оценяват нейните огромни възможности, непрекъснато я обогатяват с нови идеи и виждания, умело я свързват с конкретните задачи на трудовите колективи. Творчеството е един от най-важните и в същото време най-изменчивите и податливи на въздействие компоненти на организираната идеологическа дейност.

Независимо от динамиката на нашето развитие в близките години не могат да се очакват резки промени в структурата и формите на идеологическата работа и дори в системата за информационното обслужване на идеологическия актив, макар че тук приложението на компютрите открива съвсем нови перспективи. Обратно, възможностите за широко прилагане на творческия подход, за засилване творческия характер на идеологическата работа още съвсем не са изчерпани. В това ни убеждават големите различия, които съществуват между отделните пропагандисти. През последните години общинският партиен комитет провежда системни наблюдения върху работата на пропагандистките кадри от общината с цел да се изясни кои фактори най-чувствително влияят върху качеството на тяхната работа. Освен посещенията и обсъжданията на учебни занятия за тази цел извършваме проучвания чрез анкети, разговори с участниците в звената, анализ на личните творчески планове и атестирането на пропагандистите. Но даже и без специални проучвания не е трудно да се забележи, че **съществуват големи различия в организацията и качеството на занятията, обусловени изключително от личностните качества на пропагандистите, от наличието или отсъствието на творчески подход в тяхната работа.**

Положително е, че все повече се увеличава броят на пропагандистите в общината като д-р Кирил Димитров, Васил Вутов, Росица Димитрова и много други, чиято работа излиза извън традиционните рамки. В звената, които те ръководят, се създават условия не само за задълбочено изучаване на теорията, а и за изследване на реалните проблеми и отношения в трудовите колективи, придобиват се умения за

Digitized by Google

самостоятелен анализ на процесите и явленията в живота, правят се много целесъобразни предложения. Отделни пропагандисти с успех прилагат проблемно-изследователския подход в своята работа, което е белег не само за наличието, но и за високото развитие на творческите им способности. В същото време немалко учебни занятия, пък и други идеологически мероприятия в първичните партийни организации и трудовите колективи носят белезите на формализъм, провеждат се по метода „един чете, а другите не слушат", както се казваше в една вестникарска реплика.

От какво най-общо се определя и в какво се проявява творчеството в идеологическата работа? В това отношение бих посочил следните групи фактори: отношението на идеологическите кадри и актива към идеологическата дейност; наличието на достатъчно силни и трайни вътрешни мотиви за продуктивно и творческо участие в различните й форми; обективните условия, при които протича идеологическият процес; личностните качества и подготовката на идеологическите кадри и актива; качеството на партийното ръководство на идеологическия фронт.

Условията за засилване творческия характер на идеологическата дейност се създават още с подбора на идеологическите кадри и актива, с формирането на правилно отношение към тази дейност у всички звена и ръководни кадри.

През последните години традиционното разглеждане на творчеството като дейност, насочена само към създаване на нови ценности, отстъпва място на едно по-широко тълкуване, според което творчеството трябва да се търси в отношението на социалния субект към неговата дейност. В случая става въпрос за творчеството в широкия смисъл на думата, а не за такива негови форми като художественото и научното творчество.

За успешно участие в идеологическата дейност при съвременните условия са необходими много специализирани знания и умения, които не могат да се изградят без наличието на съзнателно и заинтересувано отношение от страна на кадрите, на актива, без постоянни самостоятелни усилия. Показателно е например, че най-често и системно търсят помощта на партийния кабинет най-добрите пропагандисти и лектори, които като че ли най-малко се нуждаят от помощ. Затова един от въпросите, на които общинският партиен комитет обръща най-голямо внимание, е проблемът за мотивацията на поведението и дейността.

За нас е много важно кадрите, които на практика участвуват в идеологическата дейност, да имат не само необходимата политическа и специална подготовка, но и съответна психическа нагласа, да работят с убеденост, че вършат важна, общественополезна дейност. Не е лесно обаче да се създаде подобно отношение у всички кадри. И при нас не бяха малко ръководните дейци, които по един или друг повод се стремяха да се отклонят от участие в онези форми на идеологическата работа, които изискват постоянна ангажираност и самоподготовка като политическата просвета и масовополитическата работа. С цел да се измени това положение общинският партиен комитет при оценката на кадрите започна да обръща много по-голямо внимание на тяхното участие в идейновъзпитателната работа, на умението им да работят с хората. Това доведе до значително подобряване качествения състав на идеологическия актив в общината. Сега над 90 на сто от членовете на групата докладчици и 72 на сто от пропагандистите имат висше образование, около 60 на сто са партийни и стопански ръководители.

Digitized by Google

Разбира се, и най-запалените и добре подготвени идеологически кадри се нуждаят от системна и целенасочена преподготовка. Това е и едно от най-изпитаните средства за повишаване на техния творчески потенциал. В общината от няколко години с успех се прилага единна система за обучение на ръководните и изпълнителските кадри, която включва редица специализирани форми за подготовка на пропагандистите, лекторите, агитаторите, зам.-секретарите на първичните партийни организации, отговарящи за идеологическата работа. Във всички форми за обучение широко място намират проблемите на методиката и ораторското майсторство; провеждат се редовно методически сбирки за обмяна на опит, организират се показни занятия при добри пропагандисти и др. Особени грижи полагаме за повишаване информационната култура на партийния актив, защото опитът ни убеждава, че макар творчеството да не е винаги право пропорционално на ерудицията, то е невъзможно без определен минимум от знания и овладени методически умения. В обучението на кадрите и актива по-системно се прилагат активните форми и методи — дискусии, разговори около кръглата маса, ситуационните методи, обсъждане на разработки на участниците. С голям възпитателен и практически ефект беше проведена дискусията „Изисквания към дейността на кадрите в условията на интензификацията". Интерес предизвиква и научно-практическата конференция на тема „Системният подход в борбата за високо качество", която сега се провежда в първичните партийни организации и трудовите колективи. Една от целите, които сме си поставили с нейното провеждане, е да се повиши ролята на идейновъзпитателната работа за формиране на мотиви за качествена работа у ръководните и изпълнителските кадри.

Положително е, че след Дванадесетия партиен конгрес темата за творчеството в идеологическата работа все по-често намира място в дневния ред на първичните партийни организации, включва се в тематичните програми за обучение на актива. Така в школата с основните номенклатурни кадри през тази година предвиждаме организирането на поредица от лекции и дискусии по темата „Научност и творчество в партийната работа", по време на които, естествено, ще се дискутират и въпросите за творчеството в идейновъзпитателната работа.

През юни 1984 г. съвместно с редакцията на вестник „Софийска правда" организирахме специален разговор на тази тема, който помогна да се изяснят преди всичко редица практически проблеми, да се доуточнят и прецизират някои понятия. Това бе важно, тъй като в много случаи призивите да се засилва творческият характер на идеологическата работа остават без реално покритие поради недостатъчната подготовка на кадрите, повърхностното и примитивното разбиране на нейните цели и функции от страна на някои ръководства. Лично мен ме безпокои обстоятелството, че в стремежа си да актуализираме идеологическата работа, да я доближим до ежедневието, започваме да се повтаряме, навсякъде и всички говорим едно и също по един и същ начин, а в същото време изпускаме от погледа си някои фундаментални проблеми на формирането на човешката личност, създаването и усвояването на нови духовни ценности, отговарящи на съвременните потребности. Все още се наблюдава превес на монолога пред диалога в идеологическото общуване с масите, рядко се стига до плодотворни дискусии, без които трудно може да си представим усвояването на революционен стил на мислене и действие, към което ни насочват теоретическите разработки и практическите подходи на др. Тодор Живков.

Съвременното производство, което все повече се базира на най-новите постижения на науката и техниката, предявява непознати порано изисквания не само към професионалните, но и към чисто човеш-

Digitized by Google

ките качества на работниците и специалистите. Напълно възможно е и за съжаление често се случва хора с висока квалификация да се занимават или да понасят тежкия ръчен труд, но не е възможно полуграмотни хора (от гледна точка на съвременните критерии) да интелектуализират производството и внедряват научно-техническия прогрес, с което призивите за високо качество ще бъдат без особена стойност. И в някои наши предприятия се сблъскваме с парадокса да се правят инженерни проекти без инженери, защото ги няма. Анкетните проучвания с ръководните стопански дейци от общината показват, че почти половината от тях не са запознати с най-добрите постижения в своя отрасъл в другите страни. Още по-лошо е, че мнозина нямат амбиция и нагласа да достигнат тези постижения, считат, че това не е лъжица за тяхната уста.

Тези примери показват, че независимо от положените усилия не сме обезпечили докрай идеологически изпълнението на една от най-важните партийни задачи. Действително не всички могат да правят открития, но всички могат и са длъжни да проучват и внедряват новите технологии и челния опит, да използват рационално наличната техника. Едно от най-резултатните идеологически мероприятия при нас се оказа обявеното целево съревнование между младежките бригади на рудник „Елаците" за достигане на най-добрите съветски постижения при работата със съответното оборудване. В случая сполучливо намерената конкретна цел беше подкрепена с конкретна възпитателна работа в самите бригади, която вече дава отлични резултати.

Общинският партиен комитет разглежда правилното определяне целите на идеологическата работа като един от постоянните и най-важни критерии за нейния творчески характер.

Да се разшифроват и конкретизират общите постановки и задачи в зависимост от местните условия и потребности, да се намери точната формулировка, възпламеняващият лозунг, несъмнено се изисква творческо мислене и творчески подход. Не един път сме имали възможност да се убедим в голямата мобилизираща сила на идеологическата работа, когато тя се води в името на високи, но реалистични цели. През октомври 1984 г. в Етрополе се проведе IV национален конгрес по ортопедия и травматология с международно участие. Очаквахме видни учени от повече от 20 страни. Налагаше се в извънредно кратки срокове да се завършат редица обекти — хотел със 150 места, новата база на клиниката по ендопротезиране, нов градски парк и десетки още по-малки обекти, с други думи, трябваше да се вдигне цялото население. И това действително стана — ежедневно в благоустройствените мероприятия се включваха по неколкостотин души — ученици, служители, пенсионери, строителни работници.

Не може да се каже, че изобщо не сме използвали административни мерки, но основното беше конкретната разяснителна работа с хората, за да почувстват всички, че конгресът има не само чисто научно, а и важно политическо значение, че става въпрос да се демонстрират на практика предимствата и възможностите на реалния социализъм. За разлика от много други случаи цялата масовополитическа и индивидуална работа се водеше в името на съвсем конкретна цел — точно се знаеше какво трябва да се свърши всеки ден и кой трябва да го свърши. Намерени бяха подходящи морални стимули. Предварително се знаеше, че за най-добрите ще бъде организирана екскурзия до Съветския съюз, по радиовъзела ежедневно се поощряваха тези, които работят добре, и се отправяше остра критика за всяка допусната слабост. В случая няма нищо смайващо и непознато като начин за идеологическо въздействие, но резултатите надминаха и най-оптимис-

Digitized by Google

тичните прогнози. За няколко месеца градът доби нов облик, порастнаха самочувствието на хората, привързаността им към родния край, гордостта, че са негови жители.

Друг важен показател за уменето творчески да се подхожда към идеологическата работа е диференцираният подход към нейната организация и ръководство. Диференцираният подход обаче не означава само да групираме хората, които са обект на идеологическата работа, според тяхната възраст и професия или според работната им смяна, както често се получава на практика. Неговите предимства могат да се реализират само ако успеем да диференцираме съдържанието и формите на пропагандата и агитацията, на лекционната пропаганда и т. н., като ги съобразим в максимална степен както с интересите на участниците, така и с техните интелектуални възможности. Общинският партиен комитет се стреми да обхване в специализирани форми за идеологическо въздействие преди всичко специалистите, бригадните ръководители, културно-творческата интелигенция, младежта. С учителските кадри от общината например се провежда лектория „Актуални проблеми на образованието в съвременния свят"; с инженерно-техническите кадри — „кръгли маси" и дискусии по проблемите на научно-техническия прогрес и качеството; с комсомолския актив — поредица от проблемно-тематични цикли, последният от който е на тема „Възпитание и самовъзпитание на личността". Много добри резултати дават провежданите ежегодно консултации на актуални проблеми на икономическата и социалната политика на БКП с участието на изтъкнати наши учени и специалисти.

Важен елемент на диференцирания подход е правилното структуриране на идеологическата дейност — какви мероприятия да се провеждат на общинско равнище, какви в трудовите колективи и първичните партийни организации, какви в бригадите и кои проблеми да се решават чрез индивидуалната политическа работа. В това отношение обективно се наблюдава една позната картина — достатъчно и предостатъчно идеологически прояви на общинско равнище; по-беден идеологически живот в първичните партийни организации и най-беден в бригадите, в комсомолските дружества и профорганизациите. Затова усилията на общинския партиен комитет сега са насочени към повишаване интензивността и обогатяване на идеологическия живот преди всичко в трудовите колективи. Качествен скок беше отбелязан в провеждането на трудовите ритуали, особено за даване име на младежки бригади и посрещане на новопостъпващи млади работници. С голям идеологически заряд са проведените разговори за качеството на продукцията и услугите в завод „Прогрес", тържеството, посветено на лауреатите на Димитровска награда от научно-производствения стопански комбинат „Етропал" и др.

Един от най-сигурните белези за творчески подход в идеологическата работа, както и във всяка човешка дейност е оптималното съотношение между цели и средства. Видният съветски държавник М. И. Калинин казваше, че **възпитанието на хората не търпи никакъв шаблон, дори и хубав.** Да, идеологическата работа е несъвместима с рутината, шаблона, формализма, празнословието. За да насажда революционен стил на мислене и действие, да формира творци, тя самата във висша степен трябва да има творчески характер.

Иван ЙОТОВ
първи секретар на общинския
партиен комитет — Етрополе

Digitized by Google

ОБРАТНИЯТ ЗНАК

И формализмът е подход, но за разлика от творческия е белязан с обратен знак. Той съпътствува нашата дейност — управленска и изпълнителска, част е от нашето ежедневие и често съм се чудил колко трудна и упорита е борбата с него. Безспорно формализмът в партийната работа, особено в идеологическата, намалява ефективността на въздействието.

От неговото влияние не е застрахована и нашата заводска партийна организация. Проявленията му са най-различни, независимо че нашето производство — електрониката, е в авангарда на националната ни икономика и заема стратегическо място в нейното развитие. Именно в тази авангардна област на народното стопанство най-силно се мотивира задачата за постигане на революционно мислене и действие както на ръководните органи в завода, така и на отделната личност. Това изискване се налага от обстоятелството, че тук новостите идват бързо и се нуждаят от бърза реакция спрямо тях, от бърза нагласа на съзнанието на всеки; забавянето, лошото изпълнение ще ни открият следите на формалния подход, когато непременно се цели да се демонстрира активност, без тази активност да доведе до сериозни изменения.

Високата интелектуализация на производството при нас поражда другата необходимост — от по-висок интелект на работниците, инженерите, ръководителите; тази претенция се предявява с много по-голяма сила към комунистите. Потребността от научни познания, от високи професионални знания и качества, от творчество в работата расте непрекъснато. И ние сме срещали не един и не два случая, когато посредствеността се мъчи да се прикрие зад „новаторството", научността — зад лъженаучността или наподобяването на научност. И партийната работа не отмина практиката да се съставят сложни програми и концепции, когато нуждите изискват по-опростени варианти.

За някои наши идеологически кадри формотворчеството е още неизживяна болест, при тях съществува разбирането, че повечето форми на работа непременно довеждат и до по-богат живот на партийната организация, на трудовия колектив. Неотдавна имах случай да се запозная с типичен пример на формотворчество. Един от нашите пропагандисти, икономист по образование и на отговорна длъжност в управлението на комбината, дълго време преди това работил в статистиката, беше разработил такова „богатство" от таблици, анкети, с такива подробности и нюанси, за изготвянето на които беше необходим не само неговият голям труд, но и заангажирането на времето на няколко още специалисти, а освен това и на художника. Всичко това беше очевидно излишно и ненужно. Изкушавам се да споделя мнението си, че ръководени от същите желания на нашия „старателен" пропагандист, в много случаи ние създаваме „системи" за отчитане на идеологическата работа, които на практика пречат на живата връзка с хората. Имах един особен случай на делничен разговор с наш активист, който ми изброи колко картона за работата на пропагандиста и звеното за политическа просвета искаме, колко формуляри попълваме за отчитане индивидуалната си работа с хората като членове на агитаторските колективи, за политическите настроения и общественото мнение, колко входящи и изходящи дневници и т. н. водим и направи

Digitized by Google

сметката каква част от времето за истинска работа с хората отнема това. Упрекна ни като партийни ръководители, че се задоволяваме, че това като че ли ни успокоява. „Не ви ли е известно — каза той, — че ако поискаме, най-лесно можем да ви излъжем именно с документите. И нима вие нямате друга възможност сами да установите дали правилно работим с хората, за възпитанието на трудовите колективи. Та нали за прегледа на документите ви е необходимо много повече време."

В арсенала от средства за идеологическо въздействие върху членовете на трудовите колективи особено важно място при нас заема системата за изучаване на общественото мнение, за работата с жалбите, сигналите и работническите предложения, за своевременното информиране по основните външни и вътрешни събития, по производствено-технически и търговски въпроси. Наред с положителните резултати в действието на тази система натъкваме се и на сериозни недостатъци. Формализмът тук идва от неумението да се съчетаят в ежедневието постоянните трудови задачи със задачите за разясняване, от липсата на компетентност по проблемите, от липсата на материално-техническа база и не на последно място — от неразбирането понякога от стопанските ръководители на значението на процеса „знание—убеждение—мотиви" за крайния ефект от трудовия резултат и особено за неговото качество.

Нерядко формализмът се заражда със самия документ, който по решение на горестоящите органи трябва да изучаваме и изпълняваме. Най-често това са случаите, когато по принцип проблемите, които се разглеждат, са теоретически задълбочени и правилни, но без да са съобразени с обективните възможности за приложението им по места, без да сме си отговорили положително на въпроса дали са назрели условията за приложението им.

Едно от много опасните за идеологическата ни работа лица на сегашния формализъм е обявяването за шаблон, за консерватизъм на онези основни принципи на партиен живот, на партийно ръководство, без които не би имало партийна организация. Технократическият подход в разглеждането и оценяването на нещата и явленията също води до надценяване на задачите за сметка на усъвършенстуването на човешката личност, в края на краищата се стига до подценяване на социалното и политическото развитие на трудовия колектив.

На практика технократизмът превръща партийното събрание в производствено съвещание, засилва авторитарния метод на ръководство, подменя колективността с налагането на едноличното мнение, кара горестоящите органи в йерархията на промишлеността да пренебрегват партийните организации и комитети, поставя административните ръководства и ръководители над тях и на практика деидеологизира колективите. По-страшен от този формализъм няма. В този смисъл формализмът се самовъзпроизвежда. Случаи на подобен формализъм в работата ще се намерят и при нас в електрониката, когато се вземат решения за нейното развитие, без да се взема мнението на специалистите и на подчинените ръководни звена, които носят не по-малка политическа и стопанска отговорност.

Особено силен катализатор за по-честото откриване на формализма в нашата работа и сблъсъците с него станаха задачите, които постави пред нас Националната партийна конференция за повишаване на качеството.

В по-голямата си част нашите кадри и микроколективи изживяха декларативността или, както често казваме, „ураджийското си време", но все още има случаи на скриване на значимостта на задачите зад шума около тяхното изпълнение — организационен и идеологически шум вместо ефективна работа. Такъв типичен пример сме имали за

Digitized by Google

вдигане на голям шум около привидното успешно увеличение на рандеманите на произвежданите прибори, което стана благодарение на занижените планови рандемани въз основа на създадените условия още с провеждането и приемането на пробната серия, в процеса на внедряването им в редовно производство. Това е един от типичните случаи на формализъм в производството, свързан с типичния идеологически шум и с отчитането на нереални идеологически резултати. Целта е да се отчитат икономически и производствено-технически достижения, които не само че не са резултат на нашата пряка възпитателна работа, но които не са реален плод и на труда и усилията на колектива.

Нерядко в подобни случаи пред работници и специалисти, вместо един истински образец за подражание се издига една форма.

Неумението да направим задълбочен и точен марксистко-ленински анализ в отделните случаи или користните цели, на всяка цена да си припишем несъществуващи успехи, а значи и да се облагодетелстваме материално и морално, довежда до величаенето на формата. Така се получава, че тръгваме от уж дребното, от ежедневното, за да стигнем до момента, в който вече не усещаме как формализмът е проникнал в най-съкровената ни същност и като проявление в идеологическата ни позиция.

И тогава вече преставаме да забелязваме декларациите в докладите, в плакатите, празните лозунги и фрази, които се мъчат да ни убедят в правилността на нещо, в което отдавна сме убедени; и декларативността е за партийната политика, но тя няма необходимите елементи на конкретност, не държи сметка за специфични условия на отделния колектив, липсва необходимата сила и творческо проникване в политическата и човешката същност на нещата и явленията, така че по същество декларативността не помага на партийната политика. Излишно е да подчертаваме факта, че занижените критерии на тези, които оценяват нивото и значението на един такъв плакат, доклад или подход, даването на висока оценка или задоволяването с общото, декларативното, с формата и неумението да се прилагат партийните критерии, са „прекрасната“ атмосфера за процъфтяването на формализма.

Нашият партиен комитет си дава сметка за голямото значение на високите критерии спрямо всяка работа и се стреми да възпитава кадрите в този дух. В този смисъл по-високото качество на нашите форми и методи на работа, на всички наши усилия ние виждаме и измерваме в сплотеността на колектива, във високото качество на продукцията.

Сега, когато партията призовава всички нас към творческо мислене и действие, трябва да се замислим много сериозно върху това, дали не заставаме само формално в редовете на мислещите революционно. Много ме вълнува и продължава особено силно да ме тревожи днес големият въпрос за пробивността и пробивните личности. Няма ли големият смисъл на постановката за революционно мислене и действие да се асимилира от формализма, да проникне в нас под знамето на фалшивата борба с формализма, да се развихрят още повече комбинаторите, лъжетворчеството и псевдонаучността.

Да не допускаме това сред нас — ето голямата и революционна задача на идеологическата работа.

Георги НАКОВ
секретар на партийния комитет
при Научно-производствения стопански
комбинат по полупроводникова техника — Ботевград

Digitized by Google

ПРОПАГАНДИСТКОТО МАЙСТОРСТВО

С пропагандистка и лекторска дейност се занимавам повече от 20 години. Ръководил съм различни звена: лектории, школи, семинари и др. В последните пет години ръководя семинар в АПК „Искър" — Своге.

В учебното звено са включени комунисти от различни специалности и на различни отговорни длъжности в управлението на агрокомплекса. Това са агрономи, зоотехници, счетоводители, инженери, икономисти, ветеринарни лекари и др. Общият брой на участниците е 25 човека. Преобладават служителите с висше образование, трима са с двегодишна следдипломна квалификация, някои — със средно специално. Макар че всички са свързани със селскостопанското производство — едни непосредствено, други опосредствено, то съществуват доста различия в степента на усвояване, на възприемане на отделните проблеми, което е свързано с тяхната професионална нагласа. И въпреки това в семинара се постига еднакво отношение към подхода на разглежданите проблеми, а също и към тяхното приложение в непосредствената практика. През миналата учебна година изучавахме лекциите на другаря Тодор Живков, изнесени пред преподавателите и слушателите в АОНСУ, а през тази година — встъпителното и заключителното му слово пред Националната партийна конференция. Този материал предизвика голям интерес сред участниците в семинара и породи идеи и инициативи за практически действия, за решително издигане на качеството на селскостопанското производство в АПК по пътя на внедряването на науката и челния опит.

Семинарът е определен като базов на общинския партиен комитет в Своге. Това предполага, на първо място, аз като пропагандист да се готвя добре и, на второ, по-задълбочена работа при подготовката на звеното за новата учебна година. Убедил съм се, че за да се постигне високо качество на пропагандисткия труд, трябва обезателно да се започне с разработката на личния творчески план на пропагандиста. На този въпрос обръщам голямо внимание, за това ми помага и програмата, която се изпраща от отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП, разработените тезиси, набелязаните форми, методи и средства, които ще се използват във всяко занятие.

Пропагандистът трябва да се съобрази не само с образователния ценз, но дори и с възрастовия състав на аудиторията, тъй като досегашната практика показва: в по-младите творческата изява е по-активна, обаче често при тях не достига производствен и социален опит. С това искам да отбележа, че разработката на личния творчески план на пропагандиста е задължително условие и предпоставка за плодотворна работа. Ако планът не се одобри от аудиторията, не се обсъди и анализира, не се съобрази с вижданията и идеите, макар и в по-общ вид, то не би бил пълноценен; преди започването на занятията се обсъжда и приема в заседание на партийното бюро; така обогатен, той се превръща в работна пропагандистка програма.

Оттук нататък вече започва предварителната подготовка на всяко занятие и неговото провеждане. От една година се наложи аз като пропагандист да разполагам и със свой помощник или асистент. В

Digitized by Google

нашето звено бе определена Румяна Николова — икономист. Работата на помощника е доста разнообразна; той припомня на онези слушатели тематиката, по която ще работят, при отсъствие замества пропагандиста, сътрудничи и по други въпроси.

Искам да споделя, че при подготовката на лекциите или на експозицията по дадена тема особено внимание отделям на картичките с анотация. Най-важното от всяка книга, монография, статия и т. н., която има значение за темата, по която трябва да се готвя, го конспектирам; записвам заглавие, автор, издателство, година на издаване. След като съм прочел литературата и съм подготвил анотация за всяка книга, тогава вече пристъпвам към плана на темата. В него засягам предимно въпросите, които ще разгледаме на семинара. В конспекта, който разработвам, вече давам отговорите на въпросите. Всъщност правя един кратък преразказ, който ме улеснява в по-нататъшната ми работа.

Отделям много внимание на увода и на начина, по който запознавам слушателите с разглежданата тема. От него много зависи да се „прикове" вниманието на аудиторията. Уводът, както и следващите раздели, са свързани с логическа последователност, за да се поддържа непрекъснато вниманието на слушателите. Винаги съм се стремял да използвам достатъчно спомагателен материал, но не прекалено много. За разлика от някои пропагандисти аз считам, че прекомерно многото цифри, факти, извадки, цитати и пр. не винаги са свързани с получаването на висока ефективност.

Подходът ми е бил: от простото към сложното, от лесното — към по-трудното, от познатото — към непознатото и т. н. Стремя се да има точна формулировка и завършена мисъл.

Заключението се стремя да настъпи като логически резултат на изложението, т. е. да се яви като резюмиран отговор на въведението и изяснените въпроси. Наред с това обръщам внимание и на съотношението между увода, изложението и заключението. Тук няма еднаквост за всички теми, а зависи от целта, която си поставяме, и от самата тема.

Аудиторията на семинара е доста активна. Тази активност трябва да я поддържа и направлява пропагандистът, а това ще рече, че трябва да се познават интересите и начинът на мислене на всеки участник. В зависимост от това мястото на диференцирания подход е именно тук. Именно чрез тези идеологически и логически похвати постигам една повишена активност у слушатели като Цветко Гьонов, Мито Савов, Сашо Николов, Ганка Петрова и др.

Спазването на логическата последователност и логическите изисквания довеждат до правилни заключения по интерпретирания тезис и неговата аргументация. Считам, че тази логика е задължителна при всяка аудитория при спазването на изискванията за нейното равнище.

Няколко думи за отражението на партийната просвета в трудовия колектив. Тази рефлексия не винаги настъпва автоматично или бързо. И все пак настъпва. Особено добре се появява след практическите занятия. Няма да се спирам на подготовката им, но тя е изключително важна особено с предварителното определяне на комисии и на работни групи. Тези комисии съставяме от различни специалности: агрономи, зоотехници, икономисти, ветеринарни лекари и имат задача да записват и обобщават всички направени предложения, изказани идеи, критични бележки. Тези предложения по-късно се обсъждат в първичните партийни организации и след това в управителния съвет на АПК. Много от тях се приемат като целесъобразни и необходими. Те обикновено и най-вече са свързани с качеството и интензификацията на селскостопанското производство.

Digitized by Google

На практическите занятия нашето учебно звено разглежда въпроси, които са свързани с комплексния подход при въвеждането на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка и поспециално изграждането на бригади от нов тип в АПК, още въпроси на интензификацията на селскостопанския труд. Считам, че учебното звено в известен смисъл се явява като учебно и научнопрактическо звено в АПК, като помощен орган на партийната организация за практическо приложение на политиката на нашата партия.

За успешната дейност на семинарните занятия и протичането им на сравнително високо ниво голям дял имат участвуващите в него като Иван Макавеев, Мито Савов, Цветко Гьонов, Ганка Петрова, Снежана Райкова и др. При едно сръчно техническо осигуряване, осъществявано от Николина Петкова.

Успехите на нашето звено се дължат на партийното бюро, партийния секретар, които непосредствено се интересуват и следят за работата на семинара, като периодически се разглежда неговата дейност в събрания на партийната организация; непосредствена методическа помощ получаваме и от партийния кабинет на общинския партиен комитет в Своге.

В моята работа много ми помогна курсът, който завърших във факултета към Софийския университет „Климент Охридски" за подготовка на лектори, пропагандисти и агитатори. Научната подготовка и практическите занятия, които се провеждат там, са на високо равнище. Наученото във факултета се стремя да прилагам в моята пропагандистка практика. Въпреки това, струва ми се, че трябва постоянно да се усъвършенствува пропагандисткото майсторство. Има разлика между пропагандисткия и лекторския труд. Тук според мен трябва да се открои диференциацията между лекторското и пропагандисткото майсторство.

Днешната аудитория е с богата информираност — тя притежава високо интелектуално ниво. Ето защо считам, че онези научни институти и учреждения, които са съпричастни с пропагандисткото майсторство и неговото усъвършенствуване, трябва да обърнат по-голямо внимание на проблемите по издигане на пропагандисткото майсторство, изучаване на неговите закономерности, обмяната на положителния опит.

Тодор КОЦЕВ
пропагандист

Digitized by Google

В РИТЪМ СЪС ЗАДАЧИТЕ

Новите идеи, съдържащи се в решенията на партията за интензификация на народното стопанство, в борбата за високо качество на продукцията и приложението на новия икономически механизъм, са ключови проблеми, които възникват с голяма острота и категоричност.

За първичната партийна организация в трудовия колектив на минодобивното предприятие „Елаците" — Етрополе тези проблеми са много по-сложни, трудни и всеобхватни, но не и неизпълними. Ние ясно разбираме, че тяхното решение изисква обединените усилия на всички изпълнители, ръководители, специалисти, на комунисти и безпартийни. От партийното бюро те пък изискват конкретни разработки, за да бъде издигнат на нова висота вътрешнопартийният живот, включително идеологическата работа в колектива. Особено да се издигне равнището на идеологическото творчество с оглед икономическата и социалната стратегия на партията да достигне до всеки ръководител, работник, служител, специалист. В отделните етапи от съществуването на предприятието може да се каже, че първичните партийни организации добре са се справили с тези задачи. Много вярно, точно и своевременно са систематизирали по актуалност отделните проблеми, за да се стигне в настоящия момент до тяхното изпълнение и да се премине към усъвършенствуване на създадените системи, методи и форми.

Етрополският рудничен производствен участък на „Елаците" е нов, едва отбелязал първите си крачки в редиците на промишлеността, но вече мери ръст по показатели и успехи с редица изтъкнати трудови колективи от окръга и от страната. Той започна своя производствен път през 1982 г., и то с много проблеми и трудности от различен характер. Много време ни отне набирането на работници и на специалисти, при нас дойдоха на работа от всички краища на страната. Първоначалният вид на колектива представляваше маса от хора с различни разбирания, интереси и възгледи. Голяма част от изпълнителските кадри нямаше необходимата квалификация и на много от тях оборудването беше непознато. Суровите климатични условия, отдалечеността от населени места и разпръснатостта на обектите и цеховете на площ от десетки квадратни километри затрудняваха трудовата дисциплина.

Тези обстоятелства създадоха за партийното и за стопанското ръководство проблеми като: укрепване на колектива; повишаване квалификацията на работниците; значително подобряване на трудовата дисциплина. Без решаването на тези проблеми едва ли би могло да се говори за изпълнение на стратегическата задача, каквато при нас беше интензификацията на производството. Затова цялата дейност на партийното бюро и първичната партийна организация, на стопанското ръководство, на профкомитета и ръководството на Комсомола беше съсредоточена за преодоляване на тези противоречия. Значителен дял от трудностите се падна на идеологическата работа; тя бе насочена за непосредствено въздействие върху трудовия колектив.

За нас всичко беше ново. Нямахме готови форми и методи за работа и трябваше сами да ги създаваме, да търсим конкретни подходи и действия за постигане на най-добри резултати. Съставихме агитатор-

Digitized by Google

ски апарат, в който включихме най-добрите специалисти и ръководители от всички звена.

В инструктажите, в другите форми на обучение ние ориентирахме агитаторите да търсят и прилагат успешно индивидуален подход към всеки. Характерът на работата, разнородният състав на колектива по образование и възпитание изискваше да се подхожда индивидуално, да не се търпи шаблон. Периодически партийното бюро разглеждаше работата на всеки агитатор, обсъждаше методите и формите на въздействие и отчиташе резултатите. Информацията от идеологическите мероприятия се ползваше от стопанското ръководство за решаване на трудности от производствен характер; оказваше се съдействие в работата на агитаторите; предприемаха се корекции или се създаваха нови нормативи, правила и др.

Това беше почти едногодишен период на стабилизиране, обучение и усъвършенствуване, период на много усилия и творчество, през който укрепнаха партийните позиции в изграждането на колектива, а оттам — за преизпълнение на производствените задачи.

Резултатите от партийната и стопанската дейност през 1982 г. станаха солидна база през следващата година предприятието да предприеме двойно по-голям план в натуралните и стойностните показатели, да направи голяма крачка към достигане проектната мощност. Изникнаха нови трудности. Актуален, и то с голяма острота, стана въпросът за ускорена интензификация на мощностите и търсене и внедряване върхови постижения на техническия прогрес. Следователно и дейността на първичната партийна организация и партийното бюро освен в организационно отношение трябваше да се насочи преди всичко за решаване на тези главни въпроси.

Новите задачи наложиха значително да се подобри идеологическата работа сред колектива, да се засили партийният контрол, да се потърсят и внедрят нови форми за политическо и икономическо въздействие върху съзнанието на кадрите. Партийното бюро постави като основна задача на пропагандистите да променят формата за провеждане на занятията в партийните учебни звена, да се подобрят тематиката и методиката, за да стане учебният материал не само интересен, но и интересно поднесен на слушателите. Опитът ни показа, че съществуващата форма лекция — въпроси и изказвания, е скучно занимание, протича неинтересно. Партийното бюро реши учебните занятия да бъдат по-близко до слушателите, да се заангажира в тях всеки участник, темата да ползва и факти, и резултати от ежедневието на предприятието, от постигнатите успехи и перспективните цели. Като лектори се определиха всички началници на функционални звена начело с директора и неговите заместници, всички добри специалисти от цеховете. Предварително възлагахме на най-подготвения специалист или ръководител, чиято професия съвпада с темата на занятието, в резюме да разкаже теоретически въпроса, да даде сравнителни данни на резултатите и бъдещото развитие. След това други слушатели, също предварително подготвени, правят коментар по въпроси от темата, но със задължението да разкажат, да анализират как тези въпроси стоят и се решават при техния производствен участък. Примерите, фактите, сравненията и поднасянето на учебния материал непринудено и в свободен разговор, всичко това, свързано с нашите условия на производство, създаде във всяко учебно звено и занятие интерес и по-масово участие в обсъждането на темата. С тези решения партийното бюро превърна идеологическото съдържание на партийните решения в разбиране, убеждение и мотив за действие.

През настоящата партийна учебна година ние подобряваме условията и начина на провеждане на занятията; въвеждаме филмова тех-

Digitized by Google

ника, диаграми и други нагледни материали, с което не само слухово, но и зрително се въздействува на слушателите. По такъв начин ще спрем да поднасяме сухи теоретически въпроси, а косвено и непринудено ще се съсредоточава съзнанието на всеки член от колектива, ще се засили използването на практически факти и резултати от действителността, значително ще се подобрява възпитателната работа сред колективите на бригадите, цеховете и на предприятието, което е и една от главните задачи на идеологическата ни работа.

В условията на действуващия икономически механизъм проблемът за стопанската ефективност на производството стана все по-актуален за нашето предприятие. Решаването на този въпрос наложи ново пренасочване на специалистите и ръководните кадри към конкретни задачи, по-голямо активизиране на профсъюзната и комсомолската организация, мобилизиране на целия колектив.

Трябваше за кратък срок да се отстранят всички пречещи обстоятелства, да се набележат и изпълнят редица мероприятия, с които предприятието да излезе от условията на дотации и да стане рентабилно, с възможно най-голяма печалба. Това е задача номер едно както на партийното и стопанското ръководство, така и на всяко звено в предприятието. Какво предприе партийното бюро? Най-напред се зае тези отговорни социално-икономически задачи да бъдат разяснени. Главните усилия легнаха на агитаторския колектив. Всеки комунист, стопански ръководител, специалист стана възторжен агитатор в своето производствено звено, участък, отдел. Подготвяхме колектива и за една друга задача — пълното внедряване на стопанската сметка. Успяхме да повишим интереса на отделния работник и специалист към насрещния план. Направиха се 350 икономически, технически и технологически предложения, които постепенно внедряваме.

И сега в постигнатите резултати от колектива можем да видим приноса и на идеологическата работа, и на цялата дейност на партийното и стопанското ръководство. Още през миналата година плановата загуба за всеки период прогресивно намаляваше, за да стигнем в началото на 1984 година до планова печалба. За шестмесечието на миналата година при държавна задача за печалбата 499 хил. лв. ние постигнахме 968 хил. лв. Обществената производителност на труда нарасна с 23,28 на сто, а материалните разходи на 100 лв. стокова продукция са намалени с 3,86 лв. Внедрена е нова прогресивна технология чрез изменение на транспортната схема, приети са и внедрени десетки рационализаторски предложения, изменени са ефективно взривните работи и всички тези нововъведения имат икономически ефект за над пет милиона лева.

Постигнатите резултати показват, че с нашата идеологическа работа сме допринесли значително да се развие икономическото мислене, поведение и възпитание на колектива, да се създаде стремеж към усъвършенствуване на управлението особено в цеховете и бригадите.

Михаил ПЕНЧЕВ
зам.-секретар на първичната партийна организация
при рудничен участък „Елаците" — Етрополе

Digitized by Google

ДВИГАТЕЛИ НА АКТИВНОСТТА НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

СТАНЧО НИКОЛОВ

Сърцевина на партийните постановки за трудовия колектив са проблемите, свързани с разширяването на инициативата и творчеството на трудещите се, тяхната активност и отговорност, съзнателното им участие в решаването на проблемите на общественото развитие. Основни предпоставки за тази активност са усъвършенстуването на управлението и самоуправлението на трудовите колективи, разширяването на пряката и представителната демокрация. В трудовия колектив управлението се проявява като непосредствено човешко взаимоотношение. Тук и субектът, и обектът са представени от личности, а не от отделни институции.

В нашето динамично време особено важен елемент на управленската система на обществото ни е проблемът за взаимоотношението между трудовия колектив и социалистическата държава, между трудовия колектив и първичната партийна организация и др. В това направление се забелязват редица нови тенденции и проблеми. Повишава се например ролята на трудовия колектив като активен субект на управление и регулатор на обществените процеси. Това изисква по-нататъшно развитие на социалистическата демокрация. „Като марксисти-ленинци ние сме противници на представата за една абстрактна политическа демокрация, която няма икономическа база. Тя може да бъде силна и ефективна само когато почива върху здрави икономически основи, когато се опира на самия процес на производството.

За нас политическата демокрация има стойност само ако разширява възможностите за обществено-трудова и лична инициатива и активност на трудещите се; само ако се открива простор за дейността на трудовите колективи и личността в полза на общественото благо и заедно с това — за по-добро решаване на колективните и личните проблеми.“[1]

Във връзка с тази съвременна, новаторска марксистко-ленинска постановка на др. Тодор Живков на преден план излизат няколко про-

[1] Т. Живков, Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм, С., 1982, с. 413.

Digitized by Google

блема, свързани с работата на първичната партийна организация и с по-нататъшното развитие на трудовия колектив в новите условия.

Колективът и неговото управление стават проблем на цялото общество. Неговата роля, мястото и значението му силно нарастват. Без колектива сега не е възможно решаването на нито една що-годе значима социално-икономическа, политическа и идеологическа задача.

Съществено се изменят целите и функциите на самото управление. Те придобиват нови измерения и параметри. Наред с традиционните системи, подходи и действия на преден план излизат нови, съвременни, още по-значими. Засилва се потребността от приложението на политическия подход, на новия икономически подход и неговия механизъм, и то на микросоциално равнище и т. н.

Новите функции, цели и задачи на трудовия колектив налагат в управлението на производството и на обществото като цяло широко да участвуват всички трудещи се, рязко да се повишава социалната активност на отделната личност. Това пък изисква да се **разширява демократизмът.**

В трудовия колектив сега все по-ярко се изгражда организационната основа на социалистическата демокрация, на нейното развитие и усъвършенствуване.

Под непосредственото ръководство на първичната партийна организация **демократизмът в трудовия колектив се развива в насрещното планиране.** То се утвърждава като сполучлива форма за въвличане на всички членове на колектива в решаването на проблемите на производството, на социално-икономическото развитие на нашето общество.

Как практически подхождат партийното бюро и първичната организация в завод „Лиляна Димитрова" — София например?

На съвместно заседание партийното бюро, профкомитетът, дружественото бюро на ДКМС и стопанското ръководство приемат план за запознаване на трудещите се по бригади и цехове с държавните задачи и за събиране и обобщаване на предложенията за насрещния план. По време на обсъжданията в профкомитета се картотекират работническите предложения за всяка бригада и всеки цех и за другите звена от завода.

Основни критерии при изготвянето на насрещния план са изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП и програмната реч на другаря Тодор Живков, произнесена на Националното съвещание на партийния и стопанския актив през октомври 1981 година.

На общи събрания в цеховете приемат окончателния бригаден (цехов) насрещен план, а след това на общозаводско събрание партийната организация, профорганизацията, комсомолското дружество и стопанското ръководство представят насрещния план на завода. Така с общите усилия на трудовия колектив за 1984 година достигат ръст на обема на стоковата продукция 101,4 на сто, на съвкупната печалба — 102,3 на сто; намаляват материалните разходи на 100 лв. с 0,10 лв.; увеличават рентабилността на 100 лв. основни производствени фондове с 4,48 лв., а износа със 726 000 лв.

Под ръководството на партийното бюро разработват и програма за научноизследователски и инженерно-внедрителски проблеми и задачи на завода и програма за социалното развитие на трудовия колектив. Изпълнявайки стратегическия курс на партията за по-нататъшна интензификация и модернизация, в програмата включват 16 главни въпроса за динамично развитие на завода. Много задачи се внедряват и по линия на ИРД и ТНТМ.

В социалната програма предвиждат мероприятия по видове дейности, с които се цели да се подобри микроклиматът и да се създадат предпоставки за постигане на високо качество и рентабилност.

Digitized by Google

През годината периодично — в бригадите и цеховете всеки месец, а в завода всяко тримесечие — организират общи събрания за отчитане на резултатите от изпълнението на насрещния план, посочват положителните и отрицателните явления, постоянно го обогатяват.

В експлоатационното предприятие „Хаджи Димитър" първичната партийна организация насочва усилията на трудовия колектив към разработването на инженерните проекти и обвързването им с плана по техническия прогрес. Ударението поставят върху намаляването на материалните разходи. В бригадните разработки предвиждат мероприятия: за намаляване на разходите от горива и смазочни материали — постъпили са 186 работнически предложения с икономически ефект 56 000 лв.; за ускоряване преминаването на превозните средства през Турция — 93 предложения с икономически ефект 82 000 лв.; за намаляване разходите на жив труд за ремонт на техниката — над 80 предложения с икономически ефект 73 000 лв.; за намаляване разходите за гуми — 15 основни задачи, 104 работнически предложения с икономически ефект над 200 000 лв. Всичко това е плод именно на създадените условия чрез насрещното планиране за повишаване активността на всички членове на трудовия колектив.

Бригадната организация на труда, създаването на бригади от нов тип дава възможност за широко участие на трудещите се в управлението на производството, за най-демократична изява на всеки член на колектива, за точно определяне на неговия дял и участие в този процес. Тя позволява проблемите на трудовия колектив да се решават не от кого да е, а от членовете му. Затова партийните органи и организации, изпълнявайки решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, съвместно със стопанските ръководства вземат мерки за усъвършенстване на бригадната организация на труда. В завод „Витоша" — София например отдавна са изградени специализирани бригади, но те не са отговаряли изцяло на изискванията на бригади от нов тип. Към заводския партиен комитет изграждат комисия под ръководството на заместник-директора по икономическите въпроси със задача да предложи нова структура на бригадна организация, отговаряща на новите повишени изисквания.

Какво предприемат?

Първо, окрупняват бригадите в рамките на цеховете, където има завършен технологичен цикъл. Така оформят 5 комплексни бригади в петте основни цеха.

Второ, изграждат и 10 специализирани бригади, в които се извършва еднотипна дейност: подготовка и кроене на облеклата, производство на пара, извършване на основни ремонти на машините и съоръженията на всички цехове, автотранспортна дейност и т. н.

Трето, в комплексните и специализираните бригади обхващат над 85 на сто от целия персонал: сделните и спомагателните работници, щатния персонал — началника на цеха, плановика, нормировчика, счетоводителя.

С внедряването на новата бригадна организация на труда се увеличава възможността за прилагането на принципите на стопанската сметка, тъй като бригадите дават изцяло завършено изделие и могат с точност да се определят количествените и качествените показатели, на основата на които формират заплащането.

Партийното бюро и първичната организация при завод „Лиляна Димитрова" подпомагат стопанското ръководство и масовите организации творчески да внедряват бригадната организация на труда. Изграждат 11 бригади, от които 5 комплексни и 6 специализирани. В тях обхващат 93,6 на сто от работническия състав. Изграждането им е обусловено от редица производствено-икономически условия: единно зада-

Digitized by Google

ние и териториална обособеност, обективна необходимост от обединяване труда на всички членове на бригадата за изпълнение на плановото задание, възможности за планиране и отчитане задачите на бригадата и за постигане на по-висока производителност на труда, наличие на добър социален климат и пр. Изпълнението на плановото задание поражда колективна материална заинтересованост, която е важен лост за засилване активността на целия колектив.

Друг съществен фактор за развитие на социалистическата демокрация е внедряването на конкурсното и изборното начало при назначаването и издигането на кадрите, които непосредствено ръководят трудовия колектив. То се прилага все по-сполучливо и резултатно в дейността на редица партийни организации и трудови колективи. Усъвършенстването на неговото приложение в системата на социалното управление позволява да се осъществяват по-висока компетентност, отговорност и контрол в ръководството.

Характерно в Завода за изчислителна техника в София през последните години е било голямото текучество на работна сила, в това число и на ръководни кадри. Наложило се под ръководството на заводския партиен комитет да разработят система за подготовка и квалификация на кадрите и специален раздел за прилагане на конкурсното и изборното начало. Утвърждават методика за провеждането им. В завода се е състоял конкурс за длъжността директор на електронноизчислителния център, подготвят се още четири конкурса.

Положителното в подхода на партийния комитет е задълбоченото проучване на политическите и деловите качества на кандидатите, умението им да работят с хората. Тези качества пряко се отнасят до организацията на труда, непосредствено са свързани с активността на колектива.

Още един пример. В условията на новия икономически механизъм ръководните и изпълнителските кадри от сферата на стопанския туризъм играят изключителна роля за изпълнение на стопанските задачи, поради което прилагането на конкурсното начало при назначаването и издигането им е от особено значение. В хотел „Витоша Ню Отани" то е намерило пълно приложение и дава възможност на партийното и административното ръководство да осигурят прелом в подобряването на качествения състав на кадрите — образователното равнище, професионалната квалификация, политическите качества и др. Разработени са наредба и методика. Със заповед на директора се определят комисията, датата, часът и мястото на конкурса за средни ръководни и изпълнителски кадри. В комисията влизат: председател — заместник-директорът по съответната дейност, членове — секретарят на партийната организация, профпредседателят, секретарят на ДКМС, началникът на отдел „Кадри", организаторът по квалификацията на кадрите и трима специалисти по три западни езика.

Конкурсното и изборното начало, от една страна, спомагат в основните управленски звена да се насочат по-компетентни, знаещи, можещи кадри с новаторски дух, борци за творчески прогрес, с високо чувство за отговорност за поръчаната работа. От друга страна, в трудовия колектив се укрепва и утвърждава политическата основа на социалистическата демокрация като колективно обсъждане и приемане на решения, които са в рамките на компетенциите на социалистическото самоуправление. Това са все предпоставки за повишаване на активността на личността и колектива, те стават активни участници в строителството на зрелия социализъм, съпричастни в решаването на проблемите на колектива, повишава се чувството им за отговорност за състоянието на социалистическото общество.

Няма и не може да се развива социалистическата демокрация, а оттам и активността на комунистите и безпартийните без **развитие и**

Digitized by Google

усъвършенстване на информираността им. В много случаи, информирайки комунистите по един или друг проблем, който стои пред партията и българския народ, по същество първичната организация стимулира дейността на своите членове, а оттам и на членовете на трудовия колектив. В това отношение има натрупан опит, но същевременно се срещат и пропуски, които заслужават по-сериозно внимание. По думите на другаря Тодор Живков, казани пред слушателите и преподавателите от АОНСУ, „не са единични случаите, в които работниците и служителите знаят по-добре какво става в други страни и континенти, отколкото в собственото си предприятие или в собственото си населено място". Затова трайно място в съдържанието на политическата, организаторската и възпитателната работа на партийната организация следва да заемат местните проблеми, тези на колектива, на отделната личност, на предприятието, учреждението. Разбира се, да се разглеждат като конкретна проява на общопартийните и общодържавните задачи.

Участието на ръководни партийни, стопански, административни и други дейци в многостранната работа на първичната организация, от които зависи решаването на голяма част от проблемите, се налага да се превърне в неотменно изискване и главна заръка. Всичко това освен че ще пресече пътя на неверни и чужди тълкувания на факти и събития, ще допринесе и за даване на своевременна, компетентна и с необходимата класово-партийна насоченост идеологическа и партийно-политическа информация.

Първичната партийна организация повишава активността на трудовия колектив, като **засилва, възпитава и отстоява активната политическа позиция на своите членове.** С примера на комунистите, с тяхната идейна и политическа зрелост тя не само защищава, но и съдействува да се превръща в критерий за нравствена, политическа и идеологическа същност на поведението на отделния човек. Партийната организация със своите политически, идеологически и организационни методи утвърждава, развива и укрепва активната позиция на своите членове, а те в ежедневната си работа в трудовия колектив я пренасят сред безпартийните. В тази връзка развитието на критиката и самокритиката, на критичното отношение към недостатъците е изпитано партийно оръжие, подходящ лост за стимулиране на активността на трудовия колектив и същевременно надеждна бариера срещу социалната пасивност и политическото безразличие. Опит в ефективното им използване са натрупали партийното бюро и първичната организация при Строително управление — 2 в София. Те обръщат особено внимание на създаването на подходяща атмосфера за проява на критика и самокритика. В резултат на това е увеличен броят на критичните бележки през годината и за препоръките от страна на комунистите. Подобрена е и системата за тяхното водене, контролиране и отчитане. На отчетно-изборните събрания на партийните групи са направени общо 58 критични бележки и препоръки. Определена роля в това отношение играе и разговорът „Комунистът и дисциплината", провеждан в Софийската партийна организация. Една от задачите, които партийното бюро си е поставило с неговото провеждане в партийните групи, непосредствено заети в производството, е да повишава отговорността и трудовата активност на комунистите.

Партийната група при „Обемни клетки" на Строително управление — 2, състояща се от 13 комунисти, например в разговор с техническия ръководител Иван Цонев, бригадира Цвятко Кънд овски и монтажника Григор Асенов откровено и критично посочва на техническия ръководител, че не проявява необходимата задълбоченост в анализа на своята работа, в оценката на своя принос като комунист за срочното изграждане на обектите; оправдава се и търси другаде вината. Кому-

Digitized by Google

нистите от участъка в изказванията си посочват, че съществуват още скрити, неизползвани резерви в ръководения от него колектив, че е принизен контролът от негова страна и не е добра създадената организация.

В разговора комунистът Цвятко Кънд овски пък обективно и самокритично подхожда към своята работа като бригадир-монтажник. Той споделя откровено, че трудовият колектив, който ръководи, все още не е сплотен добре, не винаги изпълнява срочно и качествено възложените му задачи. Партийната група му възлага поръчение, свързано с укрепването на бригадата и с повишаването на професионалната квалификация.

Критичният и самокритичният подход на партийното бюро и първичната организация в крайна сметка допринасят да се преодолеят редица трудности, свързани с изпълнението на плана за годината и с подготовката за осъществяването на строителната програма за 1985 г.

Системата за стимулиране у нас е насочена преди всичко към повишаване на градивната активност, но наред с това е нужно да се подтиква и критичната активност, решителната борба с отрицателните явления в нашия живот. Критичната активност най-непосредствено е свързана с конфликти и затова, когато е справедлива, необходимо е да получава защита, подкрепа от страна на партийните комитети и организации. Това е нужно, защото активната жизнена позиция се създава, развива и утвърждава в сблъсъците, в процеса на борбата между новото и старото, между позитивното и негативното, между нравственото и безнравственото.

Важна предпоставка за повишаване на активността на трудещите се е утвърждаването в живота на нашия съвременник нравствените черти като **справедливостта, другарството, колективизма, поставянето на обществените интереси над личните и т. н.** Не случайно сега силно нараства чувствителността на обществото към тях. Ето защо е необходимо да се обръща специално внимание на реалните, конкретните дела на всеки трудов колектив, бригада, всеки човек, да бъдат въвлечени активно в съзнателна, творческа работа и борба за изпълнение на конгресните решения. Това налага първичните партийни организации ежедневно да утвърждават в своя стил и в методите си на работа революционно-творческото мислене у всеки труженик, да превърнат реалното действие и неговата ефективност в основен критерий при оценката на деловите и политическите качества на личността и на колектива. С всички сили и средства на политическото и организаторското си въздействие да утвърждават именно такъв подход, такова равнище на работа.

Първичните партийни организации се явяват политическите гаранти и носители на новите елементи на **социалната правда, на социалната справедливост.** Те от своя страна са естествен, закономерен източник на повишена активност на отделния труженик и на трудовия колектив. Приложението на новия икономически подход и неговия механизъм извикват на преден план редица нови социални явления в това отношение. Например необходимостта работната заплата да се заработва. Принципът на колективното участие в трудовия процес и в разпределението според коефициента на трудово участие в значителна степен определя творческата активност съзнателното участие на всеки член на трудовия колектив в изпълнението на социално-икономическите задачи, свързани с качеството на продукцията, с производителността на труда.

По-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество е свързано и с осъществяването на редица гаранции за практическото осъществяване на социалистическата социална справедливост — икономически, политически, правни.

Digitized by Google

Икономически — които опират до обобществяване на средствата за производство, премахване на експлоатацията на човека от човека, по-нататъшно и все по-пълно задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на трудещите се.

Политически — които опират до утвърждаване на колективните интереси на обществото, отстояването на общонародните интереси, всестранно развитие на творческите възможности на отделната личност за благото на обществото, за ускореното изграждане на развитото социалистическо общество.

Правни — които са записани в Конституцията на Народна република България: отстояване и осигуряване на правна защита на интересите на обществото, създаване на необходимите правни условия за пълна изява на отделната личност, на трудовия човек.

Първичните партийни организации като главни организатори и двигатели на активността на трудовите колективи за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция следва да отделят внимание и грижи за реалното присъствие на тези три вида гаранции в ежедневието на трудещите се. Упражнявайки уставното си право на контрол над дейността на административно-стопанските ръководства, следва да го насочват и към тези проблеми. Тогава именно в по-пълна степен ще изпълняват ролята си на ръководно политическо ядро в трудовия колектив.

●

Активността на трудещите се е проява на действие на субективния фактор. Чрез нея той съзнателно, целенасочено, организирано и компетентно преустройва природата, обществото, в това число и себе си в съответствие със своите интереси и потребности, но наред с това въздействува и върху другите.

Ръководна и направляваща сила на активността на трудещите се на различните етапи на социално-икономическото ни развитие е била и е Българската комунистическа партия, а първичната партийна организация е двигателят за нейното разгръщане в трудовия колектив.

ЗАДЪЛБОЧЕНО ИЗУЧАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

Кратка и еднообразна е икономическата характеристика на Първомайската селищна система в Благоевградски окръг. Разположена в югозападната част на Огражден планина, тя се е разпростряла от долината на Струмешница чак до югославската граница. Заема площ 290 000 декара с относителен дял 4,6 на сто от територията на окръга. Обработваемата земя е 34 000 декара и от нея само 4000 декара са поливни. В 28-те населени места живеят над 9000 души, които се занимават преди всичко с тютюнопроизводство, лесокултурна дейност и дърводобив. Отглеждат се над 25 000 овце и над 6000 свине. Лош спомен оставиха годините, когато за този район на окръга се говореше като за най-изостанал, а хората му тънеха в нищета и мизерия.

Digitized by Google

Сега Първомайското горско-земеделско стопанство се сочи за добър пример. Трудно е да се изброят имената на хората, които имат заслуги за това, защото замогването е дело на хилядите трудови хора, които преобразиха селата и домовете си.

Преди две години и половина, когато бе публикувано Постановление 22 на ЦК на БКП и Министерския съвет с решение номер 1 на Комисията за териториално и селищно устройство към Министерския съвет селищната система Първомай беше определена за модел по комплексно-общественото обслужване на селищните системи от четвърти и пети функционален тип. Това развълнува цялото население в общината, въоръжи кадрите, комунистите и актива с нови идеи и намерения, породи нови импулси у младите хора, очертаха се ясни перспективи.

В разработената и осъществявана комплексна териториална програма за ускорено социално-икономическо развитие през осмата петилетка и до 1990 година са намерили място направените предложения и размисли на трудовите колективи, на специалистите, на ръководните кадри за това, как да се спре миграцията, как да се привлекат най-вече младите специалисти, каква промишленост да се развива, как по-бързо да се модернизира селското стопанство и т. н.

Всеки, който е запознат по-отблизо с дейността на Първомайската общинска партийна организация, може да каже, че под нейно ръководство всички комунисти и другите трудещи се в общината разгръщат своята трудова и политическа активност за осъществяване в дела на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Получаваните всяка година около 1500 тона висококачествен ориенталски тютюн, разсадените и отгледани към 100 000 декара нови гори, над 3000 декара корков дъб наистина са красноречив пример за въздействието на човешките възможности върху икономиката и повишаване на нейната ефективност. Ако трябва да посочим възможно най-кратко някои фактори, които допринасят за постигнатите резултати, за породения трудов и политическия ентусиазъм, това е, че общинският комитет на БКП и първичните партийни организации се стремят да развиват едно от най-драгоценните качества у кадрите, комунистите и безпартийните — да не се разчита само на природната щедрост, а преди всичко да се овладяват и прилагат нови, по-ефективни форми и методи на организация и управление на производството, широко да навлиза и тук науката в тютюнопроизводството и лесокултурната дейност, да се търсят и прилагат форми и средства на работа, които мобилизират ума и силите на хората в труда и обществено-политическия живот.

●

Сред широкия комплекс от фактори, помогнали за постигнатото, много добре се откроява не само правилното, но и творческото отношение към общественото мнение.

Нашият разговор с Мануш Бояджиев, първи секретар на общинския комитет на БКП, започна преди два-три месеца и бе посветен главно на въпросите за практическата работа по изучаването на общественото мнение, укрепването връзките на комитета с населението, използването на формите и средствата за определяне и осъществяване на мислите, идеите и предложенията на хората. Тази ориентация на комитета намира отражение във всекидневната организаторска и политическа работа и дава възможност оперативно да се решават неотложни проблеми и потребности на трудовите колективи.

Digitized by Google

— Преди няколко години — сподели др. Бояджиев, — когато разсъждавахме как да задълбочаваме и засилваме нашите връзки с населението, стигнахме до заключението, че трябва да формираме собствен положителен опит по изучаване и правилно формиране на общественото мнение. Захванахме се с този проблем не защото по-рано бе подценяван, а защото собствената ни практика показва, че всред богатството от качества, които са нужни на всеки ръководител и специалист, на всеки комунист в общината, първостепенно място придобива усетът към новото, бързо да се реагира на динамиката на живота, да се оценяват вярно настъпващите изменения в мислите, във вижданията и намеренията на хората при нашите конкретни условия.

Трябваше да се измени в положителна насока не само отношението, но и всички общински ръководни кадри творчески да подхождат към проблемите на общественото мнение. Животът ни сочи, че само със силите на членовете на бюрото на комитета и щатните партийни работници това не може да се постигне. Има и още нещо. Използваните средства и форми не ни удовлетворяваха. Познатите пътища в това отношение не винаги водеха до желаните от нас резултати.

Стремежът към новаторски подход в работата, повишените критерии, новите идеи за усъвършенстване цялостната дейност по изучаване и правилно формиране на общественото мнение намират конкретен израз в добре обмислената и осъществявана програма на комитета. Дръзновението на партийната мисъл и практика се виждат не само в ясно формулираните цели и задачи, но и в подхода на комитета за повишаване знанията и опита на кадрите и комунистите по проблемите на съдържанието, формите и средствата, на обхвата на хората и последователността при изучаването и правилното насочване на тяхното мнение. На курсове, семинари, научно-практически конференции с кадрите, актива и комунистите бяха изучени и разяснени въпросите, които засягат нравствената проблематика, факторите, които формират морално-психическия климат в трудовите колективи. С голям интерес и повишена активност бяха обсъдени въпросите, свързани с взаимоотношенията между хората в производството и на обществените места, взаимоотношенията между ръководители и подчинени, между челници и изоставащи в труда, между възрастни и млади работници. Широко се дискутираха формите на борба срещу покровителстуването, използването на служебното положение и други. В първичните партийни организации и трудовите колективи бе проведен разговор на тема „Каква е моята отговорност и какво предлагам за формиране на правилно обществено мнение". Този подход създаде възможности да се укрепят и разширят връзките на комитета с населението. Изводите, направени от разговора, бяха обсъдени в бюрото на комитета, а след това на среща с партийния, държавния, стопанския и обществения актив. На нея бе разгледана социалнопсихическата атмосфера в трудовите колективи и населението по местоживеене. Специално бяха обсъдени и изяснени задълженията на кадрите за подемане на свои инициативи и начинания, които да са съпроводени с практически мерки. По такъв начин бе оказана конкретна помощ на кадрите в общинския народен съвет, горското земеделско стопанство, районната потребителна кооперация и други за усъвършенстване на техния стил и методи на работа с хората.

Има редица новости в наложилото се разбиране в общинската партийна организация за издигане ролята и отговорността на средния ръководен кадър — кметовете, бригадирите, горските надзиратели, завеждащите участъци и други специалисти. Това са хора, които организират производството не само административно, но са и в центъра на всекидневната организаторска и политическа работа. Много полезна практика се утвърждава при подготовката на оценките за тяхната работа, като предварително се разговаря с комунистите и трудовите колективи. Общинският комитет на БКП не се ръководи от стандартните оценки. Сега те се изготвят с участието на първичните партийни ор-

Digitized by Google

ганизации и работническите колективи. Мненията, изказани на място, дават много по-точна представа за деловите и нравствените качества на препоръчаните кандидати за ръководни длъжности, предотвратяват се съзнателните или неумишлени нарушения при подбора на кадрите. Всичко това се извършва делово, творчески, без шум и показност.

Друг фактор, върху който комитетът е съсредоточил своето и на кадрите внимание, е да се обогатяват формите и средствата при изучаване на общественото мнение. Периодически в бюрото и пленума се обсъждат цялостно или отделни страни из дейността на държавните и стопанските ръководители. Изслушват се отчети от секретари на първичните организации, организират се съвещания за обмяна на опит.

Сега практиката на общинския комитет на БКП и първичните организации включва широк комплекс от форми и средства за изучаване на общественото мнение. Създадена е постоянно действуваща система, чрез която се получава богата информация за мисленето и оценките на различните слоеве от населението.

Специфична и ефективна форма се оказаха тематичните проучвания по актуални проблеми на организацията на труда и управлението на производството, по снабдяването и обслужването на хората. Важно място заемат анкетните карти при разработката на насрещните планове на трудовите колективи. Разпространение получи използването на специални кутии и тетрадки, чрез които хората поставят своите въпроси, предложения, мнения. Специално внимание се отделя на информацията, постъпваща от ръководствата на обществените организации и държавните органи, от комисиите за народен контрол, доброволните отряди, другарските съдилища. Редовно се обобщават и анализират въпросите, повдигнати от хората в личните писма, жалбите и сигналите до ръководните органи и задавани на срещите в единните политически дни. Критичните бележки и предложенията се картотекират и хубавото е, че работата не спира дотук. Периодически се прави анализ, упражнява се контрол за тяхното своевременно решаване от компетентните органи.

В общинския комитет на БКП се обсъждат месечни информации за състоянието на общественото мнение. Особено внимание се отделя на важни партийни и правителствени решения и на актуални проблеми на вътрешния и международния живот. Въз основа на тях оперативно се решават повдигнати въпроси, свързани с работата на държавните, стопанските и обществените органи, за задоволяване на материални и духовни потребности на населението.

Комитетът изисква от кадрите да бъдат носители на високо социалистическо съзнание сред трудовите колективи. Интерес представлява тематиката от дневния ред на комитета и първичните организации. Ето някои от тях: „Работата на общинския комитет на БКП и първичните организации за съобразяване с общественото мнение", „Отчет на стопанското ръководство на горското земеделско стопанство за постигане на по-голяма съгласуваност в обсъждането, вземането на решения и тяхното изпълнение в трудовите колективи" и други.

●

Справедливи упреци и остра критика от страна на населението в балканския район бяха предизвикани от дейността на някои кадри и специалисти на горското земеделско стопанство. Дълго време се проявяваше необяснима търпимост към съществуващи факти за несъобразяване с мнението на хората при определяне на обектите за дърво-

Digitized by Google

добив и залесяване с нови гори. Често пъти тези въпроси се поставяха на партийни събрания, на сесии на общинския народен съвет, на съвещания и по други поводи, на срещи с населението. Наложи се бюрото на общинския комитет на БКП да се занимава с този въпрос. Изясни се, че основната причина за създалото се нетърпимо положение е, че отделни хора предпочитат да не се отива на обекти за дърводобив и залесяване, които са по-трудни за работа. Общественото мнение по този важен въпрос напълно е било игнорирано, в резултат на което поведението на някои стана нетърпимо за населението. Последваха съвместно заседание на бюрото на комитета, ИК на съвета и стопанския съвет на горското земеделско стопанство, събрания на първичните организации, а впоследствие общоселски събрания в селата Долене, Чурилово, Долна Рибница, Драгуш, Яково, Дреново и други. Населението показа, че активно подкрепя всяка разумна мярка за навременното изграждане на материална база и борбата с ерозията в района. Сега е установена практика хората активно да участвуват в обсъждането, решаването и къде да се извършват дърводобивът и лесокултурните мероприятия. По този начин сега по-пълно се съчетават дърводобивът, лесокултурните мероприятия, тютюнопроизводството с общественото и личното животновъдство.

Широко проявление в работата на комитета, свързана с общественото мнение, е инициативата за провеждане на диференцирани срещи с окръжните ръководства на Горскостопанския комбинат, Пътно управление, Кооперативния съюз, Автокомбината, Управлението на съобщенията и други стопански ръководители в окръга, с усилията на които се обсъждат и решават редица въпроси, свързани със своевременното съобразяване с общественото мнение. Така например по време на отчетно-изборните събрания на първичните организации към окръжните органи и ръководства се отправиха редица предложения и критични бележки. Задълбоченият анализ потвърди тяхната целесъобразност. Това стана повод да се организира среща-разговор в общинския комитет на БКП за градивния характер на направените предложения. Много ръководители, между които В. Камбитов, П. Роячки, Ст. Колев, К. Димитров, Б. Попов и К. Георгиев, дават пример на принципно и делово отношение за решаване на справедливите предложения и хубавото на такива окръжни ръководители е, че в своята работа се опират на мнението и помощта на първичните организации, с поведението си създават условия за правилно формиране на общественото мнение. За съжаление обаче практиката често ни среща с отделни дейци, макар и с дългогодишен опит, които, загубили чувство за реалност, повтарят стари грешки и слабости, не се съобразяват с общественото мнение.

Положителното в практиката на общинската партийна организация е и друго, малко използвано досега. Специално внимание се отделя на дневния ред на първите събрания на първичните организации след провеждането на годишните събрания. В дневния ред са включени следните въпроси: отчет на партийните бюра за предприетите практически мерки по изпълнение на предложенията и критичните бележки, направени от комунистите на отчетно-изборните събрания, и, второ, приемане план за работата на първичните партийни организации през 1985 година.

Какво е характерното тук?

В своите отчети партийните бюра правят информация по онова, което са извършили за изпълнение на предложенията, дават се разяснения за готовността на кадрите, от които зависи да се решат въпросите, поставят се на обсъждане трудностите, пропуските и начините за отстраняването им. Това улеснява партийните бюра и организации да

Digitized by Google

намерят верния път, своевременно да си кажат истината в очите. Това се отразява положително върху атмосферата на партийното събрание, издига се чувството за отговорност, повишава се самочувствието за пълноценност у комунистите.

— Започне ли усилената полска работа, хора в селата няма. А политическата работа трябва непрекъснато да се засилва — споделя Георги Масларски, секретар по пропаганда и агитация на общинския комитет на БКП, — затова и цялата ни дейност се пренася в градините и нивите.

●

Държавното горско-земеделско стопанство получава чиста продукция за милиони левове. Колко много труд се крие зад тази цифра, каква огромна и целенасочена организаторска и политическа работа. Над 80 на сто от доходите тук идват от тютюна. Той е много капризна култура. Иска много грижи и усилия — денем и нощем, зиме и лете и не от всички хора, а от неговия конкретен стопанин. И сега семейният акорд е най-подходящата организационна форма за отглеждането му. Хората се разпръсват и организаторската и политическа работа през лятото се усложнява. Трудността идва от това, че са нужни много повече участници в разяснителната работа, за да стигне тя до всеки. Важен момент през този период заема методическата помощ на първичната организация, която се извършва с широкия партиен актив. С неговата помощ и активно участие се разгръща творческата дейност за прилагане на разнообразни пътища за въздействие по изучаване на общественото мнение.

С нов подход комитетът пристъпва към редица проблеми на материалното производство, които засягат най-широкия кръг от населението. Всеки знае, че селското стопанство, колкото и развито да е, не задържа целогодишно особено младите хора, а такива в общината има. Мнозина искат да останат тук, но срещу тяхното желание застава въпросът — къде да бъдат настанени на работа? Близо две години и половина след приетата и осъществявана комплексна програма в духа на Постановление 22 на ЦК на БКП и МС нещата вече са доста поизбистрени. По-релефно се открояват комплексният подход и практическите мерки. Демографската и социалнопсихологическата характеристика на населението откри възможност да се подходи комплексно при съставянето на програмата. Потърсени са и разнообразни пътища за практическото ѝ осъществяване. Сега в Първомай има разкрити шивашки цех със 70 работни места и един към районната потребителна кооперация с 80. Строи се и цех на Приборостроителния комбинат в Петрич, който в близко време ще създаде работа на около 100 мъже. В с. Гега, едно от отдалечените от централното селище, преди няколко месеца бяха разкрити тридесет работни места в шивашки цех. В скоро време предстои да се създаде обувен цех в с. Кавракирово. Ръководството на селищната система е установило делови контакти със съответните стопански ръководства, което позволява своевременно да се предприемат практически мерки по непрекъснато възникващите въпроси и преодоляване на затрудненията. Нито е така просто, нито пък е лесно да се решават и други проблеми, каквито са подобряването на пътната мрежа и пряко свързаното с това транспортно обслужване. За да се придобие по-пълна представа, ще посочим факти от статистиката. От централното селище до останалите 28 села пътната мрежа е 160 километра, от които досега са асфалтирани само около 40 километра. Проблемите, разбира се, на тази селищна система не свършват с посоченото дотук... Селата в този край са планински, но повечето от тях

Digitized by Google

не са водоснабдени. Има много въпроси да се решават около организацията и системата за търговията и услугите, разкриването на търговски обекти и благоустрояването. Срочното изпълнение на някои от задачите се затруднява и от географските особености на селищата в общината.

Внимателното вглеждане в практиката на Първомайската общинска партийна организация показва, че при формирането на положителен опит по изучаването на общественото мнение много често се налага да се преодолеят сериозни пречки като инертност, формализъм, бюрокрация у някои органи и кадри. Това покрай всичко друго сочи, че е нужно да се внесат по-голяма перспективност и научност. Всеки партиен орган и организация имат възможности да създават свой положителен опит. Това не е привилегия на отделни комитети и кадри, а първостепенно задължение, което засяга всяко партийно звено. С такива мисли и с такова разбиране се трудят общинският комитет на БКП и първичните партийни организации в Първомай по изучаването и правилното формиране на общественото мнение, по превръщането им в дело на широкия партиен актив.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

РАВНИЩЕТО НА СЪБРАНИЕТО

В съответствие с ленинските принципи за членство в партията комунистът не само членува, но и активно участвува в живота и дейността на една от първичните партийни организации. В Програмата на БКП се подчертава, че у всеки член трябва да се повишава чувството за отговорност за състоянието на работата в неговата организация и в цялата партия. „Комунистът отговаря за партията, както партията е отговорна за всеки комунист." Тези свои задължения той реализира до голяма степен чрез висшия орган на първичната организация — партийното събрание.

На основата на ленинските принципи и норми на дейност и ръководство събранието регулира и изразява вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация. По своя характер то е постоянно действуваща школа не само за партийно възпитание на комунистите, но и за политическото възпитание на трудовите колективи, на населението. Това е така, защото, разглеждайки и решавайки всички въпроси, свързани с мобилизирането на хората за успешно изпълнение на задачите, произтичащи от политиката на партията, партийното събрание, независимо дали е организационно или просветно, открито или закрито, е всъщност висш ръководен политически орган и на трудовия колектив, на средата, в която е изградена партийната организация.

СЛОЖЕН И АКТУАЛЕН ПРОБЛЕМ

Не случайно общинският комитет на БКП в Созопол се стреми правилно да оценява ролята и значението на партийното събрание и пола-

Digitized by Google

га системни грижи за издигане на неговото качество. От няколко години в общинската партийна организация се формира опит по този сложен, важен и особено актуален проблем. Кое налага това?

Първо, за подобряване дейността на партийните организации като политически ръководители на трудовите колективи е необходимо непрекъснато да се издигат ролята и значението на техните събрания.

Второ, в напрегнатата динамична работа за изпълнение решенията на XII конгрес и на Националната партийна конференция за усвояване и прилагане на новите подходи, разработени от др. Тодор Живков след конгреса, непрекъснато се усъвършенствува политическата и организаторската дейност на общинския комитет като орган за политическо ръководство на социално-икономическите и духовните процеси в Созополската селищна система. В богатия арсенал от политически средства за по-непосредствена връзка с трудещите се, за мобилизиране на населението в решаването на новите задачи отреждаме особена роля на партийното събрание. От неговото равнище зависи до голяма степен успехът на всекидневната ни работа.

Трето, в провеждането на партийните събрания се допускаха редица слабости, главно в тяхната редовност, в планирането и подбора на проблемите за обсъждане, в предварителната подготовка, участието на комунистите в разработването и обсъждането на материалите, вземането на съответни решения, контрола за тяхното реализиране.

В изпълнение на задачата, която ни постави бюрото на ОК на БКП в Бургас — за извеждането на положителен опит по издигане равнището на партийното събрание, — осъществихме редица практически мерки; целта ни е това да стане **колективно дело на цялата общинска организация, на всеки комунист.**

През 1980 г. чрез прегледа на организационното състояние на първичните организации бяха очертани положителните и слабите страни и при провеждането на партийните събрания. Бяха приети комплексни мероприятия на бюрото на общинския комитет за повишаване ролята на събранията. Бяха организирани няколко теоретико-практически семинара, една научно-практическа конференция, пленум на общинския комитет. На този проблем са подчинени и системата за обучение на кадрите от общинската партийна организация, денят на партийния секретар, съвещанията и семинарите с партийния актив и т. н. Със съдействието на ОК на БКП бе заснет филм „Събрание на първичната", който се използва като методическо помагало за обучение на актива. Целенасочена е помощта, която общинският комитет оказва на бюрата и секретарите. С издигане равнището на партийните събрания е свързана и дейността на кабинета по организационните и идеологическите въпроси на общинския комитет, както и на средствата за масова информация в селищната система.

УСЛОВИЯ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ

Добре разбираме, че едно от необходимите условия за повишаване ефективността на събранията е **качеството на състава на секретарите и бюрата, на общинската партийна организация.** Сега значителна част от секретарите са с висше и средно образование. Средната възраст на тези кадри е 44 години, средният им стаж като секретари — 4 години. От комунистите, избрани в партийните бюра, над 37 на сто са работници. Стремим се новоизбраните секретари непременно да преминат курс за обучение в междуокръжната партийна школа.

Положени са много усилия и за подобряване качествения състав на общинската партийна организация, като за членове на БКП приемаме предимно млади хора от състава на общинската комсомолска организация, добри производственици.

Digitized by Google

Партийните организации предвиждат в перспективните и оперативните си планове основните въпроси, които ще разискват на своите събрания. Освен това се разглеждат материали на висшестоящите партийни органи. Но общинският комитет се стреми да намалява до минимум регламентираните събрания, да помага за разгръщане на самодейността и самоинициативата на първичните организации. Когато се налага да се провеждат събрания по указание на висшестоящите партийни органи, вземаме мерки да не се изместват и въпросите, предвидени в плановете на първичните организации. Опитът ни показва, че добри резултати се получават тогава, когато **регламентираната тема се разглежда в тясна връзка със специфичните проблеми на колектива.** Така преминаха например събранията за прегледа на боеспособността на първичните организации, за обсъждането на партийната концепция за новия Кодекс на труда и т. н.

Правилното планиране и цялата дейност за издигане равнището на събранията изисква от членовете на партийните бюра и **съответни методически знания.** Отчитайки това, разработихме и утвърдихме в бюрото на общинския комитет методика, която обхваща редица важни въпроси: планиране, изисквания към подготовката на материалите, в това число към разработката на проблемите и проектите за решения, а също така задачи на партийните бюра, на секретарите и работните групи в този процес; подготовка на комунистите за участие в събранията; организационно-техническа подготовка; функции на председателя на събранието и протоколиста; задачи на общинския комитет във връзка с прилагането на методиката. Направена е и ясна характеристика на организационно, просветно и открито партийно събрание.

Нашият стремеж е събранието да функционира като висш ръководен орган и постоянно действуваща школа за комунистите системно, последователно и целенасочено, така че за един отчетен период да обхване всички актуални проблеми.

Подобреното планиране осигурява правилна **проблемна насоченост на събранията,** допринася чрез тях първичните оганизации да се утвърждават като политически ръководители на колективите, да откликват на техните най-важни, животрептящи проблеми, по-пълно да ангажират съзнанието и поведението на комунистите, да съдействуват за активизирането им при обсъждането на въпросите, за повишаването на тяхната организационна култура и опит.

Сега в дневния ред на събранията стоят най-актуалните и значими за всяка организация задачи, свързани с интензификацията на производството, внедряването на върховите научно-технически постижения, подобряването на качеството на продукцията, намаляването на разходите на материали, суровини и енергия, цялостното изпълнение на плановете за социално-икономическото развитие на трудовите колективи. Анализът на проведените през последните две години събрания показва, че към разглежданите проблеми се подхожда комплексно — 34 на сто от тези проблеми се отнасят до партийното ръководство на икономиката, 38 на сто — до партийно-организационната и 26 на сто — до идеологическата работа на партийните организации. Можем да приемем това съотношение за нормално, тъй като в повечето случаи организационните и идеологическите въпроси не се разглеждат сами за себе си, а се свързват с решаването на практическите задачи в областта на икономиката, с проблемите на качеството и ефективността на партийната дейност в тази област.

ВЪПРОСИ НА ПОДГОТОВКАТА

Важен фактор за издигане равнището на партийното събрание е добрата му подготовка. Това означава преди всичко взискателен под-

Digitized by Google

бор на докладчик — най-компетентния по даденото въпрос. Така например по проблемите на интензификацията и новия икономически механизъм се използват стопански ръководители и икономисти; по научно-техническия прогрес — инженери, началници на отдели, рационализатори и др.

Разширява се практиката **проучването и разработването на отделни проблеми да се възлага на работни групи и комисии,** съставени от специалисти, стопански и обществени дейци, изтъкнати производственици, да се организират проверки, да се разговаря с повече хора. За 2 години например първичната партийна организация в комплексната бригада в с. Черноморец е използвала 9 работни групи за подготовката на доклади и проекторешения. Този подход е характерен и за партийните организации в рудниците „Върли бряг", „Меден рид", „Росен", в селата Зидарово и Ясна поляна, в риболовната база. Все по-често **материалите се обсъждат предварително в партийните групи.** Това помага да се повишава качеството им, активизира участието на комунистите в разискванията, предпазва от субективизъм в оценките и изводите, създава предпоставки за по-голяма деловитост. В крайна сметка се повишава ефективността на работата както на партийните групи, така и на първичните организации.

Трябва да кажем, че сега комунистите отиват на събранията по-добре подготвени, с конкретни виждания, с определена психическа нагласа. Техните изказвания са по-задълбочени, лишени са от дребнотемие, засягат въпросите по същество. Много от тях съдържат ярко изразен оценъчен момент, критика на слабостите и утвърждаване на положителното.

Тези изводи се подкрепят от направените допитвания до 300 комунисти от общинската организация. На въпроса, добре ли са подготвени внасяните за обсъждане материали, близо 69 на сто от комунистите отговарят утвърдително по отношение на всички материали, 29 на сто — по отношение на някои от материалите и 2,4 на сто — че подготовката не е добра. Последните две числа показват, че и занапред не бива да отслабват усилията за подобряване качеството на предлаганите за обсъждане материали.

За повишаване равнището на подготовката и активността на комунистите помага и **своевременното разгласяване на събранията и предварителното оповестяване на дневния ред.** Според данни от цитираното по-горе изследване 42 на сто от анкетираните отговарят; че обикновено събранието се разгласява 3 дни по-рано, а само 4,2 на сто — че научават за него в деня на провеждането му. Близо 90 на сто от комунистите потвърждават, че предварително им се съобщава и дневният ред.

Отчитайки факта, че не е без значение мястото, където ще се провежда събранието, общинският комитет приеме програма за подобряване състоянието на материалната база. Сега почти всяка първична организация разполага с клуб и стая на секретаря.

Голямо внимание отделяме на **помощта, която общинският комитет оказва на място.** На пленарно заседание бе утвърдено разпределение на членовете и сътрудниците на комитета, което позволява да бъдат обхванати всички организации и конкретно да им се помага в работата. Създадена е и система за отчет на тяхната дейност.

За да е ведра и делова обстановката, има значение и правилният подбор на ръководството на събранието, на което секретарите и бюрата отделят сега по-голямо внимание. Напоследък на повече комунисти се поставят подобни задачи, с което те придобиват навици и умения, активно участвуват в разглеждането на въпросите.

От особено важно значение за издигане равнището на партийните

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **проведените събрания**. Чрез тях [illegible] в областта на материалното [illegible] на между народните [illegible] на политическите събития [illegible] и международната дейност на нашата партия [illegible] обсъждането, че 11,4 на сто от членовете на общинската организация смятат, че малко се провеждат [illegible] събрания, поради за подменяването им в някои организации [illegible]

Положени са усилия за обхващане на развитието на трудовите колективи **открити партийни събрания**, където наред с комунистите активно участват и безпартийните. Стана традиция, когато в рудниците на [illegible] комбинат „Бургаски медет мини" възникнат сериозни проблеми, те да се обсъждат на открити партийни събрания. Тази форма се прилага и в дейността на партийните организации от други отрасли, използва се и при приемането на нови членове на БКП. Характерно за провежданите сега открити партийни събрания е, че се разширява обхватът на безпартийните при подготовката на материалите. Този опит е ценен и ние го популяризираме в цялата общинска организация чрез излезналите от кабинета бюлетини. Утвърждаването на традицията е свързано и с използването на богатия опит на Краснодарската краєва организация на КПСС в тази насока.

Както се вижда, равнището на партийните събрания зависи от много фактори и се оценява по много показатели, взети в единство. Това предполага постоянен задълбочен научен анализ на тези фактори и показатели и разработване на комплексни мерки за промяната им в положителна посока.

Стоян НЕДЯЛКОВ
кандидат на историческите науки,
първи секретар на общинския комитет
на БКП—Созопол

Digitized by Google

КВАРТАЛНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Първичната партийна организация в квартал „Иван Грудев" — Сливен се съобразява със спецификата на обекта на своята политическа и организаторска дейност. Нейният стремеж е постоянно да работи за укрепване на социалнопсихическия климат в квартала. Вниманието е насочено към създаване на правилна организация на свободното време на съкварталците и общуването помежду им.

Под непосредственото ръководство на партийната организация и с активното участие на кварталния комитет и низовите организации на Отечествения фронт в квартала се организират бригади за неговото благоустрояване и хигиенизиране. Вложеният доброволен труд допринася за подобряване облика на жилищния район.

Равнището на търговското обслужване на населението се издига благодарение на активната и навременна намеса на народните контрольори от комисията за народен контрол. Това особено много се отнася за търговията с хранителни продукти. Най-необходимите стоки винаги могат да се намерят, и то в добро качество. До минимум са сведени и нерешените проблеми по здравното обслужване. Пред партийната организация редовно се отчитат здравните работници, прикрепени към квартала.

Създадени са добри взаимоотношения предприятие—квартал. Сключеният договор между хлебозавод „Сливенска комуна" и квартала допринася за подобряване на сътрудничеството между производствениците и съкварталците. Организират се съвместни мероприятия — излети, екскурзии, колективни посещения на постановки и други.

Богата по съдържание и форми е извършената идейновъзпитателна работа. Още в началото на 1984 г. първичната партийна организация приема програма за мероприятията през юбилейната година. В нея са залегнали такива прояви, които да съдействуват за утвърждаването на социалистическия начин на живот, за формирането на активна жизнена позиция и социалистически нравствени ценности у комунистите и отечественофронтовците.

Жив интерес предизвикват чествуванията на кръгли годишнини на партийни членове. Изготвеният сценарий от комунистката Стойка Авджиева създава възможност с топли думи и подходяща музикална програма да се поздравят юбилярите. Тържествено са чествувани 21 януари — Денят на родилната помощ, 3 март — Освобождението на България от османско иго, Осми март и пр. На 11 април — Международния ден на бившите политзатворници, концлагеристи и на пострадалите от фашизма — след изнесения доклад от Георги Петров спомени разказва Иван Пондалов, а Ангел Комарев рецитира стихове. На всички борци против фашизма и капитализма се поднасят цветя, а учениците от пето основно училище „Иван Лилов" приветствуват участниците в тържеството. Във вълнуващ празник се превръща и първи юни — Международният ден за защита на децата. В срещата участвуват и възпитаниците от целодневната детска градина „Вела Пискова" заедно с родителите и персонала. На децата се връчват книжки с пожелания за здраве и успех.

Дълго ще се помни и организираната съвместно с комсомолците от Средното професионално училище по машиностроене вечер, посветена на патрона на квартала и на училището Иван Грудев. Поднасят се венец и цветя пред паметната плоча на бившия затвор. Активният борец против фашизма и капитализма Йордан Маргенов, герой на социалистическия труд, разказа спомени за революционната борба в Сливенския край. Група ученици изнасят поетичен рецитал.

В навечерието на 40-годишнината от победата на социалистическата революция в нашата страна при отлична организация преминава концертът-спектакъл на тема „Този ден ще бъде празник вечен", организиран заедно с читалище „Зора". Активната участничка в борбата против фашизма и капитализма Стоянка Георгиева изнася доклад за революционното движение в Сливенския край.

Силни впечатления оставя проведената среща с ветерани-комунисти, приети в редовете на БКП преди 9. IX. 1944 г. Много добрата предварителна подготовка и особено прочувственият текст, който отразява жизнения път на другарите Добри Балтов, Стоянка Николова, Асен Тачев, Борис Заралиев и Костадин Кадиев, предопределят въздействието на това мероприятие. За неговото високо качество спомагат и разказаните спомени от самите ветерани, дълбоко емоционалната художествена програма, както и участието на пионери от Пето основно училище.

В кварталната първична партийна организация е извършена и друга разнообразна масовополитическа работа. Изнесени са лекции за прилагането на икономическия подход и усъвършенстването на управлението, за Дългосрочната програма за подобряване на качеството, приета от Националната партийна конференция. По повод месеца на българо-съветската дружба е изслушана беседа за съветския интернационализъм, както и доклад за Великия октомври. Пред комунистите няколко пъти са анализирани актуалните проблеми на съвременното международно положение. Изучени са животът и революционната дейност на трибуна на сливенския пролетариат

Digitized by Google

събрания са **подготовката и вземането на решения, както и създадената организация и контрол за тяхното изпълнение.** Сега политическият характер на решенията е все по-ясно изразен, а на самите събрания или след това по партийни групи се възлагат поръчения, свързани с изпълнението им. Проверките сочат, че все повече комунисти получават партийни поръчения и все по-често тяхното изпълнение се отчита пред цялата организация.

ШКОЛА ЗА ВЪЗПИТАНИЕ

Дванадесетият конгрес на БКП изисква всяка първична организация да създава обстановка, при която комунистите свободно, по съвест изразяват своето мнение.

Да се върнем отново към изследването. На въпроса, има ли обстановка на събранието спокойно да критикувате слабостите на всекиго, независимо от поста, който заема, 90,3 на сто от комунистите отговарят, че такава обстановка съществува. За създаването ѝ не е без значение отношението на административните и стопанските ръководители. Данните показват, че мнозинството от тях правилно разбира партийната постановка за стопанския и административния ръководител като политически деец, който в своята дейност трябва да се опира на първичната партийна организация. Те участвуват редовно в събранията и се отнасят с чувство за висока отговорност към въпросите, които се обсъждат. Но това не значи, че проблемът е решен, че не съществуват слабости в подготовката и възпитанието на част от административните и стопанските ръководители в селищната система.

Важна форма за идейното израстване и комунистическото възпитание на партийните членове са **просветните събрания.** Чрез тях комунистите се обогатяват с нова информация в областта на марксистко-ленинската теория и практика, на международното комунистическо и работническо движение, в курса са на политическите събития, запознават се с вътрешната и международната дейност на нашата партия и държава и т. н. Но обстоятелството, че 11,4 на сто от анкетираните членове на общинската организация смятат, че малко се провеждат просветни събрания, говори за подценяването им в някои организации още при планирането.

Положително се отразяват на развитието на трудовите колективи **откритите партийни събрания,** където наред с комунистите активно участвуват и безпартийните. Стана традиция, когато в рудниците на стопанския миннообогатителен комбинат „Бургаски медни мини" възникнат сериозни проблеми, те да се обсъждат на открити партийни събрания. Тази форма се пренася и в дейността на партийните организации от други отрасли, използва се и при приемането на нови членове на БКП. Характерно за провежданите сега открити партийни събрания е, че се разширява обхватът на безпартийните при подготовката на материалите. Този опит е ценен и ние го популяризираме в цялата общинска организация чрез издаваните от кабинета бюлетини. Утвърждаването на традицията е свързано и с използването на богатия опит на Краснодарската краева организация на КПСС в тази насока.

Както се вижда, равнището на партийните събрания зависи от много фактори и се оценява по много показатели, взети в единство. Това предполага постоянен задълбочен научен анализ на тези фактори и показатели и разработване на комплексни мерки за промяната им в положителна посока.

Стоян НЕДЯЛКОВ
кандидат на историческите науки,
първи секретар на общинския комитет
на БКП—Созопол

Digitized by Google

КВАРТАЛНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Първичната партийна организация в квартал „Иван Грудев" — Сливен се съобразява със спецификата на обекта на своята политическа и организаторска дейност. Нейният стремеж е постоянно да работи за укрепване на социалнопсихическия климат в квартала. Вниманието е насочено към създаване на правилна организация на свободното време на съкварталците и общуването помежду им.

Под непосредственото ръководство на партийната организация и с активното участие на кварталния комитет и низовите организации на Отечествения фронт в квартала се организират бригади за неговото благоустрояване и хигиенизиране. Вложеният доброволен труд допринася за подобряване облика на жилищния район.

Равнището на търговското обслужване на населението се издига благодарение на активната и навременна намеса на народните контрольори от комисията за народен контрол. Това особено много се отнася за търговията с хранителни продукти. Най-необходимите стоки винаги могат да се намерят, и то в добро качество. До минимум са сведени и нерешените проблеми по здравното обслужване. Пред партийната организация редовно се отчитат здравните работници, прикрепени към квартала.

Създадени са добри взаимоотношения предприятие—квартал. Сключеният договор между хлебозавод „Сливенска комуна" и квартала допринася за подобряване на сътрудничеството между производствениците и съкварталците. Организират се съвместни мероприятия — излети, екскурзии, колективни посещения на постановки и други.

Богата по съдържание и форми е извършената идейновъзпитателна работа. Още в началото на 1984 г. първичната партийна организация приема програма за мероприятията през юбилейната година. В нея са залегнали такива прояви, които да съдействуват за утвърждаването на социалистическия начин на живот, за формирането на активна жизнена позиция и социалистически нравствени ценности у комунистите и отечественофронтовците.

Жив интерес предизвикват чествуванията на кръгли годишнини на партийни членове. Изготвеният сценарий от комунистката Стойка Авджиева създава възможност с топли думи и подходяща музикална програма да се поздравят юбилярите. Тържествено са чествувани 21 януари — Денят на родилната помощ, 3 март — Освобождението на България от османско иго, Осми март и пр. На 11 април — Международния ден на бившите политзатворници, концлагеристи и на пострадалите от фашизма — след изнесения доклад от Георги Петров спомени разказва Иван Пондалов, а Ангел Комарев рецитира стихове. На всички борци против фашизма и капитализма се поднасят цветя, а учениците от пето основно училище „Иван Лилов" приветстват участниците в тържеството. Във вълнуващ празник се превръща и първи юни — Международният ден за защита на децата. В срещата участвуват и възпитаниците от целодневната детска градина „Вела Пискова" заедно с родителите и персонала. На децата се връчват книжки с пожелания за здраве и успех.

Дълго ще се помни и организираната съвместно с комсомолците от Средното професионално училище по машиностроене вечер, посветена на патрона на квартала и на училището Иван Грудев. Поднасят се венец и цветя пред паметната плоча на бившия затвор. Активният борец против фашизма и капитализма Йордан Маргенов, герой на социалистическия труд, разказа спомени за революционната борба в Сливенския край. Група ученици изнасят поетичен рецитал.

В навечерието на 40-годишнината от победата на социалистическата революция в нашата страна при отлична организация преминава концертът-спектакъл на тема „Този ден ще бъде празник вечен", организиран заедно с читалище „Зора". Активната участничка в борбата против фашизма и капитализма Стоянка Георгиева изнася доклад за революционното движение в Сливенския край.

Силни впечатления оставя проведената среща с ветерани-комунисти, приети в редовете на БКП преди 9. IX. 1944 г. Много добрата предварителна подготовка и особено прочувственият текст, който отразява жизнения път на другарите Добри Балтов, Стоянка Николова, Асен Тачев, Борис Заралиев и Костадин Кадиев, предопределят въздействието на това мероприятие. За неговото високо качество спомагат и разказаните спомени от самите ветерани, дълбоко емоционалната художествена програма, както и участието на пионери от Пето основно училище.

В кварталната първична партийна организация е извършена и друга разнообразна масовополитическа работа. Изнесени са лекции за прилагането на икономическия подход и усъвършенстването на управлението, за Дългосрочната програма за подобряване на качеството, приета от Националната партийна конференция. По повод месеца на българо-съветската дружба е изслушана беседа за съветския интернационализъм, както и доклад за Великия октомври. Пред комунистите няколко пъти са анализирани актуалните проблеми на съвременното международно положение. Изучени са животът и революционната дейност на трибуна на сливенския пролетариат

Digitized by Google

Съби Димитров. Това мероприятие е съпроводено с разглеждането на музейната експозиция и прожекция на филм. Двадесет и шестте активни борци против фашизма и капитализма, които членуват в партийната организация, дейно се включват в движението „Народната памет разказва".

Разнообразна дейност развива агитаторската група, в която са включени над 20 комунисти с добра политическа и специална подготовка и дългогодишен житейски опит. Но партийното бюро не е удовлетворено от постигнатото в тази област и занапред ще се разширява тематичният обсег на срещите и разговорите с хората по местоживеене.

Самокритично се отнася партийната организация и към стореното за обогатяване съдържанието на нагледната агитация и украсата. Поставена е задачата да се осигуряват и разлепват повече нагледни материали, да се създават условия за повишаване празничното настроение на гражданите от квартала.

Много време се отделя за подготовката и провеждането на събранията. Създаден е благоприятен социалнопсихически климат за висока активност и колективно обсъждане на разглежданите въпроси. Посещаемостта на събранията все още не е задоволителна. Причините за това състояние са от различно естество, но по-голямата част от отсъствията се дължат на заболяванията на комунисти. Взети са мерки да се по-добри връзката на първичната организация с тежко болните, като към тях са прикрепени комунисти, които ги информират за разглежданите въпроси и взетите решения.

Почти всеки комунист от партийната организация получава конкретно партийно поръчение, което е съобразено с неговата подготовка, знания и възможности. Не са получили поръчения само най-възрастните и болните членове на БКП. Контролът за стореното по тяхното изпълнение се осъществява в партийното бюро, в партийните групи и на събрания на организацията. С информации, отчети и самоотчети комунистите докладват как се реализират поръченията, какви трудности се срещат и какво е нужно да се извърши за цялостното им осъществяване.

Всички комунисти от партийната организация с чувство на дълбока признателност споделят, че организаторът на тази богата политическа, организаторска и идеологическа работа е дългогодишната им партийна секретарка Мария Паталова, която на отчетно-изборното събрание по здравословни причини беше освободена от тази длъжност. Независимо от това тя продължава и сега да помага на сегашния партиен секретар Кольо Йовчев, на останалите членове на партийното бюро.

Конкретна е дейността на партийното бюро, на цялата първична организация за издигане равнището на партийното ръководство на обществените организации и движения в квартала, за повишаване ролята на кадрите, работещи в тях. За организационното укрепване на кварталния комитет и на низовите отечественофронтовски организации с партийно поръчение работят Мария Фарашева, Кунка Граматикова, Ангел Комарев, Слав Йорданов. Те се включват дейно в живота на кварталната организация.

Положителните завоевания в политическата, организаторската и идеологическата работа на първичната партийна организация показват нейния стремеж да се обхващат и своевременно да се решават въпросите по местоживеене. Това е сериозна предпоставка за непрестанно повишаване авторитета на партийната организация, за засилване личния принос на всеки неин член в обогатяване съдържанието на обществено-политическия живот на територията на квартал „Иван Грудев".

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПЪРВИЯТ ПЕРИОД ОТ ОТЕЧЕСТВЕНАТА ВОЙНА НА БЪЛГАРИЯ

полковник ПАВЕЛ ВИТАНОВ

Още на 9 септември 1944 г. правителството на Отечествения фронт, в което ръководна роля има партията на българските комунисти, пристъпи към мобилизиране на всички сили на страната за война против хитлеристка Германия. На западната ни граница стояха големи хитлеристки сили. Те започнаха военни действия срещу България при Кюстендил и Кула. Налагаше се страната ни незабавно да започне бойни действия.

Участието на България във войната беше от решаващо значение. В общата, съдбоносна за бъдещето на човечеството, борба за ликвидиране на хитлеристката агресия нашият народ трябваше да даде своя принос — да покаже на дело пред прогресивния свят, че е скъсал решително с омразните фашистки управници, прикачили страната ни към колесницата на хитлерофашистка Германия против неговата воля и той е бил и си остава на страната на свободолюбивите народи. Но приобщаването на България към антифашистката военна коалиция не можеше да стане без съгласието на главните воюващи държави — СССР, Англия и САЩ. Последните две, изхождайки от класовите си позиции, не желаеха нова отечественофронтовска България да участвува във войната. Ето защо правителството на Отечествения фронт успоредно със започнатите бойни действия на западната ни граница се зае да уреди и външнополитическото положение на страната, и военното сътрудничество със съюзническите армии. Още на 9 септември правителствена делегация начело с члена на Политбюро на ЦК на БРП (к) Димитър Ганев се явява в щаба на командуващия Трети украински фронт маршал Толбухин и обсъждат въпроса за ликвидирането на състоянието на война между СССР и България и уреждането на военното сътрудничество между Българската народна армия и войските от Трети украински фронт. На 17 септември нашето правителство утвърди решението на командуващия фронта, че е съгласен да поеме оперативното ръководство на българските въоръжени сили във войната срещу хитлеристка Германия. Българската народна армия беше включена в

Digitized by Google

състава на Трети украински фронт под командването на прославения съветски маршал Толбухин. Така решеният въпрос за ръководството на нашата армия има важно политическо и военно значение. Западните съюзници са принудени да приемат участието на България във войната и на 18 октомври 1944 г. подписаха Примирието при приемливи условия за България. Във военно отношение то осигури на българската армия участие в победоносното завършване на Отечествената война срещу фашистка Германия.

Щастие за Българската народна армия е, че още в онези първи дни на своето раждане тя можа да се опре на богатирското рамо на непобедимата и легендарна Съветска армия. С помощта на щаба на Трети украински фронт тя получи въоръжение, бойна техника, материални ресурси, получи и възможност в хода на бойните действия да се превъоръжи с богатия опит на Съветската армия. Към Главното командуване и към съединенията бяха назначени офицери за съветници, които предаваха бойния си опит. Между съветниците е и началник-щабът на фронта генерал-полковник С. С. Бирюзов. Всичко това имаше решаващо значение нашата армия да изпълни с чест поставените ѝ задачи през войната.

След уреждане на международното положение нашето правителство решава и някои основни въпроси от вътрешен характер. С указ на регентите за командуващ е назначен генерал Иван Маринов; извършва се мобилизация на 454 хиляди души, създават се три армии — 2-ра, 1-ва и 4-та, с обща численост 224 365 човека за настъпателни операции на територията на Югославия.

Разгръщайки стремително настъпление в края на септември, съветските войски излязоха на българо-югославската граница и получиха възможност да окажат непосредствена военна помощ на югославския народ в борбата с чуждоземните поробители. За да не даде възможност на противника да се прегрупира и укрепи след Яшко-Кишиневската операция, Трети украински фронт без оперативна пауза започна на 28 септември Белградската операция с главен удар в направление Видин—Белград. Целта беше — със силите на съветски и югославски войски по Белградско направление и български, югославски и съветски — на Нишко и Скопско направление да се разгроми немскофашистката групировка.

При стратегическото планиране на бойните действия в Белградската операция Българското главно командуване решава да проведе настъпателните операции с трите армии — Първа, Втора и Четвърта — на територията на Сърбия и Македония, а с втори корпус (по-късно трансформиран в 7-ма армия) да ги прикрива от юг — Орфанския залив, поречието на Струма и Беласица планина. Целта е да прекъсне пътищата за оттегляне на немскофашистката група армии „Е" в състав около 350 хиляди души от Гърция, насочили се на север по реките Вардар и Морава. За разгрома им се предвиждат три силни удара: главен — по Софийско-Нишкото направление, и спомагателни — по Кюстендилско-Скопското и по Горноджумайско (Благоевградско)-Велешкото (Тито Велешкото) направление. Средиземноморското съюзническо командуване на Англия и САЩ, въпреки пълния контрол над морето, не ѝ оказа с авиацията и флотата си никакво въздействие. В интерес на истината трябва да се каже, че целта им беше да дадат възможност на групата армии „Е" със запазени сили да се оттегли на Средния Дунав, да забави настъплението на Втори и Трети украински фронт към Централна Европа. Министърът на икономиката Ал. Шпеер откровено пише, че Хитлер „се съгласи с едно установяване на сътрудничеството с противника" (Англия и САЩ — б. м.). Това трябва да се има предвид, когато се оценява необходимостта от участието на Бъл-

Digitized by Google

гарската народна армия във войната за бързото освобождаване на балканските страни и приключване на войната в Европа.

В периода на подготовката и в хода на самите бойни операции в братските армии се води усилена политико-идеологическа работа, за да се осъществи успешно задачата по разгрома на противника. Още на 9 септември българските войскови части започват бойни действия срещу хитлеристите за прикриване на западната ни граница в района на Пирот, Бела паланка, Власотинци, Крива паланка (вр. Киселица и Варовище), Царево село (Делчево) и Пехчево. При Кула, Девебаир и Струмица вземат участие и партизански отряди, и доброволчески формирования от местното население. В тези райони нашите части установяват тясно взаимодействие с Югославската народна армия и с партизанските отряди. То добива по-нататъшен тласък след срещата на 5 октомври в Крайова между маршал Й. Тито, председател на Националния комитет за освобождение на Югославия, и българската правителствена делегация, водена от Добри Терпешев, член на Политбюро на ЦК на БРП (к) и министър в правителството на Отечествения фронт. На срещата делегациите се договарят за военно сътрудничество между двете страни и декларират братските си и общите интереси в борбата срещу хитлеристкия окупатор.

През времето от 9 септември до 7 октомври партията и правителството подготвят армията и страната за активно участие във войната. Още в Окръжно № 5 от 12 септември 1944 г. Централният комитет на партията определя като най-важна политическа задача на партията „Да мобилизира вниманието и силите на народа за решителна борба срещу опасността от немско нахлуване в България и за окончателно изгонване на немскофашистките банди от Балканите". Централният комитет с редица постановления и окръжни разяснява на народните маси, че най-важната задача за страната е воденето на войната. Тя има освободителен характер. От нейния успех зависят укрепването на властта, положението на България, а също и възможността на нашата страна да окаже помощ на националноосвободителните движения на съседните ни народи за прогонване на хитлеристките окупатори от тяхна земя. Ето защо народът приеме войната за отечествена. Той напълно подкрепи политическата цел на нейното водене, определена от Г. Димитров в писмото му до ЦК на БРП (к) от 28 септември, че бъдещето на нашия народ ще зависи от реалния принос, който ние като народ и държава ще дадем за разгрома на фашистка Германия и за по-скорошно завършване на войната.

Партията положи много усилия революционният ентусиазъм, обхванал работниците, селяните и трудовата интелигенция от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция, да се насочи в армията и в тила за воденето на войната срещу фашистка Германия. В резултат на извършената работа мобилизацията на армията приключи в съкратени срокове. Селяните и работниците доброволно увеличиха производството на материали и селскостопанска продукция за нуждите на фронта. Създаде се помощна организация за подпомагане на бойците и техните семейства. Навсякъде се заработи под лозунга „Всичко за фронта! Всичко за победата над фашистка Германия!"

Опирайки се на марксистко-ленинското учение за армията, на опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, отчитайки конкретноисторическите условия в онези дни за успешното водене на войната, партията не разпусна старата армия, а я преустрои революционно. Изпрати в армията по-голяма част от партизаните. В нейните редове се вляха и 40 хиляди доброволци, предимно членове на партията и на Работническия младежки съюз (РМС). От тях бяха създадени гвар-

Digitized by Google

дейски роти и дружини, които станаха сигурна опора на партията в армията. Учреден бе и помощник-командирският институт от бивши партизани и политзатворници. Отстранени бяха най-реакционните офицери. На командни длъжности бяха назначени прогресивни офицери. Така старата организационна форма беше запълнена с ново съдържание. На армията бяха поставени нови задачи и тя успешно започна да изпълнява ролята си на въоръжен юмрук на пролетарската революция, да заема достойно място сред армиите от антихитлеристката коалиция.

На 8 октомври 1944 г. Българската народна армия започва активни настъпателни действия. **Втора армия** в състав: 4-та, 6-а, 9-а и 12-а пехотни дивизии; Първа софийска народноосвободителна дивизия, Втора конна дивизия, Бронираната бригада и 4-та гранична бригада започна Нишката настъпателна операция. С Бронираната бригада, 12-а пехотна, 2-ра конна дивизия и 1-ва софийска народноосвободителна дивизия (СНОД) във взаимодействие с 24-та, 46-а и 47-ма дивизия от 13-и югославски корпус бързо настъпи в направление Власотинци — Лесковац—Ниш, който е и главният удар на армията. С останалите съединения поведе бой в спомагателното направление Пирот—Ниш. Войските се поддържаха от двете авиодивизии на 17-а съветска въздушна армия.

Втора армия с командир генерал-майор Кирил Станчев и помощник-командир Боян Българанов наброява 79 279 човека. Тя води тежки боеве срещу хитлеристите — част от 1-ва планинска дивизия и 7-ма СС планинска дивизия „Принц Ойген". Нанася им сериозни загуби при подстъпите за Свърлиг, Бела паланка, с. Равна Дубрава и на много планински височини, между които доминира Сува планина. Нашите съединения, които настъпват на главния удар при Власотинци, бързо пробиват отбраната на противника.

На 11 октомври войските от Втора армия съвместно с 46-а и 47-ма югославска дивизия овладяват редица подстъпи за Лесковац и принуждават фашистите да започнат да отстъпват. Това създава възможност командуването да организира действията за освобождение на Ниш, важен икономически и административен център. През него по р. Морава минава вторият по значение след Вардар комуникационен път за оттеглянето на групата армии „Е" за Белград. На 12 октомври започват боевете за освобождаването на Ниш. На 14 октомври противникът, подложен на удари от север, изток и юг, е принуден да го опразни. Ниш е освободен.

Седма СС планинска дивизия „Принц Ойген", за да избегне обкръжението, започва бързо да се оттегля към Прокупле. Обаче при с. Мерошина и Александрово Бронираната бригада и 46-а югославска дивизия ѝ преграждат пътя и, подпомогнати от съветските въздушни сили, я разгромяват. Около 1500 неприятелски войници и офицери са убити, а 2000 пленени. Разрушена и пленена е многобройна техника и боеприпаси.

След Ниш Втора армия с основните сили преследва противника на запад към Прокупле — Куршумлия, а с 12-а пехотна дивизия към Туларе—Медведжа. В тези боеве нашата армия освобождава много селища в Източна Сърбия, между които седем града. Дава 1665 убити, ранени и изчезнали, а противникът от разгромената 7-ма СС планинска дивизия — 5200 убити и ранени и 3850 пленени.

На 8 октомври започва настъплението и **Първа армия** с командир генерал-майор Владимир Стойчев и помощник-командир Щерю Атанасов. Първоначално е в състав 1-ва и 2-ра пехотна дивизия и армейски части, след известно време е усилена с 11-а пехотна дивизия, а от 14 октомври и 2 ра конна, 1-ва софийска народноосвободителна диви-

Digitized by Google

зия. Общата ѝ численост е 76 318 човека. Настъпателните действия на армията се осигуряват от българските и частично от съветските военновъздушни сили. Взаимодействува си с югославската Кумановска дивизия.

Първа и Втора пехотна дивизия започват боеве за освобождението на Крива паланка срещу 11-а въздушнополева дивизия и други части на хитлеристите от състава на групата армии „Е", изнесени напред заедно с други дивизии, за да ѝ осигуряват оттеглянето на север. След освобождението на Крива паланка българските дивизии водят тежки сражения при Страцин и Стражин. При тези селища хитлеристите изграждат много солидни позиции, използвайки траншеите и укритията от времето на Първата световна война. От 18 до 20 октомври нашите 1-а и 2-ра пехотна дивизия и парашутната дружина на армията водят боеве за Стражинската позиция. Към 21 те излизат към подстъпите на Страцинската позиция. Хитлеристкото командуване усилва 11-а въздушно-полева дивизия с части от 22-ра пехотна дивизия. Страхувайки се от устремното настъпление на Първа българска армия на запад, то съсредоточава в района на Куманово части от 41-ва, 117-а пехотна и 21-ва СС дивизия „Скендербег".

На Страцинската позиция българските части водят епични боеве. Следват една след друга атаките. Успешно се бие и 1-ви пехотен полк, попаднал в обкръжение. Със смъртта на храбрите падат войници и офицери. Позицията преграждa важното направление за Куманово и Скопие. С нейното овладяване нашата армия излиза на оперативен простор и има възможност да насочи своите усилия за преграждане на магистралния път по р. Вардар, по който продължава да се оттегля фашистката група армии „Е". Противникът също оценява значението на Страцинската позиция. Полага неимоверни усилия да я задържи, провежда контраудар с четири отделни батальона и един пехотен полк. Но не успява. Към 25 октомври, понесъл тежки загуби в хора и материални средства, се оттегля на запад. За боевете на нашата Първа армия при Страцин дава висока оценка генерал-полковник С. С. Бирюзов. Той казва, че българските войски „...можаха да се справят с един превъзхождащ ги противник, който имаше естествени и силни укрепени позиции".

От 17 октомври 2-ра конна и 11-а пехотна дивизия и 1-ва софийска народноосвободителна дивизия заедно с 46-а югославска дивизия насочват усилията си за освобождаване на Враня и Гниляне. Водят боеве за Куманово и Скопие и не след дълго ги освобождават.

На 3 ноември по случай освобождението на Куманово и Скопие регентите изпращат до командуващия армията телеграма. В нея се казва, че с победите на българското оръжие трябва „да се докаже на дело твърдата воля на българския народ за честното и беззаветно негово нареждане под знамето на свободата, демокрацията и цивилизацията, рамо до рамо с югославските народи, с братския велик руски народ и западните демокрации".

На 19 ноември завършва Страцино-Кумановската операция. Освободени са важни административни и стопански центрове, между които с най-голямо значение са Скопие, Куманово, Бояново, Гниляне.

Четвърта армия започва настъпателната операция на 15 октомври 1944 г. по Брегалнишко-Струмишкото направление. Дотогава командуващият армията генерал-майор Боян Урумов и помощник-командирът Борис Копчев съгласуват действията си с командването на югославски войски във Вардарска Македония. В състава ѝ е само 5-а пехотна дивизия, която съвместно с 13-а, 14-а и 19-а югославска бригада до този момент освобождават Берово и Пехчево.

Digitized by Google

От 15 октомври 5-а пехотна дивизия настъпва срещу части от 22-ра хитлеристка пехотна дивизия и други армейски подразделения от състава на фашистката група армии „Е“ в Калиманското поле по р. Злетовска. Ожесточени боеве водят 18-и пехотен полк за Кочани и 33-и пехотен полк за хребета Голяк. За да ги овладеят, нашите войски провеждат няколко атаки и отразяват контраатаки на противника. От тяхното овладяване зависи по-нататъшното ни настъпление по направление на Щип. В боя се включва целият личен състав. Начело на 33-ти пехотен полк е и командирът на дивизията, който към края на атаката е тежко ранен и умира.

На 19 октомври в състава на армията е включена 2-ра конна бригада. Тя настъпва в направление на Кочани — Св. Никола и осигурява левия фланг на Първа армия. От 24 октомври се присъединява и 7-ма пехотна дивизия. Тя води боеве за Ново село, Смоларе и Беласица планина. След тяхното освобождаване води боеве за Струмица и на запад. Численият състав на армията по това време достига 42 хиляди души. На 3 ноември командващ армията става генерал-майор Асен Сираков. Под негово ръководство войските от армията във взаимодействие с югославските единици продължават настъплението. Освобождават гр. Щип и започват преследването на противника в направление Св. Никола — Скопие и Струмица — Велес. На 10 ноември противникът, отбраняващ Велес, е разгромен и български части влизат в града, а три дни по-късно и в Скопие. С това приключва операцията. В нея Четвърта армия допринася за освобождаването на много села и градове във Вардарска Македония. Между тях Скопие, Щип, Велес, Кочани, Струмица. Дава 1884 убити, ранени и изчезнали. Нанася тежки загуби на хитлеристката 22-ра пехотна дивизия и други армейски части от фашистката група „Е“.

Бойните действия на българските войски на територията на Сърбия и Македония не протичат еднакво. Докато Първа и Четвърта армия водят по-затегнати боеве, Втора армия, след като разгромява 7-ма СС хитлеристка дивизия „Принц Ойген“, преминава в настъпление и насочва главното си внимание да излезе на р. Ибар при Прищина, за да прекъсне пътя за оттегляне на хитлеристите. На 14 октомври командващият групата фашистки армии „Е“ генерал-полковник Александър Льор екстрено изнася своя команден пункт от Солун в Стари Тръг до Косовска Митровица. Организира сборни противотанкови подразделения под командуването на полковник Лангер и заема Преполацките височини северно от Подуево и заедно с отстъпващите от Ниш хитлеристки войски и албански националистически войскови части успяват да спрат Бронираната бригада и 12-а пехотна дивизия на Втора армия. Поради тези обстоятелства българското главно командуване взема решение да проведе Косовската операция на армията. След като извършва прегрупиране на силите и попълва армията с материални средства, на 25 октомври започва бойните действия за овладяването на Подуевското поле, а оттам Косовското. Нанася главния удар в направление Куршумлия—Подуево—Прищина и спомагателен — Туларе—Медведжа—Прищина. Съставът на Втора армия е същият, както в Нишката операция. Подпомага се от съветските въздушни сили на 17-а армия и си взаимодействува с 24-та и 22-ра югославска дивизия. За отбрана на Подуевското поле хитлеристите непрекъснато подвеждат пресни сили през Прищина от оттеглящите се колони по магистралния път Скопие—Кралево. Към 24 октомври войските на противника достигат една сборна дивизия и около 6000 фашизирани албански националисти, които в боевете за Подуево се подсилват от 774-ти пехотен полк, различни артилерийски противовъздушни и инженерни подразделения. Създадена е нова бойна група на името на нейния команду-

Digitized by Google

ващ Шолц. Въпреки подсилената отбрана на противника на 3 ноември нашата 4-та пехотна дивизия и Бронираната бригада във взаимодействие с 24-та югославска дивизия, подпомогнати от съветските въздушни сили, освобождават Подуево. За него осем денонощия се водят упорити боеве. Хитлеристите дават около 500—600 убити и над 300 пленници, много оръжие и боеприпаси.

От 7 ноември Втора армия започва бойни действия за Косово поле. На мястото на 24-та идва 22-ра югославска дивизия. Боевете се водят главно за планините Копаоник и Голяк. Българската 12-а пехотна дивизия заедно с 4-та Косовско-Метохийска югославска бригада след освобождението на редица селища по направлението Туларе — Медведжа се доближават до Прищина. В резултат на упоритите боеве и взаимодействието между български и югославски съединения на 19 ноември гр. Прищина е освободен и в следващите два дни — Вучи трън и Косовска Митровица. След тези победи основните сили на Втора армия спират преследването с изключение на 9-а пехотна дивизия, която преследва противника към Рашка и Нови пазар и до 30 ноември ги освобождава.

С Косовската настъпателна операция Втора армия във взаимодействие с югославски съединения и поддържана от съветската авиация освобождава населението в Подуевско и Косовско поле и областта Метохия. Разгромява четири сборни дивизии на хитлеристите и им нанася много загуби.

В боевете на югославска земя българските воини проявяват изключителен колективен и личен героизъм. Още на 13 и 14 септември 1944 г., когато все още западната ни граница слабо се прикрива от войски, кандидат-подофицерската школа от 13-и пехотен полк успява да отрази няколко атаки и една контраатака на хитлеристите и да премине в настъпление.

Мъжество и героизъм проявяват бойците и командирите на 1-ви пехотен полк. На 20 октомври след успешно проникване в тила на противника при Страцин полкът попада в обкръжение. Няколко дни води тежки боеве срещу връхлитащи от всички страни хитлеристи. В разгара на боя командирът на полка прави донесение до командира на дивизията, в което се казва: „Привърших патроните и припасите. Духът е висок". Духът е висок — е характерната особеност на българските войници и офицери в Отечествената война. Този висок морално-политически дух характеризира и сериозността на водените бойни действия от Българската народна армия срещу фашистките окупатори в Югославия. Към 24 октомври 1-ви пехотен полк е деблокиран от другите настъпващи части на 1-ва пехотна дивизия.

Масов героизъм проявяват и танкистите от Бронираната бригада при разгромяване на 7-ма СС дивизия; и батареята от армейското щурмово артилерийско отделение на поручик Вл. Бурмов за освобождаване на Подуево.

Не са редки случаите и на личен героизъм. Много командири, отчитайки важността на задачите, които изпълняват командуваните от тях единици, често ги повеждат в атака и намират смъртта си. Такъв е случаят с командира на 5-а пехотна дивизия полковник Боньо Пиронков, посмъртно произведен в звание генерал-лейтенант, подполковник Стефан Халачев (партизанско име Велко), помощник-командир на 1-ва пехотна дивизия, обявен за първи герой на дивизията, паднал на полето на честта в разгара на лютите сражения за Страцин, полковник Желъо Демиревски, командир на 3-и гвардейски пехотен полк от 1-ва софийска народноосвободителна дивизия, и много други. Един ли бяха, за да разкажем за всички герои. Само в 6-а пехотна дивизия към

Digitized by Google

26 ноември за проявен героизъм с ордени за храброст са удостоени 296 бойци, а в 5-а пехотна дивизия — 227 и т. н.

Новите идеи и извършените промени в обществото след победата на 9 септември 1944 г. у нас станаха неизчерпаем източник за самоотверженото участие на бойците и командирите в тежките, но славни битки в Отечествената война. Вдъхновяваше ги фактът, че участвуват в справедлива война наред с прославената Съветска армия за свободата на нашия и на съседните народи.

Отечествената война е дело на армията на фронта и на целия народ, на всички партии. Между тях ръководна роля има Българската работническа партия (комунисти). Партийно-политическата работа на фронта се извършваше от помощник-командирите, просветните групи към частите, комунистите и ремсистите, гвардейците и прогресивните офицери. Най-важна роля имат помощник-командирите. Те допринасят най-много за възвръщане у бойците вярата в командирите, за укрепване на дисциплината и за повишаване на бойния дух в частите и подразделенията. Войниците от тях научават най-добре за политическите промени, настъпили в България след победата на 9 септември, за програмата на правителството на Отечествения фронт и планираните мероприятия в интерес на трудещите се, за справедливата война, която води Съветската армия, общите задачи, които решават свободолюбивите народи срещу хитлеристка Германия, смисъла от воденето на Отечествената война за България. Помощник-командирите допринесоха най-много не само за революционизиране на старата армия, но и за активизиране на бойците в боевете срещу хитлеристите. Не са редки случаите, когато те с личния си пример увличат цели подразделения и части в изпълнение на бойната задача, а някои в схватките си с врага намериха смъртта си. Коста Тодоров, Милчо и Живко Николови, помощник-командири на дружините от 1-ва пехотна дивизия, загинаха в боя за Страцин, Янаки Христов Георгиев, помощник-командир на дружина в 12-а пехотна дивизия, загина в боя за кота 1020. Много други са ранени.

Приносът, който дава Българската народна армия за освобождението на югославските народи през първия период на Отечествената война, не остава незабелязан от държавното и военното ръководство на Югославия и населението. По случай освобождението на Белград и Ниш генерал Коча Попович на 20 октомври 1944 г. на другарска вечеря в Белград пред офицери от ЮНОВ, мисиите на СССР, Англия и САЩ и командуването на Втора българска армия начело с генерал Станчев изказва благодарност „за участието на братската българска войска, която със своето усилие и успешни операции при Ниш особено допринася в борбата с немските фашисти“.

По-късно същото засвидетелствува и маршал Й. Б. Тито. В речта си на 8 август 1945 г. пред Третото заседание на антифашисткото вече на Югославия Й. Тито признава, че „... с помощта на българската армия беше освободена Македония“.

Вълнуващо е посрещането на българските войници от югославското население в освободените селища. Жителите на с. Равна Дабрава ги черпят с ракия и сладки и скандират „Живела свобода!“ и предоставят своите услуги на командира на 4-та пехотна дивизия. В Бела паланка се провежда импровизиран митинг, на който произнасят речи командири от Втора българска армия, 13-и югославски корпус и съветникът към 6-а пехотна дивизия полковник Иля Титов. В края на митинга гражданите скандират „Да живее славянското братство!“ В Подуево се свиква съвместен митинг от българските части и югославското население по случай годишнината от Великата октомврийска со-

Digitized by Google

циалистическа революция. Вълнуващи са срещите между населението и българските части в Пехчево, Велес, Скопие, Прищина и други места. Селяните в Туларе обграждат с внимание и грижи ранените български войници на 12-а пехотна дивизия. „Местното население навсякъде посреща българската войска като братя освободители и я улеснява във всичко, което бе по силите му...“ — се казва в един от докладите на командуващия Втора армия до Главното командуване в София.

През втората половина на ноември 1944 г. приключва първият период на Отечествената война на България. Нейното политическо значение е разностранно. Главно се заключава в укрепване на интернационалното сътрудничество между съветските, югославските и българския народ, в стабилизиране на правителството на Отечествения фронт и външнополитическото положение на страната. Българската народна армия с цената на 5850 убити и 12 501 ранени допринесе за изгонване на хитлеристките окупатори от територията на Източна Сърбия, Косово, Метохия и Вардарска Македония.

От военна гледна точка войната е поучителна в много отношения: с натрупване на опит в сътрудничеството и взаимодействието между армиите на СССР, България и Югославия; с пълното съгласие, доброто взаимодействие и зачитане на националните интереси на двете страни, при осъществяване на оперативното ръководство на Българската народна армия от командването на Съветската армия; с издигане на по-висок етап българското военно изкуство; висок революционен дух в армията, породен от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция.

Успехите на Българската народна армия през първия период на Отечествената война са неоспорими, но политическата цел на България в заключителния етап на войната в Европа още не е постигната. Предстояха напрегнати усилия на народ и армия за успехи в бойните действия на Средния Дунав — вторият период на Отечествената война.

Digitized by Google

ГЕРОИКА, КОЯТО ИЗКОВА ПОБЕДАТА

доц. ЙОРДАН ЦОНЕВ

Отечествената война — една ярка, силна и незабравима манифестация на героиката на съветския човек — показа, че бойците и командирите, че обикновените мирни граждани, че дори жените, старците и децата оправдават крилатите думи на С. Киров, че онова, което е теоретически невъзможно, е комунистически възможно.

Някога в своята поема „Човекът" Максим Горки изказва знаменитото пожелание „Искам всеки от хората да бъде човек!" И наистина през Отечествената война съветските хора в огромното си мнозинство показаха, че не са загубили и няма да загубят човешкото си достойнство, че не са потъпкали гордостта си, че могат да направят невъзможното възможно.

Героиката на съветските хора, която стъписа и изплаши завоевателите, не е нито случайна, нито изненадваща за онези, които познават руската история и същността на социалистическия строй. Не само са живи заветите на дедите да се защищава с кръв всяка педя земя. Героичното, както се изразява съветската изследователка С. М. Шут, „е въздух на социализма". Не може да се завоюва властта, не може да се преобрази животът, не може да се изгради новият строй, ако не се създават новите хора — силни, смели, мъжествени, волеви, които въпреки всичките трудности и пречки вървят напред, разчистват пътя на новото, изграждат го, осигуряват му всички условия за живот. Тези нови хора разбират внушенията на времето, изправени пред дилемата: гибел или революция. Те се издигат над границите на нормата, над пределите на обикновеното, достигат онова, което изглежда невъзможно.

Героизмът на съветския човек — неговата смелост, мъжеството и себеотрицанието му, волята му да преодолява трудностите, да преминава пречките и да побеждава — не остава незабележим. Героиката е не само ярко качество на съветската действителност, тя е неизменна същност и на съветската литература. Защото има пряка и постоянно осъществяваща се връзка между литературата и живота. Защото първата социалистическа литература е художествено отражение на бурната съветска действителност. Нека да си спомним за героиката, която лъха от стиховете и поемите на Маяковски, Есенин, Блок, Д. Бедни, нека спрем вниманието си на онези обвеяни от героизма образи, които създадоха Ал. Фадеев, Дм. Фурманов, Ф. Гладков, Вс. Иванов, М. Шолохов, Л. Леонов, Ал. Толстой . . .

Отечествената война ражда масов героизъм не само като противодействие на втурналите се нападатели, не само като отговор на тяхната грубост и безчовечност, не само като израз на решимостта да се защитят, но и като проява на високото достойнство на съветския човек.

В разработването на героичната тематика и проблематика, в изграждането на героичните сюжети, в профилирането на героичните образи вземат участие почти всички съветски писатели. Тук си дават среща творци от различни поколения, майстори на словото от различни

Digitized by Google

националности. Като всеки обогатява жанра, който му е най-близък, жанра, който най-добре е овладял.

Непосредствени, пламенни, неукротими са любовта и омразата, отразени в лириката, ярки, внушителни, врязващи се в паметта са образите от поемите, необорима е логиката в публицистиката, новаторски са образите в разказите, повестите и романите, силни са конфликтите в драмите и трагедиите...

Някои смятат, че синоними на лириката са само нежността, ефирността, тихата меланхолия, любовната мъка. Съветската лирика през време на Отечествената война почти изцяло опровергава тази представа. Защо това е така най-добро обяснение намираме в стихотворението на Ал. Прокофиев „Москва“:

„Ние сме в сражения!
Твоята отбрана
минава през нашите сърца.“

Да, през сърцата на поетите минава голямата, жестоката, кървавата, великата и епохална война. Тя раздвижва емоционалната им природа, активизира въображението им, оживява съвестта им. Няма съмнения, няма колебания, няма мъчително изчакване. Врагът напира, той трябва да бъде спрян, трябва да бъде сразен и победен. Цяла поредица поети като Ал. Сурков, Ал. Прокофиев, Н. Тихонов, М. Исаковски, М. Алигер, О. Бергхолц и др. особено в началото на войната отправят горещи патриотични призиви към червеноармейците, към съветските бойци и командири, зоват ги на подвиг, приканват ги към изпълнение на техния дълг. Те трябва да бъдат достойни за своите деди и бащи, да останат верни на клетвата.

Проявите на доблестта и мъжеството, на смелостта и героичната воля за победа не закъсняват да се явят. Стиховете на поетите се изпълват с гореща обич, с преклонение, с искрено възхищение пред подвига на червеноармейските бойци и командири. Александър Твардовски разкрива подвига на сержант Василий Мисенков, на боеца Иван Громак... Александър Прокофиев пише такива стихове като „Билет № 4142357“, „Олга“ и др., с които се прекланя пред високия дух на комсомолците, на жените, призовани в армията. Николай Тихонов в „Балада за трима комунисти“ с няколко щрихи бележи онова мъжество, което краси постъпката на Герасимов, Красилов и Чермилов, затиснали със своите тела дзотовете на врага.

Много съществено за съветската лирика е обаче това, че тя долавя и отразява не само индивидуалния героизъм, не само мъжествените прояви на отделните защитници на родината, но и масовия героизъм, проявите на доблест, на борческа воля, на висок победен дух и на хората от тила, на хилядите и милионите съветски хора, които не могат и не искат да приемат окупаторите и понасят героично всички трудности с надежда за нов живот. В такъв смисъл напълно се оправдават твърденията на теоретиците на естетиката, че героичното е в най-тясна близост с трагичното. Но трагичните обстоятелства, при които е поставен животът на съветските хора, не извикват сълзите на безсилното отчаяние. Те пораждат героични прояви, с които се гордее историята. Не случайно ленинградската поетеса Олга Бергхолц в едно от своите стихотворения, написано през 1941 година, казва, че ленинградчани са забравили „какво е това сълзи, кое се нарича страх и молба“.

В Отечествената война фронтът и тилът са относителни понятия, било защото има отстъпления и настъпления, било защото в „завоюваната“ от врага земя продължава съпротивата. Героизмът на най-смелите, на най-мъжествените бойци е ярък и светъл пример, който увли-

Digitized by Google

ча другите и прераства в масова героика. Трудно е дори само да се изброят стихотворенията, които разкриват корените и проявите на тази героика. Но тя е във всички стихотворни цикли и сборници, посветени на войната. Навсякъде се усещат нейната сила, нейният размах.

Така в стихотворението „След марша" поетът Сергей Орлов много просто и много силно е изразил огромната морална сила на съветския боец. Танкът трябва да бъде проверен, трябва да изстине, а хората всичко ще понесат, за тях няма отдих.

Масовата героика е неизменна проява на съветските бойци в много стихове на Алексей Сурков, на Александър Твардовски, на Александър Прокофиев, на Михаил Исаковски. Особено ярко се открояват произведенията на Павел Антоколски: „Черноморска балада" и „Балада за растящите числа". Във втората творба оригинално е показана огромната сила на партизанската част. Неизвестна е нейната численост, неизвестен е пътят ѝ. Тя действува с изненада и закрилник ѝ е народът. Затова е и непобедима.

В лириката, посветена на Отечествената война, особено място заемат ленинградските поети. Забележителното за поезията на Олга Бергхолц например е това, че тя съумява дълбоко да се вживее в бита на блокирания град, да очертае нечовешките мъки, които преживяват жителите му, и заедно с това да запази бодростта на своя дух, да не загуби светлата перспектива.

Подемът, който преживява поемата през време на Отечествената война и първите години след нея, можем да си обясним с високата героика на съветския народ и заедно с това с близостта на поетите до онези, които най-ярко изразяват мислите и настроенията на хората от това забележително време. В поемата „Василий Тьоркин" Александър Твардовски дава събирателния образ на вечно бодрия, оптимистичен и мъдър, на неуморния и устремен напред съветски воин, който не се плаши от врага. Съвсем друг е жанрът на „Къща край пътя". Това е по-скоро трагична поема-хроника, в която народните страдания, причинени от войната, прерастват в бедствие и над мирния живот на хората надвисва смъртта. Но въпреки жестокостите на врага, въпреки кървите, пожарищата и разрушенията, основният герой — Андрей Синцов, ще се върне към мирното битие. Защото разрушението е временно, а животът е вечен.

Александър Прокофиев се родее с Александър Твардовски по народностната си сила, по дълбокото познаване на душевността на руския човек. Неговата „Русия" обаче е поема с по-друг характер. Тук важно място заема песенното начало и авторът се прекланя и пред красотата на родната земя, и пред твърдия дух и пламенния патриотизъм на руските хора. Когато се обявява мобилизацията, Никита Фадеевич спокойно изпраща своите синове, защото знае, че те са здрави, закалени, че ще изпълнят своя дълг. И не се излъгва.

Колкото и да са различни поемите на Павел Антоколски „Син" и на Маргарита Алигер „Зоя" по своя стил, по строежа на стиха, те си приличат по това, че са посветени на двама забележителни представители на младото поколение, проявили голямата си морална издръжливост и волята си за подвиг. Маргарита Алигер дълбоко се сродява със своята героиня. Вниква в нейните най-интимни мисли, в зараждащата се у нея жажда за „дейно добро", в романтичния ѝ стремеж към подвига. И тя — седемнадесетгодишната девойка, която току-що се е разделила с юношеството, крехка и нежна, ни учудва с нравствената си висота. Немците се оказват безсилни да пречупят нейния дух и тя, партизанката, умира, без да издаде своите.

Сурова тържественост и героична романтика лъха от поемата на Николай Тихонов „Киров с нас". Тук образът на комунистическия ръ-

Digitized by Google

ководител и герой от Гражданската война Сергей Киров е възкресен от автора. През „железните нощи“ на Ленинград той насърчава защитниците на града на революцията и се гордее с тяхната непреклонност.

Широко и многостранно е отразен героизмът на съветския човек по време на Отечествената война в произведенията от прозаичните епични жанрове: разказ, повест и роман. Тъкмо те дават добра възможност на писателите да съсредоточат вниманието си не само върху отделни героични моменти от живота на персонажа, но и да разкрият по-дълбоко неговия характер, да осмислят героиката му като важно или определящо неговo качество.

Да се обхванат в една такава статия с ограничен обем всички разкази, повести и романи, посветени на героичните прояви на съветските хора през време на Отечествената война, безспорно е невъзможно. Затова ние ще обгърнем по възможност онова, което е по-определящо и значително и което е създадено предимно през самото време на войната и в близките години след нея.

Както вече споменахме, действителността предоставя на авторите много интересен, богат и вълнуващ материал. Онова обаче, което е характерно за разказвачите, е способността им да попаднат на този материал, да усетят неговата значителност, да направят своя подбор и художествено обобщение така, че в техните разкази да се подчертае горещият патриотизъм, мъжествената решителност, героичната устременост на съветските хора. Това особено се удава на Алексей Толстой, на Михаил Шолохов, на Леонид Соболев, на Николай Тихонов и др.

Разказът „Руски характер“ от Алексей Толстой се нарежда между най-силните и вълнуващи произведения, посветени на Отечествената война. Тук заглавието никак не е случайно. Авторът разкрива именно една от „тайните“ на руския характер. Командирът-танкист Егор Дрьомов е тих и незабележителен на пръв поглед човек. А всъщност той крие в себе си голямата воля и духовната сила на русина. В сраженията при Курск противникът подпалва танка на Дрьомов и той получава обезобразяващи белези, които остават и след пластичната операция. Получил отпуск, той се завръща в къщи, но се представя пред майка си като другар на нейния син, защото се измъчва от горчивото съмнение, че тя няма да го познае. Но след заминаването си получава писмо. Майчиното сърце не може да бъде излъгано. Не го изоставя и годеницата.

Забележителен е финалът на разказа: „Ето, такъв е руският характер. Изглежда прост човек, а когато дойде сурова беда, в голямото или в малкото, повдига се в него велика сила — човешката красота“.

Има своеобразна връзка между Егор Дрьомов от „Руски характер“ и Андрей Соколов от разказа на Михаил Шолохов „Съдбата на човека“. И двамата са хора на дълга, и двамата тихо и незабележимо изпълняват патриотичните си и човешки задължения. Но върху Соколов се стоварват всички възможни нещастия, които носи войната: измъчват го в пленнически лагер, откъдето избягва с голям риск за живота си, запалва се къщата му, загиват жена му и децата му. Накрая убиват и единствения близък човек, който му е останал — неговия син. Така обикновеният съветски човек става носител на пределно страдание. И очакваме, че той ще бъде прекършен, ще остане физически жив, но морално мъртъв. Но и Андрей Соколов намира изход. Дървото на живота отново се раззеленява пред него, нравствената му сила побеждава, защото чрез едно осиновено дете, загубило във войната родителите си, той осмисля съществуването си.

Digitized by Google

По-широката и по-сложна фабула, както и възможността за изграждане на повече персонажи, които дава повестта, привличат редица съветски автори като К. Симонов, Б. Горбатов, Ем. Казакевич, Ал. Бек и др. С оглед на нашата тема особен интерес представляват повестите „Непокорените" от Борис Горбатов и „Волоколамското шосе" от Александър Бек.

Горбатов е твърде своеобразен автор. Неговото повествование се отличава с широк размах, с поетическа символика, с романтична устременост. В центъра на вниманието му е работническото семейство на майстора Тарас Яценко, който в началото на немската окупация взема изчаквателна позиция, но после я напуска и повежда заедно с всички свои близки безпощадна борба против поробителите. Единството на поколенията, работническата гордост, патриотичната устременост предават чудна обаятелност на тези непокорени хора.

В повестта „Волоколамското шосе" от Ал. Бек войната е изобразена като сурова проверка на човека, като голямо изпитание. Показано е как под влияние на нарастващата отговорност за родината човекът извисява идейния си ръст, укрепва неговото мъжество, готовността му за подвиг. Командирът Баурджан Момиш-Ули влиза във фронтална битка със страха. И го прогонва, унищожава го. Той, възпитаникът на великия Панфилов, повежда своите войници по пътищата на мъжеството, на доблестта и ги убеждава, че немците не са изковани от стомана, че могат да бъдат поразявани. Боевете ги научават да изтръгват победата. Те стават победители . . .

С възможностите си за широко разгръщане на фабулата, за изясняване „историята" на човешките характери и сложността на взаимоотношенията романът дава възможност за по-пълна проява на героиката у човека и за нейното детайлно обосноваване. Но заедно с това романът в сравнение с другите жанрове по-бавно се ражда.

Положителното за съветския роман през последните десетилетия е това, че той много често се докосва до темата за войната и неизбежно отразява суровото изпитание, на което тя поставя хората. Военната тематика като основна тематика, а оттук и разгърнатата героика на съветския човек намират обаче основно място в такива произведения като „Млада гвардия" на Ал. Фадеев, „Повест за истинския човек" на Б. Полевой, „Те се сражаваха за родината" на Ал. Фадеев, трилогията на К. Симонов „Живи и мъртви", „Хората не се раждат войници" и „Последно лято"; „Горещ сняг" на Ю. Бондарев, „Блокада" на Ал. Чаковски и др.

Романът „Млада гвардия" със своята документална основа и с голямото художествено майсторство на Фадеев си остава творба, която в най-висока степен разкрива героизма на съветската младеж като израз на чистия ѝ идеализъм, на хуманистичните ѝ пориви, на горещия ѝ патриотизъм. Характерното за младежите от Краснодон е, че никой от тях не заживява с мисълта за примирение с окупаторите, че никой не може и да допусне дори мисълта да им служи. Тези младежи и девойки, които току-що са излезли от възрастта на юношеството и са толкова душевно чисти, тръгват по пътя на кървавата борба. Те формират своя бойна организация, защото е засегнато човешкото им достойнство, защото виждат страданието на хората край тях, защото робуването на чужденците е страшен позор.

Ал. Фадеев е съумял да изгради множество героични образи: на Ол. Кошевой, на Ул. Громова, на Л. Шевцова, на С. Тюленин. Всеки един от тях има свой характер, всеки върви по свой път. Онова, което ги свързва, е ранното им възмъжаване, сериозното им и сурово отношение към войнишките проблеми, точното и строго изпълнение на бойните задачи. И те — младежите и девойките, не изпитали още радости-

Digitized by Google

те от живота, посрещат мъченията и смъртта, без да търсят милост от врага. Те са младото поколение на непокорените, което влиза в безсмъртието.

В своята трилогия К. Симонов създава истинска многообхватна панорама на Отечествената война. Тук има и широк обсег на събитията, и многоплановост на повествованието, и достоверност във възпроизвеждане на събитията в цялата тяхна сложност и противоречивост. Войната е представена едновременно и като всекидневен труд, и като героичен подвиг, и като тежка трагедия. Но през цялата трилогия преминава мисълта за неизчерпаемата сила и могъщество на народа, дигнал се за защита на своята родина. На фона на героичното всекидневие, на високото напрежение на силите ярко се открояват образите на военния журналист Синцов, на генерал Серпилин, на полковник Климович, на лекарката Таня Овсянникова. Личните неуспехи, суровите изпитания, смъртта, която отнема близките им, не са в състояние да ги отклонят от пътя, който са поели, да изгасят пламъка на високия им патриотизъм.

Романът на Юрий Бондарев „Горещ сняг" е едно от най-талантливите съвременни произведения за войната. То разкрива безпределните възможности на хората, за които свободата на родината и чувството за дълг са неотделими от собствения живот. Тук трудностите и напрежението още от самото начало все по-стремително нарастват и предизвикват у хората все по-засилваща се воля към съпротива, към победа. И всеки път като че ли това е пределът на човешките възможности. Но въпреки страшната умора бойците и командирите отново намират сили у себе си, за да се хвърлят в сражения с врага. А генерал Безсонов с колоритната си и мъжествена фигура олицетворява мъжеството и ума на съветското командуване.

Сега по случай 40-годишнината от победата над хитлерофашизма ще излязат много нови документи, очерци, статии, спомени, които ще хвърлят нова обилна светлина върху грандиозната битка, която водиха съветските хора, техните съюзници и цялото прогресивно човечество против хитлеристите, които искаха да завладеят света. Ще станат още по-ясни, по-конкретни, по-убедителни много истини, които и досега сме знаели. Ще се открият и някои нови аспекти на голямата правда за подхода на завоевателите.

Несъмнено е, че още по-убедителна, по-неуспоримо логична ще стане аксиомата за идейно-моралния лик на окупаторите и най-вече за техните вдъхновители, които ги поведоха на изток. Светът още един път и още по-дълбоко и непоколебимо ще се убеди, че хитлерофашизмът като идеология на обречения капитализъм обединяваше авантюристите, жадните за ефектни приключения, за евтина слава, хората с болни амбиции, заболелите от наполеоновски комплекс. Те със своите ограничени представи не можеха да допуснат, че някой може да им се противопостави. Те, като не познаваха закономерностите на действителността, не можеха да допуснат, че може да има сила, която да ги победи.

Но в епохален, в решителен, в грандиозен двубой с тях излезе пламенният патриотизъм, моралната устойчивост, нравствената възвишеност, трудовата устременост, социалистическата убеденост на съветските хора. А те обусловиха една героика, чиито обхват, дълбочина и сила не беше разгръщана в такива мащаби дотогава.

И тази героика не остана само като някакъв смътен спомен в съзнанието на хората. Тя се отрази не само в радиопредаванията, във вестниците и списанията, не намери израз само в мемоарите. Тя навлезе, навлиза и досега в литературата. И така се увенча и се увенчава с онази трайност, която се нарича безсмъртие.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С ПРОБЛЕМИТЕ НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Резултатни са усилията на комунистите от първичната партийна организация при зърнено-фуражната бригада в с. Ценово, Русенски окръг. Години наред бригадата е член на Националния клуб на високодобивниците в зърнопроизводството. За тези успехи бригадният ръководител Йордан Димитров още през втората година на основаването ѝ беше награден с орден „Червено знаме на труда". По същество това бе признание за труда на всички хора и ново задължение към самите тях, защото всички гледат тези, които са начело, а първенството трудно се отстоява. Базата на достигнатото още преди две години не беше малка. Среден добив от пшеницата — 627 кг, от ечемика — 560 кг, от царевицата — 817 кг (при неполивни условия), от слънчогледа — 320 кг, от соята — 232 кг, от захарното цвекло — 3800 кг. Сега тези рекорди са постижения на редица бригади в окръга, но ценовчани работиха, за да не отстъпят първенството, и отстояха отново да бъдат начело. Ще посочим само, че от 2500 дка царевица, отгледана на поливни площи, бе получен миналата година среден добив 1160 кг стандартно зърно.

Опитът на ценовската бригада се изгради на базата на най-пълното използване на интензивните фактори: ускорено внедряване на най-новите постижения на науката и техническия прогрес (усвояване на биологичните възможности на сортовете, оптималното торене, ефективната растителна защита и др. мероприятия). Сега пред първичната партийна организация стои главният проблем — да запази отново водещата позиция на колектива.

●

Партийната работа, както се знае, е работа с хората (убеждения, възпитание, организация, политизация и т. н.), за да се стигне до единомислие и единодействие в реализирането на партийната политика. В зърнено-фуражната бригада в с. Ценово това единство е резултат на обстоятелството, че първичната партийна организация утвърждава принципа на колективното ръководство. На тази основа все по-широко се развива и усъвършенствува вътрешнопартийната демокрация. Като следствие идва високата активност на всеки комунист. На практика участието ни при обсъждането и вземането на решения става неделима част от отговорността за тяхното изпълнение. В този процес все повече укрепват единството и сплотеността на първичната организация около политиката на партията.

Digitized by Google

Постигнати са висока идейност и организираност, другарство и взаимопомощ, творчество и борбеност, критика и самокритика, отговорност и дисциплина. Като качествени характеристики на вътрешнопартийните отношения те са не само образец на социалистически обществени отношения. Нещо повече, превърнали се в реални ценности на вътрешнопартийния живот, преливат в живота на цялата бригада. Техни проводници са политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа, работата на комунистите в профгрупата, комсомолската група, бригадния съвет, в партийните групи. Чрез тях се долавят вълненията и мислите на всеки член на колектива, за да станат обект на внимание на партийното бюро или на партийната организация и в крайна сметка да бъде взето решение. Колективно взетото решение безусловно се изпълнява, защото отговорността е лична, а и в първичната партийна организация е установена стройна система на контрол. Този подход и стил на работа намират подкрепа и от представителите на БЗНС в бригадата, а те не са малко — общо десет човека, единият от които е бригадният ръководител Йордан Димитров.

— Задачите са общи и целта е една — да вземем от земята всичко, което може да ни даде — казва ръководителят.

Най-здравата му опора в работата е партийната организация. От нея получава насърчение и подкрепа, когато търси отговор или решение на възникнал въпрос. „Какво сме ние, ръководителите, без хората — разсъждава той, — но за да ги спечелим, не са достатъчни само административни мерки, икономически стимули и принуда. За да се получи убеждение и то да стане мотив за действие, са нужни и политически форми, средства, и подходи.“ Тук именно е решаващата роля, мястото на партийното ядро и на правилното му взаимодействие с бригадното ръководство. Политическата им зрелост намира израз и в действията им. Това подчерта и секретарят на първичната партийна организация: „Голям ръководител имаме, хубав човек, удоволствие е да се работи с такива хора — мислещи, знаещи, можещи“.

Работа с хората и за хората — в това е коренът на успехите на партийното ръководство. По традиция преди всяка кампания се свиква открито партийно събрание, на което се разясняват задачите. Тогава всеки комунист получава и конкретното си временно поръчение. Утвърждава се план-графикът, в който е конкретизирано участието на хората и машините за всяка операция. Има едно обстоятелство, което е изключително благоприятно и рядко срещано: механизаторските кадри не са проблем. Те сами си ги създават... При това всеки член на колектива владее най-малко две професии, което позволява гъвкава организация, позволява хората да стигат за всяка кампания. Практика е след приключването на кампанията да се прави отчет на работата и да се даде оценка на всеки. Следват нови задачи, работа, отчет...

В напрегнатото динамично време партийното и бригадното ръководство са намерили решение и на въпроса за отдиха. През зимните месеци организирано всички са на безплатна почивка в Поморие, Хисар, Родопите. Механизаторите укрепват и набират нови сили за работа. Същевременно те получават и нов заряд от знания, и амбиция за нови успехи, които се залагат главно на два фундамента: приложението на науката и на стопанския риск. Действително тук науката има постоянно местожителство — опитното поле на Института по пшеницата и слънчогледа от гр. Генерал Тошево. Що се отнася до стопанския риск, и той съществува, но винаги свързан с науката. Ето например гъвкавите посевни норми, които се отклоняват от инженерния проект, но чрез които се постигна добро гариране на посевите въпреки природните аномалии. Основен проблем за колектива са високите резултати в зърнопроизводството. Затова и подходът на първичната органи-

Digitized by Google

зация към решаването им е конкретен, задълбочен и последователен. Налице са всички фактори за реализация на голямата цел — високодобивни сортове, достатъчно и ефективни торове и препарати, опитни специалисти по растителна защита, съвременна техника, майсторство на механизаторски кадри, амбиция за върхови постижения.

Партийният секретар е и технолог на бригадата. Има нещо символично в името и делата му. Апостол Борисов — борбена личност, с висок емоционален заряд, с богата обща култура, общителен, с богат жизнен опит. Изцяло е отдаден на работата си, на хората, изцяло е спечелил доверието и уважението им. Свързан е с тях и с ценовската земя, обича я, познава я, разбира я. Млад е, но практическият му опит и будната мисъл са го научили не само да разпределя правилно работата, да я организира, а и да се опира на колектива. Бригадният съвет например има всички пълномощия и отговорности от принципни позиции да отчита и определя коефициента на трудовото участие на всеки член. Но ето че дошли веднъж двама механизатори да се жалват. Получили с 20 на сто по-малко от другарите си, затова че засявали фуражната царевица некачествено. Така преценил бригадният съвет. Ходили, направили възражение при председателя на АПК, но той им казал, че въпросът е само в компетенциите на бригадния съвет. А той бил категоричен в решението си, дори членовете му ги предупредили, че ако това се повтори, ще се наложи да ги освободят от работа. Посъветвал ги секретарят да отидат и се извинят на колегите си от колективния ръководен орган. „Каквото било — било, има ли грешка, има и прошка, но във всички случаи грешките се заплащат — разсъждаваше той на глас. — Не е моя работа аз да ги извинявам, защото при нас всеки отговаря за грешките си лично, това те трябваше да разберат и го разбраха. Така се постигат дисциплина и отговорност."

●

Изучаването на общественото мнение, вслушването в критиката на трудещите се, вземането предвид на техните искания е едно от главните направления в работата на първичната партийна организация като политически ръководител на бригадата. Това се осигурява чрез действено партийно ръководство на профсъюзния живот. Производствените събрания и съвещания са мястото, където най-внимателно се изслушват предложенията на хората и се осигурява обществена подкрепа на инициативите, породени в трудовото им ежедневие. Всичко се подготвя и обсъжда предварително на оперативките, провеждани всеки понеделник с участието на бригадното партийно, стопанско и профсъюзно ръководство. При необходимост за решаването на някои особено важни въпроси се свиква общо събрание на колектива. Във всички случаи се взема решение, за да се направи нещо ново, да се постигне повече. Стремежът на първичната организация е всеки член на колектива да се въвлече в общото дело осъзнато, а комунистите да дават тон в работата, изпълнявайки високопрофесионално своите трудови задължения. По този начин е намерен най-точният подход да се издига отговорността на всеки комунист при осъществяването на авангардната роля на организацията и отговорността на всеки неин член за всички и за всичко.

Години наред жителите на селото страдаха от недостиг на питейна вода. Затрудненията по водоснабдяването идваха и от обстоятелството, че водопроводът трябваше да пресече река Янтра, което усложняваше и оскъпяваше работата. Инициативата да се заеме бригадата с решаването на тази задача дойде от самите механизатори не само защото въпросът засягаше и техните семейства, а главно за то-

Digitized by Google

ва, че техниката беше в ръцете им и селото разчиташе на тях. Бригадата обсъди този въпрос и се зае да го реши. Незабавно хората и машините преминават в настъпление. Реката е преградена, отбита в друго корито, за да бъде направена проходката; само за няколко часа са наредени тръбите. Решен е един голям проблем, а жителите на селото нямат думи да благодарят. Механизаторите от бригадата за тях са сега най-голямата сила, пред която няма прегради.

Години наред с отглеждането на фуражна царевица първа култура бригадата не успяваше да се справи и ставаше причина за проваляне на плана за силажа. Тази година беше решен и този проблем. От неполивните площи бе получен по 4 тона среден добив, а на площ от 200 декара по интензивната технология постижението е 7 тона. Работата започва още рано напролет, когато се вземат конкретни мерки за стриктното спазване на целия технологичен процес. Поръчения и задачи са били възложени на комунисти и безпартийни. Повишени били контролът и взискателността по подготовката на почвата, борбата с плевелите, осигуряването на необходимите бройки растения на декар и др. въпроси от технологията при отглеждането и на тази култура. Профгрупата, като организатор и ръководител на съревнованието, на творческите усилия на колектива, като движеща сила на насрещното планиране, поела гаранция да осигури надпланово 1000 т силаж, а постига 1547 тона. Защитен е престижът на колектива, пресечени са упреците на животновъдите.

Профгрупата търси и намира нови подходи в организацията и в отчитането на социалистическото съревнование. Целевите и други награди се определят по групи — например за агрегатна група сеячи, за колектива на тежките машини и т. н. И моралните, и материалните стимули са с колективен адрес. Право на отделната група е после, ако се прецени, да реши и награди индивидуално отличилите се, а останалото да се разходва общо от всички заедно. В наградените колективи изоставащи работници няма, постиженията на челника са постижения на всички. Така според профгрупорга Стоян Попов, който е и инженер-технолог на бригадата, се постигат истински колективизъм, другарство, взаимопомощ и взаимен контрол, защото, когато се работи групово и поточно, не може един да преизпълнява нормите, а екипът като цяло да изостава.

Зад добрите успехи и задружния живот на бригадата не може да не се открие стремежът и умението на партийната организация да търси и намира пътища за осигуряване на необходимите условия за пълното разгръщане на силите на колектива в решаването на собствените му проблеми. Най-главните са решени. Всички са добри стопани — хора с техническа грамотност като Георги Александров, Ангел Димитров и всички останали, които изпълняват задачите си безупречно. „За тях — казва Апостол Борисов, партийният секретар — ние сме нужни като ръководители дотолкова, доколкото да дадем указание и да създадем нужната организация за действие, да осигурим снабдяването с необходимите материали. За работата пазарлъци няма, затова пък резултати има. И още нещо. Като главен носител на социалистическото съзнание сред трудещите се, всяка първична организация е призвана не само да познава и отразява вълненията и проблемите на колектива, а преди всичко да воюва за тяхното своевременно решаване. Ето защо и комунистите от ценовската бригада успяват да постигнат разностранен ефект както в производствената, така и в политическата работа.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондентка на „Партиен живот"

Digitized by Google

ЕСЕ ЗА МЕТОДИЙ

академик ВЕНКО МАРКОВСКИ

С велики исторически личности е богат летописът на България. Всяка за себе си от тези личности е достатъчна, за да отбележи съществуването на цяла епоха.

И хан Аспарух — създателят на българската държава; и Омуртаг — строителят на мирната българска държава; и Крум Страшни — законодателят; и княз Борис — покръстителят — всички те са новатори и създатели на българската част от културата на своето време. Това време е тяхно, неповторимо. Техният подвиг е недостижим и неизмерим. Те се явяват в една непозната доба за людския род. Те внасят в общата култура жива част от славяно-българската душа.

Строгият хронист е оставил на потомствата техния бурен изгрев и техния бавен залез. Хронистът е византиец, грък. Той е строг, безмилостен, непоколебим и точен.

В изгрева на славянската цивилизация имената на братята Кирил и Методий излъчват велика неугасима, огнена следа. Те са живите метеори, които във внезапен миг разпорват смрачения небосвод на бурната балканска история.

Тук на това балканско тревожно кръстовище вихърът на времето е отвял в забвение и цивилизацията на траките, която е представлявала една мощна, непокорима, неподражаема цивилизация; и цивилизацията на славяните, която по смелост и отважност, по непокоримост представлявала сила на Балканския полуостров; и цивилизацията на прабългарите, която със своите мощни несломими ханове-владетели е обединявала славяните, траките и българите в една монументална цялост. Но вихърът на времето е бил безсилен да покрие с тежка забрава създателите, носителите, продължителите на живия човешки род, настанен по равнините и планините, по пределите, където са живели тези мощни, смели племена.

„Човекът, дори и добре да живее, умира и друг се ражда.“ Този стремеж за живот, тази неугасима жажда за продължение на човешкия род от всякога са движели людето на земята. От всякога са били спиритус агенс в живото земно пространство. Волята е съзнателен спиритус фактор в човешката история.

Велика е ролята на личността в историята. Историческата личност е носител на най-светлото, на най-хуманното, на най-великото, на най-благородното в развитието на людския род към бъдещето. Тя носи

Digitized by Google

истината. Тя чертае бъдещето. Тя сплотява настоящето. Историческата истина е именно за това истина, защото е историческа. А историческа е именно за това, защото е истина.

Словото на истината е свещено слово. За това слово са отивали на клади, по зандани. За това слово са мрели под бесилките. Защото това слово е и съвестта на човека. Съкровището на световната култура, на интернационалната култура е и национална и всяка нация е внела най-светлото в това съкровище. По тоя начин нацията е прераснала в интернационалното. И хората, които са внасяли чрез бури и превратности духовното, материалното, възвишеното, са за почит, за уважение, за обич.

Между тези величествени висоти особено е мястото на братята Кирил и Методий, създателите на древнобългарската, на славянската писменост. Методий — наречен Страхота, е най-верният продължител на брата си Константин-Кирил Философ.

Най-древното писмо на славяните е глаголицата. С тази сложна азбука равноапостолите Кирил и Методий са си служили в Моравия и Панония. Тази азбука е съхранена в надписите на българските земи през X столетие. Азбуката, която днес назоваваме кирилица, е от по-късна дата и се оформя в България, особено подир идването на кирило-методиевите ученици. Тя не е както глаголицата с графически усложнена система. Кирил е първият създател на старобългарската писменост и на славянските книжовности. Пръв е започнал да реди сътворените от него думи с вдъхновението на откривател. Творецът, с нетленен словесен огън, с речта, често пъти стегната и изпъстрена с нравственост на притчи, още с първите писмени знаци е поискал да приравни от него сътворената литература по красота и съвършенство с най-великото, което гръцката култура е сътворила.

Библейски звучи оригиналното творение, съчинено от Кирил още в манастира, „Прогласът към евангелието", което ехти с патоса на един нечут, мощен манифест:

„Слушайте, цял славянски роде,
слушайте, защото слово от бога дойде,
слово, което храни човешките души,
слово, което крепи сърцата и умовете..."

И сякаш от дълбоката древност в тоя час идват до нас раздирателните ридания на Климент Охридски:

„Кой език ще може да разкаже подвизите, трудовете и доброто на неговия живот? Бог създаде тази уста по-светла от светлината, за да просвети помрачените от греховна измама. Неговият език изля сладостни и животворни слова. Пречистите му устни процъфтяваха като цвят чрез премъдростта. Неговите пречестни пръсти създадоха духовни органи и ги украсиха със златозарни букви. Чрез тези богогласни уста се напоиха жадуващите за разум божий. Чрез тях се насладиха мнозина, приемайки жизнена храна. Чрез тях бог обогати с благоразумие много народи, а най-вече увенча с благоткан венец многоплеменния славянски народ, за когото бе изпратен този нов апостол. От тях изтече извор на живи слова, които напои изсъхналата наша сухота, и те затвориха многохулния език на еретиците.

Така че тази пречестна уста се яви като серафим, който прославя бога, и чрез нея познахме трисветлото божество по същество единно, а по свойства и имена разделно присносъщия отец, син и дух свети. И затова аз облажавам, преблажени отче Кириле, твоите блажени устни, чрез които изтече духовна сладост за всички страни. Облажавам твоя многогласен език, който гръмна като гръм и сияйки със зарята на трибезначалното божество, прогони вековния мрак. Облажа-

Digitized by Google

вам благоразумната светлина, а многобожната измама се изкорени. Облажавам златозарните ти очи, чрез които се премахна неразумната слепота и възсия благоразумната светлина. Облажавам ангелските ти зеници, озарени от божествената слава, чрез които прозря осем дни по-рано денят на твоето пречестно представление. Облажавам пречестните ти ръце, чрез които се изля върху моя народ благоразумен облак, който напои с боготечна роса изгорелите от греховна суша наши сърца. Облажавам богодвижимите ти пръсти, чрез които се написа скритата за мнозина божия премъдрост и се откриха богоразумните тайни. Облажавам светозарната ти утроба, от която изтече за всички страни животворната вода, сливаща свише чрез твоите молитви. Облажавам златозарните ти нозе, с които обиколи като слънце целия свят, като просвещава боговдъхновеното си учение. Облажавам прелестната църква, в която почива многоразумният и богоречив твой език."

Мнозина хронисти, писатели, учени са се изправяли пред въпроса: влияел ли е Методий върху Кирил, или това влияние е колебливо върху по-малкия брат в ония далечни издирвания? Тези направления са несигурни и крият в себе си недомлъвки, догадки, странни обяснения. Докато Кирил беседва с книгите постоянно и търси пътища да приобщи към славянското великото богатство на гръцката култура, Методий е друг. Методий е с друг характер. И съвсем по-инак е в своето развитие от брата си Кирил.

Методий е човек с твърда стъпка, решителен и смел и това ще потвърди и ще покаже по-късното му поведение в Моравия и Панония. Методий с неудържимост увенчава своята лична участ. Методий изцяло покорява своята съдба на бунта на славянската кръв. Методий дири по различни пътища прадядовската свяст. По майка и баща Методий е от добър и почтен род, познат на царя и цялата солунска област. Благородният и богат човек по име Лъв заемал е длъжността помощник на военоначалник. Лъв бил правоверен и изпълнявал точно всички божии заповеди, както някога Йов. Лъв, като живял със съпругата си Мария, родили му се седем деца. От тях най-малкото, седмото, бил философът Константин. Методий до смъртта на Кирил е в сянката на брата си. Методий след смъртта на Кирил Философ се е изявил. Методий до смъртта си в 885 година е неотстъпчив, смел, решен на велика саможертва на славянската кауза. Методий преживял нелепостите на немската тъмница в Бавария — хвърлен от сина на Людовик Карломан, гонен от Ростиславовия наследник Светополк. Унижаван, въздиган, нападан и скрито клеветен от немските свещеници, този мисионер е владеел силата да устои на всички нечовешки изтезания и до края на живота си да бъде вещ преводач, оригинален автор, пример за хилядите си последователи. Дейността си Методий е развил до такива мащаби, че погребението му във Велеград, столицата на Моравия, се превръща в нов подвиг на начинанията в манастира Полихрон.

Шестнадесет години Методий прогонват горестни голготи. Шестнадесет години след Кирил се бори с черковна клевета. Шестнадесет години ломи езически хомоти. Шестнадесет години разпространява светлина в света. Архонт е в архонтия по Струма.

Методий в тоя славянски край, където сънародници живеят, да власти орисия една, где българска старинна дума окриля бит и обичай, де песни български се пеят, где танци български се вият, с размирен ум раздиря друма на асимилативна власт...

Методий е бунтовник и администратор с прадядовска мълчана свяст, отпора на земя заветна узнал в полета и балкани, прегърнал

Digitized by Google

смело дело свето и лумнал лъч заключен пласт. В кръвта му тътнел странен повик. Събудени следи го викат. Блестящи ветрове сурови с гърди посреща мъченикът, на мирска чест гласа подавя тъмничен триезичен век. Мисионер и пророк, мислител и монах, наставник и преводач, от триезична догма пропъждан и клеветен от зли езици, на дръзка диря продължител, могъщ олтар в килиен здрач, Методий бе храбрец, безстрашен, непреклонен, в зеници му искрят зарици, човек и съдник бе. Просветител на нова книжнина. На светлината проповедник. Апостол, мъченик, мечтател, другар на пранги и теглила, поел пътека на светец, с ореол на заповедник в неравна разпра с неприятеля. Навред в неволята бил закрила, навред бил учител и отец.

— Кого поставяш за наместник, учителю и оче наш? В разделен час кому предаваш учението свое, брате?

— Горазду!

Сетне с думи честни отецът рекъл:

— Той е страж на верна вера. Тоз моравец с латински книги е запознат...

И мигом сякаш Методий се връща и чува в уречен ден славянска литургия в Рим на български език свещен из Солун града говорим. Славяните запяват химн и славят летопис рожден: Гърмят въстанали камбани. Отеква служба героична. Към чест се носят урагани, към слава паметта епична, сразява догма триезична, сред Рим славяните — титани. Гърми и тътне божи храм, подранва трепет надалеч, уплашен Рим потъва в срам. Огъва се и немски меч. България настъпва с реч и в жаден взор налива плам. Кирил мъченикът в безсмъртието отива. На потомства реди завет:

— Вам, съвременници на далека бъдност, вам наследници на днешен род, завещавам вам надежда търпелива, вам предавам клетва обет: усилете устойчивост в блян несбъднат, облечете в писменост народ. Защитете чест на битка справедлива. Отбранете свещ от вихър клет. Пакостни уста ще клеветят праха ни, че на старобългарски език в осемстотин петдесет и пето лято, сред една духовна нищета — жива книга дали сме на вси славяни. Нека свест светлее светлина. Слънце е едно, що свети на небето, людски род е един на света, да пребъде на еднаквост битието, да расте на братство паметта...

Ако запиташ гръцките книжовници: „Кой ви е създал буквите или превел книгите, или в кое време?“ — то рядко измежду тях знаят. Обаче, ако запиташ славянските азбукарчета: „Кой ви е създал азбуката или превел книгите?“ — всички знаят и в отговор ще ви рекат: „Свети Константин Философ, наречен Кирил. Той ни създаде азбуката и преведе книгите и брат му Методий“. И ако попиташ в кое време — то знаят и ще рекат, че през времето на гръцкия цар Михаил и на Бориса българския княз...

Иска ми се да отбележа и годината 893, година е от историческо значение за България и българския народ: 893 година за първи път на сцената на историята се явява народ — българи; 893 година на Преславския събор е низвергнат от престола Владимир (Расате), а на неговото място е поставен Симеон. Преместена е езическата престолнина от Плиска в християнския Преслав. Изгонено е гръцкото духовенство и заменено с българско и най-после за държавен служебен език е обявен славянският език. Преславският събор под светлата десница на княз Борис се е превърнал в тържество на славянската писменост и култура. Този съдбовен акт показва духовното възраждане на един народ, комуто историята е предоставила решителна роля в съдбините на славянския многолик свят.

Digitized by Google

В навечерието на 1100 години от смъртта на Методий необходимо е всеки честен човек в тоя час да си припомни за честното служене на Методий, служене на истината. Защото тези апостоли Кирил и Методий бяха носители на тази истина. А тази истина извираше, напираше и сочеше път към бъдещето. Тази истина беше съвестта на България. Тази истина да пребъде във вековете! Към тази истина честни са мостовете. По тези мостове съвестта на света ще стигне до величието на подвига на Кирил и Методий.

Да пазим светлината на тази истина!

СТРЕМЕЖ КЪМ ВИСОКА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА НА МЛАДЕЖТА

Националната партийна конференция постави нови отговорни задачи за повишаване образователното равнище и квалификацията на кадрите. Тези задачи изискват първичните партийни организации в учебните заведения да извисяват непрекъснато работата си. Под тяхно ръководство трябва да се създават оптимални условия всички младежи и девойки още в училище да се подготвят за високоорганизиран, висококвалифициран труд — труд на творци, които умеят бързо да реагират на новото, да го усвояват и изграждат сами.

Необходимо условие и предпоставка за издигане качеството на професионалната подготовка на учащите се е състоянието на учебната материално-техническа база.

Преди две години изпълкомът на окръжния народен съвет утвърди конкретна план-програма за изграждане на материално-техническата база за II и III степен на ЕСПУ. Разработените планове, актуализираните двустранни договори между училищните и стопанските ръководства, цялостната инвентаризация и преглед на материалната база на професионално-техническите училища предхождаха дейността за нейното обогатяване, реконструкция, модернизация, техническа обезпеченост. По указание на окръжния комитет на БКП с всички стопански ръководства се проведоха срещи, на които конкретно бяха уточнени взаимоотношенията и задачите на учебните заведения и производствените предприятия за осигуряване на самостоятелни работни места за III степен на ЕСПУ и производствения стаж на учениците от професионално-техническите училища. С активното съдействие на партийните и стопанските ръководства на производствените предприятия в Русе учебно-производствената база на техникумите и СПТУ и за II степен на ЕСПУ е приведена в съответствие с изискванията за висококачествена професионална подготовка на учащите се.

В изпълнение на окръжната програма са определени 10 учебни участъка за професионална специализация в III степен на ЕСПУ. Благодарение на това за 83,6 на сто от единадесетокласниците и за всички ученици от СПТУ и техникумите са осигурени реални работни места в материалното производство и в сферата на обслужването.

Digitized by Google

Не е решен все още въпросът със съвременно оборудване за производствено обучение в техникумите и ЕСПУ. В редица случаи то се провежда с остарели машини, което не създава условия за бързото приспособяване на учениците към новата високопроизводителна техника в реалното производство.

Напоследък съществува стремеж за преодоляване на това състояние — наличната в стопанските предприятия съвременна модерна материално-техническа база да бъде използвана за професионална подготовка на подрастващите. В изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 18. X. 1984 г. е разработена комплексна окръжна програма за електронизация на обучението. С активната помощ на стопанските предприятия в учебните заведения вече навлизат компютри, микропроцесорна техника.

Съществен за издигане качеството на професионалната подготовка е проблемът за осъществяване тясна връзка и приемственост между трудово-политехническата подготовка в I степен, професионалното ориентиране и професионалната подготовка във II и III степен на ЕСПУ, в СПТУ и техникумите.

Формираният в окръга опит за провеждане на трудовото обучение в производствени условия, участието на подрастващите в конкретна производствена дейност, в общополезен труд, в многообразните форми на ТНТМ позволяват да бъдат натрупани знания и умения, които имат значение за успешното изпълнение на всяка трудова дейност. Плод на творческите търсения за съединяването на обучението с производителния труд са създадените учебно-производствени и трудово-политехнически центрове „Знам и мога“ и „Полет“, изградените пионерски и комсомолски заводи, стопанства и трудови обединения. Положителна е тенденцията за изграждане на съвместни младежки трудови колективи между ученици на училище „П. Стрелковски“ и работници от ЛВЗ „В. Коларов“, ТОХТ и „Балкантурист“, училище „Мара Тасева“ и заводите „Дунавска коприна“ и „Вела Пискова“ и др.

Съвместната дейност на ОК на ДКМС, ОСНП, ОС на БПС има своите реални измерения в широко разгърналото се движение „На класата — достойни синове“.

Независимо от тези постижения съществуват ред нерешени въпроси в системата за професионално ориентиране — все още тя не е поставена на здрави научни основи. Постигнатото досега в окръга не задоволява. Агитационно-разяснителната работа в учебните заведения, издаването на справочна литература, на свитък за десетокласниците, лекциите и беседите, функциониращите консултативни пунктове са отделни епизодични дейности, които не формират дълбоко обоснован, вътрешномотивиран избор, основан на богата информация и вярна самопреценка. Това доказват и отговорите от проведеното социологическо проучване. От анкетираните 1811 ученици на въпроса: „Преди да изберете професия, запознати ли сте предварително в училище с нея и с нейните особености?“ само 28,82 на сто отговарят положително, 15,96 процента — недостатъчно са запознати, а 40,86 на сто посочват, че нищо не им е разяснявано. Само 15,6 на сто знаят какви са потребностите на окръга от кадри, а 39,51 процента отговарят с „не“.

Все още не е извършен прелом в отношението на част от младежите към професиите от материалното производство. В редица случаи съществува разминаване между личностните и обществените потребности при избора на професия. Това засилва изискването по-конкретно и по-целенасочено учителските партийни организации и ръководствата на училищата да осъществяват професионалното ориентиране в системата на единния социално-педагогически процес.

Digitized by Google

Задачата за висока професионална подготовка властно налага нов подход, високи критерии в работата по професионалното ориентиране. Сега се отчитат преди всичко нагласата и желанията на отделната личност. Не бива обаче да се подценява изискването изборът на професия да е единство на индивидуални и обществени интереси. Стремежът на младите хора да овладеят определена професия трябва да се свързва с обективните потребности на обществото.

В съответствие с партийните постановки и решения за професионалната подготовка на младежта настъпиха изменения в структурата, съдържанието и организацията на учебно-възпитателния процес в единното средно политехническо училище по посока на осъществяване единство на образователната, трудово-политехническата и професионалната подготовка.

В първа степен на единното средно политехническо училище сега се осигурява по-високо интелектуално развитие, по-целенасочено формиране на марксистко-ленински светоглед, на политическо мислене и култура на учащите се. Разширяването и обогатяването на интеграционните връзки на образованието с науката, културата, народното стопанство в по-висока степен съдействуват за формиране на трайни мотиви за труд, за разкриване и развитие способностите и заложбите на подрастващите.

Засилват се практико-приложната насоченост и политехническият характер на обучението по основите на науката, а свободноизбираемата и факултативната подготовка дават възможност за развиване на индивидуалните наклонности. В IX и X клас се осъществяват конкретни практически дейности за засилване политехническата насоченост на обучението по природо-математическите дисциплини и в трудово-политехническото обучение. През изминалата учебна година успешно се осъществи професионалната подготовка на учениците от XI клас (II и III степен на ЕСПУ) в условията на учебно-професионалните комплекси. В учебните заведения се създаде добра организация за общотехническа и икономическа подготовка на учащите се, за резултатно обучение по широкопрофилните професии във II степен, за висока професионална специализация в III степен чрез превръщането на всяко работно място в образцова трудова и социално-педагогическа среда. Изграждането на УПК на базата на техникумите и СПТУ, използването на опитния кадрови потенциал в тях допринесоха за ефективно оползотворяване положителните тенденции на професионалното образование при решаването на новите, неизвестни и неизпитани в практиката проблеми. Извършена бе огромна организаторска работа за професионалното насочване на учениците от X клас, 81 на сто от тях бяха класирани по първото, второто или третото си желание за обучение в УПК. Навреме бяха подписани договорите между учебните заведения и производствените предприятия.

Благодарение на активната дейност на окръжната комисия за прегледа на готовността на работните места за 84,6 на сто от единадесетокласниците бяха определени и реализирани самостоятелни работни места.

В резултат на разгърнатата разностранна дейност 99 на сто от единадесетокласниците от окръга завършиха успешно през изтеклата учебна година II и III степен на обучение, 96,2 на сто успешно издържаха квалификационните изпити и получиха удостоверение за придобита професионална квалификация, 23,6 процента защитиха IV разряд, 57 процента — трети и 19,9 на сто — втори. Средният успех от квалификационните изпити по теория е много добър — 5,01, а по практика — 5,22. Проведените между учениците от XI клас и III курс на СПТУ състезания за високо майсторство по три основни професии за

Digitized by Google

окръга — машиностроене, електроника и лека промишленост, показаха също по-високата степен на теоретическа и практическа подготовка на учениците от УПК. Показателен е фактът, че на проведеното от заводската комсомолска организация в хлебозавод „Иван Дечев“ състезание за най-добър млад специалист четирима ученици от УПК заеха първо място в конкуренция с най-добрите и опитни млади работници в завода. Тези факти доказват убедително правилността на партийната стратегия за развитие на образователното дело — това, че добрата професионална подготовка се постига на базата на солидно общо образование и широк професионален фундамент.

В равносметката на националния преглед на работните места в III степен на ЕСПУ нашият окръг е посочен като водещ — с най-добра реализация на единадесетокласниците. Това до голяма степен се постигна благодарение умелото свързване на обучението с производителния труд.

Системни грижи и внимание първичните партийни организации и учителските колективи полагат за издигане качеството на професионалната подготовка на учениците от професионално-техническите училища. Извършените проверки, проучванията и резултатите от обучението показват, че там се осъществява целенасочена дейност за привеждане педагогическата практика в съответствие с партийното изискване за интензификация, за засилване творческия характер на педагогическия процес. Обогатена е методическата система за професионално обучение на учениците чрез провеждането на занятия в научните институти и лаборатории във висшето техническо училище „Ангел Кънчев“, чрез по-широко използване на проблемно-евристичния и учебно-изследователския подход в учебната и производствената дейност. По-пълноценно се използват образователните и възпитателните въздействия на трудовия колектив за професионалното, социално-нравственото и идейно-политическото израстване на младите хора.

Пример за социалистическа интеграция на училище и предприятие са взаимоотношенията на СПТУ по автотранспорт с Автокомбината и Пристанищния комплекс. Учебната практика на учениците от III курс през цялата учебна година се води изцяло в сервизите при реални производствени условия. Традиция е участието на ученици в заседанията на бригадните съвети, организират се срещи с челници в труда. Всяка година на празника на транспортния работник директорът на Пристанищния комплекс, който е и зам.-председател на училищното настоятелство, в тържествена обстановка връчва трудовите книжки на поредния випуск.

Важно направление в професионалната подготовка на учениците от техникумите и СПТУ е учебно-производствената им дейност. Във всички училища тя е организирана за изработване на пълноценна продукция. Непрекъснато се обогатява номенклатурата на произвежданата продукция и извършването на услуги на гражданите в техникумите по химия, облекло, електротехника, корабостроене, обществено хранене, в СПТУ по автотранспорт, машиностроене и други.

Независимо от постиженията, отчитаме, че все още недостатъчно партийните и административните ръководства на техникумите и СПТУ изискват от всички учители да осъществяват познавателния процес проблемно, да събуждат и да поддържат интереса към учебния материал за задълбочено и трайно усвояване на знанията от всички ученици, а на тази основа — и за висока професионална подготовка. В тази насока съществуват редица противоречия, свързани с високите изисквания на съвременното производство и недостатъчната подготовка на завършващите училище. Все още екстензивно се използва времето за учебно-производствена дейност. То не води най-бързо и пряко към ов-

Digitized by Google

ладяване на високи професионални умения и навици. За преодоляването на тези противоречия сега трябва да се мобилизират усилията и на ръководствата в училищата и в стопанските организации.

В изпълнение на партийните решения за преустройство на обучението ръководните функции на първичните партийни организации в учебните заведения се обогатяват. Направените от отдел „Пропаганда и агитация" проверки как се изучават и внедряват в училищата новите теоретични постановки и практически подходи, обосновани в следконгресните трудове на др. Т. Живков, както и годишните отчетно-изборни събрания на ППО в тази сфера показват, че повечето от тях са утвърдени политически ръководители и организатори на преустройството на учебно-възпитателния процес. Расте броят на учителските колективи, които под ръководството на партийните организации работят задълбочено по задачите на мирогледното и класово-партийното възпитание като основа на многостранното възпитание. Тези колективи вече участвуват активно в провеждащата се в окръга двегодишна научно-практическа конференция по класово-партийното възпитание на учащите се.

Полезен е опитът на първичните партийни организации в средните училища „Баба Тонка", „Йорданка Николова", „Майор Узунов", Техникума по индустриална химия, „Образцов чифлик", „Ол. Панов" и други за комплексно-целевия подход във възпитателната работа за целия курс на обучение и прилагане на научна методика за многостранно развитие и пълноценна реализация на учащите се при активната роля на комсомолското самоуправление и самодейност. Трайни връзки и взаимодействие създават ППО в ЕСПУ „П. Волов" — Бяла, други с партийните организации в базовите предприятия за осигуряване съвместни грижи и контрол за практическата професионална подготовка и реализация на учащите се.

Пределно ясно е, че успехът на професионалната реализация в голяма степен зависи от изграденото съзнание за отговорност пред обществото, пред колектива. Затова задачите за възпитание на съзнателни, комунистически убедени граждани, строители на социалистическото общество, които виждат в труда поле и главен източник за изява, реализация и развитие на своите способности, трябва да се решават с още по-голяма отговорност и взискателност от партийните организации в учебните заведения. Практиката убеждава, че все по-задълбочено следва да се използват съвременни методи за оценка на състоянието — изследвания, тематични проверки, социологически проучвания, наблюдения, анализи, за да се постигат високи резултати. Да се издига качеството на партийния контрол, неговият политически характер, за да могат и партийните организации в училищата да утвърждават революционен обрат в мисленето и в подхода към проблемите на качествената професионална подготовка — задача, дълбоко свързана с нашето по-нататъшно социално-икономическо и духовно развитие.

Росинка АПОСТОЛОВА
зав. сектор „Наука и образование"
в окръжния комитет на БКП — Русе

Digitized by Google

ГРИЖИТЕ ЗА МЛАДИТЕ ХОРА — ГРИЖИ ЗА БЪДЕЩЕТО

Шестнадесетият конгрес на Чехословашката комунистическа партия обърна внимание на обстоятелството, че строителството на социализма се извършва в условията на упорита борба между двете противоположни обществени системи, между двете непримирими идеологии. А младите хора винаги са били предпочитан обект на въздействие от страна на нашите идеологически противници. Наред с другите обективни предпоставки това в значителна степен обуславя повишеното внимание и грижите, с които партията на чехословашките комунисти обгражда младото поколение. Въпросите за правилното, социалистическото възпитание на младежите и девойките, за тяхното израстване и като висококвалифицирани специалисти, и като достойни строители на зрялото социалистическо общество заемат важно място във всестранната ръководна дейност на партийните органи и организации.

В предприятията и селскостопанските кооперативи, в партийните комитети на Прага и околиите на гр. Мост и гр. Табор, които посетих, навсякъде почувствувах както младежкото присъствие, така и партийната грижа и отговорност за младежта. В разговорите с партийни и стопански дейци проличаваше голямата им ангажираност с проблемите на младото поколение.

Много са сферите и областите на обществения живот, в които голямо доверие се гласува на младите хора. В гр. Табор научих, че 25 на сто от избраните в състава на народните съвети като представителни органи на държавното управление са младежи на възраст до 35 години. Всички те с амбиция и отговорност изпълняват своите задължения. Особено голяма активност проявяват при решаване на проблемите, свързани с живота и дейността на младите хора. Значително е и младежкото присъствие в ръководните партийни органи. Близо половината от секретарите на първичните партийни организации в околията са по-млади от 35 години. Голямо доверие се оказва на младите специалисти при тяхното професионално израстване като стопански ръководители — бригадири, началник цехове, директори. Почти всички ръководни кадри в селскостопанския кооператив „Прогрес" в с. Малшице край гр. Табор са млади хора. Председателят на стопанството все още няма 30 години, а вече почти цяла петилетка заема тази длъжност и умело, компетентно ръководи трудовия колектив.

За да ръководиш хората, да участвуваш в управлението на големите околии, освен висок професионализъм, знания и умения, се изискват и висока политическа култура и идейна зрелост, нужни са комунистическа упоритост и вяра, нужни са високи политически качества. Своята първоначална идейна и организационна закалка младите хора получават в чехословашкия Комсомол, който обединява над два млн. младежи и девойки. Около 300 хиляди от тях са на изборна работа като членове на комсомолските комитети. Най-добрите комсомолци партията привлича в своите редици. На Шестнадесетия конгрес на партията бе отчетено, че 90 на сто от попълнението в периода между двата конгреса е от хора на възраст до 35 години. Непрестанен е стремежът и на отделните партийни организации да приемат почти изключително млади хора, което се отразява благоприятно върху възрастовия им състав. Това е в основата на повишеното внимание и грижи на партийните организации за идейното възпитание и израстване на младежите и девойките. Грижите за младите хора са грижи за бъдещето на партията и на социализма.

●

Една от широко използваните в Чехословакия форми не само за трудово, но и за политическо възпитание на младежите са бригадите за социалистически труд. По предприятия и стопанства в страната има изградени много бригади, но само малка част от тях са удостоени с това почетно звание. То трудно се завоюва — има цяла система от показатели, по които бригадата трябва да постигне определени резултати. И в производствената сфера, и в обществената дейност! При това званието не се дава веднъж завинаги. Всяка година трябва да се защищава с дела.

Digitized by Google

Солидно е младежкото присъствие сред бригадите, носителки на почетното звание „Бригада за социалистически труд". Общо за цялата страна в тях участвуват над два млн. младежи и девойки. Не е малък броят и на самостоятелните младежки колективи, носители на това отличие. Например в завод „Силон" от общо 53 бригади за социалистически труд 10 са младежки.

Задачите и отговорностите на бригадите за социалистически труд не се изчерпват само със стремежа им да изпълняват и преизпълняват плановите задания, да повишават качеството и ефективността на своята пряка производствена дейност. Големи са също така и задълженията им към младите хора за тяхното приобщаване към труда, за израстването им като способни и компетентни работници, за тяхното правилно идейно възпитание. Тези проблеми бяха предмет на обсъждане на семинара с ръководителите на бригадите за социалистически труд, организиран от околийския комитет на партията в гр. Мост. Той бе открит от др. Хайка — секретар на околийския комитет по икономическите въпроси. В своето слово той подчерта голямото внимание и грижи, които се отделят сега за възпитанието на младежта и за ролята и отговорността в това направление на бригадите за социалистически труд.

Голямата задача, поставена от Шестнадесетия конгрес на партията за подобряване на работническото ядро и възрастовия състав на партията, изисква не механичен подход, не едно по-широко „отваряне на вратите" на партията за младите работници. Като класова партия, разбира се, те са й нужни. Но за да станат нейни членове, те трябва да притежават високи политически и морални качества. Ето защо сега с такава сила се поставят въпросите за идейното възпитание на младите работници и за тяхната подготовка за приемането им в редиците на партията. Пред първичните партийни организации в околията стои задачата 75 на сто от новоприетите комунисти да бъдат млади работници. За нейното осъществяване определени отговорности и принос имат и бригадите за социалистически труд. Стремежът е сега тези бригади да се попълват с млади работници така, че в близко време в тях да се обхванат 80 на сто от младежите и девойките в материалното производство. Но само количественият обхват не е достатъчен. Нужно е да се работи близко и непосредствено с младите работници, да им се възлагат и производствени, и обществени поръчения.

„А защо трябва да чакаме младите хора първо да дойдат в бригадата, а после да започнем работа с тях? Та нали, докато ги обучаваме и възпитаваме, докато ги подготвим за приемане в партията, те навършват по 25—30 години, т. е. вече излизат от младежката възраст. Възможно ли е да съкратим продължителността на този процес? — др. Хайка разсъждаваше, поставяше въпроси и търсеше верните отговори. — Нима не може бригадата за социалистически труд сама да търси своите бъдещи членове в средните училища и техникумите? Нима не може още тогава да им помага да повишават своята марксистко-ленинска подготовка? И когато завършат и дойдат на работа в бригадата, те да притежават вече високи идейно-политически качества, които да им позволяват да бъдат приемани в партията? Та нали в Устава на партията е посочено, че за комунисти могат да бъдат приемани навършили 18 години? Ето защо на преден план изпъква необходимостта бригадите за социалистически труд да разширяват, усъвършенствуват и обогатяват своите връзки с подрастващото поколение в училищата?"

В това направление бяха и изказванията на участниците в семинара, сред които имаше герои на социалистическия труд, орденоносци и изтъкнати ръководители. Те споделяха както натрупания положителен опит в бригадите, така и проблемите, които все още не са успели да решат добре в работата си с младото поколение. В изказванията си оцениха ефективността на прилаганите разнообразни форми за активното въвличане на младежите и девойките в решаването на различни актуални проблеми като икономията на материали, суровини и енергия, изпълнението и преизпълнението на плановете, повишаване качеството на работата. Това те се стремят да постигнат, като възлагат поръчения на младите работници, определят и прикрепват към тях като наставници най-добрите майстори, грижат се за повишаване на техните знания и квалификация. Наред с това участниците в семинара подчертаха грижите, които те полагат за идейното израстване на младите работници чрез индивидуални разговори, чрез възлагане на поръчения за изпълнение на определени обществени задължения. За особено полезни те намират срещите и беседите в извънработно време. И не само предварително планираните! Особено резултатни и с голям ефект са спонтанно възникналите, обикновените приятелски разговори, които не са специално организирани. Онези, в които мислите текат непринудено и без шаблонни фрази, по човешки истината се казва право в очите. Възпитават и добрият социалнопсихически климат, и създадената атмосфера на задружност, на непримиримост към слабостите, на другарска взаимопомощ.

В унисон с изказването на секретаря на околийския комитет на партията много от присъствуващите бригадири споделиха за работата на бригадите за социалистически труд с подшефните им училища. С тях те провеждат редица съвместни мероприятия, правят се гостувания, за да се запознаят взаимно със своите успехи и проблеми. Често изтъкнати производственици от бригадите излизат с беседи пред учениците за характера и условията на работа в бригадите, за знанията и уменията, които трябва да притежават бъдещите членове на бригадите, за възможностите и

Digitized by Google

перспективите за професионално израстване и пр. Особено полезно е участието на бригадите в различните мероприятия, които провеждат училищата. Те оказват помощ за ремонта и поддържането, за обогатяването на училищните работилници и лаборатории, за изготвянето на училищни пособия. Цялата тази дейност на бригадите с подшефните училища спомага в значителна степен за професионалното ориентиране на младото поколение, а също така и за неговата идейна подготовка, за формирането на знания и качества на бъдещите комунисти.

●

Интересни бяха срещите и разговорите ми в младежкия селскостопански кооператив „Прогрес" в с. Малчинце край гр. Табор. Кооперативът стопанисва 23 хил. дка обработваема земя, на която се отглеждат предимно зърнено-фуражни култури — пшеница, репица, картофи и др. В сътрудничество с изкупвателната организация за зеленчуци кооперативът е организирал производство на белени картофи, кисело зеле, пържени картофи и пр. Общо в кооператива работят 350 кооператори. Специализирал се е в животновъдството и гордостта му е свиневъдната ферма. Създадената добра организация на работа, тесните контакти с научноизследователските институти за решаване на конкретни задачи са в основата на добрите резултати от труда.

В разговора председателят на стопанството Вацлав Райлек сподели, че техният колектив успешно изпълнява държавните задачи. Това се отнася и за млякото, и за месото. Те дори биха могли да произвеждат и по-големи количества. Главната задача, която стои сега пред тях, е да се решават успешно и качествените показатели, т. е. бъдещото развитие да се извършва по интензивен път. Това ще рече чрез автоматизация и механизация, чрез внедряване на новостите от науката да се намаляват разходите за единица продукция. Кооперативът има вече и определени резултати в това направление. При държавна задача 3,8 кг комбиниран фураж за килограм прираст на телетата те са постигнали 3,5 кг, а при свинете за угояване — 3,35 кг.

Но защо селскостопанският кооператив е наречен младежки? Защото действително тук работят предимно млади хора, комсомолци. Дори и първичната партийна организация е млада — средната възраст на нейните членове е 36 години.

Още преди да пристигнем в кооператива, запитах съпровождащия ме секретар на околийския комитет на партията по селското стопанство „Има ли миграция?" Въпросът зададох, след като видях, че селскостопанският колектив се намира само на двадесетина километра от гр. Табор, където има добре развита промишленост. Там са и големите химически заводи „Силон". Отговорът беше, че миграция има, но тя не е от селото към града, а обратното!

Всичко това направи голям интереса ми към това стопанство. Исках да разбера какво привлича тук младите хора? Какво ги задържа? Председателят на стопанството ми обясни, че при тях свободни щатни длъжности няма, особено в свинефермата. Дори обратното, за всяко свободно място се явяват по няколко кандидата. Има възможности за избор. И когато разглеждах просторните и чисти помещения на фермата, се обърнах към един млад работник с въпроса: „Защо сте дошли на работа във фермата, а не в химическите заводи в града?" Отговорът дойде веднага: „Аз бях вече в заводите. А защо съм тук ли? И там работех на смени, както и тук, но и с животните е по-весело!"

Шеговитият отговор ми подсказа много неща. Имаше обаче и още причини и обстоятелства, които караха младите хора да търсят работа тук, да се задържат и да живеят в селото. Много от тях видях непосредствено, за други разбрах от обясненията на ръководителите на стопанството. Преди всичко привличат много добрите условия на работа — навсякъде е чисто и подредено, по механизация и автоматизация на производствените процеси фермата не отстъпва на химическите заводи. Същото се отнася и за научните и техническите новости, които непрекъснато се внедряват и използват. Не е без значение и сравнително по-доброто заплащане в селскостопанския кооператив. Мнозина от младите хора тук ги привлече възможността веднага да получат парцел в селото и с помощта на кооператива да си построят своя къща. А има и готови къщи, които стопанството е изградило и предоставя на своите работници. За любителите на собствено стопанство се отделят парцели за лично ползване и им се оказва голяма помощ от кооператива, особено за отглеждане на животни. Част от премиите се получават в натура — зърно, картофи, фуражи и др.

Помислено е и за най-малките, за децата. В селото има детски ясли и детска градина, на които могат с основание да завидят много градове. Въпреки че селото е малко (около 1000 души), в него има училище, чудесен и изпълнен с млади хора и деца стадион, красив дом на културата. Осигурена е и почивката на членовете на трудовия колектив и на техните семейства на собствената почивна база в планината или чрез профсъюзни карти за почивка, включително и за чужбина.

От всичко чуто и видяно ми стана ясно, че разковничето за успехите и задържането на младите хора в кооператива и в селото е комплексното и качествено задоволяване на техните потребности, на желанието им да работят и живеят в добри условия, да се реализират като специалисти.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ПРАВИЛНО ЛИ ПОСТЪПИ?

„Наложено ми е партийно наказание „изключване от партията" от общинския комитет на БКП в с. Александрово, Ловешки окръг. Партийното бюро и първичната партийна организация, където членувам, не са разглеждали партийното ми положение както преди решението на общинския комитет на БКП, така и след него, а и до момента нямат никакво становище.

Правилно ли постъпи общинският комитет на БКП при налагане на наказанието ми?

Милчо Г. КЪНЕВ
с. Дойренци, Ловешки окръг"

— Освен първичната партийна организация, в която членува комунистът, партийно наказание за нарушаване на Устава на партията могат да наложат и висшестоящи ръководни и контролно-ревизионни органи, в това число и общинският комитет на БКП, в който се води на отчет първичната партийна организация. Решението на висшестоящия орган се прочита за информация на комунистите на поредното или на специално за случая свикано събрание. На него могат да се изказват съображения, да се задават въпроси, но не може да се вземе друго решение. Този подход е продиктуван от принципа на демократическия централизъм, съгласно който решенията на висшестоящия орган са задължителни за ръководените от него организации.

Наказаният партиен член има право да отнесе за преразглеждане наказанието до по-горни ръководни органи, в това число и до предстоящия конгрес, които преценяват дали степента на наказанието съответствува на уставното нарушение и взимат решение, което е задължително за първичната партийна организация.

Digitized by Google

тийната организация, като в нея действително намират място най-достойните, най-преданите синове и дъщери на народа. При това, когато става дума за регулиране на тези процеси, за тяхното научно управление, явно не е важен само процентът на трите основни социални групи, а е необходима точна представа към коя категория работници, селскостопански труженици и интелигенция спадат комунистите. И нещо повече. Щом регулирането на социалния и качествения състав става на базата на социално-икономическите изменения в отделните райони, трябва да се вземе предвид и голямата динамика, с която се променят в условията на социализма и на научно-техническата революция политическата съзнателност, специалната и общата подготовка на трудещите се. Това е особено важно, тъй като оттук произтича и необходимостта непрекъснато да се повишава теоретичната и организационна подготовка на комунистите, за да [illegible] да стоят по-[illegible] митровския курс, за качества на комунистите, [illegible] образуващата сила на партията, да се изтъкна нейната ръководна роля като фактор, който прокарва пътя на новите, прогресивни процеси и тенденции в социалистическото строителство.

Първичната партийна организация не е абстрактно понятие. Тя е колектив от хора, от комунисти. Чрез тях тя реализира своите цели и задачи. Каквито са комунистите, каквито са техните качества, такива са първичните партийни организации. С основание на този проблем

КАЧЕСТВАТА НА КОМУНИСТИТЕ,

в книгата е отделено голямо внимание. На него авторът се спира специално в редица статии, в изказвания пред окръжни партийни конференции, на събрания на комунистите. Тук неговата изходна позиция са Лениновите изисквания за единство [illegible] ите, политическите, деловите [illegible] ства на комунистите, [illegible] ръководната роля

на комбинат „Ю. Гагарин"

Другари,

На свое заседание заводският партиен комитет на комбинат „Юрий Гагарин" — Пловдив обстойно разгледа и обсъди критиката, отправена ни от редакцията на сп. „Партиен живот" по отношение на нашия стил на работа и подход към номенклатурните кадри.

Действително случаят Деливичев е сериозен пропуск в принципността на заводския партиен комитет. С вземане на първоначалното решение бе допусната възможност за неправилни действия на административното ръководство. Основавайки се единствено на протокола на комисията, назначена от директора на комбината за анализиране и доказване виновността по извършените преводи, бе взето неправилното решение. Но отчитайки самокритично този прибързан факт, ние проведохме повторно заседание в присъствието на инж. Деливичев. Преоценена бе виновността, в която го обвинява административното ръководство, и решението бе отменено. Разбира се, съвсем не считаме, че с това грешката е изправена. В момента по отношение на инж. Деливичев обстановката е напълно изяснена в положителен смисъл. Създадена е възможност от страна на стопанското ръководство отдел „АСУ" да се развива перспективно. С подкрепата на заводския партиен комитет ръководителят и специалистите от отдела ще могат да реализират своите замисли за по-нататъшно усъвършенствуване автоматизирането на управлението в комбината.

След излизането на статията „Разминаване" членовете на заводския партиен комитет отново преоцениха своя стил на работа с номенклатурните кадри в комбината. На проведения разговор бяха отчетени допуснати от нас слабости в това отношение, както и някои други пропуски в партийното ръководство.

Поместената статия предизвика заводският партиен комитет да осмисли задълбочено цялостната своя политическа роля, предизвика у всички членове мисли за нарушените принципи в своята работа, в работата им с хората, с кадрите.

Приети бяха мерки за тяхното отстраняване, за по-нататъшно усъвършенствуване стила и метода на работа както на партийния комитет, така и на партийните бюра.

Приемайки самокритично отправените сериозни бележки, искаме да уверим редакцията на сп. „Партиен живот", че заводският партиен комитет на комбинат „Юрий Гагарин" неведнъж е преоценявал своята работа, неведнъж е провеждал откровени разговори по нашия стил и методи на партийно ръководство. И тези оценки винаги са имали положителна роля именно с това, че сме успявали да разкриваме навреме своите слабости и да ги преодолеем. Заводската партийна организация в комбината е водеща политическа единица в цялостния живот на трудовия колектив, боеви политически щаб и авангард в изпълнението на всички задачи, които постави XII партиен конгрес.

В уверение на това трябва да изтъкнем положителните резултати, които постига колективът ни. При обещание 20 дни предсрочно изпълнение на годишния план колективът рапортува пред партийното ръководство на окръга 35 дни по-рано. Комбинатът „Юрий Гагарин" е в челните редици по изпълнение и на всички останали задачи: програмата за научно-техническия

Статията „Разминаване" е поместена в бр. 14/1984 г.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ПРАВИЛНО ЛИ ПОСТЪПИ?

[illegible] „Наложено ми е партийно наказание [illegible] гарин“ при [illegible] на случая с инж. Деливичев.

След отпечатване на критичния материал „Разминаване“ на страниците на сп. „Партиен живот“ в РК на БКП беше поставено неговото обсъждане.

Въз основа на изводите и препоръките [illegible] ...ите, [illegible] ...риозно [illegible] ...е слабости в работата с номенклатурните кадри.

Районният комитет счита за целесъобразно решението на ЗПК на комбината за назначаването на инж. Деливичев като началник на отдел „АСУ“...

Секретар П. АНГЕЛИНОВ

Digitized by Google

тийната организация, като в нея действително намират място най-достойните, най-преданите синове и дъщери на народа. При това, когато става дума за регулиране на тези процеси, за тяхното научно управление, явно не е важен само процентът на трите основни социални групи, а е необходима точна представа към коя категория работници, селскостопански труженици и интелигенция спадат комунистите. И нещо повече. Щом регулирането на социалния и качествения състав става на базата на социално-икономическите изменения в отделните райони, трябва да се вземе предвид и голямата динамика, с която се променят в условията на социализма и на научно-техническата революция политическата съзнателност, специалната и общата подготовка на трудещите се. Това е особено важно, тъй като оттук произтича и необходимостта непрекъснато да се повишава теоретичната и организационна подготовка на комунистите, за да могат те винаги да стоят по-високо от колективния партията, и по-нататък предизвикват голям обществен резонанс преди всичко с това, че разкриват широка и внушителна панорама на политически, социално-икономически и духовно-идеологически процеси и събития в страната ни през едни от най-революционните и най-плодотворните десетилетия в цялата нейна тринадесетвековна история. Става дума за последните четири десетилетия, в които България, благодарение на победата на новия обществен строй и на мъдрата политика на Българската комунистическа партия, на нейния Централен комитет, опряна на братското рамо на държавите от социалистическата общност и преди всичко на Съветския съюз, от една от най-изостаналите страни в Европа се нареди в авангарда на човешкия прогрес, превърна се в страна на реалния социализъм.

Но интересът към книгата в този случай се засилва и от друг един интерес — към личността и дейността на нейния автор Стоян Караджов, председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП. Родил се в зората на нашия век, Стоян Караджов още в юношеските си години съзнателно и убедено се втурва в събитията, определящи посоката на времето, свързва своя живот с живота и борбите на партията, на международното комунистическо и работническо движение, с идеалите на комунизма.

Много са родословните линии, които изграждат богатата биография на човека и партийния функционер Стоян Караджов, на строителя на нова, съвременна България, но безспорно една от тях има решаващо значение. Тя ни връща в началото на пътя, при влиянието, което оказва върху него благоевското ядро в нашата партия в лицето на Димитър Милчев, Борис Хаджисотиров и Тодор Павлов. По-късно това влияние минава през съвместната работа с образуващата сила на партията, да се изгради нейната ръководна роля като фактор, който прокарва пътя на новите, прогресивни процеси и тенденции в социалистическото строителство.

Първичната партийна организация не е абстрактно понятие. Тя е колектив от хора, от комунисти. Чрез тях тя реализира своите цели и задачи. Каквито са комунистите, каквито са техните качества, такива са първичните партийни организации. С основание на този проблем —

КАЧЕСТВАТА НА КОМУНИСТИТЕ,

в книгата е отделено голямо внимание. На него авторът се спира специално в редица статии, в изказвания пред окръжни партийни конференции, на събрания на комунистите. Тук неговата изходна позиция са Ленинските изисквания за единство на целите, политическите, деловите митровския курс, [illegible] на комунистите от най-близките съратници [illegible] другаря Тодор Живков, до един от най-активните и ревностни борци за тържеството на ленинската априлска линия на партията.

Първата статия, поместена в книгата, е отпечатана във в. „Работническо дело" от 24 октомври 1944 г., а последният материал е отговор на въпроси на афганистански кореспондент на 27 април 1983 г. Както се вижда, книгата отразява събития в почти 40-годишен период от развитието на партията и страната, 40 години от живота и дейността и на автора. А какви ли задачи с историческа важност не е решавало през тези години нашето общество! Какви ли не отговорни и трудни сектори по решение на Централния комитет не се е налагало да оглавява Стоян Караджов — отговорен работник в апарата на ЦК на БКП, главен директор на Държавни мини в Перник, заместник-министър на тежката промишленост по време на социалистическата индустриализация, посланик в Чехословакия и СССР, председател на Комитета по техническия прогрес, председател на Централната контролно-ревизионна комисия на партията. И навсякъде, където е бил, той е чувствувал потребност и е проявявал завидно умение да си служи със словото, да използва неговото възпитаващо, мобилизиращо и организиращо въздействие — да разясни даден проблем, да изрази становище, да заеме позиция, да предизвика реакция.

Книгата убедително показва, че ръководителят и публицистът са не само съвместими, те са и неразделими. Публицистът обогатява ръководителя, ръководителят въоръжава публициста с по-голяма дълбочина и проблемност в отразяване и анализиране на събитията, с по-тясна връзка с най-актуалните задачи. Тяхното съчетаване позволява, и това много добре се

Стоян Караджов, Мечтите стават действителност, избрани произведения — 1944/1983, Партиздат, София, 1984, 707 с.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ПРАВИЛНО ЛИ ПОСТЪПИ?

[illegible] ане, от конкретните по-
водки, [illegible] „Надо[illegible] са създадени отделните статии, в книгата всички те звучат цялостно и единно, обединени от уменето на автора да ги разработва от позициите на партийната линия и партийната политика, да ги излага аргументирано и убедително. И навсякъде, във всяка от тях Стоян Караджов се проявява като автор с висока ерудиция, с широк политически кръгозор, с последователен класово-партиен подход в оценките, в изводите, в обобщенията, с прецизност и точност във формулировките и в анализа, с яснота и изразителност на мисълта и на езика.

При цялата многопроблемност, естествена за произведения от този род, в книгата могат да се откроят няколко теми, няколко основни проблема, които минават през почти всички статии. Към тях авторът се връща многократно, по различни поводи, търси връзката им, изследва техните проявления на различни етапи от нашето развитие.

Особено важно място заема сред тях

ПРОБЛЕМЪТ ЗА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

като организатор на трудещите се в решаването на задачите на социалистическото строителство, в разкриването и най-пълното използване на вътрешните резерви на производството, в опазването и увеличаването на общественото богатство, в създаването на ведра, творческа идейно-нравствена атмосфера в колективите, във формирането на будно политическо съзнание, на активна жизнена позиция, на готовност за всеотдаен труд и борба за реализация на партийните предначертания у комунистите, у всички трудещи се.

Както е показано в книгата, различни по сложност и по характер са били задачите, които Централният комитет е по-

[illegible]ато,
[illegible]нато [illegible]риозно [illegible]
[illegible] работата с н[illegible]
чи авторът, — които да поемят ор-
лите редици. Необходима е здрава, боева и масова партия“ (с. 14).

Изграждането на такава партия обаче, формирането на първични партийни организации в селата и предприятията в онези първи дни след победата се натъква на сериозни трудности. Там, където съществуват партийни групи още от нелегално време, много често се проявяват сектантски увлечения при приемането на нови членове, съществува недоверие към тях, вратите за партията, както образно се изразява авторът, за тях се открехват съвсем слабо. Там пък, където се създават нови партийни организации, не се оценяват цялостно качествата на кандидатите, не се държи в достатъчна степен за техния социално-класов произход. Стоян Караджов разяснява колко е опасно да се робува на догми, на формули. Но в същото време не по-малко е опасно и когато се нарушават класово-партийните критерии, когато не се държи сметка за социално-класовия характер на партията, за ленинските принципи и норми на партиен живот. За чест на нашата партия Централният комитет не допусна да се прояви нито едната, нито другата опасност. Нещо повече. Прилагайки в конкретните условия марксистко-ленинското учение за партията, опита на КПСС, той съумя да се издигне на височината на историческата отговорност, да формулира изискванията за изграждане на такава партия, която да е въоръжена с революционната теория и не само да регистрира онова, което преживяват трудещите се, а да бъде начело из техните борби, да не се колебае пред трудностите, а да ги преодолява, да е способна да се ориентира при всяка обстановка. И не просто съумя да формулира тези изисквания, а да прояви творчество и умение да ги реализира в живота.

Ключът за решаването на тези въпроси е **умението да се регулират правилно социалният и качественият състав на пар-**

Digitized by Google

тийната организация, като в нея действително намират мяото най-достойните, най-преданите синове и дъщери на народа. При това, когато става дума за регулиране на тези процеси, за тяхното научно управление, явно не е важен само процентът на трите основни социални групи, а е необходима точна представа към коя категория работници, селскостопански труженици и интелигенция спадат комунистите. И нещо повече. Щом регулирането на социалния и качествения състав става на базата на социално-икономическите изменения в отделните райони, трябва да се вземе предвид и голямата динамика, с която се променят в условията на социализма и на научно-техническата революция политическата съзнателност, специалната и общата подготовка на трудещите се. Това е особено важно, тъй като оттук произтича и необходимостта непрекъснато да се повишава теоретичната и организационна подготовка на комунистите, за да могат те винаги да стоят по-високо от колективите, чиито политически ръководители са, да могат да влияят още по-силно върху тях, по-успешно и по-компетентно да направляват тяхната многостранна дейност, да изпълняват своята авангардна роля. А издигането на авангардната роля на първичната партийна организация изисква да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, да се създаде, по думите на другаря Тодор Живков, „ритмично биещо партийно сърце във всеки сектор на развитието, партийна мисъл и партийна отговорност във всяка проява".

В същото време Стоян Караджов правилно свързва авангардната роля на първичната партийна организация с по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация, на единството на идеологическата, стопанската и организационната дейност, с нарастването на инициативността на комунистите, на чувството им за отговорност, със създаването на здрава, съзнателна партийна дисциплина, еднакво нужна за всички партийни органи и еднакво задължителна за всички комунисти независимо от тяхното служебно положение.

Първичната партийна организация е жив социален организъм, който непрекъснато се развива и обогатява. В своите трудове авторът отделя широко място на **приноса на другаря Тодор Живков в по-нататъшното развитие на марксистко-ленинското учение за партията, в обогатяването на теорията за първичната партийна организация с редица оригинални и творчески постановки.** На базата на сериозен и аргументиран анализ на партийната практика Стоян Караджов посочва какво благотворно влияние оказва върху нея постановката на др. Тодор Живков за първичната партийна организация като политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние, постановките и практическите му подходи за по-нататъшното обогатяване на живота и ролята на първичните партийни организации, за да нараства още повече преобразуващата сила на партията, да се издига нейната ръководна роля като фактор, който прокарва пътя на новите, прогресивни процеси и тенденции в социалистическото строителство.

Първичната партийна организация не е абстрактно понятие. Тя е колектив от хора, от комунисти. Чрез тях тя реализира своите цели и задачи. Каквито са комунистите, каквито са техните качества, такива са първичните партийни организации. С основание на този проблем →

КАЧЕСТВАТА НА КОМУНИСТИТЕ,

в книгата е отделено голямо внимание. На него авторът се спира специално в редица статии, в изказвания пред окръжни партийни конференции, на събрания на комунистите. Тук неговата изходна позиция са Лениновите изисквания за единство на идейните, политическите, деловите и нравствените качества на комунистите, за все по-нарастващата актуалност на тези изисквания в съвременните условия. Със свойствената си висока взискателност Стоян Караджов воюва за неделимото единство на тези качества, предупреждава, че ако едно от тях куца, то се отразява не само на поведението на партийния член, но и неминуемо отслабва влиянието му върху околните.

Разбира се, главното поле за формиране и изява на качествата на комунистите днес е трудът, решаването на проблемите на икономиката, участието в борбата за повсеместна интензификация, за високо качество, за прилагане на новия икономически подход. Тук безспорно комунистите трябва да са на предната линия, да вървят начело, да постигат много повече, отколкото другите. Но и това, колкото и да е голямо и съществено, не е достатъчно, то не покрива изцяло представите на автора и на народа за образа на комуниста. Затова Стоян Караджов остро реагира на случаите, когато дейността на комуниста се ограничава само в сферата на труда, на производството. Това е стеснено разбиране за авангардната роля на комуниста. Главното е, че той е политически боец, че той е човек с високи идеали, с активна политическа позиция, неуморим поборник за изграждането на развито социалистическо общество. Оттук се обосновава необходимостта непрекъснато да се подобрява идейната подготовка, да се формират здрави, непоколебими убеждения, верен класов подход навсякъде и във всичко.

Заслужава да се подчертае голямата теоретическа и политическа стойност на изводите, които прави Стоян Караджов, за ролята на **моралните качества при формирането на цялостния облик на комуниста.** Като подчертава в статията си „Комунистът — носител на високи нравствени добродетели", че на всички етапи от своето развитие партията си е поставяла за

Digitized by Google

основна задача нравственото възпитание на комунистите, на трудещите се, авторът смята, че в съвременните условия тази задача придобива още по-голяма значимост, че сега животът налага нравственият облик на комуниста непрекъснато да се обогатява с нови черти и добродетели. В това отношение днешните комунисти, съвременните българи имат светлия, вдъхновяващ пример на тесняците, на Димитър Благоев и Георги Димитров, на борците против капитализма и фашизма. На някои от тях — Васил Марков, Владо Георгиев, Еньо Марковски, Борис Хаджисотиров, Кирил Лазаров, Димитър Димов — той е посветил отделни статии. Тези страници се четат със затаен дъх — написани са развълнувано, публицистично, с много размисли, с любов.

Една от основните теми, която е обект на вниманието на автора и която пронизва почти всички материали от сборника, е

ТЕМАТА ЗА БЪЛГАРО-СЪВЕТСКАТА ДРУЖБА,

за съветската помощ при изграждането на социалистическото общество у нас. При Стоян Караджов този проблем не е само и не е просто тема за изследване или материал за речи и изказвания. По силата на редица обстоятелства той е съдба, смисъл и съдържание на неговия живот. Това е така, защото:

Първо. Стоян Караджов е от това поколение революционни кадри, за които той пише в статията „Ние сме се обрекли на народа и комунизма", че са заставали с вдигната глава пред дулата и под зловещата сянка на бесилката, с името на СССР и с надеждата, че освобождението на страната ще дойде с помощта на Червената армия.

Второ, непосредствено след Девети септември авторът работи в областта на минното дело; партията му е дала високоотговорно поръчение — да се осигурят въглища, така необходими за развитието на младата ни индустрия, за железопътния транспорт, за електрификацията на страната. Трудностите в този участък тогава придобиват общонационално значение, тъй като, ако не се преодолеят, могат да се окажат гибелни за цялата ни индустрия, за цялата ни икономика. И в тези напрегнати дни, месеци и години Стоян Караджов е един от тези, които съвсем непосредствено чувствуват съветската помощ: пристигат първите съветски машини за добиване на въглища, идват първите съветски специалисти, сред които и прочутият стахановец Леонид Борискин.

И трето, като посланик на Народна република България в Съветския съюз Стоян Караджов има определен принос за развитието на българо-съветската дружба. Във всеки ред, посветен на СССР, ярко се откроява пламенният и последователен интернационалист, неговата кристално чиста и действена любов към родината на Ленин, към съветските комунисти, към трудовия съветски човек.

Особено внимание в книгата е отделено на анализа на новия етап в развитието на българо-съветската дружба, на всестранното сътрудничество, на неговите измерения във всички области на живота, на идейното единство на БКП и КПСС, на превръщането на българо-съветската дружба във важен фактор за изграждането на развито социалистическо общество и на комунизма в България.

Още редица значими проблеми на нашето развитие са намерили място в сборника с избрани произведения на другаря Караджов — **за работата на контролните органи на партията, за развитието и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, за стратегическия курс на партията за издигане качеството на продукцията...** И тук, както и в цялото издание, Стоян Караджов с изключителна компетентност **разкрива връзката на възхода на нашата партия с генералната априлска линия на партията, с дръзновението и неуморната, огромна теоретико-практическа дейност на другаря Тодор Живков и се изявява ярко като ревностен поборник за нейното тържество, за нейното по-нататъшно развитие в цялостната дейност на партията и страната.**

Книгата „Мечтите стават действителност" е от поредицата „Видни строители на Народна република България". В нея е обобщен огромен опит в изграждането на нашия народ за този кратък исторически период, реалистично са показани трудностите, перспективите.

Дълбокото осмисляне на този опит, усвояването на поуките от кадрите, от широките маси на трудещите се е особено важно сега, когато партията, въоръжена с новите теоретически постановки и практически подходи, решава задачи с изключителна, съдбоносна значимост. Приносът на книгата на Стоян Караджов в това отношение е безспорен.

Радой РАДЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

РЕЧНИК ПО ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ

Второ преработено и допълнено издание

Във второто издание на „Речник по политическа икономия" със съставител к. ик. н. Емилия Иванова и отговорен редактор проф. д-р ик. н. Никола Великов е дефинирано и разкрито съдържанието на основната част от категориите на политическата икономия. Второто преработено и допълнено издание е значително по-богато по съдържание от първото издание. В него са включени 260 нови термина с важно познавателно и практическо значение за нуждите на висшите учебни заведения и системата на икономическото образование на трудещите се, на специалистите и ръководните кадри особено при последователното прилагане на икономическия подход и неговия механизъм. Сега са включени поясненията на нови термини като научно-технически прогрес, начин на живот, интернационална стойност, мултипликационен подход, социалистическа организация на труда, крайни стопански резултати, нормативна чиста продукция. Допълнено е със статии за видни български и съветски икономисти и други. Специално внимание е отделено на някои икономико-математически термини и на антимарксистките теории за реалния социализъм. Много от термините в първото издание са актуализирани чрез съответни справки със съветската „Экономическая энциклопедия. Политическая экономия" (в 4 тома) и третото допълнено издание (1983) на „Политическая экономия — Словарь". Част от включените нови термини са преведени от руски език. Статиите на българските автори от първото издание също са актуализирани, а адаптираните от съветското издание — от съставителя на речника и неговия отговорен редактор.

В новото издание са положени усилия за актуализирането на речника съобразно решенията на XXVI конгрес на КПСС и на XII конгрес на БКП с новите постановки и практически подходи при решаването на основните въпроси на развитието на реалния социализъм в България, в СССР и в другите страни от социалистическата общност, с развитието на съвременната марксистко-ленинска икономическа наука и практика на изграждането и усъвършенстването на реалния социализъм.

КАЧЕСТВОТО НА ТРУДА

Същност, предпоставки, проблеми

Димитър Шопов, Георги Евгениев

Авторите разглеждат поставените от Националната партийна конференция (1984 г.) проблеми, свързани с повишаване качеството на труда, изясняват неговата същност и съдържание. На тази основа те разкриват насоките и подходите в работата за подобряването му. Особено внимание те отделят на факторите, които имат решаващо значение за издигане равнището на качеството на труда в съвременните условия. В методологически аспект се анализира въздействието на научно-техническия прогрес, социалистическата организация на труда, образователната и квалификационната подготовка и стимулирането на трудещите се за постигане на високо качество на труда.

ОРГАНИЗАЦИЯ И ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ В СФЕРАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

За системата на икономическото образование

В това учебно помагало (съставители и редактори: проф. Иван Николов (отговорен редактор), доц., к. ик. н. Кръстьо Опров) се разглеждат особеностите на системата на здравеопазването в условията на изграждане на зряло социалистическо общество. Авторският колектив се спира и на въпросите за структурата и функциите на здравеопазването у нас, разгледани са теоретико-методологическите проблеми на прогнозирането и планирането, структурата и съдържанието на плана за развитието на здравеопазването, ролята на обществените фондове за потребление за текущата издръжка на този отрасъл в народното стопанство. По-нататък се изясняват въпросите за мястото на материалната база и проблемите на нейното модернизиране и усъвършенстване в условията на зрелия социализъм, особеностите на икономическия подход и икономическия механизъм в здравеопазването, спецификата на социалистическата организация на труда и на културата на здравното обслужване. Накрая се предлага тема, посветена на глобалните и специфичните проблеми на усъвършенстване организацията на управленската дейност в здравното заведение.

Digitized by Google

DM 43,-2-4

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

Том 7

Произведенията и документите в този том са написани от Георги Димитров в началото на май 1916 до края на април 1917 година. Седемдесет и пет от тези трудове, от всичко 93, са публикувани за първи път. По-голямата част от тях са речи, изказвания, питания и предложения в Народното събрание и в Софийския общински съвет. По това време бушува Първата световна империалистическа война. Войната нанася тежък удар върху крехката българска промишленост, върху селското стопанство и занаятчийското производство. Рязко се влошава положението на пролетариата и на дребните собственици в града и селото. В бедствено положение изпадат особено войнишките семейства. През това време голяма част от търговската и индустриалната буржоазия, както и правителствени чиновници, трупат огромни богатства чрез нечисти сделки, спекула, черна борса и жестока експлоатация на трудещите се особено на женския и детския труд. В обществения живот съществуват несигурност и анархия. Почти са ликвидирани конституционните права на народа. Единствено БРСДП (т.с.) остава твърдо на антивоенни позиции, заклеймява завоевателния и империалистически характер на войната. Начело с Димитър Благоев тесните социалисти разобличават реваншистките стремежи на правителството на Радославов и гласуват против военните кредити. През целия период на войната тесните социалисти стоят на последователни интернационалистически позиции, заклеймяват измяната и социалшовинизма на партиите от Втория интернационал, разграничават се от Цимервалдското обединение и още по-плътно се доближават до Лениновите постановки по редица основни въпроси за войната, мира и революцията.

От публикуваните в тома материали се вижда, че Георги Димитров като един от най-изявените и популярни ръководители на партията и революционното профсъюзно движение в България през разглеждания период последователно и твърдо отстоява антивоенните позиции на партията, неотстъпно пропагандира лозунгите на БРСДП (т. с.) за мир и Балканска федеративна република, решително се обявява за създаването на нова революционна международна организация на пролетариата. В този период ръководителят на българските революционни професионални съюзи с голяма настойчивост поставя въпросите за защита на икономическите интереси на трудещите се. Като член на ЦК на БРСДП (т.с.), съветник в Софийския общински съвет и народен представител той воюва за осъществяване на минималната програма на партията, за прилагане и за разширяване на съществуващото трудово законодателство. Неговите речи в Столичния общински съвет, в които с изключителна компетентност и прозорливост се защищават всестранните интереси на софийските трудещи се, са образец на принципност и настъпателност в провеждането на класово-пролетарската линия на партията. Изключителен интерес представлява включеният в тома бележник, записките в който се отнасят за времето от края на 1916 до септември 1917 година. Това е своеобразен дневник, който разкрива напрегнатото ежедневие на неговия автор, подчертаните му интереси към различните клонове на науката и преди всичко към марксистката теория. Произведенията и в този том дават изобилни доказателства за израстването на Георги Димитров като последователен марксист, който с голям талант и умение съчетава теорията с революционната практика, като високо ерудиран пролетарски революционер, непоклатимо верен на интересите на пролетариата, на борбата за тържеството на комунистическия идеал.

Digitized by Google

20700

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

[Partien Zhivot.]

5 СОФИЯ, МАРТ 1985 ГОДИНА

LIBRARY
JUL 3 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 5 *МАРТ* *1985 година* *XXXII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Изтъкнат ръководител на КПСС и на съветската държава . 3

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

Д. Петков — В центъра на партийното ръководство 5

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Б. Атанасова — Буржоазните критики срещу демократическия централизъм 13

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Д. Кралев — Стилът 19
В. Сотирова — Партийният контрол 30
С. Янкулова — Барометър за настроението на хората 33
С. Радовски, С. Събев, В. Тончев — Повишена активност по местоживеене 37

Коментар на публициста

Й. Хаджиев — На какво основание! 45

Digitized by Google

40 ГОДНИ ОТ ВЕЛИКАТА ПОБЕДА

В. Бонев — Винаги начело на борбите на народа 47
Н. Нешев — Резултати и поуки 54
П. Витанов — Вторият период на Отечествената война на България 61

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Савич — Трудовата дисциплина — предмет на партийна грижа 66

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов, И. Мичев — Сдружаването — път за интензивно развитие 71
Н. Николов — Нови форми на аграрно-промишлена интеграция . 78
И. Гърдев — Агроцехът в живота на комбината 81

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

* — За последователно прилагане на качествените критерии и комплексния подход 83
Д. Бянов — Марксистко-ленинското обучение на кадрите . . . 88

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Щатният 93

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

В. Симов — Формалният подход не въздействува възпитателно . 94

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

М. Илиева — Равносметка на един житейски път 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2408. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 2. IV. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ИЗТЪКНАТ РЪКОВОДИТЕЛ НА КПСС И НА СЪВЕТСКАТА ДЪРЖАВА

Почина Константин Устинович Черненко, генералният секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР.

Видният деец на Комунистическата партия на Съветския съюз и на съветската държава, на международното комунистическо и работническо движение заемаше върховния политически и държавен пост в СССР сравнително кратко време. Но той остави трайни и незаличими следи както в обогатяването на теорията на марксизма-ленинизма, на развития социализъм, така и в обогатяването на практиката на социалистическото съзидание и в световната борба за мир. И не случайно за него така дълбоко скърби цялото прогресивно човечество. Заслужено уважение му оказват държавните и политическите дейци от целия свят. В него те оцениха безукорно честния, далновиден и прозорлив, откровен и гъвкав, твърд и последователен изразител на ленинската политическа линия на КПСС и на съветската държава.

Когато сега препрочитаме биографията на Константин Черненко, особено силно впечатление прави фактът, че в условията на съветската държава, на социализма, най-видните партийни и държавни ръководители израстват естествено из дълбините на трудовия народ. Получили солидна теоретическа подготовка и богата житейска закалка, те остават кръвно свързани с народа и най-ярки изразители на неговите интереси. Сам Константин Черненко започва своята трудова биография от работническия пост, а своята политическа кариера — от комсомолското дружество на граничната застава. Постепенно той израства, обогатява се теоретически и практически, заемайки най-различни обществени и други постове, за да се утвърди като голям теоретик и организатор, динамичен, делови и прозорлив политик от най-висока класа.

Оценявайки неговите заслуги, новоизбраният генерален секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов изтъкна приноса му за укрепване единството на КПСС, за утвърждаване на колективния характер на работа в ЦК и на всички равнища, за да може ленинската партия да действува като сплотен, координиран боеви организъм. Заедно с Юрий Андропов той е взел активно участие в разработването на стратегическата линия на XXVI конгрес на КПСС и на последвалите го пленуми.

Плод на тази линия е значителното ускоряване на темповете на интензификацията и на производството на народното стопанство на СССР, издигането на благосъстоянието на народа, по-нататъшното укрепване на мощта и авторитета на съветската страна в света.

Digitized by Google

Константин Черненко има значителни трудове в областта на партийното строителство. В една от последните си статии, публикувана в бр. 18 на сп. „Комунист“ от 1984 г., той разгледа някои актуални проблеми на теорията, стратегията и тактиката на КПСС. Там особено силно се проявява талантът му на теоретик. Служейки си творчески с марксисткия диалектически метод, с дълбочина и политически реализъм обобщава и анализира опита на изграждането на развитото социалистическо общество в СССР и в братските социалистически страни. Ясно и убедително вниква в сложното разнообразие и противоречивост на нашата действителност. „Ние виждаме — пише той в статията, — че реалността на обществото, встъпило в етапа на развития социализъм, представлява от себе си противоречиво съчетание както на крупни, наистина исторически успехи в социалистическото съзидание, на трайно утвърдили се в нашия живот общокомунистически начала, така и на нерешени въпроси на днешния ден, такива, които по принцип сме могли да решим по-рано, на предишните стадии на нашето развитие.“

От позициите на диалектическия метод и след анализа на общественото развитие той прави главния извод: „. . . преди да решим задачите, свързани непосредствено със строителството на комунизма, трябва да преминем продължителния етап на развития социализъм“. И изяснява, че Съветският съюз е навлязъл в периода на неговото усъвършенстване . . . Оттук са изведени и главните задачи на КПСС: развитието на материално-техническата база на равнището на най-добрите съвременни достижения на науката и техниката, усъвършенстването на обществените отношения и преди всичко широкото разгръщане на социалистическата демокрация, за да се постигне съединение на най-новите идеи на научната теория на социализма със социалното творчество на народа, по-нататъшно издигане ролята на Комунистическата партия като политически ръководител на обществото и пр.

В тези синтезирани мисли кристализира колективният принос на КПСС в теоретическото осветляване на проблемите на съвременното развитие на социалистическия обществен строй.

Безспорно дейността, с която Константин Черненко заслужи особено уважение в света, е неговата неуморна борба за предпазване на човечеството от термоядрено самоубийство. Във всяко свое изказване той предлагаше мерки за поставяне на надеждни бариери срещу безумната военна политика на империализма, срещу надпреварата във въоръжаването, за намаляване на смъртоносните ядрени оръжия до тяхното пълно унищожение. Честно, убедително, гъвкаво и последователно той отстояваше и провеждаше ленинската политика на КПСС, която е принципно против решаване на спорните въпроси с военни средства, която свято тачи най-важното право на хората — да живеят в мир.

Такава политика, стратегия и тактика отстояваше К. Черненко.

Тази хуманна политика, стратегия и тактика, насочена към светлото бъдеще на всички хора, остава неизменна за КПСС и съветската държава, защото тя е единствената политика, присъща на комунистите, на съветската държава, на социалистическата страна.

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, теоретичните обобщения, новите виждания и подходи за решаването на тази задача, които бяха предмет на доклада на др. Тодор Живков пред Февруарския пленум на ЦК на БКП, неговото встъпително и заключително слово чертаят една цялостна стратегия за всестранен прогрес. Те изправят партийните органи пред сложни ситуации и нови нерешавани досега проблеми. Значително се усложняват ръководните функции, което изисква от партийните дейци умение постоянно да преустройват своя стил на мислене и действия.

Решенията на пленума означават на дело да постигнем революционен поврат в мислите и действията, за да можем за кратко време да издигнем производството до постигнатото от науката, да въвеждаме науката в производството.

ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — ОСНОВНА ЗАДАЧА

Вниманието към проблемите на техническия прогрес в окръга особено се засили след посещението на другаря Тодор Живков във Врачански окръг през октомври 1983 година. Той очерта пред бюрото на окръжния комитет на БКП основните направления за интензификация на производството, за внедряване челните постижения на науката и техниката.

Под ръководството на окръжната партийна организация са уточнени задачите на основните промишлени предприятия и селскостопански организации по научно-внедрителската дейност, по перспективното им развитие, за повишаване качеството на труда и продукцията. Заводските програми бяха обсъдени на пленум на окръжния комитет на БКП през декември 1983 година. За да изяснят в перспектива поблемите за внедряване на техническия прогрес в промишлеността и селското стопанство, последователно провеждат срещи на бюрото на окръжния комитет на БКП и изпълнителния комитет на ОНС с ръководствата на Министерството на машиностроенето, Министерството на минералните ресурси, Министерството на химическата промишленост и на НАПС.

Digitized by Google

Сега се подготвя среща с Министерството на производството и търговията с потребителски стоки.

В тези срещи централен въпрос беше как да се внедрят последните технически и технологически решения, за да се приведе материално-техническата база и организацията на производството в съответствие с партийните изисквания.

След Ноемврийския (1984 г.) пленум на ЦК на БКП бюрото на окръжния комитет на партията възложи на общинските партийни комитети да разработят перспективни програми за всяко стопанско звено в селищните системи за 1985 г. и в перспектива, да ги обсъдят с висшестоящите организации и след това да докладват и ги защитят пред него. Целта беше, от една страна, те да си изяснят своята роля и отговорност и, от друга, да се обсъдят тези въпроси в първичните партийни организации. Същевременно обсъждането на техните разработки в бюрото да гарантира високото им качество и реалност за изпълнението.

Февруарският пленум ги завари в процес на интензивна работа на широкия фронт на техническия прогрес. Да посочим някои от организационните и политическите мерки в тази насока.

● На откритите партийни събрания в края на миналата година, на които бе обсъдено писмото на Секретариата на Централния комитет на БКП във връзка с изпълнението на плана за 1985 г., ръководителите на отделните предприятия докладваха за мерките, които ще се предприемат при съставянето на плановете за повишаване на обществената производителност на труда, за внедряването на научно-техническите постижения, икономията на суровини, материали, горива и енергия, за подобряване качеството на продукцията... В единния политически ден особено внимание бе обърнато на изискването те да станат планове за внедряването на научно-техническия прогрес. В това отношение усилията на комунистите-специалисти и инженерно-внедрителския потенциал бяха насочени към новите авангардни технологии.

● Във връзка с разработването на програмите на общините, на специалистите и особено на комунистите-специалисти, на конструкторските звена, инженерно-внедрителските организации в комбината „Г. Генов", Стопанския химически комбинат и още осем по-големи предприятия във Враца, Оряхово, Мизия, Кнежа и Бяла Слатина бяха поставени конкретни задачи за внедряването на нови авангардни технологии.

● Партийните и стопанските ръководства докладваха в бюрата на общинските партийни комитети как са разработили своите програми и какви нови технологии ще внедряват. Отново на партийни събрания бяха набелязани мероприятия за дела на комунистите и им бяха поставени конкретни поръчения за тяхното изпълнение.

● Първичните партийни организации в основните предприятия изслушаха отчети от ръководителите по внедряването на новите технологии. Общинският партиен комитет в Криводол проведе курс със секретарите на първичните партийни организации и партийния актив в общината, на който постави за разглеждане проблема за реализиране на утвърдената програма.

Практиката показва колко навременно е издигнатото от другаря Тодор Живков изискване за революционно мислене и революционни действия, за да можем да постигнем дълбокия поврат в обществено-икономическото ни развитие на основата на съвременните научно-технически достижения. Чрез разработването и утвърждаването на конкретни програми в значителна степен се предизвика, макар и на отделни места и в отделни кадри, революционно мислене. Работата е да постигнем по-широк обхват, то да води и към революционно действие. Засега този процес е обхванал само водещите предприятия.

Digitized by Google

Към този въпрос сега се насочва активно и цялата идейно-политическа дейност. Изнесени са 462 лекции за пропаганда на технически знания по линия на дружество „Георги Кирков". В провеждането на единния политически ден по качеството през 1984 година и по насрещните планове през 1985 г. участвуваха повече от 6500 души. На срещите с ръководствата се направиха около 1300 изказвания с мнения и предложения по проблемите на внедряването на новите технологии. По време на разясняване показателите на държавния план и приемането на насрещния план членовете на агитаторския апарат проведоха над 4800 индивидуални разговора с членове на трудовите колективи, насочени главно към внедряването на нови технологии и свързаните с това изисквания. На проблемите на новите технологии бяха посветени и голяма част от предаванията на общинските и заводските радиовъзли.

Освен това през 1984 година във всички трудови колективи от материалното производство бяха проведени открити партийни събрания, където е направен анализ на състоянието на материално-техническата база и на изпълнението на програмите по качеството.

Взетите решения по техническия прогрес са поставени и на вниманието на партийния и народния контрол. В предприятията на окръга, където се внедряват нови технологии или се извършва реконструкция на материалната база минимум два пъти в годината, в заводските партийни комитети се разглежда изпълнението на програмата по техническия прогрес и качеството. През 1984 година окръжният, общинските и комбинатските комитети за държавен и народен контрол извършиха общо 52 контролни мероприятия по проблемите на научно-техническия прогрес и внедряването на новите, авангардни технологии, а комисиите и групите за народен контрол — 1237 контролни мероприятия. Така например комисията за народен контрол в машиностроителния завод „Искър" — Мездра системно проверява внедряването на новите технологии при производството на зъбни колела, направи повече от 10 предложения за отстраняване на пропуските в работата. Много добра дейност развиваше комисията в машиностроителния комбинат „Изгрев" в Оряхово, която пое шефство по внедряването на студеното обемно щамповане на металите.

Характерното за 1985 година е, че този проблем е поставен на първо място в раздела за контролната дейност в плановете както на комитетите за държавен и народен контрол, така и на комисиите в предприятията. Проблемите на научно-техническия прогрес са постоянно и на вниманието на окръжната контролно-ревизионна комисия.

НАРАСНАЛАТА РОЛЯ НА НАУЧНИТЕ ДЕЙЦИ И СПЕЦИАЛИСТИТЕ

Големите проблеми на техническия прогрес не могат да се решат, ако не се опрем на научно-техническите кадри, ако не сплотим и правилно насочим усилията на всички, които имат творчески способности. В това отношение решенията на Февруарския пленум ни задължават да търсим нови организационни и творчески форми на работа и управление.

Добър опит за такъв подход вече има в Стопанския химически комбинат във Враца. При разработката на отговорни задачи съвместно от научни работници и специалисти от комбината се образуват програмни колективи под ръководството на научен работник.

Създаването на научни колективи цели постигането на конкретен научен резултат, научен продукт. Главното в дейността им е разработ-

Digitized by Google

ването на конкретни проблеми, теми и задачи. Колективите се изграждат предимно на договорна основа, но се използва и формата на възлагане по служебен път.

Според характера на задачата научните колективи се формират от научни работници от различни институти, вуз, БАН, в т. ч. от чужбина (СССР, ЧССР, Финландия, Румъния) с водещото участие на ръководни кадри и специалисти от комбината. Например авангардните технологии за катализаторите се разработват и внедряват от научен колектив под ръководството на академик Д. Шопов, зам.-председател на Българската академия на науките и директор на Института по кинетика и катализа при БАН. Научен колектив за темата „Железни окиси за ферити на електротехническата промишленост и железни прахове за праховата металургия" беше създаден от специалисти от Висшия химико-технологически институт и Стопанския химически комбинат. Подобни колективи са изградени и за другите големи задачи по техническия прогрес в комбината.

Научните колективи носят пълна отговорност за комплексно решаване на поставената цел — от изследването до производството. От това се определя и възнаграждението на участниците в колективите. Ресурсното обезпечаване се поема изцяло от комбината-възложител.

Тази форма на изграждане на смесени колективи спомага за израстване и творческо реализиране на специалистите. Опитът на Стопанския химически комбинат във Враца е много близък до идеята на др. Т. Живков, развита в доклада на Февруарския пленум, че програмните колективи ще станат първообраз или ядро на бъдещите научни секции, институти и т. н.

Изграждане на „работни групи", „научни колективи" се практикува и в други предприятия в окръга, макар и в по-малък мащаб, но при тях все още не е изградена система и не са регламентирани всички елементи, не са ангажирани всички специалисти. Още през тази година в отделните селищни системи ще действуват такива програмни колективи с определени цели и задачи. Търсят се начини водещи личности от БАН, вуз и научни институти да застанат начело на тези колективи.

С помощта на научните институти ще бъдат решени общо 168 задачи, от които на отчет на общинския комитет във Враца са 48, на общинския комитет в Мездра — 37, Бяла Слатина — 22, Кнежа — 18, Оряхово — 30, Козлодуй — 12. Особен принос за внедряване задачите по техническия прогрес имат изградените в промишлените предприятия на окръга **развойно-внедрителски звена и бази за развитие и внедряване.**

Добра основа за обединяване на творческите сили на младежта в окръга са създадените 87 клуба за техническо и научно творчество на младежта. През 1984 г. те са внедрили 148 теми. Сред средношколската младеж през м. г. също имаше 44 творчески колектива с 303 участници в тях.

Изградените групи по изобретателската и рационализаторската дейност миналата година достигнаха 400 броя, които реализираха икономически ефект от 2945 хил. лв. Включени бяха нови 350 работници и специалисти в изобретателската и рационализаторската дейност. Създадени са 50 бюра за подпомагане на рационализаторите и изобретателите и 29 бази за експериментиране на обществени начала. Проведени бяха редица мероприятия за опресняване знанията на специалистите.

Инженерно-техническите кадри в окръга са внушителна армия от 11 866 човека. От тях с висше образование са 1975, с полувисше — 573 и със средно специално образование — 9318 човека. Решенията на Февруарския пленум налагат да се помисли да се оползотвори трудът на тези носители на техническия прогрес, какви въпроси да им поставят

Digitized by Google

за решаване. Освен това в сравнение със средното за страната процентно съотношение на инженерите спрямо общия брой на специалистите с висше образование в окръга е по-нисък с 5 процента.

Другият въпрос е, че създадените условия и организационни форми не стимулират в достатъчна степен инженерно-внедрителската дейност. От инженерно-технически кадри в окръга само 20 на сто са предложители и само 15 на сто са потребители на информации от Централния институт по научно-техническа информация. Очевидно това налага сериозно да се преоцени състоянието във всяко звено и да се постави чрез партийните и обществените организации и стопанските ръководства задачата по възможност всеки специалист да бъде и творец.

От инженерите в окръга 53 на сто са членове на БКП. В базите за развитие и внедряване работят предимно комунисти на възраст от 31 до 50 години. Осигурено е партийното влияние сред специалистите, но все още не е равномерно тяхното разпределяне в базите за развитие и внедряване и в звената за развойна дейност, в селищните системи. Налага се да се подобри тяхното информационно обслужване и да се насочи и стимулира творческият им ангажимент, за да дадат максимален принос в проучването, овладяването и внедряването на техническия прогрес.

ГЛАВНИ НАСОКИ НА ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС ДО 1990 ГОДИНА

В разработваните общински и заводски програми за технически прогрес, които сега се доразвиват в светлината на решението на Февруарския пленум, главното внимание е насочено към внедряване на авангардни технологии с висок икономически ефект.

В производството ще бъдат внедрени: центробежното леене на метали и сплави; 8 технологии за производство на катализатори; хидропластична деформация на металите; прахова металургия; студено обемно щамповане; лазерно рязане на метали; технологии за нанасяне на емайлни и пластмасови покрития по вътрешните повърхнини на корпусите на регулираща и запорна арматура и промазване на памучни тъкани. Всичките те обаче са само от отраслите химия и машиностроене и една в леката промишленост. За другите отрасли и дейности този въпрос стои открит. С помощта на тези технологии в предприятията на окръга се решават 31 задачи, от които във Враца — 14, в Бяла Слатина — 7, в Мездра — 4, в Кнежа — 3, в Оряхово — 2 и в Роман — 1.

Научно-производственото предприятие „Центромет" разработва технологии за наклонено и вертикално центробежно леене на метали; усвоява се производството на износоустойчиви биметални центробежно лети изделия от стомана; извършва се и научноизследователска и експериментална работа за рафиниране на метални стопилки под вакуум, предназначени за центробежно лети заготовки.

В машиностроителния комбинат „Г. Генов" и чугунолеярния комбинат „Веслец" — Враца се усъвършенствува центробежното леене на черни метали. Големи са резултатите и в Стопанския химически комбинат във Враца. Проучват се и се усвояват 4 нови технологии за производство и катализатори за метаниране, хидриране на мазнини, дехидриране на етил-бензол до стирол и др. Или с досега усвоените 4 вида катализатори до края на годината техният брой ще се увеличи на осем.

В процес на полупромишлени изпитания е технология за плазмохимично получаване на химически продукти за електрониката и металургията.

Digitized by Google

В селищна система Мездра ще се внедри производство на зъбни колела по методите на праховата металургия и прилагане хидропластична деформация за окончателна обработка на зъбни колела.

Като перспективно направление се оформи приложението в производството на детайли от метало- и минералокерамика. В предприятията „Гарант" — Б. Слатина, „Ф. Козовски" — Кнежа, „Дружба" — Враца и „Изгрев" — Оряхово влязоха като комплектуващи изделия около 20 детайла, изработени по методите на праховата металургия в Мездра. В този вече нов завод се произвеждат над 200 вида детайли за нуждите на електрониката, електротехниката и машиностроенето. Под ръководството на Института по металокерамика ще започне изработката на вакуумна керамика.

В Бяла Слатина завод „Пионер" ще внедри 4 лицензии за производство на детско-юношески облекла.

В Кнежа в завод „Ф. Козовски" се усвоява лазерно рязане на метал при производство на отливки; напасяне на емайлни и пластмасови антикорозийни покрития по вътрешните повърхнини на корпусните детайли на регулиращата и запорна арматура и др.

В комбинат „Изгрев" — Оряхово ще се разширява прилагането на способа за студено обемно щамповане при производството на нови детайли за транспортното машиностроене и метода на хидропластична деформация за производство на цилиндри за хидравлични крикове. Икономическият ефект от внедряването на технологиите е 14 500 хил. лв. при необходими капитални вложения 7200 хил. лв. Само през 1985 г. при използването на тази безотпадна технология за студено обемно щамповане ще се осъществи икономия, равняваща се на труда на 132 работници и 102 универсални машини на стойност 1124 хил. лв. и 636 тона метал.

Трудно е да се направи характеристика на технологиите, предвидени за внедряване в атомно-енергийния комплекс. Ядрената енергетика сама по себе си е своеобразен връх на науката. Но и тук се разработват и са в процес на внедряване 7 нови технологии.

В програмите се предвижда общо в окръга да се приложат 226 нови и усъвършенствувани технологии. За въвеждането им ще бъдат необходими около 37 000 хил. лв. при значителен икономически ефект. В Мездра от 59 нови технологии ефектът е 4650 хил. лв.; във Враца от 25 — 6300 хил. лв.; Кнежа от 8 — 1800 хил. лв.; Оряхово от 21 — 1350 хил. лв. и т. н.

В Стопанския химически комбинат — Враца ще бъде усвоено производството на внасяни досега продукти като мравчена киселина, благородни газове (хелий, криптон), сорбит, органосилициеви съединения и др. По метода на плазмохимията ще се получават високодисперсни продукти — силициев двуокис, железни прахове и др., необходими за развитието на електрониката и праховата металургия. Ще продължават да се разработват нови видове катализатори.

В завод „Ив. Бонов" — Кнежа по нови технологии ще се произвеждат изделия от стъклопласти — резервоари, тръби, фасонни части и други устойчиви на корозия, с което ще се спестяват големи количества специални неръждаеми стомани. Нови технологии ще се внедрят и в машиностроителните заводи във Враца, Мездра, Кнежа, в предприятието за телени въжета в Роман и др.

В резултат на тези нови технологии ще се създадат 345 нови изделия с високо качество с по-малко жив труд, по-малко суровини и електроенергия и рязко ще се увеличи обществената производителност на труда, ще се повишат търсенето и конкурентноспособността на тези изделия на външния пазар.

Digitized by Google

Кое е характерното при внедряване на авангардните и нови технологии в окръга?

Преди всичко използва се методът на мултиплицкацията. Разработките на едно предприятие се внедряват чрез известна модификация и в други предприятия на окръга и страната.

Пример в това отношение е центробежното леене.

На базата на разработената основна технология в научно-производственото предприятие „Центромет" се усвоиха мощности с модифицирани технологии по този метод в комбинат „Веслец" — Враца — за производство на втулки за дизелови двигатели, в МК „Гаврил Генов" — за корпусни отливки и в Стопанския минно-медодобивен комбинат „Георги Димитров" — за производство на детайли от цветни метали и сплави.

Мултиплицирано се използват и други нови технологии: на базата на въведената в действие в завод „Искър" — Мездра с помощта на ВМЕИ „Ленин" технология за йонно азотиране на детайли се изгражда такава инсталация в завод „Гарант" в Бяла Слатина. Технологията за електролитно безцианово покритие (помедняване, поцинковане, посребряване) се прилага в няколко от нашите заводи.

Методът на мултипликацията позволява да се използва опитът на предприятието, разполагащо с по-голям технически и кадрови потенциал, за ускорено внедряване на технологията в другите предприятия.

Новите технологии се усвояват с използване на съвременно оборудване — машини с цифрово програмно управление, технологични линии, модули и автоматизирани участъци. Така например производството на цилиндрови втулки за дизелови двигатели в комбинат „Веслец" се извършва на автоматизирана и роботизирана технологична линия. В стопанския комбинат „Изгрев" са изградени автоматични участъци за производство на крепежни детайли по метода на студеното обемно щамповане.

В машиностроителния завод „Искър" производството на зъбни колела ще се извършва на проектираните автоматични линии и модули. Предвижда се производството на регулираща и запорна арматура в завод „Ф. Козовски" — Кнежа, на спирачни цилиндри и клапани в завод „Гарант" — Бяла Слатина и някои изделия в комбинат „Г. Генов" — Враца да се извършва с гъвкави автоматизирани производствени системи.

Чрез комплексна механизация и автоматизация ще бъдат решени 118 задачи, с което ще се ускорят производствените процеси, ще се намали ръчният труд, ще се постигне чувствителна икономия на време, суровини, материали и енергия. За целта ще са необходими около 47 млн. лв., от които се очаква чувствителен икономически ефект.

Статистическата оценка за равнището на комплексната механизация и автоматизация показва, че в производството досега са внедрени 144 технологични линии, от които комплексно механизирани 98, автоматизирани — 29, частично автоматизирани — 17 и механизирани и автоматизирани цехове и производства — 36. Въпреки това не може да се каже, че се решава добре този въпрос, защото изградените комплексно механизирани и автоматизирани технологични линии, цехове и производства са главно в апретурните производства — химията, циментовата промишленост и текстила.

Фактът, че в края на 1984 година броят на работниците, заети с ръчен труд в окръга, е 47,2 на сто, показва, че равнището на комплексната механизация и автоматизация на производството не отговаря на съвременните изисквания. Стои задачата чрез подходящи реконструк-

Digitized by Google

ции и модернизации на производството да се търси начин рязко да се намали използването на ръчен труд в производството. В машиностроенето е наложително широко да се внедри механизирано и автоматизирано оборудване още през 1985 г. и деветата петилетка. За реконструкция и модернизация съгласно програмите следва да бъдат вложени 227 580 хил. лв. за решаване на 114 задачи. Само от 50 задачи, които ще бъдат решени в Бяла Слатина, Роман, Криводол и Мизия, където прецизно са изчислени очакваните резултати, се очаква над 50 млн. лева годишен икономически ефект. Така навсякъде влаганите средства ще се откупуват в кратък срок.

Това е част от извършената работа досега в окръга. Като се изучават материалите на Февруарския пленум, се вижда, че това е само едно добро начало и затова вниманието на всички партийни и стопански дейци, на всички трудови колективи се насочва да продължат и усъвършенстват започнатото, да осигурят действително прелом във внедряването на техническия прогрес. Предстои да се извърши налагащото се преустройство и в управлението на тази дейност. Както в окръжния, така и в общинските и заводските комитети и първичните партийни организации системно ще разглеждат състоянието, ще се стремят да вземат изпреварващи мерки, а комунистите да бъдат начело на тази най-важна научна, икономическа, политическа, социална дейност.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

БУРЖОАЗНИТЕ КРИТИКИ СРЕЩУ ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯ ЦЕНТРАЛИЗЪМ

БОЙКА АТАНАСОВА
кандидат на философските науки

През последното десетилетие в международното комунистическо движение определено се засили вниманието към опита на партиите, които, изградени на принципа на демократическия централизъм, успешно извършиха в своите страни социалистическа революция и изграждат развито социалистическо общество. Този опит съдържа в себе си неоценимо големи поуки за революционната дейност на другите партии. За да се намали неговата сила, буржоазните идеолози правят всичко възможно да го представят в изопачена светлина — фалшифицират историята и настоящето на комунистическите партии, които строят социализъм, и преди всичко на КПСС, преувеличават допуснатите слабости. Опитите за теоретическо и политическо дискредитиране на демократическия централизъм като основен принцип на изграждането и функционирането на комунистическата партия са известни още от миналото, но сега те придобиха нова сила и станаха непосредствена цел на буржоазните идеолози.

●

При цялото външно разнообразие от идеи, позиции и подходи общият класов мотив на буржоазните идеолози предопределя крайната цел на всички атаки — да се постави под съмнение или направо да се отрече демократичната природа на политическата система на социализма чрез частично или цялостно отхвърляне на принципа на демократическия централизъм.

Критичният анализ на най-разпространените антимарксистки теории за същността на принципа трябва да отчита преди всичко социално-политическите възгледи на „критиците", техните гносеологически и социално-класови корени, а също и принадлежността им към различните направления на антикомунизма. Проблемът за фалшифицирането на принципа на демократическия централизъм като частен въпрос не може да се разглежда изолирано от общите тенденции, концепции и методи

Digitized by Google

на антикомунизма. Например буржоазните му интерпретации най-силно се влияят от една от най-реакционните школи на съвременната буржоазна философия — прагматизма, особено силен в англо-американската „съветология". През последното десетилетие това най-ясно пролича в антикомунистическите теории за „аморалността" и „антидемократичността" на социализма, които водят началото си от концепциите на прагматизма за „плурализма на истината". Главните признаци на същността на антикомунизма — еклектика и софистика, субективизъм и фалшификация, малко или повече са характерни за всички „критици" на демократическия централизъм. Техният основен метод е метафизиката. Въпреки претенциите за научност на техните възгледи е присъщ ирационализъм. Всички те работят под знамето на антиленинизма.

Диференцираният подход към „съветолозите" ясно показва свойственото за тях съчетаване на консервативни и либерални възгледи, използването на различен подход към отделните аспекти на социалния живот от един и същи автор, прилагане на методи, характерни за представителите на консервативното направление на „съветологията" (Б. Уулф, Р. Даниелз, С. Томпкинз, Зб. Бжежински, М. Фейнсъд, А. Юлъм), от представителите на либералното направление (А. Мейър, Р. Конкуест, П. Холъндър, Д. Лейн). И обратно.

За обогатяване на своята методологическа база при интерпретирането на принципа на демократическия централизъм **„съветолозите" от различните направления използват концепции на буржоазната политика и социология.** След самокритичната оценка за неефективността на доктрината за „тоталитарната" същност на комунистическата партия в нейния най-открит вариант, през 70-те години тя претърпя редица изменения под влияние на различните варианти на теорията за конвергенцията. Последната разчисти пътя за широко навлизане на сравнителния метод на изследване на политическите системи и на функционалния анализ като негова съставна част. Друга теория, която силно повлия съветологическите интерпретации на принципа на демократическия централизъм, е теорията за „националния комунизъм". Като отъждествява патриотизма с национализма, тя умело използва някои трудности и противоречия в международното комунистическо движение, проявили се през 70-те години, за да отхвърли същността на демократическия централизъм, да отрече необходимостта от него в развитото социалистическо общество, а така също и интернационалната му значимост.

Независимо от това, че всеки „критик" на комунистическата партия има претенции за оригиналност на своето виждане за същността на демократическия централизъм, в основата си тези виждания са еднородни и се опират на теорията за „конфликтността" на демократизма и централизма. Това ясно личи от определенията им за същността му като „комбинация от два несъвместими фактора", като „двусмислен термин, който прикрива голия централизъм", направени съответно от С. Томпкинз и Б. Уулф — представители на консервативното направление на англо-американската „съветология". Тази интерпретация е характерна не само за повечето буржоазни „съветолози" от консервативното направление, но и за много представители на либералното направление — А. Мейър, Х. Холъндър, Р. Конкуест и др.

Като прилагат присъщия за тях метафизически подход, **буржоазните идеолози неправилно свеждат същността на демократическия централизъм само до неговата демократична страна и всяко проявление на централизъм тълкуват като нарушение на принципа.** Например при анализа на нормите на принципа, записани в уставите на марксистко-

Digitized by Google

ленинските партии, широко разпространено е схващането, че същността му се заключава в строгата партийна дисциплина, в подчинението на малцинството на мнозинството и в безусловната задължителност на решенията на по-висшите органи за по-нисшите. Изборността на всички ръководни органи на партията и периодичната им отчетност не се разглеждат като същностна страна на принципа, а само като една формално демократична процедура.

Теоретическата несъстоятелност на буржоазните възгледи за същността на демократическия централизъм се състои в **разкъсването на диалектическото единство на демократизма и централизма в изграждането и дейността на партията и в надценяването на демократизма.** Това най-често се изразява в отричане на необходимостта от централизъм в партията и необосновано разширяване на вътрешнопартийната демокрация до нейното анархистично разбиране.

Разкъсването на диалектическото единство между нормите на демократическия централизъм и представянето на демократизма за алтернатива на централизма не е метод на критика, създаден от съвременните буржоазни „изследователи". Това е стар опортюнистически метод, който бе разобличен от В. И. Ленин в „Крачка напред, две крачки назад", където той определи борбите на меншевиките против така наречената от тях „хипертрофия на централизма" като „фалшиво фразьорство"[1].

В своите произведения В. И. Ленин разглежда двете страни на демократическия централизъм в диалектическо единство. „... Би било недопустимо да се забравя, че като защищаваме централизма, ние защищаваме изключително демократическия централизъм"[2], писа той. „В нашия печат ние винаги защищаваме вътрешнопартийната демокрация. Но никога не се изказваме против централизацията на партията. Ние сме за демократическия централизъм."[3] Със защитата на централизма в изграждането и дейността на комунистическата партия В. И. Ленин доказа, че той не изключва демократизма, а определя неговите рамки и така способствува за развитието му.

Диалектическото единство на двете страни на принципа произтича от обективните условия на борбата на работническата класа и нейния авангард за извършване на социалистическа революция и за изграждане на новото общество. Най-важният обективен момент на сложните взаимоотношения между тях като диалектически противоположности на демократическия централизъм е тяхното органическо, неразкъсваемо единство. Демократическият централизъм е единен принцип, защото е раздвоение на противоположности. Нито демократизмът, нито централизмът могат да съществуват вън от демократическия централизъм като единен принцип и без връзката им на взаимна обусловеност и взаимна зависимост.

Израз на централизма в комунистическата партия е наличието на единна идеология — марксистко-ленинската теория, на единна програма и устав, на единен ръководен орган — ЦК, който осъществява ръководство на всички партийни органи и организации в периода между двата конгреса, на еднаква дисциплина за всички партийни членове. Следователно централизмът се изразява в авторитета на идеите, както и в авторитета на властта в лицето на партийните органи и техните ръководители, в авторитета на партията като цяло.

Заедно с това като доброволен съюз на единомишленици партията

---

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 8, с. 228.
[2] Пак там, т. 24, с. 143.
[3] Пак там, т. 27, с. 70.

Digitized by Google

е дълбоко демократична организация. Тя изпълнява успешно функциите си благодарение на високата активност на своите членове, които сами обсъждат и решават всички важни въпроси от партийната политика и които сами избират своите ръководни органи. Демократизмът в нея се изразява чрез такива задължителни норми като изборност на всички ръководни органи и отчетност пред своите партийни организации, гласност, свобода на обсъжданията, критика и самокритика, колективност на партийното ръководство.

Същността на демократическия централизъм като диалектическо единствено на демократизъм и централизъм е неизменна на всички етапи от историческото развитие на комунистическата партия. Съчетаването на демократизма и централизма обаче е един изключително сложен въпрос, който независимо от обективната обусловеност на принципа зависи не само от обективните условия във всеки конкретен исторически етап, но и от определени субективни фактори. Това означава, че както при осъществяването на всяка закономерност в общественото развитие, проявлението на всяка от двете му страни не става автоматически. То е резултат от съзнателната и активна дейност на партийните членове и организации. В. И. Ленин даде решението на този въпрос, определяйки революционно-практическата целесъобразност като критерий за правилното диалектическо съчетаване на демократизма и централизма.[1]

Конкретната историческа обстановка, политическите задачи и цели на партията и нейното състояние диктуват съществуването на различни методи и форми за тяхното съчетаване. Съотношението им в комунистическата партия зависи от това дали партията е легална или нелегална, дали тя действува в мирно или военно време, от нейното вътрешно състояние и от това дали е на власт или не.

Извършването на социалистическа революция и изграждането на социалистическо общество са плод на активната и съзнателна дейност на народните маси, ръководени от комунистическата партия. За да бъде техен ръководител и организатор в строителството на социализма, комунистическата партия трябва да се изгражда и да функционира върху принципа на демократическия централизъм. Това е така, защото вътрешнопартийната демокрация дава възможност на всички комунисти непосредствено или чрез свои представители да решават въпросите на партийната политика и на практическата дейност на партията. А от своя страна централизмът, строгата партийна дисциплина и задължителността на взетите решения осигуряват единство на действието на всички членове и организации, което е решаващо условие за функционирането на комунистическата партия като ръководна и направляваща сила в социалистическото общество.

Като съзнава добре, че силата и дееспособността ѝ в голяма степен се определят от това доколко последователно и правилно се прилага принципът на демократическия централизъм, Българската комунистическа партия на своите конгреси е отделяла и отделя особено внимание на развитието и усъвършенстването на демократизма и централизма съобразно етапа на развитие, на взаимното им обогатяване и проникване, на укрепването на централизма, съчетано с разширяването на демократизма. т. е. **как в съответствие с изменящите се исторически условия и етапи на развитие да се оптимизира съотношението между демократизма и централизма** като две страни на демократическия централизъм. От гледна точка на методологическото изследване за органическото им единство нашата партия не е имала и сега няма

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с. 271.

Digitized by Google

проблеми. В марксистко-ленинските партии този въпрос е принципно изяснен.

Но в практическото приложение на принципа се срещат **нарушения на съотношението между демократизма и централизма.** Стигало се е до развитие на една от двете страни, без това да води до развитие на другата страна. Безспорно в партийната работа съществува опасност да се преувеличават функциите на централизма и да се изпадне в бюрократизъм. Тази опасност съществува особено в управляващите комунистически партии. Конкретен пример за такива нарушения от най-близкото наше минало са проявите на култа към личността, изживени от някои комунистически партии. Следователно при всяка нова обстановка трябва да се търсят механизми за правилното диалектическо съчетаване на двете страни на принципа. Тези методологически изисквания създават редица проблеми, които се решават от съвременните марксистко-ленински партии в техните конкретно-исторически измерения. У нас Априлският пленум от 1956 г. възстанови напълно ленинския принцип на демократическия централизъм в живота и ръководната дейност на партията и обърна внимание на творческото му обогатяване в българските условия съобразно с новите проблеми и задачи, които възникват в хода на общественото развитие. Нови в смисъл и като практика, и като теория.

Освен разкъсването на диалектическата връзка между демократизма и централизма **за „критиците" е характерно и разглеждането на принципа като „неизменна догма", изработена от Болшевишката партия в началния период на дейността ѝ.** Всъщност по този начин те свеждат принципа до една от неговите исторически форми на проявление, свойствена за партията в условията на нелегалност, и механически я пренасят към съвременния етап в развитието на комунистическите партии. Типично е абсолютизирането на някои ограничения на вътрешнопартийната демокрация в определени периоди и издигането им в закономерност. Така се лансира тезата, че веднаж установена, организационната структура на комунистическата партия не подлежи на никакви изменения. Следващата стъпка, която се прави, е да се обяви демократическият централизъм за непригоден на съвременния етап, при съвременните условия.

Оставайки неизменен в своята най-дълбока същност като диалектическо единство на демократизъм и централизъм, **демократическият централизъм, както и другите ленински организационни принципи, се развива заедно с развитието на партията, непрекъснато обогатява своето съдържание и форми на проявление.** Обективното изменение на историческите условия необходимо определя диалектическото свързване на същността на принципа с допълнителни специфични условия, черти, признаци и свойства и в същото време диктува отпадането от съдържанието му на онези елементи, които вече не съответствуват на изменилите се условия. Практиката на международното комунистическо движение изисква да не се забравя, че едно и също съдържание може да се прояви в различни форми. Например в БКП от 1923 г. до Петия конгрес през 1948 г. конгресите като форма на проявление на принципа на демократическия централизъм не играят решаваща роля за осъществяването му. Тъй като през този период не е проведен нито един конгрес. Такава е ролята на нелегалните партийни конференции — Витошката и Берлинската, и пленумите на ЦК. В наше време във връзка с подготовката на Единадесетия и Дванадесетия конгрес на БКП се използва нова форма — общонародното обсъждане на Тезисите на ЦК на БКП в допълнение към общопартийното обсъждане. Тази нова форма на проявление на демократическия централизъм е резултат от

Digitized by Google

нова страна в съдържанието на принципа — развиващата се връзка между вътрешнопартийната и социалистическата демокрация.

На всички етапи от своята дейност комунистическата партия неизменно се ръководи от този принцип. Заедно с това тя никога не се отнася към него като към нещо застинало, неизменно, веднаж и завинаги дадено. Въпреки натрупания опит и разнообразието на методите и формите на работа, всеки исторически период има свои характерни особености, които предполагат творческо търсене и решаване на въпроса за диалектическото съчетаване на демократизма и централизма. Значението на този въпрос се определя от факта, че макар и възникнала по силата на историческата необходимост, комунистическата партия не е способна да изпълни своето предназначение, ако не съчетава умело теорията и практиката. Демократическият централизъм е решаващата основа за съчетаване на единната централизираща ориентация и ръководство с широката активност на партийните членове и организации. Той изразява единството на колективната мъдрост и партийната дисциплина — еднакво необходими за осъществяването на ръководната роля на партията. Степента на развитие на вътрешнопартийната демокрация и на партийната дисциплина определя доколко партията е способна да функционира като политически организъм и да осъществява ролята си на ръководител на работническата класа и всички трудещи се.

Като виждат силата на комунистическата партия в ленинските организационни принципи и най-вече в принципа на демократическия централизъм, **буржоазните идеолози се противопоставят на всякакви решителни действия за неговото укрепване.** Тяхната главна цел е идеологически и теоретически да съдействуват на вражески настроените сили в социалистическите страни за разбиване на идейното и организационното единство на комунистическата партия, за нейното отслабване и елиминиране като ръководна сила в обществото и гаранция за успешното му развитие.

●

Независимо от опитите си да модернизират своите методи, с малки изключения, за повечето от буржоазните „критици" е характерно изопачаването на обективно съществуващата линия на приемственост и творческо развитие в приложението на принципа на демократическия централизъм. Не може и дума да става за някаква творческа интерпретация на проблемите и трудностите, свързани с действието на принципа в развитото социалистическо общество. Всъщност техните идеи паразитират върху необходимостта от развитие и усъвършенствуване на демократическия централизъм в епохата на научно-техническата революция и проблемите, които тя поражда пред комунистическата партия като ръководна и направляваща сила в социалистическото общество. **В техните идеи липсва елементът градивна критика, което категорично отрича претенциите им за политическа неутралност и показва недвусмислено природата им на апологети на империалистическата буржоазия.**

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

СТИЛЪТ

Партията се самоосъществява като ръководна сила на обществото и чрез своя стил. Какъвто е начинът на мислене, поведение и действие на кадрите, начинът на работа на партийните органи и организации, подобен е стилът на партията като цяло.

По-сложните и отговорни задачи, които отделните етапи от нашето развитие поставят, изискват и по-сложно, по-организирано мислене и действие. И не случайно сега партията призовава всички към поврат в досегашното мислене, за формиране на революционно мислене като начало на могъщо ускорение на социалната енергия на човека, за да бъдат решени стратегическите задачи: по-нататъшна интензификация на народното стопанство чрез по-голямо ускорение на научно-техническата революция, приложението на новия икономически подход и борбата за високо качество навсякъде и във всичко.

Ние не бихме се оказали на висотата на тези задачи, ако подходим с досегашния стил, ако не внесем в него революционни елементи, ако не засилим неговите преобразуващи възможности. Разбира се, първоосновата на този по-нов стил, революционен по своята същност, не се формира бързо и не идва без усилия, без напрежение. Като никога досега порастват изискванията за високо образование, квалификация, компетентност, особено висока техническа и технологическа култура; по-високи измерения получават такива нравствени качества като борбеност, всеотдайност, упоритост, воля да се изпълни поставената задача, устременост към непрекъснато творчество, риск в работата и непрекъсната борба срещу негативните явления; в това отношение бихме добавили — непрекъснатата работа, за да се преодоляват недостатъците на стила, на стария или на порочния стил на работа и ръководство.

Като определен начин на мислене, на работа и ръководство партийният стил е в сложна взаимовръзка с цялостния вътрешнопартиен живот: в известен смисъл той е следствие на вътрешнопартийните отношения, в него изкристализира степента на развитие на вътрешнопартийната демокрация, атмосферата за критика и самокритика в партийната организация, в партийния орган; често пъти личностният стил може да окаже въздействие върху развитието на вътрешнопартийния живот, като го обогати или стане причина той да обеднее. Не трябва да забравяме, че личният стил на ръководителя има важно формиращо значение спрямо стила на ръководния орган, отразява се в начина на работа на партийната организация и на трудовия колектив, мултиплицира се в стила на неговите подчинени било по линията на творческо-

Digitized by Google

то взаимствуване, било по линията на угодническото подражаване. Следователно грижите за подобряване, за по-нататъшно усъвършенстване на стила следва да водят до издигане ролята на колективното начало в ръководните органи, до по-нататъшно обогатяване на вътрешнопартийния живот и до формиране и непрекъснато възпитаване у кадрите на индивидуален стил с високи качества. Именно битката за високо качество навсякъде и във всичко, решенията на Централния комитет на партията за ускоряване бързината на научно-техническата революция в развитието на нашите производителни сили могат да се осъществят със стил на работа и ръководство от по-високо качество, с по-нови измерения, в които доминираща роля се пада на революционното мислене, на творческия подход.

Тези идеи ръководеха окръжния комитет на партията в Ямбол да организира свой пленум за стила, който се състоя в края на миналата година. Главното внимание бе отделено на общинския партиен комитет, как и доколко се е изградил като орган за политическо ръководство; успоредно с това окръжният комитет огледа и съществени страни от своя стил на работа и ръководство.

●

ПОДХОДЪТ. Една от отличителните черти в целия комплекс от цел, замисъл, реализация на този пленум бе подходът към него. Примерът за подражание в това отношение бе вече моделиран с подготовката на Националната партийна конференция — към нея да се отиде с решени въпроси.

Темата, която пленумът в Ямбол обсъди и по която прие решения — стилът на общинските партийни комитети, даваше възможност дискусията да се разшири, да излезе, така да се каже, извън пленарното заседание, да получи широка гласност сред кадрите, сред всички, заети с ръководна партийна, стопанска, административна дейност. Стремежът бе очевиден — пленарното заседание да разшири своето времетраене и своя обхват. И наистина близо шест месеца продължиха обсъжданията в различните ръководни звена, в дискусията бяха привлечени много комунисти на отговорна работа, получи се широк обществен отглас; от друга страна, окръжният комитет получи богата обратна информация, която му даде възможност да огледа собствения си стил на работа и ръководство.

Подходът в периода на подготовката се отличава с няколко характерности: **яснота на целта** — стилът като важен фактор за изменение на социалната практика и неговото по-нататъшно усъвършенстване; **конкретност** — широк, задълбочен коментар на собствения стил, на собствените успехи и слабости; **критичност и самокритичност** — принципна оценка на всеки ръководен деец, включително и на членуващите в бюрото на окръжния комитет; **политическа и социална насоченост** — по-нататъшно издигане равнището на стила, в светлината на следконгресните теоретически разработки и практически подходи на другаря Тодор Живков, и решенията на Националната партийна конференция за по-нататъшно динамично развитие на научно-техническата революция и на тази база да бъдат решени проблемите на качеството навсякъде и във всичко.

Подготовката е започнала със задочна научно-практическа конференция, организирана на страниците на вестник „Народен другар“ под кратката рубрика **„Стил на работа: опит, проблеми“**. Сега в ръцете на читателя е сборник, в който е събрано всичко, което е било публикувано. Препрочитайки сборника, у нас се утвърждава убеждението, че тази задочна научно-практическа конференция се е превърнала в

Digitized by Google

широка и отговорна трибуна за ръководителя, от нея са прозвучали смели и откровени лични мнения, самокритичен анализ на собствения стил и препоръки, много препоръки за неговото обогатяване.

Тази конференция, организирана с активното съдействие на отдел „Организационен" при окръжния комитет на партията, е осъществена в два тематични пласта. В **първия** тематичен пласт са публикации предимно от познавателно значение, някои от заглавията убеждават в това: „Важен критерий за качеството на партийната дейност", „Единство на политическата, организационната и идеологическата работа", „Личностното в стила", „Организационната култура", „Умеем ли да разграничаваме функциите", „Личната отговорност", „Индивидуалният подход в партийната работа", „Стилът — такъв, какъвто трябва да бъде".

Тези публикации са нямали задача да коментират всичко за стила, това донякъде е и излишно при толкова голямо изобилие на литература на тази тема; изискването е било да се разискват отделни страни и черти, имащи главно и предимно съвременен адрес, да се получи отговор на въпроса: как трябва той да се усъвършенствува, за да се издигне до висотата на задачите, които партията постави на настоящия етап; водещи девизи в това отношение са: високото качество на продукцията предполага и високо качество на ръководната, на управленската дейност, едното и другото са в диалектическо единство, и революционни промени за внедряване на научно-техническите постижения могат да настъпят след решителен поврат в мисленето на кадрите.

Вторият тематичен пласт е осъществен от публикации на партийни, стопански, административни ръководители, в тях се коментира предимно собствен опит, разсъждава се върху положителните и някои негативни страни на стила на партийните комитети и бюра, на другите органи за социално управление.

Значително място е отделено на научността в партийната работа изобщо, за стила на субективния фактор в частност. Коментарът на авторите се е издигнал над примитивното разбиране за научността, че тя се изчерпва с участието на научни работници в оперативната работа на ръководните органи. Научният подход се разглежда като висока компетентност и способност на партийните органи, на кадрите да откриват и анализират противоречията, да вникват в сложната зависимост на социалните факти и явления и разкриват тенденцията на тяхното развитие, да изучават и съдействуват за хармоничното съчетаване на видовете интереси — държавни, колективни, лични. Руси Русев, първи секретар на общинския партиен комитет в Ямбол, споделя: „Очевидна е необходимостта от по-нататъшно и по-интезивно приложение на научния подход в работата на общинския партиен комитет, за да намерят по-бързо и по-ефективно решение най-важните проблеми от социално-икономическото развитие на общината, което от своя страна означава: задълбочен анализ на явленията в тяхната взаимна зависимост и обусловеност, обобщения, изводи и определяне на тенденцията на базата на анализа; по-добро планиране на основните задачи и създаване на организация за тяхното изпълнение".

Както в задочната научно-практическа конференция, така и в изказването си на пленума Руси Русев продължава своя коментар върху някои страни и черти от стила на общинския партиен комитет, че „Качеството на партийната работа е непосредствено свързано с усъвършенстуването на подбора и подготовката на партийните кадри, че стилът на всеки ръководител следва да се измерва сега как и доколко се превръща в генератор на научно-техническия прогрес в своя цех, бригада, предприятие, селищна система".

Digitized by Google

Подобно на Русев много други партийни и стопански ръководители, участвували в задочната научно-практическа конференция или използвали трибуната на пленума, потърсиха взаимовръзка между личния и колективния стил и стратегическите задачи, които партията поставя сега. Янко Боев, директор на мебелния завод, герой на социалистическия труд, коментира: „Порастват отговорностите към социалистическия ръководител, бързото внедряване на върховите научно-технически постижения изисква от него да води борба с бюрократичните прегради, които стоят пред инициативата и творчеството; да създава атмосфера на доверие и висока взискателност спрямо всеки, самият той следва да бъде пример на творчески риск в работата и да създава условия и предпоставки и другите да проявяват подобна смелост, дръзновение и новаторство".

Главният директор на стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" Йордан Йорданов се спира на собствен опит в стимулите — материални и морални, като фактор, ускоряващ и насочващ социалната енергия на работници, специалисти, ръководители към търсене и приложение на по-прогресивни технологии в производството, към лично техническо творчество. Руско Ишмириев, главен директор на комбината за полиестерни влакна „Д. Димов", споделя свои мисли за изявата на стопанския ръководител като политически деец, за формиране у кадрите на усет към техническите и технологическите новости, за непрекъснато единство между думи и дела.

Приносът за задочната научно-практическа конференция, за да подготви кадрите за пленума по стила, е безспорен. Може би този принос щеше да бъде още по-голям, ако беше повишен критичният тон, критичните оценки спрямо досегашните подходи, форми и механизми на работа, ако общите разсъждения бяха отстъпили на конкретния анализ и вместо общи критични бележки — критично самовглеждане в собствения стил на работа и ръководство. Вече в самото пленарно заседание много от изказванията запълниха тази празнота, отличаваха се с по-голяма дълбочина на анализа. Не трябва да се забравя, че проблемът на съвременен стил на работа е как и доколко ръководителят, избраният в ръководните органи използва предоставените му трибуни в печата, в заседанията, в конференциите, за да разясни партийната политика, за да подпомогне ръководната дейност с конструктивна критика на слабостите. В това отношение Тодор Анадолиев, секретар на общинския партиен комитет в Тополовград, използва рационално предоставената му трибуна и на конференцията, и на пленума. Според него общинският партиен комитет и бюрата на първичните партийни организации при тях провеждат много мероприятия, но често пъти те са самоцелни, преобладават количествените критерии при тяхната оценка; понякога въпросите на дисциплината и отговорността на кадрите се поставят с общи призиви, слабости се допускат при някои работни форми като съвещанията например, за участие се канят много хора, нямащи пряко отношение към обсъжданите въпроси; все още съществува ненужно дублиране в ръководната дейност, в недостатъчна степен се разграничават функциите между органите на социално управление. Той постави и един друг принципен въпрос — за това, че самокритиката в работата на бюрото, на помощните звена, на отделните партийни работници не се стимулира от висшестоящите органи; много често със самокритичните бележки пред проверяващите се злоупотребява, те се използват като констатирани факти и не слизат от страниците на доклади и оценки години наред.

Едва ли трябва да се напомня, че който вижда слабостите си днес, той вижда утрешните си задачи; който има сърце да признае своите грешки, той има сърце и притежава сила да ги преодолее.

Digitized by Google

Друго измерение на подхода на окръжния комитет, за да подготви този свой пленум, е критичният самоанализ на всички органи на социално управление, включително на партийните бюра и комитети. Основна форма на този самокритичен анализ е бил разговорът за стила. В различните управленски звена са подходили различно: встъпителна оценка за начина на работа на отделните сектори, направления, самооценка на собствения стил, критични бележки към стила на първия секретар на общинския комитет, към стила на другите партийни, стопански, административни ръководители. Тези разговори са подпомогнали окръжния комитет на партията да набере богата информация, за да отговори на големия въпрос: какво е постигнато и какво не достига в стила на общинския партиен комитет.

●

КРИТИЧНИЯТ АНАЛИЗ. В доклада на бюрото на окръжния комитет, изнесен от неговия секретар Георги Д. Атанасов, в заключителното слово на първия секретар Иван Овчаров, в изказванията се откроиха няколко главни проблема в работата — да се издигнат общинските партийни комитети като органи за политическо ръководство на общината.

Политическият подход бе първият проблем, на който бе отделено изключително внимание. Изтъкна се, че в центъра на политическата и организаторската работа на общинските партийни комитети през този шестгодишен период от тяхното създаване са стояли проблемите за социално-икономическото развитие на селищните системи за ускорено внедряване на най-новите научно-технически постижения и челния опит, повишаване качеството на труда и на резултатите от него, всестранно приложение на новия икономически подход; някои от тях са били обсъждани на пленарни заседания на комитетите в Ямбол, Елхово, Тополовград, Тенево, Скалица.

Значително е пораснало уменето на общинските партийни комитети не само да открояват главните социално-икономически задачи, но и да създават организация за тяхното изпълнение. Използвани са преди всичко политически средства и форми, прилагани са практически подходи, максимално съобразени с условията на работа във всяка община. Успех за общинските партийни комитети представляват както създадената социалнопсихическа атмосфера, така и осъществените мерки в ръководните звена и в трудовите колективи, в първичните партийни организации, за да се внедряват непрекъснато научно-техническите открития, постиженията на челния опит. Пораснал е броят на базите за развитие и внедряване, непрекъснато расте производителността на труда на базата на нови технологии. Именно на внедрените по-нови технологии се дължи и по-високото качество на редица изделия като: дъждовални инсталации и апарати, сеялки, хидравлични елементи, апарат за кръвно налягане, табла с ниско напрежение, инсталации за химикотермична обработка във вакуум, металокерамични изделия, нови асортименти на хранително-вкусовата промишленост; в селското стопанство са намерили приложение нови сортове и породи.

Изпълнението, изпълнителността, оперативността и разпоредителността са важни страни от стила на колективните ръководства, на ръководителя и прекия изпълнител. Може да се каже, че 22-ро постановление за развитие на селищните системи от четвърти и пети функционален тип, особено важно за Ямболски окръг — районите на Странджа и Сакар, се изпълнява успешно; преодолени са много противоречия, предприети са системи от мерки, за да се създадат и работят сега 24 малки предприятия и цехове, създадени са нови 2256 работни места. Общин-

Digitized by Google

ските партийни комитети в Тополовград, Елхово, Болярово отделят много грижи за приема на новите заселници, за изграждане на жилища, детски заведения, за реконструиране на пътищата и търговската мрежа.

Укрепва ръководната функция на общинския партиен комитет в цялостната политическа система на общината. Под негово ръководство и с негово съдействие обществените организации се превръщат в действени гаранти за социално-икономическото развитие на общината, тяхната работа се характеризира с по-голяма инициатива, самодейност, творчество.

Важен фактор за всички тези положителни промени безспорно е порасналото умение, опит, компетентност на общинските комитети, в края на кращата — резултат на един формиран, утвърден стил с по-високи качества. В работата на общинските комитети намира по-голямо проявление колективният метод на ръководство. Пораснало е качеството на вътрешнолабораторната работа за организацията на заседания на бюрото, на пленуми, на съвещания, на конференции; пораснала е проблемността в дневния ред на събранията и заседанията; прилагат се по-гъвкави подходи, за да бъдат разяснени и решени актуални въпроси от живота на трудовите колективи и общините.

В успехите безспорно се оглежда правилният партиен стил, в неуспехите — несъвършенствата на стила. Похвалното в критичния анализ се състои в това, че значително внимание е отделено на нерешените проблеми, потърсена е взаимовръзката между обективното и субективното, с какво се е обогатил стилът на общинския партиен комитет, но и какво още не достига. В този смисъл критични бележки са отправени спрямо причините за ниските темпове на ръста на производителността на труда и на рентабилността в някои общини, какво удовлетворява и какво не удовлетворява в селското стопанство, в строителството и в промишлеността.

Развитието на вътрешнопартийната демокрация, на формите на работа се съпровожда от редица слабости, които не се преодоляват с достатъчна бързина. Така например не всякога заседанията на комитетите, на техните бюра се предшествуват от значими политически, организационни и идеологически мероприятия, задълбочени проверки, вследствие на което материалите се подготвят повърхностно. Тези са били причините, поради които са отложени пленуми на общинските комитети в Елхово, Странджа, Скалица.

В подобен критичен план са разгледани и оценени подходите, формите, средствата и механизмите на работа на общинския комитет, стилът на помощните звена, на кадрите, работещи в общините.

Вторият важен проблем, на който е отделено значително място в критичния анализ, е за **по-нататъшното разгръщане на организаторската и политиковъзпитателната работа с комунистите и с всички трудещи се от общината.** Тази задача произтича от решенията на Дванадесетия партиен конгрес и за нейното изпълнение общинските партийни комитети са положили много усилия, сдобили са се с ценен опит. На първо място, грижи и внимание са отделени за укрепване, за издигане боеспособността на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията. Сега общинските партийни комитети по-отблизо изучават и анализират вътрешноорганизационните процеси в първичните партийни организации, методите на тяхната работа, оказват им помощ, за да се издигат непрекъснато като политически ръководители на трудовите колективи. Благодарение на това в първичните партийни организации почесто се обсъждат проблеми, свързани с укрепване на трудовата и тех-

Digitized by Google

нологичната дисциплина, за подобряване на социалнопсихическия климат, за създаване на творческа атмосфера за по-активно научно-техническо творчество, за изпълнение на насрещните планове; в много първични партийни организации са организирани разговори, прегледи, оценки за личния принос на комунистите в борбата за повишаване качеството на продукцията, за разгръщане социалната активност на работника, специалиста, прекия ръководител.

Все още в работата си с първичните партийни организации общинският партиен комитет не е преодолял съществени слабости: регламентирането например още тегне над самодейността, над самоинициативата и организационното творчество в първичните партийни организации; недостатъчна е помощта на място; общите мерки, общите подходи често пъти надделяват над конкретните.

На критична преценка бе поставена работата на окръжния комитет, на неговия апарат, за да се формират и утвърждават общинските комитети като органи за политическо ръководство на общините.

●

РЕШЕНИЯТА. За разлика от друг път един вариант на решенията е бил готов, когато са започнали разработките на критичния анализ. Всъщност решенията са обосновани в доклада на пленума, пленарната зала бе подготвена за тяхната политическа и социална значимост. Това бе също **нов момент в подготовката на този пленум — проектът за решения да предшествува доклада, да бъде повод за доклада,** а не като последващ факт, както се прави сега на много места; именно проектът за решения да се превърне в ос, около която да се завъртят и критичният анализ, и изказванията, и гласуването.

Важен проблем на стила е как и доколко се подготвят решенията на ръководния орган, доколко в тях изкристализират характерните страни на противоречията, които се стремим да преодолеем, мерките за това преодоляване. В проекта за решения могат да се огледат и политическата зрелост, и ръководната способност на партийните органи, компетентността на помощните звена, на сътрудниците, да се види дълбочината на вникването в политическите, икономическите, социалните процеси, факти и явления.

Решенията на този пленум бяха насочени към няколко групи проблеми: общинският партиен комитет и новите задачи за внедряване на върховите научно-технически постижения, използване на неизчерпаемите резерви на положителния опит; да се предприемат енергични мерки за издигане качеството на ръководната партийна дейност, на социалното управление в общината, още повече да се заякчава единството на политическия и икономическия подход, особено внимание и грижи да се отделят за повишаване ефективността в ръководството и помощта спрямо първичните партийни организации.

Едно от решенията се отнася за партийния контрол. Важен предмет на контрола в бъдеще ще бъде стилът — на стопанските и административните ръководства, на партийните бюра, на ръководните кадри.

Това виждане, този подход към партийния контрол и неговия предмет има изключително значение, за да бъде изпълнена препоръката на другаря Тодор Живков в неговото встъпително слово пред Националната партийна конференция: „Партийното въздействие, помощ и контрол трябва да се насочат преди всичко върху подходите, методите и стила на работа на държавните, стопанските и ръководните кадри“.

Digitized by Google

Другарят Георги Атанасов, кандидат-член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП, участвува в работата на пленума и произнесе обширно слово.

С първите встъпителни думи другарят Георги Атанасов подчерта, че формирането и развитието на селищните системи е изключително важно завоевание на регионалната политика на нашата партия. Те вече се утвърдиха като основни териториални единици и здрав фундамент на цялостната система на държавното управление у нас. Решенията на Мартенския пленум на ЦК на БКП от 1977 г. изискват в общините да се създават условия за хармонично развитие на отраслите на икономиката и за обслужването на населението. Следователно решаването на основните социално-икономически задачи на страната, както и достигането на високите критерии, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, зависят в много голяма степен от резултатите, постигнати в селищните системи. Всичко това обуславя отговорността на общинските партийни комитети не само за ефективното развитие на съответните територии, но и за постигането на общонационалните цели на общественото развитие, на социалистическото строителство у нас. Нужна е висока и разностранна компетентност на партийните органи и кадрите в общините, за да могат:

— вярно да анализират социално-икономическите и политическите процеси, които протичат в отделните селищни системи, и да открояват основните проблеми, които се очертават в дейността на тези териториални единици;

— правилно да определят начините и средствата за решаването на проблемите, умело да организират партийните и обществените организации, държавните и стопанските органи и населението за постигането на по-високо жизнено равнище и по-висока ефективност на общественото производство, на сплотеност и единство на трудещите се около линията и политиката на партията.

Другарят Георги Атанасов оцени като полезна и навременна инициативата на окръжния комитет на партията за провеждане на пленума, като подчерта, че към неговата подготовка и провеждане е подходено много отговорно, с оглед да се открият както положителното, така и слабостите.

Той изтъкна, че подходът на окръжния и на общинските комитети на партията към проблемите на социално-икономическото развитие има няколко интересни, нови по същество момента: **преди всичко** с основание окръжната партийна организация все повече се обръща с лице към проблема за най-рационално и ефективно оползотворяване на създадената материално-техническа база; **вторият момент е,** че окръжният и общинските партийни комитети правилно насочват своите усилия за развитието на най-прогресивните производства на отрасъл „Машиностроене"; **третият момент** е, че организаторската и политическата работа на общинските партийни организации е насочена към ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. В процес на осъществяване са практически мерки за автоматизацията, електронизацията и роботизацията на производството, особено в Ямболската селищна система, която е най-развита в икономическо отношение.

Всичко това показва, че след Дванадесетия партиен конгрес в работата на общинските партийни комитети са постигнати положителни изменения. И пленумът е призван да насърчи тези изменения, да ги засили и да ги превърне в необратими.

По-нататък той изтъкна, че когато разглеждаме, оценяваме по-

Digitized by Google

стигнатото, трябва винаги да се ръководим от обществената обстановка в страната.

Главното в тази обстановка, каза той, е нейният повратен характер, преходът към качествено нови подходи и задачи във всички области на живота. Става дума за съвременната научно-техническа революция и нейното въздействие върху производителните сили, за развитието на социалистическите обществени отношения на сегашния етап и по-специално на взаимоотношенията между държавата като собственик и трудовия колектив като стопанин. Става дума по-нататък за обективното действие на закона за стойността и свързаните с него икономически категории, за повишаване ролята на народните маси като творци на историята и произтичащите от това задачи за разгръщането на социалистическата демокрация. Отчитайки въздействието на тези закономерности върху всички сфери на обществената практика; нашата партия провежда крупни икономически и социални мероприятия, чието значение надхвърля границите на настоящето.

В подкрепа на тези свои мисли той добави, че в историята на народите винаги има периоди, когато е необходимо да се намерят нови пътища, за да се върви напред, когато е потребно да се осъществят практически промени на широк фронт, във всички сфери на обществения живот. Такива преходни по своя характер периоди са изпитание за зрелостта на Комунистическата партия. Те са мяра за нейната способност да улавя навреме новика на новото, да го вплита в живота, да повежда масите след себе си. Времето след Дванадесетия конгрес на партията най-убедително разкри тези качества на нашата партия, творческата сила и преобразуващата мощ на нейната априлска линия, колосалния принос на др. Тодор Живков — като крупен теоретик и организатор, като непосредствен вдъхновител на практическата дейност на партията и държавата за реализацията на новите закономерности на нашето развитие.

Следконгресните разработки на др. Тодор Живков са здравият мост, по който нашето общество уверено навлезе в настоящото десетилетие, гранитна основа, върху която и в бъдеще ще се развива партийната стратегия. Искам специално на отбележа, каза той, че важно звено на тази основа са решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на БКП, който обсъди основните проблеми на социално-икономическото ни развитие в контекста на сложната международна обстановка. Ноемврийският пленум ще заеме особено място в по-нататъшното развитие на априлската генерална линия на нашата партия, защото: разработи стратегическите насоки за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество за следващата петилетка и в перспектива до 2000-та година; разкри нови подходи за разгръщането на научно-техническата революция в нашата страна.

Състоянието на партийно-политическата и организаторската работа на общинските комитети трябва да се оценява единствено от позициите на тези нови обществени потребности и изисквания.

В словото си др. Георги Атанасов отдели значително внимание на предстоящите задачи. Той подчерта, че навлизаме в период на интензивна подготовка за Тринадесетия конгрес на партията. В това отношение има две направления, които имат актуално политическо значение за общинските комитети на партията в Ямболски окръг, с оглед новите критерии и новите изисквания към тяхната работа ускорено да навлязат в живота.

Първото направление се отнася до задачата върху основата на новите изисквания към организационно-политическата дейност на партийните органи и организации, за да се осигурят по-нататъшни положителни изменения и обогатяване на подхода на общинските ко-

Digitized by Google

митети към проблемите на социално-икономическото развитие на селищните системи. В тази решаваща сфера усилията на партийните и държавните ръководства на окръга и общините сега следва да бъдат насочени към решаването на няколко много важни задачи: **първо** — ускорено преодоляване на съществените различия в степента на социално-икономическото развитие на отделните селищни системи; **второ** — цялостно използване на съществуващите резерви за повишаването на ефективността на общественото производство; **трето** — подобряване качеството на продукцията на основата на внедряването на върховите научно-технически постижения у нас и в чужбина.

Второто направление, в което трябва да се положат усилия за нови качествени изменения в работата на общинските комитети, се отнася до стила и методите, до организаторската им сила и преобразуваща роля в живота на селищните системи. Той изтъкна, че специфичното място и ролята на общинските комитети в партийната структура се определят преди всичко от факта, че това е непосредственият политически щаб, чрез който партийното въздействие достига до трудовите колективи, до първичните партийни организации, до отделния човек. Общинският комитет осъществява живата връзка на партията с колективите, с всеки труженик чрез контакт, от който в най-голяма степен се определят авторитетът и въздействието на цялата партийна дейност. Това налага в дейността на общинските комитети да се утвърждава делови стил и подход на непосредствен контакт с низовите звена, с партийните организации и техните секретари, с комунистите. Всичко, което пречи на разгръщането и утвърждаването на живата и непосредствена работа в колективите, сред хората, трябва да се отстранява.

Известно е, продължи по-нататък др. Георги Атанасов, че окръжният комитет има силно изразени разработващи функции и това се отразява на стила, на методите, на подходите в неговата работа. Окръжният комитет има и силно развити организаторски функции, които осъществява предимно чрез общинските комитети, чрез държавните органи на територията на окръга. Общинският комитет не може да копира стила на работа на окръжния комитет. Да започнем с това, че провеждаме пленумите на общинските комитети като пленумите на окръжните комитети — в много случаи с обемисти доклади, непременно напечатани, провеждаме и съвещанията със същия подход на подготовка. Вярно е, че без писане не може, че се налага да подготвяме и някои документи. Нужна е например разработка за социално-икономическото развитие на селищната система. Естествено, ще се пише. Но не всеки пленум, не всяко съвещание трябва да се провежда с такава интензивна писмена и разработваща работа, която убива времето на кадрите и главно — отклонява ги от тяхното основно назначение.

Всичко в общинския комитет трябва **да бъде делово,** да служи за провеждане на задачите в самите първични партийни организации. Общинският комитет е **делови орган.** Всеки, който е избран в него, трябва да има конкретни задължения и периодично да се отчита за тяхното изпълнение.

По-нататък: какви трябва да бъдат плановете на общинските комитети? Това трябва да бъдат планове не само за обсъждане на проблемите, а за **практическото решаване на задачите.** Трябва да се овладее цялата технология, целият процес с оглед да се довежда докрай всяка задача, всяко начинание.

Другият момент, свързан със специфичното в работата на общинския комитет на партията, е **живата връзка с хората, с населението на селищните системи.** Общинският комитет трябва да чувствува пулса на

Digitized by Google

живота непрекъснато и не само от гледна точка на икономическите показатели, а да чувствува пулса на живота в цялото му богатство — с неговите политически измерения, с радостите и тежненията на хората и съобразно с това да разработва своя подход и своите задачи, да засилва връзките с първичните партийни организации, с гражданите.

Другият възлов въпрос за общинските комитети от гледна точка на тяхната специфична роля и място е **работата с младите хора.** Трябва да направим всичко възможно да ги привлечем, да ги приобщим към живота на общините, да направим така, че те да свържат своите жизнени планове с тази територия, с този край.

Повече млади хора трябва да приемаме в партията и повече да се опираме на младите хора при провеждане политиката на партията. Това е принципиален въпрос. Още в Тезисите за работата с младежта и Комсомола др. Тодор Живков подчерта, че политическата и обществената работа на партията, работата за възпитанието, сплотяването и мобилизирането на нашия народ трябва да протича сред младежта и чрез младежта.

Особено системни трябва да бъдат грижите за **укрепване на първичните партийни организации.** Все още някои от тях не са преустроили своята дейност в духа на високите критерии и изисквания на Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция. Анализът на вътрешнопартийния живот показва недостатъчна съдържателност, ниска активност на комунистите в редица организации, незадоволително равнище на отговорността. Среща се неумение в една част от първичните партийни организации да конкретизират партийната политика съобразно местните условия и вярно да определят своите задачи. Дейността им понякога се разминава с основните въпроси на интензификацията и научно-техническия прогрес.

В заключение др. Георги Атанасов изтъкна, че имаме ясна стратегия, точни ориентири, разработени практически подходи. Успешното им внедряване в практиката все повече, все по-ярко и все по-силно зависи от стила на партийната работа, от умението на кадрите творчески да прилагат партийната стратегия, умело да приобщават хората към нея. Естествено е, че стилът на партийната работа непрекъснато се усъвършенствува, така както се усъвършенствуват обществените отношения. Съвременните особености на ленинския априлски стил се определят от обстоятелството, че сега първичната партийна организация все по-отчетливо се превръща в непосредствен политически ръководител на трудовия колектив, в носител на неговата линия на развитие, в пътеводител на неговото творчество.

Може да се обобщи, че навлизането на новото качество, което носи интензификацията на производството, и новият икономически подход изискват и нова позиция на първичните партийни организации — позиция на генератор и носител на новото, позиция на авангард в утвърждаването на новите тенденции на общественото развитие.

Политическата същност на днешните задачи, каза др. Георги Атанасов, може най-кратко да се изрази така — качествено новите проблеми могат да се решат успешно единствено с качествено новите подходи и средства, с качествено ново равнище на съзнание и работа.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОНТРОЛ

Използването на съвременни научни методи в партийната дейност придобива все по-голяма актуалност и значение. Все по-широко в практиката на Софийската градска партийна организация се използва методът на моделирането и експериментирането, създаването на образци.

Като оценява какво огромно значение за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция по качеството има партийният контрол, градският комитет проявява непрекъснат стремеж за неговото усъвършенствуване и повишаване на ефективността му. Само така може да се отговори на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес да се осигурява на всички равнища точно изпълнение на решенията, да се отстраняват слабостите и недостатъците, да се подобряват стилът и методите на партийните, държавните, стопанските органи и кадрите, да се повишават отговорността и дисциплината навсякъде и във всичко. Бюрото на комитета утвърди план-програма за моделиране и експериментиране на положителен опит и създаване на образци за подобряване на контрола на партийните комитети и организации над държавните, стопанските и другите управленски органи и ръководни кадри.

Целта е, като се усъвършенствуват формите, механизмите и обогатява съдържанието на контролната дейност на партийните органи и организации, да се издига на качествено ново равнище партийният контрол за осъществяване на икономическата, социалната и културната политика на партията. С други думи, да се измени в положителна насока съществуващата практика по прилагането на партийния контрол, който в по-голяма степен да способствува за революционното мислене и творческите действия на кадрите, за формирането на високите цели и тяхната практическа реализация.

За организирането на експеримента и разработването на модела бюрото утвърди план-програма и работна група начело със секретар на ГК на БКП. В нея са включени завеждащи отдели на ГК на БКП, научни работници, секретари на РК на БКП, партийни дейци с богат практически опит и подготовка по проблемите на партийното строителство.

Определени са 12 обекта на равнище местни партийни комитети и първични партийни организации и 6 обекта на равнище районни комитети на БКП.

При уточняване на обектите бюрото се съобрази със специфичните особености на градската организация, а именно голямото разнообразие на различни отрасли, сфери и дейности. Определени са партийни комитети и първични организации: от централните ведомства — Централния кооперативен съюз и Министерството на производството и търговията с потребителски стоки; от промишлеността — заводските партийни комитети в хладилния завод „Антон Иванов“ и завод „Витоша“; от търговията и услугите — „Нармаг“ и ТПК „Д. Благоев“; здравните заведения — XV поликлиника; учебните заведения — ВИИ „Карл Маркс“ и 125-о училище; научните и културните институти — българо-унгарското дружество „Интранемаш“ и театър „Сълза и смях“.

Второто съображение, от което ГК на БКП се ръководеше при

Digitized by Google

определянето на обектите, беше наличието на подготвени кадри по тези проблеми в съответните партийни комитети и организации.

И не на последно място бюрото се съобрази със създадените традиции и съществуващия натрупан вече опит по партийния контрол. Така например в Коларовската районна партийна организация повече от една година се практикуват комплексните проверки в големите организации по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. В тях се включват членовете на РК на БКП и районната контролно-ревизионна комисия, политическият апарат на РК на БКП и други активисти. Всяка проверка завършва със среща на работните групи с партийното и стопанското ръководство и ръководствата на обществените организации в съответния трудов колектив. Резултатите и изводите от тези проверки и срещи се внасят за обсъждане в бюрото на районния комитет. При този подход нарасна възможността чрез партийния контрол своевременно да се разкрива и разпространява челният опит, да се оказва помощ на място, да се засилва колективността при прилагането на контрола и да се повишава неговата компетентност. Ботевски район работи целенасочено по правото на контрол на първичните организации над дейността на административните ръководства във висшите учебни заведения и училищата. В Кирковски район се изграждат комисии като помощни органи на партийните организации по упражняване правото на контрол. Много полезна се оказа практиката на редица партийни комитети и организации от района като учредителните партийни комитети при НАПС, „Интрансмаш", завод „6-и септември" и др. да поемат някои кардинални задачи из дейността на колективите на партиен отчет. Сега например сърцевина на партийния контрол в „Интрансмаш" е информационното обслужване за повишаване качеството на разработките. В процеса на подготовката на пленум районният комитет на БКП „9-и септември" направи изследване върху стила на ръководните стопански и административни кадри. Това беше благоприятно обстоятелство за подобряване работата и в направление партиен контрол. Съобразявайки се с извършеното, градският комитет възложи на районния комитет да формира образци за контрола на районните комитети на БКП по стила на ръководните стопански и административни кадри. Кремиковският районен комитет на БКП ще работи по политическия подход, като акцентът ще падне върху контрола за последователното прилагане на политическия подход от страна на ръководните стопански кадри. Интересни инициативи се зародиха в подхода на бюрото на районния комитет „В. Левски" по контрола над дейността на административните ръководители за изпълнение на неговите решения.

Всички тези аспекти на партийния контрол позволиха да се разработи една богата и разгърната програма, която обхваща различни страни на партийния контрол и ще доведе до мултиплициращ ефект. На градско равнище ще се моделира и експериментира проблемът за отчитане на административните и стопанските ръководители в бюрото на ГК на БКП и използването на експертните оценки като форма на помощ и засилване компетентността на партийния контрол. Преди да се внесе за разглеждане в бюрото, програмата беше обсъдена от експертен съвет.

Към всички обекти са определени работни групи начело с научни ръководители.

Със секретарите на партийните комитети и първичните партийни организации се проведе специален инструктаж. С кадрите, ангажирани в групите за експеримента, се организира обучение. Състоя се разговор около кръглата маса по проблемите на партийния контрол. След първия етап на организационна подготовка започна вторият — на изуча-

Digitized by Google

ване и комплексен анализ на съществуващата практика и равнището на партийния контрол. В първичните партийни организации се провеждат събрания, които ще обсъдят резултатите от анализа. Целта на анализа е да се разкрие степента на съответствие или несъответствие на състоянието на контрола в светлината на постановките на Дванадесетия партиен конгрес, Националната партийна конференция, на теоретическите разработки и практическите подходи на другаря Тодор Живков. Важно е да се установи достигнатото равнище на партийния контрол в съответствие със съществуващия в нашата практика и на други братски партии положителен опит. Практика в столичната партийна организация е да се анализира в светлината на съвременните достижения на теорията по контролната дейност.

Своите задължения в това отношение поемат и Информационно-социологическият център, и Центърът по партийно-организационната работа при градския комитет на БКП, като осигуряват съответната информация от социологически и други изследвания и новоизлезли литературни източници, библиографски справки, консултации и обучение на актива. Богата информация се обобщи от направената съвместна проверка от градската контролно-ревизионна комисия и отдел „Организационен" на комитета по прилагане правото на контрол от партийните комитети и първичните организации над дейността на апарата в Министерството на финансите, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерството на машиностроенето, Министерството на правосъдието и Централния съвет на Българските професионални съюзи.

В процес на разработка са методика, по която ще се извърши проверка за изпълнение на взетите решения от партийните органи и организации, и методика в помощ на първичните партийни организации по прилагане правото на контрол над дейността на стопанските и административните ръководства. Последната ще се основава на създадения положителен опит в Кирковската районна партийна организация и на опита на учрежденските партийни комитети при ЦКС, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Държавния комитет за планиране и Министерството на финансите. И двете методики ще се обсъдят в работната група и секцията за контрол и проверка на изпълнението в центъра по партийно-организационната работа при градския комитет на БКП и ще се предоставят на партийния актив.

На основата на комплексния анализ на съществуващото положение и разкритите тенденции ще се разработи прогноза за развитието на контролната дейност на партийните органи и организации. С работните групи ще се организира дискусия за обсъждане на прогнозата и насоките за разработване на теоретичния модел на контролната дейност, който ще се разгледа от експертен съвет.

Проведено бе съвещание със секретарите на районните комитети на БКП по организационните въпроси, на което бе направена етапна оценка на изпълнението на програмата по експериментирането. Подчертано бе, че усилията следва да се съсредоточат върху разработването на модела, който по същество е възелът на експеримента.

С модела по-конкретно и определено ще се насочва партийният контрол върху стила и методите на работа на държавните, стопанските и другите управленски органи и ръководни дейци за решаване на стратегическата задача за повсеместна интензификация и интелектуализация, за високо качество навсякъде и във всичко, за повсеместно прилагане на икономическия подход.

Съвсем естествено в основата на модела ще залегнат основните ленински идеи и постановки за партийния контрол като средство за

Digitized by Google

проверка на политическите, деловите и нравствените качества на кадрите и тяхното възпитание.

Подчертавайки огромното значение на партийния контрол като контрол политически, др. Тодор Живков изтъква, че той трябва да бъде: „...контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен... **В този именно смисъл партийният контрол е не само условието, но и гаранцията за ефективността на политическата система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм, на нашата социално-икономическа стратегия.**"[1]

Градският комитет обърна внимание на секретарите на районния комитет на БКП, че е потребно експериментът да се ръководи отблизо и конкретно, като се отчитат специфичните условия, в които той протича.

Отдел „Организационен" на градския комитет се стреми да осигурява необходимите условия за утвърждаване на ефективна система за контрол и помощ за регулиране на самия експеримент.

По този начин социалният експеримент ще се превърне в една от формите за практическа проверка на редица нови идеи и концепции.

Веска СОТИРОВА
кореспондентка на „Партиен живот"

БАРОМЕТЪР ЗА НАСТРОЕНИЕТО НА ХОРАТА

Окръжната партийна организация във Враца използва разнообразни форми и средства за оперативна връзка с комунистите и другите трудещи се, което позволява своевременно да се отчита настроението и да се изучават техните интереси и потребности. В това отношение важна е ролята на писмата им и предложенията, които правят.

След пленума на окръжния комитет на БКП (март 1982 г.) предстои провеждането на научно-практическа конференция поради обективната потребност от нов подход на органите за социално управление, от разширяване участието на трудещите се в него, като се намерят конкретни измерители и форми. Този нов подход изисква да се създава творческа и делова обстановка във всяка първична организация, във всеки трудов колектив.

Анализът на писмата показва, че те са своеобразен барометър за настроението на хората, една от формите за участие в обсъждането и решаването на въпросите на ежедневния живот в окръга, проява на социалната активност. Когато чете човек тези „чисто човешки документи", по определението на Ленин, отново се убеждава, че в тях се

[1] Т. Живков. Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм, Партиздат, С., 1984, с. 219.

Digitized by Google

съдържа не само информация за размишление, необходима на всеки партиен работник, но и сигнал за практическо действие.

Нас не може да не ни радва такъв факт, че качествено се изменя характерът на получаваната информация. Трудещите се в окръга горещо подкрепят мерките, предприети от партийните органи в различните области на стопанското и културното строителство, в идеологическата област, но същевременно се отнасят непримиримо към различните по вид нарушения на дисциплината, в това число и от ръководни кадри. Тук ярко се проявява активната жизнена позиция и гражданска смелост на хората за делото на партията.

Без тясна връзка с масите, без да се отчита мнението на хората, не е възможен успехът в работата на партийните, държавните и обществените органи. На практика се уверяваме, че работата с писмата, приетите мерки и решаването на повдигнатите проблеми е отговорна работа, изискваща голямо внимание и принципност, най-грижливо отношение към всичко, което ни подсказват и предлагат гражданите.

По думите на другаря Тодор Живков, „в условията на социализма писмата, жалбите, сигналите и предложенията на гражданите са една от проявите на социалистическия демократизъм и на тяхната политическа активност, една от формите на критиката и обществения контрол от долу, чрез която те поставят най-различни въпроси от обществен и личен характер, сигнализират за нарушения на закони и партийни директиви, за извършени разхищения и злоупотреби на социалистическа собственост, борят се против случаи на бюрократизъм, против отживелици на старото, правят предложения за подобряване на работата и т. н“.

Ето защо работата на партийните, държавните и обществените органи и организации с писмата е ефективна форма за разгръщане активността и инициативата на трудещите се за изпълнение на партийните решения и задачи, надеждно средство за въвличането им в управлението на страната.

Тези тенденции се стимулират от разширяването на социалистическата демокрация. Стремежът на окръжния комитет на БКП е да се създаде в окръга такава организация, която да обхваща и направлява нарасналата политическа активност на комунистите и трудещите се, да повишава ефективността на политическото ръководство и преди всичко да способствува да се разширява участието на трудещите се в управлението на нашето общество. В своята работа с писмата ръководните органи в окръга и кадрите обръщат особено внимание на онези от тях, които засягат по-широк кръг проблеми на гражданите. Тази работа все повече се свързва с политическата, организаторската и възпитателната дейност сред различните слоеве на населението, което съдействува да се повишават ръководната роля на партийните организации, социалната активност на комунистите и трудещите се, осигурява обстановка на критичност и самокритичност, разкрива нерешените проблеми, противоречията и зараждащите се нови явления в различните сфери на обществения живот.

Извършената работа след пленума на окръжния партиен комитет по тези въпроси в общините е обобщена от отдел „Организационен“, а отделни работни групи или секции по проблеми извършват анализ на повдигнатите въпроси, доколко и как те се използват и решават от органите за социално управление в окръга.

Резултатите от извършените проверки бяха обсъдени в заседания на партийните бюра и комитети, на закрити и открити партийни събрания, на комсомолски събрания и др. Повдигнатите въпроси периодически се разглеждат в бюрата и пленумите на общинските партийни комитети.

Digitized by Google

Сега е важно колкото се може по-добре да се използват утвърдилите се в практиката положителни форми и методи на работа. Особено внимание се обръща на контрола за своевременното решаване на поставените въпроси. Добра възможност за непосредствена връзка с хората представлява единният политически ден, който се провежда в окръга за среща на ръководните кадри с колективите и отделните трудещи се. Срещите на място позволяват да се вникне по-добре в проблемите, които вълнуват хората, да се вземат по-целенасочени мерки за своевременното им решаване, а други да се отнесат до съответните общински и окръжни ръководства.

В общинския партиен комитет, както и в другите общински органи в град Козлодуй са въведени приемни дни и часове, които се спазват. Членовете на изпълнителния комитет на общинския народен съвет участвуват заедно с представители на обществените организации при приема на граждани на място в кметството, а ръководните кадри в община Мездра организират съвместен прием на граждани.

Със заслужено внимание можем да се отнесем към опита на Романската селищна система. Там всеки месец на оперативка се обсъжда въпросът за писмата, сигналите, предложенията и критичните бележки. Преди да се даде отговор, се провежда лична среща с автора на писмото или жалбата, а за компетентното решаване на повдигнатите въпроси се извършват проверки, като в тях участвуват и специалисти по съответните проблеми.

Практика е станало в община Габаре редовно да се организират приеми по местоживеене, срещи с трудови колективи, открити партийни събрания с най-отговорните ръководители от общината, а в Оряхово ежемесечните приеми в кметствата се извършват от член на изпълнителния комитет на общинския народен съвет, юрисконсулта и местното ръководство.

В Борован има изградени четири групи за приема на граждани, в които са включени представители на общинския комитет на партията, общинския народен съвет, на комитета на активните борци против фашизма и капитализма, на Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола. Участвуват и представители на потребителната кооперация, ТПК, БКС. Направените предложения и поставените въпроси по възможност се решават на място. В ТПК всеки понеделник ръководството организира срещи с работниците по месторабота.

За разясняване на трудовоправни въпроси и решаването на специфични жалби се използва юристът към РПК, поставят се също на събрания на трудовите колективи, на общоселски събрания и др. Общинските народни съвети и общинските комитети на Отечествения фронт периодично организират вечери на въпроси и отговори в низовите организации и кметствата по въпросите на благоустрояването, хигиенизирането и оказването помощ в селското стопанство.

Интерес представлява опитът на общинския комитет на БКП и общинския народен съвет във Враца. Практика е станало там на заседания на бюрото на комитета и в изпълкома да се разглеждат въпроси, повдигнати от по-широк кръг граждани. Така например само през 1982/1983 г. общинският партиен комитет е разгледал такива проблеми като жилищното строителство, транспорта, търговското обслужване на населението в общината, водоснабдяването и топлофицирането и др. Добре е организирана работата между общинския народен съвет и общинския комитет на Отечествения фронт за приема на гражданите по местоживеене.

Редовно следят за срочното решаване на повдигнатите въпроси общинският комитет на БКП и общинският народен съвет в Бяла Слатина. Използва се оригинална форма — ден на отвореното писмо.

Digitized by Google

Тя се разпространи широко и в някои други общини като Враца, Криводол, Оряхово и др.

В Бяла Слатина е организирана добре и работата с окръжните и общинските съветници. По райони се провеждат срещи с избирателите, където те се изслушват и им се дава отговор за изпълнение на дадените поръчения. За срочното и справедливо решаване на повдигнатите въпроси в писмата на работниците директорите на завод „Гарант" и фабрика „Девети септември" използват актив, който проверява сигналите, преди да се пристъпи към окончателното им решаване.

В общинската партийна организация в Кнежа е въведена практика в деня на партийния секретар да се информират присъствуващите за постъпилите или решени въпроси, предложения, ако има такива. Добре се провеждат организираните приемни дни на окръжните и общинските съветници с избирателите по изпълнение на поръченията. Системно в предприятията и селата партийни, държавни и стопански ръководители провеждат срещи с избирателите, на които се поставят животрептящи въпроси.

На заседание на изпълнителния комитет на общинския народен съвет е направена оценка и са приети мерки за усъвършенствуване работата с писмата и приема на гражданите, а два пъти годишно се прави анализ и се обсъжда този проблем.

На събрания на първичната партийна организация три пъти е обсъждана работата с писмата.

Конкретен е делът по работата с писмата и предложенията и на окръжния и общинските комитети за държавен и народен контрол. Окръжният комитет за държавен и народен контрол е изслушал отчет как се изпълняват решенията на пленума на ОК на БКП от общинския комитет за ДНК — Роман, а комитетите в Козлодуй, Мездра и Мизия са приели свои оценки. Общинските комитети за ДНК в Бяла Слатина и Роман са дали конкретен отговор на основателно поставените въпроси чрез разнообразни форми и средства, които вълнуват хората, които засягат различни участъци в обществото.

Окръжният съвет на българските професионални съюзи също активно се занимава с писмата на трудещите се, всеки месец прави отчет и анализ. Въведена е практиката да се търси персонална отговорност за несвоевременното решаване и отговаряне на писмата и жалбите.

В окръжната профсъюзна организация са приети конкретни мероприятия за подобряване работата с предложенията, сигналите, молбите и жалбите на трудещите се, за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, на пленума на ОК на БКП и IX конгрес на БПС.

●

Обективното, принципното и внимателното отношение към хората, към техните нужди и проблеми — това сега е първостепенна задача както за партийните и държавните, така и за обществените органи и организации. И трябва да се каже, че под ръководството на партийните органи и организации в окръга тя успешно се решава.

Снежана ЯНКУЛОВА

Digitized by Google

ПОВИШЕНА АКТИВНОСТ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ

На Дванадесетия конгрес на БКП и в лекциите си пред слушателите и преподавателите от АОНСУ др. Тодор Живков посочи изискването на всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационно-управленска единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство, да се развие политическата активност на всеки трудещ се, да се постигне нов подем и разцвет на неговите творчески сили. В това отношение партийните органи и организации по местоживеене имат задачата чрез обществените организации и движения, чрез народните съвети, кметствата и държавно-обществените съвети в максимална степен да съдействуват за решаването на проблемите, свързани с бита и труда на населението, с неговите интереси и потребности.

За партийната работа по местоживеене, за утвърждаването на държавно-общественото начало в управлението на микрорайоните, за разширяването на социалистическата демокрация и повишаването на активността, инициативността и творчеството на трудещите се разказват секретари на партийни комитети и организации от Благоевския район на столицата.

ПОДХОДЪТ НА РАЙОННИЯ КОМИТЕТ

СТРАХИЛ РАДОВСКИ
секретар на Благоевския районен комитет
на БКП — София

Дванадесетият конгрес и Националната партийна конференция, другарят Тодор Живков в следконгресните си речи и доклади и в лекциите си пред слушателите и преподавателите от АОНСУ поставиха конкретни задачи за усъвършенствуване на политическата система, за разгръщане на социалистическата демокрация и повишаване на инициативността и творчеството на трудещите се по местоживеене. В изпълнение на тези качествено нови изисквания в Благоевския район на столицата се осъществява конкретна и системна работа от партийните органи и организации за повишаване на социалната активност на комунистите и безпартийните и преди всичко за утвърждаване на държавно-общественото начало в управлението на района.

Кои бяха основните мотиви да се захванем с решаването на тези въпроси?

Първо. Обективните потребности налагат още повече да се издига ролята на районния народен съвет като действен орган на държавната власт и народното самоуправление; чрез активното участие на населе-

Digitized by Google

нието в различните форми на обществена изява комплексно да се развива териториално-производственият комплекс, да се изгражда като образцов район на социалистическата ни столица.

Второ. Структурата на териториалното управление на района по наша преценка изостава и не е завършена така, както е в селищните системи в страната. В съществуващите 38 секции, където живеят около 140 000 жители (по 4—5 хиляди в секция), няма обществено-държавен орган, който по-непосредствено да ръководи и направлява протичащите процеси по местоживеене.

Трето. При сегашните структура, функции и задачи районният народен съвет се затруднява по-ефективно да решава проблемите на търговското, здравното, комунално-битовото и административно-техническото обслужване на гражданите.

Четвърто. Не всякога инициативността, творчеството и загрижеността на гражданите са адекватни на усилията и дейността на районния комитет на Отечествения фронт и районния народен съвет за благоустрояването и хигиенизирането на секциите, за тяхното архитектурно и монументално изграждане, за подобряването на политическата и възпитателната работа по местоживеене, за да с издига социалистическата съзнателност на населението.

Съобразявайки се с тези обстоятелства, стигнахме до извода, че е необходимо да се усъвършенствува както административно-териториалната структура на района, така и структурата на партийните органи и организации, на обществено-политическите организации и движения.

При изграждането на новата структура районните комитети на БКП и Отечественият фронт и районният народен съвет внимателно проучиха общественото мнение. Бюрото на районния комитет на партията съгласувано с градския комитет на БКП и Столичния народен съвет на разширено заседание предложи нова административно-териториална структура, състояща се от 12 микрорайона; предвиди в тях да се създадат държавно-обществени съвети като нова форма на управление; утвърди и кандидатурите на председателите, които включи в своята номенклатура.

На съвместна сесия-пленум районният народен съвет и районният комитет на Отечествения фронт утвърдиха 12-те микрорайона като административно-териториални единици и съставите на държавно-обществените съвети. Приет беше и статут за тяхната работа.

Под ръководството на кварталните партийни организации и със съдействието на секционните комитети на Отечествения фронт се проведоха общи събрания по микрорайони. На тях бяха издигнати кандидатурите на председателите на държавно-обществените съвети. За председатели бяха предложени изявени общественици с политически и делови качества, с богат организационен и стопански опит, с авторитет в квартала. През декември 1983 г. те бяха избрани за районни народни съветници, което им позволява непосредствено да осъществяват връзки с районния народен съвет и авторитетно да поставят пред него проблемите на отделните микрорайони.

Създаването на микрорайоните се осъществи на основата на обособената районна териториална единица с единни показатели, обществено-политически потребности, единни градоустройствени решения, околна жизнена среда и установени традиции. Един микрорайон обхваща средно територия от 1 до 1,8 кв. км и има население от 5 до 15 хиляди жители.

Държавно-общественият съвет се състои от председател — районен съветник, секретар — назначаем, и членове: секретаря на партийния комитет в микрорайона, председателите на комитета на Отечествения

Digitized by Google

фронт, кварталните земеделски дружби, групата съветници, районния инспектор на МВР, председателя на председателите на домсъветите, командира на доброволните отряди на трудещите се. В редица микрорайони в състава на съветите са включени още секретари на дружества на ДКМС, директори на училища, председатели на читалища и др.

Изграждането на държавно-обществените съвети по микрорайони по наше мнение не противоречи на Закона за народните съвети. Чрез тях се засилва обществено-държавното начало в работата на районния народен съвет, подобрява се ефективността от неговата дейност за повишаване на обществено-политическата активност на населението по местоживеене и за усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения, правовия ред и дисциплината.

Основните функции и задачи на държавно-обществения съвет според статута са следните:

— да разработва, координира и провежда мероприятия за изпълнение на решенията на Столичния и районния народен съвет; да създава организация за реализиране на техните програми и мероприятия;

— да осъществява административно обслужване на населението по отделни направления;

— да реализира мероприятия по благоустрояването, хигиенизирането и озеленяването на микрорайона;

— да извършва разяснителна работа сред населението по проблемите, които ще се решават от районния народен съвет през текущата година;

— да съдействува за подобряване на състоянието на търговията и услугите, образователното дело, медицинското обслужване;

— да направлява дейността на обществените комисии, да обобщава материали и данни от тях, които да предлага на изпълкома на районния народен съвет;

— да организира и провежда мероприятия с председателите на домсъветите за подобряване на санитарно-хигиенното състояние на района и за изпълнение на наредбите на Столичния народен съвет;

— да следи за спазването на социалистическата законност, обществения ред, безопасността на движението и да осъществява превантивен контрол срещу незаконното строителство;

— да налага санкции на нарушителите на наредбите на Столичния народен съвет;

— да поддържа постоянна връзка с изпълкома на районния народен съвет за решаване на поставени или възникнали проблеми и задачи;

— да осигурява обратна информация за политическото настроение на населението и пр.

Държавно-общественият съвет планира своята дейност на полугодие съобразно плановете на изпълкома на районния народен съвет и кварталния партиен комитет и потребностите на микрорайона.

Ръководството на държавно-обществените съвети се осъществява от районния народен съвет. Всяка седмица председателят или секретарят на изпълкома се срещат с председателите на държавно-обществените съвети, запознават ги с перспективите за развитие, със състоянието на комплексното обществено обслужване, архитектурно-монументалното, благоустройственото и санитарно-хигиенното изграждане на района, обществения ред и безопасността на движението. Полагат се грижи за повишаване на подготовката им. Изучават нормативни актове, регламентиращи работата на народните съвети и др. Участвуват в заседанията на изпълкома.

Вземат се мерки и за подобряване на материалната база на държавно-обществените съвети. Тя се съсредоточава на едно място за улеснение на органите на съветите и обществените организации. Стремежът е всички микрорайони да бъдат задоволени с клубна и друга материална база.

Политическото ръководство на държавно-обществените съвети се осъществява от партийните органи и организации по местоживеене. По предложение на районния комитет на БКП бюрото на градския комитет даде съгласие структурата на кварталните партийни органи-

Digitized by Google

зации да се приведе в съответствие с новата административно-териториална структура на района. В 12-те микрорайона изградихме партийни комитети. Броят на първичните организации, в които членуват около 4500 комунисти, нарасна от 38 на 52. Усъвършенствувахме и вътрешната им структура, подобрихме работата на партийните групи.

С изграждането на партийните комитети в микрорайоните се създаде практическа възможност за по-близко и конкретно политическо ръководство както на първичните организации, така и на държавно-обществените съвети. Същият подход беше приложен и при усъвършенствуване на структурата на обществените организации и движения: комсомолските дружества; секциите на запасните офицери, активните борци против фашизма и капитализма, комисиите за народен контрол, Съюза на българските автомобилисти, патрулните участъци на доброволните отряди на трудещите се, кварталните спортни дружества и пр.

Новата административно-териториална и партийна структура наложи да се отделят повече и по-конкретни грижи от районния комитет на БКП за нейното утвърждаване. Преди всичко вниманието си насочихме към партийните комитети и първичните организации, към подобряването на техния стил и методите им на работа. Сега партийните комитети и първичните организации съсредоточават усилията си за засилване на политическата и възпитателната работа сред населението. По-задълбочено изучават общественото мнение и по-бързо реагират на предложенията и критичните бележки на гражданите. Повишават контрола и взискателността към комунистите за спазването на социалистическата законност и обществения ред. Положителна роля в цялостната им дейност играе увеличеният изборен актив.

Какви са резултатите от досегашното функциониране на новата административно-териториална структура?

Преди всичко създаде се възможност за по-цялостно и задълбочено изучаване на обстановката и за решаване на проблемите на микрорайоните. Навсякъде се приеха конкретни програми и мероприятия за всяка секция, улица, дом. Голяма част от нерешените проблеми се реализира от държавно-обществените съвети на място, а други залегнаха в мандатната програма на районния народен съвет.

Кварталните държавно-обществени съвети бързо реагират на възникналите въпроси по комплексното обслужване на населението, състоянието на обществения ред и безопасността на движението, съблюдаването на паспортния режим, състоянието на жилищния фонд, хигиената в микрорайона и др. Въпросите, които не са от техните компетенции, своевременно внасят в изпълкома на райсъвета.

Наред с положителните резултати се показаха и някои слабости и нерешени въпроси. Не са изяснени докрай пълномощията на държавно-обществените съвети и на техните председатели, което понякога сковава дейността им. Не е осигурена и материална база, което пречи на всички квартални ръководства да се събират на определено място, за да може то да се оформи като център за управление на микрорайона. Някои от звената на райсъвета не реагират своевременно за решаването на поставени от държавно-обществените съвети въпроси, предложения, искания. Не е активизирана в желаната степен работата на домсъветите, чрез които на практика се изпълнява голяма част от задачите.

Причините за слабостите и нерешените въпроси са предимно от субективен характер. По-голямата част от тях са обсъждани в районния комитет на БКП и в районния народен съвет и са предвидени мерки за тяхното решаване.

В какви направления насочваме нашите грижи и внимание?

Районният комитет на БКП продължава да съсредоточава усилия-

Digitized by Google

та си за по-нататъшното подобряване на партийното ръководство на държавно-обществените съвети и обществените организации. Отделяме по-голяма помощ на кварталните комитети и на първичните организации. Изискваме от тях да засилват партийния контрол над работата на кадрите в държавно-обществените съвети и обществените организации и движения, да актуализират и конкретизират дейността си съобразно решенията на Националната партийна конференция по качеството и на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП по проблемите на научно-техническия прогрес. От комунистите в районния народен съвет изискваме да насочат своите усилия за цялостно решаване на въпросите, свързани с материалната база; да се обогати статутът на държавно-обществените съвети, като се внесе по-голяма яснота по пълномощията и номенклатурата на административно-техническите услуги, които те осъществяват по местоживеене.

Разбира се, необходимо е да се отстоява предложението за допълнение на Закона за народните съвети, в който държавно-обществените съвети по микрорайони в столицата да намерят своето място като структурни единици на районните народни съвети. От Столичния народен съвет се очаква заедно с грижите за оптимално изграждане на инфраструктурата на жилищните комплекси да решава и въпросите с базата за обществена дейност; целесъобразно ще бъде да актуализира и нормативните документи за работата на домсъветите.

Утвърждаването на държавно-общественото начало в територималното управление на раойните съдействува за по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация, в резултат на което нарастват активността и участието на трудещите се в народното самоуправление, в борбата за превръщането на столицата в образцов социалистически град.

ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО В КВАРТАЛА

Вече втора година нашият партиен комитет работи за изграждането и укрепването на първичните партийни организации, за усъвършенстването на дейността им, за осигуряването на политическо ръководство на обществените и масовите организации и движения в новоизградената административно-териториална структура.

Микрорайонът ни наброява около 14 500 жители и обхваща територията на две бивши секции на Отечествения фронт с около 5000 членове и две първични партийни организации с 434 комунисти. Съобразно новата структура в микрорайона се създадоха 5 секции, всяка една с население над 2000 жители. През 1983 година по време на отчетно-изборната кампания се пристъпи към изграждането на партийната структура, съответствуваща на настъпилите изменения. Бяха учредени 5 първични партийни организации, всяка една с по 70—90 комунисти.

Вниманието на партийния комитет е насочено предимно към създаването на партийни ядра във всички сфери и звена по местоживеене. Разгръщаме конкретна политическа и организаторска работа за утвърждаване на новата структура и особено за кадровото укрепване на ръководствата на обществените и масовите организации и движения. В резултат на тази дейност сега в петте секции има изградени и функционират всички обществени организации и движения и техните ръководства: квартален държавно-обществен съвет, комитет на Оте-

Digitized by Google

чествения фронт, оперативно бюро за ръководство на дейността на комисиите за народен контрол; ръководства на активните борци против фашизма и капитализма и запасните офицери, доброволните отряди на трудещите се, квартален спортен клуб; дружествен комитет на ДКМС; оперативни бюра за ръководство на дейността на Българския червен кръст, Съюза на българските автомобилисти, Българския туристически съюз, Българо-съветските дружества, за работа с жените, за трезвеност, за мира.

В изградените органи, организации и движения в микрорайона са изпратени на работа с партийни поръчения над 120 комунисти от нашата партийна организация и още толкова от работещите по предприятия и учреждения партийни членове. От 55-те членове на секционните комитети на Отечествения фронт 33 са комунисти, от 40-те председатели на низовите отечественофронтовски организации 24 са партийни членове. Подобно е състоянието и в другите обществени организации и движения. Поръчения за работа в тях са получили почти всички членове на първичните партийни организации в микрорайона.

Анализът, който направихме, показва, че 14 на сто от комунистите са включени в ръководствата на партийните, обществените и масовите организации. Тези данни ни дават основание да считаме, че сме осигурили партийно ядро във всички сфери и звена по местоживеене, което е гаранция за надеждно политическо ръководство. В кварталния държавно-обществен съвет например участвуват секретарят и заместник-секретарят и членът на партийния комитет, отговарящ за работата на съвета, секретарите на първичните организации, председателите на секционните комитети на Отечествения фронт, изтъкнати общественици, съветници, председателят на кварталния комитет на Отечествения фронт, началникът на щаба на доброволния отряд на трудещите се и районният инспектор на МВР.

В този състав кварталният държавно-обществен съвет представлява обществен изразител на мнението на населението при решаването на въпросите за по-пълното задоволяване на потребностите на хората от всички видове услуги по местоживеене — здравни, търговски, комунални, битови, хигиенни, културни, спортни и т. н. Той е в състояние авторитетно да защищава техните искания пред висшестоящите органи.

Партийният комитет все повече се утвърждава като политически ръководител на цялостния живот в микрорайона. Той е организатор на крупни политически мероприятия, които оставят трайни следи в съзнанието на населението. В спортната зала „Емил Марков" например проведохме тържествени събрания с богата концертна програма, посветени на годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция и на 40-годишнината на Девети септември. Предстои ни тържествено да чествуваме 40-годишнината на победата над фашистка Германия и пр.

Комитетът ни отблизо се запознава с дейността на съветниците и упражнява партиен контрол за реализирането на мандатната програма. Интересуваме се доколко редовно контактуват с избирателите, информират ли ги за хода на работата по решаването на техните искания и предложения, отчитат ли се пред тях и т. н.

Предмет на вниманието на партийния комитет е дейността на ръководствата на обществените организации и движения в микрорайона; интерес проявяваме и отделяме грижи на работата с училищата, читалищата и детските заведения. Преди всичко търсим влиянието и личния принос на нашите комунисти за укрепването на обществения ред, развитието на масовата физкултура и спорта, трезвеността, патриотичното и интернационалното възпитание на населението и подрастващото поколение и т. н. Осигуряваме ги чрез възлагане на партийни поръче-

Digitized by Google

ния, чието изпълнение контролираме и отчитаме, повишаваме взискателността към комунистите, засилваме и помощта. Там, където не ни достигат силите и компетентността, търсим съдействието на районния комитет на БКП.

Можем да кажем, че политическата, организаторската и възпитателната работа на партийния комитет се отрази положително върху всички дейности по местоживеене. Преди всичко тя самата стана по-близка, по-обхватна, по-конкретна и по-въздействуваща. Първичните партийни организации със своите 70—90 комунисти имат условия да провеждат събранията си на по-високо организационно равнище. Осигурява по-непосредствен и качествен контрол. Партийните бюра отблизо работят с партийните групи, възлагат им задачи...

Разбира се, все още не сме успели да повишим качеството на нашата работа на равнището на съвременните изисквания. Срещат се слабости и недостатъци, имаме много нерешени проблеми. Някои от тях опират до нас, други излизат извън възможностите ни, едни са обективни, други — субективни. Не всички партийни групи например са станали истински политически ръководители на низовите отечественофронтовски организации, за да се утвърдят те като гаранти на населението на своята територия. Значителна част от домсъветите живее анемичен живот, не изпълнява своите функции и задължения. Не сме намерили най-верния път за привличане и включване на работещите комунисти в обществено-политическия живот на квартала. В това отношение и помощта на районния и градския комитет на БКП не е достатъчна особено за използване силите, енергията на млади комунисти в ръководствата на обществените организации и движения...

Съби СЪБЕВ
секретар на партийния комитет
в седми микрорайон

НА ШИРОКА ОБЩЕСТВЕНА ОСНОВА

Благоприятни са условията за ефективна политическа, организаторска и възпитателна работа, за утвърждаване ръководната роля на нашата първична партийна организация в секцията. Тя наброява 98 комунисти, разпределени в 7 партийни групи. В низовите отечественофронтовски организации членуват 1152 души. Изградени са 15 домсъвета, квартален спортен клуб към дружество „Левски-Спартак", в който членуват редовно над 50 младежи, а в различните спортни прояви са привлечени над 300 млади хора и др.

Първичната организация и партийното бюро на широка основа разгръщат партийно-политическа, идеологическа и културно-масова работа сред всички живеещи в секцията. Стремим се да създаваме здрав микроклимат и морално-политическо единство между хората по местоживеене. Всяка година на всички комунисти от първичната организация възлагаме партийни поръчения. Те са свързани с политическата и организаторската ни работа за масово привличане на безпартийните в обществените мероприятия: хигиенизиране, благоустрояване, събиране на вторични суровини, участие в помощ на селското стопанство, организиране на чествувания, лектории, социалистически ритуали и др. Членове на нашата първична организация сме изпратили с поръчения и те стоят начело на доброволния отряд на трудещите се, на комисията за народен контрол, на Съюза на българските автомо-

Digitized by Google

билисти, на Българския червен кръст, на една низова отечественофронтовска организация и др. Близо една трета от комунистите са членове на ръководства на обществени организации и още толкова са членове или председатели на различни комисии.

Голям е процентът на комунистите, работещи в предприятия и учреждения, изпратени с поръчения при нас. От тях сме избрали председателите на секционния комитет на Отечествения фронт, на две низови отечественофронтовски организации и на другарския съд.

Партийното бюро и първичната организация отделят специално внимание на съвместната дейност между държавно-обществения съвет и обществените организации. Така се засилва държавно-общественото начало в управлението и решаването на проблемите по местоживеене. Все повече граждани, живеещи в секцията, поемат своя дял и активно участвуват в изпълнението на обществените задачи. В изучаването и решаването на проблемите въвличаме повече специалисти, в резултат на което политическото виждане на въпросите добива все по-голяма компетентност. Оттук пък и вратите ни към по-горните инстанции стават по-отворени.

С активното участие на първичната организация и обществеността е разработен план за поддържането на микрорайона от кварталния държавно-обществен съвет. В него се предвижда да се разпределят прилежащите територии и отговорностите между домсъветите, търговските обекти и гражданите от едноличните домове за поддържането на обществения ред, почистването на снега, окосяването на тревните площи, озеленяването, окопаването на насажденията, засаждането на рози, храсти и др. Разработени са конкретни графици за изпълнението на тези задачи през различните сезони на годината.

Чрез държавно-обществения съвет сполучливо се доближават до населението държавното ръководство и административното обслужване. Съвременният начин на живот при голямата урбанизация, високите темпове на икономическото развитие и растящите битови и културни потребности на хората налагат всеки човек да бъде постоянно и своевременно обслужван, да бъдат задоволявани административните, материалните и духовните му потребности, а така също да се осигури и неговото участие в управлението.

Първият признак, който показва, че е намерен верният подход към решаването на този проблем, е нарасналият интерес и прогресивно увеличаващото се търсене на кварталния държавно-обществен съвет от гражданите по различни въпроси от личен и обществен характер — задоволяване на жилищни нужди, търговско и битово обслужване, благоустрояване, хигиенизиране и др. Тези въпроси сега се решават по-успешно и оперативно и това повишава авторитета на местното ръководство. Докато преди създаването на държавно-обществения съвет не можеше да се говори дори за седмично посещение на длъжностни лица от районния народен съвет в секцията, сега връзката е ежедневна, постоянна. Председателят, секретарят и санитарният инспектор, които представляват този държавно-обществен орган, живеят в микрорайона. Много често те съвместно с членове на обществените организации обхождат квартала и нашата секция, разкриват и решават на място голяма част от наболелите проблеми. Те установяват личен контакт с много граждани и им дават указания и нареждания за изпълнение на конкретни задачи. През 1984 г. например са направени 135 предписания на съкварталци и са наложени 173 глоби за нарушения, докато в миналото това беше изключение, предизвикано главно от сигнали на отделни граждани. Едновременно с това се засилва възпитателната и превантивната работа, в резултат на което броят на санкционираните лица намалява.

Digitized by Google

Кварталният държавно-обществен съвет успешно се налага като добър стопанин в микрорайона. Съвместно с партийните групи, ръководствата на низовите отечественофронтовски организации, домсъветите и с активното участие на населението добре решава поставените партийни и правителствени задачи, проявява все повече инициативи. За кратък срок от време той успя да изучи състоянието на жилищния фонд, обстановката в сферата на търговското и битовото обслужване, благоустрояването и хигиенизирането и да разработи перспективна програма, която надхвърли рамките на мандатната програма. Само през 1984 г. се осъществиха важни благоустройствени, комунално-битови и хигиенни мероприятия. Асфалтирани са две улици, преустроено и модернизирано е уличното осветление в една част от секцията. Освободен беше терен и беше построен клуб за обществените организации. Разчистено беше около блоковото пространство при новопостроените 4 блока и се създават условия за озеленяване. Направени са постъпки за разрушаване на отчуждени сгради и за изграждане на детски и спортни площадки.

Партийното бюро и първичната организация засилиха помощта и контрола в търговската сфера. Проведе се среща на търговските работници и техните ръководители с граждани от секцията, в резултат на което беше подобрена материално-техническата база, повиши се и културата на обслужването.

Успехите в културно-масовата ни дейност много зависят от тясната връзка и активното взаимодействие с читалище „Светлина". Затова през миналата година в него с участието на нашата общественост проведохме тържествени събрания и срещи с изтъкнати политически и обществени дейци. Организирахме литературни четения по различни поводи и теоретична конференция по случай 60-годишнината на Септемврийското въстание от 1923 година. По новите ритуали бяха дадени имена на 63 деца до тригодишна възраст — инициатива, която има голямо значение за възпитанието на младите семейства.

Със създаването на микрораойна и новата партийна структура при нас се увеличи и активът, и участието на повече граждани в обществено-политическия живот на секцията. Непрекъснато се подобряват междуличностните отношения и микроклиматът. Увеличава се и социалната активност на хората по местоживеене.

Васил ТОНЧЕВ
секретар на първичната партийна организация
в 23 секция на Благоевски район

КОМЕНТАР НА ПУБЛИЦИСТА

НА КАКВО ОСНОВАНИЕ!

Партийни секретари разказват, че някои общински и районни комитети на БКП не позволяват на първичните партийни организации в кварталите да приемат в редовете на партията нови членове. Техните тревоги се потвърждават и от фактите по места.

На какво основание тези партийни комитети не разрешават на първичните организации да използват уставното си право да извършват ново партийно попълнение? Този въпрос си задават и много комунисти.

Общинските и районните комитети на БКП са длъжни да регулират социалния и качествения състав на своите организации. Това се постига главно, като първичните партийни организации приемат нови членове „...из средата на трудещите се,

Digitized by Google

които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората" — както подчерта др. Тодор Живков на Дванадесетия конгрес на БКП. Но то се осъществява и по други начини: и като се засилва взискателността към комунистите, и като се подобряват грижите за тях, в това число и като се освобождават първичните организации от партийните членове, които са изгубили качествата на комуниста.

Някои партийни комитети обаче твърдят, че в кварталите няма безпартийни с качества, каквито изисква Дванадесетият конгрес, че липсва подходяща социална среда, от която да черпят млади, свежи сили за редовете на партията. Затова не позволяват на първичните организации по местоживеене да приемат нови партийни членове.

Убедителни ли са аргументите им? Основателни ли са действията им?

По различни причини по местоживеене надомно работят трудещи се, хора със свободни професии **и предимно млади майки и домакини.** Нима измежду тях няма достойни да носят с чест званието „български комунист"!

Въпросът заслужава внимание и от друга гледна точка. Много се говори и пише например за създаване на всички условия и предпоставки за увеличаване на раждаемостта в нашата страна. В това отношение са издадени и правителствени документи.

Как с партийни средства да се помага за изпълнение на тази държавна, което означава, и партийна политика!

Един от начините е, като се засилят партийните грижи за младите майки. Да речем, че някоя от тях има желание да отгледа две или три деца. Тя се откъсва от производствена, служебна дейност за десетина години. Същевременно притежава лични качества, има и желание да встъпи в редовете на партията. Тя обаче не може да кандидатствува, защото някои партийни комитети не разрешават на първичните организации по местоживеене да приемат нови комунисти. Когато децата пораснат и майката се завърне или постъпи на работа в някое предприятие, учреждение, институт, тогава пък се казва, че трябва да се подмладяват партийните редове и отново пред нея спускат бариерата.

Да се отделя специално внимание към първичните партийни организации по местоживеене задължават много обстоятелства. **Първо,** решенията на Дванадесетия конгрес на БКП изискват **„...да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци". Второ,** в тези организации членуват предимно комунисти, излезли в служебна пенсия. Естествено е умората от годините им понякога властно да налага бремето си, което се отразява неблагоприятно на тяхната активност, а оттам и на дееспособността на първичната организация, на нейното влияние върху многостранния сложен и динамичен обществено-политически живот в квартала. **Трето,** понякога партийните бюра и организации не намират най-подходящи средства и начини за привличане, за ангажиране на комунистите; не винаги и не по достойнство успяват да оценяват обществения им труд, по причина на което намалява интересът им към обществена изява, и т. н.

Един по-задълбочен конкретен анализ във всяка първична организация вероятно ще открие и други причини за пасивността, за бягството от обществена работа в тези организации. Но не може да не се види и отрицателното влияние на отнетата им възможност, на изгетото им уставно право да приемат нови партийни членове.

Вярно, общинските и районните комитети на БКП търсят начини да засилват партийното влияние по местоживеене. За да активизират политическата, организаторската и възпитателната работа в кварталите, те използват различни средства: привличат комунисти от предприятията и учрежденията, изпращат ги с поръчения на помощ в тези организации; изграждат временни партийни групи и т. н. С други думи, погледът им е насочен главно навън. Най-малко търсят вътрешни резерви, каквито, макар и ограничени, има.

Първичните партийни организации по местоживеене имат всички права и задължения, записани в Устава на БКП. Както могат и изключват онези свои членове, които са изгубили качествата на комуниста, за да подобряват състава си в качествено отношение, така трябва и да попълват редовете си с нови, свежи, млади сили. Защото изгетото им право да приемат нови партийни членове се отразява отрицателно и на активността, и на самочувствието на комунистите, а оттам и на дееспособността на самите първични партийни организации.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ВИНАГИ НАЧЕЛО НА БОРБИТЕ НА НАРОДА

д-р ВЛАДИМИР БОНЕВ

Българската комунистическа партия в своето почти едновековно съществуване водеше нашия народ в трудни и героични битки с капитализма и фашизма, изведе го на спасителния бряг на победоносната социалистическа революция, за да поеме пътя за изграждането на новото, социалистическото общество.

Създадена само 13 години след освобождението на народа ни от османското робство, тя се утвърди като организатор и ръководител на започналата да се създава по това време работническа класа у нас, като най-последователен защитник на интересите на трудовите хора, като най-смел борец за събаряне на капиталистическия строй и установяване на съвсем ново общество — общество без експлоатация на човек от човека.

В тези години партията се каляваше, възмъжаваше, жънеше успехи, твърдо понасяше поражения и израстваше като първостепенна политическа сила в страната. На нея историята отреди да носи отговорността и задължението, да определя стратегията и тактиката, да търси форми и методи на борбата на трудещия се български народ срещу капитализма и фашизма.

Забележително в историята на международното революционно движение е, че тя още през 1903 година на своя X конгрес разобличи предателската роля на ревизионистите и опортюнистите и ги изхвърли от своите редове. На XIX конгрес през 1912 г. смело се обяви против Балканската война, а по-късно и срещу въвличането на България в Първата световна война. През 1915 година вдигна глас за създаването на нов интернационал[1] и когато по инициатива на Ленин през 1919 година се пристъпи към практическото му изграждане, нашата партия като цяло стана негова съоснователка. През целия период до неговото разпускане (1943 г.) БКП му бе здрава опора. Не случайно повече от половината от времето на неговото съществуване той бе ръководен от представители на нашата партия като генерални секретари — Васил Коларов (1922—1926 г.) и Георги Димитров (1935—1943 г.).

След установилата се на 9 юни 1923 година свирепа монархофашистка диктатура пак върху партията легна отговорността да избе-

[1] Д. Благоев, Съч., т. XVII, С., 1962 г., стр. 23.

Digitized by Google

ре пътя и средствата на борбата на народните маси срещу кървавия режим. И ЦК на партията на своя пленум през август с. г. ги избра. Пътят — това е въоръженото въстание, а средствата — чрез изграждането на единен фронт да привлече в борбата да участвуват най-различни слоеве от населението. Кое е тук оригиналното, отличителното. Първо, това е широката основа, която се дава в постановките на Д. Благоев и особено на Г. Димитров за изграждането на Единния фронт — от работници, селяни и занаятчии...[1] до... професори, запасни офицери и дори генерали, живеещи със собствения си труд.[2] Колко съвременно звучат тези постановки и сега. Второ, докато Третият интернационал по това време поставяше ударението за изграждането на единен фронт между партиите и организациите на работническата класа, нашата партия изгради единен фронт с партията на селяните — с Българския земеделски народен съюз.

Септемврийското въстание 1923 година — първото в света въоръжено антифашистко въстание, е един от най-високите върхове в развитието на партията и на борбите на българския народ. То беше израз на дълбоката революционна криза, обхванала България след Първата световна война, и на силното отражение у нас на Великата октомврийска социалистическа революция.

„Септемврийското въстание — каза др. Тодор Живков на митинга в Михайловград през 1963 година — е и винаги ще бъде богат извор на опит и вдъхновение, на сили и упование, прекрасен пример за поколенията на вярност към партията, народа и родината.“[3]

След поражението на въстанието партията, колкото и странно да изглежда това, излезе единна, сплотена, с обогатен опит и беше най-големият обществено-политически фактор в страната. Това бе потвърдено от резултатите от изборите, проведени на 18. XI. с. г., т. е. по-малко от 2 месеца след разгрома на въстанието. От общо 1 096 477 избиратели 317 000 гласуваха за кандидати на Единния фронт и 95 000 бяха възпрепятствувани да гласуват поради интернирвания, укриване и др. Витошката конференция (17—18. II. 1924 г.) утвърди като правилен курса на партията за Септемврийското въстание и високо оцени изграждането на Единния фронт между комунисти и земеделци. Само една силна, единна и сплотена партия след такива тежки и отговорни събития може да направи това. И тя го направи. Това издигна още повече нейния авторитет сред народа.

След Седмия конгрес на Коминтерна и Шестия пленум на ЦК партията успешно, без сътресения ликвидира сектантския курс и започна провеждането на новия, димитровския курс. След много усилия тя успя да преодолее отрицателното отношение на останалите нефашистки партии и в навечерието на парламентарните избори 1938 година бе образуван Народният фронт, в който влязоха осем партии. С неговата единна листа бяха избрани 63 от общо 160 депутати. Това бе голям успех. С голям успех партията проведе линията на Коминтерна за широко навлизане в масовите организации и творческите съюзи.

В такава обстановка — на широко свързване на партията с народните маси, на извоюван безспорен авторитет сред тях като единствен смел и последователен защитник на техните интереси, ни завари вероломното нападение на хитлеристките орди над Съветския съюз. И тогава силата и мъдростта на партията и на нейния Централен комитет напълно се проявиха. На другия ден след нападението ЦК на партията взе решение да се пристъпи към организиране на въоръжена

[1] Д. Благоев, Съч., т. XIX, С., 1963 г., стр. 438.
[2] Г. Димитров, Съч., т. VII, С., 1953 г., стр. 212.
[3] Септемврийското въстание 1923 г., Сборник, С., 1984 г., стр. 515.

Digitized by Google

борба за смъкване на монархофашистката диктатура, за изгонване от страната на немските войски и за установяване на нова, истинска народна власт. Същия ден ЦК излезе със специален позив, в който ясно казва, че „Хитлер се хвърля в една безумна авантюра, в която ще си счупи главата“[1]. Накрая в позива се отправя настоятелно искане „Нито едно зърно българска пшеница, нито късче български хляб на германските фашисти и обирачи! Нито един българин в тяхна услуга“[2].

Партията считаше, че въоръжената борба на нашия народ е неразделна част от борбата на съветския народ и на всички поробени от хитлеристите народи, част от общия антифашистки фронт и че народът води борба не само за освобождението на своята страна, но и на другите поробени народи.

Има коренна разлика между създаването и развитието на съпротивата в нашата страна и в страните, окупирани от хитлеристката армия. В тях беше разгромена държавната власт в центъра и по места. Ликвидирани бяха въоръжените им сили — армията и полицията, и огромната част от тяхното оръжие, а и немалка част от личния им състав премина в редиците на съпротивата, в борбата срещу немските окупатори. В тези страни господари изцяло бяха хитлеристките окупатори. В тях се водеше националноосвободителна борба. Имаше по няколко съпротивителни движения — от крайно леви до крайно десни, с различни цели и тенденции. Често пъти те жестоко враждуваха помежду си и даваха огромни жертви в тези междуособни вражди.

В България бе запазена както централната, така и местната власт. Правителството бе съюзник на хитлеристка Германия. Запазени бяха армията и полицията и бяха засилени по състав и въоръжение. Те заедно с намиращите се в страната немски войски бяха солидна опора на фашистката власт. Създадена бе и специална жандармерия за борба срещу съпротивата. Освен това бе създадена и т. нар. „Обществена сила“ — въоръжени групи от цивилни граждани, които активно помагаха на фашистката власт за смазване на съпротивата. Заедно с войската, полицията и жандармерията те участвуваха в акции и сами провеждаха засади, нападения и други. Освен това при двадесетгодишното съществуване на фашистката диктатура дори и ловно оръжие не бе оставено у хора, в които властта не бе сигурна. Партията тогава постави въпроса — оръжието е у врага, трябва да се вземе от него. Имаше отряди и бойни групи, които при създаването си разполагаха с по 2—3 ръждясали пистолета и пушки. Бойците сами се снабдяваха с оръжие, изтръгнато с бой от врага. Често пъти за един пистолет или една пушка се даваха скъпи жертви. Когато поукрепнаха бойните единици, те нападаха войскови и полицейски поделения, групи на „Обществената сила“ и се снабдяваха от тях с оръжие. Цялото оръжие, с което разполагаха партизаните и бойните групи, бе взето от врага. Чак когато през август 1944 година Съветската армия дойде в Румъния, стана възможно да изпраща и тя ни изпрати немалко оръжие.

Друга сериозна трудност за развитието на съпротивителното движение в началото бе наличието на психическа бариера в народните маси, която трябваше да се преодолее. През войната на България бяха върнати някои от земите, които ѝ бяха отнети през миналите войни, и в хората се получи един патриотичен подем. Управляващата върхушка умело спекулираше с националните чувства на хората и да създава у тях илюзии, че националните ни проблеми се решават. Това отначало създаваше сериозни пречки за привличане на народните маси в борбата срещу монархофашистката диктатура и настанилите се в стра-

[1] Антифашистката борба в България, С., 1984, т. I, стр. 172.
[2] Пак там, стр. 175.

Digitized by Google

ната хитлеристки войски. Партията трябваше да води активна и широка разяснителна работа сред населението, да обяснява, да убеждава, че решаването на националните проблеми чрез силата на оръжието е нетрайно и че тяхното решаване може да стане само по пътя на братското разбирателство със съседните балкански страни.

Въпреки всички тези трудности партията успя да създаде мощно съпротивително движение и умело да го ръководи. Създадени бяха една партизанска дивизия, десет бригади, тридесет и седем отряда и няколко самостоятелни чети и батальона. Над десет хиляди участници в изградените по градове и села бойни групи нанасяха удари по врага в населените места. Създадени бяха и революционни ядра в редица поделения на армията. Когато съпротивителното движение се разрасна, ЦК на партията реши да го обедини в народоосвободителна въстаническа армия (НОВА) със свое командуване — Главен щаб. Формирани бяха дванадесет оперативни зони и заедно с окръжните комитети на партията бяха определени съставите на щабовете и на зоните. Главният щаб издаде специална директива „Характер, организация и задачи на народоосвободителното партизанско движение"[1], в която са поместени клетвата, която полагат партизаните, организацията, структурата, ръководството, обучението и тактиката на отрядите и четите. Също така издаде директива „Организация и задачи на помощните боеви групи"[2]. Тези директиви помогнаха много на отрядите, четите и бойните групи. В тях беше внесена яснота по редица въпроси, свързани с тактиката, формите и методите на тяхната дейност.

Макар че една огромна част от дейците на партията беше хвърлена в затворите и концлагерите, а много други избити, фашистката власт не успя да разстрои, да разбие партията. Тя веднага издигаше на тяхно място други и като цяло се съхрани като здрава организация от горе до долу — в центъра и по места. Основното отличие на нашата борба бе, че тя беше класова, за коренна промяна на обществения строй, докато в окупираните от хитлеристите страни тя бе националноосвободителна.

Някои участници в съпротивата, а и други граждани от страните, окупирани от хитлеристите, не знаят или не правят този анализ на условията, при които се създаваше и развиваше нашата съпротива (1941—1944 г.), и я омаловажават или подценяват. Но ние имаме пълно основание да се гордеем, че въпреки крайно неблагоприятните условия и огромните трудности от всякакъв род, благодарение на правилната политика и тактика на нашата партия, на големия ѝ авторитет и на здравите ѝ връзки с широките народни маси тя успя да организира мощно съпротивително движение.

Създаването на партизански отряди, на бойни и саботажни групи във всички райони на страната, техните смели акции насърчаваха трудещите се и демократичните среди към все по-активна съпротива срещу фашизма. Зверските избивания на партизани, ятаци и бойци от бойните и саботажните групи, интернирването в други райони на техните близки, опожаряване на къщите им, хвърлянето в затворите и концлагерите на хиляди народни синове не стреснаха, не уплашиха народа. Монархофашистката диктатура разчиташе на военната сила на хитлеристите, на жандармерията, полицията и армията и провеждаше жестока политика на физическо унищожение на хората от съпротивата. През този период бяха арестувани и инквизирани 64 345 антифашисти. За 12 661 военните съдилища искаха смъртно наказание. Избити без съд и присъда бяха 9140 партизани и членове на бойни групи и около 20 000 ятаци и помагачи. В концентрационните лагери бяха затворени

[1] Антифашистката борба в България, Сборник документи и материали, С., 1984, т. II, стр. 81—97.

[2] Пак там, стр. 97—99.

Digitized by Google

няколко хиляди антифашисти, много от които загубиха там здравето си. Но това не можа да спре непрекъснатото нарастване на съпротивата. Самият факт, че при 15-хилядна членска маса на партията и толкова на РМС в страната съпротивителното движение имаше над 200 хиляди ятаци и помагачи, говори за широките връзки и големия авторитет на партията сред населението.

Масовата съпротива в страната ангажира изцяло армията, жандармерията и полицията. Поради голямата любов на нашия народ към руските братя-освободители върху паметниците, издигнати в тяхна прослава, не посмяха да посегнат нито хитлеристите, нито монархофашистката власт. Въпреки натиска на хитлеристите народът не позволи нито един войник да бъде изпратен на Източния фронт. По инициатива на партията бе организирана широка кампания и бяха осуетени плановете на нацистите и на българското правителство за изпращане на 20 000 евреи от България в нацистките лагери на смъртта. Никоя друга партия в окупираните и съюзническите на Германия страни не успя да разгърне такава широка кампания и да спаси евреите от физическо унищожение.

С цялата своя дейност през периода на въоръжената съпротива БКП показа, че е партия от ленински тип. Тя добре съзнаваше, че разгромяването на фашизма не може да се извърши само с въоръжена борба на боевия авангард на работническата класа. За да се постигне победа, бе необходимо да се мобилизират всички демократични, антифашистки и патриотични сили, да се използват всички форми на борба и съпротива, разбира се, при предимството на въоръжените форми. Ето защо партията положи огромни усилия за сплотяването на народа около изготвената под непосредственото ръководство на Г. Димитров програма на Отечествения фронт и за неговото практическо изграждане. Натрупала богат опит при изграждането на Единния фронт през 1923 година, на Народния фронт през 1936—1938 година, тя прояви такт и умение и след немалко усилия успя да изгради Отечествения фронт, да сплоти в неговите редове всички демократични и прогресивни сили на народа, всички патриоти, без разлика на политическата, националната и религиозната им принадлежност. И не само да ги сплоти в неговите редове, но и да ги поведе на борба за смъкване на монархофашистката диктатура, за изгонване от страната на немските войски и за установяване на нова, истински народна власт.

На всеки етап от развитието на съпротивата (1941—1944 година) ЦК на партията със свои окръжни и директиви направляваше дейността на съпротивителните сили в страната. Много усилия тя положи нейните съюзници от Отечествения фронт постепенно да се освобождават от своите резерви към въоръжената борба и да се убедят, че именно въоръжената борба в страната и победите на Червената армия са главният фактор за спасяването на България от нова национална катастрофа. С изграждането и активизирането на Отечествения фронт БКП направи много сериозна стъпка в прилагане тактиката на единодействие на прогресивните, патриотичните и антифашистките сили в страната в борбата срещу монархофашизма.

След Сталинградската победа БКП правилно прецени, че обстановката разкрива перспективи за по-широко разгръщане на всички форми на борба срещу фашизма и тя насочи всичките си сили в това направление. Засилиха се акциите на партизанските единици и бойните групи. Зачестиха исканията на работници от различни райони и професии за подобряване заплащането и условията на труд, на снабдяването им и др. Негодуването на народа растеше с дни. И при стремителното настъпление на Червената армия, която, системно разгромявайки хитлеристките пълчища, освободи Румъния и дойде на нашата северна

Digitized by Google

граница, българският народ под ръководството на своята Комунистическа партия възстана и на 9. IX. 1944 година смъкна монархофашисткатa власт и установи нова, истинска народна власт — властта на Отечествения фронт. Бе извършена социалистическата революция в нашата страна. Пред България беше открит съвсем нов път — пътят на изграждането на социализма и комунизма. Ето защо 9 септември ние славим като най-велик ден за нашата страна и съвсем правилно др. Тодор Живков в доклада си пред тържественото събрание по случай 40-годишнината на Деветосептемврийската социалистическа революция на 8. IX. 1944 година заяви: „Ще изтекат десетилетия, ще минат векове, други поколения ще живеят още по-щастливо на нашата свидна земя, но годината на Деветосептемврийската революция ще стои гордо върху герба на българската държава редом с годината на нейното основаване като един от двата исторически стълба, на които се опират съществуването, напредъкът, мощта и славата на България."[1]

Съпротивата 1941—1944 година и извършването на социалистическата революция у нас — това е най-високият връх в тринадесетвековната история на България. Но за да се стигне до него, партията мина дълъг път, тя води тежки и упорити борби, даде много скъпи жертви.

След победата на социалистическата революция пред страната се поставиха нови задачи, които партията трябваше да решава — укрепване на народната власт, осигуряване участието на страната в доразгромяването на хитлеристките войски, укрепване на икономиката и нейното превеждане на социалистически основи и много други. И тя се зае енергично с тяхното решаване. Заедно с Отечествения фронт под лозунга „Всичко за фронта, всичко за победата" призоваха българския народ да даде своя принос за окончателния разгром на хитлеристките пълчища. В Отечествената война около 450-хилядна наша народна армия, включена в състава на Трети украински фронт, води тежки боеве и даде своя принос за освобождаването на Югославия, Унгария и Австрия от хитлеристките окупатори. В тези боеве загинаха над 32 хиляди войници и офицери и десетки хиляди останаха инвалиди.

Победата на социалистическата революция откри пътя за изграждането на нова, социалистическа България. Партията и Отечественият фронт под ръководството на Георги Димитров проведоха редица важни мероприятия. Отменени бяха фашистките закони и разтурени всички фашистки организации. Разтурена бе фашистката полиция и създадена народна милиция. Прочистени бяха държавният апарат и армията от фашистки елементи. Проведени бяха избори за Народно събрание и референдум за премахване на омразната монархия, която донесе много злини на народа и доведе страната до две национални катастрофи. Беше извършена национализация на индустрията, на частните банки, на застрахователното дело, на външната търговия, на търговията на едро, на едрата градска собственост, на подземните богатства и на горите. Пристъпи се към кооперираме на селското стопанство. Въпреки огромните трудности, които създават антинародната опозиция и западните империалистически държави, партията прояви решителност, последователност и успешно се справи с изпълнението на задачите и бяха създадени предпоставки за започване на изграждането на социализма в нашата родина. И партията, под ръководството на Георги Димитров, на своя Пети конгрес начерта пътя на изграждане основите на социализма в НР България. Това беше много важен етап в развитието на нашата страна.

Друг много важен етап бе историческият Априлски пленум на ЦК

[1] Т. Живков, Великият ден на България, С., 1984 г., стр. 6.

Digitized by Google

на БКП през 1956 година. Той възстанови ленинските принципи и норми на партиен живот и партийно ръководство и създаде условия за разгръщане творческите инициативи на трудещите се. Социалистическото строителство получи широк размах. Издигна се още повече ръководната и организираща роля на партията. Укрепи се още повече съюзът между комунисти и земеделци, между работници, селяни и трудовата интелигенция. На нов много висок етап се издигнаха животворната българо-съветска дружба и братското сътрудничество във всички области на нашето развитие.

Трети много важен етап в нашето развитие след победата на социалистическата революция това е изготвянето и приемането от X конгрес на Програмата на партията за изграждането на развитото социалистическо общество. Огромни усилия положи и продължава да полага партията и нейният Централен комитет за решаването на най-разнострадните проблеми, свързани с това изграждане. Решенията на XI и XII конгрес, на Националната партийна конференция през 1984 година, на редицата пленуми на ЦК и на национални съвещания бяха насочени към практическото решаване на тези основни проблеми. Изключително важно място в това отношение имат решенията на Февруарския пленум тази година. В доклада, във встъпителното и в заключителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет Тодор Живков с най-голяма сила бе поставен основният, най-важният въпрос на нашето съвремие — въпросът за необходимостта от коренно преустройство в нашата работа и борба за решаване на кардиналния проблем на общественото ни развитие — осъществяването на научно-техническата революция като органична част на изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна. Въпросът е мащабен, сложен и труден. Но той трябва да бъде решен, защото да осъществяваме научно-техническата революция означава да изграждаме развитото социалистическо общество и, обратно — да изграждаме развитото социалистическо общество, означава да осъществяваме научно-техническата революция. Съвсем образно и много силно др. Тодор Живков във встъпителното си слово пред пленума определи, че „научно-техническата революция е ключът, нещо повече, тя е суперключът на нашето обществено-икономическо развитие". Тези решения разкриват нови перспективи за всестранното развитие на нашата страна, за непрекъснатото повишаване жизненото равнище и благоденствието на нашия народ.

В заключение може да се каже, че и след победата на социалистическата революция партията на всеки етап от развитието на нашето общество правилно е определяла основните, най-важните за дадения период икономически, политически, културни и социални проблеми, решавала ги е на своите форуми и е вземала мерки за мобилизиране силите на нацията на борба за тяхното своевременно изпълнение, като комунистите и цялата партия винаги са били начело на тази борба.

Така Българската комунистическа партия винаги е била начело на борбите на българския народ — както в борбата против фашизма и капитализма, така и в изграждането на новия строй — на социализма и комунизма.

Сега, когато народите ще чествуват 40-годишнината от историческата победа над нацистка Германия и милитаристична Япония, за която решаваща роля имат героичната Съветска армия и съветските народи, българският народ е горд, че под ръководството на своята героична Българска комунистическа партия даде своя принос и след победата с неуморната си работа за изграждане на нашата социалистическа родина дава своя принос в укрепване мощта на социалистическата общност, в борбата за запазване на мира, разбирателството и сътрудничеството на Балканите, в Европа и света.

Digitized by Google

РЕЗУЛТАТИ И ПОУКИ

ген.-майор доц. НЕШО НЕШЕВ
кандидат на военните науки

Нощта на фашисткото мракобесие, която се спускаше над Европа и света, заплашваше с поробване и унищожение стотици милиони хора, погиване на цели държави и в крайна сметка разрушаване на човешката култура и цивилизация. От изхода на въоръжената борба във Великата отечествена война зависеше съдбата на съветската страна и целия свят.

В първите години на Втората световна война народите бяха като хипнотизирани от „непобедимостта" на хитлеристка Германия. Шизофреничният фюрер разиграваше ролята на всевластен цар, комуто е позволено да отдава заповеди за нападения над други страни, за извършване на масови убийства и „геноцид", за освобождаване душите на убийците от „химерата" на човешката съвест.

Всичко това беше една престъпна видимост, зад която не можеше да не се съзре зловещият съюз на националсоциалистическата партия и Хитлер с германските монополи на Круп, Тисен, Шахт, Манисман и други. Именно този съюз придаде материална сила на хитлеристите, даде им възможност да въвлекат в масови изстъпления германската нация и да извършат чудовищни зверства.

Вероломното нападение над СССР и включването му във войната събуди сред измъчените народи голямата увереност, че в света има сили, които, обединени, са в състояние да обуздаят и разгромят фашизма. Главната тежест в решаването на тази историческа задача легна върху плещите на съветския народ. Неговите исполински сили се възправиха, за да защитят завоеванията на социалистическата революция и да отстоят живота, честта, свободата и независимостта на народите.

Пълният разгром на хитлеристка Германия означаваше победа на прогреса над реакцията, на хуманизма над варварството, на социализма над черните сили на империализма.

●

Съветският народ не желаеше войната. Неговите партийни и държавни ръководители правеха всичко възможно да я предотвратят, да обуздаят силите на агресията чрез изграждане на система за колективна сигурност в Европа. А когато се разбра, че това е невъзможно, предприеха мерки да я отдалечат.

Но разбеснелите се претенденти за световно господство от фашистката шайка побързаха, заслепени от илюзията, че чрез внезапно нахлуване ще сломят съветската държава, нейните въоръжени сили и ще разчистят пътя за властвуване над света.

Наложената на СССР агресивна и завоевателна война превърна страната в боен лагер. Съветските хора се вдигнаха на свещена Велика отечествена война против хитлеристките поробители. Майката-родина призова на смъртен бой милиони свои синове и дъщери и те тръгнаха, неустрашими и уверени в справедливото дело, за което се сражаваха. Думите, с които завършваше обръщението на съветското правителство към народа: „Нашето дело е право. Врагът ще бъде

Digitized by Google

разбит. Ние ще победим!“ станаха основен лозунг на справедливата война за защита на социалистическата родина.

На Червената армия се падна най-тежката задача — в нечувани по своето кръвопролитие боеве да изтощи и пречупи гръбнака на противника, да спечели време, за да се подготви и да създаде условия за преминаване в решително настъпление, да нанесе решаващия удар над жестокия злодей.

В това страшно за съветския народ време, наситено с безбройни беди и страдания, особено ярко се прояви побеждаващата сила на социалистическите идеи, великите неоспорими предимства на съветския обществен и държавен строй.

Милиони съветски хора още в първите месеци на войната се устремиха към предните позиции, за да помогнат на своята армия да задържи натиска на врага. В много градове се организираха части и съединения на народното опълчение. И когато хитлеристите се приближиха до Ленинград и Москва, опълченците заминаха на най-тежките участъци от фронта. Те се сражаваха геройски и подпомогнаха Червената армия да спре и изтощи немските дивизии.

В това сурово време съветските хора в тила — на заводите, в каменовъглените мини и рудниците, в транспорта и в селското стопанство — проявиха нечувана издръжливост. В първите месеци на войната поради военните действия започна превозване на оборудването на хиляди големи и малки заводи на изток и производството на оръжие и боеприпаси силно се съкрати. Стигна се до положение Върховното главно командуване да разпределя пушките и картечниците. За да се задоволят острите потребности на фронта от оръжие и снаряжение, множество заводи измениха своите производствени програми и започнаха да произвеждат военна техника и боеприпаси. Евакуираните на изток заводи под открито небе сглобяваха артилерийски оръдия, реактивни установки, минохвърлачки, танкове и самолети. Денонощно работеха полугладни, полуоблечени металурзите на Урал, Кузнецкия басейн и Караганда, нефтодобивниците в Баку, текстилците от Иваново и средноазиатските фабрики. Селското стопанство, оголено от работоспособно мъжко население, само със старци, жени и юноши геройски понесе военните изпитания и осигури хляб и продоволствие за големия фронт. Съветските учени предоставиха своя ум и талант за създаване нови средства за защита на отечеството.

В неимоверно трудни условия писателите, художниците, композиторите и кинодейците на съветската страна съчиняваха патриотични, проникнати от патоса на свещената борба с фашизма, творби, а бригадите от артисти, певци и музиканти ги изпълняваха пред бойците на предната огнева линия.

Мислите и чувствата на всички съветски хора в най-тежките дни на Великата отечествена война най-добре изразява в записката си загиналият при Ленинград узбекски боец Каюм Рахманов: „Животът — това е родината. Родината — това е моето семейство, моето село, цялата моя съветска страна. Когато врагът отнема педя родна земя, той отрязва със от моето тяло... Когато фашистите нахлуха в съветската страна, аз почувствувах как потрепера ферганската долина. И всеки, в който бие честно сърце на узбек, си каза: „Върви напред, спри врага, защити своя дом и своето семейство! Без Москва, без Ленинград, без съветска Русия не може да има свободен Узбекистан...“

●

Нападението над съветската страна рязко измени цялата международна обстановка. Битката на съветския народ и засилената борба

Digitized by Google

на другите народи превърнаха войната срещу нацистка Германия, Италия и техните съюзници в Европа в освободителна, справедлива, антифашистка. Реалната опасност за държавните интереси на САЩ и Англия ги принуди, въпреки различията във военнополитическите цели, да се обединят в мощна военна коалиция със СССР за водене борба с общия враг. Тази коалиция разполагаше с огромни икономически и военни възможности, човешки ресурси, за да постигне пълния разгром на агресивните държави.

Великата отечествена война на СССР протече в три периода: първи — стратегическа отбрана на съветските въоръжени сили (22 юни 1941 г. — 18 ноември 1942 г.); втори — коренен прелом в хода на войната в полза на СССР (19 ноември 1942 г. — края на 1943 г.); трети —разгром на фашисткия блок, освобождение на съветската земя и окупираните страни в Европа (1 януари 1944 г. — 9 май 1945 г.). По-обособена е въоръжената борба за разгрома на милитаристична Япония (9 август — 2 септември 1945 г.).

В хода на Великата отечествена война бяха подготвени и проведени няколко десетки стратегически операции на група фронтове и стотици фронтови операции. В тях се разгърна изключителна по мащаби и ожесточеност въоръжена борба. В течение на 1418 бойни дни и нощи почти не настъпи затишие на съветско-германския фронт.

Героични епопеи във Великата отечествена война бяха отбраната на Брест, Ленинград, Одеса, Севастопол, Киев и Москва. Край стените на тези легендарни градове-герои намериха гибелта си огромни сили на хитлеристката армия.

При Москва фашисткото командуване съсредоточи главните си сили в очакване бързо да овладее съветската столица. А тя се защищаваше като несъкрушима крепост, настръхнала с отбранителните си пояси и укрепления, сурова и страшна. Под ръководството на политическия щаб на страната тя се бореше за извоюване на победата. Отбраната на Москва стана дело на целия съветски народ. Знаменателно беше отправянето на сибирските дивизии от парада на Червения площад направо в боевете на подстъпите към великия град.

Като изтощиха в ожесточени сражения немската армия, защитниците на Москва през декември 1941 г. отхвърлиха нашествениците и ги прогониха далече на запад. Беше развенчана легендата за непобедимостта на фашистката армия.

Знаменита ще остане в историята Сталинградската битка. В нея Червената армия прояви върховна издръжливост и героизъм, показа превъзходство във военното изкуство и удържа блестяща победа, постави началото на коренния прелом в цялата световна война. Поражението при Сталинград разтърси до основи фашистката империя, вестта за него проникна през стените на тъмниците и телените огради на лагерите на смъртта и събуди вярата в неизбежната гибел на фашизма.

Голямата битка при Курската дъга през лятото на 1943 г. прекърши гръбнака на хитлеристка Германия и сломи нейните бронетанкови войски. Светът след тази битка ясно разбра превъзходството на Съветската армия в бойно майсторство, във въоръжение и стратегическо ръководство.

Забележителни подвизи извърши Съветската армия при форсирането на Днепър, Кримската, Корсун-Шевченковската, Яшко-Кишиневската и Белоруската операция по разгрома на крупни противникови групировки от войски. През 1944 г. бяха нанесени редица стратегически удари, които доведоха до очистването на съветската земя от фашистките окупатори и пренасянето на военните действия на територията на други страни. Тези удари и военните действия на другите участници

Digitized by Google

в антихитлеристката коалиция на Запад и Юг заставиха съюзниците на Германия последователно да сложат оръжие.

Разпадна се фашисткият блок и хитлеристка Германия изпадна в пълна изолация. Войната завърши с грандиозното берлинско сражение, което задуши в огнения си обръч последните остатъци от могъщите някога армии на фашисткия райх. Над одимения купол на мрачния райхстаг се развя червеното знаме на победата. Претърпяла пълно поражение, хитлеристка Германия подписа в Берлин под суровия и респектиращ поглед на прославения съветски пълководец маршал Г. К. Жуков безусловна капитулация.

●

Какви са основните резултати и поуки от Великата отечествена война?

Две от най-агресивните сили на империализма — фашистка Германия и милитаристична Япония, претърпяха пълно поражение. Провалиха се очакванията на реакционните политически кръгове да се изтощи СССР икономически и военно до такава степен, че след опустошителната война да попадне под пълната зависимост на англо-американския капитал.

Съветският съюз понесе огромни загуби. В сраженията, в развалините на селищата и градовете, в концентрационните лагери и затворите загинаха 20 милиона съветски хора. Други десетки милиони бяха ранени и осакатени. Разрушени и изгорени бяха от фашистките окупатори 1710 градове, 70 хиляди селища, 32 хиляди промишлени предприятия, близо 100 хиляди колхозни и совхозни стопанства. Тридесет на сто от националното богатство на СССР беше унищожено и разграбено. Макар че историята не познаваше такова масово варварско разрушение и изтребление, съветският народ понесе стоически наложените му изпитания, удържа историческа победа и високо издигна своята роля и авторитет при решаване на международните проблеми и укрепване безопасността на държавните си граници.

Съветските въоръжени сили избавиха от фашистко поробване множество страни и народи в Европа и Азия и с това изпълниха своята освободителна интернационална мисия към другите народи.

Разгромът на ударния отряд на империализма рязко стесни сферата на капитализма, задълбочи неговата обща криза. Същевременно силите на социализма и демокрацията нараснаха и укрепнаха. Създадоха се благоприятни условия за активизиране на революционните сили, за извършване на демократични преобразования, установяване на народнодемократичен строй и формиране на световна социалистическа система от държави.

Победата на СССР във Великата отечествена война даде мощен тласък за разгръщане на националноосвободителното движение в колониалните и зависимите страни. Започна пълното разпадане на позорната за двадесетия век колониална система.

Съветско-германският фронт през цялата Велика отечествена война беше решаващ фронт на Втората световна война. От юни 1941 г. до средата на 1944 г. на него се сражаваха от 190 до 270 противникови дивизии, а в същото време срещу войските на САЩ и Англия действуваха от 7 до 26 немски дивизии. Съветската армия разгроми и унищожи 607 дивизии и 10 милиона хитлеристки войници и офицери, а англо-американските войски — съответно 176 дивизии и 3,6 милиона войници и офицери. Исторически безспорен факт е решителният принос на съветските въоръжени сили за разгрома на империалистическа Япония.

Digitized by Google

Опитът и поуките от Великата отечествена война имат изключително значение. На какво ни учи този опит, какви са поуките от войната?

Главната поука е, че против войната трябва да се води решителна борба, докато още не е започнала, и че защитата на мира изисква сплотяване на всички миролюбиви и прогресивни сили за съгласувани действия срещу авантюристичния курс на империализма; пред надвисналата беда трябва да отстъпват всякакви второстепенни политически различия; наложително е да се изостря бдителността на народите, да се пазят и умножават завоеванията на социализма и да се организира интернационалната му защита в рамките на социалистическата общност. Ако такова обединяване на прогресивните сили беше постигнато в навечерието на Втората световна война на Хитлеровата партия едва ли би се отдало да извърши толкова престъпления срещу цялото човечество.

Втората поука е, че победата на съветския народ и поражението на фашисткия блок бяха исторически обусловени и закономерни. Познаването на закономерностите, които осигуриха постигането на победа от съветската държава, има важно значение за правилното разбиране на историята и успешното решаване на съвременните проблеми на военното строителство.

Победата на СССР е обусловена от цялото историческо развитие на съветската държава, от обективните възможности, заложени в природата на социализма, и коренните преимущества на социалистическия обществен и държавен строй пред капиталистическия.

Съветският социалистически строй извика на живот и приведе в действие такива могъщи движещи сили на новото общество като: идейно-политическото единство на съветския народ на основата на нерушимия съюз на работниците, селяните и трудовата интелигенция; пламенния съветски патриотизъм и пролетарски интернационализъм; дружбата между народите на СССР и тяхната сплотеност около Комунистическата партия. Това повиши многократно мощта на съветските въоръжени сили. Закономерността на победата на съветския народ се определя от това, че действията на въоръжените сили се осигуряваха от цялата социалистическа икономическа мощ на съветската държава. Решаваща предпоставка за победата беше възпитанието на съветския народ и армия в духа на марксистко-ленинската идеология.

За победата изключително значение имаше обстоятелството, че борбата на съветския народ против империалистическата агресия се възглавяваше от такъв изпитан и закален в класови битки политически вожд като Комунистическата партия. В годините на Великата отечествена партията вдигна съветския народ на свещена освободителна война, ясно определи неговите цели и задачи, вдъхнови го за бой и самоотвержен труд в тила, умело осигури ръководството на военните действия и цялостния живот на страната и международните й отношения. За воденето на войната отговорна роля изиграха изградените Държавен комитет на отбраната и Върховно главно командуване начело с Й. В. Сталин.

Третата поука от Великата отечествена и цялата Втора световна война се състои в това, че войната посочи истинския виновник за агресията — международния империализъм, и с голяма острота постави въпроса: да не се допуска да се разпали нова още по-кървава и опустошителна война; да се обуздават агресивните сили на империализма и се осигури траен мир на планетата. От тайните архиви на хитлеристка Германия стана явно, че фашистката агресия против СССР е резултат от близо двадесетгодишен политически курс на международния и особено германския империализъм. Без милиардните заеми, без

Digitized by Google

техническата помощ на САЩ и Англия, без политиката на Версайл, Локарно и Мюнхен фашистките управници на Германия не биха се решили да започнат войната и нацистката армия не би могла да създаде онзи грамаден военен потенциал, с който разполагаше в момента на нападението над СССР. Фашистка Германия не би могла да създаде и блок от империалистически държави, обединени под черните знамена на агресията.

Четвъртата поука от Великата отечествена война е, че тя разкри най-характерния и особено опасен способ за разпалване на войната от империализма.

При подготовката на агресия генералният щаб на фашистка Германия се ориентира към съкрушаващата мощ на внезапния първи удар с големи маси от танкове, авиация и моторизирана пехота и провеждането на стремителни действия за овладяване на жизнено важните центрове на нападнатата страна. Хитлеристките военни стратези залагаха на светкавичното водене на войната за постигане на лека победа и преминаване към пълно разграбване на богатствата и ресурсите на покорената страна и физическо изтребление на милиони хора. Ето как е отразен в дневника на началника на хитлеристкия генерален щаб Халдер замисълът за водене на войната срещу СССР: „... Русия трябва да бъде ликвидирана... Операцията ще има смисъл само ако с един удар разгромим държавата... Съществуването на втора велика държава на Балтийско море е нетърпимо... Начало — май 1941 г. Срок за провеждане на операцията — пет месеца... — цел — унищожение жизнените сили на Русия... Колкото повече съединения хвърлим в настъпление, толкоз по-добре."[1]

Вероломното нахлуване на чужда територия без обявяване на война се превърна в норма, признат способ за империалистическите агресори. По примера на Хитлер и японците също започнаха войната срещу САЩ с внезапно нападение на голямата американска база „Пърл Харбър". По същия маниер извършваха нападение над арабските страни и съвременните израелски агресори.

Внезапното нападение има двояко въздействие: от една страна, то лишава от възможност народа на агресивната държава да окаже съпротива срещу започване на войната. Той бива просто зашеметен и въвлечен във водовъртежа на кървави събития и шумни победи; от друга страна, в крайно тежко положение на неподготвеност се оказват нападнатите страни, те нямат време да приведат в действие своя военен потенциал и понасят неоправдано големи загуби.

Затова в съвременни условия е особено необходимо бдително и непрекъснато да се следят приготовленията на агресора за война и навреме да се разкриват неговите замисли, да се провеждат решително мероприятията за отразяване на неговото нападение.

Много поучително е нахлуването на хитлеристките армии през юни 1941 г. в СССР. Те бяха предварително съсредоточени и развърнати за бойни действия. На агресора се удаде на определени направления да създаде превъзходство в личен състав, артилерия, танкове и авиация. Закъснялото развръщане и голямата разтегнатост на групировките на съветските войски позволи на хитлеристкото командуване с внезапния първи удар да овладее инициативата и да осъществи проникване дълбоко в съветската страна. Това постави Червената армия в крайно неблагоприятно стратегическо положение.

Затова в съвременни условия високата бойна готовност придобива твърде важно значение за недопускане на внезапно нахлуване. Отчитайки развитието на международната обстановка и опасността от аг-

[1] Военноисторически журнал, № 2, 1969, с. 67.

Digitized by Google

ресия, трябва добре да се координират темповете на военното производство със задачите и сроковете за привеждане на въоръжените сили в пълна бойна готовност. Програмите за усъвършенстване на оръжието и бойната техника също трябва добре да се обвързват с развитието на обстановката, военната политика и стратегия на държавата. От тази оценка днес се ръководят КПСС и съветското правителство при провеждането на мерките за повишаване на бойната готовност и боеспособност на въоръжените сили.

Петата поука от Великата отечествена война е в това, че съветската социалистическа военна наука и военно изкуство показаха неоспоримо предимства пред военната теория и военното изкуство на капиталистическите страни. Въпреки постигнатото превъзходство в сили и средства за хитлеристките армии, въпреки наличието на огромните икономически ресурси на Западна Европа и внезапното започване на агресията от армии, чийто личен състав беше обхванат от идеите на шовинизма и национал-социализма, на фашисткия вермахт не се удаде да постигне крайните си цели. Една от причините за това беше прогресивният характер на съветската военна наука, отличаваща се с партийност, обективност, творчески подход, динамично развитие, широк фронт на изследвания, бързо внедряване на най-новите постижения във военната практика, смелост и гъвкавост на оперативно-тактическото и стратегическото мислене и голяма дълбочина на научното предвиждане.

Превъзходството на съветското военно изкуство се прояви във неговата висока бойна активност, целеустременост, гъвкавост в избора на формите и способите за водене на бойни действия в съответствие с условията на изменящата се обстановка. Съветската военна стратегия успя да реши проблемите: за разръщане на въоръжените сили едновременно с воденето на стратегическа отбрана в неблагоприятни условия, за решително овладяване на стратегическата инициатива и воденето на крупни контранастъпателни и настъпателни операции до пълния разгром на противника.

Творци в съветското военно изкуство бяха множество съветски пълководци и военачалници в хода на Великата отечествена като: Ан. Антонов, И. Х. Баграмян, А. М. Василевски, Н. Ф. Ватутин, К. А. Вершинин, Н. Н. Воронов, Л. А. Говоров, Г. К. Жуков, И. С. Исаков, И. С. Конев, Н. Г. Кузнецов, Р. Я. Малиновски, К. А. Мерецков, К. С. Москаленко, А. А. Толбухин, И. Д. Черняковски, В. И. Чуйков, Б. М. Шапошников и много други. Големи заслуги в тази област имат и легендарните пълководци: С. М. Будьони, К. Е. Ворошилов, С. И. Тимошенко.

Натрупаният опит от съветските въоръжени сили през войната изисква по-нататъшно изучаване и използване в нови условия за защита на страните от социалистическата общност. Необходимо е обаче да се спазва правилно съчетание на историческия опит от миналата война с проблемите на съвременността. Сега трябва да се отчита новото разпределение на силите, съотношението между тях; недопустимо е да се пренебрегват качествените изменения в средствата за въоръжена борба. Главно внимание трябва да се отдели на разкриване дълбочинните процеси, историческите закономерности, на изучаване факторите, определили хода и резултатите от миналите войни. Чрез установяване на причинната зависимост на военните събития може да се открие логическата приемственост, постъпателността на историческия процес и на тази основа да се развива творчески съвременното военно дело.

Трезво преценявайки поуките от Великата отечествена война, КПСС и съветското правителство днес правят всичко възможно за осигу-

Digitized by Google

ряване мирни условия за съзидателен труд на съветския народ и народите от социалистическата общност, насочват техните усилия към ускорено икономическо и духовно развитие.

Хората от цялото земно кълбо, следейки развитието на сложната международна обстановка, все по-ясно разбират до какъв съдбоносен предел е доведен светът от авантюристичния военнополитически курс на САЩ и НАТО. Те обаче не приемат курса на безропотното мълчание и водят смела борба срещу натрупването на унищожителни оръжия. Техният глас звучи все по-мощно и постепенно се превръща в респектираща материална сила. Тази сила може да наклони везните към мира, да осигури успех на започващите преговори между САЩ и СССР, да не допусне двадесетият век да се превърне в задънена улица за човешкия род. Още през него може да бъде сътворен вечен мир за всички векове. Към това зоват и насочват суровият опит и поуките от Великата отечествена война на Съветския съюз.

ВТОРИЯТ ПЕРИОД НА ОТЕЧЕСТВЕНАТА ВОЙНА НА БЪЛГАРИЯ

полковник ПАВЕЛ ВИТАНОВ

Вторият период на Отечествената война на България започва при значително по-благоприятни обществено-политически условия. На 24 ноември 1944 г. правителството на Отечествения фронт излезе с прокламация към българския народ за продължаване на войната срещу хитлеристка Германия. В нея изрази своето убеждение, че нашата войска, както и досега, ще положи всички усилия, за да „изкове една по-честита съдба на България", и наново повтори политическата цел на участието ни в заключителния етап на войната в Европа. „Нека не забравяме, че в сегашния исторически момент се определя за дълги и дълги години мястото, което нашето отечество ще заеме между свободолюбивите и напредничави народи." Веднага след това Министерският съвет взе решение за образуване на Първа българска армия в състав от пет дивизии с обща численост 100 хиляди души. Назначи за командващ генерал Владимир Стойчев и пом.-командир полковник Щерю Атанасов.

Нашата страна се налага като стабилен партньор в антихитлеристката коалиция. Вътре в страната партията и правителството продължават да възстановяват икономиката. Укрепва и властта на Отечествения фронт. Лозунгът „Всичко за фронта, всичко за победата!" продължава да мобилизира трудещите се в тила и да вдъхновява бойците. В страната кипи масово съревнование. В редица колективи производствените норми се превишават с 20 до 100 процента. Работниците по свой почин поемат обещания да работят на две и три смени. Тази трудова надпревара въодушевява и бойците, мобилизирани в армията.

Подготовката за формирането на Първа българска армия започва от 17 ноември 1944 г. Българското главно командуване предвид на придобития вече опит и нарасналите възможности на страната насити армията с повече моторни коли и бойна техника. Увеличи армията от пет на шест съединения и нейният състав през войната достига над 120 хиляди души. Назначи помощник-командири на почти всички дружини и роти. Съставът на бойните единици се подобри. Съвместно с командуващия Трети украински фронт маршал Толбухин уточни някои организационни въпроси — за района на действие и задачи за изпълнение. Те са напълно в духа на постановленията на Министерския съвет за оперативно подчинение на Българската народна армия на Трети украински фронт и съвместно със съветските и

Digitized by Google

другите съюзнически войски да продължи бойните действия до пълното унищожаване на врага.

След Белградската операция Трети украински фронт започна подготовка за Будапещенската настъпателна операция. Успешно настъпи по Дунавското стратегическо направление. Войските овладяват важни райони и населени места. В началото на декември 1944 г. се наложи част от съветските сили, които настъпваха в Северозападна Югославия в областта Срем, да бъдат прегрупирани на север в помощ на силите, настъпващи по направлението на Будапеща.

На мястото на освободените места — западно от Белград в областта Срем, се отправят Първа българска армия и Първи югославски корпус. На 8 декември главнокомандващият маршал Толбухин пристига лично на командния пункт на генерал Стойчев в Стара Пазова и поставя задачата на армията — да унищожи противника между реките Сава и Драва, да достигне района на град Цараждин (60 км североизточно от Загреб), оттам да се насочи в общо направление към Грац — Унгария.

Първа българска армия бързо се формира и без да чака да се съсредоточат всички съединения в полосата за настъпление, командването организира Сремската настъпателна операция. Трета и Осма пехотна дивизия пристигат западно от Белград и веднага сменяват 68-и съветски корпус и части на Първи югославски армейски корпус и на 22 декември започват настъпление. Боевете се водят на рубежа на р. Драва, Теня, Ласлово, Маркушине, Иваново срещу значителни хитлеристки сили. Осма пехотна дивизия повежда бой за населеното място Оровик, а Трета — за Сотин и Грабово. Атаката се подкрепя от дивизион катюши и ято щурмови самолети на Съветската армия. Противникът, в състав от две сборни дивизии, използвайки насила 200 души местно население, добре се е подготвил. Заел удобни места за отбрана, изградил окопи и траншеи два-три реда в пълен профил, ходове за съобщения, укрития, телени мрежи и мини полета.

Бойците от 3-та и 8-ма пехотна дивизия се бият с ентусиазъм, но силите не им достигат да пробият отбраната. На 25 декември 24-ти пехотен полк във взаимодействие с други подразделения успяват да освободят югославското градче Грабово. Веднага след това са принудени да отбиват контраатака на превъзхождащия ги противник. Щурмовата рота на 29-ти пехотен полк и ротата от 3-та дивизионна щурмова дружина попадат в обкръжение и понасят големи загуби.

В хода на боевете за Сремската настъпателна операция на гара Белград и района му пристигат и 10-та, 12-та, и 16-та пехотна дивизия, но армията получава друга задача и е принудена да спре настъплението. Героизмът и саможертвата на бойците и командирите на двете дивизии са оценени много високо от съветника към Трета пехотна дивизия полковник Херасков: „Офицерите и войниците със своята храброст показаха безпределна преданост и любов към родината си и към братската Червена армия". Армията, макар и с непълен състав, заангажира срещу себе си повече от четири съединения на противника и по такъв начин осигури групирането на войските от южния фланг на Трети украински фронт за действия срещу Будапеща.

В началото на 1945 г. Втори и Трети украински фронт едновременно с успешните бойни действия по разчленяване на обсадената фашистка групировка в района на Будапеща се подготвят за настъпление на запад. Поради това фронтовата линия се подава силно напред, подобно на Курската дъга през лятото на 1943 г. За усилване на южния фланг срещу опитите на хитлеристите за деблокиране на обсадената групировка командването на Трети украински фронт взема необходимите мерки.

Първа българска армия получава задача да се прегрупира в Унгария и най-късно до 20 януари 1945 г. на етапи, по реда на пристигането на дивизиите, да се организира за отбрана на северния бряг на Драва на фронта Болхо — Торянц и да не допусне пробив на противника през Драва на север, за да излезе в тил на главната групировка на фронта. Изнасянето да започне на 31 декември с двойно прехвърляне на Дунав. Първото прехвърляне да стане при Илок и Петроварадин, а второто — при Батина и Мохач.

Партията и правителството след мобилизиране на дивизиите, определени в състава на Първа българска армия да участвуват във втория период на Отечествената война, продължават да полагат усиляя за нейното укрепване. За да се облекчи командването на войските далеч от родината, с указ предоставят на генерал Вл. Стойчев правата на главнокомандващ. Преждат съветското командуване да поеме тиловото осигуряване на армията. Българската работническа партия (комунисти) неутрализира контрареволюционната дейност на някои десни елементи от БЗНС и „Звено", които под влияние на англо-американските империалисти се обявяват против продължаване участието на България във войната. Партията вдигна народа и застави правителството да отмени Постановление № 4 на Министерския съвет, прокарано от Дамян Велчев. С това запази морално-политическото единство на народа във воденето на войната срещу фашистка Германия.

Партията продължава борбата вътре в страната за всестранно осигуряване на армията, организира помощна кампания за подпомагане ранените и семействата на бойците от фронта. Поддържа и укрепва връзките с помощник-командирите и широките войнишки маси. Продължава революционното преустройство на армията и още по-тясното обвързване на партийно-по-

Digitized by Google

литическата работа с непосредственото решаване на задачите от армията.

Към края на 1944 г. държавното и военното ръководство на райха, явно заплашено от устремното настъпление на северното крило на Съветската армия в Източна Прусия, започва усилено да прегрупира по-важни мощности в южната част на страната, в Австрия и Чехия. По такъв начин тази част става център на индустриалната мощ на Германия и има важно икономическо значение за по-нататъшното водене на войната. Поради това Хитлер дава нареждане да се подготви настъпателна операция срещу Втори и Трети украински фронт в района на Унгария.

Войските от Първа българска армия при изключително трудни условия зиме извършват комбинирано пеш и с подвоз 300 км, на два пъти преминават Дунава, проявяват рядък стоицизъм и храброст. Към 20 януари 1945 г. заемат позиция в Южна Унгария — от Етвешкони до устието на Драва, Сигетвар и Истванди. Сменят съветски и югославски единици и организират отбраната с четири съединения в първи ешелон и две във втори, при съседи — отдясно 57-ма съветска армия и отляво Трета югославска армия.

Снемането на нашите войски от Срем и прехвърлянето им в Южна Унгария за укрепване на южния оперативен фланг на Трети украински фронт и участието в Балатонската отбранителна операция от гледище на военното изкуство е образец на практическо координиране усилията между две различни национални армии за ликвидиране на надвисналата опасност от противника.

През пролетта на 1945 г. за реализиране на своя замисъл ликвидиране „чувала" хитлеристкото командуване създава крупна войскова групировка, включваща 8-ма, 6-та хитлеристка, 3-та унгарска армия и 6-та танкова армия, прехвърлена от Западния фронт, с които да нанесе главен удар между езерата Балатон и Валенце. При помощта на 2-ра танкова армия и на групата армии „Е" да нанесе два спомагателни удара на направлението Надканижа, Капошвар, Бая и на направлението Долни Михоляц, Валпово, Мохач. Контранастъплението се предвижда да се проведе под кодовото название „Пролетно събуждане".

Съветското командуване навреме разкрива замисъла на хитлеристите и взе необходимите мерки за организиране на отбраната на фронта, като привлича Първа българска и Трета югославска армия.

В общия замисъл на съветското командуване за Балатонската отбранителна операция на Първа българска армия се възложи отговорната задача да осигурява левия фланг на съветската групировка при Будапеща, а районът от Торянц до устието на Драва се предава на Дванадесети югославски корпус.

Командващият фронта изисква от Първа българска армия да изгради „твърда" и „дълбочинна" отбрана за преграждане направленията Надканижа — Капошвар и Долни Михоляц — Харкан, по които се очаква настъплението на противника.

В 01,20 часа на 6 март хитлеристите започват настъпление при Долни Михоляц и Валпово към Мохач срещу войските от Четвърти български корпус и Дванадесети югославски корпус. Целта им е да отвлекат вниманието на съветското командуване от проектираните действия на главния удар северно и южно от Балатонското езеро, където настъплението започва на шести сутринта.

В Известие на българското главно командуване от 11 март се казва: „Армията на генерал Стойчев от 6 т. м. води тежки отбранителни боеве... Стотици противникови трупове и разбити машини покриват на много места полесражението." Героизмът и саможертвата на войските на Първа българска армия надхвърлят рамките на общоприетото във военното изкуство и се извисяват до подвига на дедите им — българските опълченци в освободителната Руско-турска война (1877—1878 г.) при Шипка. С право боевете при Драва народът нарече „Дравска епопея".

Трети български корпус, който отбранява западния участък на армията, си взаимодействува с 64-ти съветски корпус за отразяване на контраудар по направлението на Надканижа—Капошвар. Като използва значителното си превъзходство в жива сила и бойна техника, противникът прониква към Нагбайом, Яко, Радего и Чурго, където се отбранява 299-а съветска дивизия и застрашава Десета българска дивизия. Съветски поделения провеждат контраудар със 113-а съветска и 12-а българска пехотна дивизия за ликвидиране на вклинилия се противник. Особено активни и успешни бойни действия водят 31-ви силистренски пехотен полк, 44-ти пехотен полк при Кадаркут. Командирът на Трети корпус генерал-майор Т. Тошев прикрива десния фланг на корпуса и като ограничава действията на противника, създава условия за унищожаването му. Боевете се водят съвместно от съветски и български части. Няма откъснатост или разделеност между тях, което е характерно за капиталистическите армии в коалиционните войни. Кореспондентите от в. „Народна войска" пишат, че българските части се чувствуват горди, че воюват рамо до рамо със славната Съветска армия. Над бойното поле се чува общият на съветските и българските войски боен вик „ура". Те настъпват така неудържимо, че противникът е принуден да отстъпи с тежки загуби.

Наблюдавайки боевете на българските войници и най-вече на 31-ви силистренски полк, генерал Кравцов с гордост заявява: „Тридесет и първи полк е мой полк!"

Към 12 март натискът на хитлеристите към Нагбайом, Капошвар, Мохач постепенно намалява. Трети корпус започва боеве за възстановяване целостта на отбраната си, която завършва към 16 март.

Жестоки боеве водят и частите на Четвърти корпус в Дравския участък. Против-

Digitized by Google

никът, използвайки тъмнината, на 6 март форсира река Драва, за да атакува чифлиците Попа и Тормашелек, където действува Трета пехотна дивизия. Българските части се отбраняват упорито. Една след друга следват смели контраатаки. За съдействие на пехотата в боевете при Гордиша, Дравачехи и Тешанфа артилеристите от 64-ти полк заемат позиции северно от Дравапалконя, Дравачехи и Дравасаболч. В този бой се включват в пантеона на безсмъртните много воини от Трета пехотна дивизия.

Боеве се водят още при Гордища, Седен, Тешанфа. В помощ са въведени в боя и резервите 57-и пех. полк. (16 пехотна дивизия) и части от 133-ти съветски корпус. Започват боеве за ограничаване и ликвидиране на противниковото предмостие северно от Долни Михоляц и на 8 март принуждават противника да премине към отбрана. За ликвидиране на противниковото предмостие в боя е въведена 16-а пехотна дивизия, която сменява 3-та пехотна дивизия, понесла много загуби. Тя веднага минава в настъпление към Дравапалконя и към Седен, Дравачехи. На 19 март целостта на отбраната и на 4-ти корпус е възстановена.

В боевете на Дравския участък командирът на Четвърти корпус генерал-майор Стоян Трендафилов и неговият щаб проявиха висока дисциплина, инициатива и бойно напрежение. Заангажирват войските напълно в боевете. Планират и осъществяват няколко контраатаки, с които част от силите на противника са откъснати от реката и унищожени.

Между 14 и 21 март 133-ти съветски корпус и нашата 16-а пехотна дивизия пренесоха усилията си в помощ на Трета югославска армия за ликвидиране на хитлеристкото предмостие при Валпово.

Дравската операция е първата отбранителна операция на Българската народна армия в Отечествената война. Тя завърши с блестящи резултати. С отбраната при Драва Първа българска армия даде ценен принос към бойните действия на Втори и Трети украински фронт за сриване на контранастъплението на хитлеристката група при Балатон, за защита на Австрийските Алпи и Бавария. Успешните действия се дължат преди всичко на героизма и саможертвата на българските войници и офицери, на умелото ръководство на командирите от всички степени; на всестранната помощ на командуването на Трети украински фронт и на сътрудничеството между български и съветски части и съединения в боевете. В дневника на трета дружина от 24-ти пехотен полк за боя за Дравасаболч на 8 март е записано: „Тук вече дойдоха и съветски части, заедно с които се биха нашите войници и с това още повече се свърза великата дружба...“ Трета пехотна дивизия получи похвала от маршал Толбухин.

За повдигане духа на войниците и частите работят помощник-командирите. Вдъхновяват ги и благодарностите на командирите. Маршал Толбухин на 11 март 1945 г. със заповед приканва войските от Първа българска армия „... още 4—5 дни със същата безпримерна устойчивост и упоритост и тази авантюра на противника да бъде сломена“. Генерал Ганев, командир на 16-а пехотна дивизия, призовава личния състав на дивизията на самоотвержена борба срещу хитлеристките пълчища и за съвместни действия със съветските и югославските войски за окончателна победа над врага. Георги Димитров и регентите поздравяват командуването на Първа българска армия с победите при Драва.

Масов и личен героизъм проявяват войниците и офицерите от всички части и съединения на Първа българска армия. Маршал Толбухин високо оценява приноса на армията в сражението при Балатон и на 19 март със специална заповед изказва благодарност на личния състав и особено на 16-а пехотна дивизия и артилерията на армията.

След боевете при Балатон и Драва Първа българска армия провежда Мурската настъпателна операция в рамките на Виенската настъпателна операция на Трети украински фронт. На 25 март тя получава задача от маршал Толбухин с Трети корпус, един дивизион съветски „катюши“ и един противотанков полк да пробие отбраната на противника и да овладее района южно от Надканижа, след което да настъпи по долината на р. Мура. Настъплението започва на 29 март при съседи от север 57-ма съветска и на юг Трета югославска армия. Войските на Трети български корпус във взаимодействие със съветските бойни единици успешно преодоляват укрепваната повече от три месеца и силно отбранявана от хитлеристите позиция „Маргит“. След това преодоляват от движение още две укрепени позиции и на 3 април преминават река Мур, преследвайки противника на запад. В три последователни заповеди от 30 и 31 март и 2 април Съветското върховно командуване отбелязва участието на армията в освобождението на населени места в Унгария, между които Надятад, Чурго и нефтения район на Надканижа. Москва на три пъти салютира победите на Трети украински фронт и Първа българска армия.

На 8 април предните части на Дванадесета пехотна дивизия достигат укрепената позиция между Мур и Драва, източно от Марибор. Тук дивизията се организира за отбрана, а останалите 8-ма, 10-а и 16-а последователно заемат за отбрана по р. Драва с фронт на юг. На 15 април командуването на корпуса прави опит с една сборна дивизия да пробие отбраната на противника, но получава заповед от командуващия армията да премине в отбрана.

Докато Трети корпус води настъпателни боеве, Четвърти съвместно с части от Трета югославска армия отбранява северния бряг на Драва, осигурявайки фланга от юг на настъпващите български и съветски войски. На 12 април преминава река Драва и

Digitized by Google

продължава на запад южно от нея. На 15 април получава заповед да премине към отбрана.

От 15 април до 6 май армията води отбранителни боеве за Велики Ког — Хум и река Лебаня. Провежда Чаковецката отбранителна операция. Противникът извършва настъпателни боеве с малки сили срещу Трети корпус, но без успех, след което започва да се оттегля към Австрия.

3-ти и 4-ти корпус продължават преследването на противника на австрийска територия към Марибор, а малко след това и към Клагенфурт. 12-а пехотна дивизия достига постовете на 8-ма английска армия при Фолкенмаркт — 25 км източно от Клагенфурт, където е установена демаркационната линия с английските войски.

И така Първа българска армия, командувана от генерал Владимир Стойчев, под оперативното ръководство на Трети украински фронт измина победоносно бойния път от Балканите до Алпите и даде своя принос за освобождаване на Югославия, Унгария и Австрия от фашистко робство. Ще помнят и разказват поколенията за нейния чутовен подвиг в боевете край бреговете на река Драва. В боевете в Унгария нанася тежко поражение на повече от пет противникови дивизии. Неговите загуби възлизат на 34 026 убити, ранени и пленени и значително количество оръжие и бойна техника. При преследването в Източна Австрия и Северна Югославия противникът дава 27 584 пленени. От тях 15 300 усташи са предадени на Югославската, а останалите на Съветската армия.

Загубите на Първа българска армия възлизат на 5313 убити и 11 294 ранени и изчезнали.

Борбата на свободолюбивите народи и преди всичко на съветския народ се увенча с победа. На 8 май 1945 г. хитлеристка Германия капитулира. Българският народ посрещна с възторг победата. В нея той виждаше залог за по-нататъшното успешно развитие на нашата родина по пътя на мира, демокрацията и социализма.

С капитулацията на Германия завърши победоносно и Отечествената война на българския народ. Като взе активно участие във войната, България даде своя принос за разгрома на фашистка Германия, 450-хилядната българска армия изпълни възложените й задачи.

В Отечествената война българският народ даде скъпи жертви — 34 958 души убити, ранени или изчезнали. С цената на тези скъпи жертви бяха защитени историческите завоевания на Деветосептемврийската революция.

Участието на България във войната срещу фашистка Германия получи широко обществено признание, особено сред народите на Съветския съюз, Югославия и Унгария. Пред мирната конференция в Париж представителят на Съветския съюз В. Молотов заяви: „Съветската делегация счита за голяма заслуга на България това, че тя завърши бойната подготовка и концентрация на своите войски в един минимален срок, така че само два месеца след като преминаха в настъпление, българските войски, наброяващи дванадесет дивизии, освободиха голяма част от Македония и Гърция, разгромиха в бой осем германски дивизии и оказаха значителна помощ на съветските войски, действуващи на Дунав. Участието на българските войски в настъплението на Съветската армия на Запад спомогна за по-бързото освобождение на Хърватско, Словения, Унгария и Австрия и следователно за окончателната победа на съюзните държави."

Отечествената война имаше за българския народ и голямо политическо значение. С нея страната излезе от международната изолация, в която я бяха поставили монархофашистките правителства, и извоюва правата да се бори за достоен и справедлив мирен договор. Успешното завършване на войната съдействува и за укрепването на обществения и политическия живот вътре в страната, за утвърждаването на победата на Деветосептемврийската социалистическа революция.

Digitized by Google

ТРУДОВАТА ДИСЦИПЛИНА — ПРЕДМЕТ НА ПАРТИЙНА ГРИЖА

ВИКТОР САВИЧ
първи секретар на Партизанския районен комитет на партията на град Минск

Примерът на един завод

Изказването на Николай Ковальов на неотдавнашния пленум на районния комитет на партията беше запомнено с много неща. И не толкова с ораторското изкуство на директора на ремонтно-механичния завод „Белремкомунмаш", колкото с неговия убедителен разказ за работата, която администрацията, партийната и другите обществени организации са провели през последните години за укрепване на трудовата дисциплина.

Комунистите помнеха какъв беше този завод през миналата петилетка. Производствените задачи не се изпълняваха навреме. Както се казва, трудовата и производствената дисциплина куцаха и с двата крака. Поради незадоволителната организация на труда загубите на работно време бяха значителни. И като резултат на това се изостри проблемът за текучеството на работната сила. А всъщност нямаше стабилен, твърд и здрав в морално-психическо отношение колектив. Именно създаването и възпитаването на такъв колектив стана най-важното дело на заводската партийна организация и стопанските ръководители за много години.

Според думите на директора в завода настъпил коренен прелом след внедряването на новата, прогресивна форма на организация на труда — бригадната. Сега тя обхваща 95 процента от работниците на завода — това е най-високият показател в района. Атмосферата на взаимна взискателност и повишена отговорност, създадена в бригадите, помогнала да се измени отношението на хората към възложената работа, да се повиши заинтересоваността на работниците от крайния резултат, да се укрепи редът в производството.

Съвсем друг станал нравственият климат в колектива. Ако член на някоя бригада в завода е отсъствувал самоволно от работа или е извършил антиобществена постъпка, отговорност за това носи целият колектив на бригадата. Такава бригада загубва правото да претендира за достойно място в социалистическото съревнование, колкото и високи да са производствените й показатели. Особени изисквания се предявяват към челните колективи. Така било например по отношение на бригадата за ремонт на електрически машини на Н. Антонов. Дълго време този колектив бил водач в социалистическото съревнование. Но един от неговите членове го подвел — нарушил обществения ред. Разказвайки на участниците в пленума на районния комитет за този случай, Н. Ковальов отбелязва: „Работниците от бригадата помолиха администрацията да им разреши сами да се разберат с провинилия се. Другарският разговор с него подействува по-добре, отколкото административната заповед или внушенията на ръководителите. И ето вече две години към този работник няма никакви претенции, а бригадата отново е сред най-добрите".

Повиши се и отговорността на стопанските ръководители на завода за производството. Комплексът от административни, идеологически и възпитателни мерки, предприети в ремонтно-механичния завод, даде добри резултати: в сравнение с 1976 година броят на нарушенията на трудовата дисциплина в предприятието се на-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

мали 16 пъти. От година на година колективът увеличава обемите на производството, изпълнява успешно и социалистическите обещания. В делата на комунистите и администрацията се отразява в голяма степен и това как цялата наша партийна организация провежда работата за укрепване на трудовата дисциплина, към какво нашият районен комитет насочва първичните партийни организации на промишлените предприятия, строителството, организациите и учрежденията.

Приносът на социолозите

Нашият Партизански район е създаден преди седем години. Той се отнася към индустриалните райони. Въпреки че на територията на района живее само една четиринадесета част от населението на белоруската столица, 17 негови предприятия дават една шеста от промишлената продукция, която се произвежда в Минск. Към най-големите предприятия се отнасят тракторният завод, който произвежда годишно повече от 92 хиляди колесни трактора „Беларус", известни в СССР и над 70 страни в света, моторният и електротехническият завод, заводът за автоматични линии, за зъбни колела, инструменталният завод, млечният комбинат, производственото обединение „Минскпивпром" и други. В района има 10 строителни организации с годишен обем на строително-монтажните работи над 70 милиона рубли, 6 научноизследователски и проектно-конструкторски учреждения. Затова въпросите за повишаването на трудовата дисциплина и рационалното използване на всяка работна минута са твърде актуални за нас.

Икономиката на района има една съществена особеност, с която нашите труженици с право се гордеят. Това са дългогодишните тесни връзки с различни предприятия и организации на братска България. Например колективът на Минския тракторен завод оказа съдействие на Карловския тракторен завод за модернизиране на трактор за обработване на лозя, предаде техническа документация за усвояване и производство в България на колесен универсален окопен трактор от типа „Беларус", заедно с българските организации в рамките на СИВ участвува в създаването на семейство селскостопански трактори с модификации за специални култури и особени производствени зони. Всяка година моторният завод доставя на България много хиляди двигатели, заводът за зъбни колела — резервни части за трактори, електротехническият завод изпрати комплектни трансформаторни подстанции за строящата се в България атомна електроцентрала и различни трансформатори. Жителите на нашия район поддържат тесни контакти и по линия на дружеството за съветско-българска дружба.

Настоящата петилетка (1981—1985 г.) е първата, която нашият район изпълнява като самостоятелно административно образуване. Определяйки основните насоки за икономическо и социално развитие на страната, XXVI конгрес на КПСС обяви курс към всемерна интензификация на производството, към повишаване на неговата ефективност. Партията призова всички свои местни органи и първични партийни организации да търсят резерви за повишаване на производителността на труда, да я направят главен фактор, осигуряващ прираст на обемите на производството.

За нашата районна партийна организация това означава, че наред с техническото превъоръжаване на производството и внедряването на постиженията на науката и техниката е необходимо комунистите и трудовите колективи да се насочат към усъвършенстване на организацията на труда и подобряване на неговите условия, към повишаване на производствената и трудовата дисциплина.

Бюрото на районния комитет реши да проведе с помощта на учените социологични изследвания и анкетиране на работниците в промишлените предприятия. Целта беше да се открият резерви на производството, свързани с вътрешносменните загуби на работно време, да се определят причините и обемите на тези загуби, да се разкрият недостатъците в организацията на труда и производството в предприятията.

Това анкетиране беше осъществено от сътрудници на Белоруския филиал на научноизследователския институт по труда на Държавния комитет на СССР по труда и социалните въпроси. Помагаха им социолозите от промишлените предприятия. Изследването обхвана шест завода на различни министерства: Минския тракторен, електротехническия, завода за зъбни колела, моторния и опитно-механичния завод, „Белремкомунмаш", а също и комбината за хлебни продукти. Бяха анкетирани 4000 работници, от които 2410 души работят в състава на бригади, а 1590 — по индивидуални поръчки. Тази „комбинация" даваше възможност да се получи сравнителен материал за организацията на труда в бригадите и извън тях.

Всеки участник в социологичното изследване отговори на 30 въпроса. Те бяха следните: кои елементи от организацията на труда и в каква степен задоволяват работника, какви недостатъци вижда той в нея и кого смята за виновен за тях, доколко го удовлетворяват условията на труда, каква форма на заплащане на труда предпочита и как се отнася към системата на премиране, какви недостатъци вижда в разпределението на печалбата между членовете на бригадата, доколко ефективна е според него работата за повишаване на квалификацията на работниците и редица други проблеми.

След като обобщиха данните от анкетата, социолозите подготвиха за районния комитет препоръки за премахване на не-

Digitized by Google

достатъците. Ние видяхме, че поради различни нарушения на трудовата дисциплина, поради принудителни престои, повреди на оборудването, несвоевременно осигуряване на заготовки, материали и инструменти фактическите темпове на нарастване на производителността на труда в предприятията на района са с 2 процента по-ниски от възможните. Главна причина за текучеството на кадрите в предприятията на района се оказа неудовлетвореността от работната заплата, жилищно-битовите условия и условията на труда.

Особено ценна информация за размишление за районната партийна организация бяха резултатите от анкетата за действеността на работническите събрания. Мнозинството анкетирани оцени високо тяхната роля за обсъждане на производствено-техническите проблеми и въпросите на организацията на социалистическото съревнование. Но 73,7 процента от анкетираните, работещи в състава на бригади, и 55,7 процента от работниците с индивидуална форма на организация на труда подчертаха, че на събранията не се отделя нужното внимание за обсъждане на въпроси, свързани с укрепването на трудовата дисциплина. Изводът се налага сам: администрацията, партийните и профсъюзните организации на предприятията подценяват ролята и значението на възпитателната работа за подобряване на дисциплината на труда.

Резултатите от социологичните изследвания помогнаха много за подготовката на пленум на районния комитет по въпросите на укрепването на трудовата дисциплина. Но паралелно в това направление работеха всички партийни организации.

Не временна кампания...

На събрание на партийния и стопанския актив, което проведохме през април 1984 година, чух думи, характеризиращи в значителна степен отношението на първичните партийни организации на нашия район към проблема за укрепване на трудовата и производствената дисциплина. „Към решаването на въпросите на социалистическата дисциплина на труда ние подхождаме не като към временна, макар и важна политическа кампания, а като към постоянна, последователна, многостранна и сложна работа“ — каза тогава Василий Давиденко, секретар на партийния комитет на Минския електротехнически завод „В. И. Козлов“.

Която и първична партийна организация да вземем — а в нашия район те са 121, — ще видим, че през настоящата, единадесета петилетка (1981—1985 г.), проблемите за укрепване на трудовата дисциплина са станали съставна част от дейността на всяка една от тях. При това особеността на усилията на първичните партийни организации като политическо ядро на трудовите колективи се състои в това, че те, първо, използват собствени форми за организационно и идеологическо въздействие и, второ, действуват като политически координатори на усилията на стопанските ръководители от всички рангове — от майстора до директора на предприятието, от профсъюзната и комсомолската организация, на органите за народен контрол, другарските съдилища, съветите за възпитателно-профилактична работа и другите обществени организации. Това се прави, за да се постигнат целенасоченост и единодействие на всички равнища.

Общо взето преобладаващото мнозинство наши първични партийни организации последователно и принципно работеха и работят за укрепване на дисциплината на труда, реагират отзивчиво на всички изисквания на партията и на нейните решения. Ноемврийският (1982 г.) и следващите пленуми на ЦК и КПСС, приетото през 1983 година постановление на партията и правителството за по-нататъшно укрепване на трудовата дисциплина и намаляване текучеството на кадрите в народното стопанство им даваха нови импулси. И анализирали постиженията, и разкрили недостатъците, партийните организации поставяха пред трудовите колективи нови, по-отговорни задачи, съвместно с администрацията и обществените организации търсеха най-ефективните пътища за тяхното решаване. И това позволи в района като цяло да се използват много различни форми на дейност за укрепване на трудовата дисциплина.

Да вземем например електротехническия завод „В. И. Козлов“. Неговата партийна организация си постави съвсем нелека цел — всеки труженик в предприятието да се стреми да повишава дисциплината и реда. Тук състоянието на трудовата дисциплина и обществения ред се обсъжда редовно на събрания на партийния и стопанския актив и на цеховите партийни организации. Всяка година се разработва и последователно се изпълнява комплексен план на администрацията и обществените организации за укрепване на трудовата дисциплина и профилактика на правонарушенията. Съответни материали се разработват във всички цехове и отдели, а тяхното реализиране е предмет на обсъждане на събрания на работниците. Партийният комитет редовно разглежда отчети на ръководителите на обществените организации, които се занимават с проблемите на дисциплината на труда, а цеховите партийни организации изслушват на заседания на бюрото отчети на стопанските ръководители за работата, която те провеждат в тази област. Към нарушителите се прилагат различни мерки за дисциплинарно и обществено въздействие. Всеки случай на нарушение става достояние на обществеността. А за подобни неща гласността е добър помощник.

И ето какво дава това. През последните четири години броят на случаите на нарушаване на трудовата дисциплина и обществения ред от страна на работниците

Digitized by Google

на завода се намаляваше всяка година. Самоволните отсъствия от работа станаха по-малко, цифрите на вътрешносменните загуби на работно време „отслабнаха" четири пъти. По-добър стана моралният климат в колектива, който работи стабилно, преизпълнява задачите и системно повишава производителността на труда.

Много внимание отделя на проблемите на социалистическата дисциплина партийната организация на Минския тракторен завод „В. И. Ленин". Партийният комитет на предприятието, който се ползва с правата на районен комитет на партията, да използва разнообразни средства за организационно и идеологическо въздействие.

„Нашите резерви са в здравата дисциплина". Такава „шапка" постави през януари 1983 година многотиражният вестник на завода „Трактор" на отчета за събранието на партийния и стопанския актив, на което бяха обсъдени задачите на колектива в светлината на решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на КПСС (1982 г.). На събранието на актива беше решено да се повиши отговорността на стопанските ръководители за спазване на трудовата дисциплина и намаляване на загубите на работно време. По-късно резултатите от това събрание бяха обсъдени във всички цехови партийни организации.

Но и след това партийният комитет не отслабваше вниманието си към този важен проблем. По-конкретно, през 1984 година партийният комитет изслуша на свое заседание отчети на партийните организации и стопанските ръководители на три цеха за тяхната дейност за укрепване на социалистическата дисциплина на труда, на други два цеха — за работата за намаляване на текучеството на кадрите и създаване на необходимите трудови и битови условия за работниците, на още един — за работата на партийната организация на цеха за повишаване на отговорността на стопанските ръководители за състоянието на възпитателната работа в колектива. По такъв начин беше разгледан като цяло въпросът за задачите на партийните организации и ръководителите на структурните поделения на завода за съкращаване на непроизводителните загуби на работно време. Взетите по него решения са съвсем конкретни. Те дадоха на цеховите партийни организации добър ориентир за засилване на работата за по-нататъшно укрепване на трудовата дисциплина.

Важно значение за укрепване на дисциплината и въвеждане на ред партийният комитет на завода придава на ефективното използване на идеологическите фактори. Например партийната, профсъюзната и комсомолската организация разработиха съвместен план за идейновъзпитателната дейност през 1984—1985г., в който проблемите на дисциплината и обществения ред са застъпени широко. Те се разглеждат в системата на политическото и икономическото образование, в която се занимават около 13 хиляди тракторостроители. На различни аспекти на този проблем бяха посветени 246 лекции, изнесени в цеховете и отделите през двете изминали години. На въпросите за укрепване на дисциплината и реда предоставя своите страници вестник „Трактор" и времето си за предавания — заводското радио. Често по тези въпроси се изказват работниците, които по-добре от другите знаят цената на всяка минута труд, които са най-заинтересовани от неговата добра организация. Нарушителите на дисциплината се осмиват в предаванията „На сатирична радиовълна".

Партийният комитет има несъмнена заслуга и за това, че ролята на ръководните кадри за укрепване на трудовата дисциплина и обществения ред чувствително нарасна. Сега много ръководители на цехове и служби оглавяват съветите за възпитателно-профилактична работа, които са създадени, за да разглеждат нарушенията на дисциплината и да предотвратяват евентуалните нарушения. Освен това стана правило въпросите за укрепване на трудовата дисциплина да се обсъждат периодично на идеологически съвещания, които се провеждат от генералния директор, както и от ръководителите на цеховете и отделите. В резултат на това в много от производствените поделения на завода е създаден такъв морален климат, при който борбата с нарушителите на трудовата дисциплина е естествена потребност в живота на колектива.

За две години в колектива, който наброява около четиристотин души, няма нито едно самоволно отсъствие от работа — такъв е резултатът от съвместните усилия на партийната организация, администрацията и обществените организации на Белоруския научноизследователски геологопроучвателен институт. Изпълнявайки решенията на партийното събрание, състояло се през януари 1983 година, тук повишиха взискателността към ръководните кадри за тяхната лична отговорност при спазването на плановата, изпълнителската и трудовата дисциплина. А след половин година на друго събрание комунистите от института разработиха допълнителни мероприятия, които се реализират настойчиво. Беше решено научните съвети и техните секции да изслушват периодично отчети на завеждащите отдели за състоянието на научно-производствената и възпитателната работа, както и на трудовата дисциплина в колективите на поделенията. Препоръчваше се на партийни събрания и заседания на бюрата да се обсъждат отчети на комунистите-ръководители по същите въпроси.

На свой ред партийните групи се задължаваха да разглеждат периодично на свои събрания въпросите на трудовата дисциплина. Всички тези и много други препоръки на комунистите се реализират успешно, което и осигурява успеха.

Партийните организации използват в своята работа редица нови форми. Към тях се отнасят например създаването на партийни комисии за контрол върху дейността на администрацията за повишаване на трудовата дисциплина, личните събеседвания, които ръководителите на учрежденията провеждат всяка седмица с нарушителите на

Digitized by Google

дисциплината, разработването на правилник за колективна отговорност за нарушаване на трудовата дисциплина и обществения ред и много други. Ние в районния комитет поддържаме с всички средства това търсене, а най-ценните почини правим достояние на всички първични организации.

Пътища за влияние на районния комитет

През настоящата петилетка борбата за укрепване на дисциплината и реда във всички сфери на икономическия и обществения живот е съставна част от социално-икономическата политика на КПСС.

Още първите събрания, посветени на резултатите от XXVI конгрес на партията (1981 г.), показаха, че курсът към интензификация на производството и повишаване на неговата ефективност се подкрепя напълно от комунистите и всички трудещи се от района. Комунистите обърнаха особено внимание върху създаването на творческа обстановка в колективите, повишаване на взискателността към всеки работник и неговата отговорност пред колектива, непримиримостта към всяко нарушение на трудовата дисциплина и създаването на ясна и точна система за стимулиране на добросъвестния труд.

Именно тези въпроси станаха предмет на особена грижа от страна на нашия районен комитет. Още тогава ние проведохме събрание на партийния и стопанския актив на района. На него обсъдихме задачите на партийните организации за укрепване на трудовата дисциплина, повишаване на квалификацията на кадрите и създаване на необходимите условия за високопроизводителен труд. Докладът на районния комитет беше подкрепен с мнението на четири хиляди работници и с препоръките на учените-социолози. Ние поддържахме усилията на челните колективи за съкращаване на загубите на работно време и посочихме недостатъците, допуснати от редица заводи и строителни организации. Тогава акцентирахме върху два въпроса: препоръчахме да се ускори внедряването във всички предприятия на бригадната форма на организация на труда, която дава ефект и върху укрепването на дисциплината, а така също в района редовно да се провежда обществен преглед на използването на работното време, да се излъчват победители и се посочват грешките на изоставащите.

Оттогава няма година, през която въпросите за укрепването на трудовата и производствената дисциплина да не са се разглеждали в една или друга форма на пленуми на районния комитет или на събрания на партийния и стопанския актив. На тях се анализираше положението на нещата в партийните организации и се поставяха задачите за новия период. В изказванията си представителите на челните колективи разказваха за най-добрия опит в работата за укрепване на социалистическата дисциплина на труда.

Ние смятаме, че провежданите редовно обществени прегледи за използването на работното време и по-точно резултатите от прегледа са сигурен канал за влияние на районния комитет. Въз основа на данните, предоставени от специални комисии, които се занимават с това във всяко предприятие, районният комитет на партията и Съветът на народните депутати подготвят за всяко полугодие съвместен документ с подробен анализ за състоянието на нещата. Той се обсъжда на заседание на бюрото на районния комитет и след утвърждаването получава силата на партийно решение. В този документ се посочва кои предприятия и по какви параметри са допуснали изоставане или са влошили показателите за използване на работното време, което позволява на първичните партийни организации да реагират оперативно и да изготвят програма за действие.

Обществените прегледи развиват активността на трудещите се, насочват ги към търсене на вътрешни резерви. Това се вижда от увеличаването броя на предложенията за подобряване използването на работното време, за повишаване на производителността на труда и стабилизиране на трудовите колективи. Ако през 1982 година постъпиха малко повече от 50 такива предложения, то през 1983 година те бяха вече 280.

Няколко пъти в годината ние използваме една ефективна форма на влияние, каквато е обсъждането в районния комитет на дейността на отделни партийни организации за укрепване на трудовата и производствената дисциплина, за повишаване на отговорността на ръководните стопански кадри за това важно дело. Ние се стремим трудовите колективи да бъдат стабилни, да се намали текучеството на кадрите, ръководителите да отговарят за състоянието и укрепването на трудовата дисциплина така, както отговарят за изпълнението на плана.

В района чувствително нарасна броят на предприятията и организациите, в които борбата за изпълнение на плана се обвързва тясно със задачите за укрепване на дисциплината, за създаване на обстановка на другарство и взаимно разбирателство в колективите, на отговорно отношение към труда. За това допринася и широкото внедряване на бригадната форма на организация на труда. Настъпиха положителни промени в укрепването на дисциплината и намаляването на загубите на работно време. През 1983 година общите загуби на работно време в промишлеността бяха наполовина по-малко, отколкото през 1981 година. Това се отрази и върху производствените показатели. Задачите на петилетката се изпълняват успешно.

Digitized by Google

СДРУЖАВАНЕТО — ПЪТ ЗА ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ

Селското стопанство е част от икономическия потенциал на страната и неговото развитие едва ли би могло да се разглежда откъснато и независимо както от промишлеността, така и от равнището на инфраструктурата. Дори и високата степен на индустриализация, на транспортни връзки, училища и т. н. е благоприятна предпоставка за високите темпове на развитие и на този отрасъл. Примери в това отношение има достатъчно: земеделието в Пловдивски, Русенски, Сливенски и други промишлени центрове трайно заема едно от първите места в страната.

Какво е характерно сега? Основната прилика между двата големи клона на нашата икономика е в това, че и селското стопанство все повече се доближава по енерговъоръженост до промишлеността. Разбира се, трудно могат да се сравняват енергетични единици, като се имат предвид автоматизацията и роботизацията, които навлизат в заводите, но налице е общата закономерност — на полето и в цеха да остават все по-малко хора, които се занимават с прост ръчен труд.

От друга страна, променя се машинно-тракторният парк. Вече имаме високопроизводителни зърнокомбайни, машини с електронни устройства, автоматизирани системи в някои животновъдни комплекси. Когато казваме, че сега основните производствени фондове в селското стопанство надхвърлят девет милиарда лева, това веднага поставя проблема как се използват, в ръцете на кого са поверени. Оттук и вторият проблем: не може да се говори повече, че на селското стопанство не достига работна ръка (нима има отрасъл, където тя е излишна), а се налага да се уточни какви кадри и по кое време не достигат.

Общо взето сега не достигат обучени животновъди, хора с траен интерес към професията. Не достигат и механизатори, въпреки че има АПК, където хората чакат да се освободи място; някъде стоят трактори без хора, на други места е въведена изцяло сменна работа. Не достигат най-вече в някои моменти през годината хора за ръчни операции. Този недостиг се пренесе от прибирането на плодовете и зеленчуците в почти всички периоди на отглеждане и прибиране на земеделските култури. Но докато в равнинните райони на Южна България дефицитът е осезаем от пролет до късна есен, то в някои планински райони приключва с прибирането на малините, откъдето излиза и другият проблем — целогодишната заетост.

Много „рецепти“ са давани за създаване на производство, което ще ангажира целогодишно работната ръка. Едва ли обаче може да се създаде такава целогодишна обвързаност единствено на базата на земеделското производство, да се удължат периодите и в планината, как-

Digitized by Google

то в полето, и в северните райони, както в Тракия. Наред с това не бива да се изпуска предвид съвременният подход в организацията на производството — агроекологичният. Той налага (в бъдеще това налагане ще е още по-осезателно) да се съобразяваме с почвеното плодородие не само за да се получи повече продукция, но и за да се опази земята от ерозия, да се използва биологичният щит на сеитбообръщането срещу плевели и неприятели.

Осъзната истина е, че селското стопанство не може и не бива да се разглежда като затворен отрасъл. Имаше период от неговото развитие, когато от селото се извърши масова миграция към промишлените предприятия. Механизацията на селскостопанския труд компенсираше отлива на работна ръка. Но този процес трудно се регулира. Механизацията и миграцията не се движеха с еднакви темпове. Все по-осезаемо се забелязва, че останалите ръчни работи се оказаха без покритие.

Разнообразни са решенията на този проблем от партийните органи в селищните системи. Общото е, че всички се обръщат към промишлеността. Както някои се изразяват, време е работниците да помогнат на селскостопанските труженици. Разбира се, изразът не е съвсем точен. Те помагат и на себе си, и на обществото като цяло.

В последно време това сътрудничество между двата отрасъла се нарича интеграция. Думата е съвсем точна. Именно интеграция е нужна, обединение на силите в името на максималното балансиране на отраслите в народното стопанство.

Партийната постановка за самозадоволяването на селищните системи изиграла голяма роля за повишаване производството и реализацията на хранителни продукти. И това важи не само за типичните земеделски райони. В Габровски окръг например вече не достигат само някои зеленчуци за самозадоволяване, производството на които е предопределено от планинските условия. На практика това означава, че ако делът на селското стопанство е 5—6 процента от общата продукция, която дава окръгът, той е над 80 процента в дела на изхранване на населението, половината от което живее в окръжния град. Подобно е положението и в Кърджалийски и други окръзи, където подходът на комплексното използване на природните дадености, трудовите ресурси и постиженията на научно-техническата революция доведоха до редица нови технологии и непознати за традицията производства. Ясно става, че потреблението ще зависи главно от местните ресурси, от умението да се разкриват нови възможности и това начало става водещо и определящо в стопанската политика. В голяма степен този подход предопределя и начина на ръководство на селското стопанство.

Традиционните форми на работа все по-рядко ще дават възможност за пълноценно използване на резервите, голяма част от които се крият най-вече в асоциирането на определени дейности, еднакво изгодни за всички страни. Именно в този смисъл бяха проведени през последните години редица мероприятия в някои окръзи като пленумите на общинските комитети на партията в Плевен, Велико Търново и др., които потърсиха резервите в мултиплициране на дейностите в териториален аспект. Не случайно водеща се оказва партийно-политическата работа, защото териториално-селищното устройство и социално-икономическото развитие налагат синхрон в темповете; защото пълна отговорност за този сложен комплекс от връзки и взаимозависимости носят партийните ръководства. В този смисъл схващането за задържане на работната ръка в даден отрасъл става анахронизъм, жалбите за подготвени и иззети кадри от един в друг отрасъл няма да помогнат, така както не помагат и редицата административни мерки, целящи да подменят основния — икономическия подход в използването на кадровия потенциал. Какво показват анализите в това направление?

Digitized by Google

В АПК — Габрово има постоянно заети в полевъдството 426 човека — предимно жени над петдесетгодишна възраст, а справките сочат, че са необходими 718. Всички налични трудови ресурси в комплекса изработват около 80 хиляди човекодни, а са необходими над 150 хиляди. Разликата се запълва от помощните бригади. Казваме запълва, тъй като никой не може да каже точно какво произвеждат тези бригади, тъй като трудът е смесен по операции и сезони. Ученици, студенти, работници и други категории осигуряват недостига от седемдесет хиляди човекодни, част от които са пропиляно време поради различни причини. Тук няма защо да се сочат редица организационни неуредици, премного фрапиращи факти са изнесени, търсят се форми за тяхното преодоляване. Но така или иначе, ако се върви по традиционния път, голям ефект няма да се получи, да не говорим за непроизведената промишлена продукция. Дори и да допуснем обратното, тоест, че на село стоят тези седемстотин необходими работници, заети в различни цехове на малки предприятия, то ползата ще бъде от транспорта, защото плановете са си планове и графиците на промишленото предприятие са едни и същи и в селото, и в града.

Ето защо партийното ръководство на окръга решава да се премине към сдружаване на АПК с промишлени предприятия — на първо време за използване на работната сила, а успоредно с това се внедрява и акордната система. За няколко години идват резултатите: в Трявна семейният акорд в угояване на шилета довежда до ликвидирането на загубите от тази дейност; за две години помощта, която дават предприятията на АПК — Габрово, намалява от един милион и двеста хиляди лева на осемстотин хиляди и сега е шестстотин хиляди лева. Сдружаването, което започва като една форма на усъвършенстване на традиционните шефски връзки, с всяка година се усъвършенствува, изпълва се не само със стопанска, но и с икономическа същност. Трудът, който се полага на полето от промишлени работници, става все по-производителен, стимулира се постигането на крайните резултати.

Помощта за селското стопанство не би могла обаче да се изчерпи единствено с осигуряване на работници. Тя трябва да се допълни от подпомагане, образно казано, със „сиво вещество". Да се използват възможностите на инженерната мисъл, на техническото умение; да се направи с редица отпадъчни и подръчни за промишлеността средства оборудване предимно за животновъдството. Тук възможностите са неограничени, а резултатите в много случаи неподозирани. От редица години в практиката се използва доилна установка за овце, произведена в „Оптикоелектрон" — Панагюрище. За резитбата на лозя в АПК — Ресен, която е грижа на Завода за телферни електродвигатели във Велико Търново, ще се използва пневматична ножица, изработена в завода. Със средствата на промишленото предприятие са закупени повдигащи се ремаркета, които облекчават беритбата. Когато се свърже всичко това в една заинтересованост и отговорност на заводското ръководство, може да се разбере защо едни и същи 890 декара лозя в миналото са били обирани за 30 дни, а сега за 15—16 от същите промишлени работници-бригадири. В Министерството на машиностроенето имат определено разбиране по този въпрос: „...да се помага, за да се произведе повече и по-ефективно, а не да се изпращат само хора". В това направление са грижите предприятието за угояване във В. Търново да се насити с автоматизация, така че за три хиляди животни да се грижат само петнадесет човека. Ще се изградят в някои „агроцехове" малки предприятия на хранителната промишленост, проектите за които се вземат от най-напредналите страни. В комбината „Точно машиностроене" в Габрово предстои да се откажат постепенно от услугите на МТС, защото средствата, които заделят за агроцеха в гр. Смирненски, ще бъдат вложени в съвременна високопроизводителна техника. При тази форма на сдружаване или на предаване цели села и АПК към мощни комбинати и заводи те вече са жизнено заинтересовани да подменят с механизация бригадирския труд на своите работници, да намаляват и ликвидират в бъдеще отлъчването на работника от машината в цеха.

Digitized by Google

Необходимостта да помагат на селското стопанство накара заводите първи да поставят въпроса за измеримостта на труда, за организираното му влагане, в последна сметка за ефективността както за селското стопанство, така и за промишлеността, където трябва престоите да са минимални. Помощните стопанства, които прераснаха в агроцехове, имат своето отражение върху социалната програма на заводите; сега често пъти в столовете се чува, че има по-богато меню, защото продуктите идват от нашето стопанство. Едновременно с това следва ли да се смята, че тези агроцехове ще се развиват дотолкова, доколкото някои звена на селското стопанство да излязат от трудното положение, а столовете да получат повече продукция. Може би такава настройка имат там, където разсъждават: „Агроцехът ще произвежда продукти за самозадоволяването, а продукцията, която е в повече, ще се продава на изкупвателните организации". И се сочат аргументи, че тези села и тъй и тъй са губили, какво ще искаме повече от тях при новата организация. Разбира се, ако се задоволяваме с постигнатото от вчера и вчерашните критерии, има известно право, но ако се прецени производството през призмата на биологичния потенциал, тогава става ясно, че възможностите на обявените понякога за непригодни земи са много по-големи, но за да се реализират, са необходими съвременни технологии. Ще посочим за пример само системата „Кроп" за подобряване на ливадите, която осигурява в планинските райони по 700 кг сено и по такъв начин прави планинския декар равностоен на декара в равнината.

Много проблеми се появяват и по отношение на разбиранията за създаването и задържането на кадровия потенциал в даден район. Сега все повече въпросът се поставя и така: „От какво разстояние ще возим работници, кой ще осигурява транспорт и гориво?" И това има своето основание не само в прекомерните разходи, но и в психическата нагласа на хората, които биха желали да работят в своя район, да ползват благата на труда си под някаква форма и главно по линията на самозадоволяването и т. н. Ето защо проблемът не бива да се подминава. На някои места го решават чрез създаване на малки предприятия в населените места, откъдето ще могат да ползват работната ръка и главно квалифицирани работници за отделните кампании. На други места считат, че е по-изгодно през зимата свободните работници, главно механизатори, да отиват по договор на работа в близките промишлени предприятия. Разбира се, и двата подхода имат своето място, не бива да се смесват, защото условията са различни. На първо място, в интензивните райони на Южна България почти няма мъртъв сезон, успоредно с това в планинските и зърнопроизводителните райони има по-големи периоди на полско затишие.

Трябва да се посочат редица примери, за да се видят възможностите, които предоставя интеграцията, възможностите на субективния фактор. Така например от две години големите стопански комбинати в Ботевград са изградили свои агроцехове в някои селища: Радотина, Рашково, Липница и др. Общинският партиен комитет насочи комбинатските ръководства да приложат комплексен подход, като не изчерпват помощта си с едностранчиви, макар и ефективни на пръв поглед, мероприятия. Така наред със средствата за подобрение на животновъдната база комбинатите се насочиха и към разкриването на цеховете. Стопанският химически комбинат изгради единни бригади в селата Липница и Елов дол — селско стопанство и промишлен цех. Бригадите са на собствена банкова сметка, а различните дейности са поставени на вътрешностопанска сметка. Сега вече има средства и за благоустрояване на селищата, комбинатът откри със собствен автобус линия, с други думи, създаде се социална среда за съвременен труд и бит. През миналата година в Липница са се завърнали да живеят 40 човека, а това означава възможност за използването им във върховите моменти в селското стопанство и едновременно с това облекчаване на жилищния фонд на центъра на селищната система.

Актуално става и едно ново явление. Докато все още се смята, че промишленият работник общо взето е по-високо квалифициран от сел-

Digitized by Google

скостопанския, механизаторът на село в редица случаи вече работи с техника, по-сложна от тази в някои заводи; притежава биологични знания, принуден е в много случаи да взема сам решение по време на работа и т. н. Това подсказва, че за тази категория работници по-сполучливият начин ще бъде те да бъдат на основна работа в АПК, а само ако се наложи, да им се осигурява работа в други предприятия.

Проблемът за работна ръка днес изисква хората да стигнат за всичко, защото вече не може да разчита на свой трудов потенциал както заводът, така и селското стопанство (нека допълним, че голяма част от транспортните работници у нас са обучени и работили в АПК). Вече беше споменато за неефективността на традиционната форма на бригадирския труд — необвързан с резултата, даден като подаяние в труден момент. Все по-ясно става, че и за полето е необходим дисциплиниран, качествен, висококвалифициран труд. А това налага да се търсят подходящи форми. Новите наредби за прилагането на акордно-премиалната система в селското стопанство дават достатъчно широка организационна и икономическа основа, за да се използва трудът на различните категории граждани независимо дали това ще стане чрез стопанската организация и учреждение, или чрез семействата. Ще посочим, че и в този случай главното, основното е в структурата на производство, развитието на другите отрасли, производствените традиции.

Главната форма например в Ловешки окръг за прибирането на планинското сено е даването на ливадите на акорд на отделните заводи. Аграрно-промишлените комплекси дават на заводите високопроизводителни планински косачки и определят добива, който ще се получи. Плаща се за прибрано качествено сено, а не за излизане на работа, както става понякога. Широкоизвестен е семейният акорд в отглеждането на трудоемки култури, който стана основен в условията на НПСК „Г. Димитров" в Пловдив и беше препоръчан от окръжния комитет на партията за проучване и внедряване в останалите комплекси на Пловдивски окръг. В АПК — Берковица цялото ягодово производство от няколко години е поставено изцяло на семеен акорд и добивите стигат над един тон от декар. Комплексът, за да не нарушава производствената дисциплина в промишлените предприятия, дава на всеки завод и учреждение определен лимит от трудоемки култури, а ръководството заедно с профкомитета набира желаещи за работа по този начин. След това се сключват договори съобразно представените списъци, като по такъв начин се получава двойна оценка на акорданта: от предприятието — дали ще може да осъвмести новите си ангажименти с преките задачи, и от АПК — възможностите му на селскостопански работник.

Сключването на договори за работа на акорд е най-добре решено засега при производството, където отделното семейство или група провеждат целия цикъл от мероприятия и заплащането им е свързано с крайния продукт. Едновременно с този начин не бива да се подминава и акордът по отделните технологични операции, който ще става все по-актуален с навлизането на техниката във всички производства. Тогава ръчният труд ще има спомагателен характер, но без него често пъти реколтата ще бъде застрашена, ето защо качеството му е от изключително значение. Това се проявява сега при разреждането на захарното цвекло, при напояването и др. Така например в АПК — гр. Кермен не търсят бригадирска помощ при поливането на царевицата. От няколко години АПК сключва договори с постоянни поливачески групи (част от хората идват от Сливен), които получават натурални премии за надпланово производство. За надпланов добив при захарното цвекло в редица АПК на Великотърновски окръг дават на акордантите, независимо от това в кой сектор работят, сухи цвеклови резанки и така нататък.

Digitized by Google

Разбира се, акордът е един добър начин за привличането на повече хора в селското стопанство, но той следва да се прилага организирано, да не се допуска чрез акордните разценки да изтичат неоправдани средства, по-високото производство да носи повече средства за фондовете на АПК, защото само на базата на силни обществени производствени единици ще може да се защити социално-икономическото развитие на селищните системи и окръзите.

Понякога бригадите за селското стопанство се оценяват само от икономическия им ефект и се правят изводите, че заработката е слаба.

Разбира се, тази страна на въпроса не бива и не може да се пренебрегва. Служителите и работниците, които не са на всекидневните си работни места, би трябвало да допринесат и в селското стопанство еквивалентна обществена полза. В тази връзка би могло да се направят редица разсъждения.

Всеки служител, работник има определени задължения, които са точно регламентирани от редица правилници, функционални характеристики, нормирани са съобразно изискванията на производствения процес, организацията на труда и т. н. Проблемът е откъде се взема и как се отчита необходимото обществено работно време, което се заделя за бригадите в селското стопанство. Има ли в промишлените предприятия такъв излишък или да го наречем допълнителен резерв от работно време. Ако се отговори положително на този въпрос, означава да признаем, че нормирането на труда и организацията на производството не са научнообосновани. Или резервите, които покриват това обществено необходимо работно време, което се отклонява за селското стопанство, са фиктивни и са за сметка на икономическия растеж.

Разсъжденията се отнасят за случаите, когато така нареченият бригадирски труд за селското стопанство е в работно време. Но широка е практиката, особено при служителите, той да се извършва в почивните дни. В този случай опираме до редица социални проблеми.

Тези негативни страни на бригадите в помощ на селското стопанство в последните години доведоха до преосмисляне на този вид труд. Усилено се търсят пътища за по-ефективна взаимопомощ между тези два основни отрасъла на народното стопанство. Полезното е, че те се свързват с различието в местните условия, които не позволяват тяхното пълно универсализиране. За това, разбира се, помагат и новият икономически подход, и неговият механизъм, който развързва ръцете за поляма гъвкавост съобразно местните условия, за отчитане на икономическата изгода и обществената полза.

Своето място намери и акордната система. Ще се спрем на тази й страна, която стимулира развитието на научно-техническия прогрес в селското стопанство. За пример ще посочим отново Електротелферния завод във Велико Търново. След като колективът на предприятието е поел определеното количество декари лозя, той поема изцяло само ръчния труд. Оказва се, че като се намали този труд, печалбата отива във фонда на предприятието. Инженерната и техническата мисъл на специалистите веднага е впрегната за механизиране на ръчните операции. Техническите задания в тази насока се включват в плана на предприятието. А възможностите на завода са големи — техническа база, специалисти от най-различни области, връзки с научните институти и звена... Изводът е, че интеграцията между промишлеността и селското стопанство съдействува и за издигане на научно-техническата въоръженост, за модернизиране на земеделието.

В селищните системи трудно се решава проблемът за плановото регулиране на помощта на предприятията към селското стопанство. Все още тази помощ понякога е за сметка на производството. Много ръководители стигат до извода, че насрещният план би трябвало да

Digitized by Google

включва и селскостопанския труд, като се търсят допълнителни резерви за изпълнение на производствената програма. Това с особена острота се отнася за малките предприятия и цеховете по селата. Те изиграха положителната роля за задържане на миграцията. Но ако тяхната производствена програма не се съобрази с труда в селското стопанство, трудно работниците ще отделят време за работа на полето. Разбира се, тези въпроси не могат да се решат напълно в рамките на селищната система. За да може да се варира по-осезаемо с труда на работниците, то би трябвало това да се предвиди още в народностопанските баланси.

При новите форми на интегриране предприятието и работниците са заинтересовани трудът в селското стопанство да бъде максимално ефективен. Работникът има изгода да изпълнява и преизпълнява и селскостопанската си норма. Но той се сблъсква с проблема квалификация. Например, за да участвува в резитбата на лозята, той трябва да има определени познания. В случая некомпетентността му ще се отрази върху добива и качеството, а оттам — на неговото възнаграждение и социалния фонд на предприятието. Пътят е един — да се овладеят знания за допълнителната професия съобразно труда в селското стопанство. Това вече е осъществено в много заводи в страната, където се организират курсове с практически и теоретически занятия.

Положително се отразява на дисциплината трудът в селското стопанство, когато неговата организация се съобразява с бригадите от нов тип. Задълженията за този вид труд на много места се записват в правилника на бригадата, което позволява да се санкционират и стимулират работниците. Партийните организации също изискват от комунистите добросъвестно и ефективно да се включват при изпълнение на акордните задължения на предприятието към съответно селскостопанско предприятие.

Стилът и методите на работа на партийните органи и организации са повлияни от интеграционните процеси между промишлеността и селското стопанство. Повишава се тяхната отговорност за избиране на най-сполучливите варианти при решението на възникналите сложни икономически и социални въпроси.

Изменя се и съдържанието на партийния контрол. С придаването на някои села към големите комбинати, какъвто е опитът в Ботевградската селищна система, общинският партиен комитет се интересува не само как предприятието изпълнява промишления си план, но и как се ръководи новата селскостопанска дейност. Едно от своите заседания комитетът провежда в село Липница, което е придадено към Стопанския химически комбинат в Ботевград. На заседанието докладват директорът на завода и местното ръководство. Решават се въпроси от цялостното развитие на селището — икономически, благоустройствени, инфраструктура... Ръководството на комбината не отговаря само за производството на селскостопанската продукция, а и за формиране на цялостния облик на селото. Тука интеграцията е в по-големи размери и се опира до проблеми, които не се вместват в границите на съществуващите в страната нормативни документи. Близкото наблюдение и ръководството на тези сложни процеси помагат на общинския партиен комитет правилно да ги изяснява и да намира точните пътища за тяхното решаване. Тези, които са извън неговите права и възможности, се отправят към горестоящите партийни органи. Там те се насочват не само като искане, но и като предложения, които са резултат от непосредственото наблюдение на практиката.

В много случаи успехът зависи от стила и методите на работа на партийния комитет. В Габровски окръг ни посочиха пример за два комитета, на територията на които са разкрити агроцехове с почти еднакви условия. Въпреки това икономическите и социалните успехи на пред-

Digitized by Google

приятията съществено се различават. Деловитостта, стилът и организационната култура на апарат са си казали думата. А може би неуспехите се дължат на занижения партиен контрол. Правилно постъпват тези партийни органи, които водят на всекидневен отчет новите форми на интеграционните процеси. В общинския партиен комитет във Велико Търново вземат становището на всички членове на комитета, за да подготвят проекторешението за пленарното заседание.

Трудно е да се даде готова рецепта за най-правилния път, за най-верния подход. Направените разсъждения и разказаният опит са частица от големия обобщителен процес и практическата работа на партийните и стопанските организации и звена. Сдружаването като форма на социалистическа интеграция се извършва в един момент, когато партията поставя властно въпроса за качествени изменения във всяка дейност. Те настъпват там, където има готовност на субективния фактор за революционни промени, за излизане от кръга на стереотипните решения, за даване простор на инициативните и дръзновените. Работата на партийните комитети и организации по места показва актуалността на Лениновото указание и днес: „Единството в коренното, в основното, в същественото не се нарушава, а се осигурява чрез многообразието в подробностите в местните особености, в начините на подхода към работата". И оттук произлиза важността на проблема за подхода, за виждането, за перспективата, необходима за всяка стопанска и особено политическа дейност.

Петко СТАМОВ
Иван МИЧЕВ

НОВИ ФОРМИ НА АГРАРНО-ПРОМИШЛЕНА ИНТЕГРАЦИЯ

Дванадесетият конгрес на БКП прие, че при усъвършенстване на управлението на народното стопанство е необходимо да се разшири сферата на приложение и да се подобри механизмът на доброволно асоциране на стопанските организации. Практическото изпълнение на тази задача в областта на селското стопанство започна да се осъществява във връзка с реализирането на системата за самозадоволяване и развитие на селищните системи от граничните райони и Странджанско-Сакарския край. Изградени са общо 58 сдружения между селскостопански организации и стопански организации, предприятия и учреждения от другите отрасли на народното стопанство. Целта е да бъдат създадени условия за най-ефективно използване на земята, материалните, финансовите и трудовите ресурси на членовете и на тази основа да се увеличава производството на селскостопанска продукция в прясно и преработено състояние и се повишава ефективността на селското стопанство.

Изградените сдружения биха могли да бъдат групирани в няколко форми.

Сдруженията за координация и сътрудничество имат за цел члено-

Digitized by Google

вете им дългосрочно да координират своята дейност в области от общ интерес и да си сътрудничат трайно при изпълнение на задачите във връзка със самозадоволяване на населението със селскостопански продукти и услуги; използване на трудовите ресурси във върховите моменти по прибиране на реколтата и през периодите, когато не може да се осигури пълна заетост на работещите в селското стопанство; развитието на личното и помощното стопанство и други.

Най-разпространени са сдруженията за извършване на съвместна стопанска дейност. Техните членове се сдружават за изграждане на зеленчукови и овощни градини, животновъдни ферми, помощни стопанства, усвояване и използване на изоставени и нископродуктивни земи, организиране на магазинна мрежа и др. Наред с това при тази форма на сдружаване се извършват координация и сътрудничество на дейността по използване на работната сила, развитието на личното стопанство и др.

Образувани са 3 дружества за извършване на стопанска дейност от общ интерес на членовете — производство, преработка и търговия на селскостопански суровини. Стопанските дружества имат обособено имущество.

Сдруженията се изграждат на доброволни начала и на икономическа основа. Членовете запазват своята организационна обособеност и икономическа самостоятелност. Предметът на сдружаването, правата и задълженията на членовете се определят с учредителния договор (устав).

Какви положителни изменения настъпват?

На основата на принципно нова териториална координация и интеграция на селското стопанство с промишлеността, строителството, търговията и др. се създават условия за най-пълно използване на работната сила и особено в периодите с високо трудово напрежение. Под формата на вложен допълнителен обществен труд практически в производството на селскостопанска продукция може да участвува цялото население от селищните системи.

Взаимната заинтересованост на сдружените организации създава големи възможности за развитие на материално-техническата база в селското стопанство. Големият технически потенциал, с който разполагат промишлените, строителните и др. предприятия, успешно може да бъде въвлечен при внедряването на техническия прогрес в селското стопанство. Инвестирането на средства за разширяване на материално-техническата база е друго направление, чрез което сдружените организации могат да участвуват в селскостопанското производство.

Там, където сдружените организации са успели по-добре да използват земята, материалните, финансовите и трудовите ресурси, са постигнати и по-добри резултати в селскостопанското производство — увеличена е продукцията, повишена е ефективността. На тази основа по-добре са задоволени потребностите на селищните системи с хранителни продукти. По-добре са обезпечени трудовите колективи на предприятията и техните домакинства с пресни плодове, зеленчуци и други.

Все още обаче не навсякъде са постигнати желаните резултати от сдружаването на АПК с други стопански организации, предприятия, учреждения. Практиката показа, че най-действени са онези сдружения, които осъществяват повече стопански функции, свързани с изпълнението на възложените на техните членове държавни планови задачи. Сдруженията без стопанска дейност се превръщат в непълноценни териториални или отраслови органи за управление, с което се усложнява управлението и се намалява неговата ефективност. Целесъобразно е различните форми на сдружаване да се развиват, като се изпълват със стопански функции.

На много места сдруженията не са активната страна за координация на усилията и ресурсите на влизащите в тях стопански организации.

Digitized by Google

Неправилно е разбирането, че сдруженията трябва да се ръководят от висшестояща организация, например ОАПС, НАПС или други министерства и ведомства. Сдружението трябва да получава задачите си от своите членове и да се отчита пред тях. Ако се осъществи този замисъл, тогава сдруженията ще бъдат търсена форма за подпомагане на членовете при изпълнението на възложените им държавни планови задачи и решаването на други проблеми, свързани със самозадоволяването със селскостопански продукти.

Непълно се прилага икономическият подход в управлението на сдруженията. Има случаи, когато някои от техните членове поемат само задължения, без да участвуват в резултата от сдружаването. Това води до отчуждаване и понижава тяхната активност в дейността на сдружението. На други места членовете се въздържат при създаването на целеви парични фондове за финансиране на общи мероприятия, поради което на практика сдруженията не могат да провеждат действени мероприятия за увеличаване на селскостопанското производство.

Сдружаването на АПК с промишлените и други организации и предприятия на територията на селищната система е специфична форма на аграрно-промишлена интеграция. Тя трябва да се развива и усъвършенствува така, че да се получи най-пълно използване на земята, материалните, финансовите и трудовите ресурси в селищните системи за увеличаване на селскостопанското производство и пълно реализиране на системата за самозадоволяване.

Все по-широко приложение намира и една друга форма на аграрно-промишлена интеграция — предаване на земи — бригади, участъци или цели АПК, към крупни промишлени предприятия. В тези случаи се изграждат единни структури, при които водещо значение има промишлената дейност. Селскостопанското производство се преструктурира с оглед по-пълно да задоволява промишлеността със суровини (когато интеграцията е на принцип суровина — краен продукт) и трудовите колективи със селскостопански продукти, При тази форма се създават още по-добри условия за бързото развитие и разширяване на материално-техническата база и най-ефективното използване на трудовите ресурси съобразно задачите, които имат да изпълняват промишлеността и селското стопанство.

И при тази форма има нерешени въпроси, които са свързани главно с технологическото ръководство на селското стопанство, внедряването на най-новите постижения на научния и техническия прогрес, снабдяването със семена, торове, препарати и др. Правилно решение на тези въпроси може да бъде намерено, ако окръжните аграрно-промишлени съюзи осъществяват отрасловото ръководство и по отношение на селското стопанство, предадено към промишлеността.

Резултатите от новите форми на аграрно-промишлена интеграция трябва да бъдат внимателно анализирани с оглед да бъдат създавани условия за тяхното по-нататъшно усъвършенствуване.

Николай НИКОЛОВ
главен директор в ЦС на НАПС

Digitized by Google

АГРОЦЕХЪТ В ЖИВОТА НА КОМБИНАТА

Агроцехът е нова организационна форма, съобразена със специфичните особености на балканския район. Тя се породи от необходимостта за увеличаване на земеделското производство, като се сляха в един стопански организъм селскостопанският участък с център квартал „Христо Смирненски" и машиностроителният комбинат „Точно машиностроене". Така един планински район с 9500 дка стопанисвана земя и над 20 населени места стана агроцех на комбината.

От пръв поглед удивява съчетанието на две такива разнородни дейности в едно цяло. Наистина като първи опит в окръга можем да кажем, че решението е смело, но в същия момент вече две години след неговото вземане се потвърждава, че то е и правилно. Специфичните условия наложиха конкретни мерки и решения на проблемите.

Поставената голяма и отговорна задача пред двата колектива изискваше да се формира сериозно отношение, на първо място във всички ръководни кадри, в първичните партийни организации, в профсъюзните организации, в комсомолските дружества, в целия колектив.

Това бе важна политическа задача, затова се осъществяваше под непосредственото ръководство на партийния комитет, в хода на изпълнение на селскостопанските задачи. Постоянно се наблюдаваха организацията, обемът и качеството на работа на промишлените работници; анализираха се ежедневно и ежеседмично допуснатите грешки, недостатъците, неправилният подход. Налагаше се целево да се организират оперативки със секретарите на първичните партийни организации на различни обекти в агроцеха, там, където бе трудно, където имаше напрежение, проблеми и бяха необходими водещата позиция и личният пример на комунистите. Накратко казано, работата в агроцеха бе взета на близък отчет от партийното ръководство на комбината. Това безспорно даваше отражение в работата на стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства по места в производствените цехове, отдели и звена.

Партийният комитет призоваваше ръководителите и специалистите да се срещнат с трудовите колективи; да съобщят своите бележки по работата на промишлените работници, изпратени да работят в селското стопанство, и да приемат критични бележки за пропуски, допуснати от тяхна страна по създаване на нормални условия за изпълнение на трудовите норми. Заедно с това партийният комитет сполучливо използваше радиопредаванията за разобличаване на негативните прояви, за поощряване на съвместно и качествено работилите в различните дейности на агроцеха. Положителна роля изиграха и бързо организираните фототабла. Бързо организирано следва да се разбира така: ако днес хората са работили в агроцеха, утре, като идват на работа в заводите, вече се виждат на таблото как са изглеждали като селскостопански работници. Редовно ръководителите на агроцеха запознаваха партийния актив с проблемите и конкретните задачи, които предстоят следващата седмица. Тук партийните секретари добиваха информация за резултатите от работата на трудовите колективи или техните представители.

Агроцехът е утвърден като самостоятелна производствена единица в системата на комбината със сметка в БНБ, но без юридическа самостоятелност. По този начин ръководството има възможност да управлява производствения процес и да носи съответна отговорност. Когато се разгледат тримесечните анализи, винаги присъствува представител от ръководството на комбината, а на годишните отчети и

Digitized by Google

на годишното отчетно-изборно събрание на първичната организация вече втора година присъствува и главният директор на комбината.

Ползването на мощния лост на партийна оценка на кадрите и специалистите в агроцеха според изискванията и утвърдената номенклатура засили авторитета на първичната организация и нейното бюро, засили партийното влияние, повиши критериите, нарасна дисциплината. Заедно с това комбинатският комитет отдели специално внимание и грижи за издигане боеспособността на първичната, за подобряване стила и метода на работа на бюрото, за издигане равнището на партийните събрания, за правилно и вярно избиране на актуалните проблеми, които да се поставят на вниманието на комунистите. Сигурната и устойчива ежеседмична връзка на партийния секретар от агроцеха с другите секретари и партийния комитет на оперативните съвещания поддържа будно чувството за отговорността, че тази задача няма временен характер, а е сериозна и постоянна. Това доведе до разбирането, че агроцехът е наш, на колектива, на машиностроителния комбинат „Точно машиностроене", и че когато отидем на работа в него, следва да работим така отговорно, както когато сме на своето работно място.

Това убеждение е свързано тясно с принципите на вътрешностопанската сметка. Сега отиването на работа в агроцеха не е просто отбиване на ред в помощ на селското стопанство, а пълноценен работен ден, който се отчита в завода. Ако съответният работник изпълни нормата си под 80 процента, той получава колкото е заработил на полето, ако я изпълни, получава заработката си от завода (която във всички случаи е по-висока). При това положение, когато изпратеният от промишлената бригада на работа в агроцеха се връща с отчет за извършеното и то е по-малко от необходимото, той получава обществения упрек, социалния контрол на бригадата, защото малко е заработил и на следващия ден ще трябва да се отделят нови работници за полето. Бригадата, естествено, не е съгласна, защото трудът на всеки трябва да носи печалба за комбината и колектива. Създаденият ред на последователно участие в агроцеха поставя всеки работник в позицията да защитава себе си с труд и да изисква от останалите.

Този социален контрол е мощен стимулатор и регулатор на отношенията в посока за съвестен и качествен труд. Хората от селата сега споделят: „Тези бригадири не са като предишните, работят като на свое..." Доволен е и ръководителят на агроцеха Иван Сергев: „На човек да му е приятно, когато идват хората с тревога и загриженост да правят предложения, да споделят идеи. Чувствувам ги, че имат желание за личен принос."

Животът в тази първична организация се променя. В нея има неудовлетвореност. Партийната секретарка Генка Спасова казва: „Сега има стремеж за първенство, за нарастване на критериите. Да се доближим до динамиката и борбеността в комбината, да не го излагаме. А работниците, които идват на работа в агроцеха, са осъзнали, че стопанството е наше, на комбината, идват да си свършат работата в агроцеха. При нас се събраха и младежи, вече имаме и комсомолско дружество. Оценките на кадрите, които сме приели, отчетите, направени в партийната организация, оказаха голямо влияние. Резултатите и атмосферата, която се създаде, ме карат да мисля, че тази форма е верен път, по който трябва да се върви."

От година на година загубите намаляват, в селата се задържат хора, младежи поемат професията на механизатори. По-лесно се изпълнява и социалната програма в комбината, а всичко това ни подсказва, че двегодишният път е извървян в правилна посока.

инж. Илия ГЪРДЕВ

секретар на партийния комитет — комбинат „Точно машиностроене".

Digitized by Google

ЗА ПОСЛЕДОВАТЕЛНО ПРИЛАГАНЕ НА КАЧЕСТВЕНИТЕ КРИТЕРИИ И КОМПЛЕКСНИЯ ПОДХОД

Това е темата, която се обсъди на регионално съвещание в Сливен през февруари тази година.

Откри и ръководи съвещанието първият секретар на окръжния комитет на партията Величко Петров. Секретарката на окръжния комитет на партията Талимка Йорданова изнесе доклад „За последователно прилагане на качествените критерии и комплексния подход в идеологическата работа и предстоящите задачи".

Идеологическите кадри от позициите на най-новите партийни изисквания обсъдиха теоретически и практически този проблем. Направиха извода, че приложението на комплексния подход има видими измерения в идеологическия живот на окръга; подобрило се е планирането на идейновъзпитателната работа; на високо равнище се е издигнало единодействието между стопанските и обществените органи и организации; нараснала е ефективността на идеологическата дейност в трудовите колективи. Приложението на комплексния подход успешно се насочва към идеологическото осигуряване на социално-икономическата политика на партията и към формиране на нови качества у социалистическата личност.

Но погледът беше обърнат напред. Участниците в съвещанието очертаха главните задачи: утвърждаване на научен подход в организацията и управлението на идеологическата работа, усъвършенстване на възпитателната дейност на първичните партийни организации, преминаване от комплексно поставяне към комплексно решаване на идеологическите задачи, подобряване на съвместната работа на партийните, стопанските и обществените организации за идеологическото осигуряване на научно-техническия прогрес и високо качество навсякъде и във всичко.

●

Обсъждаха се всички направления на приложението на изискванията за комплексност в идеологическата и възпитателната работа на окръжната партийна организация. Ще се спрем на две от тях.

Digitized by Google

Идеологическото осигуряване на задачите, произтичащи от социално-икономическата политика на партията.

На първо място това са **засилващите се процеси на научно-техническата революция** у нас, необходимостта от бързо приложение на постиженията на научно-техническия прогрес. Идеологическата работа ще реализира своята отговорност, като преди всичко увеличава приноса си за разработване и реализиране на конкретните задачи за развитие **на научно-техническия прогрес във всеки трудов колектив.** Това за окръжната партийна организация означава да изведе напред идеологическата работа с инженерно-внедрителските кадри и колективите на научноизследователските институти и развойни бази. Окръжният комитет на партията е утвърдил програма за засилване идеологическата работа сред научно-техническата интелигенция, в която се разработват проблемите за развитие на младите инженерни кадри, за моралното стимулиране и издигане обществения престиж на проектантите, конструкторите, изобретателите, рационализаторите и внедрителите във всички сфери на трудовата дейност, за обграждане с уважение талантливите специалисти, за създаване благоприятна атмосфера за тяхното развитие и изява, за възпитаване вкус и интерес към науката и съвременното научно знание.

Без това не е възможно да се изгради активна творческа позиция у кадрите. Но само то е недостатъчно. И в доклада, и в изказванията бяха разкрити сложните проблеми, които стоят пред партийните комитети и организации да подготвят трудовите колективи за качествено ново отношение към развитието на научно-техническия прогрес. Какво означава това? Преди всичко: конкретна практическа работа за повишаване квалификацията на изпълнителските кадри и възпитателно въздействие за създаване у тях нагласа за усвояване и внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, за неговото превръщане в основна нравствено-политическа ценност, в дълбоко вътрешно разбиране и всекидневно поведение. Това предполага идеологическата работа да изпълнява по-ефективно и **изпреварващата си роля** — да подготвя кадрите, трудовите колективи, цялото население в селищните системи за промените и нововъведенията следствие на приложението на научно-техническия прогрес. Защото не е тайна, че някои трудови колективи, неподготвени психически и неразбиращи организационно-техническите, социално-икономическите и идейно-политическите предимства на новостите, ги приемат резервирано, без желание да ги усвоят и активно да ги приложат.

От анализа, който се направи на съвещанието, пролича, че **идеологическата работа си е намерила мястото** и в сложните процеси, които протичат в окръга **за подобряване на качеството на труда.** Изнесе се богат опит: наред с широката пропагандно-разяснителна работа за изучаване партийните постановки и участие в обществено-държавния преглед идеологическата работа се концентрира в общинските и заводските организации и особено в първичните партийни организации и трудовите колективи. На пленуми на окръжния и общинските комитети се обсъждат различни проблеми от дейността за подобряване на качеството. Организират се единни политически дни — всеки месец, по отделни страни на комплексния подход към качеството; практически занятия в системата на политическата просвета; разговори в трудовите колективи. Резултати има: появил се стремеж да се засилват контролните и санкциониращи функции на идеологическата работа. Засилва се съвместната работа със специализираните контролни органи. Предприемат се мерки за привеждане на социалистическото съревнование в съответствие с изискванията за качество навсякъде и във всичко. Всичко това е добре, но ударението, тревогата беше за недостигнатото, за пропусна-

Digitized by Google

тото. Навлязохме в последната година на осмата петилетка, каза докладчикът, година за равносметка — какви са положителните измерения в качеството. Очевидни са добрите страни в работата на редица колективи. Истина е обаче, че качеството продължава да е предмет на критика и изисквания, качеството и днес, и утре ще остане главен проблем на социалистическото ни развитие. А в някои колективи и досега идеологическата работа се ограничава до обосноваване важността на проблема качество за успешното социално-икономическо развитие на страната, на окръга, на селищната система, без да го подплатява с конкретна практическа работа в колективите за подобряване на качеството.

Всичко това задължава идеологическата работа да продължи с неотслабващо внимание своето комплексно въздействие за решаване проблемите на качеството. И то да се насочва преди всичко към субективния фактор, към неговото професионално, общокултурно и особено нравствено израстване. **Оттук второто предметно-съдържателно направление за приложение** комплексния подход се свърза с ролята и мястото на идеологическата работа за измененията в личностното съзнание, с **формирането на новите качества на личността,** които ще я направят способна съзнателно, активно и с високо качество на своя труд да участвува в съвременното обществено-икономическо развитие на страната. За опита на партийните комитети и организации за последователното прилагане на качествените критерии и комплексния подход в това направление говориха завеждащият отдел „Пропаганда и агитация" на Софийския градски комитет на БКП Васко Бояджиев, директорът на ЗАГС „Динамо" в Сливен инж. Любомир Чешмеджиев, секретарката на ОК на БКП в Пловдив Стефка Кабаиванска, секретарката на общинския комитет в Сливен Катя Наумова, секретарят на окръжния комитет на партията в Шумен Милан Колев.

Онова, което обедини всички изказвания, беше: мястото и ролята на идеологическата работа за създаване на субективни предпоставки за **революционно мислене и творчески подход,** за целеустременост и смела нравствена позиция на личността. Съвременното революционно мислене и творческо действие изискват да се създават условия за стимулиране на интелектуално-творческите способности на личността, да се формира висока грамотност, съответствуваща на съвременния етап на развитието на производителните сили. Това изправя пред редица нови проблеми нашата образователна система. Същевременно процесите на научно-техническата революция, които протичат сега, трябва да се овладяват с наличните ръководни и изпълнителски кадри. Изискването идеологическата работа да поеме своя дял от отговорността за подготовката на личността за нейната пълноценна социална реализация на този етап на развитие означава в условията на трудовия колектив, в процеса на труда да се насочи идеологическото и възпитателното въздействие за изграждане и утвърждаване на необходимите личностни качества: компетентност, деловитост, организационна култура, нестандартно мислене, способност за новаторски действия и инициатива. Научно-техническият прогрес изисква към тази задача да се пристъпва комплексно — да се създава нравствен и икономически интерес, атмосфера, в която се проправя път на новото. Какво означава това на езика на идеологическата практика? Задълбочена пропагандно-агитационна работа за усвояване смисъла и съдържанието на този нов подход към нашето социално-икономическо развитие, създаване такава организация, при която кадрите на всички равнища не само да изучат съдържателната страна на проблема, но познанието да се трансформира в качествени промени в ръководно-управленската дейност, да се засилва единството на политическия, нравственото и икономическия под-

Digitized by Google

ход, да се воюва против бюрократизма и посредствеността, да се поощрява интересът за сътрудничество с науката. А това налага да се потърсят нови критерии за оценяване работата на кадрите, на техните делови качества и професионална компетентност.

Изискването за творчески подход в нашето развитие усилва значението на нравственото съзнание и нравствената позиция на личността. Окръжният комитет на партията в Сливен правилно отчита нарастващото значение на нравствения фактор за икономическия и духовния напредък на окръга. Бюрото на окръжния комитет утвърдило комплексна програма за борба с отрицателните прояви. Общинските комитети в Нова Загора, Сливен, Млекарево обсъждали на пленарни заседания нравственото възпитание, направили социологическо изследване за ефективността на възпитателната работа за утвърждаване на социалистическо нравствено съзнание у личността, в селищните системи. Провели теоретико-приложна конференция с идеологическите кадри в окръга, съпроводена със социологическо изследване за изграждане на активна жизнена позиция у младежта.

Защо именно тези съдържателни аспекти на идеологическата работа излизат напред? Естествено, налага ги етапът на социално-икономическото ни развитие. Но не само това. Партийните комитети и организации се тревожат от конкретни слабости в живота на трудовите колективи — разхищение на жив труд, неоползотворяване на материални ресурси, производство на некачествена продукция. И в същото време либерализмът и снизходителното отношение към отклонения от закона и нарушаване на дисциплината съдържат редица отрицателни идеологически последици. Не е нормално и равнодушието, с което някои първични партийни организации отминават отрицателните явления или водят борбата с тях безадресно.

Посочи се пример с трудови колективи в строителството. Развитието на този отрасъл е обект на най-сериозни партийни грижи, защото през него минава осъществяването на много въпроси от социалната политика на партията за окръга, за селищната система, създаването на материалната база на икономиката и духовния живот. Нестабилността на работната ръка там се превръща в трудност, която се отразява на ефективността на строителната дейност. А в същото време има млади хора, които нямат нагласа за труд, не учат и не работят. Общинските партийни комитети добре познават тези факти, но не са създали необходимата организация идеологическата работа на първичните партийни организации да поеме своя дял и отговорност за преодоляването на тези трудности. Става дума за комплексно мобилизиране на целия арсенал от форми и средства, под ръководството на партийните организации, за постоянно, системно възпитателно въздействие върху трудовата дисциплина, за повишаване престижа на строителната професия, за сплотяване на трудовите колективи.

Задачата за революционно мислене и формиране нагласа за творческо действие е неотделима от утвърждаването на мирогледно възпитание, от изграждането на ясна идейна позиция, на здрави класово-партийни критерии на мислене и оценка на явленията у трудещите се и младежта. Оценявайки важността на проблема, окръжният комитет на партията подготвя пленум за усъвършенстване на марксистко-ленинската пропаганда. Подготовката му активизира редица страни от идеологическата практика. Вземат се мерки за подобряване на патриотичното и интернационалното възпитание на младежта. Културната дейност се развива като част от идеологическата.

На съвещанието ясно се очертаха проблемите на партийните комитети и организации за по-нататъшно овладяване на качествените критерии и комплексния подход в идеологическата работа:

Digitized by Google

— Утвърждаване на положителната тенденция за превръщане на идеологическата работа в дело на целите партийни комитети и организации, на държавните, стопанските и обществените ръководства, организации и кадри — да утвърждават по-смело научен подход в организацията и ръководството на идеологическия процес; по-задълбочено да извеждат и решават специфичните за селищната система и нейното население съдържателни направления на идейновъзпитателната работа.

— По-системна методическа и организационна помощ от общинските партийни комитети за качествени подобрения в организацията и ръководството на идеологическата работа на **първичните партийни организации** в трудовия колектив. Да се развива инициативата и творчеството на първичните партийни организации, защото там е главното поле за битката за подобряване качеството и ефективността на идеологическия процес. Да се утвърждават полезните традиции за експериментирането и внедряването на челен положителен опит в идейновъзпитателната практика на първичните партийни организации — в условията на бригадната организация на труда в селскостопанските трудови колективи; идейновъзпитателната работа с новопостъпилите работници и специалисти в промишлените предприятия; за формиране на икономическа култура сред учащите се; за утвърждаване на празнично-обредната система в селищата на окръга; грижи за професионалното и мирогледното изграждане на ръководители на първични трудови колективи.

Без широк поглед върху социалния живот на колектива, върху неговото идейно и психично състояние, без дълбоко вникване във възпитателните потребности и духовни интереси на личността, без системно обхващане на факторите, формите и средствата за възпитателно въздействие в колектива партийната организация не може да разчита на ефективност на възпитателно въздействие, на комплексност в идеологическата работа.

— За осъществяването на качествените критерии и комплексния подход в идейновъзпитателната работа са необходими кадри и активисти с висока идейно-политическа подготовка и организационно-управленска култура и умения. От тях се изисква да мислят и действуват поновому, да изграждат такава организация на възпитателния процес, която да го интензифицира, да повишава неговото качество. Компетентността на идеологическите кадри, съчетана с висока информираност, тяхното умение да планират и организират своята дейност, да търсят и прилагат нови форми и средства е важно условие за превръщането на идеологическата дейност в активен фактор за осъществяване на партийната политика.

●

В заключителното си слово другарят Васил Момов, първи зам.-заведащ отдел „Идеологическа политика“ на ЦК на БКП, подчерта, че е извървян труден път, натрупан е полезен опит, който дава възможност да се направи сравнителен анализ и етапна оценка на извършената теоретическа и практическа дейност за последователното прилагане на качествените критерии и комплексния подход в идеологическата работа. Подчерта приноса на окръжния комитет на партията в Сливен за последователното прилагане на комплексния подход. Накрая очерта новите отговорности на дейците на идеологическия фронт за реализирането на партийната постановка за революционно мислене и действие, за решаване на предстоящите социално-икономически проблеми на нашата страна.

Собствена информация

Digitized by Google

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИТЕ

ДИМИТЪР БЯНОВ

Колкото по-дълбоко навлизаме в строителството на развития социализъм, толкова проблемите за икономическото, социалното и културното ни развитие стават по-сложни и по-трудни, толкова повече нарастват отговорностите на кадрите, които направляват и ръководят изпълнението на задачите. Затова партията постоянно повишава и изискванията си към тях. Пределно ясно това проличава в материалите на Националната партийна конференция по качеството. В доклада пред конференцията другарят Тодор Живков изтъква, че при решаването на проблема за качеството сега най-труден е въпросът за кадрите. Това се отнася за всички кадри, но най-вече за партийните. На сегашния етап качеството и качествените показатели се превръщат в доминиращ и определящ критерий както за оценката на степента на социалистическата съзнателност, така и за ефективността на труда на ръководните кадри във всички области и преди всичко за ръководните партийни кадри. От тях се изискват по-системни, по-последователни и по-методични усилия за постигане на трайни практически резултати. Идеологическата борба днес налага да се измени начинът на мислене, да се усъвършенстват методите на организация и ръководство. На практика това не е възможно без органично да се свърже с марксистко-ленинската подготовка, с дълбоката идейна убеденост, с организаторското умение на кадрите да довеждат политиката на партията до всеки трудов човек, без да се скъса с консервативните стереотипи на действие, без да се помага за внедряване на новото и прогресивното в социалистическата организация на труда, за въвеждането на достиженията на научно-техническата революция.

Творческата задача на цялостната идеологическа, културна и възпитателна дейност днес е да формира у ръководните и изпълнителските кадри активна позиция към проблема за качеството и високите критерии — политически, морални, естетически, организационно-управленски, технико-икономически и др. Да създаде у тях умение да мобилизират трудещите се за изпълнение на задачите, да ги възпитават в духа на принципите на социализма и комунизма. С други думи, хармонично да съчетават функцията на ръководителя — политическа, организаторска, професионално-възпитателна — с идейно-нравствените качества. Във връзка с това закономерно се поставя въпросът: как да се засили вниманието на партийните комитети към партийно-политическото образование, да се издигне още по-високо неговият престиж и значение в общия процес на подбора, подготовката и повишаването квалификацията на кадрите. Професионалната компетентност на ръководните кадри, творческата инициатива, социалистическата предприемчивост да се сливат органически с техните високи идейно-теоретически и политически качества. Това им помага по-дълбоко да разбират и творчески да осъществяват политиката на партията, да решават всички въпроси от партийни и държавнически позиции, да виждат политическите и възпитателните последици от осъществяването на всяка стопанско-управленска дейност, да подчиняват личното на общественото, колективното — на държавното. Всичко това способствува по-ефективно да се използват силите на личния пример на комунистаръководител, което води след себе си съответни позитивни изменения и в политическото съзнание на трудещите се.

Ето защо **грижите за мирогледното, за идейно-политическото израстване на кадрите са всекидневни грижи на партийните комитети.**

Получените марксистко-ленински знания в средните и висшите учебни заведения далеч не са достатъчни за ежедневната практика на кадрите. Необходимо е те да изучават марксистко-ленинската наука в неразделна връзка с актуалните разработки на съвременното развитие, политиката на партията, проблемите на вътрешния и международния живот. Предвижването напред в изграждането на развития социализъм в нашата страна всеки ден поставя нови проблеми. Това налага кадрите не само да повишават, да разширяват и да задълбочават марксистко-ленинските си знания, но и да се запознаят с ленинския стил и метод на работа и ръководство, да получават съвременна информация за постиженията в различните области на знанията, за научно-техническата революция, да усвояват новите теоретически постановки и практически подходи за решаването на задачите на социалистическото строителство. Свидетели сме как нашата партия анализира, обобщава и теоретически осмисли на Дванадесетия конгрес, на Националната партийна конференция, на своите пленуми икономическите, научно-техническите, социалните, културните и други проблеми на изграждането на развития социализъм. Тези проблеми системно разработи в докла-

Digitized by Google

дите, речите и особено в лекциите пред слушателите и преподавателите на АОНСУ генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков. Изучаването на тези разработки става жизнена необходимост за всички кадри, за всички комунисти.

В речта си „За решителен поврат в нашето мислене и работа" др. Тодор Живков изтъква, че „решителни стъпки напред ще направим само ако изменим коренно нашето мислене и нашия подход. Сега ни е необходимо... революционно мислене, необходимо ни е да знаем какво трябва да постигнем, как ще се заемем с него и как практически ще го направим. Не разберем ли това, ще губим време, ще тъпчем на едно място и ще отлагаме решаването на големите задачи, за което сега... имаме създадени всички възможности."[1] Задачата е: кадрите, комунистите, трудещите се, не само да изучават тези постановки, но и да ги превърнат в свое вътрешно духовно верую, в ежедневна практика, да ги претворяват в живота.

Марксистко-ленинското обучение на партийните кадри се осъществява в Академията за обществени науки и социално управление, в трите ѝ филиала — Варна, Пловдив и Русе; в осемте междуокръжни партийни школи, в окръжните партийни университети — задочни и вечерни; в партийни школи и курсове; в семинари, в системата на партийната просвета, чрез формите на самообразованието. Значителна част ръководни партийни кадри се учат в Академията за обществени науки при ЦК на КПСС — аспиранти или курсисти.

В АОНСУ при ЦК на БКП е доста широко развита аспирантурата, създаден е и двегодишен курс за ръководни кадри, които получават висше партийно-политическо образование. Краткотрайни курсове за комплексна квалификация, специализирани курсове и семинари за сътрудници от апарата на ЦК на БКП; кадри от окръжните, общинските, районните и градските комитети на партията; лектори от дружество „Г. Кирков". В тях участниците се запознават с конкретни теоретически и актуални проблеми по направлението, в което работят. Така завеждащите организационните отдели на окръжните комитети на партията в началото на миналата година изучаваха предимно теоретическите разработки и практическите подходи, развити от др. Тодор Живков след XII партиен конгрес, като вниманието им беше насочено към повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната работа. Кадри от средствата за масова информация и издателствата се запознаха с изискванията на партията за повишаване качеството на журналистическия и издателския труд.

В междуокръжните партийни школи, в курсовете с различни срокове кадрите се запознават с актуални теоретически проблеми, анализират практическата дейност.

Значително внимание партийните комитети обръщат на организацията и работата на окръжните партийни университети. Във всеки окръг има изграден партиен университет с различни факултети и групи по направления съобразно нуждите за обучението на кадрите в окръга. Тук се обучават главно партийните кадри от общините, комбинатските и заводските комитети, от аграрно-промишлените комплекси, стопански, административни и други кадри на окръга. Техните програми обхващат широк кръг актуални проблеми на икономическата, социалната, външната политика на партията, идеологическата борба между двете световни системи, развитието на социалистическата демокрация. Главната задача тук е в процеса на самообразованието, на колективното обсъждане на актуалните въпроси на теорията, политиката и практиката всеки от участниците, на основата на марксистко-ленинската теория да овладява науката за управление, за възпитание на трудещите се, партийния стил и метод на работа. Подобряването обучението на секретарите и заместник-секретарите на първичните партийни организации има за задача да окаже непосредствено въздействие за решаване поставената от др. Тодор Живков задача **да се пренесе центърът на идеологическите усилия в първичната партийна организация, в трудовия колектив — там, където се решават задачите.**

В окръжния партиен университет в Бургас през миналата година са се учили 857 другари, разделени в 13 факултета и 9 филиала. Реализирано е решението на бюрото на окръжния комитет на партията да се обучава по-широк кръг партийни работници, ръководни кадри от промишлеността, селското стопанство, транспорта, международния туризъм, образованието, обслужващата сфера. Лектори са висококвалифицирани преподаватели от Академията за обществени науки и социално управление и от висшите учебни заведения. В учебната работа на университета се прилагат активни форми на обучение: семинари, индивидуални и групови консултации, колоквиуми, изпити, разработки и защити на дипломни работи по конкретни актуални проблеми на предприятията, АПК, селищните системи. Това издига авторитета и ролята на окръжния партиен университет и създава интерес към изучаваните в него проблеми.

В окръжния партиен университет във Варна през миналата година са се обучавали около 4000 души в 52 факултета; в Перишкия — 1494 души в 38 учебни групи. Опитът показва, че окръжните партийни университети извършват голямо и сериозно дело. Те са мощна учебна база на окръзите, където кадрите получават теоретически, актуални и конкретни знания, свързани с непосредствената им работа.

Анализът на работата потвърждава, че предстои да се повиши ролята на университетите по марксизъм-ленинизъм. Има фа-

[1] Т. Живков, За решителен поврат в нашето мислене и работа, Партиздат, С., 1984, с. 9—10.

Digitized by Google

култеи, в които занятията се водят на ниско идейно и теоретическо равнище; често учебните занятия в тях се свеждат до равнището на производствени съвещания. Проблемите не се изясняват теоретически, не се правят анализ и обобщения, необходими за практиката. Такива занятия не помагат на кадрите да вникнат дълбоко в проблемите, да придобиват навици умело да прилагат получените знания в трудовата и обществено-политическата си дейност.

В много окръзи секретарите на първичните партийни организации освен в партийните университети повишават своята квалификация и в дните на партийния секретар. В определен ден на месеца се организират сбирки, на които се изнасят лекции, обменя се ценен опит, дават се отговори на въпроси, прави се инструктаж по предстоящи задачи. Във Великотърновски окръг тази форма се използва за работа и със заместник-партийните секретари.

Натрупаният опит в окръжните, общинските и другите комитети по обучението и възпитанието на идеологическите кадри е голямо завоеване на нашата партия. Подготовката на пропагандистите се извършва в летни курсове и в семинари през годината. Осъществява се по специално разработени тематични планове за различните дисциплини. Резервните пропагандисти се подготвят в специализираните факултети на окръжните партийни университети по диференцирани учебни програми. В някои окръзи се използват и други форми за помощ на пропагандистите. Например във Велико Търново за един ден целият състав на Дома за политическа просвета отива в определено селище или завод и там на място организира консултации за пропагандистите по различните дисциплини. Такива консултации през миналата година са организирани в Павликени, Горна Оряховица и Захарни заводи, в Лясковец и другаде. В партийната практика са утвърдени и редица други организационни форми за обучение на пропагандистите: открити занятия и срещи за обмяна на опит, групови и индивидуални разговори, теоретико-практически и методически конференции, организационно-методични съвещания. Тяхното комплексно използване дава възможност на пропагандистите да разширяват своите знания и подготовка, умело да свързват теорията с практиката, със задачите на трудовите колективи, успешно да прилагат практическите занятия, дискусиите, тестовете, казусите и други методи и форми за активизиране на участниците в учебните звена.

Въпреки всичко партийните комитети критично оценяват подготовката на пропагандистите по методиката на обучение в партийната просвета и отделните специални дисциплини, по педагогика и психология. Тя не напълно отговаря на съвременните изисквания. В една оценка на окръжния комитет на партията в Търговище се казва: около 10 на сто от пропагандистите не умеят да свързват теорията с практиката, а 26 на сто извършват това частично. Част от тях предават учебния материал абстрактно и неубедително. В техния разказ липсват конкретност, сравнителен анализ, примери от социалната практика. Подобни констатации правят и в други окръжни и общински комитети. Това налага да засилят грижите за повишаване на методическите им знания и опит, за да подпомогнат пропагандистите в тяхната непосредствена дейност. В този смисъл положителна оценка заслужава използването възможностите на базовите звена. Темата на методичния семинар с базовите пропагандисти, който провел окръжният комитет на партията в Ямбол през миналата година, е била „Засиляване на творческия характер на партийната пропаганда като фактор за повишаване на нейната ефективност". Целта: засилване на творчеството и творческия характер на пропагандисткия труд в съответствие с високите изисквания на Дванадесетия конгрес на партията и теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков в неговите доклади, речи и изказвания след конгреса; повишаване качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес в системата на политическата учебна година, залагане и извеждане на положителен опит в областта на творчеството на пропагандисткия труд.

Целите, които е призвано да постигне марксистко-ленинското обучение и възпитание на кадрите, комунистите и всички трудещи се, изискват непрекъснато да се усъвършенствува подготовката на реализаторите на непосредственото идеологическо въздействие — пропагандистите.

Миналата година отдел „Идеологическа политика" на Централния комитет на партията разработи нова програма, по която сега се обучават диференцирано агитационните кадри — членовете на групите докладчици, ръководителите на агитколективите и агитаторите.

Идейно-теоретическата подготовка на агитаторите се осъществява в рамките на системата на партийната просвета. В университетите по марксизъм-ленинизъм, в теоретичните семинари, в школите и курсовете агитаторите разширяват и задълбочават своите марксистко-ленински знания, запознават се с проблемите на развитото социалистическо общество и с развитието на световния революционен процес.

Но подготовката, която получават агитаторите в партийната учебна година, не е достатъчна, за да могат да изпълняват успешно своите задължения. Необходимо е те да получават навременна и богата информация за развитието на обществено-политическите процеси в страната, в окръга, в общината, в трудовия колектив. Добре да познават международната обстановка, да разполагат с конкретни факти и най-нови данни. Да умеят бързо и задълбочено да осмислят значението и съдържанието на партийните и държавните решения и разпоредби на централните и

Digitized by Google

местните органи, за да ги предадат убедително и завладяващо на трудещите се. Именно това е най-важната мобилизираща и организираща функция на агитацията. Това изисква агитаторите да са въоръжени със специални знания и умения по методиката, формите и средствата на политическата работа с хората, което се постига със специализираното им обучение по новата програма.

В партийната практика съществува голямо разнообразие в организацията на обучението, в използването на формите и методите, в характера на преподаването. Окръжният комитет на партията в Кърджали обучава членовете на окръжната група докладчици в полудневни курсове веднъж на три месеца. Общинските и заводските групи докладчици се подготвят в еднодневни курсове на всеки два месеца. Ръководителите на агитколективите се събират в еднодневни курсове два пъти в годината, а агитаторите — четири пъти. Окръжният комитет на партията във Видин обучава пряко всички членове на групите докладчици, а общинските комитети — всички агитаторски кадри на първичните партийни организации. За да се открояват специфичните особености на агитацията в различните отрасли на народното стопанство, агитаторите се обучават диференцирано, в групи — за промишлеността, търговията и услугите, селското стопанство, административните учреждения, учебните заведения.

За обучението на агитационните кадри общинският комитет в Плевен е създал специални школи. Те се превръщат в теоретични и методични центрове на устната агитация.

Партийните организации допълват в трудовите колективи обучението на пропагандистите, агитаторите и организаторите на идейновъзпитателната работа. От равнището и ефективността на тази дейност зависят обучението и възпитанието на идеологическите кадри, а оттам и повишаването социалната активност на трудещите се. Това налага тя постоянно да се усъвършенствува.

С усвояването на марксистко-ленинските знания от кадрите се цели тези знания да станат тяхно вътрешно убеждение, а оттам стимулатор за конкретни практически дела, убежденията да се превръщат в действия, в поведение. Та нали една от най-ценните добродетели на тесните социалисти е била да поставят обществените интереси по-високо от личните. И това е резултат от вътрешното им убеждение в правотата и жизнената сила на социалистическите идеи.

В изпълнението на задачите, поставени от Дванадесетия партиен конгрес и от Националната партийна конференция, особено важен е личният пример на комунистите — ръководители, тяхното умение правилно да организират труда на хората. През последните години партията отгледа и възпита стотици забележителни ръководни дейци. Те вярно виждат перспективите на развитие на предприятието, селищната система, окръга, страната. В тях са съчетани дълбокото познаване на техниката и икономиката с таланта на организатори и възпитатели. Показват образци на деловитост, организираност, дисциплина. Неотклонното съблюдаване от тях на социалистическите норми на поведение и нравственост, спазването на партийните принципи и морал им позволява да бъдат пример на своите подчинени. Разбира се, в живота има случаи, където някои ръководители с повишаване на марксистко-ленинската си подготовка не изграждат такива качества у себе си. Срещат се такива, които нарушават служебната етика: не спазват трудовата дисциплина, отнасят се немарливо към отговорностите си, между думите и делата им се получава разминаване, проявяват бюрократизъм и неуважение към подчинените си. Всичко това оказва отрицателно въздействие и демобилизира колектива.

В социалната практика ярко се проявяват идейната зрелост и политическата убеденост, общата и професионалната подготовка, уменията и трудовите навици. Да вземем такъв пример. В системата на партийната просвета — в школи, курсове, семинари, самостоятелно кадрите, комунистите, трудещите се продължително време изучаваха принципите на новия икономически подход и механизъм, бригадната организация на труда, но очевидно те не са станали напълно вътрешно убеждение на кадрите и за това не са доведени още докрай в практиката. Или друг пример. Кой не е наблюдавал как в немалко предприятия, строителни обекти и АПК се разпиляват ценни материали, преразходват се суровини, похабява се продукция. Това показва, че отговорността за опазване и умножаване на народното богатство у някои кадри не е осъзната, въпреки че въпросът за стопанисването е изучаван в школи, курсове и семинари. Разбира се, тук освен обучение е нужно партийна взискателност към кадрите и търсене на строга отговорност за неизпълнение на задачите, което също играе възпитателна роля.

Или да вземем проблемите за качеството — навсякъде и във всичко. Те вече почти година се изучават от кадрите и комунистите, а все още в практиката постиженията и измененията не са на висотата на изискванията. Вярно е, че програмата, приета от Националната партийна конференция за високо качество във всички области на труда, е дългосрочна и за нея ще се води борба продължително време. Но нали още отсега трябва да има тревога у кадрите, голям стремеж и грижи сериозно да се решават тези от жизнено важно значение за нас като нация и народ проблеми? Та нали високото качество на труда във всички области трябва да стане съдба на партийни, административни, стопански, културни кадри.

Не бива да премълчаваме факта, че има ръководители, които старателно са изучавали марксистко-ленинската теория и по много въпроси могат да изнесат лекции.

Digitized by Google

Но като се вгледаш в поведението им, в делата им, ще откриеш, че постъпките им не съответствуват на комунистическите идеи и принципи, че те действуват съобразно свои дребни, лични егоистични и местнически интереси. Може ли да се смята, че такива кадри, колкото и малко да са те, са се възпитали в духа на партийните изисквания, на комунистическите принципи и морал? Причините за отклонението им от партийната етика и морал могат да се търсят и откриват в еснафското им възпитание и морал, в склонността им да нарушават партийната дисциплина и установените норми и задължения, склонността им да уреждат личните си въпроси не по пътя на законния ред, който е задължителен за всички граждани на социалистическата ни родина, а като заобикалят законите. А има и такива, които посягат и на обществената собственост — крадат, злоупотребяват. Можем определено да твърдим за тях, че комунистическите идеи и морал не са влезли в съзнанието им, че възпитателната работа с тях е недостатъчна, че е слаба взискателността от страна на ръководствата на колектива, че не им се е търсила навреме строга отговорност за отклоненията от партийната, финансовата, технологическата и друга дисциплина, за нарушаване на уставните задължения. Такива кадри, невъзприели духа на марксизма-ленинизма, лишени от контрол и проверка, започват да вършат своеволия. Не може да се проявява либерализъм към поведението и действията на такива дейци, особено в първичните партийни организации, защото тяхното поведение уронва авторитета на партията, а той е скъп за всички ни. И партията не ги търпи. Търси им строга отговорност. Това действува възпитателно и на тях, и на останалите, укрепва вярата в силата и възможностите на партийната организация.

●

Нашата партия разполага с добре подготвени и идейно-политически закалени кадри, възпитани в духа на високите комунистически принципи, в духа на комунистическата нравственост и морал, с дълбока вяра в справедливото дело на партията, с вярност към марксизма-ленинизма, с активност в изпълнение на задачите, поставени от партията, с даване предимство на обществените пред личните интереси, със скромност и простота в отношенията към хората.

Своите честни, предани кадри, каквито са мнозинството, партията високо цени. Тя вярва в техните творчески възможности и сили. Тя ги е градила десетилетия. Днес, след четиридесет години социалистическо развитие, Народна република България се е превърнала във високо развита в икономическо и културно отношение страна. Тя разполага с мощна материално-производствена база в промишлеността, строителството, транспорта. Селското ни стопанство е високо концентрирано и специализирано. Нашата култура получи световна известност. Тези успехи на нашата родина са резултат на правилната политика и ръководство на партията, те са резултат на усилията на трудещите се и особено на предания труд на кадрите — партийни, административни, стопански и културни, израсли под грижите на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

ЩАТНИЯТ

Фейлетон

Известно е, че през зимата мечките спят дълбок летаргичен сън. За разлика от тях нашата организация „Искаме всичко да знаем" спи почти през цялата година, но дойде ли зимата, разгръща широка полезотворна дейност. Всяка седмица свикваме по две-три събрания, за да можем да изпълним годишния си план, преди да е настъпила пролетта.

На първото събрание тази зима изслушахме лекция за пчеларството. Е, вярно, пчелар между нас е само бай Манол Сусамов, но нали не е излишно и ние да пообогатим знанията си. Пък и една бройка мероприятие в повече да отчетем. Все пак, за да не си помисли лекторът, че сме съвсем невежи по този въпрос, бай Манол взе думата, за да направи някои допълнения.

— Изслушахме — каза той — една прекрасна лекция, изчерпателна, задълбочена и на високо научно равнище. И така, другари, какво представлява пчелата? На пръв поглед е лесно да се каже, че пчелата е насекомо, което произвежда мед. Обаче, ако разгледаме въпроса по-задълбочено, ще видим, че той е много по-сложен. Пчелите, както подчертава другарят лектор, са малки, но трудолюбиви животинки. Но не само това. Продуктът на техния труд се нарича мед. Той се събира в буркани. А те са стъклени и се произвеждат в стъкларския завод „Кварцов пясък" и в промкомбината в село Студено усое. Село Студено усое се намира в равнината. Освен стъклени буркани там отглеждат и домати, царевица, бостан. Най-важна е царевицата. Тя, както знаем, се използва за храна на животните. Те пък дават мляко и месо. Млякото се преработва в млекопреработвателните комбинати, най-големият от които се нарича „Сердика". Той се намира в София. А името „Сердика" произлиза от...

В заключение бай Манол каза:

— Убеден съм, че интересната лекция, която имахме щастието да изслушаме тази вечер, и съществените допълнения, които направих по нея, ще ни помогнат още по-добре да осъзнаем задълженията си към пчелите и да се отнасяме към тях с необходимите грижи и внимание.

На следващото събрание изслушахме лекция за богатствата на земните недра. Както винаги, бай Манол и сега взе думата, „за да подкрепи становището на лектора" и „да изкаже някои свои съображения по обсъждания въпрос".

— За да се разбере, другари, същността на природните богатства — подхвана той, — трябва да вникнем в същността на нефта не само като гориво, но и като суровина за редица производства. Нефтът, както дебело подчерта другарят лектор, се намира дълбоко в земните недра. Но аз искам да добавя това, което той пропусна, а именно, че земята има и други богатства. Освен нефт тя ражда и всякакви други плодове. Особено ценен плод е гроздето. Трябва обаче да се знае, че сортовете грозде са най-различни. Има грозде памид, има грозде болгар, има димят, перла, ризлинг, хамбургски мискет, врачански мискет, карловски мискет, павликенска гъмза, новоселска гъмза...

Още от първите думи стана ясно, че бай Манол ги разбира издълбоко тези проблеми. И как няма да ги разбира, нали си има половин декар лозе.

— Но, другари — продължи бай Манол, — въпросът не е само до сортовете. Не бива да се забравя, че всеки сорт си иска работа. Или, както казва пословицата, лозето не ще молитва, а мотика. За съжаление напоследък по нашите магазини трудно могат да се намерят висококачествени мотики, а и там, където ги има, търговците са едни неуслужливи... Това иде да покаже, че някои сектори на нашата търговия се нуждаят от сериозно обновление. А обновлението, както учи и философията...

Сега, през зимния сезон, или както го наричат някои, сезона на лекциите, често си мисля — как ли биха протичали десетките, че и стотици от тези събрания, ако ги нямаше така наречените щатни изказвачи като бай Манол Сусамов, които считат, че по всеки въпрос трябва да кажат обстойното си мнение...

Впрочем да се надяваме, че от казаното дотук по въпроса за пчеларството и природните богатства всичко е напълно ясно. Особено след съществените допълнения на бай Манол...

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ФОРМАЛНИЯТ ПОДХОД НЕ ВЪЗДЕЙСТВУВА ВЪЗПИТАТЕЛНО

Секретарят на партийния комитет в завода отиде на работа в общинския комитет на БКП в Пазарджик. Преместването се извърши със съгласието на бюрото на общинския комитет на БКП в гр. Септември, на когото той е номенклатура. След един месец на събрание на заводската партийна организация комитетът бе попълнен с нов член. Преди да се издигне кандидатурата, председателствуващият събранието предложи да се гласува за освобождаването на секретаря на заводския партиен комитет.

Аз считам, че такъв подход е формален, той не въздействува възпитателно върху партийните членове. След като общинският комитет на БКП е взел решение, то е задължително за заводската партийна организация.

Какво би станало, ако събранието не се съгласи секретарят да бъде освободен? В такъв случай би се пренебрегнало решението на висшестоящия партиен орган. Освен това той от един месец е на друга работа и е отчислен от нашата партийна организация. Да не говорим за това, че с едно такова решение едва ли ще се върне при нас!

В Инструкцията на Централния комитет на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи е посочен начинът за попълването им в периода между отчетните събрания и конференции. Не е казано обаче как става освобождаването на членовете на комитетите, когато преминават на друга работа.

Веселин СИМОВ
секретар на първичната партийна организация
в цех „Основен" на Стопанския комбинат
за стоманени тръби — гр. Септември

— Разсъжденията на Веселин Симов в писмото му за попълването на заводския партиен комитет отговарят на изискванията на Устава на БКП и на Инструкцията на Централния комитет на партията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи.

Действително технологията как точно трябва да се процедира при освобождаването на член на ръководен партиен орган не е описана. Тя обаче се съдържа в различните нормативни документи. В случая съвсем естествено се посочва, че при наличието на решение на висшестоящ партиен орган, което е задължително за ръководените от него организации, няма място за ново решение. Тук проблемът опира не до гласуване, а до информиране на организацията. Такъв подход е определен от основния принцип за изграждането на партията — демократическия централизъм.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

РАВНОСМЕТКА НА ЕДИН ЖИТЕЙСКИ ПЪТ

Авторът на „Страници из техния живот", „Страници за героите", „И перото бе щик" героят на социалистическия труд и народен деятел на културата **Стоян Стоименов** напоследък ни поднесе книгата си **„В борбата за новия свят"**, съдържаща най-същественото от дългогодишните мемоарни и документални търсения на публициста.

„Посвещавам този труд на самоотвержените ветерани и борци, които със своята всеотдайна революционна дейност доведоха трудовия народ до победата на социалистическата революция в България" — пише авторът, определяйки книгата си като равносметка на преживяното и изстраданото през своя житейски път, отдаден на делото на партията.

В хронологичен план Стоян Стоименов ни връща към своите ранни години в Кюстендил, свързани с първите стъпки на автора в младежкото революционно движение пред 20-те години и с началните му опити да сътрудничи в партийния печат. След това проследява моменти от съпротивата на народа ни против фашизма, описва преживяванията си в концлагерите в Гонда вода, Еникьой и Свети Врач, за да разкаже накрая за навечерието на Девети септември — 1944 година, както и за първите дни на победата. Успоредно с това в една от петте части на книгата той разказва за дейността около създаването и функционирането на книгоиздателство „Нов свят" и за други интересни случаи от издателската дейност от началото на 30-те до началото на 40-те години.

Именно с прегледа на тази втора част на книгата започваме кратките бележки за „В борбата за новия свят", защото името на Стоян Стоименов свързваме преди всичко с работата му в издателство „Нов свят", наследило прогресивните книгоиздателски български традиции и осъществило в продължение на 12 години разпространението на съветска обществена и художествена литература у нас по време на фашисткото мракобесие. За това високоотговорно дело академик Тодор Павлов пише в предговора към книгата „И перото бе щик": „Издаването и разпространението на съветската и българската революционна книга през времето на фашистката диктатура представлява истински революционен подвиг, който тепърва ще се оцени по достойнство".

Още самото начало в работата на „Нов свят" характеризира смисъла на делото на това издателство. Книга номер едно в списъка на изданията е Лениновият труд „Империализмът като най-висок стадий на капитализма", появил се през лятото на 1932 година. Интересни са подробностите, които Ст. Стоименов съобщава около този политически факт: „Понеже нямах оригинала под ръка, нито беше възможно да се достави от Съветския съюз, използвахме превода на изданието на кооперация „Освобождение" от 1919 година. Коригирането извърши Любен Георгиев Жиров, който току-що бе излязъл от софийския централен затвор. На вътрешната заглавна страница за прикритие пред властите, докато се печата книгата, сложихме като автор Вл. Илин — име непознато" (с. 71). Следват изданията на книгите на Ленин „Маркс и Енгелс" (в превод на Георги Бакалов) и „Какво да се прави?", преведена от Димитър Найденов. Успоредно с последното издание тук се печата и „История на работническото движение в Западна Европа" от С. Моносов. По приблизителни данни, благодарение на енергичната дейност на „Нов свят", 200 000 екземпляра книги от Ленин и за Ленин биват отпечатани и разпространени. Като се има предвид, че през онова време всяка книга е минавала през стотици ръце, влиянието на тази литература сред читателите е огромно. Освен това, добили пътен лист пак чрез това издателство, много още заглавия помагат да бъде очертана една правдива панорама на съветската страна, да бъде популяризирана съветската художествена литература у нас. Заслужава специално

Стоян Стоименов, „В борбата за новия свят", изд. „Наука и изкуство", С., 1984, 450 с.

Digitized by Google

внимание и дейността на издателството в подкрепа на Георги Димитров по време на процеса в Лайпциг през 1933 година.

Интерес представляват документите, характеризиращи полицейските преследвания и репресии върху издателите от „Нов свят", отразяващи истината за сложността на онези изпълнени с рискове и себеотрицание дни.

В тази и в останалите глави на книгата мемоарите на Стоян Стоименов ни връщат към години, събития и хора, описвани и от други автори. Именно поради това оценките и характеристиките на действия и личности, типизиращи времето на съпротивата на народа ни против капитализма и фашизма, остават отворени. От една страна, те са част от оценките и описанията на епохалното по своята същност революционно минало, направени вече от редица автори, от друга, те са предпоставка за още много влогове в мемоаристиката, третираща суровото, храбро, епично време на антифашистката борба. Несъмнено още много спомени и документи ще допълват и ще доразширяват това историческо платно.

Своя дял в това отговорно дело авторът на „В борбата за новия свят" очертава лаконично, позовавайки се на думите на Херцен: „За да напишеш спомените си, съвсем не е необходимо да бъдеш велик човек или много преживял авантюрист, прославен художник или държавен деец. Напълно достатъчно е да бъдеш просто човек, който има какво да разкаже и който може и иска да стори това. Животът на един обикновен човек също може да предизвика интерес — ако не по отношение на личността, то по отношение на страната и епохата, в която тази личност е живяла."

Точно това намерение ярко прозира в страниците на разглежданата книга. С прозорливостта на човек, видял и изпитал много в суровостта на онези трудни дни, Стоян Стоименов разказва убедително за борбите и победите на партията, за напрегнатостта на минутите, когато хората умираха в пространството, за да останат във времето... Запознавайки ни с епизоди от борбата, авторът с публицистична директност разкрива съдби и позиции, търсения и съмнения по пътя към една заветна цел.

Сгъстените бои на събитията в навечерието на народната победа, обрисувани не без динамизъм, показват една София — непозната директно за част от поколенията на страната: „Януари 1944 г. Тогава някои наричаха София „мъртвия град". Повече от 9600 сгради зловещо зееха със своите развалини, причинени от бомбардировките. Електрическата мрежа беше разпокъсана, водопроводите — разрушени... В столицата, изоставена от дворцовата камарила и от фашисткото правителство, бушуваше невероятна спекула с хляб, месо, сирене и други хранителни продукти" (с. 415). Тази външна разруха е всъщност само едно допълнение към жестокостта и озлоблението на управляващите. Обрисувани са силите, които им противостоят — решимостта на комунистите да извоюват народната победа, високата организираност и боеспособност на партийните организации и групи в онова съдбовно време. Пролетта на 1944 година, известна с увеличаването на партизанските отряди, е характеризирана точно: „Знаеш ли най-новото? — цели просияли от радост закачливо ме запитаха един ден Богомил Дренски и Емил Шекерджийски, които срещнах пред джамията на бул. „Мария Луиза" (сега „Георги Димитров").

— Зная — отговорих аз.

— Аз заминавам — усмихвайки се радостно, каза Емил..." (с. 417).

Дневникът от първите десет дни на народната свобода съдържа само отделни късове от преживяното — той не е хронология на началото на онази нова част от историята на страната ни, която ще бъде написана по-късно. Това са бегли бележки, извадки от вестници, впечатления на съветски кореспонденти, участници в събитията като бойци от Червената армия. Точно тези пасажи — за възторга при посрещането на Съветската армия-освободителка в София, са предадени вълнуващо.

Но преди да стигне до този динамичен финал, Ст. Стоименов обстойно разкрива (в разделите „Страници от революционните битки" и „Орли в клетка") времето на трудния път до победата. Сам авторът определя тези глави от книгата си като описания на „най-съществените дейности и акции на партията и нейните младежки организации на фронтовете на антифашистката борба", в които му се е случило да вземе участие в една или в друга степен, а също и като „записки за най-тежките години" от неговия живот. Това е времето, изстрадано заедно със стотици други партийни дейци във фашистките концлагери в Еникьой, Гонда вода и Свети Врач.

Съкровени страници на тази своеобразна авторова изповед са спомените от първите стъпки на Стоян Стоименов в младежкото революционно движение, направени в Кюстендил през 20-те години. „Хлябът не достигаше", „Създава се ремсово дружество", „Голямата младежка акция край село Ръждавица", „Арести. Процеси. Присъди", „Раздяла с героя", „Комунистическата академия" и други свидетелстват за едно заредено с динамит време.

Като обобщение на казаното дотук би могло да ни послужи оценката на академик Тодор Павлов за творчеството на публициста Стоименов, направена в предговора на „И перото бе щик" през 1974 година: „Както във всеки мемоарен труд, главното и тук е личната дейност и впечатления на автора. Наистина на неговия подход е присъщо да уточнява, да допълва, да закръглява и обогатява лично преживяното с някои документални материали, които не променят жанра, а само обогатяват изложението. Опората в документалността помага на мемоариста по-добре да обясни на днешното поколение някои събития, тъй като не винаги авторът е могъл да надникне в ония времена „зад кулисите". Впрочем този подход е влязъл трайно в нашата и в чуждестранната мемоарна книжнина, свързана с исторически събития."

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКАТА ФИЛОСОФСКА МИСЪЛ В БЪЛГАРИЯ

Том 1

Първият том от двутомника „Марксистко-ленинската философска мисъл в България" обхваща проникването, разпространението и развитието на марксистката философия у нас от края на XIX век до Септемврийското народно антифашистко въстание през 1923 година. В този том (съставител ст. н. с. I ст., д-р ф. н. Коста Андреев, под общата редакция на з. д. н. проф. Михаил Бъчваров и на съставителя) се разкрива постепенното разпространение и утвърждаване в България на диалектическия и историческия материализъм. Авторският колектив проследява задълбочено непрекъснатата борба на българските марксисти начело с основателя на Българската комунистическа партия Димитър Благоев срещу буржоазната и дребнобуржоазната философска и социологическа мисъл, за утвърждаването на марксисткото теоретическо и методологическо гледище по въпросите на природните и обществените науки, в теорията и практиката на революционното работническо и социалистическо движение. Специално място в тома е отделено на постепенното преминаване на Д. Благоев и на неговите съратници и ученици върху позициите на ленинизма.

Изучаването на историята на марксистко-ленинската философия в България внушава непоколебима увереност в дълбоката научност и дейност на диалектикоматериалистическия светоглед и разкрива несъстоятелността на буржоазната и дребнобуржоазната идеологическа и метафизическа философска и социологическа мисъл.

СОЦИАЛИЗМЪТ И РАЗУМНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ЛИЧНОСТТА

Николай Михайлов

Пред социалистическото общество стои двуединната в своята основа задача — не само да удовлетворява, но и активно да формира, да възпитава разумните потребности на хората. На осветляването на тази задача е посветена книгата на Н. Михайлов Анализираната проблематика е твърде актуална, като се има предвид, че въпросите за удовлетворяването и формирането на потребностите се оказаха в последно време в центъра на идеологическата борба. Докторът на философските науки Н. Михайлов е разгледал голям кръг от въпроси, свързани с разумните потребности, с диалектиката между обективното и субективното в тяхното съдържание. Той излага своя позиция по въпроса за фундаменталните потребности, разглежда взаимовръзката между обществените и индивидуалните потребности, ролята на духовните потребности в процеса на всестранното, хармоничното развитие на личността и др.

Книгата е предмет на специален и общ интерес от пропагандисти, ръководители, икономисти, социолози, възпитатели, учители, родители и др.

ИСТОРИЯ НА ЯМБОЛСКАТА ОКРЪЖНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП

Авторски колектив

В книгата се проследява историята на партийната организация, действувала върху територията на днешния Ямболски окръг Това е задълбочен научен труд, който разкрива възникването, развитието и успехите на работническото и комунистическото движение в този борчески край, приноса на Ямболската окръжна партийна организация в борбата против фашизма и капитализма, във въоръжената антифашистка борба по време на Съпротивата и в изграждането на социализма в окръга. В книгата е съхранен завинаги споменът за героизма и саможертвата на хиляди смели синове и дъщери на народа, взели активно участие във великата битка за народни правдини и социализъм, служейки като светъл пример и образец за днешното и идните поколения.

МИР ИЛИ ЯДРЕНА КАТАСТРОФА!

Проблеми, прогнози, движения

Авторският колектив на този труд (с отговорен редактор проф. Рубен Аврамов и редактори-съставители проф. д-р Тончо Трендафилов и ст. н. с. д-р Нансен Бехар) анализира и разработва критично редица важни аспекти на главния проблем на нашата съвременност — проблема за спасяването на мира. „На основата на нови и най-нови обективни данни и научни аргументи — пише в предговора Рубен Аврамов — авторите се стремят да покажат откъде идва истинската заплаха за световния мир, кой предизвика и импулсира надпреварата във въоръжаването и води политика на ръба на войната, прикривайки се зад димната завеса за „съветската военна заплаха".

Авторите разкриват изключителната инициативност и последователност на Съветския съюз и неговите социалистически съюзници в борбата за обуздаване на надпреварата във въоръжаването и за разоръжаване, за запазване и укрепване на мира.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

КАРЛ МАРКС И ФРИДРИХ ЕНГЕЛС

ИЗБРАНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

Партиздат пуска от печат в 10 тома избрани произведения на основоположниците на научния комунизъм Карл Маркс и Фридрих Енгелс.

Том първи съдържа следните техни трудове:

„Манифест на Комунистическата партия"; „За авторитета"; „Развитието на социализма от утопия в наука"; „Критика на Готската програма"; из „Положението на работническата класа".

Том втори съдържа:

„Лудвиг Фойербах и краят на класическата немска философия"; „Немската идеология" (извадки); „Диалектика на природата" (извадки).

Том трети съдържа:

„Класовата борба във Франция от 1848 до 1850 г."; „Осемнадесети брюмер на Луи Бонапарт"; „Гражданската война във Франция".

Том четвърти съдържа:

„Селската война в Германия"; „Революция и контрареволюция в Германия"; „Буржоазията и контрареволюцията".

Том пети съдържа:

„Произход на семейството"; „Частната собственост и държавата"; „Ролята на труда при превръщането на маймуната в човек"; „За разлагането на феодализма и възникването на национални държави"; „Ролята на насилието в историята".

Том шести съдържа:

„Нищета на философията"; „Към жилищния въпрос"; „Форми, предшествуващи капиталистическото производство".

Том седми съдържа:

„Наемен труд и капитал"; „Работна заплата, цена и печалба"; „Към критиката на политическата икономия".

Том осми съдържа:

„Анти-Дюринг".

Том девети съдържа:

„Икономическо-философски ръкописи от 1844 г." (извадки); „Бележки по най-новата пруска цензурна инструкция"; „Дебатите на шестия Рейнски ландтаг"; „Към критиката на Хегеловата философия на правото"; „Положението в Англия (XVIII в.)"; из „Светото семейство"; „Британското господство в Индия"; из „Капиталът"; из „Икономически ръкописи — 1857—1859 г."

Том десети съдържа:

Писма на Маркс и Енгелс (1843—1895 г.).

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

JUN 27 1985

6

СОФИЯ, АПРИЛ 1985 ГОДИНА

LIBRARY
JUL 1 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 6 *АПРИЛ* *1985 година* *XXXII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Настойчиво и неотстъпно — към високото качество . . 3

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

Г. Попов — Преустройство в действията към голямата цел . . 9
Л. Господарска — Творчески търсения за качествено здравеопазване 14
Д. Кенаров — Научно-техническият прогрес — в центъра на партийната работа 17
С. Ангелов — Съвременните технологии и тяхното значение . . 24

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Ф. Чакъров — Целенасочено и компетентно партийно ръководство на Отечествения фронт 32

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Н. Тончев — С какво усъвършенстваме нашия стил 38
Д. Димитров — Резерви за ефективна координация в партийната работа 47
Д. Георгиев — Бюрото — орган за политическо ръководство . . 53
Н. Захариев — Партийният контрол в Централния съвет на НАПС . 58

Digitized by Google

Ж. Симеонов — Партийните групи в условията на бригадната организация на труда 64

40 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКАТА ПОБЕДА

В. Иванов — Историческата победа над хитлеристка Германия и нашата съвременност 68

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

М. Козирьов — Директорът и партийният секретар: характерът на взаимоотношенията 73
Г. Атанасов — Семейството — във фокуса на идеологическата работа 79

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Й. Калчева — Проблемът качество се решава в бригадата . . . 83
И. Димитров — Конкурс за най-подготвените 88

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Й. Кръстев — Има и такъв час 92

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

К. Иванов — Важен и актуален проблем 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2438. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. IV. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

НАСТОЙЧИВО И НЕОТСТЪПНО — КЪМ ВИСОКОТО КАЧЕСТВО

Измина една година от Националната партийна конференция по проблема за качеството — време достатъчно всеки да вникне в неговата същност, да осъзнае трайното, съдбовното му значение за успешното развитие на страната, за непрестанния ускорен възход на социалистическата ни родина, а партийните органи и организации да приведат съдържанието и целия арсенал от подходи, форми, методи и средства на своята работа в съответствие с потребностите за решителното подобряване на качеството навсякъде и във всичко.

В ДЪЛГОСРОЧНАТА ПРОГРАМА на партията е посочено изискването партийните комитети да пренесат центъра на дейността си в първичните партийни организации, да осигурят условия и предпоставки за постоянна и целенасочена политическа, организаторска и възпитателна работа сред трудовите колективи за разгръщане на тяхната социална активност, да живеят с вълненията на първенците, специалистите, рационализаторите и изобретателите, на всички трудещи се; да изискват от първичните партийни организации постоянно да се съобразяват с мненията и предложенията на всеки труженик за решително подобряване на качеството на продукцията и услугите, на труда, работната и селищната среда.

В едногодишния период след конференцията окръжните и общинските комитети на БКП, първичните организации и трудовите колективи извършиха и продължават да извършват разнообразна дейност за обхващане и реализиране на новите задачи, които стоят пред тях, стремят се и повишават равнището на политическата, организаторската и възпитателната работа сред трудещите се в борбата за високо качество. Този процес и занапред ще се разгръща и задълбочава.

Повишени изисквания към партийните органи и организации в това отношение постави и **Февруарският пленум на Централния комитет на БКП.** Да се усвояват новите виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика от специалистите и всички трудещи се като главно условие и неизменно средство за високо качество предполага да се повишава равнището на политическото ръководство, неговото качество и ефективност. Затова много е важно **да се обобщава натрупаният положителен опит, да се открояват нерешените проблеми, да се начертаят пътища за по-нататъшно усъвършенствуване на работата за цялост-**

Digitized by Google

но овладяване на процесите и явленията; да се вземат мерки за преодоляване на допуснатите слабости, за да се осъществи коренен поврат в борбата за постигане на високо качество навсякъде и във всичко.

Към такъв подход насочва вниманието на партийните органи и организации **решението на Секретариата на Централния комитет на БКП от 22 януари 1985 година** във връзка с работата на общинския комитет на БКП в Габрово за издигане ролята на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

ТОЗИ ПОДХОД Е ЕФЕКТИВЕН, той дава възможност да се оцени съществуващото положение, да се очертаят тенденциите на развитие на положителните процеси в ръководството на първичните партийни организации, да се използват най-ефективните подходи, форми, методи и средства за стимулиране на тяхната активност и инициативност за подобряване на качеството; да се отстраняват евентуални пречки, трудности и субективни слабости в работата на партийните комитети. Обобщенията, анализите и оценките разкриват доколко издигането на ролята и отговорността на партийните организации за изпълнение решенията на Националната партийна конференция е станало главна насока в работата на комитета; установяват се практическите промени, настъпващи в политическата, организаторската и идеологическата работа на първичните партийни организации за подобряване на качеството; точно се определят техните бъдещи задачи и проблеми. Прилагането на такъв подход позволява да се добива ясна представа кое от постигнатото заслужава широко да се внедрява в практиката и кое се нуждае от допълнителни грижи и внимание, от конкретни по-нататъшни оздравителни и стимулиращи действия.

В РЕШЕНИЕТО НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП, от информацията на общинския комитет на партията в Габрово, от докладната записка на отдел „Организационен" на ЦК на БКП се вижда, че след Националната партийна конференция Габровският общински комитет е извършил значителна работа за мобилизиране на комунистите, на трудещите се от селищната система за практическо осъществяване на партийната политика в областтта на качеството. Преди всичко главните усилия на комитета са насочени към първичните партийни организации, издигат тяхната роля като генератори и носители на новото в трудовите колективи, като политическа сила, която подкрепя новаторите, първенците, работещите качествено и високопроизводително. Дълбоко се осъзнава, че първичната партийна организация е основният фактор, чрез който може и трябва да се въздействува върху трудовите колективи за изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

Характерно за този период е и това, че общинският комитет на БКП все по-целенасочено, компетентно и планово работи с партийните комитети и организации. В програмните разработки за осмата петилетка и до 1990 година, в перспективните и оперативните планове комплексно, ясно и конкретно са определени както новите проблеми и задачи в социално-икономическото развитие, така и ролята и отговорността на първичните партийни организации за повишаване на качеството и за укрепване на дисциплината. Обогатяват и усъвършенствуват и системата за индивидуални и колективни партийни поръчения. Засилват грижите за демократизиране на вътрешнопартийните отношения и за подобряване на качествения състав на партийните организации.

Digitized by Google

Под непосредственото ръководство на общинския комитет на БКП политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации се съсредоточава върху основните проблеми и задачи, свързани с качеството и дисциплината. Преобладаващото мнозинство от организациите осъществяват активно, компетентно политическо ръководство на трудовите колективи, сред които са създадени, грижат се те да поемат успешно новите задачи, които произтичат от решенията на Националната партийна конференция. Обогатява се вътрешният живот на първичните организации, расте ролята на партийните събрания, засилват се критиката и самокритиката, нараства взискателността към комунистите за повишаване на авангардната им роля и личния им пример за подобряване на качеството и за укрепване на дисциплината. От голямо значение е обстоятелството, че взискателността се съчетава с грижи за творческото израстване на комунистите, с всестранна подкрепа на новаторите и рационализаторите. Такъв подход утвърждава първичните партийни организации като здрава опора на своите членове в борбата за високо качество и дисциплина в труда. В този процес се полагат целенасочени усилия за активизиране на работата на партийните групи, търси се конкретният им принос в изпълнението на решенията на Националната партийна конференция.

КАЧЕСТВЕНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ, извършени в организаторската и идейно-политическата работа на първичните партийни организации, дават положително отражение и върху дейността на трудовите колективи за повишаване на качеството на продукцията и услугите и за укрепване на дисциплината. В много от тях се формира ново отношение към проблемите, поставени от Националната партийна конференция, проявяват стремеж органически да свързват борбата за високо качество с внедряването на съвременните постижения на научно-техническия прогрес, с приложението на икономическия подход и неговия механизъм, с усъвършенстването на бригадната организация на труда и стопанската сметка, с по-пълното приложение на индивидуалния и груповия акорд, с обогатяването на функциите на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост и т. н.

Тези положителни промени и тенденции на развитие в работата на общинския комитет на БКП в Габрово и на първичните партийни организации след Националната партийна конференция дават основание да се каже, че са направени успешни първи стъпки по дългия и труден път за изпълнение на Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството. Оттук нататък е много важно те да се укрепват и развиват, да се разширяват и умножават, като се прилагат високите критерии на Февруарския пленум на ЦК на БКП от т. г., за да се ускорява движението ни към целите, които сме си поставили, за да посрещнем достойно Тринадесетия партиен конгрес.

Същевременно релефно се открояват и някои съществени слабости и недостатъци, които упорито съпътстват всекидневието на общинския комитет на БКП в Габрово и на първичните партийни организации, пречат за максималното разгръщане на неизчерпаемите творчески възможности на трудовите колективи, на всеки труженик.

До какво се свеждат те и на какво се дължат?

Преди всичко напредъкът, постигнат след Националната партийна конференция за подобряване на качеството, е далеч от реалните възможности, а така също и от поставените в Дългосрочната програ-

Digitized by Google

ма цели. Тук голяма е отговорността на общинския комитет на БКП, че не е съумял да мобилизира и използва напълно възможностите на трудовите колективи и на първичните партийни организации за укрепване на дисциплината и за подобряване на качеството. Редица първични организации, стопански и административни ръководства не винаги оценяват критично постигнатите резултати в борбата за високо качество, понякога се примиряват със срещащите се отклонения и нарушения на стандартите за качеството и установените технологии. Поради това на редица места не е ликвидирано производството на нестандартна и лошокачествена продукция, продължават рекламациите и производственият брак.

Помощта, която общинският комитет на БКП оказва на първичните партийни организации на място, не е системна и достатъчно ефективна. Някои от политическите сътрудници на комитета рядко участвуват в събранията на първичните организации и заседанията на партийните бюра и комитети. Поради това не са в състояние да им оказват конкретна, компетентна помощ и много правилни решения и ефективни мерки, замисляни и разработвани от комитета, не винаги се пренасят и подемат своевременно в низовите партийни звена. Не е преодоляна и неправилната практика да се заобикалят първичните партийни организации при търсене на отговорност и при налагане на наказания на комунисти, които са отговорни стопански и административни ръководители.

Все още някои първични партийни организации не умеят последователно да прилагат политически подход в борбата за високо качество; не успяват да конкретизират задачите на трудовите колективи за повишаването на качеството и за укрепването на дисциплината. Не всякога и не от всички се оценява напълно ролята на откритите партийни събрания като действена форма за укрепване на връзките на партията с трудещите се. Допуска се формализъм при осъществяването на партийния контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. На редица места са занижени критиката и самокритиката, не всякога на пропуските в качеството и на нарушенията на дисциплината се отговаря с адекватна политическа реакция.

Въпреки предприетите мерки за осигуряване на партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци, както изисква Дванадесетият конгрес на партията, незадоволително е партийното ядро в строителството, транспорта, търговията и услугите, както и в някои колективи от другите отрасли, чиято работа има решаващо значение за подобряване на качеството.

Не е довършена работата за поставянето на борбата за високо качество върху основата на икономическия подход и неговия механизъм. Направеното за усъвършенствуване на системата за управление на качеството и особено за осигуряване на тотален и безкомпромисен контрол върху качеството на всички технологични екипи не задоволява. В редица трудови колективи и първични партийни организации на тесен фронт се разгръща работата за намаляване на текучеството на работната сила и за повишаване на образованието и квалификацията на кадрите, което не създава обективни условия и предпоставки за висококачествен труд, за висока дисциплина и висока производителност.

Съществуват неизползвани възможности и за повишаване на ролята и отговорността на обществените организации при провеждането на партийната политика за повишаване на качеството и за укрепване на дисциплината.

Digitized by Google

ТЕЗИ И РЕДИЦА ДРУГИ ПРОПУСКИ И НЕДОСТАТЪЦИ в различна степен се срещат във всекидневието и на много други партийни комитети и организации, на трудови колективи. Те не позволяват да се създават повсеместно стабилни, сигурни предпоставки и условия за висококачествен труд. Без тяхното преодоляване не е възможно успешно да се изпълнява цялостно Дългосрочната програма на партията за качеството. Те крият опасност да се намали ефектът и от усилията за претворяване в дела и решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Същевременно те показват към какво трябва да съсредоточават главните усилия, по-нататъшната си дейност партийните комитети; какво ще трябва да променят, от една страна, в своя стил и в методите си на работа с първичните партийни организации; от друга страна, какво трябва да изискват от тях, за да подобряват взаимоотношенията си с трудовите колективи в борбата за повишаване на качеството.

На първо място, партийните комитети и организации трябва да поставят в центъра на вниманието си **борбата за развитието и внедряването на постиженията на научно-техническата революция** като обективна закономерност, която лежи в основата на процеса за повишаване на производителността и качеството на всяка дейност.

Партийните комитети не биха осъществили коренен поврат в борбата за високо качество, ако не обърнат **специално внимание на политическия подход,** на начина, по който осъществяват своето политическо ръководство на всички процеси и явления, от които зависи качеството на труда, продукцията и услугите. Силовите методи на работа, административните мерки за въздействие са **„неблагополучия и дори деформации по отношение на демократическия централизъм“,** както посочи другарят Тодор Живков във встъпителното си слово пред Февруарския пленум на ЦК на БКП, те са „социални бариери“ срещу активността, инициативността и творчеството на първичните организации и трудовите колективи, на комунистите и безпартийните. Следователно налагат се коренни изменения в практическата дейност за последователно прилагане на политическия подход, за още по-ефективно използване и усъвършенствуване на присъщите на партията методи и средства на действия, за демократизиране на вътрешнопартийните отношения, за правилно съчетаване на демократизма с централизма.

На второ място, партийните комитети ще засилят борбата на първичните партийни организации и на трудовите колективи за високо качество, ако отделят достатъчно грижи **за прилагане на политическия подход в единство с икономическия,** отчитайки действието на закономерността за усъвършенствуването на социалистическите обществени отношения и по-специално на отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост. Органическата спойка между тези два подхода означава усъвършенствуване на стила и методите на работа на комитетите, съчетаване на политическите средства на въздействие върху трудещите се и главно на метода на убеждението с обективното действие на закона за стойността и стоково-паричните отношения при социализма. Партийните комитети и организации с политико-организационни средства трябва да осигуряват последователното прилагане на икономическия подход и неговия механизъм и решаването на въпросите на качеството на продукцията и услугите.

На трето място, партийните комитети и организации ще постигнат по-големи резултати в борбата за високо качество, ако създадат

Digitized by Google

политически гаранции и условия на **обществените и стопанските организации действително да се превърнат в обществени гаранти** при провеждането на определени страни на социално-икономическата стратегия и развитието на социалистическия демократизъм. Тяхно задължение е да полагат постоянни и конкретни организационни и кадрови усилия, да оказват непосредствена, всекидневна помощ, да гласуват по-голямо доверие в силите и възможностите на обществените организации при решаването на проблема за качеството.

На четвърто място, процесът на повишаване на качеството ще се развива успешно, ако **се подобрява партийният контрол над дейността на държавните, стопанските и другите управленски органи и кадри.** В това отношение важно е партийните органи и организации да уважават и подкрепят самостоятелността и самодейността в работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации, да не ги изместват и дублират, да не изземват функциите и правата им. Същевременно те трябва да контролират спазват ли, овладяват ли ръководните звена и институции изискванията на икономическия подход и неговия механизъм при решаването на проблема за качеството; как контролираните ръководни звена се отнасят към трудовите колективи, зачитат ли техните интереси и права, помагат ли им да изпълняват успешно своите програми за повишаване на качеството.

ПАРТИЯТА СЕ ГОТВИ ЗА СВОЯ ТРИНАДЕСЕТИ КОНГРЕС, до който остава около година време. Партийните органи и организации имат научнообоснована перспективна програма за качеството. Февруарският пленум на ЦК на БКП ги въоръжи с нови виждания и подходи при разработването и провеждането на научно-техническата политика. В селищните системи кадрите и трудещите се знаят какво е положението, какво се иска от тях и как ще го направят. Нужни са практически дела и резултати, за да посрещнем достойно Тринадесетия конгрес на БКП.

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВО В ДЕЙСТВИЯТА КЪМ ГОЛЯМАТА ЦЕЛ

ГЕНЧО ПОПОВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Габрово

При подготовката на Националната партийна конференция и след провеждането ѝ общинският комитет на БКП — Габрово съсредоточи своето внимание върху овладяването на новите критерии и изисквания от първичните партийни организации за практическото подобряване на качеството. Кадрите и партийните организации с дълбока убеденост възприеха решенията на конференцията и забележителните разработки на другаря Тодор Живков за качеството като ключов проблем в развитието на страната и насочиха грижите си преди всичко за повишаване ефективността на партийното ръководство.

Какво по-непосредствено характеризира дейността на общинския комитет на партията? Какви форми и средства се оказаха полезни за подпомагане на първичните партийни организации, за повишаване ролята и активността им при решаване на проблемите на качеството в трудовите колективи?

Общинският комитет на партията отделя **грижи за компетентното решаване на новите задачи, за овладяването на новия подход.** Стремежът е да се извеждат и обсъждат възлови проблеми на качеството. След Варненското съвещание комитетът разгледа работата на общинската партийна организация за издигане техническото и технологическото равнище на продукцията, за участието на ръководните кадри в идейновъзпитателната работа в трудовия колектив като важно условие за подобряване на качеството и за авангардната роля и личния пример на комуниста в това отношение. В работата на бюрото предимство получиха конкретни въпроси на партийното ръководство на научно-техническия прогрес, на образователното и квалификационното равнище, на комплексното управление на качеството, по които се отчетоха и партийни, и стопански ръководства.

Digitized by Google

Бюрото възприе **активни форми и средства за засилване на политическия подход** в дейността на партийните организации, за задълбочено изучаване на решенията на Националната партийна конференция в тясна връзка с практиката. Диференцирано бе организирана обмяна на опит по отрасли, като практически бе разкрито положителното в политическата, организационната и идейновъзпитателната работа на партийните организации. Общинският комитет организира и обучение на ръководителите на бригадите и отговорниците на групите в партийния университет с цел да се повишават техните знания и уменията им да работят с хората при новите изисквания. Много полезни са и дните на партийния секретар, които бюрото провежда на всеки два месеца и на които също се обсъждат актуални въпроси на партийното ръководство на качеството. Проведени бяха и два единни политически дни по конкретните задачи на трудовите колективи, произтичащи от решенията на Националната партийна конференция. В 44 първични организации се извежда челен опит, което също допринася да се повишава компетентността на партийното ръководство.

Общинският комитет отделя внимание на **практическата насоченост на работата си с кадрите** бързо да вникват в новото и по най-рационален път да го прилагат в живота. В помощ на тях е разработена и утвърдена регионална система за управление на качеството като част от окръжната. Към партийните комитети и първичните организации в материалното производство са изградени съвети и комисии по научно-техническия прогрес и качеството. С тяхно съдействие се извършва проучване на важни за производството въпроси и се предлагат практически решения. Особено полезна форма за работата ни с кадрите по ускореното внедряване на научно-техническите постижения са и **изградените дружества** „Прогрес" — за машиностроенето, и „Развитие" — за леката промишленост. На основата на икономическия механизъм кадрите от тези отрасли получиха възможност в много по-висока степен да използват творческите си възможности и да постигат добър ефект при внедряването на направените от тях разработки.

В селищната система има специалисти и ръководители, които тръгнаха по **качествено нови пътища в създаването на съвременни технологии и машини.** Общинският комитет своевременно оцени прогресивното в техните идеи и опити и решително ги подкрепи. Имаме предвид хидропластичната обработка на металите, средствата за автоматизация на инженерния труд, многослойното покритие на твърдосплавните пластини за инструменталната промишленост, а също и някои изделия за микроелектрониката. Нашите грижи бяха насочени не само към създаване на производствено-технически условия за успешната реализация на тези разработки, но са осъществени комплекс от мерки за укрепване на партийното ядро и засилване на неговото влияние в новите производства и за кадровото им обезпечаване.

Налице са и практически виждания, и конкретно извършена работа в комбинатите за телферостроене, „Инструментална промишленост", „Точно машиностроене" и в редица заводи за внедряване на гъвкави автоматизирани производствени системи, марково производство и ноу-хау. Общинският комитет подпомага кадрите и партийните организации в тези предприятия да преодоляват **някои затруднения** и в материалното и кадровото им осигуряване.

Работата на кадрите — ръководни и изпълнителски — зависи и от равнището на **образованието и квалификацията им.** Ето защо общинският комитет наред с някои традиционни форми пое инициати-

Digitized by Google

вата и бяха сключени договори между общинския народен съвет и висшите учебни заведения — ВМЕИ — Габрово, ВФСИ „Д. Ценов“ — Свищов и други бази и институти за преподготовката им. Наред с това се интегрират и усилията на специалисти от висшите учебни заведения и предприятията за решаване на определени теми на качеството. По решение на бюрото на комитета се създаде учебен център за подготовка на изпълнителски кадри, които ще обслужват машини с цифрово-програмно управление. За по-активно участие на трудовите колективи в подобряването на качеството допринесе и организираният двегодишен преглед на научно-техническото творчество на трудещите се. В обявените пет конкурса бяха решени 2164 теми с икономически ефект над 13 500 000 лв., като предложенията нараснаха с 30 на сто.

Рационалното в тези първи крачки обаче в никакъв случай не ни удовлетворява. Като анализираме своята работа в светлината на решенията на Февруарския пленум, оценяваме, че не е задоволителна помощта ни към партийните организации и кадри за ускорено и конкретно решаване на въпросите на автоматизацията, електронизацията и интеграцията на технологиите. Нашата взискателност към комунистите и специалистите за практическото внедряване на лазерните, плазмените и други технологии също не отговаря на реалните ни възможности. И затова тези разработки са все още на етапа на лабораторните опити. Ние си правим извода, че трябва много по-целенасочено да работим с кадрите и с първичните партийни организации за практическото овладяване на действително най-прогресивните направления на научно-техническия прогрес, за придобиване на умение да се осмисля навреме новото и да се прилага.

Общинският комитет на партията засили непосредствените си връзки с първичните партийни организации, стреми се по-пълно да мобилизира усилията им за подобряване на качеството. Като използвахме опита на комунистите от побратимената Могильовска област, разпределихме членовете на общинския комитет на БКП в четири направления за конкретна работа в тях — организационно, идеологическо, материално производство и социална дейност. По този начин те получиха възможност диференцирано, според своята подготовка, да помагат на организациите за разгръщане на активността им. Полезна е и практиката членовете на комитета и политическите сътрудници персонално да ръководят просветни партийни звена в първичните организации. Отделите на общинския комитет организират изучаването на конкретен опит по съществени проблеми в отделни първични организации и неговото творческо използване в други организации.

Един анализ на бюджета на времето на нашите партийни работници показва, че сега те са по-често в първичните партийни организации, беседват с комунистите и безпартийните, запознават се с възникващите въпроси и оказват помощ за решаването им. Но ние разбираме, че времето за деловата ни работа с тях трябва да се увеличава и което е особено важно, следва много повече да им помагаме да работят със стопанските ръководства и трудовите колективи по усвояването на новите направления на научно-техническия прогрес. Нашият извод е, че всичко това се отразява положително на активността на комунистите и организациите.

Какви форми и средства се използват за повишаване активността на трудовите колективи за изпълнение на дългосрочната програма за качеството?

С острота на преден план излязоха въпросите на организацията на производството, на резултатите от качеството на труда и негово-

Digitized by Google

то заплащане, на взаимоотношенията между хората в условията на прилагането на икономическия механизъм.

Първичните партийни организации взеха дейно участие в оптимизирането на производствените бригади. Едновременно с това **партийната структура бе приведена в съответствие с новата бригадна организация на труда.** Това позволи на място да се постига по-добро единство на политическия и икономическия подход. В дневния ред на партийните бюра и организации вече се обсъждат много почесто въпросите на качеството, на научно-техническия прогрес, на нравствените отношения между членовете на бригадите, на взаимната им отговорност. По инициатива на част от първичните организации беше обсъден и решен въпросът за допълнително материално стимулиране на работниците и специалистите, които произвеждат висококачествена продукция — в Стопанския комбинат за телферостроене, Хлебозавода, вълненотекстилния комбинат „Георги Генев" и други.

Положителна е практиката да се организират разговори с най-активното участие на представители на първичните организации по актуални въпроси на качеството. Партийните групи обсъдиха проблеми на качеството като дълг и отговорност на всеки член на колектива. Комунистите възприеха с убеденост и застанаха начело в изграждането и работата на творческите групи по качеството. Сега в материалното производство има 16 такива групи, чийто опит неотдавна бе обобщен от общинския комитет на БКП. Подготвя се неговото прилагане и в други трудови колективи. Под ръководството на партийните комитети бяха изградени и първите пет кабинета по качеството, които се превръщат в средища за обучение на работници и специалисти в овладяването на челния опит и новостите в професията.

Създават се по-добри условия за първичните партийни организации да упражняват своето право на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства по въпросите на качеството. Подобрена е работата с отчетите и самоотчетите на стопанските кадри пред първичните партийни организации. Провеждат се съвместни събрания между отделни цехови организации и съвместни заседания между техните бюра, чиито трудови колективи са в производствена зависимост. Това помага да се разкриват резерви, да се излиза с предложения пред стопанското ръководство и трудовия колектив за подобряване на качеството.

В ръководството на първичните партийни организации все още не сме осъществили прелом в дейността им по квалификацията на изпълнителските кадри, за привеждането ѝ на равнището на изискванията и задачите в Дългосрочната програма.

Положителни изменения се осъществяват и във вътрешнопартийната дейност на първичните организации, които им позволяват по-добре да ръководят трудовите колективи в борбата за високо качество.

В периода след Националната партийна конференция в редовете на партията бе осигурено ново попълнение от 230 души, предимно млади хора из средата на работническата класа и специалисти с висше и средно образование. Новото в обучението на приетите комунисти и на изборния актив на първичните партийни организации е, че сега то се извършва във филиали към партийния университет в основните предприятия.

В събранията комунистите отделят много по-голямо внимание на проблемите на качеството. В дневния ред тези проблеми сега заемат 31,1 на сто срещу 26,8 на сто преди това. Но тук значение има не

Digitized by Google

само количествената промяна, а това, че все по-често на обсъждане се поставят значими въпроси и тяхното разглеждане се извършва по-компетентно. Нарастват грижите за предварителната подготовка на събранията — 26 на сто от материалите за тях са подготвени от работни групи.

През септември 1984 г. бе проведена научно-практическа конференция на тема „Ролята и отговорността на партийните групи за подобряване качеството в първичните трудови колективи", която бе завършек на двегодишния им преглед под наслов „Боева партийна група — челен трудов колектив".

По решение на общинския комитет на БКП през тази година във всички първични организации ще бъде открита **лична страница на комуниста** „Моят принос за високо качество", като в навечерието на Тринадесетия партиен конгрес ще направят отчет как се изпълнява и как по този начин се повишава ролята им като политически гаранти на високото качество. Това е много необходимо, защото не навсякъде първичните партийни организации обхващат най-важните проблеми на качеството и не ги разглеждат с необходимата дълбочина, политическо осмисляне и практическо решаване. Има и организации, където бавно се преодоляват рутината и инерцията и самоуспокоението от постигнатото.

Подобрената работа на първичните партийни организации допринесе да се постигнат положителни резултати в качеството на продукцията. През 1984 г. трудовите колективи произведоха над плана за висша категория с 25,9 на сто различни промишлени изделия, а на средно световно ниво с 1,24 на сто. Планът за първокачествената продукция е преизпълнен с 1 868 000 лв., второкачествената продукция е намалена с 15,1 на сто. Произведената нестандартна продукция е намалена с 5,60 на сто, а щетите от рекламации на некачествена продукция — с 21,96 на сто. Планът за износ по първо направление е също преизпълнен с 10,7 на сто (за СССР — с 8,6 на сто), по второ направление — с 22,8 на сто. Повишена е надеждността на редица изделия, които достигнаха световно равнище — взривозащитни електротелфери, фоторастерови преобразователи, твърдосплавни пластини, някои текстилни машини и трикотажни облекла. Налице е засиленият интерес към тези изделия на външния пазар.

Нашето мнение е, че е **започнало преустройство в мисленето и в практическите действия за повишаване ролята на първичните партийни организации по проблемите на качеството.** Натрупва се ценен положителен опит. Но извършеното е само начало в сложния процес за постигане на големите цели, поставени от конференцията.

Сега нашето внимание и силите ни са насочени към осмисляне на формите и средствата за изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Това правим с разбирането, че качеството може да се повишава преди всичко на базата на научно-техническите постижения. Ето защо комунистите от общинската партийна организация посрещнаха с голям интерес новите разработки на др. Тодор Живков за някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика. С преустройството на работата в партийните организации ще се създават непрекъснато условия за повсеместна борба за високо качество, за осъществяване на научно-техническата революция от трудовите колективи.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ ТЪРСЕНИЯ ЗА КАЧЕСТВЕНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Задачата за повишаване на социалната и икономическата ефективност на здравеопазването е органически свързана с подобряването на неговото качество. Тя се съдържа в решенията на Дванадесетия конгрес на партията и своевременно намери централно място в работата на учрежденската партийна организация при окръжна обединена болница „Д-р Тота Венкова" — Габрово. Още по-целенасочени и системни станаха усилията ни в това направление след Националната партийна конференция. Анализът, който направихме на състоянието на здравеопазните дейности в болницата, ни помогна да очертаем главните въпроси, които сега са в центъра на нашето внимание и са наша ежедневна грижа. Разкрихме и редица причини за нерешените проблеми, очертахме пътищата и средствата за изменение на положението.

Учрежденският партиен комитет разграничава **две страни в този сложен проблем. Първата** се състои в създаването на политически, организационни и идейновъзпитателни предпоставки за формирането у всеки здравен работник убеждение и чувство за отговорност да повишава качеството на своя труд. **Втората** страна се изразява в практическото постигане на желаните резултати.

Усилията на членовете на комитета насочихме преди всичко към **издигане ролята и дееспособността на първичните партийни организации**. Периодически партийните бюра отчитат как се изпълняват мероприятията за подобряване на качеството. Новост при осъществяването на отчетите е, че в тях участвуват не само секретарите, но и целите партийни бюра. Освен това, когато в даден колектив са назрели сериозни проблеми, се прави среща с партийното бюро на място. Членовете на комитета са разпределени да отговарят за отделни първични партийни организации. Стремежът ни е да пренасяме работата именно сред тях.

Всичко това спомогна първичните партийни организации да поставят в центъра на своята дейност задачите на трудовия колектив за повишаване на качеството на здравеопазването. Нарасна умението на комунистите да обсъждат тези въпроси, да виждат своето място и да чувствуват своята отговорност за тяхното решаване. Например първичната партийна организация при стационара анализира състоянието на работата по двустепенното обслужване и внедряването на научно-техническите постижения и челния опит в практиката. Първичните партийни организации в поликлиниките обсъдиха качеството на диспансерното наблюдение на болните. Взетите мерки определяха конкретните задължения на комунистите.

Засилихме работата за **последователното прилагане на политическия подход**, което допринесе за формирането във всеки трудов колектив на атмосфера на творчество, висока взискателност и непримиримост към лошокачествената работа и отклоненията от дисциплината. В партийните групи проведохме разговори на тема „Комунистът и дисциплината в колектива", а профгрупите обсъдиха въпроса „Дисциплината и качеството и моите права и задължения". Оживена дискусия стана в комсомолските дружества по проблема „Малката правда и нашата борба против нея". Така се даде възможност на отделната личност да

Digitized by Google

изрази свое мнение, да направи предложения. С други думи, подобри се индивидуалната работа с хората.

Специални грижи отделихме за издигане ролята на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и като представител на трудовия колектив в партията. Обособихме две нови първични партийни организации: едната в консултативната поликлиника, а другата при стопанските звена. Предприехме мерки за подобряване на качествения състав. Съобразихме се с данните от демографския анализ на трудовите колективи и със състава на организациите. Приемаме за партийни членове преди всичко комсомолци. Увеличихме партийното ядро сред лекарите.

Подложихме на анализ **равнището на партийното събрание.** Взехме мерки в дневния ред да се включват основните актуални въпроси, които са в центъра на вниманието на трудовите колективи. Първичната партийна организация в стационара при висока активност обсъди състоянието на критиката и самокритиката. В болницата се създаде система за работа с критичните бележки и предложенията на трудещите се. В нея е предвидено участието на първичните партийни организации, административните ръководства, профорганизациите и комсомолските дружества. Създаде се ред да се отчита на събрания как се работи по тези важни въпроси.

На преден план поставихме конгресната постановка за повишаване на **направляващата и преобразуващата роля на партийно-организационната работа.** За нейното осъществяване подобрихме контрола. Отчитаме как се изпълняват плановете, решенията и поръченията. Въведе се практиката периодически първичните организации да изслушват отчети и самоотчети. В по-многобройните организации това става и в партийните групи. Особено внимание се отделя на изпълнението на задачите и поръченията, свързани с подобряването на качеството.

Работата за издигане на ролята и дееспособността на първичните партийни организации органически свързваме с **грижите за подобряване дейността на профсъюзните организации и комсомолските дружества.** Ние се ръководим от убеждението, че не можем да говорим за дееспособна първична партийна организация тогава, когато тя се примирява с вяла и формална работа на комсомолското дружество или профорганизацията. Затова се стремим да се подобряват стилът и методите на работа, да се засилват колективността и личната отговорност на кадрите, изпратени с поръчения в тях.

Значителни усилия отделихме за формиране на **нова нагласа към внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в здравеопазването.** От кадрите изисквахме да настояват за набавянето на нова медицинска апаратура и пособия с цел да се подобрят диагностичната и лечебната работа, да се обективизират болестните находки, да се въведат нови методики за диагностика и лечение, да се повиши ергономичността на медицинския труд. Пусна се в експлоатация модерна изотопна лаборатория, с което се спестява разкарването на стотици болни за изследване в съседни окръзи, правят се и значителни икономии от курсове на санитарни коли. Със съвременна апаратура се оборудва и продължават да се оборудват редица отделения. В същото време партийният комитет реагира, търси политическа отговорност от кадрите в случаите на неспазване сроковете за монтиране на новата апаратура и нейното недостатъчно използване. Вземат се мерки за повишаване на квалификацията, нужна за техническото обслужване, за компетентното анализиране на резултатите.

Важно направление в работата на нашия колектив е **моделната програма за образцово социалистическо здравеопазване.** След Националната партийна конференция тя беше актуализирана. Ударението е поста-

Digitized by Google

вено на подобряването на първичната медико-санитарна помощ и борбата с масово разпространените социално значими незаразни заболявания. Във връзка с това бяха планирани редица задачи по първичната медико-санитарна помощ, създаването на здравословен начин на живот на всеки гражданин. Преработени бяха комплексните целеви програми във връзка с масово разпространените заболявания и други.

В партийния комитет направихме преоценка на работата за **повишаване на квалификацията.** През последните години в колектива имаме твърде значително попълнение с новозавършили средни и висши кадри. Бързата им адаптация и квалификация стана наша основна задача. За всички новозавършили лекари бяха разработени индивидуални програми за специализация. Десетки лекари бяха изпратени на квалификационни курсове в Медицинската академия. На територията на болницата функционират общолекарски колегиум и редица специализирани вътреотделенски колегиуми. Същото се отнася и за средните медицински кадри. Проведени бяха редица научно-практически конференции.

Партийният комитет извършва активна политическа работа както при разработването на насрещния план, така и за поддържането на нужната мобилизация за неговото изпълнение. Периодически обсъжда състоянието на основните задачи. Така се постъпва и в първичните партийни организации.

В работата за повишаване качеството на здравеопазването укрепваме и разширяваме връзките с обществеността и със самите пациенти. Сполучлива форма на съвместна работа с промишлените предприятия са **инженерно-лекарските бригади.** Те се състоят от лекаря, който обслужва предприятието, представител на хигиенноепидемиологичната инспекция и инженерно-техническия ръководител в трудовия колектив. Такива бригади са изградени в комбината за телферостроене „Подем", памукотекстилния комбинат „В. Коларов", завод „Буря", завод „Добри Карталов" и държавния кожарски завод „Д. Благоев". Те проверяват и оценяват състоянието на производствената среда и правят конкретни предложения за нейното подобряване от гледна точка на изискванията за здравословност. Така на място оказват високо квалифицирана помощ за осъществяване на неотложни профилактични мерки.

В стационара сред болните и сред посетителите на поликлиниките се провеждат анкети. Над 90 на сто от анкетираните изразяват задоволство от формите и равнището на медицинското обслужване. Успоредно с това ясно проличава нарасналата взискателност на трудещите се към медицинските работници.

Поставянето на качеството в центъра на работата на учрежденската партийна организация доведе до **изменение на съдържанието на дейността на самия партиен комитет.** В заседания партийни и административни ръководители отчетоха как се изпълняват комплексните целеви програми по детското и майчиното здравеопазване, сърдечносъдовите, неврологичните и ендокринологичните заболявания; състоянието на двустепенното обслужване, качеството на диспансерното наблюдение; внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес; квалификацията на кадрите и други. Едновременно с отчета на прекия отговорник комитетът изслушва и оценката на компетентна комисия. Това води до повишаване ролята на партийния контрол. На тази основа се вземат решения, които засилват активността на комунистите, номенклатурните кадри и целия трудов колектив за изпълнение на задачите, свързани с качеството на здравеопазването.

Многостранната работа на учрежденския партиен комитет, на първичните партийни организации, профорганизациите и комсомолските дружества за изпълнение решенията на Националната партийна конференция допринесе за подобряване качествените показатели на дейност-

Digitized by Google

та на болницата. През 1984 година раждаемостта в Габровската селищна система е 12,19 на хиляда срещу 11,34 на хиляда през 1983 г.; общата смъртност — 7,53 срещу 10,01 на хиляда; детската смъртност — 12,66 срещу 14,62 на хиляда; естественият прираст — + 4,66 срещу + 1,33 на сто, а заболеваемостта е 1139 срещу 1215 на хиляда. Разбира се, тези положителни резултати не са непосредствен плод на работата на общоболничната партийна организация, но без съмнение е налице тенденцията да се повишават отговорностите за изпълнение на новите задачи, които партията постави, и тя ясно се проявява най-напред в трудовата дейност на хората.

Комунистите в нашата болница с интерес посрещнаха **новите виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика** на Народна република България, приети на Февруарския пленум на Централния комитет на партията. Изводът, който си правим, е, че се налага да издигнем на ново равнище дейността на учрежденския партиен комитет и първичните партийни организации за ускорено внедряване и ефективно използване на постиженията на науката и научно-техническия прогрес в здравеопазването. С още по-голяма острота възниква проблемът за повишаване образованието и квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри. С пълна сила важи и за нас изискването за последователно прилагане на принципа на демократическия централизъм в партийната работа.

Сега в светлината на новите виждания и подходи подлагаме на оценка направеното от партийния комитет и първичните партийни организации във всеки трудов колектив за създаването на обстановка на творчество и новаторство в работата. Повелята за революционно мислене и революционно действие за нас означава решително усъвършенстване на нашия стил и методите на трудова и обществено-политическа дейност. Към това са насочени и нашите усилия.

д-р Лина ГОСПОДАРСКА
секретарка на учрежденския партиен комитет
при окръжна болница „д-р Тота Венкова" — Габрово

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — В ЦЕНТЪРА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

В решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП и подходите за тяхното осъществяване, очертани в доклада и встъпителното слово на др. Тодор Живков, ние виждаме мощните лостове за още по-успешно развитие на трудовия ни колектив, за най-съвременно техническо равнище на производството и висок икономически растеж. Ето защо **главен критерий за оценка на дейността на всяка първична партийна организация в комбината е изявата ѝ като политически щаб за интензификация и модернизация на производствените фондове, за усъвършенстване на действуващите и внедряването на нови технологии, за разширяване на рационализаторското и изобретателско-**

Digitized by Google

то движение. Как под нейно ръководство в конкретните условия се изпълняват решенията на XII конгрес и Националната партийна конференция, осъществява се планът за социално-икономическото развитие на комбината през 1985 година и за цялата осма петилетка.

Какви са вследствие на този подход по-съществените резултати, постигнати от трудовия колектив през четирите години на осмата петилетка?

Съвкупната печалба нарасна със 158 на сто, чистата продукция — над 127 на сто, обществената производителност на труда — със 127 на сто. Снижени са и материалните разходи на 100 лв. стокова продукция с 3,99 на сто спрямо утвърдения план.

В резултат на успешното прилагане на комплексния подход за решаване проблема качество са достигнати 96,6 на сто първокачествена продукция на полиестерните влакна при план 96,3 на сто, на първокачествена полиестерна коприна — 94,5 на сто при план 89,8 на сто. Относителният дял на атестираната продукция със знака „К" и „1" от 70 на сто за 1980 година нарасна на 83,4 на сто спрямо стоковата продукция за 1984 г.

Тези успехи ни дават увереност, че и сега, и в бъдеще комунистите, целият ни трудов колектив ще бъдат в първите редици на борбата за ускорено внедряване на най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес.

ЗА ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ, първичните партийни организации и стопанските дейци в комбината пътищата за постигането на тази цел са ясни. И техните усилия са насочени в две главни направления: от една страна, **създаване на съответни организационни, технически, технологически и социални условия**, от друга — **издигане на по-високо равнище идеологическата, масовополитическата и индивидуалната работа с хората**. От тези два фактора в най-голяма степен зависи как ще бъдат решени въпросите на научно-техническия прогрес в комбината. Затова усилията ни след Февруарския пленум на Централния комитет насочваме изцяло в тази насока.

Разбира се, не може да се успокояваме, че лесно ще изпълним тези решения. Пътят не ще бъде гладък и лесен. Към умножаването на успехите ни ще се изправят бюрократизмът, пасивността, инертността. Досегашният опит ни учи, че внедряването на новото, на постиженията на научно-техническия прогрес се съпътствува в една или друга степен от психологически бариери у някои комунисти, специалисти, ръководители, членове на трудовия колектив. И точно тук е мястото на партийните бюра, на комбинатския партиен комитет, на ръководителите и всеки отделен комунист — с подходящи средства, форма и методи да се преодолява тази бариера, за да вървим напред.

Мога да споделя примери от нашия живот и дейност, които красноречиво говорят за това. Преди три години бе проведено социологическо изследване, което ни показа, че ако искаме да вървим напред за **издигане социалната и творческата активност на комунистите и всички членове на трудовите колективи**, ще трябва да усъвършенствуваме елементите на комбинатската среда. Проведена беше широка идеологическа, политическа и масово-възпитателна работа от комбинатския партиен комитет и стопанското ръководство. Защото, щом пристъпихме към целта, се оказа: има хора, които стоят на първите позиции — най-активните, по средата са по-малко активните и накрая — една малка група, която дърпа развитието ни назад. Този извод се получи и преди една година, когато поставихме задачата пред секретарите на първичните организации за действено политическо ръководство на процеса за модернизацията и естетизирането на производствената и социално-

Digitized by Google

битовата среда. И тогава на партийните бюра и стопанските ръководства на дадени производства им бяха необходими само няколко седмици, за да се адаптират, да възприемат задачата и да създадат съответните организационни, социални, политически и други условия за решаване на тези въпроси на техническия прогрес.

Очерта се също и втората група ръководители, на които им бяха необходими няколко месеца да се адаптират, да възприемат задачите и да заработят делово. А третата група? Тези кадри чак след 6—8 месеца се убедиха и заработиха с нов подход. Как в тези случаи постъпиха партийният комитет и стопанското ръководство? Бяхме упреквани, че не действуваме правилно, че трябвало с решения и със заповеди да принудим съответните ръководители отведнъж да приемат задачата и да я изпълняват. Но ние, като използвахме **метода на убеждението,** осигурихме самите те да осъзнаят задачите. Така е, защото с нареждане, със заповеди и самоцелни указания съзнанието на човека трудно се изменя.

Резултатите?

На практика се получи така, че онези ръководства, които бързо се адаптираха и започнаха работа, посрещнаха Февруарския пленум на Централния комитет на БКП със създадени вече условия за засилване на творческата активност на комунистите и членовете на трудовите колективи. Вторите заемат вече тази позиция с известно закъснение. А третите тепърва трябва да започнат да работят. Оказва се, че са изостанали. До този пласт целим да достигне въздействието на нашата партийно-политическа, идейновъзпитателна работа, решенията на пленума да завладеят сърцата и умовете буквално на всички. Тяхното изпълнение да стане сърцевина на едно действително революционно мислене и действие.

Важно условие за работата на партийното и стопанското ръководство, на първичните партийни организации в комбината за усъвършенствуване на технологиите, модернизация и в крайна сметка интензификация на производствените фондове е издигането на индивидуалното и колективното съзнание, т. е. идеологическото осигуряване на проблема. С такъв подход редица партийни организации, като тези в обособено производство — ДМТ, цех „Поликондензация", цех „Овлакняване", цеховете „Химически", „Предене" и „Текструриране", на обособено производство на полиестерна коприна, поставят в центъра на своята работа въпросите на достиженията на научно-техническия прогрес. Подемат инициативата за достигане и надминаване на световните технико-икономически показатели на производството на полиестерни влакна и коприна.

Работата на първичните партийни организации и техните бюра се пренася в партийните групи. Там, където се решават практическите задачи на трудовите колективи. На събрания се разглеждат основните, главните въпроси и се възлагат поръчения. На сбирки те правят оценки и самооценки за ролята на комуниста и неговия личен пример за повсеместна интензификация. Голямо внимание се отделя на борбата за икономия на суровини, материали, енергия и горива, за подобряване на трудовата и технологичната дисциплина. Стремежът е **да се прилагат в единство политическият и икономическият подход за издигане демократизма в управлението на социално-икономическите процеси.**

И така степента на творческата активност на трудовите колективи за нас е главен критерий дали идеологическата ни работа е въздействуваща, резултатна. В каква степен тя способствува да има пълно съответствие между думи и дела за повсеместно оптимизиране на производствената ни среда.

Digitized by Google

Този въпрос беше предмет на обсъждане и на конференция на комбинатската партийна организация през ноември 1984 година. На основата на проблемно-целевия и комплексния подход тогава бе разработена и приета разгърната програма за усъвършенстване на производствената среда за периода 1985 година и до 1990 година. Сега тя се явява основен документ, който съчетава в себе си формите, методите и средствата, които ще използват партийните организации, стопанските ръководства, профсъюзните и комсомолските организации, за изграждането на производствена и социална среда, адекватна на големите задачи, стоящи пред нашия колектив, а оттук и за решаване въпросите на научно-техническия прогрес.

ШИРОК Е КРЪГЪТ ОТ ВЪПРОСИ, които ние решаваме. Но с изключителна важност се откроява работата ни за **внедряването и използването на автоматизираните системи за управление на производството.** За тази цел комбинатският партиен комитет утвърди програма за автоматизация през осмата петилетка, подчинена на задачите на националната програма „Автоматизация—8".

Развитието на производителните сили в комбината по наша преценка достигна етап, при който стана възможно и обективно необходимо **да се премине към пълна интелектуализация — към преустройство на всяка дейност в съответствие с постиженията на научно-техническата революция.**

Необходимостта от управление и водене на технологичните процеси в оптимални граници като фактор за подобряване на качеството на продукцията ни налага непрекъснато да усъвършенстваме и модернизираме средствата за автоматизация и методите на управление. В съответствие с националната програма за автоматизация на производството и управлението бе утвърдена нашата **координационна програма за комплексна автоматизация.**

Интегрираната система за комплексна автоматизация се осъществява в съответствие с възприетата от Министерството на химическата промишленост концепция за изграждане на йерархични структури за управление на отделните производствени единици от химическия комплекс. Тя се състои от три функционално и информационно свързани в реално време системи:

- автоматизирана система за управление на технологичните процеси;
- автоматизирана система за диспечерско управление;
- автоматизирана система за управление на предприятието.

Автоматизираната система за управление на технологичните процеси на базата на микропроцесор е изцяло внедрена в обособено производство „Диметилтерефталат". През тази година е предвидено и внедряването на микропроцесорна техника в обособените производства „Полиестерни влакна" и „Полиестерна коприна".

Нашият скромен опит показа колко целесъобразно и ефективно е при решаването на такива проблеми да се изграждат програмни колективи. Пример за това може да послужи внедряването на микропроцесорната система за управление на технологичните процеси в едно от основните производства на комбината. Изградихме колектив от специалисти от катедра „Автоматизация на производството" във ВХТИ — София, главния информационноизчислителен център на Министерството на химическата промишленост и специалисти от комбината.

Този подход спомогна да се съкратят сроковете за проектиране, експериментиране и внедряване на първия етап на интегрираната система за автоматизация на производството и управлението.

Digitized by Google

Успешното функциониране на тази система доведе до повишаване производителността на инсталацията, подобряване качеството на продукцията, намаляване разхода на суровини и материали. Постигна се висока технологическа стабилност.

В съответствие с националната програма за автоматизация на производството и управлението и утвърдената координационна програма за комплексна автоматизация на комбината до края на 1986 година ще бъдат обхванати и останалите основни производства, с което степента за автоматизация и механизация на производствените процеси ще достигне 92 на сто. По този начин ще изпълним поставената ни задача от Министерството на химическата промишленост комбинатът да се утвърди като „еталон при изграждане на електронни системи за управление в химическата промишленост".

Като действена интеграционна връзка можем да посочим и разработената и утвърдена научна програма между научно-производствения комплекс „Металокерамика" — София и СХК „Д. Димов" — Ямбол. В резултат на тази програма бяха разработени и внедрени в производството редица елементи на техническата и технологическата екипировка, спестени са на народното стопанство около 800 000 валутни лева от второ направление.

Изграждането на такива колективи при нас е само началото на една целенасочена, последователна работа в тази насока. Това обаче не ни удовлетворява. То е далеч под реалните възможности, които съществуват за ползването на програмни колективи при решаването на многостранните задачи на производството и управлението.

Творческото приложение на решенията на Февруарския пленум на Централния комитет ще ни осигури и създаването на **научен комплекс за развитието на химичните влакна.** Решение за изграждане на такъв комплекс на територията на комбината беше взето на съвместно заседание на бюрото на окръжния комитет на БКП — Ямбол и колегиума на Министерството на химическата промишленост.

Как по-конкретно партийното и стопанското ръководство на комбината разглеждат ролята и мястото на този комплекс за повишаване ефективността на производството? Първо, изграждането му ще удовлетвори обективните изисквания за **координация и контрол на дейността по научно-техническия прогрес.** Второ, ще се създаде възможност въпросите на научно-техническия прогрес да се решават комплексно, т. е. в този научен комплекс да има секции, направления или групи по химични влакна, каучук, полимери, автоматизация, металокерамика, поведение на влакната при потребителя, технологична и техническа екипировка и други. Трето, ще се осъществи **практическото утвърждаване на програмните колективи като основна форма на организация на научния комплекс.** В тях ще бъдат включени както специалисти от научните институти и висшите учебни заведения, така и специалисти от производствените ни колективи. Защото сега в комбината има около 250 специалисти с висше образование, но недостатъчно се ползва тяхната потенциална творческа активност.

Вторият въпрос, който сега е неизменно в центъра на вниманието на партийното и на стопанското ръководство, това е **квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри** в комбината. Каквато и техника да внедряваме, главна производителна сила си остава човекът — работникът и специалистът, с неговата многостранна квалификация и висок професионализъм в работата.

Към този въпрос партийният комитет, първичните партийни организации и стопанското ръководство подхождат комплексно. **Развитието на производителните сили в комбината обективно изискват преминаване към пълна интелектуализация на производството — към преустрой-**

Digitized by Google

ство на всяка дейност в съответствие с развитието на научно-техническите достижения. Внедрената автоматизирана система за управление на технологичните процеси осигури поемането на част от интелектуалните функции на човека от „мозъчен център" в самата система. Тези качествени изменения довеждат до промяна в характера на физическия труд, до доближаване на квалификацията, образованието и културното равнище на изпълнителските кадри до тези на инженерите. Това наложи на **качествено нова основа да бъде поставена работата ни по повишаване образованието и квалификацията на изпълнителските кадри** до тези на инженерите. Сега около 75 на сто от работниците в комбината имат средно и средно специално образование. Осигурено е изпреварващо развитие на партийната организация по фактора квалификация и образование. Деветдесет процента от комунистите в комбината имат средно и средно специално образование.

Партийно-политическото ни ръководство и въздействие е съществен фактор за **професионалната подготовка на младите работници.** То е насочено към постигане висока степен на интеграция между комбината и базовото училище — СПТУ по химическа промишленост. Сега проблемът за качеството и професионалната подготовка на учениците и тяхната ефективна реализация е част от работата на първичните партийни организации, партийния комитет и стопанското ръководство. Преминаването на училищната първична партийна организация в състава на комбинатската партийна организация и ученическата към комбинатската комсомолска организация ни даде възможност да решим по-добре въпросите, свързани с развитието и усъвършенстването на материалната база, подготовката на трудовите колективи за приемане на учениците като бъдещи работници, да се повишава ефективността на учебната практика, реализацията на младите хора в производството. Сега на територията на комбината училището разполага с добре обзаведен учебен производствен корпус за професионална подготовка на учениците и учебно-професионален комплекс, снабден с компютърна техника. В производствения комплекс с успех е внедрено комсомолското самоуправление на база на бригадната организация на труда. Все повече се издигат критериите на първичните партийни организации и стопанските ръководства в учебната практика в производството — **трудовият колектив да се превръща в лаборатория за интелектуално, професионално и нравствено-естетическо развитие на личността, в главна основа за проверка и самоутвърждаване в труда на всеки ученик.**

Независимо от постигнатото напълно споделяме становището, че за по-сложна професия, каквато е и професията химик-технолог, времето за подготовката във втората и третата степен на единното средно политехническо училище е недостатъчно.

Квалификацията на изпълнителските кадри засега е пропорционална величина на разрядността, която имат работниците. Внедряването на високоавтоматизирани машини и производствени линии в комбината изискват по-висока квалификация на обслужващия персонал. Ето защо преценяваме, че **тарифно-квалификационният справочник ограничава получаването на по-висок разряд от работниците. Той трябва да съдържа долната задължителна граница на квалификацията за работното място и да предоставя възможност за реализиране стремежа на изпълнителските кадри към достигането на по-висока степен на квалификация.** Сегашната квалификационна система не стимулира получаването от работниците на широка професионална подготовка, усвояването на две и повече професии. Това се отразява отрицателно върху тяхната творческа активност. Ето защо обективна е потребността от усъвършенстване системата за степенуване на квалификацията.

Внедряването постиженията на техническия прогрес е в пряка за-

Digitized by Google

висимост както от творческата активност, така и от организаторските качества на ръководните кадри. Стремежът на партийния ни комитет и стопанското ръководство е в най-голяма степен да се създадат условия за оптимално съчетаване на творческия заряд и управленските функции на ръководните кадри. Практиката показва, че младите специалисти идват в комбината с определена професионална подготовка, но почти с много малко управленски умения. Ето защо партийният комитет и първичните партийни организации отделят изключително голямо внимание за **овладяването на ленинския стил и методи на ръководство от всеки ръководител.** За цялостното му изграждане и като политически деец се използват различни форми и средства, с които целим да се усъвършенстуват личните идейно-политически и морално-нравствени качества. Все повече се засилва критерият на първичните партийни организации и партийния комитет кадрите да се оценяват на базата на състоянието и тенденциите в развитието на трудовия колектив, който те ръководят, и личното им участие в научно-техническия прогрес.

В резултат на тази целенасочена и последователна работа на партийния комитет и първичните партийни организации с ръководните кадри е налице стабилитет на ръководителите в комбината. Текучеството на тези кадри е сведено до минимум — 1—2 на сто.

Третият въпрос е за провежданата от партийния комитет и първичните партийни организации в комбината **организаторска и политическа работа за издигане ролята на трудовия колектив в решаване проблемите на научно-техническия прогрес.** Със специфични форми и средства първичните партийни организации в комбината се стремят да формират у работниците и специалистите ново отношение към проблема за научно-техническия прогрес, всеки на своето работно място да търси поле за творческа изява. В интерес на истината ще споделя, че все още трудно достигаме до съзнанието на отделния член на колектива, че не всеки работник и специалист е станал съпричастен на тези въпроси. В тази насока ни предстои още много работа.

Изключително важно е с нашето политическо ръководство да осигуряваме стимулирането на творческата активност на работниците и специалистите в комбината. Решаването на този проблем ние разглеждаме в най-тясна връзка с усъвършенстуването на производствената среда. Тук въпросът не опира само до финансови и материални средства, без които, разбира се, не може, но не по-малко важна е задачата оптимизирането на комбинатската среда да се превърне в убеждение, в мотив за действие на трудовия колектив. Тук с особена сила се отразява неговата роля като стопанин на социалистическата собственост. Показател за това е масовото участие на всеки член от трудовия колектив на комбината в реконструкцията и модернизацията на производствената и битовата материална база и привеждането ѝ в пълно съответствие със законите на ергономията и естетиката.

С това ние се стремим да превърнем **социалната политика в активен фактор, в движеща сила за развитието на научно-техническия прогрес.**

В нашата агитационно-разяснителна работа поставяме ударението върху това, че даром нищо не идва, че трябва да се вложи труд. Стремим се да формираме у членовете на нашия колектив убеждението, че с потребителски подход, с потребителска психика няма да можем да вървим напред, че са нужни, както казва др. Тодор Живков, дела, дела и пак дела.

Димитър КЕНАРОВ
секретар на партийния комитет
при СХК „Димитър Димов" — Ямбол

Digitized by Google

СЪВРЕМЕННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ

През последните две десетилетия научно-техническата революция навлезе в качествено нов етап, при което особено се откроиексплозивното развитие на няколко съвременни стратегически направления — електрониката, информатиката, биологията и др. Заедно с това многократно нараснаха възможностите на науката за икономически, социални и политически въздействия.

На проведения неотдавна Февруарски пленум на ЦК на БКП обект на специално обсъждане беше главно научно-техническата революция и нейното осъществяване в нашата страна. В своето встъпително слово другарят Тодор Живков я нарече **суперключ на нашето обществено-икономическо развитие** и насочи вниманието към редица нейни важни закономерни тенденции.

Тук ще се спрем по-специално върху първата тенденция — на все по-пълното превръщане на науката в производителна сила. Още през 50-те години на миналия век Маркс изказа гениалното предположение, че **развитието на науката** (имайки предвид главно природните науки) е една от формите, в които се проявява **развитието на производителните сили на човека**. По-късно той доразви тази своя мисъл и формулира изключително важния извод за **превръщането на науката в непосредствена производителна сила на обществото и постоянното задълбочаване на този процес.**

Как обаче науката, която е една от формите на общественото съзнание и се отнася към **духовната надстройка** на обществото, може да се превърне във важен **материален фактор** на обществено-икономическото развитие? Отговорът на този голям и противоречив на пръв поглед въпрос би трябвало да се търси в съюза на науката с техниката или по-точно — **в технологиите**. Както ще видим по-нататък, именно **технологиите са онова свързващо звено между науката и практиката, което материализира научните знания, дава им „плът и кръв" и ги превръща в могъща производителна сила.** Посредством технологиите **знанията се преобразуват в умения.**

Терминът „технология" понастоящем се ползва с изключителна популярност, но заедно с това се е разширила и неговата **многозначност.** Едва ли има друга дума с толкова много различни значения и определения. Няма да разглеждаме произхода и еволюцията на думата технология, а ще се спрем само на някои от по-важните случаи на използването ѝ в практиката.

В **материалното производство** технологията най-често се схваща като **предписана съвкупност от условия и процеси, с помощта на която могат да се получават определени желани резултати.** В условията на сложното съвременно производство не всичко може да се предпише, а в много случаи дори в самата технология се предвижда човешка намеса за избор на едно или друго решение. Това обаче винаги са строго регламентирани дейности — съвременното схващане за технологиите изисква максимално да се изключват всички субективни фактори, да се постига по-голяма повторяемост на резултатите и да се създават предпоставки за автоматизиране на процесите. Пълното и точно писмено описание на съвкупността от условия и процеси, по което може да се организира и осъществи определена производствена дейност, се на-

Digitized by Google

рича технологическа документация, но в практиката твърде често — пак технология (писана технология).

В **търговската практика** технологиите се третират като специфичен вид стока — те могат да бъдат обект на търговия, размяна или предоставяне. Обменът и предаването на технологии (т. нар. трансфер на технологии) напоследък придобива големи размери, като в търговските сделки най-често се включват и специфичните инструменти, машини и съоръжения, необходими за организирането на съответното производство.

При покупко-продажбата на технологии често се използва и понятието „ноу-хау" — от английския израз (зная как), което обхваща технологическите „тънкости" — онези производствени секрети и производствен опит, без познаването и овладяването на които производството не би могло да се осъществи.

Думата технология се използва и като **събирателно понятие на типични за дадено направление на техниката или на обществения живот методи**. Така например дейностите, свързани с проектирането и производството на интегрални схеми, се наричат обобщено **микроелектронна технология**, използването на биологични методи за производствени цели се нарича **биотехнология**, събирането, обработването и предоставянето на информация с помощта на изчислителни средства е известно като **информационна технология** и т. н. В дискретното машиностроително производство широко започва да се използва т. нар. **групова технология**, която позволява да се осъществи по-ефективно производството на цяла група сродни изделия, обединени на базата на техни общи конструктивни характеристики и технологически операции.

В **социалната сфера** се говори за **социални технологии, но на тях** няма да се спираме.

В **наукознанието** технологията като наука се разчленява на **отделни дисциплини** — технология на машиностроенето, технология на строителството и т. н., всяка от които изследва и изучава специфичните технологически принципи и методи в съответната област. Понастоящем все още **липсва наука за технологиите (обща технология), която да изучава основните методологически въпроси, свързани със създаването, внедряването, използването, усъвършенстването и заменянето на технологиите, въпросите на тяхното систематизиране и типизиране, наука, която да дава основна технологическа грамотност и да формира обща технологическа култура.**

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ТЕХНОЛОГИИТЕ

С зависимост от характера на изходните и получаваните продукти е възприето технологиите да се делят на две големи групи: първични и вторични технологии.

Първични (добиващи) технологии. При тях изходни продукти са **природните ресурси** (земя, вода, въздух, флора, фауна). Крайни продукти при първичните технологии са различните **суровини**. Характерно за добиващите технологии е, че те се развиват много по-бавно в сравнение с другите технологии, тъй като обикновено са **фондоемки** и всяко тяхно изменение изисква време. С възникването на енергийно-суровинния проблем при тези технологии също настъпиха промени, които се изразяват главно в търсенето на енергоикономичност, разработването на методи за извличане на всички полезни съставки от рудите, за оползотворяване на бедните руди, за ефективно използване на въглищата, желязо-мангановите конкреции и нефтените шисти, разработването на шелфовите зони и морското дъно и т. н.

Digitized by Google

Вторични (преработващи и обработващи) технологии. При преработващите технологии се изменя микроструктурата на участвуващите материали (химическа промишленост, металургия и др.), а при **обработващите технологии** микроструктурата на продуктите се запазва, но се изменя тяхната макроструктура, т. е. формата им, поради което често се наричат и **формообразуващи.** Обработващите технологии са най-многобройни. Те са типични за такива отрасли като машиностроенето, транспорта, съобщенията, строителството и др.

Заслужава да се спрем по-подробно на една нова, сега оформяща се класификация на технологиите, при която се изхожда главно от развитието на използваните технологически принципи.

Класически (традиционни) технологии. При тези технологии се прилагат утвърдени от практиката традиционни технологически принципи — обработване на металите чрез стружкоотнемане, формообразуване чрез обикновено щамповане, леене и ковене, централизирано обработване на информацията в изчислителни центрове, обучение с използване на традиционните учебни методи и средства и др. С всеки изминат ден някои класически технологии отпадат, а други — доскоро съвсем нови, се превръщат в класически. Типичен пример за динамиката на понятията при технологиите е преминаването от дървеното рало и диканята към плуга и вършачката, а след това — към трактора и комбайна.

Усъвършенствувани (подобрени) технологии. Тези технологии се срещат в практиката при въвеждане в една традиционна технология на **подобрения, които само я усъвършенствуват, без да изменят принципа на обработването.** Това може да стане например чрез подобряване на технологическото оборудване, чрез въвеждане на по-рационални конструктивни и технологически решения и т. н.

Винаги трябва да се има предвид, че усъвършенствуването на технологиите не е безкраен процес — **всяка технология има естествени технически граници на своите възможности.** В самото начало усъвършенствуванията се постигат сравнително бързо и лесно и резултатите са значими, но след това подобренията започват да стават все по-трудни и редки, докато накрая възможностите на технологията се изчерпват.

Нови (съвременни) технологии. Характерно за всички нови технологии е въвеждането на **нови машини, нови материали, нови енергоносители, нови принципи на обработване и т. н.** В живота те често се наричат **съвременни технологии,** т. е. отговарящи на високите съвременни изисквания. От най-голямо значение за научно-техническата революция са онези нови технологии, при които се използва **нов технологически принцип** — така наречените **принципно нови технологии.**

Принципно нови са например технологиите, при които електродъговото заваряване или рязане се заменя с електроннолъчево или плазмено, стружкоотнемането — с електроерозионна, лазерна или хидропластична обработка, механо-химичната флотация — с ензимни процеси, бензиновият автомобилен двигател — с електродвигател, сегашните телевизори — с цифрови, централизираната обработка на информацията — с разпределена и т. н. При принципно новите технологии производителността на труда може да се повиши неколкократно (два-три-пет и повече пъти), а също така неколкократно да се повишат и качествените параметри на произвежданите изделия.

Авангардни (прогресивни) технологии. Напоследък у нас понятието „авангардна технология" стана твърде популярно, дори модно. То е много хубаво и съдържателно понятие, но от неуместната му употреба съществува опасност да изгуби съдържанието си. Причината за това е, че не са възприети ясни и точни критерии, по които да се оценява дали една технология е авангардна. Наблюдава се увлечението

Digitized by Google

почти всяка нова технология да се обявява за авангардна, но съществува и другата крайност — за авангардни да се приемат само технологиите, чрез които се реализират върхови научно-технически постижения. И едното, и другото е неправилно. **Авангардните технологии са такива нови технологии, които осигуряват значително по-високи резултати и дават тласък в развитието на важни научно-технически направления.** Чрез тях се осъществяват т. нар. **технологически пробиви** и в това именно се изразява авангардната им роля. Основните резултати от прилагането на авангардните технологии могат да бъдат най-разнообразни — рязко повишаване на производителността на труда, съществено подобряване на качествените параметри на продукцията, значително намаляване на материалоемкостта или енергоемкостта, намаляване на замърсяващите отпадъци, хигиенизиране на труда, укрепване на отбранителната способност, повишаване на международния авторитет на страната и т. н. При определянето на една технология за авангардна задължително би трябвало да се изяснява какъв е характерът на извършвания „пробив", в какво се изразява нейната авангардност и кои са основните резултати от прилагането ѝ в практиката.

Обикновено авангардните технологии са **принципно нови или съвършено нови технологии,** тъй като с обикновени средства може да се постигне само „напредване" в някое направление, но не и „пробив". Благодарение на новите технологически принципи авангардните технологии почти винаги **дават възможност да се решават и редица съвършено нови задачи.** Друг характерен белег на авангардните технологии е **широкото използване на най-нови прогресивни технически методи и средства.** Например при тях широко се прилагат постиженията на микроелектрониката за автоматизиране на технологическите процеси и за постигане на гъвкавост. Високата степен на компютъризация се среща при всяка авангардна технология, но това е **вторичен белег,** образно казано — част от нейното „въоръжение".

Типичен пример за авангардна технология навремето бяха **електронните калкулатори,** които бързо се наложиха във всички области и доведоха до появата на **микропроцесорите.** Понастоящем като примери за авангардни технологии могат да се посочат голяма част от лазерните, плазмените и електроннолъчевите технологии, съвременните микроелектронни технологии и биотехнологии, хидропластичната обработка, гъвкавите автоматизирани производствени системи, цифровият звукозапис, оптичният видеозапис, оптоелектронните съобщителни системи, персоналните компютри, компютъризираното обучение...

Авангардните технологии са **по-скъпи** и въвеждането им изисква **значителни капиталовложения,** но тези средства се изкупуват за не дълъг период от време от повишената ефективност на производството и завоюването на по-стабилни пазарни позиции. Особеност на авангардните технологии е също и това, че те изискват **по-висока или различна от досегашната квалификация на работещите,** което трябва да бъде осигурено чрез преквалификация и интензивно обучение.

Висши (върхови) технологии. Към тях би трябвало да бъдат отнесени **технологиите, чрез които се реализират върхови постижения.** В капиталистическите страни това понятие до голяма степен е загубило истинското си първоначално съдържание. Чрез него обикновено се означават най-новите технологии в стратегическите направления на научно-техническия прогрес, но в същото време с рекламна цел всички по-значими постижения в различни области също се обявяват за продукти на висши технологии.

Перспективни технологии. Така се наричат онези нови технологии, които са в процес на бурно развитие и имат голямо бъдеще. Някои от перспективните технологии все още не са излезли от лабораториите и

Digitized by Google

не са се наложили масово в практиката — например технологиите, свързани с водородната енергетика и изкуствения фотосинтез, много от биотехнологиите, мехурчестите памети, перпендикулярният магнитен запис, електронната поща, цифровата и спътниковата телевизия, повечето от космическите технологии. Почти всички авангардни технологии, преди да се превърнат в такива, първоначално са били в категорията на перспективните технологии.

В световен мащаб технологиите се развиват изключително динамично, в резултат на което всяко тяхно систематизиране има временен и условен характер. Свидетели сме как за кратко време нови и принципно нови технологии се превръщат в традиционни, как се оформят **поколения от технологии**, на които съответствуват **поколения от изделия.** В някои динамични области смяната на поколенията се извършва в течение само на няколко години. Например при електронните калкулатори за около 10—15 години се смениха четири поколения — като се започне от първите транзисторни модели и се стигне до съвременните мощни калкулатори. В момента подобна бърза смяна на поколенията се наблюдава и при персоналните компютри.

Върху критериите за оценка на технологиите и по-специално на новите технологии силно влияние могат да окажат такива фактори като икономическото развитие на страната и равнището на използваните преди това технологии. Напълно е възможно една и съща технология в някоя страна да се приема за **авангардна**, а в друга по-развита страна тя да се е превърнала в **традиционна.** Конкретно за нашата страна критериите за оценка на технологиите трябва да бъдат много високи — по-високи от тези в най-напредналите капиталистически страни, тъй като големите цели на нашето развитие изискват това. Само по този начин бихме могли да наваксаме изоставането, което имаме в някои технически направления, и ще създадем предпоставки за уверено и бързо движение напред.

ЗНАЧЕНИЕ НА СЪВРЕМЕННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

Динамичното развитие и обновяване на технологиите се диктува от много мощни фактори, насочено е към получаването на желани резултати. В голямото значение на съвременните технологии днес никой не се съмнява, но какви са по-конкретно тези резултати?

Значение за икономическото развитие. Технологиите осигуряват голям и стабилен икономически растеж. Издигат на съвсем нова висота техническото равнище на изделията и подобряват такива важни показатели като надеждност, дълготрайност и експлоатационни удобства. Всичко това води до повишаване на конкурентоспособността и разширяване на производството.

Несвоевременното развитие на технологиите е равносилно на изоставане, независимо от това, че в дадения момент стопанската организация има отлична производствена дейност и реализира големи печалби. Показателен е случаят с електронните калкулатори „Елка". Страната ни беше измежду първите страни в света, които организираха масово производство на калкулатори, и се утвърди като основен производител на тези изделия в СИВ. Но главно поради това, че не бяха своевременно усвоени необходимите за електронните калкулатори нови технологии в областта на елементната база, изостанахме от динамиката на световното развитие и не оползотворихме значителни потенциални възможности.

Digitized by Google

Практиката на развитите страни от последните две десетилетия показва, че **своевременното отделяне на средства за развитие на нови технологии е едно от най-изгодните влагания на капитали.**

Социално значение. Новите технологии непосредствено влияят върху условията на труда и върху характера на самия труд, като той се хигиенизира и хуманизира. Възникват **взаимоотношения от нов тип — не между хора, които са придатъци на машината или конвейера, а между хора, които имат самочувствието на творци,** тъй като на тях са подчинени най-сложни машини и процеси.

Не трябва да се забравя обаче, че тази положителна социална функция на съвременните технологии може да се изяви с пълна сила само в общество, където трудът е свободен. В капиталистическите страни съвременните технологии не винаги са свързани със социален прогрес. Дори някои от тях като микроелектрониката и роботиката вече все по-открито се сочат за фактор, който влошава социалното състояние на милиони хора. В резултат на компютъризацията и роботизацията се премахват много работни места в производството, налага се прегрупиране и преквалифициране на работната сила. Да се обвиняват обаче за това съвременните технологии е неправилно, тъй като първопричината на тези явления произтича от недъзите на самото капиталистическо общество. В социалистическите страни подобни проблеми не съществуват. **Съвременните технологии се разглеждат като мощно средство за социален прогрес и за постигане на желаните социални резултати.** Не по-малко важно е и косвеното социално значение на новите технологии, което се изразява в създаването на изделия с по-висока потребителна стойност, в по-пълното задоволяване на растящите материални, духовни и социални потребности на населението, в опазването на околната среда от замърсяване, в общото издигане на благосъстоянието на народа.

Политическо значение. От равнището на технологиите се определя и равнището на предлаганите на пазара стоки, а по тях човек съди за възможностите на икономиката на дадената страна или дадения строй. Само чрез високоефективни съвременни технологии страната ни би могла да завоюва стабилни позиции на международния пазар, да укрепи още повече международния си авторитет и да докаже нагледно преимуществата на социалистическия строй.

Значение на новите технологии за решаване на глобалните проблеми пред човечеството. Първите резултати от прилагането на **ресурсоспестяващи технологии** вече са налице. В почти всички развити страни, където се търсят пътища за решаване на енергийните и суровинните проблеми, е постигнат значителен и обнадеждаващ напредък. Появиха се редица нови материали с нови свойства на базата на металокерамиката, композитите и биметалите. Усилено се търсят пътища за ефективно оползотворяване на вторичните суровини. Значително са увеличени износоустойчивостта и дълготрайността на голяма част от новопроизвежданите изделия.

Във връзка с все по-строгите норми за **опазване на околната среда от замърсяване** силно нараснаха и изискванията в това отношение към технологиите. Всички нови технологии са далеч по-малко замърсяващи и много от тях вече биха могли да се нарекат „чисти технологии". Независимо от успехите в създаването на незамърсяващи технологии човечеството все още е длъжник на природата.

Увеличаването на населението и **изострянето на продоволствения проблем** също поставя пред технологиите нови задачи и силно стимулира търсенето на по-високопроизводителни технологии в селскостопанското производство и хранително-вкусовата промишленост. Днес при решаването на продоволствения проблем все по-широко се прила-

Digitized by Google

гат постиженията на биотехнологията и по-специално на генното инженерство. Едни от най-важните задачи в това отношение са: разработването на биологични методи за промишлен синтез на белтък; създаването на биологични системи за фиксиране на атмосферния азот; откриването на ефикасни растежни регулатори; създаването на нови растителни и животински организми с желани качества и др. Първите резултати дават основание да се предполага, че човечеството ще се опита да постигне трайно решение на продоволствения проблем.

ЗАДАЧИ НА ПАРТИЙНИТЕ И СТОПАНСКИТЕ РЪКОВОДСТВА И НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

Изключителното значение на съвременните технологии за нашето развитие поставя много отговорни задачи пред всички партийни и стопански ръководни кадри и пред трудовите колективи. Тези задачи много добре са очертани от Февруарския пленум на ЦК на БКП.

Преди всичко необходимо е добре да се осъзнае жизнено важната роля на технологиите и **на широк фронт да започне работа за овладяване на необходимата технологическа култура.** Днес вече не е достатъчно да се познават само технологиите в „своята" област. Необходим е много по-широк поглед, необходими са знания за всички перспективни направления на научно-техническия прогрес и за всички сродни области, необходимо е да се познават и редица основни въпроси, свързани с технологиите и тяхното развитие.

Пред **ръководните стопански кадри** стои с цялата сериозност задачата **да се научат стратегически да управляват технологиите.** Това е едно съвсем ново, сега зараждащо се умение, което позволява своевременно да се определя **докога да се залага на използваната технология и на нейното усъвършенствуване и кога е най-правилно усилията да се насочат към прилагането на нови по-прогресивни технологически принципи.**

Тъй като усвояването на всяка нова технология изисква време, а и резултатите от нейното внедряване не се получават веднага, **необходимо е за пренасочване към друга по-подходяща нова технология да започва да се мисли много по-отрано, преди още да са се изчерпали възможностите на старата технология.** И именно тук се изисква умение правилно да се насочат усилията. Може да се окаже, че едно решение за разширяване на производствените мощности, като се залага на старата технология, да бъде неправилно, защото не след дълго време предприятието ще изостане.

Освен правилното определяне на момента, в който трябва да започне работата за пренасочване към нова технология, важно е също така правилно да се избере и **пътят за постигане на целта** — дали това може да стане със собствени сили или е необходимо да се използва чужда помощ под формата например на лиценз. **За нашите условия в това отношение е необходимо да се проявява изключителна прозорливост и маневреност, тъй като лицензът е „нож с две остриета"** — той може много удачно да реши някои проблеми, но може и да спъне развитието на съответния отрасъл, ако е морално остарял или е неправилно избран; може да даде силен тласък на собствената научноизследователска и развойна дейност, но може и да я ликвидира.

След като е взето решение за усвояване на дадена нова технология, често пъти се допускат някои **типични слабости.** Една от тях е **проявяването на прибързаност.** Внедряването на всяка нова технология изисква съответна подготовка — осигуряване на необходимите материали, машини, съоръжения и помещения, обучаване на персонала, задълбочено проучване на документацията, осъществяване на пробни

Digitized by Google

технологически процеси и т. н. Понякога с цел да се ускори внедряването или да се направят икономии на капитални вложения някои подготвителни етапи при внедряването на новите технологии се пренебрегват или не се осигуряват всички необходими условия. **Това винаги води до половинчати резултати и неизползване на всички възможности на новата технология,** което в крайна сметка може да обезвери колектива в нейната целесъобразност, да оскъпи и да забави внедряването ѝ.

Друга типична слабост е **проявяването на консерватизъм и забавяне на внедряването на новите технологии.** Причина за това могат да бъдат или самоуспокоението, или добрите стопански резултати, получавани по старата технология, или страхът от новото, тъй като всяка нова технология изменя познатия производствен процес, съпроводена е с известни рискове и временно може да се наруши производственият ритъм, изискват се допълнителни усилия по внедряването ѝ.

Трета типична слабост е **недоизползването на традиционните технологии в комбинация с новите** в случаите, когато това е възможно и ефективно. Могат да се създадат много успешни комбинации в съвместното прилагане на традиционни и нови решения, обаче тези възможности или се недооценяват, или умишлено се пренебрегват.

Необходимо е при внедряването на нови технологии да се действува и разумно, и смело, във висша степен да се проявява революционен стил на мислене и действие. Начинът, по който даден ръководител се ориентира в сложната обстановка при избора, усвояването и прилагането на новите технологии, е **пробен камък, атестат за неговата политическа и стопанска зрелост и за качествата му на ръководител.**

Пред **трудовите колективи** също се поставят немалко задачи във връзка с внедряването на новите технологии. Научно-техническата революция налага високи критерии за приноса на всеки отделен член на колектива — от научния работник до експедитора. **Необходимо е да се придобива все по-висока квалификация както в непосредствената работа, така и във всички прогресивни направления на научно-техническия прогрес.** На много места е необходима бърза преквалификация, за да може да се работи със съвременната нова техника. Изискването за **компютърна грамотност,** за **технологическа култура** става все по-осезаема повеля на нашето време.

Партийните ръководства също трябва добре да са ориентирани в новите изисквания на нашето време, за да могат **активно да следят извършващите се процеси при внедряването на новите технологии.** Те участвуват във формирането на техническата стратегия на стопанските организации и следят отблизо провеждането на научно-техническата политика.

●

Новият етап на научно-техническата революция обикновено се свързва с някои от конкретните научно-технически направления — компютърна революция, информационна революция, биотехнологическа революция и т. н. Името не е най-важното — по всяка вероятност то ще изкристализира като **технологическа революция,** тъй като експлозивното развитие на технологиите е основният общ белег на съвремието ни. По-важното е сега в този сложен динамичен процес всеки член на нашето общество да заеме своето най-подходящо място, да разкрие способностите си и да ги доразвие, по силата на своя вътрешна убеденост и жизнена потребност да отдаде докрай всичките си сили за уверено и бързо развитие на родината ни.

Стефан АНГЕЛОВ

Digitized by Google

ЦЕЛЕНАСОЧЕНО И КОМПЕТЕНТНО ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

На пленарно заседание през февруари 1985 г. окръжният комитет на партията — Шумен обсъди проблема за по-нататъшно усъвършенстване на партийното ръководство на Отечествения фронт в съответствие с критериите на Дванадесетия конгрес на БКП, теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от др. Т. Живков след конгреса.

Партийното ръководство на окръжната организация на Отечествения фронт е основният фактор за развитието и укрепването на тази най-масова организация. Особено благодатно отражение за издигане равнището му оказа забележителната реч на другаря Тодор Живков пред Деветия конгрес на Отечествения фронт. От идеите и постановките, които той разви в нея, се очертаха направленията и задачите за дейността на партийните комитети и организации в една по-далечна перспектива.

Партийните, отечественофронтовските, държавните и стопанските органи и кадри в окръга разгърнаха активна творческа дейност за **усвояване, дълбоко осмисляне и практическо реализиране на постановката за Отечествения фронт като обществен гарант за правилното функциониране на селищните системи и местните органи на народната власт.** Досега ставаше дума за обикновено взаимодействие на тази организация с народните съвети, за съвместна работа с тях, а сега стои въпросът за издигане на нейната роля, значение и отговорност за развитие на селищните системи като цялостен обществен организъм. Това означава тя да бъде двигател на народната активност, да създава условия за по-пълното разгръщане на инициативата и творчеството на населението. На широка основа да се обсъждат въпросите, предложенията и исканията на гражданите при строго спазване на демократичните норми и процедури, за да могат те да се чувствуват истински стопани на своята територия.

Чрез Отечествения фронт и преди всичко чрез неговите низови организации партията засилва своето влияние сред широките народни маси — трудещите се, безпартийните, пенсионерите, жените, младежите, разяснява своята политическа линия, осигурява си политическа подкрепа. Същевременно своите нови функции и отговорности на обществен гарант той успешно ще осъществи единствено под ръководството на партийните органи и организации.

Digitized by Google

Процесът на усвояване, осмисляне и реализиране на новите постановки за Отечествения фронт засили вниманието на партийните органи и организации в окръга към въпросите и проблемите на партийното ръководство на тази масова организация и в значителна степен спомогна за повишаване на неговата ефективност. Сега окръжният и общинските партийни комитети и една значителна част от първичните партийни организации полагат по-големи грижи за укрепване на органите и организациите на Отечествения фронт, за разгръщане на тяхната дейност. Бюрото на окръжния комитет на партията през 1983 година оцени дейността на партийните комитети и първичните организации за издигане равнището на партийното ръководство. През първото шестмесечие на миналата година анализираха своята работа и общинските партийни комитети. В Нови пазар се състоя обмяна на опит в това направление. Обобщи се опитът на партийните групи към низовите организации на Отечествения фронт в Шумен. Общинските партийни комитети по-системно дават насоки и поставят конкретни задачи пред комитетите и организациите на Отечествения фронт, поредовно информират отечественофронтовския актив по актуалните въпроси на социално-икономическото развитие на окръга и селищните системи.

Пленумът на окръжния комитет на Отечествения фронт обсъди въпроса за по-нататъшното укрепване и повишаване дееспособността на низовите организации в решаването на многостранните задачи по местоживеене. Предприеха се конкретни мерки за подобряване на тяхната дейност. Сега болшинството от кадрите разбира, че е необходим нов подход, ново отношение към низовите организации, че задачата за повишаване на обществено-политическата и трудовата активност на населението по местоживеене може успешно да се реши в и чрез низовата организация.

Един от най-съществените положителни моменти в осъществяването на партийното ръководство е настъпилото изменение в кадровото укрепване на комитетите и организациите на Отечествения фронт. Общо в ръководните звена на окръжната организация са включени близо 7000 души. Анализът на данните показва, че 38 на сто от тях са комунисти, 10 на сто — членове на БЗНС, 21 на сто — комсомолци и 31 на сто — безпартийни. В сравнение с 1980 година с над 10 на сто се увеличиха работниците и селяните-кооператори. Значителен е ръстът на младите хора до 30 години и на членовете на ДКМС — над 9 на сто. Положителна е тенденцията и при ръководствата на низовите организации. За председатели се избраха другари с по-добър опит, с по-високо образование и с по-добри качества на общественици. Деветнадесет на сто от председателите са младежи. Делът на младежите до 30 години в ръководствата на организациите достигна 27 на сто — със 7 на сто повече от предшествуващия период. Четиридесет и две на сто от членовете на ръководствата са до 40-годишна възраст. Делът на жените достигна 52 на сто. Четиридесет и пет на сто от актива в низовите организации бе обновен.

На вниманието на окръжния комитет на БКП и общинските партийни комитети стои и въпросът за обучението на кадрите и актива на Отечествения фронт. Политическите сътрудници на окръжния и общинските комитети се учат в задочния партиен университет. Низовият актив се обучава в общините по утвърдена от бюрото на окръжния комитет на Отечествения фронт система. Повечето от членовете на низовите ръководства са включени в звената на партийната учебна година. Част от кадрите в общинските комитети и от председателите на

Digitized by Google

низовите организации се изпраща на обучение във филиала на Академията за обществени науки и социално управление.

Грижата на партийните организации за обучението на кадрите и актива на Отечествения фронт доведе до **положителни изменения в стила и методите им на работа.** Сега значителна част от тези кадри проявява по-голяма инициатива, поставя на обсъждане и решаване по-значими проблеми, стреми се да изучава по-добре мнението и настроението на гражданите и да отговаря на техните интереси и потребности. Подобрява се организацията на работата на общинските комитети на Отечествения фронт. Те по-често отчитат изпълнението на решенията си, извеждат опит по отделни проблеми, който се изучава и внедрява в комитетите и организациите. Стремят се да издигат равнището и ефективността на контрола: картотекиране и анализ на изпълнението на решенията, отчет и оценка на резултатите, проверка на дейността на общините, кварталните и общоселските комитети и други форми. При разработването и решаването на отделни въпроси привличат по-широк кръг специалисти и общественици.

В резултат на повишената взискателност и по-системния контрол на партийните органи през последните години се наблюдава **изменение на подхода и отношението към Отечествения фронт от страна на държавните, стопанските и обществените органи и организации.** Сега изпълнителният комитет на окръжния народен съвет, общинските народни съвети, кметствата, окръжният комитет за държавен и народен контрол, окръжният съвет на профсъюзите, Комсомолът, окръжният съвет за култура и културните институти по-редовно търсят съответните органи на Отечествения фронт. С тяхното активно участие се създадоха редица обществено-държавни органи, чрез които успешно се решават много съвместни задачи.

●

Наред с положителните страни в нашата работа пленумът на окръжния комитет на партията обстойно анализира и съществуващите проблеми. **Направен бе изводът, че партийното ръководство на окръжната организация на Отечествения фронт все още не съответствува напълно на изискванията, които предяви Дванадесетият конгрес на партията, и на задачите, произтичащи от следконгресните разработки на др. Тодор Живков.** Редица комитети и организации не са преодолели напълно съществуващата от години едностранчивост в работата. Често те дават превес на стопанско-организаторската функция на Отечествения фронт, а по-малко се разглеждат въпроси от организационен, възпитателен и масовополитически характер.

Най-много слабости се проявяват в дейността на **първичните партийни организации.** Една част от тях недостатъчно добре оценява значението на работата по местоживеене, като изцяло я предоставя само на комитетите и организациите на Отечествения фронт. Някои свеждат партийното ръководство единствено до изслушване на отчети, върху основата на които се правят шаблонни констатации и се вземат решения, които не водят до съществени промени в работата. Не се прави редовно оценка как комунистите изпълняват възложените им поръчения за работа в тази масова организация, не им се помага, не се знае какви въпроси ги вълнуват, какви трудности срещат. Рядко се използват отчетът и самоотчетът, моралните и материалните стимули за повишаване на активността на комунистите като членове на ръководствата и комисиите на низовите организации, кварталните и общоселските комитети. Занижена е взискателността към членовете на

Digitized by Google

партийните бюра, отговарящи за масовите организации. У част от комунистите липсва желание да се включват в провежданите мероприятия по местоживеене. Те не служат за пример, не осъществяват авангардната си роля.

Принизени са грижите на общинските партийни комитети и първичните партийни организации към низовите звена на Отечествения фронт, недостатъчни са мерките за укрепването и преустройството на работата на кварталните и селските комитети, за повишаване дееспособността на организациите. Следствие на това и сега броят на тези със слаба и неудовлетворителна дейност е значителен.

Първичните партийни организации не осигуряват винаги необходимото ръководство и конкретна помощ за правилното насочване и провеждане на **идейновъзпитателната работа по местоживеене,** поради което е нисък обхватът на населението в нейните форми и прояви. От съществени слабости страда и индивидуалната работа с хората. Несистемни са срещите и разговорите с отделния човек. Не се намира време и не се отделя достатъчно внимание за опознаване на личните проблеми и тежнения на хората, за намеса в техните взаимоотношения в квартала, в жилищния блок. В резултат на това не винаги сме точно информирани какво мислят хората, какво е тяхното отношение по важни въпроси на нашата политика.

Партийните организации не осигуряват постоянно компетентно и диференцирано ръководство за разгръщането на **социалистическата демокрация** — за разширяването и обогатяването на формите ѝ, за по-широкото и активно участие на населението при решаване на проблемите в населените места и селищните системи. Следствие на това в работата на Отечествения фронт и органите на социалното управление се допущат слабости. Например низовите организации най-добре познават проблемите и потребностите на хората по местоживеене, но в редица случаи не те са инициаторите за своевременното им решаване. Не са преодолени недостатъците в работата със съветниците. Съществуват слабости в съвместната работа с органите на държавната власт. Някои кадри и органи на народните съвети и стопанските организации подценяват възможностите за привличане на населението в тяхната дейност чрез Отечествения фронт и обратно — други го ангажират с несвойствени административни дейности поради неразбиране на обществено-политическата същност на организацията.

Слабости се допускат в организацията и най-вече в ефективността на **обществения контрол,** провеждан под ръководството на комитетите и организациите на Отечествения фронт. Изградените за целта комисии не използват напълно предоставените им права, а стопанските ръководства не винаги реагират на предписанията. Така те обезсилват ролята на обществения контрол и най-често убиват желанието у членовете на комисиите да изпълняват възложената им задача.

●

Пленумът определи и насоките на нашата бъдеща работа. **Изходно начало следва да стане постановката на другаря Тодор Живков, че Отечественият фронт не е просто трансмисия, а изключително важна органическа част на нашата политическа система.** Това предполага **да се изкоренят и най-малките прояви на пренебрежение и подценяване** от всички партийни, държавни, стопански и обществени кадри, от кадрите в различните културни институти. Партийните организации ще засилят взискателността си към народните съвети, кметствата, стопанските ръководства, за да се отнасят те с по-голямо внимание и отговорност към предложенията на Отечествения фронт, да търсят и за-

Digitized by Google

читат неговото мнение при вземане на решения. Нов подход ни е нужен при **формирането на единна личностна оценка на кадрите и хората** — по месторабота и местоживеене. Сега оценките се правят изключително за дейността на хората в предприятието и учреждението, т. е. по месторабота. Какъв е човекът извън сферата на производствената си дейност — в квартала, в семейството, как възпитава децата си, как се отзовава на обществените инициативи по местоживеене? Тези въпроси не стоят с нужната сериозност пред партийните комитети и бюра, профсъюзните, комсомолските, държавните и стопанските органи. Под ръководството на общинските партийни комитети сега се утвърждава система за по-тясно взаимодействие между партийните организации по местоживеене и месторабота с профсъюзните и комсомолските организации, а също така с държавните, стопанските органи и културните институти. Има се предвид и обстоятелството, че местоживеенето, за разлика от трудовата сфера, е по-малко проникнато от организираност, по-слабо се регулира от държавните органи. Тук проблемите все повече носят не само социални, но и икономически, политически, психологически, нравствени, културни, здравни и други аспекти. Следователно местоживеенето най-силно се нуждае от обществено-самодейни фактори за овладяване и направляване на развиващите се в него процеси. А именно Отечественият фронт и неговите низови организации се утвърдиха като организиращ фактор. Всичко това потвърждава обективната необходимост партийните комитети и организации да насочат своето внимание към проблемите на хората по местоживеене, към територията на низовата организация на Отечествения фронт.

В селото и квартала живеят хора на различни възрасти, с различни професии, образование, професионална подготовка, културни интереси и т. н. Затова настоятелно предявяваме искането да се прилага **конкретен и диференциран подход в организацията на идеологическата работа.** Даваме си сметка, че ако съумеем добре и правилно да организираме идейновъзпитателната работа в низовата организация, несъмнено ще издигнем на по-високо равнище политическата зрелост на хората и тяхната гражданска отговорност. Под ръководството на партийните организации в окръга се прави сериозен опит възпитателната работа по месторабота да продължи по местоживеене. Затова се изисква партийните бюра и организации да вникват по-задълбочено в жизнените проблеми на хората, да анализират и отчитат дълбоките количествени и качествени изменения, които настъпват в сферата по местоживеенето. Да засилят своето внимание към съдържателната страна на идейновъзпитателната работа, като на преден план се изведат проблемите на нравственото възпитание на личността, грижата за психоклимата в квартала, селото, жилищния блок, създаването на атмосфера на нетърпимост към отрицателните явления — потребителство, еснафство, равнодушие и други. Нашият стремеж е активно да влияем и да укрепваме **основната клетка на обществото — семейството,** защото в него в решаваща степен се оформя обликът на подрастващото поколение — отношението му към труда, формирането на неговия политически мироглед и особено на такива нравствени качества и добродетели като честност, скромност, справедливост, отношение към социалистическата собственост, чувството за граждански дълг и отговорност, за дисциплинираност, на уважение към по-възрастните хора. Специално внимание и грижи се отделят на възпроизводствената функция на семейството. Поставили сме си амбициозната задача да изведем като норма в оценките и при издигането на ръководните кадри категоричното изискване — този въпрос да е решен в техните семейства.

Digitized by Google

От особена важност за нас е и въпросът за **увеличаване приноса на Отечествения фронт в социално-икономическото развитие на окръга.** Ние разбираме, че това най-резултатно може и трябва да стане чрез низовите организации. Чрез специфичните свои форми и средства те да създадат условия за пълна обществена подкрепа и съдействие на държавните и стопанските органи за изработването на реални насрещни планове, за произвеждането на висококачествена продукция, за ефективно използване на производствените мощности и земята, за подобряването организацията на труда при включването на трудещите се в благоустрояването и хигиенизирането на населените места, за опазването и обогатяването на природната среда.

Чрез личните и колективните обещания да се осигури по-нататъшно развитие на **системата за самозадоволяване на селищните системи** с месо, мляко, яйца, плодове и зеленчуци. Същевременно обществеият контрол да не допуска каквито и да е отклонения от вложения политически и икономически замисъл в нормативните документи за превръщането на личното стопанство в естествен продължител на общественото. Остро да се реагира и навреме да се пресича стремежът за прекомерното увеличаване на личните стопанства, което води до отклоняване от работа в обществения сектор и до нанасяне на деформация в нравственото възпитание на населението.

Нужно е да се разширят и усъвършенстват **взаимоотношенията между кварталите и предприятията,** като в тяхното укрепване по-активно да се включват заводските партийни, профсъюзни и комсомолски организации. Считаме за правилно авторитетни представители на стопанските ръководства да се избират в ръководните органи на низовите организации на Отечествения фронт, в които членуват значителна част от техните работници.

Многостранните задачи по местоживеене могат успешно да се решат, ако непрекъснато се подобрява **организационно-политическото състояние** на ръководствата и организациите на Отечествения фронт. Усилията са ни насочени да контролираме и направляваме започналия процес на качествено обновление на отечественофронтовските ръководства съобразно условията и новите изисквания. От по-нататъшно усъвършенстване се нуждаят стилът и методите на работа на кадрите и актива на низовите организации — овладяване на новите подходи, повишаване на компетентността им по проблемите на социалното управление, усвояване на майсторството за непосредствено общуване с хората, прилагане на новите критерии при оценка на извършената работа, търсене на по-голяма ефективност от провежданите мероприятия и т. н. Това изисква да им се подсказват интересни идеи и инициативи, до тяхното знание да се довежда най-добрият опит в селищната система, в окръга. Нужно е да се предприемат конкретни мерки за укрепване на кварталните и териториалните първични партийни организации, на изградените към низовите организации партийни групи. Стремежът ни е в тях да се изпращат подготвени комунисти, които ще могат еднакво добре да организират работата на партийните и на масовите организации.

Непосредственото партийно ръководство, широкото прилагане на общественото начало в многостранната дейност на окръжната отечественофронтовска организация, всеотдайната работа на членовете на комитетите, ръководствата на низовите организации и изградените комисии и актива към тях са реална предпоставка за насочване социалната активност на населението към постигането на още по-ефективни резултати в изпълнението на целите и задачите на партийната политика.

Филю ЧАКЪРОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

С КАКВО УСЪВЪРШЕНСТВУВАМЕ НАШИЯ СТИЛ

НИКОЛА ТОНЧЕВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — Благоевград

В своята дейност Българската комунистическа партия и нейният Централен комитет винаги са проявявали способността на различните етапи от развитието на страната да извеждат на преден план онези проблеми, от които в решаваща степен зависи нейното по-нататъшно ускорено развитие.

Теоретическите разработки и практическите подходи в следконгресното творчество на другаря Тодор Живков и тяхното осъществяване в живота са още едно ярко доказателство за тази способност, ново проявление на умението да се намира, както сочеше Ленин, онова звено от веригата, от което в най-голяма степен зависи решаването на главната стратегическа задача на дадения етап. В борбата за осъществяването на стратегическия курс за високо качество и висока ефективност Централният комитет определи като основно звено разработването и последователното прилагане на новия икономически подход и издигане на нова качествена висота провеждането на научно-техническата политика на Народна република България.

С динамичното си и комплексно развитие Благоевградски окръг в много отношения е пример за преобразуващата сила на социализма, за непреходната жизненост на априлската линия на партията. Изградените производствени мощности в годините след Априлския пленум рязко измениха живота на хората в Пиринския край, внесоха нови черти в социалната му структура. Изграждането на прогресивни производства, постигането на рационална заетост на трудовите ресурси създадоха атмосфера, изпълнена с динамика, самочувствие и оптимизъм. Този подем в живота на населението намира израз в растящия жизнен стандарт, в духовното и професионалното му израстване, в единството и сплотеността на цялото население около политиката на партията, във високата му политическа и трудова активност.

Организираща и мобилизираща сила на широкото настъпателно действие за това изменение е окръжната партийна организация. Нейната многообразна политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа е най-тясно свързана с разгръщането на творческата активност и инициатива на трудещите се за динамичното икономическо и културно развитие на окръга. След Националната партийна конференция и Февруарския пленум на ЦК работата на партийните органи и орга-

Digitized by Google

низации в окръга е насочена към ускорено постигане на съвременно научно-техническо равнище на производството в отраслите и дейностите, в които окръгът е специализиран, към осигуряване ритмичност при изпълнение на насрещните планове и непрекъснато повишаване качеството на продукцията на основата на постоянно засилващото се въздействие от приложението на новия икономически подход. Увеличаването на реалния принос на партийните органи и организации в решаването на тези задачи зависи от това доколко и в каква степен те разработват тези проблеми и ги превръщат в смисъл и съдържание на дейността на кадрите, на комунистите, на всички трудещи се.

Сега, в условията на голямата битка за осъществяване на икономическата и научно-техническата стратегия на партията, можем да кажем, че комунистите и преобладаващата част от партийните организации притежават авангардни и ръководни качества и способности, които отговарят на изискванията. Изключително много за това допринесе и грижливото изучаване на чуждия и създаването и разпространяването на нашия собствен опит по усъвършенствуване на партийно-организационната работа в условията на повсеместна интензификация.

От многото проблеми, които решавахме, най-голямо внимание отделихме на **измененията в стила и методите на работа** на партийните органи и организации, на държавните, обществените и стопанските органи.

Нашата цел бе и си остава — стилът и методите на работа да бъдат в унисон с времето, в което живеем, и със задачите, които решаваме. С други думи, да постигаме съответствие между изисквания и възможности, на динамичността на задачите да отговаря динамичен стил. Затова насочихме вниманието си в **две посоки. Първата** — да издигаме на ръководна работа на всички равнища и във всички сфери и звена хора с потенциални възможности да бъдат носители на динамичен стил. **И втората** — да създаваме условия и предпоставки за непрекъснато развитие и обогатяване на факторите, от които зависи неговото усъвършенствуване. Особено внимание отделяме на умението на ръководните дейци да съчетават изпълнението на личните функционални задължения с колективните на основата на компетентността, отговорността и принципната взискателност.

Навременна, точна и с мобилизиращ заряд е постановката на другаря Тодор Живков за **революционното мислене и действие като водещ елемент в стила на съвременното ръководство.** Предстои ни още много да преосмисляме, задълбочаваме и конкретизираме нейните изисквания. Окръжният комитет на партията, неговото бюро създават обстановка за изява на смелите, но реално мислещите и действуващи кадри. Предстои ни в скоро време на семинар да обменим сред партийните, държавните и стопанските дейци на окръга обобщените положителни начинания в тази насока. Ще поставим на дискусия подхода и формите, с които ще утвърждаваме задълбоченото и изпреварващо мислене и отговарящото на него бързо изменящо действие.

Кои основни направления от нашата дейност изпълват съдържателните аспекти на стила и методите на работа в окръжната партийна организация?

Първо. Приложението на политическия подход в органическа **връзка** с икономическия подход за издигане качеството и ефективността на окръжната икономика. През миналата петилетка обединяващ девиз на окръга беше „Най-високи темпове на икономически растеж". През тази петилетка стратегията на партията за научно-техническия прогрес, за високо качество и ефективност намира израз в съвсем конкретен план: „Благоевградски окръг да заеме челни позиции в

Digitized by Google

социално-икономическия напредък на страната, да стане водещ в отраслите и дейностите, в които се е специализирал". Такава висока и мобилизираща задача бе поставена от другаря Тодор Живков пред окръжната партийна организация и пред цялото население.

Второ. Издигане равнището и преобразуващата роля на партийно-организационната и политическата работа за активизиране на идейната, производствената и гражданската съзнателност на трудещите се. На преден план сега излиза необходимостта да се формира правилно обществено съзнание за качествено новите процеси; да се поражда и утвърждава стремеж у кадрите и трудещите се към нови знания; да се повишават професионалната подготовка и внедрителската способност, организираността и дисциплината, да се мобилизират вътрешните сили на всеки човек, на всеки колектив.

Трето. Формиране на активна политическа позиция на кадрите и комунистите за подобряване на работата по създаването, изучаването и внедряването на наш и чуждестранен челен опит. Отношението към организацията на този процес е израз на стремежа ни към непрекъснато усъвършенствуване и обогатяване, към засилване действената страна на партийния стил.

Какъв е нашият подход, какво постигнахме, какво ни затруднява в борбата за качествено усъвършенствуване стила на партийните органи и организации?

Известно е, че основна форма на ръководната дейност на окръжния и общинските комитети са **пленарните заседания.** Те имат важна роля за колективното обсъждане и решаване на главните политически, социално-икономически, идеологически и вътрешнопартийни проблеми. Пленарните заседания осигуряват изпълнението на решенията и директивите на Централния комитет на БКП съобразно местните условия и потребности. В тази насока характерно за нашата работа е, че се засилва проблемността в работата на окръжния и общинските комитети. Това е сериозна предпоставка не само да се концентрират усилията и вниманието върху най-актуалните и значими цели и задачи на партийната дейност, но и да се осигурява еднопосочност и да се интегрират усилията на всички структурни звена в окръжната партийна организация. В практиката на окръжния комитет има пленуми, които със съдържанието си, с равнището на тяхната подготовка и провеждане се превръщат в значими политически събития с реално и трайно отражение върху живота и дейността на окръжната партийна организация.

От гледна точка на партийната практика действен се оказа подходът към разработката, обсъждането, анализа и оценките на проблема за усъвършенствуване на работата с кадрите в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията и Националната партийна конференция.

Анализът, оценките, изводите и решенията, които прие пленумът на окръжния комитет на партията, бяха плод на конкретната проучвателна и организаторска работа, която се извърши в хода на неговата подготовка. Под ръководството на бюрото на окръжния комитет в продължение на няколко месеца бе направен задълбочен преглед на състоянието на кадрите в различните сфери и дейности на обществено-политическия, икономическия и културния живот на окръга, в това число и на резервните кадри на различните равнища. Извършена бе проверка във всички общински комитети, в значителна част от заводските, комбинатските и общоселските партийни комитети, в голяма група първични партийни организации. Резултатите от нея обсъдихме на място с конкретно предложение по какъв начин, как и докога ще

Digitized by Google

решаваме потребностите и как ще организираме работата със сега действуващите кадри.

Проведохме и специално проучване, което осигури необходимата информация за мнението и оценката на комунистите и трудещите се, за авторитета и работата, за делата и поведението на ръководните кадри. Негативната информация, която получихме, използвахме не толкова да разнообразим с примери доклада за пленума, а да предприемем конкретни действия за изменение на нещата. Принципната непримиримост, в резултат на която все по-често се търси персонална отговорност в различните органи и организации на носителите на отрицателни явления, се посреща с горещо одобрение и пълна подкрепа от комунистите и трудещите се.

Можем да кажем, че сега в окръжната партийна организация протича процес на широка и целенасочена дейност по актуалните задачи на кадровата работа, търсим и прилагаме форми за нейното усъвършенствуване в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес, Националната партийна конференция, Февруарския пленум на ЦК, със задачите, които произтичат от теоретическите постановки и практическите подходи, развити от другаря Тодор Живков след конгреса.

Верен се оказа подходът ни и към друг изключително важен проблем — засилване политическия характер и ефективността на партийния контрол и проверката на изпълнението за повишаване качеството на работа навсякъде и от всички. Сред факторите, които ни помогнаха в тази насока, важно място зае критичният анализ и преценка на инициативността, активността и политическата отговорност на партийните органи и организации. Върху основата на конкретните анализи, на извършените проучвания и проведените разговори в бюрата и общинските комитети беше подготвен доклад, който, преди да се внесе в окръжния комитет, бе обсъден в общинските комитети на партията. Това даде възможност своевременно да се окаже помощ на място и да се отстранят редица недостатъци в контролната дейност.

Какво постигнахме?

Главното, което характеризира партийния контрол, е, че се обогатяват неговото съдържание, форми и средства, че се разширяват демократичното начало и превантивната му насоченост. Развиват се неговите коригиращи, стимулиращи и възпитателни функции в процеса на изпълнението на задачите. Засилва се контролът на място. Картотекират се решенията, подобрява се организацията на работата за довеждането им до изпълнителите. Периодически на пленарни заседания на окръжния и общинските комитети и на заседания на техните бюра се прави оценка за изпълнението им. Широко се прилага отчетът на ръководните кадри и комунистите на събрания на първичните партийни организации като важно средство за контрол и проверка на изпълнението.

Новото в практиката на окръжния комитет на партията е, че се стремим да осъществяваме по-правилно и целесъобразно съотношение между времето, което се използва за разработване на проблемите и това за организация на изпълнение на решенията. Показателен е фактът, че живата организаторска работа и помощта на място в общинските комитети и първичните организации все повече се разширяват и обогатяват.

Разнообразни са формите, чрез които въздействуваме за подобряване на работата в това направление. Ще посоча само някои от тях, които по наша преценка се оказаха особено полезни. Резултатна се оказва практиката на отдел „Организационен" да провежда някои от своите тематични заседания в общинските комитети на партията. През

Digitized by Google

последните една-две години такива подготвихме и проведохме в общинските комитети — Сатовча, Якоруда, Катунци, Струмяни и Кресна.

Какви са подходът и организацията на подготовката и провеждането на тези заседания? За всяко от тях се разработва специален план. В него се определя проблемът, който ще се проучва и обсъжда, обхватът на първичните партийни организации, на трудовите колективи, държавните и обществените органи и организации, в които предварително се изучава състоянието на тяхната работа. Всеки политически сътрудник съобразно функционалните му задължения в отдела получава конкретна задача. В деня на заседанието работното време на отдела започва в съответната община. Всеки рботник отива в определената му партийна организация, трудов колектив, обществена организация, кметство и пр., където води разговор, организира обсъждане на състоянието на проблема, оказва помощ за насочване усилията към намиране на резултатни форми и средства за решаване на задачите.

Заседанието се провежда в края на работното време съвместно с бюрото на комитета и неговия апарат. Активно, с много предложения се обсъждат информацията на общинския комитет по съответния проблем, която обикновено се прави от първия секретар, и анализът, изводите и насоките за подобряване на работата от секретаря или заеждащия отдел „Организационен" на окръжния комитет на основата на обобщените устни информации от политическите сътрудници, проучили предварително състоянието и прекарали деня в отделните организации и трудови колективи.

Опитът показва, че тези заседания осигуряват възможност по-задълбочено да се проучват актуалните проблеми в общинските партийни организации и трудовите колективи. Създава се възможност по-добре да се целенасочва работата. И най-важното, по-ефективна е практическата помощ, която се оказва на място. Особено полезно е, че след определен период от време, в заседание на отдела отново се връщаме към слабостите. След устен доклад от секретар на общинския комитет и общия инструктор, който отговаря за общината, правим преценка на измененията.

Безспорно е, че от **политическата и организационната култура на кадрите и актива** в голяма степен зависи равнището на дейността на партийните органи и организации. Затова всяка година окръжният комитет провежда мероприятия, свързани пряко **с издигане равнището на дейността на общинските партийни организации.** Само през последните няколко години, при голям интерес и висока активност преминаха обсъжданията, разговорите, анализите и оценките по такива важни проблеми на партийната дейност като: усъвършенстване на партийната работа в условията на приложение на новия икономически подход и неговия механизъм; повишаване качеството и ефективността на контрола и проверката на изпълнението; разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на дисциплината; издигане ролята и отговорността на изборния партиен актив; обогатяване на формите и методите на работа при подбора, приема, обучението и възпитанието на новоприетите комунисти.

Сега разработваме и анализираме проблема „Работата на партийните органи и организации за високо качество и дисциплина на труда", който беше предшествуван от самоотчет в партийните групи и организации на всеки комунист на тема „Качеството, дисциплината и аз".

Ефективна форма се оказа **научно-практическата конференция.** Тя създава възможност партийно-организационната дейност да се обогатява с актуалните социално-икономически, политически и културни задачи, които решаваме. Съдействува да се повишават научно-теорети-

Digitized by Google

ческите и практическите знания на кадрите и комунистите, да се изгражда умението им да извличат конкретните задачи и задължения на партийните комитети и организации, произтичащи от партийните постановки, решения и указания.

По същество се създават условия за разгръщане на творческата активност и инициативата в партийната дейност. Формира се нов положителен опит, който води до укрепване връзките на партийно-организационната работа с обществената практика. Разнообразяват се и се обогатяват формите на непосредственото общуване на ръководните партийни кадри с широкия партиен, държавен и обществен актив, с комунистите. С помощта на окръжния комитет на БКП се създават условия да се преодолява грубият практицизъм в работата. На общинските партийни комитети се предоставя по-голяма самостоятелност в избора на формите и средствата, които използват при изпълнение на задачите.

Ето как например подходихме при организирането и провеждането в окръжната партийна организация на научно-практическа конференция на тема „За усъвършенствуване на партийно-организационната работа в условията на повсеместното приложение на новия икономически механизъм".

През първия етап вниманието на кадрите и комунистите насочихме върху овладяването на основните принципи на новия икономически подход, на изискванията за неговото приложение в практиката. След това с помощта на научни работници от апарата на ЦК на БКП и Академията за обществени науки и социално управление изяснихме такива въпроси като: „Актуални проблеми на партийната работа в условията на новия икономически подход", „Противоречията между реалните възможности на социализма и субективния фактор на настоящия етап и задачите за тяхното преодоляване", „Същност, структура, единство и ефективност на партийната дейност". Заедно с теоретическото изясняване широко обсъдихме и практическите аспекти на проблемите.

През следващия етап, в продължение на няколко месеца, съсредоточихме усилията върху изучаване на стила и методите на работа на бюрата на общинските комитети на партията и техния апарат и особено на умението им да осъществяват правилно политическо ръководство на икономическите процеси. Използвахме различни форми — проверки, разговори, изучаване на документи, участие в заседания на бюрата и пленумите, на съвещания с актива. На основата на критичния анализ и самооценката обсъдихме мерки за основни промени в техния стил и методи на работа. Специално внимание отделихме на критериите за оценка на партийната дейност, въз основа на които обществената мяра кой как работи да бъдат крайните резултати, т. е. преминаване от количествена към качествена страна на оценката. Съществен момент тук беше засиленото внимание към проблемното обогатяване на партийната работа, към умението да се организират и направляват усилията на кадрите и колективите в селищните системи за последователно прилагане изискванията на икономическия механизъм.

След като тези проблеми бяха обсъдени в заседания на бюрата на общинските партийни комитети, се проведоха общинските научно-практически конференции. Основна тема на тези конференции беше „Високоорганизираното и високоефективното развитие на селищната система — главна задача на общинската партийна организация и нейните кадри". Докладчици бяха първите секретари на общинските комитети на БКП. Съдоклади и изказвания направиха над 100 партийни, стопански, държавни и обществени дейци. Двегодишната последова-

Digitized by Google

телна и постоянна работа беше предмет на обсъждане на окръжно съвещание с най-отговорния окръжен актив, на което докладчици бяха секретарите на окръжния комитет. Те обобщиха измененията, които настъпват в наблюдаваните от тях направления, и очертаха насоките за по-нататъшното усъвършенствуване на цялостната работа в условията на новите изисквания.

С какво извършената работа обогати практиката на общинските партийни комитети и на първичните партийни организации?

Сега партийните комитети и организации с по-верен политически подход и с по-високи критерии търсят и прилагат нови форми на работа при осъществяване на партийното ръководство на икономиката, на цялостната си политическа и организаторска работа. По-умело те отчитат обективните социално-икономически и други процеси, които протичат в трудовите колективи. Усъвършенствува се структурата на партийните организации, подобри се планирането на дейността им, утвърди се колективността в тяхната работа, повиши се компетентността на кадрите и актива.

Фактите показват, че макар и с различна степен на ефективност, сега общинските комитети на БКП по-целенасочено и мащабно търсят и прилагат форми и методи на работа, чрез които разгръщането на вътрешнопартийната демокрация въздействува върху развитието на социално-икономическите и духовните процеси. Това води до конкретни резултати в икономиката, до положителни изменения в партийно-организационната и политическата работа. В общинската партийна организация в Разлог широко се използва допитването до комунистите и безпартийните за мнението им по важни решения, преди да се внесат за приемането им от комитета. Част от основните проблеми, които се внасят за разглеждане в пленума на общинския комитет на БКП — гр. Гоце Делчев, се обсъжда предварително в първичните партийни организации. В гр. Сандански и Симитли членовете на комитета дейно се включват в общите усилия за издигане равнището на пленарните заседания и партийните събрания, а след това и за изпълнение на взетите решения.

В резултат на предприетите мерки в дейността на общинските партийни организации и техните ръководни кадри започна да се проявява повече деловитост, обмислен и критичен подход към решаване на стопанските и политическите задачи, засили се партийната взискателност. Намалява броят на заседанията и съвещанията от най-различен характер. Основните усилия на общинските комитети, на партийния апарат, на изборния актив все повече се съсредоточават към работа в първичните организации и трудовите колективи по места.

За усъвършенствуването на работата голямо внимание отделяме на изучаването, създаването и внедряването на собствен положителен опит във всеки общински комитет.

Съсредоточили сме усилията си към формирането на положителен опит, който да отговаря на повишените критерии, които поставиха Дванадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Уточнихме темите, по които всяка община ще работи за формирането на нов положителен опит. Чрез кабинета по партийно-организационната работа осигуряваме необходимата научно-теоретическа и организационно-методическа помощ.

За да разгръщаме творчеството при изучаване и внедряване на положителния опит, разнообразяваме формите и средствата, които се използват. Стремежът е да активизираме всеки общински комитет, който да работи постоянно с кадрите, с актива, с комунистите по изучаването и масовото прилагане на положителния опит.

Така например опитът на общинския комитет на БКП в Разлог

Digitized by Google

за повишаване на социалната активност на комунистите и безпартийните в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП беше обобщен и обменен на окръжно съвещание. По този начин се популяризира и опитът в работата на общинския комитет в Благоевград по подбора, приема, обучението и възпитанието на новоприетите комунисти. Първите секретари на общинските комитети се запознаха с опита на Петричката общинска партийна организация чрез участието си в работата на пленарното заседание, където бе обсъден проблемът „За развитие и усъвършенствуване на критиката и самокритиката в общинската партийна организация, за конкретна реализация на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП". На подвижен едноседмичен семинар из страната с първите секретари на общинските комитети беше изучен опитът на редица окръжни и общински комитети.

Неотдавна на окръжно съвещание беше обменен опитът на общинския комитет на БКП — гр. Гоце Делчев по усъвършенствуване партийното ръководство на селското стопанство, а на Благоевград — по организация на изпълнението на решенията.

Сега усилията ни са насочени към грижливо моделиране и експериментиране на положителен опит по задълбочаване и засилване на творчеството, инициативността и самодейността в партийните органи и организации в борбата за високо качество и висока дисциплина на труда.

Тези страни в подхода и методите на работа на окръжния комитет на БКП оказват трайно въздействие върху издигане равнището на дейността на общинските партийни комитети. Създадена е настройка за качествен и високоорганизиран труд. Настъпват положителни промени в работата на общинските комитети. Подобряват се организацията, дисциплината, качеството и отговорността. Повишават се активността и творчеството на трудещите се, разгръщат се нови почини и инициативи. Подема се съревнование под девиза „В научно-техническия прогрес и качеството — всеки комунист с личен принос!" Показател за това, че нашата партийно-организационна работа не е самоцелна, а е с конкретна насоченост за създаване на изпреварваща обстановка за решаване на големите и отговорни задачи, свързани със социално-икономическото и духовното развитие на окръга, са и конкретните резултати. С всяка измината година приносът на Благоевградски окръг към националната икономика става все по-значим. По-широки и уверени са крачките, с които вървим напред, за догонване изпреварващите ни окръзи. Резултатите от четирите години на петилетката са добри и независимо от сериозните обективни трудности, с които започнахме тази година, има настройка в цялото население да приключим и годината, и петилетката предсрочно.

Положителните изменения са налице. Но когато вникваме самокритично в своята всекидневна работа, ние виждаме колко много страни от дейността на общинските комитети трябва да се изменят и подобряват. Част от тях трудно преодоляват недостатъка да дублират и изземват функции на други органи на социалното управление, вместо да разгръщат творческото начало в тяхната работа, да проявяват партийна взискателност и да осигуряват изпълнението на основните задачи с партийно-политически средства и мерки. В отделни общински комитети се хвърлят немалко сили за разработване на програми, мероприятия и какви ли не други документи за сметка на конкретната работа в първичните партийни организации и в трудовите колективи. Има комитети, които недостатъчно търсят и умеят да прилагат такива форми и методи на работа, чрез които да превърнат пленарните заседания в работни форуми, да засилят активността и инициативност-

Digitized by Google

та на членовете на общинския комитет в практическото изпълнение на взетите решения.

Ето защо през декември 1984 г. бюрото на окръжния комитет на партията обсъди оценка за стила и методите на работа на общинските комитети на БКП в духа на решенията на Националната партийна конференция. На фона на положителните изменения ясно и точно бяха откроени и някои недостатъци в дейността им. Сега работим за тяхното преодоляване, като полагаме усилия да оказваме помощ и контрол не само с указания, а и с конкретна работа в общините.

През последната отчетно-изборна кампания работниците на окръжния комитет на БКП са взели пряко участие в подготовката и провеждането на 660 годишни събрания на първичните организации, което представлява над 60 на сто от всички събрания. Анализът обаче показва, че въпреки това сътрудниците на окръжния комитет заделят повече време в общинските комитети за разговори, указания и помалко за оказване на помощ в провеждането на мероприятията, за подобряване стила и методите на работа, за ускоряване процесите на преустройството им, за издигане равнището на ръководната и изпълнителската им дейност.

Все по-твърдо е убеждението ни, че трябва да издигнем ролята и отговорността на политическите сътрудници в окръжния комитет на БКП. Поради установили се в продължение на дълго време методи на така нареченото „по-отговорно участие на секретаря и завеждащия отдела" политическите сътрудници се чувствуват някак си по-неангажирани. У тях все още не е изградено полезното самочувствие и убеждение да се изявяват като представители на окръжния комитет. Поели сме решителен курс на повишена взискателност към всеки политически сътрудник за оказване на компетентна и системна помощ на общинските комитети.

Тази година се очертава особено благоприятна за издигане ролята и отговорността на партийния работник в окръжния комитет на БКП. Започнахме целенасочена и конкретна работа по въпросите на задълбочаване и засилване на самодейността, на творчеството и инициативността в партийната дейност в борбата за високо качество и висока дисциплина на труда. Извършеното досега се оказа много полезно и за отделите на окръжния комитет, и за общинските партийни комитети от гледна точка на съсредоточаване усилията им в първичните партийни организации. Всичко това дава своите положителни резултати, показател за което са ведрата и здрава обстановка в окръга, активната жизнена позиция на нашето население, готовността му с достойни дела да посрещне Тринадесетия конгрес на БКП и 30-годишнината от историческия Априлски пленум.

Digitized by Google

РЕЗЕРВИ ЗА ЕФЕКТИВНА КООРДИНАЦИЯ В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
парторг на ЦК на БКП при търговско-промишлено обединение „Булгартабак"

Дванадесетият конгрес на партията постави изключително важни задачи пред партийните органи и организации по ръководството на народното стопанство. В страната съществува твърде сложна и многообразна организация на стопанството както по вертикална, така и по хоризонтална линия. При такава обстановка да се осъществява високоефективно партийно ръководство не е лесно. За изпълнението на големите цели и задачи на партията за интензификация на производството и на извънпроизводствената дейност структурата на партийния апарат, формите и методите на ръководство трябва постоянно да се усъвършенстват. Един проблем, който чака своето по-успешно решаване, е проблемът за координацията в партийната работа, т. е. координация в работата на партийни органи и институти.

Основен принцип в изграждането на партийните организации е териториално-производственият. Това е било железен закон в живота на партията. На този принцип са изградени у нас първичните партийни организации, общинските и окръжните организации. Не може да има съмнение, че той и в бъдеще ще бъде основен. Но това съвсем не значи, че не трябва да има координация в дейността на партийните организации, работещи в един отрасъл или подотрасъл, които се намират под непосредственото ръководство на районните и общинските комитети на БКП, свързани са с партийното ръководство в централните управления на стопанските организации. Пишещият тези редове разглежда проблема от позицията на щатен партиен организатор на ЦК на БКП към стопанска организация.

На този етап на развитие от партийните органи и организации се изисква голяма борбеност в изпълнение на конгресните задачи, за преодоляване на собствената ни рутина, на собствения ни консерватизъм, който е наша „рожба". Иначе трудно ще достигнем показателите, поставени на Октомврийското съвещание. Това е толкова по-необходимо, като се има предвид, че много кадри се задоволяват просто с факта да се изпълнява планът. Това дори е единственият им критерий. С него нерядко се задоволяват и вишестоящи държавни органи. Според мен усилията ни трябва да се насочват преди всичко към **увеличаване на натуралната производителност на труда**, защото във външнотърговските организации често пъти конюнктурните условия дават такова отражение върху финансовите резултати, че те могат да бъдат добри и при не много добри натурални показатели. За нашата стопанска организация този въпрос е основен, но за никои общински ко-

Digitized by Google

митети на партията не е, защото нашият колектив на тяхна територия изпълнява добре плана за социално-икономическото развитие и често пъти това е достатъчно, за да се получава висока оценка. За да се проведе тази линия във всички поделения и това да бъде главната насрещна задача, мисля, че трябва да се засили съгласуването на нашите усилия с тези на партийните комитети, за да има ярка целенасоченост в партийното ръководство на икономиката.

Ние оценяваме, че една от причините нашата продукция да е недостатъчно конкурентоспособна освен слабостта в потребителските качества е това, че тя има висока себестойност. Мъчително бавно се намаляват разходите. Такива темпове се залагат и в плана. Местният партиен орган нито знае, нито е длъжен да се интересува от тази конкурентоспособност. Кой орган трябва от време на време да не се задоволява с тази удовлетвореност и да дърпа задачите напред?

Не е достатъчно да разясним плановите задачи, да убедим хората защо трябва да се изпълнява планът и с това да се счита, че политическата работа е свършена, и то компетентно. Компетентно трябва да се счита онова политическо ръководство, което е борбено и непрестанно воюва за разкриването на нови и нови резерви на всички етапи на технологическия път в производството. Нам ни трябва ново мислене, на качествено по-високо равнище, мислене, което води до действия, които изменят прогресивно и качествено действителността. Ето това е същността на революционното мислене и революционното действие. Революционното мислене и действие съвсем не означава просто да се изпълнява и преизпълнява планът. Това е толкова старо правило и задължение, че в него няма нови качествени изисквания. Често пъти се мисли, че след като планът е одобрен и спуснат от стопанската организация, главната задача на партийните органи е само да се упражнява контрол за неговото изпълнение. Той обаче няма да е резултатен, ако не се осъществява съвсем конкретно и компетентно. Партийният контрол ще бъде комплексен и конкретен тогава, когато се съчетават усилията на партийните кадри в стопанската организация с тези на общинските и районните комитети, които ръководят непосредствено заводските и първичните партийни организации в предприятията. Няма кой по-добре да познава проблемите на стопанските организации от горе до долу от кадрите, които работят в управлението на тези организации, защото тук се формират основните насоки на политиката в отрасъла, познават се най-добре достиженията на напредналите в това отношение страни, познават се техническите и технологическите възможности на отрасъла и на предприятията по-конкретно. Такива физически възможности териториалните партийни органи много често нямат и не е възможно да ги имат. И не бива да се иска всичко от тях.

Присъствувах например на партийна конференция в един наш комбинат. Този колектив винаги си изпълнява плана за социално-икономическото развитие добре. На него винаги са му давали добри оценки, и то заслужено. Създадена е психическа обстановка там рядко да се критикува. В изказването си отправих критика към партийното и стопанското ръководство, че независимо от изпълнението на плана това, което се прави за по-доброто използване на интензивните фактори, нас не може да ни удовлетворява. Мотивирах се съвсем конкретно. Разбрах, че на някои другари не им стана добре, усетих реакцията. Някои казваха точно така е, други изтъкваха — нали си изпълняваме плана и т. н.

След мен се изказа секретар на висшестоящ партиен комитет. Онова хубаво, което бях вече казал за този колектив, той потвърди. Във високите оценки нещата се предозираха. И нито дума за проблe-

Digitized by Google

мите на Октомврийското съвещание. Една част от комунистите бяха поласкани от хвалебствията. Ето как се подхожда с различни критерии тогава, когато няма съгласуване в подхода ни. Това не е единственият подобен случай.

Какво показаха годишните събрания и тази година?

Преди всичко в много отношения една много стара и вече престаряла инерция към стопанската работа. Най-малко една трета от докладите се посвещаваше на това да се описва и разказва за изпълнението на плана. Щом планът е изпълнен по всички показатели, това е достатъчно за положителна оценка на партийното ръководство на стопанската работа. Такива бяха оценките и на представителите на съветните общински комитети на партията.

Този подход не кореспондира с онова, което изискват решенията на XII конгрес и принципите на политическото ръководство на народното стопанство. **Защо?**

Първо. На събранията всички комунисти вече знаеха как е изпълнен планът и нищо не налагаше да им се разказват надълго и нашироко всеизвестни неща.

Второ. Преди 10—15 и повече години това беше наистина най-важното — да се изпълни планът, и цялото партийно внимание беше съсредоточено върху това. Но сега нещата не стоят така. Сега имаме толкова много и добре подготвени стопански кадри комунисти, които са длъжни да осигуряват изпълнението на плана и те правят това най-успешно. Ето защо проблемът за изпълнението на плана трябва да се направлява от заводските партийни комитети и първичните партийни организации, от общинските комитети от други позиции, от позицията на партийното изискване за ускорена интензификация.

Изминаха 4 години от XII конгрес, който постави стратегическата задача за интензификация не само на производството, но и на дейността във всички области. Ще се навършат две години от Националното съвещание във Варна по въпросите на качеството. Националната партийна конференция конкретизира всички въпроси на интензификацията в лозунга „Високо качество — навсякъде и във всичко". Време е да си задаваме въпроса — интензификацията и качеството отнасят ли се за партийната работа или не? Ако се отнасят, как ние изпълняваме тези решения. Да се каже, че всичко това е осъзнато от комунистите, че са използвани много форми за въздействие върху трудещите се и т. н. не е трудно, но да се посочат симптоми на такъв процес в живота на партийните организации в тютюневата промишленост е трудно.

Обектът на партийната работа не са тютюните, машините, основните фондове и т. н. Това са обекти преди всичко на стопанските ръководители. **Тогава с какво да се занимават първичните организации?**

Най-напред и преди всичко с хората, с трудовите колективи, които са нашата главна производителна сила; с повишаване на тяхната комунистическа съзнателност, с трудовата и политическата им активност, с тяхната професионална квалификация, т. е. с всичко онова, което, ако хората го нямат, няма да се повишава производителността на труда, което е и нашата главна политическа цел в производството.

По-нататък. Политическото ръководство на икономиката изисква първичните партийни организации да оценяват своята работа с кадрите в стопанския сектор, да дават политическа оценка на деловите им качества, отговаря ли тяхната подготовка на най-новите изисквания на партията. Това, от една страна. От друга — от тях в най-голяма степен зависи да се привежда производството на ново, по-високо на-

Digitized by Google

учно-техническо равнище. Кадрите са, които имат най-голям дял за формирането на подходящ климат в колектива или пък да го деформират. Ето защо на нашите събрания и от тази гледна точка следва да се оценява стопанският живот на колектива.

Дванадесетият конгрес отново постави проблема за повишаване на производителността на труда на базата на най-рационалното използване на интензивните фактори като главно стратегическо направление. Но нито на събрания, нито на конференции в нашите предприятия се чувствуват грижа и компетентно ръководство за следното:

— Как и какви анализи се правят на производителността на труда, откъде идва нейният ръст. Например. Партийните ръководства винаги трябва да знаят откъде идва увеличаването на ръста на чистия доход, от какви фактори се формира той — интензивни или екстензивни. Или когато констатираме, че **работната заплата** е увеличена, нас ни радва това като **факт.** Но най-много ни интересува **какъв** е делът на интензивните фактори в това например колко процента от този ръст са за сметка на намалени разходи и т. н.

— Днес все по-невъзможно става да се ръководи производството на тютюневите изделия без **химизацията** на цялостния производствен процес. За съжаление по най-различни причини нашето производство твърде много се е разминавало с голямата роля на химията.

Такава грижа и партиен контрол са нужни и по проблемите на **фондоотдаването** в нашите предприятия и за другите интензивни фактори. Ето тези проблеми не стоят пред вниманието на заводските партийни комитети и първичните организации.

Мисля, че това е най-важното за политическото ръководство на икономиката, за нейното издигане на ново, по-високо равнище. Такъв подход може да осигури реално изпълнение на задачите, поставени от конгреса, той води и до нов качествен етап в нашия стил и метод. И отново се връщаме към въпроса как да се координира нашата работа с тази на районните и общинските комитети, за да се внедри такъв стил на работа в първичните организации по проблемите на икономиката

●

Както вече отбелязах в началото, проблемите на интензификацията в поделенията на обединението стоят много остро. За да има единомислие и единодействие по тези въпроси във всички наши първични организации, един съвет на секретарите би могъл да разгледа няколко важни въпроса през годината, които по съответния начин да се разглеждат и от тях.

Например:

— ролята на бригадната организация на труда за повишаване производителността на труда и равнището на качеството на продукцията;

— рязко намаляване разходите по издръжката на производството и повишаване конкурентоспособността на нашите стоки и изделия;

— някои проблеми, свързани с усъвършенстване на структурата на управлението на обединението и др.

Нека да не спорим по това, което накрая ще запишем — решения или препоръки, но все пак те трябва да се изпълняват, да се следи за тяхното реализиране в практиката. Само тогава усилията на всички ни ще се срещат в една цел, в една точка.

Когато човек присъствува на годишните отчетно изборни събра-

Digitized by Google

ния, често среща еднообразието в подхода при оценките, изводите и насоките в разделите за партийното ръководство на икономиката. Няма нищо да се загуби, ако по оценката на стопанската дейност при нашите специфични условия указания на секретарите на първичните партийни организации бъдат давани и от нас, от щатните партийни организатори в стопанските организации. От това те само ще спечелят. Независимо че са получили инструктаж за подготовката на материалите за годишните отчетни събрания, един съвет на партийните секретари би могъл да ги насочи по-добре към главното, към нерешеното в организацията на производството. Тук става дума не за полезна координация, а за наложителна, ако искаме ръководството ни да бъде компетентно и конкретно.

Означава ли един такъв подход, че ще се измести ролята на общинските, районните, градските или окръжните комитети? В никакъв случай. Напротив, това ще бъде най-добрата и най-конкретната помощ на тези комитети в усъвършенстване на техния стил по ръководството на икономиката. Този маниер на работа ще помогне да се усъвършенствува основният принцип в изграждането на партийните органи, като се отделя повече внимание и се засилва ролята на производствения признак. На този етап, когато около нас бушува научно-техническата революция и остро стоят проблемите за интензивното ни развитие, това е извънредно актуален въпрос. Не случайно с такава сила той бе поставен и от др. Тодор Живков пред Февруарския пленум на ЦК на БКП.

В досегашната си дейност постигаме известно съгласуване с партийните комитети и организации в комбинатите и предприятията. Веднъж или два пъти в годината с техните секретари се срещаме и разискваме по главните задачи, които има да решава нашето обединение. Всичко това обаче става на добра воля и ефектът от нея не е достатъчен, защото нерядко те се прибират у дома и там нещата продължават, както и дотогава.

Успешното координиране в партийната работа трябва да има за свое последствие един по-нов критериален подход в ръководството на стопанската дейност. Многообразието от икономически, научно-технически, идеологически и социални закони налага да навлизаме все по-дълбоко в познаването и на технологиите, и на социално-икономическите проблеми. Др. Тодор Живков неведнъж е подчертавал колко важно сега е да се разгъват в оптимална степен творческите възможности на трудовите хора — специалисти и работници, да се усвояват нови подходи, по-действени и по-ефективни. Времето, в което живеем, е наистина много отговорно. Не можем да разчитаме на големи успехи, ако нашите задачи не бъдат дело на всички колективи. Преустройството в мисленето и в подхода е задължително да започва с ръководните кадри, но да завършва с такова преустройство и в изпълнителските. То изисква и нови критерии за оценка на нашата партийна работа, личните качества на кадрите и ефективността от тяхната дейност. И отново ще подчертая, че на 7—8 годишни отчетно-изборни събрания, на които присъствувах в нашите предприятия, нито един от изказалите се не говори нищо за вътрешния живот на първичната организация, за това кои въпроси от стопанската дейност са обсъдени, как са били подготвени, какви решения са вземани и как са изпълнени, какъв е ефектът от това. Тези проблеми, за които стана дума вече, изобщо не са били на тяхното внимание. Тогава можем ли да говорим за преустройство в мисленето, след като изминаха четири години от XII конгрес и нито дума за работата на първичните организации по най-рационалното използване на интензивните фактори. Изминава цяла петилетка, а необходимото преустройство в мисленето

Digitized by Google

не настъпва, макар че тези организации са едни от най-добрите в общините, а общинските комитети на БКП им дават висока оценка.

Фактът, че комунистите приемаха безкритично такива решения, каквито се предлагаха, още веднъж потвърждава, че не се е повишило много чувството за отговорност. Нали най-важното е за едно събрание какво ще реши, как да го изпълни и какъв трябва да бъде ефектът от това. Дали има революционно мислене и действие най-добре се вижда от вземането на решения и в резултатите от тяхното изпълнение.

Ние, щатните партийни организатори на ЦК на партията в стопанските организации, по пътя на координацията на нашата дейност с партийните комитети трябва да правим всичко възможно за формиране на такива качества у кадрите в нашите отрасли като: желязна дисциплина; усет към новото в научно-техническия прогрес, вникване в същността на икономическия подход и неговия механизъм; борба срещу консерватизма и застоя, бюрократизма и апатията; възпитаване на хора, които гледат по-далеч напред, способни да анализират фактите и явленията, да правят верни политически оценки в подхода и резултатите.

В партийната практика са използвани различни форми на координация на партийната работа както на производствен принцип, така и на териториален.

Например в нашето обединение действуваше съвет на председателите на профкомитети от предприятията. Този съвет си имаше и бюро. Той работеше по целогодишен план и бе овластен да взема решения, които се изпълняват задължително от всички организации в поделенията и се отчитат за изпълнението. Такъв орган сега ще се нарича профсъвет. Следователно този орган има чисто работен характер — организира изпълнението на своите препоръки. Под ръководството на съвета се организират отраслови мероприятия в областта на съревнованието, челния опит, художествената самодейност и спартакиади, решават се много проблеми от социален характер и други.

Може да се помисли и по подобен начин да се организира координацията и на партийната работа? Как да стане това? Създаването на такъв съвет на партийните секретари може да бъде утвърден от отдел на ЦК с партийно решение, макар и като експеримент. Създаването на бюро на този съвет не е необходимо. Съветът може да се ръководи от щатния партиен организатор в стопанската организация и да се събира 2—3 пъти в годината.

Този съвет на партийните секретари може да съгласува, да препоръчва, да се отчита за своята работа пред отделите на ЦК. Той може да проявява и други инициативи, които се отнасят до формите на политическата работа по изпълнението на насрещните планове. Съревнованието, като израз на политическата, трудовата и професионалната зрелост, се ръководи от профсъюзите. На териториален принцип то има едни показатели, когато е във ведомството, има и други. Тези други показатели са специфични, партньорите са почти при еднакви условия. Тогава освен в хоризонтален разрез ще може да се оценява работата им и във вертикален. Едно наше предприятие в града може да бъде оценявано високо, но в системата на обединението то да е от изоставащите.

Съветът на партийните секретари би могъл да играе положителна роля и в разпространението на положителния опит — наш и световен. Овладяването на челния опит не е въпрос на агитиране и пропагандиране, а и на задължаване на стопанските ръководства, тогава когато те не проявяват достатъчно активност и отговорност.

Digitized by Google

●

Осъществяването на координация в партийната работа в поделенията на стопанските организации с тази на съответните общински комитети по начин, за който стана дума, крие големи, неподозирани резерви за повишаване равнището и ефективността на политическото ръководство на икономиката и стопанската ефективност на подотрасъла.

Времето и сложността на задачите изискват да се търсят много гъвкави форми в нашата партийна работа — форми, които ще засилват партийното влияние и ръководство и ще го направят по-резултатно.

БЮРОТО — ОРГАН ЗА ПОЛИТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Крушари, Толбухински окръг

Като ръководно начало в работата на общинския комитет на БКП в Крушари ни служат решенията на Дванадесетия конгрес на партията и на Националната партийна конференция, които начертаха основните насоки и задачи на по-нататъшното развитие на процеса на изграждане на развитото социалистическо общество в нашата страна. Водени от стремежа при решаването и на най-трудните проблеми да намираме ефективни форми и методи на работа, винаги сме се ръководили от ленинските принципи и норми на партиен живот, а тяхното прилагане в ежедневната ни работа като комунисти е основен белег на цялостната ни дейност.

●

До голяма степен ефективността в работата на бюрото на общинския комитет на БКП зависи от направения правилен подбор на неговия състав. Това особено проличава при планиране работата на бюрото и обсъжданията на материали по отделни въпроси, когато е необходимо да се изкаже компетентно мнение, да се вземе най-правилно решение. От всичко девет членове и трима кандидат-членове на бюрото шестима са с висше образование, в това число един от тях е завършил Академията за обществени науки при ЦК на КПСС в Москва и двама — Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Двама са с полувисше образование и останалите със средно специално и основно образование. Двама от членовете на бюрото работят пряко в материалното производство — работничка в цех „43“ при завод „Орлов“ и механизатор-орденоносец от аграрно-промишления комплекс. Двама са секретари на първични партийни организации, а един е председател на съвета на секретарите. Разнообразието на специалностите им дава възможност

Digitized by Google

всеки въпрос да се оглежда от повече страни, за да се стигне до обосновано решение. Освен това набраният опит при взаимоотношенията им с трудовите колективи и отделни хора от селищната система помага за по-точен анализ на общественото мнение и настроение. Сред членовете и кандидат-членовете на бюрото на общинския комитет на БКП са два пъти героят на социалистическия труд и председател на най-мощната производствена единица в селищната система — аграрно-промишления комплекс, Минчо Крайчев, който е и кандидат-член на бюрото на окръжния комитет на БКП, председателят на общинския народен съвет, председателят на общинския комитет на Отечествения фронт, първият секретар на общинския комитет на ДКМС. Това ни дава възможност да осигурим една по-точна координираност и ефективност в работата на бюрото при разглеждането на един или друг проблем. Както се вижда, секторите, които те оглавяват, са от изключително значение за развитието на различните процеси в селищната система и за темповете на социално-икономическото й развитие. На сегашния етап за решаването на изключително важните въпроси за селищната система в едно или друго направление от огромно значение са техните знания в сектора, който ръководят, политическата им култура и организационният им опит. Девет от тях имат стаж в партията над 10 години, в т. ч. четирима са с над 20 години.

Ние сме наясно, **че от планирането на работата на бюрото до голяма степен зависи ефективността от дейността на неговите членове** и развитието на социално-икономическите процеси в селищната система. Оттук произлиза и главното изискване на заседанията да се разглеждат въпроси от първостепенно значение, с голяма мащабност, от чието решаване зависи в най-голяма степен изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на района. Това позволява постигането на добра оперативност на заседанията, чрез която се пести ценно време. Възможностите за дублиране на разглежданите материали се пресичат още при изработването на плана, а на отделни части — при проверката на подготвяните за заседанията информации, преценки, отчети, докладни записки и т. н.

Стремим се да спазваме сроковете за провеждането на заседанията на комитета, така както са планирани. На тях разглеждаме основни проблеми, свързани с изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на общината за определен период, развитието на селското стопанство и промишлеността, ръководството на Комсомола и на останалите масовополитически организации. Обсъждаме материали за хода на политическата учебна година в първичните партийни организации, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации, за развитието на културните процеси на територията на селищната система, за образованието, масовата физкултура и спорта и др. **Голяма част от проблемите, обект на заседанията, са обединени от един основен мотив — социалната реализация на младежта на село.** На всички ни е ясно, че неговото разрешаване ще спре окончателно миграционния процес, а това означава нови сили за селищната система. Отделяме внимание на работата на съветите на секретарите по подобряване на социалния и качествения състав на първичните партийни организации, приемане оценки на номенклатурни кадри. Извънредните заседания, които понякога се налагат, са предизвикани от изключително важни за социално-икономическото развитие на селищната система въпроси. През 1984 година освен планираните 12 заседания проведохме и четири извънредни: август — относно осигуряването на животновъдството на аграрно-промишления комплекс с груби и концентрирани фуражи; септември — обсъждане докладна записка от председателя на АПК за изпълнението на основните

Digitized by Google

задачи в животновъдно-фуражния комплекс в Телериг за получаване на 4000 л мляко от фуражна крава, която с чест изпълнихме; през ноември на извънредно заседание утвърдихме новоприети комунисти, а през декември членовете и кандидат-членовете на бюрото се запознаха с доклад относно значението на структурните единици като основа за повишаване на животинската продукция и ускоряване на генетичния процес в преживното животновъдство. Оперативността на извънредните заседания дава възможност без изчакване да се вземат конкретни и навременни решения, а това се отразява благоприятно в сферите, за които се отнасят.

В мащабите на страната и окръга Крушарската селищна система е една от малките с население от 10 567 души. Водеща производствена единица в нея е аграрно-промишленият комплекс „Девети септември". При нас промишлеността сега прави своите първи стъпки. Проблемите, които съпътстват всяко развитие, тук са твърде остри поради силния миграционен процес от селото към града, който, макар че в последните години стихва, е свършил вече своето. В редица села много е намаляло населението, в други то застарява, а това поставя важни проблеми пред партийното и стопанското ръководство на общината.

Определянето на селищната ни система от IV функционален тип постави пред нас, комунистите, редица задачи, за чието решаване през последните години работим усилено. Те са залегнали в плана за работата на бюрото на общинския комитет на БКП и изпълнителния комитет на общинския народен съвет. На етапа, в който се намираме сега, може да отбележим, че решаването им върви ритмично. **При разработването на плана се ръководим преди всичко от задачите за по-голяма интензивност на социално-икономическото развитие на района и от активността на трудещите се.** В количествено отношение сред плануваните за обсъждане проблеми най-голям е броят на материалите, свързани с партийното ръководство на икономиката и по-специално на интензификацията на селското стопанство като водещ отрасъл. Особено актуални са и въпросите за кадрите на строителството, здравеопазването, образованието, енергоснабдяването, водоснабдяването, търговията и услугите. Важно място в нашата работа отделяме за решаването на въпросите за подобряване ръководството на обществените организации, на идеологическата работа, на боеспособността на първичните партийни организации и др.

През последните едва-две години **стремежът ни е да намалим и броя на разглежданите материали, което ни дава възможност за по-дълбоко вникване в същността на проблемите.** По този начин и взетите решения имат по-висока практическа стойност. Пример за това бе координационната и направляваща роля на дейността на бюрото във връзка със засушаването преди една година. След обстойно разглеждане на излезлите партийни и държавни документи бе поставена задачата за набелязване на ефикасни мероприятия за компенсиране на загубите от сушата в областта на селското стопанство. Под прякото наблюдение и контрол на общинския комитет на партията специалистите от аграрно-промишления комплекс подготвиха проекта на програма, в която бяха включени предложения и мнения на механизаторите и животновъдите, свързани с икономиите на гориво и смазочни материали и по-ефективното използване на наличната селскостопанска техника. Точно формулирани и обосновани мероприятия обсъдихме и утвърдихме на заседание на бюрото и започна работата по тяхното осъществяване. Месец по-късно изслушахме информация за изпълнение на програмата за компенсиране на загубите от сушата, но след предварителен анализ на извършеното в отделните производствени единици. Това позволи да си изясним точно допуснатите слабо-

Digitized by Google

сти в работата и да набележим ефективни мерки за отстраняването им. Все в тази връзка един пример: в резултат на извършената организаторска, политическа и стопанска дейност през тази критична за селското стопанство година аграрно-промишленият комплекс се разплати със собствени средства, без заеми и особени затруднения, което показва големите възможности на социалистическото селско стопанство и ефективността от извършената партийно-политическа работа. Такъв подход прилагаме и при разглеждането на всеки въпрос, от който в една или друга степен зависят темповете на социално-икономическото ни развитие. Истина е, че резултатите не винаги се покриват с очакванията ни, но това разминаване не идва от грешни изводи, а поскоро от някои трудности, явяващи се следствие на пропуски в организацията на работата в някоя от производствените единици. В такива случаи се дава възможност за проява на инициативност от членовете на дадения колектив, от първичната партийна организация, която е длъжна да го изведе от затрудненото положение.

●

Високата ефективност при разисканията и вземането на решения зависи до голяма степен от информираността на членовете и кандидат-членовете на бюрото на общинския комитет на БКП по всички разглеждани въпроси. Може да се прецени, че със знанията и опита, с които разполагат, те могат да разискват всеки въпрос, стига той да е от важно значение за селищната система. Пример за координиращата роля на бюрото на общинския комитет на БКП е изпълнението на напрегнатата строителна програма на територията на селищната система. Борбата с традиционните слабости без съгласуване на взаимните действия между отделните организации е трудна. Липсата на работна ръка, на мощна техника или материали замразяваха за доста дълги периоди от време строителството на обектите в някои села. Отделни такива случаи съществуват и сега. Главното е обаче, че крупните обекти се осъществяват. През последните две години бе завършен кравекомплексът в с. Телериг, семечистачната станция в с. Загорци, административни и битови сгради за производствените колективи от селското стопанство, търговският комплекс в Крушари, първият етап от строителството на центъра, автоматичната телефонна централа и комбинатът за битови услуги.

Нерядко мудността, с която се извършва строителството, ни кара да възлагаме поръчения на отделни членове на бюрото, които трябва да следят постоянно строителните работи на отделен обект, ефективността от създадената организация и т. н. По подобен начин подхождаме не само при решаването на проблемите на строителството. Такова разпределение сме направили и по отношение на най-важните селскостопански мероприятия. То ни помага, когато информираността ни по даден въпрос не е достатъчна за вземане на решение, особено в случаите, които се разглеждат на извънредни заседания на бюрото, чието провеждане е било наложено от дадени обстоятелства. Едва ли можем да бъдем обвинени в заседателщина, след като характерът на извънредните ни заседания е определено координационен, а времетраенето не надхвърля 50—60 минути. Ефектът от тях съдържа в себе си и повишаване личната отговорност на ръководителите, без значение дали са комунисти или безпартийни. Нашият актив по места чувствува ангажираността ни към задачите, които пряко трябва да изпълнява, и това го стимулира допълнително.

●

Един от най-важните за решаване на този етап въпроси пред селищната ни система е свързан с подго-

Digitized by Google

товката и подбора на кадри във всяка една област. Тази е и темата на пленума на общинския комитет на БКП, който подготвяме и ще проведем през тази година. Трябва да изясним съвсем точно моментното състояние и нуждите от кадри в селищната система. Това ще ни помогне по-добре да планираме необходимата ни бройка за различните сектори на работа. То се извършва на базата на програмата за развитието на селищната ни система до 1990 година. От него зависи и професионалната ориентация на подрастващите, строителството на необходимата учебна материална база, грижите за преподготовката на работниците с ниско образование, които са все още при нас значителен процент.

На проведения в края на ноември миналата година пленум-сесия бе отчетено изпълнението на програмата за ускорено социално-икономическо развитие на селищната система през осмата петилетка. Там отново бе потвърдено, че основно съдържание на програмата е била грижата за човека, като се решават основните проблеми на селищната система. Очертани бяха новите тенденции в развитието на отделните направления, анализирани бяха пропуските и по този начин бе дадена вярна представа и ориентация за задачите, които ни предстоят. Първостепенно значение ще има проблемът за привличането и задържането на младите хора чрез създаване на условия за тяхната пълна реализация. Все повече ще трябва да се усъвършенствува политиковъзпитателната работа сред трудещите се. Комсомолът и обществените организации активно да участвуват във всеобщия стремеж за всестранно развитие на личността. Наред с това за нас има голямо значение развитието на отделни промишлени производства, които да осигурят рентабилно производство и реализация на младите специалисти. Няма съмнение, че колкото по-свободно се разгръща творческата инициатива на кадрите, колкото по-активно расте тяхната жизненост и непримиримост при решаването на проблемите, толкова по-многопосочно ще бъде развитието на селищната ни система. Извикани от самия живот, от проблемите, които ни предстоят да решаваме, са и темите на пленумите, чието провеждане е предстоящо: „Качеството на учебно-възпитателната работа — важно условие за ефективна реализация на младежта“ и „Състояние и перспектива на развитието на животновъдството в изпълнение програмата на окръжния комитет на БКП“.

Като се ръководим от основните насоки, залегнали в словото и доклада на генералния секретар на Централния комитет на БКП Тодор Живков, изнесени на Февруарския пленум на партията т. г., насочваме усилията си да конкретизираме пътищата, формите и средствата съобразно конкретните условия при нас за още по-широко разгръщане на научно-техническия прогрес и интензификацията на производството в основните сфери на производството в селищната ни система. **Главните ни усилия ще бъдат насочени както към механизацията и автоматизацията на трудовите процеси, така и към подготовката на кадри, способни да овладяват новите съоръжения и технологии,** които животът ще извежда на преден план през следващите години.

●

С работата си бюрото на общинския комитет на БКП в Крушари доказва и факта, че маловажни въпроси на нашето развитие няма. Има само въпроси, които се решават или не се решават. Вторите са тези, които оправдано присъствуват в работата на заседанията ни, а извеждането на задачите докрай е вече обща грижа — на партийните ръководства, на ръководствата на обществените организации и на трудовите колективи. И ако все още решаването на някои проблеми се „разтегля“ чрез отлагане на срокове, то причината не трябва да се търси само в субективния фактор

Digitized by Google

като решаващо звено в цялостния процес или в обективните причини за едно или друго неблагополучие. По-скоро трябва да се има предвид младостта на селищната система. **Бюрото на общинския комитет на БКП като политически орган полага постоянни грижи за изпълнението на цялостната програма за ускореното социално-икономическо развитие на района ни.** Взема мерки за повишаване боеспособността на общинската партийна организация, за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес и на Националната партийна конференция по качеството, за достойна среща на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и 40-годишнината от победата над хитлерофашизма и японския милитаризъм. Задачата ни и в бъдеще ще бъде да издигаме още по-високо критериите за оценка на дейността ни като ръководен политически орган при решаването на всеки проблем, а мерило за цялостната ни партийно-политическа и организаторска работа ще бъде все по-нарастващата социална активност на трудещите се от Крушарската селищна система.

ПАРТИЙНИЯТ КОНТРОЛ В ЦЕНТРАЛНИЯ СЪВЕТ НА НАПС

Националната партийна конференция постави задачата съдържанието и формите, подходите и средствата на партийно-организационната и идеологическата работа да се привеждат по-пълно в съответствие с изискванията и потребностите за решително подобряване на качеството навсякъде и във всичко. Това налага да се засилва и партийният контрол като неотменимо условие за успешно осъществяване ръководните функции на партийните организации.

В своята политическа и организаторска работа учредителният партиен комитет и първичните партийни организации при ЦС на НАПС изхождат от постановката, че контролът е съществена страна във всяка ръководна дейност, че не може да се осъществява правилно ръководство, ако не се проверява и контролира как се изпълняват взетите решения и поставените задачи. Особена яснота, която ни позволи да провеждаме по-целенасочена работа, даде разработката на др. Тодор Живков за партийния контрол в шеста лекция пред слушателите и преподавателите в АОНСУ.

●

Централният комитет на БКП с решението си от 29 юли 1977 година предостави на партийните организации от министерствата и другите централни и местни ведомства правото на контрол върху дейността на апарата за изпълнение решенията на партийните и държавните органи, за спазване на социалистическата законност и строго спазване на партийната и държавната дисциплина.

Digitized by Google

В член 53 от Устава на партията са разработени задълженията на партийните организации, произтичащи от предоставените им права. Осъществяването на уставното право на контрол на партийните комитети и организации върху дейността на административните и стопанските ръководства и на апарата на министерствата и централните ведомства в съвременните условия придобива нарастващо значение и се превръща във възлов проблем за реализирането на партийната стратегия за развитието на социалистическия демократизъм и издигане ролята на трудовите колективи. Усъвършенстването правото на контрол се превръща в своеобразен фокус, в който се пречупват и разрешават най-актуалните въпроси за формирането на революционното мислене и творческия подход на кадрите.

След публикуване на решението на ЦК на партията партийният комитет отдели значително внимание на правилното и задълбочено овладяване правото на партиен контрол. Този процес продължи немалко време, натрупан бе значителен опит в работата на партийните организации. На заседание на партийния комитет неколкократно се направи оценка на степента на овладяването му. Партийният комитет отчете, че пълното прилагане на правото на партиен контрол зависи в голяма степен и от административните и стопанските ръководства, поради което организира запознаването на партийния и административния актив с основните изисквания за използването му в условията, при които работят нашите партийни организации.

Предмет на партиен контрол в първичните партийни организации от ЦС на НАПС са всички онези въпроси, които произтичат от решенията на партията, на нейните органи за интензивното развитие на отраслите в селското стопанство и хранителната промишленост, внедряването на икономическия подход и неговия механизъм, спазването на технологическата дисциплина, внедряването на авангардните технологии, стила на работа на ръководните органи и др. В това отношение много полезна се оказа постановката, дадена от др. Тодор Живков: „Партията обсъжда и утвърждава основните насоки в дейността на съответните органи и институции. След това главното в нейната работа трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол; контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен контрол върху работата на различните органи и институции и на техните ръководни кадри."

Партийният комитет и първичните организации последователно изслушват отчети от административни и стопански ръководители за работата им по подобряване качеството на растениевъдната и животинската продукция, внедряването на авангардни технологии, проектирането и строителството на селскостопански обекти и др. Добрата подготовка на отчетите, задълбоченото им обсъждане и приемането на решенията по тях оказват положително влияние върху дейността на апарата и партийните организации, засилват чувството за отговорност при реализацията на партийните и държавните задачи. Оповестяването на резултатите от тази дейност, разгласяването на констатираните слабости и недостатъци са неразделна част от контролната дейност. Обсъжданията, решенията, мерките, които се приемат, са насочени към осигуряване на точното и докрай реализиране на партийната и държавната политика.

На трето място е задачата партийните организации със средствата и формите на партийния контрол да вникнат дълбоко в проблемите, които стоят пред колективите, и на тази основа да се издигне ролята на субективния фактор за усъвършенстване работата на апарата: да се овладяват и прилагат съвременни технологии в управленския процес, да се развиват и усъвършенстват научността и перспективността

Digitized by Google

в работата на кадрите, тяхната деловитост, организираност и дисциплина.

●

Голямо внимание партийният комитет отделя на организацията, формите и средствата, чрез които се прилага контролът от първичните партийни организации.

На първо място по значимост е партийното събрание като висш и най-авторитетен орган за осъществяване правото на контрол. Изслушването, обсъждането от партийното събрание на доклади, отчети и информации дава възможност контролът да се извършва от цялата организация, издига ролята на самото събрание, повишава отговорността на комунистите. Обсъждането на всеки отделен въпрос се планира и подготвя от партийните бюра, които внасят в събранието обобщаващи изводи и мерки за решаване на проблемите, анализират и приемат преценки за изпълнение на конкретни задачи от административните и стопанските ръководства. Работата на партийното бюро е от голяма значимост, тъй като оценъчната дейност, която влага, повдига критериите на събранието, дава на комунистите вярна насоченост към целите.

Положителен опит в тази дейност през последните години натрупа партийната организация при Корпорацията по механизация и техническо обслужване на селското стопанство. Използвайки предоставеното й право на контрол, партийната организация изслуша отчет от заместник-председателя на корпорацията за изпълнението на държавния и насрещния план и за работата по реализиране на икономии от суровини, материали и горива. Приета бе оценка за неговата работа и допълнителни мерки по нерешените въпроси. Изслушан бе и отчет за ремонта и техническото обслужване на селскостопанската техника и се направи оценка и приеха мерки за внедряване на агрегатно-възловия метод при ремонта на тракторите и комбайните.

Партийната организация в главно управление „Животновъдство" редовно изслушва отчети от главния директор и ръководителите на отделните звена по внедряване достиженията на техническия прогрес. Следствие на отчети на главния директор по изпълнението на плана в животновъдството и на главни специалисти по внедряване на нови технологии в отглеждането на свинете и птиците първичната организация възложи на редица комунисти бързо да организират внедряването на боксовото отглеждане при свинете и триетажните клетки в птицефермите.

Анализът на тематиката на проведените от началото на тази година партийни събрания показва, че относителният дял на въпросите, обсъждани в партийните организации, свързани с използване правото на партиен контрол, е все още малък. Допускат се слабости и по начина на докладване. Понякога вместо с отчет пред събранието се излиза с информация, а в решенията не се прави оценка и не се поставят задачи на отчитащия се ръководител или специалист.

За да се приложи партийният контрол, решаваща роля имат партийният комитет и партийните бюра. Затова след Националната конференция партийният комитет прие редица мерки за засилване участието на партийните бюра в подготовката на отчетите.

Партийното бюро на първичната организация, в която членуват комунистите от отделите „Секретариат" и „Правен", изслуша отчет от ръководителите на отделните звена за работата им по подобряване качеството на материалите, предназначени за изпълнителния коми-

Digitized by Google

тет и ръководните партийни и държавни органи. Отчетоха се всички главни специалисти. Направените критични бележки и оформените предложения се обсъдиха в партийните групи, а мерките, предложени от групите, бяха разгледани на събрание на първичната партийна организация. Изпълнението на приетите от събранието решения допринесе в ръководните партийни и държавни органи да се внасят по-качествени материали, подобри се нормотворческата дейност, а също и работата с писмата и жалбите на гражданите.

Значителна дейност в тази насока се върши и в учрежденския партиен комитет. В заседанията на комитета редовно се обсъждат доклади и информации на стопански и административни ръководители за изпълнение на приетите от ЦС на НАПС мероприятия по кардинални проблеми на стопанската и управленската дейност. След Националната партийна конференция последователно в партийния комитет се изслушват отчети за изпълнението на отрасловите програми по качеството от ръководителите на главните дирекции по растениевъдство, животновъдство, хранителна промишленост и капитално строителство. Успоредно с това учрежденската комисия за народен контрол извърши проверка по същите въпроси и внесе в заседанията на партийния комитет протокол с изводи, оценки и предложения за мерки. Приетите решения бяха насочени към ускорено разрешаване на някои въпроси по внедряване на авангардни технологии в производството, подобряване технологичната дисциплина и усъвършенствуване управлението на качеството.

За по-пълно осъществяване правото на контрол в отделни партийни организации се изграждат комисии, които изучават състоянието на работата по определени задачи, подготвят и внасят в събранията изводи и мерки за реализиране на резултатите от контрола. Така например в партийната организация при Корпорацията по механизация на селското стопанство предстои обсъждането на отчет на заместник-председателя за готовността на техниката. Партийното бюро възложи на комисия да се запознае основно със състоянието на ремонта на техниката и внесе съдоклад в събранието на партийната организация.

В стремежа за усъвършенствуване на контролните функции в последните години партийните бюра вземат мерки за активизиране работата на партийните групи. В събрания на партийните групи се изслушват самоотчети от комунистите, прави се оценка за изпълнение на партийните поръчения. Партийната група в звеното по зърнени култури при главна дирекция „Растениевъдство" възложи поръчение на всички комунисти за подобряване качеството на зърненото производство. Периодически на събрания на групата се отчита и оценява изпълнението на поръченията за подобряване сортовата структура на зърнените култури в направление повишаване процента на „силните пшеници" и високолизинната царевица, повишаване хектолитровото тегло на пшеницата и ечемика и др. В партийната група при дирекция „Планиране на промишлеността" се възлагат и отчитат поръчения на комунистите, насочени към разработване на допълнителни мерки за повишаване качеството на продукцията и подобряване на асортиментната структура и др.

Едно от важните задължения, което се възлага с Устава на партията на учрежденските партийни организации, е те да съдействуват за правилния подбор, издигане и възпитание на кадрите. То доби особена значимост в годината на Националната партийна конференция. От кадрите в централните ръководни органи — от тяхната политическа зрелост, квалификация и компетентност, от техния стил в голяма степен зависи начинът на мислене и действие на кадрите от цялата система на селското стопанство и хранителната промишленост. Оттук про-

Digitized by Google

изтича и големият въпрос за повишаване качеството на ръководната дейност по цялата верига на управление, за потребността от ръководители и специалисти с дълбока марксистко-ленинска убеденост, професионална компетентност и активна политическа позиция. Как да се открият кадрите, притежаващи в най-голяма степен посочените качества, които ще развият на новата длъжност — това е въпрос, на който вече практически се отговаря. Конкурсното начало намери широко поле в Корпорацията по механизация; по решение на учредителния партиен комитет вече се внедрява във всички звена от централното управление. Тук значимостта на партийния контрол се заключава в това, че цялата процедура по конкурса започва с мнението, което дава първичната партийна организация за всеки кандидат. За разлика от минали години това не е просто съгласуване на вече определен човек за отделна ръководна длъжност, а отговорност на организацията, на партийното бюро как ще се представи кандидатът на конкурса; отговорност и за работата на административните ръководители да подготвят повече комунисти и безпартийни с качества за бъдещи конкурси.

●

Партийният комитет при ЦС на НАПС отчита, че задачите за подобряване качеството на продукцията навсякъде и във всичко могат да се изпълнят само ако контролът и проверката за изпълнение на решенията, които вземат партийните организации, станат постоянен стил и метод на работа.

За да бъде ефективен контролът, съществено значение има качеството на решенията. Ето защо в комплекса от мерки за усъвършенстване на вътрешнопартийния живот партийният комитет заложи опит в две партийни организации по подготовката на решенията и контрола за тяхното изпълнение. Този опит ще бъде обобщен и пренесен в останалите първични организации. При подготовката на проекторешенията партийният комитет се стреми точно и ясно да бъдат формулирани целите и задачите и сроковете за изпълнение. При обсъждане на информацията на главна дирекция „Хранителна промишленост" за изпълнение на отрасловата програма по качеството на продукцията в решението бяха записани конкретни задачи по подобряване организацията на контрола по качеството особено на амбалажните материали и опаковките, за повишаване критериите при създаване на нови стандарти, създаване на нови асортименти с повишено качество и потребителска стойност, нарастване на луксозните и деликатесните стоки. Предвидени бяха срокове за изслушване на контролни информации по изпълнение на програмата на направлението и решението на партийния комитет.

За по-голяма прегледност партийният комитет регистрира решенията си в специална картотека, а партийните организации записват своите решения в тетрадка, водена от секретаря. През следващия етап комитетът отделя изключително внимание на контрола и проверката за изпълнение на решенията. Стремим се контролът да бъде непрекъснат, да не се допуска кампанийност, да не се изчаква да изтекат сроковете и тогава да се отчита изпълнението. Като постоянен стил се утвърждават контролът и проверката на изпълнението да започват непосредствено след приемането на решението и да го съпътстват във всички етапи на неговото реализиране до снемането му от отчет. По някои основни решения партийният комитет и отделни партийни бюра разработват мерки за тяхното изпълнение.

Digitized by Google

Партийният комитет отдава голямо значение на отчета за изпълнение на решенията пред партийните организации. Веднъж в полугодието партийните бюра правят оценка как се изпълняват решенията на отчетно-изборните събрания, а периодически се отчита изпълнението на решенията, взети на предшествуващи събрания.

Допускат се и слабости. Отделни партийни организации подценяват работата по подготовката на проектите за решения. Някои от решенията са твърде общи, носят белега на прибързаност, не са дело на по-голям кръг комунисти. Затова и контролът за тяхното изпълнение не е достатъчно ефективен.

Принос към развитието на вътрешнопартийната демокрация е изградената система за работа с критичните бележки и предложенията, направени от комунистите на партийни събрания. Периодически партийните бюра информират партийните събрания за резултатите от обсъждането им в ръководните партийни и административни органи. След проведения тази година единен политически ден по качеството партийният комитет запозна ръководството с направените бележки и предложения и след като се взе отношение по тях, информира партийния актив за приетите мерки. Това създава увереност в комунисти и безпартийни за действеността на партийния контрол.

Случва се отделни въпроси да се поставят неведнъж на партийни събрания, но да не намират решение. Това действува отрицателно върху колективите и е в разрез с изискванията на партийните постановки за нов подход и стил в работата на ръководните органи. Задълбочените наблюдения показват, че бягството от контролни функции е по-често срещано там, където съществуват безпринципни връзки между хората, където редица въпроси се решават еднолично или в затворен кръг. Тогава контролът става бреме за партийното бюро и неговия секретар, нежелателно вмешателство за ръководителите на дирекции и звена.

В духа на изискванията на Националната конференция в партийните организации сега по-често се поставят на обсъждане стилът и подходът на работа на комунистите, поставят се на критична оценка техните действия и се приемат мерки за повишаване ефективността от всяко проведено мероприятие. Безспорно това налага още повече да се засилва и партийният контрол.

Никола ЗАХАРИЕВ
секретар на партийния комитет
при ЦС на НАПС

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ В УСЛОВИЯТА НА БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

Изискването да се повишава ролята на партийните групи в живота на трудовите колективи за нас, комунистите от строително-монтажния комбинат „Производствена база с механизация и автотранспорт" в Бургас, има особена стойност. Над две трети от 680-членния колектив работят по строителните обекти из целия окръг. Естествено, разпръсната е и първичната партийна организация. При това положение действено политическо въздействие може да се осъществява, ако партийните групи действуват активно, оперативно и компетентно като пълноценни политически ядра на трудовите колективи в цеховете и секторите, ако на дело допринасят за укрепването на най-малката производствена единица — бригадата.

Пред първичните партийни организации стоят отговорни и сложни задачи, свързани с изпълнението на насрещния план, на програмата за повишаване качеството на произвежданата продукция, с приложението на икономическия подход и утвърждаването на новия тип бригадна организация на труда, с внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, с повишаването на ефективността на партийната дейност. Като нейна съставна част групите конкретизират реализирането на тези задачи в малките трудови колективи. Включените в тях комунисти са всекидневно в тези колективи, участвуват в трудовия процес или го ръководят — следователно те най-добре знаят нерешените проблеми, възможностите на хората, неизползваните резерви. С личния си пример, с изразеното мнение, с направените предложения, с показаното критично отношение те не само активно участвуват в трудовата и обществената дейност, но са и нейни организатори.

Специфичните условия на работа в комбината и сложността на нашите задачи ни карат да създадем такава партийна структура, че във всяко производствено звено да действува боеспособно партийно ядро. Сформирали сме шест партийни групи, най-многобройната е в сектор „Автотранспорт". В същото време обаче има бригади с по един-двама комунисти — такава е обстановката в арматурния и в дърводелския цех, в бетоновия възел, в „Изолации" и „Малка механизация". Да не говорим, че има колективи — в бригадата на тенекеджиите, в цеха за гипсови блокчета, във „Вентилации", — където не работи нито един комунист. Така че въпросът за партийното ядро и партийното влияние в различните производствени единици не е решен, предстоящата ни работа изисква упоритост, принципност и гъвкавост.

Дееспособността на партийните групи е пряко зависима от инициативността и активността на първичната организация. Може ли тя да види основните проблеми на колектива и да ги постави за решаване от комунистите, от ръководните кадри, от всички работници, специалисти и служители, умее ли да взема правилни решения и ефективно да организира изпълнението, като конкретизира задачите на всяко свое съставно звено — това е и предпоставка, че партийните групи ще успеят да съсредоточат вниманието си върху основните за колектива проблеми, проявявайки оперативност и творчество. Ето само някои от въпросите, с които напоследък се е занимавала първичната пар-

Digitized by Google

тийна организация: „Организацията, контролът и изпълнението на взетите партийни решения“, „Значението на самодейността на първичната организация“, „Критиката и самокритиката — средство за повишаване активността на комунистите“, „Ефективно използване на материалите — фактор за изпълнение на показателите по насрещния план“, „За по-високо качество и ефективност в работата на първичната организация“. Подобни въпроси, много важни и за партийната организация, и за трудовия колектив, са залегнали и в перспективния ни план за тази година.

Този стремеж да се открои основното звено в работата, да се реагира на възникващите проблеми своевременно, без да се чакат специални указания, се проявява и в партийните групи. Характерен белег на тяхната дейност е оперативността. Например бригадирът в цех „Метални конструкции“ излезе в пенсия. Комунистите от групата се събраха и отговорно обмислиха своето предложение за нов бригадир: Малчо Желязков, член на партията, много добър организатор, който задълбочено познава и професията си, и обстановката в цеха. Предложението бе прието и сега всички в бригадата са убедени, че това действително е бил най-добрият вариант.

При едно спречкване на член на партийната група в автосервиза с безпартиен са разменени остри упреци, обидни думи. Групата не чака свадата да прерасне в конфликт, да се отрази на микроклимата в колектива. На свое събрание комунистите изясняват случая, порицават своя другар; обстановката се нормализира.

В сектор „Кулокранове“ спешно трябва да се премести кулокран от един обект на друг. Техническият ръководител се обръща за помощ към партийната група и звеното, съставено от комунисти, се справя успешно с тази трудна задача.

Това са текущи въпроси, които партийните групи решават. Но още в плана на първичната партийна организация се предвиждат и проблеми с по-траен характер, по които групите трябва да вземат отношение, с чието решаване да се ангажират непосредствено. Такъв въпрос бе например изпълнението на партийните поръчения. Разискван е на събрания на групите и призивът за ударна работа по пусковите обекти до края на годината. Заострено бе вниманието върху значението на икономията на материали, горива и енергия за стопанската дейност на съответните производствени звена, върху резервите, които водят към нея. Пак в групите по решение на първичната партийна организация е съсредоточена значителна част от работата за осигуряване на партийно попълнение — резултат на конкретния индивидуален подход са предложенията, които партийните групи правят пред бюрото за отделни кандидатури.

Заслужава да се спра повече на един от въпросите, обсъждани в групите — за качеството и ефективността на партийната дейност. Събранията всъщност бяха част от едно общо мероприятие, организирано по решение на окръжния комитет на БКП — прегледа на ефективността и качеството на партийната работа. През първия етап на този преглед трябваше да водим разговори в партийните групи, а после, през октомври миналата година, първичната организация направи цялостна критична оценка на качеството и ефективността на своята дейност. Трябва да признаем, че не във всички групи се получи еднакво откровен и полезен разговор. Особено се откроиха с интересните мисли, с конструктивната критика, с предложенията и подетите инициативи събранията в цеха за метални конструкции, в автосервиза, в сектор „Кулокранове“, в администрацията. Деловата и непринудена обстановка, в която се водеха разговорите, позволи на комунистите да открият несъвършенствата в партийната ни дейност, да изяснят къде следва да насочат вниманието си партийното бюро и първичната ни организация, да разкрият редица

Digitized by Google

пропуски в стопанската, профсъюзната и комсомолската работа. Фактически на основата на разговорите в групите и на обобщената оценка, която направи събранието на първичната организация, бяха определени онези основни въпроси, към чието решаване трябва да се насочат комунистите. Това показват и предвидените за следващите ни събрания теми: „Производствената дисциплина — фактор за високо качество в производството", „Колективността и личната отговорност — висш принцип на партийно ръководство", „Критериите за членството в партията", „Повишаване партийното влияние върху безпартийните — постоянно поръчение на комунистите" и т. н.

Добре е известно, че новият икономически подход налага да се издига ролята на стопанския ръководител. В този процес е особено важно дали партийната група ще намери точната мярка във взаимоотношенията с низовия стопански ръководител, дали ще съумее тактично и компетентно да използва онези политически и организационни мерки, които ще съдействуват да се решават правилно проблемите в трудовите колективи. Първичната партийна организация е утвърдила практиката стопанският ръководител да информира партийната група по основните проблеми от дейността на колектива. При това не винаги информацията се прави от прекия ръководител. В зависимост от характера на обсъждания от групата въпрос тя може да покани, със съдействието на партийното бюро, онзи ръководител, който в случая е най-компетентен. Така на събрания на партийните групи освен техническите ръководители са присъствували директорът на предприятието, заместник-директорите, началникът на отдел „Труд и работна заплата", председателят на профкомитета, партийният секретар. Това, от една страна, говори за авторитета на партийните групи в колектива, от друга, помага те оперативно и компетентно да участвуват в решаването на възникващите проблеми.

Укрепването на бригадната организация на труда е немислимо без активните, целенасочени действия на партийните групи. Много важно е например участието на техни представители в бригадните съвети. Чрез тях партийната група влияе върху прилагането на бригадната организация на труда, върху разпределението на работната заплата в зависимост от конкретния принос на всекиго. Отделни страни от организацията на труда се разискват на събранията на групите; убеждеността на комунистите в правилността на дадена инициатива е гаранция, че тя ще бъде доведена до успешен край. Така бе с предложението на заместник-директора инж. Г. Стоянов за по-пълно прилагане на бригадната организация, като се подпишат тристранни договори между бригадата за ремонт, администрацията и хората, на които е поверена експлоатацията на автомобилите. В първия момент това предложение смути колектива. Но бригадирите комунисти Хр. Михайлов, Ст. Йорданов и ръководителят на автосервиза инж. Димитър Димитров видяха рационалната идея в него. Разяснителната работа първо в партийната група, а след това чрез нея с всички членове на колектива даде резултат. Подписан бе пробен тристранен договор за поддържане техническото състояние на автомобилите до края на 1984 година. Първите резултати обнадеждават. Подобри се техническата готовност на колите, което води до увеличаване на приходите от експлоатацията им. В зимно-есенния преглед състоянието на машинния парк получи отлична оценка. Повиши се възнаграждението на сервизните работници. Сега те сами настояват договорите да бъдат подновени до края на тази година.

Обстоятелството, че комунистите в партийните групи имат непосредствени контакти с всеки член на малкия трудов колектив, че във всекидневната работа най-добре могат да опознаят истинската стой-

Digitized by Google

ност на всекиго, ни кара, както вече казах, да съсредоточим там значителна част от дейността за осигуряване на партийното попълнение. В групите особено добре се реализират и възможностите за индивидуална работа: обсъждат се отделни постъпки на комунисти, взаимоотношения между тях. Принципността издига авторитета на групите, а оттам и авторитета на първичната организация, благотворно влияе на атмосферата на трудовия колектив.

Оценявайки пряката връзка между ефективността на партийната дейност в групите и в първичната организация, партийното бюро търси възможности да им помага конкретно, навреме да ги информира по най-важните въпроси, правилно да насочва чрез плана на първичната организация дейността им. Тъй като нашият състав е много пръснат, след всяко партийно събрание, което винаги се провежда в последния четвъртък на месеца от 17,30 часа, отговорниците на групите остават на кратък инструктаж — да отчетат какво е извършено, да уточнят новите задачи. Наръчникът, с който е снабден всеки отговорник, им помага по-добре да вникват в спецификата на трудната и задължаваща работа с хората.

За авторитета на тези кадри допринася и включването им в състава на различни стопански и обществени органи. Така например отговорникът на групата в автотранспорта е член на партийното бюро; в профкомитета работят отговорниците на партийните групи в цех „Метални конструкции" и автосервиза; членове на стопанския съвет са отговорниците на групите в секторите „Кулокранове" и „Тежки машини"; на комисията за народен контрол — отговорникът на групата в администрацията. Така те по-активно и пълноценно участвуват във формите на колективно управление на стопанската и обществената дейност, по-отблизо се запознават с проблемите на предприятието, следователно по-компетентно и своевременно могат да решават и възникващите в дейността на групата и на колективите проблеми.

Като преценяваме, че партийните групи при нас все повече се утвърждават като дееспособни политически ядра на малките трудови колективи, в същото време си даваме ясна сметка, че ни предстои още много и сериозна работа. Усилията ни се насочват в няколко направления: да издигаме по-нататък ролята на събранията на групите, да подобряваме тяхната идейновъзпитателна дейност, като отделяме особено внимание на индивидуалната работа, да засилваме оперативността и деловитостта в ръководството им, като изискваме и конкретно помагаме да се решават възможно най-бързо и правилно техните предложения, да се реагира принципно на критичните бележки, които комунистите от групите правят. И в тази светлина постигнатото досега е само едно хубаво начало, една здрава основа на бъдещата ни работа.

Желъо СИМЕОНОВ
секретар на първичната партийна организация в строително-монтажния комбинат „Производствена база с механизация и автотранспорт" — Бургас

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКАТА ПОБЕДА НАД ХИТЛЕРИСТКА ГЕРМАНИЯ И НАШАТА СЪВРЕМЕННОСТ

На 8 май 1945 г. представителите на надменното хитлеристко командуване в Берлин подписаха акт за безусловна капитулация пред Върховното главно командуване на Червената армия и едновременно пред Върховното командуване на съюзническите експедиционни сили. А 9 май 1945 г. стана празник на народите, ден на победата над хитлерофашизма — най-злият и най-големият дотогава враг на народите, на културата, на човечеството.

И ето изминаха 40 години! А Втората световна война отново напомня за себе си. Изникват основателно въпросите: Кой и защо разпали Втората световна война? Не можеше ли тя да бъде предотвратена? Кому принадлежат заслугата и решаващата роля за поражението на хитлеристка Германия и нейните съюзници? Какви са последиците и уроците от Втората световна война?

Втората световна война не беше нито случайност, нито изненада, нито грешка, макар че бяха допуснати много грешки, които я направиха възможна. Тя бе закономерен резултат от противоречията между капиталистическите страни и политиката на техните правителства. От двата обособили се империалистически блока — хитлеристка Германия, фашистка Италия и милитаристична Япония (блок от авторитарни фашистки страни) и Англия, Франция, САЩ (с относително буржоазнодемократични режими), като агресор и подпалвач се прояви блокът от фашистки страни начело с хитлеристка Германия. Значителна отговорност за подготовката и разпалването на Втората световна война носят монополистическите и управляващите кръгове на страните на буржоазната демокрация. Те съзнателно подготвяха и тласкаха против Съветския съюз хитлеристка Германия. Единствено последователна и ясна, принципна позиция против подготовката и опасността от Втората световна война заемаше Съветският съюз. Преддверие на Втората световна война беше Мюнхенската спогодба, постигната между Хитлер — Мусолини, от една страна, и Чембърлейн — Даладие, от друга.

Но Втората световна война не беше фатално неизбежна. Тя можеше да бъде предотвратена. Тази възможност се определяше от съотношението на силите на международната арена. Съветското правителство при приближаващата се опасност предложи на правителствата на Англия и Франция сключването на договор за европейска сигурност. За целта бяха водени преговори в Москва в продължение на повече от шест месеца. В полза на обединяване усилията се изказаха и някои реалистично настроени дейци. Уинстън Чърчил в Камарата на общините заяви, че съветското правителство предлага по-изгодни условия за договор за сигурност в Европа, отколкото правителството на Великобритания би пожелало, и че ако такъв договор бъде подписан, войната ще бъде избягната, в противен случай в Европа ще има война. В този смисъл се изказаха и Лойд Джорд, майор Атли, лорд Бивърбрук и др.

Важен фактор в полза на предотвратяване на Втората световна война беше и обединението на усилията в международното работническо движение в лицето на Комунистическия интернационал и Социалистическия работнически интернационал в единен фронт против войната и фашизма. Това намери израз в изнесения доклад от Георги Димитров пред Седмия конгрес на Комунистическия интернационал през август 1935 г. и в приетите от конгреса решения, и в по-нататъшната дейност на ИККИ. Но ръководителите на Социалистическия работнически интернационал отхвърлиха направените предложения и по такъв начин улесниха агресорите.

Началото на Втората световна война се счита нападението на хитлеристка Германия върху Полша на 1 септември 1939 г.

Digitized by Google

По това време на западната си граница Германия поддържаше малко дивизии. По признание на Чърчил Англия и Франция се задоволиха с воденето на така наречената „странна" война, т. е. пръскане на позиви от самолети над Европа против Германия, след като ѝ обявиха на 2 и 3 септември война. За периода от септември 1939 до края на април 1941 г. хитлеристка Германия без обявяване на война покори последователно при лошо организирана съпротива или при отсъствие на съпротива почти всички европейски страни. За народите, обект на агресия, войната, която трябваше да водят, бе война справедлива.

Черната слава на жесток и вероломен завоевател не удовлетвори Хитлер и неговия режим. Под идейното знаме за „нов ред в света" и по примера на Херострат от древната митология, който запалил храма на богинята Артемида в Хефест — едно от седемте чудеса в света, за да се прослави (и не само и главно да се прослави), Хитлер на 22 юни 1941 г. нападна Съветския съюз, нарушавайки вероломно подписания двустранен пакт за ненападение от август 1939 г. Целта на Хитлер бе не само завладяването и присъединяването на съветски територии за осигуряване на своя план за световно господство, но и класово унищожаване на първата в света социалистическа държава. Та нали на 22 август 1939 г. в Оберзалцбург пред върхушката на германския вермахт Хитлер заяви: „Ние ще разгромим Съветския съюз. На земята ще настъпи германско владичество."

С нападението над Съветския съюз в развитието на Втората световна война настъпи коренна, историческа промяна.

Централният комитет на Комунистическата партия и съветското правителство чрез речта на Й. В. Сталин от 3 юли 1941 г. по радиото определиха характера, целите и перспективите на войната — че тя не е обикновена война между две армии, а е велика война на целия съветски народ против германофашистките войски. „Целта на тази всенародна отечествена война против фашистките поробители е не само ликвидирането на опасността, надвиснала над нашата страна, но и помощ за всички народи, които стенат под игото на германския фашизъм." И по-нататък се изразяваше увереност, че в тази освободителна война съветският народ няма да бъде сам, че той ще има верни съюзници в лицето на народите на Европа и Америка, в това число на самия германски народ, поробен от хитлеристките управници.

Пред общата опасност и пред общия най-зъл враг на народите и прогреса бе изградена антихитлеристка коалиция, с участието на СССР, Англия, САЩ и на почти всички народи в Европа. Но решаваща роля в антихитлеристката коалиция принадлежи на Съветския съюз и неговата Червена армия. Известно е, че след първоначалните успехи на германската армия, през които тя загуби над 700 000 убити, първото поражение, което тя претърпя, бе битката пред Москва. И последваха редица блестящо проведени големи операции на Червената армия, между тях особено място заема Сталинградската битка. В нея хитлеристката армия загуби на отбранителния етап над 800 000 убити, ранени и пленени, а при контранастъплението бе унищожена 330-хилядната шеста армия, от която бяха взети в плен 90 000 души. Тя постави началото на прелом не само във Великата отечествена война на Съветския съюз, но и на цялата Втора световна война. Тя даде мощен тласък и на народноосвободителната борба на народите от окупираните европейски страни. А в Германия бе обявен тридневен траур, което бе признание за голямото поражение.

В резултат на настъпателните операции през 1943 и 1944 г. действията на Червената армия бяха пренесени извън границите на Съветския съюз. При тези операции средно бяха разгромявани по 40—70 германски дивизии. Безспорен исторически факт е, че на съветско-германския фронт през цялата война се намираха средно над 70 на сто от въоръжените сили на хитлеристка Германия и нейните съюзници. Дори през лятото на 1944 г. по време на действията по откриване на Втория фронт на съветско-германския фронт се намираха 259 дивизии на хитлеристка Германия и нейните съюзници, докато срещу съюзниците — 70, в това число и в Италия 28 германски дивизии. Червената армия разгроми и унищожи основните сили на хитлеристката армия в хора, бойна техника и оръжие. От 13,6 млн. убити, ранени и пленени 10 млн. са на германо-съветския фронт.

След излизането извън пределите на своята страна Червената армия с бойни действия до капитулацията на хитлеристка Германия освободи изцяло или частично десет страни с население над 200 млн. души.

Заедно с Червената армия на заключителния етап на войната в Европа се сражаваха и войски на Полша, Чехословакия и Румъния, които достигнаха 550 000 души. България след победата на социалистическата революция взе участие във войната за окончателния разгром на хитлеристка Германия с четири армии през първия етап на своята Отечествена война и с една армия — Първа армия, през втория етап, в състава и рамо до рамо с войските от Трети украински фронт и заедно с НОА на Югославия.

Червената армия и нейното командуване през цялото време не само изпълняваше поетите съюзнически задължения, но прояви бойно другарство, каквото в големите войни и между съюзници дотогава не бе познато. Сам Чърчил в своите спомени признава това. През зимата на 1944—1945 г. германската армия спря настъплението на англо-американските войски при Ардените и застрашаваше някои от техните групировки с унищожение. По този повод Чърчил пише, че Айзенхауер и неговият щаб „жадуваха да узнаят могат ли русите да направят нещо от своя страна, за да облекчат натиска, на който ние бяхме подложени на запад". Още на другия ден Й. В. Сталин го уверява, че въпреки неблагоприят-

Digitized by Google

ните условия за авиацията и артилерията ще окажат помощ, като направят всичко възможно. Така и става. По тоя повод Чърчил пише: „Аз привеждам тази преписка като прекрасен образец на бързина, с която могат да се вършат работите във всички сфери на съюзниците, а също за това, че от страна на русите и техните ръководители беше прекрасна постъпката да ускорят своето широко настъпление несъмнено с цената на тежки човешки загуби". В същото време Чърчил е давал заповед на генерал Монтгомери да събира и складира оръжието от хитлеристките части, които се предават в плен, с цел да им бъде раздадено отново и използвано против Червената армия при по-нататъшното настъпление.

В изпълнение на поетото задължение съгласно решенията на конференцията в Ялта Съветският съюз обяви война на Япония на 8 август 1945 г. В резултат на действията на Червената армия бе разгромена основната сила на Япония — Квантунската армия, която наброяваше около милион и половина души. На 2 септември Япония капитулира. По преценка на американските военни специалисти участието на Съветския съюз във войната против Япония е спестило на САЩ поне 1,5 млн. жертви и съкратило продължителността на войната между САЩ и Япония поне 1,5—2 години. В действията на Червената армия против Япония взе участие и Монголската народна армия. И тук Червената армия освободи територии с повече от 70 млн. население.

Победата на Червената армия е победа на съветския обществен и държавен строй. Тя показа превъзходството на социалистическата система пред капиталистическата. Това е още победа на съветския човек патриот-интернационалист. Това е победа на съветската военна наука и изкуство. Неин организатор бе Комунистическата партия на Съветския съюз.

Червената армия прояви и непознат в историята хуманизъм. След превземането на Берлин и на други германски градове командуването на Червената армия пристъпи към организация и възстановяване на живота в градовете. Първият документ на началника на Берлинския гарнизон е заповед от 2 май за осигуряване нормална работа на медицинските и лечебни учреждения и на санитарно-епидемиологичното благополучие на града. А с постановления на Военния съвет на Първи белоруски фронт от 9—10 май 1945 г. се въвеждат и осигуряват норми за продоволствие и снабдяване на населението на град Берлин — около 2 милиона души, от които 1 милион деца до 15 години, за осигуряване на нормална работа и нормален живот в града.

Съветският съюз загуби през Втората световна война в изпълнение на своята световна историческа мисия повече от 20 милиона убити, от които над половината — от мирното население убити и отвлечени съветски граждани. През същото време САЩ загубиха 350 хиляди убити, а Англия 292 хиляди убити и около 45 000 изчезнали. Истината за освободителната мисия на Червената армия и нейната решаваща роля за разгрома на хитлеристка Германия се признаваше ясно и гласно от такива дейци на съюзниците като Рузвелт, Чърчил, Де Гол, крал Георг IV, Тито и още мнозина. Днес никакви опити за фалшификация с цел омаловажаване или отричане тази роля не са в състояние да скрият тази истина.

Ако истината се е утвърдила и като най-висша добродетел, заедно с нея върви и се проявява друга добродетел — признателността. Признателността на освободените пряко или косвено народи от Червената армия се проявяваше не само в годините на Втората световна война или непосредствено след нея. Тя намери израз в произведенията на литературата и изкуството на съответните народи, в наименования на площади и обекти, в издигане на паметници и мемориали. Никоя армия в света не е получавала такова признание и признателност както Червената армия.

Борбата на народите от европейските страни през Втората световна война (1939—1945 г.) е известна в историята като антифашистка съпротива. Под това наименование се разбират различни форми на борба: от най-пасивните (закъснение за работа, неизпълнение на задължения в производството, пускане лошо или дефектно качество и др.), диверсии, саботажи, неподчинение до активна политическа, идеологическа и организационна дейност и накрая — участие във въоръжената освободителна борба. От всички форми най-ефикасна, най-важна и най-резултатна беше народноосвободителната въоръжена борба. Но до нея се достигаше не лесно, тя се предхождаше и съчетаваше с най-широка масовополитическа и идеологическа работа.

Народноосвободителната антифашистка въоръжена борба — партизанската война като приемник и продължител на борбата в съответните страни от по-ранни времена, въвлече най-различни слоеве, но главно участниците бяха из средата на работническата класа, селяните, народната интелигенция и младежта от трудещите се слоеве. Условията за такова широко и масово участие до голяма степен бяха подготвени от предидущите борби, но най-вече от решенията на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал и особено от разработената и обоснована линия от Георги Димитров в изнесения от него доклад „Настъплението на фашизма и задачите на Комунистическия интернационал в борбата за единството на работническата класа против фашизма".

В народноосвободителната борба против германско-италианските фашистки окупатори и местните фашисти-колаборационисти се включиха политически партии, движения, слоеве и организации от най-различно естество. Но най-голямо участие, организатор и ръководител на народноосвободителната борба бяха комунистическите партии. Те станаха инициатори и най-последователни борци за създаване на обединения с ръководни органи на всички патриотични, демократични и антифашистки сили в името на националното освобождение и по-

Digitized by Google

зависимост. Идеята за единен фронт и за широк народен фронт при новите условия значително се обогати в процеса на практиката и на борбата против германско-италианските фашистки окупатори и техните помагачи. Значително място в програмните документи на народноосвободителните движения заемаха въпросите за отношенията към съюзниците от антихитлеристката коалиция, начело със Съветския съюз, към борбата на другите борещи се народи, за следвоенното изграждане на собствените страни и на Европа. В процеса на тази продължителна и сложна борба активността и инициативата на народните маси растеше; извършваше се процес на олевяване и обогатяване на техния опит и творчество.

По обобщени и непълни данни в антифашистката съпротива участвуваха в предните редици като партизани и включени в бойни групи почти 3 милиона и половина души.

След победата на народнодемократичните революции в Европа, по същество социалистически, социализмът излезе извън границите на една страна. Обособи се световната социалистическа система, чиято основна сила стана Съветският съюз.

По време на Втората световна война и особено на нейния заключителен етап и непосредствено след нея значителни изменения настъпиха не само в съотношението между силите на социализма, прогреса и мира, от една страна, и силите на империализма и реакцията, от друга. В международните отношения пораснаха неимоверно много активността и ролята на народните маси по въпросите на външната политика и международните отношения и тяхната сърцевина — проблема за мира и войната. Престанаха да съществуват, съгласно постигнатата договореност между съюзниците от антихитлеристката коалиция, като страни с фашистки режими и силни армии с милитаристична насоченост Германия, Италия и Япония. Фашизмът бе открито осъден като човеконенавистна система и идеология. А на значителна територия от Германия бе образувана първата независима социалистическа държава на германските работници и селяни — Германската демократична република.

За разлика от времето след Първата световна война бяха подписани мирни договори в Париж, възможно най-равноправни за тогава съобразно обективните и законни интереси на страните, а не от позициите на победители и победени. В основата им бяха положени принципите за траен мир в Европа и в света. Разбира се, по много от каузите на мирната конференция и след нея се проявиха центробежни тенденции от страна на правителствата на западните съюзници — и особено на Англия и САЩ, но те значително бяха възпирани или ограничавани от създадените нови реалности. Особена опасност представляваше политиката на неофашизъм — възкресяване на фашизма и милитаризма при новите условия. Беше проведен и за първи път в световен мащаб, а и в отделни страни, съд над виновниците за подготовката и разпалването на Втората световна война и за престъпленията, извършени през време на войната. Независимо от символичния характер на съда в Нюрнберг и над японските военнопрестъпници, той има голямо политическо значение за възпитание на масите и поколенията.

Но Втората световна война се води и по други фронтове и райони в света — в Африка и в Югоизточна Азия. Япония окупира територии от около 2 млн. кв. км с население над 200 млн. жители. В редовете на съюзническите армии бяха мобилизирани от колониалните страни около 7,5 млн. души срещу 4,5 млн. души през Първата световна война и за тях войната не мина даром. Тези мобилизирани на свой ред също трябваше да си отговорят на редица въпроси — защо воюват, против кого, за кого? И накрая основателно те очакваха резултатите от победата да се разпространят и по отношение на техните страни. Много от тези мобилизирани усвоиха военни знания, навици, научиха се на ред и дисциплина, получиха военни звания — сержантски и офицерски. И по-късно тези знания и навици те поставиха в служба на националноосвободителната борба в своите страни. Известно е, че редица колониални и зависими страни извоюваха своята независимост в края на Втората световна война или непосредствено след нея като Корея, Виетнам, Индонезия, Сирия, Индия и др. Тези победи се обуславяха до голяма степен от действията против Германия в Европа и особено от успехите на Червената армия. Така процесът на разпадането на колониалната система получи нов тласък, който по-късно се задълбочи при подкрепата на страните от световната социалистическа система начело със Съветския съюз и при интернационалната солидарност на работническата класа от развитите капиталистически страни включително и от метрополиите. Така се стигна фактически до ликвидиране на колониалната система на империализма и образуването на голяма зона от млади, новоосвободени страни, известни под името развиващи се или още „трети свят" — днес над 110 с повече от половината от населението в света — над 2 млрд. и 400 милиона, но които дават едва 9 на сто от световното промишлено производство. Под колониален гнет се намират територии с население по-малко от 0,5 на сто, т. е. по-малко от 20 млн. жители.

Независимо от политиката на някои страни за ревизия на мирните договори и за разпалването на огнища на война и твърдението на някои политици и теоретици, че всяко поколение (средно на 20 години) трябвало да преживее своята световна война, човечеството вече 40 години живее в относителен мир, без световна война. Въпреки това империалистите като правило при най-активната роля на САЩ разпалиха досега 127 малки войни (някои от които не съвсем малки), но не спечелиха нито една от тях. А общият брой на войни и военни конфликти е 264.

Digitized by Google

Към световния революционен процес и неговата конкретна проява в международните отношения до голяма степен може да се отнесе и образуването на Организацията на обединените нации. Въпреки центробежните сили в нея в лицето на империалистическите страни и някои проимпериалистически правителства по редица основни въпроси на нашата съвременност и особено за мира и войната, за борбите против колониализма и неоколониализма тя се издигна високо и постигна значителни успехи. Свидетели сме на естествено сближение на становищата на страните от социалистическата общност в ООН с така наречените необвързани, на съгласувани действия и единодействие, което понякога поставя САЩ и някои техни съюзници в изолация и буди техния гняв. ООН стана трибуна и огледало за цял свят на проблемите на нашата съвременност и позицията на отделните страни по тях. Това до голяма степен се проявява и пренася в специализираните органи и организации на ООН.

Втората световна война и победата над хитлерофашизма показа и още един път потвърди връзката между войната и революцията, доказа, че тя не преминава през опростеническото виждане: има война — следва революция. В епохата на империализма войните показаха, че връзката война—революция е сложна и това задължава революционерите, ръководителите на работническата класа и нейните партии да проявяват разбиране. Тя преминава през борбата против войната, против нейните подпалвачи на всички етапи, включително и когато тя е разпалена.

В наши дни въпросът за връзката между борбата за мир и предотвратяването на нова световна война е несравнимо по-сложен и изисква сериозно отношение. Това се определя от всеобщо разрушителния характер на новата война, от въоръжението, от порасналата роля на внезапността и случайността. На пръв план излиза въпросът за осигуряването правото на живот, което е възможно при осъществяване и зачитане на мирното съвместно съществуване. На тази основа и въпросът за борбата против опасността от термоядрената война, нейните непосредствени причинители и тяхното поведение на всеки етап и по всеки конкретен въпрос придобива особено значение. Заедно с това расте отговорността и поведението на държави, правителства, политически партии, организации, отделни дейци за тяхното отношение, форми на борба, средствата, които трябва да се използват в борбата за мир — всичко това приема ново съдържание и форми, чието конкретно проявление може да бъде различно. Но налага се и нарастват ролята и значението на разума, на основата на разума да се преценяват становища и действия. И още — както никога нараства необходимостта от изграждане на единен фронт на мира в отделни страни, в различни райони на света, на световен фронт на мира. Човечеството е изправено пред дилемата — да бъде или да не бъде! И то иска да даде и ще даде положителен отговор, разграничавайки силите на мира, свободата, прогреса от силите на агресията, войната, държавния тероризъм.

В наши дни до голяма степен може да се направи сравнение с положението непосредствено преди Втората световна война. Ако тогава като главна опасност се оформи хитлеристка Германия в съюз с фашистка Италия и милитаристична Япония, това не бе поради някаква вродена у германската нация или съюзните ѝ нации войнственост. Това бе резултат на развитието на империализма, на неговите вътрешни и външни противоречия — империализмът поражда войни. Сега главна опасност за световния мир е американският империализъм в лицето на монополистичните и преди всичко на военнопромишлените кръгове (комплекси) и управляващите среди в лицето на администрацията на Рейгън. Хитлер проповядваше войната, готвеше се за нея и я разпали, като открито провъзгласи своята омраза към демокрацията, мира, комунизма и Съветския съюз, за световно господство. В наше време като главна опасност за разпалване на нова световна война, против демокрацията и прогреса са САЩ, американският империализъм. Рейгън обяви и провежда тази политика в името на „лидерството на свободния свят", уж в защита на демокрацията и правата на човека. В своето неконтролируемо озлобление той нарича Съветския съюз „империя на злото" и обяви, че ще затрие комунизма от лицето на земята.

Нашата съвременност е твърде сложна, богата и противоречива. Уроците на Втората световна война напомнят: борбата за социализъм, прогрес и демокрация неизбежно преминава през борбата против войната, против термоядрената военна опасност. Ако Втората световна война можеше да бъде предотвратена, но това не стана реалност, с много по-голяма отговорност се налага изводът и повелята, че нова, трета световна война може и трябва да бъде предотвратена.

Народите не са безсилни пред лицето на тази заплаха. Разгърналото се повсеместно движение в защита на мира, против агресивната политика на американския империализъм и неговите съюзници укрепва единството на борците за мир. Опирайки се на мощта и миролюбивата политика на Съветския съюз, на социалистическите страни и народи, вървейки заедно с тях по пътя на утвърждаването на мирни отношения между държавите, честните хора могат да обуздаят подпалвачите на нова световна война, да предотвратят унищожението на човечеството. Главният урок на Великата отечествена война е: да се борим против войната, докато не е започнала.

проф. Вълo ИВАНОВ

Digitized by Google

ДИРЕКТОРЪТ И ПАРТИЙНИЯТ СЕКРЕТАР:

характерът на взаимоотношенията

МИХАИЛ КОЗИРЬОВ
секретар на Томския
областен комитет на КПСС

Наскоро в районния комитет на партията в нашия град Томск имаше интересен случай. Като разглеждаха кандидатурите за издигане в апарата на районния комитет, се спряха на избора на секретаря на партийния комитет на голямо предприятие. Много бяха доводите за него. Разумен инженер, много години работил в производството, изминал е пътя от майстор до началник на цех. Отначало бил избиран за член на заводския партиен комитет, а след това бил поставен начело на изборен орган и много години добросъвестно се труди на поверения му пост.

Но в районния комитет така и не го преместиха. Буквално като спирачка беше първият ръководител на завода — директорът. Не, той не очерняше секретаря, не посочваше недостатъци в неговия характер и постъпки, не го компрометираше. Тъкмо обратно. Директорът напълно признаваше правото на районния комитет за издигане на отговорна работа, разбираше важността на по-нататъшното израстване за самия секретар. Само с едно обосноваваше своята отрицателна позиция. По негово мнение напускането на секретаря, който прекрасно познава производството и хората, който умее да направи партийната организация истински политически ръководител на трудовия колектив, може да повлияе отрицателно на живота на предприятието. Още повече в период, когато предстои борба за успешно завършване задачите на XI петилетка и трябва да концентрираме усилията си за постигане на най-добри резултати, когато е необходимо да засилим партийно-политическата работа по създаване на надеждна основа за дейността на колектива през следващата, XII петилетка.

Разбира се, в районния комитет бяха огорчени от „егоизма" на директора. Но повече надделяваха други чувства — удовлетворение и гордост. Правилно оцениха положението и не настояваха вече на своето предложение. В районния комитет разбраха, че в този завод е постигнато такова равнище на взаимоотношенията между стопанските и партийните ръководители, такава степен на съгласие и хармония между тях, към които ние се стремим в нашата страна, следвайки изискванията на партията.

Необикновен въпрос

Местните партийни органи в Томска област са сравнително малко — 20 районни комитета, 4 градски и областният комитет. Но който и да вземем от техните ръководители, почти всички са възглавявали първични партийни организации, имат опит в съвместната работа със стопанските ръководители на предприятия и строежи, с административните организации и учреждения. Затова проблемът на взаимоотношенията директор — партиен секретар е възниквал в една или друга

Статията е написана специално за „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

степен за болшинството от тях. Когато попитах Светлана Зиновиева, която възглавява партийния комитет на Томския електролампов завод, а наскоро е избрана за секретарка на Кировския районен комитет на партията в областния център, какво е отношението ѝ към този въпрос, тя отговори: „За мен въпросът е малко необичаен, но интересен, а при позадълбочено разглеждане далеч не е безполезен. Преди някак си не се замислях по него, навярно защото много ми вървеше на директори".

Последните думи мога да отнеса и до собствения ми опит. Бях на 26 години, когато комунистите от завода за първи път ме избраха за секретар на партийната организация. После възглавявах партийния комитет на по-голямо предприятие. Работих с двама директори, много различни по характер и темперамент, по навици и организация на работата.

Първият беше започнал като работник. Строил знаменитата Магнитка. Струва ми се, че чувството за отговорност е в кръвта му. Беше изключително трудолюбив човек, умееше да решава най-сложните икономически задачи, детайлно да ги преработва. На никого не се харесваше неговата придирчивост и взискателност. Но за мен съвместната ни работа остана като добра школа за цял живот. Вторият поразяваше с мащабността на мисленето, смелостта и настойчивостта в постановките и решенията на производствените въпроси, имаше безпогрешно чувство към новото, умееше да заразява колектива със значителни идеи. От него също се стараех да възприема всичко, което би могло да ми бъде полезно в живота.

Но особено ценно у тях двамата беше че разглеждаха и решаваха в най-тесен контакт с партийната организация всички най-важни въпроси от живота на трудовия колектив. Тогава аз имах малко опит, а разпаленост, нетърпимост и темперамент — колкото щеш. Но, както сега разбирам, тези недостатъци не пречеха „на моите" директори търпеливо да търсят допирни точки, да доведат работата дотам, че в действията на стопанските и партийните ръководители да се чувствува съгласуваност и единство.

И сега, когато се налага да се занимавам с въпросите за развитието на промишлеността в нашата област, чувствувам по-силно от когато и да било порано доколко необикновена, доколко важна е за постигане на успех координацията на работата между стопанските и партийните ръководители.

В ролята на наставник

Проблемът директор - партиен секретар съвсем не е прост. И не само затова, че всеки отрасъл има свои особености на производството, свои понякога неповторими условия на труда. В областта няма, а и не може да има две предприятия, които да се ръководят от абсолютно еднакви директори и секретари — с идентичен опит и стаж, знания и характери. Съчетанията и вариантите са много. В един завод стопанският ръководител заема директорското кресло десет и повече години, а секретарят на партийния комитет се сменява периодически. В друг, обратно — опитен партиен ръководител. В трети — и единият, и другият са от 1 година, от много години се познават, паралелно са расли като ръководители. В четвърти... С една дума, вариантите са извънредно много.

Налага се да вземем под внимание още едно съществено обстоятелство. Макар че целите и задачите на стопанския и на партийния ръководител са едни — развитие на производството, успешно изпълнение на държавните планове, създаване най-добри условия в труда и бита на работниците, — то функциите, формите и методите на тяхната работа са различни. Директорът на предприятието е първото лице, единоначалникът, който изпълнява административно-разпоредителни функции. Той има голяма власт, право да поощрява и наказва, да решава текущите и перспективните въпроси, като се съобразява с интересите на производството. На него е възложена особената отговорност за изпълнение на плановете, за непрекъснатата синхронна работа на огромния механизъм по изпълнението на задачите за икономическото и социалното развитие на трудовия колектив. Директорът е стопански ръководител (а в нашата област първите ръководители по правило са комунисти), който претворява в живота социално-икономическата политика на КПСС на всеки етап от развитието на съветското общество.

Секретарят пък на партийния комитет осъществява политическото ръководство на трудовия колектив. Но върши това не сам, а чрез колективния орган — партийния комитет. Неговa основна задача е да бъде организатор и възпитател на трудещите се, да ги мобилизира за успешно претворяване на партийните решения в живота, за изпълнение на задачите, поставени пред колектива. На ръководения от секретаря изборен орган е предоставено правото на контрол върху дейността на администрацията по най-важните проблеми на развитието на предприятието. Но без да се замеря стопанският ръководител, без вмешателство в неговите административно-разпоредителни функции. Задача на партийния секретар е, като остава на принципиални партийни позиции, да помага на стопанския ръководител за най-добро изпълнение на плановете, да го подпомага, ако е необходимо, или с лична беседа, или с колек-

Digitized by Google

тивните усилия на партийния комитет.

Как трябва да се изграждат отношенията между двамата ръководители? Повече от всичко знаем как трябва да ги изградим. При това много често си спомняме баснята за орела, рака и щуката. Те теглили колата кой към небето, кой назад, а кой и към водата, а не са успявали да я раздвижат от място. На нас ни е необходимо „колата" да се движи и при това само напред и с максимална скорост. А за това е необходимо и директорът и секретарят съвместно да се впрягат в един впряг, да бъдат истински единомишленици. Но не така, като на двуместен велосипед, когато седящият отзад, виждайки пред себе си само гърба на водещия, трябва синхронно да повтаря неговите движения. Съвместната работа предполага свобода и търпение при обсъждане на проблемите, взаимно уважение и партийна принципиалност, единство при вземане на решения и грижа за укрепване авторитета на двамата. И когато се прилагат тези принципи, само се печели.

Ето вече четвърта година заедно работят генералният директор на производственото обединение „Сибелектромотор" Виктор Зиенко и секретарят на партийния комитет Фарид Файзов. До идването си в обединението, в което се трудят около пет хиляди души, Зиенко е работил в друго предприятие, където е изминал пътя от майстор до заместник-директор на завода, бил добър организатор, умеел да работи с хората.

Като го препоръча за съответната длъжност, областният партиен комитет предвиди, че отначало ще му бъде трудно на новото място. Но ние знаехме, че в обединението има здрава партийна организация, надявахме се на опита, такта и принципиалността на нейния секретар. Файзов работи в обединението почти четвърт век. Започнал е тук като шлосер-инструменталист, изминал добра школа в обществената работа на Комсомола, в народния контрол и в момента на назначаването на новия генерален директор вече четири години възглавява партийната организация. Файзов прекрасно познава работата и проблемите на обединението, неговите труженици, характера и възможностите на специалистите.

Ние се надявахме, че именно секретарят на партийния комитет ще окаже помощ на Зиенко. И не се излъгахме. Процесът на приспособяване на генералния директор към новия колектив не беше лесен. Имаше малки недоразумения, грешки при уреждане на взаимоотношенията с подчинените. В такива случаи секретарят на партийния комитет, като оставаше насаме с директора, деликатно обръщаше внимание къде е било възможно да не се бърза с изводи, да не се дава воля на чувствата и раздразнението. И директорът правилно разбираше секретаря, правеше необходимите изводи. Такава позиция позволи на Зиенко да завоюва здрав авторитет в колектива. И сега ние често даваме за пример взаимоотношенията на ръководителите от това обединение.

Партийният комитет и неговият секретар съумяха така да постъпят, че всички големи въпроси от живота на колектива да ги разглеждат съвместно директорът и партийният ръководител, че директорът не се откъсва от производствените проблеми, не се изолира от обществените организации, а приема тяхната дейност като залог за производствените успехи на колектива.

Въведен е ред в обединението кога да се състави и да се утвърди планът за всеки месец по основните обществено-политически мероприятия на колектива. Подписват го секретарят на партийния комитет, председателят на профкомитета и секретарят на комсомолската организация. Но най-напред стои подписът на генералния директор. Този план се размножава, разпраща се по „четириъгълниците" на всички цехове и отдели, става задължителен за изпълнение както от стопанските ръководители, така и от ръководителите на обществените организации. В плана са предвидени единните дни за провеждане на мероприятия, което изключва неразбирията и носи успех.

Добра основа за нормални взаимоотношения между Зиенко и Файзов стана взаимният стремеж да бъдат в течение на производствените и партийните задачи, да ги решават съвместно. Генералният директор е член на партийния комитет и на неговите заседания изказва своето мнение по всички важни въпроси от живота на партийната организация. На свой ред партийният секретар (както и председателят на профкомитета и секретарят на комсомолската организация) задължително участвува в производствените съвещания при директора. Те се провеждат веднъж на 10 дена и се посвещават на разглеждането на текущите проблеми — главно на изпълнението на месечния план и внедряването на нова техника. На тези съвещания секретарят получава полезна информация, която използва в партийната работа.

Фарид Файзов е убеден, че директорът се грижи за повишаване авторитета на секретаря на партийния комитет и на партийната организация като цяло. Това личи особено ясно на съвещанията с директорите, провеждани от генералния директор. На тях се обсъждат важни въпроси от живота на колектива — перспективите за развитие на предприятието, строителството на най-важните обекти, проблемите за осигуряване с кадри на ръководните работници. Директорът е свободен да приеме единолично решение. Но той непременно се съобразява с мнението на партийния секретар и в повечето случаи се съгласява с това мнение.

Заедно с това партийният комитет веднъж месечно провежда съвещание на „четириъгълниците" — стопанските, партийните, профсъюзните и комсомолските ръководители на обединението, цеховете и отделите. Ръководи ги секретарят на партийния комитет. На тези съвещания за отчет първо се дава думата на генералния

Digitized by Google

директор. След това дават отговор представителите на цеховете, които са допуснали изоставане при изпълнението на плана. Обсъждат се също важни въпроси от обществения живот на колектива — отчетите и изборите в партийната организация, състоянието на икономическото обучение, участието на младежите в социалистическото съревнование и много други. Но неизменна е традицията: за постановката на различни въпроси от социалния живот на колектива обезателно се изказва председателят на профкомитета.

Когато трябва да се решават трудни задачи, директорът и партийният секретар се стремят да обединят усилията си и да излязат с единно мнение. Например по въпросите за изграждане на собствено помощно стопанство. На обединението възложиха да построи помощно стопанство за производство на месо. Времето минаваше, а нищо не се правеше. Хората, които служебно бяха задължени да се занимават с това, намираха десетки причини да отсрочват строителството на необходимите обекти. Трябваше да се раздвижи строителството от мъртвата точка. Секретарят на партийния комитет убеди директора, че трябва да му възложат персонална партийна отговорност за развитието на помощно стопанство, което ще позволи на директора да засили изискванията и към подчинените. Зненко се съгласи с това мнение. Поставиха въпроса на обсъждане от партийния комитет, на директора дадоха персонално партийно поръчение, за изпълнението на което редовно да се отчита. Другите ръководители разбраха също сериозността на положението и преустроиха своята работа.

За отбелязване е, че в последно време стопанските и партийните ръководители на „Сибелектромотор" дойдоха до извода, че по един въпрос — назначаването и утвърждаването на кадрите на ръководни длъжности — е най-добре да се опрат на мнението на колективния орган — партийния комитет. Както е известно, директорът има право да разпределя стопанските кадри. Но доколкото КПСС провежда своята политика за кадрите, за тяхното назначение и възпитание, то и в обединението директорът съгласуваше с партийния секретар предлаганите му кандидатури.

Оказа се обаче, че и директорът, и партийният секретар могат да сгрешат, което се и случи няколко пъти. Трябваше да убедят директора в това, че при назначаването на ръководна длъжност е много важно мнението на целия изборен партиен орган. Директорът издаде в обединението специална заповед по този повод и сега всяко назначение — от старшия майстор до заместник-генералния директор — се съгласува или с партийния комитет, или с цеховата партийна организация. И „несполуките" са по-малко.

Особено решаваща се оказа 1984 г., когато в СССР започна крупномащабният икономически експеримент за усъвършенстване на формите и методите на управление на икономиката. Администрацията определи стопанска комисия по решаване задачите на експеримента, а партийният комитет — комисия за партиен контрол върху дейността на администрацията в тази област. И впоследствие те действуваха задружно, съгласувано, на което в голяма степен се дължи успехът. Обединението успешно изпълни главната задача на експеримента — изцяло да предадат по договор продукцията на потребителя, да изпълнят задачите по други параметри.

Значи ли това, че за решаването на всеки проблем директорът и секретарят имат абсолютно еднакви позиции? Разбира се, не. Различието в мненията довежда понякога до спорове. Но всеки се старае да вникне в аргументите на другия, да ги разбере. На тази основа се стига до разумен компромис. Ако не се стигне до единно мнение, то в качеството на „арбитър" се използва колективното мнение на партийния комитет. Но крайно рядко се прибягва към подобна мярка.

В икономическия експеримент в последно време се изпробваше също здравината на взаимоотношенията между директора и партийния секретар на Томския електролампов завод. Преди няколко години колективът на този завод получи отрицателни резултати поради липса на контакт между бившия директор и секретаря на партийния комитет. Главният инженер имаше работа само с железарии, както казваха на шега, и нямаше навик да работи с хората. Като стана директор, не съумя да създаде контакти с обществените организации, започна да ги игнорира. Липсата на единство сякаш раздели специалистите на два лагера. На съвещанията много хора чакаха кой ще надделее — директорът или секретарят, които открито изказваха противоположни мнения. Работата сериозно страдаше от това.

Светлана Зиновиева беше тогава председателка на профкомитета и преживяваше тежко това разногласие. В районния комитет се ориентираха добре и предложиха да се смени директорът. Нов ръководител стана Владимир Михайлов, който за 22 години работа в завода беше изминал всички стъпала на служебната стълба от майстора до директора. С него се наложи да работи секретарката на партийния комитет Зиновиева по време на подготовката на завода по експеримента и неговото внедряване. Тя смята, че голямо значение имат взаимното уважение и доброжелателността, взискателността и принципиалността за формиране на нормални, делови и другарски отношения между директора и партийния секретар. Тези двама ръководители се стремяха смело да вземат върху себе си отговорността при решаването на всички големи въпроси.

Ето два примера. Успехът в условията на експеримента в повечето случаи зависи от постоянното усъвършенстване на производството, от внедряването на нова техника. По-рано от тези позиции планът

Digitized by Google

не се изпълняваше. Трябваше бързо да се действува. Директорът и партийната секретарка заедно се заловиха за работа, като използваха свойствените им методи и като се допълваха взаимно. Директорът започна да провежда планьорки два пъти месечно, да проверява изпълнението на плановете за внедряването на нова техника. Той засили отговорността за провалите, намери възможност да свърже заплащането на премии на работниците от техническите служби с изпълнението на този показател.

Секретарката на партийния комитет на свой ред проведе съвещание с членовете на комисията за контрол над дейността на администрацията по въпросите за внедряване на нова техника, настрои ги за непримирим, боеви порядък. На всеки член от комисията дадоха определени мероприятия от плана и предложиха редовно да информират партийния комитет за тяхното изпълнение. И самата партийна секретарка започна по-задълбочено да вниква в проблема, събеседва с доста ръководители, отговарящи за този участък, а после предложи да изслушат отчет от главния инженер пред партийния комитет. Така с общи усилия се ускори работата в тази важна област.

Отначало Зиновиева много трябваше да убеждава Михайлов да вземе под свой особен контрол изпълнението от завода на задълженията по договорите. Директорът смяташе, че за това си има съответни служби. За чест на партийния комитет неговата секретарка Зиновиева не се успокои и препоръча на комисията по контрола постоянно да следи за тази важна работа. Оказа се, че ту тук, ту там ставаха провали.

Комисията на партийния комитет в края на един месец установи, че по единната номенклатура въобще не са доставени лампи на потребителя. С това предотврати възможното осуетяване на доставката. Директорът възприе проблема по друг начин. Той взе под свой контрол работата на ръководителите на производствено-диспечерската служба, на отдела за пласмента и на транспортния цех, поради неоперативността на които се допускаха пробиви. Когато вече беседите в кабинета на директора и административните наказания не доведоха до желания резултат, Михайлов идваше в партийния комитет, молеше срочно да се проведе съвещание и да се даде принципиална оценка на работата на провинилите се комунисти-ръководители. И когато специалистите разбраха, че дирекцията и партийният комитет предявяват еднакво строги изисквания, бяха принудени да се съобразяват с това.

Тези примери се отнасят към началния период на експеримента. Впоследствие подобни мерки бяха излишни. Експериментът на Електроламповия завод преминава успешно.

Партийният . . . директор

Такава характеристика чух наскоро от секретаря на Томския манометров завод Борис Вяткин. Тя се отнасяше до директора на предприятието Марк Бердичевский. От своите 51 години около 28 той е посветил на един завод. След завършване на института дошъл от Украйна в Томск. Скоро забелязали младия инженер, който бил енергичен и общителен, след две години го приели за член на партията.

Вяткин имаше предвид не партийната принадлежност, а позицията, подхода на директора към въпросите, които вълнуват както трудовият колектив, така и областната партийна организация. Това означава, че на икономическите и производствените проблеми Бердичевский гледа през призмата на политическите изисквания. Той е съзнателен и активен проводник на социално-икономическата политика на партията. На партийния секретар не е трудно да работи с такъв ръководител.

Партийността като принцип се е създала у Бердичевский не изведнъж, не за един ден. Издигайки се по служебната стълба — майстор, технолог, старши майстор, началник на производство, заместник-директор по производството и най-сетне директор на завода, — едновременно вземаше участие в работата на заводската партийна организация. Вярно е, че като стана началник на производството още в млада възраст, изрази недоволство от това, че е много зает човек, а са го избрали за член на заводския партиен комитет. Но това заблуждение скоро премина. Работата в изборния орган му помогна да си изработи партиен и държавен подход към нещата, направи го истински ръководител.

Между Бердичевский и Вяткин, които около десет години поред влизат в състава на заводския партиен комитет, се установиха отношения на взаимно доверие, разбиране и делово сътрудничество. И тези отношения и двамата комунисти високо ценят. Може би защото някога са били свидетели на положение, което те наричат прескачанца. Секретари на партийния комитет, още не успели да се изявят, ги повишавали. Партийната работа куцала. Това се отразявало отрицателно на производството, на морално-психическия климат в колектива. Имало е време, когато челният завод започнал да губи позиции. И двамата сегашни ръководители правят всичко, за да не се повтаря подобно нещо.

Кабинетите на директора и на секретаря на партийния комитет са един до друг. Двамата ръководители се срещат всеки ден, и то по няколко пъти. Директорът има своє правило — да не решава нито един важен въпрос от живота на колектива, без да го обсъди с партийния се-

Digitized by Google

кретар. Случва се и да се поскарат — особено по кадрови въпроси. Но само между себе си, на четири очи. А пред хората излизат с единно мнение, ясна позиция, като справедливо считат, че сплотеността и уверността на ръководителите се предават на целия четирихилиден колектив и на неговото политическо ядро — 520-те комунисти. За укрепване на това единство служи също цялата система от планьорки и съвещания, провеждани от дирекцията и партийния комитет, което води до добри резултати. Бердичевский справедливо счита, че ако между директора на завода и секретаря на партийния комитет, както и между ръководителите на цехове, има принципиални разногласия, ако те не се уважават и не се поддържат, взаимно не се грижат за авторитета един на друг, то такъв колектив не може да работи пълноценно.

Директорът на завода е член на районния комитет на партията и член на изпълнителния комитет на градския съвет. И при това не по-малко има случаи, когато Вяткин трябва да прояви настойчивост при решаването на някои въпроси. В микрорайона, където живеят работници от завода, организирахме агитплощадка. Всички ръководители се изказаха пред живущите, а директорът все отлагаше срещата. Когато отиде там по настояване на секретаря, оказа се, че и производството имаше полза от това. Родителите се обърнаха към него с молба през лятото да вземе големите ученици на работа в завода. И сега около 150 учащи се заместват тези, които са в отпуск. След беседата с пенсионерите директорът убеди много ветерани да работят по един-два месеца, когато има затруднения в завода.

А настойчивостта на Вяткин? Директорът се интересуваше повече от производствената страна. Но партийният секретар доказа убедително, че трябва да се отдели помещение за центъра по обществено-политическа работа, а също за бюфет, в който работниците да получават продукти по заявки. И отделиха. „В такива случаи аз си признавам, че секретарят е прав и заставам на негова страна“ — казва директорът.

Възпитанието на ръководителя

Не си спомням случай през последните няколко години, при който нашият областен комитет да се е занимавал с някакви сериозни разногласия между директор на предприятие и партиен секретар. Точно обратното: тясното взаимодействие все повече става норма за поведение на стопанския и партийния ръководител при решаването на важни производствени и социални въпроси. Но този процес не става стихийно. Още повече, че дълго време той се направлява и управлява съзнателно. Придоби контури на стройна система за възпитание на ръководителя, която е разработена и осъществена от местните партийни органи под ръководството на нашия областен комитет. В какво се състои тя?

Например Съветският районен комитет на партията в град Томск. Осем години го ръководи първата секретарка Нина Сперанска, по професия инженер-строител. В районния комитет като правило се изисква еднаква отговорност както за производството, така и за състоянието на идейновъзпитателната работа. Директорът и партийният секретар се покланят в районния комитет, когато бюрото на комитета изслушва отчета на партийната организация и когато предприятието дава поръчение за оказване помощ на селото или за участие в обществени мероприятия. В такива случаи стопанският ръководител, в чиито ръце са материалните средства, транспортът, хората, получава поръчение непосредствено от партийния орган и пред него се отчита за изпълнението му. Партийният секретар, който контролира изпълнението на задачите, не трябва да губи сили и енергия, за да убеди директора във важността на поръчението на районния комитет.

Нина Сперанска и всички сътрудници на районния комитет отделят голямо внимание на тесния контакт между стопанските и партийните ръководители. Те постоянно следят характера на взаимоотношенията им, намесват се своевременно, ако е необходимо, отстраняват възникналите недоразумения, като не им дават възможност да прерастнат в конфликти. Различни форми на въздействие се използват за това. Винаги, когато районният комитет утвърждава комисия по подготовката на въпроса за дейността на първичната партийна организация за обсъждане пред бюрото, той обезателно моли нейните членове да обърнат особено внимание на взаимоотношението между директора и партийния секретар, на тяхното желание и умение съвместно да работят. И ако се открият аномалии, то членовете на бюрото открито и откровено изказват своето мнение по този повод.

Индивидуалното събеседване с един от неговите секретари или с отдел помага на районния комитет постоянно да е в течение на нещата. Районният комитет установява степента на взаимодействие между стопанските и партийните ръководители, изслушва техните претенции един към друг, заема ролята на своеобразен арбитър, помагайки им да намерят правилен, делови тон в отношенията. Има случаи, когато се налага сериозно да предупреждаваме единия от ръководителите, да му правим бележка.

Такъв пример имаше с директора на ГРЭС—2. Млад, енергичен специалист, като стана ръководител, на първо време прояви явно пренебрежение към мнението на партийната организация, даваше поръчения на нейния секретар, по които не беше компетентен. Сериозната, спокойната бесе-

Digitized by Google

да в районния комитет на партията помогна на младия ръководител правилно да оцени своето поведение и да си направи съответните изводи. И други районни и градски комитети от областта използват подобни методи на работа с ръководните кадри.

Прилаганата в областта система за участие на стопанските ръководители в идеологическата и политиковъзпитателната работа има голямо значение за възпитаването у ръководните кадри на навици за тясно взаимодействие с партийните организации. За извънредно произшествие се смята при нас, ако директорът на предприятие не вземе участие в провеждането на единния политически ден или във вечерите на въпроси и отговори, ако не се изкаже пред трудещите се или се опита да пренебрегне работата на пропагандиста в партийната просвета.

Хубава традиция стана в предприятията от областта директорите един път месечно да провеждат идеологически планьорки, на които да се анализира ролята на стопанските ръководители от различен ранг във възпитателната работа. Стопанските ръководители активно участвуват в работата на партийните организации, в мероприятия, провеждани от профсъюзните и комсомолските организации. Всичко това им помага да усъвършенствуват стила на работа, да изработват партиен подход при решаването на стопанските въпроси, по-добре да си взаимодействуват с изборните партийни органи. Днес по-голямата част от ръководните работници на областта са политически зрели, компетентни в работата си хора, добри организатори и възпитатели на трудовите колективи.

Съгласуваността в работата на стопанските и партийните ръководители спомага за сплотяване на трудовите колективи, за създаване в тях на здрав морално-психически климат и за успешно изпълнение на поставените пред тях задачи. Три години поред областта е награждавана с преходното Червено знаме от ЦК на КПСС, от Съветското правителство, от ВЦСПС и от ЦК на Комсомола за високи показатели в икономическото и социалното развитие. В продължение на четири години всяко тримесечие ни се присъжда преходното Червено знаме от правителството на Руската федерация и ВЦСПС за производство на животинска продукция. И голям дял за това имат нашите усилия за единодействие между партийните и стопанските ръководители.

СЕМЕЙСТВОТО — ВЪВ ФОКУСА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

Окръжният комитет на Българската комунистическа партия в Бургас вече 20 години е в дружески връзки с краевата организация на КПСС в град Краснодар. Нашите контакти обхващат почти всички сфери на обществено-политическия, икономическия и културния живот. Дружбата и сътрудничеството ни имат многостранно, трайно и комплексно въздействие. Особено внимание отделя окръжният комитет за изучаването и широкото разпространение на челния опит на краевата партийна организация. По примера на нашите кубански побратими усъвършенствувахме организацията на социалистическото съревнование, изградихме комисии, ръководени от секретарите на комитетите по идеологическите въпроси. Голям интерес предизвика сред комунистите и трудещите се дейността на първичните партийни организации и трудовите колективи от Краснодар за повишаване ефективността и качеството на производството. С помощта на специалисти от Краснодар проведохме окръжна теоретична конференция за ефективността на партийната пропаганда. Голяма помощ ни оказаха за внедряване на комплексната система за управление на качеството и за разработване на лични и комплексни планове за повишаване производителността на труда на всеки работен участък.

Особено добри форми на сътрудничество постигнахме в областта на селското стопанство; използваме кубански сортове пшеница, разменяме опитни механизатори, те оказват помощ на нашите механизатори да усвоят новите комбайни „Колос“ и „Нива“. Осъществява се богат културен обмен, провеждат се спортни състезания между наши и съветски спортисти, сключват се договори за дружба и сътрудничество между отделни предприятия и аграрно-промишлени комплекси от окръга и Краснодарския край.

По плана за размяна на лектори през декември 1984 г. посетих Краснодарския край. Другарите ми дадоха възможност да се запозная с някои страни от идейно-възпитателната работа на краевата пар-

Digitized by Google

тийна организация за укрепването на съветското семейство. Този въпрос ме заинтересува и като положителен опит, който може да се пренесе у нас. Разбира се, в нашия окръг идеологическата работа също има съществен принос в решаването на проблемите на семейството. Преди всичко разясняваме инициативите, които се осъществяват под ръководството на окръжния комитет на партията за осигуряване жилища на младите и многодетни семейства, грижите за настаняване децата в предучилищни заведения, изграждането на материалната база за гражданските ритуали. Широки размери придоби създаването на клубове на младото семейство, сребърните и златните сватби, курсовете за повишаване битовата култура на младите семейства. Дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков" разгръща интензивна лекционна работа. С успех се внедрява краснодарският почин „Висока култура в труда, бита и човешките взаимоотношения".

В какво се състои опитът на градската организация на КПСС в град Кропоткин.

„При организирането на идейновъзпитателната работа за укрепване на съветското семейство — ми каза секретарят на градския комитет на КПСС Анатолий Яковлевич Чумаков — партийните комитети и организации имат предвид констатацията, направена на Двадесет и шестия конгрес на КПСС, че предстои много работа за усъвършенстване на социалистическия начин на живот, за изкореняване на всичко, което пречи за формирането на новия човек. Ръководно начало в тази дейност ни е мисълта на К. Маркс, че семейството е своеобразна клетка на комунистическото общество."

Градският комитет на КПСС в Кропоткин има **комплексен план** за работата по укрепване на семейството и повишаване ролята му в комунистическото възпитание. Под негово ръководство всички партийни, съветски и обществени организации, учреждения, трудови колективи и учебни заведения осигуряват единство при използване на социално-икономическите и идеологическите фактори, които влияят за здравината на семейството. В плана са определени точно задачите на партийните, съветските, профсъюзните, комсомолските и стопанските ръководства. Набелязани са инициативи от общоградски характер, мерки за укрепване на семейството — в трудовите колективи; идеологическа работа в училищата за повишаване ролята на семейството и родителите за възпитанието на учащите се. Поставени са задачи на културните институти по семейното възпитание; на съветите — по изграждането и обогатяването на материалната база за работа със семейството и др.

От многобройните форми и средства, които използват в организаторската и идеологическата работа, с особена сила и морално-психологическо въздействие се откроява денят на семейството. Тази инициатива, както ми казаха, има вече десетгодишна история в дейността на партийната организация в Кропоткин. С решение на краевия комитет в Краснодар тя се разпространява във всички райони и градове.

При провеждането на това крупно идеологическо мероприятие градският комитет на КПСС се ръководи от разбирането, че семейството играе огромна роля в съветското общество, че то е отговорно за възпроизводството на населението и за продължение на човешкия род, че то е важен фактор за възпитанието на подрастващите. „За нас, съветските хора, необятните простори на родината представляват наш дом, а всички заедно представляваме едно голямо семейство. И от това какви отношения ще се установят в семейството зависи бъдещето на нашето общество, в което тържествуват най-хуманните и светли взаимоотношения между хората" — казва другарят Чумаков.

Денят на семейството е един от общоградските празници, който очакват с нетърпение всяка година през месец септември. Той трае два дни. Тогава в града се организират изложба на народното творчество, тържествени ритуали за регистрация на новородени, граждански брак, чествувания на ветерани семейства — сребърни и златни сватби, спортни състезания, карнавални шествия и какво ли не.

Широко се обявява на гражданите програмата на празника с формите и средствата на устната политическа агитация, чрез нагледни и печатни материали, радиовъзлите и други средства за информация и пропаганда. Изпраща се до всяко семейство покана за участие в него.

Присъствувах на деня на семейството. Първият ден — тържествено откриване, с участието на всички ръководители на града на площад „60 години Октомври". Площадът — пълен с хора, над тях волно се носи мелодията на песента „Широка страна моя родная", развяват се знамената на всички съветски републики. С приветствено слово към гражданите се обръща председателят на градския съвет на депутатите на трудещите се В. И. Шляхов. Празникът съвпада и със 110-годишнината от основаването на града и по такъв начин се чествуваха и двата юбилея. Празникът на семейството, като заключителна фаза на идейно-политическото и нравственото възпитание на хората, е станал любим празник за всеки гражданин и неотделима част от неговия живот.

Веднага след тържественото откриване започват рапортите на трудовите колективи за изпълнение на социалистическите обещания. След това тържествата се пренасят на стадион „Локомотив", където се чествуват най-добрите семейства от града и трудовите династии. Тук се извършва и тържествена регистрация на новородените и младоженците. Денят завършва с голям празничен концерт.

Вторият ден се откри с изложба по улиците „Ворошилов" и „Красна", в коя-

Digitized by Google

то участвуват предприятията на града и любители. Разказаха ми, че с всяка година расте броят на семействата, които участвуват в изложбата със свои работи. Видях изложени картини на художници-любители, предмети от текстил, разнообразни изделия от дърво, килими и други предмети, плод на творческото мислене на отделните семейства. С всяка година се увеличава и обогатява творческият отчет на художниците-любители. Тук могат да се видят картини и етюди на кубанската природа, натюрморти и пейзажи, портретна живопис и други платна, които утвърждават красотата на природата в края, възпяват с топлота човешките отношения и високите чувства на патриотизъм и гражданственост на съветския човек.

Много място е отделено и на ученическото творчество. Учениците от осми клас на училище № 4 в града показаха огромен модел на крачещ екскаватор, образци на модели от метал, кухненски принадлежности и др., което нагледно показва, че расте достойна трудова смяна.

Широко се представиха на празничната изложба и предметите, изработени от кръжочниците от Пионерския дом. Те са на професионално равнище и са много търсени от гражданите. Значителна част от тези изделия са предназначени за продажба на панаира, получените средства се внасят във Фонда на мира.

Тук са уредени панаири, извършва се продажба на кафе, сладки, разкрити са атракционни заведения, кътове на приказките, площадка за игри, подиуми за концерти. Тук се реализира и радиорепортаж за най-добрите семейства в града и трудовите династии. Карнавалното шествие започна следобед и привлече много граждани като зрители, а след това отново на стадиона наблюдавахме състезания между млади спортисти, спортна надпревара под названието „Татко, мама и аз — спортно семейство" и други.

Успоредно с това още на две места в града — на площадите „60 години Октомври" и пред железопътната гара се организира ден на бита. Там видяхме изложба на различни изделия. Демонстрация на нови модни облекла, с консултация по различни въпроси от добре подготвени специалисти. Масови веселия, хора, танци, концерти на различни художествени колективи и детски състави.

В заключителната вечер на втория ден от празника в голямата зала на Двореца на културата театърът представи пред гражданите спектакъла „Идеалната възраст" — по пиесата на В. Бириличев.

И така денят на семейството се превърна в своеобразен отчет за всяко семейство за формирането на най-добри черти у съветския човек, отношения на дружба и взаимопомощ, възпитание в трудолюбие и преданост към родината. Този ден става нов стимул за укрепване на семейството, за още по-активно участие на всеки съветски гражданин в подготовката за всенародното чествуване на 40-годишнината от победата на съветския народ във Великата отечествена война. Този ден е и повод отново и отново да се активизира идейновъзпитателната работа на партийните организации за чествуването на ветераните от войната и тяхното активно участие във военно-патриотичното възпитание на подрастващите поколения.

Особено място в празника заема участието на трудовите династии. По радиото, в наглядни табла, снимки се съобщава, че в предприятията на града се трудят 14 династии. Сред тях се сочат династията на Рогозови от локомотивното депо, Пенегени от „Радиострой", Сидорови от Завода за мелиоративни машини и други. Общият трудов стаж на династията Сидорови в предприятието е 80 години. Първи, които започват работа, са сестрата и братът Владимир Илич Сидоров и Пелагея Иличина Проценко, които работят в предприятието вече 30 години. Общият трудов стаж на династията Шоколови от локомотивното депо на града възлиза на повече от 395 години.

Интересно се съчета професионалният празник на горските и дървообработващите работници с деня на семейството, които съвпадат по време. В механичния цех на стопанството има няколко трудови династии, които взеха активно участие в празника. Това са Павел Иванович Кертпер, лесничей, жена му Галина Григоревна, помощник-лесничей, синовете им Иван и Александър, които след завършване на лесотехническия техникум се трудят редом с родителите си.

В локомотивното депо в чест на деня на семейството се води полезна възпитателна работа с членовете на трудовите династии. Традиция е станало в предприятието да се организира празничен „Огонек". Партийната организация ръководи тези вечери отблизо. Бяха поканени да участвуват мъжете и жените на работещите. Програмата е интересна и разнообразна. Разказва се за дейността на трудовите династии и за онези семейства, които са пример за подражание не само в производството, но и в бита, във възпитанието на децата.

Любовта към професията на родителите започва още от най-ранна възраст. Под ръководството на партийната организация в депото тържествено се регистрират новородените в една от залите на Двореца на културата. Казаха ми, че в този ден на семейството на 15 семейства са връчени свидетелства за раждането на деца. Пред младите бащи и майки с приветствено слово е излязъл началникът на локомотивното депо В. В. Гололобов, който им пожелал успех в труда и във възпитанието на бъдещи железничари, щастие в дома, уважение между родители и деца.

Освен деня на семейството направи ми впечатление инициативата за изследователска работа, която извършва отдел „Семейство и брак" към изпълкома на град-

Digitized by Google

ския съвет, за да установи факторите, които влияят за повишаване ролята на семейството за възпитанието на подрастващите. Под ръководството на главния лекар на болницата се изгражда кабинет за психохигиенни отношения в семейството и съвет за събеседване с встъпващите в брак младежи. Към неговия актив другарите отнасят намаляването на разводите в града. Учредено е звание „Най-добро семейство в града". Определени са допълнителни поощрения за семейства с три и повече деца — обезпечаване с жилища, настаняване на децата им в детските заведения, битовото им обслужване и други.

Впечатли ме и интензивната дейност в училищата на града. Изградени са факултети за семейството и брака, в които се обучават родителите, а за учителите са организирани постоянно действуващи семинари по проблемите на нравственото, половото, естетическото възпитание на учащите се. Дружеството за разпространение на научни знания организира кинолектории за укрепване на семейството, разработва цикъл от лекции, които се изнасят в трудовите колективи и по местоживеене. Редакцията на вестник „Огни Кубани" и градският комитет на ВЛКСМ провеждат конкурси за най-хубава снимка за семейството, децата и майката; конкурси за любителски филми на тази тема.

Действена форма за възпитание на учениците са и факултетите по „Етика и психология на семейния живот", организирани във всички средни училища на града. За работата на един такъв факултет ми разказа неговата ръководителка Зинаида Василевна Кловак. Тя е учителка по география в средното училище № 11, познава въпросите на семейството, психологията, анатомията. В десети „а" клас тя води разговори с младежите по въпросите на любовта, дружбата, психологията и анатомията. „Възникват най-различни, даже и „особени" въпроси, но аз намирам винаги начин да отговоря". С вълнение отбелязва, че момчетата и момичетата често й поставят лични въпроси, но личната тайна се спазва задължително и строго. За нея оптималната възраст за сериозни разговори по проблемите на семейството може да бъде на 15—16 години, а и по-рано. Особено ме развълнува фактът, че Зинаида Василевна се интересува за своите ученици и след завършването на училището — как реализират в живота знанията и убежденията, получени във факултета.

Системната идейновъзпитателна работа на градската партийна организация дава добри резултати в укрепването на семейството — разказва първият секретар на градския комитет на КПСС Анатолий Яковлевич Чумаков. За десет години са сключени 6619 брака и са родени над девет хиляди деца. Всяка измината година се увеличава броят на семействата, които участвуват в различни клубове: клуб на спортиста, клуб „Многодетно семейство", чието начало поставят седем семейства, в които растат 34 деца.

На пленуми на градския комитет на КПСС, на ВЛКСМ, на събрания и заседания на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, на сесии на градския съвет на народните депутати, на заседания на изпълкома, на научно-практически конференции се анализира работата по проблемите за укрепване на семейството. Тези въпроси стоят във фокуса на идеологическата работа на партийните организации, за още по-голям принос в усъвършенствуване социалистическия начин на живот и изграждането на новия човек — строител на комунизма.

Георги АТАНАСОВ

зав. кабинет в Дома за политическа просвета на ОК на БКП — Бургас

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ПРОБЛЕМЪТ КАЧЕСТВО СЕ РЕШАВА В БРИГАДАТА

Националната партийна конференция възложи на бригадата от нов тип като стопанин на средствата за производство да стане основно звено в борбата за повишаване на качеството. Това зависи преди всичко от ръководната роля на първичната партийна организация, която чрез своята политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа убеждава и мобилизира колектива за повишаване качеството на труда и на продукцията.

В целия комплекс от фактори водещо място се пада на научно-техническия прогрес. Той произвежда всички дейности, засягащи както качеството на труда, така и качеството на отделния сорт, порода, технология. Както изтъкна др. Тодор Живков във встъпителното си слово пред пленума на ЦК на БКП от 12. II. т. г., научно-техническата революция е суперключът на нашето обществено-икономическо развитие, като едновременно с това подчерта, че тя не може да бъде дело само на един управленски елит — тя е дело на милионите хора. Оттук произтича и важната организационна и идейновъзпитателна работа от страна на първичните партийни организации, които трябва да съчетават правилното разбиране за използване на науката като производителна сила с ефективните действия на субективния фактор (ръководители и специалисти, редови труженици).

Важно условие, от което зависи решаването на тези задачи, е пряката връзка между науката и производството. Чрез сключване на конкретни договори между бригадите и институтите сега се оказва непосредствена научна помощ на производството, която води до рязко повишаване на количеството и качеството на продукцията. В страната вече има опит в това отношение. Така например редица бригади при активното участие на колективите от научните институти в гр. Генерал Тошево, Садово, Кнежа, Карнобат и др. организираха опитни полета за установяване екологичната пластичност на високодобивни сортове и хибриди. На базата на получените резултати е извършена промяна на сортовата структура, която по-пълно съответствува на производствените им условия. Изпитването на място дава възможност и да се произведат бързо семена, както това е със сортовете пшеница, които имат високо съдържание на глутен и добри хлебопекарни качества. По този начин в Софийски окръг се даде превес на сорта „Садово -1", което се отрази и върху ефективността на производството, защото за

Digitized by Google

пшеници с високо съдържание на глутен и добри хлебопекарни качества се дават по-високи цени.

Научните институти оказват на бригадите помощ и по прилагането на конкретната сортова агротехника. Така например в челните бригади се прилага агротехника, която отговаря на изискванията на отделния сорт. В резултат на това се получава по-голям обем селскостопанска продукция при по-високи качествени показатели.

Качеството на агротехническите мероприятия в значителна степен зависи от снабдяването на бригадите с техника и от начина на нейното използване. Най-важният елемент на техническото превъоръжаване сега се заключава в осигуряването на цели технологични линии, чрез които ще се решат навреме и ефикасно проблемите, засягащи тесните места в производството. Снабдяването с отделни машини не може да затвори кръга на механизираните процеси, а ефектът не отговаря на вложените средства. Затова челните бригади у нас планират производството едновременно и свързано с технологията.

Не по-малко значение има начинът за натоварването на техниката. Оптимизирането на агрегатите, внедряването на минимални и нулеви обработки води както до качествено изпълнение на мероприятията, така и до разход на по-малко горива, икономия на материали и човешки труд. Груповото използване на енергонаситените трактори, на мощните зърнокомбайни дава възможност не само да се натоварят с по-голям обем работа, но също така и да се осигури по-ефикасен технологичен контрол, по-добро поддържане и ремонт в отделните кампании. Решаването на този проблем изисква внедряването на научно-техническия прогрес да обуславя инженерните проекти и плана на бригадите.

Практиката показва, че там, където в заседания на бюра и на партийни събрания се обсъждат показателите на насрещните планове и мероприятията за тяхното осъществяване, се получават добри резултати по отношение внедряването на научно-техническите постижения. За насърчаването на творческите възможности на бригадните колективи, за насочване на тяхната работа към повишаване на качеството на продукцията и внедряването на челния опит първичните организации обсъждат на свои събрания рационализаторската дейност, както и дейността на клубовете за техническо и научно творчество на младежта.

Качеството на работата на колективите зависи и от спазването на технологичната дисциплина. В челните бригади механизаторите точно спазват сроковете за всеки вид полска работа: подготовка на почвата, сеитба, междуредова обработка, торене, напояване, внасяне на хербициди и др. Технологичната дисциплина води до най-пълно използване на производствените ресурси, до получаване на високи добиви, до подобряване качеството на продукцията и умножаване на икономическите резултати. За да се поддържа обаче такова равнище, е необходим партиен контрол над бригадното ръководство за правилната организация на труда на изпълнителските кадри. Периодичното изслушване и обсъждане в партийните бюра и на партийни събрания на информации от технолозите в бригадите за хода на производствения процес, търсенето на отговорност от комунистите за ненавременното провеждане на дадени агротехнически мероприятия и др. също съдействуват за добра технологична дисциплина.

Високото качество на селскостопанската продукция зависи и от начина на нейното прибиране и съхранение. Неприбрана в най-подходящите агротехнически срокове, тя губи значителна част от своите хранителни качества. Това важи не само за продукцията, която се

Digitized by Google

консумира в прясно състояние, но и за тази, която се преработва от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Особено голямо значение има навременното прибиране на зърнените и фуражните култури. При житните култури късното прибиране носи големи загуби на зърно. Съдържанието на хранителни вещества във фуражните култури силно се влияе от фазата на прибиране, което оказва отрицателно влияние върху количеството и качеството на животновъдната продукция. Затова навременното прибиране и съхранение на селскостопанската продукция е една от основните грижи на партийните организации в бригадите. Ефективна форма на работа по време на жътвената кампания е изграждането на временни партийни групи, като всеки комунист получава партийно поръчение, за което лично се отчита пред събранието. В партийните групи бързо се решават на място най-важните предстоящи задачи и появилите се трудности и противоречия. Засилената агитационно-пропагандна дейност, организирането на тържествени ритуали също въздействуват върху колектива за своевременното и качествено прибиране на реколтата.

Навременното прибиране на продукцията се благоприятствува от бригадния акорд. Вследствие прилагането му при работата на растениевъдните бригади в много АПК се постигнаха значителни резултати. Така например в бригадите от АПК—Ботевград през миналата година, където е внедрен бригадният акорд на организация и заплащане на труда, прибирането на ечемика е станало само за 4 дни, на пшеницата за 6 дни, а силажирането е извършено за 15 дни. Поради спазването на най-подходящите агротехнически срокове за жътва и силажиране загубите са минимални, а качеството на продукцията е повишено. Насърчителните резултати от прилагането на бригадния акорд като подходяща форма за стимулиране на тружениците за получаване на повече и по-качествена продукция задължават първичните организации и трудовите колективи в селското стопанство да се заемат с нейното внедряване според конкретните им производствени условия.

●

Материализирането в бригадата на откритията на научно-техническия прогрес в селското стопанство зависи преди всичко от образователното равнище и квалификацията на селскостопанските труженици, което ясно беше подчертано на пленума на ЦК на БКП от 12 февруари т. г. Внедряването на новата, съвременна техника и авангардните технологии не може да стане без съответно подготвени изпълнителски кадри. Интензификацията на селскостопанското производство изисква от изпълнителските кадри не само да познават новата техника, но и да имат знания относно биологията на растенията и животните. Ако те познават особеностите на всеки вид и сорт селскостопански култури и на всяка порода продуктивни животни, ще съумеят максимално да използват техния биологичен потенциал за получаване на повече и по-висококачествена продукция.

С образователното равнище и квалификацията на кадрите в бригадата се залагат предпоставките за висококачествена селскостопанска продукция. Известно е, че поради неспазване на научно установените дози за пръскане с препарати се получава продукция с по-големи от допустимите количества остатъчни вещества; небалансираната употреба на азотни торове влошава техническите качества и т. н. Загубите, които нашето общество понася от качеството на някои селскостопански продукти, ще бъдат значително намалени с повишаване на образователното ниво и квалификацията на кадрите в бригадата. За-

Digitized by Google

това задача над задачите сега е първичните партийни организации да вземат на политически отчет обучението на кадрите: да изискват от стопанските ръководства да създадат подходящи форми, а от комунистите — да дадат личен пример.

В зърнено-фуражната бригада от нов тип към АПК — гр. Лозница, Разградски окръг, под ръководството на първичната организация и с активното участие на профсъюзната и комсомолската организация се провежда обучение на механизаторите за повишаване техническата квалификация, агротехническите познания, политическата им подготовка. Обменя се челен опит с водещи бригади в страната. Ръководството на бригадата и партийното бюро в село Одърне — Плевенско, като се убедили, че неколкодневните курсове в различните технически центрове из страната не са достатъчни, са се погрижили за организиране системното обучение на кадрите през целия зимен сезон. Механизаторите тук се запознават добре с всички марки машини, което им дава възможност взаимно да се заменят и сами да поддържат в изправност техниката. Добрата техническа подготовка спомага за разрастване сред тях на рационализаторското движение. Системно се работи за непрекъснато повишаване на знанията и образованието на механизаторите от бригадата в село Николово, Русенско, където през зимата изучават новата техника, новостите в технологията на селскостопанските култури и челния опит. Младите хора се изпращат да учат в техникуми или в професионалния учебен център към АПК — Русе.

Партийната организация при говедовъдната бригада в село Беловец, Разградско, като отчита обстоятелството, че в колектива работят животновъди с голям трудов стаж, овладели майсторството на своята професия, дава насоки за широко прилагане на наставничеството. Новоприетите работници се прикрепят към най-добрите животновъди за обучение, след което се изпращат в школата за дояч-оператори. Едновременно с това за поддържане високото равнище на знанията и уменията на животновъдите в бригадата всяка година се провеждат курсове съгласно приетата програма без откъсване от производството.

●

Важно значение за подобряване на качеството се пада на икономическия подход и неговия механизъм. Партията счита, че за кардиналното подобряване на качеството е необходимо отношението собственик — стопанин — отделен труженик твърдо да се изгражда върху принципите на икономическия подход.

Икономическият подход и неговият механизъм оказват комплексно влияние върху използването на всички фактори, от които зависи качеството на продукцията. Самоиздръжката и социалното издигане на трудовия колектив, равнището на работната заплата на отделния труженик до голяма степен зависят от качеството на продукцията.

За да бъде съобразена дейността на бригадните колективи с изискванията на икономическия механизъм, те трябва да бъдат компетентно запознати с неговите принципи и елементи. Затова е нужно първичната партийна организация съвместно с профорганизациите да провеждат просветни събрания или лектории, на които да се обсъждат нормативните документи за всяко изменение и усъвършенствуване на икономическия механизъм.

Решенията на Националната партийна конференция очертават пред трудовите колективи задачата да се усъвършенствуват образуването, разпределението и използването на фонд „Работна заплата", за да се повиши неговото въздействие върху подобряване на качеството. То-

Digitized by Google

ва от своя страна налага в комплексните системи за управление на качеството да залегнат научнообосновани нормативи, с които ще се постига по-пълно единство между факторите, определящи производството на висококачествена продукция, и формирането на индивидуалната работна заплата. Тези системи трябва напълно да обхващат контрола по качеството на селскостопанската продукция, изграждащ се като входящ, технологичен и изходящ. По този начин контролът ще обхване качеството на подготовката на почвата, посевния и посадъчния материал като първа предпоставка за подобряване качеството на селскостопанската продукция, технологията на отглеждането на животните и културите, както и тази по прибирането, транспорта, съхранението, манипулацията и опаковката на продукцията.

В редица АПК има формиран практически опит относно контрола върху качеството на труда на производителя.

Така например в АПК — Раднево, Старозагорско, в племенно-животновъдния комплекс край Плевен, в АПК — Поморие и др. още преди няколко години са въведени талони, в които се записва ежедневно качеството на труда на отделния изпълнител, което се взема под внимание при формирането на работната му заплата. Този опит сега се доразви и вече се прилага от много АПК.

Естествено е при оценяване труда на отделните членове на бригадата и при определяне на трудовото им възнаграждение да възникнат противоречия между тях и стопанското ръководство, да се появи известно влошаване на отношенията вътре в колектива. Тяхното преодоляване много зависи от авторитета и ролята на партийната организация като политически ръководител на трудовия колектив. Особено внимание партийните бюра обръщат върху работата на бригадните съвети за принципното и умело прилагане на качествените оценки и на произтичащите от тях коефициенти за трудово участие.

●

Повишаването на качеството на труда и продукцията в селското стопанство зависи много и от идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации. Ако се вгледаме в челните постижения на бригадните колективи от селското стопанство, ще разкрием реалния принос на целенасочената идеологическа дейност на партийната организация.

Още след Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна през 1983 година редица първични партийни организации засилиха своята идейновъзпитателна работа, като използваха разнообразни форми. Една от тях е провеждането на единен политически ден по качеството, на който се поставят и обсъждат важни проблеми: „Развитието на образователното равнище и квалификацията на кадрите“; „Въздействието на научно-техническия прогрес върху качеството на продукцията“ и др. Дават се предложения как конкретно в дадения колектив да се решават тези проблеми. Провеждат се открити партийни събрания, на които се докладва за авангардната роля на комунистите в борбата за висока трудова и технологична дисциплина; за задачите на временните партийни групи, създавани през съответната кампания, и други. Активно се използват индивидуалните разговори на членове на партийното бюро с преките изпълнители, като им се разяснява политическото, икономическото и социалното значение на качеството.

Друга насока на идейновъзпитателната работа е организираното включване на всички хора от бригадния колектив в учебния процес на политико-просветната учебна година. Първичните партийни организа-

Digitized by Google

ции в бригадите с челни постижения така съчетават програмите, че всяка тема, която се разглежда в кръжоците и началните школи, е непосредствено свързана с конкретните им практически задачи.

Постигнатият челен опит по подобряване качеството в значителен брой бригади от нов тип показва, че в нашето селско стопанство съществуват възможности и резерви за реализиране решенията на Националната партийна конференция. Затова е необходимо всички бригадни колективи в селското стопанство под ръководството на първичните партийни организации да осъзнаят икономическото, социалното и политическото значение на проблема за повишаване на качеството, за да стане той тяхна вътрешна потребност, повеля на дълга.

Йорданка Н. КАЛЧЕВА
кандидат на икономическите науки

КОНКУРС ЗА НАЙ-ПОДГОТВЕНИТЕ

Повсеместното внедряване на икономическия подход и неговия механизъм изисква все по-нови форми и средства за развитие и задълбочаване на социалистическата демокрация, за по-активно въвличане на трудещите се в управлението на социално-икономическото развитие на страната. Да се достигне до такова демократизиране на управлението, при което и „трудещите се ще вземат участие в избора на непосредствените си ръководители, ще се повишава отговорността на ръководителите пред трудовите колективи и същевременно ще нараства техният авторитет"[1]. Във връзка с това съвсем основателно се поставя въпросът за конкурсното начало и постепенно преминаване към изборност на ръководните кадри.

Целта на нашата конкурсна система е да се издига качеството на управленската дейност. Тя е нов, по-висок етап в работата на партийните органи от възловата партийна организация при железопътното управление в Горна Оряховица по подбора, възпитанието и движението на кадрите. Конкурсното начало обогатява работата с резервната номенклатура на партийните органи. Но то излиза и извън тези кадри. Допускат се до конкурс и специалисти от други отрасли на материалното и нематериалното производство, които отговарят на условията и изискванията на утвърдените наредби.

Експериментирането и внедряването на конкурсното начало за издигане на низовите ръководни кадри започна в началото на 1981 година в централното ръководство на железопътното управление, и то за длъжности, които са основна номенклатура на учрежденския партиен комитет и на партийната организация. За целта бе изградена работна група от партийни кадри и други специалисти. Усилията на групата се насочиха преди всичко към опита в Русенската окръжна партийна организация и най-вече в Завода за печатни платки, Корабостроителния и кораборемонтен завод.

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 20, с. 423.

Digitized by Google

Задълбочено бяха изучени теоретическите постановки и практическите подходи в партийните документи и научната литература. Целта бе да се натрупат знания и практически опит за решаването на няколко основни задачи:

● Да се разкрият елементите на конкурсното начало и тяхното нормативно осигуряване със специално разработени за целта наредби.

● Конкурсното начало по-тясно да се свърже с обучението и възпитанието на кадрите. То да се превърне действително в главен фактор на общата система за подготовка на резервните кадри, която е утвърдена във всички партийни организации.

● Да се осигури издигането на ръководни длъжности на кадри, които са дълбоко убедени в политиката на партията, добре изучават и прилагат новия икономически механизъм.

● След утвърждаване на конкурсното начало да се пристъпва последователно към по-висшата форма на демократизация в работата с кадрите — конкурс, съчетан с изборност.

Тези цели и задачи подтикнаха възловия и учрежденския партиен комитет, стопанското ръководство към една по-широка организаторска работа за въвеждане на конкурсното начало. Отчитайки тези и редица други особености в управлението на железопътната дейност, се утвърди наредба за назначаване на кадрите чрез конкурс. **Тя има три основни части.**

Първата съдържа някои общи положения. В нея се посочват длъжностите, обявени за заемане чрез конкурс. Това са тези длъжности, които са номенклатура на учрежденския партиен комитет и на партийните организации.

Първоначално се възприе подходът да се започне с по-малко длъжности. Целта бе да се набере собствен опит и след това да се разшири във всички основни производствени стопански единици.

В тази част на наредбата се определят начинът за провеждане и срокът на конкурса. Обявяването му се извършва главно чрез вестниците „Борба", „Устрем" и „Транспортна искра" със срок за провеждане 15 дни.

В общите положения на наредбата са изброени и документите, които кандидатът е длъжен да представи в отдел „Подготовка на кадри и личен състав". Техният брой и специфичност зависят от по-особените изисквания за работата в железопътния транспорт. Определя се и начинът за провеждане на конкурсния изпит.

Втората част на наредбата посочва изискванията към кандидата. Освен характерните в нея се предявяват и специфични изисквания, наложени от нормативните документи за работа в предприятието и мястото, което заема централното ръководство на железопътното управление за Северна България.

Третата част от наредбата определя реда за съставянето на работните групи, които ще провеждат конкурса.

Характеристиката на длъжността, която се заема с конкурс, е съобразена с функционалните особености за работа в железопътния транспорт. На тази основа се разработват и конспекти за провеждане на изпита, които имат приблизително следното съдържание: въпроси по специалността в зависимост от изискванията за правата и задълженията по длъжностната характеристика; за проверка на икономическите знания, за определяне знанията на кандидата по обща идейно-политическа подготовка; трудово-правни въпроси...

Обработката на документите и обявяването на конкурса се извършва от работна група в състав: началника на отдел „Подготовка на кадри и личен състав", секретаря на учрежденския партиен комитет,

Digitized by Google

председателя на учрежденския профкомитет, секретаря на Комсомола и организатора по труда в отдел „Труд и работна заплата".

Отделна работна група се грижи за провеждане на конкурсния изпит. Тя се състои от: зам.-началника на железопътното управление, в чийто ресор е длъжността, секретаря на учрежденския партиен комитет, секретаря на учрежденския профкомитет, секретаря на Комсомола, началника на отдел „Подготовка на кадри и личен състав", началника на отдел „Техническа безопасност на труда", началника на съответния отдел, в който е конкурсната длъжност, и отговорника на сектора, в който ще работи кандидатът.

Изпитът е писмен. Времетраенето му не е определено, но обикновено то протича от три до четири часа. Комисията проверява работата на кандидатите, оценява ги, класира и предлага на началника на управлението класиралия се на първо място за назначаване. За проведения конкурс и резултатите от него се съставя протокол по предварително утвърден образец. Материалите от конкурса се съхраняват в отдел „Подготовка на кадри".

В наредбата за назначаване на кадри чрез конкурс е предвидено и конкурс на място, т. е. на заета длъжност. Той се провежда тогава, когато при редовното годишно атестиране съответният специалист е показал незадоволителни резултати или пък самият той не е удовлетворен от работата на атестационната комисия. При такива случаи заемащият длъжността, ако желае да я защити, е необходимо да се яви на конкурс заедно с други кандидати, ако до този момент са постъпили документи.

Партийното ръководство и контролът започват още от разработването и утвърждаването на наредбата като основен документ на конкурсното начало. Особено ярко то се проявява, след като работната група за набиране, обработване на документите и обявяване на конкурса изпрати същите в съответния партиен орган, чиято номенклатура е конкурсната длъжност. На негово заседание след задълбочен оглед на документите, които характеризират политическите, деловите и морално-волевите качества на кандидатите, партийният орган излиза със становище да се допуснат ли всички или част от кандидатите до конкурс. И още нещо. Ако след конкурса постъпят негативни сигнали за някои от кандидатите, които групата по приемане и обработване на документите и партийният орган не са успели да установят, то партийният орган предлага на стопанското ръководство да бъде назначен следващият по реда на класирането. Следователно работата по организацията и провеждането на конкурса се осъществява от стопанското ръководство, но от самото начало той е под прякото ръководство и контрол на партийните органи.

Организаторската и политическата работа бе насочена към създаване на необходимите условия за въвеждане на конкурсното начало, към преодоляване на психологическите барнери. Независимо от задълбочената работа при изучаване на деловите, политическите и моралните качества на кандидатите сега в утвърдените наредби на всички поделения е залегнало ново изискване. Защитилият най-добре конкурса се назначава за определено време по условията на чл. 29, буква „Б" от Кодекса на труда и след утвърждаването му в практиката той се назначава вече по условие на член 29, буква „А". Този подход не намалява демократичността, а засилва отговорността при подготовка на кандидатите.

Конкурсната система се състои от три основни елемента — атестиране, конкурс и изборност. За първите два елемента споделихме нашия опит. Що се отнася до изборността, бихме могли да я разгледаме в две основни направления:

Digitized by Google

първо — изборност на бригадните съвети, бригадирите и заместник-бригадирите по условията и приложението на правилника за икономическия механизъм;

второ — конкурс, съчетан с изборност.

В наредбата за назначаване на ръководните кадри чрез конкурс на този етап изборността е застъпена в по-малка степен. Задачата на партийния комитет е постепенно, но устойчиво да се намалява традиционното назначаване, което в нередки случаи е наситено със субективизъм. Да се създаде увереност в кадрите, че конкурсното начало свежда до минимум страничните фактори. Затова, когато някои кандидати имат еднакви оценки от конкурса, се дава право на работната група чрез допълнителни въпроси по организация и управление на железопътната дейност да класира един от кандидатите на първо място. Следователно изборността е застъпена в по-малка степен, но за този все пак кратък период от приложението на демократичното начало при издигането на кадрите оценяваме, че това е естествено и е обективна предпоставка за най-пълно използване и прилагане на изборността, съчетана с конкурс в близкото бъдеще.

Какви са нашите оценки и изводи от постигнатите резултати.

В първите години трудно се преодоляваше бариерата назначаване. Трудно се преодоляваше нагласата на стопанските ръководства сами да назначават както досега кадрите. От друга страна, някои от кандидатите все още трудно преживяват неуспеха. Всичко това може да се компенсира само с обективността в целия цикъл на конкурса. Например доста трудно се преодоля мнението, че въпросът с конкурса е предрешен предварително.

Конкурсът, атестирането и изборността трябва да се развиват и обогатяват, без да се дава неоправдано предимство на някои от тях. Но все още механизмите на тяхното съчетаване са неефективни. Много още трябва да се работи за практическото реализиране на елементите на конкурсното начало.

Може да се направи изводът, че настъпват положителни изменения при подготовката и усъвършенстването на резервните кадри. Една по-обобщена справка ни показа, че за периода 1979—1984 година близо 70 на сто от резервните кадри на възловата партийна организация са израсли в основни номенклатурни кадри. Проведени са общо 31 конкурса с 93 участници.

В началото поради неопитност допуснахме занижен партиен контрол, което се отрази неблагоприятно. Отделите „Личен състав" все още виждат своите задължения само в събиране на документите на кандидатите и по-малко се грижат за тяхната подготовка, за снабдяването им с учебен материал за изпита.

Усилията ни занапред се насочват предимно към създаване на предпоставки за разширяване на основните номенклатурни длъжности, заемани чрез конкурс. С разширяването им решително трябва да се внедри пълното съчетаване на конкурса с изборността. При равни резултати от оценката на конкурсния изпит ние ще преминем към тайно гласуване в трудовия колектив. Тази задача е твърде сложна и изисква голяма организаторска и политическа работа. Натрупаният опит, създадените благоприятни условия и предпоставки ни позволяват да полагаме още по-големи грижи за утвърждаване на демократичното начало и да го развиваме и доближаваме до изискванията и критериите, поставени с конгресните решения на партията.

Иван ДИМИТРОВ

секретар на възловия партиен комитет

Digitized by Google

ИМА И ТАКЪВ ЧАС

Събуди се, както винаги, малко преди да иззвъни будилникът. Стана, старателно се избръсна и се залови с подготовката на закуската. Петър Каменов обичаше тези ранни часове и в тях, докато пие чая на големи глътки, да гледа светващите едни след друг прозорци, забързаните майки и ленивите движения на недоспалите деца, да слуша неприятните клаксони на колите. Той не бързаше за никъде. Животът му течеше вътре, а не вън от него. Имаше свое време, независимо от ручилото на улицата. Гледаше събуждащия се за живот квартал и си мислеше, че колкото и парадоксално да звучи, човек, докато е млад, все се блъска с делника и дава отговора, а едва когато остане сам, с пенсията си, разбира, че по-важни са не отговорите, а въпросите. Те, въпросите, определят смисъла на живота.

Отпи от чая, подсладен с мед, и се замисли. Старите мисли са като старите рани, никога не зарастват напълно. И по най-дребния повод напомнят за себе си. Навярно защото човешкият живот е много кратък, за да заличи преживяното. Изключването на Петър Каменов от партията беше такава вечно кървяща рана. Споменът от тоя ден не го напуска ни нощем, ни денем. Струва му се, че ще го отнесе и в гроба си.

Сякаш всичко бе станало вчера. Събраха се в стаята, определена за заседанията на бюрото на околийския комитет. Представителят на окръга приказва дълго, ужасно дълго, като повтаряше едно и също, но с различни думи. Спомня си само, че каза, че го боли да говори така за легендарния Огнян, неговия партизански командир и кумир, но пред истината всички коленичим, а тя е, че Петър Каменов с постъпките си е опетнил името на комуниста и е недостоен да остане повече в редовете на партията. Изказвания нямаше. Всички седяха с наведени глави. С наведени глави и вдигнаха ръце. Ръцете стояха изправени като щикове. Обърканият му поглед се спря на стената. До портрета на Димитров зееше празно място. Петър стана и без подканяне излезе.

От тоя ден обидата като канара заседна на гърлото му и запълни самотните му дни. А хората от града и околията шушукаха, колкото кал намериха по себе си — все на него. Оттогава Петър Каменов започна всяка вечер да излиза да се разхожда по главната улица. Сякаш искаше на всички да каже, че той е същият и че както някога не се боеше от куршумите, така и сега не се бои от хулите. Побърза да се залови на работа в завода, за да не стане пленник на мислите. Едва през тези дни разбра, че ако навремето се беше оженил, всичко щеше да бъде по друго. Но и за тази човешка „дреболия" не остана ред. Когато му беше времето, той пое партизанските пътеки. Такъв бе зовът на партията. После се сляха дните и нощите в безконечни събрания и заседания, непрестанни командировки. И така той си остана сам-самичък. А сам човек, както го е казал народът, е отворен гроб.

С времето обидата му натежа като воденичен камък и го потегли в бездните на самотата, откъсна го от другарите му. Всеки техен опит за разговор Петър посрещаше на нож, страхуваше се от съжаление. Започна да спи лошо. И сред кошмарите винаги изплуваше и заставаше пред него оня селянин от Крушето, изправил се с раздрана риза и вдигнати мазолести ръце пред трактора... Кръвта на този селянин капка по капка се беше просмукала в нощите му. Неведнъж, разпилян от съня, сядаше в леглото и се питаше той ли бе толкова грешен или в грешно време живя. И чуваше гласа си да звучи в стаята: „Грешно време, време за грешници..."

Когато Петър Каменов слезе с отряда от Балкана, в селото го чакаха пепелта на изгорената им къща и два гроба, изкопани извън оградата на гробището. Свали шапка, постоя мълчаливо, почете паметта на най-свидното, което имаше, и си рече: „С пепел в душата не се живее". Заработи само както той може, като кон. Искаше да изпревари времето. И не само той, а всички от комитета. Никой не си отиваше преди него, а той и нощите прекарваше там. Няма да забрави как една привечер в комитета дойде жената на инструктора Георги. Влезе и от вратата сякаш го удари с думите: „Заради Вас и деца си нямаме. Стоя като свещ, която ще догори..." Стъписа се Петър. Как така заради него! „Ами

Digitized by Google

така — отговаря жената, — той месеци не се връща в къщи, а като си дойде, заспива на прага... Дом без мъж не е дом, другарю секретар!" Тази хубавица му каза още много тежки думи, които го накараха освен за работа да помисли и за хората. Започна сам да кара по-младите да се прибират, да не гледат него, самотника.

И това бе ден до пладне. Забързаното време отново го увлече и той забрави разговора с жената. Нощем пишеше доклади, денем тичаше от село на село да разплита възли по събиране на нарядите, по колективизацията. Всеки искаше да бъде разбран, а кой щеше да разбере него, секретаря на околията. Думата му тежеше, когато нареждаше да се изгребват последните крини жито от хамбарите, когато прибираха и последната капка мляко, но какво да се прави, нали е войник, а на войника сантименталности не са позволени. Много му се беше събрало, когато се обадиха, че в Крушето колективизацията на земята е спряла, че селяните бойкотират и никакви убеждения не помагат, че тракторът трети ден стои насред нивата... Има опасност всичко... Не, в неговата околия това не може да стане! И тръгна.

...На кърa селяните бяха наобиколили трактора, гледаха го под вежди и мълчаха. Петър се опита да ги заговори, да ги убеди, че е грешно да пречат на новото, че утре ще съжаляват за тази необмислена съпротива. Но те упорито мълчаха. Само някои с тъга в очите поглеждаха крушите, на които бяха висели люлките им. На суровото мълчание сякаш на помощ идваше тълпа от жени, нарамили вили, мотики, коси, коя каквото е намерила. Петър Каменов не издържа, помисли, че това ще е краят на неговата човешка борба, сякаш целият му живот бе в тези синори. Бързо се качи на трактора, подпали го, още преди да са пристигнали жените, и потегли...

Хората от околията добре познаваха и от сърце обичаха секретаря на околийския комитет на партията Петър Каменов. Обичаха го заради човещината му и заради честността му. Но след този случай нещо се прекърши в душите им. Любовта и уважението преминаха в страх. Вече почти никой не идваше при него, както преди, да се посъветва за житейски неща, старци да му донесат най-голямата круша, родила тяхната градина. И другарите от комитета, макар да го оправдаха, започнаха да го гледат със страх. Тогава той нямаше време да забележи всичко това, от него се изискваше да действува и той действуваше. После много пъти си мислеше, че животът е устроен несправедливо, защото когато човек започне да открива дълбокия смисъл на нещата, те вече са отминали безвъзвратно и за него остава жестоката роля да бъде съдия на самия себе си. И по-лошото е, че присъдата не подлежи на обжалване и че равносметката на цял човешки живот е една присъда.

Петър Каменов бе осъзнал истината на изминатия от него път. Бе разбрал, че насилието е като бумеранг, че никакви цели не могат да оправдаят средствата, защото те, средствата, понякога са в състояние да омърсят и най-възвишената цел. От върха на преживяното вижда, че разплитайки по такъв начин възела в Крушето, той е разорал не кърa, разрушил е не синорите, а е наранил обичта и вярата на хората в него. А тази болка за съжаление времето не лекува.

Навън разбеля. Денят настъпи в своите делнични права. Петър Каменов погледна, за кой ли път от вчера, календара на стената. Беше първият ден от новия месец. Прочете отново изпратеното му писмо, после сви очи, за да види по-добре часа, и припряно започна да се облича. От гардероба взе бялата риза и официалния костюм. Отвикналите пръсти дълго се мъчиха с възела на връзката и го направиха не както сега по-младите го правят, а както си могат от онова време. Огледа се в огледалото и видя старец, същински старец със снежнобяла коса, дълбоки бръчки по челото и уморени хлътнали очи. От очите, които го гледаха, изтръпна, защото в тях видя своето грешно време. Отмести поглед и от гърдите му се откърти тежка и дълбока въздишка. Надеждата, която припламваше от месец насам в него, угасна. Без желание заслиза по стълбите, които се бяха очукали като живота му и криволичеха досущ като него. Не тръгна по пряката улица, а сви по другата, която носи името на загинал негов боен другар. Поспря се пред малката плоча, захваната на стената на ъгловата къща, и с тъга си помисли, че ако тогава не бе се разминал с куршума, навярно и той щеше да остане за хората ясен и животът му щеше да бъде една малка легенда. А сега...

Не разбра кога и как стигна до общинския партиен комитет. На входната врата го посрещна милиционер. Петър Каменов с поглед го попита може ли да влезе. Момчето се усмихна сърдечно и старецът си помисли, че по негово време това момче е лежало в скута на майка си. От мисълта почти настръхна. Какво значи „по негово време", нима днешното време не е „негово", нима има право той, пък и който и да е, да дели времето на негово и чуждо. Нещо повече — та нали в основата на днешния ден лежи и оня, неговият камък — ръбест, който раздираше ръцете и сърцата на хората, лежи и поема част от тежестта на времето.

— Навярно търсите първия секретар? — попита милиционерът.

— Да... Всъщност той ме вика — отговори Петър Каменов.

В посочената от милиционера стая имаше трима-четирима все млади мъже. Ръкуваха се с него и в погледа им долови топлинка и уважение. Разговора започна първият секретар:

— Подали сте молба до партийната организация да бъдете приет в партията.

— Да. Аз там писах, че през...

Digitized by Google

— Знаем, другарю Каменов. Ние съгласувахме и...

— Не мога да бъда отново приет? — попита повече с очи, защото гласът на Петър Каменов едва се чу.

— Напротив! Централният комитет Ви възстановява членството без прекъсване.

— Как? На мене?

— На Вас. Приемете нашите най-сърдечни поздравления. Честито, другарю Каменов!

— Та всичко това е така неочаквано... Ах, обърках се — припряно започна да тършува в джобовете си и извади найлонов плик, в който бяха надиплени банкноти.

— Какво е това — попита първият секретар.

— Как какво! — искрено се учуди Петър Каменов. — Членският ми внос за двадесет и девет години. Удържал съм си го всеки месец от заплатата, а после от пенсията.

— Но, може би... — поиска да отклони предложението секретарят.

— Вземете го — рече Петър Каменов и почувствува, че нещо много тежко падна от плещите му, че на душата му стана леко. — Това са двадесет и девет години от един живот, всъщност целият ми живот.

Йото КРЪСТЕВ

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ВАЖЕН И АКТУАЛЕН ПРОБЛЕМ

Монография за важен и актуален проблем на теорията и практиката на партийното строителство е една от най-общите характеристики на излязлата неотдавна книга с наслов **„Организация на изпълнението“ от доц. Здравко Цветанов.** Посочената характеристика на този проблем е залегнала в документите на Дванадесетия конгрес на БКП, на Националната партийна конференция, която приеде дългосрочна програма за подобряване на качеството, в постановки, изразени в доклади, речи и лекции на другаря Тодор Живков, развити след конгреса. Ленин ярък израз е поставената от Дванадесетия партиен конгрес задача „настойчиво и последователно... да се работи за преодоляване на съществуващото в някои области и равнища несъответствие между научнообоснованите решения на партийните конгреси и пленумите на Централния комитет, от една страна, и недостатъчната действеност на организаторската и политическата работа за навременното и цялостно реализиране на тези решения, от друга“[1].

Превръщането на решенията в конкретни практически действия на комунистите и трудещите се за постигане на определени цели е свързано с преодоляване на не една трудност, на пречки от различен характер. Превъзмогването им предполага познаване същността на ръководната партийна дейност и механизмите за нейното реализиране. В това отношение рецензираната монография може да бъде твърде полезна на партийните и другите обществени дейци, които разгръщат политическа и организаторска дейност. Основание за това са проблемите, които се разглеждат в нея, и научната обоснованост на изложението им.

В първия раздел на книгата си авторът се спира на въпроса за организацията на изпълнението на решенията като фактор

Здравко Цветанов, Организация на изпълнението. Партиздат, С., 1984, с. 137.

[1] Тезиси на XII конгрес на Българската комунистическа партия, Партиздат, С., 1981, с. 106.

Digitized by Google

за повишаване ефективността на ръководната дейност. Във втория раздел се прави характеристика на комплекса от средства за организиране изпълнението на решенията.

Напълно логично е, че разглеждането на организацията на изпълнението се предхожда от обосновяване необходимостта от високо качество на решенията, тъй като процесите за вземане на решение и организиране на тяхното изпълнение са взаимно свързани. Качеството на решенията е важна предпоставка за осигуряване на високо равнище на реализационната дейност. Научнообоснованото и ясно формулиране на целите, задачите и средствата за постигането им съдържа силен организационен заряд, тъй като само в името на такива цели и задачи могат да се убеждават, вдъхновяват и организират изпълнителите на решенията. Ето защо авторът препоръчва качествата на решенията да се включват в оценката на равнището на реализационната дейност.

Във връзка с качеството на решенията са посочени актуалните аспекти на политическия подход — сърцевина на партийното ръководство и основа за вземане на правилни решения. Неговото усъвършенстване в съвременните условия предполага да се засилват държавническото отношение и грижа при решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото и културното строителство. Политическият подход следва да се прилага и в регулирането на отношенията в процеса на труда и на разпределението. Други актуални страни на политическия подход са гарантиране правото на развитие на социалистическия труженик като личност, а също и гарантиране на правата на низовите производствени звена, слагане бариери на бюрократичното регламентиране и неправилно решение на по-горните инстанции към низовите колективи. В книгата се подчертава необходимостта партийните органи и организации своевременно да разкриват и да вземат мерки за преодоляване на възникващите противоречия. Защитено е значението на връзката и съотношението между констативната и директивната част на решението, които са диалектически свързани. Необходимо е да се отчита видът на самото решение — стратегическо или тактическо, характерът на проблема, който се обсъжда, да се синхронизира взетото решение с останалите ръководни и направляващи документи, както и равнището на органа, който взема решение. Авторът препоръчва оценката на качествата на партийните решения да става чрез системно-структурния анализ. При него качеството на решението се разкрива чрез анализа на компонентите му и взаимовръзката между тях. С негова помощ се задълбочава анализът на качествата на решенията, което е предпоставка да се използват методи за повишаване равнището както на целеполагането, така и на организационната дейност. Оттук и изводът, който се прави за необходимостта да се разширява в практиката анализът на качествата на решенията, да се обогатяват подходите и преди всичко да се използва системно-структурният анализ.

В книгата е отделено значително място на въпроса за оптимизиране количеството на решенията. Защото при по-малък брой решения, отколкото са потребностите на социалната практика, неизбежно част от проблемите, които животът поставя пред съответните органи, ще остане вън от погледа им. И обратно. Действителни изменения на състоянието на нещата не се получават и в случаите, когато се вземат много решения, а партийните органи нямат възможност да ги осъществят. Ето защо количеството на решенията трябва да се обуславя не само от потребността от ръководно въздействие, но и от възможностите на партийния колектив да реализира замисъла, вложен в тях. Реалистичността е една от качествените характеристики на партийното решение.

В монографията се разработват и съвременните характеристики на организацията на изпълнението. В етапа на изграждане на развито социалистическо общество нарастват обемът и широтата на реализационния процес, вследствие на по-голямата мащабност и сложност на проблемите. Решаването на задачите изисква многостранна организаторска и политико-възпитателна работа, в организацията на изпълнението по необходимост се включват повече дейности. Друга съществена характеристика на организацията на изпълнението е засилването на взаимовръзката и хармоничното развитие на нейните компоненти. Развитието на отделните звена от системата протича не само съобразно мястото и ролята им в процеса на изпълнението на решенията, но и във връзка с равнището на развитието на останалите съставки на реализационния процес. Трета характерна черта е обогатяването на механизма за практическото осъществяване на организацията за изпълнение на решенията. Нараства и значението на такава характерна черта на организацията на изпълнението, каквато е синхронизираното развитие на организирането и самоорганизирането, разширяване кръга на участниците в организационния процес и повишаване на организаторската им роля. В сегашния етап се засилва и взаимосвързваното развитие на идеологическите, организационните и възпитателните аспекти на реализацията на изпълнението.

Като разкрива, че организацията на изпълнението е сложна съставна и сложна функционираща система, авторът приема следните подсистеми: „Идеологическо осигуряване на решенията"; „Организационно осигуряване на решенията"; „Провеждане на текуща политика". Тази структура е описана в литературата, но в книгата на Здравко Цветанов съдържанието и структурата на разглежданите проблеми са съобразени с характера на партийната дейност.

Въз основа на партийни документи и критично отношение към излязлата литерату-

Digitized by Google

ра авторът разширява списъка на дейностите, които имат важно значение за изпълнение на решенията. Той включва персонализирането на процеса на изпълнението, създаването при необходимост на нестационарни, мобилни звена с целево предназначение. Чрез тези звена се осигурява гъвкавост на организатора на изпълнението и рационално използване на наличния управленски потенциал, обезпечаване организационното взаимодействие между партийните органи и организации, планово осигуряване на изпълнението, информационно осигуряване и др. Значението на правилното определяне състава на дейностите за организационното осигуряване на решенията се състои в това, че то разпростира влиянието си както върху организацията на изграждане на реализационната дейност, така и на протичане на организационния процес.

При разработката на въпросите в монографията са използвани произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, на ръководители на нашата партия, на КПСС, документи на централни органи на БКП, публикации на наши и съветски автори. Не може да не се отбележи значителното използване на идейното и теоретическото наследство и на Димитър Благоев. То не се използва просто само с привеждане на някой и друг цитат, а с помощта на тях се правят обобщения и се използват поучителни епизоди от теоретическата и политическата дейност на основоположника на нашата партия. Положително впечатление прави и стремежът на др. Цветанов задълбочено да осветлява проблемите, като разкрива различните гледища по тях и определено и обосновано излага своята позиция. Заслужава да се отбележи също така и старанието му при разработването на проблемите да ползва материали, намерили място в нашия печат още в първите години след 9 септември 1944 г., а също и във в. „Правда" в течение на много години, както и да ползва знание по социологията, теорията на социалното управление и философията. В своя труд той анализира и обобщава резултатите от конкретни социологически изследвания. В неговото изложение е налице едно единство между теория и емпирия. Всичко това придава на монографията характера на оригинален научен труд.

Наред с достойнствата на монографията се срещат и някои недостатъци. Читателят ще предяви изискване за по-значително присъствие на практическата значимост на разработката. В нея например изчерпателно са посочени причините за голямото количество решения, които вземат партийните органи и организации. Те безспорно допринасят за намиране и на начини за преодоляването им. Но тук ще е необходимо да се обосноват конкретни форми и методи за превъзмогването на този вкоренил се недостатък, да се анализира нашият и съветският опит в това отношение. Не е достатъчно да се осветли само същността на самоконтрола на партийните кадри, а би следвало да се разгледа и проблемът за взаимозависимостта между колективния контрол и самоконтрола и най-вече да се обоснове как може да се усъвършенствува самоконтролът. Не е напълно преодолян често използваният подход в лекции и публикации да се сочат известни слабости и недостатъци в работата на партийните комитети и организации, без да се анализират причините и преди всичко въз основа на теорията и практиката да се обосноват пътищата за ликвидирането им. Този подход е предпоставка за свързване на теорията с практиката.

Не може да се възприеме наслова „Провеждане на текуща политика" като подсистема на организацията на изпълнението на решенията. С понятието текуща политика се свързват конкретни задачи, които се осъществяват в момента при системна организация на партийната дейност. Освен това в съдържанието на този параграф има известно повторение с предхождащи текстове.

Може да се отчете, че повече, отколкото е необходимо, е отделено място на същността на понятието реализация изобщо, а също и за кадровото обезпечаване на изпълнението на решенията. Разработването на тези проблеми е известно отклонение от темата на монографията. Също така някои текстове са словесно обременени, което затруднява четенето и овладяването им.

Характерът на критичните бележки не дава основание да се коригира изразената вече твърде положителна оценка за рецензираната монография. В нея за първи път в литературата по партийно строителство се прави успешен опит за системна и функционална характеристика на организацията на изпълнението, като се ползват знания и методи от няколко науки. С цялостното разглеждане на проблемите за организацията на изпълнението и тяхната безспорно добра теоретическа аргументация монографията представлява безспорен принос в теорията на партийното строителство.

проф. Кирил ИВАНОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ФИЛОСОФИЯТА И ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА ДНЕС

Мария Николова

В тази брошура от библиотеката на дружество „Георги Кирков" доцент Мария Николова разглежда ролята на философията в съвременната идеологическа борба, както и идеологическата борба във философията. Ясно и аргументирано авторката доказва, че философията днес е органично вплетена в политическия и идеологическия живот и заема важно място в съвременната идеологическа борба между социализма и капитализма. Самата идеологическа борба между двете противоположни обществени системи поставя различни цели и задачи пред марксистко-ленинската и буржоазната философия. Марксистко-ленинската философия като теоретична основа на идеологията и политиката на комунистическите партии е призвана да обезпечи настъплението на социализма по целия идеологически фронт, с пълна сила да използва мирогледното, методологическото и нравственото превъзходство на социалистическата идеология в борбата против буржоазната идеология, десния и левия ревизионизъм. От своя страна буржоазната философия стои в основата на цялата буржоазна идеология, на идеологическата диверсия, на безбройните политически доктрини и „психологическата война" срещу социалистическите страни, на различните естетически и нравствени възгледи, на антикомунистическата и антисъветската пропаганда.

РЕЧНИК ПО ЕКОЛОГИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Авторски колектив

Речникът (съставен от з. д. н. проф. д-р Асен Кътов — отговорен редактор, и ст. н. с. к. п. н. Здравка Косова) съдържа около 1800 термина от различни области: екология, биология, философия, социално управление, химия, физика, география, математика, медицина, право, техника, туризъм и др., които имат отношение към опазването на околната среда. Застъпени са и термини, които се отнасят до дидактическите, педагогическите, психологическите и методическите основи на екологичното образование и възпитание. По предложеното съдържание термините могат да се обособят в 4 групи: на които за първи път в този речник се дава определение; които са формулирани по нов начин, в зависимост от съвременното състояние на науката: чисто формулиране е приблизително както в използваната литература, но с отчитане на новите тенденции в третираната област и термини, дадени точно както в използваната литература. Към някои понятия са подготвени илюстрации, улесняващи осмислянето на тяхното съдържание. В речника е даден и списък на използваната литература, което ще улесни читателите при обогатяване на техните знания по проблемите на екологията и опазването на околната среда.

Предимствата на настоящия речник пред издадената вече у нас справочна литература в тази област освен азбучното подреждане включват и: а) свързване на проблемите по опазване на околната среда с тяхната научна основа — екологията в нейното съвременно тълкуване като една от най-синтезните области на научното познание; б) разкриване методологичната основа на екологията и на цялата дейност по опазване на околната среда и създаване на бази за политически подход към противоречието „общество — природа"; в) изясняване интердисциплинарния характер на екологичните проблеми и на необходимостта от сътрудничеството на всички специалисти за тяхното решаване.

РЕЙГЪНИЗМЪТ ВЪВ ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА НА САЩ

Авторски колектив

Изданието, със съставител и научен редактор проф. д-р Цветан Цанев, е подготвено от колектив научни работници от Института за международни отношения и социалистическа интеграция — секция „Външна политика на Народна република България". Върху основата на конкретни изследвания и обобщения авторите разкриват същността на рейгънизма и голямата опасност, която той носи за всички народи като практическо проявление в различните области и преди всичко във външната политика на Съединените щати. В книгата се изяснява, че **в идеологически план** рейгънизмът проявява краен антикомунизъм и непримирима ненавист към социализма, който той окачествява като източник на злото. **В политически план** утвърждава глобален експанзионизъм и хегемонизъм и стремеж за световно господство на САЩ под прикритието на защита на „жизнените интереси". **Във военностратегически план** рейгънизмът развива мощна военнотехническа база, насочена към подготовка на ядрена война и нанасяне на изпреварващ ядрен удар. **В икономически план** той дава пълна свобода на развитието на частния сектор и предприемачеството и се противопоставя на ограниченията, които държавната намеса може да налага в стопанския живот.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ЧЕТИРИДЕСЕТ ГОДИНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ

Сборник

Партиздат пусна от печат този юбилеен сборник, в който са публикувани статии на български партийни и държавни ръководители по случай 40-годишнината от победата на социалистическата революция в България, отпечатани в списания и вестници у нас, в Съветския съюз и други социалистически страни. Сборникът започва със словото на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков, произнесено на тържественото заседание на 8 септември 1984 г., посветено на 40-годишнината от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция в България. В това забележително слово другарят Живков ярко и задълбочено очерта главните позиции на социалистическото ни развитие, всестранния възход на нашата страна. Следва публикуването на словото му при откриването в Москва на националната юбилейна изложба „НР България — 40 години по пътя на социалистическия възход" на 1 юни 1984 година. В него първият ни партиен и държавен ръководител пределно ясно посочва основните фактори на общественото развитие, които изведоха родината ни до забележителни исторически победи. Поместена е статията му „Четиридесет години социалистическа България", отпечатана във вестник „Правда" от 8 септември 1984 г., както и интервюто му пред кубинското списание „Боемия" през септември 1984 година. Трудовете на другаря Тодор Живков, посветени на юбилея, се характеризират със своя реализъм, с деловия си подход към задачите в етапа на изграждането на социалистическото общество у нас.

В сборника е поместена статията „Непреходните ценности на социалистическата революция" на члена на Политбюро на ЦК на БКП и председател на Министерския съвет на НРБ Гриша Филипов, публикувана в списание „Ново време" през август 1984 година. В нея другарят Филипов разглежда развитието на социалистическата революция у нас, изграждането на демократичните институции и укрепването на идейно-политическото и морално единство на народа. Със статии в сборника участвуват и другарите Добри Джуров, Йордан Йотов, Милко Балев, Огнян Дойнов, Пенчо Кубадински, Петър Младенов, Петър Танчев, Станко Тодоров, Тодор Божинов, Чудомир Александров, Андрей Луканов, Георги Атанасов, Георги Йорданов, Григор Стоичков, Димитър Стоянов, Петър Дюлгеров, Станиш Бонев, Стоян Караджов, Димитър Станишев, Стоян Михайлов, Васил Цанов, Кирил Зарев и Емил Христов. В приложението е поместено и приветствието на другаря Михаил Горбачов, произнесено на 8 септември 1984 г. на тържественото събрание в София, посветено на 40-годишнината от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция в България и др. В статиите се прави всестранен анализ на социалистическото развитие на България, на промените в материалната и духовната област, в политическата организация на обществото, изтъква се приносът на нашата страна в укрепването на световния мир и сигурност.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UCB

[Partien Zhivot.]

LIBRARY
JUL 16 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

7

СОФИЯ, МАЙ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 7 МАЙ 1985 година XXXII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

А. Бобоков — Интензификацията — дела и отговорност от всички 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Технологии в партийната дейност

М. Марков — Партията и технологичната революция 10

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Д. Станоев — Главната насока — техническият прогрес . . . 19

10 ГОДИНИ ОТ НАЦИОНАЛНОТО СЪВЕЩАНИЕ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Сплотени, единни, боеспособни партийни организации

В. Илиев — Централна политическа фигура 27
Д. Добрев — Главното е инициативността 34
Н. Николов — Структурата и дееспособността на първичната . . 38
П. Продански — Нови моменти в стила на партийните бюра . . 41

Интервю на „Партиен живот“

И. Камбалов — Авторитетът на секретаря 44
В. Атанасов — Условия за творчество 47
С. Иванова, Л. Сръндева — Обстановка, която те задължава да действуваш 50
Т. Анева — Хубаво е, че се допитват до нас 52

Digitized by Google

Коментари

Т. Гергишанов, Я. Парнаров, А. Таков, С. Якимов — В позицията на авангард 55

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Степченко — Трудовата дисциплина в условията на интензификацията 69

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

М. Илиева — Тези полярни начала... 73

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — Умението да се отговаря за всичко 77

Партийната организация и стопанското ръководство

Взаимоотношения при новите условия

Д. Иванов — Поводи за размисли 84

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

***** — Нагледни средства на политическата агитация 89

Коментар на публициста

Д. Кралев — Между традицията и новаторството 92

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

В. Илчев — Изследване, посветено на партийната дейност . . . 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2475. Тираж [illegible]000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 7. V. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА — ДЕЛА И ОТГОВОРНОСТ ОТ ВСИЧКИ

АНГЕЛ БОБОКОВ
първи заместник-завеждащ
отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

Мартенският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия конкретизира задачите за по-нататъшното интензивно и устойчиво развитие на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост в духа на постановките на Февруарския пленум за осъществяването на научно-техническата революция като водеща закономерност на развитието на нашето общество в условията на изграждането на зрелия социализъм. „Ние не си поставяме за цел да догоняваме този или онзи в една или друга област на научно-техническия прогрес. Ние си поставяме за цел да извършим научно-техническа революция, като използваме предимствата на социалистическия обществен строй." Тази мисъл на др. Тодор Живков с пълна сила важи и за нашето крупно концентрирано социалистическо селско стопанство.

Пленумът въоръжи партията с програмен документ, в който са обосновани високите цели, пътищата и средствата при осъществяване на новата аграрна революция в нашата страна. Това означава да се осигурят стабилни темпове на нарастване на производството в селското стопанство с 2,5—3 на сто, а в хранително-вкусовата промишленост с 3—3,5. Да се постигнат стабилни и високи добиви — не по-малко от 500—550 кг пшеница, 1000—1200 кг царевично зърно от поливни площи, 250—300 кг соя, 4500—5000 кг захарно цвекло, 220—250 кг слънчоглед; с 25—30 на сто да се увеличат добивите при плодовете, зеленчуците и фуражните култури. Да се постигнат 4500—5000 л мляко от крава, челните световни постижения по прираст на месо и разход на фураж за единица животинска продукция. На тази основа ще се осигури целогодишно и ритмично задоволяване на потребностите на народа от научнообосновани норми за хранене, ще се осигури високоефективна икономическа и експортна ефективност на продоволствените продукти, пълна самоиздръжка на стопанските организации.

Digitized by Google

Както е известно, за тази цел пленумът сложи ударение върху изграждането на устойчиво и високопроизводително селско стопанство. Какво означава това? Нима нашето земеделие по добиви и особено по производство на зърно не постигна най-висока устойчивост в историята на своето развитие? Действително постигна, но сега се поставят качествено нови задачи. През следващия период трябва да се правят пробиви от една сравнително висока база и от това равнище да се изкачват значително по-високи върхове. Пътят към високите добиви е свързан с по-голямо напрежение, обуславящо се от по-силното взаимодействие между нарастващите изисквания на биологическия фактор и характерните за страната капризи на природата. Поставя се въпросът могат ли да се преодоляват тези прагове. И отговорът е даден — единствено на основата на върховите постижения на научно-техническата революция, и то само при тяхното комплексно използване, без никакво прекъсване на веригата по целия технологически цикъл при решаването на всички взаимосвързани фактори и проблеми.

●

Какво всъщност трябва да се прави?

На селското стопанство следва да се предоставят сортове, хибриди, породи с много по-голяма продуктивност и в същото време значително по-устойчиви на болести и неприятели, с повишена издръжливост на капризите на природата, пригодени за интензивно и устойчиво земеделие. Това означава в селекционната работа да се внедрят принципно нови методи, като особено се наблегне на генното и клетъчното инженерство, тъканните култури, трансплантацията на ембриони и други, чрез които може коренно да се измени обликът на цялото селско стопанство. Това са по своята същност революционни методи. Те ще позволят да завоюваме значителни успехи и в други отрасли и направления като хранителната промишленост, повишаване на почвеното плодородие, опазване на околната среда и т. н.

Необходимо е да се разработват и внедряват авангардни технологии за обработката и мелиорирането на почвата. Това са почвозащитните, ресурсноикономисващи, влагозадържащи безплужни технологии (продълбаване, плитки, разрохващи обработки, извършване на няколко операции на един ход с комбиниране на набор от почвообработващи оръдия). На тази основа и чрез използване на биологични и биотехнологични методи ускорено ще се възстановят почвите с влошено плодородие, трайно и завинаги ще се ограничат деграционните процеси — ерозия, преовлажняване, химическо замърсяване, хумусно обедняване. Само така ще осигурим високоплодородни земи на идните поколения.

Сигурна основа за стабилно земеделие при почвено-климатичните условия у нас се залага с цялостното обновяване на хидромелиоративния фонд и разширяване на поливните площи, които до двехилядната година ще обхванат близо половината от обработваемата земя. Напоителните системи ще се експлоатират на базата на най-новите високопроизводителни технологии, ще се превърнат в модерни заводи за гарантирано производство, ще се постигне ефективно използване на водата и рязко намаляване на поливачите.

В кратки срокове трябва да се внедри крупното постижение на научно-техническия прогрес — системата за управление формирането на добивите през вегетационния период. С това ще се изменят коренно храненето, растителната защита и напояването на културите, ще

Digitized by Google

се стигне до най-пълно и ефективно използване на водата, торовете, растителнозащитните препарати, повишаване на добивите и опазване на околната среда от химическо замърсяване.

Пленумът изясни и подхода, чрез който научно-техническите постижения следва да се превърнат в сигурна основа за изграждане на устойчиво и високоефективно земеделие. Изграждането на нови системи на земеделие, диференцирани по почвено-климатични райони на основата на агроекологическия подход, е най-пълното и специфично изражение на комплексния подход в растениевъдството. Това означава принципно новите технологии, сортове и хибриди да се прилагат за всички райони, но адаптирани към екологическите условия или, както изтъква др. Тодор Живков, различия ще има, но принципът масово да се премине към новите технологии си остава, независимо в кой район на страната ще се прилага.

В духа на тези постановки Селскостопанската академия разработва нова система на земеделие. Извършват се изследвания на биологически средства и технологии в екологична мрежа. Демонстрират се готови решения за внедряване в агроекологичните бригади. Така непрекъснато ще се обогатяват диференцираните системи, а чрез показни мероприятия в утвърдените бригади крайните резултати бързо ще убеждават специалистите и ръководителите в ефективността на дадено технологично решение при конкретните условия на техния район, респективно и в техните бригади. Това е единствено правилният път за разкриване на природните дадености, агроекологическия потенциал на всеки кът от нашата земя и на страната като цяло.

В животновъдството ще се приложи качествено нов подход за повече производство преди всичко чрез повишаване на продуктивността на животните, на базата на специализацията по производствени направления — за мляко, за месо, за вълна. Този подход ще създаде възможност за въвеждане на принципно нови технологии, природосъобразно отглеждане на животните (особено на говедата и овцете) и ефективно използване на тревнофуражните ресурси в планинските и полупланинските райони. Значително ще се намалят инвестициите за сгради с въвеждането на олекотени и по-евтини строителни конструкции и технологии. По-голяма стабилност в развитието на животновъдството създава постановката за пълно привеждане на фуражната база в съответствие с потребностите на животните, като се осигури 15—20 процента резерв от зърнени и груби фуражи и се реши белтъчният проблем със собствени ресурси.

Модернизацията на нашата хранително-вкусова промишленост, издигането ѝ на съвременно техническо и технологическо равнище е подчинено на задачата за осигуряване рационално хранене на народа, като се обогатява асортиментната структура на хранителните стоки и се даде решаващо предимство на готовите и полуготовите храни. Прилагайки постиженията на научно-техническата революция, на принципно новите технологии като биотехнологиите, мембранните технологии, асептичното производство, ще се осигури дълбочинна и безотпадна преработка, солидна суровинна база на хранителната промишленост. Внимание се отделя на изграждането на малки предприятия с високопроизводителна техника и технологии, които да осигурят снабдяването на селищните системи с висококачествени и със запазена биологическа стойност хранителни продукти при най-малки транспортни разходи и висока ефективност, комбиниране на производството им с големите предприятия и пр.

Голямо достойнство на пленума е постановката за обновяване на материално-техническата база като решаващо условие за материали-

Digitized by Google

зиране на авангардните технологии и решения. Това означава да се провежда курс на обновяване на технологическото оборудване с високопроизводителни и надеждни технологични линии и комплекси от машини. То се налага още повече, че една част от техниката както в селското стопанство, така и в хранителната промишленост е остаряла и амортизирана. В решаването на този проблем партията разчита на нашето машиностроене и на кооперацията с братските социалистически страни и предимно със Съветския съюз.

●

Успешното осъществяване на аграрната революция е тясно свързано с осигуряването на най-ефективни организационни форми и икономически лостове, които решително да повишават заинтересоваността, правата и отговорността на трудовите колективи към активно внедряване на техническия прогрес, към социалистическо стопанисване и получаване на висок ефект от предоставените ресурси.

Единият въпрос е да се създадат ефективни форми на организация за внедряване на готовите решения и технологии.

Ние вече разполагаме с цял арсенал от постижения на нашата и световната научно-техническа мисъл, които могат да внесат значителни изменения в аграрно-промишленото производство още през тази и следващите години. Високите цели, които постави пленумът пред селското стопанство, повелително изискват включването на всички съществуващи резерви в производството още днес. На първо място това са авангардните технологии, значителна част от които са широко експериментирани в отделни бригади и аграрно-промишлени комплекси, а за някои култури като пшеницата — и в цели окръзи. Там, където се проявява строга дисциплина при прилагане на технологията, се получават бързо високи резултати. Така например в бригадата във Вълчедръм, Михайловградски окръг, през миналата година се получи по над 600 кг пшеница и над 550 кг царевица, а в бригадата в с. Селановци, Врачански окръг, по 550 кг пшеница и 691 кг царевица от неполивни площи. Какво е направено в тези бригади? Въведени са безплужни обработки и са унищожени плевелите, поддържа се висока технологична дисциплина. Това показва, че и в години, каквато беше 1984 г. (под нормалните валежи за тези райони), могат да се получават високи добиви — със 150—200 кг повече от съседните бригади и окръзи.

Подобни примери има и в животновъдството, от което се налага необходимостта за организираното масово внедряване на новите технологии. Затова трябва да се преустрои цялата система на НАПС — от централното ръководство до бригадата, за ускорено внедряване. Пълно преустройство се предвижда в научно-производствените обединения и комплекси така, че да излязат от собствените си системи, да се превърнат в истински инженерновнедрителски организации и се заемат с активно внедряване в отраслите, за които са профилирани. Ръководството на НАПС ще укрепи и доизгради инженерновнедрителските организации за ускорено внедряване, в смисъла на дадените от др. Тодор Живков указания: В нашата страна новото вече не може да се прилага само по желание на този или онзи другар. Ние не можем да чакаме още пет години той самият да узрее за това. Трябва да се готвят кадри, да създадем организация и да внедряваме... Внедряване, внедряване и пак внедряване!"

Digitized by Google

Другият въпрос е да се организира научноизследователската работа в духа и изискванията на Февруарския пленум. Още през тази година трябва широко да се приложи програмната организация в научноизследователската и внедрителската дейност. Без изграждането на програмни колективи днешната организация на науката не е ефективна. С въвеждането на програмната организация ще се насочат усилията на учените към реализирането на определени цели и задачи, към получаване на научен продукт. Заедно с това следва да се постави под контрол работата на изградените лаборатории, особено на тези по молекулярна генетика и генетична биология, лабораториите по тъкани култури, изграждащите се лаборатории по електронизация на аграрното производство, по клетъчно инженерство. Да се укрепят с кадри тези звена, а също така да се издигне на по-високо равнище материалното им осигуряване.

Заедно с внедряването следва да се внесе решителен прелом в стопанисването, в най-ефективното използване на ресурсите. Ключът за решаването на този въпрос е бързото прилагане на акордно-премиалната система в съчетание с бригадите от нов тип, приведени на пълна стопанска сметка и самоиздръжка. Това е единственият път за ликвидиране уравниловката, за издигане на подобаващо място заинтересоваността от крайния резултат. Масовото внедряване на научно-техническия прогрес и акордната система сега имат определяща роля за получаване висока производствена ефективност.

●

Новият етап в развитието на селското стопанство — издигането на качеството на неговото научно обслужване, ускореното внедряване на готовите решения и тези, които ежегодно ще ни предлагат нашата и чуждестранната наука, поставя изключително важни задачи пред партийните комитети и първичните партийни организации в научните и стопанските организации в системата на НАПС, пред всички, които имат отношение към правилното функциониране на продоволствения комплекс.

Партийните комитети и организации са призвани преди всичко да приведат новите виждания на езика на политическите решения, да се превърнат в основно съдържание в работата на всички партийни организации. Партийната работа създава необходимите политически, идеологически, икономически предпоставки за утвърждаване на новия стил на работа. Последователната интензификация в аграрното производство е невъзможна без отстраняването на препятствията, които възникват по нейния път. Става въпрос преди всичко за борба против бюрократизма и консерватизма, изостаналостта и застоя, инерцията, традициите и привичките, които са натрупани в стила, мисленето и действията на редица кадри. Необходимо е да се осъзнае новото при осъществяване на аграрната революция, да се направят обективни практически изводи, че сега не може да се осигурява прогрес повече със старите форми, средства и технологии, които до неотдавна даваха положителни резултати, че те са изчерпали своите възможности.

В движението на селското стопанство към върховете на научно-техническия прогрес особено голяма е отговорността на ръководните кадри и специалистите. Ето защо те трябва да усвоят новите критерии и подходи в цялата им дълбочина, да се отърсят от старите схеми и възгледи, да възприемат по-активно новостите в нашата и в

Digitized by Google

чуждестранната наука. Особено важно е да се усвоят новите виждания и подходи в подготовката на младите специалисти, ръководни и изпълнителски кадри.

Мартенският пленум тревожно постави въпроса, че осъществяването на аграрната научно-техническа политика е немислимо без внасяне на корени промени в подготовката на селскостопанските специалисти с висше и средно образование. На преден план в подготовката им е необходимо да излязат познанията за интензивните фактори на производството: химизацията, биологизацията, комплексната механизация, автоматизация, електронизация и др. Нужно е да се започне преди всичко с бързото преустройство в мисленето, познанията и действията на преподавателския персонал. Да се прецени може ли преподавателят да се преустрои в духа на новата аграрна революция или е безнадеждно изостанал. Нужно е да се издигнат още повече мястото и ролята на издателствата за селскостопанска литература. Да се сложи барнера на сивия поток от учебници, ръководства и друга литература, която няма нищо общо със съвременната наука и практика.

С голяма острота пленумът постави за решаване социално-битовите проблеми на селскостопанските работници и привличането на младежта в селското стопанство. Вярно е, че една част от проблемите не могат да се решат без намесата на централните органи, но голямата част са по силите на общинските партийни комитети, на АПК и на народните съвети. Въпросът опира до инициативата. За пример могат да послужат решенията на бюрото на окръжния комитет на партията в гр. Толбухин за подобряване работата по социалната реализация на младежта в селското стопанство. Едно задълбочено вникване в тези решения показва, че те са твърде радикални и осъществими. В най-голямата си част те са по силите на останалите окръзи. Очевидно не всичко би трябвало да се копира. Тук не става дума за това, а за вникване в проблема, в намиране на правилно отношение, в подбор на форми и средства да бъде решен.

Активизирането на субективния фактор изисква преди всичко дълбоко да се осмислят постановките и решенията на Февруарския и Мартенския пленум на Централния комитет на партията. Работата опира, както посочва др. Тодор Живков, до революционно мислене и революционно действие. На практика това означава да се усъвършенствува стилът на работа, като ускорено и на високо равнище се разработят проблемите; да се овладеят подходите, методите за бързо реализиране на партийните предначертания. Да се съчетава умело, с необходимата деловитост разработването на перспективните задачи с практическото разрешаване на проблемите на деня.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

ТЕХНОЛОГИИ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Драги читатели, под това название „Партиен живот" открива нова временна рубрика в списанието. В продължение на половин година ще поместваме материали, в които ще се разкриват характерът, съдържанието и някои специфични особености на използването на технологиите в партийната дейност.

Върху основата на задълбочен марксистко-ленински анализ на обективния ход на общественото развитие партията поставя научнообосновани цели, взема правилни решения, поставя реално изпълними задачи. Формулира в най-общ вид и идеите, концепциите и подходите за тяхното осъществяване. Всички те са съобразени с изискванията на законите и закономерностите на социалистическото общество и на самата Комунистическа партия. Плод са на колективната мисъл на цялата партия, на творческия и революционнопреобразуващ ленински стил на нейните ръководни органи. Целите и задачите на партийната политика отговарят на степента на зрелост и възможностите на субективния фактор.

Логично и съвсем закономерно възниква въпросът: защо при наличието на всички тези благоприятни обективни и субективни условия и предпоставки често не се постигат планираните резултати, защо не се осъществяват изцяло набелязаните цели? Отговорите са много, но значителна част от тях се свеждат до организацията на дейността на партийните органи и организации. На преден план изпъква необходимостта тя да се усъвършенствува, да се приведе в съответствие с големите цели и задачи на партийната политика на сегашния етап, да се утвърждава като образец на революционно мислене и революционно действие.

Как, по какъв начин, с какви форми и средства да стане по-качествена и ефективна партийната работа? За един от възможните пътища ни подсказва Февруарският (1985 г.) пленум на Централния комитет на БКП. Става дума за внедряването и пълноценното използване на технологиите в партийната дейност, които да се основават на най-новите, върховите постижения на обществените науки — марксистко-ленинската философия, социологията, научния комунизъм, партийното строителство, теорията на социалното управление, информатиката и кибернетиката и пр.

Технологиите в партийната дейност като понятие са новост и за теорията, и за партийната практика. Това поражда значителен брой въпроси, свързани с тяхното конструиране, внедряване и ефективно действие. В поредицата от материали във временната рубрика с помощта на квалифицирани специалисти в тази област ще се опитаме да дадем отговор на част от многобройните въпроси — съществуват ли сега технологии в партийната дейност или тепърва ще започнем да ги внедряваме; кои партийни дейности могат да се технологизират; каква е връзката между творчеството и технологиите; как те обогатяват съвременните измерения на ленинския стил; какво е съотношението между цел и средства в партийната дейност; какви са общите черти и различията между програма, система, сценарий и технология в партийната работа; може ли без строга дисциплина да се прилагат успешно технологиите и др.

Digitized by Google

Използването на технологиите в партийната работа не е самоцелно, показно, търсещо външния ефект мероприятие. Те са нужни, за да могат партийните комитети и организации да изпълнят пълноценно, ефективно и докрай новите сложни и мащабни задачи на партийната политика. Затова няма да ги разглеждаме абстрактно, а ще ги свързваме с конкретния опит, с постиженията и слабостите, с предложенията и новите идеи за решаването на най-важните цели и задачи, които стоят сега пред партийните органи и организации — повишаването на социалната активност и авангардната роля на комунистите; приложението и ефективното действие на новия икономически механизъм; повишаването на качеството на труда и продукцията; внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес; разгръщането на вътрешнопартийната демокрация; усъвършенстването на контролно-ревизионната дейност на партията; работата по подготовката и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри и др.

Няма да даваме готови рецепти, такива не би могло и да има. Нашият стремеж ще бъде да показваме натрупания опит и създадените образци от партийните органи и организации, да разкриваме проблемите по правилното конструиране и действие на технологиите, да търсим пътища за преодоляване на формализма и бюрократизма в партийната работа. Ето защо, с изключение на първата, въвеждащата в същността на проблема статия, всички останали теми ще се разработват във вид на диалог, в който ще се споделят опит и проблеми, ще се задават въпроси и ще се прави коментар от компетентни научни и партийни работници. Беседите с тях от името на списание „Партиен живот" ще води журналистът Георги Съйков.

Далеч сме от мисълта, че в тази поредица ще успеем да обхванем цялото богатство на натрупания от партийните органи и организации в страната опит, че ще отговорим напълно на всички въпроси. Нашето желание е въпросите за технологиите в партийната дейност да намерят широк отзвук, да предизвикат размисли и отзиви у мнозина.

„Партиен живот" очаква вашите писма със становища, мнения, позиции, опит, проблеми, идеи, въпроси и предложения по проблемите, повдигнати в тематичната поредица.

ПАРТИЯТА И ТЕХНОЛОГИЧНАТА РЕВОЛЮЦИЯ

проф. д-р МАРКО МАРКОВ

Съвременната научно-техническа революция има много **същностни** измерения. Едно от най-важните сред тях е **обновлението на технологиите и разширяването на диапазона на тяхната приложимост.** Ролята на технологиите е толкова съществена, че дава основания на мнозина автори да говорят за технологична революция като **същност** и сърцевина на научно-техническата революция.

Какво представляват технологиите и какво ново внася научно-техническата революция в технологичната сфера? Каква е спецификата на социалните технологии и какво е мястото на партийните органи и организации при тяхното внедряване? Какво е съотношението между революционността и технологичността в партийната дейност? Тези и други възлови въпроси са в центъра на статията.

Българската комунистическа партия отдавна държи в полезрението си проблемите на технологиите. В общия контекст на процеса

Digitized by Google

на разработването на стратегията за по-нататъшното изграждане на развития социализъм след Дванадесетия конгрес научната концепция за технологиите и тяхното внедряване бе издигната на нов, по-висок етап. Най-важно значение в тази насока имат **следконгресните трудове на др. Тодор Живков, документите на Националната партийна конференция, на Ноемврийския (1984 г.) и особено на Февруарския (1985 г.) пленум на ЦК на БКП.** Партията върви към своя най-висш форум — поредния, Тринадесетия конгрес, с ясна марксистко-ленинска концепция за мястото и ролята на съвременните технологии в изграждането на материално-техническата база на развития социализъм, в усъвършенстването на управлението и на своята собствена ръководна дейност.

ТЕХНОЛОГИИТЕ — РЕВОЛЮЦИОНИЗИРАЩ ФАКТОР В ПРОИЗВОДСТВОТО

Още К. Маркс посочи, че **определящ принцип на едрото машинно производство е разлагането на производствения процес на етапи и последователно протичащи операции.** Разчленяването на процеса и конкретизирането му по фази и елементи създава условия широко да се използват знания от различни науки.

Производството днес се превърна в сфера на технологическо приложение на науката, а науката все повече се изявява като главна производителна сила. Изискването за унификация и стандартизация на детайлите и взаимната им заменяемост в производството на машини и системи от машини придоби първостепенно значение. Стана не само възможно, но и необходимо целият производствен процес и от техническа, и от социална гледна точка да се основава на науката, на нейните изводи и препоръки.

Всички **тези промени в производството, в неговата техническа база и научна обоснованост универсализираха проблема за технологиите и подбудиха интереса на научната мисъл към тях.** Промени се цикълът на изследване — сега той иманентно включва в себе си технологическа трансформация на знанието. Възникнаха и се развиват различни концепции за технологията като наука, за нейното място в системата на съвременното знание и производство.

Условие за изграждане и пръв белег на всяка технология е декомпозирането, разделянето, **разчленяването** на даден процес на вътрешносвързани етапи, фази и операции. Смисълът на тази процедура е да се очертаят иманентните изисквания към субекта, действуващ по дадена технология, да се осигури оптимално или близко до оптималното протичане на процеса. Колкото повече описанието на процеса съответствува на обективната му логика, толкова по-голяма е възможността да се постигне висок ефект от дейността на хората в дадената сфера. Тъкмо поради това жизнеспособни са онези технологии и технологични концепции, които въплъщават изискванията на обективните закони и по такъв начин насочват социалния субект към обосновани, опиращи се на постиженията на науката действия.

Вторият белег на всяка технология са **координираността и етапността** на действията, насочени към постигане на определен резултат. Подреждането на действията, редът на протичането им трябва да отразява вътрешната логика на функциониране и развитие на даден процес.

При реализацията на тази същностна черта на технологията социалният субект не е фатално прикован към онази етапност, която характеризира неуправляваните процеси. Той има възможност да „се намесва" в обективния ход на процесите, да „пренарежда" и да ус-

Digitized by Google

тановява друг темп и ред на процедурите и операциите в съответствие с изискването за бързина, ефективност и целесъобразност. Технологиите са нагледен пример за диалектиката на обективното и субективното, за мощта на човека, овладял природните и обществените закономерности.

И най-после третият същностен белег на всяка технология е изискването за **еднозначно извършване на включените в нея процедури и операции.** Това е решаващо, неотменно условие за постигане на резултати, адекватни на целта. Колкото по-големи са отклоненията от предписаните параметри на действие на субекта, толкова по-значителна и реална е опасността да се деформира процесът и резултатът съществено да се различава от моделирания. При това деформацията при **една процедура** или операция дава отражение **по цялата технологическа верига** и предопределя неудовлетворителните последици.

Закономерностите на научно-техническия прогрес и на технологизирането на производството придобиват особено значение в етапа на изграждането на развито социалистическо общество. Никак не е случаен фактът, че в основни партийни документи въпросите на технологиите в производството заемат изключително важно, възлово място.

В **Програмата на партията** е обоснована потребността „да се въвеждат принципно нови технологии на производство, свързани с прилагането на нови конструктивни решения, с въвеждането на нова високопроизводителна техника (системи от машини и управляващи устройства), с широкото внедряване на електрониката и особено на микроелектрониката, с използването на нови видове суровини и материали, на принципно нова организация на производството, труда и управлението“[1].

Февруарският (1985 г.) пленум на ЦК на БКП разработи насоките за технологическо обновление на производството на съвременния етап. Пленумът разкри и очерта мащабите на **взривното развитие на технологиите.** Новото е в **дълбоката и всеобхватна интеграция в развитието на автоматизираните технологии,** в сливането на процесите на производствените изменения в единен технологически поток. В съвременните технологии неимоверно е увеличен делът на човешкия интелект, извършва се **масова компютъризация** и на тази основа се разширяват възможностите на производството — нови конструкции, нови материали, нови работни режими и други. Изграждат се гъвкави автоматизирани производствени системи.

Февруарският пленум отбеляза един изключително важен факт — **прехода от специализирани към типизирани технологии с широк диапазон на действие.** В процеса на интеграция на технологиите се създава обща технологична база в отделни производства в цели отрасли, а в някои случаи и в мащабите на цялото производство — материално и извънматериално. Технологиите се типизират, те придобиват общи базисни структури и характеристики.

На тази основа пленумът направи извода: изправени сме пред една **нова закономерност на научно-техническата революция,** пред нови, изключителни възможности за ускорено и своевременно решаване на редица производствени социални проблеми. След съответна адаптация много съвременни технологии могат да се прилагат в различни области на производството и управлението.

Задачата, поставена от пленума, е да се опрем на тази нова закономерност на научно-техническата революция, да я превърнем в лост за изграждане на адекватна на зрелия социализъм материално-техническа база. Откриват се нови възможности за мултипликация върху

[1] Програма на Българската комунистическа партия, С., 1971, с. 50.

Digitized by Google

основата на различни базови технологични модули и типизирани програми (програмни продукти).

Тези и други насоки на развитие, очертани в документите на Февруарския пленум на ЦК на БКП, са нов принос в творческото обогатяване на концепцията за зрелия социализъм и имат важно значение при подготовката на Тринадесетия конгрес на партията.

Задача на партийните органи и организации е да овладеят **новите виждания за цялостно ориентиране на нашето развитие към върховите постижения на научно-техническата революция, да формират у комунистите и трудещите се нови, съобразени със световните образци критерии за оценяване състоянието в сферата, в която те работят, да изградят и развият способността си за съвременно революционно мислене и революционно действие.** Така ще се постигне адекватност между съвременните технологични постижения и дейността на субективния фактор, ще се осигури по-действено съединяване на успехите на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия обществен строй.

ТЕХНОЛОГИЗИРАНЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО — ПАРТИЙНО ДЕЛО И ОТГОВОРНОСТ

Характерна особеност на живота на съвременното общество е **голямата и нарастваща сложност на процесите и явленията.** Която и сфера на живота да вземем, дори „с просто око" ще забележим динамичен процес на усложняване; нараства броят и се увеличава структурната многопластовост на компонентите ѝ, разширява се функционалната натовареност на съставните части на социалната система.

Вътрешното усложняване на процесите и явленията се съпътствува с **нарастващо и динамично взаимодействие** между тях. Програмно дефиниран извод на партията е, че „В процеса на изграждането на новото общество социалистическите обществени отношения се обогатяват по съдържание и форма. Взаимната зависимост между отделните области на обществения живот става по-многостранна и динамична. Това усложнява и издига ролята на социалното управление в новия етап"[1]. При тази обстановка подреждането на дейностите, тяхното координиране и насочване към резултати, съответствуващи на единната стратегия на развитие, безспорно се усложнява и затруднява.

Към всичко това следва да се прибави още един съществен социален факт и фактор — **нарастващата самостоятелност и инициативност на различните социални субекти и компоненти на системата на ръководство и управление на обществото.** Все повече се разширява и задълбочава демократизмът в живота и развитието на обществото. Расте самосъзнанието на масите, че те са творци на историческия процес. Разгръща се историческият по мащаби и значение процес на превръщане на трудещите се от обект в субект на социалното управление.

Тези обстоятелства, взети заедно, обуславят необходимостта по-дълбоко да се разработват организационните проблеми на практическата дейност, да се осмислят протичащите в социалния организъм процеси и да се търсят подходи за издигане ролята на организацията и организираността в живота и развитието на обществото. Изследователите в наши дни упорито и настойчиво внушават мисълта, че **непрекъснато расте и ще расте ролята на организационните ресурси,** които наред с материалните ресурси са лимитиращ фактор на икономическия и социалния прогрес. Към множеството определения на нашия век се прибавя още едно — че той е век на организациите и организираността.

[2] Пак там, с. 93.

Digitized by Google

Така се роди идеята за социалните технологии. Тя има кратка история — появи се преди няколко десетилетия. Но и те бяха достатъчни, за да се утвърди и да триумфира, да се превърне в една от водещите идеи и направления в съвременното социално познание. Бързият триумф на концепцията за технологиите е закономерен и произтича от принципно новите възможности, които се съдържат за повишаване ефективността на социалната дейност.

Концепцията за социалните технологии се основава върху определено, реално съществуващо сходство между производството и социалната дейност. Но не остават незабелязани от погледите на изследователи и проектанти на социални технологии и съществените различия между тях. **Социалното управление е управление на хора, а не на вещи. Те не могат да се третират като технологически устройства или автомати, а като дейни субекти на историята, притежаващи интереси, воля и съзнание. Поради това при изграждането на социални технологии винаги стои изискването формализацията на процесите органично да се съчетава с творчеството на субективния фактор.**

Значението на технологията е преди всичко в това, че рационализира управленския процес, включва в него само онези дейности и операции, които са действително необходими за постигане на някаква цел. В този смисъл внедряването на технологии е основно условие за намаляване на разходите и за повишаване ефективността на управлението, за издигане ролята му в живота на обществото. Технологизирането на управленския процес е свързано със стремежа на субекта на управление да намери онзи **естествен алгоритъм, който улеснява протичането на ръководната дейност, повишава ефективността на човешките усилия.** При изграждането на технологиите се цели да се постигне максимална последователност и простота, да не се допусне да бъде затлачена човешката дейност с излишни или дублиращи се операции и процедури.

С тези особености и предимства на социалните технологии се обяснява фактът, че у нас вече започна процес на практическо използване на теоретичните разработки за технологиите в социалното управление. Два основополагащи партийни документа — решението на Националната партийна конференция (1978 г.) и Тезисите на Дванадесетия конгрес на партията — очертаха задачите, свързани с последователното внедряване на управленски технологии в социалното управление. Възлово значение придобива потребността „да се усъвършенствува организацията на управленския труд и да се повишава неговата ефективност. На всички равнища на управление да се ускори внедряването на **управленски технологии и процедури,** с които да се осигурява правилно разграничаване на функциите на отделните звена, да се премахне дублирането в тяхната дейност и да се оптимизират информационните им връзки. На тази основа да се изграждат автоматизирани системи за управление и да се провежда действен контрол за изпълнение на взетите решения"[1].

Съставна част на партийната стратегия е и идеята на др. Тодор Живков за разработване на **организационни образци,** които да показват на ръководителите как могат да действуват тогава, когато следва да се реши един или друг стопански проблем[2].

Приведените теоретични съображения и партийно-политически постановки налагат да се потърсят и дефинират съвременните изисквания и задачи на партийните и държавните органи и организации при

---

[1] XII конгрес на БКП. Доклади и решения. С., 1981, с. 206—207.

[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България. С, 1981, с. 91.

Digitized by Google

организационното и технологическото усъвършенствуване на практическата управленска и ръководна дейност.

Ако следваме естествения ход на едно организационно и технологично усъвършенствуване, можем да очертаем следните **етапи в партийното въздействие.**

Първо. Преди да започне работата по въвеждането на нови или усъвършенствувани организационни структура и технологии в държавните и стопанските органи и организации, е необходимо да се провери **как е организиран процесът на внедряването,** предвидени ли са всички необходими действия, създадени ли са условия той да протича нормално и да се постигне планираният краен резултат. Когато тези изисквания се спазват, ще намалеят случаите на неизпълнение на съществени задачи, свързани с организационното и структурното усъвършенствуване на управлението.

Второ. Необходимо е партийно въздействие в **хода на реализацията** на организационно-структурната и технологичната промяна. Интересът на партията не може да се ограничи само до входа и изхода, не може да се побере в рамките на кибернетичната идея за „черната кутия". **Колкото по-съществено е организационно-структурното и технологичното усъвършенствуване, толкова по-необходимо е системно да се наблюдава процесът, да се правят ситуационни анализи и върху тази основа да се вземат съответни мерки чрез политическо въздействие.**

Трето. Извънредно важна и необходима е **крайната оценка** на партията след завършване на планираното организационно-структурно и технологично преустройство на управлението на съответната система. Тази оценка трябва да съдържа: съпоставяне на реално направеното с първоначалния проект; анализ и оценка на равнището на работата на кадрите; разкриване степента на достигане на планирания икономически (социален, идеологически, екологически и пр.) ефект. Безкомпромисният поглед към резултата, способността зад направеното да се види ефектът тук е особено необходим.

За да изпълнява партията пълноценно функцията си, свързана с осигуряването на глобална организираност и висока технологичност на практическата дейност, необходимо е да се спазва едно съществено условие: **висока организираност на самия политически организатор.** Колкото е по-високо равнището на организираност в ръководната и вътрешноорганизационната дейност на партията, на нейните органи и организации, толкова по-голямо и по-ефективно е въздействието, което тя оказва върху другите органи при тяхното организационно-структурно и технологично усъвършенствуване. Сила на увличащ пример партийната организация може да има само когато нейната дейност е образец за висока организираност и организационна култура.

РЕВОЛЮЦИОННОСТ И ТЕХНОЛОГИЧНОСТ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

И в производството, и в управлението въвеждането на технологии е свързано с изработване на определени правила и използване на ефективни методи за въздействие върху социалните процеси. Процедурите и операциите, които тя включва, имат характер на фиксирани, в редица случаи утвърдени по съответен път правила за действие. По такъв начин тя придобива задължителен характер. Фиксираните от нея правила и процедури, макар и да са установени от субекта на управление, стават външна спрямо него сила.

Digitized by Google

С нормативната регламентация на технологическите правила като че ли се нарушава или накърнява суверенното право на хората да действуват свободно и в рамките на необходимостта да творят своята история. И наистина, нали субективният фактор е дейното начало в историята? Нали всякога, когато се яви обективна потребност, хората действуват, без да се съобразяват с каквито и да е регламенти и фиксирани правила.

Дилемата революционност — технологичност има особено важно значение за партийната дейност. Същностна черта на партийното ръководство е творчеството. За да бъде водещ авангард на класата и на народа, партията се нуждае от революционно мислене и революционно действие. Затова **всеки шаблон, всяко механично пренасяне на управленските технологии в дейността на партийните органи крие сериозни опасности да се бюрократизира ръководният процес и фактически да се принизи ръководната роля на партията.**

Решението на дилемата революционност — технологичност може да бъде трайно и резултатно не чрез противопоставянето им, а чрез техния **диалектически синтез.** Смисълът на технологията е да засили мощта на партийните органи и организации, да направи рационални и ефективни техните действия. Тя изявява тази своя роля, като решава две взаимно свързани задачи: първо, като отразява и описва опита, и, второ, като „узаконява" онова, което е повеля на обективния ход на нещата. **Колкото по-пълно е съответствието между процедурите и операциите в технологията, от една страна, и етапите на обективния процес, от друга, толкова по-големи са възможностите да се постигне висок ефект от проектираното социално действие.** Технологията в този смисъл може да се разглежда като дешифриране и описание на хода и съдържанието на съответния обективен процес.

Революционността се проявява още при формирането на правилата за поведение, в **селективното отношение към натрупания опит.** Той се е формирал по различни начини, при нееднакви обстоятелства. В едни случаи по силата на традицията и в резултат на рутинно мислене социалните процеси са изкуствено усложнени, нерационални от съвременна гледна точка. Други в по-голяма степен съответствуват на изискването на икономия на сили и време и осигуряват постигането на по-висок социален ефект. Ако технологията във всички случаи се сведе до описание и узаконяване на съществуващите социални процеси, тя не би била средство за повишаване ефективността на човешките дейности и на партийното ръководство на обществото. Тъкмо защото нейната цел е високата ефективност, постигана чрез икономия на сили и средства и чрез рационален ред от процедури и операции, тя не може да няма избирателно отношение към социалната практика. **При проектирането и внедряването на технологии и в партийната дейност трябва категорично и безжалостно да се отхвърли всичко, което пречи на осъществяването на целевото ѝ предназначение.** Ако съответният процес е нерационално организиран, усложнен, неефективен, технологията го очиства от паразитни процедури и операции, прави го поцеленасочен. Това е действена проява на революционно мислене.

Към това трябва да прибавим още едно съществено съображение. Съществуващите на даден етап технологии отразяват равнището на познание и дълбочината на опита на хората, които са ги създавали. А знанието и опитът са винаги конкретни, исторически ограничени, непълни, относителни и пр. Онова, което е било достатъчно и рационално обосновано преди едно-две десетилетия, днес изглежда другояче. Умножава се опитът, увеличават се знанията, наше достояние стават епохални научно-технически постижения. Пък и технологичната теория завоюва свои върхове. Това налага да се организира **системно на-**

Digitized by Google

учно наблюдение и изследване на функциониращите технологии в управлението и в партийния живот. Научният анализ трябва да даде отговор на въпросите: рационална и ефективна ли е технологията в нейната цялост, какви промени трябва да се извършват в използваните процедури и операции; в каква степен технологията спомага да се решават стратегическите задачи и особено да се постига умножаващ се ефект в мащабите на цялото общество; какви възможности за инициатива и творчество създават използваните технологии и какво трябва да се направи, за да се увеличат те.

Творчеството е иманентна същност на ръководния процес. Неговата специфика е в това, че се създават нови и обществено значими ценности. Естествено продукционната същност на творчеството се основава върху знанието за обективните закони на общественото развитие. **Отражението е основа на творчеството. В процеса на творчеството обаче човек не само „възпроизвежда" обективно необходимото, закономерното, но и твори действителността, като привнася в нея „нещо" от своята същност и специфика, открива и използва оптимални и близки до оптималните варианти за действие.** Това е висше призвание на партията, белег на революционната ѝ същност.

И днес, един век след като се появи „Анти Дюринг" на Фр. Енгелс, остава в сила неговият анализ на диалектиката на необходимостта и свободата, върху основата на който е възможно да се реши и въпросът за отношението между технологията и творчеството в партийната дейност. Свобода и творчество като отрицание на необходимостта не съществуват. Повторяемостта в реалния свят, която е страна на обективно действуващите закони, дава основание и изисква да се търси общото в различни по конкретното си съдържание процеси, да се разработват нормативни системи. **Технологията като вид нормативна система се основава на опознаването на социалните закономерности. По такъв начин границите на технологизирането са обективно обусловени.**

Но и при наличността на обективни социални закони остават (и от хората зависи да се реализират) възможностите за творчество. Те произтичат от обстоятелството, че законите на историята са закони-тенденции и изразяваната от тях необходимост в повечето случаи не е еднозначна, т. е. не се проявява задължително по един и същ начин във всяко конкретно явление. Тя си пробива път чрез масата случайни явления и многото отклонения.

При такава постановка на въпроса е явно, **че отричането на технологиите и на нормативните системи изобщо (които са субективен израз на обективните изисквания) не е проява на изобретателност. Същината на творчеството е в това — всяка процедура да се реализира еднозначно в същината и по основни параметри, но различно в своята конкретна форма.** Обстоятелствата, при които се прилага една технология, са винаги специфични и тъкмо това налага да се подхожда творчески, в съответствие с особеностите на обективната обстановка.

Абсолютизацията на творчеството е неправомерна не само поради обусловеността на управленския процес от обективните социални закони. Управлението и ръководството е сложна дейност, в която винаги е имало и навярно ще има наред с творческите и рутинни операции. Те преди всичко са обект на формализация, за тяхното осъществяване се определят еднозначни процедури и операции.

Това ясно личи при вземането на решения. Всяко ръководно и управленско решение е повече или по-малко творчески акт. Заедно с това обаче вече са формулирани и оправдали своята ефективност технологични правила, които не правят процеса на вземане на решение лек и безпогрешен, но в определени граници го оптимизират.

Така например съществува правило да се очертава **полето на въз-**

Digitized by Google

можните варианти и върху тази основа да се прави избор на оптимално от дадена гледна точка решение. Но процедурата за вариантно решаване на проблемите съвсем не води до омаловажаването на творческия подход в ръководната дейност и не освобождава ръководителя от отговорност, ако е взел невярно, неоптимално решение. **Творчеството на ръководителя се проявява в това, че в рамките на вариантния подход търси и намира верен отговор на проблема, който животът поставя пред него.**

Диалектиката на творчеството и технологията е валидна не само при вземането, но и при изпълнението на решенията. В съвременния усложняващ се свят безусловно верен е теоретическият извод, че приетото решение попада в сложен водовъртеж от фактори и обстоятелства, воли и страсти, интереси и предпочитания. Какви реални изменения ще настъпят в действителността, какъв ще бъде „коефициентът на полезност" на решението зависи главно от организацията на практическата работа на субекта на ръководство и управление. Творческият подход, способността да се анализират конкретните ситуации и в съответствие с това да се действува са необходими, за да има съответствие между замисъла и резултата в ръководната дейност.

Технологията очертава възможните начини да се реализира закономерното, исторически неизбежното и повторимото. Тя трябва обаче да оставя **достатъчно простор за творчество на ръководителя, а не да регламентира всяка негова стъпка, всяко негово действие.**

От ръководителя се изисква развито новаторско чувство, стремеж да решава нови проблеми и да търси оригинални решения на старите, а заедно с това — да прави всичко, което е иманентно присъщо на ръководния процес и е описано в технологиите. Делничното, елементарното, привичното е също толкова необходимо, колкото и творчеството. Дълбок смисъл има афоризмът: „Нищо не е направено, докато още нещо е останало ненаправено". Абсолютизирането на елемента на творчество в ръководната дейност и пренебрежението на делничната работа в никакъв случай не правят труда на ръководителя ефективен.

За да се технологизира един процес или една дейност в партията, са необходими най-малко две условия. **Първо,** самият процес да има такава степен на сложност, която прави възможно и изисква разчленяването му на относително обособени части. Следователно необходимостта от технология се детерминира преди всичко от самия обект, от степента на неговата сложност. **Второ,** да се открият средства, с чиято помощ да се подредят в определена система действията на субекта така, че с минимални усилия да се постигне максимален ефект.

Най-голяма е потребността да се технологизират сложните дейности, които включват голям брой последователни фази и разнородни операции. От такъв характер например са основните дейности в т. нар. големи социални системи — окръга, селищната система, крупните стопански и социални организации.

Всички изложени дотук съображения следва да се разглеждат като **методологическа основа** както при избора на дейностите в партията, които трябва да се технологизират, така и при конструирането на технологиите в партийната дейност. Явно е, че става въпрос за технологии, чрез които се оптимизират сложни дейности, извършвани в големи системи, които отразяват същността и изискванията на партийния ръководен процес; за разширяване, а не за ограничаване на възможностите за революционно мислене и действие; за непрекъснато усъвършенствуване на технологичните правила и процедури в съответствие с динамиката на живота.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

ГЛАВНАТА НАСОКА — ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС

Пленумът на ЦК на БКП на тема „За някои виждания и нови подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ", може да се каже без преувеличение, завари колектива на Завода за токоизправители в Перник в много отношения подготвен. Немалко от въпросите, поставени в решенията на пленума на ЦК на БКП, бяха залегнали в плановете на завода.

Повишаването на технологичното равнище създава реални предпоставки за производството на изделия с високи технико-икономически показатели. Пред вниманието на партийното и стопанското ръководство на завода, на другите обществени организации винаги са стояли проблемите на разработването на нови и усъвършенстването на съществуващите изделия. Всяка година обновяването на продукцията е средно 23 на сто. Всички нови изделия са разработени в базата за развитие и внедряване по токоизправители в завода, като успешно се осъществява интеграция на усилията на специалистите в базата на завода със специалисти от ВМЕИ „Ленин" — София, ВМЕИ—Варна, БАН, Медицинска академия и пр. През 1983—1984 г. са внедрени пет принципно нови изделия, в които са приложени и български изобретения.

Февруарският пленум разбуни отново неспокойните духове. Идеите, заложени в неговите решения, предизвикаха нови размисли. Отново на преден план излезе инженерно-техническата мисъл. Приетата по-рано програма бе разширена, актуализирана, пронизана от идеите на пленума. Но заводският партиен комитет, партийните и административните ръководства не спряха дотук. И сега продължава работата за по-нататъшното усъвършенстване и актуализиране на приетите програми. На това е посветена и предстоящата теоретико-практическа конференция, която се организира от заводския партиен комитет на тема „Ролята на организаторската и партийно-политическата работа за механизиране и автоматизиране на ръчните операции и съкращаване сроковете за внедряване на научно-техническите постижения".

Новата програма, приета от колектива на завода, е програма за обновяване и ефективно използване на основните производствени фондове за периода 1985—1990 г. Тя е голяма, напрегната. Но няма съмнение, че ще бъде изпълнена, защото Заводът за токоизправители измина тежък път, създаде много кадри, които, с право може да се каже, отговарят на изискванията на пленума по отношение на кадрите: „Изграждането на личност със солидни знания и съвременна професионална подготовка, с широк идейно-политически кръ-

Digitized by Google

гозор и способност за творчество е жива, насъщна потребност на научно-техническата революция при социализма".

КАК СЕ СЪЗДАВАТ ТРАДИЦИИТЕ

На един от пленумите си през 1960 г. ЦК на партията реши да се създаде специализирано предприятие за производство на селенови токоизправители, трансформатори за слаботоковата промишленост и феритни материали. С постановление на Министерския съвет от 5 май 1960 г. бившият завод за дъждовални машини в Перник—изток се преустрои в електрозавод. Постановлението определи 1961 г. като първа производствена година на завода.

Фактически заводът започна на празно място — заварил няколко стари сгради, строени през войната за нуждите на текстилната промишленост, без машини, без квалифицирани, дори неквалифицирани кадри.

Сега, близо 25 години след онова тежко и бурно начало, макар и още да не блести с красиви и високи сгради, характерни за новите предприятия, но силно реконструиран, главно със собствени сили, заводът с успех изпълнява възложените му отговорни задачи, претворява в дела партийните решения. Високата квалификация, опитът и културата на кадрите дадоха възможност да се разгърне неуморната рационализаторска мисъл, да се внедрят най-новите постижения на техническия прогрес в областта на преобразователната техника. Продукцията на завода задоволява потребностите на вътрешния пазар от токозахранващи устройства и успешно се реализира на международния пазар. В изпълнение на партийните решения той се развива главно по интензивен път, като обемът на промишлената продукция нарасна над 33 пъти при минимално нарастване на основните производствени фондове.

Днес Заводът за токоизправители представлява едно стабилно предприятие на подотрасъла електротехническа и електронна промишленост, превърнал се във втори роден дом на целия трудов колектив, който отдава сили и знания за прослава на заводската марка.

И пак ми се иска да се върна на първата, най-трудната година — 1961 г., когато заводът с 213 работници и 45 ученици трябваше да изпълнява един сложен и тежък план. Искам да изразя тази обстановка с думите на тогавашния директор инж. Георги Клисарски: „Никога няма да забравя как немският представител по приемането на продукцията, възбуден и объркан, обикаляше работните места, клатеше глава и казваше на развален български език; „Страшнà работà". Той остана много учуден, когато накрая всичко завърши добре и цялата продукция в срок замина по предназначение."

Трудно е човек да си представи сега, ръководейки се от големите мащаби на завода, как е започнала и как е работила първичната партийна организация, състояща се тогава само от около 15 комунисти, и то все неопитни, едва навлизащи в голямата наука и техника.

Днес заводската партийна организация брои около 300 комунисти, обединени в 10 първични партийни организации, ръководени от заводския партиен комитет.

Под нейно ръководство и при помощта на окръжния, общинския и градския комитет на партията в завода израснаха талантливи ръководители, изобретатели, рационализатори.

За да стане ясен пътят, извървян от предприятието, бих привел

Digitized by Google

само няколко мисли на първия директор на завода инж. Йордан Начев:

— Спомням си, че през първото тримесечие се наложи всички ръководни технически кадри да участвуват пряко в производството. И планът бе изпълнен.

Трябва да споделя, че за мен това бе първото предприятие, което тогава организирах. Голяма помощ обаче ми оказаха партийното и профсъюзното ръководство, а и работниците приеха задачите в завода като свои — работата вървеше добре.

През завода са преминали ръководители, оставили име не само с постиженията на завода, но и като прекрасни хора, оставили следа за правилен стил и метод на работа.

— Людмил Марков — сподели Димитър Миразчийски, секретар на заводския партиен комитет, — е бивш секретар на ДКМС в завода, а преди това е бил конструктор. После става първи секретар на ГК на ДКМС — Перник, откъдето е изпратен и завършва двегодишна партийна школа в Москва. След завършването става завеждащ отдел на ГК на БКП — Перник, а след това директор на завода. Оттук е изтеглен за секретар на общинския комитет на БКП — Перник.

Бившият директор инж. Кирил Христов дълги години е бил началник на електроснабдяването на Перник. Преди това е работил на различни електроцентрали, зам.-директор на завода по производствените въпроси, завеждащ отдел на ГК на БКП — Перник. Той е първият директор, който започна голямата реконструкция на завода.

Всички директори, споделят другарите, които са преминали през завода, си приличат с подхода си към работата — политически подход, голям организационен опит. Няма случай да се отнесат с пренебрежение към задачите, които им е възлагал заводският партиен комитет. Няма случай, когато са поканвани да се отчетат в комитета, да откажат. Това е традиция, останала от първия директор, която свято се спазва и досега.

Голям дял за успехите на завода имат изобретателите, рационализаторите, новаторите, които при постоянните грижи и помощ на партийното и административното ръководство, с активната си дейност за решаване на възловите въпроси оставиха име в кратката история на завода.

През 1964 г. е внедрено предложението на физика Ненко Върбанов и на Николай Тошков за намаляване габаритите на масово произвеждан селенов токоизправител. Голям е приносът на рационализаторите Зинови Николов, Богослав Стоев, Михаил Зашев, Павел Драмски, Йордан Зарев, Митко Димитров за създаването на нова, по-съвършена и високопроизводителна инструментална екипировка. Изключително голям е делът на рационализаторските колективи в завода за подобряване качеството на изделията, техните технически параметри и унификацията на конструкциите на токоизправителите.

За решаване на тези възлови въпроси голяма дейност е развил изобретателският колектив в състав инж. Лили Стефанова, Ненко Върбанов и инж. Георги Савов, който е създал нов ферорезонансен стабилизатор на напрежение за телевизионни приемници.

За големи резултати рационализаторите и изобретателите са награждавани с преходни знамена и високи държавни отличия. Не случайно се спрях на кадрите, които са изграждали завода, които го изграждат и днес. Искаше ми се да разкажа повече за хората, които със своята енергия, труд, упоритост, политическа зрелост, умение да вдигат хората за един напистина кратък исторически период успяха да направят чудеса, да започнат от нулата и да достигнат до равнище,

Digitized by Google

което ни позволява да кажем, че можем да мерим ръст с напредналите страни в слаботоковата промишленост.

Много характерно тук е едно: почти всички кадри са израсли в завода, отвън не се вземат, а дори заводът дава свои на други предприятия. Колективът ги знае, уважава, готов е да изпълнява всяка тяхна повеля.

Кадри и завод вървят в единен стяг. Заедно с кадрите расте заводът, заедно със завода растат кадрите.

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ЩАБ

Годините на завода не са много — ако се съди по тях, може да се каже, че се намира в първа младост. Но ако се изхожда от опита, от подготовката на кадрите, които работят в него, от неговия ръководен щаб, може да му се дадат много повече. Традицията за издигане и работа с кадрите е намерила своето най-добро отражение в избора на заводския партиен комитет — политическият щаб на колектива, който стои начело на борбата за технически прогрес в завода.

Съставът на комитета отговаря на състава на колектива, на огромните и сложни задачи, които той решава. Голямата наука и техника изискват висококвалифицирани специалисти с всестранна култура и опит, с богата политическа подготовка и организационен опит.

Секретарят на партийния комитет инж. **Димитър Миразчийски** е завършил ВМЕИ „В. И. Ленин" в София. Още в института с помощта на своя научен ръководител Петко Петков разработва дипломната си работа на тема „Честотното управление на А-синхронен двигател със синусоидален намагнитващ ток", поместена като научна публикация на ВМЕИ. Същата разработка била внедрена по-късно в завода, където постъпва след завършването на института като конструктор младият инженер. Главното в нея е принципът на действие, на основата на който били разработени и други изделия.

След няколко години работа като конструктор в завода Д. Миразчийски става председател на заводския профкомитет, а след по-малко от година — секретар на заводския партиен комитет.

Инженерът, специалистът става и обществен деец, който преминава през различни курсове на Академията за обществени науки и социално управление, между които и курс за следдипломна квалификация по управление на икономиката на промишлеността.

— Интензивната обществена работа като секретар на заводския партиен комитет не е ли причина да се откъсвате от специалността си, не се ли дисквалифицирате? — запитах секретаря.

— Не. Аз участвувам в разработването на всички програми по техническия прогрес като специалист. Като специалист, а не като партиен секретар вземам активно участие и в заседанията, и в дейността на научно-техническия съвет, на технико-икономическите съвети за различните изделия.

— Не ви ли идва много? Не се ли претоварвате?

— Не е лесно. Но не може иначе. За да ръководи, секретарят на партийния комитет трябва да е компетентен. Иначе как ще води заседанията на комитета, как ще взема отношение по редицата производствени и чисто технически въпроси, които се поставят както на заседанията, така и на оперативките и на други сбирки? Как ще помага за развитието на техническия прогрес, което е една от главните задачи при нас? Само с общо поставяне на проблемите на организаторската и политическата работа не може да се върши кой знае какво. Те трябва да бъдат свързани най-тясно с проблемите на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

При секретаря често влизат хора. Поставят различни въпроси. Общителен и усмихнат, на всички отговаря умно, спокойно, с разбиране. Много от въпросите имат чисто технически характер. Това не затруднява секретаря. Когато обикаляхме завода, той най-компетентно разясняваше, стигайки често до най-големи детайли.

Член на заводския партиен комитет е и директорът на завода **Недялко Асенов.** И неговият житейски път започва в завода. Отначало работи в отдел ОТК, а след това става секретар на заводския комитет на ДКМС. Комсомолският секретар спечелва бързо доверието не само на младите, но и на по-възрастните. Не след дълго комунистите го избират за секретар на заводския партиен комитет. Неговото умение да работи с хората, организационният опит, който е натрупал в завода, придобитите знания в Академията за обществени науки и социално управление бързо го издигат за инструктор в ОК на БКП — Перник, след това завеждащ отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП. През миналата година той е изпратен отново на работа в завода, но вече като негов директор.

Инж. **Иванка Мягкова** е заместник-секретарка на заводския партиен комитет. Също минала по пътя на организационния деец като секретар на заводския комитет на ДКМС в завода, с добра политическа подготовка, оперативна и инициативна, тя е същевременно и подготвен и утвърден специалист по автоматизирани системи на управлението (АСУ). За нея казват „гори в работата си" — тя е в центъра при разработките на подсистемите на АСУ.

През школата на Комсомола, като негов секретар, е преминал и другият заместник-секретар на комитета — инж. **Любен Господинов.** Бил е и заместник-партиен секретар на III ремонтен цех. Работейки в отдел ОТК, завършва задочно ВМЕИ — специалност радио и телевизия, а от основаването на цех „Тунери" е негов началник. И сега в цеха работи не само активно за набавянето и овладяването на нова апаратура, за създаването на собствена, но бившият комсомолски секретар е в постоянен контакт с комсомолските дружества, на които оказва конкретна и делова помощ.

Председателката на профкомитета **Райна Дойчинова** е с висше икономическо образование, завеждала е отдел НЕИМ (научно и ефективно използване на материалите), ръководила е и комисии към заводския профкомитет, има богат организационен опит, тясно е свързана с хората.

За първи път е избран в сегашния състав на заводския партиен комитет инж. **Велко Горолов** — специалист по силова електроника. Заедно с колектив от ВМЕИ „Ленин" има три изобретения, внедрени в завода. Сега е началник на БРВ — база за развитие и внедряване по токоизправители.

Съобразно задачите на завода и подготовката им са избрани и другите членове на комитета. **Иван Димов** със средно техническо образование понастоящем е началник на механичен цех и председател на комисия за народен контрол. Със средно техническо образование е и **Иван Ситарски** — един от най-добрите ръководители на комплексна бригада — шлосерска на стабилизатори, отговаря в комитета за доброволния отряд. Макар и със средно техническо образование, **Конка Гинчева** е работничка в монтажния цех, секретарка е на първичната партийна организация в цеха, членка е на общинската контролно-ревизионна комисия, отличничка на Министерството на машиностроенето. С любов хората говорят за нея — дългогодишна партийна секретарка, с много добра политическа подготовка, контактна, принципна, общителна. **Йордан Вучков** е отличник на Министерството на машиностроенето, доскорошен бригадир на младежка бригада, понастоящем

Digitized by Google

бригадир на комплексна бригада и цехов заместник-партиен секретар.

Първи мандат в комитета са избрани Надка Манова — заместник-партийна секретарка на II монтажен цех, със средно икономическо образование — сега магазинерка, и Пенка Минкова, 21-годишна — най-младата членка на комитета, със средно политехническо образование, монтьор, отговорничка на партийна група. Председателка е на комисията по критичните бележки и предложенията.

С ПОЛИТИЧЕСКИ СРЕДСТВА

Заводът за токоизправители понастоящем работи по 4 главни направления:

а) токоизправители за зареждане на електрокарни батерии;

б) захранващи устройства за съобщителна техника;

в) стоки за бита — стабилизатори за цветни и черно-бели телевизори, тунери за телевизори, токоизправители за зареждане на акумулатори за леки автомобили, електромагнитни домашни звънци и пр.;

г) уреди за измерване на параметрите на околната среда.

В последно време се оформя и друго направление — статични преобразователи на напрежение — инвертори.

Основното внимание в работата на заводския партиен комитет, на първичните партийни организации, на обществените организации е насочено към решаването на тези проблеми.

В своята работа както комитетът, така и стопанското ръководство са се ръководили от приетата от пленума на окръжния комитет на БКП в Перник през септември 1982 г. програма за ускорено развитие и внедряване на научно-техническия прогрес през осмата петилетка.

На свои заседания комитетът е разгледал такива важни проблеми, подчинени на тази задача, като: организаторската и масовополитическата работа на първичните партийни организации и стопанското ръководство по разработването и внедряването на нови усъвършенствувани изделия и технологии в базата за развитие и внедряване по токоизправители, в инструментален, механичен и трети монтажен цех, работата на първичната организация и стопанското ръководство в механичния цех по внедряване на комплексна система за управление на качеството на продукцията (КСУКП) и повишаване качеството на полуфабрикатите и пр.

През периода 1983—1984 г. пред заводския партиен комитет са стояли такива проблеми като използването на основните фондове на завода; работата на отделите на главния механик и главния енергетик и капитално строителство по реконструкцията на завода; организаторската и идейновъзпитателната работа за издигане функциите на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост; дейността на първичните партийни организации и стопанските ръководства в базата за развитие и внедряване на токоизправители, в инструментален, механичен и трети монтажен цех по разработването на нови усъвършенствувани изделия и технологии.

Заводският партиен комитет е полагал големи грижи за перспективното развитие на завода, за издигане на технологичното равнище и обновяване на продукцията, за повишаване качеството и надеждността на изделията с участието на научни работници от ВУЗ и научни институти.

В резултат на всичко това са били определени и основните структуроопределящи насоки за развитие на производството. Голяма помощ в това отношение са оказали и ежегодно провежданите държавно-обществени прегледи по основни проблеми, като изпълнение на инженерните мероприятия за снижение на материалните разходи, пови-

Digitized by Google

шаване качеството на продукцията, проблемите на производителността на труда, дисциплината и пр.

●

Една от организационните форми на работа, която се е наложила в завода, са седмичните оперативки. Тук е заведен един порядък, който според другарите дава много добри резултати. Седмицата обикновено започва с оперативка на заводския партиен комитет, на която присъствуват секретарите на комитета, директорът, профпредседателят и секретарят на заводския комитет на ДКМС. На основата на отчетите и изискванията, на дадените от висшестоящите органи указания се уточняват задачите, които ще се решават през седмицата. След като всичко е изяснено, започва т. нар. втори етап на оперативките — директорска, профсъюзна, комсомолска, където също се правят кратки отчети, които помагат да се получава обратна информация и да се конкретизират още по-добре задачите. След това се правят оперативки по дирекции, по цехове, с партийните секретари, с профпредседателите, с комсомолските секретари.

Характерно е, че оперативките действително преминават делово, оперативно, въоръжавайки с яснота и конкретност за всяко работно място за седмицата, в тяхната работа участвуват и ръководителите на завода.

Голям дял за по-нататъшното издигане ролята на техническия прогрес играят и единните политически дни, които се провеждат ежемесечно — всеки втори четвъртък. Докладчици са преди всичко най-отговорните ръководни дейци в завода.

Какво е характерно за единните политически дни в завода?

Голямо внимание тук се обръща на актуалността на тематиката, на тясното ѝ свързване, диференциране и конкретизиране със задачите, които решават съответните трудови колективи или заводът.

На 14 март т. г. в единния политически ден най-отговорните ръководители излязоха пред трудовите колективи на цеховете с доклад: „Приложението на микропроцесорите в развитието на автоматизацията“.

В беседата правилно бе посочено, че една от главните съвременни тенденции в развитието на автоматизацията е широкото приложение на микропроцесорните средства. Те се прилагат както за автоматизация на отделни машини, съоръжения и агрегати, така и на цели технологични процеси. Внедряването на микропроцесорната техника в промишлеността и в другите отрасли на народното стопанство в значителна степен определя равнището на автоматизацията на производството и управлението.

Поради специфичния характер на производството в Завода за токоизправители микропроцесорната техника, която е резултат от процеса на усъвършенствуване на технологиите в полупроводниковата електроника, свързана с появата на т. нар. интегрални схеми, ще играе огромна роля. Поради това този проблем беше поставен не въобще, а конкретно, съобразно условията в различните цехове на завода.

●

Определен принос за постигане на големите цели дават изучаването и прилагането на опита на Запорожка област в СССР по механизирането на ръчния труд под девиза: „Да предадем ръчния труд на машините“.

С цел още по-пълно да се изучава и прилага опитът на Запорожка област за внедряването на механизирани и автоматизирани устрой-

Digitized by Google

ства и съоръжения, с цел да се издигат техническото равнище и ефективността на производството, да се повишава производителността на труда, да се ликвидира с тежкия ръчен труд и да се създадат подобри условия на работа в завода, заводският партиен комитет е приел редица мероприятия. Създадена е централна заводска комисия за изучаване и практическо прилагане на почина, в която са включени най-отговорни другари начело с директора на завода. Създадени са работни групи и в цеховете и отделите, проведен е семинар с партийния, стопанския и обществения актив с цел да се запознае със същността на почина и за неговото практическо прилагане по места.

Голяма роля за по-нататъшно издигане ролята на положителния опит има съвместната програма на заводските комитети на БКП, на профсъюзите и ДКМС, на стопанския съвет и НТС за по-нататъшното усъвършенствуване работата по изучаване и внедряване на челния опит в условията на икономическия механизъм.

Какво е по-характерно за тази програма?

На всеки орган и организация се търси специфичното място, набелязват се такива задачи, които ще имат най-висок ефект.

В последно време своето заслужено внимание заема въпросът за информационното осигуряване, за изучаването, разпространението и внедряването на челния опит. Тази задача в Завода за токоизправители е предоставена преди всичко на заводския съвет по челния опит и на НТС, пред които главно стои задачата да изучават, обобщават и разпространяват челния опит в цялото предприятие.

Под ръководството на заводския партиен комитет в заводската профорганизация се разгръща конкретна политическа и организаторска работа на тема „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост". В резултат на извършената конкретна разяснителна и организаторска работа, с помощта на ОК на БКП и ДСО „Респром", успешно се извършва реконструкция на завода със собствени сили, подобряват се битовите условия и условията за труд.

●

И днес, както и вчера, расте броят на рационализаторите и изобретателите. В производството намират голямо приложение такива изобретения като автономен инвертор на синусоидално напрежение, дело на инж. Петко Тотев от ВМЕИ „Ленин" — София, на инж. Неделчо Антонов, инж. Велко Ананиев и инж. Сашо Ефремов от Завода за токоизправители. Голямо е значението на схемата за осъществяване на паралелна работа на произволен брой транзистори върху общ товар — автор Петко Петков, на ново схемно решение на ЕКТ 24/120 м² с автори инж. Антоанета Николова и Ивайло Герасимов, както и ново схемно решение на токоизправител тип АПС—1, дело на инж. Боян Николов и Ивайло Герасимов.

Може да се посочат още много имена на изобретатели, рационализатори, новатори, но и тези са достатъчни, за да се види, че продължава традицията, положена от първите творци на завода, че той живее пълнокръвен живот, че тук цъфти техническата мисъл.

С успех се изпълняват изискванията на заводския партиен комитет, на другите ръководни органи не само да се води борба за модернизиране на съществуващите изделия, а преди всичко да се създават принципно нови изделия, както и решението да се изгради конструкторска група за изпреварващи разработки, т. е. разработки, които ще се използват, като се имат предвид тенденциите за развитие след години.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

СПЛОТЕНИ, ЕДИННИ, БОЕСПОСОБНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

„Ако всеки ръководен деец, ако всеки комунист дава своя принос за укрепване авторитета на партийната организация, в която членува, ако постоянно бди над този авторитет, бори се за неговото издигане, няма никакво съмнение, че ръководната роля на партийната организация, нейната боеспособност, нейната възможност да мобилизира силите на трудовия колектив ще се повишават непрекъснато. Ето защо да се опира постоянно на партийната организация, да търси нейното мнение, да се вслушва в нейните препоръки — трябва да бъде закон за всеки комунист.“

Тодор ЖИВКОВ
Из заключителното изказване на Националното съвещание във Велико Търново

ЦЕНТРАЛНА ПОЛИТИЧЕСКА ФИГУРА

ВИЧО ИЛИЕВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Бургас

Годините след Националното съвещание във Велико Търново се характеризират с голяма динамика и резултатност във възходящото развитие и утвърждаване на първичните партийни организации в окръга като авторитетни политически ръководители на трудещите се. Особена сила и размах придоби тяхната дейност в борбата за реализиране на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. В резултат на постоянните грижи и внимание на окръжния, общинските и районните комитети за издигане на равнището на вътрешнопартийния им живот и развитие на вътрешнопартийната демокрация, за подобряване на социалния и качествения им състав и повишаване социалната активност на комунистите първичните партийни организации се превърнаха в мощен фактор при

Digitized by Google

решаването на конкретните задачи за социално-икономическото и духовното развитие на окръга, за ускореното внедряване на научно-техническите постижения, за подобряването на качеството на продукцията, рационалното използване на суровинно-енергийните ресурси и т. н.

Анализът на състоянието на дейността на партийните организации, на техните постижения и слаби страни показва, че те са в пряка зависимост от **политическите, деловите и нравствените качества на партийния секретар.** Динамиката, високата ефективност на политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа на всяка организация, както сочи нашият опит, зависят в най-голяма степен от високата политическа подготовка на секретаря, от неговата всеотдайност, творчеството и инициативността му. Това изцяло потвърждава постановката на др. Тодор Живков, че секретарят на партийната организация е централна фигура в нашата партия.

Окръжният комитет на партията, като полага системни грижи за усъвършенствуване дейността на първичните организации, отделя специално внимание за подобряване на работата с партийните секретари. Особена роля в това отношение изигра решението на Секретариата на ЦК на БКП от 1977 г. „За по-нататъшно издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация".

1

Положението на секретаря на партийната организация като централна фигура извежда на преден план необходимостта от щателен подбор на кандидатите за тази отговорна дейност. Затова към решаването на проблема за подбора и издигането им партийните комитети, първичните организации и всички комунисти се отнасят с най-голяма отговорност и прецизност при оценка на техните политически, делови и нравствени качества. В лицето на партийния секретар комунистите и трудещите се виждат олицетворение на драгоценните качества на комуниста — боец за тържеството на комунистическия идеал. Те съдят за качествата му преди всичко по неговите дела и поведение, по реалния му принос за решаване на конкретните задачи в трудовия колектив.

Комунистите в окръга проявяват висока активност при избора на партийните секретари и като правило гласуват доверие на онези свои другари, които се ползват с безспорен авторитет не само в първичната организация, но и в трудовия колектив. От своя страна много от секретарите с присъщите на комуниста убеденост, творчество и всеотдайност в работата се отплащат за високото доверие. Повече от десет години комунистите от механичния цех на ремонтно-механичния завод в Нефтохимическия комбинат избират за свой секретар героя на социалистическия труд, работника-стругар Дражо Атанасов. Неговият авторитет се дължи на скромността и трудолюбието, на умението му да сплотява колектива, да вдъхва увереност в неговите сили при изпълнение на задачите, които му се поставят. Личният му пример, близостта с хората, са онзи катализатор, който придава творчески размах в работата на партийната организация и трудовия колектив.

Дълъг е списъкът на комунистите, които многократно и заслужено получават високото доверие на своите другари. Повече от 23 на сто от партийните секретари имат стаж над 5 години, а немалко от тях изпълняват това отговорно задължение по десет и петнадесет години. Всички те, независимо в кой сектор работят — промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта или в извънпроизводствената сфера, са се утвърдили като авторитетни политически ръко-

Digitized by Google

водители благодарение на своята всеотдайност в работата. Редом с тях в окръжната партийна организация ежегодно се издигат за партийни секретари стотици млади комунисти, които със своята висока политическа и общокултурна подготовка, солидна професионална квалификация и творческа енергия също се утвърждават като уважавани партийни дейци. Около 35 на сто от секретарите на партийните организации са със стаж до три години, като всяка година се извършва обновление на около 18—20 на сто от секретарите. В последните години се очертава по-голям стабилитет, който е един от показателите за по-добрия им подбор.

При подбора и издигането на партийните секретари се стремим **да спазваме и последователно да прилагаме ленинските изисквания за задълбочена и комплексна оценка на политическите, деловите и нравствените им качества.** Всяка година в навечерието на отчетно-изборните събрания в партийните бюра се правят оценки на дейността на секретарите, които след това се обсъждат и утвърждават в заседания на бюрата на общинските и районните комитети. Освен това в комитетите се отчитат и някои от тях за изпълнение на определени задачи. По-често участвуват в живота на партийните организации сътрудниците на общинските и районните комитети. Всичко това позволява по-системно и непосредствено да се анализират и оценяват стилът и методите на работа на партийните секретари, да им се помага да овладяват по-добре своите задължения и да преодоляват допусканите слабости.

В случаите, когато се налага да се избира нов секретар на организацията, партийните комитети провеждат предварителни консултации с комунистите, стопанските ръководители и трудовите колективи за качествата и отношението им към набелязаните кандидати. На подобра основа се постави и работата за подбора на резервни кадри. Сега партийните комитети по-системно и последователно работят с младите комунисти, възлагат им конкретни поръчения и непосредствено в практическата им работа изучават техните качества и възможности да изпълняват отговорните функции на секретари. През последните 7—8 години в курсовете в междуокръжната партийна школа бяха обучени 395 партийни активисти. Преобладаващата част от тях бяха избрани за секретари и със своята всеотдайност в работата оправдават гласуваното им доверие.

На отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации се създават все по-благоприятни условия за широко обсъждане на кандидатурите. В много случаи, когато се обосновават предложенията за състава на новите партийни бюра, се посочва и кой от предложените кандидати се има предвид за секретар или заместник-секретар на организацията. Това дава възможност на комунистите да отправят критични бележки и препоръки към тях, а в отделни случаи и да отклонят кандидатурите им, когато преценят, че нямат необходимата подготовка и авторитет. Разширява се практиката разпределението на задълженията в партийните бюра да става в присъствието на всички комунисти. С това се дава още веднъж възможност за всестранна и задълбочена оценка на качествата, дейността и поведението на предложения кандидат за секретар. Този подход се посреща с одобрение от комунистите, много от които правят предложение да се утвърди уставна норма избирането им да става пряко от организацията.

Данните за състава на партийните секретари, избрани на последните отчетно-изборни събрания, показват, че последователно настъпват качествени изменения и подобрения: близо 30 на сто от тях имат работнически произход, а повече от 52 на сто са от семейства на селскостопански труженици. По своето социално положение при приема-

Digitized by Google

не в партията 33,4 на сто са работници и 13,5 на сто селскостопански труженици. Солидно е ядрото на секретарите, непосредствено заети в материалното производство — 22 на сто работници и 9,3 на сто селскостопански труженици. Над 43 на сто от секретарите са на възраст до 40 години, а делът на жените от 24,8 на сто през 1975 г. достигна 33,6 на сто през 1985 година. Чувствително се подобри общообразователната и професионалната им подготовка, сега 91,3 на сто имат средно и висше образование срещу 84 на сто през 1975 година; повече от 77 на сто са специалисти с висше, полувисше и средно специално образование. На редица места, особено в звената за научно обслужване, управленията на предприятията и АПК, здравните заведения, народните съвети и др., се преодоля съществуващото по-рано схващане, че за секретар на партийната организация трябва да се избира този, който е „по-свободен". Сега избират най-добрите специалисти, комунисти с висока политическа и професионална подготовка. Това внесе съществени подобрения в подхода и творческото разработване на проблемите, които стоят пред партийните организации и трудовите колективи.

Важна предпоставка за осигуряване на по-добър подбор на партийните секретари са положителните изменения, които настъпват в качествения състав на окръжната партийна организация. От Дванадесетия конгрес досега са приети 5077 нови членове: от тях 58,6 на сто са работници; 74,8 на сто — до 35-годишна възраст; 43,2 на сто — жени, 88,7 на сто имат средно и по-високо образование. Новото попълнение внася по-голяма компетентност и динамика в работата на партийните организации при решаването на проблемите и конкретните задачи на ускореното внедряване на научно-техническите постижения в производството, интензификацията на икономиката и подобряване на качеството на продукцията. Из средите на това попълнение се подготвят и издигат секретари в много първични организации, над 13 на сто от тях са с партиен стаж до 5 години. В приемствеността и съчетанието на творческата енергия, знанията и опита на всички поколения комунисти в окръжната партийна организация е силата на всяка първична организация. Този изпитан в живота принцип прилагаме и при подбора и издигането на партийните секретари.

2

Повишаването на политическата и организационната култура на партийните секретари, овладяването на новите подходи в партийната работа са постоянно в центъра на вниманието на окръжния, общинските и районните комитети на партията. Практиката показва, че е необходимо да им се оказва системна помощ за повишаване на тяхната всестранна подготовка. Добър е онзи секретар, който системно обогатява своите знания и усъвършенствува уменията си да работи с хората; не разчита на рутината и интуицията, а проявява творчество, новаторство в използването на подходите, формите и средствата в своята дейност.

Обучението на партийните секретари в окръга е поставено на планови основи. Разработена е система, чрез която се осигурява непрекъснатост на процеса на подготовката и преподготовката им по актуалните проблеми на партийната политика, въпросите на партийното строителство и изучаването и приложението на положителния опит в партийната работа. Основната подготовка се извършва в междуокръжната партийна школа. Всяка година в нея се обучават по около 250—300 партийни секретари. Утвърди се практиката да се провеждат краткосрочни семинари за обучение на членовете на партийните бюра

Digitized by Google

след всяка отчетно-изборна кампания, а на всеки три месеца се провежда ден на партийния секретар.

Ценна помощ за обучението на партийните секретари оказват и центърът по партийно-организационната работа към окръжния комитет, и кабинетите по организационните въпроси в общинските, районните и по-големите заводски и други партийни комитети. По тяхна инициатива се извежда и обобщава положителен опит по конкретни проблеми на партийната работа, разработват се методики, организира се обмяна на положителен опит. Само през последните 1—2 години бе обобщен и популяризиран опитът на общинския комитет — Камено по повишаване ролята на първичните партийни организации в борбата за увеличаване на селскостопанската продукция; на общинския комитет в Созопол — по издигане равнището на партийното събрание; на общинския комитет в Несебър — по подобряване на качествения състав на партийните организации и работата с младите комунисти и др. Организирани бяха и няколко научно-приложни конференции по проблемите на партийно-организационната и идеологическата работа. Всяка година през ноември се провеждат дни на партийното строителство, по време на които висококвалифицирани лектори от АОНСУ, редакциите на сп. „Ново време“ и „Партиен живот“ и отговорни ръководители от окръжния комитет запознават секретарите и актива с актуални проблеми на теорията и практиката на партийната работа.

Добре се използват възможностите на в. „Черноморски фронт“ за обучението на партийните секретари и популяризирането на положителния опит в дейността на първичните организации. Редовно се поддържат рубриките „Първичната партийна организация — първообраз на трудовия колектив“ и „Трибуна на партийния секретар“, в които са публикувани около 230 материала по различни страни на партийната работа. На страниците на вестника се провеждат и задочни научно-практически конференции.

Окръжният комитет на партията отделя особено внимание за оказване на **непосредствена практическа помощ на секретарите на първичните организации.** Всички членове на окръжния, общинските и районните комитети получават постоянни и временни поръчения да работят за подобряване равнището на работата на дадена партийна организация през по-продължителен период. Опита, който натрупахме по време на прегледа за повишаване на ролята и боеспособността на първичните организации, продължаваме да прилагаме. В бюрото на окръжния комитет в продължение на 4—5 години бяха изслушани доклади и отчети от всички общински комитети за работата им с първичните организации по различни проблеми на партийната работа. На всеки комитет бяха възложени конкретни задачи за извеждане и обобщаване на положителен опит, който става обект на широко обсъждане и разпространение чрез семинари в общините с участието на секретарите и завеждащите отделите на окръжния комитет, секретарите на общинските и районните комитети и други партийни работници. Материалите от тези семинари се издават и предоставят за ползване от партийните секретари.

По решение на окръжния комитет се извършват **комплексни проверки на състоянието и работата на първичните организации** в отделни отрасли. Досега сме извършили такива проверки в строителството, здравните заведения, местната промишленост и услугите, кварталите, научните институти и други звена на научното обслужване на производството. С обобщените резултати, изводите и препоръките се запознават секретарите на партийните организации и административно-стопанските ръководители. На срещите с тях стават оживени разисквания, обмяна на опит в работата на партийните организации в

Digitized by Google

дадения отрасъл, което те посрещат с голямо задоволство.

Конкретни научно-приложни разработки съставят преподавателите от междуокръжната партийна школа. В продължение на две години те работиха по отделни проблеми, изучаваха живота и опита на някои организации, помагаха им и представиха своите обобщения, които ще предоставим на секретарите и партийния актив в окръга.

Планомерността и разнообразието на формите на обучение на партийните секретари в окръга дават възможност своевременно да ги запознаваме с актуалните проблеми на партийната работа, да ги въоръжаваме с подходи и организационни навици и умения. Тематичната насоченост на обучението свързваме най-тясно с непосредствените задачи, които произтичат за окръжната партийна организация от решенията на Дванадесетия конгрес, Националната партийна конференция, Февруарския пленум на ЦК на БКП и разработките на др. Тодор Живков в следконгресното му творчество.

Главния резултат от така организираната системна подготовка и преподготовка на партийните секретари виждаме в повишеното умение на преобладаващата част от тях да подхожда творчески в своята дейност, в инициативата и последователността, с която се отнасят към решаването на отговорните задачи, стоящи пред партийните организации и трудовите колективи. Голям е броят на секретарите в промишлените предприятия в Бургас, Айтос, Карнобат, които издигнаха на високо равнище дейността на първичните организации за решаване на проблемите на техническия прогрес, за икономия на енергийно-суровинни ресурси, за повишаване качеството на изделията. Десетки са секретарите в селското стопанство, които се заеха енергично с насочване на вниманието на селскостопанските труженици за изпълнение решенията на окръжния комитет на БКП за интензификация на селскостопанското производство и постигнаха високи резултати в зърнопроизводството, млеконадоя, уплътненото използване на земята, разширяване на поливните площи и т. н.

С увереност можем да твърдим, че благодарение на грижите ни за повишаване на подготовката на партийните секретари и засилване на непосредствената помощ и ръководство на първичните организации те все повече се превръщат в решаващ фактор, в авторитетни политически ръководители на трудовите колективи за успешно реализиране на партийната политика, за социално-икономическото и духовното развитие на окръга.

3

Моралното стимулиране и утвърждаването на социалния престиж на партийните секретари са важно средство за засилване на себеотрицанието и повишаване на инициативата и творческия размах в апостолската им работа. Безспорният авторитет на секретаря като централна фигура в партийната организация и трудовия колектив зависи преди всичко от неговите качества. Комунистите и трудещите се го ценят и уважават по неговото трудолюбие, принципност, всеотдайност, грижовно отношение към хората и техните нужди. За наша радост почти всички партийни секретари в окръга в една или друга степен притежават тези качества и се радват на доверието и уважението на своите другари. Сред тях в окръга има 6 герои на социалистическия труд, десетки носители на ордените „Георги Димитров“, „Народна република България“, „Трудова слава“ и други държавни отличия, получени заради самоотвержения им труд в промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта и други сектори на икономиката и обслужващата сфера. Голям е броят на секретарите, изтъкнати спе-

Digitized by Google

циалисти в науката, техниката, образованието, културата, здравеопазването и др. Единични са случаите, в които поради лични слабости и постъпки, уронващи престижа му, комунистите снемат доверие от него. Те също ревниво бдят да бъде чисто и неопетнено името му.

След Великотърновското съвещание и решението на Секретариата на ЦК на БКП „За по-нататъшно издигане на ролята на секретаря на първичната партийна организация" се отделя голямо внимание за **моралното стимулиране и утвърждаване на обществения престиж на партийните секретари** в нашия окръг. По указание на окръжния комитет бяха предприети мерки за решително подобряване на клубната база на първичните организации и осигуряване на работни помещения, където партийните бюра да провеждат своите заседания, а секретарят да съхранява документацията и да се среща с комунисти и членове на трудовия колектив в определени часове и дни на седмицата. Изцяло решиха тази задача общинските комитети на партията в Поморие, Бургас, Айтос, районният комитет в Нефтохимическия комбинат и др. Това създава не само по-добри условия за партийна дейност, но повишава самочувствието на комунистите и престижа на тяхната организация, а оттам и самочувствието и престижа на партийния секретар.

За дългогодишна и всеотдайна партийна работа по предложение на окръжния комитет на БКП досега са наградени с държавни отличия 176 секретари на първични организации. Това става всяка година в навечерието на отчетно-изборната кампания. Освен това за високи успехи в труда, за изпълнение на петилетните планове, при завършване на пускови обекти са отличени повече от 100 секретари на партийни организации. Много са и наградените с юбилейни медали „Сто години от рождението на Г. Димитров" и „1300 години България" и други.

Силно емоционално и стимулиращо въздействие за повишаване самочувствието и авторитета на партийните секретари оказват **провежданите вечери, срещи и други прояви,** посветени на тяхната работа и приноса им в дейността на организацията. Изказва им се благодарност за техния труд, поднасят им се скромни сувенири или предметни награди, изнасят се поздравителни концерти. Това се прави от всички общински и районни партийни организации. За популяризиране на заслугите им в окръжния вестник се поместват периодично очерци, а преди няколко години бе издаден сборник с очерци за 37 дългогодишни секретари, носители на високи държавни отличия. Повече от сто секретари са наградени с екскурзии в Съветския съюз, в побратимения Краснодарски край.

Всичко това окриля партийните секретари. Обществената оценка и признание за техния труд ги стимулира за нови изяви, прави ги още по-настойчиви в изпълнение на възложеното им високоотговорно партийно поръчение. С уважение и разбиране към положението и задълженията на партийните секретари се отнасят и стопанските, и административните ръководители. Много от тях също се стремят да им създават необходимите условия и обстановка за ползотворна работа и за утвърждаване на техния авторитет в трудовите колективи.

Новите задачи, които поставиха пред партийните комитети и организации Февруарският и Мартенският пленум на ЦК на БКП, изпълнението докрай на решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция, посрещането на Тринадесетия партиен конгрес с високи трудови постижения ни задължават и занапред да полагаме всестранни грижи и внимание за подобряване дейността на секретарите на първичните партийни организации, за тяхното утвърждаване като авторитетни и зрели политически дейци, които работят на предния фронт в борбата за реализиране на партийната политика, за изграждане на зрялото социалистическо общество в нашата родина.

Digitized by Google

ГЛАВНОТО Е ИНИЦИАТИВНОСТТА

ДИМИТЪР ДОБРЕВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Хасково

Както общинският комитет, така и заводските и учрежденските партийни комитети търсят **действени форми за усъвършенстване на политическата и организаторската дейност на първичните партийни организации сред трудещите се** за изпълнение на задачите по социално-икономическото развитие на общината. Целта е да нараства умението на все по-голяма част от организациите да конкретизират, да превеждат на езика на практиката решенията на партията в трудовите колективи; успешно да прилагат формите и средствата на политическата, организаторската и идеологическата работа за мобилизиране усилията и енергията на трудещите се при решаването на задачите, свързани с интензификацията на производството, качеството на продукцията, внедряването на научно-техническия прогрес и др.

Добре осъзнаваме, че решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.) ни задължават още по-отговорно да работим в тази насока. Нужни са действително революционно мислене и революционно действие и на първичните организации, за да отговорят те на партийната повеля, да поведат трудовите колективи към осъществяване на научно-техническата революция, към внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес.

Значителна е организаторската ни работа за **извеждането на опит по партийното ръководство на научно-техническия прогрес от първичните организации.** Заводският партиен комитет и две първични организации в стопанския комбинат „Химмаш", организациите в Строително-монтажния комбинат — строителното поделение, в базата за внедряване и развитие при научно-производствения комбинат „Млада гвардия" и останалите организации, в които се извежда опитът, с чувство за отговорност приеха задачата и след задълбочен анализ на съществуващото състояние подготвиха модели и приеха конкретни програми за работата. Става въпрос не за дублиране на стопанските ръководства, а за по-ефективно използване на специфичните средства и форми на партийната работа, на политическото ръководство при внедряването на научно-техническите постижения. Рано е още за изводи, но дори сега можем да кажем, че сме на прав път и ако по-настъпателно вървим по него, неминуемо ще дойдат и резултатите. Поради това се стремим да оказваме по-близко ръководство и помощ на първичните организации, които формират опит, и да увеличаваме техния брой.

●

Воден от Ленциновата постановка, че кадрите решават всичко, общинският комитет на БКП проявява постоянни **грижи и внимание за правилния подбор на кадрите** в съответствие с изискванията за техните политически, делови и нравствени качества, за тяхното обучение и възпитание. През третото тримесечие на 1984 г. на пленум по работа-

Digitized by Google

та с кадрите бе анализирано съществуващото положение, направени бяха изводи, утвърдени бяха задължителни изисквания за работата на общинския комитет, партийните комитети и първичните организации. Смятаме, че по-нататъшното усъвършенстване на цялостната ни дейност по този изключително важен проблем на партийната работа е свързано и с авторитета и отговорността на първичните партийни организации при подбора, обучението, възпитанието и разпределението на кадрите.

Даваме си сметка, че съществено **значение за развитие на самодейния характер, за засилване на отговорността и авторитета на първичните организации има съставът на партийните бюра.** Много важно е за членове и секретари на бюрата да се избират активни и авторитетни комунисти, с голям политически и организаторски опит, с подчертан стремеж към новото. Общинският комитет проявява принципност и перспективност в издигането на партийните кадри. Близо 52 на сто от секретарите са с висше и полувисше образование, 41 на сто са работници и селскостопански труженици, 43 на сто не са навършили 40 години.

Голяма част от партийния ни актив се обучава по програма в междуокръжната партийна школа — Стара Загора. Организираното от общинския комитет обучение има най-вече практическа насоченост. В деня на партийния секретар и в срещите по отрасли се обменя положителен опит; правим срещи с изявени специалисти в партийната работа — наши и външни; стремим се по-често да контактуваме и непосредствено да помагаме и на място.

Известно е, че преди всичко **качественият състав определя силата и боеспособността на партията.** В общинската организация е създадена добра традиция в прогнозирането, подбора и приемането на млади комунисти. Стремежът е членове на БКП да стават предимно работници и селскостопански труженици до 30 години, с високо образование, изявени в труда, активни обществени. Даваме си сметка, че необходимо условие за засилването и разширяването на партийното влияние е да се осигурява партийно ядро във всички отрасли и подотрасли на материалното производство и извънматериалната сфера, като се укрепи ядрото и в такива отрасли като строителството и селското стопанство.

Въпросът за качествения състав на партийните организации не се решава единствено с приемането на нови комунисти. Насочваме организациите да изискват от по-младите си членове и да им съдействуват да повишат образованието си. Използваме най-разнообразни форми за обучението на новоприетите комунисти както на общинско равнище, така и в комбинатските, заводските и учрежденските партийни организации. Натрупа се вече опит, имаме традиции, но все пак смятаме, че са нужни всеобхватност и по-голяма ефективност на тази дейност.

●

Главното, което отличава работата на първичните партийни организации днес, е все по-ясно изразеното **единство между политическия и икономическия подход,** по-пълното използване на всички фактори и резерви, които осигуряват комплексно изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на селищната ни система. Този подход е продиктуван не само от бързото развитие на производителните сили и навлизането на научно-техническите постижения в практиката, а и от обстоятелството, че резултатите от стопанската дейност са предпоставка и база за задоволяване на социалните потребности

Digitized by Google

на хората, грижа за човека. На тази задача е подчинена цялостната политическа, организаторска и идеологическа работа на първичните организации. На техните събрания и на събранията на партийните групи редовно се обсъждат такива проблеми като прилагането на вътрешностопанската сметка и резултатите от нея, качеството на произвежданата продукция, състоянието на трудовата, технологичната и договорната дисциплина, формирането на работната заплата, разходите на суровини, материали и електрическа енергия, внедряването на научно-техническите постижения и т. н. Добре разбираме и внушаваме това на партийните кадри, че основната насока в дейността на първичните организации е партийното ръководство на икономиката, нейното интензивно развитие особено сега, след Февруарския пленум на Централния комитет.

В своята дейност по ръководството на партийните организации и усъвършенстуването на цялостния им вътрешен живот общинският комитет **твърдо и последователно намалява регламентирането.** Наша постоянна грижа е била да помагаме на първичните организации и да изискваме от тях сами да преценяват проблемите и особено формите и средствата за тяхното решаване.

Ограничавайки регламентирането, общинският комитет едновременно с това е подкрепял и ще продължава **да подкрепя инициативността и активността на всяка първична организация.** По-голямата част от първичните организации са организационно укрепнали, политически зрели и способни да извеждат трудовите колективи и от най-трудните ситуации. Това най-ярко пролича в първите три месеца на годината, когато поради тежката зима и възникналите затруднения в снабдяването с електроенергия и горива неритмично се изпълняваше планът за социално-икономическото развитие на селищната система. Под ръководството на първичните партийни организации колективите не се поддадоха на унинне и паника. Преустрои се организацията на производствената дейност, въведоха се трисменен режим и стъпаловиден график. Взети бяха и други бързи и действени мерки. Комунистите дадоха пример на висока лична дисциплина и ефективно използване на работното време. Очакваното за март изоставане с около 2 300 000 лв. се „стопи" на половин милион. Повечето колективи излязоха на кота „100 процента". Възвърна се вярата. До края на полугодието промишлените предприятия в селищната система ще дадат над един милион лева преизпълнение на плана.

Цялостната политическа и организаторска работа в селищната система сега е насочена към **достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП.** Партийните организации откликват с редица инициативи. Ще посоча само една от тях. Заводският партиен комитет в стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" обсъди приноса на комунистите и прие призив за 13 ударни десетдневки в чест на Тринадесетия конгрес на БКП. Първичните организации и колективите от системата на местната промишленост проявиха политическа зрелост и подкрепиха призива. Под ръководството на заводския партиен комитет инициативата бе обвързана с показателите на социалистическото съревнование. Чрез целенасочената разяснителна работа тя се превърна в девиз на колективите от цялата дирекция не само в селищната система, но и в окръга. Общинският партиен комитет изцяло подкрепя тази инициатива, като определено отчита нейния политически ефект. Този пример не е единичен. Можем да посочим още много инициативи за ударни дни и седмици, за висока производителност, икономия на суровини, материали, електрическа енергия и др. Много важно е, че партийните организации вярно оценяват политическия момент и вземат енергични действени мерки, мобилизиращи

Digitized by Google

трудовите колективи. А това е залог и за бъдещите резултати.

Близкото, конкретно ръководство на първичните организации помага на общинския комитет на БКП **по-пълно, по-системно да изучава общественото мнение и политическите настроения на трудещите се.**

Системата за набиране на вътрешнопартийна информация дава възможност правилно да се определя състоянието на партийните организации и да се вземат конкретни мерки за подобряване на работата. Въпросите и предложенията на комунистите и останалите членове на трудовите колективи, поставяни на събрания и в дните за политически срещи, се картотекират и адресират за решаване до различни стопански, административни и обществени органи на селищната система. Това също укрепва връзката на общинския комитет на БКП с първичните партийни организации и трудовите колективи, доверието на трудещите се към партията.

Изучаването и внедряването на положителния опит в партийната работа е важен момент в ръководството на първичните организации. Безспорно необходима е творческа обстановка, за да се създават, вярно да се оценяват и да се усвояват новите почини и инициативи. На всеки две години бюрото на общинския партиен комитет утвърждава програма за изучаване и внедряване на натрупания наш и чужд опит по най-важните, най-актуалните проблеми в осъществяването на политическо ръководство на трудовите колективи, кварталите и селата. И за миналата година равносметката ни е положителна. Всички квартални партийни организации прилагат опита на квартал „Капитан Петко Войвода" за временни партийни групи на работещите комунисти. В организациите от материалното производство успешно се използва опитът на завод „Мир" за приемане на нови членове на БКП на открити партийни събрания. В стопанската дейност се създава положителен опит по бригадната организация на труда, по ръководството и усвояването на изделия с високо качество и др.

В продължение вече на две години в няколко първични партийни организации **се извежда опит за утвърждаването на идеологическата работа като форма за обществен контрол и за социално санкциониране поведението на колектива и личността в труда.** На основата на постигнатите резултати увеличихме неколкократно първоначалния брой на тези организации. Сега извеждаме опит по работата с низовите ръководни кадри и въвеждането на конкурсно-изборното начало при издигането им, по подбора, подготовката и разпределението на резервните кадри; по партийното ръководство на научно-техническия прогрес в първичните организации; по партийното ръководство на бригадите от нов тип в селското стопанство на основата на стопанската сметка и самоиздръжката и др.

●

Това са само някои моменти от работата на общинския комитет на БКП с първичните организации. Тази работа е по-богата и разнообразна, тя обхваща всички страни от тяхната дейност. Стремим се все повече да я усъвършенствуваме, да засилваме нейната ефективност, като отчитаме и проблемите, които я съпътствуват.

Основната ни грижа и за в бъдеще ще бъде с нашата организаторска работа по-отблизо и конкретно да помагаме на първичните организации за повишаване на тяхната роля и отговорност, за да бъдат те действително ръководно политическо ядро на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние, дееспособна, водеща сила в борбата за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

СТРУКТУРАТА И ДЕЕСПОСОБНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА

НИКОЛАЙ НИКОЛОВ
завеждащ отдел „Организационен"
на окръжния комитет на БКП — Шумен

Окръжният комитет на БКП винаги е отделял голямо внимание и грижи към работата и ръководството на първичните партийни организации. След Националното съвещание във Велико Търново въпросите за издигане на ролята и боеспособността им, за всестранно усъвършенствуване на тяхната дейност, структура и за подобряване на ръководството им придобиха първостепенно значение в работата на партийните комитети и организации от окръга. Тези проблеми получиха по-нататъшна конкретизация и разработка в материалите на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, в следконгресното творчество на др. Тодор Живков, в решенията и указанията на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП. Окръжният комитет на БКП и цялата окръжна партийна организация се заеха с чувство за отговорност да изпълняват поставените по-високи цели и изисквания.

За решаването на задачите, произтичащи от стратегическия курс за висока ефективност и високо качество, в окръга се извърши значителна работа за усъвършенствуване на партийното ръководство и за повишаване умението на партийните комитети и организации да овладяват качествено новите процеси в социално-икономическото и обществено-политическото развитие и на тази основа да се обогатяват непрекъснато подходът, стилът и методите на тяхната политическа, организаторска и възпитателна дейност. Разработената конкретна програма за издигане на ръководната роля на първичните партийни организации беше постоянно допълвана и обогатявана с решенията на пленумите и бюрото на окръжния комитет.

Окръжният, общинските, комбинатските и заводските партийни комитети отчитат, че **повишаването на ролята и боеспособността на първичните партийни организации зависи в голяма степен от структурата.** Затова нашият стремеж е тя да отразява и обслужва, както ни учи Ленин, класовия и народностния характер на партията, напълно да съответствува на принципа на демократическия централизъм и на териториално-производствения признак, да е съобразена с измененията в социалната структура на обществото. Защото подходящо изградената структура има важно значение за живота и дейността на всяка първична партийна организация, защото повишава възможността ѝ да осъществява своите функции на политическо ядро и първообраз на трудовия колектив, да разгръща по-богата по съдържание и разнообразна по форми дейност. В това виждаме едно от най-важните условия за по-нататъшното повишаване на ролята и дееспособността на първичните партийни организации, за увеличаването на техния принос за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Постоянно развиващите се процеси на концентрация и специализация на общественото производство налагат партийните комитети внимателно да следят доколко структурата на първичните партийни организации в отраслите на народното стопанство отговаря на потребностите за по-нататъшното интензивно развитие на икономиката, науката и културата, успешното решаване на задачите на комунистическото възпитание на хората. Привеждането ѝ в съответствие с новите условия на производството и управлението позволява на първичните организации целенасочено да водят партийната работа във всяко подразделение, във всеки трудов колектив. Остарелите организационни форми, както сме имали възможност не един път да се убедим, могат да се явят в известен смисъл спирачка в идеологическото и политическото обезпечаване на стопанските задачи. Именно затова партийните комитети в окръга се стремят своевременно да вземат мерки за привеждането на формите на организацията в съответствие с новите изисквания.

●

Усъвършенстването на структурата на първичните партийни организации по същество е непрекъснат процес. За периода след Дванадесетия конгрес на БКП окръжната партийна организация нарасна с 1807 членове, в същото време са изградени 47 първични партийни организации и 78 партийни групи. Измененията в структурата са извършвани не само защото съставът количествено нараства, но и защото съществено се изменя разпределението на партийните сили в различните отрасли на материалното производство. Увеличи се броят на комунистите преди всичко във

Digitized by Google

водещите за нашия окръг отрасли на промишлеността. Беше извършено окрупняване на първичните организации в резултат на концентрацията и специализацията на промишленото и селскостопанското производство.

На свой ред научно-техническият прогрес ражда все нови и нови отрасли в промишлеността. Бързо се разширява номенклатурата на изделията, усложняват се производствените връзки, повишава се значението на кооперирането. При тези условия усъвършенстването на организационната структура и методите на управление стават важен момент в партийното ръководство на икономиката.

Когато се затваря целият производствен цикъл в комбинатите, както сочи др. Тодор Живков, е необходимо и първичните партийни организации да преустроят и внесат съществени изменения в своята работа. Преди всичко структурата им да се приведе в съответствие с настъпилите структурни изменения в управлението на икономиката. „Върху тази основа **възниква потребността от окрупняване на първичните партийни организации и изграждане на единни и мощни заводски и комбинатски партийни организации. Що се отнася до цеховете, участъците и бригадите... в тях следва да се изграждат организации и групи, които да бъдат в състава на първичните партийни организации.**"[1]

Сега в окръжната партийна организация има повече от 660 първични партийни организации, които се разпределят: в промишлеността — 145, в строителството — 26, в селското стопанство — 188, в търговията и услугите — 31. Това означава, че значително са пораснали техните възможности активно да влияят върху всички страни от живота на трудовите колективи.

Внедряването на бригадната организация на труда, изграждането и развитието на бригадите от нов тип наложиха центърът на партийната работа да се пренесе в тях и да се усъвършенстват формите на партийното им ръководство. В преобладаващата част от бригадите в промишлеността, строителството и селското стопанство са създадени предимно първични партийни организации с партийни групи. В селското стопанство са изградени 87 бригади от нов тип, в които има първични партийни организации с 440 партийни групи. Тенденцията в промишлеността и в селското стопанство е в основните бригади да има първични партийни организации. В почти всички останали бригади са създадени партийни групи.

В това отношение, разбира се, един по-задълбочен анализ на сегашната структура, съпоставена с възможностите, които предоставят Уставът на БКП и Решението на Секретариата на Централния комитет на партията от май 1978 година, и обективните условия в окръга, вероятно ще разкрие неизползвани резерви за нейното усъвършенстване. Има какво още да се направи например за пълноценното използване на партийните организации в състава на първичната. По-голямо доверие заслужават и съветите на партийните секретари. Тези въпроси стоят на вниманието на партийните комитети и, без да се форсират нещата, намират подходящо решение.

Усъвършенстването на структурата е съпроводено с целесъобразни размествания на комунисти с цел да се осигури дееспособно и компетентно партийно ядро. Такива размествания в рамките на една заводска и по-рядко общоселска организация се правят и когато трябва да се укрепят основни или трудни участъци. Стараем се да подсилваме и кварталните партийни организации, като периодично изпращаме с поръчения комунисти от други организации.

В своята работа по усъвършенстване на партийната структура общинските партийни комитети в Шумен, Нови пазар и Преслав търсят форми за обединяването на комунистите по местоживеене и по-активното им участие при решаване на териториалните проблеми на селищата, за оказване помощ на местните партийни организации.

●

Структурата на първичните организации в окръга **способствува за редовен организационен живот, помага да се натрупва опит, да се създават традиции.** Непрекъснато нараства ролята им при решаването на основните въпроси от работата на колектива в областта на трудовата, социалната, политическата и възпитателната работа. Все по-често и компетентно първичните организации при комбината за товарни автомобили „Мадара", завод „Август Попов", тютюневия комбинат „Партизанка", комбината за порцелан и стъкло „Китка", завода за санитарна керамика „Г. Димитров" и др. обсъждат тези въпроси и вземат политически решения за мобилизирането на комунистите и безпартийните за тяхното практическо осъществяване. Порасна уменето на първичните организации да конкретизират партийната политика съобразно специфичните условия в колектива.

Обогати се подходът на първичните организации към проблемите, свързани с разработването на социално-икономическите планове на трудовите колективи и организацията за тяхното ритмично изпълнение. Сега те с по-голямо умение развиват и насочват активността и творчеството на трудещите се за по-пълно разкриване и мобилизиране на вътрешните резерви. Повишиха се активността и инициативността им. В борбата за икономии на суровини, материали, горива и енергия под ръковод-

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, Партиздат, С., 1980, т. 27, с. 294.

Digitized by Google

ството на първичните партийни организации колективите на десет предприятия: Автокомбината, ЗИЕНО, „Партизанка", завода „Победа", Горскостопанския комбинат, „Пътни строежи", завода за строителни изделия „Хан Омуртаг", окръжния кооперативен съюз, управлението „Строителна механизация" и химическия завод „Панайот Волов", излязоха с призив към трудещите се от окръга във всички производствени звена през 1985 г. най-малко два дни да се работи с икономисани суровини, материали, горива и енергия.

Проблемите за качеството на продукцията намират широко място в дневния ред на първичните организации. Разгръща се конкретна и действена работа за високо качество и дисциплина навсякъде и във всичко. Творческа и последователна дейност в това отношение разгръща партийната организация в стопанския комбинат за обработка на алуминий „Стамен Стаменов", където не само в организациите, а и в партийните групи се анализира дейността по качеството и се поставят конкретни поръчения.

Повишават се изискванията към специалистите, първенците и рационализаторите. Партийните комитети и организации упражняват контрол за изпълнението на плановете по научно-техническия прогрес и личните творчески планове. Партийните организации в „Мадара", комбината за ремонт на колесни трактори — Шумен, държавния керамичен завод „Звезда" — Каспичан, комбината за порцелан и стъкло „Китка" — Нови пазар и други разработват и прилагат ефективни форми за реализиране на конгресната постановка — внедряването на достиженията на научно-техническия прогрес да стане лично поръчение на всеки комунист и колективно поръчение на първичната партийна организация.

Партийната организация при животновъдната бригада в село Тодор Икономово със секретар Пенко Колев и ръководител на бригадата Тенчо Колев например повиши критериите за оценка и самооценка на извършената работа от всеки комунист и безпартиен, в резултат на което колективът е поел обещание да изпълни своя петилетен план до края на август 1985 година. Добре осмисли своята работа и организира комунистите партийната група при кравефермата в село Единаковци с ръководител Милан Илиев. Резултатът е по 5 тона среден млеконадой от фуражна крава.

В първичната организация в село Дибич е създадена атмосфера на инициативност и творчество, на организираност и дисциплина. Тя извършва значителна конкретна работа с комунистите и механизаторите за тяхната квалификация и обучение, за издигане на критериите им и за поставяне на по-високи цели в борбата за повече зърно. Под ръководството на комунистите в смесената зърнено-фуражна бригада с ръководител Ради Петков са разкрити допълнителни резерви при разработването на насрочения план. В продължение на две години средните добиви от поливните площи са над 1000 кг от дка. Бригадата е отличена с орден „Червено знаме на труда" и е член на клуба на орденоносците.

Първичните партийни организации се утвърждават като дейни **политически щабове в борбата за интензификация на производството.** Подобрява се ръководната им дейност за по-умело направляване и координиране дейността на стопанските и обществените органи и организации при решаване на социалните задачи на трудовите колективи.

Постановката на Дванадесетия конгрес за превръщането на трудовия колектив в стопанин на социалистическата собственост налага постоянно да се изменят съдържанието, формите, насоките и методите на работа на първичните организации. Една значителна част от трудовите колективи в окръга действително се чувствува като стопанин на социалистическата собственост. Подобрява се работата с низовите стопански ръководители. На добра основа поставиха работата си в това направление партийните организации в „Мадара", редица организации от Преславската, Новопазарската и други общини.

Правилно изградената структура на първичните партийни организации води до повишаване на тяхната дееспособност и по пътя на развитието и обогатяването на вътрешнопартийния им живот. Съдържанието, формите и методите на работа попълно съответствуват на изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП, на потребностите и проблемите на трудовите колективи. Въпросите на вътрешнопартийния живот заемат основно място в дневния ред на събранията. Повиши се умението на първичните организации да вземат правилни политически решения. Засилват се критичността и конструктивността на изказванията. Утвърждава се практиката отделни главни въпроси от развитието на колективите да се поставят на обсъждане на открити партийни събрания. Повишава се зрелостта на вътрешнопартийните отношения. Те се характеризират с целенасоченост и организираност, с принципност, другарска помощ и взаимопомощ, взискателност.

По-конкретни мерки се вземат и за издигане на нравствения облик и авангардната роля на всеки комунист. Анализират се критично стилът и методите на работа на партийните бюра и секретарите на партийните организации. Създават се по-добри условия за разгръщане на критиката и самокритиката. Всичко това води до укрепване на самочувствието на организациите, до повишаване на техните критерии за оценка.

Успешно се изпълнява поръката партийната организация ден след ден да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отноше-

Digitized by Google

ния. Нараства активността на партийните членове при решаването на проблемите на трудовите колективи.

В крайна сметка настъпилите изменения в работата и ръководството на първичните партийни организации, усъвършенстването на тяхната структура, обогатяването на политическата, организаторската и възпитателната им дейност положително се отразиха върху резултатите от труда на колективите от окръга в годините на осмата петилетка. На 2 декември 1984 г. бе изпълнен планът за четирите години на петилетката по основните качествени показатели, а 12 дни предсрочно и планът за годината. Съвкупната печалба нарасна с 34,28 на сто спрямо 1980 г., чистата продукция — с 24,6 на сто, обществената производителност на труда — с 23,15 на сто. Това са най-високите и стабилни темпове, постигнати от окръга.

●

Окръжният комитет на БКП насочва усилията на партийните комитети за създаването на единни високи критерии към състоянието и равнището на работа във всички първични партийни организации — умението и способността им да бъдат реална водеща сила, авторитетни и влиятелни ръководители на трудовите колективи в борбата за осъществяване на курса за интензификация, за развитие на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, за мобилизиране на комунистите и трудещите се за претворяване в дела икономическата, социалната и културната политика на партията.

НОВИ МОМЕНТИ В СТИЛА НА ПАРТИЙНИТЕ БЮРА

ПЕТЪР ПРОДАНСКИ
завеждащ отдел „Организационен" на РК на БКП в район „В. Левски" — Пловдив

Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации даде отражение върху тяхната дейност, върху цялостния им живот. Районният комитет на партията в район „Васил Левски" — Пловдив задълбочено и обективно огледа състоянието на всяка първична организация, нейната способност да бъде водеща сила в колектива; очерта се позицията, до която тя е достигнала в своето развитие, и на тази основа се набелязаха и се осъществяват действени мерки за отстраняване на слабостите, за достигане критериите на XII конгрес.

Забележими промени настъпиха в **усъвършенстването на стила и методите на работа на партийните бюра.** Тяхната дейност все повече се отличава с деловитост и конкретност, с творчески и трезв подход към сложните задачи на обществено-политическия живот. Повишава се взискателността към кадрите, към всички комунисти. По-задълбочено се вниква във въпросите на икономиката, като цялата партийно-организационна и политическа работа се подчинява на решаването на конкретните стопански задачи. Все повече внимание отделят бюрата за всестранното изучаване на едни или други проблеми, за изследване на вътрешните причини за явленията и процесите, които възникват в трудовите колективи.

В планирането на партийната дейност например бюрата по-компетентно преценяват какви политически и производствени задачи предстоят за изпълнение, с какви сили от комунисти и безпартийни активисти разполагат първичните организации, какви предложения са постъпили. В разработването на перспективните и текущите планове, на решенията те привличат повече комунисти, в някои случаи формират работни групи, като използват организаторския опит, знанията и възможностите на значителна част от членовете на организациите. Това помага по-вярно да се определи посоката, по-пълно и резултатно да се прилагат различни форми и средства, по-целеустремено да се обединяват усилията на всички комунисти, на обществените организации, на стопанските кадри.

На базата на анализа на производството бюрото на първичната организация в стопанското предприятие „Млекопреработване" конкретизира в своята политическа и организаторска работа главната цел, произтичаща от XII конгрес на БКП — за по-нагатъшна интензификация на икономиката на предприятието и подобряване на социалните условия на трудовия ко-

Digitized by Google

лектив. Членовете на бюрото прецениха, че главната предпоставка за това е всички кадри, ръководни и изпълнителски, да осмислят в своята пряка работа решенията на конгреса, на Националната партийна конференция, новите идеи в теоретичните разработки и практическите подходи на др. Тодор Живков за ускореното внедряване на научно-техническите постижения, развитието на материално-техническата база, повишаването на качеството на продукцията и на труда, прилагането на икономическия подход.

Като използваше формите и средствата на партийната работа: събранията, системата на партийната просвета, единните политически дни, партийните поръчения, като активизира партийните групи и агитаторските колективи, бюрото успя да вдигне на крак целия колектив на борба за изпълнение и преизпълнение на поставените цели.

Главният резултат от широката организаторска и политическа работа се изразява в това, че 60 дни предсрочно предприятието изпълни плана си за четирите години на осмата петилетка и надхвърли високите показатели, като постигна 104,17 на сто изпълнение на предвиденото за общата промишлена продукция, 120,78 на сто — за съвкупната печалба, 111,91 на сто — за обществената производителност на труда.

Къде е причината за това? Причините, разбира се, са много, но никак не е без значение обстоятелството, че **бюрото успя да постави на вниманието на първичната организация главното звено от веригата, проблема, който се оказа ключ към решаването на всички останали проблеми** — обновлението на производството на качествено нова основа по пътя на механизацията и автоматизацията, внедряването на челния опит и най-вече на новите авангардни технологии. Там бяха съсредоточени силите на комунистите, това беше сърцевината на упражнявания от първичната партийна организация действен и постоянен контрол над дейността на стопанското ръководство, това бе смисълът на системните проверки на място за изпълнението на задачите.

В перспективната програма на предприятието залегнаха най-новите постижения на научно-техническия прогрес в областта на млечната промишленост. През миналата година бяха внедрени в производството 3 дозировъчни машини „Пре-пак" за прясно мляко и една линия „Пеп-пак" за дребна разфасовка на сладолед, с което коренно се промени характерът на труда в тези цехове...

Във всекидневната си работа партийните бюра все по-пълно отчитат важната роля на партийните групи, чиято активност е основа за цялостната успешна дейност на първичната организация. Стана привично секретари и членове на бюрата да присъстват на събрания на групите, на място да им помагат правилно да разпределят силите на комунистите, конкретно да работят за повишаване качеството на продукцията, за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, за внедряване на положителния опит. Често на заседания на бюрата присъствуват отговорниците на партийните групи. Това за тях е една полезна школа за организационна култура и организационен опит; дава им се възможност непосредствено да се информират за задачите на първичната организация; поставя се на по-широка основа разбирането и на самото партийно бюро.

Един от най-важните ленински принципи на ръководство гласи: „Основа на организацията на работата е убеждението, възпитанието на хората". **Главното във всекидневната дейност на партийните бюра е работата с хората — грижата за повишаването на активността и дисциплината на комунистите, за сплотяването на колектива, за идейно-политическото възпитание на неговите членове. Това не е случайно.** Неведнъж практиката е доказвала, че успехът ще бъде траен, ако хората са убедени в правотата и необходимостта на това, което вършат, ако имат пред себе си добрия пример.

Колективът на завод „Родина" започна миналата производствена година с неизяснени задачи. В процеса на изпълнението на плана настъпиха и нови усложнения, свързани с неритмична доставка на хартия, затруднения в реализацията на някои производства, утежнени амортизации от бездействуваща техника и др. Партийното бюро правилно оцени създалата се обстановка и насочи своята организаторска и политическа дейност (като даваше на комунистите и на колектива точна информация и аргументирани прогнози, използваше групови и индивидуални беседи и др.) преди всичко към убеждаване на работниците и специалистите, че държавният план е в техни ръце, че само с упорит труд, стегната организация и повишена дисциплина ще бъде изпълнена поставената задача.

Трудностите бяха преодолени, планът — преизпълнен. Поставено е добро начало за преизпълнението и на плана за цялата петилетка. Под ръководството на бюрото първичната организация проучва всички фактори, от които зависи запазването на постигнатите резултати. Колективът се включи в инициативата на окръжния комитет на БКП „Осмата петилетка — предсрочно!", като обеща да изпълни петилетния план комплексно по всички показатели до 20 октомври тази година.

Дванадесетият конгрес на партията постави пред първичните организации, пред техните бюра задачата да работят целенасочено за **разширяване на вътрешнопартийната демокрация не само при вземането и решаването, но и при изпълнението на решенията,** за превръщането ѝ в образец на социалистическата демокрация. По-активното включване на всеки комунист в политическата и организаторската дейност в колектива е свързано с грижата за навременна, точна и богата информация, познаване на формирания вече положителен опит. То е резултат и на уменето на партийните бюра да поставят

Digitized by Google

най-актуалните проблеми, да предлагат интересни идеи, които да увличат, да мобилизират комунистите и останалите членове на колектива. Развитието на вътрешнопартийната демокрация е следствие и на способността на бюрата правилно да разпределят силите на комунистите и кадрите, да използват тяхната творческа енергия, да проявяват разумна и строга взискателност, като отчитат и стимулират техните възможности на организатори, на творци, техните знания и опит.

Под ръководството на партийното бюро първичната организация в базата за развитие и внедряване на Завода за асинхронни двигатели извърши значителна партийно-политическа и организаторска работа за изпълнението на задачите от програмата по качеството. На открито партийно събрание колективът прие всички мероприятия от тази програма като насрещен план за годината. За всяко от тях бяха разработени линейни графици от ръководството на базата, които пряко се контролираха от партийното бюро, а всяка седмица изпълнението им се отчиташе пред колектива. В резултат на това бяха решени редица проблеми по внедряването на нови авангардни технологии.

Особено допринесоха за това **постоянният контрол и повишената взискателност към кадрите**. Многократно проблемите се обсъждаха на заседания на бюрото и на събрания. В един момент по предложение на бюрото първичната организация прие ниски оценки на номенклатурните кадри, а стопанското ръководство наложи административни наказания. В случая това подействува стимулиращо на ръководните и на изпълнителските кадри и въпреки затрудненията задачите са решени.

Партийното бюро все по-ефективно използва **ролята на партийните поръчения и индивидуалната политическа работа** за усъвършенствуване организацията на изпълнението на партийните решения. Особено значима за повишаване на политическата и трудовата активност на комунистите е ролята на окръжната инициатива „Отчет пред революцията". В чест на 40-годишнината на социалистическата революция членовете на първичната партийна организация в базата поеха в своите лични страници 51 конкретни обещания, които бяха изпълнени успешно.

Заинтересованото, дейно участие на комунистите и на всички членове на трудовите колективи в поставянето и решаването на възникващите проблеми може да се обясни и с повишеното внимание към техните жизнени въпроси, което все повече характеризира стила на работа на партийните бюра. Съществени изменения настъпиха в изучаването на общественото мнение. Видим е стремежът да се дава своевременен отговор на предложенията и критичните бележки, отправени от комунистите и останалите трудещи се. В резултат на това и на засилената взискателност на партийните бюра и на първичните организации към стопанските ръководства за решаването на социално-битовите проблеми успешно се изпълняват плановете за социално-икономическото развитие на трудовите колективи. В това отношение положителни промени настъпиха в заводите „Родина", „А. Юруков" и „Дружба", в текстилния комбинат „Марица" и др. Показаните на дело грижи за трудовите колективи издигат авторитета на първичните партийни организации и ги утвърждават като политически гаранти в решаването на въпросите, непосредствено засягащи интересите на трудовите хора.

Публикацията в списанието не е опит да се направи цялостна преценка на дейността на партийните бюра в пловдивския район „Васил Левски". Има и трудности, проблеми, слабости, които още не са преодолени. Спираме се обаче сега на някои нови моменти, които все повече започват да характеризират тази дейност. Тяхното по-нататъшно утвърждаване в практиката означава партийните бюра да действуват с критериите на утрешния ден, да реагират по-бързо на новите явления и тенденции, да прилагат съвременни форми и методи на ръководство и да водят решителна борба срещу формализма и шаблона.

Digitized by Google

АВТОРИТЕТЪТ НА СЕКРЕТАРЯ

Иван КАМБАЛОВ — секретар на първичната партийна организация при Окръжно пътно управление в София:

— Вие сте дългогодишен партиен секретар. Как преценявате сегашното състояние на вашата първична организация, съпоставено с равнището, на което се е намирала по време на съвещанието във Велико Търново (1975 г.)? Достатъчно дееспособна ли е, за да изпълнява успешно ролята си на ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив?

— В първичната партийна организация при Окръжно пътно управление — София членувам близо 20 години. В нея съм приет в редовете на нашата партия. Около 15 години съм член на партийното бюро, а половината от тях — секретар.

В партийната организация има здрав социалнопсихически климат, качественият състав е добър, води се редовен организационен живот, осъществяват се много инициативи. Всичко това ми дава основание да кажа, че партийната организация значително повиши своята роля в трудовия колектив в сравнение с равнището, на което се намираше преди и по време на Великотърновското съвещание. В характеристиката по време на прегледа за издигане на ролята и боеспособността на първичната партийна организация беше записана положителна оценка на дейността ѝ. Високите производствени резултати на трудовия колектив също говорят, че с нашите партийно-политически форми на работа сме успели да създадем сплотен трудов колектив и чувство за отговорност у всеки. Авторитетът на организацията ни сред колектива е висок, тя действително е негово ръководно политическо ядро.

— Успявате ли да откривате навреме актуалните задачи, възникващи във всекидневието на първичната организация и трудовия колектив, да конкретизирате решенията на ръководните партийни органи, отнасящи се до вас, и да организирате тяхното изпълнение?

— Да се каже, че нашата партийна организация е постигнала изключителни завоевания, че в пълна степен успява да обхване задачите, ще бъде невярно. Но обстоятелството, че преобладаващата част от комунистите са с дълъг партиен стаж, някои от тях, както и аз, работят над 20—25 години все в един и същи колектив, е достатъчно основание за извода, че те добре познават състоянието на проблемите в управлението, а оттам и възможността да ги решават. В много случаи обаче някои от кадрите страдат от традиционализма и рутината, трудно се ориентират в постоянно налагащите се нови и нови постановки, изисквания, критерии. Ето според мен къде е мястото на първичната организация — със своята политическа, организаторска и възпитателна работа да преодолява застоя, да раздвижва умовете, да активизира действията на кадрите. Защото главно на тях може да се разчита, а не на онези, на които почти няма неизписана страница в трудовата книжка. Казвам това, защото съм убеден, че дългогодишният трудов стаж на едно място дава възможност за цялостно запознаване с проблемите, на основата на което може да се направят задълбочени анализи и да се изработят правилни решения.

Нашият стремеж е да обхващаме новите, актуалните задачи. В каква степен сме постигнали това, трудно ми е да кажа, тъй като съм техническо лице и съм свикнал да боравя с цифри, проценти и т. н. Но със сигурност мога да твърдя, че количеството на необхванатите от нас актуални задачи на колектива имат незначителни стойности. Що се отнася до онези, които възникват от решенията на ръководните партийни органи, към изпълнението им пристъпваме отговорно. Приемаме ги като партийна линия, която пречупваме съобразно спецификата на нашата дейност.

— Мнението ви за регламентирането!

— Мисля, че в книжовния език думата „регламентация“ е еднозначна. Но в партийно-организационния живот следва да я тълкуваме по-богато.

Първо. Смятам, че за първичната партийна организация основното трябва да бъде нейният самодеен характер — тя има да решава много проблеми в колектива на основата на партийните постановки. На практика обаче се получава така, че по даден генерален проблем Централният комитет на партията им поставя задачи за

Digitized by Google

изпълнение. Окръжният комитет разработва мероприятия по него и ги адресира към тях. Общинските, районните и другите партийни комитети по същия проблем по своему задължават първичната организация. Тя самата съставя обемисти мероприятия, за да се види, че задълбочено е работила. Накрая комунистите с трогателно единодушие приемат тези дълги мероприятия. Но ако възникне, както често се случва, поредица от проблеми? И тъй като комунистите са активни участници в работата и на обществените организации и движения, получава се пренатоварване от събрания, съвещания, заседания и др. Ето защо мисля, че партийната организация трябва да работи съобразно спецификата на дейността на ръководения от нея колектив, а не да ѝ се регламентира какво, как и кога да го направи.

Второ. Съществува регламент за провеждане на някои мероприятия. Гласува се например продължителността на изказванията. Не е тайна, че има хора, които по всички въпроси могат и взимат отношение, и то с много думи, но без да кажат нещо съществено. За тях трябва да има регламент, и то възможно най-кратък по време. Но има и други, на които изказванията и мненията са дълбоко съдържателни, на тях трябва да се дава възможност да кажат всичко необходимо.

— При решаването на многото проблеми, които стоят пред първичната организация и трудовия колектив, понякога не се ли захващате с несвойствени задачи? Винаги ли сте убеден, че използвате само присъщи за партийната работа форми, средства и методи? Не си ли дублирате дейността със стопанското ръководство?

— Правилно казвате: „решаването на многото проблеми"! Когато се работи задълбочено по тях, времето не стига. Затова трябва да се разпределят между всички, за да намалее броят на изпуснатите. Разбира се, ежедневието предлага изненади, които не позволяват „сядане пред масата", а изискват да се решават принципно, в движение.

Захващане с несвойствени задачи! Избягвам ги, ако те са маловажни, но ако имат значение за колектива, а по една или друга причина няма кой да ги реши, захващам се. Знам, че от теоретична гледна точка може да не е докрай оправдано, но мисля, че правилно постъпвам.

Що се отнася до това, дали винаги съм убеден, че използвам само присъщи на партийната работа форми, средства и методи, отговарям утвърдително. Така поне съм се стремял да постъпвам. Това обаче е моя самооценка. Друг е въпросът дали някои не мислят, че противоположното е вярно.

Като заместник-директор на управлението непосредствено участвувам в стопанското ръководство. При изпълнението на преките ми служебни задължения едновременно съм стопански ръководител и политически деец. Стремя се да не смесвам партийната с административната работа дотолкова, доколкото тя може механично да бъде отделена. Смятам, че производствената дейност е и политическа, но винаги се стремя за партийната организация да извличаме политическите проблеми, да не дублираме формите, средствата, с които се решават от администрацията. Именно затова в определени моменти към мене се обръщат като към заместник-директор, а в други — като към партиен секретар.

— Как оценявате взаимоотношенията си със стопанското ръководство, личностни и обществени?

— Вече засегнах този въпрос. Ще добавя, че връзките ми със стопанското ръководство са непрекъснати поради служебното ми положение. Благодарение на добрите взаимоотношения между партийното и стопанското ръководство усилията на нашия колектив са правилно насочени към решаването на производствените задачи. Повишаваме обществено-политическата му активност, засилваме колективизма и другарските взаимоотношения. Всичко това допринася за големите успехи на колектива.

— Имате ли подходящи условия за партийна работа?

— Да, работното ми място е самостоятелно и е удобно за партийна дейност — за заседания на партийното бюро, за лични беседи, за съхраняване на документацията и т. н. Разполагаме и с помещение за партийни събрания.

Самостоятелното работно място за партийния секретар е необходимо. Случвало ми се е продължително време по определени служебни съображения да работя в помещения с няколко служители. Ако за служебната дейност това може и да не е от голямо значение, за партийната е свързано с редица неудобства.

— Запознати ли сте с решението на Секретариата на ЦК на БКП „За по-нататъшно издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация"?

— Запознат съм. То не може да не бъде адмирирано от всеки партиен секретар, защото е концентриран израз на признанието на партията към неговата наистина голяма роля. Присъствувал съм обаче на много съвещания и събрания, на които партийни секретари поставят въпроса за изработване на статут на партийния секретар. Дали това е и необходимо, като се има предвид многостранната обхватност на проблема от решението на Секретариата на ЦК на БКП? Щом и след толкова години от излизането му не един и двама секретари говорят за статут, вероятно заслужава да се помисли по-сериозно.

Digitized by Google

— Кои от мерките, предвидени в решението, се изпълняват? Настъпили ли са положителни промени във вашето положение в първичната организация и трудовия колектив в резултат на неговото изпълнение?

— Трудно ми е да отговоря точно. Работата на партийния секретар е изключително отговорна. Не са редки случаите, когато за някои неблагополучия в стопанската дейност главният укор е отправен към него. Когато нещата вървят добре, като че ли е нормално да не се споменава името му. Тук не става дума за незаслужени похвали, а за морални стимули, за каквито се говори и в решението. Мисля, че все още има какво конкретно да се направи от по-горните партийни органи за укрепване позициите и авторитета на партийния секретар. Връзката между секретарите на партийните комитети и на първичните организации засега е твърде „служебна". Едва ли само на съвещания, пленуми, инструктажи и т. н. всичко може да се сподели — добро и лошо! Всеки партиен секретар има и лични проблеми, понякога се нуждае от подкрепата на някого, от другарски съвет...

— В пряката ви работа кое най-трудно се преодолява, кое и след 10-те години от Великотърновското съвещание продължава да стои като нерешен проблем? Кои от трудностите, посочени на съвещанието, се оказаха най-жилави, непреодолими и продължават и до ден-днешен да ви смущават?

— Най-трудно се преодоляват проблемите, с които не се захващаме кръстовски да ги решаваме. Не си спомням период, минал без трудности. Но ми се струва, че като понятие добиха голяма гражданственост. Множина търсят причините за несполуките в работата си главно в обективните трудности. Те очевидно съществуват, но аз смятам, че най-непреодолими са трудностите от субективен характер. Да вземем например въпроса за качеството. С едни и същи средства и предмети на труда едни колективи или индивидуални изпълнители постигат значими качествени резултати, а други — незадоволителни или брак.

Още един пример. Февруарският пленум на ЦК на БКП постави въпроса за научно-техническия прогрес с огромна острота, излезе с цялостна програма за неговото решаване. Ясно е, че този въпрос трябва да стане дело на всеки. Но за съжаление трябва да кажем, че в лични и групови беседи между специалисти и работници рядко се разсъждава и дискутира този въпрос. Разговорите обикновено се водят около недостига на електроенергия или други подобни затруднения. Та ето го нерешения проблем — ролята на субективния фактор, издигането на неговата отговорност, формирането на неговата оценъчна позиция...

Разбира се, винаги е имало жилави въпроси, но аз не ги смятам за непреодолими. Ако вземем например проблема за системното, целенасоченото и компетентното осъществяване на правото на контрол на първичната организация над дейността на администрацията, мога да кажа, че нашата работа в това направление не е задоволителна. Но това не значи, че той е непреодолим или нерешен. По него партийната организация не е работила достатъчно.

По-жилав е проблемът с дисциплината. По този въпрос в национален мащаб се говори от десетина години, но не е решен и продължава да стои на вниманието ни. Не бих казал, че в нашата организация нещата са тревожни, но нямаме никакво основание и за успокоение.

— Партийните комитети се грижат за обучението и квалификацията на секретарите на първичните организации. Масово се наложиха дните на партийния секретар. Някои оценяват отделните дни като „пропилени". Вашето мнение за тяхната организация, за съдържанието им, за ползата от тях? Препоръките ви за подобряването им!

— Партийният комитет за окръжни ведомства и организации полага големи грижи за нашето обучение и за повишаване на квалификацията ни. Намирам за много полезни дните на партийния секретар. На тях имаме възможност да се запознаваме с теоретични проблеми и в индивидуални разговори да обогатяваме опита си. Аз не възприемам дните като „пропилени". Има „пропилени" часове, в които се изнасят лекции от най-общ характер, говорят се неща, чувани многократно...

Не мога да изкажа недоволство от организацията им, но като препоръка бих казал, че наред с проблемите, по които комитетът смята за целесъобразно да запознава секретарите, ще бъде полезно чрез допитване да обогати тематиката на дните на партийния секретар.

— В какви форми на обучение ви включват? Кои от тях намирате за най-подходящи?

— В почти всички форми — семинари, съвещания за обмяна на опит, лекции, теоретични конференции, консултации... Получава се голямо натоварване. Вярно, партийният комитет за окръжни ведомства и организации в последните години значително намали техния обем и времетраенето им за сметка на качеството на занятията, което е много добре. Най-подходящи са съдържателните — без много приказки, а точно, ясно и конкретно да се казват нещата.

Digitized by Google

УСЛОВИЯ ЗА ТВОРЧЕСТВО

Васил АТАНАСОВ — инструктор в общинския комитет на БКП в Червен бряг.

— Основна фигура в апарата на общинския комитет на БКП е инструкторът. Той осъществява връзката на комитета с първичните партийни организации. Вашата роля в този процес?

— Наред с методическите и организаторските функции, които изпълнявам, преди всичко осъществявам непосредствена връзка с първичните организации. Затова основната част от дейността ми е насочена към главния въпрос — постоянно издигане авторитета, ръководната роля и дееспособността на организациите на равнището на съвременните изисквания. Много са факторите, от които зависи авторитетът им, но основните са: социалният и качественият състав, вътрешнопартийният живот и вътрешнопартийната демокрация, стилът и методите на работа на партийните бюра; акуратността, отговорността, организираността и личният авторитет на партийните секретари. Те именно са постоянно обект на вниманието ми. Трябва обаче да подчертая, че не всичко в организациите е свършено, работата с тях е непрекъсваем процес; налага се да се търсят ефективни средства за въздействие.

— Инструкторът довежда до първичните партийни организации целите и задачите, поставени в решенията на партийния комитет и неговото бюро и на висшестоящите органи. Вашият опит в това отношение?

— В първичните организации се претворяват в дела и добиват конкретен и завършен вид партийните решения. Не винаги обаче всяка организация може сама да конкретизира своята дейност на основата на решенията на ръководните партийни органи. В това отношение съществена роля играе инструкторът. От една страна, при необходимост помага да се конкретизират решенията на висшестоящите партийни органи съобразно условията на общинската партийна организация; от друга страна, теоретически добре подготвен, разяснява и оказва конкретна методическа и практическа помощ на партийното бюро при разработката на мероприятията или при организацията на изпълнението им. Така постъпих след Националната партийна конференция. Сега в първичните организации се разглеждат материалите на Февруарския и Мартенския пленум на ЦК на БКП и отново съм сред тях.

Решенията на общинския комитет на БКП се разработват твърде конкретно и ясно. Затова разясняването им се съчетава с помощ за организиране на тяхното изпълнение. Съществен момент в работата на инструктора е да осигурява превантивен контрол.

При подготовката и при изпълнението на решенията на общинския комитет, свързани с работата на партийните органи и организации, на стопанските и административните ръководства и на обществените и масовите организации с писмата, предложенията, молбите, жалбите и критичните бележки на комунистите и безпартийните, конкретно се прояви организаторската роля на инструктора. Важността на проблема ни задължи да присъствуваме на редица събрания на трудовите колективи. Трябваше да се следи всеки въпрос, поставен от колектива, как се решава. Това в значителна степен помогна на самите нас, инструкторите, създадоха се добри навици в работата ни. По-голямата част от решенията, отнасящи се до първичните организации, се изпълнява с наша непосредствена помощ.

Най-важният момент в дейността ни е предварителната разработка на проектите за решения. Ръководители на проблемните групи са инструкторите. Така бяха подготвени решенията на общинския комитет по изучаването и формирането на общественото мнение, техническия прогрес, животновъдството, индивидуалната политическа работа, по челния опит и т. н. Така подготвяме и проектите за решения на бюрото на комитета по основни проблеми.

— Има ли условия за инициатива и творчество във вашата работа? В какво се изразяват? Или задълженията ви се свеждат до куриерски функции? Вашата помощ и контрол за изпълнението на задачите, които сте пренесли в първичните партийни организации?

— Винаги има място за инициативи и творчество в партийната работа. Те се изразяват в постоянното търсене на нови форми, средства и методи за подобряване на вътрешнопартийния живот, планирането; организирането, подготовката и провеждането на заседанията на партийните бюра и събранията на първичните организации; разнообразяване на тематиката и обогатяване на съдържанието на партийните събрания; усъвършенствуване на работата с решенията, отчета на комунистите, оценките на номенклатурните кадри, тяхното обучение, а така също и на резервните кадри; подобряване на социалния и качествения състав, помощта и контрола над дейността на Комсомола, профсъюзите и Отечествения фронт и над останалите обществени организации, движения и съюзи; извеждане на положителен опит в партийната дейност и т. н.

Всичко това помага за повишаване на

Digitized by Google

ролята и дееспособността на първичните организации.

Някои от задълженията ми на инструктор в работата с организациите се свеждат и до пренасяне на определен вид информация. При поставянето на различни задачи не е рационално винаги да се викат всички партийни секретари. За по-голяма оперативност инструкторът, който най-добре е запознат със състоянието на първичните организации, за които отговаря, сам преценява в каква степен да ангажира тяхното внимание.

Не са малко и случаите, в които действително е необходимо да се събере информация за попълване на някои справки или за обобщаване на сведения, необходими при анализа на някои проблеми за съвещание или за пленум на висшестоящия партиен орган. С други думи, налагат се и куриерски функции, без които не може. Но работата на инструктора основно се изразява в конкретна помощ и контрол за изпълнение на задачите, стоящи пред първичните организации.

На първичната партийна организация при центъра за нови стоки и мода „Биляна" например беше възложено да изведе положителен опит по планирането на партийната работа. В продължение на една година заедно с партийния секретар разработвахме различни варианти — годишен, перспективен, тримесечни и шестмесечни оперативни планове. Следяхме изпълнението им, обсъждахме резултатите, съпоставяхме ги с теоретическите разработки и т. н. Накрая опитът беше обсъден от бюрото на общинския комитет на БКП и на разширено съвещание със секретарите и членовете на партийните бюра. Сега оперативната дейност на първичните организации се планира на основата на резолюциите от годишните отчетно-изборни събрания. Годишният перспективен план се оказа почти повторение на резолюцията.

— Дванадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция изискват общинските комитети на БКП да пренесат центъра на своята работа непосредствено в първичните организации. Как се изпълнява тази поръка? Вашето място и роля в този процес?

— Дванадесетият конгрес и Националната партийна конференция ни задължават реално да изменим обстановката. Това изисква много по-компетентно отношение и познаване на условията, възможностите и потребностите на колективите. Ето защо се налага и центърът на работата на общинския комитет да се пренесе в организациите и колективите. Непосредствената ни дейност в първичните организации започна да се засилва още по време на прегледа за издигане на ролята и боеспособността им в борбата за изпълнение на конгресните решения. През този период на около 350 партийни активисти бяха възложени поръчения. Изградените 117 комисии и 7 работни групи извършиха огромна партийна дейност, направлявана и ръководена чрез инструкторите. По това време се зароди и инициативата „Всеки работник и специалист — с личен принос в икономията на материали и енергийни ресурси!", по която и днес работят колективите в общината. За нейното внедряване инструкторите имат личен принос.

Първите, на които се възложиха конкретни задачи за изпълнението на приетите мерки от първичните организации още след Варненското съвещание и актуализирани след Националната партийна конференция, бяха инструкторите. Реална е нашата дейност и по създаването на необходимата организация и нагласа в колективите за работа по юбилейната програма за предсрочно изпълнение на плана за осмата петилетка, приета преди две години.

— С колко първични партийни организации работите?

— В общината има изградени 130 първични партийни организации, 52 от тях са на пряк отчет в общинския комитет, а останалите 78 — в съответните партийни комитети. Аз пряко се занимавам с 10 първични организации и един партиен комитет с още 29 организации или общо 39.

— Организациите безспорно са много. Това вероятно ви затруднява непосредствено и постоянно да контактувате с всяка от тях! Търсите ли възможности за използване на широк кръг сътрудници?

— Вярно, не са малко, което е една от причините за затрудненото понякога контакти с тях. В зависимост от задачите се определя и интензивността на връзките ми с тях. Когато се налага по-мащабна и комплексна намеса, се търси помощта на сътрудници предимно от съставите на нещатните отдели и от членовете на общинския комитет на БКП. Миналата година например при изпълнение на едно от решенията на бюрото на комитета извършихме за кратко време проверка на първичните организации. Наложи се да изградим комисии и да използваме редица наши кадри от нещатните състави на отделите.

Съобразявайки се с необходимостта от лични впечатления, стремежът ни е редовно да посещаваме първичните организации, за които отговаряме.

— Как участвувате в работата на първичните организации: в планирането, подбора на кадрите, упражняването на правото на контрол и т. н.?

— Участието ми е разнообразно и конкретно. За планирането вече стана дума, изведохме опит в една от организациите и сега има принципна яснота какви планове да се разработват. Затова вниманието се съсредоточава върху проблематиката. Имайки предвид задачите, допусканите слабости, съществуващите недостатъци, в тях предлагаме да се включват точно определени въпроси — състоянието на дис-

Digitized by Google

циплината, причините за текучеството и самоотлъчките, работата с номенклатурните кадри, отчетите и т. н. Най-много грижи отделяме за упражняването на правото на контрол над дейността на стопанските ръководства, и то не контрол въобще, а за изпълнението на стратегическата задача за подобряване на качеството на основата на развитието и внедряването на научно-техническите постижения.

С кадрите проблеми винаги е имало, грижите за тяхното израстване на равнището на съвременните изисквания не са малко. В общината и окръга са създадени необходимите условия за обучението им. Партийните организации също полагат усилия, но все още те не са достатъчни. По-точно не са добре организирани. Вярно, и възможностите на първичните организации не са толкова големи, но пропуски в това отношение има.

— Вашето място и роля в създаването, изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит в дейността на първичните партийни организации?

— Като инструктор в организационния отдел на комитета пряко участвувам в разработването на програмите за извеждане на положителен опит. В 10-те първични партийни организации, за които отговарям, в момента се работи по проблеми като „Социалната активност на колектива — гаранция за висококачествен труд", „Индивидуалната работа с първенците в производството", „Ролята на ръководните стопански кадри за повишаване ефективността и качеството на идейно-възпитателната работа", „Приемане на нови членове на открити партийни събрания", „Да живеем и работим по законите на работническата чест" и др. В методическото разработване на проблемите се състои една от задачите на инструктора. Успоредно с това постоянно следим развитието на процесите и в периода на внедряването. Наша грижа е повсеместно да се прилага положителният опит.

— Без кое сегашната ви работа с първичните партийни организации по ваша преценка може и няма да се отрази на качеството на дейността им?

— Напротив, не всичко е направено, за да пренебрегнем някои форми, а е необходимо постоянно да търсим нови и да обогатяваме сегашните. Налага се постоянно да се усъвършенствува стилът, да се повишава компетентността на партийния работник. Трябва по-организирано и комплексно да се подхожда, да се използва по-рационално научният подход; да се усъвършенствува „технологията" на инструкторската работа в първичните партийни организации?

— Какви въпроси повдигат секретарите и партийните бюра към един конструктор? В състояние ли сте някои от тях да решите на място? Какви? Кои от повдигнатите въпроси са от компетенциите на общинския комитет на БКП? Има ли от тях такива, които не се решават?

— Въпросите на секретарите и на партийните бюра са много и разнообразни. Отнасят се предимно до разграничаването на функциите между тях и стопанските ръководства, до начините и формите за упражняване на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства, до технологични моменти в партийната работа при изпълнението на някои по-мащабни задачи и др.

Почти всички въпроси могат да намерят решение на място. Трябва обаче да изключим някои, изискващи вниманието на висшестоящите стопански организации. Те се отнасят предимно до реконструкцията и модернизацията, до усвояването на нови, по-прогресивни технологии и др.

За партийните бюра много от нерешените въпроси са свързани с някои социални проблеми на общината; редовността на транспорта — пътнически и товарен, битовото и административното обслужване, самозадоволяването и т. н.

За нерешени въпроси въобще не можем да говорим, но темповете, с които ги решаваме, могат да бъдат по-динамични.

— Вашето мнение за метода на убеждението в стила на работа на инструктора.

— Друг основен метод в неговата работа не може да има. Но да се използва само той, също не трябва. Необходимо е много умело да се съчетават различните партийни методи.

— Какво е равнището на първичните партийни организации, с които работите, достатъчно дееспособни ли са?

— Всичките първични партийни организации в района, за които отговарям, са дееспособни. Ако трябва да назова някои, това са организациите при търговската дирекция, центъра за нови стоки и мода „Биляна", ОТК на комбината „9 май". В тях последователно се извършва политическа, организаторска и възпитателна работа, творчески се подхожда към изпълнението на задачите.

— Какви неизползвани организационни и други резерви има още за по-нататъшното повишаване на ролята и дееспособността на първичните партийни организации?

— Неизползвани няма, но недостатъчно използвани има. Необходимо е неотетъпно да се работи за подобряване на дисциплината и организационната култура на комунистите, да се прилага по-голяма партийна строгост към комунистите и особено към ръководните кадри. Не всичко е използвано и за повишаване активността на партийните членове. С други думи, положително е постоянно да се работи за усъвършенствуване на вътрешния живот на първичните партийни организации.

Digitized by Google

ОБСТАНОВКА, КОЯТО ТЕ ЗАДЪЛЖАВА ДА ДЕЙСТВУВАШ

Основният въпрос на разговора е първичната партийна организация в живота на комуниста. Останалите само доуточняват, конкретизират, насочват разсъжденията в руслото на този основен въпрос. Затова няма да прекъсваме разказа с тях. Намесата ще бъде по-скоро като негова илюстрация, като негово допълнение с извадки от решения и от протоколи на събрания на първичните организации, в които членуват нашите събеседнички.

Станка ИВАНОВА — монтьорка в първи монтажен цех на Завода за токоизправители в Перник:

— Преди 11 години бях приета за член на партийната организация в цеха. Как аз чувствувам организацията? Въпросът всъщност е много труден, защото по-лесно може да се почувствува онова, което е вън от тебе, което възприемаш все пак като нещо странично, с което не си толкова свързана. Когато се казва, че партийната организация е опора на комуниста, разбирам го преди всичко като обстановка, която те подтиква, задължава те да действуваш.

Почти винаги се изказвам на събрания. Защо? Въпросите, които се разискват, се отнасят до работата на цеха, на комунистите, на партийната организация, а това не ми е безразлично.

„Ако трябва да се характеризира работата на бригада „Георги Димитров", то е: произведено, разпиляно и заплатено. Работата, започнала по опазването на материалите, трябва да продължи..."

(Из изказването на Ст. Иванова на годишното отчетно-изборно събрание)

На нашите партийни събрания обсъждаме изпълнението на производствения план, качеството, дисциплината на работници и ръководители. Запомних например събранието, на което се направи преценка на разговора „Комунистът, качеството и дисциплината". Преди Националната партийна конференция решихме в първичната организация да откроим приноса на всеки комунист в повишаването на качеството на продукцията. По предварителен график на всяко събрание докладваха по този въпрос трима комунисти. В навечерието на конференцията бюрото направи комплексна оценка на разговора, с критични бележки и препоръки за всеки от нас. За това събрание споменах по-горе, то ми хареса с конкретния критичен подход на бюрото. Сега разговорът „Комунистът, качеството и дисциплината" продължава вече като втори етап: посветен е на изпълнението на приетите мероприятия, в тази връзка комунистите правят своите отчети.

За да бъдат хората активни на събранията, много важно е те добре да познават състоянието на нещата. Часът и дневният ред на събранията се съобщават 1—2 дни предварително — който иска, може допълнително да се поинтересува по въпроса, да размени мнения с другарите си. Материалите, които се докладват, са доста конкретни и пълни. А има и други начини за информация. Всеки ден например се нанася изпълнението на дневния график за продукцията, всеки момент знаем какво е положението и, естествено, веднага търсим причините за затрудненията.

Правим и открити партийни събрания. Сега за нас най-важни са въпросите за съхранението и използването на материалите — това бе темата на едно такова събрание. Приехме решения, които се знаят от цялата бригада. По-нататък ще преценим как те се изпълняват.

Събранията ни минават критично. Не се въздържаме от критика, защото сме убедени, че тя помага. Стига да говорим честно това, което мислим, да назоваваме нещата точно и да искаме да ги променим.

„Вярно е, че има брак, но колко пъти бригадирът сигнализира отдела за техническа контрол. Ако днес той запише и санкционира един, утре всеки ще си помисли..."

(Из изказване на Ст. Иванова на събранието на 26. XI. 1984 г.)

Digitized by Google

На събранията гледаме като на най-важния момент в живота на първичната организация. Имаме решение: за безпричинни отсъствия комунистът се наказва. Не е прието при нас да поискаш разрешение от секретаря да отсъствуваш. От събранието може да те освободи само събранието. И аз бях мъмрена за едно отсъствие.

Едно от последните ни събрания разгледа въпроса за трудовата и технологичната дисциплина в цеха и даде незадоволителна оценка на тяхното състояние. По решение на организацията се следи воденето на форма „76" за спазването на работното време. Поставено ми бе поръчение периодично да проверявам как се попълват данните за началото на смяната. Преценихме, че за момента такъв контрол е нужен, той няма да измести, а ще засили отговорността на стопанското ръководство.

Имам и друго поръчение, председателка съм на проблемната комисия по подготовката на решенията и контрола за тяхното изпълнение.

„На събрания на първичната партийна организация комисията за решенията излизаше с подготвени материали; запознаваше комунистите с изпълнението на взетите решения и задължаваше отговорните другари да дават обяснения пред събранието за причините, възпрепятствували изпълнението им."

(Из отчетния доклад на партийното бюро за 1984 г.)

Това поръчение е твърде отговорно, защото трябва да помагаме не само да се вземат правилни решения, но и задължително да се изпълнят те. Не че другарите, които отговарят за изпълнението, не са наясно по това, но се натрупват задачи, грижи и някои неща се позабравят. Само че това в никакъв случай не е оправдание.

„За изтеклия период партийното бюро не си е свършило работата докрай. Не можем да сме взискателни към останалите, след като самите ние не си вършим работата..."

(Из доклада на председателя на комисията по решенията, 18. VII. 1984 г.)

Едно от задълженията на комуниста е непрекъснато да се учи. Първичната организация ни помага и тук. В партийното просветно звено изучаваме марксистко-ленинска етика. Миналата година разглеждахме материалите на Националната партийна конференция, като поставяхме проблемите на качеството не въобще, а онова, което на нас ни помага или пречи да работим качествено. Практическите занятия ни позволяват по-внимателно да се вглеждаме в нашите проблеми и в същото време ни карат да виждаме работата си като част от онази голяма и важна дейност, която се върши в страната.

Откакто съм член на организацията, са се сменили няколко секретари. Сега секретарка ни е Конка Стончкова. Обичам да разговарям с нея, защото много чете. Но и с друго ми допада: тя живее с проблемите на хората. При нея отиват не само във връзка с работата — споделят свои неприятности, търсят съвет и комунисти, и безпартийни. Може това, което казва, да не е изгодно на някого, но е справедливо.

Казвам това, защото организацията е колектив от комунисти. Ние си въздействуваме едни на други с позицията си, с примера си, с опита, със знанията. И увереността, че мислим и действуваме в едно направление, ни прави по-силни.

Лиляна СРЪНДЕВА — техноложка в технологичния отдел на Завода за токоизправители:

— Уставно задължение на комуниста е редовно да участвува в живота и дейността на партията, да служи за пример в трудовата си дейност, да повишава своята идейна подготовка, професионалната си квалификация и общата си култура, да се бори за прилагане на съвременните научно-технически постижения, за висока производителност и за образцова организация на труда. Естествено, всеки е лично отговорен за спазването на своите партийни задължения, но много важно е и как изисква от него, как работи с него първичната организация. Ние сме 24 комунисти — от базата за развитие и внедряване и от технологичния отдел. И за всекиго е намерена конкретна задача. Преди да се определи тя, секретарят или отговорникът на партийната група разговаря с комуниста, за да се изясни по-точно какво особено му допада, какво самият той смята, че е необходимо да се извърши в организацията. Поръченията се възлагат на събрания на партийната група. Те се пишат в 3 екземпляра: един остава в книгата на секретаря, друг — в отговорника на групата, третият се дава на комуниста. Това се прави не поради увлечение към писмената работа, а за да има повече прегледност, да е по-системен контролът.

На мен ми е поставена задачата да

Digitized by Google

отговарям за оформянето на архива на организацията, освен това съм техническа отговорничка на просветното звено. Наистина дейността е техническа, но тя също е необходима и в никакъв случай не изключва другото — участието в организационния живот, работата с безпартийните.

Знаем колко актуален за нашата икономика е въпросът за пестеливото изразходване на суровините и материалите. Първичната организация ми възложи да държа тясна връзка с технолозите, като активно съдействуваме за оползотворяването на отпадъчните материали и създаването на безотпадъчни технологии. Не е нужно да подчертавам важността на подобна задача, която излиза извън кръга на непосредствените ми служебни задължения.

Възлагането на поръчения, разбира се, е необходимо, но то ще бъде формално, ако няма системен контрол за изпълнението им. Утвърдена форма за работа при нас са отчетите на комунистите. За тях е направен специален график и съгласно този график на мен ми предстои през юли да се отчета за своята дейност на партийно събрание.

„На открити партийни събрания стопанските ръководители да се отчетат за дейността си пред колектива. Да се планират целенасочени заседания на партийното бюро за обсъждане на отделни страни от дейността на комунистите. В партийните групи да се направи преценка за приноса на комунистите във формирането на насрещния план чрез лични и колективни творчески планове за участие в съревнованието."

(Из мероприятията за разговора на тема „Комунистът, качеството и дисциплината")

Хубавото в отчетите е, че има равенство във взискателността към комунистите, независимо каква длъжност заемат те. Това засилва отговорността и самочувствието на хората.

Като член на колектива комунистът много отблизо и затова много добре познава потребностите, настроенията, проблемите на колегите си. Естествено чрез партийните събрания с тези проблеми се запознава цялата първична организация. Преместването ни в друга сграда например създаде затруднения в нашия отдел. Поставихме на събрание въпроса за подобряване условията на труда. Въпросите не са само за информация, по тях, ако исканията са справедливи и няма някакви много сериозни обективни трудности, се вземат мерки и комисията по критичните бележки и предложенията докладва на следващото събрание какво е направено по тях. Значи след думите следват дела, а това също е много нужно за активността на партийните членове.

ХУБАВО Е, ЧЕ СЕ ДОПИТВАТ ДО НАС

В коридора, близо до стаята на партийния секретар в предприятието „Художествена и битова тъкан" — Мездра са закачени табла: списъци на членовете на бюрото и на профкомитета. Срещу всяко име — задължението, което му е възложено да изпълнява в изборния орган. Това е детайл, който има съвсем практическо предназначение — да улесни всеки от тукашния 180-членен колектив, да го ориентира към кого точно е най-добре да се обърне с въпросите, които го вълнуват. Едно улеснение, твърде показателно като отношение, като стил на работа.

Както и другаде в текстилната промишленост, колективът е предимно от жени. Една от работничките, Тотка АНЕВА, е поредната ни събеседничка. Обикновено са нужни няколко думи за представяне:

— Тъкачка съм от 31 години. Застанах пред стана 17-годишна, та досега. Започнах във Варна, във фабрика „Първи май". Маруся Тодорова ме е учила на професията. От 19 години съм в това предприятие. Доволна съм от работата си. За всички петилетки съм била първенец и за тази петилетка смятам да съм. Като комсомолка още, във Варна, ме пратиха на екскурзия в Одеса. Това ми е първата награда, различни награди съм получавала. Но нашето предприятие не е голямо и големи отличия като че ли не ни се полагат...

Не съм приемана в партията — и така става в живота. Но по убеждения съм си комунист.

В случая ни интересува ролята на първичната партийна организация в колектива. Но не изразена в проведени мероприятия, написани отчети, приети решения.

Digitized by Google

Интересува ни как тази роля се отразява във възприятията, в съзнанието, макар и на един човек от този колектив. Разбира се, Тотка Анева може да ни даде обобщен отговор и тя действително прави това:

— Винаги при нас е било така: партийната организация е пръв ръководител, за какво ли не се грижи.

Само че ние търсим опорните точки на една такава конституция. Опорна точка може да бъде например информираността. За да ръководиш, като разчиташ на съзнанието на хората, първо трябва да им дадеш информация. Каква е обстановката в предприятието, какви задачи се решават, какви са перспективите...

— Успешно изпълнихме плана за тримесечието. Някои предприятия закъсаха в началото на годината, но ние успяхме да се справим. Затруднения при нас имаше по-рано с пласмента на продукцията. Ръководителите обиколиха всички окръзи да осигурят реализация. Усвоихме и нови артикули, оправихме се. За 40-годишнината на Девети септември бяхме първи в общината и окръга, нашето предприятие и завод „Искър". Получихме „Червено знаме на труда", за тази година ще се борим за по-висока награда.

А вътре, в предприятието, съревнованието се води по цехове, по бригади, между селата, където имаме цехове. Много се държи на качеството, когато се преценява кой е начело. Знаят ли се първенците? Разбира се. Само в нашия колектив 80 човека сме със собствен качествен щемпъл.

Много рано — сигурно сред първите — започнахме да работим по инициативата „Героят е винаги в строя".

— Вашият цех какво име носи?

— Още си нямаме патрон. Това трябва да се заслужи: да се изпълнява производствената програма според условията за съревнованието, колективът да живее активно. Ние поставихме на събрание искането да ни се даде име на герой — основателно! Задружни сме. Когато някой види нещо интересно във вестник или списание, носи го тук, всички да го прочетем. Ходим заедно на кино, на екскурзии. Осем човека — всеки трети в цеха — работи със собствен качествен щемпъл. Но в бригада „Иван Нивянин" всеки е с такъв щемпъл.

В цеха, при становете с пъстрите нишки, върху голям картон са залепени листчета, написани с различни почерци — личните обещания на тъкачките. Сред тях е и обещанието на Тотка Анева: да дава само висококачествена продукция, да помага на новите работнички, да обучи една от тях, да изпълнява нормите си 105 на сто... В различните обещания числото, означаващо изпълнение на нормите, варира. А заплащането?

— При нас е трудно да се работи на бригадна норма. Макар че ако се помисли, ако се направи нещо по организацията, по условията на работа, може и да стане. Но като не сме на бригадна отговорност, не значи, че не си стопанисваме материалите. Един ден в годината работим с икономисани материали. Най-зле се отразява на икономните лошото качество, затова си отваряме очите. Ако съм от другата страна на стана и не виждам, че нещо в плата не е наред, съседката ще се намеси. После аз на нея ще помогна...

И при нас една задача се изпълни, възникне нова. Винаги трябва да сме в течение на нещата...

— А какво прави първичната партийна организация, за да сте в течение?

— Например открити партийни събрания. На едно такова събрание се разбрахме какво да правим, за да се компенсира изоставането поради трудностите с електричеството. На друго се запознахме с решенията на Февруарския пленум, бяха приети мероприятия за научно-техническия прогрес. За нас това е крайно важно. Техниката е много остаряла, майсторите едва смогват да я ремонтират. Работи се предимно ръчно, а ръчният труд е тежък, по-трудно идват при нас млади работнички. Така че става дума и за бъдещето на предприятието, на колектива. Имали сме събрания и по други въпроси — за разясняване на партийни решения, за дисциплината. Случва се открити партийни събрания да се свикват и по предложение на комисията за народен контрол. Събираме се не само да ни поставят задачите. Заедно мислим какво да се направи, как да се направи. Хубаво е, че се допитват до нас, работниците...

Това не е само на събранията. Когато да приемат в партията Маргарита Петрова, партийната секретарка дойде да ме попита и мене. Нали работехме заедно с Маргарита, бях й наставничка.

— И вие си казахте мнението, като се съобразявахте с това какво за вас значи да бъдеш комунист. Впрочем, кой от вашите познати покрива най-пълно представата ви за това?

— Кой ми е пример ли?

Digitized by Google

— Може и така да се каже. А може и по-просто: като чуете думите „истински комунист", за кого първо ще си помислите?

— За Костадинка Димитрова, бригадиркат на бригада „Иван Нивянин". За мене тя е образец на комунист. Няма да ви обяснявам защо мисля така, ще ви кажа един пресен пример. Мъжът ѝ е болен, тя е с него в София. Върнала се бе за малко в Мездра, гледа, докарали им дърва, но нали нямало кой да ги прибере, а хора всякакви — почнали да вземат от тях. Мина Костадинка през предприятието и между другото казала на колежките си. Не забелязала да са се спогледа́ли, но когато си свършила, каквото има из града, и се прибрала в къщи, видяла дървата наредени в мазето. Жените оставили работата си, да ѝ помогнат, да си замине спокойна. Кажете ми, за всеки човек ли ще се вдигне така цяла една бригада? Костадинка написа за това до партийното бюро, прочетоха го на делегатското съвещание в предприятието. Много хубаво писмо...

— Говорим, че партийната организация ви информира, съветва се по задачите, които трябва да се решават. А как самата тя се информира за въпросите, които ви вълнуват?

— Защо да се информира, нали комунистите са между нас. В нашия цех например има 6 комунисти — те ли не знаят какво ни тревожи? Макар че и специално им поръчваме: разберете се по този и този въпрос. Партийното бюро прави среща с работниците в цеха...

Или да вземем събранията. На профсъюзните събрания имаме точка „Разни". И независимо какъв е дневният ред, като дойде време за тази точка, всеки може да си каже, каквото му тежи.

А понякога няма закога да се чака събрание, и по телефона дори сме викали някой от ръководителите. Директорът ни е предупредил: където и да ме видите, имате ли нещо, ще ми го кажете. Няма за това приемен ден, приемен час. Знаете ли, „другарю" е хубава дума, но когато в един колектив започнат да викат „другарю партиен секретар", „другарко Начева", нещо не е както трябва, получило се е някакво отдалечаване. Но ние на Пенка си-й викаме по име...

— Добре, кажете си болката. И после?

— Записват се предложенията в тетрадка при профпредседателката, при директора, слагат се срокове, отговорници. Съобщава се после какво е направено. А понякога не е нужно да се съобщава, то си се вижда и така. Подобриха се условията за работа, за храна. Имаме помощно стопанство — свинарник, гъбарник, 2 оранжерии, с 40 процента е поевтинена храната в столо. Но се случва и исканията да са големи. Някои мислят, че всичко с магическа пръчка може да се постигне...

После, не е работата само да поставяме искания. Пати и от нас зависи как те ще се решат, нали и ние трябва да работим за това, и ние сме обществено ангажирани! Аз съм профгрупорг, член съм на стопанския съвет, на съвета на наставниците. Да не забравя — председателка съм на другарския съд, но от години не сме имали какво да разглеждаме.

Само не смятайте, че при нас всичко е наред. Всяко предприятие си има проблеми, и ние си имаме. И си ги казваме открито. И на ръководството ще кажем, ако мислим, че грешат, и помежду си. В деня на качеството поставяме лошокачествената продукция на масата, да се види, казваме кой я е произвел — нека се почувствува неудобно. Наистина понякога не посочваме имена, казваме само кое ни е подразнило, пък който го е направил, да си помисли, ако има съвест. Но не премълчаваме. Дали сме много окати или много устати...

— А може би така е, защото ви боли?

— Наистина ни боли. Спомням си, при едно наводнение прасенцата в свинарника щяха да се изпавят. И през нощта, в тъмниците, дотичахме почти всички от предприятието, да помагаме.

Тука беше гола поляна, кал. Я колко е направено все пак за тези години. Сега ще се строи ново хале. И на старото сме работили, тухли прехвърляхме. Дойдем по-рано или след смяната останем.

В предприятието ни е минала младостта, силите си не сме жалили тук. Не е чудно, че толкова се радваме, когато това се оценява. Като станахме окръжен първенец, едва що не плакахме от радост.

Та ето — за да я има тази радост, за да я има тази болка за работите в предприятието като за наши лични работи, е помогнала партийната организация.

Мисля си: всъщност партийната организация без работническия колектив е нищо. И обратното.

Разговорите водиха:
Дарина РАДЕВА
Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

В ПОЗИЦИЯТА НА АВАНГАРД

Първичната партийна организация през погледа на:

Стопански ръководител

Инж. Трендафил ГЕРГИШАНОВ — автостопанство „Товарни превози", клон 2 в Пазарджик.

Първичната партийна организация в автостопанството наброява 51 комунисти при средносписъчен брой на целия колектив 735 човека. Членският й състав се състои от шофьори, монтьори, товаро-разтоварни работници, механизатори и служители, което позволява да се осигурява непосредствено партийно влияние сред трудовия колектив.

За мен като стопански ръководител не представлява непреодолима трудност да организирам изпълнението на важни и отговорни задачи, стоящи пред колектива. Това се дължи на факта, че винаги разчитам на активната помощ на комунистите от първичната партийна организация.

През 1976 година в автокомбината се извърши концентрация на ведомствения автомобилен транспорт. След концентрацията освен основния товародател, железопътната гара — Пазарджик, към нас преминаха и такива големи товародатели като аграрно-промишления комплекс — юг, горското стопанство, „Търговия на едро" и други. Затова през лятото и есента, когато се прибират основните селскостопански култури, напрежението в колектива е много голямо. Само за задоволяване на нуждите на АПК—юг трябва да се отделят допълнително 70 автомобила от наличните 330 в автостопанството. Затова се налага да се създава стройна организация на работа на подвижния състав, да се повишава коефициентът на техническата готовност на автопарка, за да можем да отговорим на нарасналите нужди на товародателите. По време на активната селскостопанска кампания коефициентът на техническата готовност се увеличава от 80 на 82 на сто. Една част от автомобилите преминават на удължен работен ден, а останалите — на двусменен режим при седемдневна работна седмица.

Преди започването на селскостопанската кампания **стопанското ръководство съставя програма за подготовката на автомобилите и**

Digitized by Google

личния състав, която се обсъжда на партийно събрание. На него комунистите, които имат отношение към реализирането на програмата, получават поръчения. На членовете на партийната група в сервиза например се възлага да ремонтират и представят на годишен технически преглед автомобилите, които ще участвуват в прибирането на селскостопанската продукция. Автомобилите „Шкода" — самосвал, използвани при силажирането на царевицата, трябва да бъдат оборудвани с допълнителни странични капаци и нов заден, за да може да се използва пълната им товароподемност. Комунистите застават начело на групите за оборудване и ремонт на подвижния състав. Така ръководството на автостопанството по време на кампанията разполага с повече технически изправни автомобили.

Стопанското ръководство разчита на партийните членове, имащи пряко отношение към тези въпроси, но винаги се опира на бригадирите-комунисти на ремонтните бригади Георги Ненов, Янко Янков, Стойко Бараков и на бригадата, извършваща електрозаварки. Спомням си през миналогодишната кампания около 15 септември по допълнително искане на ръководството на АПК—юг трябваше да се сформира нов отряд от комбайни и автомобили за прибиране на царевицата за зърно. Събрахме електрозаварчиците и шлосерите с бригадир Георги Караиванов и им поставихме задачата за два дни да оборудват 10 автомобила. При нормални условия тази работа се извършва за 10 дни. Членовете на бригадата начело с комунистите приеха задачата с чувство за отговорност и работейки денонощно, я изпълниха в срок.

След приключването на кампанията на партийно събрание се отчете изпълнението на поставените поръчения на комунистите — от директора до товаро-разтоварния работник. Моето поръчение например беше да не допусна по вина на ръководството на автостопанството да бъдат нарушени сроковете за прибиране на отделните култури, определени от окръжния аграрно-промишлен съюз.

Възлагането и отчитането на партийните поръчения на комунистите от първичната организация има положително въздействие за изпълнението на всяка важна и отговорна задача. Затова в бъдеще обсъждането на програмата за участие в селскостопанската кампания, възлагането на партийните поръчения и тяхното отчитане ще става на открити партийни събрания. С това се цели да бъдат ангажирани активно да работят за изпълнението на програмата не само комунистите, а всички членове на колектива.

Всяко тримесечие първичната партийна организация разглежда на събрание стопанските резултати за изминалия период, набелязва мерки за отстраняване на допуснатите слабости и пропуски. Това допринася за повишаване на нейния авторитет сред членовете на трудовия колектив. Предмет на обсъждане в партийни събрания са и такива важни въпроси като подготовката на автомобилите за работа при есенно-зимни условия, мобилизационната готовност на автостопанството, състоянието на безопасността на движението, изпълнението на мероприятията за социалното развитие на колектива, състоянието на бригадната организация на труда, изпълнението на програмата за подобряване на качеството на транспортните услуги и други. По инициатива на първичната партийна организация се реши бригадите да бъдат поставени на вътрешностопанска сметка.

В моята непосредствена работа с партийното бюро и секретаря винаги се ръководя от постановката, че стопанският ръководител е и политически деец. От тази гледна точка се стремя да не подценявам тяхната роля и значение в колектива. Много често участвувам в за-

Digitized by Google

седанията на бюрото, въпреки че не съм негов член. Това се дължи преди всичко на факта, че аз внасям материали за обсъждане. Периодично се отчитам пред партийното бюро и първичната организация. С участието си в тяхната работа се стремя да допринасям за вземане на правилни и целесъобразни решения по разглежданите въпроси, без да оказвам давление върху присъствуващите. Вземането на правилни решения издига авторитета на бюрото и организацията сред трудещите се. Ще подчертая, че повърхностните решения веднага се усещат от членовете на колектива, което води до формализъм при тяхното изпълнение.

Със секретаря на първичната организация съвместно обсъждаме важни въпроси, отнасящи се до настоящето и бъдещето на колектива: изпълнението на стопанските задачи, кадровото осигуряване на автостопанството, необходимостта от съсредоточаване усилията на комунистите в участъци, където има трудности; в кое наше звено се налага да се засили партийното влияние и пр.

На миналогодишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация бюрото и секретарят бяха критикувани за пропуски при приемането на нови комунисти. Благодарение на съвместната ни работа през годината бяха приети шестима комунисти от състава на шофьорите и монтьорите. При подбора им от редовете на комсомолското дружество предварително се насочваме към изявени работници, които поставяме под наше пряко ръководство.

Партийният секретар участвува в седмичните оперативки, провеждани с началниците на отделите. Това допринася за издигане на равнището им, защото обсъждаме не само въпроси от производствен характер, но и от организационен и идеологически. В лицето на партийната секретарка Ирина Василева стопанското ръководство вижда една политическа личност, която помага в колективното управление на автостопанството. Спомням си първите месеци като директор на този колектив. Необходимо ми беше за кратко време да опозная естеството на работата и своите най-близки помощници, за да мога да взема правилни решения. Помогна ми именно секретарят на първичната организация. Разбира се, в съвместната ни работа не всичко в нашите взаимоотношения е минавало гладко, без сътресения. Поради нарушаване на трудовата дисциплина и неколкократна употреба на алкохол в работно време освободих дисциплинарно комуниста Илия Илиев — член на партийното бюро, без да съгласувам решението си. След това на заседание на партийното бюро не можах да защитя становището си и бях задължен да възстановя комуниста на работа. От заседанието излязох, без да съм убеден в правилността на взетото решение. По-късно обаче се убедих в неговата правота. Оказа се, че той е бил в тежко здравословно и семейно положение, че допуснатите нарушения на трудовата дисциплина са имали временен характер.

Като партиен член мога да кажа, че активно участвувам в живота и дейността на първичната организация. Още при изготвянето на нейния план за работа съвместно със секретаря обсъждаме какви въпроси от стопански характер да предложим за разглеждане, кога и кой да бъде вносител на материалите, а също така и въпроси от организационен и идеологически характер, чрез които ще се повишава активността на всички членове на колектива за изпълнение на задачите. За по-важните въпроси от стопански характер предлагаме вносители да бъдат директорът или неговите заместници. При подготовката на материалите и проектите за решения за партийното събрание използваме опита на всички отдели. Особено внимание отделяме на въпросите за качеството, бригадната организация на труда и

Digitized by Google

техническия прогрес. В плана е предвидено да се отчете как се изпълняват мероприятията по инженерната програма на автостопанството.

В събранията на първичната организация вземам участие, търся начини да се навлезе в дълбочината на разглежданите въпроси. Избягвам да превръщам партийните събрания в трибуна, от която да поставям задачи на моите подчинени или пък да отправям критика към неудобни на мене комунисти и членове на колектива. Стремя се всички разисквани въпроси да се решават принципно, правилно, справедливо.

От партийното бюро и първичната организация винаги съм очаквал помощ в трудни моменти, когато пред колектива са стояли важни и неотложни задачи. Трябваше да се премине на шестдневен режим на работа в сервиза. Срещнах упоритата съпротива на сервизните работници. Обърнах се за помощ към бюрото и секретаря. Събрахме партийната група, изяснихме необходимостта от тази мярка и че на всеки сервизен работник се осигурява почивка от два дни по график. Така успяхме да убедим комунистите, а чрез тях и останалите членове на този малък колектив. Помощ ни се оказа и по поддържането на технически изправни автомобили, годни за работа, без което е немислимо да говорим за качество на транспортните услуги на нашите основни товародатели; по актуализирането на структурата на автопарка, по неговото обновяване, което решително допринася за ефективното му използване. Очакваме конкретна намеса от първичната партийна организация за укрепване на партийното ядро в бригадата за ремонт на ремаркетата, което ще доведе до увеличаване на относителния дял на извършената работа с тях.

Наболели въпроси при нас са проявите на безстопанственост, опазването на автомобилите от посегателства на недобросъвестни членове на колектива. Необходима е упорита работа за изменение на съзнанието на онези, които с лека ръка посягат върху социалистическата собственост.

В бъдещата партийна работа смятам, че усилията ни трябва да бъдат насочени към активизиране на комунистите, да участвуват със собствено мнение в разисканията по въпросите. Не е тайна, че на партийните събрания се изказват почти едни и същи комунисти, а има хора, на които не сме чули гласа и мнението им по разглежданите въпроси.

Налага се партийното бюро и първичната организация да бъдат по-критични към комунистите, допускащи нарушения на трудовата и технологичната дисциплина. Не всичко, свързано с възпитанието на комунистите, е направено, някои от тях проявяват консумативно отношение при определянето на водачите на новите автомобили. Следва да се повиши взискателността към вносителите на материалите за събранията на първичната организация, да бъдат те по-качествени. Критичността и самокритичността много често отсъствуват от нашите събрания. Необходимо е да се засили и взискателността към безпричинно отсъствуващите от събранията на първичната партийна организация.

Digitized by Google

Председател на профкомитет

Янчо ПАРНАРОВ — оловно производство на стопанския комбинат „Георги Димитров" в Кърджали.

В своята 30-годишна дейност нашият трудов колектив не познава неизпълнение на производствената програма. Възприели високите критерии в работата си, всеотдайните металурзи от оловното производство приемат за нормален стопански резултат само максималните постижения — висока производителност, ниска себестойност, печалба. Те имат задача да произвеждат годишно стокова продукция за над 70 милиона лева в асортимент от около 25 продукта, които задоволяват суровинните потребности на много наши промишлени отрасли. Продукцията им е с висока държавна оценка „К"

В такъв трудов колектив е естествено присъствието на силно, дееспособно партийно ядро, което политически ръководи трудещите се в борбата за високи стопански резултати. Нашата първична партийна организация е всепризнат политически ръководител на трудовия ни колектив.

В оловното производство са създадени три комплексни бригади, в които се прилага вътрешностопанската сметка. Изградени са първични профорганизации и основна профорганизация с профкомитет. Организационната и стопанската структура позволяват да се извършва оптимална стопанска и обществена дейност.

В своите програми и планове, в инициативите, които подема, и формите, които използва, първичната партийна организация се стреми да бъде в крак с актуалните задачи и събития, търси новото, което прави действията по-ефективни.

Партийното бюро и първичната организация са установили принципни отношения с профорганизацията. Със специфични партийни средства търсят да се решават задачите, които се поставят. Съставянето на насрещните планове например е дело на колективите. Профорганизациите са организаторите му. Но то още не е наложено в практиката като неотменна, строго последователна технология. Първичната партийна организация в последните две години системно **упражнява контрол, засилва взискателността, за да се осигури участието на всички работници в насрещното планиране**, редовно обсъжда въпроси, свързани с поетите задължения, набелязва мерки за гарантиране на изпълнението им. Никак не е случайно, че именно нашият колектив дава основната част от икономиите на материални разходи в комбината. Този ангажимент профорганизациите поемат като гаранти за изпълнението на насрещните планове. През 1984 година например бяха дадени над 350 предложения от работниците, внедряването на голяма част от които допринесе за реализиране на значителни икономии от суровини, материали, енергия и горива. Ще добавя, че тази дейност струва много усилия на една голяма част от актива на партийната организация, защото няма навици, липсва традиция.

През настоящата година заедно с насрещните планове се разработиха и личните, и колективните творчески планове. Партийното бюро, анализирайки работата в това отношение, стигна до извода, че досегашната практика не позволява да се контролира тяхното изпълнение. Затова предложи да регламентираме нов ред за съставянето, организацията и контрола за изпълнението им.

Какво предприехме?

Digitized by Google

Преди всичко **личните и колективните творчески планове станаха неразделна част от насрещните планове.** В тях през настоящата година намериха място проблемите, които пряко са свързани с внедряването на техническия прогрес в отделните цехове и участъци на производството. Освен това се определят редът на проверката и начинът на отчитане на резултатите.

Социалистическото съревнование е изключителен по своята важност проблем. Партийното бюро и първичната организация гледат на участието на хората в него като на мощен фактор за успешното решаване на задачите, за подобряване качеството на продукцията. Загрижеността им се отнася до всички негови страни: организация, ръководство, отчет, гласност, стимулиране и пр. Преди години то се водеше, без да се държи сметка за неговата ефективност. След изграждането на бригадната организация на труда и внедряването на вътрешностопанската сметка първичната партийна организация възложи на комунистите в профорганизацията да се изработи система, чрез която да се отчитат икономическите резултати и изпълнението на качествените показатели. Предложи се социалистическото съревнование да се води вътре в бригадите, между смените, между бригадите като самостоятелни икономически единици. Успоредно с това бяха разработени и механизмите за отчитане на резултатите, разгласата, стимулирането и пр.

Нашата партийна организация чрез своите членове, чрез контрола помогна да се установи ред, който съответствува на новите изисквания за отчитане на обективните икономически закономерности и съобразяване с качествените показатели, което допринася за повишаване на интереса на работниците към съревнованието и за увеличаване на ефекта от него. Именно първичната партийна организация не пожали сили и труд, за да се постави социалистическото съревнование в производството на качествено нова основа. Разбира се, всичко беше съгласувано с комбинатския профкомитет.

Бригадната организация на труда намери добър прием в нашето производство. Чрез вътрешната стопанска сметка в бригадите се установиха компетенциите на колективите по отношение на насрещното планиране, работническите предложения, социалистическото съревнование, челния опит, разпределението на възнаграждението, социалното развитие. Трудовият колектив се утвърди като пълновластен стопанин на социалистическата собственост в съответствие с партийните постановки и разработките на др. Тодор Живков.

Партийната организация помага на профсъюзната организация **да разширява демократизма,** да го използва като лост за повишаване на активността на хората и за разширяване на участието им в труда и управлението на производството. Партийното бюро направлява този процес и полага усилия да се премахват бариерите в това отношение. Опира се на профорганизацията и с обединени усилия търсят единството между правата и отговорностите за съдбата на общото дело, съчетаването на колективизма с единоначалието, участието на избраните от трудещите се представители в колективните органи на управление, разгръщането на критиката и самокритиката, отчета пред колектива.

Челният опит и неговото изучаване, разпространяване и внедряване има изключително значение за нашата производствена работа, за оптимизиране на технологичните процеси, а оттам и за произвеждане на висококачествена продукция, при това с по-малко разходи на материали, енергия и горива. Но в тази дейност имаше голяма инерция, която не даваше очаквания ефект. На помощ дойдоха партийното бюро и първичната организация. Тяхната настойчи-

Digitized by Google

вост пред колективите и стопанското ръководство предизвика да се разработи система, чрез която се отчитат променящите се критерии за челния наш и чуждестранен опит, обобщаването и конкретизирането му в програми и накрая установяване на ефективността в стойности. Сега всяка комплексна бригада знае, че ако внедри онова, което челниците могат, ще бъде реализиран и определен икономически ефект.

В профкомитета започнахме да мислим по-мащабно по тези въпроси, в смисъл разширихме обсега на възможностите си в това отношение. Търсим внедрен чуждестранен челен опит във внасяните машини, съоръжения и оборудване; използване на челни постижения при модернизация и реконструкция на отделни възли, участъци и пр.

Така първичната партийна организация, изисквайки от нас максималното в това отношение, възпитава по-висок професионализъм при оценката и действията ни, насърчава ни да постигаме икономически резултати и от тази дейност. Разбира се, заедно с икономическата изгода полагаме труд нашите челници да бъдат стимулирани, да ги познават в колектива, трудещите се да знаят за техните постижения. И още да учат по-младите, да служат за пример. Основната помощ на първичната партийна организация се състои в това, че тя прави движението масово, изисква отговорност от всеки.

Първичната партийна организация ежегодно обсъжда редица важни въпроси, които стоят пред профорганизацията, оценява дейността на кадрите. Комунистите в ръководните органи на профорганизациите са хора с активна жизнена позиция, предани на делото на партията, с богат производствен опит, с авторитет сред колектива. Те се стремят да направят профорганизацията силна със своите идеи, действия и специфични форми на въздействие върху трудещите се. Много е важно, че първичната организация не се занимава с тези въпроси въобще, а ги разглежда компетентно, конкретно, принципно. Такова е отношението на нашата първична партийна организация към профорганизацията, към всички. Това отношение ражда и отличните ни стопански и политически успехи.

Какво бихме могли да препоръчаме на партийното бюро и на първичната организация, за да се усъвършенствува политическото ръководство над всички фактори и дейности в оловното производство на комбината?

Първо. Целесъобразно е в органите на профорганизациите да се избират повече комунисти с опит, знания, умения, което ще увеличи професионализма в работата със специфичните профсъюзни проблеми.

Второ. Все още е малък делът на профорганизацията във внедряването на вътрешностопанската сметка и в съставянето и изпълнението на насрещните планове. В това отношение намесата на партийното бюро и на първичната организация е от голямо значение — да търсят политическа отговорност от всеки, който стои настрана и не участвува активно в тази дейност.

Трето. Много съществен момент сега е насрещните планове да се превърнат в планове по техническия прогрес. Нашата инициатива личните и колективните творчески планове да станат неразделна част от насрещните планове на бригадите ще даде по-високи резултати само ако партийното бюро и първичната партийна организация повишат взискателността спрямо стопанските ръководители в производството.

Digitized by Google

Председател на отечественофронтовски комитет

Ангел ТАКОВ — XI секция на район „Люлин" в София.

Тази пролет нашият микрорайон навършва осмата си година. Месец след като се заселиха първите поводомци бе изградена секционната отечественофронтовска организация. Оттогава съм неин председател.

Хубаво е, че районът е нов. Повече млади хора има, средната възраст на населението тук е под 50 години. Всичко израства пред очите ни, свързано е и с нашата работа, с нашите грижи и усилия, затова ни привързва към себе си. Не ни тежат наследени лоши взаимоотношения...

Но това си има и обратната страна. Добрите традиции също трябва да се създават като жилищата — на голо поле. Липсата на наследени взаимоотношения отслабва обществения контрол: сред непознати някои хора не чувствуват особено неудобство, дори ако постъпката им го изисква. После, известно е, че жилищните блокове събират много хора под един покрив, но донякъде ги и изолират.

Такава е обстановката при нас, в която секционната отечественофронтовска организация изпълнява основната си задача — да бъде обществен гарант за развитието на нашия микрорайон. Ще се справим, ако съумеем да възпитаме у своите 1760 членове, у цялото близо четирихилядно население обич към района, чувство на стопани на онова, което се създава тук от държавата, от обществото, от самите нас. Знае се, че човек обича онова, в което е вложил свой труд, своя идея. Затова се стремим да ангажираме повече хора в благоустрояването и хигиенизирането. Зелените площи са разпределени по входове. По семейства са определени дежурства за поддържането на чистотата. Създаваме детски команди, ние ги наричаме тимуровски. Децата се грижат за поливането на дръвчетата, за опазването на тревните площи и така от малки се учат да ценят онова, което е създадено с труд.

Резултатите от тази дейност не могат да се разберат най-добре чрез цифрите — важно е на окото да е приятно, доколкото е възможно това в новите жилищни комплекси. Затова няма да отчитам сега колко дръвчета са посадени, колко квадратни метра зелени площи имаме. Но все пак ще отбележа една цифра: 5 от жилищните блокове са обявени за образцови, шестият чака становището на комисията. В юбилейната година на победата над фашизма сме решили всичките 13 блока от нашата секция да станат образцови.

Разбира се, действуваме заедно с районния народен съвет, разчитаме на неговата помощ, както и той разчита на нашата. Но ми се струва, че някои служители в съвета ни таксуват като свое поделение, забравят като че ли, че ние сме масовополитическа организация и ни товарят с несвойствени задачи.

А политическата работа, която вършим и трябва да вършим, също не е малка. През октомври правим празник на микрорайона. Всеки жилищен блок вече също си има свои празници, свързани с дати, които за хората там са особено близки. Участвуваме в празника на Люлински район на „Бонсови поляни". Пред големи юбилеи организираме викторини. В политическата просветна дейност, която е съвместна с тази на партийната организация, освен наши пропа-

Digitized by Google

гандисти използваме и лектори от дружество „Георги Кирков". Много от събранията ни са свързани с разясняването на важни партийни решения и на актуални събития от вътрешния и международния живот, с разработването на мерки за изпълнението на конкретни политически и социални задачи. Отечественофронтовският актив е ангажиран и в осъществяването на действен обществен контрол в секцията, в борбата с противообществените прояви — тази дейност също има своя политически ефект.

За 8 години нашата секционна организация си е спечелила хубаво име, завоювала си е авторитет в района. Основен дял за това има първичната партийна организация в XI секция.

Почти няма заседание на бюрото или събрание, на което комунистите да не са разглеждали въпроси, свързани с работата на секционния комитет на Отечествения фронт, на низовите организации, да не са анализирали отделни нейни страни. Ето например дневния ред на едно характерно партийно събрание от 18 май миналата година: „Отчет за изпълнението на препоръките по прегледа на низовите организации на Отечествения фронт; информация за работата на пета партийна група по ръководството на пета и пета „а" низови организации на Отечествения фронт." Особено често напоследък разглеждаме въпроси от дейността ни за превръщането на микрорайона в образцов. Членовете на партийното бюро сами добре познават въпросите, неговият секретар Георги Кунчев има лични впечатления от почти всички наши мероприятия.

Някои от информациите внасям аз, други — председателите на низовите организации, членове на бюрото, отговорници на партийни групи. По всяка информация се вземат конкретни решения. Като основа ни служи резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация, която определя като една от основните ни задачи организационното укрепване на отечественофронтовските организации, подобряването на тяхната работа.

По особено важни за секцията въпроси правим съвместни заседания на партийното бюро със секционния комитет. На такива заседания се утвърждават активисти за районни съветници...

Много важна страна от отечественофронтовската дейност е **изучаването на общественото мнение, работата по критичните бележки и предложенията на гражданите.** Тук също непрекъснато чувствуваме непосредствената помощ на първичната партийна организация. И при нас, както навсякъде, използваме за изучаване на общественото мнение събранията, срещите, личните разговори. Не мисля, че сме изчерпали възможностите, че не се налага да търсим нови интересни и резултатни форми. Миналата година например имахме партийно събрание без определен дневен ред, всеки можеше и трябваше да постави на вниманието на организацията онова, което той смята за особено важно. Събранието много допадна на комунистите, премина необикновено активно. Струва си да използваме и в отечественофронтовската дейност такива форми — вечери на въпроси и отговори, дни на откритите писма...

Но работата по изучаването на общественото мнение няма да бъде свършена добре, ако не се постигне обратното въздействие, ако не се решат конкретно онези въпроси, които гражданите повдигат. Всяка низова организация на Отечествения фронт има тричленна комисия по изучаването на общественото мнение и по работата с критичните бележки и предложенията, има и една обща комисия за цялата секция с председател Иван Вапирев, член на партийното бюро. Водят се тетрадки, където се отбелязва кой е направил предложението, къде и кога го е направил, към кого е адресирано. Онези

Digitized by Google

бележки и предложения, които се отнасят до нашата работа, се стремим да изпълним навреме. По-трудно е с другите, които са извън възможностите и компетентностите на секцията, на първичната партийна организация. Не е малък броят на предложенията, критичните бележки, исканията, адресирани до районни и до централни ведомства, на които не е получен отговор; не са изключение формалните отговори, изпратени колкото да се отбележи в съответната графа. Предполагам, че не само при нас е така. Имаме хубави партийни и правителствени решения по този въпрос, но не от всички те се спазват. Следователно нужна е по-строга и по-конкретна взискателност към някои органи и длъжностни лица, защото подценяването има своите последици върху активността, върху възпитанието на хората.

Между задачите, които решаваме в партийната и в отечественофронтовската организация, има много общо, разликата е по-скоро в подходите. Ако се отнасяме формално към тези задачи, може да се получи повторение, дублиране на дейности. Стремим се да избегнем това. Още при планирането се имат предвид особеностите на организацията, формите и средствата, които са характерни за нея. Освен това всеки месец партийното бюро прави преценка на всички мероприятия в секцията, проведени през това време. Тогава се уточнява по дати какво ще се върши през следващия месец от различните организации, движения, комисии — така още повече се намалява опасността от повторение.

Партийната организация ръководи, направлява дейността на отечественофронтовската организация. Но членовете на партийното бюро добре разбират, **че да ръководиш не значи да опекунствуваш, да изместваш, да присвояваш права и отговорности.** Според мен тези неща са свързани със зрелостта на бюрото, с активността и инициативността на отечественофронтовския актив. Съвсем категорично мога да кажа, че при нас опекунство няма, съзнателно се стремим да го избягваме. Преди 2—3 години например планът на секционния комитет на Отечествения фронт се утвърждаваше от бюрото. Сега бюрото само се запознава с този план. Преценява се, че в секционния комитет работят хора с достатъчен организационен опит и политическа подготовка, които, като се съобразяват и с поставените от районния комитет на партията и районния комитет на Отечествения фронт задачи, сами могат да преценят с какво трябва да се заеме в този момент отечественофронтовската организация, какви средства, форми и методи да използва. Разбира се, за качеството на тази дейност ние носим и партийна отговорност.

Партийното въздействие в отечественофронтовската организация, партийното ръководство се осъществяват главно чрез комунистите, които работят в нея. Почти във всяка от 15-те ни низови организации има партийно ядро и неговата активност, инициативност и принципност слагат отпечатък върху цялостната ѝ дейност. Разбира се, това се дължи в много голяма степен на качествата на хората с партийни членски книжки, но и първичната партийна организация прави много да се развиват тези качества. Повечето от партийните поръчения се отнасят до работата в Отечествения фронт. Задължителен момент в личните отчети на комунистите пред организацията и в партийните групи е участието им в отечественофронтовската дейност. Тези отчети имат свойството да въздействуват и като пример — и когато съдържат в себе си положителния опит, и когато са предизвикали справедливи критични бележки.

Чрез поръчения на комунисти се възлага да работят в организациите на Отечествения фронт в секцията. При възлагането на та-

Digitized by Google

сива поръчения особено се държи на организаторските способности на хората. В секционния комитет са избрани 12 човека, шестима от тях сме комунисти, двама сме и членове на партийното бюро. Около 30 на сто от 135-те членове на ръководствата на низовите организации са комунисти. Хубаво е, че значителна част от тях са млади хора, трима от председателите на низови организации са комунисти на комсомолска възраст.

Когато говорим за комунистите в отечественофронтовската организация, трябва да уточним, че това не са само членове на териториалната първична партийна организация. Много работещи комунисти са активисти на Отечествения фронт, членове на доброволния отряд. Но няма да бъде точно, ако кажем, че всички са активни, всички вземат присърце проблемите на секцията, на дома, в който живеят. Аз самият работя и от личен опит знам колко трудно е да се съчетава служебната работа с работата по местоживеене. Знам, че много хора вършат активна обществена дейност в предприятията и учрежденията. Но нали не всички са толкова ангажирани? Пък и не винаги е нужно много — дори най-заетият в службата човек може поне да полее след работа дръвчето под прозореца си. Смятам, че резултатно могат да помогнат в това отношение първичните партийни организации в трудовите колективи. Те изпращат със свои поръчения членовете си да помагат в подготовката на изборите — и това веднага се чувствува при нас, в секцията. Но активната политическа дейност на комунистите по местоживеене не може да бъде кампанийна.

Нашата работа е свързана с решаването на социални проблеми, със създаването на ведър социален климат там, където всички хора прекарват значителната част от живота си. Тя може да бъде успешна, само ако в нея ангажирано и отговорно участвуват всички.

Комсомолски секретар

Стефан ЯКИМОВ — стоманодобивен цех на Комбината за тежко машиностроене в Радомир.

Комсомолското дружество в стоманодобивния цех на Комбината за тежко машиностроене в Радомир няма дълга биография. Преди по-малко от две години комсомолската организация на обособено производство „Стоманолеене“ поради нарасналия брой на членовете си се раздели на четири дружества — нашето е едно от тях. Но обстановката при нас е такава, че много време за привикване към новата структура не се и полага: пред комсомолците, както и пред целия колектив на цеха стои изключително отговорната задача за усвояването на новите производствени мощности, за успешното въвеждане на нови, авангардни технологии в стоманодобива.

Почти едновременно с дружеството е създадена и първичната партийна организация. И още с първите си стъпки ние чувствуваме нейното внимание, умението на по-опитните другари да ни насочват, да ни подсказват пътища и форми за решаването на задачите. Но ако говорим за партийно влияние в комсомолското друже-

Digitized by Google

ство, то идва главно от онези 13 негови членове, които са едновременно и членове на Българската комунистическа партия. Поставям го на първо място, защото това влияние е постоянно, свързано е с конкретна работа в самото дружество, а не само с поглед и със съвети отстрани. Четирима от младите комунисти са включени в състава на дружествения комитет — секретарят, отговорниците по трудовата, културно-масовата и спортната дейност. Активни общественици са и останалите партийни членове в дружеството. Кирил Кирилов е добър спортен организатор, стоманолеярят Милан Миланов е член на комбинатския партиен комитет, Венета Чупева е включена в ревизионната комисия на заводската комсомолска организация, Велин Божилов е председател на клуба за ТНТМ. Партийното ядро в дружеството — близо една пета от състава — влияе с активното си отношение към проблемите, с категоричната си политическа позиция.

Обстоятелството, че Комсомолът е резерв на партията, поставя пред нас високи и съвсем конкретни изисквания. Миналата година комсомолското дружество обсъди препоръките на Даниела Янева, Наташа Стоилова и Румяна Терзийска, които се открояват като активни общественички и добри производственички. Проучваме и други кандидати. Взискателността и принципността тук имат много голямо значение не само за качеството на партийното попълнение, а и за възпитанието на комсомолците.

Големият брой комунисти на комсомолска възраст е важен и за самата първична партийна организация. Той предполага засилено внимание към комсомолските проблеми, по-задълбочено познаване на обстановката в дружеството, възможност за по-системна и компетентна партийна помощ, подкрепа, контрол.

Но ако търсим партийното влияние върху комсомолците — то е и в личния пример на всички комунисти, независимо от тяхната възраст. С какво печелят те нашето уважение, доверието ни? Със своето отговорно, безкористно отношение към труда. Мога да посоча много имена — инж. Асен Терзийски, инж. Милчо Бачев, майстора Георги Караколев... Не са един или двама тези, които не се пазарят за времето си, щом това е нужно за производството. Официално не им е дадено званието „Наставник“, но винаги около тях има по двама-трима комсомолци. Те усвояват техния производствен опит, но усвояват и отношението им към възложените задачи.

Още при формирането на дружеството бивш партизанин от отряд „Георги Бенковски“ стана негов кръстник — то носи името на изтъкнатия партиен функционер от Радомирския край Ал. Маджарски. Получиха имена и новосформираните младежки трудови колективи, които работят по почина „Героят е винаги в строя“. Така че освен нагледния пример на своите колеги-комунисти ние имаме и примера на патроните ни, не пожалили себе си в името на бъдещето.

Условие за правилна организация на работата в дружеството е информираността на секретаря, на членовете на дружествения комитет за задачите, които колективът решава. Аз освен комсомолски секретар съм и член на партийното бюро, добре зная насоките, по които работи партийната организация, задачите, които тя решава. Присъствувам почти на всички оперативки, където се обсъждат производствените задачи, въпросите на организацията на работата. Постоянни са контактите ни с партийния секретар Георги Панев.

Работата в партийното бюро, участието в дейността на първичната партийна организация увеличават нашия организационен опит, позволяват да използваме, без да копираме механично, някои форми и средства, утвърдени в партийната практика, например рабо-

Digitized by Google

тата с поръченията, личните отчети на комунистите. Така, за да активизираме комсомолците в трудовия и в обществения живот, въведохме лични планове. Наистина тази форма на работа не е нова, но в началото имаше увлечение именно по формата, без да се търси нейното богато съдържание. Правеха се планове „по образец", с общи обещания, буквално дублиращи елементарните трудови задължения. Сега личните планове са по-конкретни. Разбрахме се с младежите, че не са ни нужни някакви „суперобещания" — по-добре по-малко на брой, но достатъчно напрегнати задачи, съобразени с възможностите, интересите и задълженията на всеки комсомолец. Личните планове предвиждат разгръщане на политическа, културно-масова и спортна дейност, поемане на комсомолско шефство над съоръженията, ускорено усвояване на новите технологии. И дори най-пасивните доскоро, най-затворените в себе си комсомолци сега имат конкретна задача, която са длъжни да изпълнят. После, при отчета си пред дружеството или в комсомолската група, те ще получат оценка за извършеното, а знае се, че контролът на изпълнението дисциплинира хората.

За общия ръст на активността допринася и атмосферата на всеотдайност, която все по-отчетливо се формира в дружеството. Много от комсомолците действително не икономисват силите си, когато става дума за работа. Според изчисления на японските специалисти например 120-тонният разливачен кран можеше да бъде монтиран за 4 седмици. Но временният младежки колектив, в който участвуваха и комсомолци от нашето дружество, внесе корекции в тези изчисления — кранът бе готов за работа след 8 дни! Преди пускането на 60-тонната електродъгова пещ момчетата си бяха донесли походни легла — денуваха и нощуваха тук. От пуска досега пещта не е създавала никакви проблеми. Тези дни ще влезе в експлоатация инсталацията за получаване на високолегирани стомани и обстановката в цеха пак е гореща, и пак младите специалисти и работници се трудят всеотдайно. На 17 март т. г. бе отлята първата отливка на 25-тонната електродъгова пещ — досегашният опит ни послужи отново. Трябва да подчертая: тази напрегната обстановка не е резултат от разхлабеност, не е онова, което обикновено наричаме „щурмовщина". Просто сроковете са много сгъстени, потребностите са много големи — комсомолците отлично разбират това. И работят не за някакви особени материални облаги, просто искат да се реализират, да докажат себе си като специалисти.

Техниката, с която е оборудван цехът, е над средно световно равнище — гордеем се, че най-доброто в областта на стоманолеенето е събрано тук. Но това и много задължава, особено нас, младите, защото научно-техническият прогрес до голяма степен трябва да бъде именно младежка територия. Една от основните ни задачи е да създадем подготвени, знаещи и можещи стопани на модерната и скъпата техника. Изпращат се хора на специализация в Съветския съюз, Япония, Австрия. Кой да замине — още с формирането си комсомолското дружество също трябваше да дава отговор на този въпрос. Гласуваното ни от партийното и от стопанското ръководство доверие означава голяма отговорност. Стремим се да посочим най-компетентните специалисти, работниците с най-висок разряд. Завърналите се от специализация кадри предават наученото под формата на наставничество, а се проектира и курс към професионално-учебния център. Получава се мултипликация на знанията и опита.

Колективът, който ще обслужва инсталацията за високолегирани стомани, е почти сформиран. Средната му възраст е 25—26 години, над 80 на сто от състава е младежки. Съществуват всички

Digitized by Google

условия тук да се формира още един младежки трудов колектив. За негов ръководител предвиждаме Емил Шаранков, млад комунист, член на нашето комсомолско дружество.

Не може да се развива активността на хората, ако не се отчитат техните интереси, потребностите им. Дружеството организира екскурзии, изпращаме младежи в шофьорски курсове, на обучение по ски. Имаме система за работа с критичните бележки и предложенията. Тук също разчитаме на подкрепата на първичната партийна организация. Когато срещнем трудности, информираме партийния секретар, а и пряко младите комунисти поставят комсомолските проблеми на партийни събрания. И на комсомолското, и на партийното отчетно-изборно събрание например стана дума за помещение за комсомолски клуб. Въпросът е много труден, защото не е помислено навреме за социалните потребности на хората, на колектива. Сега трябва да се променят проекти, да се събарят стени. Но вярваме, че клуб скоро ще има и той ще се ползва не само от комсомолците.

В своята работа дружеството основателно разчита на партийната помощ — не е нужно дори да се търсят отделни примери в потвърждение на тази констатация, защото това е всекидневие. Но като разсъждавам като член на първичната партийна организация, на нейното бюро, виждам, че има още какво да се измени.

Повече могат да бъдат например съвместните мероприятия с комсомолското дружество. Онази възможност, която сега имат 13-те млади комунисти — да възприемат партийния опит не информативно, а в конкретната работа, може да стане достояние на по-широк кръг млади работници и специалисти. Можем да увеличим броя и да разширим тематиката на откритите партийни събрания, да ги превърнем в истинска школа за политическо мислене и действие. По някои проблеми бихме могли да свикваме партийно-комсомолски събрания. Полезно би било включването на млади специалисти — комсомолци, в работни групи по проучването на някои въпроси, които ще се обсъждат на партийни събрания.

Има какво да се усъвършенствува в комсомолската просвета. Действително тя е грижа преди всичко на дружествения комитет, но ще бъде от полза едно по-близко партийно ръководство — и по създаването на най-подходяща структура на звената, и при подбора на пропагандисти.

Наскоро на заседание на партийното бюро, а после и на събрание на първичната организация ще направим отчет за работата на комсомолското дружество. Вероятно по-нататък такива отчети ще са по отделни проблеми от работата на дружеството, това ще позволи тези проблеми да се видят в дълбочина. Прецени се, че на първото събрание с такава тематика дейността на дружеството трябва да се покаже в един по-общ план. Но това поставя своите изисквания пред мен като докладчик. Защото не е нужно просто информиране за отделни факти, повечето от фактите и така се знаят, нужно е да се разкрият причините, да се покажат процесите, да се очертаят перспективите — за да вземат комунистите компетентни решения, да се даде вярна насока на по-нататъшната комсомолска работа. И този път първичната организация да действува като авангард.

Digitized by Google

ТРУДОВАТА ДИСЦИПЛИНА В УСЛОВИЯТА НА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

ВАЛЕРИЙ СТЕПЧЕНКО

Повишаването на равнището на дисциплината на труда е необходимо условие за по-нататъшното развитие на икономиката. Това произтича от факта, че ръстът на мащабите и сложността на решаваните задачи, задълбочаването на процесите на интензификацията, а в това именно се заключава дългосрочната политика на партията, изискват от всеки работник ново отношение към труда, което се отнася не просто до изпълнителността, а до максимално отговорното инициативно отношение към работата.

Извънредно важно в това отношение е осигуряването на единство на основните интереси на обществото и човека, условие, за което е фактът, че в социалистическото общество средствата за производство са обществено достояние. Трудовият колектив става стопанин на основните средства за производство, което стимулира заинтересоваността на всеки негов член от крайните резултати на труда и осигурява предпоставки за висока съзнателна трудова дисциплина. Именно този аспект е начален в процеса на формирането на трудовата дисциплина като свойство на личността, като вътрешен мотив на неговата дейност.

Обаче не бива да се забравя, че усъвършенстването на съзнанието на човека е тясно свързано с неговия живот в производството, с неговата квалификация. И ето тук на преден план излиза интензификацията на производството, базираща се върху използването на най-новите постижения на науката и техниката, които осигуряват действително революционни технически решения, усвояване на нови технологии, които довеждат до рязко изменение характера на труда, на неговата производителност и организация.

Какво представлява от само себе си новото отношение към труда, което става обективна необходимост в условията на повсеместна интензификация? Това са преди всичко високата организираност, добросъвестното и отговорно отношение към работата, изпълнението и преизпълнението на нормите на изработка, ефективността и качеството на работата, стопанският подход, високото равнище на дисциплината, трудовата и социалната активност и пр.

Да се изброят елементите на новото отношение към труда е лесно, но не е лесно да се изградят, още повече когато става въпрос за стотици хиляди и милиони трудещи се. За това е нужна разчетена по години, системна, постоянна, старателна работа на всички организации, като се обхваща целият комплекс от проблеми, формиране и възпитание в организираност, ред и дисциплина. Значи става дума за осигуряване на комплексен подход към възпитанието на комунистическо отношение към труда, който включва в себе си единство на действията на партийните, стопанските и обществените организации, единство на целите, принципите, формите, начините и методите на въздействие, единство на стопанската, организаторската, организационната, идеологическата и политико-възпитателната работа в дейността на партийните комитети.

Нужно е по същество да се осигури проста, но заедно с това надеждна, гъвкава и ефективна система с всички необходими елементи, изпитани връзки и взаимовръзки между тях, с механизма за регулиране и пр.

Тук се наблюдава една особеност, която се състои в това, че партийната организация не само ръководи и направлява дейността на обществените организации, но и сама, с присъщите си форми и методи, осъществява процеса на възпитание, на комунистическо отношение към труда.

Digitized by Google

●

Днес се измени обликът на работещия човек, той стана друг. Той е образован, технически грамотен, мислещ човек, който се стреми в трудовия процес да бъде не прост изпълнител, а съучастник, творец, стопанин.

За това говори и обхватът на бригадните форми на труда на все повече и повече трудови колективи на основата на стопанската сметка. В редица предприятия техният брой от началото на петилетката нарасна два-три пъти. Бригадната форма на организация на труда е най-сполучлив, отговарящ на условията на интензификацията, начин за организиране на хората. Тук в най-голяма степен се осигурява съответствие на интересите на отделната личност с интересите на колектива и обществото. Това се постига по пътя на перспективните планови задания, като заплащането се извършва според крайния резултат, на основата на коефициента на трудово участие. Всичко това осигурява висока дисциплина и отговорност от страна на членовете на трудовия колектив.

В бригадата най-добре се осигурява социалистическият начин на разпределение според труда, отклонението от който, както показва животът, неизбежно поражда такива сериозни негативни явления като трудова и социална пасивност, тунеядство, скрити форми на преразпределение на доходите и благата.

Поради това дейността на партийните комитети е насочена към това — бригадните форми на организация на труда да обхващат колкото се може повече колективи. За това говори и следният пример: ако преди пет години в промишлеността на град Перм имаше седем хиляди бригади, които обединяваха около 40 на сто от работниците, то сега техният брой е 10 хиляди и в тях участвуват 70 на сто от работниците.

Днес бригадата стана най-разпространената форма на организация на труда, която създава най-благоприятни условия за развитие на другарството, взаимопомощта и колективизма, за издигане чувството на стопанин, на творец. Особено внимание в бригадите се обръща на използването на вътрешните резерви. В тях се постига по-високо равнище на използване на оборудването за сметка на своевременната му подготовка и предаване на следващата смяна, на усвояването от страна на членовете на бригадата на близки професии и операции, което дава възможност да се замества отсъствуващ работник или да се помага да повишава квалификацията си изоставащ работник.

Всичко това помага с по-малко количество да се изпълнява по-голям от порано обем на работа. Могат да се посочат редица примери, когато шлосерска бригада, състояща се от девет души, да се справя с работата, планирана за петнадесет. Бригада от четири души изпълнява работата на осем и т. н. По такъв начин се активизира и такъв фактор като дисциплинираността, удовлетворението от труда.

Внедряването на бригадния метод открива цял арсенал от възпитателни мерки, които помагат да се укрепва дисциплината на труда, в това число и силата на общественото мнение, което може да служи като своеобразен контрольор за поведението на всеки член на колектива. От това се ръководят и партийните организации в своето ръководство на трудовите колективи за укрепване на дисциплината.

●

Големи възможности за усъвършенстване на труда, за подобряване на дисциплината открива започнатият през 1984 г. широко мащабен икономически експеримент, чиято цел е да се създаде стопански механизъм, който да отговаря на изискванията на развития социализъм. Линията на разширяване на самостоятелността на предприятията и повишаване на тяхната отговорност за резултатите от работата, провеждана в условията на експеримента, позволява да се издигне икономическата отговорност за осигуряване на своевременната доставка на изделията в съответствие със сключените договори. Предвидена е материална заинтересованост на ръководните, инженерно-техническите дейци и работници за усвояване и внедряване на новата техника, за производството на висококачествена продукция. По такъв начин в експеримента е заложена социалнополитическа цел: възпитаване у всеки работник отговорност, чувство за стопанин на производството, сливане на неговите интереси с интересите на колектива и обществото.

Оттук обективно произтича необходимостта партийните организации по новому да изграждат своята работа, постоянно да усъвършенстват стила, формите и методите си на работа с масите, с обществените организации.

Става дума преди всичко за най-масовите, най-важните обществени организации — профсъюзите и Комсомола, за които комунистическото отношение към труда е цел и най-важна задача. Именно по отношение на тях партийните организации трябва да засилят направляващото и координиращото си въздействие по усъвършенстване на труда, по възпитанието на комунистическо отношение към труда преди всичко чрез школите за комунистически труд, наставничеството, социалистическото съревнование, организацията за активна почивка, чрез работата на кадровите отдели на обществени начала, другарските съдилища, доброволните отряди и др.

Като имат предвид всичко това, партийните организации планират своята работа въз основа на единния комплексен план за икономическо и социално развитие на колектива, който обхваща като правило цялата петилетка. В годишните и тримесечните планове на администрацията, на партийните и обществените организации се конкретизират и развиват общите положения и задачи, залегнали в единния

Digitized by Google

комплексен план, набелязват се сроковете, отговорниците, очакваните резултати.

Пример за такъв подход е разработената, по инициатива на Ленинградския областен комитет на КПСС, териториално отраслова програма за интензификация на икономиката за дванадесетата петилетка на основата на ускоряването на научно-техническия прогрес — „Интензификация — 90". Тя е логическо продължение на цялата предхождаща я работа на областната партийна организация, надеждна основа за завоюването на нови висоти. Програмата обхваща широк кръг съществени проблеми за повишаване на ефективността на икономиката и подобряване благосъстоянието на хората.

За осигуряване преминаването на производството по интензивния път на развитие, за повишаване на трудовата дисциплина, а оттук на производителността на труда, помагат разработените, по препоръка на Саратовския областен комитет на партията, от стопанските органи в областта съвместно с учени, министерства и ведомства 27 комплексни целеви програми. Между тях са и плановете за техническо превъоръжаване и реконструкция на промишлеността в областта, мероприятия по укрепване на дисциплината и пр.

●

Практика стана да се съставят годишни планове и мероприятия на администрацията, на партийния, комсомолския и профсъюзния комитет по отделни, възлови въпроси, между които и въпроси за укрепване на дисциплината, организираността и реда в производството. В тях е набелязан широк спектър за въздействие, насочен не само и не толкова против нарушенията и нарушителите на трудовата дисциплина и обществения ред, колкото към тяхната профилактика, към създаване на условия на всеки работник за високопроизводителен, ефективен труд.

Такъв план може да има най-различни раздели, включващи съвместни мероприятия, провеждани по линията на администрацията, на партийното, профсъюзното и комсомолското ръководство, на другите обществени организации. Сред тях могат да се посочат:

— съвещания с началниците на цеховете, отделите, участъците и смените за повишаване на личната им отговорност за състоянието на трудовата дисциплина, обществения ред и намаляване текучеството на кадрите в оглавяваните от тях трудови колективи;

— семинари със секретарите на партийните и комсомолските организации, с председателите на цеховите профкомитети, с партгрупорзите и парторганизаторите по съдържанието и формите на тяхната работа за повишаване на дисциплината и отговорността;

— общи събрания на колективите по въпросите на състоянието на трудовата дисциплина през изминалия период и предстоящите задачи;

— активизиране работата на участъковите постове по дисциплината, осъществяване на постоянен контрол чрез провеждане месеци на дисциплината, единен ден на дисциплината, съпроводени с широко обсъждане на резултатите;

— пропагандиране опита на челниците, на ветераните на труда, възпитаване у членовете на колектива чувство за гордост за своята професия, за своето предприятие;

— извършване на всестранен анализ на причините, които пораждат нарушенията и действеността на приеманите мерки за тяхното отстраняване на съвещания при директора, на семинари със секретарите на партийните организации, на председателите на профкомитетите, на секретарите на комсомолските организации, партгрупорзите и парторганизаторите.

Планът включва най-общите направления за работата на другите обществени органи като: съвет за профилактика срещу правонарушенията, другарски съдилища, обществени отдели по кадрите и др., които разработват свои календарни планове за работа, координирани с другите направления, уточняване на времето, мястото и формите за провеждане на мероприятията. Това позволява да се избягва дублирането, да се повишава тяхната действеност.

Контролът за изпълнение на плановете, за претворяването им в живота се осъществява от партийните комитети в предприятията, което предопределя засиленото им влияние върху трудовите колективи, за повишаване дисциплината в изпълнението, способствува да се осигурява единство между думите и делата, решенията и изпълнението, дава възможност да се осъществява всичко набелязано, способствува да се внедрява в практиката всичко ново, челно.

●

За да се разберат дълбоките процеси в живота на колектива, да се изяснят факторите, които влияят върху трудовата активност и дисциплина, помагат социолозите и психолозите, които работят в предприятията. Социологическите изследвания помагат да се изучава социално-демографската структура на колектива, да се изследва отношението на работещите към своята професия, към условията на труда и равнището на неговата организация, отношенията с майсторите в производствения колектив, удовлетвореността от заплащането на труда, от жилищните условия, от културното обслужване. В резултат на изследванията се разкриват тези „тесни" места, които влияят за подобряване на деловия и моралния климат. В същото време се дават препоръки на администрацията, на обществените организации, на редица служби за отстраняване на недостатъците, които се отчитат в цеховете, в отделите, в другите подразделения на предприятията при внедряването на научната организация на труда.

За създаването на здрав морално-психически климат в колективите, за осигуряването на оптимална за всеки работещ

Digitized by Google

производителност на труда способствуват препоръките на психолозите, които, изучавайки новопостъпилите в предприятието им, съставят психологически характеристики. Въз основа на тях кадровите отдели подбират за новопостъпилите, в съответствие с индивидуалния характер на всеки, такива работни места, на които те могат максимално да изявят своите индивидуални възможности, Партийните организации насочват тази дейност, въздействуват върху съзнанието на стопаните, че осъществяването на такива мероприятия се отплаща с повишаване на трудовата дисциплина, организираността, а значи и производителността на труда.

Укрепването на производствената дисциплина, формирането на комунистическо отношение към труда най-тясно е свързано с възпитанието в икономичност и пестеливост, със стопанско отношение към работата. Постоянно е вниманието на партийните организации към такива въпроси като комплексен подход към укрепване на дисциплината, организираност и ред в производството. Партийните организации разработват комплексни планове за икономия на материалните ресурси за петилетката. В тях се отразяват всички основни направления, по които на практика се осъществява курсът за рационално използване на материалните ресурси.

Важна особеност на комплексните планове е това, че определят техническата политика на предприятието за редица години напред. Изпълнението на комплексния план се съпровожда с организационно-масови мероприятия от страна на партийните, профсъюзните и комсомолските организации. В подразделенията на предприятията се провеждат събрания за засилване режима на икономии, за най-рационално използване на всички материални ресурси. В хода на обсъждането на социалистическите обещания на всички равнища — цехове, отдели, участъци, бригади — задължително се включват точки за икономия на метал, прави се анализ на тяхната техническа обоснованост.

Активно влияят върху работата за икономия и пестеливост комисиите към партийните комитети по контрола на стопанската дейност на администрацията. Резултатите от техните проверки се разглеждат на заседания на партийните комитети, където се набелязват конкретни мерки за отстраняване на недостатъците, определят се и лицата, отговорни за това решение.

Наблюдава се тенденция въпросите на дисциплината и икономиите да намират все по-голямо отражение във всички форми на масовата партийна работа, в това число в системата на партийно-политическото и икономическото образование. Това подтиква пропагандистите, агитаторите, всички идеологически кадри да свързват теоретическите проблеми с конкретните задачи на икономиката.

Една от формите за възпитание на колективите в пестеливост са обществените прегледи-конкурси. Основната тяхна насоченост е — намиране и внедряване на всяко работно място малоотпадъчни и енергоспестяващи производствени процеси.

Внасят се корекции и в системата на оценъчните показатели при отчитане социалистическото съревнование. Пестенето на материални ресурси се оценява като един от най-важните показатели при класацията на подразделенията, бригадите на отделни работници. Социалистическото съревнование се явява един от факторите за възпитание по трудова дисциплина.

Наблюдава се процес на изпълване на известните форми на социалистическото съревнование с ново съдържание. Главното в организацията на социалистическото съревнование са проблемите на трудовата дисциплина, грижливото използване на суровините и материалите, на всяка минута свободно време, своевременното изпълнение на договорните задължения, високото качество на изделията, внедряването и усвояването на новата техника. Т. е. извършва се процес на изменение, на поврат в социалистическото съревнование, като се насочват енергията и инициативата на масите към решаването на ключовите задачи за повишаване ефективността на икономиката, на нейната интензификация.

Големи възможности за утвърждаване на съзнателна трудова дисциплина, като социално-нравствено качество на личността, се крият в одобреното от ЦК на КПСС движение за повишаване ефективността на използване на производствените мощности, на основата на атестацията на работните места и техните рационализации. Принципната новост в атестирането се състои в това, че работните места се оценяват комплексно: по технико-технологическия, организационно-икономическия и социалния фактор. Това позволява да се засилва заинтересоваността на трудещите се в крайните резултати от труда на колектива, става активна форма за участие в управлението на производството.

Работата на партийните организации, на стопанските органи и обществените организации в промишлените предприятия за укрепване на трудовата дисциплина, за намаляване на текучеството на кадрите, за икономия на материални ресурси, за формиране на комунистическо отношение към труда дава по-положителен ефект, ако се изгражда на основата на всестранен отчет и осигуряване на взаимовръзка в решаването на икономическите и социалните въпроси, на подобряване условията на живот за трудещите се.

Съвременните условия изискват партийните организации постоянно да държат в полезрението си конкретните цели, точно определените резултати, които са набелязали да достигнат. А това означава, че организаторската работа трябва най-тясно да се свързва с идейновъзпитателната, със стопанската, че трябва да се знаят и отчитат мислите и настроенията на трудещите се, т. е. да се осъществяват задачите комплексно. Без това е трудно да се разчита на тяхната активност, на висока трудова дисциплина, а следователно и на изпълнение на набелязаните планове.

Digitized by Google

ТЕЗИ ПОЛЯРНИ НАЧАЛА...

Няма да скрия, че началото на нашето запознанство беше някак оттласкващо.

Очаквах да видя една енергична жена, за чиято дейност подробно ми бяха разказвали преди това, една заводска секретарка от ранг, една дългогодишна общественичка с неспокоен дух, а вместо това в продължение на часове (оказахме се заедно на събрание на една от партийните организации в завода, влизаща в състава на организацията, чиято секретарка е Кина Донева) именно тази Кина седеше като наблюдател и, както ми се струваше, съвършено безпристрастно възприемаше всичко, което ставаше наоколо й.

Хората се надпреварваха в доводи „за" и „против", търсеха аргументи в своя полза, отправяха въпроси към директора Ганев, нервираха се, че градинката пред цеха е асфалтирана, че се мисли повече за колите, отколкото за хората... Позатихваха, давайки превес на чисто организационните проблеми, после избликваха с нова сила, ядосвайки се, че в цеха не идват нови хора, че условията за труд са лоши, че процесите не се усъвършенстват... Хвърляха се в разнищване на междуличностните отношения, умуваха върху неумението на началника на цеха (вече четвърти поред за непродължително време) да се справи с работата си.

Присъстващата тук секретарка на общинския партиен комитет инженер Румяна Цонева, която си записваше внимателно всичко, по едно време не се стърпя:

— Кой е политическият ръководител в цеха? Тази организация, тези хора, които са тук. От кого искат промени? Поне в този момент, поне на това събрание не ги искат от себе си. Тогава?...

Искаше ми се тези въпроси да бяха зададени от Донева. Или пък тя да бе потърсила отговорите им. Вместо това секретарката уморено следеше всичко, тъгувайки, както ми се струваше, за нещо далеч от тази зала.

По-късно тя разкри причината за мълчанието си:

— Не винаги реагирам спонтанно. Старая се да възприема постепенно нещата. Да не ги размествам, да не им влияя в една или в друга посока поне в момента, в който се разискват проблемите. За мен това е важна информация и аз обикновено искам да я имам автентична. Освен това на събранието, за което говорим, комунистите поведоха диалог с директора, а това в дадения случай бе по-добре. Ама вие наистина ли смятате, че на всяко събрание секретарят трябва да бъде дежурен оратор?

Този въпрос, отправен без капка поза и преднамереност, ми хареса:

— Не, разбира се! Просто търсех вашето становище и бях нетърпелива да го срещна още тогава.

Донева се усмихна:

— Не го чухте на събранието и по една чисто сантиментална причина. Тази организация от него момент преставаше да съществува в този си вид. Структурни промени. Реорганизация в производствената дейност наложи част от тази първична организация да се трансформира в партийна група, а друга част от хората на този цех да бъдат прехвърлени на други работни места. Предоставих всичко на досегашната секретарка на организацията, влизаща в състава на първичната, чиято секретарка пък съм аз. Имаме още три организации в състава на първичната и седем партийни групи. Колкото и да се стремя да вникам в нещата, все нещо ми се изплъзва.

И Донева се впусна да изяснява сложността на заобикалящото ни, неговата противоречивост, полярност, която държи партийния работник нащрек. Уж си наясно по даден въпрос, а се оказва, че зад паравана на тази яснота има още нещо; уж държиш на дадена стриктност, а изведнъж виждаш, че регламентацията превръща човека в изпълнител, а нали смисълът на твоите усилия е той да бъде творец? Или пък утешаваш някого, че всичко е пред него, че има още много време да се изяви, да се реализира и в същото време се питаш дали го успокояваш или го правиш пасивен.

В този миг нямаше и сянка от спокойствието, което бе обладало Кина на събранието.

Някой машинално отвори вратата и се провикна:

— Живеят някои хора под напрежение, инак им е неинтересно, вяло...

Точно така живее Кина от самото начало, както и да изглежда понякога, както и да ни се струва другояче.

Digitized by Google

●

На някои отстрани им се струва, че на партийната секретарка ѝ е лесно да дава указания. Но нали, предявявайки определени изисквания към някого, тя преди всичко би трябвало да съобразява тези неща в практиката си, в своето поведение. Преди известно време например в бюрото беше направена оценка на работата на секретарката на първичната организация в бобинажния цех Величка Бакърджиева. Донева ѝ препоръча да подобри индивидуалната работа с хората, да помага по-непосредствено при решаването на проблемите, изникващи всекидневно в партийните групи. Каза го, настоя да се запише всичко това, защото след известно време щеше да бъде направена отново в бюрото равносметка на извършеното, на изпълнението на бележките и препоръките, и се замисли за своите неща. Какъв пример дава тя, за да може да изисква от останалите активна намеса в търсенето на причините за определени неблагополучия, а не само срещаната на всяка крачка готовност да констатират. Лесно е да кажеш например, че уравниловката при стимулирането на труда пречи да се разгръща инициативата, поражда пасивност, понякога дори текучество, че тя може да има разрушителна сила в колектива. Лесно е да кажеш, че похвалата, одобрението въодушевяват личността, че признанието е органическа потребност за човека. Но не е така лесно в определена бригада, в определен момент, когато се решава кой да бъде награден или на кого да бъде дадена квартира, да защитиш своето становище.

Обикновено аргументи има много и те са разнопосочни. В колектива нещата са многобагрени, нищо не е представено в два цвята. Много рядко полюсите са очертани ясно. Плюсът и минусът тук не са обособени като в учебник, всеки плюс има минуси и обратното. Трябва да анализираш спокойно, да търсиш мотивите на нещата, без да робуваш само на фактите, да се домогваш до подбудите, до тенденциите. Познаването на характерните социално-психологически особености на тази или на онази група работници, на тази или на онази бригада не е достатъчно. В аргументите си при решаването на проблемите трябва да се стремиш да достигнеш до всекиго, отчитайки индивидуалността му.

Настоявайки да бъде записано Величка да подобри непосредствената работа с отделните личности от колектива, Донева отправи това изискване и към себе си. С цялата му стойност, с подводните му скали, с бавните трептения на кръговете във водата, когато е хвърлен дори най-малък камък. Защото ехото на една конфликтна ситуация например трае многократно повече, отколкото самата кавга.

Една мигновена грубост или нетактичност от страна на бригадира или на началника на цеха може да бъде преживявана със седмици. При това част от хората в бригадата непременно съчувствуват на потърпевшия и обикновено съпреживяват. Има личности, които отнасят към себе си причините за дадени неблагополучия, търсят и намират смисъла на дадената бележка, отправена към тях. Други — обратното. Донева е недоволна от себе си, тя обикновено отделя време предимно на вторите. На онези, които едва ли не са в хронически конфликт с ръководството. И тя насочва своите усилия към създаването на обстановка на принципност и доброжелателност в партийните групи и организации. Защото още от ученическите си години знае, че действителното богатство на личността зависи от богатството на отношенията в колектива. Именно от времето на първото си комсомолско секретарство тя знае още, че за да влияе осезателно и истински на другите хора, длъжна е да бъде човек действително стимулиращ и движещ напред останалите.

●

Защо хората се втурват в конфликти?

Кина Донева си задава този въпрос и без да му даде отговор, се впуска в обстоен разказ за онази обстановка на доброжелателност и принципност, която сме длъжни да създаваме понякога и с цената на атаки, в които биваме ранени и ранявани.

Изводът от протяжния разказ е кратък. Бившият директор на техния завод бил човек с висока степен на самооценка. Толкова висока, че не вниквал в доброжелателността дори на другарите си, когато му правели бележки. Помирявал се с атмосферата на самодоволство. Наложило се да се раздели с поста си, да напусне този колектив, пред който авторитетът му на ръководител вече бил изчерпан.

Тези обобщения крият зад себе си бездни от безсъние, колебания, убеждаване на горестоящи инстанции в силата на една правота, която е ясна и въпреки всичко се нуждае от доказателства. Защото наказанието на един директор не се извършва автоматично, защото пресичането на една инерция не става с вдигането на ръка на събрание. Сложните пътища на простите истини: мисля, че Кина Донева би могла да защити дисертация на тази тема.

С новия директор се срещнах и на събранието, на което Донева мълчеше, и после в завода. Бивш конструктор в същия този завод, бивш директор на друго по-спокойно предприятие, ако изобщо има такова (може би точното определение е „по-малко предприятие"), инженер Ганев ми се струваше, че е от оня тип ръководители, които понякога срещам в съвременната драматургия. Допадна ми с прямотата на оценките си, които, дори когато са негативни, не крият недоверие към хората — обратното, дори когато са оптимистични, съдържат порядъчно количество взискателност. Стори ми се, че е реалист — отчитайки недостатъците, упорито търсеше резервите. При някои от оценките, които правеше, се прокрадваха определени аванси, но това не ставаше грубо, а за сметка на една реална перспектива.

Digitized by Google

Разбира се, на Донева не й е лесно да работи с такъв ръководител. Вероятно е било по-лесно с предишния, когато на пръв поглед всичко в колектива е цъфтяло, имало е благополучие и сплотеност. Не са правени структури например, при които да тъгуваш за една отдавна изградена първична организация.

Сега взаимоотношението директор — партиен секретар е друго: по-сложно, по-неясно, кръщо всекидневни изненади. Но със заряд, зад който има не мнима, а истинска сплотеност, защото за благополучие вече не се говори.

— А говори ли се за въздух, за хляб? — ще ви попита Донева и ще се усмихне. — Аз съм такава, не ги вадя на показ ясните неща, преживявам ги. Такава е и дъщеря ми. Разболя се и дълго отсъствува от училище, защото като пионерски председател не бе съумяла да се пребори с елементарни сложности на взаимоотношенията в класа. А беше длъжна!

●

Темата за удобството на взаимната невзискателност, на базата на която може да бъде създадена мнима сплотеност в даден колектив (в случая в класа на младата Донева), и темата за негодността на един ортодоксално следващ принципите си човек да се пребори с една реалност и да я измени ни насочва към проблема диалог с младите, били те наши собствени деца или пък младежи от колектива, от завода, от училището, от комсомолското дружество.

Моят въпрос бе:

— Процентът на младите хора в завода е висок, освен това имате и практикуващи тук ученици. Грижата за бъдещето на вашия и на другите цехове не е ли част от грижата ви да изградите дееспособни млади личности с високо чувство за отговорност пред обществото? Може би го казах много общо. Бих се интересувала дали в непосредствената си работа по този въпрос вашето бюро и изобщо комунистите се замислят не само какво е партийното ядро в Комсомола, не само колко комунисти работят в комсомолските дружества, а какво точно те извършват там, какво е реалното им влияние в живота на младежта?

— Обикновено се стремим да избягваме поученията, когато става дума за диалог с младите, и да акцентираме върху примера, върху работата — каза Донева. — Мъчим се да учим комсомолците на отговорност, показвайки с нашите действия умение да решават сами проблемите. По този начин партийната организация влияе социално-идеологическите процеси, които възникват в комсомолската среда, да се управляват от самите комсомолски дружества, като констатациите на факти са само част от цялото, чиято съществена половина е определянето на тенденции. Това е нашето разбиране за повишаване ефективността на партийното ръководство на Комсомола.

— Обикновено на откритите партийни събрания комсомолците мълчат, разчитайки на активността на хората с опит. Така ли е при вас?

— Не бих казала определено „да".

— И още нещо. Привличате ли активно младите в решаването на проблемите, които поставят? Понякога упрекваме комсомолците в отсъствието на инициатива, а ние сами я заглушаваме, отъждествявайки грижата с опека.

— Контролът за реализация на предложенията, правени от комсомолците, при нас е строг — бе отговорът. — На първо място търсим мястото на младите в решаването на въпросите, които сами поставят, да не превръщаме ръководството в опекунство. За да има инициативност, трябва да се подкрепят ентусиазмът и творчеството на младежта, да се разкриват творческите сили.

Отново въпрос:

— Обикновено ние в докладите пишем, а вие и сега казвате, че нашето доверие към младите е голямо. Това е тезата, а на практика, когато изникне конкретна задача, почваме да се колебаем: ще могат ли младите да извършат това и това, няма ли да могат. Ето ви отново полярни начала!

— Да. Тук действително има много производствени и възпитателни ресурси. От правилното становище в такива ситуации, от позицията на бюрото и на секретаря зависи понякога и създаването на младежка производствена единица, и изпращането на млади хора да се учат (макар и това да затруднява временно отделното производствено звено), и даването на зелена светлина на рационализаторско предложение, направено от начинаещ инженер...

— Как работи партийната организация с идващите тук на практика направо от училищата млади хора? Най-често някои от тях за пръв път стъпват в цех, за пръв път преустройват ориентацията си от думи за труда към реален труд...

— Разбирам ви. Ние говорим на учащите се за цената на материалните блага, те четат и учебниците, където е написано, че главното съдържание на живота е трудът, но когато дойдат тук и застанат пред машините, миговете са много сложни. Опитвам се в такива случаи да се въздържам от дидактика и от патетични думи за смисъла на труда, просто си гледам работата в цеха. Всеки сам преживява този отговорен момент на срещата със заводската действителност и нашият ритуал обикновено става малко по-късно, когато вече младите са свикнали спокойно да минават през портала...

●

От деня, в който Кина Донева е влязла в този завод, е изтекло много време.

Нека да се върнем малко назад, щом ще търсим силата на примера.

Стара е истината, че съобразяването ни с очакванията на другите хора ни поддър-

Digitized by Google

жа в равновесие със света, че несъобразяването с онова, което околните мислят за нас, е пълно със сериозни последствия. За тази своеобразна везна на предвидливостта говори още в началото на нашето запознанство Кина Донева. Тя разви познатата теза, че онова, което другите очакват от човека, той обикновено започва непроизволно да очаква от самия себе си. Нещо повече, ако е стоик — да го постигне.

— И в същото време в нашето „очакващо" влияние един на друг има много непреодолимо — опитах се да възразя, използвайки някакво натрапило ми се клише.

Кина само кимна одобряващо.

От нея очаквали да усвои някаква сериозна професия отрано и тя, почти противно на интересите си, постъпила в техникум „Ломоносов" в Горна Оряховица. Не зная дали електротехниката я е увлякла, но Кина Донева, изненадващо и за самата себе си, вече 20 години е в един и същи цех (в цеха за електроелементи) на един и същи завод (завода за възли и детайли) във Велико Търново.

— Доверието, очакванията на другите хора са ви помогнали да изковете вашата същност?

— Може да се тълкува и така, без да смятам, че напълно робувам на инстинкта за социално одобрение...

— И това го твърди една бивша комсомолска секретарка и една сегашна секретарка на партийната организация в завода?

Тя се усмихва пресилено:

— Никога не абсолютизирам нещата. Търся страните им. Прието е да се говори за две страни на медала. Търся винаги повече от две, колкото мога повече подробности, дори в най-дребните неща. Подлагам на преоценка, обръщам наопаки работи, понякога очевидни. И не се изненадвам, когато открия нещо неочаквано. И не се боя да разкрия предишната си заблуда. Не само да я кажа, да я превъзмогна...

Полярните начала на нещата.

Те не са само в борбата между новото и старото, между прогресивното и консервативното. Понякога техните измерения са така делнични, че ние ги отминаваме. Донева ги търси, стигайки до педантичност.

Сложностите на нейния делник се заплитат в няколко посоки. Като партийна секретарка тя отговаря за работата на всички цехове в завода за възли и детайли на Комбината за радиотехническа апаратура във Велико Търново. Като началничка на цеха за електроелементи отговаря само за този цех. Когато трябва да се акцентира върху нещо неизвършено, нейната позиция на партийна секретарка я принуждава да търси причините за неблагополучия преди всичко в себе си и в своя цех. Когато разпределя награди, тя търси и изтъква успехите на другите.

И не само това. Като производствена тя трябва да дава личен пример на висока дисциплина и отговорност в труда, а като партийна секретарка е длъжна да има достатъчно време да изслушва другите, да им помага, да посещава техните организации, цехове, бригади, партийни групи. Сложни са и взаимоотношенията ѝ с административното ръководство, пред което тя е едновременно и ръководителка и подчинен.

Но където и да се изявява една личност, нейната истинска дейност е в първичния колектив, в който работи. Именно в своя цех Донева най-непосредствено учи и възпитава хората, ръководи ги. И съвсем не прозвуча наставнически настояването ѝ, отправено по адрес на Румяна, партийната секретарка на първичната организация в нейния цех (която е едва 3-годишна, а вече е била делегат на XII партиен конгрес), да се учи. Да работи самостоятелно и всекидневно с книгите, а не само когато трябва да се готви за занятие в рамките на партийната учебна година.

— Говорим за непълно използване на техниката, за подобряване на технологията. Това може да става само от висококвалифицирани хора — твърди Донева и нейното убеждение има реален израз. — Приели сме програма за повишаване квалификацията и образованието на кадрите, заети в производството, но това е общото. Частното е всекидневното изискване определени хора да усвояват определени знания, за да можем да използваме действителните възможности на техниката и да достигаме онова качество на продукцията, за което мечтаем. Да вземем за пример работата на настройчиците в производството на цветни телевизори. Там е необходима изключително висока теоретическа и практическа подготовка, за да бъдат достигнати предвижданите резултати. Бюрото обсъди конкретни мерки за квалификацията на тези и на други групи работници, но това е само началото. Предстои труд, контрол за изпълнение на набелязаното. В някои от цеховете създаваме нова организация на работата и търсим за това помощта на Института за радиотехническа апаратура. В новата структура този институт е вече звено от нашия комбинат и това ни улеснява, а в същото време — прави изискванията към нас по-високи.

Тези полярни начала...

Току-що е изникнала допълнителна задача за цех „Електроелементи". Като партийна секретарка Донева я поема безрезервно, а като началничка на цеха тя трябва поотделно да убеди хората си, че това е крайно необходимо и че в почивния ден се налага да работят.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

УМЕНИЕТО ДА СЕ ОТГОВАРЯ ЗА ВСИЧКО

Важно място в Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП от 1980 г. за икономическия подход и организацията на труда в селското стопанство е отделено на преустройството на партийната работа в условията на новия икономически подход и бригадната организация на труда. Партията оглави този процес, като насочваше стопанските органи към създаване на здрава организационна структура, към повсеместно внедряване на стопанската сметка и нейната сърцевина — самоиздръжката във всяко производствено звено. Всичко това създаде предпоставки за издигане на селското стопанство на нова позиция, от която, както беше посочено на Мартенския пленум, може да решава проблемите на повсеместната интензификация на базата на приложението на върховите постижения на научно-техническата революция.

В този кратък период на развитие се усъвършенствуваше и партийното ръководство на бригадите от нов тип, така както беше посочено в Тезисите на Политбюро: „Комплексният характер на бригадите, развитието на демократични елементи в тях, повишената самостоятелност, пълната самоиздръжка, съставянето на насрещните планове от целите бригадни колективи, по-пълното съчетаване на личните, колективните и обществените интереси — всичко това превръща първичната партийна организация в политически ръководител на качествено нова социално-икономическа единица, призвана да бъде решаващ фактор за реализиране в живота на партийната стратегия".

С преминаването към двузвенната система на управление в АПК от началото на 1984 г. се създадоха още по-добри условия за правилно съчетаване на отрасловия с териториалния принцип, все повече натежава ролята на агроекологичния подход. Уедрените, комплектувани със средства за производство бригади набраха мощ, дават вече реален принос в изпълнението на петилетния план от всеки АПК и ОАПС. Двузвенната структура даде по-големи възможности партийното ръководство на икономиката да се пренесе в първичните партийни организации, които сега имат по-голям обхват на комунистите, работещи в едно направление и населено място. Социално-икономическото развитие съчетава все повече решаването на проблемите едновременно в отрасъла и съответната територия. Създадени са предпоставки да се изпълни задачата, поставена от Мартенския пленум: „Цялата система на управление да се подчини на научно-техническите и социално-икономическите цели".

Digitized by Google

В това отношение немалък опит натрупаха първичните партийни организации от Великотърновски окръг. В десетата година от провеждането на Националното съвещание, посветено на по-нататъшното издигане на ролята им, партийните секретари се събраха да обсъдят задачите, произтичащи от Мартенския пленум, да споделят своя опит и грижата си за нерешените проблеми. Разговорът беше откровен, така както откровен е диалогът на земеделеца със земята, плодородието на която не може да се измами с обещания или общи декларации. Критичното начало бе пропито с оптимизма на хората, които могат и които търсят нови пътища за решаване на партийните задачи. И на първо място повелята за повсевместна интензификация, за революционни изменения на базата на овладените върхови постижения на научно-техническата революция.

Атанаска Букарева, секретарка на първична партийна организация в Павликени:

— Нашата бригада постигна 2900 т зърно над плана за четирите години на петилетката. Среднодневният прираст при телетата е 940 грама. Имаме и други положителни резултати, но през миналата година най-впечатляващи са добивите от царевицата. Още когато поставиха от окръжния комитет на партията задачата за получаване на повече от един тон царевично зърно от декар, разбрах, че сама като технолог този въпрос няма да реша. Трябваше партийна подкрепа. Направихме събрание и решихме, че е по нашите сили да получим от две хиляди декара суперинтензивен посев по 1500 кг зърно. Ще посоча с един пример какво означава партийна подкрепа. През лятото трябваше да дадем пет поливки — нещо непознато за нашите условия. Отговорничките на партийните групи се заеха да привличат хората, започна надпревара на кой блок царевицата е по-избуяла. През най-голямата жега комунистите бяха всекидневно на поливка — това не можеше да не окаже положително въздействие. Изобщо много важно в партийната работа е да съумеш да запалиш една амбиция.

Примерът е показателен в няколко направления: не става дума просто за демонстриране на възможности, а за преминаване на масово производство по една технология, дадена от института в Кнежа. Изобщо много е направено в окръга за прилагането на революционни технологии — и в обработката на почвата, и в отглеждането на културите. Всичко това има два ориентира: изпълнението на петилетния план и даване възможност стопанските организации да укрепнат икономически, да преминат към самоиздръжка и самофинансиране.

Задачите са големи, те могат да предизвикат стъписване било като следствие на неверие в силите, било като незаинтересованост (нали възнаграждението не винаги съответствува на положените усилия). Затова партийните бюра особено много са наблегнали на предварителната работа, на убеждението, на разясняването, че крайният резултат е дело на всички и че немарливостта на един може да доведе до провал. „Не беше лесно — споделя Атанаска Букарева — да накараш механизатора, който сее, да слиза често от трактора и да рови земята, за да провери как са наредени семената.“ Ако липсва това убеждение, контролът, независимо от кого е проведен, може само да установи нарушението, но вече онези 7500 растения, от които очакват по тон и половина зърно, няма да ги има (и то разположени на оптимално разстояние). В това отношение откровен и ясен беше един от секретарите, който в реплика през почивката каза: „Всички работим по едни технологии, само че някои са по-близко до тях. От тази близост идват разликите в добивите и в заплащането“.

Партийните организации все повече пренасят тежестта на работата си към по-обхватни проблеми, към търсенето на основните фактори, които водят до развитието на колектива, на неговото укрепване, на неговото сплотяване. Членовете на трудовия колектив все повече искат да виждат в първичната организация онази сила, която може да ги води напред, като поставя ясни цели и носи отговорност, като дър-

Digitized by Google

жи в ръцете си политическото ръководство на процесите и ги направлява.

Димитър Йорданов, секретар на първичната партийна организация при управлението на АПК в с. Овча могила:

— Трудолюбивите стопани от АПК — с. Овча могила знаят, че производството се прави от хората, от техния труд. Затова, въпреки капризите на природата за трите години от учредяването му, производствените и икономическите резултати са добри. Вярно е, че не навсякъде и не всичко за това време е било в ред. Трудности много: суша, градушки, бури, мразове и въпреки това с изключение на 1983 г. имаме увеличение на средните добиви и средната продуктивност.

Вече няколко години в селското стопанство се прилага новият икономически механизъм. Животът потвърди жизнената му сила, а така също новите организационно-управленски форми и структури. Първичната организация при управлението на комплекса в своята дейност набляга на последователното прилагане на икономическия подход, за да се утвърждава демократическият централизъм в трудовите отношения, да се въвличат трудещите се в управлението на икономиката — така, както подчертава другарят Тодор Живков във встъпителното слово пред Февруарския пленум.

Партийното бюро се стреми да оказва въздействие за подобряване производствените и икономическите резултати, като ползва ежедневната оперативна отчетност, месечните анализи и приема мерки главно за по-пълно натоварване на техниката, за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, за подобряване качеството на продукцията, за икономично изразходване на суровините, материалите, горивата, енергията, живия труд, за повишаване обществената производителност на труда...

Характерното за този подход е, че на заседанията на партийните бюра, както и на събранията се търсят основните проблеми, онези, от които ще дойде решаването на частните, кампанийните задачи. Икономическият анализ в партийната работа все повече се превръща в постоянен метод за вземане на партийнополитически решения. Намаляват случаите, когато за вътрешностопанската сметка се сещат едва към края на годината или само на полугодието. Нещо повече, в онези колективи, където има трайни икономически резултати, ежемесечният икономически анализ, обсъден и приет, е станал практика, с която са свикнали всички. Радостно впечатление прави и фактът, че отговорността за това все повече се поема от профорганизациите, че партийните организации и техните бюра следят как се провеждат общобригадните събрания, какви изменения настъпват в увеличаване на производството и в икономичното, целесъобразно използване на енергията, горивата, материалите и трудовите ресурси.

Петър Камбуров, секретар на първичната партийна организация в с. Полски Сеновец:

— Партийната организация направи много за осъзнаване на голямото значение на приложението на вътрешнобригадната стопанска сметка. Ежемесечно се установява полагащият се фонд „Работна заплата", за животновъдството на основата на нормативната себестойност, а за всяка земеделска култура — след нейното реколтиране. Сега всички добре разбират, че образуването, регулирането и разпределението на този фонд и формирането на индивидуалната работна заплата е в зависимост от крайните производствени резултати. Този начин на заплащане доказва своите безспорни предимства, в резултат на което технологичното звено за зеленчукопроизводство осигури на 4 процента по-високо от предвиденото възнаграждение, а останалите технологични звена — на сто процента. Приблизително също е състоянието и в животновъдството.

Особеното, характерното в партийнополитическата работа е, че когато икономическите резултати се свързват с работната заплата, се търси единството на обществените с колективните и личните интереси; създава се убеденост за една справедливост, опираща се на диалектическата връзка между интересите. Бригадната организация изисква строго да се спазва стопанската самостоятелност, с други думи, стопанинът да разполага с полагащия се дял от резултата на своя труд, да разполага със средства, които ще му дадат възможност да осъще-

Digitized by Google

ствява въпроизводство. Първичната организация е улеснена в политическо въздействие, когато е осигурено спокойствие в трудовия колектив. Спокойствие не на базата на равнодушието, а на базата на стабилните нормативи, на справедливото разпределение „всекиму според труда“.

Йорданка Чекелева, секретарка на първична партийна организация в с. Ресен:
— Планът в животновъдството беше изпълнен, а от някои ферми и преизпълнен. Обаче при приключването на миналата стопанска година заради неизпълнението на плана в растениевъдството и животновъдите останаха на 90 процента от заработката си. В този отрасъл работят доста семейства, представете си с колко пари беше ощетено всяко едно от тях...

На срещата не един секретар говори срещу уравниловката, но главно от онези производствени единици, които си преизпълняват плановете. А останалите? Те някак си подминаваха този проблем, така както е подминаван в заседанията на бюрото, в партийните събрания. И така ден из ден се е утвърждавало не без приноса и на партийната организация безразличието към резултата от труда. А се налага, изключително много се налага особено сега в речника на партийния секретар наред с термина „икономическо стимулиране“ да върви и другият — „икономическа отговорност“.

Значимостта на овладяването на икономическите лостове в работата на партийната организация има решаващо значение да се върви напред, за да се стигне от вътрешностопанска сметка на всяко работно място до самоиздръжка на целия колектив — стопанин на социалистическата собственост. Това не са епизодични задачи, а ежедневие на партийния ръководител. Партийният секретар на организацията в с. Обединение д-р Николай Мъглов разказа как всеки месец икономическият анализ в животновъдството е бил разглеждан първо в партийната група. По-нататък с партийна оценка не само на фактите, а главно на субективния фактор бригадирът излиза пред колектива на животновъдите. Зад оценката стои цялата партийна група, мерките, които се предлагат, са били претеглени вече от комунистите, а това означава партийна оценка и партийна отговорност за изпълнението. За всички е ясно, че партийното ръководство е конкретно, ангажирано — откъдето неминуемо расте и авторитетът на партийната група.

Хората искат да знаят ще си получат ли парите, след като изпълняват плана — така е не само в Обединение и това явление в никакъв случай не бива да се смесва с потребителския подход, а да се гледа на него като на важна политическа задача, която трябва да отговори на насъщните и законни потребности на редовите труженици.

Борбата с потребителския подход не може и не бива да се води с общи пожелания. Тук е нужна организация, дадена в изпитаната форма на акорда. Фактически сега може да се каже, че акордът е сигурен щит срещу безразличието, уравниловката, безотговорността както в прекия производител, така и в някои ръководители и специалисти. Защото акорд значи съгласуване, значи още договор, в последна сметка — взаимна отговорност на всички равнища за конкретното производство в конкретното технологично звено, група. От опитите с отделни групи сега се преминава масово към акорда, основа на който са бригадите. В Лясковец са изградени 11 акордни звена в растениевъдството, в Козловец акордът е практика от няколко години при трудоемките култури. Важното е, че вече всичко се обвързва в едно, в центъра застава бригадата като самостоятелна производствена и икономическа единица, която преминава към акорда на базата на инженерен проект.

Борбата с потребителския подход не е еднократно действие, тя трябва да е втъкана в създаването на новото отношение към поверената собственост — отношение на стопанин.

Digitized by Google

Тодорка Кожухарова, секретарка на общоселския партиен комитет в с. Козловец.

— Много важен е проблемът за отношението към социалистическата собственост. Въпреки разяснителната работа, която вършим, все още в някои съществува убеждението: „Мое е това, което притежавам лично".

Стопанинът трябва да стопанисва, но той и създава. И точно тук се сещаме за връзката между масовополитическата и икономическата работа, за това кой създава и кой следва да съхранява, за огромната материално-техническа база, която по редица организационни причини понякога остава ничия, или икономическият механизъм не е успял да я свърже здраво с интересите на човека. Този ред на мисли подсеща за живописния пример на нашия изтъкнат социолог Иван Хаджийски в знаменитата му книга „Бит и душевност на българския народ": ... Когато на един селянин му изгоряла плевнята, той обикалял въглените и се тюхкал за един кош. Плевнята той наследил, а коша плел със собствените си ръце...

Има обаче още един проблем, който не винаги се оценява достатъчно от партийните организации. Получава се високо трудово възнаграждение — значи всичко е добре. А всъщност с едната работна заплата (колкото и висока да е тя) все по-трудно се задържат хората в една професия или трудов колектив. Оттук произтича значимостта на социалните фондове, гаранция за комплексното осигуряване на условия за развитието на отделната личност и трудов колектив.

Т. Кожухарова: — Бавно се изпълнява социалната програма, бригадите не отделят от формираните фондове за благоустрояване на селищата. Дори нещо повече — указанията са средствата от съботниците да отиват за развитие на животновъдството. Колкото и развит да е отрасълът, само с това няма да решим проблема за приток на млади хора.

Илия Горанов, секретар на първичната партийна организация в с. Масларево:

— Програмата на нашата партия за издигане жизненото равнище изисква от партийната организация да живее с проблемите на трудовия колектив, с целия комплекс от въпроси, свързани с труда и бита на нашите механизатори и животновъди. Имайки предвид постановката на XII конгрес, че грижата за човека трябва да бъде отличителна черта не само на партията като цяло, но и на всяка от основните ѝ клетки — първичните партийни организации, в партийното бюро изникна идеята за построяване на битова сграда на животновъда и механизатора. С цената на много усилия от страна на партийната организация и стопанското ръководство сградата е построена и до края на тази година ще бъде завършена. По предложение на партийната организация с парното отопление на битовата сграда ще бъдат свързани и трите ремонтни работилници, с което ще подобрим значително условията на труда и бита на механизатори и ремонтни работници.

Нещата като че ли са ясни: никой не може сам да си построи столова или да подобри ергономичните условия на труд. А на хората се иска и да живеят в богати, уредени села със съвременна инфраструктура. Този проблем нашата партия реши със създаването на селищните системи, посочени бяха източниците за финансиране, голям дял от които се пада на здравата икономика в населеното място. Това сега има особено значение за много села, където се създаде една бригада и особено когато тя е единственото производствено звено. Вярно е, че средствата, които се заделят от селското стопанство във фондовете, не са кой знае колко много, но вярно е също така, че ако ръководствата на АПК по стар обичай концентрират всички средства, те, същите тези ръководства, ще продължават да се оплакват, че в селата не остават млади хора. Естествено това е проблем и на общинските партийни комитети, но първичните партийни организации трябва да бъдат стожер на икономическата самостоятелност на бригадата от нов тип (за да бъде наистина от нов тип) — тази, която има собствена банкова сметка, формира фондове и сключва договори. Реда на тия разсъждения ще

Digitized by Google

допълним с мисълта на партийната секретарка от Нова Върбовка Сийка Николова: „Щом първичната партийна организация отговаря за икономиката, трябва да ѝ се дадат права да се произнася по всички въпроси и най-много за кадрите“.

Партията отговаря за всичко, но тази максима може да послужи като вярна опора в конкретната работа с разбирането, което дава др. Тодор Живков в шеста лекция пред слушателите в АОНСУ: „Партията — това са преди всичко първичните партийни организации, това са комунистите, тяхното единомислие и единодействие“.

И. Горанов: — Известно ни е, че партийната организация има право на контрол и редица положителни резултати има, но трябва откровено да си кажем, че той не се осъществява винаги. Понякога го провеждаме и с известна доза формализъм. Случва се стопанският ръководител да се отчита, като информира партийната организация за онова, което се решава в бригадата. В този момент е трудно на партийното бюро и на партийния секретар да подсказват, да насочват дейността на стопанския ръководител. Ето тук е нужна помощта на общинските комитети.

Д. Йорданов: — Какви форми и средства използва партийната организация за засилване на социалната и трудовата активност на комунистите и членовете на трудовия колектив? Стремим се да осъществяваме постоянен контрол към стопанското ръководство на комплекса за своевременно решаване на възникналите проблеми. На партийни събрания и заседания на партийното бюро се обсъждат отчети на ръководители и специалисти, анализират се резултатите от дейността на отделните отрасли и дейности, вземат се конкретни решения за навременното изпълнение на производствените им планове. Разглеждаме резултатите от внедряването на бригадната организация на труда и изпълнението на стопанската и вътрешностопанската сметка; координацията, взаимодействието и взаимопомощта между бригадите; ритмичното изпълнение на договорните задължения.

Контролът е част от организаторската функция на партията, поставен от др. Тодор Живков в основата на политическия подход. Чрез него първичната организация следи за изпълнението на своите решения, за това доколко комунистите допринасят решенията да се превръщат в дела. Това се отнася и за комуниста — специалист или ръководител. Неговите отговорности са несъмнено по-големи, но те в никакъв случай не бива да служат за прикритие на стила и методите на работа. Именно стилът на работа трябва да се превърне в предмет на партийния контрол, за да не се подменя как ръководителят ръководи колектива, с какво следва да върши колективът (а понякога и първичната организация).

Този проблем има още едно измерение — утвърждаването на стопанския ръководител като политически деец. Това утвърждаване не минава през изместването на партийния секретар, не се изчерпва и само с няколко политически информации. То започва от политическата отговорност за изпълнението на задачите, които комунистите са набелязали с резолюцията, конкретизирали в решенията; започва от отношението на комуниста, издигнат на отговорна стопанска работа, към първичната партийна организация, в която членува. В тази политическа, еднопосочна дейност няма място за първи, втори и така нататък. В дългогодишната си дейност на партиен секретар д-р Николай Мъглов най-добре е почувствувал това: „...Отношенията не трябва да бъдат кой ще командува — партийният секретар или стопанският ръководител. Всеки ръководител създава с дейността си политическо отношение. Всяко замъгляване на противоречията създава слабости.“ „Вярно — чу се реплика, — но защо препоръчват предимно на партийния секретар да бъде гъвкав със стопанските ръководители?“ Ще се съгласим с подтекста, който вложи Илия Горанов, но не толкова за гъвкавост, колкото за тактичност, еднакво необходима и на двете страни. Тактичност, породена от политическа зрялост, която трябва да се възпитава в бъдещия ръководител още от партийната група, за да се изисква по-късно от партийния комитет, на който той често е номенклатурен кадър,

Digitized by Google

Грижите на партийния секретар. Трудно може да се каже откъде започват те и къде свършват. Той трябва да бъде и знаещ, и можещ, и авторитетен, такъв, каквато се изисква да бъде и партийната организация. „Когато ме питат хората за нещо — казва Атанаска Букарева, — аз не мога да кажа не зная или още по-лошо: това не е моя работа."

Всичко е партийна работа, недооценката на едно или друго явление може да създаде проблем дори с продължително въздействие. Понякога, като делим първичните организации на териториални и производствени, търсим едва ли не разграничителна линия във функциите им. Точно сега, в условията на съвременните бригади на село, става ясно каква голяма връзка и взаимозависимост има между проблема на производството и на територията изобщо. Може би на пръв поглед да е елементарно обяснението, но то се натрапва, когато стане дума за двете бригади в Козловец. Там работят 10 специалисти с висше образование и 56 със средно. Половината от тях са комунисти, всички, абсолютно всички са местни кадри. И това идва да ни напомни, че преди години в това село партийните организации са мислили за собствен кадрови потенциал, не са чакали друг да им реши този, макар и сложен проблем и в последна сметка сами са решили за дълъг период другия, главния проблем — едно от първите места сред останалите бригади на АПК — Свищов.

Проблемите на първичните партийни организации днес са предизвикани от бурното развитие на научно-техническата революция. Не случайно в заключението на своето слово пред Февруарския пленум др. Тодор Живков подчерта: „Изграждането на развития социализъм у нас означава да извършим научно-техническата революция. Да извършим научно-техническата революция това означава успешно да изградим развития социализъм." Тази диалектическа връзка прониква и в организацията на производството, и в използването на икономическите лостове, и в разширяването на демократическия централизъм във всички сфери, за да допринесе в най-голяма степен за формирането на човека — съвременника и строителя на развитото социалистическо общество.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И СТОПАНСКОТО РЪКОВОДСТВО

Взаимоотношения при новите условия

Нашият диалог

ПОВОДИ ЗА РАЗМИСЛИ

Всяко отчетно-изборно събрание обогатява комунистите. Но то е и повод за размисли за това, което все още не достига, което е останало извън влиянието на партийната организация или резултатите са съвсем недостатъчни.

В размислите си ще се ограничa за проблемите, които засягат възпитателната дейност и по-точно възпитанието на стопанския ръководител и партийния секретар. В крайна сметка взаимоотношенията между тях във всекидневната им работа се градят на личните им качества.

Всеизвестно е, че възпитанието е цялостен процес. Така го виждат и комунистите и с умение свързват възпитанието на ръководителите с възпитанието на трудещите се. Ще се подкрепим с редове от изказванията на комунистите от завод „Авангард" — Габрово: „Всичко в завода върви добре, но се изостава с възпитанието на хората...", „Възпитанието не е стока, за да се внесе отнякъде. Това е задължение на партийната организация, на комунистите, на ръководните кадри...", „Не се провеждат добре учебните форми. Беседите на лекторите на младежките учебни звена не са интересни...", „Слаба е работата с младежите. Много от тях, след като работят 2—3 години, напускат завода...", „Стопанските ръководители почти не присъствуват на отчетните събрания на обществените организации..."

Не може да се отрече, че в партийната организация са провеждани политико-възпитателни мероприятия — срещи и събрания с работниците и младежите; тържествени ритуали, чествувания, излети; обсъждания, срещи с културни деятели, писатели, поети... Не става дума за това. Тук въпросът е доколко ефективни са били формите и методите на политико-възпитателната работа? Доколко подходът, поведението, отношението, държанието на комунистите, на кадрите е служело за пример на околните.

Възпитанието е продължителен процес. То изисква да се търсят нови форми на работа с по-богато съдържание. Съобразявайки се с постоянните изменения в трудовата и обществената дейност на колективите, с техните взаимни отношения, трябва да се работи непрекъснато за повишаване и развитие на културата, образованието, квалификацията, обществената съзнателност и вътрешната убеденост в името на нашите високи цели. Практиката показва, че възпитателно въздействие може най-добре да се постигне, ако комунистите и кадрите съумеят да намерят най-прекия път до хората, да разговарят откровено с тях, да вникнат в тежненията и болките им.

За стопанските ръководители това е основно задължение. Болшинството от тях имат солидни знания в икономиката, техниката, кул-

Digitized by Google

турата, притежават съответното образование. Това им позволява чрез различни форми на работа да издигат обществената съзнателност и политическата зрялост на работниците и служителите. Опитът потвърждава, че чрез добра организация и управление на социалните процеси може да се очаква постигането на добри резултати и във възпитателната работа. Затова ръководителят следва да бъде не само на висотата на съвременните икономически и технически изисквания, да познава производството и нормативните документи, но непременно да умее да работи с хората, да бъде и възпитател. В това отношение положителен пример дават мнозинството кадри в Габровската окръжна партийна организация.

С голям авторитет и уважение сред трудовите колективи се ползват стопанските ръководители Николай Радев, главен директор на комбината по „Телферостроене" — Габрово, Никола Кушлев, ръководител на фуражно-животновъдната бригада в с. Дамяново, Тончо Църов, директор на стопанска дирекция „Търговия" — Габрово, Иван Стоянов, главен директор на комбината „Точно машиностроене" в Габрово... Това са ръководители с голям опит, с високо чувство за отговорност, съзнателност и дисциплинираност. Те използват всички възможности за работа сред трудовия колектив, съдействуват за укрепване на дисциплината и порядъка в производството. Стремят се да формират у работниците, служителите и инженерно-техническите кадри високо съзнание и отговорност. Със своя стил и методи на работа те с успех изпълняват партийните решения. С положителните резултати в своята дейност те се ползват с добър авторитет сред обществото и трудовите колективи не само като стопански дейци, но и като възпитатели на трудещите се.

Всеизвестно е, че има и ръководни стопански кадри, които не владеят това изкуство. В много случаи те решават производствено-стопанските въпроси с чисто административни средства, разчитат на силата на заповедите и разпорежданията, проявяват несдържаност, нетактичност. Примери. Бях при един от председателите на бригадния съвет към АПК „Росица" — Севлиево. В кабинета му влязоха заместник-председателят и двама специалисти. Задачата им бе да проверят как върви есенната сеитба. Разговорът, който те проведоха с председателя на бригадния съвет, премина нервно, с повишен тон и с недопустими реплики. Слушах и си мислех, каква е ползата от подобни разговори? И в интерес на работата ли са? Друг случай. В едно звено на текстилно предприятие планът постоянно изостава. Ръководителят на това звено трябва да вземе бързи мерки. Налага се да се работи извънредно. Той събира работниците и вместо да им изясни защо трябва да се работи извънредно, започва да ги обвинява за изоставането и накрая дори ги заплашва. А понякога стопанският ръководител минава през цеховете, но не разговаря с никого, дори не поздравява. Работниците разбират, че той не е в „настроение".

Стопанският ръководител е политически и стопански пълномощник на социалистическата държава и негово основно задължение е чрез дейността си да влияе за правилното протичане на цялостната работа в предприятието. Това изисква той да бъде добър стопанин, добър ръководител, да умее да вижда не само недостатъците у другите, но и грешките в своята работа. Силата на ръководителя не е само в оборотите на машините, в количеството на произведените изделия, а преди всичко в начина на неговото мислене, действие и поведение. За работниците не е без значение как ще мине директорът през производствените помещения, ще се спре ли да разговаря с тях, ще забележи ли пропуските, ще поощри ли добрите,

Digitized by Google

Неотдавна беседвах със секретаря на партийния комитет в един габровски завод. Той сподели, че да се разговаря с директора по партийни въпроси може само когато е в настроение. Друг секретар, също на заводски партиен комитет, каза, че му е трудно да работи с директора, защото той винаги го посреща с въпроса: „Вие там, партийният комитет, не решавате еди-какъв си въпрос?" А този директор е комунист и член на партийния комитет.

През 1984 година отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията съвместно с окръжната контролно-ревизионна комисия извършиха проучване как се изпълняват решенията на Секретариата на ЦК на БКП за издигане ролята на секретарите на първичните партийни организации. Анкетирани бяха 217 партийни секретари. От тях 16 на сто посочиха, че имат затруднение във взаимоотношенията със стопанските ръководители, а 20 на сто, че не се зачита мнението им в решаване на основните въпроси на трудовия колектив.

Причините за това могат да се търсят в две насоки. От една страна, в някои погрешни действия на партийните секретари и особено във формалното използване правото на контрол над работата на стопанските ръководства. От друга страна, това е неспазването, а понякога и потъпкване партийните принципи и норми на ръководство от страна на стопанските кадри.

Често пъти стопанските ръководители пренасят йерархическите си отношения в партийната организация. Смесват се управленските отношения с партийните. Вярно е, че директорът е единоначалник, той разпорежда, издава заповеди, изисква, наказва. Но този метод в никакъв случай не трябва да се пренася в партийната работа. За съжаление това често се случва с много наши стопански и административни дейци. Има случаи, когато директорът отива на партийно събрание и забравя, че в първичната партийна организация той е редови партиен член. В такива случаи той взема думата, говори продължително за производството, дава указания, но не казва нито дума по партийните въпроси.

Други ръководители поради голямата „заетост" — командировка в „центъра" или в „чужбина" — не посещават редовно партийните събрания. Не са редки случаите, когато стопански ръководител през годината е посетил максимум 3—4 партийни събрания. Например бившият директор на Завода за печатащи устройства в Габрово за една година е посетил само две партийни събрания. В повечето случаи, когато им се направи забележка от партийното бюро и партийния секретар, те не само че не я приемат за основателна, но и реагират твърде остро.

Явно е, че тези явления не са масови, но опитът показва, че там, където основополагащите принципи са нарушени, неминуемо се влошава климатът в цялата партийна организация и трудовия колектив.

Съвсем малко се изисква от страна на партийните комитети: спокойно, без сянка на предубеденост да разгледат случая и да дадат принципна оценка на възникналите недоразумения. Нерядко обаче се изчаква, отношенията стават нетърпими и чак тогава идва тяхната намеса. Ето един такъв пример: секретарят на партийната организация на базата за развитие и внедряване при стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" — Габрово инженер Васил Христов поради влошени отношения с прекия ръководител напуска базата. Същият като специалист е оставен без работа. Принуден е сам да я търси и се оказва впоследствие, че няма принос в изпълнение на плана. Заплатата му е спряна и той подава заявление за напускане. Секретарят на партийния комитет не проучва случая и дава съгласието си за неговото освобождаване.

Digitized by Google

Партийната организация преценява, че с партийния секретар е постъпено неправилно. То е в резултат от незачитането на ръководната роля на партийната организация и погазването на партийните норми и принципи на ръководство от страна на стопанския ръководител. Бюрото на организацията прави докладна записка до партийния комитет на стопанската дирекция секретарят да бъде върнат на работа. Благодарение намесата на окръжния и общинския комитет на партията инж. Васил Христов е върнат в предприятието и на годишното отчетно събрание е преизбран за секретар на първичната партийна организация. Но ще бъде прибързано да мислим, че е настъпил желаният поврат. Вярно е, че партийната организация показа на дело своята боеспособност. Но пред нея стоят немалко проблеми за решаване. Един отговор до окръжния вестник още не означава, че нещата са доведени докрай. Партийният комитет при стопанската дирекция и досега не е направил съответните изводи от случая, не е взел практически мерки за политическото извисяване на стопанските ръководители.

Отношенията, връзките и взаимодействията между директора и партийния секретар определят до голяма степен дейността на партийната организация, на партийния комитет, тяхната боеспособност, характера и формите на партийните отношения. Внасянето на управленските отношения в партийната организация се отразява върху принципите, върху партийността и е една от причините за малката активност в някои първични партийни организации.

Искам да изразя мнението си по още един въпрос за примера на ръководните кадри при възпитанието на хората.

Комунистът със своята работа трябва да доказва реалността на комунистическите идеи, да показва практическото единство на мироглед, убеждение и поведение. Има обаче комунисти, които не спазват тези изисквания. Правят отклонения в личния си и обществения живот. Началникът например на стопанско предприятие „Водоснабдяване и канализация" — район Габрово Йончо Йончев решава да закупи дърва от Горското стопанство. Взема служебната товарна кола и си превозва дървата до вкъщи без заплащане. А Кънчо Минев, бивш директор на стопанско предприятие в Трявна, присвоява обществено имущество на стойност 3749 лв., причинява щети на предприятието в размер на 11 430 лв., заради което е осъден на 2 години и осем месеца условно. Любомир Стоянов, член на партията, като управител на магазин при стопанско предприятие „Хранителни стоки" — Габрово съставя официален документ, в който отразил неверни обстоятелства с цел облагодетелствуване... Тези комунисти с поведението си не защитават партийното си членство. Какъв възпитател ще бъде един директор, щом пие и след това на публично място се държи непристойно? Може ли той да бъде възпитател, след като е изоставил семейството си? Комунисти, загубили нравствените си качества, не могат да възпитават. Несъответствието между думи и дела нанася вреда в две посоки — с действията си такива ръководители подропват авторитета на партията, а с лошия си пример подбуждат и други към подобни прояви. Затова всяко отклонение от партийните принципи и норми дава отрицателно отражение върху съзнанието на останалата част на обществото, създава обществено мнение, което не спомага за успешна идеологическа работа, за резултатно комунистическо възпитание.

Към ръководителите и комунистите, допускащи нарушения на партийния Устав, партийните комитети и организации, контролно-ревизионната комисия в окръга прилагат уставните изисквания и се стремят да въздействуват с всички форми и средства за отстраняването на тези слабости. През последната година те са се занимавали с не един конкретен случай и са вземали възпитателни мерки. През 1983 година на-

Digitized by Google

пример беше проведен пленум на окръжния комитет на партията на тема „За по-нататъшното усъвършенствуване работата на партийните органи и организации с ръководните кадри в светлината на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП". По този въпрос бяха взети съответни решения. През март 1984 година бюрото на окръжния комитет на партията прие комплексна програма по проблемите на борбата с престъпленията, закононарушенията и отрицателните явления. Към края на 1984 година по решение на бюрото на окръжния комитет на партията се проведе окръжно съвещание с партийния и стопанския актив по този въпрос.

Във връзка с тези задачи окръжната контролно-ревизионна комисия проведе пленум на тема „Опазване на социалистическата собственост и спазване на социалистическата законност". Изводите, които се направиха на пленума, показват, че причините за тези пропуски и нарушения до голяма степен се дължат на недостатъчния контрол и взискателност от страна на партийните организации и стопанските ръководства по места. Задачата е да се води упорита борба с отклоненията от нормите на социалистическия морал, с пасивността в обществения живот, с потребителските настроения, с кариеризма и егоизма, с кражбите и другите явления и прояви, несъвместими със социалистическия начин на живот. Да се усъвършенствува възпитателната работа, да се издига личният пример на ръководните кадри и комунистите. Сега основното е тези задачи да се подемат от партийните организации и да не се допусне и най-малката търпимост към отклоненията от принципите на партийния Устав и на комунистическия морал.

●

Има едно изкуство, което трябва да бъде добре изучено и овладяно от всеки комунист и от всички кадри. Това е изкуството да се възпитават хората, да бъдат въвличани в творчески труд в името на партията.

Това изкуство трябва да се овладява от комунистите и кадрите. Защото да управляваш, да ръководиш, да организираш, да изискваш означава и да възпитаваш.

Дончо ИВАНОВ

Digitized by Google

НАГЛЕДНИ СРЕДСТВА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

Прегледът на нагледната агитация открива широки възможности пред партийните ръководства, пред специалистите. Дава нови творчески импулси за създаване ярки агитационно-художествени средства, разкриващи величието на нашето време, самоотвержения труд на милионите хора у нас. Такъв извод направиха участниците в Националното съвещание за отчитане резултатите от петия преглед по нагледната агитация, състоялo се в края на март тази година в Плевен.

В хода на подготовката и провеждането на прегледа се засилва ролята на нагледната агитация в решаването на конкретните социално-икономически и възпитателни задачи. Ето защо прегледите трябва да се утвърждават и все повече да се превръщат в трайна идеологическа традиция в живота на партийните организации.

На съвещанието се набелязаха положителните тенденции в нагледната агитация. Характерно за **съдържанието** на най-добрите образци, от една страна, е ясната идейна насоченост — категорична позиция по всички основни проблеми на партийната политика, а от друга, тясна връзка с актуалните проблеми, които са в центъра на вниманието на нашето общество, на партията, на трудовите колективи.

На първо място се откроиха проблемът за повишаване на **качеството** на продукцията и свързаните с него въпроси за организацията на труда, за професионалната квалификация, за опита на челниците, за внедряването на съвременни технологии, за новия подход при воденето на социалистическото съревнование, за икономия на труд, суровини и енергия; за популяризиране и конкретизиране на задачата за утвърждаването на постановката за собственика и стопанина. Много окръжни комитети съумяха да съчетаят в нагледните материали патоса на големите събития през годината с трудовото ежедневие, с борбата за изпълнение на конкретните задачи. В Шумен тематичните витрини „С пламъка на Септември", „По пътя на борбата" и други органично се свързват с витрините „Качеството — ключов проблем", „Дисциплина, творчество, дисциплина", „40 ударни дни в чест на юбилея".

Нарасна умението на много от кадрите по-правилно да дозират в съдържанието общите проблеми на страната с конкретните проблеми на съответните окръзи, общини и трудови колективи, от общите лозунги и постановки да извличат собствените си задачи. В промишлените предприятия се утвърдиха алеи и кътове на трудовата слава, на първенците в труда, места за отчитане на съревнованието, кътове за изпълнението на насрещния план, за различни почини и инициативи като например „Героят е винаги в строя", която и чрез средствата на нагледната агитация получи национална популярност.

По време на лятната селскостопанска кампания площадите на много общински градове се превръщаха в информационни центрове. На стендове с изображение на карта на селищната система се отбелязва ходът на прибирането на реколтата. На многолюдни кръстовища, входни артерии в града, на приемателните пунктове се установяват табла, които фиксират всекидневните постижения. Първичните партийни организации строят нагледната агитация на полевите станове така, че във всеки момент всеки механизатор, всеки селскостопански труженик да знае: кой е напред, кой изостава, кой вече е изпълнил плана, кой се доближава до изпълнението му. В трудовите колективи на общините с голяма популярност се ползват малките форми на нагледна агитация: „мълнии", „боеви листовки", „тревоги", плакати с конкретните икономически задачи.

Посочиха се изменения и в изразните средства, във формата на нагледната агитация. Забелязва се стремеж да се търси по-голямо единство на форма и съдържание, да се намира по-съвременен изказ на политическата идея. В завод „Буря" в Габрово наред със стенлистовете, фотовитрините, „мълниите", „тревогите", диаграмите

Digitized by Google

като активна форма за трудовото възпитание се използва говорящият вестник. Чрез задълбочен анализ на икономическите резултати за определен период от време на неговите страници се поставят на обсъждане пътищата за подобряване на работата. Тук намира място и обмяна на положителния опит, очеркова скица за изявил се производственик. С подходяща журналистическа форма — уводна статия, беседа, разговор — се разкрива по какъв начин, чрез използването на какви форми, средства и методи на ръководство и управление е създадена организация за преодоляване на трудности в един или друг участък, за да бъде изведен той сред първите. Карикатурата, критичната бележка, фейлетонът показват какво не трябва да се допуска.

Правят се сполучливи опити и се намират добри решения за засилване на връзката на нагледната агитация с ергономическите проблеми и цялата жизнена среда. Това с по-голяма сила се отнася до градската среда, до оформлението на площадите на окръжните и общинските центрове или на големите политически празници.

Заслужава да се разпространи практиката в подготовката на прегледа да се създадат **еталонни обекти на нагледната агитация** — комплексно се оформят отделни общини, промишлени предприятия, училища. Тук се реализира включването на елементите на нагледната агитация в единната система за оформяне на микросредата, с което се засилва положителният идейно-художествен и идейно-политически ефект на цялостната микросреда. Ценното е, че по този начин се създава възможност в планирането и реализацията на замислите да се обединят усилията на специалисти от различни области, да се отчетат комплексно изискванията на науката. По инициатива на отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП така се оформи завод „Родина" в Пловдив, където се организира и национално съвещание за обмяна на опит с участието на секретарите на окръжните комитети на партията, и комбинатът в Девня, който бе посетен от участници в научно-практическа конференция, посветена на нагледната агитация.

За да се издига ефективността на нагледната агитация, трябва да се повиши **равнището на партийното й ръководство.** Сега често проблемите на нагледната агитация се обсъждат на заседания на бюрата на партийните комитети. По-добре се използват специалистите и по-добре се координират усилията на обществено-политическите организации, на стопанските ръководства и народните съвети да се утвърждава и в тази дейност перспективно и текущо планиране, да се изгради и нормално да функционира съответна организация и ръководство на цялостния процес по създаването и използването на нагледните материали. Към много окръжни и общински комитети действуват съвети за нагледната агитация, които изучават опита от работата на партийните организации, оказват им методическа помощ, устройват **маложби и прегледи на образци на нагледната агитация, обучават** организаторите и художниците—оформители на нагледната агитация, организират разпространяването на политическия плакат.

Подчертавайки положителните моменти отново и отново се правеше уговорката, че не става дума за завършени процеси, за ярко изявени и повсеместни постижения в цялата страна, даже не и за отделни окръзи, а за открояващи се насоки и тенденции, които следва да се осмислят, да се развиват и да се утвърждават в практиката.

На този участък на идеологическата работа предстои още много да се направи. Значителна част от нагледната агитация не действува. Това става преди всичко там, където партийните комитети не й отделят постоянно внимание, не умеят с реална полза да мобилизират нейните възможности. Посочиха се примери, когато нагледната агитация е откъсната от живота, малко влияе на делата на трудовите колективи, със закъснение откликва на злободневни въпроси, изостава от порасналото политическо и културно равнище на хората. Изпълнението на нагледната агитация нерядко страда от безвкусица, примитивизъм, декларативност, съдържанието й не отчита психологическите особености на възприемане от хората. Шаблон и формализъм, а понякога просто несвоевременно обновяване, необмислено оформление, неподходящо разместване, лошо опазване на нагледните материали често водят до обратен резултат.

Много партийни комитети в организацията на идеологическото осигуряване на социално-икономическите задачи се стремят по-пълно и действено да използват възможностите на нагледната агитация. Но анализът на дейността на ред партийни комитети и организации показва, че не навсякъде се проявява нужната грижа за повишаване съдържателното равнище и качеството на художественото изпълнение на нагледната агитация. Стесняват се нейните тематично-съдържателни граници. Така, както се разработват в редица окръжни, общински и заводски организации, в трудови колективи, нагледните материали не само не изчерпват широкия кръг от проблеми на партийната политика, но се и притъпява силата на политическата идея, предизвиква се усещане за еднообразие и монотонност, а нерядко и на досада. Това важи за нагледната агитация в някои промишлени предприятия, където многократно се повтарят едни и същи мисли, пренесени от нагледната агитация на градските площади и улици. Личи неумението идеите и директивите от общите постановки да се доближат до специфичния свят на отделния трудов колектив, на отделния човек. А само когато нагледната агитация е индивидуализирана, когато общото звучене придобие смисъл и за отделната личност, когато тя е изградена на основата на конкретни цифри, изчисления и факти, тя може да разчита на бързи социални рефлекси, бързо да информира, да възпитава и да мобилизира. Преобладават безадресни призиви, многословни лозунги. Липсват задачите на конкрет-

Digitized by Google

ните трудови колективи в завода. Не информират колектива за успехите, не отразяват богатството на социалния, икономическия и духовния му живот. Нагледната агитация недостатъчно воюва със слабости, грешки и недостатъци, характерни за ладения колектив. В редица предприятия например не се решава проблемът за ръчния труд или се пилее суровина и електроенергия, не се уплътнява работното време, виреят мързеливци, лентяи, разхитители на социалистическата собственост, но вместо със сатирични нагледни средства да бичува конкретните виновници, нагледната агитация с общи лозунги призовава работниците само към глобалните въпроси на научно-техническия прогрес, на дисциплината и организацията на труда въобще. Обръщайки се към трудовия човек, нагледната агитация е длъжна да показва точно и ясно, с примери, сравнения къде може да намери той достъпен му личен резерв — да икономиса и спести минута производствено време или грам суровина. Без такава предметност, точност на адреса призивът, лозунгът, плакатът губят своята сила на въздействие. Без това нагледната агитация не може да разчита на успех в борбата за икономия, рационално използване на резервите, качество и ефективност.

Обсъждаха се и проблеми, свързани с повишаване равнището на художественото майсторство, с усъвършенствуване на формите и средствата, с издигане качеството на цялостното въздействие на нагледната агитация. Подчерта се най-нетърпимата слабост — количественият подход към нагледната агитация, натрупване на много материали от една и съща тема или на много теми. Човек трудно може да степенува по значимост отделните теми, като гледа това множество от материали, да открои идейно-политическите и естетическите стойности, които се съдържат в тях. Впечатлението се допълва и от жанровото еднообразие, бедността на изразните средства, липсата на интересни и оригинални виждания и реализации. В съвременните условия добрата нагледна агитация все повече се доближава до художествената публицистика — по силата на идеята, по лаконичност на израза, по яркост на формата. А в случая единството между политическата идея и художествения образ е нарушено. Посочиха се за пример кътовете или алеите на първенците. Сега те навсякъде се оформят по един, и то твърде шаблонен начин — показват се портретите на първенци, наредени един до друг, обикновено в застинали, безжизнени пози. Така е от много време, макар че и самите първенци са вече други, и изискванията на хората са други, и възможностите на фотографията съществено се увеличиха. Тези алеи не могат да изявят добрия замисъл — да бъдат прослава на най-заслужилите хора от дадено предприятие и селище, да съдействуват да се повиши въздействието на техния пример.

Често ръководството на нагледната агитация носи кампанен характер — засилва се в период на отделни годишнини, при определени поводи, но не всякога се поддържа на едно постоянно високо равнище, което да осигури и постоянно присъствие на нагледните материали в живота на трудовите колективи.

Предмет на обсъждане на съвещанието бяха и въпроси, свързани с повишаване професионалното равнище на художниците-оформители и разширяване профила на подготовката на специалистите за художествено-политическо оформление. Подчерта се необходимостта от по-тясно творческо сътрудничество на организаторите на нагледната агитация и художниците-оформители с изкуствоведи, психолози, социолози, журналисти, дизайнери.

В нашите условия нагледната агитация прерасна в самостоятелна област от дейността на партийните организации, във важна съставна част на идеологическата работа. Това налага и ново качество на партийното ръководство на тази дейност, повишаване преди всичко на неговата компетентност. Предстои да се засили изследването на нейните теоретически основи, на проблемите на ефективността, на връзките й с другите фактори на въздействие. Да се знае какво е въздействието й върху хората, кои изразни форми се приемат по-добре, от кои трябва да се откажем, как влияе тя на формирането на политическото съзнание и политическите настроения на масите.

Партийните комитети и организации разглеждат предстоящия преглед на нагледната агитация като принципна проверка на дейността на този боеви участък на партийната работа, проверка на зрелостта и подготвеността на кадрите, тяхното умение да въплъщават идеите на партията в ярък агитационен образ, който да мобилизира хората за успешното завършване на осмата петилетка, за достойна среща на Тринадесетия конгрес на партията.

Собствена информация

Digitized by Google

МЕЖДУ ТРАДИЦИЯТА И НОВАТОРСТВОТО

В търсене на нови, интересни и безспорно на по-ефективни форми на работа един общински комитет се заема в началото на тази година да измени формата на обучение на своя актив. Желанието било да се промени стереотипът, да се излезе от коловоза на традиционния цикъл лекции. За това настоявали и част от обучаваните, по тяхна преценка аудиториите са твърде пренаселени — 150—200 души, изразходва се много енергия на лектори и на организатори и често пъти набелязаните цели не се постигат в пълнота. Преценили в общинския комитет, че най-пригодна форма на обучение при тях би могла да бъде семинарната и се спрели на нея. Съставили тематичен план, разпределили участниците в обучението на по-малки групи, направили график на заниманията и заминали за окръжния комитет да се похвалят със своя проект. И да поискат съдействие, за да привлекат квалифицирани специалисти за научни ръководители на семинарните занимания. Разказали в отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" какво ще предприемат. Оттам обаче в един глас възкликнали: „Какво, обучение на партийния актив без лекции! Как си го представяте?"

Не трябва ли много усилия, за да се разбере, че инициатива за една по-друга, по-нова форма на обучение не се възприема; отговорът се съдържал в самото възклицание.

От общинския комитет не се примирили. Заели се да убеждават другата страна в предимствата на семинарната форма: тя е по-активна, по-динамична; като се намалява броят на участниците, слушателската аудитория дава възможност да се повиши ефективността на обучението; тази форма привлича към по-дейно участие слушателите, като значителна част предварително се подготвя и от слушатели те стават докладчици; пак тази форма най-добре отговаря на съвременните изисквания за обучение на възрастната група — от обект на обучение аудиторията да се превърне в субект на това обучение; практиката е показала, че при лекционната форма вниманието на участниците е по-ниско, бавно и трудно се скъсява дистанцията между лектор и слушател, особено когато подготовката на лектора не е на необходимото равнище. Доказвал общинският комитет предимствата на своя проект, а другата страна държала на своето и на всяка нова реплика повтаряла едно и също: „Как си го представяте това — обучение без лекции!" — една непреклонност на убеждението, че от лекционната форма по-дълбоко няма.

Общинският комитет разбрал, че трудно ще преодолее тези убеждения, по-скоро предубеждения към всяка нова форма и се отказал от намеренията си. И работата си влязла в стария калъп и тръгнала в стария коловоз, както си е вървяла през изминалата година, през отминалото десетилетие; желанието за организационно спокойствие се оказало по-силно, по-жилаво от желанието за промяна.

Този случай предизвиква към много размисли. И на първо място за традицията и за новаторството в партийната работа, докъде свършва едното и откъде започва другото, как се отнасяме към стария и към новия опит. На историческия фон на задачите, които решаваме и които предстоят, този пример като че ли дребнее, отнася се за един от многото случаи на вътрешнопартийните взаимоотношения: един комитет предлага едно, другият не го одобрява.

Така изглежда от пръв поглед. Вникнем ли задълбочено, взрем ли се в поредицата от зависимости: раждането на едно предложение, неговото възприемане или отрицание, ще видим, че се очертава определен стил на работа на ръководство, добива се представа за равнището на компетентността и най-вече за нагласата на ръководното звено или на ръководителя да открие новото и да му даде път. Начинът на работа и ръководство има много измерения и едно от тях, което в днешно време придобива изключително значение, е за формиране у кадрите на усет за новото в живота. Онова възклицание: „Как си представяте обучението без лекции" издава не само състоянието на организационната култура, но и виждането на сътрудниците в комитета спрямо новите кълнове в партийната практика. Казвам сътрудниците, тъй като и помощните звена, и ръководните партийни органи се състоят от живи хора, с определено образование, про-

Digitized by Google

фесионална квалификация, обща и специална култура, опит в работата, а по мястото и ролята, която имат партийните органи в социалното управление, тези сътрудници имат определени пълномощия, носят определени задължения. И в случая предмет на този коментар се очертават няколко положения, няколко черти от личния стил на работа, от стила на отделите, а може да се каже и от стила на комитета като цяло. На първо място за виждането на ценностите в партийната работа, за традиционното и неговото значение, както и за новаторството, за действителната стойност на новите форми на работа и за формотворчеството. Партията осъществява своята ръководна роля в обществото, разгръща работата си сред масите чрез много, различни форми на работа. Някои от тях имат по-дълъг живот, други изчерпват възможностите си в определено време. И това е логично и неизбежно. Ето защо появата на нова форма на работа трябва да предизвиква благоприятен стрес у оня, с когото трябва да се съгласува това, а по-нататък да се направи следващата крачка — помощ към подчинените органи, за да се изяви в цялото си богатство новата инициатива. Така че виждането или ориентацията за ценностите в партийната работа са важна страна на стила и на компетентността.

Вторият проблем се отнася до една психическа бариера спрямо новите явления в практиката. Довчерашните форми, средствата, механизми на работа ни изглеждат съвършени, ние сме част от тях и те са част от нас, някои от тях са били наша съдба, чрез тях сме печелили съревнование, отличавани сме и ни е трудно да ги видим остарели, да ги приемем като излишни. В нашите представи те все още не са остарели и ние се мъчим да удължим техния живот, въпреки понижаващата се ефективност. Въпрос над въпросите е не само доколко умеем да възприемем новото в партийната практика, но още и доколко можем да се откъснем, да се разделим с някои стари форми на работа. Разбира се, новият опит никне върху почвата на стария, сегашното състояние на партийната пропаганда например щеше да бъде невъзможно без онези първи кръжоци, с които започна и се създаде нашата партия, днешните свръхзвукови крайсери започнаха от самолета на Можайски, но връщането към началото е невъзможно. Традицията оставя своите родилни петна върху новите факти и явления, обаче единствено тези нови факти и явления правят решаващата крачка напред. Така че всяко новаторство има своята традиция, както и всяка традиция трябва да даде началото на някое новаторство. И тук е умението на политическия сътрудник на комитета да отличи, да разграничи едното от другото и доколкото зависи от него, да вдигне семафора пред новото.

Третият проблем се отнася до моралната страна при възприемане и утвърждаване на новия опит, и то до такива качества като добронамерност при оценка на усилията на другите, борбеност за преодоляване на равнодушието, незаинтересоваността, безразличието към новото, което кълни около нас. И риск. Риск в работата, по-голяма смелост да приемем една нова форма на работа и да ѝ помогнем тя да се утвърди в общинската или в окръжната организация.

Връщам се към случая, с който започнах в началото. Единият комитет предлага нещо, което ще доведе до някаква промяна в стереотипа на работа, сътрудниците на другия комитет набързо налагат своята присъда. Отказът не се мотивира, позицията само се заявява, без да се защитава, просто се действува от положението на ръководна инстанция. Моралната страна на тази позиция обаче съдържа и много въпроси, и много отговори. Защо в окръжния комитет не са се отнесли с по-голямо разбиране към предложението на общинския партиен комитет? Можем да се досетим — страх от риска. Ами ако новата форма на обучение, която предлага общинският партиен комитет, не покаже по-голяма ефективност или се осъществи с някои недостатъци, които биха получили по-друга оценка при наблюдаващия секретар, или се подхвърли дума на заседание на бюрото на комитета. Може би тази подхвърлена дума да е за добро, но именно несигурността, неизвестността по отношение на бъдещата оценка кара някои от сътрудниците да поглеждат с недоверие към новостите в партийната практика. Тази позиция на изчакване, на протакане има много имена; две от тях трябва да се споменат: страх от риск в работата и известно равнодушие. Чиновническата психика се самоуспокоява така: по-добре старата форма на работа, макар и не дотам ефективна, отколкото нещо ново, което крие много рискове.

Тази бариера в стила на работа е доста тежка, но тя трябва да се вдигне, за да не се стои на кръстопътя между традицията и новаторството.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ИЗСЛЕДВАНЕ, ПОСВЕТЕНО НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Едва ли е необходимо на партийните кадри и активисти (поне на голяма част от тях) специално да бъде представян като научен работник и автор доцент Георги Бърдаров, заместник-директор на Центъра по партийно строителство на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Още повече, че той отново се изявява с едно цялостно монографично изследване в книгата под заглавие „Партийната дейност", което по неговите собствени думи е логично продължение, а според мен е и понататъшно развитие и обогатяване на някои идеи и постановки от досегашните му основни публикации. Авторът насочва вниманието на читателя към едни от най-актуалните и значимите проблеми на теорията и практиката на партийната работа. Книгата представлява безспорен интерес както за специалистите в областта на партийното строителство, така и за партийните работници, а и за значително по-широк кръг обществени дейци и изследователи в областта на обществените науки.

Категорията „партийна дейност" има фундаментално (а оттук и определено методологическо) значение за партийното строителство, а и не само за него. Досега обаче тя недостатъчно е изследвана в научната литература. Георги Бърдаров ни предлага един цялостен и оригинален подход при нейното разглеждане в трите й най-важни аспекта: същност, качество и ефективност. При това авторът си дава сметка за сложността и трудността на разработката на една подобна тема, за дискусионния характер на някои от въпросите, които тя съдържа. Тъкмо за това може би подчертано изтъква и нейното значение поне в три направления: преди всичко като теоретично изследване на едни от най-важните въпроси на партийното строителство, съдържащо редица оригинални идеи и постановки, като обосновка на една цялостна концепция за партийната дейност; второ, като важен източник на знания за партийните кадри и актива; трето, като ръководство за практическо действие.

Авторът развива своите възгледи и идеи от верни, марксистко-ленински позиции, и то не само на основата на задълбоченото познаване на литературата по партийно строителство, на съответните партийни документи и постановки, но и на значително по-широк кръг философско-социологически и други източници. Това му позволява да подходи към предмета на своето изследване с един по-широк поглед. Заедно с това непосредственото и задълбоченото познаване на практиката, на съвременните процеси и тенденции на нейното развитие му дава възможност да направи и съответни изводи и обобщения.

Едно от достойнствата на монографията е възприетата и последователно осъществената методология на изследване — от общото към особеното и единичното. Това позволява не само по-ясно да се очертае логиката на предмета на изследване, но и съдържанието и структурата на партийната дейност.

Естествено, главното внимание на автора е насочено към **същността и характерните особености на партийната дейност**. Нейното определение той правилно търси на основата на взаимоотношението й с по-общата категория „обществена дейност". Още тук, в глава първа, анализирайки становищата на редица изтъкнати наши и съветски автори и очертавайки дискусионния характер на някои от разглежданите проблеми, Г. Бърдаров формулира в основни линии своето становище за съдържанието на понятието партийна дейност,

---

Георги Бърдаров, Партийната дейност; същност, качество, ефективност, С., Партиздат, 1984, 250 с.

Digitized by Google

прави му и подробно описание. При разкриването на характерните черти на партийната дейност той изтъква преди всичко нейния класово-политически, научен, създателно-преобразуващ и творчески характер, подчертава и редица други нейни съществени страни.

Преминавайки към проблема за структурата на партийната дейност, авторът обосновава в глава втора своето становище за нейните общи компоненти. На първо място той поставя субекта на партийната дейност, изтъквайки, че той е главният и най-активният от всички компоненти. В този параграф на монографията са разгледани редица въпроси на структурата на субекта (индивидуален и колективен) за различните равнища; развита е и тезата, че към него се включва и известна част от безпартийните.

Като втори основен компонент авторът разглежда целта на партийната дейност, която определя като кратко формулиране на очаквания краен резултат. Същевременно той правилно изтъква, че за да бъде осъществена, целта трябва да бъде и осъзната. Подчертавайки, че целите осигуряват необходимата перспектива в работата на партията, на нейните органи, организации и членове, той отделя специално внимание на тяхната класификация, която може да се осъществи на основата на различни признаци. Някои от тях са разгледани в хода на изложението, като на първо място е изведен въпросът за крайни, стратегически и конкретни цели на партийната дейност. Поставени са и въпросите за взаимоотношението между цели и задачи, за ролята на целите като структурообразуващ фактор на дейността и др.

Трети основен компонент според автора е обектът на партийната дейност. Като тръгва от философските аспекти на понятието, той определя и характеризира неговото съдържание от гледна точка на партийното строителство и практиката в партийната работа, разглежда въпроса за неговата структура, за взаимоотношенията между обект и субект и други важни въпроси.

В тясна връзка с него е разгледан и проблемът за предмета на партийната дейност като основен компонент на нейната обща структура. Спирайки се на становището на някои автори, че предметът и обектът на партийната дейност били тъждествени, Г. Бърдаров правилно изтъква, че подобно разбиране е погрешно, доколкото по неговите думи то „води до необосновано подценяване на предмета и ненужно разширяване на обекта".

Значително по-голямо внимание авторът е отделил на средствата, формите и методите като основен компонент на партийната дейност. И това е обяснимо. Всеки, който по-отблизо познава партийната работа, може да оцени тяхното място и роля особено на съвременния етап от нашето развитие, когато се очертава и тенденция на всестранното им обогатяване и усъвършенствуване. Използването на разнообразния арсенал от средства, форми и методи е в непосредствена зависимост от особеностите на съответния исторически етап и задачите, които партията решава. Постигането на партийните цели и задачи изисква и адекватни на тях средства, форми и методи на действие. При това паралелно с тяхната конкретност и специфика те действуват и „чрез своите постоянни и сложни връзки, взаимодействия и взаимоотношения". Изтъквайки наличието при тях на два противоположни процеса — на интеграция и диференциация, авторът по-нататък поотделно и обстойно се спира на средствата, формите, подходите и методите, на тяхната класификация, на връзката им със съдържанието на партийната работа и т. н.

Като последен общ компонент на партийната дейност Г. Бърдаров включва вътрешнопартийните отношения. Изхождайки от някои постановки в трудовете на класиците на марксизма-ленинизма и в отделни научни публикации за диалектическата връзка между отношения и дейност, той аргументира, макар и накратко, своето становище. Специално се спира на това, че често вътрешнопартийните отношения се разглеждат едва ли не като единствените партийни отношения, което и теоретически, и практически е необосновано.

Авторът възприема становището, че между категориите „всеобща структура" и „целокупна структура" има разлика. Чрез първото понятие се разкриват основните компоненти на дейността, а чрез второто — нейните типове, видове и форми. Ето защо той специално разглежда проблема за класификацията и основните направления на партийната дейност, за нейната структура, но вече на по-ниско (в сравнение с общите компоненти) равнище.

След като се спира в глава трета общо на въпроса за класификацията на партийната дейност, на нейната същност и признаци, авторът последователно и обстойно развива своите идеи за нейните основни направления: теоретична, политическа, идейновъзпитателна, партийно-организационна, организаторска дейност, партийно ръководство на обществото, международна дейност. От една страна, той очертава същността, структурата и специфичното значение на всяко едно от тях, а от друга, тяхната взаимна връзка и обусловеност.

Изхождайки от разбирането, че партийната дейност не може да бъде опозната без изследването на нейното единство, Г. Бърдаров посвещава на този проблем и на технологията на партийната дейност глава четвърта. След като задълбочено анализира същността, той се спира и на факторите и предпоставките за единството на партийната дейност, на механизмите на неговото осъществяване. Тук е разгледан и важният теоретически и практически проблем за етапите (цикъла) на партийната дейност, който има непосредствено значение за формирането на правилен стил на работа във всички партийни комитети и организации.

Digitized by Google

Като изтъква, че технологията на партийната дейност се разработва още от основаването на комунистическата партия, че има конкретно-исторически характер, авторът разкрива необходимостта от нейната разработка и приложение на съвременния етап от нашето развитие. На основата на възгледите на някои наши и съветски автори (М. Марков, Н. Стефанов, А. Леонтиев) той развива своето становище за същността на технологията, а след това и за видовете технологии, като специално подчертава, че голямото разнообразие на целите и задачите на партийната дейност обуславя и необходимостта от голямо разнообразие на технологии за нейното провеждане.

Последната, пета глава Г. Бърдаров посвещава на изключително важните, сложни и актуални проблеми за качеството и ефективността на партийната дейност. Разкривайки дискусионния характер на много въпроси, той системно и последователно развива своите възгледи и идеи на първо място за критериите на партийната дейност, за това, че те „не се формират (определят) произволно"; спира се на тяхната класификация и сложно проявление. На тази основа обстойно аргументира своето становище за същността и характерните черти на качеството и ефективността на партийната дейност.

Качеството той разглежда като съвкупност от свойства, които характеризират същността на дейността и същевременно като нейно определено състояние. В непосредствена връзка с него той разглежда и ефективността, като изтъква, че тя има преди всичко политическо, идеологическо и организационно съдържание и заедно с това, че има отношение и към постиженията в сферата на материалното производство.

Впрочем на въпросите за ефективността авторът е отделил значително внимание на нейната същност и специфика, на динамичния ѝ характер и сложното ѝ проявление. Разбира се, подчертавайки диалектическото взаимодействие между качество и ефективност на партийната дейност.

В тази глава се разглеждат и още два съществени въпроса: първият — за качеството и ефективността на партийната и на останалата обществена дейност; вторият — за условията и факторите за качество и ефективност на партийната дейност. Основателно се отделя по-голямо внимание на втория въпрос, доколкото в него по своеобразен начин се мотивира логиката на съдържанието на предшествуващото изложение.

Вярно е, че доколкото монографичното изследване засяга сложни, дискусионни и — нека подчертаем — недостатъчно изследвани от науката въпроси, и по някои от възгледите на автора може да се спори. Би могло да се предявят претенции за по-цялостно разкриване връзката между някои категории (например отношения, взаимоотношения, функции, дейност, действия, процес и др.), за подсилване аргументацията и прецизиране на някои постановки и възприети класификации, за редакционни и други подобрения (на отделни места да се прегрупира материалът и др.). Добре щеше да бъде, ако в изследването бе отделено по-голямо внимание и на проблема за възможните отклонения от правилното организиране и провеждане на партийната дейност, за техните причини и вероятни последици и др.

Все пак, когато се оценява монографията, следва да се изтъкне най-главното, а именно: че нейният автор ни представя една цялостна концепция за същността, качеството и ефективността на партийната дейност, която като теоретико-приложна разработка общо взето достатъчно е обоснована и най-малкото убедително доказва, първо, колко актуална и значима е темата и, второ, колко много още предстои да се направи за нейното цялостно и задълбочено изследване (което впрочем добре съзнава и авторът). Дори само ако поставяше на нашето внимание редица злободневни проблеми на теорията и практиката на партийната работа, монографията заслужава положителна оценка. Обстоятелството обаче, че на много от тях в нея е даден и убедителен отговор, ни заставя още по-добре да оценим нейните достойнства като определен принос в развитието на познанието за партията, да оценим и качествата на нейния автор като изследовател.

Васил ИЛЧЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАУКА — ПРОИЗВОДСТВО — РЕАЛИЗАЦИЯ

(Създаване и реализация на научно-техническите нововъведения)

Илия Георгиев

Главната цел, която авторът на този труд — докторът на икономическите науки Илия Георгиев, си поставя, е да се изяснят теоретико-методологическите въпроси на взаимодействието между наука, производство и реализация и да се определят основните насоки на усъвършенстване на организационно-икономическия механизъм на управление на нововъведенския процес с оглед да се създават висококачествени, високоефективни и силно конкурентноспособни нововъведения. За реализиране на тази цел авторът се основава на системния подход, прилаган от позициите на марксизма-ленинизма. В съответствие с изискванията на системния подход цикъла „Наука—производство—реализация" той представя като сложно цялостно образуване или комплекс от взаимно свързани и взаимодействуващи си компоненти, който обхваща циклично повтарящи се процеси от идеята за нововъведения до неговата реализация. Ето защо всеки завършен цикъл е осъществен нововъведенски процес. По-нататък цикълът и нововъведенският процес се диференцират на съставните им части и се анализира тяхната структура. На следващия етап (глава втора на книгата) съставните части на цикъла „Наука—производство—реализация" и на нововъведенския процес се интегрират чрез вътрешноприсъщото им свойство да си взаимодействуват, в резултат на което се и развиват. Осъществява се и взаимодействие на цялото с външната среда, което също способствува за развитието на цикъла и нововъведенския процес. В трета глава се изследват закономерностите в развитието на взаимодействието между наука, производство и реализация, като се разкриват и анализират причините, които ги обуславят. В четвърта глава авторът разглежда определени проблемни ситуации на взаимодействието, характеризирани от дадени технологични цикли на създаване и реализация на нововъведения, за които се съставят и съответните технологични модели. И на последния етап (глава пета) се изследва организационно-икономическият механизъм на управление на нововъведенския процес и се определят основните насоки на неговото усъвършенстване.

В книгата проблемът за взаимодействието между наука, производство и реализация и организационно-икономическият механизъм на управление на нововъведенския процес се разглеждат в условията на социалистическите производствени отношения в етапа на изграждане на зрелия социализъм.

НР БЪЛГАРИЯ — 40 ГОДИНИ МИРОЛЮБИВА ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Тодор Добриянов

В тази книжка от поредицата „Международна политика" на Партиздат авторът проследява международната дейност на нашата страна през четирите социалистически десетилетия. В първия раздел той се спира на условията за преодоляване на външнополитическата изолация на България след победата на социалистическата революция (1944—1947 г.). По-нататък, в периода 1947—1956 г., се разглежда участието на НР България в международния живот като суверенна социалистическа държава, укрепване сътрудничеството ни със Съветския съюз и другите социалистически държави, както и с развиващите се страни, дейността на нашата република в Организацията на обединените нации. Следва преглед на външната ни политика и дипломация през периода 1956—1984 г и се изтъква ролята на Априлския пленум на ЦК на БКП като преломен момент в това отношение. Цялата международна дейност на НР България се характеризира с непрестанния стремеж към укрепване на мира, сигурността и разбирателството между народите.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Ойзерман, Т. И., ГЛАВНЫЕ ФИЛОСОФСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ (теоретический анализ историко-философского процесса), второе, доработанное издание, М., изд-во „Мысль", 1984.

Книгата е теоретическо изследване на историко-философския процес. Авторът разглежда поляризацията на философските системи в главното им направление — материалистическото и идеалистическото. На основата на диалектико-материалистическото схващане на историята на философията се проследява борбата между материализма и идеализма, разкрива се научното и културно-историческото значение на победата на диалектическия материализъм над новите идеалистически учения. Изследването е предназначено за научни работници, преподаватели, аспиранти и студенти, за всички изучаващи философията.

ДИАЛЕКТИКА ОТРИЦАНИЯ ОТРИЦАНИЯ (над чем работают, о чем спорят философы), М., Политиздат.

Написана от авторски колектив начело с академик Б. М. Кедров, книгата както и излезлият по-рано в тази серия колективен труд „Диалектическое противоречие", представляват своего рода „кръгла маса" за творчески диспут на учените. В центъра на обсъждането е един от основните закони на материалистическата диалектика — законът за отрицание на отрицанието. В тази връзка се разглеждат неговото съотношение с другите основни закони на диалектиката, неговата структура и методологическо значение, както и въпросът за всеобщността на този закон и за връзката между категорията „отрицание" и закона за отрицание на отрицанието.

ИДЕАЛИСТИЧЕСКАЯ ФИЛОСОФИЯ И ИДЕОЛОГИЧЕСКИЕ ДОКТРИНЫ СОВРЕМЕННОЙ БУРЖУАЗИИ, изд-во „Наукова думка", Киев.

На основата на марксистко-ленинското познание за съотношението и практическото взаимодействие между философията и идеологията се прави научна критика върху философските идеалистически тълкувания на тези проблеми. В монографията се анализират съвременните буржоазни философски концепции, като се показва как те биват използвани за защита на капитализма. Авторският колектив: А. Т. Гордиенко, В. А. Курганский, Н. П. Полищук, В. В. Лях и др., разкрива характерните черти на буржоазната философия в наши дни като: ориентацията на ирационализма, преплитане на монизма и плурализма при теоретическото тълкуване на буржоазната действителност, апологетика на „потребителското" съзнание, „масовото" общество и др.

БУРЖУАЗНАЯ ПЕДАГОГИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ: критический анализ, под ред. З. А. Мальковой, Б. Л. Вульфсона; М., изд-во „Педагогика", 1984.

В монографията се прави критичен анализ на съвременната буржоазна педагогическа мисъл и на основните тенденции в нейното развитие. Показано е нейното кризисно състояние в развитите капиталистически страни.

Дитль, Г. М. и др., ГЕНЕТИКА ЧЕЛОВЕКА В СОЦИАЛИСТИЧЕСКОМ ОБЩЕСТВЕ (философско-этические и социальные проблемы), перевод с нем. с сокр., 2-е изд., М., изд-во „Мысль", 1984.

Този труд на философите от ГДР Г. М. Дитл, Г. Газе, Г. Г. Кронхолд е посветен на комплексното разглеждане на философско-етическите и социалните проблеми на генетиката на човека и практическото използване на нейното постижение. Използвайки голям фактически материал, авторите разкриват основните направления на изследванията в областта на общата генетика и генетиката на човека. Книгата съдържа задълбочена критика на различните идеологически спекулации върху новите данни на биологическата наука — в частност генетиката на човека.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

(PARTIEN ZHIVOT.)

LIBRARY
AUG 10 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

8

СОФИЯ, МАЙ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 8 МАЙ 1985 година XXXII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Решение на Секретариата на ЦК на БКП 3

10 ГОДИНИ ОТ НАЦИОНАЛНОТО СЪВЕЩАНИЕ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Дееспособни първични партийни организации 5
Н. Цонев — Гаранти за сегашните и бъдещите успехи 6
Д. Ананиев — Висока идейна и организационна зрелост . . . 14
Д. Балуков — Равносметка с положителен знак 20
Р. Рачков — Преустройство, съобразено с новата обстановка . . 24
В. Петров — Умеем ли да разбираме противоречията 30
М. Узунова — Към проблемите на техническия прогрес — делово и организирано 34
П. Митева — Няма по-активизиращо средство от ясната перспектива 36
П. Григорова — Ролята на колективния ум 38
И. Генджов — Да не сковаваме в рамки самодейността . . . 39
И. Димитров — Отговорността на общинския комитет 43
И. Сотирова — Да изтръгваме с корен, а не да подрязваме . . 46
И. Златков — Време на количествени и качествени изменения . . 48
Г. Бърдаров — С поглед към утрешния ден 52
Н. Иванов — Обновяване на критериите за отговорността . . . 58
***** — Виждания, идеи, препоръки 61

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

П. Данев — Моделиране и експериментиране на вътрешнопартийните нравствени отношения 65

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Б. Ангелов — Кабинетите — ценен помощник за усъвършенстване на партийното ръководство 71

Активната позиция на комуниста

С. Попов — Не обичам лесната работа 76

Партийната организация и стопанското ръководство
Взаимоотношения при новите условия

Х. Манджуков — Отговорност за стопанския ръководител . . . 80

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Д. Кралев — Трудният път на масовополитическата работа . . 86

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

А. Маринов — Архитектът на розовата улица 92

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Й. Хаджиев — Въпроси и отговори из партийната практика . . 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01. Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2513. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 28. V. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ

НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

Българската комунистическа партия придава първостепенно значение на ролята на секретаря на първичната партийна организация като политически деец, организатор на масите и боец от най-предната линия за осъществяване на ленинската априлска линия на партията. След яркото заключително изказване на др. Тодор Живков на Великотърновското национално съвещание от юли 1975 г., където партийният секретар бе определен като централна фигура в нашата партия, и взетото въз основа на него решение на Секретариата на ЦК на БКП от 15 март 1977 г. се извърши значителна работа за издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация. Окръжните и общинските комитети на партията увеличиха грижите си за правилния подбор и подготовка на секретарите. Провеждат се по-разнообразни мероприятия за тяхното обучение и възпитание. По-близка и конкретна стана помощта за усъвършенствуване на стила и методите им на работа. Нараснаха грижите за укрепване и повишаване авторитета на секретарите, за тяхното духовно и материално стимулиране.

Борбата на партията за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, на задачите, които произтичат от следконгресните разработки на др. Тодор Живков и решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП, изисква партийните органи с още по-голяма сила, системност и целенасоченост да издигат равнището на своята работа със секретарите на първичните партийни организации, да осъществяват цялостни мероприятия за повишаване на тяхната квалификация, за издигане на тяхната инициатива и отговорност.

С оглед на това Секретариатът на ЦК на БКП

РЕШИ:

1. Приема информацията на отдел „Организационен“ на ЦК на БКП и преценява досегашната работа за издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация за положителна. Информацията да се изпрати на окръжните, общинските и районните партийни комитети за ползване.

Digitized by Google

2. Новата социално-икономическа ситуация, в която се намира страната след XII партиен конгрес, необходимостта от развитие и внедряване на научно-техническия прогрес, всеобхватно приложение на икономическия подход и неговия механизъм, усъвършенстването на социалистическата демокрация властно повеляват да се издигат ролята и значението на първичните партийни организации, да се повишава авторитетът на партийните секретари.

— Особено важно е да се повишават грижите за усъвършенстване стила на работа на партийните секретари. С всички сили трябва да се повишава тяхната компетентност, деловитост и оперативност, да се поощрява и развива предприемчивостта и способността им към творчество, да се изостря тяхното чувство към челното и прогресивното, да се учат да използват съвременни критерии за оценка на извършеното, да организират системен, целенасочен и превантивен партиен контрол.

— Окръжните, общинските, районните и другите партийни комитети да внесат по-голяма стабилност и да намалят текучеството сред секретарите на първичните партийни организации, да подобрят материалните условия (помещения, клубове) за нормално провеждане дейността на партийните организации, техните бюра и секретари, да засилят личното участие на политическите сътрудници в работата на първичните партийни организации и техните бюра, да укрепват авторитета на партийните секретари и своевременно да регулират взаимоотношенията между секретарите и административно-стопанските ръководители.

3. Приема предложението на окръжния комитет на партията във Велико Търново да организира през юли 1985 г. окръжна научно-практическа конференция за първичната партийна организация във връзка с 10-годишнината от Великотърновското национално съвещание. На конференцията да се поканят да присъствуват партийни дейци и активисти от другите окръзи.

По случай 10-годишнината от Великотърновското национално съвещание вестник „Работническо дело“ да отпечата уводна статия, а сп. „Партиен живот“ материали, посветени на живота на първичните партийни организации, на дейността на партийните секретари.

25 април 1985 година

Digitized by Google

10 ГОДИНИ ОТ НАЦИОНАЛНОТО СЪВЕЩАНИЕ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

ДЕЕСПОСОБНИ ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Поводът да се срещнем и да разговаряме около кръглата маса е десетгодишнината от Великотърновското национално съвещание, с което Централният комитет постави началото на дълбок поврат в работата на цялата партия за утвърждаването на „сплотени, единни и боеспособни партийни организации".

Единадесетият и Дванадесетият партиен конгрес развиха идеите от съвещанието и обогатиха марксистко-ленинското учение за партийната организация с нови постановки, подходи и критерии.

Изключителен е приносът на др. Тодор Живков за разработването на цялостна концепция за първичната партийна организация. Характеристиките за нея като ръководно политическо ядро на трудовия колектив, като първообраз на неговото бъдещо състояние, като представител на партията в колектива и представител на колектива в партията, като опора на комунистите конкретизират и по-нататък развиват ленинското определение за първичната организация като основа на партията.

Под грижите на Централния комитет, на окръжните и общинските комитети на партията и с усилията на изборния партиен актив през десетте години в живота и дейността както и във взаимоотношенията на партийните организации с трудовите колективи настъпиха значими количествени и качествени промени. Преобладаващата част от организациите изпълняват на дело ролята на действителни дееспособни ръководни политически ядра и естествена среда, в която се поставят и решават новите задачи.

Замяната на членските книжки, прегледът на ролята и боеспособността на партийната организация, както и последните отчетно-изборни събрания показаха по неоспорим начин правилността на постановките, издигнати преди десет години, за растящото значение на първичната партийна организация в живота на цялата партия. Генералният секретар на ЦК на БКП обобщи тази тенденция с извода, че „разбирането за развитието на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние вече стана убеждение на българските комунисти".

Каква цел си поставяме с този разговор?

Да се опитаме, черпейки от опита зад нас, да прозрем, да надникнем в бъдещето, което се задава с Тринадесетия конгрес.

Теоретическите постановки и практическите подходи, разработени в следконгресното творчество на др. Тодор Живков, въоръжиха първичните организации, кадрите и трудовите колективи с цялостно виждане за основните проблеми и задачи и пътищата за тяхното решаване, усилиха техните направляващи и преобразяващи възможности. Трябва да си отговорим доколко първичната организация оползотворява тези нови възможности, какво й пречи и я задържа?

Историческият Февруарски пленум очерта качествено нова политическа ситуация, закономерно настъпваща в изграждането на развитото социалистическо общество. Пленумът прие научнообоснована политика и стратегия за осъществяване на научно-техническата революция у нас. Пред прага сме на съвършено нова обстановка, защото задачите, които ще решаваме и като теория, и като практика, са принципно нови, непознати.

Изниква въпросът — подготвена ли е първичната партийна организация за такива революционни действия? Ще може ли тя да се преустрои и да по-

Digitized by Google

веде колектива към предстоящите промени? Вероятно и да, и не. Това зависи от множество фактори вътре и вън от нея. Сред тях на преден план сега излиза необходимостта от целенасочени енергични усилия от страна на комунистите, на кадрите и трудещите се да осъзнаят, да овладеят партийните виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика в техните колективи.

Съдържателният поврат в дейността на първичната организация навярно ще изисква умение как да действува в нестандартна за нея ситуация; да знае какви промени ще извърши, как ще реагира на изискванията на обективните обществени закони, как ще подходи към тях, какви практически действия ще предприеме, за да ги извърши? И още по-конкретно — да вижда задачите, произтичащи за колектива от закономерностите на научно-техническата революция, кои от тях ще вземе на своя пряка отговорност, по какъв начин политически ще ги решава и какви резултати ще постига?

Преди да мобилизира хората за обновяване на техниката, технологиите и изделията и за да ръководи тези процеси, тя трябва да обновява себе си: своите виждания, представи, подходи и критерии, защото целите, които партията постави на Февруарския пленум, с традиционни средства няма да бъдат постигнати. Без да обновява самата себе си, партийната организация трудно ще обновява процесите в колектива, когото ръководи. А необходимостта от такива промени е очевидна. Ще променя съдържанието, средствата, формите и методите на своята работа и ръководство, ако иска да нараства силата на партийното въздействие, да постига резултати, равнозначни на целите, които си поставя.

Къде виждаме и как преценяваме неотложните преустройства и какво предлагаме сега?

Знаем, че ще има сблъсъци и противодействия. Откъде ги очакваме и как ще ги преодоляваме? Множество въпроси чакат отговор от партийната организация и тя трябва да го намери, за да посрещне Тринадесетия конгрес на партията с пълна готовност да подеме задачите, които той ще ѝ постави.

В разговора около кръглата маса участвуват: доцент **Рачко Рачков** — доктор на философските науки, доцент **Димитър Ананиев** — кандидат на историческите науки, доцент **Георги Бърдаров** — кандидат на философските науки, **Иван Златков** — кандидат на икономическите науки; от Великотърновската окръжна партийна организация: **Никола Цонев** — първи секретар на окръжния комитет, **Димитър Балуков** — секретар на окръжния комитет, **Иван Генджов** — първи секретар на общинския комитет на БКП — Велико Търново, **Иван Димитров** — първи секретар на общинския комитет на БКП — Свищов, **Илиана Сотирова** — секретарка на общинския комитет — Горна Оряховица, секретарите на първични партийни организации: **Васил Петров, Мария Узунова, Пенка Митева, Пенка Григорова**; от редакцията на сп. „Партиен живот" — **Николай Иванов, Йордан Хаджиев** и **Дарина Радева.**

НИКОЛА ЦОНЕВ

ГАРАНТИ ЗА СЕГАШНИТЕ И БЪДЕЩИТЕ УСПЕХИ

След Националното съвещание във Велико Търново през 1975 г. въпросите за работата на първичните партийни организации, за издигане на ролята и боеспособността им, за всестранното усъвършенствуване на тяхната дейност и подобряване на ръководството им станаха обект на повишено внимание и грижа в окръжната партийна организация. Разработените в заключителното изказване на др. Тодор Живков постановки за развитието на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на

Digitized by Google

трудовия колектив придобиха първостепенно значение в работата на партийните комитети и организации.

В изпълнение на задачите, произтичащи от стратегическия курс за висока ефективност и високо качество, в окръга се извърши значителна работа за усъвършенстване на партийното ръководство и повишаване умението на партийните комитети и организации да овладяват качествено новите процеси на социално-икономическото и обществено-политическото развитие и на тази основа да се обогатяват непрекъснато подходът, стилът и методите на тяхната политическа и организаторска дейност. Програмата за издигане на ръководната роля на първичните партийни организации беше постоянно допълвана и обогатявана от пленумите и бюрото на окръжния комитет. В условията на динамично развиващите се процеси след Единадесетия и Дванадесетия конгрес на БКП, в духа на следконгресните разработки и лекции на др. Тодор Живков беше натрупан конкретен партиен опит.

ДЕЙСТВИТЕЛНО РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО

Какви по-важни качествени изменения настъпиха в живота на първичните партийни организации?

Усъвършенствува се политическата и организаторска дейност на партийните комитети и организации сред трудещите се за изпълнение на основните задачи за социално-икономическото развитие на окръга. Тя се изразява преди всичко в нарасналото умение на първичните партийни организации да прилагат **политическия подход** в своята дейност. Те по-успешно се изявяват като политически ядра на трудовите колективи, по-резултатно се реализира постановката на Дванадесетия конгрес за развитието им като представители на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията. Сега по-голяма част от първичните организации вярно оценяват обстановката в колективите, разкриват противоречията и поставят в центъра на политическата и организаторската работа актуалните социално-икономически, политически и културни задачи. Въпросите за разкриване и използване на резервите, за интензивно развитие на икономиката все по-успешно стават главно съдържание на дейността им. На челно място в партийно-политическата работа се изведоха такива жизнено важни проблеми на трудовите колективи като ускореното внедряване на научно-техническите постижения, укрепването на дисциплината и подобряването на качеството, усъвършенстването на организацията на труда, икономията на материални и енергийни ресурси и др.

В това отношение положителна е дейността на първичните партийни организации в Завода за телферни електродвигатели и Комбината за радиотехническа апаратура — Велико Търново; машиностроителния завод „Киро Конаров" — Горна Оряховица; машиностроителния завод „Петко Кунин" и комбината за горивна апаратура „Климент Готвалд" — Павликени; стопанския химически комбинат „Свилоза" — Свищов; Фабриката за метален амбалаж в Лясковец; Завода за ремаркета — гр. Елена и много други.

Засилват се авангардната роля и активното участие на комунистите в социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение на производствените планове. Ежегодно се утвърждават трудови инициативи, в които партийните членове и първичните организации застават начело. По инициативата на окръга за 1985 г. „На ударен предконгресен труд за предсрочно изпълнение на петилетния план" например 133 колектива от материалното производство и селищните системи в Свищов, Павликени и Златарица поеха конкретни обещания за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на партията.

Нарасна умението на първичните организации и партийните бюра да привличат по-широк кръг от специалисти, активисти и изявени работници за обсъждане и решаване на важни проблеми от развитието на трудовите колективи. През 1984 г. 32,64 на сто от проведените събрания са открити, на които са разисквани въпроси

Digitized by Google

като: формиране и изпълнение на насрещните планове, издигане техническото равнище и повишаване качеството на продукцията, развитие на техническия прогрес и внедряване на неговите постижения и други.

Постави се началото на **по-близка и системна работа на първичните партийни организации с низовите ръководители.** Повишава се равнището и се усъвършенстват формите на партийния контрол. Все повече в центъра на контролната дейност на първичните организации се поставят най-важните, актуалните въпроси на партийната политика, стила и методите на работа на стопанско-административните ръководства. Подобрява се контролът по изпълнението на решенията и поръченията, засилва се неговият превантивен характер.

Нарасна умението на мнозинството първични партийни организации в окръга да представляват непосредствените интереси, настроенията и вълненията на трудовите колективи в партията, да допринасят за реализацията на всеки свой член.

В процеса на утвърждаването на първичните партийни организации като политически щабове на трудовите колективи, разбира се, съществуват и **слабости, и затруднения.** Те са преди всичко от субективен характер и преодоляването им стои в центъра на вниманието на окръжния и общинските партийни комитети.

Една част от първичните партийни организации не умеят **да прилагат в единство политическия и икономическия подход.** Очевидно полаганите от нас усилия за подготовката на секретарите на партийните комитети и организации не създават възможности за вникване в дълбочина на същността на икономическия подход. Не са редки случаите едностранчиво да се гледа само икономическата страна на проблемите, не се виждат в нужната степен ролята и мястото на партийните комитети и първичните организации. Това води до дейност и решения, които в значителна степен се дублират с дейността и решенията на стопанските ръководства.

Все още има какво да се желае за пренасяне центъра на тежестта на дейността на първичните организации от **текущите, оперативните въпроси към новите, свързани с перспективата на развитие, разработки, решения и действия.** Не ни задоволява дейността на някои партийни организации за усъвършенстване на социалистическата организация на труда, внедряването на вътрешнонормативната система, разработването на перспективните програми на отделните заводи, отрасли и аграрно-промишлени комплекси; мобилизирането на комунистите и специалистите за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Да вземем за пример насрещното планиране. По наша преценка в някои колективи все още не сме успели да го превърнем в процес на непрекъснато разкриване на резерви и обогатяване на насрещния план. Този процес се задържа и от някои стопански организации, като изземват резервите и наред със субективните си слабости поставят и обективни бариери пред инициативата и творчеството на партийните организации и колективите, на ръководните кадри, специалистите, работниците, селскостопанските труженици.

Развитието на политическия подход в дейността на първичните партийни организации изисква **да се засилва контролът върху работата на държавните, стопанските и други управленски органи и кадри.** Въпреки положителните изменения тревожи ни неумението на някои партийни организации правилно да реализират контролните си функции. Контролът не винаги се насочва към стила на кадрите и усвояването и прилагането от тях на политическия подход в ежедневната им работа с хората. Причините са много, но главните се отнасят до неумението и липсата на творческа нагласа у секретарите на партийните организации.

Digitized by Google

Подготовката на научно-практическата конференция „Стопанският ръководител — политически деец“ показа, че една част от тях не създават условия за укрепване на авторитета и разгръщане на контролните функции на организациите. Други пък под формата на търсене на партийна помощ се стремят да прехвърлят своите отговорности и задължения на първичните партийни организации. Затова активно подкрепяме организациите да осъществяват правото си на контрол над дейността на стопанските ръководства, търсим начини да отстраняваме задържащите фактори. От няколко години по опита на КПСС изграждаме комисии в помощ на първичните организации за осъществяване на правото им на контрол над дейността на стопанските ръководства. Резултатите са положителни. Практиката показва, че не успяваме да ги използваме ефективно. Чувствуваме необходимост от теоретическо разработване на проблема и от повече публикации с опит.

Предстои ни още **да усъвършенствуваме идеологическата работа на първичните партийни организации.** Има случаи, когато в някои трудови колективи се провеждат важни мероприятия — полагане на извънреден труд, промени в нормирането и заплащането на труда, някои обществени и трудови инициативи, без достатъчна идеологическа обезпеченост. В редица колективи идейновъзпитателната дейност има общ характер и не е достатъчно съобразена с конкретните условия, с възрастовата, образователната и професионалната им характеристика.

От особено важно значение за нас е решително да подобрим **равнището на дейността на първичните партийни организации с хората.** Неотдавна окръжният комитет на БКП проведе пленум по работата с писмата и приема на трудещите се. Посочено беше, че не навсякъде се оценява голямото политическо значение на въпросите, които повдигат хората за засилване на авторитета и влиянието на първичните организации.

Необходимостта да решим този проблем произтича от съвременните изисквания за развитието на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, от рязкото повишаване на заинтересоваността на трудещите се, от тяхната критичност и непримиримост към слабостите и недостатъците, които са пречка за изпълнение на производствените задачи и за повишаване на жизненото равнище. Затова вземаме мерки своевременно, оперативно и делово да се решават основателно повдигнатите въпроси. Един от най-важните от тях, който вълнува хората, е жилищният. За съжаление броят на ведомствените жилища не може да задоволи растящите потребности. Решаването му не е по силите само на първичните партийни организации и трудовите колективи. Мисля, че и няколкото корекции на постановление № 32 създадоха допълнителни трудности.

Изграждането на аграрно-промишлените комплекси, окрупняването на бригадите поставиха на сериозно изпитание първичните партийни организации в селата. Те обсъждат проблемите, вземат решения, но тяхното изпълнение често се задържа от ръководствата на аграрно-промишлените комплекси. В някои комплекси се получи отдалечаване на ръководствата от трудещите се, забавя се решаването на проблемите, което се отразява върху авторитета и влиянието на първичните организации, защото това не зависи само от тях. Подобни примери има и в областта на търговията.

Окръжният комитет на партията изисква ръководствата на аграрно-промишлените комплекси, районните потребителни кооперации, общинските народни съвети да се съобразяват с мненията и решенията на партийните организации. Стремим се да се издига на по-високо равнище дейността на общинските комитети и на съветите на партийните секретари.

Digitized by Google

СЪСТОЯНИЕ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

Периодът след Националното съвещание във Велико Търново и особено след Дванадесетия конгрес на партията и разработените от др. Тодор Живков нови теоретически постановки и практически подходи се характеризира със съществени изменения във **вътрешния живот** на партийните организации.

Какви са по-характерните изменения?

Обогати се съдържанието на вътрешния живот и на ръководната дейност на организациите. По-пълно се реализира конгресното изискване те все повече да се утвърждават като естествен център и социална среда, където непосредствено се решават новите, по-сложни задачи на трудовите колективи.

Партийните организации от промишлеността, строителството и транспорта подеха полезни инициативи за повишаване техническото равнище и качеството на продукцията, за намаляване дела на ръчния и тежък физически труд. В това отношение се откроява дейността на първичните партийни организации в Комбината за радиотехническа апаратура и пивоварния завод „Балкан" — Велико Търново, стопанския химически комбинат „Свилоза" — Свищов, железопътния възел — Горна Оряховица, КХО „Съба Енева" — Павликени, Завода за училищна мебел и пособия — гр. Елена и други.

По-резултатни са усилията и на партийните организации от селското стопанство за повишаване културата на земеделието, за по-пълно използване на земята и биологичните възможности на растенията и животните. Комунистите от аграрно-промишлените комплекси в Павликени, Карансен, Овча могила, Свищов и други разгърнаха широка дейност за приложението на новите технологии при отглеждането на зърнените култури. Под ръководството на партийните организации специалистите и селскостопанските труженици успешно изпълниха обещанието си през 1984 г. да получат 150 000 тона зърно от 135 000 дка царевица, отглеждана по интензивен способ. Те действително проявиха истинско творчество в партийната работа. Сега настойчиво работят за внедряване на новата ленточна технология за отглеждане на царевица и соя при поливни условия.

Усъвършенстват се стилът и методите на работа на първичните организации и партийните бюра. Повиши се научността в партийно-организационната работа. Нарасна уменето на партийните ръководства да анализират обстановката и съобразно конкретните условия в трудовите колективи да решават проблемите в перспектива, правилно да определят целите и формите на работа. Този процес се стимулира ежедневно от окръжния и общинските комитети на партията. Те подпомагат дейността на първичните организации с материали, методически разработки и други. Положително отражение даде и проведената научно-практическа конференция на тема „По-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на работа на партийните бюра — важно условие за повишаване ефективността на партийната работа".

Окръжният и общинските комитети полагат системни грижи за създаване на условия за развитие на вътрешнопартийна демокрация в първичните партийни организации, като особено внимание се отделя на разгръщането на **дискусии и на размяната на мнения, на критиката и самокритиката** от страна на комунистите. Такава обстановка стимулира инициативата, творчеството и отговорността при изпълнение на задачите. Само на последните отчетно-изборни събрания повече от една трета от участниците в тях се включиха в разискванията и направиха над 7200 критични бележки и предложения.

Digitized by Google

Регулирането на качествения състав неразривно свързваме с усилията за постоянно подобряване на вътрешнопартийния живот, за нарастване на ръководната сила на партията и авангардната роля на всеки комунист на съвременния етап. Равносметката показва, че първичните организации провеждат действени мерки за подобряването на качествения си състав в съответствие с новите задачи и измененията в социално-класовата структура на колективите. Нарасна умението на партийните бюра и първичните организации да проучват и зачитат общественото мнение при подбора и приемането на новите комунисти; деловите и политическите качества на кандидатите изясняват с преките им ръководители, с профсъюзните и комсомолските ръководства. Разширява се опитът на партийните организации в Свищов, Велико Търново, Полски Тръмбеш и други за приемане на нови членове на открити партийни събрания. Тези положителни изменения обаче не се отнасят за всички първични партийни организации.

В окръжната партийна организация, разбира се, има още **проблеми, свързани с по-нататъшното обогатяване на вътрешнопартийния живот и развитието на вътрешнопартийните отношения като образец на социалистическите обществени отношения. Първият проблем е за овладяването на новите функции и отговорности** на първичните партийни организации. Става дума за готовността и способността да се усвоява новото, да се организира внедряването му в практиката.

Да вземем например изискването първичната партийна организация да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист" или да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив и др. Очевидно тези изисквания налагат съответната им защита в живота с адекватни изменения във формите, методите и средствата на партийно-организационната работа. Практиката показва, че много от нашите кадри нямат необходимите подготовка и умение за определяне на насоките и конкретните промени в това отношение. Мисля, че няма да сгреша, ако кажа, че тези проблеми все още недостатъчно са разработени и в литературата по партийно строителство.

В окръга системно се работи за изграждане на партийни ядра във всички сфери и дейности, но онова, което сега ни занимава повече, е въпросът за **способността на партийното ядро да влияе на трудовия колектив, да го издигнем като пример на обществено поведение, като пример на обществена съзнателност.** Понеже става дума за оценка на партийното ядро не като количество, а като качество, искам да изкажа едно съображение. Известно е, че научно-техническата революция все повече интелектуализира труда на изпълнителските кадри. В производството навлязоха като преки изпълнители висококвалифицирани кадри — инженери, програмисти и други. Все още обаче те попадат в категорията „служещи", което ограничава възможностите за тяхното приемане в партията. **Ето защо считаме, че се налага да се измени съществуващата номенклатура на социалните групи и категории.**

Съществени слабости има при **привеждане на механизмите на партийната работа в съответствие със съвременните изисквания.** Например в немалко организации съществуват слабости в планирането на партийната дейност. Проявява се неумение да се конкретизират задачите, поставени от вишестоящите партийни органи, и да се набележат конкретни политически мерки за тяхното изпълнение. Чести са случаите да се централизира планирането, което сковава самодейността и самоинициативата на първичните партийни организации.

Не са напълно преодолени и изживени факторите, които създават **обстановка за пасивност, за формализъм** в дейността на някои партийни организации. Поради това една част от комунистите не взе-

Digitized by Google

мат активно участие във вътрешнопартийния живот на организациите и особено в практическата работа за изпълнение на решенията. Ето защо изискваме от общинските комитети на БКП да помагат на партийните бюра да се създава ведра и спокойна обстановка, в която всеки комунист да може откровено да изложи своите съображения по обсъждания въпрос, критично и със завишено чувство за отговорност да се отнася както към слабостите и недостатъците в работата на своите другари, така и към собствените си слабости и недостатъци. В редица организации отделни ръководни кадри нямат афинитет към критиката, на думи я приемат, но след това търсят начини да санкционират комунистите, които критикуват.

РЪКОВОДСТВОТО

Известно е, че равнището на работа на първичните организации в много голяма степен **зависи от ръководството на окръжния и общинските комитети на партията.** Основният извод, който може да се направи, е, че след създаването на селищните системи нараства неговата компетентност и конкретност. Заслужава да се отбележи, че общинските комитети добре опознаха потребностите, проблемите и състоянието на партийните организации и колективите. Те натрупаха ценен опит и обогатиха формите, методите и средствата на своята работа с отделните организации. Окръжният комитет определи като основни критерии за оценка на дейността на кадрите в комитетите състоянието на работата, авторитета и боеспособността на първичните организации и съсредоточи усилията в това отношение в няколко взаимно свързани направления.

Първото направление се отнася до работата за **издигане ролята и авторитета на секретарите на партийните организации.** На основата на решението на Секретариата на Централния комитет на БКП от 1977 г. се постигнаха значителни изменения в техния състав. Сега 93,37 на сто от секретарите са с висше и средно образование, 51,03 на сто са завършили партийни школи и курсове. По-трудно решаваме въпросите за подбора им в селата, особено в балканския район на окръга, където има тенденция на застаряване на състава на партийните организации.

Второто направление е свързано с грижите за **подобряване качеството на обучението на партийните секретари и членовете на бюрата.** В окръга функционира стройна система за повишаване квалификацията на партийните кадри. Налице е стремеж да се разнообразяват формите. Усъвършенствува се организацията на дните на партийния секретар. В общинските комитети в Свищов и Велико Търново се практикува стажуването на новоизбраните секретари в комитетите. Същевременно трябва да посочим, че изпълнението на конгресното изискване обучението и квалификацията на кадрите да бъде процес на ръководство и контрол на тяхното саморазвитие е в самото си начало. Основната ни задача е да се разшири обхватът на активно участвуващите в обучението, като се разнообразяват непрестанно формите. В това отношение очакваме помощта и на Центъра по партийно строителство при АОНСУ.

Третото направление засяга **измененията в служебното положение** на голяма част от секретарите и тяхното морално и материално стимулиране. За партийни секретари сега се издигат високо подготвени специалисти, заместник-директори, началници на отдели, които имат цялостен поглед и реални възможности да влияят върху процеса на изпълнението на задачите.

Digitized by Google

Окръжният комитет на БКП извърши значителна дейност за издигане ролята на секретарите. Утвърди система за моралното и материалното им стимулиране, взе мерки и се подобриха условията им за работа. На много места се изградиха партийни клубове. На всеки две години се провеждат срещи на бюрото на окръжния комитет на БКП със секретарите на първичните организации. В мнозинството организации се водят летописни книги. За последните шест години с правителствени отличия са наградени 130 секретари на първични партийни организации, много са отличените с почетния знак на окръжния комитет „За активна политическа дейност", с материални награди, екскурзии в Съветския съюз и т. н.

Четвъртото направление се отнася до **непосредствената помощ на окръжния, общинските, комбинатските, заводските и учрежденските комитети за първичните организации.** Разшири се работата за изучаване на процесите и явленията в тях. Разработени бяха и се обсъдиха в пленуми на окръжния и общинските комитети и в заседания на бюрата редица важни, актуални проблеми, отнасящи се непосредствено до дейността на партийните организации, до техния вътрешнопартиен живот. По опита на Ленинградската партийна организация членовете на общинските комитети на БКП в Павликени, Лясковец и гр. Елена конкретно се ангажират с работа в първичните организации. През 1984 година 31,5 на сто от събранията на партийните организации в окръга са посетени от представители на висшестоящите партийни органи.

Окръжният комитет оценява, че в ръководството на първичните партийни организации допускаме и редица слабости, към които насочваме вниманието на нашите кадри. Преди всичко е необходимо да се преодолее тенденцията общинските комитети да копират подхода и стила на работа на окръжния комитет. Те все още са в дълг към организациите по отношение на конкретността в работата, помощта и ръководството им и особено към организациите в съставните селища на общините. Не е преодолян още представителният характер на посещенията на членовете и апарата на общинските комитети. Не е овладян деловият, оперативният подход, т. е. бързо да се реагира за отстраняване на слабостите. Определени пропуски в това отношение се допускат и от отделите на окръжния комитет. Нашият стремеж сега е да издигнем критериите, с които общинските комитети оценяват дейността на първичните партийни организации, и да се засили диференцираният подход към тях.

Новите условия безусловно изискват да се формират и нови качества в личността на партийния секретар, да се повишават неговата компетентност и организаторското му умение. Нужни са такива знания и подготовка, които да му позволяват да организира работата на бюрото и организацията задълбочено, компетентно и резултатно. Според нас бавно се преустройват в това отношение и програмите на междуокръжните партийни школи и обучението в окръга и по места.

Ще поставя и един въпрос, свързан с проблемите на партийните секретари, заети непосредствено в материалното производство. Става дума за мястото им в състава на бригадите, за времето и условията, които трябва да им се осигуряват, за да изпълняват своите обществени функции, без да влизат в противоречие с бригадната организация на труда.

Непримиримостта, търсенето на новото, неудовлетвореността от постигнатото е характерно за Великотърновската окръжна партийна организация, което е гаранция, че и в бъдеще с успех ще изпълняваме задачите, които поставя пред нас Централният комитет на партията; единни и сплотени, достойно ще посрещнем Тринадесетия конгрес на БКП.

Digitized by Google

ДИМИТЪР АНАНИЕВ

ВИСОКА ИДЕЙНА И ОРГАНИЗАЦИОННА ЗРЕЛОСТ

Обсъжданият от нас проблем има сложно, многозначно, многообемно и многостепенно съдържание. Това позволява той да бъде разглеждан и интерпретиран от разнообразни гледни точки. Моите лични впечатления, прочетените материали и чутото от партийните активисти ме насочват към **три гледни точки.** Иска ми се да погледна живота и дейността на първичните партийни организации, първо, откъм най-ярките и значими промени, настъпили след Великотърновското национално съвещание от 1975 г. Второ, да ги видя от гледна точка на факторите, които обуславят промените. И трето, от позициите на рефлексията или отражението, което днешните, сегашните, актуалните социално-икономически, политически и културни задачи дават върху тях.

Едно десетилетие е и къс, и дълъг период. Зависи за какво се отнася. За човешкия живот това е голям период. Но за живота и дейността на обществото, политическата партия и нейните структурни елементи е сравнително недълго време. В и през него могат да се осъществят много и различни по характер, насоченост, мащаби, темпове на протичане и значение изменения. С оглед на темата бих желал да поставя в нашия фокус най-ярките и значими изменения в живота и дейността на първичните партийни организации.

Всеки непредубеден и запознат с фактите ще признае, че за десет години първичните организации на нашата партия израснаха във всяко отношение. И тази констатация не е предназначена за реклама или направена поради престижни съображения. Каквато и област от техния живот и дейност да вземем, ще открием повече или по-малко белезите на развитието, изменението, усъвършенстването, обновлението, напредъка, прогреса. Заедно с обществото и партията растеше ролята на първичните партийни организации. Процесът на превръщането им в политически ръководители на крупни производствени и социални единици се засили и задълбочи. Увеличи се обемът и се усложни характерът на проблемите, които те решават. Разширяват се непрекъснато техните права и функции.

ЯРКИ, ЗНАЧИМИ ПРОМЕНИ

Кои са според моето виждане и разбиране най-ярките и значими промени в първичните партийни организации?

Преди всичко и над всичко поставям засилената им авангардна роля в живота и дейността на трудовите колективи и населените места. Десетгодишният път на развитие е всъщност път на упорита работа и борба за утвърждаването на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние. Мисля, че няма да изменим на правдата, няма да преувеличим или абсолютизираме, ако посочим, че за десет години една постановка, едно изискване, една ръководна

Digitized by Google

идея заживя в практиката. Стана за огромното болшинство от първичните организации реално състояние. С опредметяването си се включи във веригата на обществените и вътрешнопартийните отношения като трайна даденост и нова обществено-политическа ценност. И затова хиляди пъти е прав др. Тодор Живков, когато подчертава, че разбирането за развитието на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние вече стана убеждение на българските комунисти.

Засилването на авангардната роля на първичните организации се проявява и може да се разкрие в много посоки. Нека вземем например производствената или служебната дейност на трудовите колективи. Спомнете си преди десет години колко често, настойчиво и остро критикувахме много първични организации за откъснатост, слаба връзка, елементи на повърхностно решаване, общо поставяне на редица трудови и служебни проблеми и въпроси! Не че днес в това отношение нямаме претенции и изисквания, но не можем да не признаем, че те не са вече така остри и масови. Безспорен факт е, че преобладаващото мнозинство от първичните организации сега живеят с проблемите на трудовите колективи. Тяхната дейност по-добре, по-пълно и по-органически е свързана с целия комплекс от въпроси на труда и бита на милионите трудещи се. Дневният ред на живота им е изпълнен с големите национални задачи и предначертания на партията. Вярно е, че някои от тези въпроси и задачи още не са последователно и цялостно решени, в много колективи има непреодолени трудности от обективен и субективен характер, не всякога политическите усилия са ефективни. Това обаче не е основание да се подценява или пренебрегва приносът на първичните организации за мобилизация и организация на трудовите колективи за изпълнение на техните функции. За десет години страната ни отиде далеч напред във всички области на живота. Този прогрес е непосредствено свързан и с активната, целенасочена и комплексна организационно-политическа и идейновъзпитателна дейност на първичните партийни организации сред трудещите се.

Друга посока. Първичните организации засилиха своята авангардна роля не само в областта на трудовия, но и в социалния живот на колективите. Всички виждат, че техните грижи за подобряване условията на труда, бита и отдиха на трудещите се станаха по-системни. Върху основата на порасналите икономически възможности на страната и увеличените обществени фондове на колективите стана осъществимо по-доброто и по-пълното решаване на редица назрели социални въпроси. Тези възможности, както е известно, не се реализират автоматически. Тук инициативата и активността, настойчивостта и борбеността на първичните организации станаха фактор от първостепенно значение. Благодарение и на това се разкриха стотици цехове за производство на стоки за широко потребление, укрепнаха и се разшириха помощните стопанства, поевтини се и се подобри столовото хранене, откриха се десетки нови търговски обекти, ателиета за услуги, бази за почивка, физкултурни площадки и други социално-битови придобивки.

И още. Засили се авангардната роля на първичните организации в управлението на трудовите колективи. Техните усилия допринесоха за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на социалистическата демокрация в техния живот. Наблюденията показват, че имаме основание да смятаме, че е по-богато съдържанието на колективна дейността на общите събрания, събранията на делегатите, стопанските комитети и бригадните съвети. В управлението на вътрешния живот на

Digitized by Google

партийните организации настъпи определено „отваряне“ към трудовите колективи. За това способствува разширяващата се практика за провеждане на открити партийни събрания, единни политически дни, срещи на откритите писма, отчети и самоотчети на административни и стопански ръководители.

Мисля, че измененията трябва да търсим и в нарасналата роля на партийните организации в духовния живот на колективите и населените места. От една страна, това се изразява в по-активния идеен и политически живот на голяма част от организациите, в техните здрави идейни, политически и морални позиции и в по-високия им авторитет. От друга страна — в по-широката, по-системната и разностранна работа за изграждането и развитието на марксистко-ленинския мироглед у комунистите, трудещите се и младежта. Към това се отнася и отстояването и защитата на социалистическия начин на живот, аргументираното разясняване на стратегическата и текущата политика на партията.

Другата ярка и значима промяна, която бих искал да изтъкна, се отнася до боеспособността на първичните партийни организации. Няма да сгрешим, ако посочим, че боеспособността на всички организации се увеличи. Вярно, в различна степен, но напредъкът е очевиден. Като я сравним с онази отпреди десет години, струва ми се, че сега партийните организации имат по-широко влияние и по-голям авторитет, по-близко и по-крепко са свързани с трудещите се. Техният живот и дейността им са по-мотивирани с актуалните социалноикономически, политически и културни проблеми и задачи. В редовете им са включени, общо погледнато, най-добрите представители от социалните групи, професиите и специалистите на трудовите колективи. Без съмнение най-отличителният белег на съвременната сравнително висока боеспособност на първичните организации е господствуващата атмосфера на колективен, творчески и конструктивен подход към проблемите, непримиримостта към слабостите и недостатъците. Членовете на партийните организации се познават по-добре, общуването им се засили, укрепнаха доверието и съвместимостта между тях.

Нямам възможност подробно да аргументирам процеса на повишаване боеспособността на първичните организации. Той намира израз в много направления. Можем да го видим и в подобреното качество на състава им, и в усъвършенствуваната структура, и в повишените принципност, взискателност и взаимопомощ във вътрешнопартийните отношения, и в кадровата и контролната им дейност, и в разгръщането на възпитателната работа.

ФАКТОРИТЕ

Естествено е да запитаме: какви фактори определят и пораждат посочените изменения?

Ще ограничa разсъжденията си до четири фактора. При това ще ги засегна тезисно и лаконично.

Мисля, че **най-важният, бих казал, решаващият фактор за промените в живота и дейността на първичните организации през разглеждания период е правилната, научнообоснована и реалистична политика в тази област.** Върху основата и в рамките на априлската генерална политическа линия Централният комитет на нашата партия и лично др. Т. Живков разработиха и обосноваха съвременна концепция за развитието на първичните партийни организации. В основата на тази концепция лежи фундаменталната идея на др. Т. Живков за развитието и утвърждаването на първичните партийни организации не

Digitized by Google

само като ръководни политически ядра, но и като първообраз на трудовите колективи. Допълвайки и конкретизирайки тази идея в своята забележителна заключителна реч на Великотърновското национално съвещание, в Отчетния доклад пред Дванадесетия партиен конгрес и в обширното си творчество след него, др. Т. Живков въоръжи партията с ясна линия за развитието на първичните организации в условията на изграждането на зрелия социализъм. Това е линия за превръщане на първичните партийни организации в естествен център, социална среда, където се решават новите по-сложни проблеми и задачи. Линия за утвърждаването им като представители на партията в трудовия колектив и представители на трудовия колектив пред партията. Линия на разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация, на превръщане на вътрешния живот на партийните организации в образец на социалистически обществени отношения. Линия на утвърждаването им като колективна опора на своите членове в стремежа да носят с чест званието „български комунист".

Централният комитет не само формираше и развиваше съвременна концепция за укрепването на първичните партийни организации, но предприе редица общопартийни действия за нейното реализиране в живота. Става дума за такива три мащабни мерки като подмяната на членските книжки, решението за издигане ролята на партийния секретар и прегледа на боеспособността на първичните организации. Всичко това направи живота и дейността на партийните организации главна тема на партията. В по-висока степен се осъзна, че закономерното нарастване на ръководната и направляващата роля на партията е съпроводено с издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации. Постигна се по-правилно отношение, засилиха се вниманието и грижите към партийните организации. На преден план се поставиха качеството и качествените показатели в техния живот и преди всичко способността им да бъдат водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство.

Към факторите за промените в живота и дейността на първичните организации бих отнесъл **местните партийни органи особено общинските, районните и градските партийни комитети**. Това е напълно логично. Не само защото са непосредствените им ръководители. Но защото разполагат с най-много уставни, нормативни, организационни и идейни възможности за влияние и въздействие върху тях. Мисля, че през тези десет години местните органи по-компетентно, по-конкретно и по-диференцирано ръководят първичните организации. Много факти показват, че нарасна тяхното умение да разбират и отчитат спецификата в дейността и подходите на различните видове организации. Не смятам, че нямаме никакви проблеми с ръководството на първичните организации. Предстои ни да направим много за преодоляване на прекомерната регламентация, бюрократизма, книжнината и организационния формализъм. Важно е обаче да виждаме, че местните партийни органи осъществиха преориентация към живота и дейността на първичните организации. Това е важна гаранция за задълбочаване на процесите за издигане ролята и боеспособността им по-нататък.

В годините след Великотърновското съвещание усъвършенстуването на живота и дейността на първичните организации стана първостепенна грижа и дело на цялата партия. Това е голямо завоевание и продължение на драгоценните партийни традиции. По сега, когато изтъкваме факторите за положителните изменения в първичните органи-

Digitized by Google

зации, не можем да забравим, длъжни сме да помним за членовете на партията. Те са най-масово въздействуващият и постоянен фактор. Със своите дейност, отношение и поведение те формират единството и сплотеността на организациите, определят тяхната сила и боеспособност. Тяхната повишена инициативност, творчество и отговорност се отразиха благоприятно върху авторитета на организациите. Навлизането в партийните редове на свежи сили от младите поколения внесе в партията повече научност, динамизъм, действеност и творчески подход. Към това бих добавил и благотворното влияние на подобрения социален, образователен, възрастов и по опит състав на партийните секретари, които действително са централна фигура в живота и дейността на първичните партийни организации. Накратко — имаме всички основания да смятаме, че в различна степен партийните членове станаха по-заинтересовани и по-ангажирани в борбата за укрепване на първичните организации, в които членуват.

Не бих искал да пропусна и фактора наука. Особено днес, в епохата на шеметната и всеобхватна научно-техническа революция. Може да имаме различни претенции и изисквания към теорията за партията, но справедливостта изисква да кажем, че тя се обърна с лице към темата за първичната партийна организация. Като изхождаха и се опираха на решенията на партийните конгреси и на Централния комитет, на теоретическите разработки и практическите подходи на др. Т. Живков за първичната партийна организация, редица автори направиха задълбочени изследвания на важни и актуални страни, процеси и явления от живота и дейността на първичните организации. Издаваната литература за първичната организация се увеличи и тематично се разнообрази. Библиотеката за партийния секретар, издавана от Партиздат вече седма година, се радва на заслужен успех и се превърна в надежден методически помощник и съветник на партийните активисти.

НОВИ ИЗИСКВАНИЯ

За десетгодишния период след Великотърновското съвещание под въздействието на посочените (а сигурно и на други) фактори заедно с цялата партия и първичните партийни организации постигнаха висока идейна и организационна зрелост. Но това не е и не може да бъде предел. Развитието на страната поражда нови потребности, а с това нови проблеми и задачи, които партията трябва да решава и да мобилизира силите и енергията на трудещите се за тяхното реализиране. Днешните социално-икономически, политически и културни задачи изправят първичните партийни организации пред нови изисквания. Тези изисквания великолепно са очертани и формулирани в лекциите на др. Т. Живков пред слушателите и преподавателите от АОНСУ при ЦК на БКП, както и в доклада му пред Февруарския пленум на ЦК на БКП. Те са известни и не е нужно да ги повтарям. В техните рамки бих искал да акцентирам вниманието върху няколко момента.

Първият момент се отнася до органическото свързване на работата на първичните организации с проблемите, които постави Февруарският пленум на ЦК на БКП. Това сега е най-неотложната и най-актуалната задача. Тя може да се формулира и като ориентация на целокупната политическа, организаторска и идеологическа дейност на партийните организации към закономерностите и изискванията на научно-техническата революция. Предстои ни много работа. Досега проблемите на техническия прогрес бяха едно от направленията на партийното ръководство, което осъществява първичната организация вър-

Digitized by Google

ху живота на трудовия колектив. Сега то трябва да стане главно съдържание на нейната дейност, да синтезира, подведе и обедини всички останали направления. С това е свързано **ново конкретизиране и специфизиране ролята и функциите на първичните организации,** осмисляне на техните задачи и позиции в сегашните условия. Това няма да стане лесно и бързо. Ще се наложи да се преодоляват много стереотипи, шаблони и формалистични нагласи. Не може да не си даваме сметка за определена доза декларативност, повърхностност, едностранчивост в подходите към научно-техническия прогрес. Ще се сблъскаме и с консерватизъм, подценяване, неразбиране на новите условия, потребности, изисквания и задачи. **Без да пренагласим дейността и живота на първичните партийни организации на научно-техническа вълна, не ще можем успешно да вървим по пътя на повсеместната интензификация и интелектуализация.**

Последователното приложение на **политическия подход** в дейността на първичните организации е **вторият момент,** който ще засегна. Поставянето на този проблем може да се стори на някого за нелогично. Та нали първичните организации са най-близо до хората и естествено е всичко да провеждат чрез и с тях! Това е вярно, но само в теоретически план. Практиката е богата на примери и факти, които показват, че не всички първични организации и не по всички задачи успешно владеят и прилагат политическия подход. Все още се срещаме с рецидивите на административно-командния подход, стопанско-служебния уклон в постановката и решаването на актуалните задачи в трудовите колективи. Сега, когато осъществяваме мерки за издигане ролята на отделния човек и на низовия колектив, за демократизиране на управлението и отношенията между хората, за въвличането им в активна и инициативна дейност, тези отклонения от политическия подход стават сериозна пречка за изява на първичните организации като водеща сила в реализирането на партийната политика.

Третият момент е свързан с издигане на ново равнище на действеността, на преобразователния характер на дейността на първичните партийни организации. Намирам, че тук са нужни не само нови постановки, нова ориентация, нови критерии за оценка, но и по-делови, конкретен, лишен от празнословие стил на работа. Може би **е дошло време да излезем напълно от кръга на описанието и обяснението на явленията в трудовите колективи, а към тяхното изменение по посока на целите, които си поставяме.** И това именно — промяната, прогресът, движението напред и нагоре — да стане главен критерий за оценка на авангардната роля и на боеспособността на първичните организации. Разбира се, и занапред ще оценяваме качеството на провежданите политически, организационни и идеологически мерки, тяхното съответствие с принципите и нормите на партиен живот и ръководство, с решенията на висшите и местните партийни органи. Но това ще правим в контекста на измененията, които настъпват в живота на трудовия колектив и населеното място. Работата на партийната организация не е и не може да бъде качествена и ефективна сама по себе си, а в сравнение с измененията в социално-икономическите, политическите и културните проблеми, които решаваме. Това е обективният критерий за измерване на нейната действеност и преобразуваща роля.

Digitized by Google

ДИМИТЪР БАЛУКОВ

РАВНОСМЕТКА С ПОЛОЖИТЕЛЕН ЗНАК

Десетата годишнина на Националното съвещание във Велико Търново е добър повод за оценка и равносметка. През този период бе извършена значителна работа. Разработените в заключителното изказване на другаря Тодор Живков на съвещанието постановки за развитието на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив придобиха първостепенно значение в работата на партийните комитети и организации. Окръжният комитет и окръжната партийна организация се заеха с изпълнението на по-високите изисквания. Пленумът през 1982 г., утвърдената програма, прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните организации помогнаха да се обогатят подходът, стилът и методите на политическата и организаторската дейност, повиши се умението на партийните комитети и организации да овладяват качествено новите процеси на социално-икономическото и обществено-политическото развитие.

Важно значение за издигане ролята на първичните партийни организации изиграха пленумите на окръжния комитет на БКП за използването на основните производствени фондове в промишлеността, за работата и задачите на окръжната партийна организация за изпълнение решенията на Националната партийна конференция, издигане боеспособността на първичните партийни организации, подобряване на контрола и проверката на изпълнението; за усъвършенствуване дейността с писмата и приема на трудещите се. Положително въздействие оказаха научно-практическите конференции по тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство", прегледът по работата на партийните групи, периодичните срещи на бюрото на окръжния и общинските комитети с партийните секретари, тематичните срещи по въпроси от програмата на бюрото на окръжния комитет на БКП във връзка с десетгодишнината от Националното съвещание във Велико Търново и други. На добра основа се постави изучаването и прилагането на богатия опит на Ленинградската и Полтавската областна организация на КПСС. Изведен бе и се популяризира положителен опит в общинските организации в Свищов — за работата с кадрите; във Велико Търново — за дейността на партийните организации по приложението на постиженията на научно-техническия прогрес и решаване въпросите на качеството; в Горна Оряховица — по регулиране на обществената ангажираност на комунистите по местоживеене и други.

Новаторският подход и творческият размах, богатството от идеи, оценки и изисквания на Дванадесетия конгрес, на последвалите го пленуми на Централния комитет, речите и изказванията на др. Тодор Живков ни помагат да открояваме по-вярно нерешените въпроси и задачи на партийната практика, стимулират ни да развиваме нов, творчески подход в мисленето и изпреварващи действия.

Нашият досегашен опит ни убеждава, че усвояването на новите теоретически разработки и практически подходи не е лек процес. Работата в това направление сега насочваме към реализиране на новите изисквания, които предявяват Фе-

Digitized by Google

вруарският и Мартенският пленум на ЦК на БКП към субективния фактор за преодоляване на остарелите разбирания, постановки и подходи. Начело на този процес в окръжната партийна организация стоят първичните партийни организации.

Какво е на практика тяхното реално въздействие върху развитието на трудовия колектив, какво е необходимо да се извърши за преустройството на ръководната им дейност при новите условия и задачи?

На сегашния етап в окръжната партийна организация имаме напредък в разнообразяването на проблематиката на събранията на първичните партийни организации. За 1984 г. например 54,14 на сто от обсъжданите въпроси са по организационната работа, 15,12 на сто — по идеологическата дейност, 21 на сто — по ръководството на стопанската дейност, 9,77 на сто — по партийното ръководство на държавните и обществените органи и т. н. В общи линии има една правилна ориентация и насоченост към най-съществените проблеми.

От детайлния анализ на тематиката обаче се вижда, че най-актуалните въпроси остават настрани от политическо въздействие. Много често преобладаващата част от времето в събранията на партийните организации се запълва главно с решаване на текущи въпроси (приемане на планове, програми, изслушване на информации), а се пропускат перспективните, възловите проблеми. Затова се стремим да създадем реални условия **за завоюване на собствена територия на дейност на първичната партийна организация, насочена главно към укрепване позициите ѝ като политически ръководител на трудовия колектив.** Единственият и най-верен път за това е като се поставят в центъра на нейната работа проблемите на утрешния ден и се проявява реален стремеж за тяхното решаване с политически форми и средства. Сега такива са проблемите за усъвършенствуване на икономическия подход, за приложение постиженията на научно-техническата революция, но не поставени въобще, а адресирани до собствения трудов колектив, изведени и решавани на основата на съвременните изисквания. Полезен в това отношение се оказа опитът, който от две години внедряваме в работата на партийните организации — да се прехвърли една голяма част от текущите въпроси за разглеждане в заседания на партийните бюра. При новите изисквания за деловитост и оперативност **партийното бюро като оперативен, работен орган на първичната организация трябва да се събира толкова пъти, колкото обстановката налага,** за да се даде възможност за събранията да се отсеят действително перспективни въпроси на партийната работа. Този опит дава реални резултати в общинските партийни организации във Велико Търново, Свищов и Павликени, където се наблюдава нарастнала активност на комунистите по време на събрания.

Вниквайки по-внимателно в живота и ръководната дейност на партийните организации, разкрихме, че една част от тях използват остарели форми, средства и подходи. В отделни случаи им липсва достатъчно умение и способност да вникват в дълбочината на партийните изисквания, не съумяват да влагат творчество и самоинициатива в провеждането на партийната политика, не успяват да виждат задачите на бъдещето.

Да вземем такива важни организационни форми като годишните отчетно-изборни събрания и конференции. Каквито и задачи да си поставяме и инструктажи да правим, подготовката и провеждането им преди всичко преминават под знака на констативния, описателния и количествения подход. Всичко това го знаем, но често го обясняваме единствено с възможностите на тези, които готвят материалите за събранията. Безспорно това е така, но принципният въпрос е друг. Той опира до уменето на вишестоящия орган — общински

Digitized by Google

или друг партиен комитет, да измени подхода и начина на работа, да се пребори с рутината в полза на перспективата, на бъдещите задачи и проблеми. В това отношение се стремим да променяме ролята на отговорниците за партийните събрания, включваме ги още в най-ранния им подготвителен стадий. Една по-голяма целенасоченост и градивност на събранията се осъществява с приетата от две години практика да се дава оценка за работата на партийната организация непосредствено след отчетния доклад, а не след изказванията, както обикновено се практикува. По този начин и тя става основа на разговора, насочва вниманието на комунистите към предстоящите проблеми. Такъв опит успешно се прилага в общинските партийни организации в Горна Оряховица и Лясковец.

Всяка първична партийна организация има своя неповторима характеристика, свои конкретни задачи, работи в колектив, в който се преплитат специфични интереси, потребности и мнения. На тази основа достигаме до убеждението, че сега **повече от всякога е необходим диференциран и конкретен подход в работата с първичните партийни организации и на тях с колективите.** Ръководейки се от това разбиране, насочваме общинските комитети и нашата работа с актива диференцирано по отрасли. В това отношение ще посоча успешната работа и ефекта от дискусиите и срещите около „кръглата маса“ със секретари на партийни организации, свързани с изпълнението на програмата във връзка с 10-годишнината от Националното съвещание във Велико Търново, а също така и инструктивните съвещания, обучението на актива и други. От друга страна, си поставяме задачата да им помогнем в разнообразяването на формите и методите за решаване на тези проблеми. Особено плодотворна в това отношение се оказа работата на окръжния и общинските комитети по извеждане и разпространение на положителен опит. Тук искам да отбележа, че за нас основна мярка, критерий за успешна дейност са резултатите, а не разработките. Голяма помощ ни оказа и моделирането и експериментирането в партийната работа. Близо една година извеждаме опит за повишаване личната отговорност и взискателност на комуниста за решаване на въпросите на качеството. Вече са налице първите резултати.

Сега стремежът на окръжния и общинските комитети е да пренасяме центъра на работата с първичните партийни организации и комунистите на място, да реализираме изискването на двадесетата отчетно-изборна конференция на окръжната партийна организация — главно поле на дейност за всеки сътрудник на окръжния комитет, на работниците от общинските, комбинатските, заводските и общоселските комитети все повече да се превръща първичната партийна организация. Освен редовното разпределение на членовете на бюрата и комитетите от тази година една голяма част от политическите сътрудници на окръжния комитет отговаря пряко за една или група партийни организации във връзка с осъществяването на експеримента за повишаване на личната отговорност на комуниста за подобряване на качеството, за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и по други въпроси.

Проблема за боеспособността на първичните партийни организации поставяме паралелно с въпроса за укрепването на авторитета на общинските комитети като непосредствени политически ръководители на селищните системи. За да можем по-успешно да преустройваме тяхната работа и ръководство в съответствие с критериите на Дванадесетия конгрес, налага се да преодолеем редица слабости и решително да отхвърлим духа на примиряване с тях. Става дума за често срещащата се практика да се копират формите и средствата на работа на висшестоящите партийни органи. Стремим се да се засилва

Digitized by Google

връзката им с партийните организации, по-конкретно и съобразно с проблемите на трудовите колективи да оказват помощ и да осигуряват ефективен партиен контрол.

На кого служи и с какво повишава авторитета на комитета досега съществуващата практика формално, по сценарии да се провеждат пленумите? Защо трябва да се излиза с писмен доклад на всеки пленум? Осигурява ли се при сегашната практика активно участие на членовете на комитета в определянето на постановките и решенията или те се формулират от щатния апарат? Това са въпроси, които, стремейки се да преустроим работата в унисон с изискванията на деловия и творческия подход, сега поставяме за решаване. Имаме, макар и скромни, първи резултати. Съмненията, че пленум без писан доклад и без сценарий няма да даде необходимия ефект, не се оправдаха. В общинската партийна организация във Велико Търново по този начин се състоя пленум и той даде много добър резултат. Така се подходи и в Свищов. Техният опит внимателно се анализира и в бъдеще ще намери приложение в работата и на останалите общински организации.

Усвоявайки и прилагайки новия подход на изпреварващо мислене и действия, стремим се да формираме у актива убеждението, че сега **основното в партийно-организационната работа са контролът и проверката на изпълнението.** Защото е известно, че не ни липсват разработки за усъвършенстване на партийната работа, дори сме пренасищени. Оценени обаче на „изхода" на основата на резултата, нещата не стоят добре. В това отношение нашият стремеж е контролът да бъде непрекъснат, системен, да обогатим неговите форми и ефективност. За тази цел ударението поставяме върху усъвършенстването на проблемно-целевия подход и организацията на командировките на апарата, тематичната насоченост и конкретността при проверките на място; засилваме проблемността в отчетите и оценките на кадрите и други.

Това са въпроси, по които и на други места се работи, считам обаче, че трябва да се излезе с определено становище на Централния комитет, за да се преодолеят някои противоречия в изискванията, записани в партийните документи.

Ще се спра още на един въпрос. Сега непосредствената и главна цел на нашата идеологическа и възпитателна дейност сред населението на окръга е да се постигнат такива качествени изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да съответствуват на динамиката на измененията в социалната действителност, без които не би могло успешно да се реализира социално-икономическата стратегия на партията на сегашния етап.

Изискванията към идейновъзпитателната работа в трудовия колектив сега нарастват и от гледна точка на все по-голямата роля и въздействие, която оказва тя за възпитание на личността, на отделните членове на колектива, **за формиране у тях на такива идейно-политически, трудови, интелектуални и нравствени качества — висока организираност, самодисциплина, деловитост и инициативност, изпреварващо мислене и действия, адекватни на задачите, които стоят пред нас на съвременния етап на социално-икономическо развитие на страната.** Тези изисквания следва да се съчетават с личния пример на комуниста, на стопанския ръководител, на първенеца в труда и ученето. Защото **силата на непосредственото въздействие сега, когато и социално-икономическите задачи имат по-непосредствени измерения, е незаменима.**

Digitized by Google

РАЧКО РАЧКОВ

ПРЕУСТРОЙСТВО, СЪОБРАЗЕНО С НОВАТА ОБСТАНОВКА

Нашият разговор има голямо значение от гледна точка на обобщаването на натрупания десетгодишен опит след Великотърновското съвещание и особено след разработките, които направи генералният секретар на Централния комитет на нашата партия Тодор Живков за първичната партийна организация. Ние основателно се гордеем с това, че нашата партия разработи стройна теоретическа концепция за първичната партийна организация в условията на изграждането на развитото социалистическо общество. Тази концепция, разбира се, не се разработи изведнъж. Тя беше резултат на дългогодишни обобщения на реалната практика и привеждане в съответствие задачите на партийните организации с условията, при които работим сега и изграждаме развитото социалистическо общество. Ще бъде справедливо също да отбележим, че този десетгодишен период беше не само период на обогатяване на тази теория, но и на нейното приложение, на обогатяване на реалната практика на първичните партийни организации.

Тук беше направен ретроспективен анализ, който в основни линии според нас правилно отразява действителността. Иска ми се също да подчертая, че успехите, които постигнахме както в теорията, така и в практиката за укрепване на първичните партийни организации, следва органически да ги свържем с успехите на общото израстване и укрепване на партията като главна ръководна и направляваща сила в нашето общество, с успехите на изграждането на социализма у нас. В това отношение много голяма е заслугата на XI, на XII конгрес на нашата партия, на постановките на др. Т. Живков особено след XII конгрес, неговите доклади, лекции и беседи, които обобщено могат да се назоват теоретически разработки и практически подходи общо за партията и за нашето общество, в това число и за първичните партийни организации.

Могат да се проследят в най-едри линии измененията, които настъпиха в първичните партийни организации. Тези изменения са главно в три насоки. **Първо,** изменения вътре в първичните партийни организации, в техния организационен и идеен живот; **второ** — изменения във взаимоотношенията на първичните партийни организации с трудовите колективи, т. е. в способността на партийните организации да осъществяват партийно-политическото ръководство на трудовите колективи и **трето,** изменения във взаимоотношенията между първичните партийни организации и общинските, районните и градските комитети на партията, т. е. по вертикала на вътрешнопартийните отношения.

И по тези три линии има значителни промени, те са наш капитал, който трябва да използваме и да умножаваме. Но ще бъде още по-добре и още по-полезно, ако погледнем на тези изменения от високите изисквания на XII конгрес на нашата партия, на пленумите на Централния комитет, които станаха след конгреса, и особено на Февруарския пленум (1985 г.) и от изискванията на новата социалноикономическа ситуация, в която се намира сега нашата страна в на-

Digitized by Google

вечерието на XIII конгрес на партията. Ако от тези високи върхове погледнем измененията, които са настъпили в първичните партийни организации, ще констатираме, че наред с големите положителни промени в идейното и организационното укрепване на първичните организации са налице и редица негативни страни в тяхната работа, които се налага да се отстранят. Новите задачи, които сега се решават, новите по-високи изисквания, които сега се поставят пред първичните партийни организации, изискват да се издигне на още по-висока степен тяхната боеспособност и боеготовност.

Сега нашата страна се намира в нова социално-икономическа обстановка, предизвикана от големите реални потребности на изграждането на развитото социалистическо общество, които са ярко формулирани в решенията на Февруарския пленум на Централния комитет. Този пленум не е един от поредните пленуми на нашия Централен комитет. Февруарският пленум сигурно ще остави много дълбока следа в историята на партията и страната и неговите решения дълги години ще се изпълняват. Проблемите, които той разработи, действително създават нова обстановка. И ако от тази позиция се анализира работата на редица партийни организации, не може да не се стигне до извода, че и тук са нужни промени. Това, което досега е изменено и в теорията, и в практиката на първичните партийни организации, е хубаво, добро постижение. Но в сравнение с новите изисквания, с новите задачи, които трябва да се решават сега, в новата обстановка се налагат още по-дълбоки, още по-всестранни промени в живота им.

За да се отговори на въпроса — **какво следва да се направи, за да могат партийните организации във всички трудови колективи да бъдат действителни политически щабове на трудовите колективи, техен първообраз** и т. н., следва да разрешим, според нас, едно възникнало противоречие в живота на първичните организации на съвременния етап. Кое е това противоречие?

Това е противоречие между новите задачи, които произтичат преди всичко от Февруарския пленум на Централния комитет, свързани с внедряването на постиженията на научно-техническата революция и целия организационен инструментариум на първичните организации, способността и готовността им да съдействуват и под тяхното политическо ръководство да се материализират постановките на Февруарския пленум. Това сега е централната ос, около която трябва да се завърти работата на всички първични организации, тъй като именно в трудовите колективи ще се решава съдбата, както и друг път е подчертавано, на решенията на този пленум. Обективно се изисква да се разреши това противоречие между сложните и големите задачи, които постави Февруарският пленум, от една страна, и способността, умението, готовността, идейното и организационното състояние на първичните организации да материализират постановките на пленума, т. е. да се съединят предимствата на социализма с постиженията на научно-техническата революция.

Постановката на др. Живков, че може да се изгражда развито социалистическо общество само ако се разгръща и внедрява научно-техническият прогрес, че да се внедрява научно-технически прогрес в нашите условия това значи да се изгражда развито социалистическо общество, има програмно значение. За целта е необходимо преустройство преди всичко в нагласата на съзнанието на хората, в това число и в съзнанието на комунистите. Преустройство сега е необходимо в трудовите колективи, в идейното и организационното състояние на партийните групи и организации от гледна точка на това, как проблемите на научно-техническата революция да станат съдържание на са-

Digitized by Google

мата партийна работа. Те трябва да фигурират в дневния ред на партийните събрания, в съответна форма да заемат своето място в решенията и контрола на партийните организации, във всички известни и нови форми на идеен и организационен живот. Разбира се, и тук инерцията е много голяма. Много хора още не могат да се настроят на новата вълна, не могат да адаптират големите проблеми на научно-техническата революция в конкретната работа на една политическа организация, каквато е първичната партийна организация. Как трябва това да стане? Очевидно в решаването на тази сложна задача голяма е отговорността на научните работници в областта на партийното строителство, които трябва теоретически да помогнат да се извърши тази адаптация, да се извърши това преустройство в инструментариума на партийните организации, за да застанат в центъра на партийната работа проблемите на научно-техническия прогрес.

Ще си позволя в тази връзка да повдигна **три въпроса, които имат много важно значение за разрешаване на така очертаното противоречие** между големите задачи, които се поставят пред първичните партийни организации и тяхната готовност, способността и умението им под тяхно политическо ръководство да се материализират, да се разрешат тези задачи. **Да се направи конкретизация и съответна адаптация на големите проблеми на научно-техническата революция на територията на всяка първична партийна организация.**

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Първият въпрос засяга **преустройството на вътрешнопартийните отношения.** Налага се да се внесат изменения както в съдържанието на работата на първичните организации, така и във формите, средствата, методите, подходите. Новите задачи, които сега решаваме — подчертава др. Т. Живков, — са принципно нови задачи, които досега не сме решавали. А щом са принципно нови задачи, те могат да се решат само с принципно нови средства. Струва ми се, че тука има нещо много съществено, което следва да се разбере, да се конкретизира.

Какво означава принципно новите задачи да се решават с принципно нови средства, нови подходи и т. н.? Поддържам мнението, че се налага да се обогатят, да се разширят функциите на партийната организация в новите условия, да се превъоръжат те с нови средства, форми и механизми. Налага се да се разшири и обогати теоретическата подготовка на хората, особено на партийните секретари, на членовете на партийните бюра и на всички комунисти. Да се въоръжат те с конкретни разработки за тази конкретизация.

Общата насока, която даде нашата партия за по-нататъшна демократизация на вътрешнопартийния живот, за разгръщане на критиката и самокритиката, на инициативата и творчеството на комунистите, е изключително важна. Постановката на др. Т. Живков, че ако няма достатъчно творчество и инициатива на масите, не могат да се реализират постиженията на научно-техническата революция, че внедряването на научно-техническата революция трябва да стане дело на милионите маси, следва да се осъзнае от всички. Това означава, че тази постановка трябва най-напред да стане дело на комунистите, а след това на всички трудещи се. И в това огромно дело без инициатива, без творчество не може. Следователно налага се целият наш вътрешен механизъм да бъде прегледан от тази гледна точка, какво

Digitized by Google

пречи, какво задържа разгръщането на инициативността, на творчеството на комунистите, на критиката, на самокритиката, въобще разширяване демокрацията вътре в партията.

Всички наши изследвания показват, че една от много съществените пречки, която задържа разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката, на инициативата и творчеството на комунистите, се състои в **механичното пренасяне на съществуващата йерархия в управленските отношения във вътрешнопартийния живот.** Комунистите на партийно събрание са равни, а извън него те се намират в йерархически отношения — едни са ръководители, други са изпълнители, едни са началници, а други са подчинени. Този въпрос заслужава допълнително изследване и отработване на конкретни механизми за разрешаване на това противоречие. Ако не съумеем в максимална степен да разгърнем инициативата и творчеството на комунистите, трудно може да превърнем партийните организации в истински лаборатории, където да се обсъждат, да се решават главните въпроси на научно-техническия прогрес, не ще можем да направим тази задача масова, задача на всички членове на обществото.

ПЪРВИЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ — ТРУДОВ КОЛЕКТИВ

Вторият въпрос се отнася до **взаимоотношението първична партийна организация — трудов колектив** и по-специално до отношението на партийната организация към управлението на трудовия колектив. Този въпрос има много аспекти, но ще се спра по-конкретно на **партийния контрол,** на способността на партийните организации да реализират, да осъществяват уставното си право на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. Той е могъщ лост, с помощта на който трябва да се укрепват първичните партийни организации, да се издига тяхната боеспособност и боеготовност и да се усилва политическото им влияние върху трудовите колективи.

Винаги, когато се говори за партийния контрол, се поставя въпросът — какво трябва да контролират партийните организации? Въпреки че това, което ще кажа, е известно, иска ми се да поставя **няколко акцента,** да подчертая, че партийните организации следва да контролират, на първо място, как се конкретизират линията и политиката на партията от съответното административно и стопанско ръководство на територията на партийната организация. Главният въпрос — как ще се използват постиженията на научно-техническия прогрес, на научно-техническата революция, на развитието на науката и техниката в света? Познават ли се най-високите им върхове и как трябва да се използват, как да се прилагат на собствена територия? Самите ние трябва да измисляме нови технологии, нови почини, да разгръщаме творчеството на хората, да движим техническия прогрес. Как тази партийна постановка се конкретизира на територията на партийната организация? Кой трябва да я конкретизира? Преди всичко административното и стопанското ръководство, като използват всички специалисти, като отстраняват всички причини, които задържат общия прогрес.

Всички анализи показват, че една от причините, която задържа ускореното развитие на отделни отрасли, сектори и т. н., се корени в неумението да се конкретизират партийните постановки на място. Тук много остро изпъква **проблемът за способността, компетентността, творчеството и инициативата на кадрите.** Защото в края на краищата всичко зависи от кадрите. От изпълнителските и от ръководните кадри.

Digitized by Google

селективно да поднесем тази информация на хората, така да я поднесем, че да ги подтикнем да мислят.

Наясно сме, че е нужно да създадем максимално благоприятна обстановка за творчество и на първо място да повишим грижите и вниманието към новите идеи и към техните автори. Защото организирано или в разговор **възникват идеи, но, увлечени в задачите, ги подминаваме,** не им даваме гласност, не се залавяме да ги решаваме.

Хората трябва да са окрилени в творческата си работа. Поставяме си задачата да активизираме рационализаторските клубове, клубовете за ТНТМ — да бъдат те действително центрове за техническа и методическа помощ. Естествено, необходими са и повече морални и материални стимули. Но тук също възникна противоречие. Другарите от профкомитета недоумяват как ще стане тази работа, след като **в системата за съревнованието няма показатели, средства, нормативи за поощряване на творческата дейност.** А място за недоумение няма. Щом системата е остаряла, тя трябва да се измени според новите задачи, според изискванията на Февруарския пленум.

Ето и друг епизод от работата на нашата партийна организация, свързан с разбирането и преодоляването на противоречията. Става въпрос за **противоречие между постановките за приложението на новия икономически подход и икономическия механизъм и съществуващото положение в практиката.** От години се стремим да създаваме бригадна стопанска сметка и самоиздръжка, а като цяло заводът няма счетоводен баланс и разплащателна сметка, банката не планира материалното снабдяване, липсват складове. Също така няма съвършена нормативна база, няма нормативна себестойност, научнообосновани норми за разходите на материали, суровини и енергия. Кой трябва да ги създаде? Заводът, партийната организация не разполагат с толкова специалисти, но има комбинат, научни институти, финансово-стопански институт в Свищов. Защото сега тръгваме от долу на горе, не се затваря кръгът в стопанската сметка. И в резултат на това колективът не се чувства истински стопанин на социалистическата собственост, не е заинтересован от икономии на материали, суровини, енергия.

Вълнува ме и въпросът за демократизма във вътрешнопартийните отношения и по-точно **ролята на партийното събрание.** Отделно смятам, че след Великотърновското съвещание в партийните организации, в това число и при нас, изключително се повиши ролята на събранието. Настъпиха коренни положителни промени. Повиши се преди всичко уменето да вземаме научнообосновани партийни решения. Когато се готвех за тази среща, отворих протоколите от 1976 г. да сравня тогавашните решения и сегашните. Ето, във връзка с изоставането на плана през 1976 г. вижте какво решение сме взели: „Партийното бюро задължава всеки партиен член да отговаря за още трима безпартийни във връзка с неизпълнението на плана за второто тримесечие". Не е ли повърхностно, незадължаващо никого, примитивно? И ето решение по същия повод от 1984 г.: „Във връзка с допуснатото изоставане на плана за първото полугодие партийното бюро реши: първо, предлага на стопанското ръководство да актуализира насрещния план за второ полугодие 1984 г. с разчет да се компенсира изоставането от първото полугодие. (Срок не цитирам). Отговорник: директорът. Второ, ръководството на производствените цехове в съответствие с новия насрещен план за второто полугодие да изготви разчети за компенсиране на изоставането и за необходимите допълнително материални и трудови ресурси. На открити партийни събрания на партийните групи

Digitized by Google

се разяснят предстоящите задачи на колективите и да се връчат времени поръчения на всички комунисти. Отговорник: началниците на цеховете и партийните отговорници. Трето, възлага на комисията за народен контрол да извърши комплексни проверки по спазването на трудовата дисциплина. Резултатите да станат достояние на целия колектив чрез нагледни материали и заводската радиоуредба. Отговорник: председателят на комисията за народен контрол и заместник-секретарят на партийната организация."

Подобри се и проблемността, актуалността на разглежданите в събранията въпроси, преодоляват се дребнотемието и самоцелността. Особено положителен момент е изграждането на работни групи, които да проучват важни, актуални за партийната организация въпроси и да докладват по тях. По този начин се подобри колективността, повиши се активността и компетентността на комунистите. Следователно тази практика трябва да се разширява, да се усъвършенствува.

Увеличи се броят на откритите партийни събрания. Това е логично. В дневния ред на нашите събрания вече почти няма въпроси, които да не засягат пряко целия колектив. Без да стигаме до максимализъм, можем да кажем: **повече открити събрания — това означава подобряване на връзките с трудовия колектив.**

Все още обаче е дълъг дневният ред на събранията. Защо? Много са регламентираните въпроси; освен това не умеем да превърляме някои въпроси за разглеждане в партийната група, в партийното бюро. Също така много по-лесно е да се плъзгаме по чисто производствени проблеми — липсва умение да се прилага политически, класово-партиен подход в изказванията. А искам да допълня, че ръководителите на предприятията някак си трудно свикват с партийния колектив; като слуша човек изказванията им, може да си помисли, че тези хора са извън партийната организация.

Като цяло се подобри критичността, но **качеството на критиката не ни задоволява — не се чувствува в нея целенасоченост, задълбоченост и градивност.** Станало е като че ли модерно да критикуваме критиката да е извън нас. Това е много лоша мода. Партийните комитети също могат да ни помогнат в това отношение.

Освен това не е задоволена потребността ни от конкретна, точна и предварителна информация по някои въпроси. Засега не е изключение информацията да закъснява, както стана сега при възникналите затруднения с енергоснабдяването.

Смятам, че след Великотърновското съвещание има прелом и **работата на партийните бюра.** Засили се колективизмът, в заседанията се формира общо мнение по проблемите; повиши се компетентността. Не е ли обаче възможно членовете на бюрата да се обучават диференцирано — според въпросите, за които отговарят. Колкото и да е трудно за общинските комитети, това ще засили ефективността на обучението. И друго предложение: наистина е нужно да има обновление на партийните бюра, но нека то не се превръща в самоцел. Защото не може човек да се обучи за година-две, да свикне с работата. Трябва време.

Digitized by Google

Чувствува се остра потребност да се помогне конкретно на всяка първична партийна организация да си изработи конкретен, диференциран подход към работата с кадрите, да контролира политиката на всяко държавно и стопанско ръководство с кадрите. Това е вторият момент от отговора на въпроса, какво трябва да контролират първичните партийни организации, т. е., те контролират кадровата политика на административното и стопанското ръководство. И в тази област има много нови моменти, които още не са овладени от редица партийни организации. А възникват и нови проблеми, които са свързани именно с ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Въпросите за специализацията, за квалификацията. Кой друг, ако не партийната организация трябва да се занимава с тези въпроси. И те трябва да стоят в центъра на вниманието ѝ. Не бива да се забравя, че главното в този научно-технически прогрес ще бъдат хората, кадрите.

Реалната практика подсказва, че е необходима конкретна помощ на много партийни организации, за да си изработят по друг подход към кадровия процес. В тази връзка заслужава по-голямо внимание проблемът за гласността в кадровия процес. Комунистите, трудовият колектив следва да имат много по-пълна информация по кадровите въпроси. **Гласност, максимална гласност е необходима, когато се решава даден кадрови въпрос.** Това вече не е пожелание, а все повече се утвърждава като задължителна норма. В. И. Ленин сравнява гласността с меч, който сам лекува нанесените от него рани. Да се чуе мнението на хората, на целия колектив — това е изключително важно. Когато се касае за комунист, следва да се взема мнението на партийната организация, в която той членува, независимо от ранга, който заема, и в чия номенклатура е включен. При всички случаи е необходимо да присъствува мнението на партийната организация.

Следващият момент от контролната дейност на първичната партийна организация се отнася до стила и методите на работа, ръководство и управление на стопанското и административното ръководство. Необходимо е при всеки по-съществен конкретен случай да се преценява доколко този стил е ленински стил, доколко се отклонява от ленинските принципи и норми. Спазват ли се такива остри в наше време изисквания като научност в работата на кадрите или опора на масите; разгръщане инициативата и творчеството на хората; жива връзка с трудещите се и т. н. Това са въпроси, които сега изпъкват особено ярко именно в новата обстановка. Всичко това подсказва, че са необходими и нови форми на контрол. Ако досега са използвани предимно отчети и самоотчети на ръководители пред партийни организации, партийни бюра и т. н., очевидно и тези форми следва да се изпълнят с ново съдържание. Ще бъде целесъобразно да се търсят и прилагат нови форми на контрол от страна на партийните организации. Да се привличат на отчет пред партийната организация не само административните и стопанските ръководители, но в много по-голяма степен следва да се отчитат и специалистите, от които в най-голяма степен зависи откриването и внедряването на едни или други новости. По-голямо внимание е необходимо към новаторите, откривателите. Внасянето на съществени изменения в контролната дейност е един от основните пътища за усъвършенствуване на взаимоотношението партийна организация — трудов колектив.

Digitized by Google

ПЪРВИЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ — ПАРТИЕН КОМИТЕТ

Третият въпрос, който има много важно значение за разрешаване на възникналото противоречие между големите задачи, които се поставят пред първичните партийни организации и тяхната способност и готовност да ги решават успешно, се отнася до **взаимоотношенията първична партийна организация — партиен комитет.** Тези взаимоотношения следва да създават реални условия за разгръщане творчеството и инициативата на партийните организации. Тук остро изпъква проблемът да се внесат съществени изменения в подхода, стила и методите на градските, районните и общинските партийни комитети. Разбира се, и тук има много постижения, но са налице и такива факти, които трябва да се променят. Нека вземем книжния поток, който тече от общинския комитет към първичната организация и обратно. Тук е необходима решителна промяна, за да се освободим от т. нар. организационен формализъм, за да остане време за главното в партийната дейност — живата работа с хората. Наложително е да се преоценят редица форми и средства, които досега са използвани, като се откажем от онези, които вече не са ефективни, и смело да се внедряват в партийната практика нови. Заслужава специално внимание и проблемът за **общественото начало** в работата на общинските, на районните и на градските комитети на партията. Получава се така, че обществено-държавното и държавно-общественото начало внедряваме в обществените организации и държавните институции. Вярно е, че в партията основните, най-масовите ръководители са на обществени начала — това са партийните секретари, членовете на партийните бюра. Но колкото се отива по-нагоре, намалява и недостатъчно се използва общественото начало. Нека посочим за пример общинския комитет. Тука има неизползвани резерви. Много повече и по-голям актив следва да се използва, за да се осигури компетентно ръководство на всички първични партийни организации от страна на общинския партиен комитет. Ще посоча само един щрих от досегашния стил на работа на тези комитети. Всякога, когато се организира дадено мероприятие, в общинския комитет се извикват партийните секретари. Защо например в зависимост от характера на проблема не се призовава на съвещание, заседание или друго мероприятие съответният член на партийното бюро, а винаги се претоварва само партийният секретар. Очевидно в подобни случаи се налага по-голяма гъвкавост. Особено когато партийният секретар пък е на такова място, че много трудно отсъствува от работа или не бива да отсъствува. Реален е проблемът и за **осъществяване на партийната работа в извън работно време.** Тези и други въпроси изискват да се търсят допълнителни резерви при новите условия, които ще ни дадат по-голям ефект. Така че главният път за усъвършенстване на взаимоотношението партийна организация — партиен комитет, а оттук и решаване на маркираното вече противоречие, е решително да се подобряват и качествено изменят стилът и методите на общинските, районните и другите местни партийни комитети към първичните организации, като се отчитат новите условия, при които работят партийните организации. С това, разбира се, не се изчерпват всички проблеми, свързани с издигане на още по-високо равнище работата на първичните партийни организации, но, струва ми се, че тези три страни имат важно значение, за да бъде работата на всички първични партийни организации в съответствие с изключително сложните и големи задачи, които решава партията на съвременния етап.

Digitized by Google

ВАСИЛ ПЕТРОВ

УМЕЕМ ЛИ ДА РАЗБИРАМЕ ПРОТИВОРЕЧИЯТА

Партийната организация в Завода за складова техника е създадена в годината на Великотърновското съвещание, когато партията ни въоръжи с нови постановки за същността на първичната организация, и смятам, че това благоприятно се отрази на нейното развитие. За тези 10 години организацията нарасна не само количествено. Измени се съотношението между комунисти и безпартийни в колектива. Няма бригада — разбирам бригада над 10 души, — където да не е осигурено партийно ядро, партийно влияние. Сред комунистите се увеличи относителният дял на работниците, на хората с висше образование. Успоредно с израстването на първичната партийна организация расте и заводът. Вижте обема на произвежданата продукция: през 1975 г. — 9 000 000 лв., а през 1984 г. — 19 500 000 лв., в това число 5 000 000 лв. са машини с автоматично програмно управление!

Изминатите години ни обогатиха и с организационен опит. Разбираме, че на сегашния етап не е достатъчно партийната организация просто да участвува в разглеждането на важни въпроси. **Нужно е тя изпреварващо, в перспектива да поставя тези въпроси за решаване, като мобилизира хората и направлява инициативността им.**

С какви въпроси се занимавахме ние след Дванадесетия партиен конгрес?

Първо, решително се обнови произвежданата продукция. През миналата година обемът на обновената продукция достигна 30 на сто от общия обем. Зад тези цифри се крие наистина огромно усилие, борба за преодоляване на различни барнери — било тясно ведомствени, било в съзнанието на хората. Докато произвеждаме старите машини, нямахме организационни проблеми. С потребността от обновление се прояви противоречие между интересите на производството и интересите на развойното звено. Колко съвместни заседания сме провели с института, с базата, колко съвещания на специалистите. Но намерихме верния път. Сега сме в състояние да произведем такава машина, каквато пожелае клиентът.

Този въпрос е свързан с друг — за квалификацията на кадрите. Започвайки производството на нови машини за автоматично управление, хората не бяха подготвени, включително и членовете на партията, а те трябваше да дадат личен пример. И нямаше нагласа в работниците, в изпълнителите да повишават своята квалификация. В началото ни помогнаха поръченията — докато се стигне дотам, че сега не успяваме да задоволим всички молби за повишаване на разрядите. Годишно вече около 20 на сто от изпълнителските кадри и около 30 на сто от административно-управленския персонал повишават квалификацията си.

След Варненското съвещание и Националната партийна конференция особено силно се откроя въпросът за качеството. Това също бе свързано с борба за съзнанието на хората; сега направените рекламации се измерват спрямо общия обем на произведената продукция със стотни от процента. Какво направихме? Преди всичко засилихме

Digitized by Google

входящия контрол. Подехме девиза „Продукцията за СССР — с работническа гаранция за качество".

Другият въпрос, по който непрекъснато сме работили, е повишаването на обществената производителност на труда. Спрямо 1981 г. тя е увеличена близо два пъти. Наистина това е постигнато главно по екстензивен път, но все пак през последните две години по наше настояване започнаха да пристигат машини с цифрово-програмно управление, да се внедряват нови технологии, въпреки че за такива технологии и сега има глад. Казаното дотук потвърждава, че ние разбираме идеите на Великотърновското съвещание, т. е. **насочили сме се към най-важните, животрептящите проблеми, които партията решава на този етап.**

Искам още нещо да отбележа. Вече е съвсем нормално явление в партийното бюро да пристигне молба с резолюция на директора: „Другарю секретар, моля за вашето мнение". Чувствуват се грижите на стопанските ръководители за служебно разтоварване на партийния секретар, за обзавеждане на неговия кабинет, за повишаване на заплащането му. Това също е духът на Великотърновското съвещание.

В настоящия етап партията ни въоръжи с теоретическите постановки и практическите подходи на др. Тодор Живков за повишаване на ръководната роля на партията. Смятам, че **партийна организация, която не е достигнала критериите на Великотърновското национално съвещание, не е готова да приложи тези подходи.** По отношение на непримиримостта към слабостите например някъде проявяваме нюанси. Да речем, достатъчно ли сме взискателни към използването на служебното положение, когато на директора му подготвят колата в служебния автогараж или използват държавна техника да му проправят път към вилата, или възложат на някого да подготви дипломната работа на сина му и т. н.

Да вземем друг въпрос — отклоненията от нравствените норми и комунистическия морал. С лека ръка пишем понякога в характеристиките: „Нямаме сведения за неморални прояви", „морална чистота" и т. н. И не вникваме в такива въпроси, избягваме ги, считайки ги твърде деликатни. Не възразяваме, ако стопанският ръководител се оправдава, че при някоя скандална история няма точка в Кодекса на труда, по която да подведе виновника, няма закон, който да третира любовните връзки, да речем. Смятам, че в това отношение има закон, особено за членовете на партията — това е Уставът. И е нужна взискателност. Защото не сме застраховани от подобни явления — от нарушения на морала, подтискане на критиката, слабости в стила и методите на ръководство.

Една основополагаща мисъл от лекциите на др. Тодор Живков много ми допада: че ние развиваме нашата идеология и разгръщаме идеологическата дейност чрез постоянно задълбочаване на нейната връзка с живота и преди всичко с ключовите проблеми, които цялата партия, целият народ решават. Пред нас стои особено сложна задача — **идеологически да осигуряваме внедряването на научно-техническите постижения.** Ето до какви изводи стигнахме в партийното бюро: трябва коренно да преустроим научно-техническата пропаганда — така, че всеки специалист, всеки работник, сравнявайки, да е наясно къде са стигнали той и колективът в развитието си. Но когато предявихме подобни искания пред ръководството на научно-техническото дружество, другарите се стъписаха. Казват: „Този въпрос не е решен на национално равнище, ние нямаме достатъчно информация — тя е монопол на развойните звена, на институтите". Но като се задълбочихме в проблема, разбра се, че възможности има. Въпросът е как

Digitized by Google

селективно да поднесем тази информация на хората, така да я поднесем, че да ги подтикнем да мислят.

Наясно сме, че е нужно да създадем максимално благоприятна обстановка за творчество и на първо място да повишим грижите и вниманието към новите идеи и към техните автори. Защото организирано или в разговор **възникват идеи, но, увлечени в задачите, ги подминаваме,** не им даваме гласност, не се залавяме да ги решаваме.

Хората трябва да са окрилени в творческата си работа. Поставяме си задачата да активизираме рационализаторските клубове, клубовете за ТНТМ — да бъдат те действително центрове за техническа и методическа помощ. Естествено, необходими са и повече морални и материални стимули. Но тук също възникна противоречие. Другарите от профкомитета недоумяват как ще стане тази работа, след като **в системата за съревнованието няма показатели, средства, нормативи за поощряване на творческата дейност.** А място за недоумение няма. Щом системата е остаряла, тя трябва да се измени според новите задачи, според изискванията на Февруарския пленум.

Ето и друг епизод от работата на нашата партийна организация, свързан с разбирането и преодоляването на противоречията. Става въпрос за **противоречие между постановките за приложението на новия икономически подход и икономическия механизъм и съществуващото положение в практиката.** От години се стремим да създаваме бригадна стопанска сметка и самоиздръжка, а като цяло заводът няма счетоводен баланс и разплащателна сметка, банката не планира материалното снабдяване, липсват складове. Също така няма съвършена нормативна база, няма нормативна себестойност, научнообосновани норми за разходите на материали, суровини и енергия. Кой трябва да ги създаде? Заводът, партийната организация не разполагат с толкова специалисти, но има комбинат, научни институти, финансово-стопански институт в Свищов. Защото сега тръгваме от долу на горе, не се затваря кръгът в стопанската сметка. И в резултат на това колективът не се чувствува истински стопанин на социалистическата собственост, не е заинтересован от икономии на материали, суровини, енергия.

Вълнува ме и въпросът за демократизма във вътрешнопартийните отношения и по-точно **ролята на партийното събрание.** Определено смятам, че след Великотърновското съвещание в партийните организации, в това число и при нас, изключително се повиши ролята на събранието. Настъпиха коренни положителни промени, повиши се преди всичко умението да вземаме научнообосновани партийни решения. Когато се готвех за тази среща, отворих протоколите от 1976 г. да сравня тогавашните решения и сегашните. Във връзка с изоставането на плана през 1976 г. вижте какво решение сме взели: „Партийното бюро задължава всеки партиен член да отговаря за още трима безпартийни във връзка с неизпълнението на плана за второто тримесечие". Не е ли повърхностно, незадължаващо никого, примитивно? И ето решение по същия повод през 1984 г.: „Във връзка с допуснатото изоставане на плана за първото полугодие партийното бюро реши: първо, предлага на стопанското ръководство да актуализира насрещния план за второ полугодие на 1984 г. с разчет да се компенсира изоставането от първото полугодие. (Срок не цитирам). Отговорник: директорът. Второ, ръководството на производствените цехове в съответствие с новия насрещен план за второто полугодие да изготви разчети за компенсиране на изоставането и за необходимите допълнително материални и трудови ресурси. На открити партийни събрания на партийните групи да

Digitized by Google

се разяснят предстоящите задачи на колективите и да се връчат времени поръчения на всички комунисти. Отговорник: началниците на цеховете и партийните отговорници. Трето, възлага на комисията за народен контрол да извърши комплексни проверки по спазването на трудовата дисциплина. Резултатите да станат достояние на целия колектив чрез нагледни материали и заводската радиоуредба. Отговорник: председателят на комисията за народен контрол и заместник-секретарят на партийната организация."

Подобри се и проблемността, актуалността на разглежданите в събранията въпроси, преодоляват се дребнотемието и самоцелността. Особено положителен момент е изграждането на работни групи, които да проучват важни, актуални за партийната организация въпроси и да докладват по тях. По този начин се подобри колективността, повиши се активността и компетентността на комунистите. Следователно тази практика трябва да се разширява, да се усъвършенствува.

Увеличи се броят на откритите партийни събрания. Това е логично. В дневния ред на нашите събрания вече почти няма въпроси, които да не засягат пряко целия колектив. Без да стигаме до максимализъм, можем да кажем: **повече открити събрания — това означава подобряване на връзките с трудовия колектив.**

Все още обаче е дълъг дневният ред на събранията. Защо? Много са регламентираните въпроси; освен това не умеем да прехвърляме някои въпроси за разглеждане в партийната група, в партийното бюро. Също така много по-лесно е да се плъзгаме по чисто производствени проблеми — липсва умение да се прилага политически, класово-партиен подход в изказванията. А искам да допълня, че ръководителите на предприятията някак си трудно свикват с партийния колектив; като слуша човек изказванията им, може да си помисли, че тези хора са извън партийната организация.

Като цяло се подобри критичността, но **качеството на критиката не ни задоволява — не се чувствува в нея целенасоченост, задълбоченост и градивност.** Станало е като че ли модерно да критикуваме и критиката да е извън нас. Това е много лоша мода. Партийните комитети също могат да ни помогнат в това отношение.

Освен това не е задоволена потребността ни от конкретна, точна и предварителна информация по някои въпроси. Засега не е изключение информацията да закъснява, както стана сега при възникналите затруднения с енергоснабдяването.

Смятам, че след Великотърновското съвещание има прелом и в **работата на партийните бюра.** Засили се колективизмът, в заседанията се формира общо мнение по проблемите; повиши се компетентността. Не е ли обаче възможно членовете на бюрата да се обучават диференцирано — според въпросите, за които отговарят. Колкото и да е трудно за общинските комитети, това ще засили ефективността на обучението. И друго предложение: наистина е нужно да има обновление на партийните бюра, но нека то не се превръща в самоцел. Защото не може човек да се обучи за година-две, да свикне с работата. Трябва време.

Digitized by Google

МАРИЯ УЗУНОВА

КЪМ ПРОБЛЕМИТЕ НА ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС — ДЕЛОВО И ОРГАНИЗИРАНО

В окръга се създава положителен опит в партийната работа за повишаване на качеството; нашата организация — в техническата дирекция на Завода за запаметяващи устройства — също е включена в експеримента. С помощта на общинския и на окръжния комитет беше анализирана цялата ѝ дейност. На базата на досегашния ни опит и на това, което би трябвало да направим, изготвихме един модел. Оформиха се три направления — всъщност това са основните направления в работата на всяка партийна организация, но те бяха отново уточнени, конкретизирани, целенасочени. Първото направление е **приложението на комплексния подход в борбата за високо качество.** Стремим се да повишим преди всичко личната отговорност на комунистите в процеса на внедряване на научно-техническия прогрес чрез авангардни технологии за усъвършенстване на системата за управление на качеството.

Какво правим в това отношение? Чрез партийните групи разясняваме задачите в плана за техническия прогрес. Системно в партийното бюро и на събрания разглеждаме отделни страни от този план, обсъждаме проблемите, които евентуално биха могли да спънат или да нарушат графика за внедряване. Подготвихме лекторски групи, като поставихме специални поръчения на комунистите и на безпартийните специалисти — конструктори, технолози, програмисти — онези, които са в центъра при внедряване на новите изделия. Те изясняват сред членовете на трудовия колектив предназначението на изделието, как ще изглежда, къде ще бъде продавано, какви нови технологии ще се използват при неговото производство. По този начин членовете на колектива се запознават цялостно с идеята, с плана за техническия прогрес. Избрахме и 2 комисии, които да помагат на първичната организация при осъществяване на контрола над дейността на административното и стопанското ръководство. Създадоха се групи по качеството в цеховете; проучваме възможности да формираме такива групи в техническите отдели или да включим главните специалисти в групите към цеховете, което ще помогне по-бързо да се реализират възникващите там идеи.

След като излязоха материалите на Февруарския пленум, при нас веднага възникна въпросът: какво конкретно трябва да направим ние? И тук е нужно да отбележа, че за да приложим на практика решенията на Февруарския пленум, са нужни и съответни нормативни документи. Говорим например за програмни колективи за внедряване на научно-технически постижения. Какво ще представлява един програмен колектив? Създава се например едно изделие в Централния институт по изчислителна техника и неговия филиал, който е при нас. Ако направим програмен колектив, той ще обхваща колектив от института с отговорник главния конструктор на изделието, колектив от нашия завод, който пряко внедрява изделието, и колективи от други кооперирани заводи. Значи нужни са програмно-нормативни документи, които да обвързват

Digitized by Google

всички тези различни специалисти в тяхната обща цел: да се внедри в ускорен срок изделието. Документите ще конкретизират как ще се внедри то, как ще се заплати, как ще се стимулира изпълнението.

Какво се получава при нас? Ние си правим насрещен план за внедряване на нови изделия на високо техническо равнище. Обаче от Завода за механични конструкции в Благоевград, с който сме кооперирани, ни отговарят: „Ние нямаме такъв план и ще ви дадем механичните конструкции, както ни е по плана на обединението". По този начин нашите срокове се провалят. Още от миналата година направихме стъпки за създаване на синхрон във взаимоотношенията с едно от направленията на Централния институт по изчислителна техника, но резултати още нямаме.

Напоследък има промени в нормативните документи за материалното стимулиране. При нас се подготвя заводска нормала, която освен че регламентира материалното заплащане на бригадите, включва и материалното стимулиране на специалистите във връзка с ускореното внедряване на новите изделия. Но и тук нямаме нужния документ. Даден колектив се задължава в определен срок да внедри изделието, ще бъде произведена пробната серия. И съответно етап „И—3" ще бъде изтеглен три месеца напред, етап „И—4" — два и т. н. Специалистите обаче се отдръпнаха и на партийното събрание по този въпрос поставиха ударението на един основен проблем: как ще обвържем кооперираните заводи.

Второто главно направление в нашата работа, което също е свързано с борбата за технически прогрес, с борбата за качество, е **повишаването на комунистическата съзнателност, идейната убеденост и професионалната компетентност** на членовете на първичната организация и на целия колектив като главно условие за засилване на личната отговорност и самовзискателност. В звената на политическата учебна година се стремим да обвързваме теоретичните постановки с практическите подходи, с нашите непосредствени задачи. Без да се впускам в подробности, ще посоча само някои от трудностите, които срещаме. Не достига материалната база за масова политическа работа. Големият брой просветни звена създава проблеми с подбора на пропагандистите. Работата ни е свързана с командировки, резервните пропагандисти винаги трябва да са готови, значи нужни са ни 18 подготвени другари, на които постоянно да можем да разчитаме. В същото време мъчно ангажираме в подобна дейност ръководителите на дирекцията.

При нас отдавна са се утвърдили в практиката откритите партийни просветни събрания. Направихме **тематични цикли за съвременната научно-техническа революция.** Нашата организация, а и колективът ни се състоят главно от инженери и техници, това поставя определени изисквания към лекторите. С тежко чувство излизам от някоя елементарна, повърхностна лекция — значи напразно сме пропилели времето на хората. Може би това е една от основните причини за слабата активност на просветните събрания? Този въпрос също ни занимава, решили сме да се ориентираме към по-активни форми на въздействие — например да правим **кръгла маса и дискусии.**

Няма да разглеждам всички въпроси, свързани с третото направление на нашата дейност — **разширяването на вътрешнопартийната демокрация** като решаващ фактор за повишаване отговорността на комунистите. Издига се например ролята на партийното събрание, като се засилва неговият оценъчен характер, неговият принос за решаването на задачите в перспектива. За усъвършенстване на работата ни с партийните поръчения избрахме помощна комисия към първичната организация по регистрацията, контрола за изпълнението и отчитането на поръченията и решенията. Системно се оценява дейността на номенклатурните кадри, но ра-

Digitized by Google

ботата с кадровия резерв има още какво да се подобри, особено що се отнася до неговата по-нататъшна реализация.

Бюрото редовно анализира структурата и качеството на партийното ядро. Възможностите за неговото укрепване не са изчерпани, но съществуват нерешени неща, за които тук стана дума. Имаме много изявени специалисти — на тях трябва и можем да разчитаме, те имат сили, възможности, желание да работят активно в партийната организация, но са извън нея. Те са в категорията на служителите, въпреки че всъщност са инженерно-технически работници. **А нали такива хора са водещи в изпълнението на главната партийна задача сега — ускорено внедряване на научно-техническите постижения, високо качество на изделията!**

ПЕНКА МИТЕВА

НЯМА ПО-АКТИВИЗИРАЩО СРЕДСТВО ОТ ЯСНАТА ПЕРСПЕКТИВА

В резултат на извършената работа от първичната партийна организация и на съдействието на общинския комитет в Свищов се утвърждават интензивните фактори в трудовата дейност на нашия колектив. За високи резултати в зърненото производство през миналата година комплексната бригада в Сувата е включена в клуба на високодобивниците и е наградена с Народен орден на труда — златен. Сега задачата ни е на основата на интензивните фактори рязко да увеличим добива на зърно, като от 2000 дка получим по 1000 кг царевица.

По-активно и резултатно стана въздействието на партийната организация за намаляване дела на ръчния и тежкия физически труд. Поставени са партийни поръчения. Повиши се отговорността на комунистите, ръководителите и специалистите, като се засили партийният контрол. Въвеждаме нови технологии и техника, нова организация на труда. В резултат на това само за последните две години относителният дял на работниците, заети с ръчен труд, намаля със 7 пункта.

Решаването на големите задачи за техническия прогрес, за интензификацията на селскостопанското производство се затруднява от това, че трудовият колектив застарява, малко млади хора постъпват на работа при нас. Този въпрос занимава партийната организация. Насочихме вниманието към подобряване на материалната база, на условията за труд, на заплащането, към усъвършенстване системата за съревнование и материалното стимулиране. Разговаряме с младежи, завършили училища по селско стопанство, но те предпочитат да отиват в заводите, където възнаграждението е по-високо и стабилно и могат да разчитат на свободното си време. На партийната организация е нужно конкретно съдействие за решаването на тези проблеми. В момента организираме шивашко предприятие, за да ангажираме съпругите на механизаторите, и прилагайки семейния акорд, да изпълняваме и нашите задачи.

Digitized by Google

Поставихме и този въпрос пред общинския комитет, разчитаме на помощ.

Активно работи първичната организация за последователно прилагане на икономическия подход и неговия механизъм. Политическата, организаторската и идеологическата дейност по-непосредствено се свързват с утвърждаването на стопанската сметка и самоиздръжката, с формирането и разпределението на дохода, усъвършенстването на отношенията между членовете на колектива. Първичната организация оглави изграждането на бригади от нов тип, укрепи партийните групи в тях, помага за разгръщането на самоуправлението и за регулирането на взаимоотношенията. С прякото участие на комунистите се активизираха бригадните съвети, общото събрание на бригадата. Въпросите за интензификацията на производството, за трудовата и технологичната дисциплина, за качеството на продукцията, за икономията на гориво и материали, за внедряването на някои технологични и технически новости, на челния опит все по-често са обект на колективно обсъждане там.

Подобрена е периодичната отчетност на ръководните органи пред тези, които са ги избрали. На партийни събрания се разглеждат проблеми на политическото ръководство, дейността на колективните органи на управление и на стопанските кадри. В това отношение имаме добрия пример. На разширено заседание на съвета на партийните секретари в АПК например ръководителите на бригадите се отчетоха и получиха оценка за изпълнението на задачите.

По-непосредствено става партийното въздействие върху колектива. Собственият ни опит показва, че няма по-активизиращо средство за човека в труда от ясната перспектива, от точно определената цел, от навреме поставените задачи. На открити партийни събрания се обсъждат насрещните планове. След прегледа на партийните групи се активизира тяхната дейност сред производствените звена. Чувствува се влиянието на агитаторския колектив. Темите в единния политически ден са адресирани и към наши конкретни потребности. В срещи с представители на партийното, бригадното и профсъюзното ръководство се обсъждат основни проблеми от нашата дейност, което позволява комунистите, а и останалите работници и специалисти навреме да се намесят, да изразят мнение, да дадат предложение по организацията на труда в бригадата, по спазването на технологиите, по стопанисването на материалите и продукцията.

Един от основните проблеми, по които работим, е подобряването на качеството. Във всички производствени звена партийните групи организираха разговори на тази тема. Извикани бяха на отчет пред организацията комунистите-ръководители. Обвързахме заплащането с качествените показатели, допълнихме системата за съревнованието.

За развитието на демокрацията както в партийната организация, така и в колектива от голямо значение е своевременно да се дава отговор на повдигнатите въпроси, предложения и критични бележки. Установената система за информация ни помага много, но е нужно периодично да се обобщават въпросите и постоянно да се отчита изпълнението пред партийно или бригадно събрание, макар че и сега подобна практика съществува. Още повече, че има и какво да се отчита: използвайки собствени ресурси например, решихме доста социални проблеми — разнообразяване и поевтиняване на столовото хранене, подобряване на трудовите и битовите условия, на търговското обслужване, услугите, спорната база.

И още нещо трябва да подчертая: добросъвестното и качествено изпълнение на задълженията — трудови и обществени — от комунистите е едно от необходимите условия за политическа активност, за политическо влияние върху трудовия колектив.

Digitized by Google

ПЕНКА ГРИГОРОВА

РОЛЯТА НА КОЛЕКТИВНИЯ УМ

Когато говорим за обновление в работата на партийната организация, трябва да сравняваме постигнатото с изискванията на научно-техническия прогрес. Научните новости, непрекъснатите търсения и важните открития, изучаването и прилагането на челния опит, все по-усложняващата се организация на производството са материя, която и като обем трудно се обхваща от ума на един човек, дори той да е най-компетентният ръководител. Нараства многократно ролята на колективния ум и на колективната отговорност. Следователно и насоката на обновлението е: да се търсят такива форми на партийно-политическа работа, които да стимулират творческата активност на всеки член на колектива и по този начин да формират високо равнище на колективния ум; да се засилват преобразуващата роля на партийния контрол, взискателността и отговорността за изпълнение на колективните решения, за зачитане на колективното мнение.

При нас, в първичната организация на смесената животновъдна бригада — Полски Тръмбеш, партийният контрол за изпълнение на вземаните решения и на поставяните поръчения е все още незадоволителен. Явно има възможности да се организира по-системен контрол, да се ангажират в него повече хора — и тук бе споделен опит в това отношение. Но при всички случаи секретарят носи своята отговорност. Понякога ми се случва в грижите за всекидневието да пропусна някои задачи. Защо? Възможно е тук да си казват думата и пропуски в личната организираност. Но обективните трудности също не са за пренебрегване. Партийният секретар, зает в производството, е твърде много натоварен с преки служебни задължения. За разлика от стопанския ръководител той няма свой превоз и на мене например ми струва много време да се срещам почесто с колективите на фермите, с разпръснатите партийни групи. Голяма е и ангажираността с воденето и отчитането на партийния архив и документацията. Защо е нужно да правим обширни шестмесечни планове, в които да преповтаряме цели, основни задачи, мероприятия, след като имаме подробен годишен план и достатъчно обемиста резолюция? Преди 10 години на съвещанието във Велико Търново бе подчертана ролята на секретаря като централна фигура в партията, непосредствен реализатор и творец на партийната политика, постави се въпросът за неговото обществено признание, за подобряването на условията, при които той изпълнява своето трудно партийно поръчение. Оттогава е направена крачка напред, но мисля, че една крачка не е достатъчна.

Някои сравняват ролята на партийния секретар в мирновременна обстановка с ролята на заместник-командира по политическата част по време на война. Но в мирна обстановка нещата също си имат своя сложност — в една не изключителна, а обичайна, спокойна ситуация да заинтересуваш, да заставиш всеки отделен човек да даде всичко, на което е способен, за да произведе повече и по-качествена продукция за обществото. И тук само едноличната командирска заповед е недостатъчна. Нужна е заповед на колектива — излязла от колектива и увлякла всички. Затова не е възможно да има успех там, където ръководителят не се опира на първичната партийна организация, на специалистите, на колектива. А за съжаление не винаги това е така.

Digitized by Google

Много е трудно, ако стопанският ръководител няма опита на обществената работа, не е запознат с въпросите на партийното строителство, на партийната етика. И обратно — резултатите са добри, ако стопанският ръководител добре познава задачите на партийната организация, опира се на нея, сам активно работи там. Може би ще е уместно партийните комитети посистемно и настойчиво да изискват това от него, да се организират специални партийни курсове за стопанските кадри.

Понеже стана дума за обучение, искам да изкажа още едно съображение по обучението на партийните секретари. Според мен добре е курсове да се организират по-рядко, но да са по-интензивни, с определена практическа насоченост, като се използват активни форми за работа със слушателите — обсъждания, практически задачи, казуси. Така както се прави сега — курсове за 3 дни на място, много партийни секретари са затруднени да оставят пряката си работа и така не се получава търсеният ефект.

ИВАН ГЕНДЖОВ

ДА НЕ СКОВАВАМЕ В РАМКИ САМОДЕЙНОСТТА

В бюрото на общинския комитет на БКП си даваме сметка, че за да стигнат задачите най-бързо до трудовите колективи и да се поемат за изпълнение от тях, за да бъде действено непосредственото политическо ръководство, е необходимо **да се изгражда правилна партийна структура**, която да съответствува на производствената. Този въпрос стана особено актуален при новия икономически подход, с внедряването на неговия механизъм, на бригадната стопанска сметка. Със структурните промени в първичните организации (само в навечерието на последните отчети и избори бяха извършени 10 такива промени) смятаме, че се създадоха по-добри предпоставки за умело ръководене на трудовите колективи. Намали се численият състав на големите организации, даде се възможност по-стриктно да се спазва териториално-производственият признак; увеличи се изборният актив, на който е гласувано доверието да ръководи първичните организации и трудовите колективи; непрекъснато расте активността на комунистите по обсъжданите въпроси; подобрява се индивидуалната и масовополитическата работа с хората.

При осигуряването на партийното ядро във всички звена се натъкваме на някои трудности, за които вече стана дума тук. В селищната система например имаме две проектантски организации „Водпроект" и „Пътпроект", с 40 проектанти. В едната от тях има само двама комунисти, и то дошли отвън. Въздържаме се да приемаме в партията хора от тази категория, за да запазваме нейния работнически състав. Но нима са служители инженерите, архитектите, които също непосредствено са ангажирани в производството? Не е ли време наистина да се актуализират някои длъжности?

Въпросът за партийното влияние е и **въпрос за кадрите**, които със своя опит, със знанията и уменето си да ръководят съответния колек-

Digitized by Google

тив в голяма степен допринасят да се изпълнява партийната повеля.

Анализирайки състоянието на кадровия потенциал на общинската партийна организация, трябва да посочим, че той е в състояние от класово-партийни позиции да оценява фактите и явленията, практически да реализира поставените му задачи, да проявява инициатива и творчество. Такива са основните изводи от проведения през декември 1983 г. пленум на тема „Работата с ръководните кадри — на равнището на съвременните изисквания". Все по-определено се откроява тенденцията ръководните кадри да се опират на първичните партийни организации, да се съобразяват с тях, да се отчитат пред тях, активно да работят в тях. Цепна помощ на общинския комитет оказаха близо 900-те активисти, участвували в прегледа на боеспособността на първичните организации; над 220 комунисти на ръководна работа оказваха помощ на бюрата в подготовката на тазгодишната отчетно-изборна кампания.

Общинският комитет непрекъснато се стреми да съобразява своята кадрова политика — подготовката, издигането, движението и оценката на кадрите — с техните делови, политически и нравствени качества. Това той изисква и от партийните комитети, от първичните партийни организации.

Много са грижите за обучението на партийния актив — в АОНСУ и нейните филиали, в междуокръжната школа в Габрово, където всяка година се учат над 100 души, в семинари, организирани от партийните комитети. Всеки месец имаме полуден на партийния секретар. Обменя се опит по отрасли или по райони, в бюлетина на кабинета по партийно-организационната работа, провеждаме дни на партийното строителство. С всичко това целим активът добре да познава цялостното социално-икономическо развитие на селищната система, да е в състояние да информира и да мобилизира колективите за изпълнението на задачите.

Когато говорим за работата с кадрите, трябва да подчертаем вниманието, проявявано към секретарите на първичните партийни организации. Сега 56,43 на сто от тях са с висше и полувисше образование, повече от половината са завършили партийни курсове до една година. Решават се въпросите, свързани със създаването на подходящи условия за труд, за партийна дейност. Почти всички първични организации имат клубове и самостоятелни стаи за секретарите.

Съществена част от ръководната организаторска и идейновъзпитателна работа на общинския комитет е насочена към **ускореното внедряване на научно-техническите постижения** като основен фактор за интензификация на производството. Стремим се да утвърдим работата на партийните комитети, на първичните организации за научно-техническото развитие като основна в цялостната им дейност, да се създават комплексни производствени, икономически, организационни, кадрови и политически предпоставки за такова развитие. За ръководство и контрол на този процес използваме информации, отчети на ръководни кадри, комплексни проверки.

Има ли резултати? Само през миналата година са решени 297 задачи в областта на техническия прогрес с икономически ефект 11 000 000 лв.; в това число са внедрените 90 нови и усъвършенствувани изделия и 85 технологии.

Осъществявайки партийно ръководство на стопанската дейност на колективите, първичните партийни организации все по-умело прилагат политическия подход, все повече проявяват компетентност и дълбочина в анализирането и решаването на проблемите. На 1860 събрания през 1984 г. са обсъждани въпросите на партийното ръководство на икономиката, което е близо половината от всички обсъдени въпроси. Раз-

Digitized by Google

гледани са проблемите на качеството, на внедряването на научно-техническите постижения, на ефективното изразходване на суровините, материалите и електроенергията.

На преден план излизат и въпросите, свързани с изпълнението на вземаните решения: все по-често те са обект на обсъждане от партийни събрания.

Системата за работа с критичните бележки и предложенията, правени на събрания, в единния политически ден, в дните на откритото писмо и т. н., създава възможност да се усъвършенстват стилът и методите на първичните организации, да се укрепват връзките им с хората, да се активизира отделният комунист, отделният работник или специалист, трудовият колектив като цяло. Само на тазгодишните отчетно-изборни събрания бяха направени над 2000 критични бележки, предимно по ръководството на икономиката и другите сектори на социалистическото строителство. Те са картотекирани и изпратени до съответните институти и органи; контрол за изпълнението им се осъществява и от организационния отдел на общинския комитет.

Във всекидневната работа търсим форми, които да улесняват, да укрепват връзките на бюрото на общинския комитет с първичните организации, с трудовите колективи. С участието на секретарите на партийните комитети и първичните организации и на директорите на предприятията, в които се извършва реконструкция и модернизация, бюрото на общинския комитет проведе своето заседание, посветено на техническото равнище на реконструкцията и модернизацията, в машиностроителния завод „Червена звезда“ и се запозна с опита на завода в тази насока.

Като анализираме обаче досегашния си стил и методи на партийно ръководство на първичните организации и ги съпоставяме с изискванията на ЦК на БКП и със съществуващите във Великотърновската общинска организация обективни възможности, смятаме, че все още не използваме тези възможности пълно и ефективно, не ги развиваме достатъчно.

Не сме въвели напълно в практическата си работа с първичните организации **конкретен, диференциран и комплексен подход.** Това води до „общо“ поставяне на задачите, до несъобразяване със спецификата на въпросите, които решават първичните организации дори от един отрасъл.

Като ръководен орган общинският комитет използва **различни форми на контрол**. Трябва да отбележа обаче, че този контрол не винаги е системен и в редица случаи има констативен характер, т. е. регистрират се нещата, без да се изменя съществуващото положение. Не винаги контролът е всеобхватен. Обикновено насочваме вниманието си към организации, които се отличават със своята боеспособност (в част от тях залагаме положителен опит), и към онези, които по редица причини не са в добро организационно състояние (тях сочим като отрицателен пример), а забравяме за по-голямата част от организациите — намиращите се в „златната среда“. Тяхното развитие и промените, които стават в тях, остават извън погледа ни.

Все още най-често и представителите на комитета се срещаме и разговаряме само със секретаря на партийната организация. Това говори за ограничаване на връзките и контактите с членовете на партийните бюра дори тогава, когато става дума за конкретен въпрос и би трябвало именно съответният член на бюрото да е най-компетентен.

Има случаи стопански ръководители да не се съобразяват с мнението и решението на първичната партийна организация, нередовно да посещават събрания, да решават кадрови въпроси, без да информират дори бюрото и организацията. Общинският комитет подкрепи

Digitized by Google

първичните организации, които наказаха такива ръководители за неспазване на ленинските принципи и норми на дейност и ръководство.

Все по-пълноценно първичните организации използват в своята практическа дейност работни групи и комисии, които допринасят да са по-задълбочени проверките, по-качествени — вземаните решения. През миналата година към 500 материала за партийни събрания са подготвени от работни групи. Въпреки това обаче **натоварването на актива не е равномерно**. През 1984 г. 38,61 на сто от материалите, обсъждани на партийни събрания, са подготвени от секретарите. Внесените от останалите членове на бюрата и от стопански ръководители материали не са много повече. Това красноречиво показва колко много е ангажиран секретарят и колко малко, колко недостатъчно — другите активисти.

Ако сравним извършеното с изискванията на XII конгрес, ще видим, че има да правим още много за издигане **научната организация на труда в партийната дейност**, за рационално използване бюджета на работното време, за подобряване на организационната култура и деловата подготовка, за издигане ролята на работещите в апарата на общинския комитет, преди всичко на инструкторите.

Смятам, че изградихме рационална система за **информация от първичните организации.** Чрез нея успяваме да разкриваме реалното състояние на процесите и явленията, тенденциите на развитието. Преценяваме, че набираната информация отговаря на изискването за навременност, системност, комплексност и обективност. Тя обаче все още не се използва пълноценно както от бюрото, така и от щатния апарат на общинския комитет, а това се отразява неблагоприятно върху качеството на вземаните ръководни решения.

Стремим се при обсъждането на основните въпроси, определящи развитието на Великотърновската селищна система, бюрото и комитетът да не скованат в едни или други рамки **самодейността** на първичните организации, да се ограничава декретирането. За да се решават днешните сложни задачи, е нужно партийните бюра, първичните организации, комунистите да мислят творчески, да разгръщат вътрешнопартийната демокрация, да избират форми и методи на работа, с които най-бързо биха постигнали съответните цели.

Срещат се обаче и случаи, когато се изземват функции на първичните организации при решаване на кадрови въпроси. Задължаваме ги с общи решения да провеждат едни или други мероприятия, като регламентираме не само въпроса от дневния ред на партийното събрание, но и точно как да се обсъди той. Като се има предвид, че сроковете за подготовка обикновено са много къси, че не е изключено да няма компетентни кадри в съответната област, че е възможно с това решение да се задължи организацията да проведе второ или трето събрание за месеца, можем да си направим извод каква ефективност ще се получи.

Значи отново стигаме до въпроса за близкото, конкретното ръководство на първичните организации. Не винаги уменето и силите на общинския комитет са достатъчни, много време и на нас ни отнема книжнината. Тук се спомена за пленуми без сценарии. Направили сме вече четири такива пленума и имаше ефект. По определени проблеми можем да подготвяме и пленуми без писани доклади. Това ще ни позволи да се съсредоточим върху подготовката и изпълнението на решенията, ще освободи повече време и сили за непосредствена работа с първичните партийни организации.

Digitized by Google

ИВАН ДИМИТРОВ

ОТГОВОРНОСТТА НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ

В общинския комитет на БКП се концентрира цялостната информация за състоянието на селищната система, за отделни колективи и за взаимовръзките и възникващите проблеми между тях, за днешните и бъдещите им задачи. А това ни дава възможност не само да информираме първичните организации за състоянието по отделни проблеми, но да търсим и конкретното им решаване, да насочваме към него комунистите и кадрите. Естествено, така още повече се засилва отговорността за развитието на колектива. Интересно е да се знае например дневният ред на партийните събрания. Макар и не цялостно, това все пак дава информация за формите и съдържанието на вътрешнопартийния живот. От разгледаните през 1984 година 3942 въпроса 23,24 на сто са по ръководство на икономиката, 48,04 на сто — по организационната и 17,22 на сто — по идеологическата работа.

Това, разбира се, е количественият аспект. По-интересна е за нас качествената страна — **съдържанието на събранията.** В началото на всеки месец обсъждаме тематиката на партийните събрания. Като се съобразяваме с главното — че първичната организация е тази, която следва да определя вида на събранието и разглежданите въпроси, нашата задача е да ориентираме партийния секретар, бюрото и организацията, да им помогнем в актуализирането на вътрешнопартийния живот. Съсредоточаването на вниманието към предварителната подготовка ни дава възможност непосредствено да съдействуваме на организациите и при вземането на **решения за изменение на състоянието,** а не само за неговото констатиране. Анализът на приеманите решения показва значителна качествена промяна. Решенията стават по-конкретни, повече са насочени към преодоляване на констатираните слабости. Засилва се техният политически характер: стремежът е да не се изземват функциите на стопански и административни кадри и органи; да се дава политическа оценка на виновните за допуснатите слабости и недостатъци; да се определят формите и средствата на бъдещата дейност — връчване на поръчения, определяне на комисии и групи за изясняване на отделни проблеми и т. н. Подобряват се организацията за изпълнение на решението и неговият контрол чрез конкретизиране на отговорността и срока за изпълнение, приемане на оценки и информации. Несъмнено това повишава ролята и авторитета на първичните организации, създава реална предпоставка те да се изявяват като представители на партията в трудовите колективи и на колективите в партията.

Много грижи и внимание отделя общинският комитет на партийните групи, на партийните бюра, на секретарите. Прегледът на дееспособността на партийните групи, конкретната работа по издигане на качествения състав на бюрата и секретарите се отразиха положително в работата на първичните организации. В състава на бюрата и за секретари се издигат млади, с по-високо образование комунисти.

Пряко влияят в работата на първичната организация връзките между нея, бюрото и стопанското или административното ръководство; между партийния секретар и стопанския ръководител.

Digitized by Google

Благодарение на няколкогодишната упорита работа сега основната част от стопанските и административните ръководители са млади, енергични хора. От тях 19 — при общо за общината 63 основни стопански и административни звена — бяха издигнати за ръководители от щатни партийни работници или от секретари на първични организации. И въпреки това редица неща не удовлетворяваха новата потребност за пълното приложение на политическия подход в дейността на ръководените от тях органи. Имаме добри ръководители, добри специалисти, виждат проблемите, но когато вземат думата на партийно събрание, се увличат по „вне" и „вне", или пък използват тъкмо партийното събрание, за да направят инструктаж. В тази връзка се състоя пленум на общинския комитет за работата на партийните комитети и организации по издигане на **политическия подход в дейността на стопанския ръководител.** На проведените в тази връзка събрания стопанските ръководители направиха отчети как, с какви форми и средства работят за издигане авторитета на първичните организации, за тяхното превръщане в политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Отчетите на ръководителите се съпътствуваха от оценки на бюрата; в изготвянето им най-активно участвуваха членовете и апаратът на общинския комитет. Имаше, разбира се, а и сега има и недоволни от оценките, но главното е не в отделни недоволства, а в общата убеденост, че всеки е равен пред Устава, всеки може реално и най-пълно да изяви своите качества само в първичната организация.

И още един въпрос бих искал да поставя, мисля, че не е маловажен. Връзката на партийната организация не само със стопанския ръководител на предприятието, а с висшестоящото стопанско ръководство. Аз имам вече голям стаж като първи секретар, но малко случаи мога да си припомня ръководител на министерство, ръководител на обединение да е поискал среща с партиен секретар или още повече с партийно бюро. Не говоря за отчетно-изборните събрания, когато се отива по разпределение.

Спрях се на тези два въпроса, макар че нишките общински комитет — първична организация са многообразни, всекидневни, непрекъснати. И по уточняване на перспективните, месечните и седмичните задачи, и по обучението на партийния актив, в работата на държавните и обществените органи и организации, по състоянието на клубната и материалната база на организациите, по устройването на секретарите и условията за работа...

Естествено възниква и въпросът: направихме ли всичко през тези 10 години, за да реализираме целия комплекс от идеи и разработки на Централния комитет, на др. Тодор Живков в новите условия? Мисля, че по съвест всеки би отговорил: направихме немалко, но според съвременните изисквания то все още не е достатъчно.

Смятам, че това не е шаблонен израз, а реалност, резултат на **побавния темп в конкретното усвояване на практическите задачи пред първичната организация и многообхватните, мащабни проблеми и високите критерии и изисквания,** които обективните условия сега налагат и които партията и нейният Централен комитет поставиха на XII конгрес и в следконгресните разработки. Но мисля, че това не е слабост, която може да се припише само на първичните организации. Това преди всичко е и наша, на общинския комитет слабост. По-горе разказах за стремежа ни да насочим дейността на първичните организации именно към такава дейност, която да конкретизира всеки проблем за всеки колектив и организация.

И все пак в този стремеж нещо не достига. В някои случаи въпросът опира до обема и характера на информацията, в други — до

Digitized by Google

възможностите на кадрите, в трети — до селективните способности на организациите.

Във всички случаи обаче има едно общо — контролът. Определено смятам, че едно от **най-слабите ни звена е контролът**. Не че въобще го няма, но в повечето случаи той е последващ, предимно във формата на негативна констатация — там, където нещата не са добре; недостатъчно ефективен — в случаите, когато е нужно положителният опит бързо да се превърне в масова практика.

Та кой по-добре от общинския комитет може да измени констативния подход в действуващ, преобразуващ? Кой по-ефективно от него може да стане разпространител на челния опит? И не само да обобщава и да популяризира най-доброто, а и сам да съдействува всяка първична организация да се превърне в генератор на идеи, в творец, организатор, реализатор на тези идеи.

Сложни, комплексни са причините за тези слабости.

Преди всичко не е изкоренен **формалният подход** при изпълнението на важни партийни задачи. Мероприятия, съвещания, заседания, планове от общ характер, с общи постановки не могат да пренесат нищо друго в първичните организации освен същия формализъм. И така от мероприятие на мероприятие.

Недостатъчно ефективно освен това използваме колективния ум на партийната организация, не задоволяват връзките ни с отделния комунист, индивидуалната работа с хората. Кого търсим в първичната организация, кого обучаваме, инструктираме, с кого се съветваме? Преди всичко с партийния секретар, с директора, по-рядко със заместник-секретаря или заместник-директора. Ако изменим това състояние, сигурно и нашата информация ще бъде много по-богата, а и влиянието ни — много по-широко.

Този въпрос също не зависи от първичните организации, а от нас, от общинския комитет.

Явно е, че ако продължаваме да анализираме по-нататък причините за недостатъците в работата на първичните организации, в крайна сметка неминуемо ще достигнем и до обуславящите ги недостатъци в работата на комитета. Смятам обаче, че само това не ще измени нещата, каквато и ще самокритика да си направим — градивна, конструктивна, обективна, честна, смела. **Нужни са и повече теоретически и практически разработки за дейността на общинските комитети, повече внимание към неговите проблеми, потребностите от изменения, проявяващите се противоречия и т. н.**

Има противоречие например между желанието и виждането на общинските комитети да работят, колкото се може по-непосредствено, с партийните организации и възможността практически да осъществяваме това. **Много ни стана и представителството** със създаването на общините. Вярвайте, че няма човек, откъдето и да дойде в Свищов, да не поиска среща в общинския комитет. По всичко — като се започне с партийни, та до най-елементарни стопански въпроси. Не само когато става дума за кадрите, за перспективата на предприятието, за някакви недостатъци, които трябва да се отстранят. Непрекъснато информации, срещи... Как ще се измени обстановката? Това е големият проблем за разграничаване на функциите. Доста неща предстои да усъвършенствуваме и в работата на общинските комитети.

В много срещи, разговори, оценки и т. н. е отбелязвано условието за **намаляване на книжния поток от и към първичните организации**, на регламентираните събрания и други. И това е правилно. Тази регламентираност в работата на общинските комитети не е преодоляна.

Digitized by Google

Все още много време отива за писане на информации, справки, доклади и др. Това, естествено, намалява времето за практическа работа в първичните партийни организации. По-стегнат ред трябва да има и при провеждането на различни съвещания, заседания и други. Напълно подкрепям направените предложения за усъвършенстване работата при провеждането на пленумите и заседанията на бюрото на общинския комитет. Това неминуемо ще бъде и допълнителен резерв в „интензификацията" на нашата работа сред първичните партийни организации.

ИЛИАНА СОТИРОВА

ДА ИЗТРЪГВАМЕ С КОРЕН, А НЕ ДА ПОДРЯЗВАМЕ

Партийната дейност е многостранна и същевременно единна. Особено ясно се вижда това в първичната организация, където партийното ръководство на производството, организационната и идеологическата работа тясно се преплитат, взаимно се допълват и обогатяват. Там, където не съумяваме това да направим, ефективността спада. Увлечем ли се само в идеологическата дейност — в повече и откъснати от задачите на колектива мероприятия, — тя започва да изглежда празна, самоцелна. Ако се втурнем към стопанската и забравим нейните политически, идеологически аспекти и оценки, избиваме на технократизъм и някои наши събрания почват да приличат на производствени съвещания. В контактите си, в указанията, програмите и т. н. общинският комитет в Горна Оряховица се стреми да създава нагласа за единство на цялостната партийна дейност в първичната организация.

Като секретар по идеологическите въпроси в общинския комитет аз ще се спра на някои моменти от идеологическата дейност.

След Националното съвещание във Велико Търново в общинската партийна организация настъпиха значителни изменения, изразени в преустройство на идейновъзпитателната работа, в доближаването ѝ до конкретния проблем и до отделния човек.

Сега първичните организации с помощта на агитколективите са в състояние за кратко време да създадат организация и да осъществят политикоразяснителна работа по всички въпроси, които партията поставя. Определено смятаме, че добре е изградена системата за устна политическа агитация и пропаганда. Ако има слабости, те се свеждат до незадоволителната подготовка и инициативност на отделни кадри — заместник-секретари, агитатори, пропагандисти. Убедена съм, че няма комунист, ръководител, специалист или работник от общината, който да не е разбрал защо се проведе Националната партийна конференция по качеството и какви задачи бяха поставени.

А по проблемите на дисциплината?

Нима има човек, който да не знае какво точно се иска от него, какво означава загубата на работно време и какви са последиците от нарушенията на технологичната дис-

Digitized by Google

циплина. С други думи, **ние съумяваме да разясним задачите — трудностите са свързани главно с тяхната конкретизация.** Работата не е само да се обясни, а и да се измени. Основателно възникна въпросът защо все пак има нарушения и какво трябва да се направи, за да се превърне дисциплината в нравствена позиция на личността, какво да се направи, за да се измени отношението към труда, към социалистическата собственост и т. н. — въпроси, свързани с нравственото съзнание и поведение, които най-добре изразяват резултатността на нашата идейновъзпитателна работа.

Според мен единият от пътищата е по-смело да разкриваме противоречията, които съпътстват нашето развитие, и да изкореняваме причините, които ги пораждат. Искам да подчертая — да изтръгваме с корен причините, а не само да ги подрязваме отгоре-отгоре.

Да вземем въпроса с производството на нестандартни суровини, материали и кооперираните доставки. Продължават да се правят компромиси, които, ако не бъдат пресечени категорично, още дълго време ще влошават качеството на крайните изделия. В тази обстановка убедителността на идеологическата работа ще намалява, ще се стеснява диапазонът на въздействието ѝ, ако тя се ограничи да обяснява и дори да оправдава практиката, ако е откъсната, а не **съставна част от цялостната политическа, организаторска и ръководна дейност за усъвършенствуване на тази практика,** за преодоляване на недостатъците, ако, допринасяйки за решаването на конкретните задачи, тя не изпуска стратегическата цел — да дава знания, да формира убеждения и мотиви за поведение.

Известно е, че идеологическата дейност в първичната организация е насочена към субективния фактор, към човека, чиито възможности не се използват пълноценно и изостават от възможностите на материално-техническата база. Една от причините е, че научно-техническата революция в сферата на материалното производство се развива със значително по-бързи темпове, отколкото революцията в начина на мислене и в съзнанието на хората. И ако преценяваме **резултатността в идейновъзпитателната си работа, трябва да я търсим именно в промяната в съзнанието на хората. А често пъти в оценките, които първичните организации приемат, нещата се въртят около това, колко мероприятия са проведени...**

Затова др. Тодор Живков постави задачата за коренен поврат в нашето мислене и действие, поврат в мисленето и действието най-напред на ръководните кадри и специалистите, но и на първичните организации, на целите трудови колективи.

В тази връзка под ръководството на общинския комитет на БКП в партийните комитети и организации се създава обстановка за **диференциран подход** в работата с инженерно-техническите и икономическите кадри, с рационализаторите и челниците в труда. Целта е чрез срещи и разговори да се изучават техните мнения и предложения, своевременно да се откриват онези, които се отличават с оригинални идеи, да се обграждат с грижи и внимание талантливите и инициативни кадри.

Смятаме също, че е необходимо да се усъвършенствува системата за **материално и духовно стимулиране.** Все още нормирането и заплащането на труда не стимулират пълното разкриване и използване на резервите за интензификация на производството. Без точна мярка на труда и без контрол на тази мярка не може да има научна организация на труда. С въвеждането на нормираните планови задания в много случаи работниците загубиха представа за размера на тяхната дневна норма. На специалистите и ръководителите плащаме съгласно щатната таблица и отработеното време, което не винаги съответствува на реално свършената работа. Като се прибави и формалното атестиране, става ясно, че не сме в

Digitized by Google

състояние с тази система на заплащане да възпитаваме висока инициативност, творчество, справедливост във взаимоотношенията.

В тази връзка още по-смело трябва да поведем борба с „уравниловката", с криворазбрания „социалистически хуманизъм" към мързеливите, несъзнателните, недисциплинираните, към онези, които се опитват да хитруват и да поставят личните си интереси над интересите на колектива и обществото.

През последните години под ръководството на първичните организации беше извършено много и продължава да се работи за издигане възпитателната роля на трудовия колектив, за създаване на необходимите условия за реално участие на трудещите се в планирането, във формирането и разпределението на доходите.

Опитът показва, че атмосферата в колектива до голяма степен зависи от атмосферата в първичните организации и от уменето на преките ръководители — бригадири, майстори, началници на смени и участъци, да преустроят процеса на възпитание в самовъзпитание на колектива. Много примери от практиката показват, че там, където има здрави партийни организации, където отношенията между комунистите и безпартийните са поставени на принципна основа, където е налице другарска критика и взаимопомощ, обстановката е ведра, колективът е сплотен и в такава среда не могат да виреят отрицателни явления. Обратно, където отношенията между комунистите са нечестни и първичната организация не реагира своевременно срещу такива прояви като потребителски настроения, доноси, лицемерие и др., колективът не може да изпълнява функциите си на възпитател.

Когато партийните комитети и организации осъществяват целенасочени инициативи за развитието на положителните тенденции, когато правилно разпределят, обучават и възпитават ръководните кадри, когато водят борба срещу такива отрицателни психологически фактори като напрегнатост и конфликтност във взаимоотношенията, може да се смята, че те наистина активно съдействуват правилно да се изгражда и усъвършенствува социалнопсихическият климат в колектива. И само в този случай може да се формира многостранно развита личност.

ИВАН ЗЛАТКОВ

ВРЕМЕ НА КОЛИЧЕСТВЕНИ И КАЧЕСТВЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ

Периодът след Великотърновското национално съвещание се характеризира с интензивно и динамично развитие на социалистическото общество и на неговата ръководна политическа сила — Българската комунистическа партия. Значителни промени настъпиха и в първичните партийни организации. Те отразяват както развитието на партията като цяло, така и измененията в трудовите колективи като социална база на партийните организации.

Какви по-съществени количествени изменения настъпиха в първичните партийни организации през последните десет години? Срав-

Digitized by Google

нянването на данните за броя и състава на организациите към 1. I. 1975 г. и към 1. I. 1985 г. показва, че общият им брой не се е променил съществено, намалял е с около два процента. По-значителни са измененията в състава на първичните организации според тяхната численост и отраслово разпределение. Сравнението на данните показва, че през **последните десет години в партията се осъществява, макар и бавно, процес на окрупняване на първичните партийни организации.** Относителният дял на най-малочислените организации — с по десет членове, които съгласно Устава на БКП не избират бюра, а само секретар и заместник-секретар, е намалял от 17,2 на сто през 1975 г. на 12,44 на сто през 1985 г., или почти с пет пункта. Ако вземем дела на организациите с до 20 членове, намалението е още по-чувствително — от 48 на 40 на сто, или с осем пункта. Същевременно делът на големите първични партийни организации с повече от 50 членове е нараснал от 11,3 на сто на 16,7 на сто, или с около 5,5 пункта.

Данните обаче показват, че **процесът на окрупняването не е приключил.** Съществуват големи и неизползвани резерви в това направление. Защото и сега, през 1985 г., над 83 на сто от първичните партийни организации обединяват до 50 комунисти. При това най-голям е относителният дял на организациите с 11 до 50 членове — 71 на сто. Ето тази численост на организациите трябва да се има предвид, когато се правят изводи или се разработват нормативни документи за работата на основната партийна клетка.

Като отчитаме съществуващите резерви, можем да очакваме, че процесът на окрупняването на първичните партийни организации ще продължи и в бъдеще. Той обаче не може и не трябва да се осъществява механично, с указания „от горе", а като се отчитат обективните възможности и потребности, като се убеждават кадрите в предимствата на по-големите организации, като им се дава възможност да почувстват тези предимства от собствения си опит. Заедно с това следва да отчитаме и действието на някои задържащи окрупняването фактори: развитието на комплексната автоматизация и механизация на производството; изграждането на малки и средни високоефективни предприятия. Тези обективни процеси ще доведат до формирането на по-малочислени трудови колективи с права и отговорности на самостоятелни стопани на социалистическата собственост. И макар че в тях ще има по-малко на брой комунисти (защото и самите колективи ще са по-малочислени), ще трябва да се създадат самостоятелни първични организации.

Изменения настъпиха и в отрасловото разпределение на първичните партийни организации. Увеличи се относителният дял на организациите от отраслите „Промишленост" почти с един пункт, „Строителство" — с 0,75 пункта, „Наука, образование и култура" — също почти с един пункт; кварталните и териториалните организации — с два и половина пункта. По-чувствително е намалял броят на първичните партийни организации в отрасъл „Селско стопанство" — почти с четири пункта. Това намаление отразява естествената миграция на заетото население, която обхваща и комунистите. Посочените изменения показват, че в бъдеще още по-силно ще нарастват ролята и значението на нашата работа с първичните организации от научните, развойните и внедрителските звена не само поради количествения ръст на техния брой, но и поради увеличаването на значението и отговорността на работата на техните колективи за цялостното им социално-икономическо развитие. Сериозни проблеми създава нарастването на броя на териториалните и кварталните организации. То показва, че все по-голям брой комунисти навлизат в пенсионна възраст и се

Digitized by Google

зачисляват в такива организации. И тук, разбира се, проблемите не идват само от количественото увеличаване на първичните организации. Много по-силно нарастват ролята и отговорността им, остротата на проблемите и задачите по местоживеене, които трябва да се решават. Поради това **в бъдеще е необходимо и в теорията, и в практиката да се отделя по-голямо внимание на работата на партийните организации от сферата на науката и научното обслужване и по местоживеене.** Такова по-голямо внимание дължи и сп. „Партиен живот". То би могло да посвещава повече материали (теоретико-методически разработки, очерци, рубрики, кореспонденции) на работата и проблемите на първичните партийни организации от посочените сфери.

Наред с количествените изменения **в първичните партийни организации настъпиха и сериозни качествени промени.** В хода на общественото и на вътрешнопартийното развитие се обогатиха техните същностни черти и функции. Разшириха се и се задълбочиха и нашите знания за тях. Израз на това е обогатяването на партийната лексика с редица нови понятия за първичната организация. До Великотърновското съвещание бяха известни главно двете ленински определения за нея: основа на партията и ръководно политическо ядро на трудовия колектив. Сега вече при характеризирането на основната клетка на партията използваме и такива определения **като: първообраз на бъдещето състояние на трудовия колектив, политически стопанин на колектива, ръководен политически щаб на колектива, представител на партията в трудовия колектив и представител на трудовия колектив в партията, опора на комунистите.** Това богатство от понятия за първичната партийна организация, съдържащо се в трудовете на др. Тодор Живков по партийно строителство, има голямо теоретическо и практическо значение.

Понятието „първообраз на бъдещето състояние на трудовия колектив" разкрива първичната партийна организация откъм нова светлина, показва нейната роля като образец за усъвършенстване на съответния колектив, сред който е създадена. Партията не разполага с готови образци, по които да насочва развитието на обществото и на неговата основна клетка — трудовия колектив. Тя ги създава чрез своя вътрешен живот, с примера на дейността на структурните си звена и преди всичко на първичната партийна организация. Ценностите на вътрешнопартийния живот: висока идейност и организираност, колективност и принципност, другарство и взаимопомощ, творчество и борбеност, критика и самокритика, отговорност и дисциплина, днес преливат от партията в трудовите колективи именно чрез първичната партийна организация.

С въвеждането на понятието „представител на партията в трудовия колектив и представител на трудовия колектив пред партията" по-пълно се изяснява ролята на първичната партийна организация в осъществяването на връзките и взаимодействието на партията с трудещите се, подчертава се нейната роля не само на обикновен посредник, а на активен участник в това взаимодействие. С понятието „политически стопанин на трудовия колектив" се дава синтезиран израз на новите права, задължения и отговорности, които първичната партийна организация поема на съвременния етап за развитието на трудовия колектив като негово ръководно политическо ядро и като представител на партията в него.

Понятието „опора на комунистите" ни разкрива друга страна на същността на първичната организация — нейната роля и отговорност за всестранното израстване на всеки комунист.

Digitized by Google

Можем да направим извода, че **многообразието на понятията за първичната партийна организация е дълбоко творческо отражение на процеса на развитието на основната клетка в партийния организъм, плод е на по-пълното опознаване на този процес от партийната теория и е условие за неговото по-компетентно направляване съобразно целите и задачите на Програмата и Устава на партията, съобразно решенията на нейните конгреси и конференции.** От нас се изисква да усвояваме това ново творчество, да го използваме правилно, с разбиране на действителното му съдържание.

В кои главни направления следва да търсим по-нататъшното развитие на първичните партийни организации? Те са дадени ясно и точно в следконгресното творчество на др. Тодор Живков и преди всичко в неговите лекции пред слушателите и преподавателите от АОНСУ при ЦК на БКП: по-нататъшно издигане ролята, отговорността, боеготовността и боеспособността на първичната организация като колективна опора на комунистите, като представител на партията в колектива и на колектива в партията, като образец на социалистически обществени отношения за трудовия колектив.

Сред широкия кръг от проблеми, свързани с подобряването на организаторската работа на първичната партийна организация на сегашния етап, особено значение придобива въпросът за **усъвършенстуването на съдържанието и приложението на ленинския принцип на демократическия централизъм.** На тази задача обърна внимание др. Тодор Живков във встъпителното си слово пред Февруарския пленум, като не само подчерта, че сега има сериозни нарушения и деформации в този принцип, не само ни припомни ленинското предупреждение за опасността от бюрократически централизъм, но посочи основните направления, по които трябва да се усъвършенствуват съдържанието и приложението на демократическия централизъм. Актуализирането, адаптирането на тези направления за първичната партийна организация е интересна и перспективна задача на партийната теория и практика.

Кои са тези направления и как да ги реализираме в първичната партийна организация? **Как да приведем демократическия централизъм в по-пълно съответствие с целите и задачите на научно-техническия прогрес, на неговото управление?**

Първо, като осигуряваме по-широка гласност на работата на първичната партийна организация, на резултатите от нея. Това не е пропаганден въпрос, а обективна потребност, свързана с действието на общосоциологическата закономерност за нарастване ролята на народните маси в историческия процес. Гласността прави повече хора съпричастни с делата на партийните организации, дава възможност за сравнения, за самооценка и самоконтрол. **Практиката утвърди като полезни форми за разширяване на гласността в работата на партийните организации откритите партийни събрания; изграждането на различни комисии, щабове, съвети и т. н. за разработване на програми, обзори, доклади, информации, планове и други материали за партийни събрания и заседания на партийните бюра; единните политически дни; дните на откритите писма и т. н.**

Второ, като се отделя по-голямо внимание на работата с критичните бележки и предложенията на комунистите за изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се. Главният въпрос тук е не само да се въведе по-строг порядък в работата с жалбите, молбите, бележките и предложенията. Това до голяма степен вече е постигнато. Нужни са по-чувствителни измене-

Digitized by Google

ния в практическата работа за решаване на повдигнатите въпроси и за своевременно отчитане пред комунистите и трудещите се на резултатите от взетите мерки. В тази насока има още резерви, широко поле за усъвършенстване.

Трето, като се засилват грижите на първичните партийни организации за **изучаване, популяризиране и внедряване на новостите и челния опит.** С цялата си дейност първичната организация е призвана да създава творческа атмосфера в колектива, благоприятен психоклимат за новаторство и рационализаторство, да се утвърждава като генератор и носител на новото.

ГЕОРГИ БЪРДАРОВ

С ПОГЛЕД КЪМ УТРЕШНИЯ ДЕН

Силата на нашата партия е във верността, творческото развитие и приложение на марксистко-ленинската теория, в отчитането на действието на обективните закономерности на обществото и партията, в дълбоката научна обоснованост на партийната политика, в идейното и организационното ѝ единство, в здравите връзки с народните маси и пълното им доверие, в системното изучаване на социалната действителност, в своевременното разкриване и преодоляване на проблемите и противоречията, които поражда нашето развитие, в постоянните и нарастващи грижи за израстването на кадрите. Накратко, в по-нататъшното развитие и осъществяване на ленинската априлска линия на нашата партия.

Сред тези фактори **особено място заема първичната партийна организация,** която, както посочи другарят Тодор Живков на Великотърновското съвещание, „...е фокусът, в който се пречупват всички животрептящи, актуални проблеми не само от живота на партията, не само от живота на отделния комунист, но и от живота на цялата страна".

НЕПРЕХОДНО ЗНАЧЕНИЕ

На Националното съвещание във Велико Търново, посветено на състоянието и нарастването на ръководната роля на първичните партийни организации в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество, още един път се проявиха зрелостта, мъдростта и умението на нашата партия да поставя ключови проблеми на вниманието на партийните комитети и организации, на партийните кадри, активисти и членове. И тук се спази изискването на В. И. Ленин погледът на комуниста да бъде насочен не толкова към вчерашния и днешния ден, а преди всичко към утрешния. Този начин на работа и ръководство съдействува да се повишат ръководната и направляващата роля на партията, на нейните органи и организации.

Digitized by Google

Оглеждайки и анализирайки изминатия път, с основание може да се посочи, че **идеите и постановките на другаря Тодор Живков** за авторитета, политическото ядро, политическия стопанин, първообраза на трудовия колектив, работата с отделния комунист, вътрешнопартийните отношения, работата с масовите организации, опита на КПСС, накратко, **за издигане ролята на първичните партийни организации, развити и обосновани в неговото заключително слово пред Великотърновското съвещание, отговориха на обективните потребности на развитието на партията, на първичните партийни организации, на нашето общество.** Ето защо те станаха близки на партийните кадри, активисти и на цялата партия и се приеха като навременни, необходими и изключително важни. Тези постановки се превърнаха в плът и кръв на първичните организации, навлязоха трайно в мислите и бита на партийните кадри, органи и организации, приеха се като точни и верни ориентири за работата на първичните партийни организации в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. В заключителното слово бяха разкрити и главните тенденции и фактори за развитието, укрепването и нарастването на ръководната роля на първичните партийни организации в трудовите колективи. Всичко това ясно показва, че **Великотърновското съвещание оказа, оказва и още дълго време ще продължи да оказва благотворно влияние върху цялостната работа на първичните партийни организации при мобилизиране силите на комунистите и безпартийните, на трудовите колективи за изграждането на развитото социалистическо общество.**

Характерът на разработените проблеми на Великотърновското съвещание по своята значимост, дълбочина и перспективност ни дава основание да посочим, че те са **една цялостна научнообоснована програма за издигане на ръководната роля на първичната партийна организация** в трудовия колектив в етапа на изграждането на зрелия социализъм.

Великотърновското съвещание разработи модела, образеца, еталона за развитието на първичната партийна организация. По същество то даде цялостна концепция за мястото, ролята и дейността на първичните организации в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. По този начин съвещанието и най-вече другарят Тодор Живков в своето заключително слово развиха теорията и практиката на партийното строителство по въпроса за първичната партийна организация.

В УНИСОН СЪС ЗАКОНОМЕРНОСТИТЕ НА РАЗВИТИЕТО

В работата на партията и на първичните партийни организации е особено важно да се отчита действието на закономерностите на общественото развитие и на развитието на Комунистическата партия, които намират конкретен израз във формирането и осъществяването на партийната политика, принципи и норми на партиен живот.

Силата и значението на постановките на другаря Тодор Живков за ръководната роля на първичните партийни организации се обуславят и от факта, че **те са съобразени с действието на обективните закономерности на обществото и партията,** с потребностите на съвременния етап от развитието на нашата страна — етапа на изграждането на развитото социалистическо общество.

В своята практическа дейност първичните организации все по-сполучливо отчитат: научно-техническата революция като закономерност на общественото развитие; закона за стойността и на свързаните с не-

Digitized by Google

го икономически категории, икономическия подход и механизъм; закона за непрекъснатото усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения върху основата на осъществяването на постановката за държавата като собственик, а трудовия колектив като стопанин на тази собственост; закономерността за решаващата роля на народните маси в историята, която намира конкретен израз в повишаването на ръководната роля на първичните организации и ролята на профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации и на трудовите колективи. Това е правилен и перспективен път, който съдействува за подобряване на качеството и ефективността на тяхната дейност.

В основата на провежданата от първичните партийни организации дейност стои удовлетворяването на коренните потребности и интереси на обществото, на работническата класа, на съответните трудови колективи. Тези потребности и интереси могат да се появят по естествен път, а могат да бъдат и възбудени от субективния фактор. В партийната практика е необходимо да се използват и двата начина. Разглеждайки този въпрос, другарят Тодор Живков посочи на Февруарския пленум: „Трябва да признаем, че възбуждането на нови интереси и тяхното съблюдаване на всички равнища... далеч все още не е осъзнато начало в нашата ръководна дейност".

Потребностите и интересите на трудещите се намират израз при изработването на партийната политика. Великотърновското съвещание помогна първичните организации **да вземат още по-активно и още по-конкретно участие във формирането и осъществяването на партийната политика.** Под тяхното политическо ръководство много по-сполучливо се конкретизират изискванията на закономерностите, на общата партийна политика в насрещни планове, програми за внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, в конкретни цели и задачи на трудовите колективи. Тази дейност укрепва и издига на по-високо равнище авторитета на първичната организация в съответния колектив.

За работата на първичните партийни организации голямо значение има правилното **съчетаване на стратегическите с конкретните цели и задачи.** Осъществяването на това изискване предполага задълбочено да се познава партийната политика, навреме да се изясняват перспективите за развитието на производствата и дейностите на предприятията, стопанствата, институтите, учрежденията и се набележат и осъществят необходимите мерки. Различните цели и задачи на партийната организация и на трудовия колектив са свързани в една система. Това предполага извършването не на един, а на няколко вида дейности. Ето защо дейността на организацията трябва да се осъществява не като отделни самостоятелни мероприятия, а като процес, насочен към решаването на определените цели и задачи. Тя не бива да се задоволява само да възпроизвежда съществуващото, а да се насочва към създаването на по-съвършено бъдеще. В този процес идейновъзпитателната работа на първичната организация трябва да осигури трансформирането на потребностите в интереси, ценностни ориентации, мотиви и цели на своята дейност. С други думи, те трябва да се превърнат във факт на съзнанието на партийните членове и на безпартийните и под формата на мотив, стремеж и цел да станат начало на дейността на първичната партийна организация и на трудовия колектив.

Digitized by Google

НА ГЛАВНИЯ УЧАСТЪК

Научно-техническата революция коренно преобразува всички сфери на обществения живот, в т. ч. начина на мислене и работа. В тези условия са нужни не стандартни, а нови творчески и революционни виждания, които да помогнат за успешното решаване на сложните и мащабните задачи на изграждането на развитото социалистическо общество. Ето защо **в цялостната дейност на първичните партийни организации ключово място ще заема участието във формирането и осъществяването на научно-техническата политика на партията.**

В партийната практика вследствие на научно-техническата революция възникват и ще възникват различни ситуации, при които е необходимо партийни бюра, първични организации, отделни партийни членове навреме да се откажат от остарели виждания, критерии, форми и методи на работа и да приемат нови.

Пред Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.) другарят Тодор Живков посочи, че причините за всеобхватното въздействие на научно-техническата революция са много „...но сред тях несъмнено се откроява една, а именно **развитието на технологиите, бих казал, взривното развитие на технологиите**". Тази констатация се отнася както до производствените, така и до социалните технологии.

На сегашния етап от развитието на нашето общество внедряването на постиженията на научно-техническата революция е потребност, която интегрира почти всички други потребности, т. е. **тя се явява онова основно звено, за което ако се хванем, може да се изтегли цялата верига.** Оттук и голямото място, роля и значение на този проблем за дейността на първичните партийни организации. Следователно **главният участък, в който първичните организации ще насочват и използват енергията на специалистите и членовете на трудовия колектив за внедряване постиженията на научно-техническата революция в съответните производства и другите сфери на живота, като се използват оптималните възможности на техниката, технологиите и на субективния фактор.**

Ускоряването на процеса за внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес предполага да се преодолеят редица трудности и проблеми от най-различен характер — технически, финансов, психологически, организационен, идеологически и т. н. Тяхното успешно преодоляване изисква да се обединят усилията на партийното и административно-стопанското ръководство, на първичната партийна организация и на останалите организации в трудовия колектив.

В близките години ще се създават условия за още по-широко изграждане на автоматизирани участъци и цехове, за пускане на автоматизирани поточни линии, на гъвкави автоматизирани производствени системи. Всичко това създава и ще създава нова обстановка и условия за труд, нови задачи и проблеми, които ще намерят трайно отражение в съдържанието, формите и методите на работа на партийните комитети и организации. Ето защо естествено възниква необходимостта от още по-системно, организирано, целенасочено и задълбочено обобщаване и анализиране на партийната дейност в условията на вече действуващата автоматизация на производството, като този опит се популяризира с оглед да се съкрати периодът на адаптация към новите условия на онези първични партийни организации, които ще преминат на работа към сходни на тези условия.

Digitized by Google

Важно теоретично и практическо значение придобива проблемът за връзките на социалните с производствените технологии. Налице е процес на все още по-динамично развитие на нови производствени технологии, които ще обхванат цялото материално производство. В осъществяването на тези технологии централно място заема субективният фактор в най-широкия смисъл на тази дума, т. е. дейността на първичните партийни организации, на профсъюзните и комсомолските организации, на ръководните и изпълнителските кадри. Организацията и технологията на тяхната дейност трябва да бъде съобразена с действуващата производствена технология. Следователно налице е определена връзка и взаимодействие между производствена, социална и технология на партийната дейност, които трябва да се отчитат и направляват.

Усвояването и внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес предполага да настъпят качествени изменения в работата на първичните партийни организации. От тях се изисква да приложат дълбоко критичен анализ към собствената си дейност, да са готови да се откажат от редица форми, методи и средства, да преминат към използването на нови, които по-пълно съответствуват на характера на новите задачи. Този процес е труден и е свързан с преодоляването на редица противоречия, проблеми и съпротива на някой от кадрите и от членовете на партийната организация и на трудовия колектив. Главното оръжие за решаването на тези проблеми и задачи са политическата и организаторската работа, създаването на по-съвършена организация и технология на работа, убеждаването на хората. Няма съмнение, че всеки комунист и безпартиен ще участвува съзнателно и активно в изпълнението на задачите, когато се убеди в тяхната необходимост и значимост, в това, че отговарят на неговите потребности и интереси. Дълг на всяка първична организация е да подкрепя още по-активно новаторите, рационализаторите, носителите на нови и смели идеи, на нов опит, на нови технологии, хората, които работят качествено и ефективно.

ЗА ПО-ВИСОКО КАЧЕСТВО В РАБОТАТА НА ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Един от най-важните проблеми на първичните партийни организации е **подобряването на качеството на тяхната вътрешнопартийна и ръководна дейност.** Това е ключов проблем, основно средство и главен лост, с помощта на които успешно могат да се осъществят функциите на първичните организации и стоящите пред тях задачи.

Качеството на партийната дейност зависи от много фактори, но определящите сред тях са партийните членове, кадрите и активистите. Затова принципно значение и за партийната дейност има мисълта на Маркс и Енгелс, в която те разглеждат човека „... като база на цялата човешка дейност и на всички човешки отношения... Човекът, действителният, живият човек — ето кой прави и притежава всичко, ето кой се бори за всичко".

Новите по-големи задачи, които решават трудовите колективи под политическото ръководство на първичните партийни организации, изискват: да се формират у актива и партийните членове такива качества като компетентност, принципност, деловитост, творчество, новаторство; да се измени и усъвършенствува стилът на работа на първичната организация; да се изучават системно явления-

Digitized by Google

та и процесите в трудовия колектив; да се съчетават общонародните, колективните и личните интереси; да се проявява висока принципност и взискателност; да се определят собствени критерии за работа на организацията; да се усъвършенстват партийните отношения, в т. ч. и вътрешнопартийните отношения; да се превърне първичната организация в генератор на новото, да издига постоянно качеството на своята дейност.

Сега, когато все по-масово се внедряват принципно нови технологии във всички сфери на живота, не може да се мисли и действува с критериите на вчерашния или на днешния ден. Съвсем естествено е **да се ръководим от критериите на утрешния ден**, които отговарят на задоволяването на новите потребности и интереси на обществото, колектива и личността.

Качеството на партийната дейност трябва да обхваща всички етапи на нейния единен цикъл, т. е. от планирането — през организацията и контрола на изпълнението — до анализа, обобщението и оценката на извършената дейност и на получените резултати. Качеството на партийната дейност се създава и опредметява на всички етапи от нейния цикъл и зависи от качеството на дейността на всеки член, на всяко партийно бюро, на всяка първична партийна организация.

Сложността и динамиката на социалните процеси и на задачите, които се решават, изисква **по-нататъшно демократизиране и развитие на вътрешнопартийните отношения**, при което всеки партиен член да взема съзнателно и активно участие при тяхното осъществяване. Тези отношения да се издигнат на нова по-висока степен на развитие, така че всеки да бъде субект и обект на партийната дейност, да се отчита системно мнението на комунистите и на безпартийните при решаването на основни проблеми от дейността на партийната организация и трудовия колектив, като се използват за това най-разнообразни форми и методи. По-пълното използване на колективния ум в работата на партийните бюра и организации е една належаща необходимост, която ще издигне на по-високо равнище съзнанието, активността и качеството на работата на членовете на партийната организация и на трудовия колектив.

●

Днес, когато отбелязваме десетгодишнината от Великотърновското съвещание, пред първичните партийни организации стоят за решаване още по-отговорни и големи задачи: да се мобилизират трудовите колективи за успешно изпълнение на решенията на Дванадесетия партиен конгрес, на Националната партийна конференция (март 1984 г.), на Февруарския и Мартенския пленум на ЦК на БКП (1985 г.). Това ще бъде най-добрият начин за посрещането на предстоящия Тринадесети конгрес на нашата партия.

Digitized by Google

НИКОЛАЙ ИВАНОВ

ОБНОВЯВАНЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ОТГОВОРНОСТТА

Изграждането на зряло социалистическо общество навлиза в съвършено нова ситуация. Предстоят ни дълбоки качествени преобразования във всички сфери на обществения живот. Трябва да се преустройваме, за да ги извършим без колебания и съмнения в нашите възможности. С нови, много по-високи критерии ще измерваме и оценяваме приноса и отговорността на всеки пред себе си, пред партията и обществото.

За какво става дума?

За това, че трябва да привеждаме поведението и отношенията на личността в пълно съответствие на изискванията на основния принцип на социализма: **„От всеки според способностите, на всеки според труда“.**

Принципът е израз и зов за органическо единство на правата и задълженията на социалистическата личност, на колектива и обществото. А това са правата на обществото и на колектива да изискват от всеки всичко, на което е способен; на личността и на колектива да получат от обществото според количеството и качеството на своя труд.

Засега предимство има втората част от принципа — справедливото разпределение според труда, правото на личността по отношение на обществото. Икономическият механизъм урежда това отношение. В същата насока партията търси **нова икономическа връзка** между личността и средствата за производство, между нея и държавата, между трудовите хора в колектива, връзката между трайните интереси и на ръководителите, и на изпълнителите и необходимия поврат в отношението към научно-техническия прогрес, качеството, производителността на труда. Търсим стимулиращи подбуди за масова инициативност, активност и творчество, на траен стремеж у личността да отдава на обществото всичко, на което е способна.

Знаем, че това е необходимо, неизбежно и закономерно. Това разбиране обаче твърде често е съпроводено с неспокойната мисъл за другата органична част на социалистическия принцип. Особено сега, след Февруарския пленум. Изправени пред новите задачи, изискващи революционно-творчески дела, търсим резерви, обновяваме сили. Неограничени резерви ще открием, ако обществото още по-настоятелно и неотстъпно встъпи в правата си по отношение на личността — да иска от нея всичко, на което е способна, да получава „от всеки според възможностите“. И по този път, отстоявайки своите права и интереси, обществото ще влияе, ще поощрява личността към съзнателно изпълнение на своите задължения.

Като теоретически тезис и като политически лозунг принципът и в тази своя част (от всеки според възможностите) действува, но като масова практика, като основен критерий и като социален механизъм стои на втори план. Усъвършенствуваме икономическия механизъм от лостове, регулиращи правата на личността и задълженията на обществото, но не разработваме равностоен нему социален механизъм от идеологически лостове за регулиране правата на обществото по отношение на личността. А това несъответствие поражда известни деформации в интересите. Човекът

Digitized by Google

пита: какво ще получи, преди да го извърши. Обществото му отговаря: каквото създадеш, това ще получиш...

Виждаме как двете страни на принципа влизат в известно противоречие.

Комунистът е авангардна личност. В първичната организация той се възпитава и изгражда като образец на човека от утрешния ден.

Но нека малко да помислим. Какво досега тя търсеше и оценяваше в него, към какво го насочваше? Пример ли е за подражание, дали неговият личен принос в труда се откроява над другите? Дали той увлича и другите в общия подем и т. н. Това е необходимо и занапред. Но твърде рядко и боязливо тя вниква, оценява и решава как партийният член изпреварващо развива творческите си възможности и способности, ако те не му достигат или не съответствуват на задачите, които ще решава, какво предприема в тази насока по отношение на другарите си от колектива.

Това говори, че отделни партийни организации с големи колебания и компромиси встъпват в правото си да търсят отговорност от всеки свой член, че не развива своите възможности, способности и заложби, че се примирява с това, което може, а в някои случаи се оказва под възможностите на другите.

Пътят към социалния образец тръгва от обновяването на критериите за отговорността и взискателността. Непълното съответствие на двете страни в основния принцип на социализма започва да се отразява и върху критериите, с които първичната партийна организация и трудовият колектив оценяват сами себе си, своята отговорност и боеспособност.

За какво става дума?

Обратът към революционно-творческо мислене прониква сред комунистите, предизвиква съдържателен обрат в работата на първичната организация като генератор, носител и стимулатор на новото, на социалната промяна, обхваща нейната социална опора, елитното ядро на колектива от изобретатели, новатори и челници, разпространява се към хората на труда.

Социалната роля на първичната като генератор и стимулатор на социалната промяна, която в бъдеще силно ще нараства, преценена от гледна точка на основния принцип на социализма, изисква съществени промени в критериите за отговорността на всички колективни субекти. Защото, изразявам свое мнение, в част от партийните организации сега намират тих заслон ниските критерии. Те решават и изпълняват, комитетите ги контролират и оценяват от различни позиции и критерии. Преобладават организациите, които си поставят високи цели, но не са малко и тези, които с понижени критерии определят своя принос в общата борба. Оправдават се с наличните си възможности. При равни обективни условия колективите получават различни резултати. Стигаме понякога до парадоксалното положение: пригаждаме целите до наличните възможности, вместо да повишаваме субективните възможности до изискванията на обективните потребности.

Във встъпителното слово пред Февруарския пленум на ЦК на БКП др. Тодор Живков подчертава, че ние планираме и решаваме, вървейки по утъпкания път, върху основата на потребностите и ограничените възможности на наличната техника, на наличните възможности.

Партийната организация трудно ще стане политически ускорител на обновителните процеси, ако оценява себе си с ниски критерии, ако поставя пред колектива ниски цели.

Нови критерии за оценка са нужни и на контрола върху дееспособността на партийната организация. Те трябва да произтичат и да осигуряват действието на основния принцип на социализма.

В чл. 52 от Устава са определени основните задачи и отговорности на първичната партийна организация. Животът ги разширява и

Digitized by Google

●

Качеството и ефективността на работата на първичните партийни организации в много голяма степен зависят от личното участие и редовните връзки на членовете на партийните комитети и сътрудниците на техния апарат с комунистите по места. За съжаление тези връзки някъде все още имат кампаниен и представителен характер. Не се използват всички членове и кандидат-членове на комитетите, на контролно-ревизионните и ревизионните комисии. Членовете на бюрата, секретарите и завеждащи отделите на някои общински и районни комитети на БКП и техните сътрудници малко участвуват в заседанията на партийните бюра и в събранията на първичните организации, особено на онези от тях, които не са на пряк отчет към комитетите.

●

Да се задълбочава и засилва самодейният характер на дейността на първичните партийни организации предполага партийните комитети да търсят ефективни форми за непосредствено ръководство, да не изземват функциите им, да не регламентират излишно дейността им, да спазват принципите и нормите на вътрешнопартийния живот и ръководство. Възраженията са против прекомерното въвличане на първичните партийни организации във формални общински, районни или градски инициативи; против обременяването им с излишна книжнина във вид на нецелесъобразни справки, информации, сведения и т. н.; задължаването им да осигуряват повече от необходимите хора за сборове, тържествени събрания и конференции им пречи да решават своите собствени задачи и насажда формализъм в дейността им.

●

Непосредствените връзки на общинските комитети с първичните организации са безспорен факт. Той обаче не омаловажава опасността от дистанцирано и затова общо ръководство. Сега повече отвсякога е нужен конкретен, диференциран подход към всяка организация — не само към онези, в които се формира положителен опит, не само към организациите с понижена боеспособност, обект на оправдана тревога и засилено внимание, но конкретност в контрола, грижите, помощта за всяка от организациите, намиращи се между тези два полюса; това е още по-наложително поради това, че тези организации преобладават.

●

Все по-богати стават каналите за информация от първичните партийни организации към общинските комитети, все повече и по-съвършени технически средства се използват при систематизирането и обобщаването на тази информация. И сега обаче стои проблемът за нейното по-пълно и резултатно използване от страна на комитетите. Предложението е да се помисли: няма ли самоцелно събиране на толкова информация, винаги ли усилията на партийните бюра и главно на секретарите са оправдани.

●

В стремежа си да упражняват всеобхватно ръководство в работата на първичните партийни организации в някои партийни комитети се въвеждат процедури, предизвикващи най-много възражения. За приемането на нови партийни членове например отпускат бройки или щом през едната година не е извършено попълнение, за следващата изискват определена бройка; кандидатствуването става само по покана, а не по желание; при утвърждаването на новоприетите комунисти проявяват формализъм и пр. При формирането на членския състав първичните партийни организации и партийните комитети имат строго определени уставни права и задължения, които не могат да се изземват или да се преотстъпват един на друг.

Digitized by Google

МОДЕЛИРАНЕ И ЕКСПЕРИМЕНТИРАНЕ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИТЕ НРАВСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ

Няма да бъде преувеличено, ако се каже, че днес нито един голям въпрос на научното управление на социалистическото общество не може да се реши, без използване метода на моделирането.[1] Не е възможно да се осигури правилно ръководство на социалните процеси, без да се прилагат най-новите постижения на науката — особено на социологията, етиката, психологията, на кибернетиката, на математиката и математическото моделиране и др. Силата на моделирането се състои в това, че то дава възможност чрез изработването на различни модели на отделните обществени процеси и чрез експерименталната им проверка да се установи кой от тях е най-сполучлив и най-пълно отговаря на дадените условия, какви изменения е нужно да се внесат в него. По такъв начин от множество модели може да се подбере оптималният вариант, който следва да се внедрява и разпространява.

Това се отнася и за ръководната дейност на партията, за по-нататъшното обогатяване и усъвършенстване на вътрешния живот на първичните партийни организации. Не случайно др. Тодор Живков посочва, че „Създаването на модели е важно не само за промишлеността и селското стопанство, за цялата икономика, за социологията и пр., то е важно и за партийната работа: модели следва да се създават и в областта на вътрешнопартийния живот, да се експериментират и след това широко да се прилагат"[2].

Моделирането и експериментирането на партийно-организационните процеси и явления е обективно обусловено от нарастващата ръководна роля на Българската комунистическа партия и от засилване научността в нейната цялостна дейност на съвременния етап.

Отговорните и сложни задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция и в следконгресните разработки на др. Тодор Живков, изискват ново, качествено усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, привеждане работата на партийните органи и организации в пълно съответствие със социалната практика, с назрелите потребности на общественото развитие.

●

Научният метод на моделиране е приложим и към управлението на вътрешнопартийните нравствени отношения. Едва ли подлежи на съмнение необходимостта да се управляват нравствените процеси и явления в партийния колектив. Друг е въпросът, че теоретико-методологическите и приложните аспекти на тяхното моделиране и прогнозиране не са разработени досега в научната литература по етика и партийно строителство.

Вътрешнопартийните нравствени отношения са специфичен вид социални отношения. Те заемат важно място в системата от многообразни връзки, отношения и дейности между партийните членове — политически, идеологически, организационни, естетически, управленски, трудови и др. Вътрешнопартийните нравствени отношения са постоянен и същностен атрибут на ежедневните общувания и

[1] Н. Стефанов, Н. Яхиел, Ст. Качаунов, Управление, моделиране, прогнозиране, С., 1970, с. 90—91.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 15, С., 1976, с. 541.

Digitized by Google

обогатява. Но няма норма, утвърждаваща високи и равни критерии за оценка на отговорността на партийните организации към самите себе си, от които никой комитет да не се отклонява, съответно и да се самооценява.

Защо повдигам тези въпроси? Защото мисля, че имаме основание за известно безпокойство. Откъде идва то? От спокойствието и самодоволството в отделни партийни организации към равнището на своя живот, от принизените критерии, с които оценяват политическата отговорност на комунистите за внедряване на научно-техническите постижения, за преодоляване на „бюрократичната нагласа" към науката. Данните от някои социологически и социалнопсихологически изследвания върху готовността на партийните кадри да осмислят, възприемат и внедряват новостите, породени от научно-техническия прогрес в практиката на трудовите колективи, са достатъчно основание за такова безпокойство. Съществува разбиране за необходимостта от научно-техническа политика и стратегия, от революционно мислене, но революционни практически действия не се предприемат, изчакват се указания от висшестоящи ръководни инстанции. Твърде незначителни са промените, станали по инициатива на трудовите колективи, от низовите ръководни и изпълнителски кадри. Съществува боязън от възможни сблъсъци, конфликти, противоречия и рискове. Това са обобщени изводи от изследвания в партийни организации от образцови предприятия.

Когато се размислим върху тях и потърсим обяснения на причините, спираме пред въпросите:

— Колко партийни организации имат перспективно виждане за развитието на своя интелектуален потенциал, по какъв план, целеви или комплексен, какви практически мерки предприемат за възпроизводство на своите преобразуващи възможности?

— Колко партийни организации имат перспективно виждане, ориентация и готовност как, с какви средства, развивайки индивидуалните творчески възможности, способности, склонности, заложби и дарби на своите членове, ще постигнат съдържателен обрат в своята работа като генератор, носител и организатор на новото, на прогресивната промяна?

Има търсения в тази насока, има обновления. Ще ги видим в опита на Пловдивската и Старозагорската окръжна организация с „личната страница на комуниста" под инициативата „Отчет пред революцията", в личните творчески планове на комунистите, публично обсъждани и утвърждавани, и др.

Проблемната ситуация, в която ще се окажат всички партийни организации, налага изпреварващо мислене и действие по комплекса от проблеми.

По този ред на разсъждения стигаме до необходимостта от **актуализиране** на подходите и критериите, използвани за индивидуално въздействие като: отчети, оценки, атестати, характеристики и др.

Личната позиция, личната готовност и способност да възприемат, да творят и да внедряват научно-техническите новости трябва да стане един от **първостепенните критерии** за оценка и развитие на комунистите, на ръководните и изпълнителските кадри.

А **центърът на обновителните процеси** да се пренесе в основния и в първичния колектив и да се овладее от партийните организации.

Нужни са на следващо място **коренни промени в системите за подготовка на партийните кадри.** Те трябва да ги обучават на революционно мислене и на революционно действие. Работата на тези системи се нуждае от качествен обрат. Да се заменят пасивните лекционни форми на обучение с активни методи, развиващи творческото, евристичното търсене и мислене, способността на обучаваните да решават автономно проблемни ситуации. Този кръг от въпроси е

Digitized by Google

от компетентността и отговорността на общинските и окръжните комитети на БКП и по-нагоре.

Основният принцип на социализма и произтичащите от него изисквания към колектива и личността се нуждаят от нормативна конкретизация на критериите за оценка на отговорността на партийните организации и отделните комунисти.

ВИЖДАНИЯ, ИДЕИ, ПРЕПОРЪКИ

Част от съжденията, идеите и препоръките, споделени в публикуваните отзиви, становища и беседи, свързани с 10-годишнината от Великотърновското национално съвещание:

Първичните партийни организации и отделните комунисти, колкото и добре да осъзнават, че демократизирането на вътрешнопартийните отношения е обективна предпоставка за революционна активност, колкото и силно да желаят то да се осъществява при тях, сами не биха постигнали много без помощта на партийните комитети, които ги ръководят. Неблагополучията, недостатъците и дори деформациите на принципа на демократическия централизъм, за които говори др. Тодор Живков на Февруарския пленум, идват предимно от партийните комитети. Именно те разполагат и с неограничени възможности за разгръщане на демократизма, в това число и за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения. От тях първичните организации и комунистите очакват необходимите промени в тази насока.

●

Вътрешнопартийната демокрация особено силно се проявява в партийното събрание. Това означава подготовката на събранието да прераства в колективно дело — условие за осведоменост, за компетентност при обсъждането и оценката на проблемите, за комплексност на взетите решения. Нужни са повече внимание и грижи за откритите партийни събрания, защото чрез тях се осъществяват преките връзки на първичната партийна организация с колектива. Участието на широк кръг от трудещи се при конкретизирането на партийната политика в колектива има силен мобилизиращ ефект.

●

Стремежът за всеобхватност на разглежданите проблеми, ако не е съчетан с усет за селективен подбор, претоварва дневния ред на събранието и понижава неговата ефективност. Регламентираният дневен ред, несъобразен с конкретното състояние на проблема, в конкретната организация и трудов колектив, подхранва организационния формализъм, прави събранието безплодно.

●

Първичните партийни организации обогатиха проблемността на събранията си. Наред с това се изразява мнение, че отделни организации малко или почти не се занимават със стила на мислене и действие на отделните комунисти, с развитието на качествата на членския състав, с моралния облик на всеки партиен член — въпроси от първостепенно значение за авторитета на политическа организация, която оказва ръководно влияние във всички участъци и звена, във всички сфери от живота на трудовия колектив. Създава първообраза на бъдещия колектив.

Digitized by Google

●

Белег за революционна активност на първичната партийна организация е способността ѝ бързо да премине от разясняване на поставените пред нея задачи към тяхното творческо конкретизиране в непосредствената партийна работа, към тяхното оперативно и цялостно решаване. Наложително е да усъвършенствуваме стила и методите на партийно въздействие сред колектива за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, за създаване на творческа атмосфера, да насочваме вниманието към новите идеи и техните носители, да засилваме контрола и взискателността към кадрите в тази насока. Такъв стил е образец за гъвкавост, оперативност, бързо пренастройване към изпълнението на задачите на Февруарския пленум на Централния комитет и в масовите политически организации на трудовите колективи.

●

Сложността на задачите за развитие на научно-техническия прогрес поставя първичните партийни организации в нова обстановка. Огромно значение придобиват взаимоотношенията между кооперираните предприятия, между научните и производствените звена. Нарастват взаимната обвързаност и взаимната отговорност между техните колективи, което изисква и съответно нормативно регулиране. В същото време това прави особено актуален въпроса за връзките и взаимодействията между първичните партийни организации в тези колективи, за тяхното взаимно сътрудничество при решаването на общите задачи. Този проблем става важна тема за формиране на челен опит в партийната работа.

●

Изразява се обосновано гледище за необходимостта от активно идеологизиране на партийния живот.

Всеки факт от дейността на първичната организация, на бюрото и на комунистите да съдържа идеологическа цел, да предизвиква възпитателен ефект. Оттук произтича необходимостта от висока, неподлежаща на преотстъпване отговорност на първичната организация пред своите членове и пред членовете на колектива за строга взискателност, за непримиримост срещу нарушителите на партийната етика, на нормите на комунистическия морал. Нужна е атмосфера на принципна взискателност в първичната организация, тя да се чувствува от колектива, да се пренася в него, превръщайки го от обект на възпитателния процес в субект на самовъзпитание. Гласност на партийната взискателност!

●

Подчертава се, че изискването за политически подход в работата на стопанските ръководители, умението им да се опират на първичните партийни организации и да работят в тях, търсенето на политическия отзвук от тяхната ръководна дейност са белег на истинска грижа към кадрите, проявявана от партийните органи, чиято номенклатура са те. Тези изисквания обаче трудно ще бъдат осъществени без системен контрол, без системно въздействие на първичната организация, където членува ръководителят — следователно системна следва да бъде и подкрепата, която партийният комитет ѝ оказва в тази насока.

●

Със сложни динамични задачи е ангажиран всеки трудов колектив, всички трудови хора. Успешното им изпълнение изисква от стопанските ръководители на по-високо равнище — в комбинатите, обединенията, министерствата — да търсят първичните партийни организации в низовите звена, да се интересуват от мнението на комунистите в тях и да се съобразяват с него. Нещо, което сега рядко става...

Digitized by Google

●

Партийните комитети отделят специални грижи за секретаря на първичната партийна организация, тъй като той е организатор на колективната работа на партийното бюро, разпределя задачите между неговите членове, координира и контролира тяхното изпълнение и т. н. В никакъв случай обаче не трябва да се забравя, че той не е и не може да бъде единоначалник, администратор в първичната партийна организация. Мнението е категорично: грешат онези партийни комитети, които работят единствено с него, не търсят и останалите членове на партийното бюро. Колкото повече внимание се обръща за усъвършенстването на работата на колективния, на оперативния работен орган — бюрото, за правилното разпределение на задълженията между неговите членове, толкова повече условия ще създават за повишаване качеството на работата на партийния секретар, на бюрото и на първичната организация.

●

За стимулиране труда на партийните секретари се направи много, но въпреки това не са разрешени докрай всички въпроси, особено в условията на бригадната организация на труда. Трябва да се обогатяват формите за стимулиране на апостолския им труд, предложението е: секретарите да участвуват в разпределението на премиите, да получават материални поощрения в размер, даван на основните административни и стопански ръководни кадри. Това означава на практика да се укрепва авторитетът, да се издига общественият престиж на централната политическа фигура в първичните организации и трудовите колективи.

●

Секретарите на първичните партийни организации са членове на колектива. Освен трудовите и служебните изпълняват прекомерно много и обществени задължения. Същевременно голяма част от инициативите на партийните комитети с тях се провеждат в работно време. Това затруднява още повече онези от тях, които пряко са заети в материалното производство. И не само ги затруднява, но ги поставя в неблагоприятна обстановка сред работниците от бригадата или участъка, където се трудят. За да се избягват такива критични ситуации, се налага внимателно да се преценява кога и по какви въпроси да се отклоняват от служебните задължения и как в такива случаи да се регулират производствените им отношения с останалите членове на трудовия колектив.

●

Чувствува се повишеното внимание към обучението на секретарите и членовете на бюрата, обогатява се съдържанието, утвърждават се разнообразни форми за повишаване на тяхната политическа и делова подготовка. Сложността на задачите, които решават, изпреварва усилията, които се полагат за усъвършенствуване на обучението. Назряла е потребност от промени: по отношение на организацията — да се търсят възможности за неговото интензифициране, за пестене на работното и личното време на хората, за стимулиране на тяхната заинтересованост от самоусъвършенствуване; по отношение на съдържанието — да се търси по-голяма практическа насоченост, като се отделя повече внимание на актуалните, на конкретните въпроси на партийното строителство, на местния положителен опит с цел да се формират умения за организационна работа; по отношение на формите — да се търсят и прилагат активни форми на обучение.

●

Изразено е гледището, че за да се подобрява ръководството на първичните партийни организации, означава да се повишава компетентността на членовете на партийните комитети и на техния апарат, да се усъвършенствува тяхното обучение по проблемите на работата им с първичните партийни организации. Опитът, натрупан по време на прегледа, за издигане ролята и боеспособността на организациите в това отношение не трябва да се забравя, следва да се изучава, да се обогатява и прилага и при други мащабни инициативи.

Digitized by Google

●

Качеството и ефективността на работата на първичните партийни организации в много голяма степен зависят от личното участие и редовните връзки на членовете на партийните комитети и сътрудниците на техния апарат с комунистите по места. За съжаление тези връзки някъде все още имат кампаниен и представителен характер. Не се използват всички членове и кандидат-членове на комитетите, на контролно-ревизионните и ревизионните комисии. Членовете на бюрата, секретарите и завеждащи отделите на някои общински и районни комитети на БКП и техните сътрудници малко участвуват в заседанията на партийните бюра и в събранията на първичните организации, особено на онези от тях, които не са на пряк отчет към комитетите.

●

Да се задълбочава и засилва самодейният характер на дейността на първичните партийни организации предполага партийните комитети да търсят ефективни форми за непосредствено ръководство, да не изземват функциите им, да не регламентират излишно дейността им, да спазват принципите и нормите на вътрешнопартийния живот и ръководство. Възраженията са против прекомерното въвличане на първичните партийни организации във формални общински, районни или градски инициативи; против обременяването им с излишна книжнина във вид на нецелесъобразни справки, информации, сведения и т. н.; задължаването им да осигуряват повече от необходимите хора за сборове, тържествени събрания и конференции им пречи да решават своите собствени задачи и насажда формализъм в дейността им.

●

Непосредствените връзки на общинските комитети с първичните организации са безспорен факт. Той обаче не омаловажава опасността от дистанцирано и затова общо ръководство. Сега повече отвсякога е нужен конкретен, диференциран подход към всяка организация — не само към онези, в които се формира положителен опит, не само към организациите с понижена боеспособност, обект на оправдана тревога и засилено внимание, но конкретност в контрола, грижите, помощта за всяка от организациите, намиращи се между тези два полюса; това е още по-наложително поради това, че тези организации преобладават.

●

Все по-богати стават каналите за информация от първичните партийни организации към общинските комитети, все повече и по-съвършени технически средства се използват при систематизирането и обобщаването на тази информация. И сега обаче стои проблемът за нейното по-пълно и резултатно използване от страна на комитетите. Предложението е да се помисли: няма ли самоцелно събиране на толкова информация, винаги ли усилията на партийните бюра и главно на секретарите са оправдани.

●

В стремежа си да упражняват всеобхватно ръководство в работата на първичните партийни организации в някои партийни комитети се въвеждат процедури, предизвикващи най-много възражения. За приемането на нови партийни членове например отпускат бройки или щом през едната година не е извършено попълнение, за следващата изискват определена бройка; кандидатствуването става само по покана, а не по желание; при утвърждаването на новоприетите комунисти проявяват формализъм и пр. При формирането на членския състав първичните партийни организации и партийните комитети имат строго определени уставни права и задължения, които не могат да се изземват или да се преотстъпват един на друг.

Digitized by Google

МОДЕЛИРАНЕ И ЕКСПЕРИМЕНТИРАНЕ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИТЕ НРАВСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ

Няма да бъде преувеличено, ако се каже, че днес нито един голям въпрос на научното управление на социалистическото общество не може да се реши, без използване метода на моделирането.[1] Не е възможно да се осигури правилно ръководство на социалните процеси, без да се прилагат най-новите постижения на науката — особено на социологията, етиката, психологията, на кибернетиката, на математиката и математическото моделиране и др. Силата на моделирането се състои в това, че то дава възможност чрез изработването на различни модели на отделните обществени процеси и чрез експерименталната им проверка да се установи кой от тях е най-сполучлив и най-пълно отговаря на дадените условия, какви изменения е нужно да се внесат в него. По такъв начин от множество модели може да се подбере оптималният вариант, който следва да се внедрява и разпространява.

Това се отнася и за ръководната дейност на партията, за по-нататъшното обогатяване и усъвършенстване на вътрешния живот на първичните партийни организации. Не случайно др. Тодор Живков посочва, че „Създаването на модели е важно не само за промишлеността и селското стопанство, за цялата икономика, за социологията и пр., то е важно и за партийната работа: модели следва да се създават и в областта на вътрешнопартийния живот, да се експериментират и след това широко да се прилагат"[2].

Моделирането и експериментирането на партийно-организационните процеси и явления е обективно обусловено от нарастващата ръководна роля на Българската комунистическа партия и от засилване научността в нейната цялостна дейност на съвременния етап.

Отговорните и сложни задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция и в следконгресните разработки на др. Тодор Живков, изискват ново, качествено усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, привеждане работата на партийните органи и организации в пълно съответствие със социалната практика, с назрелите потребности на общественото развитие.

●

Научният метод на моделиране е приложим и към управлението на вътрешнопартийните нравствени отношения. Едва ли подлежи на съмнение необходимостта да се управляват нравствените процеси и явления в партийния колектив. Друг е въпросът, че теоретико-методологическите и приложните аспекти на тяхното моделиране и прогнозиране не са разработени досега в научната литература по етика и партийно строителство.

Вътрешнопартийните нравствени отношения са специфичен вид социални отношения. Те заемат важно място в системата от многообразни връзки, отношения и дейности между партийните членове — политически, идеологически, организационни, естетически, управленски, трудови и др. Вътрешнопартийните нравствени отношения са постоянен и същностен атрибут на ежедневните общувания и

[1] Н. Стефанов, Н. Яхиел, Ст. Качаунов, Управление, моделиране, прогнозиране, С., 1970, с. 90—91.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 15, С., 1976, с. 541.

Digitized by Google

на връзките между комунистите. Те се отразяват и върху дейността на трудовите колективи, върху живота на цялото социалистическо общество.

Спецификата на вътрешнопартийните нравствени отношения се определя от особеностите на проявлението и функционирането на комунистическия морал в живота на партията, от повишените нравствени критерии към поведението на комунистите и партийните кадри, от техния висок „политически статус", който изисква нравствена чистота в личния и обществения живот.

По своята най-дълбока същност вътрешнопартийните нравствени отношения изразяват пълно равенство в отношението на комунистите към програмните, уставните и други изисквания на Комунистическата партия. Това е субективна, морална основа за постигане на единство на целите и интересите, на колективизъм, взаимопомощ и другарско сътрудничество при тяхното реализиране.

Обект на вътрешнопартийните нравствени отношения са моралните ценности на социалистическото общество и високите изисквания на партийния морал, а субект — съответните партийни органи и организации, отделните партийни членове като носители на тези ценности и изисквания. На съвременния етап партията поставя високи критерии към субекта на вътрешнопартийните нравствени отношения за превръщането му в еталон за нравственост в трудовия колектив. „Навсякъде взаимоотношенията между комунистите трябва да бъдат образец на принципност, на другарство и взаимопомощ, на взаимно уважение, критичност и самокритичност — подчертава др. Тодор Живков. — Състоянието на тези взаимоотношения има огромно значение не само за живота на партийната организация. Правилното им изграждане и регулиране е едно от най-важните условия, за да бъдат правилно регулирани и взаимоотношенията в трудовия колектив."[1]

Съвременното състояние на теорията за социално управление, на марксистката етика, партийното строителство, социологията и други обществени науки позволява да се изработват прогнози и модели не само на позитивните изменения на партийния морал, но и на евентуалните бъдещи социално-нравствени конфликти и противоречия в партийния и трудовия колектив. А това има несъмнено евристично значение за научното управление на нравствените процеси и явления, за своевременното „изработване" на ефективни механизми за преодоляване на конфликтни ситуации в моралната сфера. Назрели са условия за широкото експериментиране в партийните организации на модели за оптимални вътрешнопартийни нравствени отношения и механизмите на тяхното възпитателно въздействие върху трудовия колектив.

Чрез метода на моделирането се създават и поставят по-високи морални образци за подражание, които след експериментирането и внедряването им в практиката способствуват за по-нататъшното усъвършенствуване на вътрешнопартийните нравствени отношения, за преодоляването на случаите на стихийност в тяхното утвърждаване и развитие.

Моделирането и експериментирането са средства за създаване на положителен опит в нравствената практика на партията. Посредством тези научни методи се изработват и проверяват практически подходи, механизми, форми и методи за реализиране на нравствени идеи и принципни изисквания, които се съдържат в социалистическата морална система и в партийния морал, в решенията на ръководните партийни органи. Те са насочени към разкриване и проявление на нови закономерности и тенденции в развитието и усъвършенстването на вътрешнопартийните нравствени отношения.

Теоретико-методологична и нормативна основа за моделирането и експериментирането на вътрешнопартийните нравствени отношения са марксистко-ленинската теория и етика, науката за партията, Програмата и Уставът на Българската комунистическа партия, решенията на партийните конгреси, национални конференции и пленуми, на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП, в които се предвижда и определя бъдещото състояние на партийно-организационните процеси и явления, на нравствената практика в партийните органи и организации.

Моделирането е израз на творческо-преобразователната роля на партийната дейност, на стремежа да се създават организирано и целенасочено нови положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения. „Създавайки нещо ново, човек съзнателно изменя външния свят. Но преди да го направи реално, той го прави идеално в своите представи, т. е. съставя си идеален план и насочва действията си за постигане на целта."[2] Тези мисли на К. Маркс разкриват особеностите на мисловната, прогностичната и евристичната дейност на човека, създаването на творчески преобразени, идеални отражения на действителността, на модели.

Обикновено под модел се разбира „квазиобект", „заместител" и „аналог" на действителността. Но той не е просто нейно копие, а съдържа нова информация, разкрива бъдещи тенденции в развитието на реалните процеси и явления. Моделът на положителни образци на вътрешнопартийните нравствени отношения е идеално, теоретич-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., т. 3, 1976, с. 447.
[2] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 245.

Digitized by Google

о описание (представа) за бъ-
ещото състояние на реалносъ-
ществуващата морална практи-
а в партийната организация.
ой съдържа насоки, връзки, взаимоотно-
шения и структури, морални принципи и
ограничители, които след внедряването им
в живота и дейността на партийните орга-
ни и организации, на комунистите ги до-
ближават до оптималното състоя-
ние на практическия морал в
партията, продиктувано от съвременни-
те изисквания на социалистическата нрав-
ствена система и специфичните норми на
партийния морал.

●

Моделирането и експериментирането на положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения е научно управляем и планово-организиран процес, който по наше мнение съдържа следните основни последователни етапи на реализация:

Първи етап. Извършване на фотография на реалните нравствени процеси и явления в партийната организация и на комплексен анализ на достигнатото равнище на моралната практика в нея.

Целта на този етап е да се разкрие единството или противоречието между нравствените норми и поведението на комунистите; да се изследват състоянието и реализацията на такива основни морални изисквания като колективизъм, партийно другарство, честност, простота и скромност, дълг, отговорност, отношение към социалистическата собственост, към труда, дисциплината и др. С други думи, за да се направи обективен анализ на действието на тези морални принципи, следва предварително да се събере и преработи необходимата информация за сегашните и бъдещите тенденции в развитието на вътрешнопартийните нравствени отношения в обекта на моделирането — партиен орган, първична партийна организация и т. н. Тя разкрива връзката на морала и неговите принципи с партийната практика, осведомява за характера и равнището на нравствената съзнателност на комунистите, показва доколко моралните изисквания са станали мотив в поведенческите им актове.

Втори етап. Съставяне на научнообоснована прогноза за бъдещото състояние, развитие и усъвършенстване на вътрешнопартийните нравствени отношения.

Нравствената прогноза се изгражда на основата на обобщена информация от първия етап на моделирането — на оценките и изводите за характера на протичащите нравствени процеси и явления в партийния колектив. Прогнозата се осъществява с помощта на научни методи: конкретно-етически проучвания на нравствената практика и анализи на резултатите от тях, индивидуални и колективни експертизи, сравнителни оценки и др. Тя не е самоцелен акт, а важно средство за решаване на следните основни задачи:

— да очертае реални цели и задачи за по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийните нравствени отношения;

— да предложи методи, форми и средства с оптимален, мултиплициращ ефект за реализиране на поставените цели и задачи;

— да разкрие механизми на функционирането на нравствените норми и изисквания при предвижданите бъдещи условия в партийния колектив;

— да предвиди възможни морални противоречия и конфликти в партийната организация и предложи превантивни мерки за преодоляването им;

— да служи като научна основа за създаване на модела.

Трети етап. Разработка на модел за положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения.

Този етап е най-отговорният и трудният в работата на партийните комитети и организации по моделирането и експериментирането на вътрешнопартийните нравствени отношения.

Значимостта на метода на моделирането не е основание за неговото абсолютизиране или масово използване. Ненужна работа е да се правят модели на нравствени процеси и явления в случаите, когато можем непосредствено да ги опознаваме, изследваме и пряко да въздействуваме за тяхното изменение. Не е целесъобразно да се създават модели за неща, които отлично се познават или функционират оптимално и затова не се нуждаят от нови съществени изменения. Всеки модел на положителни морални образци има практически и научен смисъл, ако отговаря на определени критерии и изисквания, а именно:

— да бъде носител на нови знания и на изпреварваща информация за съответните нравствени процеси и явления;

— да конкретизира във възможно най-голяма степен закономерностите в развитието на комунистическия морал, на неговите принципи и норми в моделираната сфера;

— да отговаря на съвременните високи социални и нравствени критерии, съдържащи се в моралните изисквания на развитото социалистическо общество, на Комунистическата партия;

— да съответствува на назрелите потребности на моралната практика в партията, на нравствения и социалния прогрес;

— да предвижда конкретните механизми и средства за неговото практическо прилагане и подготовка на кадровия състав за експериментирането му;

— да включва в себе си най-положител-

Digitized by Google

ните страни от постиженията на местния партийно-организационен опит в развитието на вътрешнопартийните нравствени отношения и утвърдените морални традиции в партийния колектив.

Четвърти етап. Експериментиране на разработения модел.

На този етап се проверяват научнотеоретичните и практико-приложните достойнства на модела, на идеята, заложена в него. Експериментирането на модела се извършва в предварително определени от окръжните, общинските, районните и др. комитети на партията базови партийни организации, в които има най-благоприятни условия за тази дейност.

Пети етап. Експертна оценка на получените от експериментирането резултати.

Основен критерий за оценката е степента на съвпадение (или несъвпадение) на теоретическия модел с резултатите от експеримента. От този аспект възможни са два варианта: **първият** — моделът има преобразуващо въздействие за обогатяването на нравствения живот на партийните организации, каквато цел се поставя чрез разработването му, и **вторият** — да не допринесе с нищо ново за развитието на вътрешнопартийните нравствени отношения. Само в случаите, когато на практика се докаже реалността на съдържащата се в модела идея, връзката му със закономерностите, принципите и нормите на партиен живот и творческо преобразователната му роля за утвърждаване на нови форми, средства, подходи и насоки за по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийните нравствени отношения се преминава към **заключителния етап — масово разпространение** на моделираните и експериментираните положителни морални образци в живота и дейността на партийните организации, на комунистите.

Успешната реализация на посочените основни етапи на моделирането и експериментирането е немислима **без предварителното решаване на следните задачи: първо**, правилно определяне на **обекта**, т. е. на партийните организации, където ще се извършва експериментирането; **второ**, уточняване на **субекта** — кадровия потенциал, който ще участвува в моделирането, експериментирането и внедряването на положителни морални образци, и **трето**, разработка на **технологията** за провеждане на тази дейност — от създаването на модела до неговото масово внедряване в партийната практика.

Целесъобразно е броят на базовите партийни организации, където ще се експериментира разработеният модел в даден окръг, район или община, да не е много голям (не повече от 15—20 обекта) с оглед осъществяване на по-непосредствено наблюдение и управление на тази дейност, определените обекти за експериментирането трябва да имат представителен характер — да са разпределени и да обхващат различните сфери на материалното и духовното производство.

Моделирането и експериментирането на положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения изискват кадри добре подготвени по съвременните теоретически и приложни проблеми на партийната етика и нравственост, на партийното строителство и останалите обществени науки, с изградено умение да анализират и обобщават, с усет към новото в развитието на комунистическия морал и партийната практика. В реализацията на тази многостранна и сложна дейност следва да се включват както опитни партийни работници, така и изявени научни дейци от обществените науки — етици, философи, специалисти по партийно строителство, социолози, психолози, педагози и др. Особено голям е техният принос при разработката на модели, които трябва да отразяват съвременните изисквания на метода на моделирането на социалните процеси като цяло и на нравствените отношения в частност, като се отчита тяхната специфика на проявление в партийната практика.

Научното ръководство изисква от съответния субект на управление (партиен орган или организация) да приеме **комплексната програма**, в която да се очертае цялостната организация по моделирането и експериментирането — цели, задачи, обекти, работни комисии, експертни съвети, обучение на кадри, анализи и оценки на междинни и крайни резултати, необходими материални, организационни, психични и др. предпоставки за оптималното провеждане на всички етапи. Възлово място в ръководството заема разработката на **методика за моделиране и експериментиране на положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения**. Това е задължителен елемент на научното направляване на разработващата и внедрителската дейност. Тя съдържа основните етапи на моделирането и експериментирането, критериите и изискванията към всеки един от тях, реда на създаването и внедряването на положителни морални образци в партийната практика. Група специалисти разработиха **примерна методика за моделиране и експериментиране на партийно-организационни процеси и явления**, на основата на която и съгласно специална програма на отдел „Организационен" на ЦК на БКП през периода 1984—1985 година в окръжните и някои районни комитети на БКП се извършва целенасочено разработваща и внедрителска дейност на положителен партийно-организационен опит по определени проблеми. Някои от местните партийни органи моделират и експериментират и такива теми, в които преобладават нравствените акценти — за повишаване на личната взискателност и отговорност на всеки комунист в борбата за високо качество (Великотърновски окръг и Ленински район в София); за способност и

Digitized by Google

умение да въвлича другарите си от трудовия колектив в общия подем за повишаване на качеството (Търговишки и Ямболски окръг); за работата на първичните партийни организации за повишаване отговорността и принципността във взаимоотношенията между комунистите (Димитровски район в София, Кърджалийски и Разградски окръг).

●

Българската комунистическа партия обръща голямо внимание на повишаване ролята и значението на положителния опит в партийната дейност. Изучаването и внедряването на положителния опит трябва да се превърне в едно от основните задължения на всеки партиен орган, на всеки ръководен деец, да стане важен критерий.[1] На Дванадесетия конгрес на партията социалната роля на положителния опит се разкри чрез определянето му като основно направление за повсеместната интензификация на народното стопанство.

Неразделна част от съдържанието на положителния партийно-организационен опит на партията е нейният морален опит. Положителният морален опит на Българската комунистическа партия свързва в неразкъсваемо единство най-ценните черти на нейното морално богатство от миналото, съвременните социалистически нравствени ценности и бъдещите изисквания и тенденции в развитието на партийния морал. Материализиран в живота и дейността на партийните органи и организации, на техните членове и кадри, той осигурява нов прогрес в развитието на вътрешнопартийните нравствени отношения, в партийното ръководство на обществото.

Сърцевина на положителния морален опит на партията е усъвършенстването на вътрешнопартийните нравствени отношения, изискването за по-високи морални образци в тяхното развитие. Положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения са онези, които, първо, разкриват нови връзки и морални взаимоотношения във вътрешнопартийния живот и ръководството на партийните органи и организации; второ, допринасят за обогатяване на идейно-нравственото съдържание на тяхната политическа, организаторска и идеологическа работа; трето, създават нови морални ценности и благоприятни предпоставки за усвояването им от комунистите и кадрите на всички равнища, за повишаване на тяхната убеденост, инициатива и творчество, активна нравствена позиция, революционно мислене и действие, непримиримост към рутината и застоя в партийно-организационната дейност, към отрицателните явления в партийния и трудовия колектив.

Моделирането и експериментирането на положителни образци на вътрешнопартийни нравствени отношения имат целенасочено възпитателно въздействие върху партийните членове и кадри. Г. Димитров посочваше, че „най-доброто възпитание на кадрите се получава... чрез положителни и отрицателни примери. Да се възпитава с тях, да се посочва на какво да се подражава и кое да се отхвърля"[2]. А др. Тодор Живков изисква по „примера на най-добрите, на положителния опит да се дават образци как да се постъпва"[3]. Подражанието на най-високите морални образци в съвременните условия е фактор за по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, за повишаване на моралния авторитет на партията и нейните ръководни кадри.

Вътрешнопартийните нравствени отношения интегрират в едно цяло всеобщите за всички членове на социалистическото общество изисквания на комунистическия морал и специфичните нормативни изисквания на партийния морал. Качествената определеност на вътрешнопартийните нравствени отношения се състои именно в това, че те, първо, съдържайки в себе си общите моменти на действуващата социалистическа нравствена система, поставят пред комунистите по-високи морални образци за поведение и, второ, включват и такива нормативни изисквания, отразени в Програмата и Устава на партията, които имат определена нравствена окраска и се отнасят само до партийните членове, като: редовно да участвуват в живота и дейността на партията; да пазят и укрепват нейното идейно-политическо и организационно единство; да спазват най-строго партийната дисциплина и проявяват непримиримост срещу нейните нарушители независимо от заемания пост; да бъдат правдиви и честни пред партията; да пазят партийната тайна, да проявяват политическа бдителност, високо чувство за партийна доблест и морална отговорност; да съдействуват за развитието на критиката и самокритиката в партията, да критикуват на партийни събрания, конференции, конгреси и заседания на партийните комитети слабостите и грешките на всеки комунист, независимо от това дали е редовен член или ръководител.[4]

Посочената качествена определеност на вътрешнопартийните нравствени отношения им придава свойството на относително самостоятелен тип нравствени отношения и ги постави на най-високо-

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 18, с. 495.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 169.
[3] Т. Живков, Избр. съч., т. 18, с. 495.
[4] Устав на БКП, С., 1981, с. 12—18.

Digitized by Google

то място в „скалата на моралните ценности при социализма". Това означава, че вътрешнопартийните нравствени отношения са най-висша и зряла форма на развитието на практическия морал в социалистическото общество. Те акумулират в себе си и бъдещите изменения в нравствения прогрес на човечеството.

Работата на всяка партийна организация следва да се оценява и във връзка с реалното състояние на нравствения живот в трудовия колектив. Ролята ѝ на политически ръководител и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив неотменно съдържа и задължения за моралната обстановка в него. Нещо повече. За зрелостта на нравствените отношения в първичната партийна организация можем да съдим от характера на моралната обстановка на трудовия колектив, който тя ръководи.

Практиката показва, че „заболяването" на някои трудови колективи най-често е по вина на техния политически авангард. Няма по-точен ориентир за слаба идейновъзпитателна работа на партийна организация, дори за моралното загниване на комуниста, от съществуващите нездрави отношения в ръководения от нея трудов колектив като безпринципност и дребнавост, отчуждение и индивидуализъм, интригантство, доносничество и клеветничество, лъжа, лицемерие, егоизъм, алчност и др. аморални явления. И обратно. В онези колективи, в които съществуват здрава морална атмосфера, другарски отношения, сплотеност и единство между хората, близки контакти и разбиране между ръководители и изпълнители, партийната организация има не само необходимия политически, но и морален авторитет сред трудещите се.

В крайна сметка, отговаряйки пред партията за моралната обстановка в колектива, който ръководи, първичната партийна организация е задължена да се бори за оптимизиране на нравствените отношения в трудовия колектив, т. е. да ги издига до равнището на вътрешнопартийните нравствени отношения.

ст. н. с. Паньо ДАНЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

КАБИНЕТИТЕ — ЦЕНЕН ПОМОЩНИК ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Обясним е големият интерес, с който партийните кадри в Благоевградски окръг възприеха решението на Секретариата на ЦК на БКП за провеждане преглед на дейността на кабинетите по партийно-организационната работа като изключително важно организационно-политическо мероприятие на партията.

Прегледът създаде, както никога досега, благоприятна атмосфера за издигане равнището на ръководството на кабинетите, осъществявано от партийните комитети. Засили се стремежът у кадрите и актива да следят, изучават и творчески да възприемат постиженията на научната мисъл, на партийното строителство и новостите, които създава партийно-организационната практика. Особено силно положително въздействие сега оказват обоснованите оригинални идеи за издигане ролята, мястото и задачите на кабинетите и общопартийната борба за повишаване научното равнище на партийно-организационната работа. Големи са грижите за нейното качество и ефективност, за още по-тясно свързване на обучението и възпитанието на кадрите с политиката на партията и задачите, които решават партийните организации, за усъвършенстване ръководството на работата по изучаване, разпространяване и създаване на положителен опит в партийно-организационната работа, по формиране образци в партийната практика. Главната гаранция, която определя ролята на прегледа, са ясно очерганите цели, точно формулираните главни критерии и показатели за оценяване цялостната дейност на кабинетите. Всичко това сега служи като ново мощно организационно-политическо оръжие и солидна методическа и практическа насоченост на партийните комитети и техните кабинети за още по-добро осмисляне на досегашната си работа, за конкретизиране действията си, за по-пълно привеждане дейността на кабинетите в съответствие с новите задачи и изисквания.

Практиката показва, че кадрите и активът, които работят в кабинетите, трябва не само да умеят да анализират и обобщават реално свършеното, но и особено важно е да умеят да правят вярна равносметка какво ново е извършено за повишаване ефекта на въздействието върху сложните обществени и политически процеси, какви са реалните резултати от предприетите инициативи и осъществените замисли. Това е гаранция, че кабинетът не стои на едно място, не чака за всичко указание, а гледа напред, става инициатор да се отива на среща с новите проблеми и задачи, които поставя партията. Изключително важно е, че прегледът се провежда в период на самоанализ, на самовглеждане в подхода към задачите за изпълнение решенията на XII конгрес, на Националната партийна конференция и Февруарския пленум на ЦК на БКП.

●

Цялостната дейност на кабинета към окръжния комитет на партията потвърждава, че от гледна точка на съдържанието, формите и средствата на партийната практика съществено значение придобиват правилното и своевременно ориентиране върху проблемите, по които трябва да работи той, и начинът на реализирането им. Постигнатото досега ни убеждава, че е необходимо да се работи планово и целеустремено. Плановостта, съзнателното съсредоточаване на силите върху актуалните и значими направления създават реални възможности за постигане желаните резултати. Разбира се, и най-добрите намерения ще останат неосъществима меч-

Digitized by Google

та, ако не се работи настойчиво, последователно, с воля, с устрем и твърда вяра, че въпреки трудностите и пречките, можем да постигнем напредък.

Сега, когато внимателно се вглеждаме в извършеното, по-добре виждаме, че не може да се повишава равнището на дейността на кабинетите, ако те не се изграждат и настройват своята дейност в тясна връзка с потребностите и изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм, с утвърждаването на творческа обстановка за разгръщане на научно-техническия прогрес, с обогатяване подходите, формите и методите, които усъвършенстват социалистическия демократизъм. Ако не се съобразяват със специфичните проблеми и задачи, които се решават в окръга, общината, селищата и колектива в борбата за високо качество и дисциплина на труда. А това на практика означава целенасочено и мащабно да се търсят и намират форми на работа, които развиват и обогатяват непрекъснато специализираните функции на кабинетите, водят към научно обслужване на партийно-организационната работа и ръководство. Привеждането на съдържанието, формите и средствата на работа на кабинетите към изискванията на актуалните потребности на социално-икономическите задачи допринася да се увеличава преобразуващата способност на партийно-организационната дейност в окръжната партийна организация.

В своите творчески търсения кабинетите често стават инициатори на много ценни начинания, в процеса на чието осъществяване в практиката се дава нов тласък на целенасочена и резултатна организаторска и възпитателна работа. Те помагат да се въоръжават кадрите, активът и всички комунисти с примери, образци, подходи, методики за постигане на желаните цели. Кабинетите са тези партийни звена, които допринасят твърде много да се анализират кълновете и онова ново в организационната практика, което се е появило в партийните комитети и организации, в партийните групи и в отделни комунисти.

Утвърди се практика кабинетът творчески да разработва основни инициативи по актуални проблеми и задачи на окръжната партийна организация. Сполучлива и ефективна форма на работа се оказа научно-практическата конференция. Когато правим обобщаваща оценка, трудно е да се посочи всичко онова, което съпътствува многостранната работа, като се започне от определяне на целите, формите, средствата, подходите, и се мине през практическата работа на всеки партиен комитет, на всяка първична партийна организация и партийна група и се стигне до всеки комунист. Тук в нашата работа възникват много сложни задачи — каква организация на работа да се създаде, какво съотношение да се осъществи между теоретическата подготовка и практическата работа по проблема, кога и как методически да се подпомогне дейността на общинските партийни комитети, на първичните партийни организации и групи, кои са най-ефикасните форми на работа, как да се разпределят времето и силите за съвместяване изпълнението на основните, перспективните цели и задачи с текущите и пр. По своята същност научно-практическата конференция се превръща в единна система от мероприятия, свързани с различни етапи на работа. Тя създава възможност за правилно обвързване на партийно-организационната дейност с актуалните, социално-икономическите, политическите и културните задачи в окръжната партийна организация. В хода на подготовката и провеждането й конкретната дейност се извършва по изучаването и внедряването на положителния опит. Това обстоятелство създава благоприятна, делова атмосфера на работа и за разгръщане инициативността на кадрите, на актива и на комунистите. Разкриват се и се стимулират мотивите, които пораждат творчеството и самодейността в работата на партийните органи и организации, за разкриване резервите и обогатяване формите на партийно въздействие в борбата за високо качество и висока ефективност на всички сфери на окръжното стопанство и обществения живот.

Нека да се позовем на конкретни примери.

Ако трябва да се търси началото на една последователна и целенасочена работа, свързана с актуалните проблеми през различните периоди, можем да го открием още през периода на изпълнение решенията на Десетия конгрес на партията, с разговор-отчет на тема „За по-голямо творчество и инициатива в дейността на партийните комитети и организации в борбата за изпълнение на конгресните решения". След приключване и анализиране на постигнатите резултати от отчета, които бяха обобщени на научно-практическа конференция, последва широка организаторска и политическа работа по проблема „Ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот и тяхното приложение в окръжната партийна организация".

Заслужава внимание един такъв факт — досега няма случай, когато кабинетът добре да е обмислил и разработил предложение за дадена инициатива, без тя да е подкрепена от отдел „Организационен", да не е утвърдена от бюрото на ОК на БКП.

При подготовката на замяната на партийните членски книжки по инициатива на кабинета бе обсъден проблемът „Комунистът — организатор и възпитател на масите". През периода на изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на партията съсредоточихме вниманието на партийните кадри и комунистите върху изискването: „За по-високо качество и ефективност на партийния контрол и проверката на изпълнението". Основен въпрос в дейността на партийните комитети и първичните партийни организации след Дванадесетия партиен конгрес стана: „Партийната

Digitized by Google

работа в съответствие с изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм". След Националната партийна конференция разговаряхме за: „Работата на партийните органи и организации за високо качество и дисциплина на труда". Понастоящем започнахме подготовка за изследване и разработка на проблема „Активната позиция на комуниста за разгръщане на научно-техническия прогрес".

Задължение на кабинета е да изготвя методики за подготовката и провеждането на конференциите. Освен това организира лекции и доклади пред партийните кадри и актива, пред стопанските и административните ръководители. Привлича квалифицирани научни и партийни дейци за оказване на теоретическа и организационна помощ на партийните органи и организации и на кадрите. Организира консултации, подготовка на справки и други методически материали за запознаване със съществуващия опит и появили се новости у нас и в КПСС за по-задълбочено изучаване и осмисляне на проблема. Специално внимание отделяме на подбора и прилагането на резултатни форми за въвличането в конференциите на всички партийни кадри, като се започне от секретаря на окръжния комитет на БКП и се стигне до отговорника на партийната група. Съдействуваме на изборния партиен актив и комунистите да изучат и разберат в дълбочина проблема, който ще се обсъжда, да овладеят научни методи и форми на работа.

На практика се създават реални възможности за повишаване научно-теоретическите знания на кадрите и комунистите. Формира се нов положителен опит, който води до укрепване връзката и засилване въздействието на партийно-организационната работа върху обществената практика. Разнообразиха се и се обогатиха формите на непосредственото общуване на ръководните партийни кадри с широкия партиен актив, с комунистите. Има и още нещо, което се очертава като **подход с особено перспективно значение.** Измени се практиката да се оставят първичните партийни организации в повечето случаи сами да търсят отговор на сложните въпроси на партийната работа в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, в борбата за високо качество и дисциплина на труда, във всекидневната дейност за разгръщане на научно-техническия прогрес.

Особено внимание се обръща на това отделите и общинските комитети на партията не само да проверяват от време на време, да критикуват и да оценяват състоянието на първичните партийни организации. Сега все повече съсредоточаваме усилията, отначало макар и непълно, но все пак в определени граници, създаваме един приблизителен модел, към който се насочва вниманието на първичните партийни организации да придобиват онези качествени характеристики, които я определят като добре отразяваща в своя живот и дейност най-актуалните проблеми и конкретни задачи. Този подход най-ярко се откроя в хода на подготовката и провеждането на научно-практическата конференция на тема „Първичната партийна организация — ръководен политически щаб на трудовия колектив в борбата за високо качество и дисциплина на труда". Разбира се, съвсем не бива да се мисли, че това е единственият подход за подобряване качеството на партийната дейност. Но като комплекс от целенасочени мероприятия, които се осъществиха на три етапа, конференцията даде силен специфичен нюанс на цялостната дейност.

Кое е новото от гледна точка на научния подход в партийно-организационната практика по подготовката и провеждането на тази научно-практическа конференция?

Новото е в това, че цялостната работа се извърши върху основата на натрупания опит по време на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации, на държавно-обществения преглед за качеството на продукцията, на създадения опит по повишаване качеството и ефективността на уставното право за контрол на първичните партийни организации. Извърши се на базата на привеждане партийната работа в съответствие с новия икономически подход и механизъм, на разгръщане социалистическата демокрация, на превръщане на трудовия колектив в стопанин на социалистическата собственост и други проведени инициативи и начинания в окръжната партийна организация.

Новото още по-релефно се откроява и намери израз в това, че ядрото на цялостната работа в хода на провеждането на конференцията бе тематичният разговор-отчет „Комунистът и качеството". Отличителното тук е, че всеки комунист, като се започне от секретаря на окръжния комитет и се стигне до редовия партиен член, направи самоанализ-отчет в първичната партийна организация или партийната група, независимо от заеманата длъжност. За главен критерий в този разговор-отчет бе издигнат личният пример и приносът на комуниста в първичната партийна организация и води ли той след себе си другите от колектива в борбата за високо качество и висока дисциплина на труда. Новото е, че от всеки комунист, който се отчита, се изисква да бъде водещ и според поста, който заема, според длъжността и потребностите на задачите, влизащи в неговата компетенция. Разбира се, далеч сме от мисълта, че подходът и завишеният критерий са повсеместно явление. В този разговор-самоанализ се създаде атмосфера за своеобразно засичане на колективната преценка на партийната организация с личната самооценка на комуниста за политическата и деловата му готовност, за отговорността му, свързана със строгото спазване на трудовата и технологичната дисциплина, с повишаване професионалната квалификация, творчество-

Digitized by Google

то и самоконтрола в труда и обществения живот.

●

Многообразни са формите на работа за създаване необходимите политически и идейни условия за повишаване взискателността и контрола към всеки комунист. Никак не е нито лесно, нито пък така просто да се обърнат всички ръководни държавни, стопански и други кадри, специалистите с лице към проблемите на първичните партийни организации, към някои аспекти на стила и методите на тяхната дейност, към новите проблеми в развитието и усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения. Всичко това изисква методичност, системност, последователност, устойчивост, издръжливост. Не са редки случаите, когато е необходимо честно и откровено да се посочат слабостите, грешките, недостатъците на ръководителя и организацията, която той ръководи, а и да не се премълчават собствените слабости. Иначе целият разговор-самоанализ губи смисъла си. Тук се касае до организиране и ръководене на сложен процес, който освен борбеност изисква и способност на партийното бюро, на първичната партийна организация да се управляват тези вътрешнопартийни процеси и отношения. Казвам тези неща, защото не са редки случаите, когато критикуваните ръководни кадри използват понятия като „субективизъм", „тенденциозност", „изопачаване" на истината, за да се противопоставят на онези, които са намерили сили да кажат истината. Безспорно е и това, че шаблонът, безпринципният либерализъм при оценката на отчета често пъти биват техни съюзници. Разбира се, подходът тук има и организационна страна. Оценките на първичните партийни организации да бъдат колкото се може по-обективни, което е и най-важното, да носят конструктивен заряд, да възпитават. Ето защо по тези страни от работата чрез подходящи форми — курсове, семинари, съвещания за обмяна на опит, ден на партийния секретар, индивидуални и групови консултации в кабинетите по партийно-организационната работа — бяха дискутирани и изяснени редица принципни изисквания по организацията на отчета на комуниста. Положителният опит бе обобщен и доведен до знанието на всички комунисти. Специално внимание бе отделено на изискванията, произтичащи от постановката на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция, **„че не са малко кадрите, които живеят и работят с вчерашни представи, които не могат или не желаят да преустроят своето мислене, своя подход съобразно новите изисквания на живота".**

Този подход помага да се създаде атмосфера на творчески, делови, активен разговор-самоанализ на комунистите, съобразно спецификата на проблемите, които те решават в колективите.

●

Какво постигнахме?

Силите, които се влагат за подобряване дейността на партийните организации, помогнаха да се прилагат по-резултатни форми и средства за организаторска и политическа работа за сформиране правилно разбиране на характера, на стото и ролята на задачите, които се поставят за утвърждаване на качествено новите процеси. В центъра на организаторската и политическата работа стоят въпросите за овладяването и прилагането в органическа връзка на икономическия с политическия подход. Това способствува да расте броят на първичните партийни организации като тези в Завода за съобщителна техника и Тютюнева промишленост — Благоевград, комбинат „Биляна" и Приборостроителния комбинат в Петрич, Завода за магнитни глави — Разлог, заводите „Михаил Антонов" и „Анещи Узунов" — гр. Гоце Делчев, аграрно-промишления комплекс в Банско, Белица и други, които разгръщат инициативата и творчеството на колективите за усвояване на нови производства, внедряване на челните достижения, най-пълно използване на трите елемента на производството — човешка, предметите и средствата на труда.

Много важно е, че има развитие особено по прилагане на собствени примери и образци за издигане ролята на партийния контрол при изпълнение на икономическите, социалните и идейновъзпитателните задачи. Засили се взискателността към стопанските и административните ръководители. Те все по-редовно се отчитат за своята работа пред първичните партийни организации, в които членуват. Разшири се практиката в Завода за измерителни инструменти и уреди, Завода за механични конструкции в Благоевград, Завода за превръзочни материали в гр. Сандански, Завода за пластмасови детайли в гр. Белица и други директорите и заместниците им да запознават трудовите колективи с актуалните производствени и социални проблеми и да се отчитат за личния си принос в тяхното решаване. Практиката показва, че сега по-умело се реализира правото на контрол, успешно се преодолява дублирането в работата на партийното и стопанското ръководство. Много ръководни кадри сами стигат до верния извод, че най-високата степен на обективност на оценката остава тази, която първичната партийна организация дава за ръководителя.

Динамизмът на партийната практика постоянно ражда нещо ново. Неговото изучаване, подкрепяне, утвърждаване е важен момент от борбата между старото и новото в партийния живот. Важен стимул към това сега са задачите, въ-ложени на кабинетите с плана на бюрото

Digitized by Google

на окръжния комитет на партията за моделиране и експериментиране на процеса за задълбочаване и засилване на самодейния характер на първичните партийни организации в борбата за разгръщане научно-техническия прогрес и за високо качество. В хода на разработките и тяхното изпълнение с помощта на научни работници от апарата на Централния комитет на БКП и Академията за обществени науки и социално управление кабинетите натрупаха ценни знания и умения да моделират партийно-организационни явления, структури и процеси, да формират нови организационни подходи, методи и средства за бързо променящите се социално-икономически условия.

Важен резултат от извършеното през началния етап е, че за първи път в партийната практика имаме разработен специален модел върху проблема за задълбочаване и засилване самодейния характер на първичната партийна организация в борбата за високо качество. Жизнеността на модела се определя от целите и задачите, описанията на направленията за бъдещите изменения, формите и средствата за измененията и постигане на целите, както и начина на управление на процесите по експериментирането.

●

Кабинетите имат заслуга за разширяване на общественото начало в партийната работа. В методическите съвети и проблемните секции към кабинетите в окръга са привлечени над 250 активисти. Част от тях са завършили двегодишен курс във Висшата партийна школа при Академията за обществени науки при ЦК на КПСС, две, четири и петгодишния курс на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Включени в методическите съвети и секции, те с цялостната си дейност активно съдействуват за приобщаване на широкия партиен актив към науката партийно строителство и допринасят за преодоляване на практицизма в работата на първичните партийни организации. От всеки комунист, включен в дейността на кабинета, сега се очаква активен дял и личен принос в търсене и намиране на най-рационални пътища за осъществяване на целите, определени в прегледа от кабинетите. Много комунисти натрупаха богат организационен и политически опит, умело съчетават служебните си задължения с обществените поръчения, които им се възлагат.

Богата и разнообразна е житейската практика на Стоил Тегов, директор на промкомбинат — клон „Димитър Ежков" в гр. Гоце Делчев. Но в разговора си не обича да се впуска за всичко. Повече го пали неговият девиз, както той сподели: „Комунистът — стопански ръководител, винаги може да намери време и място за изява в конкретната партийна работа". Затова тук комунистите в общината го познават и уважават като председател на секция към кабинета на общинския комитет на партията.

— Ръководя проблемна секция към общинския комитет — сподели той. — Работим по проблема за издигане ролята на партийната група в борбата за високо качество и дисциплина на труда. Две са основните насоки, чрез които решаваме този проблем: чрез повишаване ефекта от формите на обучение и чрез обмяна на положителния опит. Миналата година по инициатива на нашата секция бюрото на общинския комитет на БКП разгледа дейността на партийните групи. И по обучението, и по обмяната на опит дейността планираме целогодишно. Приели сме като практика обмяната на опит да става с посещения на място. По този начин бе обменен опитът на първичните организации и партийните групи в Тютюневата промишленост и клон „Труд" в селата Корница и Брезница. С амбиция сме да изучим, обобщим и систематизираме хубавото, което се формира, да го направим достояние на всички отговорници на партийни групи.

Има партийни активисти, чиито организационни и идейни интереси не могат да бъдат измерени с познатите форми и средства. Тяхната работа, както казва народът, трябва да се мери с друг аршин. От тези хора е Атанас Костадинов — отличен педагог, — учител в гр. Белица. Повече от 5—6 години на обществени начала е завеждащ кабинета по партийно-организационната работа при общинския комитет на БКП. Често този кабинет става инициатор на интересни разговори в общината за активната позиция и личния пример на комуниста, за дълга на специалиста, за техния обществен принос в борбата за високо качество и дисциплина на труда, за засилване на социалната активност на членовете на Комсомола и профсъюзите.

Изминатият недълъг път, поуките от постигнатото потвърждават, че кабинетите развиват своята дейност в посока на изискванията, определени от примерния правилник за тяхната работа. На Варненското и Благоевградското национално съвещание преди няколко години се постави задачата да се разширят възможностите за изява на кабинетите. Сега обаче с прегледа първостепенно значение се придава на нейното качество, на високия обществен ефект в направленията, в които развиват своята дейност кабинетите. И колкото по-пълно, по-цялостно вникваме в специфичните им функции и задачи, колкото критичният самоанализ ни доближава до онова, което предстои да се направи, толкова по-бързо се осъзнава голямата потребност от ново, революционно мислене и прилагане на нов подход, на по-високи критерии в работата на кабинетите.

Борис АНГЕЛОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационната работа

Digitized by Google

НЕ ОБИЧАМ ЛЕСНАТА РАБОТА

Рудоразборката е непозната дума и за селяните, и за строителните работници, но попаднете ли в руднично предприятие, най-напред нея ще чуете. Тя занимава хиляди работници и служители — подземни и надземни, заети с добива на различните руди. С тази дума е свързана онази дейност под земята, която позволява, след като е отбита с взрив рудата, да се отдели баластрата от богатата на метал земна маса. Като че ли за всекиго е ясно: щом като не съдържат метал, тези късове трябва да се отделят още на самото работно място, за да не се плащат излишни държавни пари за товарене, превоз и обработка във флотационните фабрики; да не се амортизират транспортни и експлоатационни машини.

И все пак рудоразборката не навсякъде и не всякога се прави, макар всички да говорят за нея. Защо? Много просто — изпълнението на плана на рудника е свързано с два показателя: процент на добит метал и количество добита руда. В скалната маса може да има и три, и осемдесет процента метал, все едно, миньорите трябва да го изземват и изпращат във флотационните фабрики за преработка и добиване на концентрат. Случи се добият богата руда, например тридесет процента метално съдържание, но в ограничено количество. Тогава миньорите добавят триста тона пуста скална маса; наистина процентът на метала ще се намали, но ще бъде изпълнен планът по количество и работниците ще вземат по-големи заплати и премии. Бедата е само в това, че се похабява човешка, механична и електрическа енергия за преработка на пуста скална маса, на която не е правена рудоразборка на работното място.

Моето неколкократно издигане и сваляне в родопските рудници започваше и завършваше с думата рудоразборка, която няма никога да забравя.

Няколко години бях подземен работник. Изпратиха ме на курсове за електровозчици като човек, когото тегли техниката. Завърших ги и постъпих в транспорта на рудник „23 септември".

Още през първата седмица разбрах: на трети и втори участък има нещо нередно. Отбива се много скална маса — и по система „магазинирина", и по система „със запълнение", — а не се прави рудоразборка, т. е. не се отделя бедната от богатата руда. Интересна е системата „със запълнение". При нея, след като се изземе богатата рудна жила и за да се предотвратят пропадане и срутване, тъй като земните пластове отгоре са от слабо разрушени гнайси или песъчлива зона място, веднага се запълва с обикновена земна маса, която често пъти се извозва от другите работни места и се харчат средства. Какво по-добро от рудоразборката?! И рудата, която се изпраща за флотационната фабрика, се обогатява, и празните места се запълват, за да се върви по-нататък. Но на началниците нали им пари изпълнението на плана по добив на руда и в гонитбата на количеството и високите проценти извозват всичко, събрано в бункерите, а запълването на празните места извършват само с пуста порода, докарана от пробиваните галерии и комини. Хем лесно, хем бързо — гърми и пълни вагоните, изпращай ги на кантара и вписвай високите проценти във ведомостите!

А това, че аз ще возя цели композиции с чисти камъни, в които няма нито грам метално съдържание, никой от рудничното ръководство не го интересува. И по-нататък: и автомобилите, и въжените линии, и мелниците, и флотацията ще изразходват хиляди работни часове да я преработят, ще бъдат амортизирани машини за милиони лева, но всеки си казва: карай да върви, нали планът се изпълнява и премиите се получават.

Отидох при началника на трети участък и му викам:

— Владимиров, стегни си хората! От рудоспусъците пълнят вагоните само с камъни. Кажи им да правят рудоразборка, иначе няма да им извозвам рудата...

— Ти ли, бе — кресна той, — ще ни държиш сметка! Кой си ти? Това не е твоя работа... Ти няма да решаваш какво ще возиш...

— Моя е! Не искам да правя празни ходове, да хабя електричеството и да износвам машините...

— Ей, мой човек, прави се, че нищо не виждаш.

Приближава се до мене и ме пита дали съм виждал кираджийски кон, някога им слагали капаци на очите, за да не се плашат. Потропват конете по уличния паваж, но не се плашат, защото са им сложили

Digitized by Google

запаци. Тъй и аз да съм си сложел капаци, за да не се инатя толкова много. Кочих:

— Ти си кон с капаци, че не виждаш интересите на държавата, а гледаш само своя джоб да напълниш... Отивам при началника!

— Иди! — засмя се Владимиров. — Начи той ми нареди да извозвам всичко от забоите...

Избутах криво-ляво смяната и отидох при партийния секретар.

— Другарю Лалев, тази държава колко стопани има?

— Не те разбирам, Ильо, седни и говори човешки.

Даде ми да запаля от неговите и тогава нещо в мене се отприщи: разказах му как в забоите и бункерите не се прави рудоразборка; добавих още за разхищенията при крепенето — за изхабените борови бичмета и мертеци...

Между работниците партийният секретар беше известен като Лалето. Страшно нещо са миньорите! Усетиха го, че се плаши от началника на рудника, от по-горните администратори и му лепнаха прякора Лалето. А както е известно, под земята не виреят лалета. Аз знаех, че Лалето гледа да „уравновесява" нещата, което на миньорски език си беше чисто забатачване, но понеже рудоразборката, ако не се прави, бърка открито в интересите на държавата, а началникът на рудника гони само плановите показатели, затова реших да ида при него. Помолих го да ни посети.

Лалето обеща да дойде в трети участък и на място да се разбере за рудоразборката и „другите кривини", както той се изрази.

Чаках седмица, две, месец — не дойде.

На втория месец се проведе годишно отчетно-изборно събрание на партийната организация в рудника. Аз си плюх в пазвата, извадих си бележничето и пред очите на цялото градско и дирекционно ръководство (присъствуваха секретарят на градския комитет и директорът на рудоуправлението) разказах и за липсата на рудоразборка в нашия рудник, и за „другите кривини", пред които Лалето си закри очите.

А на мене слабостта ми е в ченето. Отвърже ли се, спиране няма. Бунтата от втори участък беше седнал зад мене и три пъти ми вика: „Спри, бе лапацало! Натопи сума ти началници..."

И аз приключих, но доста неща изредих, доста начални имена споменах.

През почивката секретарят на градския комитет дойде при мен, стисна ми ръката и рече:

— Ето я работническата класа! Предложих да те включат за делегат на общинската конференция. Искам да се изкажеш пред всички за рудоразборката и режима на електроенергия. Ти не само имаш добри и конкретни факти от производството, но личи си, че мислиш като стопанин...

Тази му приказка — „мислиш като стопанин" — ме топли през цялото време до общинската конференция.

Няма да разказвам за всички въпроси, които се разискваха на конференцията. Започнаха изказванията. Дойде и моят ред. Още щом произнесох думата „рудоразборка", която се е втръснала на всички като капризи на стара мома, нъ са принудени да ги търпят, видях как от залата ми махат Лалето и Костов. Партийният и началникът седяха един до друг и ми даваха някакви знаци, режейки с остри длани въздуха. Аз ги разбрах, че трябва да режа наред и почнах — от бригадирите до касиера. Казах горе-долу следното: говорим за ползата от рудоразборката, но никой не я прави. Това го знае и касиерът, и счетоводителят, но си затварят очите, изплащат на всички високи заплати за отбита пуста скална маса... Затова нека градският партиен комитет да направи рудоразборка сред кадрите: тези, които имат „метално съдържание" и тежат на мястото си, да останат, а другите, които гледат с пусти очи на партийните и държавните интереси, да се отстранят от нашия път, да се даде простор на добрите стопани да се грижат за доброто име на рудниците и фабриките...

Делегатите дълго ми ръкопляскаха.

На третия ден ме извикаха при началника на рудника. Костов беше много сърдит, дори не се здрависа с мен, а за Лалето — да не говорим, побледнял от гняв, той ме гледа с бялото на окото и сумти, изглежда, че ги бяха наскоро солили отнякъде.

— Ти какво, бе? — каза Костов. — Искаш да ни уволняваш ли? На кои кадри предлагаш да се прави рудоразборка?

Казах му, че не го разбирам; за какво всъщност се сърди — за изказването ми на общинската партийна конференция или е получил някакъв донос срещу мене?

— А за какво друго? Кавгите ти вкъщи не ме интересуват, а какво име ще изградим пред общинския и окръжния партиен комитет...

— Мене същото ме интересува — казвам. — Това е партийна конференция и аз мога да дам отчет само пред партийното бюро или пред партийната организация — изгледах накриво Лалето, че е допуснал по партийни въпроси да ме викат пред административното ръководство, взех си акумулаторната лампа и отидох в рудника.

Цял месец никой за нищо не ме закачи. Но предстоеше съвещание по рудодобива, извика ме Лалето и рече:

— Слушай, Ильо, обади се секретарят на окръжния комитет, който наблюдава нашия рудодобив. Чул ти е изказването на конференцията и иска ти да се изкажеш... Другарят Костов предложи още сега да ти напишем изказването, да проверим фактите, които можеш да изнесеш, та да няма някакъв провал. Окръг е!

Щом поставят условия, отказах: никакво изказване няма да пиша и на никакво съвещание в окръга няма да ходя...

— Тогава се подпиши тука, че отказваш да дойдеш на съвещанието, да имам документ за пред другаря секретар...

Digitized by Google

И това отказах, после си излязох, не исках да чуя повече молби от този род.

Ден преди съвещанието пак ме извикаха:

— Ильо! Слушай, братче! Секретарят лично ме пита какво ти е здравословното състояние и много държи да бъдеш на съвещанието.

Отсякох:

— Щом съм здрав, ще отида!

Отново ме помолиха да напиша изказването си, за да го проверят. Лично Костов прояви интерес,, но аз пак отказах.

Пристигнахме в окръжния град и там се случи нещо друго, посрещна ме инструктор от комитета и ме отведе направо при секретаря.

— А, другарят Илия Бочев! Много се радвам, че дойде. Виж какво, другарю Бочев, моето мнение, което се подкрепя и от общинския комитет, е, че във вашия рудник ръководството, особено партийният секретар Лалев, проявява осъдителна мудност по рудоразборката. Имаме предложение — ти да станеш партиен секретар. И една молба — утре на съвещанието ще трябва да говориш за режима на икономии, за изпълнението на стопанския план и партийните задачи; просто като партиен ръководител на рудника...

Хъката-мъката, въртях-суках, не можах да се откача. А и честно да си призная, мислех се за зелен да заема такъв отговорен партиен пост. Никак не обичам лесните работи. Лесното изкачване нагоре понякога води и до по-лесно слизане, което те опозорява за цял живот.

Цяла нощ не мигнах. Премислих всичко, което пречеше на рудника да бъде между първите, и виждах, че много работи опираха до общинския партиен комитет и до дирекцията на рудоуправлението. Да ги критикувам ли пред окръжното съвещание? А къде другаде, ако не там. Нека дадат отчет пред окръга, нека да си вземат сериозна бележка и да се чувствуват отговорни. Премълча ли основните работи, от които зависи изпълнението на генералните ни задачи, тогава как ще вървим напред; отстраняването на малките нередности може да доведе и до малки успехи.

Съвещанието беше дълго и бурно. Дадоха ми думата между първите. Започнах критиката си със смените и участъците, продължих по-нататък и опрях до кадрите в общинските ръководства и в нашите дирекции; започнах така: другари, искате от рудниците високо метално съдържание, а как да го имаме, когато нито един ръководител не е наказан за слаба работа по рудоразборката от дирекцията на рудоуправлението и от общинския партиен комитет. Говорите за висока производителност, а колко високочестотни пистолети стоят неремонтирани в рудниците? Кой ще ги ремонтира? Защо не се търси отговорност от механиците? Защо ремонтните бази закъсняват с поправянето на рудничната техника? Колко пъти общинският партиен комитет се е занимавал с ефективността на наличната ни техника? Никой не може да каже, а навсякъде имаме виси машини за милиони левове...

Много ми ръкопляскаха и много ме поздравиха. Само Бунтата ми се закани с пръст, когато излязохме да изпушим по цигара:

— Внимавай, момче! Излизаш от района си...

Приех партийното ръководство на рудника. Костов ме извика и рече:

— Бочев, честито! Радвам се, че окръжният комитет дава път на младите кадри от производството. Карай така година-две, а после не е лошо да помислиш за академията, а? Но дотогава в ръководната работа, понеже си нов, за всичко искам с мен да се съветваш.

Наложи се да му припомня, че докато бях в рудничния транспорт, винаги съм се съветвал с всички механици и ръководители; допуска ли той, че сега няма да търся помощ от общинския и от окръжния партиен комитет, та аз съм длъжен пред тях...

— Ти не ме разбра, Ильо!

— Не, Ильо, а Илия Бочев, другарю Костов.

— Все едно... Искам да кажа, че трябва да има съгласуваност... да не говориш на партийните инстанции едно, а ние, рудничното ръководство, да знаем друго... Оценката да излиза от едно място... Какво ти струва да идваш при мен и всичко да съгласуваме?

— Другарю Костов, аз съм подчинен на общинския комитет и всички факти и предложения мога само с тях да съгласувам, а с тебе ще работим заедно и ще теглим каруцата напред... Истината е само една! Тя не може да има сто лица, дори сто души да я кажат...

И почнаха моите делници като партиен секретар.

Вземах думата на всяко съвещание и конференция в града и окръга, разбира се, след като предварително добре се подготвях. Познавах подземната работа от дълги години и имах само една цел — да вървим напред, но с честно завоювани показатели. Не прощавах на никого. На рудничните съвещания и събрания критикувах общорудничното ръководство и рудоуправлението, на заседания в рудоуправлението — общинските ръководства и инстанции, от които зависеше общата ни работа. Стигнах и до ръководители от окръга.

Дойде есента, наближи първото отчетно-изборно събрание. Тогава ми се обадиха, че следобед в рудника пристига комисия от общинския партиен комитет.

На запитването ми по какви въпроси идват, за да се подготвя, те ми отговориха: имаме сигнали и ще ти правим обследване.

Не отидох на обяд. Затворих се в канцеларията си и обмислих всички проблеми, по които „куцахме". Извиках партийните групови отговорници, звъних на механици и началници, из администрацията. На всеки поръчах: идват от общинския комитет, нека всеки изнесе на показ повече наши слабости, за да може другарите по-добре

Digitized by Google

да се ориентират за състоянието на рудника и да ни помогнат.

Комисията дойде и аз отидох на входа да ги посрещна.

Още в моята стая им изредих всичко, което ни спираше да вървим напред, а ние нямахме сили да се справим. Комисията обиколи две-три места, протоколира всичките ми думи и си замина.

Подир три дни ме извикаха на заседание на бюрото. Председателят на комисията отговаряше и за рудодобива. Той изнесе доклада от проверката в нашия рудник. Още първата казана дума ме бодна в сърцето. Започна с думите, че ми „правело чест да си призная провала", който съм „допуснал като партиен секретар". Докато говореше, аз го репликирах с допълнителни факти и пояснения.

Той завърши: след направеното обстойно разследване и като чу самопризнанията на другаря Илия Бочев, комисията обсъди незадоволителното състояние на партийната работа в рудник „23 септември" и постоянните провали на партийния секретар и стигна до заключението, че той не може да заема повече поверения му пост. Предлагаме на бюрото той да бъде върнат в производството, където ще е по-полезен с натрупания в школата опит като електровозчик, а да бъде издигнат някой по-подготвен за този пост.

Започнаха разисквания. Взех отново думата и казах:

— Това е неправилен подход, другари! Аз ви изнесох всичките нередности, за да ни помогнете да ги отстраним, а вие ги приемате като признание, че не мога да се справя със задълженията си. Имаме сили да подобрим работата в рудника...

Последваха реплики като: „Ще се намерят по-способни хора, ние вече сме се спрели на конкретен човек".

— Но рудникът потръгна напред... увеличи се рудоразборката и планът по металното съдържание се презпълнява...

— А по количеството на добитата руда?

— На нас ни трябва метал, а не камъни...

И все пак бях сменен — отгърмях в транспорта.

Рудничарите дори не разбраха как стана всичко. Бях включен пак в партийното бюро, но при конструирането му посочиха за партиен секретар нормировчика Илиев, протеже на Костов.

На банкета Бунтата седна до мене:

— Това да ти е обеца за развързаното чене, което не можеш да го озаптисаш, щом застанеш на трибуната. Запомни: критикуват се само подчинените, а от лъв нагоре — се хвалят...

Върнах се на електровоза. Продължих да обикалям рудничните галерии и пак да се заяждам с бригадирите и началниците на смени и участъци. Но вече никой не ми обръщаше внимание, а само ехидно ми се присмиваха. Пак Бунтата ми каза:

— Не разбра ли, че няма да оправиш този свят... Нали опита!

Тогава си подбрах момчетата и образувах експлоатационна бригада. Отидохме на металзалежа и почнахме да добиваме руда по системата „магазиниране". Шест месеца работих. Излязохме първи в рудника по всички показатели. Почнаха пак да ме водят по съвещания и събрания — сега ме поеха профсъюзите.

На една конференция на скоростниците станах и казах:

— Въвеждането на скоростния метод на работа ще има резултати, ако той бъде съчетан само с прилагането на рудоразборката — от отбитата рудна маса веднага да се отстранява пустата скала.

Говорих доста и си седнах, сподирен от ръкоплясканията на миньорите. Бях доволен, че те приеха добре думите ми. Подир малко получих бележка: „През почивката иди зад кулисите при секретаря на окръжния партиен комитет". Отидох веднага.

— Другарю Бочев? Не можах да те позная. Поздравявам те за високите успехи на бригадата, за рудоразборката, от която не си се отказал, за откровеното ти изказване, но, доколкото си спомням, ние те избрахме за партиен секретар на рудника. Какво се случи? Защо си бригадир?

— Питайте него — и посочих секретаря на общинския комитет, който отговаряше по рудодобива. — Аз правя рудоразборка на забоя, а той — на кадрите. Отделиха ме като пустословец...

— Така ли? А защо не ме предупреди?

— Решение на комитета! От кого да се оплача?

— Не! Тук има някаква грешка. Искаш ли да се върнеш за партиен секретар на рудника?

— Искам, разбира се. Аз имам сили да правя рудоразборка и на забоя, и на мързеливите в колектива...

И ми възложиха отново партийното ръководство на рудника.

Спас ПОПОВ

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТ ЗА СТОПАНСКИЯ РЪКОВОДИТЕЛ

Нашата съвременност е динамична, бързо изменяща се. Достиженията на научно-техническата революция навлизат бързо в цялостния живот на обществото. И въпреки това отчитаме в отделни направления изоставане спрямо възможностите си, спрямо условията на социалистическия обществен строй. Затова Централният комитет на партията постави задачата стопанските организации да внедряват в производството постиженията на научно-техническия прогрес, да проявяват размах и деловитост, разумен творчески риск и целенасочена дейност — плод на революционно мислене и революционно действие.

При тези условия ролята на партийната организация като политическо ядро и ръководител на трудовия колектив нараства многократно. Нараства и ролята на партийния секретар, който начело на партийното бюро, заедно с цялата организация трябва да създава в трудовия колектив неудовлетвореност от постигнатото, перспективност на развитието, дръзновение в мислите и труда, увереност в силите, целеустременост и организираност. Политическото ръководство разкрива пред трудовия колектив единството на интересите на обществото, колектива и отделната личност от внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, от икономията на време и материални ресурси за производството на единица продукция. От тази дейност е заинтересовано и ръководството на предприятието, тъй като целите и на партийната организация, и на стопанското ръководство напълно съвпадат. И като че ли всичко е наред. Никой няма интерес от конфронтация и противоречия — нито първичната и нейното бюро, нито секретарят, нито стопанският ръководител. Интересът е общ — да има пълно единство на целите, на действията.

Къде тогава да се търси основанието за разговора, подет на страниците на списанието, за взаимоотношенията на партийните организации със стопанско-административните ръководства? Най-краткият отговор е в практиката, в живота, който навремето Гьоте нарече вечно зеленото дърво.

Години наред аграрно-промишленият комплекс в с. Ситово, Силистренски окръг, се радва на хубави успехи: в растениевъдството — по-отдавна, в животновъдството — по-отскоро, но все е на едно от първите места в окръга. Земята му е като на съседите, осигуреността с машини, енергия, торове, препарати — също. Както навсякъде, и тук не достигат трактори, комбайни и други машини във върхови моменти. Затова, колкото пъти потърся причините за успехите, винаги идвам до един и същ извод — в селищната система се проявява пълно единомислие и единодействие между общинския комитет на партията и ръководството на аграрно-промишления комплекс. Председателят на комплекса Димо Николов не предприема по-значими мероприятия, без да се консултира със секретаря на общинския комитет. Обмислили и обсъдили съвместно предстоящите действия, те уточняват формите и

Digitized by Google

средствата на работа, начините на заангажиране на партийните и профсъюзните организации и трудовите колективи на растениевъдните бригади и животновъдните ферми.

Така например в началото на 1983 г. ръководството на АПК оцени, че е назряла необходимостта от внедряването на по-съвършена система за издигане дисциплината и качеството на ново равнище. Този проблем обаче надхвърляше възможностите за обхващането му само с административно-стопански мерки. Затова общинският комитет разгледа предложението на стопанското ръководство и прие по принцип решение за внедряването на системата. След това тя беше внесена за разглеждане и обсъждане на партийни събрания, направиха се ценни допълнения и в крайна сметка се предложи за приемане от делегатското събрание — всестранно огледана, с ангажимента на различните ръководни звена: партийни, стопански, профсъюзни. През двете години на приложение комитетът отново се връща към този проблем, като оценяваше през различни периоди слабостите и положителните страни, даваше препоръки за усъвършенстването ѝ, отчиташе социалния и стопанския ефект.

Трайни резултати на базата на убеждението се получават от съвместната работа на отговорни стопански ръководители с първичните организации. Ръководството на бригадата за промишлено производство на зърно в с. Искра (от същия АПК) изявява съмнения в правилността на разпределение на машините, торовете, препаратите и т. н. между трите бригади. Счита, че е ощетена и поставя за разглеждане този въпрос на партийно събрание. Председателят на комплекса, като знае настроението по него, отива на събранието, предварително уточнил с общинския партиен комитет позицията, която ще заеме. Заедно с това се въоръжава с много таблици, направени върху табла, сравняващи трите бригади по основните икономически показатели: обработваема земя по култури, наситеност с машини по марки, предоставени торове, производствени разходи за единица продукция по производства, структура на себестойността по продукти и други.

Събранието протича твърде бурно. Но позицията на председателя е солидна. Аргументирано, спокойно, убедително и при това съвсем нагледно и конкретно той доказва, че бригадата не е ощетявана, че на всяка от трите бригади стопанското ръководство гледа с еднаква отговорност, че трудните и нерешените проблеми са еднакво трудни и нерешени в трите бригади и т. н. Заедно с това поставя и задачите: бригадата да постигне добивите, които получава от отделните култури станцията за сортоизпитване, работеща на територията на комплекса; да се укрепи бригадата с висококвалифицирани кадри и системно да се повишава квалификацията на механизаторите; решително да се внедряват новите технологии.

С такава отговорност и отзивчивост работи председателят на комплекса с всички бригади и ферми, с всички партийни организации. Ерудиран агроном, роден и израснал в същата селищна система, утвърдил се като специалист и ръководител в ТКЗС и бригадите, приет за член на партията в родното си село, Димо Николов живее с радостите и болките, с вълненията и тревогите, с трудностите и надеждите на всяка производствена единица и на всеки член на големия трудов колектив на аграрно-промишления комплекс. Затова и удостояването му с орден „Георги Димитров“ през февруари 1985 г. се посрещна в цялата селищна система като напълно заслужена награда, като награда на АПК за постигнатите успехи.

Единомислие и единодействие между партийните и стопанските ръководства има и на други места, но в бригадата за промишлено про-

Digitized by Google

изводство на зърно в с. Калипетрово към АПК в Силистра те се проявяват особено ярко. Бригадата повече от десетилетие се радва на големи производствени успехи, утвърждава нововнедряваните технологии за отглеждане на зърнени култури, дава ориентир за възможностите на окръга в производството на зърно. Ръководителят на бригадата, героят на социалистическия труд Паньо Андреев, агроном по професия, е от съседното село. Членовете на бригадата са негови земляци, с някои от които е израснал по училищните чинове и блоковете на ТКЗС. Над 60 на сто от тях са членове на партията. Специалист с висока квалификация, Паньо Андреев работи с хората като вещ педагог. Всички основни въпроси от производствената дейност и социалните нужди на трудовия колектив се обсъждат от първичната партийна организация. В това обсъждане той не вижда накърняване на своя авторитет, пропиляване на ценно време, а организиране и мобилизиране на политическото ядро и трудовия колектив за упорита работа за постигане на високите цели, които си поставят.

Паньо Андреев и дългогодишният партиен секретар Атанас Панайотов са били винаги единодушни в поставяне на целите пред бригадата и в използваните методи за тяхното постигане. Атанас Панайотов, въпреки и селскостопански специалист, няма ерудицията на Паньо Андреев, но затова пък има богат житейски опит, дългогодишна практика на партиен функционер и обществен деец. С внимание и загриженост се отнася към всяко предложение на комунистите и трудовия колектив, към техните нужди. Умее да изслушва и без да избързва, преценявайки важността на проблема, уточнява възможностите за неговото решаване, като ги обсъжда с ръководителя на бригадата и внася за разглеждане в партийното бюро или на партийно събрание. За ръководителя на бригадата, за другаря си по работа, по цели, по мисли и действие партийният секретар има най-точно отношение: „С Паньо Андреев е приятно да се работи. Умее да разбира хората, да обясни, да вдъхнови. С него и трудностите лесно се преодоляват."

И още един пример. Директорът на едно от промишлените предприятия в окръга неотдавна бе подменен. За всички, които познаваха по-отблизо развитието на стила и метода му на работа, това не бе изненада. Започнал като работник, завършил инженерство, приет за член на партията, проявяващ забележителен замах, завидна деловитост и значителен организаторски талант, той се изявява като надежден и перспективен стопански ръководител. С течение на годините и с натрупване на опит деловите му качества се развиват. За него започва да се говори с известно превъзнасяне: за придобит голям стопански и организационен опит, за упоритост, всеотдайност и творчество в работата, за проява на решителност, настойчивост и воля, на високо чувство за дълг и отговорност при изпълнение на поставените задачи; в отношенията си с подчинените е взискателен и критичен, прям и честен; взема участие в дейността на първичната партийна организация и партийния комитет и съдействува да се издига техният авторитет. Вече не му се напомнят (вероятно се оставят като преодолени) сочените преди години прояви на стихийност в работата, на прибързано вземане на решения, на недостатъчно внимание и тактичност в отношенията към хората, на недостатъчно конкретна помощ на заводския партиен комитет за издигане ролята на заводската партийна организация. А именно тези качества в характера му, в стила и метода му на работа започват да избуяват върху благодатната почва на похвалите. Все по-трудно съчетава единоначалието и колективността в ръководството — някак не намира мярата помежду им: проявява необоснована грубост към ръководители и специалисти от предприя-

Digitized by Google

тието, неотзивчивост към мненията им, отчуждаване от трудовия колектив, известно незачитане на заводския партиен комитет и заводската партийна организация — предприема реорганизации без тяхното съгласие. Въпреки стремежа му да бъде близък с работниците, от него лъха хладина. В предприятието се създава трудна, тягостна обстановка: целият трудов колектив — ръководители, специалисти, работници — се вълнува, атмосферата става все по-нажежена, настроението против директора расте, от него се отдръпват и най-близките му помощници, планът се изпълнява с напрежение, нерядко с щурмовщина и корекции.

Накрая дойде и подмяната му, която, разбира се, е показателна за слабости в работата на партийната организация, но проблемът е по-широк: защо, по какви причини партийната организация е немеела пред слабостите на своя член, макар и ръководител на предприятието? Дали от омаловажаване на слабостите, дали от увереността, че не ще бъде разбрана или от предоверяване на по-горния партиен орган?

●

Тези три примера са показателни. Показателни именно с това, че в условията на една и съща действителност, действителността на нашата социалистическа обществена система, при действието на едни и същи партийни принципи, постановки и изисквания за демократизъм, единоначалие и еднолична отговорност, се получават твърде различни взаимоотношения в трудовия колектив. В първите два случая стопанският ръководител и ППО са единни, стопанският ръководител знае отговорността си пред нея, търси и намира в партийната организация организатор и ръководител на трудовия колектив за решаване на големите задачи, които държавата и обществото поставят пред него като техен пълномощник, помага на партийната организация да види по-добре значимостта на тези задачи и ролята си за тяхното решаване като политически ръководител на трудовия колектив. И резултатите са налице — сплотен трудов колектив, ежегодно изпълнен и преизпълнен производствен план, внедряване на нови и най-нови технологии и постижения на научно-техническия прогрес, перспективност в развитието, увереност в силите, обществено признание за труда и успехите и т. н. В третия случай — обратното: принизена роля на партийната организация, неясност на перспективното развитие, трудно изпълняван производствен план, разколебан трудов колектив. Посочените три случая релефно очертават ролята на взаимоотношенията между партийната организация и стопанския ръководител за единството, сплотеността и бойкостта на трудовия колектив, за решаване на големите задачи, които поставя пред всички нашето време.

Къде тогава е причината за различното поведение на стопанските ръководители?

Според мен тя е в две положения, без да омаловажаваме и принизяваме и без да абсолютизираме някое от тях. Напротив, те са в единство, взаимна обвързаност и зависимост.

Първо — това са съществените различия в личните качества, във възпитаното чувство за справедливост и отговорност у различните ръководители, в степента на действеното им убеждение и поведение за ролята на организираността и мобилизираността на трудовия колектив за изпълнение на производствения план, за необходимостта да бъде колективът уважаван и въвличан в решаването на всички зада-

Digitized by Google

чи — производствени, социални, възпитателни, и за повишаване на чувството му за отговорност за умножаване и най-ефективно използване на стопанисваната от него обществена социалистическа собственост. Трудовият колектив уважава и следва ръководителя си, когато вижда и чувствува неговата ерудиция на специалист и принципната му взискателност, когато разбере, че той няма други интереси освен тези на колектива и обществото.

И тук въпросът сам се налага: защо тогава единият стопански ръководител е правилно възпитан, а другият е възпитан не в нужните на нашето общество принципи? Къде са корените на тези толкова съществени различия?

Щом приемаме, че човек е съвкупност от обществените отношения, то следва, че конкретните обществени отношения са формирали характерите и техните особености и у единия, и у втория, и у третия. Така стигаме до второто положение — до ролята на партийните органи и организации, на обществеността за възпитанието на човека и специално за случая — на стопанския ръководител. Това е широк въпрос, включващ многостранни и многопосочни форми, средства, методи, подходи и т. н. на работа и въздействие. Много е писано и говорено например за самоотчетите на партийните членове и оценките, които им правят партийните комитети и организации. Но трябва веднага да се признае, че изводите се отнасят понякога само до изпълнението на плана и до възхваляването и утвърждаването на „делови" качества, които нерядко са антипод на действително нужните за работата и за колектива. Тогава грубостта се определя като твърдост на характера, шумотевицата — като деловитост, гордостта — като компетентност, подозрителността — като честност, откъснатостта от колектива — като задълбоченост, безсърдечността — като строгост, надменността — като принципност, увъртането — като самокритичност, заседателщината — като колективност и т. н. Наистина стопанският ръководител трябва да бъде изключително самокритичен, за да не се поддаде на подобни неточни оценки и мними похвали.

Това е така по ред причини. Ще посоча само някои от тях. Партийният секретар е обикновено лице, подчинено служебно на стопанския ръководител и неговото служебно израстване в немалка степен зависи от благосклонността му. Като се вземе предвид, че партийният секретар най-често не се задържа като такъв за по-дълго време от стопанския ръководител, тази зависимост се задълбочава и деформира още повече оценките на партийното бюро и самооценките на стопанския ръководител, т. е. намалява възможността да бъде възпитаван.

За принизяване ролята на първичната организация и нейния секретар във взаимоотношенията им със стопанския ръководител съществена роля играе и отношението на партийните органи. Принципните положения са изяснени, но в практиката има отклонения. Случва се сътрудник на партиен комитет да съгласува със стопански ръководител предложението за избор на партиен секретар с многозначителния въпрос: „Ще можете ли да работите заедно?" Обратните случаи са голяма рядкост. И затова някои стопански ръководители говорят за партийния секретар като за „мой човек". Тази истина се знае от партийния секретар и тя предварително, както се казва, му „подрязва крилата".

Партийният секретар е обикновено производственик, служител, специалист или заместник на стопанския ръководител. Отсъствието му от пряката служебна работа за участие в заседания, съвещания, конференции и т. н. се приема от работещите с него като нарушение на

Digitized by Google

дисциплината. Твърде често му се налага да доработва несвършената по времето на заседанията и съвещанията работа. Затова и на такива мероприятия обикновено присъствува само стопанският ръководител. Така той получава информация, която партийният секретар не знае. Това принизява авторитета на партийния секретар пред партийните членове и трудовия колектив като неосведомен и не особено търсен и уважаван ръководител. Рядко при оценка на производствените резултати на трудовия колектив се оценява приносът на партийния секретар. Той обикновено е в сянка. Добрите резултати се приписват на стопанския ръководител, на неговата деловитост, размах, принципност, ерудиция и т. н. Обикновено към него се отправят благодарностите, той получава наградите и отличията.

За съжаление тази практика се преутвърждава и при посещение на работници на партийните комитети в стопанските организации. Най-често те търсят срещи със стопанския ръководител, интересуват се от стопански въпроси, от резултатите от изпълнението на плана и значително по-малко от работата на първичната организация и партийния секретар, от взаимоотношенията между нея и секретаря, от една страна, и стопанския ръководител, от друга. Затова и нерядко се прави оценка за дейността им в зависимост от изпълнението на социално-икономическия план на трудовия колектив: изпълнен план — добра партийна работа, неизпълнен план — неудовлетворителна партийна работа.

Ако по такъв начин се работи години наред, неминуемо някои отрицателни качества на лансирания стопански ръководител, проявяващи се като дребни и несериозни отклонения от нормалното положение, се развиват и избуяват в опасни за трудовия колектив и за самия стопански ръководител пороци.

Затова проблемите на отношението първична партийна организация (партиен секретар) — стопански ръководител са преди всичко проблеми на възпитание, на последователно и неотклонно диференцирано приложение на принципите на партиен стил за работа с кадрите. Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация в първичната организация, помощта от партийните органи за разгръщане на вътрешнопартиен живот на принципна основа, за повишаване ролята на партийния секретар са от изключително значение за правилно и резултатно взаимодействие. Принципните взаимоотношения са изключителен фактор за здрав, творчески климат в трудовия колектив, климат, създаващ условия за качествен, ефективен труд в интерес на нашето общество, за още по-динамично развитие.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ТРУДНИЯТ ПЪТ НА МАСОВОПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА

Проблемът за собственика и стопанина е не само производствен, икономически, социален, той е и проблем идеологически. В този смисъл можем да разберем идеята на районния комитет на партията „Девети септември" в столицата да обсъди на свой пленум как масовополитическата работа с нейните форми, средства, механизми съдействува този проблем да бъде разяснен сред трудещите се от района, да се формират у тях съзнание и чувства на грижливи стопани на социалистическата собственост. Интересът към пленума можеше да се обясни с амбицията на районния комитет да анализира, да оцени доколко и как качествените страни и показатели на масовополитическата работа въздействуват за по-нататъшното утвърждаване на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Така че задачата, която си бе поставил районният комитет, бе не само сложна, но и доста смела.

Пленарното заседание протече в обичайното време и в обичайния ред: доклад по обсъждания проблем, изказвания, разисквания върху проекта за решения. В това обикновено на пръв поглед заседание имаше и нещо необикновено и то можеше да се разбере в анализа на бюрото, в изказванията, от решенията. Това по-различно бе в подготовката, в предварителната работа, извършена в районната партийна организация. Всъщност пленумът бе финал на етап, а не начало на обсъждания проблем.

В периода на подготовката са планирани и осъществени редица инициативи, интересни по своя замисъл и с безспорна практическа полезност. Започнали са с разговори в трудовите колективи и са били дискутирани две теми: „Моят личен дял за превръщане на колектива в стопанин на социалистическата собственост" и „Моите права — моите задължения". По-късно от изказванията на пленарното заседание можа да се разбере, че тази дискусия в трудовите колективи е преминала добре — направени са много предложения за подобряване на производствената дейност, за усъвършенствуване на взаимоотношенията собственик—стопанин.

Подготовката на пленума е съвпаднала с една друга дискусия в столичната партийна организация на тема „Комунистът и дисциплината". Преценката е, че събранията в първичните партийни организа-

Digitized by Google

ции са преминали в дух на критика и самокритика; разисквани са всички страни на социалистическата дисциплина: планова, финансова, трудова, технологична, и приносът на комунистите за нейното укрепване; при повишена активност са преминали събранията на партийните организации в предприятията: „Чавдар", „Лакпром", „Янко Бакалов", за производство и продажба на цветя, животновъдно-фуражната бригада „Витоша" и др.

Следващ и много важен момент от подготовката на пленума е било едно обществено проучване на тема „Трудовият колектив — обект и среда на масовополитическата работа" с поръка да установи нейното въздействие за формиране на правилно обществено мнение и настроение спрямо конкретните задачи, които партията поставя на настоящия етап: по-нататъшна интензификация на народното стопанство чрез ускоряване на научно-техническата революция, високо качество на труда и на резултатите от него, трайно утвърждаване на новия икономически подход и неговия механизъм. В изпълнението на тези задачи е заложен големият смисъл на стопанисването, те очертават задълженията, мястото и ролята на стопанина — трудовия колектив, посочват една важна тенденция в социално-икономическата политика на партията — да се произвежда повече и по-евтино, като не се отстъпва от изискванията за високо качество.

Доброто стопанисване в район „Девети септември", както и навсякъде другаде се осъществява върху съвременна техническа и технологическа база, с порасналите възможности на кадровия управленски и изпълнителски потенциал; и още — със съдействието на онази огромна и постоянна политическа работа сред трудовите колективи, сред населението от района. Със средствата на масовополитическата работа е ускорен темпът на социалистическото съревнование в бригадите и фермите, пример в това отношение е работата на предприятието за добив и обработка на скални материали във Владая, животновъдно-угоителната бригада „Никола Миланов" и др.

Укрепват бригадните съвети като органи за стопанско управление и демократична форма на производствено самоуправление; в обсега на техните грижи е и непрекъснатото подобряване на социално-психическата атмосфера в колективите; стопанските ръководители са придобили по-голям опит в политическата работа с трудовия човек. Бригадните съвети организират разясняването на насрещния план, на партийни и стопански решения, поощряват социалната активност на труженика и в това отношение се отличава работата на бригадните съвети в „Лакпром", агроекологичната бригада „Академик Дончо Костов" и др.

Пленумът отчете, че масовополитическата работа след Дванадесетия партиен конгрес е станала по-конкретна и целенасочена; чувствително е издигната ролята на политическата агитация; положителни резултати са постигнати в дейността на групите докладчици и агитационните колективи; по-добре се организира единният политически ден. Индивидуалните форми на работа като личните беседи, поръченията, отчетите за възложените поръчения, личния творчески план, многобройните изяви за зачитане личността и успехите на първенците в труда, на отиващите в пенсия, на изобретателите и рационализаторите, на талантливи ръководители намират широко приложение и показват по-голяма ефективност. Една друга индивидуална форма на работа си пробива успешно път — наставническото движение. Повече от хиляда наставници в района предават своя опит на по-млади и на новопостъпили работници, помагат им да израстат и като квалифицирани работници, и като достойни граждани.

Digitized by Google

Масовополитическата работа се осъществява чрез гъвкави форми и средства и това я прави изключително потребна за бърза идеологическа реакция. На тази характерна страна се спря секретарят на партийния комитет в завод „Чавдар“ Никола Кушев. Той разказа за идеологическите усилия на заводската партийна организация при трудната ситуация, настъпила в първите три месеца на настоящата година поради недостиг на електроенергия. Партийните бюра, агитколективите организирали разговори в трудовите колективи за настъпилите трудности, направили много предложения за преодоляване на изоставането, разкрили допълнителни резерви, за да бъде изпълнена социално-икономическата програма. Този случай ни показва още веднъж, че добрият опит се ражда в борбата за преодоляване и на свой ред ни въоръжава, за да побеждаваме в битката с нови трудности.

●

Пленарното заседание приключи. В работата му участвуваха още стопански и административни ръководители, от ръководствата на обществените организации, гости. Участниците се запознаха с доклада на бюрото, предварително им бе раздаден написан текст на проекта за решения, изслушаха съобщение от ръководителя на групата за обществено проучване, десетина души се изказаха — изобщо налице бе всичко, за да направим извода, че пленумът е преминал делово, участниците в него са се разотишли с ясна представа за положителните страни и слабостите в своята работа, решенията са ги упътили какво трябва да се промени. И все пак към цялостната работа на този пленум биха могли да се направят редица препоръки.

На първо място. Тъй като темата на пленума е за ролята, мястото, влиянието, ефективността на въздействие на масовополитическата работа, за да се формират трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, то една от опорните точки в подобна разработка следва да бъде оня текст от Тезисите на Дванадесетия конгрес, който се отнася до общинския партиен комитет, а това в голяма степен се отнася и до районния комитет, че се засилва тяхната функция като непосредствени организатори на политическата работа с населението. Става дума за пряка, непосредствена, ежедневна работа на комитета, на неговите помощни органи, на неговите идеологически структури, за да се превръщат стопанските, идеологическите, политическите инициативи и решения на партията в съзнание, убеждение и поведение на личността, в мнение и настроение на трудовите колективи. В този смисъл особено значение придобива всичко, което се отнася до ръководството на идеологическата работа на районната партийна организация, до ръководството на масовополитическата работа в частност: какви практически подходи са били прилагани, за да бъдат разкрити противоречията, и какви решения са взети от бюрото, от пленума, от другите органи на социално управление, за да бъдат преодолени тези противоречия; какви форми на работа се използват (масови и индивидуални) и кои от тях са остарели, кои са с най-голяма практическа използваемост към ден днешен. Така че бяхме в очакване да чуем повече и по-задълбочен критичен анализ както на пряката работа на комитета, така и на идеологическите звена: група докладчици, агитколективи към първичните партийни организации, състояние и проблеми на устната политическа агитация, за да бъде постигната поставената цел — по-нататъшно издигане съзнание-

Digitized by Google

то на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост.

Характерът на масовополитическата работа: динамична, оперативна, нейна е първата крачка по пресните следи на събитията; тя въвлича в изпълнение много хора: докладчици, агитатори, информатори, от средствата за масова информация и др.; тя въздействува на много хора и което повишава не само нейното политическо значение и отговорност, но и я прави сложна и трудна за ръководство. Ето защо всеки анализ на нейното състояние ще остане непълен, ако подмине стила на органите, които я ръководят, в случая — работата на заводските, учрежденските партийни комитети, на партийните бюра, на целия идеологически сектор на районния комитет и неговото бюро. Какво характеризира работата на бюрата, какви промени са настъпили в техния стил на работа, придобиват ли по-голямо умение за бърза идеологическа реакция; какво не са успели да преодолеят — въпроси, на които би следвало да се отговори.

Дванадесетият партиен конгрес въоръжи идеологическата работа и по-специално масовополитическата с важен практически подход — за ускоряване бързината на идеологическия отзвук. Проблемите за собственика и за стопанина, за най-добро стопанисване на социалистическата собственост чрез висока производителност на труда, високо качество на продукцията, успешна реализация на произведеното, въвеждане на новия икономически механизъм пораждат безброй въпроси в трудовите колективи, които искат бърз и навременен, правилен класово-партиен отклик. Бързината на идеологическата реакция придобива качествено значение за ефективността на идеологическата работа и се оформя като съществена черта на нейното ръководство. Постигнали ли сме ги?

На второ място. Отнася се за единството, за вътрешната организираност и спойка на материалите на пленума: доклада, резултатите от общественото проучване, проекта за решения. Създаде се впечатление, че всеки документ има свое самостоятелно съществуване, неангажирано с останалите. Докладът би следвало да анализира причините, довели да се предложи на пленума съответният проект за решения, да защити същия този проект от решения, като убеди пленума в тяхната полезност и навременност. Едва ли е необходимо да споменаваме, че решенията са изразената воля на комитета за промяна на дадено състояние, те са първи по значение след останалите материали, на който и да е орган на социално управление, в тях са материализирани компетентността, боеспособността, политическата прозорливост и ръководното умение на партийния комитет. Над проекта за решения е трябвало да се поработи повече, за да се избягнат някои общи пожелания и особено в онази част, отнасяща се до задълженията на обществените организации, да се намали универсализирането на задълженията. Така например не считам, че със задължението „да се актуализират задачите за внедряване на нови технологии, лицензии, ноу-хау ...“ могат да се задължат всички партийни организации и всички трудови колективи. Мисля, че с някои от тези задължения не могат да се натоварят и партийните бюра, партийните организации, пък и самият районен комитет, тъй като са във възможностите и задълженията на висшестоящите стопански организации, корпорациите и министерствата; а най-малко с тях може да се задължи масовополитическата работа, нали закупуването на нови лицензии е въпрос на валута, на други обстоятелства и пр.

Преди пленума, но свързано със неговите задачи, е извършено обществено проучване, осъществено с помощта на специалисти. От

Digitized by Google

краткия доклад научихме, че проучването е обхванало 1500 души от трудовите колективи в района и 300 души, натоварени с различни задължения в идеологическата работа. Безспорно трябва да се приветствува подходът на районния комитет да се заеме с това обществено проучване, за да добие вярна представа за скритите от погледа му процеси и явления. Това добре, но е трябвало да се направи и следващата крачка — да се използват още по-рационално данните от изследването в проекта за решения и в доклада, както и да се предоставят на участниците в пленума за коментар, критични бележки, предложения.

А резултатите от това обществено проучване предизвикват към сериозни размисли. Един от изводите например посочва, че все още масовополитическата работа не е свързана по-тясно с личния живот на труженика, с личните му проблеми по месторабота и местоживеене. Една трета от анкетираните заявяват, че не биха съжалявали, ако напуснат своя трудов колектив. Този извод звучи малко в дисонанс с общия тон за високото качество на масовополитическата работа за формиране на трудовите колективи като стопани. Изследването на общественото мнение насочва и към други изводи: петдесет процента изразяват неудовлетворение от сегашния начин на водене на партийната учебна година, немалко изповядват своя страх от стопанските и административните ръководители, четиридесет процента считат, че няма единство между думи и дела; двадесет и пет на сто от анкетираните са на мнение, че в идеологическата работа се говори общо, коментират се общи положения, постановки, а не се дава отговор на конкретни въпроси. Мисля, че последният извод има не само познавателно значение, но и насочва към методологически положения и ориентири за бъдещата идеологическа работа на районната партийна организация от общото към по-конкретното, от общите постановки — към непосредствените интереси и потребности на хората; в колектива, в мнозинството да се вижда и отделният човек.

Този извод ни навежда и на един друг — потребността от повече и по-разнообразни индивидуални форми на работа. И в това отношение особено пораства ролята на първичната партийна организация, на агитколективите и на стопанските дейци. Тук можем да отнесем и големия проблем за стимулите като материална и морална форма за отличаване индивидуалния труд, индивидуалните способности на всеки. Февруарският пленум на Централния комитет на партията им отдели особено място и значение поради това, че те могат да бъдат ускорители на научно-техническите постижения или задържащ фактор и съвсем редно бе проблемът за стимулите да бъде коментиран в един пленум, който си е поставил задача да оцени качествата на масовополитическата работа. Социалистическото стопанисване като обобщен, синтезиран израз на използването на съвременната техника и технологии, на развитие на научно-техническия прогрес, на повишаване на производителността на труда може да придобие по-голямо ускорение, ако масовополитическата работа се съчетае с механизма на стимулите.

На трето място. Препоръката се отнася до още по-решително преодоляване на количествения подход. Ще се спра на две цифри от доклада. Първата се отнася до работниците и специалистите, включени в стопанските съвети. Посочва се, че те са към осемстотин. Това добре, но по-нататък? Вероятно желанието е с тази цифра да бъдем убедени в разширяване на демократичното начало в изграждането на стопанските съвети, в управлението на производството, за по-

Digitized by Google

ефективно стопанисване. Повтарям, вероятно е така, може само да се гадае, тъй като не следват обяснения. Нас ни интересува ефективно ли е присъствието на тези осемстотин души в стопанските съвети, какво е тяхното участие, чува ли се техният глас; с други думи, бихме желали да чуем анализ, оценка на демократичното начало в управлението на стопанството, а не другото — то да се регистрира чрез броя на участниците.

Втората цифра се отнася до работническите предложения, направени при утвърждаване на насрещните планове. В доклада се посочва, че през 1983 г. тези предложения са били 18 000, а през миналата година броят им се е увеличил на 19 000, и този факт се коментира като показател за зрелост, за активност.

Едва ли е необходимо да повтаряме, че без сериозен анализ на причините, породили тези предложения, трудно биха се приели като проява на ефективност от въздействието на масовополитическата работа. Нали някои от тези предложения биха могли да се повторят, просто не са решени през отминалата година и се правят наново. Така по старите предложения, като се прибавят новите, не е чудно цифрата им да порасне, а районния комитет да въведе в заблуждение. Второто — за всекиго би представлявало интерес да знае не колко, а какви предложения са направени, колко и какви от тях ще станат генератори на нови технически, технологически, управленски идеи в колектива, в предприятието. И съвсем няма да се урони престижът на един колектив, на един район, ако се отчете, че през годината са направени по-малко работнически предложения, затова пък имат съществено стопанско, социално и политическо значение.

●

Един пленум приключи своята работа. Проблемът, който си бе поставил — да се потърсят взаимозависимостите между масовополитическата работа и формирането на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, безспорно е труден и сложен и не може да бъде решен в кратко време; самото му поставяне на дискусия и мерките, които бяха предприети, са вече един успех за районния комитет на партията.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

АРХИТЕКТЪТ НА РОЗОВАТА УЛИЦА

Щом дойде пролет, Кольо Лесата, където види свободно място, засажда рози. От всички песни тази за българската роза постоянно си тананика. Сега половината бащин двор на село го е превърнал в розова градина. Приведен над бодливите храсти, той оглежда пъпките, щрака с ножицата и си тананика любимата песен, а в главата му съвсем друго става: неудържими мисли и преживявания минават през погледа и паметта му и Кольо Лесата де мълком, де шепнешком сам си ги озвучава...

„Момчета — чува плътния глас на командира си, — нашата сила е в организацията и в истината." Голям човек беше командирът, но не дочака победата, когато народът ги понесе на ръце по площадите. Славно време беше, но трая малко. „Хайде на фронта!" — казаха другарите и той се нареди в гвардията. Боеве в Югославия, още по-страшни — в Унгария, събираха понякога де крак, де ръка на другар, за да го погребат, но вървяха напред с братушките.

Войната свърши и той се виждаше офицер в армията или в милицията. Друго му казаха в града и той се подчини. Стана нещо като началник на цеха за чугунени отливки. Една съборетина, не ти е работа! И леярите — събрани от кол и от въже. Извикаха го тогава в градския комитет на партията и му рекоха, че всичко трябвало да се преобръща наопаки, за да стане от съборетината завод, а от леярите — работническа класа.

В оня пушилек бяха само петима комунисти — половин партизанска чета. Всеки комунист пое отговорността за десетина човека. Добрите и съвестни момчета бързо се приобщиха. Но лумпените се опълчиха. Пък си намериха и водач: едър пияница, с мазно лице и размътени очи. Гащеризона му викаха. Препречи се тоя дънгалак и взе да прави сечено. Но проблиците не са страшни. Бързо щеше да видиш работата той, ако към тях не се присламчи Киро Шейтана — дребнобуржоазно интелигентче, което се биеше в гърдите и викаше: „Ние, опозицията..."

Бре! Искахме да сложим ред и да направим завод, а Киро Шейтана и Гащеризона държаха на старото и ни се кипреха. Заловихме се да строим нов цех. Гащеризона взе да разубеждава хората, да ги насъсква срещу комунистите. И се препречи веднъж пред него, Кольо Лесата взе да го бута и тласка, да го обижда. „Тоя глист ли ще ми се перчи — си рече тогава, — че аз с опакото на ръката си разярено животно повалям, че тоя дангалак ще ми се опре!" Не се стърпи и с един удар строполи на земята „бойната сила на опозицията".

Мина тази тупурдия, за да се зададе голяма. Киро Шейтана натракал един памфлет в техния вестник и му сложил заглавие „Комунистите малтретират нашите съмишленици". И почнаха едни проверки, едни разправии! Наказаха ме — няма ше как. Не съм знаел как да се боря с опозицията. Ама и опозицията вече не знаеше как да се бори срещу нас. Насъскали Гащеризона да запали новия цех. Пипнаха го нашите и такъв процес направиха, че моят удар с опакото на ръката нищо не струваше. Все пак построихме дъсчалета, въдворихме дисциплина и ред, надойдоха нови работници, инженери, монтирахме нови машини и заводът стана...

Като станахме окръг, започна още по-голямо строителство. Работата надебеляла, дадоха път на инженерите. Мене ме оставиха за партиен секретар на завода. Няма опозиция, няма врагове, а сблъсъци, какъвто щеш. Особено здравата се счепкахме веднъж с главния инженер — млад момче, ама и то си има позиция! Повреди

Digitized by Google

се един от двигателите на пресите, а и без тази повреда бяхме увиснали с плана. „Двадесет дни!“ — отсече главният инженер. „Чуваш ли се какво приказваш!“ — му кресна той. — „Още утре като партиен секретар искам всичко да е в ред!“

Двигателят стана след две седмици и той постави въпроса в партийния комитет: да се накаже главният инженер! И го наказаха. След година разбра, че не е бил прав. И поиска да го освободят, за да не се срами пред инженерите. Той и сега, като срещне директора на завода (тогавашния наказан главен инженер), не се срамува да му рече: „Ей, не бях прав тогава!“. А директорът синовно ще му отвърне: „Прав беше, бай Кольо, защото сега такива повреди се отстраняват за дни, а не за седмици!“ А той ще кимне с глава и ще си рече сам на себе си: „Умен директор има нашият завод!“...

От завода го пратиха в общината. Там му лепнаха и прякора Архитекта на розовата улица. Има си я тази слабост към розите, а овластеният човек трябва да се пази от слабостите си. Той като общинар не можа да се опази и засади най-голямата улица с рози. Сума пръст насипаха, лехи оформиха, цъфтяха две-три години рози за чудо и приказ. Добре, но като нанискачаха ония ти му автомобили — искат широки улици. А по неговата, розовата улица едните автомобили чакат другите и шофьорите псуват на проклетия оногова, който е решил на булевард да сади рози. Наложи се всичко да опропастят, за да дадат път на тези разноцветни бензинови дракони. Криво му стана, но дълбоко в себе си разбираше, че беше сбъркал. И сега, когато беше засадил толкова рози пред блока си и половината бащин двор беше превърнал в розова градина, той добре разбираше, че има много места за рози, но овластеният човек трябва да вижда десет-петнадесет години напред къде е мястото на розите, за да не се наложи да ги коренят, както стана с неговата розова улица...

Щрака с ножиците Кольо Лесата и хей такива неща си мисли и премисля, ту си ги шушне, ту ги премълчава, но в главата му се върти една безкрайно заредена киномашина, чиято лента е заснемана цял живот. Кольо Лесата знаеше, че у всеки човек подобни неща стават, когато мине седемдесетте, но не можеше да разбере дефект ли беше или преимущество това, че по неговата кинолента все кусурите си търси. Дали това не е мъдростта на преклонната възраст, когато страстите са утихнали и остава гордото умиление, че си живял честно, че си се борил достойно...

Преместват се картини и въпроси, родени от преживяното, и Кольо Лесата непрекъснато ги преобръща, а ножиците все щракат ли щракат над бодливите храсти, по които като червени капчици се зараждат бъдещите цветове на неговата неизживяна слабост да има по земята повече рози.

Атанас МАРИНОВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ ИЗ ПАРТИЙНАТА ПРАКТИКА

Партията, като челен отряд на работническата класа, като висша форма на политическа организация и ръководна, направляваща сила на социалистическото ни общество, организира своя вътрешен живот, ръководната си дейност според Устава. В него се съдържат основните организационни принципи за изграждането на партията. На основата на Устава Централният комитет на БКП изготвя инструкции, в които са дадени указания и норми, свързани с членството в партията, определянето и отчитането на членския внос, изграждането и работата на партийните групи, отчета и движението на партийните членове, произвеждането на избори за ръководни партийни органи, работата с документите в първичните партийни организации. В тях обаче, колкото и прецизно да са определени правилата и нормите, колкото и подробно да са изброени различните изисквания, задължения и права на партийните органи, организации и членове, за да се създава единен всеобщ ред за всички, трудно могат да се предвидят и обхванат възможните връзки и взаимоотношения, да се изяснят ситуациите, които биха могли да възникнат в многообразната партийна практика, в богатия, сложния, динамичния вътрешноорганизационен живот. В това отношение справочникът на Партиздат **„БКП — организационно-уставни въпроси" от Милчо Милев** е своеобразно допълнение или по-точно полезно тълкуване на правила и норми, записани в Устава на партията и в инструкциите на Централния комитет на БКП.

В справочника се намират отговори на въпроси, свързани главно със съдържащите се в Устава на партията и в инструкциите на ЦК на БКП правила, изяснени са много изключения, възникващи във всекидневния вътрешнопартиен живот, сочат се и най-често допусканите нарушения на партийните принципи и норми.

Авторът на справочника е групирал въпросите и отговорите в шест раздела: за членството в БКП; за първичната партийна организация; за отчетно-изборните събрания и конференции на първичните, заводските, вузовските и т. н. организации; за отчета и движението на членовете на БКП; за налагането, снемането и отменянето на партийните наказания; за определянето и отчитането на членския внос на комунистите. Във всеки раздел по същество са обединени въпроси, които са застъпени в отделните инструкции на ЦК на БКП, и им се дават компетентни, изчерпателни отговори. Такова разпределение на въпросите и изнасянето им в съдържанието на справочника улеснява читателя бързо да се ориентира и лесно да открие интересуващия го проблем.

Много са достойнствата на справочника „БКП — организационно-уставни въпроси". Преди всичко ценното е това, че се хвърля обилна светлина върху различни направления от вътрешнопартийния живот, аргументирано, достъпно за комунистите са посочени основанията за един или друг подход при организиране на някаква дейност, при вземане на решения, при определяне на взаимоотношения и т. н.

Всички отговори на въпроси са написани на основата на Устава на партията и инструкциите на ЦК на БКП. В част от тях дори може да се прочете автентичен текст. Разбира се, автентичният текст характеризира общите постановки, принципните положения, свързани с една или друга дейност в партията. Но наред с него се намират и конкретните му тълкувания. Милчо Милев посочва, от една страна, как е правилно да се постъпи в един или друг случай, от друга страна, коментира от какво се поражда необходимостта и с какво се оправдава един или друг подход. Но не само това. Многообразието на партийната прак-

Милчо Милев, БКП — организационно-уставни въпроси. Справочник, Партиздат, С., 1984, 191 с.

Digitized by Google

тика е толкова голямо, че не всеки и не от всеки може да се вникне в същността на някои общи постановки и уставни изисквания. Много от тях не дават конкретна технология, ако може така да се каже, на действие и в непосредствената работа партийните бюра и първичните организации в отделни случаи се двоумят как да постъпят. Понякога дори опитни партийни работници трудно могат да си обяснят наложилите се в практиката процедури, които излизат извън рамките на принципи и норми на вътрешнопартийния живот. В това отношение справочникът е много полезен, защото в него се намират не само изчерпателни правилни отговори на въпросите, как да се постъпи, но и коментар, обяснение защо, на какво основание следва да се действува по единия, а не по другия начин, кое оправдава един или друг подход.

Ето един пример. Въпросът е: **„Има ли утвърден ред, който трябва да се спазва, ако на едно събрание се приемат няколко кандидати за членове на партията — по избучен ред, по ред на постъпване на документите и т н.?**

Възможно ли е всички кандидати да влязат едновременно на партийното събрание и там да изчакват реда за разглеждане на техните документи?" (с. 23).

Отговорът е: „При разглеждането на документите на повече кандидати за членове на БКП от едно събрание няма точно определен ред. Утвърдила се е практика всички кандидати да се допускат едновременно на събранието и там да изчакват последователно разглеждане на документите им. Този подход на първичните партийни организации не нарушава изискванията на инструкцията на ЦК на БКП За членството в партията". Нещо повече, в инструкцията е записано, че новите членове на БКП се приемат на закрити или открити партийни събрания, т. е. в присъствието и на безпартийни" (с. 23).

В справочника примери от този род изобилствуват.

Понякога във всекидневното комунистите, знаейки основния принцип, без да се съобразяват с конкретния случай, неволно нарушават уставни норми. Да вземем например един от принципите на демократизма в партията — колективността. Според него решенията се взимат с мнозинство и малцинството се подчинява на мнозинството. Това е азбучна истина, която всеки комунист знае. Но този принцип се съдържа в различни норми на вътрешнопартийния живот и те лесно могат да се нарушат, ако не се вникне в същността им, ако не се знаят точно. С подобни норми на вътрешнопартийната демокрация е свързан въпросът: **„Кои решения първичната партийна организация приема с мнозинство „повече от половината от членовете на същата" и кои „с повече от половината от присъствуващите на събранието?"** (с. 46).

Авторът дава следния отговор: „Съгласно Устава на партията всички свои решения първичната организация приема с мнозинство „повече от половината от присъствуващите на събранието комунисти" с изключение на решенията за приемането на нови членове и за изключването на комунисти, за които е необходимо да се получи мнозинство „повече от половината от членовете на организацията". Последното показва с какво внимание първичната партийна организация подхожда при приемането на нови членове и с какво внимание и другарска грижа се отнася към всички свои членове, които са допуснали грешки, пропуски и слабости в своята работа и трябва да изключи от своите редове" (с. 46).

С други думи, Милчо Милев взема две норми на вътрешнопартийната демокрация, съпоставя ги, за да открои релефно разликата. Защото едно партийно събрание е редовно, ако в него участвуват повече от половината от членовете на организацията. То може да взима с мнозинство всякакви решения, но не може да приема и да изключва партийни членове, ако за такова предложение не са гласували повече от половината от членовете на първичната организация.

Положително в справочника е и това, че в него авторът се спира на най-често срещащите се случаи, при които някои секретари и членове на партийни бюра, отделни комунисти се затрудняват да постъпят съобразно уставните изисквания. Дадени са отговори на въпроси, свързани с най-често нарушаваните норми на вътрешнопартийния живот. Всеки партиен работник, който по-често е участвувал в работата на отчетно-изборни събрания на първичните организации, лесно може да посочи подобни случаи. В началото на събранията например се избират помощните органи, различните комисии — по проекторезолюцията, по проекта за бъдещия състав на партийното бюро, което е правилно. Същевременно понякога заедно с тях избират и комисията за произвеждане на избора на новото партийно бюро, което пък е нарушение на инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. За това нарушение е писано неведнъж, но в практиката продължава да се повтаря. Такъв въпрос и неговия отговор намираме на стр. 78. Примери от този род също могат да се посочат много.

Вътрешноорганизационният живот трудно може да се обхване не само в Устава и инструкциите, но и в един подробен сборник. Колкото и амбициозни да са намеренията на автора в това отношение, едва ли би успял да изчерпи неизчерпаемия арсенал от варианти на ситуации от партийната практика. Такова нещо, разбира се, не може и да се изисква от съставителя на справочника.

Какво обаче би могло да му се препоръча при по-нататъшните му творчески търсения и усилия за изясняване на уставни правила и норми, с което да се съдействува за обогатяване на знанията, организационната култура на комунистите?

Преди всичко би могло някои отговори на въпроси да бъдат и по-конкретни, и по-кратки. В някои от тях се среща обреме-

Digitized by Google

нен текст до даването на конкретния отговор. В Устава например точно е записано кой може да дава препоръки. Затова не се повдига и такъв въпрос. Съмненията идват по друг повод и към него е насочено вниманието, а именно: **„Освобождава ли се от отговорност поръчителят, ако се окаже, че приетият по негова препоръка член не е бил достоен за партията?"** (с. 36). Затова началният текст — съгласно кой член от Устава и на кого се предоставя възможността да дава препоръки, е могъл да отпадне и да се пристъпи направо към отговора: „При установяването на качества у даден член на партията, противоречащи на членството в партията, или данни, които той е укрил при приемането му, поръчителят носи пряка отговорност..." и т. н., нещо, което читателят намира в текста по-нататък.

Още един пример. Инструкцията за изграждане и работа на партийните групи е категорична по отношение на условията за създаването им. Въпросът е: **„Може ли да се създават партийни групи от комунисти, заети в различни сектори на промишленото предприятие, учреждение и т. н., ако помежду им не съществува производствена, технологична и друга връзка?"** (с. 41). Отговорът също следва да бъде точен и той е даден във втората част на текста.

От редакторска гледна точка е могло да се избягнат и някои повторения, независимо от различния характер на въпросите. Например на страниците 32, 34 и 35 в няколко последователни отговора на въпроси се среща едно и също изискване на инструкцията на ЦК на БКП „За членството в партията", а именно, че партийният комитет е длъжен в срок от 30 дни след приемането на кандидата да разгледа решението на първичната партийна организация.

Как биха могли да се избягнат и повторенията, и непряко свързаният текст с някои въпроси и отговори?

Едно по-последователно и подходящо подреждане на някои от въпросите и отговорите би помогнало в това отношение. Изясняването на единия въпрос ще улесни отговора на другия. Някои от тях пък биха могли да се обединят, тъй като по принцип се отнасят до едни и същи неща, имат еднакъв характер. Например въпросите и отговорите на стр. 63—64 за изграждането на партийните организации в състава на първичната и за събранията им е могло и да се разместят, и да се обединят. Така стоят нещата и с въпросите: **„Съгласно член 49 от Устава на БКП събранието е висш орган на първичната организация. Следва ли от това уставно задължение всички решения на партийното бюро задължително да стават достоян и да се утвърждават от партийното с брание?"** (с. 53) и **„Длъжно ли е бюр на първичната организация да информ на събрание комунистите за своите реш ния? Може ли събранието да отмени р шение на партийното бюро, ако не е гласно с него?"** (с. 74).

В някои отговори на въпроси би мо направо да се съкрати текстът, който се отнася пряко до тях, не изяснява съ ността на дадената ситуация. Да взе например въпроса **„Редът, утвърден с и струкцията на ЦК на БКП „За произве дане на избори за ръководни партийни о гани", в сила ли е за партийните орга зации в състава на първичните?"** (с. 8 В случая най-подходящо е отговорът започне от втория абзац, където са ни и същността, и разликата: „Ред провеждането на отчетно-изборните брания на тези организации е както на първичните партийни организации. ликата е в това, че партийните орга ции в състава на първичните не из делегати за съответните заводски, гр районни и общински партийни кон ции.

Отчетно-изборните си събрания те вождат преди събранието на първи партийни организации в срок не по от една седмица" (стр. 80—81).

Най-ефективното средство за яснота че може да се потърси в начина на жение. В един по-свободен, разказа ментар на Устава на партията и ин ците на ЦК на БКП, на принци нормите на вътрешнопартийния жив торът би могъл не само да посочи к же и кое не може, но и да излож тивите за създаването, за утвържда на една или друга партийна норма При такъв вариант читателят ще не само съвет как правилно да п при една или друга ситуация, но ще гати организационната си култура, повиши знанията си, в резултат на кое може сам правилно да изтълкува н ще може да избере и най-верния в за решаване на възникналия проблем

Разбира се, посочените препоръки не определят цялостния облик на справо Те по същество не накърняват дост вата му, които изобилствуват. Той е незаменимо, настолно помагало за секр тари на първични партийни организ членове на бюра и отделни комунисти непосредствената им работа за спазв то на партийните принципи и норми, използването на своите уставни права.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

[PARTIEN ZHIVOT.]

LIBRARY
OCT 24 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

9

СОФИЯ, ЮНИ 1985 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

№ 9 *ЮНИ* *1985 година* *XXXII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Технологии в партийната дейност

Г. Съйков, Г. Бърдаров — Цел и средства 3

●

Ф. Генов — Преодоляване на психическите бариери пред научно-техническия прогрес 14

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Л. Козлоджов — С нови подходи в партийно-организационната работа 22
М. Илиева — Няма общ знаменател 29
Г. Петрова — Оценката на кадрите и общественото мнение . . 33
Т. Танев — Действена политическа работа 37
С. Панев — Подходът 41
С. Георгиев — Първичната организация в бригадата 45
И. Христов — Качеството и приносът на партийните групи . . 48

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Куков — Големият проблем — компютърът 53
Д. Кръстев — Грижи за техническото равнище на производството . 57

Партийната организация и стопанското ръководство

Взаимоотношения при новите условия

П. Михайлов — Разминаване с партийните принципи 60

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Х. Атанасов — Повишена ефективност на възпитателния процес . 63
А. Капсъзов — Възторжен пропагандатор 68
З. Дърева — Идеологическото осигуряване на социалистическото съревнование 71

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Федосеев — Ние се опираме на актива 80
Й. Станков — Център за подготовка на пропагандистите . . 85

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

Я. Янакиев — Не се ли нарушават уставни изисквания? . . . 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

А. Никулкин — Под партийните грижи 89
Б. Наков — Заводският вестник и съревнованието 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2555. Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 18. VI. 1985 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

ТЕХНОЛОГИИ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

ЦЕЛ И СРЕДСТВА

Оптималното съотношение между цел и средства е едно от задължителните условия за постигане на висока ефективност при прилагането на технологиите в партийната дейност. Свои мисли и становища по тези въпроси споделят ГЕОРГИ СЪЙКОВ от „Партиен живот“ и доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ — кандидат на философските науки.

Г. Съйков: — Беше преди две години. Седяхме в полутъмната стая, чинито прозорци гледаха към машините в цеха, и разговаряхме със секретаря на първичната партийна организация.

— Коя най-важна цел се стреми да постигне организацията ли? Сега за нас най-важно е да проведем прегледа за силата и боеспособността. Трябва да изготвим характеристика на партийната организация, да направим събранието и да приемем мерки за подобряване на нашата работа!

— Друг случай от миналата есен. И заводът е друг! Чувствуват се напрежението и скритото вълнение на младата партийна секретарка — отчетно-изборното събрание е след няколко дни. Набързо ми обяснява:

— Най-важната ни задача е да проведем добре събранието! Трябва да се отразят забележките по доклада, да довършим проекторезолюцията, да се подготвят изказванията, да украсим залата... Нашето събрание е първо по графика на заводския партиен комитет, а пък и гости от окръжния комитет на партията ще има!

— Трети случай... Не, от повече може би няма смисъл, защото всеки от нас би могъл да приведе по няколко подобни примера. Но все пак какво е общото в тях, какво ги сродява? Те показват, че в **практиката на отделни комитети и организации понякога се разменят местата на целта и средствата в партийната дейност.** Това е слабост, която се изразява в прекаленото внимание, достигащо до абсолютизиране на използваните в партийната работа форми и средства. Когато започнем да подготвяме някакво

Digitized by Google

мероприятие, ние така се увличаме, така се захласваме, така усърдно се стараем да се представим добре пред очакваните високопоставени гости, че забравяме за същността на мероприятието, за целта, която преследваме с неговото провеждане. Тогава то става самоцелно, започва да „наедрява", да затъмнява и измества целта, като се стреми да заеме нейното място, т. е. самото средство се превръща в „псевдоцел".

Не се ли отклоняваме от нашата основна тема? Не, защото **проблемът за спазване на оптимално съотношение между цел и средства е пряко свързан с проектирането и ефективното действие на технологиите в партийната дейност.** Целта е основата, върху която се изграждат технологиите, а те от своя страна винаги са насочени към осъществяването на определена цел. Безцелни технологии няма, както е невъзможно да се постигне дадена цел, без да има съответната технология! Най-общо тя може да се разглежда и като средство за постигането на определена цел. В този смисъл двете понятия — технология и средство — са много близки и почти се покриват по съдържание. Например, ако първичната партийна организация си е поставила за цел да усъвършенствува партийното ръководство на профсъюзите за утвърждаването им като обществен гарант при провеждане на някои направления на икономическата и социалната политика, то цялостно изградената технология може да се разглежда и като средство за постигането на тази цел.

За да задълбочим нашите разсъждения по разглежданите проблеми, нека да надникнем в „кухнята" на един местен партиен орган и да видим как обикновено протичат процесите на формулирането на целите, на избора на най-подходящи форми и средства за тяхното реализиране, на конструирането им в определени технологии. На сегашния етап на обществено-икономическо развитие партията постави на преден план важни цели и задачи, чието навременно и цялостно решаване определя в значителна степен темповете и мащабите на нашето движение напред в изграждането на развитото социалистическо общество. По-съществените от тях са: интензификация на общественото производство; внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес; постигане на висока, обществена производителност на труда; повишаване на качеството навсякъде и във всичко; усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения и преди всичко отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост; внедряване и ефективно действие на новия икономически механизъм; икономии на суровини, материали и енергия; укрепване на морално-политическото единство на народа; разгръщане на социалистическата демокрация; повишаване ролята на първичната партийна организация като политически ръководител и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, като представител на партията в колектива и на колектива в партията.

Към постигането на тези цели и задачи са насочени действията на всички партийни органи и организации в страната. Но реализирането им изисква различно напрежение и темпове, различни по количество и качество усилия, което предполага конкретизиране на общите идеи. Това се прави в зависимост от условията, възможностите, досегашните постижения, натрупания опит и традициите на всяко звено. **Стремежът е, като се запази основният смисъл и съдържание на общопартийната цел и се съчетае тя с местните условия, да се определи конкретно целта за съответния партиен комитет или организация.** Затова другарите от комитета започват да събират нужната им информация, да умуват и да се съветват с други партийни, държавни и обществени кадри и дейци, с редови комунисти. Често този проблем се поставя на обсъждане на заседание на бюрото или на пленарния състав.

Digitized by Google

И ето конкретната цел вече е формулирана. Част от работата е свършена. Но остава другата част, която обикновено е по-тежка за изпълнение — **да се определят пътят и средствата за постигане на целта.** Комитетът внимателно подбира подходящи форми, методи и средства в партийната дейност, които, системно и комплексно приложени, ще осигурят постигането на целта. Този подход има за логичен завършек съставянето на разгърната програма или план, в които се очертават отделните етапи и се включват процедури и операции, разпределени във времето и по отделните органи на социалното управление. Стремежът е да се обхванат и координират усилията на всички звена, на всички органи и организации, за да се изпълни пълноценно и докрай набелязаната цел.

Но дори и тогава, когато добросъвестно искаме да направим една научнообоснована технология, то ще е нужно да преодоляваме различни „подводни камъни", да се стремим да избягваме някои слабости, които все още имат място в практиката и които са непосредствено свързани със спазването на оптималното съотношение цел — средства в партийната работа.

Кои са някои от тези най-често допускани слабости?

За една от тях стана дума в началото. Това е **необоснованото смесване или разменяне на местата на цел и средство в партийната дейност.**

Друга често допускана слабост е несъответствието между цел и средства. Тя се проявява в липсата на единство и еднопосочност на средствата с поставените цели както още в плановете, така и впоследствие в провежданата от партийните органи и организации дейност. Съществуват **две нейни разновидности. Първата** се състои в поставянето на големи, значими цели, които явно не могат да бъдат постигнати с предвидените средства. Това означава, че наборът от форми и средства, разгледани като технология, не е достатъчен в количествено и качествено отношение, т. е. технологията е непълна, недостатъчна, неспособна да доведе след нейното изпълнение до очаквания резултат. С тази разновидност се сблъскваме често, когато разглеждаме плановете на първични партийни организации или комитети. Погледнеш в първия раздел и виждаш, че партийната организация за плановия период си е поставила голяма цел като например: „Да издигнем решително авангардната роля на комунистите". Но когато разгърнеш плана по-нататък, установяваш, че за постигането на тази задача е предвидено само едно единствено средство — да се проведе събрание за връчване на партийни поръчения на комунистите. Веднага се очертава ярко и отчетливо несъответствието между цел и средства, изпъква очевидната невъзможност с едно събрание за връчване на поръчения да се постигне голямата цел — издигане авангардната роля на комунистите.

Втората разновидност е отклонение в противоположна посока. Тя се изразява в изготвянето на прекалено разгърнати и подробни планове или програми за по-малко значими, по-несъществени цели и задачи. Те обикновено фиксират всички бъдещи действия и в най-малките подробности, т. е. получава се едно прекалено издребняване и разчленяване на процедурите и операциите в технологията. Тази слабост често се допуска от отделни общински комитети на БКП или от някои комбинатски и заводски партийни комитети. Чрез подобни планове и програми излишно се регламентира работата на ръководните от съответния комитет звена, не се оставя простор за проява от тяхна страна на творчество и инициатива. Съществува и друга опасност. Прекаленото разчленяване на процедурите и операциите намалява устойчивостта на технологията от въздействието на непредвидени изменения на условията, в които тя ще се прилага. Намаляват „степените на свобода" на технологията и тогава някое непредвидено, случайно възник-

Digitized by Google

нало обстоятелство може силно да намали нейната ефективност, да наруши действието ѝ, дори направо да я провали. Както казва народната поговорка, и малкото камъче понякога обръща колата.

Слабост, която също се среща по-често на низовите равнища, е разминаването между цел и средства. Те просто имат различна насоченост, т. е. средствата не преследват постигането на поставената цел. Това означава, че технологията (доколкото изобщо можем да говорим за технология) води към някаква друга цел. В някои случаи отделните форми и средства представляват един случаен набор, без определена последователност и ред, без вътрешна логическа връзка както между тях самите, така и между тях и поставената цел.

Едно от най-често допусканите нарушения на оптималното съотношение между цел и средства в партийната дейност е липсата на съгласуваност на целите и задачите в плановете на субектите на социално управление както по хоризонтална, така и по вертикална линия. Тази слабост се изразява в разминаването, разнобоя в целите и задачите, които си поставят: **първо,** паралелно работещи звена — например отделите в един партиен комитет, партийните групи в една първична партийна организация и пр.; **второ,** подчинени звена с тези на висшестоящия ръководен орган — например първичните партийни организации си поставят цели, различни от тези на общинския партиен комитет; **трето,** ръководени звена спрямо тези на ръководния орган — например между целите и задачите, които си поставят държавните и обществените органи и организации в общината, с тези на общинския партиен комитет.

Тези въпроси са свързани също с технологиите в партийната дейност, защото изпълнението на включените в плана на висшестоящия партиен орган общи цели и задачи за плановия период се осъществява по технологии, съдържащи процедури и действия, които трябва да се реализират от подчинените им органи и организации. Това изисква много точна съгласуваност. В противен случай просто няма да има технология.

В страната има натрупан положителен опит за избягване на тази слабост в партийната работа и за осигуряване на необходимото единство в действията за постигане на набелязаните цели. Вече три години в Казанлък се практикува следният подход за координация на оперативните планове на партийните, държавните и обществените органи и организации с тези на общинския комитет. Най-малко месец преди началото на следващия планов период (обикновено шестмесечие) общинският комитет на БКП изготвя „Основни насоки и задачи за работата на общинската партийна организация за периода...“ Този документ се съставя въз основа на перспективните планове на общинския комитет, програми, утвърдени на пленарни заседания, решения на окръжния комитет на партията, а също и от предварително изискваните предстоящи задачи на обществените организации. Той се изпраща във всички партийни комитети и организации, в държавните и обществените органи, които го използват при разработването на своите оперативни планове, като конкретизират общите задачи съобразно своите специфични условия и възможности. През изминалите години по този начин значително са намалели непланираните и регламентираните мероприятия в първичните партийни организации и са въведени по-голяма еднопосочност и единство в действията.

Могат да се посочат и други слабости, свързани с неспазването на правилното съотношение между цел и средства в партийната дейност. Но да спрем дотук и да зададем няколко въпроса по тази тема за коментар към **к. ф. н. доц. Георги БЪРДАРОВ:**

Digitized by Google

Какво означават понятията цел, задача, средство и технология в партийната дейност?

Какви са съотношението и връзката между тях?

Къде се крият корените на най-типичните нарушения на оптималното съотношение цел — средства в партийната дейност и как да ги премахнем?

Г. Бърдаров: — Започнатият разговор за технологиите в партийната дейност е навременен и необходим. Той ще помогне на партийните кадри и активисти по-добре да усвоят и работят за изпълнението на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.). В това отношение публикуваната статия на проф. д-р Марко Марков „Партията и технологичната революция" поставя и изяснява редица важни теоретически и практически въпроси, свързани с производствените и социалните технологии. В значителна степен тя може да се използва като методологическа основа при решаване на проблема за усъвършенстване на технологията на партийната дейност.

●

Другарят Георги Съйков в своите наблюдения и разговори със секретари на първични партийни организации, активисти и членове е **доловил много важни страни и моменти на партийната дейност като нейната цел, задачи, средства и технологии.** Това не са само теоретични, но и с първостепенно значение за практиката проблеми. Тяхното задълбочено опознаване и пълноценно използване съдействува да се организира по-добре работата на партийните комитети и организации, да се повишават качеството и ефективността на дейността им за най-пълно мобилизиране силите на комунистите и безпартийните за осъществяването на партийната политика.

Своя коментар ще започна с някои **мисли и съображения за същността на понятията цел, задача, средство и технология в партийната дейност.**

Всички те с основание могат да се разглеждат не само като понятия, но и като явления, компоненти и фактори на партийната дейност. Без да навлизам в излишни подробности, ще се спра на някои от най-съществените им страни.

ЗА ЦЕЛТА

Естествено е в самото начало **да дадем отговор на въпроса що е цел. Целта не е само идеална представа за желания бъдещ резултат. В себе си тя съдържа и степента на опознаване и овладяване на обективната необходимост и потребност, както и възможностите за изменението на даденото социално явление. Ето защо целта е кратко формулиране на очаквания краен резултат от извършената партийна дейност.**

Историческият опит на нашата партия показва, че тя определя своите цели въз основа на строгото отчитане действието на закономерностите на общественото развитие и на развитието на партията, на конкретните обществени потребности, на стратегията, тактиката и политиката на партията.

В сегашните условия целенасочеността на партийната дейност придобива нови насоки, съдържание и измерения, произтичащи от изграждането на развитото социалистическо общество.

За да се формулира научно целта на партийната дейност, се налага да се преработи необходимата **информация за мотивиращата по-**

Digitized by Google

требност, за условията и обстановката с оглед да се получи желаният бъдещ резултат. След извършването на тази работа субектът формулира целта на партийната дейност, която отразява не толкова настоящата, колкото бъдещата социална действителност. Ето защо целта може да се разглежда като субективна по форма и обективна по съдържание. При нейното определяне е необходимо да се изхожда от принципа за единството на общонародните, колективните и личните интереси, като се отдава предимство на общонародните. Следователно целите на партията, на нейните органи и организации са резултат на задълбочена проучвателна и изследователска дейност на субекта, на неговите общи и конкретни знания, на оценката и анализа на постигнатото, на формиралите се потребности, на реалните възможности, на постиженията на науката. Накратко, те изразяват осъзнати обществени потребности и интереси.

Представляват познавателен и практически интерес ролята и функциите на целта в партийната дейност. Те са многостранни. Основните от тях са: целта е мост, който свързва теоретическата с практическата дейност; в момента на нейното формулиране тя играе ролята на начало на действие; целта е направляващ, стимулиращ и регулиращ фактор в партийния процес, тя предопределя съдържанието, формите, методите и организацията на партийната дейност; оказва силно влияние при определянето на критериите за ефективността на партийната дейност; целта се въплътява, т. е. „угасва" в резултата на партийната дейност.

Доколкото дейността на партийните органи и организации е насочена към определянето и осъществяването на дадени цели и задачи, то тя може да се разглежда като процес, в който едни цели и задачи са изпълнени, други се изпълняват, а трети се формират. По този начин се осигуряват целесъобразността, системността, последователността и приемствеността в партийната дейност.

Класификацията на целите може да бъде извършена въз основа на различни признаци. Така **според значението и обхвата си** различаваме крайни, стратегически и конкретни цели; **според това къде се реализират** — вътрешни (за вътрешнопартийната дейност) и външни (за ръководната и международната дейност) цели; **според необходимото време за тяхното изпълнение** — дългосрочни, средносрочни и краткосрочни цели; **според съдържанието или характера на изразяваните от тях потребности** — политически, идеологически, организационни, икономически, социални, образователни и други цели; **според тяхната обусловеност** различаваме реални и нереални цели и други.

Правилно се поставя въпросът **за главната цел,** по която работи и трябва да работи първичната организация. За да се реши този въпрос, е необходимо **да се направи йерархия на целите, т. е. да се определи тяхната съподчиненост,** а също по-големите и значими цели да се декомпозират на подцели. Това е особено необходимо, като се има предвид, че за партийните комитети и организации е характерно, че те работят за изпълнението не на една, а на няколко цели.

Известно е, че общите цели се определят от висшите и местните партийни органи. Спецификата на работата на отделните партийни организации обаче изисква тяхното **видоизменение и конкретизиране съобразно наличните условия.** Чрез това се изразява до известна степен и **творчеството** в партийната дейност. Тук може да се посочи и определящата роля на партийните цели по отношение на целите на държавните, стопанските и обществените органи и организации, което се обуславя от ръководната и направляващата роля на комунистическата партия в социалистическото общество.

Digitized by Google

Правилното формулиране и навременното утвърждаване на партийните цели са сложно и отговорно дело. Но това е само началото. **Тяхното осъществяване изисква те да бъдат осъзнати от комунистите и безпартийните,** което оказва силно мобилизиращо въздействие върху действията, поведението и дейността им; повишава тяхната активност, творчество и инициатива. Това е така, защото само **осъзнатата цел се превръща в траен мотив за действия.**

На сегашния етап една от главните цели на партийните комитети и организации, на административно-стопанските ръководства, на обществените организации и на трудовите колективи е да се ускорят усвояването и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес във всички сфери на живота. Тази цел е една необходимост. Нейното осъществяване обаче ще бъде труден и продължителен процес, по време на който ще се срещнат многобройни и различни бариери от икономически, технически, организационен, психически и друг характер. Тяхното преодоляване изисква твърда убеденост в правилността на определената цел, готовност за борба срещу рутината и консерватизма, деловитост, чувство за отговорност, принципност и организираност.

ЗА ЗАДАЧИТЕ

Целта определя общото направление, по което ще се развива партийната дейност, **а задачите са онези конкретни въпроси и проблеми, които трябва да се решат по пътя на нейното постигане.** Ето защо **осъществяването на дадена цел предполага да бъде разчленена на редица подцели и конкретни задачи, а те от своя страна да послужат за основа при формулиране на мероприятията.** Именно провеждането на мероприятията осигурява изпълнението на задачите, а те от своя страна осигуряват постигането на целите. Както се вижда, в съдържанието на целта се включва онова, което предстои да се постигне. За това целта придобива характер на практическа задача.

Разглеждайки взаимоотношението цел — задача, би следвало да посочим, че понякога те си менят местата, т. е. една цел в определено отношение може да бъде задача и обратно.

Целите, задачите и мероприятията се намират в органическо единство. Те са главното съдържание на плановете за работата на партийните комитети и на първичните партийни организации. От тяхното правилно формиране и особено осъществяване зависят качеството и ефективността на партийната дейност.

ЗА СРЕДСТВАТА

Определените цели и задачи на партийната дейност се осъществяват от съответствуващите на техния характер форми, методи и средства, **които са конкретният израз на практическата дейност на партийните органи и организации.** Средствата могат да се разглеждат като инструментариум, чрез който партийните комитети и организации преобразуват социалната действителност.

В зависимост от своя характер и функции средствата на партийната дейност се групират на материални и социалнополитически. Особено голямо е значението на политическите, идеологическите и организационните средства за осъществяването на партийните цели и задачи.

Не всички фактори и методи на партийната дейност могат да се отнесат към средствата, а само онези от тях, които участвуват в пар-

Digitized by Google

тийния процес с оглед да се осъществи дадена цел или задача. В този именно случай те изпълняват ролята и функциите на средства и могат да се причислят към тях. В по-широкия смисъл на думата към средствата се включва и цял комплекс от обективни условия, които са необходими за осъществяване на дейността.

Чрез формите, методите и средствата постиженията на науката и на челния опит проникват и се прилагат в партийната практика. Те съдействуват за по-бързото внедряване на новото, за осъществяването на решенията, целите, задачите и мероприятията.

Главното предназначение на средствата е да усилят възможностите на партийните комитети, организации и членове и да направят по-качествена и резултатна тяхната дейност.

На всеки етап от развитието на нашето общество и на партията едни форми, методи и средства се усъвършенствуват, други отмират, а трети се зараждат. Те не се измислят, а се създават, развиват и утвърждават в самия живот, като съответствуват на марксистко-ленинското учение, на Програмата, Устава и политиката на комунистическата партия.

Всяко средство има свое място в процеса на партийната дейност. Затова задачата е да се овладеят тези мощни оръжия и да се използват най-рационално и целево според тяхното предназначение и заложените им възможности.

ЗА ТЕХНОЛОГИИТЕ

Технологията на партийната дейност е специфичен вид социална технология, съвкупност от политически, идеологически и организационни процедури и операции, както и указания за начините на извършването им, с помощта на които се осъществяват определени цели и задачи и се получават желаните резултати. Тя произтича от ленинските принципи и норми на партиен живот и подпомага по-цялостното прилагане на изискванията на ленинския стил на работа и ръководство. Затова разработването и използването на технологиите в партийната дейност са израз на висока политическа и организационна култура.

На всяка технология, в т. ч. и на технологията на партийната дейност, са **присъщи определени черти:** научност, целенасоченост, оптималност, задължителност, масовост. Наред с тях технологията на партийната дейност притежава и редица специфични черти, произтичащи от характера на дейността на партийните комитети и организации като: партийност, връзка с масите, демократичност, хуманност и др. Тези черти разкриват същността на технологията. Степента на тяхната зрялост определя и степента на зрялост на самата технология.

Технологията на партийната дейност показва в какъв ред, в каква последователност и по какъв начин трябва да се използват определени форми, методи и средства, за да се изпълнят съответните решения, цели и задачи и да се получи необходимият резултат.

Основните източници за разработката на технологиите на партийната дейност са: марксистко-ленинското учение за комунистическата партия, теорията за социалните технологии, партийната практика, челният опит, решенията, плановете, системите и други документи. Тук, подчертавайки голямата роля на общата теоретико-методологическа база на партийната технология — марксистко-ленинската теория, следва да посочим, че при разработката на отделните технологии е необходимо да се ползват постиженията и на редица частни обществени науки в зависимост от целта, предмета и обекта на самата дейност.

Digitized by Google

Изключително ценни са постановките за производствените и управленските технологии на другаря Тодор Живков, разработени в неговия доклад пред Февруарския пленум (1985 г.) на ЦК на БКП.[1] Особено значение има неговата постановка, че „... водещо начало в технологичната област трябва да бъде следният принцип, прилаган в неговата последователност: базова технология — технологични системи — технологична специализация. В тази последователност се крие и силата на мултипликационния ефект в технологичната област"[2]. Изхождайки от този принцип, могат да се определят три равнища или етажа на технологията на партийната дейност, а именно:

Първо. Базова технология. Това е най-общата, фундаменталната технология за партийната дейност като цяло. При нейното разработване би следвало да се изхожда от стратегическите цели на партията, от цикъла на партийната дейност. Тук е необходимо партийната дейност да се разглежда като система. Изхождайки от досегашната практика, към базовите технологии с известна уговорка могат да се отнесат програмите за изпълнението на конгресните решения, програмите за изпълнение на решенията на националните партийни конференции, програмите за развитието на окръзите и на селищните системи, програмите за усъвършенстуването на основните видове дейности и други.

Второ. Технологични системи. Те са по-нататъшна конкретизация на базовите технологии за отделните подвидове на партийната дейност: пропагандна, агитационна, културно-масова, за членството в партията, за кадрите, за партийното ръководство на държавните органи, на Българските професионални съюзи, на Димитровския комунистически младежки съюз, на Отечествения фронт, на партийното ръководство на основните сфери на обществения живот и други.

Трето. Технологична специализация. Това е по-нататъшна конкретизация на технологичните системи за решаването на основни проблеми и задачи. Изхождайки от досегашната практика, към този вид партийна технология могат да се отнесат системите за изучаване, обобщаване, разпространение и внедряване на челния опит; за изучаване и формиране на общественото мнение; за подбор, обучение, разпределение и оценка на кадрите; програмите за развитието на марксистко-ленинското образование на комунистите и на безпартийния актив от конгрес до конгрес, системите за контрол по изпълнението на взетите решения, личните творчески планове на пропагандистите, на специалистите и други.

Заслужават по-голямо внимание **авангардните и типизираните технологии** в партийната дейност. Авангардната технология изисква да се използват в нея съвременните постижения на науката, на челния опит, най-ефективните форми, методи и средства на партийната дейност, а тяхното типизиране ще позволи да се използват много по-широко в партийната практика. Главната полза от прилагането на всички тези технологии е, че партийната дейност ще се подготвя и провежда по-рационално, с по-малко сили, за по-кратко време, а ще се получава от нея по-добър резултат.

От краткия анализ се вижда, че въпросът не е да се използват какви да е технологии в партийната дейност, защото това отдавна става,

---

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България, С., Партиздат, 1985, с. 91—103.

[2] Пак там, с. 101.

Digitized by Google

а да се разработват и прилагат нови авангардни технологии, които да отговарят на задачите, които решават партията, нейните органи и организации. Успешното решаване на тези задачи предполага да се обединят усилията на наличния кадрови потенциал от партийни и научни работници, които да се разпределят в съответни колективи за разработването на различни видове технологии на партийната дейност.

Важно познавателно и практическо значение има въпросът

ЗА СЪОТНОШЕНИЕТО И ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ЦЕЛТА, ЗАДАЧАТА, СРЕДСТВАТА И ТЕХНОЛОГИЯТА В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Частичен отговор на този въпрос се съдържа при разглеждането на посочените моменти на партийната дейност.

Тук ще се постарая да дам общ и по-конкретен отговор. Същността на общия отговор е, че **целта, задачите, средствата и технологията се намират в органическо единство.** Ето защо нито един от тези моменти на партийната дейност не съществува индивидуално и самостоятелно в партийната практика. С това следва да се обясни и значението, което придобива проблемът за тясната връзка, взаимодействие и взаимоотношение между тях.

По-конкретният отговор изисква да се разгледат някои страни на техните връзки и взаимоотношения. Ако анализираме **съотношението цел — задача,** ще видим, че задачата произтича от целта, т. е. тя е понататъшна нейна конкретизация. Може да има и такива ситуации, при които в зависимост от мястото и отношенията им целта и задачата да си сменят местата. В едни случаи целта да изпълнява ролята на задача, а в други задачата — на цел. Разбира се, това не дава основание на някои партийни работници и активисти да използват понятията „цел" и „задача" като синоними.

В партийната практика **връзките, взаимодействието и взаимоотношението между целта и средствата са двупосочни и сложни.** От една страна, средствата участвуват при определянето на целта, а, от друга, след като целта е вече определена, тя предявява съответни изисквания към използваните средства.

Често пъти се забелязва известно изоставане на формите, методите и средствата по отношение на вече формулираните цели и задачи. Затова е наложително да се отделя повишено внимание към средствата на партийната дейност. Тяхното навременно обновяване и обогатяване е постоянна грижа на партийните органи, организации и членове.

Партийната практика показва, че за осъществяването на дадена цел не всички средства могат и трябва да се използват, а само онези от тях, които не нарушават нормите на комунистическия морал. От това следва, че марксистко-ленинското учение отхвърля тезата: „Целта оправдава средствата!" Моралният характер на целта на партийната дейност общо взето съответствува на моралния характер на средствата за нейното осъществяване. „Но цел, пише Маркс, за която са необходими неоправдани средства, не е оправдана цел."[1]

Разгледаното взаимодействие цел — средство показва, че с изменението на целите и задачите се налага промяна и в използваните средства за тяхното осъществяване. Това е така, защото със старите средства не могат да се изпълняват качествено и навреме новите цели. Всичко това изисква участниците в партийната дейност да получат но-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 1, с. 63.

Digitized by Google

ви знания и информация, да се създаде нова организация на работата, да се разгръщат творчеството и инициативността им, да се усъвършенствува използваният инструментариум. Накратко, да се внесат нови елементи в ценностната им ориентация, а оттам и в тяхната дейност.

Връзките и взаимодействието между целите, задачите, формите, методите и средствата намират най-разгърнат вид, логическа във времето и в пространството изява в плановете за работа на партийните органи и организации, а също и в технологията на конкретната партийна дейност.

Нашият анализ няма да бъде пълен, ако не се отговори на въпроса **къде се крият някои от корените на най-типичните нарушения на оптималното съотношение между разгледаните моменти на партийната дейност и как да ги премахнем.**

Корените на най-типичните нарушения на оптималното съотношение цел — средство в партийната дейност **се намират главно в подготовката на партийните кадри и по-конкретно в липсата на достатъчно знания и умения по тези въпроси.** Това не означава, че тези връзки не се отчитат. Не, те се отчитат, но то става не на научно, а на емпирично ниво, което води до непълно и нерационално използване на възможностите на партийните работници, на изборния партиен актив, на партийните членове, а оттам и до по-скромни резултати.

В партийната практика редица комитети, организации и активисти **не осъзнават докрай единството на тези моменти на партийната дейност.** Това дава отражение върху едностранчивото формулиране на въпросите, които предстои да се разгледат на заседание на бюрото или на събрание на първичната партийна организация. При такива формулировки се вижда въпросът, но липсват целта и резултатът, който трябва да се получи. Това е една от основните причини за известна самоцелност в разработката на въпросите, при тяхното обсъждане и при вземането на решенията и утвърждаването на мероприятията. Оттук се вижда колко е важно и отговорно правилно да се формулират въпросите, които ще се обсъждат.

Неразбирането на единството между целите и средствата на партийната дейност намира често израз и при разработването на плановете за работа на първичните партийни организации. В тези планове правилно се определят целите, но след това средствата се групират не около дадена цел, а по видове дейности.

Корените за недостатъците в съотношението между някои от основните моменти на дейността на партийните комитети и организации **трябва да се търсят и в подхода към партийната дейност.** Отдавна стои открит въпросът как да се разглежда тази дейност. Дали като обикновен сбор от мероприятия и действия или като нещо по-сложно, т. е. като система и като цикъл. В практиката се срещат и двата подхода. Първият не дава добри резултати. От него се получават частични, несвързани един с друг ефекти. Вторият подход е дълбоко научен. Той осигурява единство в планирането на предстоящата работа, организация и контрол за нейното изпълнение и накрая — обобщаване, анализ и оценки на получения резултат.

Най-обобщено може да се посочи, че научното решаване на връзката и съотношението между целите, задачите, средствата и технологиите в партийната дейност зависят преди всичко от подготовката и възможностите на субекта на партийната дейност.

Digitized by Google

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПСИХИЧЕСКИТЕ БАРИЕРИ ПРЕД НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

проф. ФИЛИП ГЕНОВ
доктор на психологическите науки

Февруарският пленум на ЦК на БКП (1985 г.) обсъди и утвърди една конкретна програма за дейността на партията и държавата в ускореното извършване на научно-техническата революция. В нея са очертани пътищата за повишаване ефективността на научноизследователската и внедрителската дейност, а така също и за подготовката на висококвалифицирани и творчески мислещи ръководни и изпълнителски кадри.

Пленумът утвърди модел, в който са конкретизирани формите, пътищата и средствата за извършване на научно-техническата революция у нас. Тя е мощно средство за изграждане на развития социализъм в Народна република България. Нашата партия, нашият народ са въоръжени сега с една ясна програма за взимно обвързване проблемите на научно-техническата революция с проблемите на развитото социалистическо общество. Приемането на тази грандиозна по своите мащаби и значение за нашата страна програма стана възможно при постигнатите успехи в нашето развитие.

В резултат на осъществяването на априлската политика на Българската комунистическа партия страната разполага със значителна материално-техническа база. В някои отрасли на електрониката и особено на микроелектрониката, роботизацията и изграждането на гъвкави автоматизирани производствени системи се нареждаме сред напредналите страни. Разполагаме със значителен за размерите на нашата държава научноизследователски, научнопроектантски и внедрителски потенциал. Той показва, че може да дава научни продукти на световно равнище. Порасна квалификацията на трудещите се. Те успешно овладяват и се справят с новата техника и технология. Ценен опит във внедряване постиженията на науката и практиката натрупаха ръководните кадри. Развива се и се разширява научно-техническото сътрудничество със страните — членки на СИВ, и особено със СССР.

Всички тези обективни условия не могат да се използват ефективно, ако нашата партия не беше въоръжена с теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков особено след Дванадесетия конгрес, с доклада пред Февруарския пленум, както и с неговото встъпително и заключително слово, които са не само програма за действие, но и въоръжават нашата теоретична мисъл с нови идеи.

В преустройството на научния фронт и издигане ролята на науката като производителна сила, а така също и в преустройството на подготовката на ръководни и изпълнителски кадри партията вижда главното условие за осъществяване на научно-техническата революция.

За да се решат успешно проблемите на науката и кадрите, е необходимо преустройство и в подходите и стила на работа и ръковод-

Digitized by Google

ство на много държавни и обществени органи и организации. В своето встъпително слово пред Февруарския пленум другарят Тодор Живков посочи: „Въпреки усилията, които полагаме за развитието на науката като производителна сила, над нея и срещу нея като стоглава ламя се изправят могъщи сили. Това са сегашните органи на планирането, на финансирането, ръководствата на стопанските организации, тоест онези, които са овластени да вземат решения за внедряване на научно-техническите постижения. Със своите методи на работа те обикновено не само не съдействуват и не поощряват създаването на научни продукти, но и често пъти провалят прилагането на готови научни продукти. Очевидно по-лесно е да се върви по утъпкания път, да се планира и произвежда само върху основата на наличната техника, а не да се поемат рискове и допълнителни задължения."[1]

В него той обръща внимание и върху проявите на застраховщина, бюрократизъм, инертност и консерватизъм в организацията и подхода на управление на самата наука.

Успешното изпълнение на тази грандиозна програма за развитие на науката, за внедряване световните постижения на научния и техническия прогрес е невъзможно, ако не се преустроят не само ръководителите, но и изпълнителите във всички сфери на социалното управление. Необходимо е — посочва другарят Тодор Живков — „... да се извърши ... пробив в бюрократичната нагласа на партийния апарат към науката".

Моделът за осъществяване на научно-техническата революция, който утвърди Февруарският пленум на ЦК на БКП, е в пълно съответствие с програмата за изграждане на развитото социалистическо общество. Тя отговаря най-пълно на индивидуалните и колективните интереси на всички трудещи се. Но това не означава, че те автоматически го осъзнават и напълно съзнателно ще се включат в реализизацията на партийната програма за развитие на науката, за внедряване на нейните постижения в практиката. Необходимо е у всички да се формира положителна психическа нагласа към задачите, които трябва да решават в изпълнение на всенародната програма за научно-техническата революция. Този процес е труден и бавен. У много специалисти или ръководители се появяват психически бариери. Те възпрепятствуват социалната им активност. Привеждат ги в състояние на „изчакване", на „уверяване от опита на другите", на „страх от последствията", „пасивност" или само „словесна активност" и т. н.

●

Психическата бариера е вътрешен, и то съзнателен задържащ или спирачен механизъм. Тя е резултат от неточната оценка на собствените възможности, на трудността на задачата, на условията за нейното изпълнение, на положителния ѝ ефект за индивида или за неговите близки и обществото като цяло.

В зависимост от сферата, в която се проявяват, психическите бариери са най-различни. За нас представляват особен интерес онези от тях, които се появяват и трябва да се преодоляват при внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Те се срещат преди всичко у ръководителите и изпълнителите в стопанските предприятия. Такива бариери се срещат и в дейността на ръководните кадри, на членовете на партийните, профсъюзните и другите обществено-политически организации. Това е естествено. Промените в техниката и технологии-

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред Февруарския пленум на ЦК на БКП (12—13. II. 1985), в. Раб. дело, бр. 46, 15. II. 1985, с. 6.

Digitized by Google

те водят до промени не само в организацията на труда, но и в организацията и дейността и на обществените организации.

Проведените неколкогодишни изследвания дадоха възможност да се установят и разкрият особеностите на различните видове психически бариери. Особена актуалност след пленума придобиват онези от тях, които се появяват при внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Най-често сред ръководителите се среща **психическата бариера на „навика", на „привичката", на „стереотипа"**. Редица стопански ръководители се справят добре със своите задължения. Те познават техниката и технологията на производството, свикнали са и с неговата организация. Извоювали са си и авторитета на добри ръководители. За тях внедряването на нова по-високо производителна техника, въвеждането на нови технологии, създаването на нова организация на труда са свързани с много нови изисквания към квалификацията им, а така също с много неизвестни как ще се справят с ръководната длъжност при новите условия. Те са се адаптирали добре към досегашните условия. Такъв ръководител е изградил у себе си стереотип, свързан със сегашния вид на предприятието. Той трудно може да се отдели от него. Всяка голяма промяна в предприятието е по същество промяна и в самия него. Бариерата се появява на основата на съмнението дали ще успее да се адаптира към новите промени.

Ето това съмнение, от една страна, и страхът, от друга, че може да се окаже по-зле в новите условия, е онази вътрешна спирачка, която задържа инициативата и творчеството му. Обикновено такъв ръководител на думи е за промените. Нещо повече, поема обещания, прави декларации, разработва планове, но на дело не прави нищо. Всяка промяна в предприятието като че ли е къс от неговата същност. Понякога даже и нова техника се използва постарому. Тя изисква нова организация на труда, а така също и нов тип специалисти. В такива случаи и новата техника се присажда на стар организъм. Затова с по-високо производителна техника в някои селскостопански бригади се постигат по-малки резултати.

Такива ръководители, както посочи другарят Тодор Живков на Февруарския пленум, предпочитат да вървят по утъпкания път — да се планира и произвежда само върху основата на наличната техника. Нещо повече, редица ръководители, заемащи постове в системата на планирането, снабдяването, финансирането, нормирането и организацията на труда, на думи декларират своята привързаност към партийната политика за техническия прогрес. Но на практика запазват действието на досегашните икономически, планови, организационни и финансови механизми. Новото изисква нови механизми. Старите го задушават и то не може да прояви своите предимства.

Необходимо е ръководителите от всички сфери на социалното управление да свикнат с мисълта, че е настъпило време да се простят не на думи, а на дело с недостатъчно ефективните техника, технологии и организация на труда и да участвуват активно в тяхното заменяне с такива, които съответствуват на световните постижения. За новата техника, технология и организация на труда са необходими и нови управленски механизми.

Този вид бариери се среща и у изпълнителите. Някои от тях много години работят на една и съща машина. С нея са свързани всичките им трудови успехи. Тя е станала част от техния живот. Трудна им се вижда такава раздяла. Затова не бързат да оказват помощ на ръководството на предприятието за неговото преустройство. Тази бариера може да се преодолее преди всичко на основата на революционното мислене у всеки труженик. То помага да се осъзнаят исто-

Digitized by Google

рическата необходимост и народната потребност от съответни технически или технологически промени. Този път на самоосъзнаване понякога е твърде труден и мъчителен. В такива случаи човек ломи нещо от себе си и в същото време се подготвя да гради нещо ново. По този повод Айнщайн в една среща с виден психолог казва, че за човечеството е по-лесно да се разбие ядрото на атома, отколкото един навик.

В това рушене на навици и създаване на нови партийните организации, като организации на революционери, са призвани да дадат пример, да застанат начело в битката за внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес. Всички ли партийни организации притежават сега необходимата революционна готовност да съдействуват за бързото развитие и за още по-бързото внедряване на научните постижения? Не! В някои от тях също се проявява стил на работа и ръководство, който не съдействува ефективно за превръщане на науката в производителна сила. На Февруарския пленум на ЦК на БКП другарят Тодор Живков посочи, че на пътя за извеждане на науката като производителна сила сме поставили солидни бариери, когато така са устроени от горе до долу както държавният апарат, плановите и финансовите органи, така и партийните органи.

Предстои немалка работа — политическа, идеологическа, организаторска, възпитателна и друга, преди всичко в партийните органи и организации, за да можете с механизмите на партийното въздействие да създадат необходимата социална атмосфера за научните и техническите нововъведения.

Внедряването на върховите постижения на техническия прогрес изисква не само политическа съзнателност, но и професионална компетентност. Съмнението у ръководители и изпълнители дали ще могат да усвоят новата техника или технология, дали ще могат да намерят по-сполучливо своето място в производството или управлението ги въздържа от активност. При тях се появява **бариерата на „некомпетентността“**. Тя е свързана и **с бариерата на „последствията“**, на **„пренасочването“**, на **„намаляването на възнагражденията“** и т. н. Действително новата техника и технологии изискват съществени промени в професионалната, организационната, информационната и другите видове култура на ръководителя. Необходими са не само нов вид знания, но и нов вид ръководни умения.

Досегашният стил на работа на някои ръководители, породен от недостатъчна компетентност или от стремеж да се застраховат за сметка на колектива, като провеждат съвещания и заседания по някои въпроси, които са в техните правомощия за решаване, ще отстъпва пред едноличното, компетентно решение от ръководителя. То ще се взема на основата на богата информация по възникналия проблем и подсказано му от съответния компютър. Новият тип ръководител е действително професионалист не само по своите знания, но и по своите умения и готовност да взема и необходимите самостоятелни решения. Той трябва да умее да използва компютърната техника — за информация, за съвет, за вземане на решения, за тяхното незабавно съобщаване, и да получи обратна информация за ефикасността им. За този вид управленска дейност се изисква друга подготовка. Новите технологии и техника водят до промени в организацията и управлението на предприятието. В много случаи някои от досегашните ръководители ще трябва да започнат да се учат отново. Съмнението, че ще могат да се научат, че ще могат да се справят с ръководството на съответното трудово звено при новите условия, поражда у тях бариерата на „некомпетентността“.

Digitized by Google

Пътят за предотвратяването и преодоляването на тази бариера е повишаване квалификацията на ръководните кадри. В доклада пред Февруарския пленум на ЦК на БКП другарят Тодор Живков посочи: „Отдавна отмина времето, когато управленската дейност не изискваше специална подготовка. Ръководителят можеше да разчита само на своите общи знания и обща култура, на своя житейски опит. Управленската дейност в новите условия изисква все по-голяма **професионализация**, все повече **знания** за дадения отрасъл."[1]

Тази бариера има място и сред изпълнителите. Новата техника и технологии изискват и нов тип специалисти. Затова на пленума се отдели такова голямо внимание на проблемите за повишаване образованието и квалификацията на работниците, за подготовка на средни специалисти от нов тип и на специалисти с висша квалификация.

Промените в техниката и технологиите водят до неколкократно намаляване на персонала. Това обективно прогресивно обстоятелство е свързано с някои социални последствия като „преместване", „пренасочване" и т. н. Тези промени по вид професионална дейност и месторабота пораждат у някои изпълнители известно безпокойство за успешното включване в новия или на новото работно място вид труд. Така се появява у тях **психическата бариера на „последствията"**, на страх от „пренасочване", „преместване", намаляване на „трудовия доход" и други. Такива бариери се появяват и у някои ръководители. Този страх сковава тяхната инициатива и настойчивост при извършване на промените. Те се стремят колкото се може повече да ги забавят, за да може да се възползват от досегашните си придобивки. В условията на капитализма огромната тежест от модернизацията на производството понасят трудещите се. В условията на социализма научно-техническата революция се осъществява в полза на изграждането на зрялото социалистическо общество. Тя ще допринася за по-нататъшното и по-добро задоволяване на сегашните и бъдещите потребности на трудещите се. В своето заключително слово пред Февруарския пленум на ЦК на БКП другарят Тодор Живков посочи, че „... у нас, в условията на социализма, не действува принципът: „Спасява се, който може", както това е при капитализма. **Ние извършваме и ще извършваме научно-техническата революция в интерес на човека.** И ние трябва да правим всичко възможно, щото интересите на държавата да съвпадат с коренните интереси на народа, на трудовите хора"[2]. Ето защо Февруарският пленум посочи и пътищата за преквалификация на кадрите.

Внедряването на научно-техническите постижения при социализма се извършва целенасочено и планово от централните правителствени или стопански органи. В техни ръце са съсредоточени не само средствата, но и вносът на съоръжения, закупуване на лицензии, възлагане на задачи на научните организации и други. Изпълнението на тези планове зависи в много голяма степен и от инициативата, творчеството, находчивостта и активността на ръководствата на съответните предприятия. На практика редица висшестоящи организации, вместо да предоставят на трудовите колективи правата, които съответствуват на възложените им цели и задачи, те се стремят да запазят, по израза на другаря Тодор Живков пред пленума, „привилегиите на властта си". Ето тази **бариера на „привилегията на властта"** им пречи да предприемат действени мерки за внедряване пости-

---

[1] Т. Живков, Доклад пред Февруарския пленум на ЦК на БКП (12—13. II. 1985), в. Раб. дело, бр. 46, с. 5.

[2] Т. Живков, Заключително слово, произнесено на 13 февруари пред пленума на ЦК на БКП, в. Раб. дело, бр. 46, с. 7.

Digitized by Google

жения на научния и техническия прогрес. Освен това те са причина да се появи у нисшестоящите ръководители психическата бариера на „вързаните ръце“.

Какво може да направи един директор или даже целият колектив за усъвършенствуване на технологиите, на техниката и организацията на труда, които биха допринесли за неколкократно увеличаване на обществената производителност на труда, когато за такива цели не разполагат с нужните средства.

Научно-техническата революция се извършва по централизиран план, но той се изпълнява от трудовите колективи. Ето защо всяко опекунство, всяко ограничаване на правата, инициативата и творчеството на трудовите колективи обективно са насочени към забавяне и неефективно извършване на необходимите нововъведения в техниката, технологията и организацията на производството. Развитието на демократизма, издигането на ролята на трудовия колектив като стопанин на предприятието или института са необходими условия и гаранции за по-бързото и успешно осъществяване на научно-техническата революция. В условията на социализма тя се превръща в народна не само по своя ефект, но и по начина на осъществяване. Колкото повече права предоставя даден ръководител на ръководените от него, толкова по-големи са и техните възможности за творчество при изпълнение на своите задължения.

Създаването на собствен научноизследователски продукт на равнището и над равнището на световните постижения е важна задача при осъществяване на научно-техническата революция. Февруарският пленум разработи разгърната програма за усъвършенствуване организацията и управлението на научния фронт. Посочени са и пътищата за внедряване разработките на българските учени. Регламентирани са и отношенията между научните звена и внедрителските организации. Както за едните, така и за другите се създават рискови ситуации. Те предизвикват появата на редица психически барнери както у научните работници, така и у тези от внедрителските организации. Преди всичко тук се откроява бариерата на „риска“. Това е страх от евентуални отрицателни последствия в случай, че разработката след нейното внедряване може да не се окаже достатъчно ефективна. Наймалкото в такива случаи се формира обществено мнение за неуспеха на автора и той носи съответна морална отговорност. В същото време други научни работници, които не са предложили свой научен продукт за внедряване, на практика остават „чисти“. За тях няма лошо обществено мнение. Ето този страх от риск и от поемане на отговорност за евентуални несполуки задържа творческата активност и дръзновение на някои от научните работници.

Създаването на творческа атмосфера във всеки трудов колектив е задача не само на прекия ръководител, но и на неговата първична партийна организация. Готовността и уменето на организацията и на нейното бюро да подкрепят инициативите, да стимулират техния творчески риск, да ги поощрят в трудни моменти, да ги предпазят от недостатъчно обмислени действия и т. н. са важно условие за създаване на такава творческа атмосфера в трудовите колективи, която да е адекватна на целите и задачите, които имат да решават в съответствие с февруарската програма на партията за научно-техническата революция.

Наред с бариерата на „риска“ се появява и бариерата на „завистта“. В някои научни звена и трудови колективи творчески мислещият и творчески създаващият сътрудник не винаги се подкрепя от отделни колеги. Нещо повече, търсят се начини да се „уязвят“ тези личности. Особено опасно е, когато някои ръководители не ги подкрепят, но волю или неволю заемат позициите на завистниците. За ни-

Digitized by Google

циатива и творчество не се наказва никой. Но поради криворазбрани интереси болшинството в трудовия колектив наказва по опосредствен път творчески мислещия и инициативен труженик. Той може да се характеризира като нескромен, като кариерист, като жаден за слава или за облаги. Известно е, че носителят на нещо ново, ако не срещне подкрепата на ръководителя и своите колеги, ще влезе в конфликт със съществуващите управленски механизми. Затова е лесно да се характеризира като конфликтна личност. Ето защо редица специалисти предпочитат да не се изявяват, за да може да избягнат завистта на свои колеги, която често пъти носи на творческите работници много неприятности и безсънни нощи.

Наред с посочените бариери е и **бариерата, свързана с „неверието в марката“.** Сред някои от специалистите се формира мнение, че родното машиностроене не е в състояние да произведе високопроизводителни и висококачествени машини и съоръжения. Това съмнение пречи да се внедряват постиженията не само на родната наука, но и на родната промишленост в производството. Излишното преклонение пред научните разработки, пред техниката и технологиите на други страни спъва социалната активност на трудещите се при използване на родното производство. Това пречи да се стимулират нашите научни работници, специалисти, с една дума, нашите производители. Ние и занапред ще се опираме и ще използваме постиженията на всички други страни и особено на тези от социалистическата общност, но в същото време ще трябва да развиваме родната наука и родното производство.

На Февруарския пленум на ЦК на БКП, а и в своята реч пред актива на Съюза на научните работници и научно-техническите съюзи другарят Тодор Живков обоснова необходимостта да се обвърже внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес с икономическите интереси на трудовите колективи, на специалистите, на ръководителите. В някои институти, учреждения или друг вид социални организации **на практика се прилага принципът на „уравниловката“.** Това обстоятелство предизвиква психическа бариера у тези, които имат възможност да правят научни изобретения на световно и над световно равнище, да разработват технологии и да внедряват най-високите световни постижения. Всичко това е свързано с разход на много енергия и сили, за което те ще получат същото възнаграждение, както и другите ръководители, специалисти и научни работници, които няма да се заемат нито с нови разработки, нито с тяхното внедрявване. Нещо повече, те ще трябва да поемат риска, ако евентуално нововъведенията не се окажат достатъчно ефективни. Необходимо е внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, както и научните разработки с фундаментално и приложно значение да се оценяват много по-високо и техните автори да получават по-високо възнаграждение от своите колеги, които не извършват такава дейност. С допълненията и измененията, които ще се направят в новия икономически механизъм, възнаграждението на отделните изпълнители, ръководители и трудови колективи ще се обвърже още по-силно с резултатите от тяхната дейност в провеждане на научно-техническата политика и внедряване върховите постижения в практиката. В икономическия механизъм предстои да се отдаде заслуженото и на научните работници, които правят и са в състояние да правят научни разработки на световно и над световно равнище. По такъв начин ще се създадат навсякъде обективни условия да се предотврати проявата на бариерата на „уравниловката“.

Бариерата на „компенсацията“ се появява у всички хора преди извършването на някакъв вид нова дейност. Те си правят сметка какви

Digitized by Google

допълнителни напрежения, какъв допълнителен разход на енергия са необходими при новия вид дейност и на тази основа какво ще получат като компенсация. На Февруарския пленум на ЦК на БКП другарят Тодор Живков обърна внимание, че трябва да бъде ясно на всеки колектив не само какво трябва да извърши, но и какви последствия ще има за него и за отделните му членове. Научно-техническият прогрес дава възможност да се повиши неколкократно обществената производителност на труда, да се подобри рязко качеството на продукцията, да се интелектуализира трудът на работниците и специалистите, което ще доведе до създаването на по-добри условия за усъвършенствуване личността на новия тип труженик. Всичко това е предпоставка за целенасочена, компетентна и творческа активност не само на ръководителите, но и на работниците и специалистите. Това налага политико-агитационната дейност да разясни смисъла и съдържанието не само на февруарската програма на партията, но и на конкретната програма на предприятието, на института, а така също и задачите на отделните труженици. Освен това следва да се посочи и какви промени ще настъпят в тяхното трудово възнаграждение, в техния трудов и семеен бит. Предварителната сметка въоръжава с ясни колективни и лични цели всеки труженик. Това е предпоставка да няма съмнения, че от него само се иска, а може да не му се даде.

Бариерата на „рекорда“ е друг вид бариера, която намира място у някои ръководители или специалисти. Тя е резултат на неверието, че наши научни работници могат да правят научни открития и да създават научни разработки на световно и над световно равнище. Нещо повече, това е неверие в собствените сили у редица научни работници и специалисти. Необходимо е да се укрепва самочувствието им, да се поощряват, да се създават условия, да се възпитава у тях дръзновение към световните постижения, да се обладаят от творческо неспокойствие и амбиция за достигане на световните постижения. Нашата агитация трябва да съдействува да се популяризират имената на научни работници и специалисти, на рационализатори и изобретатели, направили световни открития, постигнали и надминали световните производствени рекорди. Необходимо е да се насочи вниманието на нашата общественост върху този нов тип личност, която трябва да бъде образец за подражание, образец за сравнение на цялата наша научно-техническа интелигенция, на цялата наша научно-творческа работническа класа.

●

За преодоляване, както и за предотвратяване на посочените и на редица други психически бариери голяма е ролята на Българската комунистическа партия и особено на нейните първични партийни организации. Осъществяването на научно-техническата революция предявява нови, допълнителни изисквания не само към партийните кадри, но и към всички комунисти. Тя поставя изисквания и към качествата на първичните партийни организации и на Българската комунистическа партия като цяло. В своето заключително слово другарят Тодор Живков заяви: „Няма никакво съмнение, че Българската комунистическа партия като революционна марксистко-ленинска партия **и този път ще изгради в себе си качествата,** които ще ѝ позволят **да върви начело на народа в този обновителен процес“**[1]. Това е сигурна гаранция за своевременно откриване появата на различни видове психически бариери и бързо реагиране за тяхното преодоляване.

---

[1] Т. Живков, Заключително слово, произнесено на 13 февруари пред пленума на ЦК на БКП, в. Раб. дело, бр. 46, с. 7.

Digitized by Google

С НОВИ ПОДХОДИ В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

ЛЮБЕН КОЗЛОДЖОВ
секретар на Коларовския
РК на БКП — София

Огромната съзидателна работа на Българската комунистическа партия за изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна, сложните и многообразни задачи — политически, икономически и социални, налагат все по-високи и по-високи изисквания към качеството и ефективността на партийно-организационната работа. Речите, докладите и изказванията на другаря Тодор Живков след XII конгрес на БКП, както и лекциите му, изнесени пред слушателите и преподавателите в АОНСУ, точно и ясно поставят новите критерии, новите изисквания и необходимото съответствие с времето, в което живее и твори нашият народ.

Богатството на тези идеи и стратегически насоки последователно се изучава, усвоява и осмисля, вниква се в обективната обусловеност на новите постановки. Тяхното осъществяване в стила на работа на партийните и стопанските органи, на ръководните и изпълнителските кадри още веднъж доказва трайното им въздействие и сила. А истинското им осмисляне е в процеса на практическата реализация. „Какъвто и въпрос да поставим — казва другарят Тодор Живков в своето слово „За решителен обрат в нашето мислене и работа“, произнесено на 24 април 1984 година на срещата на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП с актива на научно-техническите съюзи и Съюза на научните работници в България, — той в края на краищата опира до едно — до необходимостта от нов революционен подход в мисленето и действието.“

●

Без претенции за всеобхватност и изчерпаемост искам да споделя опита на партийните комитети, кадри и активисти в Коларовски район — София в търсенето и прилагането на новото в партийно-организационната работа, на комплексния и програмноцелевия подход в усъвършенстуването на разработващата, организаторската и контролната функция.

Digitized by Google

Характерното, главното в работата и на районния, и на партийните комитети по места е стремежът непрекъснато да се развиват и усъвършенстват новите елементи в стила и методите на партийната работа и партийното ръководство, те все по-пълно и всеобхватно да утвърждават политическия подход в своята и в дейността на партийните органи и организации. В цялостната партийно-организационна работа при нас ние се стремим да прилагаме изискванията на научния подход, на наложения от времето съвременен стил на управление на всички равнища и във всички сфери на обществено-политическия живот в района.

Едно от главните изисквания към партийните органи и кадри, към обществено-политическите организации е всяка задача да се решава от позициите на новото, да се създават ефективни, организационни механизми за нейното осъществяване, да се направлява работата със съвременни организационни средства. В подкрепа на това ще отбележа, че стана стил на районния комитет подготовката на пленарните заседания да се извършва на широка основа с участието на научни дейци от АОНСУ при ЦК на БКП, на всички комунисти от районната партийна организация. Не, не е пресилено — на всички комунисти. Защото научно-практическите конференции, тематичните „кръгли маси", дискусиите, анкетите и проучванията — това са все форми, чрез които науката навлиза в нашата партийна практика, активно ни помага да съкратим пътя към отделния човек, като цяло да повишим ефективността от партийно-организационната дейност. Такъв беше подходът при подготовката на пленумите на районния комитет на БКП през 1982 година „Ускореното внедряване на върховите научно-технически постижения — стратегическа задача на районната партийна организация през осмата петилетка" и „Да претворим в дела решенията на Януарския пленум на ЦК на БКП (1984 г.) и осъществим комплексно прилагане на икономическия механизъм". Пленумът „Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация — важен фактор за обогатяване и усъвършенстване на социалистическата демокрация в трудовия колектив" се подготвя над година и половина. Първичните партийни организации и трудовите колективи осъществиха комплекс от форми и средства, най-тясно свързани с общата тема — разговори в бригадите и звената, беседи и събрания, научно-практически конференции в отделните отрасли на районната икономика, „кръгли маси", единни политически дни. Всичко това даде възможност преобладаващото болшинство от комунистите и ръководните кадри на различни равнища да участвува в подготовката. От друга страна, бюрото и апаратът на районния комитет на БКП точно държаха и отмерваха пулса на първичните организации и на трудовите колективи по тези проблеми, което благоприятствуваше конкретността и точността на взетите от пленума решения. В подготовката на пленума бюрото на районния комитет използва ума, опита, знанията и умението на научни работници и специалисти от ЦК на БКП и АОНСУ, на партийните кадри с дългогодишен организационен и социален опит. В проведените седем секторни научно-практически конференции в отраслите „Електропромишленост", „Химия", „Машиностроене", „Транспорт" и в шестте тематични срещи-разговори взеха участие над 1800 комунисти.

В процеса на подготовката на пленума особено място зае диференцирано заложеният и изведен от практиката на партийните организации положителен опит, който беше обстойно анализиран и обобщен на единадесетте научно-практически конференции преди пленума. На въпроса за положителния опит ще се спра по-нататък, но тук ми се иска да го отбележа, доколкото той има конкретен принос в повишаване ефективността от подготовката и провеждането на пленума. Раз-

Digitized by Google

пределението на проблемите по отрасли като цяло даваше възможност главните направления на вътрешнопартийната демокрация да се изведат в самите първични организации. Така например партийните организации от отрасъл „Машиностроене“ изведоха и обобщиха опит, свързан с партийнополитическото осигуряване на социалното и икономическото развитие на трудовите колективи, партийните организации от отрасъл „Електропромишленост“ съсредоточиха вниманието си върху вътрешнопартийния живот като образец на взаимоотношения в трудовия колектив, отрасъл „Химия“ — върху идеологическата работа на първичната организация като главна предпоставка за укрепване на духовната връзка на партията с трудещите се и т. н.

Районната научно-практическа конференция на тема „Първичната партийна организация — представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията“ изясни научнотеоретичните постановки на проблемите, обобщи и изведе заложения положителен опит, а пленарното заседание анализира практическото състояние в първичните организации и трудовите колективи в районната организация като цяло, направи съответните изводи и набеляза конкретни практически мерки за преодоляване на пропуските, слабостите и недостатъците.

Политическата и организаторската работа в процеса на подготовката на пленума, заводските, комбинатските, отрасловите и районната конференция разкриха възможността за изясняване на основните фактори, които влияят върху издигането на ролята и боеспособността на първичните организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Това е подходът и при подготовката на пленарното заседание, чиято тема е най-тясно свързана с партийно-организационната работа при съвременните условия на изграждане на развитото социалистическо общество в нашата страна. Вече се проведоха заводските и отрасловите научно-практически конференции, за всяка от които е определен и участвува научен ръководител от АОНСУ при ЦК на БКП. Някои партийни комитети умело използват и т. нар. блицанкети за установяване на истинското състояние на индивидуалната работа с комунистите, на тяхната обществено-политическа активност и т. н. Много са интересните форми, чрез които комитетите достигат до отделния човек.

●

От изложеното дотук сигурно прави впечатление това, че става дума за една тема в партийно-организационната работа, с която ние в районния комитет на БКП решихме здраво да се заемем след XII конгрес на БКП, а именно — разширяването на вътрешнопартийната и социалистическата демокрация. Все в тази връзка са и всички останали проблеми и въпроси, по-точно формите и средствата, чрез които се решават всички въпроси в районната партийна организация — и социално-икономически, и идеологически, и научно-технически, и политически. Защо именно към това са насочени усилията ни? В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество социалистическата демокрация се утвърждава като висш тип демокрация, която се основава на най-прогресивната икономическа база, но тя е не просто отражение на икономическите отношения, а истински „активен лост за ускоряване на социално-икономическото и културното развитие на обществото“ — както се изрази Михаил Горбачов. За да изпълнява успешно тази роля, този лост трябва да се усъвършенствува така, че да създава условия за все по-активно и творческо участие на

Digitized by Google

отделния човек в управлението на районната икономика, на социалната сфера. Един от сериозните фактори за усъвършенствуване на социалистическата демокрация са дееспособните партийни организации, които сами са образци на разгръщане на социалистическата демокрация и които със своята роля на политически ръководители на колективите утвърждават тези принципи.

В цялостната си дейност районният комитет на БКП се стреми да разширява участието на трудовите хора не само в решаването, а и във формирането на задачите и да дава гласност на дейността на партийните, на административно-стопанските органи и организации, на дейността на районния народен съвет. Опираме се на житейски доказаната истина, че колкото повече знаят хората, толкова по-високо е тяхното съзнание при решаването на възникналите проблеми и по-активна е подкрепата на партийната политика. В този смисъл на широкодемократична основа се подготвя и програмата за социално-икономическото развитие на района, като започва от низовите звена, там, където на практика се реализират едни или други задачи от тази програма. Този подход в работата най-пряко помага да се извежда положителен опит, възложен от отдел „Организационен" на ЦК на БКП, за внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм в единство с ефективна идеологическа работа в борбата за висока дисциплина и високо качество на продукцията.

Този подход в работата на районния комитет, на партийните комитети и първичните организации рефлектира върху работата на обществените организации. Районният съвет на профсъюзите насочи усилията си към разширяване участието на работническата класа в колективните органи на управление. И тук най-активно се използваха възможностите на науката и учените, изведе се опит, популяризира се. Проведе се научно-практическа конференция на тема „Социалистическата трудова демокрация и задачите на Коларовската профсъюзна организация".

В крайна сметка всичко това конкретно помогна да се усвояват по-пълноценно новите изисквания към различните органи и организации в конкретните условия на трудовите колективи.

●

Една от съвременните особености на демократическия централизъм е новият подход в осъществяване на контрола и проверката на изпълнението. Едва ли системата на контрол в района при нас е по-различна от другаде. Като цяло и тя сигурно се нуждае от усъвършенствуване и развитие, но ми се иска да споделя за някои форми на контрол и проверка, за някои средства, които използваме, за да се повишава преобразуващата им роля, за да намалява отворът на ножицата между програмите, решенията и постигнатите резултати, за да се държат постоянно на вниманието на партийните кадри и актива постоянните и актуалните задачи, за да се преодолява рутината при решаването на задачите.

В цялата си практическа дейност районният комитет и партийните комитети и кадри неизменно се опират на ленинските принципи за контрол и проверка на изпълнението, разглеждайки ги като решаващо условие за ефективността на партийното ръководство, призвано да осигури успешна работа на всички участъци на обществено-политическия живот. В практиката на нашите партийни комитети все по-трайно се утвърждават такива форми и методи като дълбоко, комплексно изучаване и анализ на фактическото положение на работата по места, редовно изслушване на отчети на партийни организации и стопански

Digitized by Google

ръководители на заседания на партийните комитети и бюра, на събрания на първичните партийни организации, системно информиране на комунистите за изпълнение на по-рано приетите решения, критичните бележки и предложенията.

Масовизира се при нас контролът — контролните органи се формираха на по-широка обществена основа. Това даде възможност да се оказва ежедневно реално въздействие върху решаването на разнообразните задачи на стопанското и културното строителство. В районната организация дейността на контролните органи още веднъж доказа, че силата на контрола е в редовността и в преобразуващата сила и роля.

Тук по-конкретно искам да се спра обаче на утвърждаващия се вече няколко години и показващ добър ефект опит на районния комитет да организира и провежда комплексни проверки, които по същество създават обстановка да се разгръща и засилва действеното начало в партийната работа. Не просто констатация, а бързи действия, реални преобразования и изменения на обстановката — това са целта и ролята на тази утвърждаваща се при нас форма на помощ и контрол. Заедно с това те са една добра предпоставка за изучаване и популяризиране на положителния опит, което се определя от състава на проверяващия екип. Участието на широк актив от кадри с богат организационен опит, практическа и теоретическа подготовка помага да се извеждат онези важни и отговорни звена в работата на проверявания комитет, които определят целите и насоките в непосредствената дейност на партийните организации. Заедно с това и за участниците в проверката това е едно сверяване на часовника, а как е при мен в моята партийна организация, в нашия партиен комитет? Комплексните проверки дават тласък на първичните организации и техните бюра за по-бърза и по-компетентна реакция на възникналите нови икономически, технологически и политически проблеми и задачи, за по-умело усъвършенствуване на политическия и организационния механизъм на действие в хармония с новото.

Ясна и конкретна насоченост, повишена взискателност в съответствие с критериите на Дванадесетия конгрес на БКП, следконгресните разработки на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков и Националната партийна конференция, добронамерена и конструктивна критичност по отношение на реалните резултати и т. н. — много са компонентите на подхода при комплексните проверки. Те са основата на информациите, които се обсъждат в бюрото на районния комитет на БКП и на решенията, които се вземат по отношение на една или друга партийна организация.

Те, комплексните проверки, показват някои трайни положителни тенденции в живота на политическия апарат, на секретарите на партийните комитети и първичните организации в районната партийна организация и създават условия за по-цялостни разговори и размисли за усъвършенствуването на партийно-организационната дейност.

Споменах, че комплексните проверки заедно с всичко друго са и една сполучлива и непосредствена форма за обмяна на положителен опит. В този порядък на мисли искам да отбележа, че залагането, изучаването, обобщаването и популяризирането на положителния опит е един от лостовете на районния комитет на БКП за усъвършенствуване на цялостната политическа, организаторска и социално-икономическа дейност. По единадесет направления на партийно-организационната дейност се формира опит в първичните организации, в заводските и комбинатските партийни организации. Така например в завод „Ернст Телман“ заводският партиен комитет има за задача да изведе

Digitized by Google

опит как се отчитат поръчителите по оказаната помощ за политическото и организационното израстване на новоприетите партийни членове, в жп завод „Георги Димитров“ — за политическия подход и работата на партийните групи, в КЗ „Георги Кирков“ — за партийното ръководство на комисиите за народен контрол и т. н. Този положителен опит се обсъжда в полудните на партийните секретари по отрасли, обобщава се и се разпространява методически чрез кабинета по партийно-организационната работа и чрез практическата работа на партийните работници. Наистина положителният опит е механизъм, който без капиталовложения може да даде огромен икономически, политически и организационен ефект. Затова вниманието на районния комитет и на останалите партийни комитети е последователно насочено към изучаването и разпространението на добрия опит, доказал своите резултати и ефективност във всички организации и колективи.

●

Безспорна истина е, че успехът на всяко дело е в ръцете на кадрите. Следконгресните теоретически разработки и практически подходи на другаря Тодор Живков многостранно отразяват проблема за формирането на кадрите, за тяхното развитие и усъвършенствуване, за ролята им в осъществяване политиката на Българската комунистическа партия.

Споделяйки новите подходи на районния комитет на БКП за обсъждането на широка основа на главни, решаващи въпроси от икономическия, идеологическия и организационния живот, иска ми се да се спра и на проблема за демократизацията на социалното управление и усъвършенствуването на организацията на работа с ръководните кадри в районната партийна организация. Тоест, за все по-широкото използване на обществените форми, средства и начини на действие при решаването на въпросите, свързани с издигането на кадри в стопанската структура. Прилагането на конкурсното и изборното начало вече няколко години се утвърждава в районната партийна организация. И това е една политическа школа за израстване на политическите кадри и за политическо израстване на трудещите се. Това е още едно доказателство, че тайни от хората не можем да имаме, че нашата позиция е открита и ясна. Този подход последователно допринася за повишаване активността и способността за изграждане на активна жизнена и политическа позиция у всеки член на трудовия колектив. Ограничават се субективизмът и произтичащите от него недостатъци. Значително се повишава отговорността на ръководните кадри пред ръководените от тях колективи. Настъпват положителни изменения в техния стил на работа и ръководство, пораства стремежът им да не се откъсват от хората, да се вслушват в общественото мнение, резултатно да решават проблемите на социалното развитие на трудовите колективи. Укрепват и се развиват отношенията на взаимно доверие към колектива и повишена отговорност на кадрите към него.

Ето всичко това ни дава основание да направим извода, че конкурсното и изборното начало имат бъдеще и към него трябва да отиваме все по-нашироко, по-настъпателно, творчески и отговорно. Това на практика в района правим.

Както и в други организации, при нас настъпиха и настъпват немалко положителни изменения в управленската подготовка на кадрите, за формиране на съвременен стил на управление. Тук трябва да отбележа, че в различните форми на обучение на партийния актив от всички сфери на обществено-политическия живот ние вляхме ново

Digitized by Google

съдържание от икономическата и социалната политика на партията за овладяване и последователно прилагане на икономическия подход и неговия механизъм. Повишихме изискванията за по-нататъшна демократизация на социалното управление, повишаваме уменията на кадрите да общуват с хората, да се вслушват в техните радости, болки и стремежи, да приемат близко техните проблеми. В това отношение много полезни се оказаха единните политически дни. Една форма за масово изучаване на общественото мнение, за вникване в актуалните проблеми на трудовите колективи и насочване на общите усилия за тяхното решаване. Тя намери подкрепа и реализация във всички партийни организации. Правилният проблемен подбор на темата повишава техния ефект.

При нас, в Коларовската районна партийна организация, работят много самоотвержени, предани партийни кадри и активисти, които с ум и сърце разпространяват и осъществяват сред хората партийната правда, проявяват творчество и инициатива, търсят и прилагат новото, поемат лична отговорност, поемат разумен риск. Съвремието налага високи изисквания към кадрите и живота, строителството на развитото социалистическо общество непрекъснато ще ги повишава. Значително място в нашите изисквания към кадрите в района заема изискването за единство между думи и дела. Това качество оказва силно въздействие върху авторитета на ръководителя от каквото и да е равнище, върху доверието, с което се ползва сред хората. Работническата класа по-трудно вярва само на красивата фраза, на правилно, вярно, силно и в пълно съответствие с най-новите партийни постановки подредено слово, което остава само слово. Тя тръгва след тези, които не отстъпват от казаното, у които съществува пълно съответствие, пълно единство между думи и дела.

Социалистическото строителство у нас днес решава исторически важни и нови задачи, които слагат сериозен отпечатък и върху изискванията за партийните кадри и активисти. Правилното съчетаване на опита от миналото с верния поглед в бъдещето, истинско чувство към новото, ето това ние се стремим да създаваме у партийните кадри и активисти в района чрез различните форми на обучение — текущи и с откъсване от производството. Защото както самият социалистически строй се намира в непрекъснато динамично развитие, в процес на самоусъвършенствуване, така и партийният работник е длъжен непрекъснато да се усъвършенствува. Защото днес понятието политически и делови качества има ново съдържание, което отразява новите задачи и качествата, необходими за тяхната реализация.

●

Същността на работата, съставът на районната партийна организация налагат едно особено важно изискване към нашите партийни, стопански и други обществено-политически кадри — умение да се работи с хората. Живата връзка с хората е истинският източник за реална оценка на резултатите от партийно-организационната работа, истинската основа за нейното непрестанно усъвършенствуване, истинската територия за нейното осъществяване. И най-съвършеното съвременно революционно мислене, без да е достигнало до хората, без да е запалило сърцата и раздвижило умовете им, т. е., без да се е превърнало в истинско действие, би било безрезултатно.

Digitized by Google

НЯМА ОБЩ ЗНАМЕНАТЕЛ

Още преди да я намеря в печатницата (тя все биваше някъде — ту в районния комитет, ту в съвета), хората от нейната бригада ми бяха споменали, че смятат, че без силна воля няма ни поезия, ни доброта, ни творчество.

— И за добротата ли трябва воля? — попитах.

— Особено за нея! — казаха ми.

После се бяха позовали на стоицизма на тяхната партийна секретарка Вена Галева да върши добро, да помага на другите, да търси и в най-лошия резултат честните подбуди. Позовали се бяха на настойчивостта ѝ да догонва заедно с тях целите, които те всички определят. И да ги мобилизара с цената на всичко те всички заедно да изпълняват веднаж решеното, да работят така, че със своя труд да не могат да кажат „нито дума против съвестта си".

Разказаха още, че когато човек е поел такъв товар, какъвто е секретарският, задълженията му са особено тежки. И работата не е в това да бъдат прескачани „черните ивици", а да се върви бавно и настъпателно през тях. Инак не може да бъде изживяна радостта от успеха, съпътствуваща съзнанието за изпълнен дълг. Тяхната партийна секретарка била точно такава — обичала творчеството в работата, предаността към делото, крайната дори преданост. Търсела радост в самото преодоляване на препятствията.

Обичала да критикува и обикновено критикувала конкретни неща, простъпки, личности. При това давала възможност и настоявала хората да се защитят след отправената бележка, но не с думи, а да преодолеят недостатъка, за който ставало дума, да се защитят с труда си. „Защо стана така?" — бил дежурният ѝ въпрос в критични ситуации. И винаги търсела подробно причините. Станалото-станало. Как да се оправи то, как да не бъде допуснато в бъдеще, такава обикновено бивала грижата ѝ.

Случило се така, че дъщерята на Галева постъпила в нейната бригада, когато тя била бригадирка. При разпределянето на работата майката давала на дъщеря си най-трудните текстове. По-късно, когато момичето вече излязло в отпуск и в цеха постъпили други възпитанички на полиграфическия техникум, от който преди това дошла и дъщеря ѝ, бригадирката имала друг подход към новодошлите — от лесното към трудното тръгвали задачите. „Инак Вена е справедлива — заключи разказващата този случай, — ако двама души са допуснали еднакви грешки, тя никога не ощетява единия, колкото и други недостатъци да има той. Разглежда нещата конкретно, премерва ги точно. Знае цената на отзивите и на последиците от един или от друг произволен жест, колкото и дребен да е той."

Тази опосредствувана характеристика ме ободри. Мненията бяха изказани спонтанно и тяхната цена бе в непреднамереността.

●

На едно от партийните заседания някой обосновал тезата, че отношението към труда е нещо като общ знаменател в поведението на комунистите. Точно тогава бил изслушан отчетът за работата на началника на цеха и Галева възразила: „Няма общ знаменател, има лична отговорност, изразявана съвсем конкретно от всекиго поотделно!"

Тази своя убеденост секретарката съблюдава винаги.

Разговорът „Комунистът и дисциплината", осъществяван в цялата градска партийна организация, тук протекъл с неизменна обстоятелственост. Обстоятелственост не из-

Digitized by Google

лишна, а, както се вижда от резултатите, необходима.

Започнали с разясняването на същността на въведената в печатница „Георги Димитров“ „заводска нормала за бездефектна работа“, при която заплащането е в пряка зависимост от качеството на вложения труд. Потърсен бил примерът на комунистите. Това търсене преминало и през анкета с безпартийните за положителните черти и недостатъците на партийните членове, които ги заобикалят. Галева разговаряла с работници от друг етаж. За двама от колегите си те не пожелали да направят оценки. „Беше ми обидно, засрамих се“ — казва тя. После тези мнения били разисквани на партийно събрание. При определянето на темите за отчетите и на поръченията наред с другите обстоятелства оценките на безпартийните за авангардната роля на комунистите били съобразявани като съществена информация, като едно от събираемите, при това — значително. Направени били проверки за навременното явяване на работа, както и за уплътняването на работното време. Проведени били неколкократни срещи и беседи на партийното бюро и на секретаря с всеки комунист поотделно.

— Целта, която си поставихме с осъществяването на разговора „Комунистът и дисциплината“, е достойно да се подготвим за Тринадесетия партиен конгрес посредством разгръщане на активната политическа позиция на партийната организация и оттам на целия колектив. Постарахме се да откроим личния принос и отговорността на всеки комунист и ръководител за състоянието на дисциплината във всичко и навсякъде, да анализираме причините за несполуките в това отношение и неумението на отделни личности да се справят с тези несполуки. В последна сметка целта бе да създадем нетърпимост към рушителите на дисциплината и разхитителите на социалистическата собственост и да повишим ролята на критиката и самокритиката. Същественото бе, че духът на разговора в партийната организация се пренесе в трудовия колектив и оказа положително въздействие в дейността на всеки труженик.

— Има ли реални изменения на отделните работни места?

— Определено. Отчитаме ги всекидневно посредством дневния производствен лист на всеки работник.

Интерес представляват някои подробности от тези индивидуални оценки за отделните хора. Тук отново не се е действувало общо, а съвсем диференцирано, за да се стигне до изисквания от рода на това инженер Лазар Бонев „да бъде по-общителен и не така мрачен; както е висококомпетентен и квалифициран в работата си, така да е приветлив в отношенията си с хората“. Или пък да бъде изказано съждение като това: „Навикът на Борис Младенов да си пее не е лошо качество, още повече, че той е сред най-първите работници“. Или: „Това, че Лъчезар Захариев не прави необходимото сервизът да се стабилизира, му пречи да е естествен в държанието с колегите“. Ще срещнете в протоколите и реплики, с които някой моли някого да го извини за прибързана критика, за някоя неточна квалификация или пък за предубеждение, от което вече се срамува: „Изпитвам угризение поради първата си реакция при постъпването на Варадинов в електронния цех за фотонабор с протекция. Той ме опроверга с взискателността си в труда“... И събранието препоръчва на Варадинов да довърши висшето си образование.

●

Венче жизнерадостната — така наричат Вена Галева работничките от електронния център за фотонабор в софийската печатница „Георги Димитров“.

Възможно е причините за това определение да са много, успях да открия само някои.

Разговаряхме с Галева в преддверието на цеха, беше почивно време,

Digitized by Google

промеждутък някакъв и край нас — тичайки или подскачайки, носейки цвете или сладолед или пък пристъпвайки леко с чаша кафе — преминаваха момичета. Други почти префучаваха с пъстри списания в ръце и с още по-пъстри поли.

— Как да стареш сред този млад свят? — каза почти на себе си моята събеседница и заобяснява, че в центъра за фотонабор комсомолците са три четвърти от целия персонал, че най-възрастната работничка е на 47 години и че самата тя е 46-годишна, но никога не се замисля над това.

Да потърся точно тук обяснението за нейната жизнерадост не посмях — твърде механична ми се стори тази причина.

— Питахте за устоите в моята практика — продължи Галева. — Как да ви кажа, може да прозвучи самохвално, но аз обичам да рискувам, обичам да вземам свои собствени решения. Това го изисква не само рангът ми на секретар на първичната партийна организация, но и стремежът ми да се уважавам като личност, като работник-седморазрядник, като човек, който вече 30 години е в тази печатница, в този цех.

Постоянството. Но не постоянството на застоя, на улегналостта, а на съзнанието, че всеки следващ ден ти носи нещо ново, нещо съществено, което ти трябва да извоюваш, да изтръгнеш, да изградиш, е онази равносметка, с която Вена Галева ще отпразнува това лято своя трудов юбилей. Равносметката на една работна биография, започнала рано — веднага след завършването на професионално-техническото училище към софийския техникум по полиграфия „Юлиус Фучик — и продължаваща устремно.

— Как успяхте да си създадете тази тяга към риска, умението да вземате собствени решения?

— О, това е дълъг процес — отговаря Вена. — Още с идването ми в печатницата попаднах на хора, които така добре умееха да убеждават, че нещата се постигаха, без да се прибягва до заповеди. Те просто авторитетно определяха какво се иска, а аз вече сама избирах пътищата. Стараех се още от самото начало да вниквам в смисъла на изискването, а не в неговите подробности. Останалото търсех сама. Разбира се, понякога грешах, но се опитвах сама да диря и да откривам грешките си, сама да компенсирам после щетите от собствената ми небрежност. Това не беше лек път, но затова пък...

— Истинският.

— Да, наистина. Аз също не давам сега на младите излишни указания. Само когато това се налага от отсъствието на опит, и то за нещо действително ново и неясно. Инак нека всеки сам да търси и да открива, сам да си представя предварително последствията от взетото от него решение по един или по друг проблем от практиката. А при нас неизвестните са много. Нова техника, нов механизъм...

— Отсрочвате ли понякога разискването, и най-вече решаването на неприятни проблеми?

— Мъча се да се браня от това изкушение. Обикновено в партийното бюро анализираме обстановката и при най-сложни ситуации и се стремим да определим точно изхода, каквото и да ни струва това, с когото и да си кръстосваме шпагите.

— Обикновено всекидневието ви затрупва с много подробности. Ето и днешният ни разговор бе прекъсван многократно от текущи и спешни неща. Не ви ли отклонява това от главното в работата ви на партиен секретар, от гонитбата на големите цели, които стоят пред бюрото и пред партийната организация и които изискват много сили, време и постоянство?

— Денят на партийния секретар е дълъг. Освен това всекидневието не ме разсейва, напротив, силите ми в преследването на основните цели в работата се множат именно в изпробването им в тези малки всекидневни съпротивления.

— Какво бихте казали за твърдението на някои социолози, че най-добрият тип партиен секретар

Digitized by Google

бил търсещият, стремящият се?

— Бих отговорила с твърдението на един сатирик, който казва, че най-добрият човек не е търсещият, а намиращият. Аз лично предпочитам да намирам в обществената дейност определени неща, а не само да търся. Инак една от положителните черти в практиката би се превърнала в перманентно иманярство, взето не в най-добрия смисъл на думата.

И Галева продължи да говори така оживено, с такава свежа проницателност, че аз ясно видях пред себе си Венче жизнерадостната.

●

Щом става дума за резултатите, за ефекта от дадена дейност, нека да се върнем към разговора „Комунистът и дисциплината". В няколко главни направления партийната секретарка вижда положителните промени сега: в повишената отговорност на комунистите и на всички работници за качеството на техния труд и в засилената в целия трудов колектив активна позиция срещу всичко, което забавя неговото развитие. Подобрена е дейността на стопанското ръководство за ускорено внедряване на техническите и социалните нововъведения в практиката, усъвършенствувана е организацията на труда на всяко работно място. Подобрен е партийният контрол по проблемите на дисциплината.

Онова, което се откроява над всичко, е засилената критика и самокритика в партийната организация и в колектива. При това критика, основана на искреност във взаимоотношенията и засилваща потребността от активни социални действия.

И Галева обяснява, че сега, след анкетите, срещите, разговорите, отчетите в бюрото и в партийната организация, след възлагането и изпълнението на конкретните поръчения за подобряване на дисциплината и за повишаване отговорността на всеки комунист, степента на самокритичния анализ както на постиженията, така и на неизвършеното е по-висока. Активността, творческото отношение към работата, инициативността, високата организираност са характерни вече не само за комунистите, а за преобладаващата част от колектива, в който, както вече стана дума, работят предимно млади хора с добра квалификация.

— Дори самата нова техника и технология засилват необходимостта от критика и самокритика — твърди Галева. — Тук обективно нараства необходимостта от по-висока трудова дисциплина, от по-добра взаимопомощ. Някъде в литературата срещнах, че в тези посъвършени условия на производството критиката и самокритиката просто сами се налагат като неизменна част, като неделим елемент на деловите отношения на хората. Същото може да се каже и за организацията на труда. Внедряването на научна организация на труда засилва значението на критиката и самокритиката. Разбира се, въпреки благоприятствуващите обстоятелства критиката и самокритиката не се развиват произволно. За това е наложителна постоянна работа с хората. При нашия разговор това бе целенасочена, системна, масирана бих казала, дейност в една определена посока, която доведе до добър резултат. Всъщност греша, като говоря в свършено време. Защото това начало на „свещено недоволство от постигнатото" трябва непрестанно да се разгаря у нас. И защото още ние не трябва да се уморяваме да водим системна възпитателна работа за изграждане на честно и творческо отношение към труда. Да създаваме такава обстановка, при която пренебрежителното отношение към дълга би срещнало решителен отпор.

— До какво, според вас, води либералното отношение към недостатъците и към техните носители?

— Не само до застой, дори до обратния процес на движението напред.

— Кога критиката и самокрити-

Digitized by Google

ката са действително ефективни?

— Когато не само определят недостатъците в поведението на един или на друг човек, а му помагат да разбере причините за тези недъзи и най-вече, когато бъдат потърсени пътищата за преодоляването на знаците минус.

— Вие лично самокритикувахте ли се във вашия отчет по време на разговора за дисциплината?

— Темата ми беше „Секретарят и дисциплината". Една от самокритичните ми тези бе, че не е достатъчно добросъвестно да изпълнявам задълженията си, че трябва определено да изисквам това и от останалите с всичката сила на задълженията, които ми е гласувала партийната организация. Защото нали мярата на отговорност тук е толкова подчертана, че правата на партийния секретар не са нищо друго освен върховни задължения.

Как инак човек ще оправдае това голямо доверие на другите?

Мила ИЛИЕВА

ОЦЕНКАТА НА КАДРИТЕ И ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

„Какво мисли един ръководител за себе си е важно, още по-важно е какво мисли за него неговият ръководител, но най-важното си остава какво мисли за ръководителя ръководеният от него трудов колектив".

ТОДОР ЖИВКОВ

Като очерта основните насоки за по-нататъшно усъвършенстване на политическата система на нашето общество, за разширяване на социалистическата демокрация в етапа на зрелия социализъм, Дванадесетият партиен конгрес постави отговорната задача да се направи нова крачка напред в кадровата работа на всички органи на социалното управление, да се търсят и прилагат нови, по-ефективни форми и начини при подбора и издигането на кадрите, свързани с разширяване на демократизма, с повишаване ролята и отговорността на кадрите. Така конгресът отговори на една належаща обективна необходимост.

В изпълнение на решенията му бюрото на окръжния комитет на БКП в Силистра утвърждава курс на високо доверие и взискателност при издигането, разстановката и оценяването на кадрите. Ние си поставихме за цел да конкретизираме и усъвършенстваме формите, средствата и подхода в дейността на окръжния и общинските комитети, на първичните партийни организации при оценяване авангардната роля и личния пример на комунистите и особено на ръководните кадри в трудовия колектив.

Съгласно утвърдената система за подбора, издигането и разпределението на кадрите в окръжния комитет на БКП, в общинските комитети и първичните организации периодично се приемат графици за оценка на кадрите. Това е една от основните и постоянни наши задачи,

Digitized by Google

която има изключителна важност за възпитанието и развитието на ръководните кадри.

Новото в нашата кадрова дейност след Дванадесетия конгрес на БКП е: оценяването на политическите, деловите и особено на нравствените качества на ръководните кадри да се извършва върху основата на обществената оценка на дейността им.

Нравственото възпитание и издигането на моралния авторитет на комуниста свързваме с големите отговорни задачи, които постави партията за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. В това отношение ние насочваме усилията си към издигане ролята на кадрите в борбата за високоефективен труд по пътя на засилване единството на колективните и личните интереси, на повишаване чувството за лична и колективна отговорност. Обективната оценка на моралните и деловите качества на кадрите, съблюдаването на общественото мнение за тях при оценяването им укрепва вярата на хората в принципите и нормите на партиен живот и ръководство.

За да се изучава общественото мнение при оценка на кадрите, отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП разработи специална методика за оценяване на политическите, деловите и нравствените качества на ръководните кадри. Той подпомогна общинските комитети и първичните партийни организации при нейното прилагане. Първоначално заложихме опит за оценяване на кадрите с отчитане на общественото мнение в няколко от тях. От три години методиката се внедрява като форма на работа в цялата окръжна партийна организация.

Каква е технологията на този начин на приемане оценка на кадрите?

Партийният комитет или бюрото на партийната организация приемат специален график за оценка на номенклатурните кадри. Те определят комисия с не по-малко от трима комунисти, която да подготви оценката на съответния комунист. Поне единият от членовете на комисията е член на партийното бюро. Същата води разговори за оценявания другар с прекия му стопански ръководител, с партийния групов отговорник, профпредседателя, с редица другари от трудовия колектив. Провежда и анонимна анкета в колектива, в който той работи. Събира сведения за него и за семейството му от кварталната отечественофронтовска организация. Въз основа на събраните данни и анализа от анонимната анкета се изготвя писмен проект на оценката. На заседание на партийния комитет или партийното бюро оценяваният ръководен кадър прави самоотчет (за който предварително се е готвил) за това, как изпълнява уставните си задължения, решенията на партийните органи, партийните си поръчения, за положителните и слабите страни на ръководната и производствената си дейност, за личното си участие в обществено-политическия живот на предприятието и на квартала, в който живее, и т. н. След това председателят на комисията чете проекта за оценка и съобщава по-важни данни от проведената анонимна анкета в трудовия колектив. Провежда се разговор и се правят препоръки към оценявания. Въз основа на станалите обсъждания в партийното бюро секретарят подготвя окончателната оценка. В такъв случай секретарят е подпомогнат от работната група, а самата оценка е по-пълна, конкретна и компетентна. Чрез зачитане на общественото мнение в нея се преценяват личният принос, мястото и отговорностите на отделния комунист за реализиране на партийната политика и за изпълнение на производствените задачи.

Следващият етап е събранието на първичната организация. На него партийният секретар прочита оценката, приета в бюрото, за съответния другар и става задълбочено обсъждане на неговите качества,

Digitized by Google

на обществено-политическата и трудовата му дейност, правят се изводи и препоръки във връзка с неговото умение да съчетава задълженията си на взискателен стопански ръководител с тези на политически деец на трудовия колектив.

Така например на събрание на първичната партийна организация към бригадата на „Тъкачен цех" в завод „Добруджа" на ръководителя на „Синя смяна" въз основа на информацията, набрана от трудовия колектив, бяха направени следните препоръки: да бъде по-взискателен за спазване на технологичната и трудовата дисциплина и за опазване на социалистическата собственост; да се вслушва повече в предложенията и бележките на работниците; по-загрижено да вниква в личните проблеми и вълнения на членовете на бригадата; да полага системни грижи за подобряване на психическия климат в колектива и за по-бързото адаптиране на новите работници към него. В момента, когато му се правеха препоръките, личеше, че не му е много приятно, но впоследствие в работата на този бригадир настъпиха чувствителни подобрения.

Или друг пример. Където и да работеше Борис Петров от Окорш, винаги получаваше високи оценки от по-горестоящите ръководни органи. Накрая бе изпратен за председател на районната потребителна кооперация. Плановете на кооперацията се изпълняваха и преизпълняваха. Отлично бе мнението и на окръжните ръководства за него — инициативен, находчив. Но подчинените са недоволни. Започнаха да идват тревожни сигнали за съществени недостатъци в стила му на работа и за неговия морал. Когато му се кажеше за това, той болезнено и остро реагираше. Това наложи общинският партиен комитет да направи допитване до колектива, който ръководеше. След проведената анкета и разговорите с хората стана ясно, че той не зачита мненията и предложенията на колектива, не реагира на направените критични бележки, не изпълнява взетите от партийната организация решения, груб е в отношенията си с хората. Това бе общественото мнение за него. Общинският партиен комитет му направи цялостна обективна оценка и взе решение да бъде освободен от ръководна работа. На тази, вече обществена, оценка за неговата работа той не можеше да реагира.

Характерно в това отношение е и изказването на директорката на „Търговия на дребно" в Силистра другарката Ст. Йорданова: „На мен неведнаж са ми приемали оценка за работата. Но преди тя бе дело само на един човек, а този път — изготвена от комисия. Обективността на оценката сега бе осигурена от разговора, който проведе комисията с редица членове на трудовия колектив, от анкетата, от богатата информация, която събра за мен, за моите качества и стил на работа като ръководител. В резултат на този подход на оценяване на кадрите, чрез зачитане мнението на трудовия колектив моята оценка беше точна, пълна, комплексна. Аз благодаря на заводския партиен комитет за препоръките, които ми бяха направени. Те ми помагат и насочват да усъвършенствувам своя стил на работа, да обърна внимание на някои свои качества като стопански ръководител и политически деец..."

Чрез този подход на оценяване на кадрите на основата на обществената оценка се дава възможност целият трудов колектив да оценява своя ръководител, прави се допитване до широк кръг безпартийни активисти от трудовия колектив и от квартала, в който живее, отчита се мнението на партийната група, в която членува. Задълбочено и всестранно се изучават всички факти, събития и явления в поведението му, обективно се разкриват и оценяват условията и средствата на работата му и тяхното влияние върху неговата дейност, утвърждава се

Digitized by Google

комплексният подход при анализа и оценката на авангардната му роля. Оценката се разглежда в непосредствена връзка с нарастващата роля на първичната партийна организация като политически ръководител на трудовия колектив, в който членува комунистът, с неговия авторитет и способност да организира изпълнението на партийната политика в поверения му колектив.

Трудовият колектив дава реална оценка за такива важни страни от дейността на стопанския ръководител като обективност при стимулиране на подчинените, отношението му към техните лични въпроси, дали колективът има доверие в него, как и доколко се вслушва в направените критични бележки и предложения и как практически ги реализира.

Положителен момент при оценяването на кадрите по този начин е, че членовете на партийните бюра се въвличат и активно участвуват в подготовката на проекта за оценка и в неговото обсъждане. Всичко това доведе до по-точно открояване и посочване от самите трудови колективи на недостатъците в работата на техните ръководители.

В завод „Добруджа" и в комбинат „Оргтехника" вече има отделни опити **оценките на кадрите да се приемат на събрание на целия трудов колектив.** В случая се отива до едно още по-широко допитване и оценяване на ръководителя от колектива, който ръководи.

Независимо от споделения положителен опит, който вече се утвърждава като практика в нашия окръг, се допускат редица недостатъци. Все още част от оценките се приема традиционно, не се дава точна и пълна характеристика на политическия облик на кадрите, на техните делови и нравствени качества и възможности, на техния принос за изпълнение на производствените задачи и за внедряване на научно-техническите постижения. Не са малко случаите, когато при разместване и освобождаване на кадрите не се сочат открито техните слабости и недостатъци. Все още не се използват правилно добрите оценки за растеж на кадрите на място, както препоръчва Дванадесетият конгрес. Също така при незадоволителна оценка дадената длъжност не се обявява за свободна и не се насрочва конкурс за нея.

Като се съобразяваме с принципното положение, че системното оценяване дейността на кадрите е един от важните фактори за тяхното политическо израстване, окръжният и общинските партийни комитети и първичните организации насочват усилията си към прилагането на по-високи критерии, на по-голяма взискателност и обективност при оценяването на кадрите. Стремежът е оценяването им чрез отчитане на общественото мнение да се утвърди като стил на работа на партийните комитети и първичните организации. По този начин се създава творческа обстановка, обстановка на принципност и взискателност, на повишена отговорност за поръчаното дело в партийния живот.

Основен критерий за оценка на ръководните кадри през осмата петилетка ще бъдат техните дела и приносът им за практическото реализиране на курса на партията за повсеместна интензификация, за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и изискванията на новия икономически механизъм, за изпълнение на плана и за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Грета ПЕТРОВА
зав. сектор „Кадри"
на ОК на БКП — Силистра

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕНА ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА

В работата на общоселския партиен комитет в с. Ваксево, Кюстендилски окръг, въпреки краткия период от създаването му има вече значителен опит, който ни дава основание да оценим и неговия дял в работата на общинската партийна организация — Невестино като важен и значим. В селото ни живеят над 1800 жители. В шестте първични партийни организации членуват 159 комунисти. На територията на селото се произвежда обща годишна продукция за над 3 млн. лева, а от търговията и услугите се получават 2500 хил. лв. Основен структуроопределящ отрасъл е селското стопанство, като комплексната бригада произвежда близо една трета от общата продукция на аграрно-промишления комплекс. В селото има още промишлено предприятие, потребителна кооперация, селска здравна служба, поща, основно училище, кметство, читалище, десет низови организации на Отечествения фронт, профсъюзни и комсомолски организации. Разкрити са цехове на промкомбинат „9-и септември" и обувния завод „Илю войвода" — Кюстендил.

Първичните партийни организации са изградени на производствен принцип и чрез тях се осъществява партийно ръководство в отделните звена. Комунистите, които работят в различните сфери на материалното производство, имат да решават специфични проблеми, но в същото време те живеят в селото, което налага да се обединяват усилията на всички за решаването на общоселските въпроси по изпълнение на задачите в селското стопанство във върховите моменти, по благоустрояването и хигиенизирането, здравеопазването, просветата, културата и ефективната идеологическа работа сред населението.

Това бе ръководното начало, което наложи създаването на нашия общоселски партиен комитет. Негова основна задача е да координира дейността на стопанските и обществените органи и организации в селото.

●

За да осигурим по-голяма ефективност на организаторската и политическата работа в изпълнение на решенията на XII конгрес на БКП и Националната партийна конференция, **отделихме по-голямо внимание на състава му.** В него са включени кадри с богат практически опит, имат нужната компетентност, организаторски качества и политическа подготовка. В състава на комитета са избрани десет души. Единият от тях е секретар на първична партийна организация и бригадир в комплексната бригада, която е най-голямата в състава на аграрно-промишления комплекс „Струма". Като имаме предвид големите ѝ отговорни задачи по благоустрояването и хигиенизирането на селото, в състава е включен и кметът, който притежава добра политическа подготовка, оперативност и деловитост в работата. Имаме изградена добра търговска мрежа — магазин за хранителни стоки, за железария, строителни материали, за плодове и зеленчуци, за текстил и трикотаж, сладкарница, ресторант и други. Сравнително широката търговска дейност в селото наложи в комитета да бъде включен отговорникът на железарския магазин, който е „Отличник на ЦКС". С богатия си прак-

Digitized by Google

тически опит като търговски работник той помага по-компетентно да решаваме въпросите на търговското обслужване. От старите кадри в селото е включен Никола Карамфилов, който като дългогодишен организационен работник добре познава проблемите на селото. Освен тях включени са кадри от промишленото предприятие, училището, тракторната бригада и др.

Този състав на общоселския комитет ни позволява оперативно и компетентно да ръководим целокупния живот в селото, защото нито една дейност не е изолирана от останалите, всички малко или много взаимно са свързани, така както е единен животът на целия ни трудов колектив.

Първостепенна наша задача е да осигуряваме постоянно оперативно политическо ръководство и действена помощ на стопанските и административните ръководства по изпълнение на социално-икономическите задачи под девиза на окръжната партийна конференция „Ударно, ритмично, без изоставащи, образцово". На заседанията или обсъждането на отделни проблеми отделяме внимание и оценяваме както дейността на ръководствата, така също и ролята и мястото на първичните партийни организации и техния принос по изпълнение на задачите. Нашият стремеж е максимално да активизираме всеки работоспособен човек от селото съзнателно и активно да участвува в увеличаване на селскостопанското производство, благоустрояването и хигиенизирането и другите общоселски въпроси. **Усилията на комитета и на първичните партийни организации са насочени преди всичко с партийно-политически средства да помагаме на стопанските органи и организации за постигане на натуралните и качествените показатели на комплексната бригада.**

В изпълнение на мероприятията на общинския партиен комитет, разработени във връзка с решенията на последните важни пленуми на Централния комитет на нашата партия — Февруарския и Мартенския през тази година, отделяме особено внимание на задачите, които трябва да решим за изпълнение на компенсационната програма, която се наложи от тежките климатични условия през миналата и началото на настоящата година. Набелязваме мерки за правилното професионално ориентиране на младежите и подготовката на местни кадри със съвременни технически знания.

Особено място отделяме на **индивидуалната работа с хората по месторабота и местоживеене.** По решение на комитета изградихме постоянно действуващ стопански щаб, който се ръководи от член на комитета. В него са включени секретари на първични партийни организации и ръководители на стопанските и обществените организации. Поради разпокъсаността на селото и многото махали утвърдихме към щаба и десет помощни групи, разпределени по райони на низовите организации на Отечествения фронт. Те се оглавяват от член на стопанския щаб и в тях включихме членове на партийните бюра, председатели на низовите организации на Отечествения фронт, съветника към кметството за съответния избирателен район и представители на стопанските организации. Групите са представители на щаба и ръководят борбата за излизане от всички сложни ситуации. Чрез тях осигуряваме партийно влияние във всички квартали и махали в селото. Те поддържат непрекъснат контакт, участвуват в мобилизиране на населението в най-трудните и отговорни моменти.

Стопанският щаб най-малко един път в месеца, а когато се налага, и по-често провежда заседание, на което председателите на групите се отчитат за изпълнението на поставените задачи и се поставят нови за следващия период. За ролята на стопанския щаб и групите към него

Digitized by Google

говори фактът, че през миналата година се създаде пълна мобилизация на населението, в резултат на което само за 20 дни бяха засадени 980 дка тютюн и произведен 23 тона сух ориенталски тютюн над плана.

Друг пример. Тясната и всекидневна връзка с населението осигури плодовата реколта да се прибере навреме само с активното участие на по-голяма част от населението, при добра организация, с проявено високо чувство за отговорност от всеки участник в кампанията. Планът за ябълките беше преизпълнен с 203 тона.

Общоселският комитет на БКП **отделя голямо внимание и полага грижи за изпълнението на задачите по 11-о постановление на Министерския съвет.** В началото на всяка година посредством помощните групи към щаба се посещават всички домакинства. Провеждат се разговори по състоянието на личното животновъдство и нерешените проблеми и каква животинска продукция ще предават през годината. Същевременно се сключват договори и се поемат обещания по домакинствата.

На постоянен отчет е поставено изпълнението на плана за месото, млякото и яйцата, своевременното изплащане на сумите за предадена продукция, издължаването на фуражите, създаването на стройна организация на изкупуването и др.

На партийна оценка и контрол са поставени и проблемите на кметството. Компетентно, задълбочено и критично обсъждаме тези проблеми на съвместни заседания с кметството и селския комитет на Отечествения фронт. За да се осъществи набелязаната програма, създадохме строителна група от местни хора, но за изпълнение на задачите по благоустрояването и хигиенизирането активно участвува и цялото население. Само за построяването на детската градина бяха отработени над 2800 доброволни трудодни от населението, което позволи обектът да бъде завършен в чест на 40-годишнината от победата на социалистическата революция в България. Немалко се извърши и за хигиенизирането на селото. Посредством специалната комисия по този проблем на всяко домакинство предварително е разяснено какво трябва да направи за подобряване на общия вид на къщата и двора си, на улицата и квартала. През миналата година 45 дома бяха обявени за образцови. Много полезна се оказа инициативата за сключване на договори между кметството и низовите организации на Отечествения фронт за решаване на въпросите по благоустрояването и хигиенизирането. По силата на тези договори кметството се задължава да осигурява необходимите материали и техническо ръководство, а низовите организации с доброволен труд на своите членове да извършат съответната работа.

В изпълнение на 22 постановление на Министерския съвет за спиране на миграционните процеси и задържане на младите хора в селото пред общоселския партиен комитет и кметството стоят за решаване някои неотложни задачи като: допълнително водоснабдяване, строителството на поща и здравна служба, реконструкция и модернизация на училището, строителство на още един жилищен блок, разширяване на радиомрежата и др.

●

Централно място в работата на комитета заема **грижата за издигане на ролята и авторитета на първичните партийни организации** чрез засилване на връзките им с трудовите колективи, обогатяване на техния живот и функции и способността им да решават новите проблеми. Нашата задача е да им помагаме да подобряват своя вътрешнопартиен

Digitized by Google

живот, който да стане образец на социалистически обществени отношения.

Полагаме системни грижи за подобряване на качествения състав на първичните партийни организации чрез приемане на млади комунисти, за засилване на партийното ядро и влияние във всеки трудов колектив. Членовете на общоселския комитет все по-активно участвуват в подготовката и провеждането на събранията на партийните организации и разясняване на партийни и правителствени документи. На заседания, на които се разглеждат въпроси от дейността на дадена първична партийна организация, споделят своя опит и другите партийни секретари.

В различните сектори са изградени 13 партийни групи, на които комитетът помага да водят пълнокръвен живот. Партийните групи извършиха немалко организаторска и разяснителна работа при внедряването на бригадната организация на труда на основата на стопанската сметка, по решаването на неотложни задачи в производството, по подобряване на психоклимата в колективите и др. През последните години се подобри съвместната им работа с профгрупите и комсомолските групи.

В областта на идеологическата работа усилията ни са насочени към засилване на нейната борбеност и настъпателност и все по-тясното ѝ свързване със задачите на трудовите колективи. Една от основните ни задачи е да формираме в трудовите колективи, населението и младежта правилно политическо виждане и творческо мислене. Единният политически ден и срещите с трудовите колективи станаха действително място, където хората получават информация по различни въпроси от национален, окръжен, общински и местен характер.

Общоселският партиен комитет взема мерки за активизиране дейността на агитационните колективи и пренасяне на тяхната работа в трудовите бригади, кварталите и махалите. Стремим се нагледната агитация да бъде актуална, навременна и целенасочена към конкретните задачи в отделните сектори на живота.

Под прякото и непосредствено ръководство на общоселския комитет на БКП организирано чествуваме бележити дати и годишнини. От две години на високо ниво се провежда традиционната земляческа среща-събор „Русата", който се превърна в празник за селото. Легендата разказва за безпримерния подвиг на красива девойка, живяла по нашите места, станала жертва в борбата срещу османското иго. Миналата година с участието на артисти от драматичния театър в Кюстендил бе възпроизведена легендата, която предизвика жив интерес сред участниците в събора. Тези срещи използваме не само за повишаване патриотичното възпитание на хората, но и за трудовото активизиране на колективите в производствената дейност, в привеждане селото в образцов вид. Всеки се стреми да посрещне гостите след добре свършена работа. Това не би било възможно, ако не бяха обединени усилията на всички първични партийни организации и актива на селото. Не е по силите на една първична партийна организация да организира такова крупно мероприятие, което изиграе изключително важна роля за сплотяване на населението и разнообразяване живота на селото.

В резултат на близкото партийно ръководство и огромната организаторска и политическа работа на първичните партийни организации през четирите години на осмата петилетка се постигнаха много добри резултати в социално-икономическото развитие на селото. Комплексната бригада произведе в повече обща селскостопанска продукция за 1035 хил. лв., потребителната кооперация преизпълни плана за стокооборота с 230 хил. лв. Разкрити бяха цехове за производство на

Digitized by Google

сладкарски изделия. Извършени са реконструкция и модернизация на цялата търговска мрежа. Създаде се малко промишлено предприятие. Изградихме модерна детска градина за 50 деца. Започна строителство на жилищен блок с 25 апартамента и музейна сбирка, която ще разполага с над 300 експоната. Пораснаха ролята и авторитетът на общоселския партиен комитет и първичните партийни организации.

Тези резултати са плод и на близката и конкретна помощ от страна на общинския комитет на БКП — с. Невестино, който ръководи отблизо нашата работа. За някои от събранията съобразно дневния ред се изпращат отговорници от общинските ръководства. Секретарите на първичните партийни организации участвуват в провежданите месечни съвещания в общината. По някои по-важни въпроси докладват и на заседания на общинския партиен комитет. Провеждат се редовни срещи с актива по изясняване на някои важни проблеми от развитието на селото.

С интерес следим всеки споделен опит за мястото, дейността и инициативите на общоселските партийни комитети. За издигане на тяхната роля и авторитет като партийни органи е необходимо да се разширят повече техните права, за да не се считат като някакви междинни звена между общинските партийни комитети и първичните партийни организации, а като действителни политически ръководства на територията, на която са изградени.

Ташко ТАНЕВ
секретар на общоселския партиен комитет
в с. Ваксево, Кюстендилски окръг

ПОДХОДЪТ

Изминалият шестгодишен период от създаването на общинските комитети на партията по най-убедителен начин показа правилността на тяхното изграждане. С многостранната си дейност те доказаха своята жизненост и способност успешно да се справят със задачите на социално-икономическото и обществено-политическото развитие на селищните системи.

Извървеният път не е гладък. Същественото обаче е, че те успешно преодоляваха попътните трудности. Докато общинските комитети в Ямбол, Елхово и Тополовград имаха добра основа, собствен стил и традиции на работа, то новоизградените в Тенево, Скалица и Войника трябваше да започнат от самото начало, да придобият собствен облик, своя физиономия на ръководен партиен орган. На тях им липсваха знания, умение и опит бързо да се ориентират в дадената обстановка, да вземат решения, които да доведат до изменение на състоянието в положителна насока. Окръжният комитет на БКП своевременно разбра и правилно оцени тази им вътрешна потребност и започна конкретна работа с тях.

На преден план бе поставена задачата правилно да се открояват актуалните проблеми и на основата на задълбоченото анализиране на фактите, явленията и процесите, с политически форми и сред

Digitized by Google

ства да се решават възникващите въпроси. На второ място, да следват примера на Ямбол, Елхово и Тополовград, да изучават опита им, да ги достигат и се равняват по тях. На трето място, да получат признанието и уважението, да спечелят сърцата на комунистите и всички трудещи се. В тяхно лице хората да виждат своя грижовен ръководен политически орган.

За постигането на всичко това членовете и кандидат-членовете на бюрото и пленума, а също и останалите сътрудници на окръжния комитет на БКП бяха насочени да оказват действена помощ на партийните комитети и първичните партийни организации. Целта е постигната.

Нараства умението на общинските партийни комитети по-задълбочено да анализират всестранния живот на селищните системи и на тази основа по-вярно да открояват актуалните проблеми. Увеличи се умението им по-правилно да определят подходите, да подбират формите, методите и средствата за решаването на задачите. Те по-сполучливо насочват усилията на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации, на трудещите се към постигането на по-значими резултати.

Като се ръководи от политическата линия, дадена от Централния комитет на БКП, окръжният комитет на партията в Ямбол полага системни грижи за издигане ролята на общинските партийни комитети, за реализирането на техните политически и организаторски функции, за утвърждаването им като компетентни, оперативни, авторитетни и дееспособни органи за политическо ръководство на изградените осем селищни системи.

Особено внимание се отделя на **кадровото комплектуване** на общинските партийни комитети. В тях са избрани секретари с добра политическа подготовка и организационен опит. Системни грижи се полагат за повишаване на компетентността, квалификацията, за издигане на организационната култура и усъвършенстване на стила и методите на работа. Утвърждава се линия на уважение, доверие и висока взискателност към кадрите. В резултат на това е създадена спокойна, делова и творческа обстановка за работа.

Усилията на окръжния комитет на партията са насочени още по-задълбочено да се изучават кадрите в процеса на тяхната практическа реализация, към изграждането и приложението на такъв механизъм, който да позволява всеки момент да се разполага с необходимата информация за състоянието на работата на отделните дейци. Съобразно това с политически форми и средства да се провежда конкретна работа с тях.

В кадровата си работа окръжният комитет на БКП получава необходимата помощ от Централния комитет на БКП. Той би се улеснил много, ако се ускори и реализира инициативата на Централния комитет за изготвянето на инструкцията за работа с кадрите. Целесъобразно би било с най-отговорните деятели от общините своевременно да се организира обучение по основни задачи, които произтичат от решенията на партията.

Окръжният комитет осъществява редица **практически мерки, политически, организационни, идеологически и методически мероприятия и инициативи,** които водят до повишаване ролята и боеспособността на общинските комитети. Сега за всеки от тях отговаря член на бюрото на окръжния комитет. Те периодично докладват каква конкретна помощ са оказали за цялостното развитие на общината, какви проблеми възникват и как трябва да се решават. Тази форма се оказа много полезна.

Като анализираме дейността на общинските партийни комитети, се натъкваме на факта, че те все повече се изявяват като самостоятелни политически органи, сполучливо решават главните социално-икономически проблеми на селищата, осъществяват непосредствено ръководство на първичните партийни

Digitized by Google

организации и трудовите колективи. Всяка година окръжният комитет на БКП анализира състоялите се пленуми на общинските комитети, оказаната помощ от негова страна. Това спомага по-успешно да се изпълняват набелязаните задачи.

Семинарните занятия, които се организират със секретарите на общинските комитети по подготовката и провеждането на пленумите и заседанията на бюрата им, допринасят по-правилно да се изясняват практическите аспекти при разработването и обсъждането на проблемите.

Въведена е практика секретари и други работници от апарата на общинските партийни комитети да участвуват в подготовката на пленумите на окръжния комитет, в разработването на програми, системи, методически указания и други. Това води до повишаване на тяхната компетентност и опит.

Окръжният комитет на БКП заложи, обобщи и популяризира положителен опит в общинските комитети по важни проблеми на партийната практика.

На основата на задълбочен анализ общинският комитет на БКП в Ямбол отчете, че в работата на някои първични организации съществуват слабости по планирането, подготовката и провеждането на събранията, по приложението на качествените критерии в партийната дейност и т. н. В голяма степен това се дължи на недостатъчната и своевременна помощ от страна на комитета. Породи се идеята да се подобри опитът за по-нататъшно усъвършенствуване ръководството на първичните партийни организации в условията на новата териториално-селищна структура.

В резултат на системната и целенасочена работа на общинския комитет в първичните партийни организации настъпиха положителни изменения. Сега те по-често обсъждат актуалните въпроси като: качеството и дисциплината, изпълнението на отделни решения, извършваната организаторска, политическа и идейновъзпитателна работа и пр. В повечето първични организации по-нататъшно демократизиране получиха вътрешнопартийните отношения, повиши се самочувствието на комунистите, укрепна вярата им в силите и възможностите на първичните организации. Създаде се атмосфера на принципност и другарство, на единство и сплотеност. Заедно с това членовете и кандидат-членовете на общинския комитет и на общинската контролно-ревизионна комисия стават все по-съпричастни към съдбата на партийните организации, в които членуват и за които отговарят.

Общинският комитет на БКП в Елхово анализира работата на партийните групи в производствените единици, прецени необходимостта и заложи опит за засилване ролята им в условията на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. В Болярово вниманието бе насочено към повишаване социалната активност на комунистите и останалите трудещи се и т. н.

В крайна сметка залагането и извеждането на положителен опит по отделни проблеми постигна желаната цел. Издигнаха се ролята, мястото и авторитетът на партийните органи и организации. Успешно се мобилизират силите на трудовите колективи при изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на колективите.

Практиката показва, че дейността по залагането, извеждането и популяризирането на положителен опит се нуждае от по-нататъшно усъвършенствуване. Към това сега са насочени усилията на окръжния и на общинските комитети на БКП, на първичните партийни организации в експериментирането на положителен опит на тема „Издигане авангардната роля на комуниста, неговата способност и умение да увлича другарите си от трудовия колектив в борбата за най-високо качество“.

Всяка година кабинетът по партийно-организационната работа в окръжния комитет разработва ма-

Digitized by Google

териали в помощ на общинските комитети по обучението на актива, обобщава и популяризира положителен опит в партийната практика.

С участието на секретарите на общинските партийни комитети се състояха съвещания за обмяна на опит. В Ямбол то бе по приложението на политическия подход в партийната работа. В Елхово — по издигане организационната култура на партийния работник. В Тополовград — по планирането на партийната дейност. В Странджа — за усъвършенстване партийното ръководство на Комсомола и др.

Станалите срещи се оказаха много полезни. В делова и творческа обстановка се провеждат разговори и дискусии, разкриват се добрите и слабите страни в работата. Наред с това се търсят нови, по-ефективни форми, методи и средства за изучаване живота на партийните организации и трудовите колективи, за прилагане богатия опит на КПСС.

По някои важни въпроси на партийния живот се организират краткотрайни курсове и семинари със секретарите на общинските комитети на БКП.

Особено полезна се оказва практиката периодично първият и останалите секретари на окръжния комитет на партията да се срещат с първите и другите секретари на общинските комитети. Там се обсъждат най-актуалните социално-икономически и обществено-политически проблеми на окръжната и общинските партийни организации. Ефективни са и сбирките с апарата на окръжния и общинските комитети на партията, на които секретари на окръжния комитет информират за най-важните политически събития и актуалните задачи, които стоят пред окръжната партийна организация.

Фактите показват, че по-близка и по-конкретна става помощта на окръжния комитет към общинските партийни комитети. Това намира израз в непосредствено помагане на място при разработването на проблеми като: усъвършенстване ръководството на първичните партийни организации; подбор, подготовка и приемане на нови партийни членове и работата с новоприетите; социалната реализация на младежта; по-нататъшно усъвършенстване партийното ръководство на народните съвети и масовите организации; изготвяне и обсъждане на периодически анализи за състоялите се събрания на първичните партийни организации и т. н.

Има и какво да се желае. Не всичко е решено докрай. Поради застаряващ състав работата на някои първични организации не отговаря на новите високи изисквания. Има отделни партийни организации, които не водят редовен организационен живот. Някои комунисти подценяват ролята и значението на откритите партийни събрания. Не е достатъчно ефективна дейността на отделни общински партийни комитети по осъществяването на предоставеното им с чл. 53 от Устава право на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства.

Контролната дейност на първичните партийни организации би се улеснила, ако се разработи съответно инструкция на Централния комитет на БКП. Полезно ще бъде да се изготви и статут за работата на партийния секретар в условията на новия икономически механизъм.

Окръжният комитет на партията полага усилия рационално да се използват и други изпитани традиционни форми на ръководство и контрол в дейността на общинските партийни комитети като: докладване в неговото бюро по отделни проблеми; формиране на работни групи и комисии за извършване на комплексни проверки и за практическа помощ при осъществяването на важни мероприятия и инициативи на общинските комитети; намаляване на регламентирането и предоставяне на по-голяма възможност за инициативност и други. Стремежът в това отношение е тези форми да се обогатяват по съдържание и привеждат по-пълно в

Digitized by Google

съответствие с изискванията на съвременното ни развитие.

Вниманието на окръжния комитет на БКП сега е насочено към:

— по-нататъшно обогатяване и усъвършенствуване на подходите, формите, средствата и механизмите на ръководство на общинските комитети на БКП;

— усъвършенствуване на системата на контрол на окръжния комитет и нейното главно звено — превантивността, която да гарантира цялостното изпълнение на решенията и задачите;

— създаване на още по-ефективна координация и съгласуваност, по-пълна комплексност в работата на отделите на окръжния комитет с общинските партийни комитети;

— повишаване грижите за още по-пълното утвърждаване на общинските партийни комитети като пълнокръвни оперативни органи, за да можете по-успешно да решават проблемите на икономическото и социалното развитие на селищните системи, за утвърждаването у тях стил на критичен подход, на творчество и деловитост, на действеност и целеустременост в политическата и организаторската им дейност.

Стоян ПАНЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В БРИГАДАТА

Първичната организация при специализираната лозарска бригада в село Кортен — АПК в Нова Загора, обединява комунистите, работещи в двете технологични звена на бригадата и в част от обслужващите и страничните дейности на аграрно-промишления комплекс. Основна е селскостопанската дейност и за да защити реномето на кортенските лозари, партийната организация си е поставила задачата да растат нейната роля и приносът на комунистите за увеличаване на производството на основата на приложението на новите технологии, научните достижения, челния опит и бригадната организация на труда.

Усилията на партийното бюро и неговата секретарка Бойка Гидикова са насочени преди всичко към новата организация на труда и приложението на икономическия механизъм, които следва да съдействуват за рационално използване на продуктивните възможности на земята. Този въпрос е обсъждан на партийно събрание. Поставена е задачата при изготвянето на петгодишния план да се изяснят перспективите на производството, на тази база да се залага внедряването на технологичните линии, а наред с това да се изготви трайна концепция за развитие на трудовите колективи.

В своите виждания партийната организация стига и по-нататък. Поставя се загрижено проблемът за осигуряване на ефективна растителна защита. Липсват ценни препарати за борба с болестите, неприятелите и плевелите. Изградената лаборатория за научно прогнозиране на добивите е призната за една от най-добрите в Южна България. Но следва да се помисли за обзавеждането ѝ с необходимите

Digitized by Google

съоръжения и за други видове изследвания — биохимични, запасеност на почвите с хранителни вещества, за коренова нематода. Трябва да се повишава образователното и квалификационното равнище на ръководните и изпълнителските кадри. Например персоналът на стратификалнята има желание да усвои повече от една специалност.

Първичната партийна организация активно участвува в програмата на общоселския партиен комитет в Кортен по качеството. Голяма част от мероприятията са изпълнени. Обсъдени са въпросите за повишаване на качеството, на обществената производителност на труда, за подобряването на трудовата и технологичната дисциплина и др. В първичната организация е приет примерен въпросник за самоотчет на комунистите. Предстои той да се актуализира и да започнат по него да се отчитат в партийните групи членовете на БКП. Освен това разговори за качеството се организират и в трудовите колективи, в партийните групи особено в периода, когато се заготвя продукция за износ.

С разбиране се посрещна решението на партийното бюро първо технологично звено да работи с контролни номера за всеки манипулатор на грозде. Това се прави вече втора година и досега рекламации по качеството на гроздето и лозичките за износ не са получени.

Въпросите за партийното ръководство на социално-икономическите процеси пряко опират и до изграждането на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Ето защо първичната организация винаги е обръщала поглед към състоянието на машините и съоръженията в машинния парк. Воюва се срещу всеки отделен случай на оставени неизмити пръскачки, срещу немарливото опазване на селскостопанската продукция, изисква се редовно да се санкционират нарушителите.

Първичната партийна организация настойчиво се бори за решаване задачите за социалното развитие на трудовите колективи, върху които осъществява политическо ръководство. В съответствие с решенията на миналогодишната отчетно-изборна конференция на Новозагорската общинска партийна организация за подобряване обслужването на населението столът на аграрно-промишления комплекс премина към ресторанта на районната потребителна кооперация. С това се постигна намаление на цената на храната. Организирано се доставя храна на кооператорите вкъщи или по време на кампании на работните места.

На дневен ред стои въпросът за изграждането на леки заслони по полето, за да могат кооператорите спокойно да обядват и се предпазят в лошо време. Започна реконструкцията на чешмите по нивите. Осигурени са облекло, обувки, маски, ръкавици, ботуши за всички работници. Предложено е да се изгради навес към стратификалнята. Така ще се подобрят условията за работа на второ технологично звено.

Партийното бюро отчита, че малко все още се работи по системата за самозадоволяването. Обмисля се отглеждането на картофи, лук и други зеленчуци на семеен акорд за зареждане магазина на селото.

Важна цел на идеологическата работа на първичната партийна организация е добре да се осъзнае и да се осмисли от всеки член на колектива голямото значение на качеството като ключов проблем в нашето развитие. Някои от провежданите мероприятия имат преди всичко ясно изразен идеологически характер. Да вземем въпроса за нагледната агитация. В партийната организация сериозно се разисква нуждата от нейното обновяване и актуализиране. Затова очакванията са да се измени обстановката в стопанските дворове, за да се превърнат те в приятни кътове. Тези изменения са продиктувани от задачата за издигане равнището на работата по естетическото възпи-

Digitized by Google

тание на населението, по естетизацията на околната среда.

В рамките на партийната учебна година изключително интересно преминават занятията в семинара с ръководни кадри на аграрно-промишления комплекс. Висока активност проявяват комунистите Желко Чернев, Иван Дръндаров, Васил Гоцев. Добре е организирана и работата в двете школи по марксизъм-ленинизъм с ръководители Йордан Миндов и Руска Балакчиева. Те умело задържат вниманието на слушателите, проявяват взискателност към тях. Нужно е да се разнообразяват формите за онагледяване на обсъждания материал, по-рационално да се използват в това отношение възможностите на дома за политическа просвета към общинския партиен комитет.

Прегледът на дейността на партийните групи постави на по-здрава основа въпроса за изучаване на общественото мнение и политическото настроение. При посещение в колективите партийният секретар, бригадният ръководител и технолозите навреме отговарят и вземат отношение по възникналите предложения и отправените запитвания.

Разработената система за водене и отчитане на социалистическото съревнование се допълни с нови моменти. В центъра ѝ се поставиха показатели, свързани с качеството и дисциплината. С това тя повишава ролята си на стимулатор на трудовия ентусиазъм на колектива.

Конкретна е намесата на първичната партийна организация за засилване на партийното влияние във всички производствени звена. Така например доскоро в колектива на фурната не се трудеше нито един комунист. С поръчение сега там е изпратена Йорданка Трифонова и вече всички виждат, че тя работи с амбиция да се подобри и качеството на хляба, и хигиената, и културата на обслужването. Това е красноречив пример за силата на участието, на въздействието, макар и на един партиен член, в живота на трудовия колектив.

Партийното бюро има свое становище за активизиране дейността на партийните групи. Предстоят индивидуални разговори и беседи в групите към двете технологични звена, към администрацията и в партийно-комсомолската група към стратификалнята по проблемите на качеството. Те неминуемо ще подпомогнат усилията да се издига ролята на първичната партийна организация за утвърждаване на специализираната бригада в село Кортен като важно звено в борбата за засилване интензификацията и подобряване на качеството в селското стопанство.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО И ПРИНОСЪТ НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

Неотдавна се състоя пленум на Ленинската районна контролно-ревизионна комисия на БКП в столицата. На него бяха обсъдени резултатите от съвместната проверка на комисията с отделите на районния комитет на БКП по проблемите на качеството в делата на партийните групи. Какво се установи?

Многообразна е организаторската и политическата дейност, която извършват партийните организации и групи след Варненското съвещание и Националната партийна конференция за по-успешно решаване проблемите на качеството.

Важно направление в тази насока е прилагането на нова технология при съставянето на насрещните планове. Това постави пред първичните организации нови задачи. Значително се повиши ролята на партийните групи в мобилизирането на трудовите колективи за разкриването и използването на вътрешните резерви. Тези въпроси бяха обсъдени на открити партийни събрания и в партийните групи. Така комунистите активно помогнаха за мобилизирането на колективите при приемането на насрещните им планове.

Независимо от тези положителни тенденции в монтажното управление „Метални конструкции", грандхотел „София", „Обществено хранене", „Заводпроект", „Транскомплект", „Книгоразпространение" и др. не бе спазена технологията по съставянето на насрещните планове. В редица бригади плановите задачи не бяха изградени въз основа на диференцирани норми. Те не бяха съобразени с условията, при които работят последните.

Причините за тези слабости са субективни. Насрещните планове в посочените предприятия поради недостатъчен партиен контрол се съставиха от ръководствата в тесен кръг от специалисти. Те не станаха дело на целия колектив. С това се намали и отговорността за тяхното изпълнение.

Заслужава обаче да се отбележи, че много партийни групи като тези в заводите „Електроника", „Спортпром", „Водпроект" и други намират своето място в борбата за високо качество и ритмичното изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на трудовите колективи по всички показатели. Със специфичните си форми и средства на партийно-организаторска и възпитателна работа те допринасят да се изявява на широк фронт новото, което е заложено в битката за високо качество навсякъде и във всичко.

Под ръководството на първичните организации се преодолява щурмовщината и се подобрява ритмичността на производството в много трудови колективи. По-рано в някои стопански ръководства и партийни организации като тези в завод „Лиляна Димитрова", Научно-производствения комбинат по контролно-заварочни работи, завод „Спортпром", районно ремонтно строително предприятие и други имаше стремеж да се занижава обемът на производството през първото тримесечие за сметка на третото и четвъртото. Сега партийните организации и групи осъществяват контрол за правилното разпределение на производството, което да осигурява за всяко тримесечие необходимите средства и ресурси както за работна заплата, така и за други производствени цели.

Много колективи, където има изградени партийни групи, ритмично преизпълняват годишните си планове с високо качество на продукцията. За пример могат да бъдат

Digitized by Google

посочени цеховете „Топки“ и „Метален“ на завод „Спортпром“, цех „Поръчки“ на завод „Лиляна Димитрова“ и др.

На редица места се утвърди практиката задълбочено да се анализира осъществяването на производствените задачи и участието на комунистите в борбата за високо качество. В това отношение се прилагат различни почини и инициативи, каквито са случаите във външнотърговските организации: „Техноекспорт“, „Техноимпорт“, „Рудметал“, „Машиноекспорт“, „Химимпорт“ и др. Освен това партийните поръчения тук са най-тясно обвързани с качеството на вноса и износа.

За повишаване ролята и отговорността на комунистите при решаване проблемите на качеството на продукцията, културата на обслужването и услугите допринесоха и проведените разговори на тема „Комунистът и дисциплината“. В повечето партийни групи в промишлените предприятия, външнотърговските и строителните организации те спомогнаха да се осмисли по-добре мястото на всеки комунист в решаването на тези задачи, разкриха редица нерешени въпроси и недостатъци.

Важен фактор за реализирането на програмата за качеството е изпълнението на плана в областта на науката и техническия прогрес. Определен принос за това имат колективите от научните институти на Българската академия на науките и на нейните единни центрове. Чрез възлагането на конкретни поръчения и непосредствена индивидуална работа партийните групи в тях търсят резултатни пътища за въвличането на всеки специалист в активна работа по техническия прогрес. Като правило повечето от предложенията се разглеждат на събрания на групите, зачита се колективното мнение за значимостта и необходимостта им. В системата на Българската академия на науките се очаква икономическият принос от ускореното внедряване на научни разработки да достигне над 470 млн. лева. Начело на проектантските институти е „Водпроект“ с разработени 20 проекта при високо качество и с планиран икономически ефект 180 млн. лева.

За успешното изпълнение на Дългосрочната програма по качеството важна роля играе състоянието на образованието и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Данните показват, че нараства броят на комунистите от материалното производство, които повишават своето образование и квалификация. Те се водят на отчет, в партийните групи се докладва системно за редовността и успеваемостта по време на обучението им.

На някои места обаче мудно се решават въпросите на образованието и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Независимо че през последните години нараства процентът на партийните членове, които повишават квалификацията и образованието си, той не отговаря на потенциалните възможности. А това се отразява неблагоприятно върху нормалния производствен процес в трудовите колективи.

Постигнатите добри резултати в изпълнението на плана се дължат и на разгърналото се социалистическо съревнование в района. Сега главното негово съдържание е утвърждаването на икономическия подход и неговия механизъм, привеждане в дело решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Съобразно това в предприятията, институтите и учрежденията бяха преработени и системите за водене и отчитане на съревнованието. Партийните групи съвместно с профгрупите успешно мобилизират комунистите и безпартийните за повишаване качеството на продукцията, за ефективно използване на техниката, материалните и трудовите ресурси, за внедряване на челния наш и съветски опит. Данните показват, че над 90 на сто от членовете на партията участвуват в съревнованието с лични задължения или работят по национални почини и инициативи. С това те на дело осъ-

Digitized by Google

ществяват авангардната си роля и увличат останалите в социалистическа надпревара.

Сега в района работят 950 носители на званието „Качественик“, 41 бригади са завоювали звание „Колектив за високо качество“, 63 колектива участвуват в движението „Колектив без рекламации“, 180 са придобили право на собствен качествен щемпел, 25 колектива с 1560 души се трудят по инициативата „Работническа гаранция — за качеството на продукцията за СССР“.

Под девиза „Моята отговорност пред моя град“ активно в съревнованието участвуват кварталните първични организации и партийни групи. С проведените над 82 000 трудови дни по хигиенизирането, озеленяването и предаването на вторични суровини те допринасят за създаването на по-добър ред в района. Особено добра дейност има в кварталите „Иван-Асен II“ и „Лозенец“, в жилищните комплекси „Изток“, „Гео Милев“, „Червена звезда“ и др.

Наред с положителните успехи по решаване проблемите на качеството има предприятия и низови колективи от материалното производство, които в отделни периоди не изпълняват всички планови показатели. Такива са цех „Ромика“ на завод „Спортпром“, цех „Конфекция“ на завод „Лиляна Димитрова“, парк-хотел „Москва“, комплекс „София“ и др. Същественото тук е, че неизпълнението в повечето случаи се дължи на причини от субективен характер — недостатъчен контрол по отчетността, допускане на аварии, неритмично снабдяване и пр.

Недостатъчни са помощта и контролът, осъществявани от партийните органи и организации, за ритмичното изпълнение на производствената програма по всички показатели, без изоставащи предприятия, бригади и звена. Слабости има в разяснителната работа и вътрешнопартийна организация по прилагането на икономическия механизъм. Това налага да се засили партийният контрол за правилното и гъвкаво използване на икономическите средства от съответните стопански ръководства, за последователно прилагане на бригадната организация и стопанската сметка, за осигуряване на пълна самоиздръжка на всяка стопанска единица, на всяко работно място. Под ръководството на партийните комитети и бюра партийните групи извършиха конкретна разяснителна и организаторска работа за внедряването на бригадната организация на труда на основата на вътрешностопанската сметка. Комунистите получиха поръчения за политическа дейност сред трудовите колективи.

Сега в района са изградени 115 бригади с 1683 участници, а 445 първенци са приключили с петилетната си програма. В това отношение заслужава внимание опитът на стопанското предприятие Софийски телефонни и телеграфни станции, завод „Фурнир“ и др. Чрез въведената планово-нормативна и отчетна карта осигурява контрол върху количеството и качеството. В резултат на тази организация и отчетност успешно се изпълнява производствената програма.

В сравнение с минали години отчетите на низовите ръководители са по-конкретни. Те са свързани по-пряко с проблемите на качеството и изпълнението на стопанските задачи. Но въпреки положителните тенденции в прилагането на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка този въпрос се решава още бавно, а някои от изградените бригади не съответствуват на изискванията. Неправилното водене на стопанската сметка в редица предприятия и бригади показва, че не е настъпил нужният прелом в делата на партийните групи.

Съществено направление за реализиране на Дългосрочната програма по качеството е работата на партийните групи в непроизводствената сфера. За Ленински район това е от особена важност, тъй като преобладават организации, чиито функции са от национален мащаб и от тях зависи много осъществя-

Digitized by Google

ването на девиза „Високо качество — навсякъде и във всичко". След Януарския пленум на ЦК на БКП тук се извършва немалко за усъвършенствуване работата на апарата, за създаване обстановка на пестеливост, за икономическо изразходване на ресурсите, високо качество на услугите и съпоставяне на резултатите от всяка социална дейност с направените разходи. Партийните групи в министерствата и ведомствата извършиха значителна политическа и организаторска работа за изучаване документите на Националната партийна конференция, за привеждане на нормативните документи с новите изисквания. Организират се открити събрания на партийните групи, на които се обсъжда предварителната подготовка на документите. Тази дейност е особено характерна за комунистите в министерствата на транспорта, на съобщенията, на финансите, на машиностроенето, Българска народна банка и др. Полезни инициативи се провеждат и в партийните групи на Министерството на външната търговия, стопанската организация „Български държавни железници", „Автомобилен транспорт" и др. Резултатите от работата се обсъждат в партийните групи, като се анализира личният пример на всеки комунист. По инициатива на групите във външнотърговските организации успешно се регулират взаимоотношенията им с промишлените предприятия за повишаване ефективността и качеството на износната продукция.

Конкретна и целенасочена е дейността на партийните групи във Висшия институт за архитектура и строителство, Софийския университет „Кл. Охридски", Комитета за телевизия и радио, агенция „Софияпрес" и др. за повишаване равнището на подготовката на кадрите, за издигане качеството на учебната и пропагандната дейност. Тези и някои други тенденции в работата на партийните групи в духовната сфера вече дават положителни резултати. Съществуват обаче и редица нерешени въпроси в областта на планирането и изпълнението на социално-икономическите, научно-техническите и творческите задачи. Част от групите в министерствата, ведомствата и институтите не съумяват винаги с необходимата конкретност и взискателност да поставят на вниманието на комунистите основните въпроси. В тях често пъти разяснителната и организаторската работа по проблемите на качеството не стига до всеки служител и специалист. Така се принизява отговорността при изпълнението на задачите. Това налага партийните комитети и бюра строго да изискват по-активно участие на ръководните и административно-стопанските кадри във възпитателната работа на партийните групи.

Реализирането на девиза „Високо качество — навсякъде и във всичко" изисква поновому да се решават въпросите, свързани с вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации. В района бе извършен преглед на структурното изграждане на групите, което е съобразено с Инструкцията на ЦК на БКП за работата на партийните групи по подобряването на качеството.

В съответствие с тези изисквания сега в районната партийна организация са създадени 1931 партийни групи, 32 партийно-комсомолски групи и 236 временни партийни групи в кварталите от работещи комунисти. В тях са обхванати над 18 000 комунисти, които съставляват близо 70 на сто от всички партийни членове в района.

Тази структура способствува за своевременно и оперативно въздействие на групите при решаването на главните политически, организаторски и възпитателни задачи в колективите. Особено успешно се отрази реорганизацията в структурата на групите в Министерството на външната търговия, където успешно се преодоляват съществуващите проблеми с изоставащите низови звена.

Дейно участвуват в решаването на важни задачи и партийните групи по местоживеене. За пример служат тези в кварталите: „Иван-

Digitized by Google

Асен II", „Изток", в зона „Център" и др. Своята жизненост показват и партийно-комсомолските групи в стопанското предприятие „Обществено хранене", „Книгоразпространение", „Хранителни стоки", в някои строителни организации и др. Със своята дейност те помагат за преодоляване изоставането в изпълнението на плана по печалбата и обществената производителност на труда.

Изпитана форма за повишаване ролята на комунистите в борбата за подобряване на качеството е провеждането на отчети и самоотчети, възлагането и отчитането на партийните поръчения. Броят на комунистите, направили самоотчети пред групите, се увеличава. В някои от тях обаче липсва конкретност, не винаги са свързани с проблемите на качеството, не са съобразени с възможностите на комунистите. Главното сега е партийните групи да съдействуват за осъществяването на ефикасен контрол от първичните организации. Контрол и помощ не само над административните ръководства, а и върху дейността на профгрупите, комсомолските групи и низовите организации на Отечествения фронт.

Безспорно е, че успехите в дейността на партийните групи зависят преди всичко от работата на техните отговорници. Въпросът за подбора, обучението и възпитанието им винаги е стоял на вниманието на партийните комитети и бюра. Сега повечето партийни отговорници имат висше, средно или средно-специално образование. Преобладаващата част от тях са с необходимия партиен стаж. Със своята идейна убеденост и подготовка те допринасят за повишаване приноса на партийните групи в решаване проблемите на качеството.

Залог за успешната работа на групите е тяхното компетентно ръководство. В много партийни бюра съществува практиката членовете им да отговарят за определени партийни групи. На редица места партийните отговорници присъствуват на заседания на бюрата. В други те са избрани в състава им, което помага да бъдат в течение на работата на първичната организация.

Тези положителни моменти в ръководството на партийните групи се отразяват върху работата им, повишават техния авторитет и отговорност за състоянието в малките колективи. В същото време ръководството на партийните групи се подценява от някои партийни бюра. Голям брой партийни групи не правят отчет за работата си в партийните бюра или на събрания пред всички комунисти.

В немалка част от първичните организации няма система за отчитане изпълнението на критичните бележки и предложенията на партийните групи.

Всичко това налага партийните бюра решително да преустроят своя стил на работа и ръководство. Още по-конкретно те да определят ролята и мястото на партийните групи при изпълнение на всяка задача. Този процес ще се развива толкова по-успешно, колкото по-компетентно бъде ръководството на групите от партийните комитети и бюра.

Иван ХРИСТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ГОЛЕМИЯТ ПРОБЛЕМ — КОМПЮТЪРЪТ

В телефонния указател на Толбухински окръг на буквата „П" липсва „Предприятие за програмно осигуряване". В сегашния телефонен указател. Но в новия, бъдещия, ще го има... Затова пък не само с любопитство, но и с определена доза озадаченост възприемаме спокойния отговор на невидимата ни любезна събеседничка от служба „Телефонни услуги": „Искате да се свържете със софтуерната къща? Техните телефони са..."

Честно казано, не сме само озадачени. По-скоро неприятно сме засегнати от факта, че вече, да, вече много хора (навярно не само телефонистките) знаят за съществуването на тази софтуерна къща, а ние... Ние се мъчим да обмислим твърде странното словосъчетание „софтуерна къща" — словосъчетание, в което в един „ярем" са „впрегнати" една английска и една българска дума. Дори и ровенето в английско-българския речник не може да ни помогне: „софт" има няколко значения — мек, нежен, мекушав; безалкохолен; глупак. Кое от тях да изберем? Естествено, не последните...

●

— Станахме модни и често ни наобикалят... — шегува се нашият гид от софтуерната къща Хайк Егикян. Казваме „гид" съвсем не с шеговит оттенък, защото в двете зали с персонални микрокомпютри, със застанали пред светещите екрани мъже и жени със съсредоточени лица страничният човек се чувствува не само външен, но и направо излишен, направо „чуждо тяло", ако в случая е уместен медицинският термин...

— Но... дали не е само „чудо за три дни"? — подхвърляме.

— Не, не е — сериозно отговаря той.

...Като го гледахме с каква вещина борави с различните бутони, с дискетите, предположихме, че пред името му стои титлата инженер. Но се оказа, че не е инженер, а математик, завършил Софийския университет специалността основи на кибернетиката. Кой знае защо, но досега си представяхме математиците като хора с изпити лица и непременно с очила, зад които се втренчват със сух блясък възпалени очи... Нашият събеседник, напротив, нито бе с очила, нито лицето му бе изпито. Един симпатичен млад човек, който обичаше специалността си и направо бе „запален" от новата си работа. Точно така, от новата

Digitized by Google

си работа, защото само преди два месеца той е дошъл тук от Териториалния информационно-изчислителен център. Нови като него са и останалите му двайсетина колеги, сред които има, разбира се, не само математици, но и инженери. А самата къща не е издигната, построена като другите къщи — със зидария, с дограма, тя се появява на бял свят ей тъй, неусетно и изведнъж, по силата на една заповед на Министерството на машиностроенето и електрониката от 17 октомври 1984 г. и от 1 ноември м. г. тя просто започва да функционира...

— Колективът ни е не само нов, но и млад — уточнява Хайк. — Дисциплината е млада, нищо чудно, че и хората са млади — държи да се обоснове той.

...Предприятие за програмно осигуряване, софтуерна къща, хардуер и софтуер — какво фактически означават тези понятия?

Да, време е нашият гид да влезе напълно в ролята си... Той търпеливо ни обяснява, че производството на програмни продукти и системи вече е станало подотрасъл на народното ни стопанство и че компютърът трябва да навлиза все по-масово във всички сфери на живота — не само в икономиката, в общественото управление, но и в бита.

И какво се оказва? Че първите стъпки, които сега правим в тази насока, са първи стъпки на едно... закъсняло прохождане! За да се убедим в този факт, е достатъчно да разлистим първия ни попаднал каталог, където се привеждат данни за използването на компютрите в най-напредналите страни.

Впрочем защо пък софтуерна къща? Без да демонстрира знанията си по английски език, Хайк ни запознава с двете основни понятия в компютърното производство — хардуер и софтуер. С първото се означава, ако може така да се каже, „костната система" на компютъра, „твърдото" в него (хард на английски значи твърд), а с второто понятие — противоположно по смисъл — са свързани програмите, алгоритмите, информацията, която се влага в компютъра.

Дейността на предприятието е насочена в следните три направления: „Приложни системи в народното стопанство", „Специализирани услуги с миниелектронноизчислителни машини" и „Локални мрежи и миниелектронноизчислителни машини". Ето само част от многобройните задачи, които ще се решават: събиране и обработка на първични данни, въвеждане на данни, научни, математически и статистически разчети, автоматизиране на конструктивни и технологични работи, моделиране, управление на измервателно-регистрационни устройства... Не е случаен интересът на редица предприятия от окръга и страната към разработваните базови системи за оперативно управление на производството, съобщенията и транспортния процес. Програмното осигуряване включва всички етапи на производствения цикъл — от конструирането на изделието до управлението на технологичния процес със съответния контрол на качеството.

— Както днес не можем например без телефона, така утре не ще можем да минем без компютъра! — убедено твърди Хайк.

Колежката на Хайк Юлия Велинова, също математичка, е дошла като него тук от Териториалния информационно-изчислителен център — гр. Толбухин. И по собствените ѝ думи, наистина се чувствува като у дома си...

— Работата е интересна — откровено споделя тя. — Занимаваме се с неща, които най-много привличат един математик — алгоритмите. Въобще много е приятно — усмихва се тя, помилвайки (точно така — не поглаждайки, а именно помилвайки) по сиякавия екран персоналния микрокомпютър до себе си.

Един от колегите ѝ натиска едно копче, после друго, на екрана се

Digitized by Google

появяват разни линийки, плетеници от цифри и други знаци. Резултатът явно не го удовлетворява, той притеснено се усмихва. Юлия се присяга, побутва някакъв бутон отзад и тутакси на екрана услужливо се подреждат данните, които интересуват колегата ѝ.

— Тези компютри мене ме обичат! И аз трябва да ги пипна — шегува се Юлия.

Като за нещо разбиращо се само по себе си тя изброява предимствата на микроелектронните изчислителни машини, с които се пести време и които отървават специалиста от редица досадни, уморителни и трудоемки дейности, давайки му възможност да използва основните си сили за творческа работа. И още две предимства: точността при обработката на информацията и възможността чрез микрокомпютъра да се поставят за разрешаване задачи, които по-рано, с „класическите" средства, просто е било немислимо.

Инженер Николай Николов, директор на софтуерната къща, със задоволство казва, че с тях са сключили договори за разработване на програмни продукти и системи завод „Орлов", окръжната болница, общинският комитет на БКП и окръжното управление на съобщенията в гр. Толбухин, общинският народен съвет в Тервел и „Елпром" — Варна. Като става дума за проблемите, инж. Николов набляга главно на един от тях — кадрите:

— Желаещи да работят при нас има много. Ала нямат необходимата подготовка. Но това не е проблем само на толбухинската софтуерна къща! — колкото за „успокоение" добавя той.

Защо да крием, пред дейността на Толбухинското предприятие за програмно осигуряване (а дали само пред неговата дейност?) стои още един проблем, който е по-скоро от психологическо естество: обичайният, познатият страх от новото, психологическата бариера, която не може веднага да се преодолее, за да се осмисли същината на нововъведението.

— Някои директори, вярно, са доставили компютри в предприятията, но все още гледат на тях като на красива, дори малко странна, чудновата мебел... — с добродушна усмивка казва инж. Николов, но в думите му се прокрадва горчивина.

Така е за днес. А колкото за утре — младичката математичка Юлия Велинова е оптимистка:

— Учениците, дори децата проявяват голям интерес към компютрите. И при следващото поколение, което ще навлезе в социално-икономическата ни дейност, за никаква психологическа бариера няма да се говори!

... Както например не се говори и сега за психологическа бариера в Толбухинския общински комитет на БКП. Един любопитен щрих: ако наберете съответния телефонен номер, в слушалката ви ще прозвучи приятен женски глас: „Тук е микрокомпютърът..." Разбира се, и преди това са се обаждали от общинския партиен комитет приятни женски гласове, но съвсем отскоро се чуват тъкмо тези думи...

Засега в персоналния микрокомпютър са вложени три програми: за кадрите, за решенията на общинския комитет на БКП и на неговото бюро и за контрола на критичните бележки и предложенията. Естествено, работата е още в самото си начало — първите масиви от данни, „предоставени" на микрокомпютъра, постепенно ще се натрупват, ще се актуализират. Между предприятието и стопанските ръководства в града са сключени 20 договора за доставяне и сервиз на компютърна техника и за програмното ѝ осигуряване. Вече са доставени 10 персонални микрокомпютъра. Държи се подготвяните програми да бъдат унифицирани, с еднакви показатели, за да стане възможно единното програмно осигуряване — перспективата е всички компютри да се включват чрез терминал в единна система.

Digitized by Google

...И все пак какъв е очакваният ефект от въвеждането на микрокомпютъра конкретно тук, в общинския партиен комитет? Да дадем думата на Димчо Илиев от отдел „Организационен", който съвсем непосредствено е „натопен" в грижите около „идването" на компютъра в компютъра в комитета:

— Целта е да се рационализира трудът в комитета, да се облекчат организационните кадри при обработката, при търсенето, при анализирането на информацията, като същевременно се осигурява нейното многократно използване. Компютърът ще освободи партийния работник от ровенето в десетките папки, в стотиците материали, за да намери сведението по интересуващия го въпрос. Ще го отмени в чисто техническата работа по събирането и обработката на информацията и ще му осигури много повече време за анализ на тази информация, за конкретна, жива връзка с партийните комитети, с първичните партийни организации. А не е тайна, че засега значителна част от времето и силите на редица организационни работници са ангажирани именно с тази несвойствена за тях работа — търсене и обработка на информация...

От своя страна секретарят на общинския партиен комитет Жечо Попов разказва:

— В началото на почти всяка година в бюрото се внася информация по проблемите на благоустрояването и хигиенизирането на града. Тези, които трябва да предложат съответно решение, обикновено хвърлят по един поглед на решението от миналата година: „Добро е!" С малка модификация то се превръща в ново решение. Приема се. А фактически това си е старото неизпълнено решение, което сме забравили и което сега приемаме отново. Вярно, компютърът няма да ни изкърпи дупките по улиците, но ще ни напомни за неизпълнените стари решения и ще ни предпази от вероятността да ги приемем като нови решения... Или например трябва да се реши даден кадрови въпрос, да се намери подходящ ръководител на еди-кое си предприятие. Условията, да речем, са: той да бъде инженер, да бъде специалист по двигатели с вътрешно горене, да бъде партиен член, да има известен партийно-организационен опит, да има следдипломна квалификация. При нас са картотекирани 2000 кадри и специалисти. Трябва да се търси папка по папка — представяте си каква главоболна работа е... Както и да е, след еднодневно търсене сте „открили" 50 инженери с исканата специалност. Сега пък от тях трябва да се избират отговарящите на останалите условия. За да се отделят накрая 5 картона, от които вече ще се подбере съответният кандидат. А сега тези 2000 картона ги „вкарваме" в компютъра и при нужда трябва само да се натисне някое и друго бутонче... Разбира се, компютърът няма да замести субективния елемент — необходимостта да се обсъжда най-задълбочено и отговорно кандидатурата. Но ще ни спести време и нерви при събирането и обработката на първичните данни.

●

Явно е, че „металният човек" се държи все по-предизвикателно с нас. Нещо повече — той ни хвърля ръкавицата си. И ние трябва да я поемем. Не, ние сме принудени да я поемем. Защото „дуелът" ни с него всъщност ще бъде дуел със самите нас, с нашето изоставане от съвременните научно-технически процеси. Да, това ще бъде дуел със самите нас — в името на собственото ни развитие. Но пък имаме ли друга възможност, друга алтернатива?...

Иван КУКОВ

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА ТЕХНИЧЕСКОТО РАВНИЩЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО

Първичната партийна организация в техническата дирекция на завод „Електроакустика" в Михайловград обединява комунистите от конструкторския и технологичния отдел, отдел „Технически и качествен контрол", базата за развитие и внедряване и инструменталния цех. Тя политически ръководи колективи, които са пряко свързани, пряко отговорни за внедряването на научно-техническите постижения, за изпълнението на социално-икономическия план чрез активното използване на интензивните фактори.

Осъществявайки политическо ръководство на дейността на колективите, първичната организация проявява самодейност, инициативност и оперативност, което обяснява и нейните постижения, и постиженията на отделите, на трудовия колектив като цяло. Значим е нейният дял в добрите производствени резултати в завода и особено в ускореното внедряване постиженията на техническия прогрес, което осигурява висококачествена продукция, приемана на международния и вътрешния пазар без нито една рекламация. Достигнати са показателите за осмата петилетка, преизпълнен е планът за 1984 г. В годините след XII конгрес на БКП са усвоени 24 нови изделия с високо признание у нас и в чужбина. Разработената от колектива модулна система не отстъпва на най-добрите европейски постижения в тази област.

Първичната организация в дирекцията успя да се утвърди като политически щаб в борбата на колектива за развитие на научно-техническия прогрес. Една от необходимите предпоставки за това е нейният състав. В организацията членуват инженери, конструктори, най-висококвалифицирани работници и техници. Комунистите са компетентни и способни да откриват и да решават значителна част от проблемите, свързани с приложението на челните технически постижения, да въздействуват със силата на личния пример. Под ръководството на комуниста инж. Ивайло Леков например бяха направени 20 волтметри, крайно необходими за производството — досега те се внасяха от чужбина. Такива примери не са единични, но още по-важно е, че партийните членове не са само пример — те са и активни лектори, докладчици, агитатори и организатори в борбата за технически прогрес.

За да се внедряват успешно научно-техническите новости в производството, първото много важно условие е да се знае какви са тенденциите на развитието, какви са челните постижения, какво, съпоставено с другаде, е равнището на продукцията, която се произвежда, на машините и съоръженията, с които тук се работи. Целенасочено се грижи партийното бюро за по-пълното запознаване на комунистите и колективите с актуалните въпроси на партийната политика, с постиженията на научно-техническия прогрес, с челния опит в отрасъла. То съумява конкретно да ангажира с подобни задачи не само комунистите, но и широк кръг от останалите членове на колектива.

Комисията за индивидуална работа има като свое постоянно задължение да информира хората за новостите в отрасъла. Събеседванията и дискусиите по линия на Научно-техническия съюз са свързани с актуални въпроси на науката и техниката. В това отношение се получава помощ и от специалистите в Института по радиоелектроника в София. Поне два пъти през годината тема на открити партийни събрания са челни научно-технически постижения...

Digitized by Google

Но задачата на първичната партийна организация е така да насочи силите, че знанията да предизвикват резултатни действия. Основите за изпълнението на тази задача се залагат още с планирането. Бюрото прави широко допитване до комунистите и безпартийните специалисти и активисти какви цели според тях следва да се поставят, какви въпроси и мероприятия да се предвидят в годишния и в оперативните планове на организацията. Така се засилва проблемността на плановете — в събранията и заседанията се поставят за обсъждане и решаване актуалните, жизнено важни за организацията и колектива въпроси, сред които средищно място заема въпросът за ускореното внедряване на научно-техническите постижения.

Целенасочено и компетентно осъществяваният партиен контрол допринася за срочното и качествено решаване на производствените проблеми и за ефективността на партийно-организационната дейност, засилва политическия подход в действията на ръководните кадри. Така се формира творческа атмосфера в колектива.

Утвърдени форми на работа са отчетите и информациите за изпълнението на отделните задачи. На открити и закрити събрания на първичната организация и на партийните групи са обсъждани информации за изпълнението на плана по рационализациите, дейността на клуба за ТНТМ, правени са оценки за приноса на комунистите във внедряването на научно-техническите постижения, за състоянието на качеството и развойната дейност, отчети за изучаването и прилагането на челния наш и чужд опит. Тези отчети, информации и оценки обикновено се подготвят от работни групи или отделни специалисти и почти винаги са съпроводени с проекти за решения и мерки, с поръчения, свързани с изпълнението им, което всъщност определя съдържанието и значимостта на събранията.

Ето някои конкретни примери. Разглеждайки въпросите за качеството на продукцията, първичната партийна организация реши да се засили контролът при производството на детайли, като се използват технологични карти, и конкретно ангажира отделни свои членове, компетентни в тази област.

Когато обсъждаха извършеното по изучаването и внедряването на челния наш и съветски опит, комунистите предложиха да се изгради система за разпространението на опита сред целия заводски колектив. Чрез нея работниците и специалистите пряко се запознават с най-новите постижения на научно-техническия прогрес, което помага за повишаването на тяхната квалификация.

И онези открити партийни събрания, чието предназначение е да популяризират някои перспективни постижения, не свършват само с информация — там се възлагат задачи на комунисти и безпартийни за нейното конкретно прилагане в управленската и производствената дейност.

На специален отчет партийното бюро води програмата за нестандартно оборудване по модулната система. Всяко тримесечие директорът по техническите въпроси докладва на заседание на бюрото за извършеното от него и от колектива за реализирането на програмата. Така бюрото се информира по-непосредствено и точно за състоянието на работата, взема налагащите се мерки. Обикновено на тези заседания отговорно се поставят поръчения за своевременно решаване на възникващите проблеми.

Впрочем поръченията по принцип са се наложили в организацията като една от формите за конкретна индивидуална работа с комунистите, а и с безпартийните. С тях партийни членове се включват в работни групи за подготовка на програми и планове по техническия прогрес, за подготовка на материали по отделни проблеми на партийната

Digitized by Google

и производствената дейност, които ще се обсъждат на събрания. Чрез поръчения специалисти се ангажират да разясняват въпроси за внедряването и стимулирането на рационализации и т. н. Вниманието е насочено не само към това за всекиго да се подбере поръчение, но и към навременната помощ за изпълнението, към системния контрол. Резултатна форма за такъв контрол са отчетите, които отделните комунисти правят в заседания на бюрото и на събрания на партийната група или на цялата организация.

Значителна част от конкретната работа по изпълнението на задачите за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес е съсредоточена в партийните групи, които се занимават с тези проблеми с повишена отговорност. Базата за развитие и внедряване и инструменталният цех например са силни технически ядра и партийните групи там са дейни, способни са навреме да се намесват и да оказват политическо въздействие за решаване на сложните задачи в развитието на производството и за издигане авангардната роля на комунистите. Партийната група успя да мобилизира колектива на базата, който качествено и само за два месеца изработи усилвателите, предназначени за чужбина. Посредством личния пример, предаването на професионалния опит на по-младите работници и индивидуалната работа с хората групата в инструменталния цех помага да се превъзмогнат трудностите, създавани от остарялата техника, и да се произвеждат качествени инструменти. Резултатно работят и останалите партийни групи.

Несъмнено системната и целенасочена партийна дейност дава отражение и в работата на профорганизацията, на комсомолската организация. Добри са резултатите на клуба за ТНТМ, който има определен авторитет в завода заради разработващата и внедрителската дейност при производството на нови изделия. Близкото партийно ръководство, прякото участие на младите комунисти в дейността на клуба в значителна степен предопределят неговите успехи.

Не бива да се смята обаче, че въпросите с издигането на техническото равнище на производството в завод „Електроакустика" са решени. Със загриженост говорят комунистите, че все още е твърде голям процентът на ръчния труд, не са достатъчни работните площи, не е на необходимото равнище материално-техническата база — сложни инструменти се изработват с физически и морално остарели машини, което не може да не се отразява на производителността на труда и на качеството. Разработената модулна система — гордостта на заводския колектив, не е внедрена в масово производство. Членовете на първичната партийна организация в техническата дирекция смятат, че е нужно още по-тясно да се обвърже конструкторската дейност с инструменталното производство, още по-голяма да бъде взискателността по отношение на конструкторските грешки. Те преценяват, че системата за контрол на качеството ще е по-ефективна, ако обхваща не само работниците, но и специалистите. Имайки предвид перспективите на производството, на своите събрания комунистите предлагат успоредно със сега съществуващата номенклатура на изделията да се усвояват нови производи като резерв при бързо изменящата се обстановка на пазарите. Все с грижа за бъдещето на завода те смятат, че трябва по-системно и упорито да се работи за създаване, обучение и възпитание на резервни кадри.

Това са някои от проблемите, които вълнуват комунистите от техническата дирекция, а и от целия завод. Проблеми, които те заедно с останалите специалисти и работници решават.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

РАЗМИНАВАНЕ С ПАРТИЙНИТЕ ПРИНЦИПИ

С внимание прочетох статията „Поредица от грешки", поместена в брой 3 от 1985 г. на списанието. Авторът сполучливо изяснява ситуацията, конфликта, позициите на страните.

У всеки читател би възникнал размисъл за сложността на взаимоотношенията между партийния секретар и стопанския ръководител. За отраженията, които дават те върху цялостния живот на колектива.

Нашата партия продължава настойчиво и последователно да утвърждава ленинските принципи в дейността на кадрите и в работата с кадрите. Постоянно повишава изискванията към тяхната политическа зрелост, знания и творческа смелост, към умението им да сплотяват, вдъхновяват и ръководят трудовите колективи.

Партийният секретар и стопанският ръководител са основните ръководители на всеки колектив и от тяхното класово-партийно възпитание, подготовка и интелект, от взаимодействията им в най-голяма степен зависи изпълнението на партийната политика. Техните отношения са преди всичко обществени отношения, а след това личностни. В книгата „Партийният секретар и стопанският ръководител" Николай Цонев много убедително и аргументирано разкрива сложните взаимоотношения между партийния секретар и стопанския ръководител, а също така и правото на партийната организация да контролира дейността на стопанските и административните органи. В нея авторът посочва: „Твърде много опасности крият онези взаимоотношения между партийния секретар и стопанския ръководител, които се градят на основата на послушанието, за да има „мир". Често в такива случаи „първа цигулка свири" директорът. Той е „и баща, и майка" не само в колектива, но и в партийната организация. За него партийното бюро е само един помощник за осъществяване на личните му амбиции, обект за оправдание при случай на неуспех.

Неведнъж животът ни е учил, че когато неподготвен, безпринципен, неподходящ човек се издигне за стопански ръководител, взаимоотношенията му с партийния секретар рано или късно се изострят.

Причините са ясни. Партийната организация и нейният секретар носят главната политическа отговорност за изпълнение на партийната политика."[1]

[1] Николай Цонев, Партийният секретар и стопанският ръководител, Партиздат, С., 1982, 80 с.

Digitized by Google

Ситуацията, която се е създала в трудовия колектив и партийната организация при язовирния район в Кричим, е в резултат на взаимоотношенията между партийната секретарка и началника на района.

От статията се разбира, че Красимира Грънчарова е съзнателна, принципна и активна комунистка. С чувство за отговорност изпълнява партийните и служебните си задължения. През годините на нейното секретарство организацията укрепва. Но идва момент, когато възникват трудни проблеми както за нея, така и за бюрото и организацията. Тези проблеми идват главно от безпринципните действия на началника на района Александър Тотев. С право Красимира като партийна секретарка води разговор с началника по неговите слабости. Вместо да осмисли, да оцени своя стил и метод на работа, той слага началото на конфликта, който се пренася и сред партийната организация и колектива. Вероятно комунистите, стоящи на здрави партийни позиции, подкрепят партийната секретарка, а около началника се формира група, която споделя неговия грешен стил и метод. Това е неизбежно, след като началникът дели хората в колектива на „наши" и „ваши", след като толерира едни за сметка на други, след като не използва демократичното начало в ръководството.

Това, че Грънчарова я поддържат повече от комунистите, не означава, че е формирала група около себе си. Задълженията на партийния секретар са големи и разнообразни. Той трябва да познава цялостната работа в предприятието. Колкото по-добре я познава, толкова по-добре може да насочва усилията на партийната организация и целия колектив към по-големи успехи. В това отношение голяма е ролята на стопанския ръководител. Трябва редовно да се среща с партийния секретар, да води разговор, да взема под внимание неговото мнение и взаимно да решават проблемните въпроси в предприятието. Нарушаването на колективния метод на ръководство е преди всичко въпрос на личните качества на ръководителя и опира до неговото партийно възпитание, до организационната му култура и компетентността му за правилно разграничаване на функциите.

Създадената ситуация в партийната организация и колектива може би съществува от много години. Да мисля така ми дава основание фактът, че преди три години градският комитет е констатирал, че съществуват недобри отношения между партийното бюро и административното ръководство. Това означава, че са съществували и недобри отношения между тогавашния партиен секретар и административния ръководител. И ако това е така, трябвало е по-задълбочено да се оцени работата на административния ръководител като политически деец и общо цялостната му работа.

Считам, че Грънчарова правилно е постъпила, като е докладвала за конфликта в градския комитет, с което е потърсила неговата помощ и съдействие. Ако въпросите бяха внесени и обсъдени в партийното бюро и в организацията, ефект щеше да има при положение, че в заседанието и събранието вземеше участие представител на градския комитет. В противен случай конфликтът щеше още повече да се задълбочи и ще се получи по-голямо разединение в партийната организация.

Правото на контрол може да се прилага само там, където правилно се разбират демократичният централизъм и единоначалието. Явно е, че представителят на градския комитет на партията не си е свършил работата както трябва нито по време, нито по качество. Не можем да приемем за нормално градският комитет да поприказва само със страните, да ги „посплаши" и да счита, че си е свършил работата, че с това е ликвидирал конфликта и възстановил единството на партийната организация. Напротив, със своите закъснели и неефективни действия

Digitized by Google

може би усложнява нещата. И още повече, че той не разграничава, не определя виновността на страните. Не взема никакво решение. Принизеният контрол от дирекция „Язовири и каскади" също спомага за разцеплението в колектива. Непростимо е висшестоящата организация да не обръща внимание на жалбите.

Искам да споделя и това, че много от ръководителите и специалистите на стопанските организации, когато посещават предприятията, се задоволяват да се срещнат само с директора, само с него да водят разговори и от него да получат информация за състоянието на нещата в предприятието. Срещите им с партийните секретари, с комунистите, с работниците са съвсем ограничени. Нека да не се забравя, че найточна информация за атмосферата в даден колектив, за организацията на работата, изобщо за целия живот в предприятието може да се получи чрез индивидуални срещи и разговори с комунистите и работниците.

От своя страна партийните секретари е полезно да канят представители на по-горе стоящата организация да вземат участие в работата на партийните събрания, когато се обсъждат основни въпроси. По такъв начин висшестоящата организация ще има точна и ясна представа за работата и настроенията във всяко предприятие.

В резултат на тази поредица от грешки на началника на района, на градския комитет и на дирекция „Язовири и каскади" се влошава атмосферата в партийната организация и в колектива на язовирния район в Кричим със сериозни последици. Уверен съм, че целесъобразни мерки ще се вземат, защото в такива случаи е много вредна безнаказаността. Но дълго време ще се помнят безпринципните действия, причинената болка.

Петко МИХАЙЛОВ
секретар на първична партийна организация
при „Хлебозавод" — В. Търново

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

ПОВИШЕНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ВЪЗПИТАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Дълбоките промени в областта на икономическия, обществено-политическия живот и в сферата на духовната култура в 40-годишния период от обявяването на селище Левски за град дават своя отпечатък върху цялостната социална функция на училищното дело в селищната система.

Общинският комитет на БКП добре разбира, че от равнището на научната подготовка, от формираните според съвременните критерии способности, от нравствено-политическите качества на подрастващото поколение зависи в значителна степен качественото изпълнение на всички задачи, стоящи пред общинската партийна организация в областта на икономиката и обществено-политическия живот.

Ефективността на работата на партийните организации от училищата в областта на учебно-възпитателния процес до голяма степен се предопределя от координираните усилия на всички социални фактори — училище, семейство, трудов колектив, обществени и културни институти. Особено чувствително и резултатно е въздействието на социално-педагогическата среда днес, когато пред училището е поставена генералната цел за многостранното развитие на личността.

Динамичното развитие на селищната система, нейната социално-демографска характеристика и разнообразните потребности от трудови ресурси изискват от първичните партийни организации в училищата да превръщат участието на факторите от социално-педагогическата среда във формиращи съвременния гражданин на социалистическото общество условия в съзидателно регулирана и направлявана дейност. Тя се основава на инициативата и творческите търсения на учителските колективи, на почувствуваните потребности в процеса на обучението и възпитанието да бъдат ангажирани и използвани богатите възможности на социалната среда с цел да се претворява в живота партийната политика за превръщането на грижата за образованието на подрастващите във всенародно дело.

Под ръководството на общинския комитет на БКП първичните партийни организации в училищата и учителските колективи с помощта на цялата общественост работят за изграждане на верни критерии при оценка на обществените събития, за формиране на активна жизнена позиция у учащите се. Добре известно е, че успехът на всяко дело се дължи на творческата инициатива, на високото професионално съзнание и формиране чувство за граждански дълг. В това отно-

Digitized by Google

шение високото обществено съзнание на комунистите, богатата дейност на бюрата на първичните партийни организации се отразяват благоприятно върху всички процеси, свързани с ефективността на възпитателния процес.

Целенасочена дейност на всички фактори от социалната среда с училищата от селищната система бе подета след проведения пленум на общинския партиен комитет, посветен на проблемите за формирането на активна жизнена позиция, в изпълнение задачите, поставени от Националната партийна конференция по качеството. На пленарното заседание бе решено така да се работи, че идейно-политическите, нравствените и естетическите добродетели, които носи в себе си работническата класа, все повече да стават достояние на учениците от всички видове и степени училища. Извършено бе разпределение на трудовите колективи и училищата на основата на шефските и приятелските връзки и взаимоотношения. Дадени бяха указания и се насочиха ученици с изявени способности към отделни специалности. Отношенията между предприятията и училищата се уреждат чрез двустранни договори или специфични показатели за взаимопомощ.

Особено внимание партийните организации обръщат на трудовото възпитание на учениците като основна и определяща насока на саморазвитие. Отчитайки трудовите навици и привички, любовта към труда като важно условие за формиране на многостранна личност, учителските колективи направиха много за участие на голяма част от учащите се в трудовия процес. Всички паралелки от средния курс на ЕСПУ „Кр. Попов", както и училищата в селата Българене, Трънчовица и Обнова установиха връзки с трудови колективи, с отделни бригади и цехове на основата на частично и постоянно организирано участие в трудовия процес.

В цех „Саня" по график на учениците е предоставено да извършват подготвителни дейности — навиване на прежда, осигуряване на всички материали, сортиране и подготовка на продукцията за експедиране и износ.

На основата на договор за пълна производствена дейност са организирани отношенията на СПТУ по механизация на селското стопанство с АПК „Ленин". С пълно самостоятелно оборудване учениците обработват 6500 декара земя при най-подходяща производствена организация. По график в часовете за учебна и производствена практика учениците от СПТУ по автотранспорт участвуват в ремонт на колите на базовото предприятие. В собствения ремонтен цех се извършва специализиран ремонт на леки автомобили, в който участвуват учениците под ръководството на наставник-специалист.

За повишаване ефективността на възпитателния процес под ръководството на общинския комитет на БКП в училищата на района беше разпространен опитът на ЕСПУ „Кр. Попов" за приложение на комплексния подход във възпитателната работа. Като проверен способ чрез комплексния подход се осъществява многостранното въздействие на факторите от социалната среда при формирането на личността. При организиране на всички трудови дейности в шефските предприятия и цехове се осигурява тяхното въздействие, възможността учениците чрез труда да се възпитават в идейно-политическо и нравствено отношение. Организират се съвместни политинформации, срещи с челни производственици, беседи по нравствени и етични проблеми. За адаптиране на учениците към работническите колективи комсомолските дружества и профкомитетите организират съвместни инициативи. Учениците присъствуват на общите заводски събрания за приемане и отчитане на производствените програми, а също и когато се пра-

Digitized by Google

вят равносметки на резултатите от социалистическото съревнование. Във всички случаи се определя и приносът на ученическите колективи за изпълнение на производствения план и особено на тези, които провеждат учебната и производствената си практика в базовите предприятия. На вътрешнозаводски тържества, празници и по повод на юбилейни дати учениците участвуват с художествени програми, поздравления, украса на залите и др. Под ръководството на партийните организации и партийните групи в предприятията с учащата се младеж се организира широка масовополитическа работа, което дава възможност всички да бъдат включени в дейност с подходящо социално значение, даваща отражение и върху самите тях. Провеждат се вечери на професията, съвместни излети до исторически места, екскурзии до промишлени обекти, съвместни политически информации, интересни културни мероприятия.

Опитът, който имат партийните организации в училищата, в използването на факторите от социално-педагогическата среда за повишаване резултатите от възпитателния процес доказа първоначалните предвиждания. В отделни учителски колективи бе подготвена и методика на работата при използване на някои фактори в учебния процес в отделните извънкласни форми. Пристъпено бе към проучване интересите и способностите на учениците, дейността в това направление бе насочена към съответни органи от социалната среда. В ЕСПУ „Кр. Попов" бе обсъдено и приложено в практика изискването за социалната насоченост на целия учебно-възпитателен процес. Създадена беше необходимата организация и се приложиха подходящи форми на работа, чрез които бе разширен обхватът на учениците, дадена беше възможност за по-голяма обществена изява в областта на художествената самодейност, изобразителното изкуство и музиката.

Във всички училища добре се осъществява държавно-общественото начало в ръководството на процесите на социализацията на личността. Училищните настоятелства не само се грижат за материалната база, но сполучливо се включват във възпитателния процес. Тяхно дело е организацията на екскурзиите и излетите на учениците, срещите с изтъкнати общественици, с активни борци против фашизма и капитализма и герои на труда; те осигуряват различните специалисти, които участвуват в учебния процес на основата на една осмислена интеграция на образованието с другите фактори от духовната сфера. Във връзка с приложението на новата педагогическа система в отделни уроци участвуват писатели, народни певци, инструменталисти и др.

Вълнуващи са срещите на учениците с герои на труда, с активни борци против фашизма и капитализма, с активни участници в Отечествената война, ударници, изтъкнати общественици и хора от различни професии. Интересно протекоха срещите с героите на социалистическия труд Лиляна Рачкова и Георги Цвятков. За правилното професионално ориентиране с учениците от VIII клас ежегодно се организират срещи с хора от различни професии. Обучаващите се от началния курс провеждат разговори на тема „По пътя на професиите" в присъствието на родители и преподаватели от различните специалности.

За обогатяване знанията на учениците и формиране на положително отношение към определените професии в училищата „Кр. Попов" и „М. Горки" вече втора година се извършва широка краеведческа работа. Разпределени по бригади и групи, младите хора проучват условията на труд в отделните предприятия, проследяват тяхното развитие от създаването им до наши дни, изследват ръста в об-

Digitized by Google

ластта на самото производство. Във връзка с това се организират срещи с ветерани от заводите, с директорите и с целите колективи, използват се архивни материали.

Във всички училища от общината има специални програми за работа за осъществяване изискванията на движението „На класата достойни синове". В реализиране на тази задача се създават благоприятни условия за близка връзка на учениците с работническите колективи. Освен масовите форми на контакти и на работа в средните училища беше предприета конкретна работа с отделните ученици и групи съобразно техните способности. Осъществени бяха съвместни разработки на клубовете за ТНТМ с младежките конструкторски бюра към Базата за контролно-измервателни прибори и към Завода за резервни части. През периода на отпуските отделни ученици заместват работниците в предприятията по усвояваната от тях специалност — предимно стругари и шлосери.

Особено емоционални са организираните срещи с ветерани от отделните предприятия с пионерите и средношколците. В разказите ва миналото на предприятието, за първите стъпки в професията, за трудните години на началото и за проявената воля и положените усилия оживява голямата привързаност на челниците към любимата им професия. Интересно протекоха срещите на пионерите с ветерани от завод „С. М. Киров", от АРЗ и месокомбинат „Родопа". Това бяха разговори и за историята на икономиката в града. Като система тези срещи съвсем непринудено формират желаните отношения към една или друга професия, която бъдещите работници и специалисти трябва да овладеят.

Нов импулс в работата на партийните организации по използване факторите от социалната среда за възпитанието на учениците даде поставеният пред всички училища основен проблем за интегриране с други институти. Разшири се понятието социална среда в рамките на целия обществен фон, който чрез активно взаимодействие би оказал влияние върху личността на подрастващите. Особено отговорна мисия в това отношение имат факторите от духовната сфера, които са с определяща роля за естетическото и нравственото формиране на младия човек.

Връзките и взаимодействията между отделните институти и училища бяха основавани на изискванията за творчески подход. Това разшири възможностите за въздействие на духовната среда, за активния ѝ принос за социалното израстване на учащите се. Само от ЕСПУ „Кр. Попов" в продължение на много години средно по 10—15 ученици участвуват в градския симфоничен оркестър, 23 свирят в мандолинния състав при пионерския дом, 10—15 системно участвуват в младежкия театрален състав към образцовото народно читалище, 15 — в младежката студия „Художествено слово", 25 пионери системно работят в кръжока по изобразително изкуство при читалището, над 100 ученици на различна възраст свирят в различните състави на музикалната школа. Всички колективи и участници постоянно организират обществени изяви по различни поводи, с което по изискванията на педагогиката се решава един основен въпрос — за обществената удовлетвореност на личността особено в процеса на нейното формиране.

На училищата е предоставена цялостна материална база — салони, клубове, дискотеки, художествена галерия, библиотеки, физкултурни съоръжения, които се използват организирано не само чрез формите на извънкласна работа, но и конкретно в уроците.

Особено активна е съвместната дейност на библиотеката с училищата. Провеждат се теоретични конференции, обсъждат се книги

Digitized by Google

в присъствието на авторите, на литературни критици, уреждат се срещи с музиканти, художници, артисти, с цели музикални състави и колективи. По този начин учениците се свързват и влизат в пряк контакт с произведенията на изкуството не само чрез училището, а и чрез съответните институти и органи, чиито форми са освободени от преките рамки на урока и създават условия за по-широк обхват и погсляма обществена изява. Това ги активизира, формира необходимото самочувствие и поражда нови амбиции за работа и участие в колективите.

Особено внимание в работата на партийните организации за формиране на чертите на младото поколение се обръща на обществените фактори, които се използват за идейно-политическото и правното възпитание и за професионалното ориентиране на подрастващите.

За многостранното формиране на личността и за нейната пълна реализация като основна цел не само на нашето образователно дело, но и на цялото общество съдействуват още редица фактори. Тук особено място отреждаме на здравия български национален дух, на народната психология, на българския бит с неговото възрожденско здраво ядро, на силно въздействуващите черти на социалистическия начин на живот. Обществените структури влияят не само с факта на участието си в местната социална среда, не само с присъщата си обществена позиция, но и чрез преките контакти с учениците по различни поводи в съответствие с изискванията на конкретните програми, приети в самите училища.

Партийните организации се стремят да разширяват и да усъвършенстват взаимодействието на училищата със социалната среда. Натрупаният малък опит подсказва идеята за използването им в конкретната урочна работа, където се полагат основите на социализацията на младата личност. За целта бяха разработени конкретни програми. По плана на окръжния съвет за народна просвета ЕСПУ „Кр. Попов" е определено за базово, в което в продължение на две години ще се работи по усъвършенствуване на интеграционните процеси и разработване на конкретна методика в различните форми и направления, целяща хармоничното изграждане на младата личност.

Изискванията на Февруарския пленум на ЦК на БКП за по-нататъшно усъвършенствуване на образователната система, за непрестанно повишаване качеството на подготовката на кадрите поставят нови отговорности пред партийните органи и организации. Те трябва по-целенасочено да ръководят процесите на взаимодействието между училището и всички фактори от социалната среда на базата на натрупания досега опит, показал подчертани положителни резултати, които следва да се развиват и усъвършенствуват. По този начин ние реализираме в практиката на училището принципа за демократичното начало, което винаги е изисквало повишени резултати от работата по обучението и възпитанието на младежта.

Ефективността на партийното ръководство в училищата се основава на факта, че комунистите и целите учителски колективи почувствуваха не само нуждата на участието на различните фактори от социалната среда във възпитателния процес, но оцениха и реалното им въздействие върху качеството на работата. Училището се превръща в активен координиращ фактор и методически център на съвместна дейност. В резултат на това значително се повишава социалната активност на учащата се младеж. Самите форми на работа предлагат изяснени перспективи, в името на които учениците участвуват дейно в обществената практика. Те работят с вдъхновение, защото се трудят за щастието на другите, от което са социално удовлетворени

Digitized by Google

и горди. Повишават се самоконтролът и самоорганизацията на учащите се, тяхната организационна култура и обществена отговорност. Мотивите за развитие на младите хора от чисто личностни се превръщат в широко обществени, а това задължава общинския партиен комитет и първичните партийни организации в училищата да разширяват непрестанно обхвата на дейността си в тази сложна сфера. Точно тук са и гаранциите за още по-големи бъдещи успехи в работата по възпитанието на младото поколение.

Христо АТАНАСОВ
секретар на общинския
партиен комитет — гр. Левски

ВЪЗТОРЖЕН ПРОПАГАНДАТОР

Преди шест десетилетия, на 28 април 1925 г., в станционната градина на Стара Загора фашистки куршум прекрати твърде рано житейския път на един от изтъкнатите дейци на Българската комунистическа партия — Петко Енев. Изстрелът бе отправен подло в гръб на революционера, конвоиран с вързани ръце към местния затвор, при грубо инсцениран „опит за бягство". Още един позорен акт на властническо безсилие... И ново ярко начало на политическо безсмъртие!

Роден на 19 ноември 1889 г. в с. Стоил войвода, Новозагорско, бъдещият незабравим народен трибун и безстрашен революционер-комунист прекарва детството и юношеството си в семейството на заможен селянин. След завършване на основно образование продължава обучението си в авторитетната Априловска гимназия в Габрово. Тук любознателният младеж заедно с добрите условия за школско образование има щастливата възможност да получи и първи уроци по теория на научния комунизъм чрез включването си в марксически кръжок. И утвърждава веднъж завинаги своята прогресивна политическа ориентация. Родителският отказ на средства за получаване на висше образование не смущава младия ентусиаст.

След дипломирането си през 1907 г. осемнадесетгодишният младеж напуска Габрово и две поредни години посвещава на учителската професия в родния край, за да си осигури препитание и средства за по-нататъшно образование. Първото трудово поприще го свързва с учители-социалдемократи, между които е и Никола Прокопиев — един от апостолите на социалдемократическото движение в околията. Така младият учител Петко Енев започва първите си стъпки и в революционната практика на БРСДП (т. с.) като неин убеден пропагандатор и организатор.

Току-що започнал следването си в юридическия факултет на Софийския университет, в началото на 1910 г. Петко Енев бързо навлиза в живота на столичната партийна организация. Участвува активно в нейната пропагандно-агитационна практика като преподавател във вечерното училище за работници, докладчик на събрания и член на

Digitized by Google

агиткомандите в работническите квартали. Започват по онова време и контактите му с ръководителите на партията, които високо ценят личните му качества и извършваната от него дейност. Тук създава и свое семейство.

В навечерието на Балканската война за антимилитаристична пропаганда е арестуван за първи път, но с помощта на Васил Мулетаров скоро е пуснат на свобода. А при започване на бойните действия е мобилизиран и изпратен на фронта като адютант на дружина в Тридесет и втори загорски пехотен полк, комплектуван предимно от негови земляци. И тук с храбростта, общителността, честността и справедливостта си много бързо спечелва сърцата на фронтоваците, става техен любимец.

През 1915 г. завършва юридическото си образование, но няма възможност за адвокатска практика, тъй като страната ни отново е във война. След завършване на школата за запасни офицери незабавно е отпратен в същия полк, но сега като ротен командир и член на военнополевия съд в Скопие. Бащинските грижи за поверените войници и смелата защита на подсъдимите за антивоенни прояви го лансират като истински народен офицер. В разгара на световния конфликт той е тежко ранен. След излизането от болница категорично отказва да заеме тилова служба и по свое лично настояване отново е на предни бойни позиции при земляците си фронтоваци. Това му поведение го издига още по-високо в очите на бойците и престижът му на истински народния офицер е окончателно затвърден.

След втория национален погром на родината, в условията на изключително тежка следвоенна криза, Петко Енев се установява като адвокат в Нова Загора. Авторитетът му на юрист нараства много бързо. За това спомагат знанията, натрупаният житейски опит и блестящите ораторски способности. И не на последно място голямата му любов към трудовите хора, за чиито защитени дела пред местния буржоазен съд той не взема никакви хонорари. И сега той си остава преди всичко деец на партията. Неговата адвокатска кантора се превръща в център на политически дискусии и многостранна партийна работа. Тук идват непрекъснато работници и трудови селяни, съмишленици от фронтовите години. Убедени още по-твърдо в партийната правда, поощрени от любимия си доскорошен командир, голяма част от тях попълват редиците на БРСДП (тесни социалисти). Под негово ръководство расте непрекъснато градската партийна организация и се множат селските партийни групи в околията. Привлечени от тези безспорни успехи, чести оратори и докладчици на организираните от местния комитет събрания и митинги са партийни функционери от най-висок ранг.

В качеството си на делегат и вече известен партиен функционер на учредителния конгрес на БКП Петко Енев проявява силно впечатляващо поведение при дискусията по въпроса за антипарламентаризма. Достигайки в спора до истината, той без каквото и да е колебание отхвърля предварителните си антипарламентаристки увлечения и твърдо застава зад мнението на мнозинството. Същевременно съдействува за утвърждаване от форума на новите програмни предначертания, гарантиращи по-нататъшното развитие на авангарда на българската работническа класа като партия от нов, ленински тип.

Високата партийна принципност и забележителната всеотдайност на партийното дело са непоклатима основа на дейността на Петко Енев и в следващите години. Под негово ръководство комунистическата организация в града и околията непрекъснато разширява и укрепва своите редици и печели доверието на масите. С ентусиазъм взема

Digitized by Google

участие в общопартийната акция на 27 юли 1919 година, при провеждането на която дава няколко ранени и партийният ръководител е арестуван. В последвалата железничарска стачка П. Енев е начело на местния стачен комитет и отново временно е задържан от органите на властта. Извоювана е общинската власт не само в Нова Загора, а и в редица села на околията. Широко и резултатно се разгръща акцията за подпомагане на гладуващото население в Поволжието. В околийския център започва строителството на партиен дом. И отново личен пример дава партийният ръководител. По съдебен път получава от баща си полагаемите му се като наследство декари земя и парите след продажбата им влага в създадения за целта фонд. В отговор починът да се откликне лично от всеки комунист на идеята става масов, като обхваща постепенно и много безпартийни в околията. Умело са използвани преминаващите влакови композиции с конфискувано българско оръжие, предназначено за контрареволюцията в Русия, като една част от него става притежание на партийната организация. Своевременно е разобличено контрареволюционното присъствие на белогвардейската паплач в страната ни и е направено много за разстройването на нейните части в Нова Загора под лозунга за завръщане в родината.

Най-значителната и най-ярка проява на революционния талант на Петко Енев и на силата на ръководената от него партийна организация си остава обаче участието на Новозагорско в славната народна епопея през септември 1923 г. В двубоя с фашизма новозагорци са между първите в страната. Техният щурм за властта е величествен с героизма и масовостта си. Начело с „червения генерал“ се вдигат комунисти, земеделци, анархисти и безпартийни. Наред с младите народни бойци крачат с вдъхновението на подвига към бъдещето беловласи старци и невръстни юноши... Нова Загора е първата овладяна градска крепост от въстаналия народ. В по-голямата част от селата на околията властта е също в народни ръце. Но радостта от победата е кратка, настъпва независещият от храбреците на този край погром...

Защитник на делото на септемврийци пред местния трибунал на фашизма пак е той — ръководителят на партията и въстанието в Новозагорско, секретарят на окръжното партийно ръководство и член на Висшия партиен съвет — Петко Енев. И неговата блестяща защитна реч, неговото поведение на комунист пак вълнуват масите, пак зоват за борба, закаляват във висша степен вярата в комунистическата правда.

Примерът, оставен от Петко Енев, остава вечно жив в сърцата на поколенията, борци за тържеството на комунистическия идеал!

доц. Ангел КАПСЪЗОВ

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ

За 40 години социалистическо строителство съревнованието в нашата страна се утвърди като основно средство за разгръщане творческата активност на масите, като ефективен метод за развитие на производителните сили, усъвършенствуване на производствените отношения и за комунистическо възпитание на трудещите се.

Цялата славна история на социалистическото съревнование в нашата страна, като се започне от ударните групи за срочно и предсрочно изпълнение на военните поръчки под девиза „Всичко за фронта, всичко за победата", се премине през ударните бригади, многомашинното обслужване, скоростното рязане на металите и много други начинания и движения за предсрочно изпълнение на стопанските задачи и се стигне в наше време до всенародното съревнование за висока производителност, високо качество и висока ефективност, е свидетелство за това, че на важните задачи, поставени от партията, трудещите се винаги са отговаряли с висока творческа активност.

Партията внася в социалистическото съревнование висока идейност и целенасоченост, широк размах и организираност, като чрез масовополитическата и идейновъзпитателната работа съсредоточава вниманието на масите към онези задачи, от които зависят общите резултати на борбата за изграждането на развито социалистическо общество. Водеща роля в това отношение има първичната партийна организация. Тя ръководи колектива, знае какви са задачите му и има възможност ежедневно да влияе на социалистическото съревнование. С методите на убеждението и възпитанието, с организаторската и идеологическата работа развива творческата активност на трудещите се, осигурява авангардната роля на комунистите, подкрепя всички прогресивни начинания и движения, стимулира създаването на челен опит. Затова и в Програмата на партията за подобряване на качеството първичната партийна организация се определя като „генератор и носител на новото"[1].

●

В Пловдивската окръжна партийна организация е натрупан интересен опит в това направление, за който искам да разкажа.

Има добра традиция. Още в първите години след социалистическата революция, когато на нашия народ не достигнаха облекло, обувки, хляб, пловдивските текстилки комунистките Арша Тихомирова, Танка Петрова, Олга Острова и Божана Златанова последваха примера на първите многомашинници от 30-те години в Съветския съюз — сестри Виноградови, и на техните последователки в нашата

[1] Национална партийна конференция, март 1984 г., С., 1984, с. 189.

Digitized by Google

страна Мария Стефанова и Маруся Тодорова, като дадоха хиляди метра плат в повече за задоволяване на насъщните нужди на нашия народ. А локомотивният машинист от жп депо Пеньо Генчев стана инициатор на тежкотоварното движение в нашата страна.

Сега, както и преди, комунистите водят трудещите се от окръга към предните позиции за осъществяване на партийните предначертания. Магистралното направление на икономическата политика на партията определи основните задачи на партийните организации в трудовите колективи, на работниците, специалистите и стопанските ръководители — ускорено внедряване на перспективните направления на научно-техническия прогрес, непрестанно разкриване и оползотворяване на резервите, усъвършенствуване на организацията на труда и управлението, повишаване производителността на труда и качеството на продукцията, усъвършенствуване структурата на окръжната икономика. Големите и сложни задачи доведоха до качествени изменения и в трудовата надпревара — зародиха се нови почини, непрекъснато се обогатяваше опитът в съревнованието, създават се нови действени форми, отговарящи на изискванията на деня. Търсещият дух на пловдивските трудещи се намери изява в масовото общоокръжно движение „Осмата петилетка — предсрочно!" Вече хиляди първенци, десетки бригади и предприятия работят за деветата петилетка. Пример на новаторски подход към съревнованието, на усет към новото, на навременна всестранна подкрепа и активно внедряване на полезните инициативи дава окръжният комитет на партията. През последните години той прие редица конкретни мерки **за идейно осигуряване на социалистическото съревнование,** насочени към: приемане от всеки трудов колектив, от всеки трудещ се, от всяка община конкретни обещания и насрещни планове за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията; създаване на условия за изпълнение на плановете, провеждане на целенасочена масовополитическа работа, използване на разнообразни форми на съревнованието, които най-добре отговарят на характера на дейността на трудовите колективи; широка гласност и сравнимост на резултатите от съревнованието, материално и морално стимулиране, разпространение на челния опит. Това е отразено в окръжната система, това се вижда в ежедневната негова работа.

Окръжният комитет на партията отделя особено внимание на обвързването на относително самостоятелните цели на съревнованието в отделните предприятия и общини с крайните цели за развитието на икономиката на окръга — стабилно и динамично развитие на окръжния икономически комплекс, пропорционално и прогресивно развитие на многоотрасловото стопанство, увеличаване приноса му в развитието на националната икономика, повишаване жизненото равнище на трудовите хора. Това се постига с показателите, отразяващи ефективността и качеството — ускоряване на научно-техническия прогрес, увеличаване производителността на труда, намаляване на материалоемкостта и енергоемкостта на продукцията, повишаване качеството и техническото равнище на производството. На тяхна основа се разработват личните и колективните творческите планове, договорите за съревнование, насрещните планове на трудовите колективи. Сериозно внимание отделя окръжният комитет на това партийните организации да бъдат действени политически ръководители и организатори на съревнованието, да усъвършенствуват формите и ленинските принципи на неговата организация. Той самият дава пример в решаването на тези въпроси, направлява работата на партийните организации и стопанските ръководители за създаване в предприятията условия за развитие на творческата инициатива на трудещите се. През изми-

Digitized by Google

налата и настоящата година е разгледана идейно-политическата работа на партийни организации, авангардната роля на комунистите в редица предприятия, чиято стопанска дейност буди тревога.

Характерно за окръжния комитет на партията е, че дава широк път на всяко творческо начинание, родено от съревнованието. Цялата система на идеологическата работа е насочена към утвърждаването на нови форми и нови трудови традиции. През последните години се зародиха и получиха подкрепа и разпространение патриотичните инициативи: „Работническа гаранция на продукцията за СССР" (КМ „Рекорд" — Пловдив), „За най-добро стопанисване на социалистическата собственост" (СКЦМ „Димитър Благоев" — Пловдив), „Всеки колектив — с паспорт за високо качество", „За дълга на строителя, за честта на професията", „От 1000 по хиляда" (в селското стопанство) и много други. Изява на мобилизиращата роля на идейно-политическата работа са юбилейните и целевите съревнования, които помагат да се решават не само икономически, но и социални и политико-възпитателни задачи.

Като отчита ролята на научно-техническата революция, окръжният комитет активно поддържа и развива всички форми на социалистическо съревнование, които непосредствено са насочени към ускоряване на научно-техническия прогрес. А това са: съревнованието за увеличаване приноса на новаторите, рационализаторите и изобретателите в научно-техническия прогрес, съревнование на инженерно-техническите работници за усъвършенствуване техниката и технологията, за премахване на тежкия ръчен, непривлекателен труд, съревнование „институт—завод" и др. Под ръководството на окръжния комитет на партията бе разработена окръжна система за управление на научно-техническия прогрес. За нейното реализиране активно се развиват техническото и научното творчество на трудещите се. За последните три години участници в изобретателската и рационализаторската дейност са подали 29 836 предложения. Внедрени са 9110 предложения с отчетен икономически ефект в размер на 74 677 хил. лв., с което планът е преизпълнен с 14 500 хил. лева.

Но главната работа по разгръщане на социалистическото съревнование е съсредоточена в партийните организации и трудовите колективи. Все повече нараства умението им да създават условия за най-пълно приложение на ленинските организационни принципи в съвременните условия, да поставят пред участниците в съревнованието мобилизиращи цели. Това дава своите плодове, спомага за развитието на творческата активност, създава благоприятни възможности за решаване на задачите, стоящи пред колектива.

●

Заслужава внимание опитът на машиностроителния завод „Антон Иванов" по идеологическото осигуряване на насрещния план. Това предприятие е едно от челните в окръга, с богати трудови традиции. Заводската партийна организация, стопанското ръководство и профкомитетът си поставиха цел — насрещният план действително да стане дело на колектива. Как постигнаха това? Чрез социалистическото съревнование, но като измениха неговата организация. То започна от момента на подготовката на насрещното планиране, т. е. тогава, когато най-добре може да се изяви творчеството на трудовите хора, а вече при реализирането на плана — и гражданска ангажираност. Със

Digitized by Google

средствата на масовополитическата работа разясняват социално-икономическите задачи на страната и окръга. Следва обсъждането на заводските показатели в колективните органи на управление. По-нататък се започва разясняване на конкретните задачи по отдели, цехове, участъци, смени и бригади и се стига до отделния човек, за да знае всеки какви задачи има за предстоящия период. Това се извършва от специалисти. Агитаторите изясняват каква е отговорността на колектива и на всеки участник в съревнованието, как, къде всеки може да даде своя принос за преизпълнение на задачите. След тази разяснителна работа комунистите, наставниците и челниците в труда със своята индивидуална работа насърчават хората да поемат по-големи ангажименти, изхождайки от техните възможности и амбиции. Така започва изграждането на насрещния план, като основна форма на участие са личните и колективните творчески планове на работниците и специалистите. Интересно е да се отбележи, че специалистите участвуват, първо, чрез инженерно-икономическите обосновки, които правят те на творческите планове на работниците, изхождайки от материално-техническите ресурси, характера на произвежданата продукция, квалификацията и др., и, второ, в своите творчески планове те предвиждат конкретни форми на участие в усъвършенствуване на техниката, технологията, организацията на производството, икономии на материали, енергия, внедряване на челен опит. Така наред с икономическия ефект творческите планове на специалистите помагат на партийните организации да разкрият между тях талантливи изследователи и организатори на производството. За всичко това се подобри информирането на идеологическия актив. Партийният комитет подготви справочни материали, свика среща на ръководителите и главните специалисти с агитаторите, докладчиците, пропагандистите, организира единен политически ден.

Поради характера на производствената дейност в завода има много ръчен труд и партийните организации възлагат поръчения на комунистите за премахване, намаляване или механизиране на ръчния труд. Със слово и дело комунистите дават пример. Има какво да се види в личния творчески план на технолога-комунист Стойчо Стоев. За 1984 г. в раздела „За личен принос към дейността на завода по собствена инициатива" е предвидил три мероприятия за премахване на ръчния труд и повишаване производителността на труда с голям икономически и социален ефект и едно по инженерния проект. В раздела за перспективното развитие на завода — три задачи. Всички са изпълнени съответно за 1985 г. — две в раздел „За личен принос..." и три — в раздела за перспективното развитие. Поел е задължения и за обществена дейност — агитатор, които изпълнява добросъвестно. Когато говорим за авангардната роля на комунистите, искам да кажа добри, справедливи думи за още много комунисти, но ми се ще да спомена за Ованес Салабашян и Алекси Филипов — стругари, ветерани на завода, неизменни челници, в първата десятка на завода, от 10—15 години наставници. Техните творчески планове са образци на лични творчески планове за работници, конкретни, точни, напрегнати, комплексни. Нека погледнем какво предвиждат: преизпълнение на плановото задание при първо представяне, увеличение коефициента на използваемост на машините, да работят с икономисани материали. Като наставници с кои младежи ще работят, кога ще изпълнят петилетните си планове и др. Дали са по няколко работнически предложения за повишаване производителността на труда и всичко това е точно определено по количество, по срок, брой и т. н.

Digitized by Google

Умело се използват и другите форми на идеологическа работа — политическата учебна година (особено практическите занятия), лекционната пропаганда, заводския вестник, радиоуредбата. Във всички колективи задачите са онагледени и резултатите се отчитат ежедневно както по бригади, така и на тези, които работят по индивидуално планово задание. Партийните организации искат всеки да знае какви задачи има, докъде е стигнал, но и всички да знаят докъде е стигнал всеки от тях. Онагледяват условията и хода на съревнованието.

Партийният комитет редовно изслушва информации за състоянието на съревнованието не само от профкомитета, но и от партийните бюра и първичните партийни организации.

В системата за съставяне на насрещния план голямо място се отрежда на рационализаторската дейност, работническите предложения и школите за челен опит. Всички работнически предложения с икономически ефект са картотекирани в заводския профкомитет и се следи как се изпълняват. А школите за челен опит се ръководят от челници и специалисти.

Заводската партийна организация се е заела с един изключително важен въпрос — изграждане на бригади от нов тип. Преимуществата на този род бригади са огромни — наред с икономическите се решават социални и възпитателни задачи. Когато бригадите са правилно изградени, вътре в тях се засилва другарската взаимопомощ, създават се възможности за овладяване на повече професии и се осигурява взаимозаменяемост. Това води до разнообразяване и увеличаване на творческата съдържателност на труда. Колективът влияе на работници, които имат отрицателни прояви. Не се изискват особени мероприятия за предаване на положителния опит вътре в бригадата, нараства зависимостта на крайните резултати от работата, от творческото отношение към нея на всеки член от колектива. Това повишава отговорността на всеки за изпълнението на задачите, поставени пред бригадата. Така, от една страна, в бригадите се създава благоприятна обстановка за разгръщане на съревнованието, от друга, то започва да влияе на развитието на колектива за възпитанието на всеки, за засилване на активността, за осъзнаване на общността на целите. Това е постигнато в бригадата „Цилиндрови втулки" с ръководител Миладин Миладинов. В нея партийната организация, комунистите са водещи в утвърждаването на колектива. Преди всичко партийната организация и профкомитетът са насочили разяснителната работа на агитколектива към отделния човек: всеки да знае какво представлява бригадата, какви задачи тя ще изпълнява, какви цели трябва да се постигнат и всеки член какъв принос ще даде, какви са стимулите. Под ръководството на партийната организация са проведени редица мероприятия: изградено е бюро по бригадна организация на труда и бригадна стопанска сметка, периодично се извършва преглед и подобряване на технологичната документация за изделията и детайлите, актуализирани са режимите на работа на машините, подобрени са условията на труда. В резултат на извършената индивидуална работа се повиши отговорността на всеки член на колектива към поставените задачи и поетите ангажименти, към социалистическата собственост — засили се рационализаторството, разшири се фронтът на многомашинното обслужване, подобри се използването на машините, укрепнаха връзките и взаимопомощта между членовете на бригадата. Проява на възпитателната роля на съревнованието е предложението на колектива да се коригират трудовите норми, без

Digitized by Google

да се променят насрещният план и творческите планове на работниците, като наставниците оказват помощ на работниците с по-малко опит и по-слаба квалификация.

Агитколективите съдействуват за изучаването и популяризирането на челния опит. Сега колективите на машиностроителния завод „Антон Иванов" работят и по инициативата за социалистическо стопанисване на обществената собственост, и по редица други инициативи. Имат успехи в разгръщане работата на колективните органи за управление. И това, че все повече превръщат съревнованието в творчество на трудовите хора, в незаменимо средство за засилване на тяхната активност, се дължи на умението на партийната организация правилно да определи целите пред колектива и да ги мобилизира за тяхното изпълнение, на готовността на стопанското ръководство да създава условия за водене на съревнованието, на профсъюзната организация и на Комсомола да работят всеотдайно като непосредствени организатори на съревнованието.

●

Характерен белег в работата на партийния комитет и първичните партийни организации, на профкомитета в Електроапаратурния завод — Пловдив е творческият подход при внедряване на чужд опит и инициативи. Изхождайки от целите и задачите, от характера на работа на колективите, те изучават и им препоръчват една или друга инициатива или със средствата на идеологическата работа подтикват към проявление на творчество в това отношение. Например цех „Пластмасов" произвежда детайли за целия комбинат, работи на четири смени. Значителна част от материалите са вносни. Затова стават автори на инициативата „Работническата гаранция — най-добрият контрольор". Работят по динамовската система за висока производителност на труда и по движението за икономия на материали. Всеки работник е поел конкретни задължения за повишаване производителността на труда, за предаване на продукцията още при първо представяне и за икономии на материали. Ежедневно се изнасят на табло индивидуалните постижения и всеки знае докъде е стигнал.

Вниманието партийната организация е насочила към обмяната на опит, повишаване на квалификацията и рационализаторството. Цех „Лада" изработва релета за ВАЗ „Толиати" — СССР. Колективът е приел инициативата на комбината за мотокари „Рекорд" — Пловдив „Работническа гаранция на продукцията за СССР", с която се цели продукцията да се представя предсрочно или в срок без дефекти, с високо качество. Всъщност тази инициатива има преди всичко морално-етични, нравствени измерения. В началото не всичко е било както трябва, имало съмнение ще издържат ли? Но първичната партийна организация извърши огромна възпитателна и разяснителна работа по посока на повишаване отговорността на всеки комунист и всеки член от колектива.

В същия завод имат изградена система за работа с ветераните. Учреден е клуб, изработен е статут на ветерана. Учредени са също така звания „Ветеран", „Заслужил ветеран" и след пенсиониране „Почетен член на колектива". Тези звания са свързани с ред привилегии — предимство при получаване на жилища, на карти за почивка и др. Клубът е поел шефство на наставниците. При учредяване на клуба ветераните са приели обръщение към младите работници, в

Digitized by Google

което ги призовават да се трудят добросъвестно и да умножават богатите традиции на завода. Те самите са и наставници, и агитатори.

Осигуряването на гласност, на сравнимост на резултатите в съревнованието е постоянна грижа на заводския партиен комитет и на организациите. Многотиражката „Електрон", радиоуредбата, наглядната агитация — това са средствата, с които се дава точна, конкретна и навременна информация за хода на съревнованието. Няма брой на „Електрон", в който да не видим имена на комунисти начело в съревнованието или по други въпроси на трудовата надпревара.

●

През 1983 г. стопанският комбинат за цветни метали „Димитър Благоев" в Пловдив стана инициатор на движението „Колектив за най-добро стопанисване на социалистическата собственост". Това не е случайно. Комбинатът е рожба на социалистическата революция и на българо-съветската дружба. Това предопределя и утвърждаването на добри трудови традиции. Колективите на комбината са създатели на редица инициативи и движения като „оптимално—ритмично", „ремонт с гаранция", „за личен принос в техническия прогрес" и много други. По всяка инициатива колективът на комбината постига определени положителни резултати. По времето, когато се разработваше насрещният план за 1983 г., металурзите направиха оценка на дотогавашната си работа от позициите на постановката „собственик—стопанин". Партийната организация в Оловно производство беше първата. Тук комунистите решиха, че трябва да се води съревнование, чрез което колективът да се утвърждава като истински стопанин на социалистическата собственост. Но дали ще се приеме от целия колектив тази идея? За целта се извърши голяма разяснителна работа — за лична и колективна отговорност към обществената собственост, ефективно използване на материалите, оптимално и ритмично натоварване на оборудването, за поемане на отговорност от всеки за изпълнение на производствените задачи, за повишаване на квалификацията и др. Обсъждането трая почти седмица. След това се даде време всеки да помисли, да сподели мнение, становище свободно, без притеснение. Изразиха се съмнения, прояви се и скептицизъм — но бюрото на партийната организация умело водеше това допитване. Всички металурзи от Оловно производство подкрепиха инициативата на партийното бюро. Със средствата на нагледната агитация, на индивидуалната работа, с единните политически дни и други призивът беше разпространен в цялото предприятие. От този момент започна практическата организаторска работа — определяне на показатели и условия, измерители и стимули, уточняване как всяко звено — бригади, цехове, производства, смени, ще участвува. Трябваше да се разработи целева система, да се актуализират и системите за съревнование в отделните производства и комбинатската, по които ще се присвоява званието „Колектив за най-добро стопанисване на социалистическата собственост".

По същество тази инициатива включва в себе си всички условия за интензификация на производството, но вече органически свързани с издигане отговорността на колектива, с неговото чувство на стопанин.

Инициативата се оказа жизнена и се разпространи във всички колективи от окръга.

Digitized by Google

Централна задача на партийното ръководство на съревнованието в научните звена на окръга е да се насочи съревнованието за решаване на водещи проблеми на научно-техническия прогрес на страната и окръга, да се достигнат високи крайни резултати в производството. Ценен опит в това отношение има колективът в Научноизследователския институт по консервна промишленост. Тук съревнованието, ръководено от партийната организация, се е превърнало в съществен фактор за ускоряване на научните изследвания, за тяхното усвояване и използване. Благодарение на съревнованието се съкращават сроковете за изпълнение на разработките, расте числото на изобретенията. Партийното бюро систематически анализира работата на програмните групи на научно-производствените и научно-обслужващите звена, авангардната роля на комунистите, ролята на ръководителите на звената като непосредствени организатори на съревнованието. Ръководството на института се стреми да увеличи ефективността на съревнованието на основата на решаването на два основни въпроса: първо, повишаване ефективността на научния труд по пътя на усъвършенствуване организацията и стимулирането на труда, създаване на колективизъм в работата и благоприятни условия за творческо израстване на кадрите; второ, укрепване на връзките с производството чрез внедряване на собствени и чужди постижения.

Творческият подход към организацията на съревнованието, изучаването на опита на сродни институти в други социалистически страни, включването на учените от института за решаване на важни стопански задачи способствуват за нарастване творческата активност, за търсенето на по-ефективни форми за връзка с производството, благодарение на което се съкращават сроковете за практическо усвояване на научните разработки. Достойнство на системата за организация на съревнованието е, че е разработен и се използва показател за ефективност на научната работа, който отчита количеството и качеството на различните видове научна дейност. При това се постига сравнимост, съпоставимост на резултатите, като се имат предвид найценните техни качества — творческа постановка и разработка на проблема и възможност за неговата реализация.

Този показател позволява в съревнованието да участвуват всички звена, независимо от характера на работата и броя на сътрудниците, разкрива реалния резултат от участието на всеки и приноса им в общите резултати на колектива.

Могат да се изброят много предприятия и колективи, в които партийните организации, комунистите оглавяват трудовата надпревара, активизират и мобилизират масите в борбата за практическа реализация на насрещните планове и за ускоряване на техническия прогрес; за формиране на социалистическа съзнателност, високи нравствени качества, за усъвършенствуване на социалистическия начин на живот.

Има обаче случаи, когато в предприятията се стремят да разпространят всички известни им почини и движения. В резултат на това се развиват много форми на съревнование, някои от които по същество се дублират, за други не се създават условия и от това ефектът спада, а за тях са хвърлени и усилия, и време. Би могло да се помисли за организиране на защита или на конкурси за най-добро изпълнение на личните творчески планове на специалистите.

Digitized by Google

Съзнателно не говорих за възпитателната роля на стимулирането — във всички предприятия има системи за материално и морално стимулиране, създадени са ритуали за обществено зачитане труда на хората. Но не подпомага развитието на активността това, че не се стимулират всички участници в съревнованието, а само онези, които са начело. Вследствие на това активността на участниците, които работят на средно равнище, но които показват движение напред, се намалява. Справедливо и целесъобразно ще бъде или всички да се стимулират според достигнатото, или да се групират примерно по еднакви условия или по равнище на ефективност.

Сега, когато се увеличава броят на бригадите от нов тип и се утвърждава бригадната организация на труда, крайно необходимо е да се използват форми за морално поощрение на отделните членове на бригадата. Обикновено при отчитане на резултатите се обявява само името на бригадата. Понякога това предизвиква неприятни ситуации във взаимоотношенията вътре в бригадата. И още нещо. Ориентацията на предимно индивидуално съревнование, за достигане на лични рекорди малко влияе върху общите резултати на предприятието. Още повече, когато сред победителите се оказва едно и също лице или едни и същи хора. В този случай не се развива активността в резултат на съревнованието. Напротив, това често води до известна пасивност на останалите участници.

Целесъобразно е да се създаде система за обучение и стимулиране на организаторите на съревнованието, защото в голяма степен действеността на трудовата надпревара зависи от убедеността, компетентността, опита, творчеството на самите тях.

Тече последната година на осмата петилетка, в навечерието сме на Тринадесетия конгрес на партията. Трудещите се от Пловдивски окръг работят всеотдайно и вдъхновено за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. В този труд все повече се разкрива градивната сила на социалистическото съревнование. Партийните организации и комунистите засилват своята организаторска и идеологическа работа за повишаване на неговата ефективност.

Зоя ДЪРЕВА
главен асистент в АОНСУ
при ЦК на БКП — филиал Пловдив

Digitized by Google

НИЕ СЕ ОПИРАМЕ НА АКТИВА

ВЛАДИМИР ФЕДОСЕЕВ
секретар на партийния комитет на Магнитогорския металургичен комбинат „В. И. Ленин"

В живота на нашия колектив има моменти, които поставят на изпитание способността на комунистите да пренастроят бързо своята работа. Такъв момент беше началото на 1984 година. Декемврийският пленум на ЦК на КПСС (1983 г.) постави задача през четвъртата година на петилетката да се осигури свръхплана прираст на производителността на труда с един процент и да се намали себестойността на продукцията с половин процент допълнително в сравнение с плана.

Примерът на стоманолеярите

Партийният комитет можеше да проведе организаторска и масовополитическа работа само с помощта на своя партиен актив. Ето как направиха това например в доменното производство, което е едно от основните в предприятието.

Едва материалите от пленума бяха публикувани в пресата и секретарят на партийната организация на производството В. Полунин свика заседание на бюрото. Решиха да помислят заедно какви мерки да предприемат, за да информират по-добре всеки един от 1300 работници на производството за поставената от партията задача и да организират търсенето на резерви.

Доменното производство е внушително по размери. Неговите десет пещи леят повече от 11 милиона тона чугун годишно. Тук вече е направено много за интензифициране на производството и за ефективно използване на оборудването. В резултат на това, без да се пускат нови мощности, през последното десетилетие годишното производство на чугун се увеличи с 2 милиона тона. Сега тружениците трябваше да се подготвят за завоюване на нови, по-високи постижения.

Членовете на партийното бюро помолиха комуниста А. Батаев, старши икономист на производството, да пресметне с помощта на какви фактори би могла да се повиши производителността на труда и да се намали себестойността на продукцията. Когато изчисленията бяха готови, се обърнаха към партийния актив на производството.

Отначало събраха пропагандистите от системата на партийната, икономическата и комсомолската политическа просвета. Те са около тридесет души. Подробно им разказаха за задачата и предполагаемите възможности, препоръчаха във всички школи и семинари да се проведе специално занятие, посветено на изпълнението на задачата на партията. Същевременно на събрания на цеховата партийна организация и на всичките осем партийни групи комунистите (в доменното производство те са 333 души) определиха своята роля и предложиха конкретни мероприятия. Освен това партийното бюро препоръча да се проведат общи събрания на работниците със същия дневен ред, което и беше направено.

За да подтикне всеки стоманолеяр да се труди още по-ефективно и да изразходва пестеливо суровините, партийният актив проведе разяснителна работа с групи хора и с отделни металурзи. Към членовете на бюрото бяха прикрепени определени уча-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

стъци. В беседите бяха включени десетки политинформатори и агитатори. По инициатива на партийното бюро бяха оформени специални витрини, на които се показваше за сметка още на какво може да се повиши производителността на труда и да се намали себестойността на продукцията.

Заедно със стопанските ръководители партийното бюро и неговият актив поведоха борба за намаляване разхода на кокс, за по-добра организация на труда и използване на оборудването. В резултат на всичко това производството на чугун на един работещ се увеличи с 58 тона. Така за единадесет месеца бяха произведени свръх задачата 48 хиляди тона чугун, вместо заплануваните по-рано 12 хиляди тона. В сравнение с 1983 година производителността на труда нарасна с 5,4 процента. Беше намалена и себестойността на продукцията.

Секретарят на партийното бюро В. Полунин с право смята, че с помощта на актива партийното бюро е успяло да настрои правилно хората, да ги убеди, че поставените задачи са реални. По подобен начин изграждаха своята работа всичките 138 цехови партийни организации. Но още по-значителна беше ролята на партийния актив за решаването на всекидневните задачи на трудовия колектив на комбината.

Ценностите на Магнитка

Нашата Магнитка, както наричат ласкаво нашия комбинат в Съветския съюз, е едно от най-големите предприятия в света с пълен металургичен цикъл. Той се е разпрострял на много километри в подножието на планината Магнитная на брега на река Урал. Освен металургичните цехове той има миннообогатително и коксохимическо производство и производство на огнеупорни материали. По своята мощност тези производства могат да бъдат сравнени с големи самостоятелни предприятия.

Колективът на комбината, който сега наброява 62 хиляди души, добива руда и произвежда чугун, около триста марки различна стомана, почти 2000 типови размери прокат, стоманени листове за автомобили, ламарина за консервната промишленост и извънредно тънка стоманена лента за маски за кинескопи на цветни телевизори. Тук се произвежда и агломерат и кокс, химическа продукция и минерални торове, огнеупорни и строителни материали, емайлирани съдове и други стоки за народно потребление.

През 1982 година колективът отпразнува половинвековния юбилей от получаването на първия чугун. Нашият комбинат произвежда най-евтиния метал в СССР. За полоцин век неговият колектив е получил 11 милиарда рубли печалба, което надвишава пет пъти общата стойност на основните производствени фондове на предприятието.

По производство на някои видове продукция и по общ обем на производството комбинатът заема първо място в отрасъла.

Неговата продукция е позната в повече от 30 страни в света. Металурзите от комбината се отнасят с голяма топлота към всичко, което засяга България, което допринася за укрепване на съветско-българската дружба. На проспект „Металурзи" в центъра на Магнитогорск е поставен бюст на Георги Димитров. Ние помним как голяма група пратеници на братската страна помагаха при създаването на важни обекти на Магнитка. Тогава много българи съчетаваха работата с учение във вечерния факултет на нашия Минно-металургичен институт.

Нашите металурзи помогнаха на другарите си при пускането и усвояването на мощностите на Кремиковския металургичен комбинат „Леонид Брежнев". Ние изпращаме в България вагони със студеновалцувани листове, консервна ламарина, фасонен прокат...

И всичко, което са постигнали тружениците на Магнитка, и онова, над което се труди през единадесетата петилетка (1981—1985 г.) колективът на комбината, е свързано най-тясно с дейността на неговото политическо ядро — партийната организация.

Многообразие на задачите

В основната си част съставът на партийния актив се формира в цеховите партийни организации, където най-добре познават политическите, деловите и моралните качества на всеки, неговите способности, уменето му да провежда организаторска, идеологическа или възпитателна работа. В подобни случаи партийният комитет само определя в каква степен равнището на образование на един или друг комунист, неговата теоретическа и политическа подготовка отговарят на изискванията, които партията предявява към различните категории идеологически актив в съвременните условия. Ние смятаме, че за работата е много важно силите на актива да бъдат разпределени правилно, да се използват най-добре потенциалните възможности на всеки комунист при решаването на многообразните задачи за мобилизиране на трудещите се за успешно изпълнение на плановете и социалистическите обещания, за формиране у тях на марксистко-ленински мироглед и активна жизнена позиция.

Сега в състава на нашия изборен актив влиза примерно всеки пети комунист. 160 най-авторитетни работници, инженери

Digitized by Google

и техници са избрани в партийния комитет на комбината и партийните комитети на осемте производства, които имат големи партийни организации. Около 1100 души, предимно работници, са членове на цехови партийни бюра. При това към всеки комунист, който е член на изборен орган, е прикрепен определен участък, където той провежда организаторска, масово-политическа или идеологическа работа, за която отговаря както пред бюрото на партийния комитет, така и пред своята партийна организация.

Ако през последните години броят на цеховите партийни организации е стабилен, то количеството на партийните групи непрекъснато нараства. И това се обяснява не само с притока на нови, пресни сили в партийната организация и с общото увеличаване броя на комунистите. Важна роля изиграха усилията на администрацията, на партийната и профсъюзната организация за внедряване на прогресивната, бригадната форма на организация и заплащане на труда. Ако през 1980 година в бригади работеха само 43,8 процента от промишлено-производствените работници, то през 1984 година тази цифра нарасна вече на 76 процента.

В комбината са създадени 2516 бригади, обединяващи повече от 31 хиляди работници. При това непрекъснато расте броят на бригадите, в които при определяне приноса на всеки работник се използва коефициент за трудово участие. И макар че в условията на непрекъснат режим на работа ние, както и досега, предпочитаме да има партийни групи в смените и на участъците, напоследък създадохме нови групи и в бригадите. Това ни дава възможност да оказваме партийно влияние практически върху всички най-важни участъци на производството и обществения живот. В комбината действуват 545 партийни групи и начело на повечето от тях стоят комунисти-работници.

Колкото по-сложни са задачите за развитие на производството, увеличаване на обемите и подобряване качеството на продукцията, които трябва да решава комбинатът, толкова по-голямо значение придобива възпитателната работа особено сред младежта. Пресметнали сме, че всяка година в комбината постъпват над 5000 души на възраст до 30 години. Това са главно випускници на професионално-техническите и общообразователните училища, млади хора, отслужили военната си повинност в Съветската армия, и други. Ние се стараем да засилим възпитателната работа, за да им помогнем да се влеят по-бързо в колектива, да се проникнат от чувство за отговорност при изпълнението на поставените пред тях задачи. За тази цел в много групи се избират заместник-партийни отговорници по възпитателната работа. Правилността на този подход напълно се потвърди на практика.

У нас беше въведена и длъжността заместник-началник на цех по възпитателната работа на обществени начала. За пръв път ни предложи да използваме тази форма героят на социалистическия труд А. Шатилин — наш опитен наставник на младежта, бивш старши майстор на доменния цех. След 43 години работа в цеха той се пенсионира, но предложи услугите си да възпитава младите специалисти на обществени начала. Ние напълно подкрепихме това негово начинание. И сега в комбината работят на обществени начала 32 заместник-началници на цехове по възпитателната работа. Това са предимно бивши началници на цехове, заместник-началници на производства и управления, главни специалисти, секретари на партийни организации. 26 от тях са комунисти, които имат голям опит във възпитателната работа.

Комунистите, включени в състава на комисиите за партиен контрол върху дейността на администрацията, помагат много на изборния актив за решаване на задачите за развитие и усъвършенствуване на производството и повишаване на неговата ефективност. Такива комисии се създадени както при партийния комитет, така и в цеховите партийни организации. Те контролират работата по внедряване на нова техника, изпълнение на комплексните планове за повишаване ефективността на производството, икономия на трудови и материални ресурси и изпълнение на мероприятията за повишаване културата на производството и качеството на продукцията. Само в цеховете действуват над 150 такива комисии. В комбината като цяло с тази работа са заети около 800 комунисти.

Идеологическият актив е наша всекидневна грижа. Той работи за марксистко-ленинското образование на комунистите, комсомолците и значителна част от трудещите се, за тяхната политическа просвета и информиране, с други думи, осигурява идеологически изпълнението на стопанските задачи, възпитава трудещите се в духа на принципите на комунистическия морал.

Ние придаваме важно значение на възпитанието и дейността на пропагандистите от системата на партийното обучение, икономическото образование и комсомолската политическа просвета. Подбираме ги сред специалистите с висше и средно техническо образование (в комбината работят около 6,5 хиляди такива специалисти), при това предимно сред комунистите. Във всички форми на марксистко-ленинското образование са заети около хиляда партийни членове.

В комбината няма цех, където да не са създадени организации на дружеството „Знание". Членовете му, които са представители на съответния трудов колектив, подготвят лекции по актуални проблеми на вътрешния и международния живот и периодично излизат пред трудещите се. В тази важна сфера на политическата просвета са заети около 1250 комунисти и голяма част от безпартийните специалисти.

Digitized by Google

У нас е създадена и група от политически информатори. Членовете ѝ работят активно във всички цехове под ръководството на своите профорганизации. По утвърдила се в комбината традиция всеки политинформатор се специализира по една от четирите най-важни теми — по международните отношения, икономическите проблеми, вътрешната политика на КПСС и по въпросите на културата и комунистическия морал. Редувайки се, политинформаторите периодично излизат на съвещания в своите цехове, които администрацията и обществените организации на цеховете и участъците провеждат преди началото на всяка смяна. Сред политинформаторите сега има 600 комунисти. Когато обстоятелствата налагат, партийният комитет на комбината привлича тази категория идеологически актив за разясняване на важни решения на партията и правителството, както беше например със задачата, поставена от партията през 1984 година, да се повиши допълнително производителността на труда и се намали себестойността на продукцията.

Всекидневно на участъците, в бригадите и на работните места работят агитатори, сред които има 450 комунисти. Те се стремят да „пречупят" общопартийните документи през призмата на конкретните задачи на колектива, разясняват на трудещите се най-важните аспекти на вътрешната и външната политика на КПСС и съветската държава. Особено голяма е ролята на агитаторите по време на подготовката за избори за местни и централни органи на съветската власт в периодите, когато се провеждат конгресите на партията, профсъюзите и Комсомола, сесиите на Върховния съвет на СССР, както и при разясняване на взетите от тях решения.

Партийната организация на комбината провежда възпитателна работа не само в цеховете и на участъците, където работят металурзите, а и там, където те живеят — в микрорайоните. Голяма група наши активисти, която включва и около 500 комунисти, организира обществени мероприятия в агитационните клубове и червените кътове, ръководи кръжоци и спортни секции за младежта и учениците.

Сред надеждните помощници на партийния комитет и цеховите организации са наставниците на младежта (1338 от тях са комунисти), младите комунисти (те са около 1000), които работят в Комсомола, и редакторите на стенвестници, които са 94 в комбината. В профсъюзната организация партийният комитет провежда своята линия чрез 4834 комунисти, избрани за членове на профкомитетите на комбината и производствата, на профсъюзните бюра на цеховете и профгрупите, както и в състава на различни комисии. Почти 2,5 хиляди партийни членове са избрани в състава на групите и постовете за народен контрол. Като цяло преобладаващото мнозинство наши комунисти изпълнява по две и повече партийни поръчения.

Взаимодействието

Ние се убедихме от собствен опит, че колкото и голям да е партийният актив, ефективността от работата му се свежда до минимум, ако партийният комитет не проявява необходимата грижа за тясно взаимодействие със своите помощници, ако не координира усилията на актива и не се занимава с неговото постоянно обучаване и възпитаване. Затова ние търсим нови форми за взаимодействие и усъвършенствуваме старите. При това работата с партийния актив в партийния комитет е поставена на планова основа.

Когато съставяме перспективния план за работа на партийния комитет за всяка следваща година, ние непременно предвиждаме в него раздел „Обучение на партийния актив". То се провежда в школата за подготовка на партийния актив, която действува при партийния комитет. Ето например как беше осъществена тази работа през 1984 година. От януари до май ние организирахме за секретарите на цеховите партийни организации и техните заместници по организационната и идеологическата работа, за председателите на цеховите организации на дружество „Знание", които завеждат лекционната пропаганда, и за ръководителите на колективите на агитаторите и политинформаторите цикъл от лекции по най-важните въпроси на партийния живот, на вътрешната и външната политика на КПСС.

Особено внимание се отделя на обучението на онези секретари на цехови партийни организации и техни заместници, които са избрани на тези длъжности за пръв път и все още нямат необходимия опит. За тях се чете цикъл от лекции, а получените теоретични знания се затвърдяват на семинарни и практически занятия. През ноември м. г. се състоя четиридневен семинар с избраните за пръв път секретари на партийни организации на цехове. На него бяха разгледани такива въпроси като усъвършенстуването на стила и методите на партийна работа, работата на комунистите в условия, когато комбинатът се подготвя за едромащабен икономически експеримент, значението на контрапропагандата в съвременните условия, ролята на партийното бюро за организиране на партийната и икономическата просвета и усъвършенстуване на лекционната пропаганда, работата за попълване на партийните редици и оформяне на личните дела и други.

През 1984 година партийният комитет проведе и практически занятия за изучаване на най-добрия опит и за консултации по методически въпроси с политинформаторите, ръководителите на лекционни групи, председателите на създадените във всички цехове съвети на обществеността,

Digitized by Google

които се състоят от представители на администрацията и актива и работят под ръководството на секретарите на партийните организации. Редовно се организират и занятия с кореспондентите и активистите на стенвестниците. Всяка категория обучаващи се се занимава по специален план, който отчита особеностите на задачите, които те решават, и методите на тяхната дейност.

Има една категория от актива, с обучението на която се занимават и партийният комитет на комбината, и партийните комитети на производствата. Това са ръководителите на партийните групи. Два пъти в годината — през януари и юли — за тях бяха организирани общокомбинатски семинари-съвещания, на които се обобщаваха резултатите от работата на колектива на комбината и се обсъждаха задачите за следващото полугодие. Освен това обучение на партийните групови отговорници се провежда и във всяко производство — с оглед на особеностите и задачите, които изпълнява колективът.

Със стремителното развитие на бригадната форма на организация на труда се появи необходимост от нова категория активисти — партийните организатори. За партийни организатори се избират труженици, които имат авторитет и притежават опит в партийната работа. Те се изпращат в бригадите, където няма комунисти и не могат да се създадат партийни групи. Сега в комбината има 350 партийни организатори. Партийният комитет се грижи и за тяхното информиране и обучение, за да може организаторската и възпитателната работа, която те провеждат, да дава необходимия ефект. Така например през ноември партийният комитет проведе семинар с партийните организатори на цеховите организации. На него беше направено съобщение за работата на колектива на комбината през 1984 година и за задачите за успешно завършване на единадесетата петилетка като цяло. Изказването на заместник-секретаря на партийния комитет беше посветено на темата „Партийният организатор — пълномощен представител на партийната организация в колективите на структурните поделения на цеховете". След това се състоя обмяна на опит в работата.

Два пъти в годината си обменяха опит в работата и проучваха нейните най-действени форми и методи председателите на комисиите на цеховите партийни организации за контрол върху дейността на администрацията. Редовно веднъж в тримесечието пропагандистите от партийната и комсомолската политическа просвета бяха канени на семинари, организирани от Магнитогорския градски комитет на партията. Всеки месец партийният комитет провеждаше семинари на политинформаторите, на които те слушаха лекции по интересуващи ги актуални проблеми и получаваха информация за икономическото, социалното и културното развитие на града и комбината. При това за всяка от четирите групи информатори семинарите се провеждат отделно, в строго определени дни от месеца.

Тази работа позволява на партийния актив винаги да бъде в курса на най-важните събития, да разполага с необходимата информация, да излиза пред трудещите се с познаване на нещата и богата аргументация. Освен това партийният комитет оказва помощ на своя актив и по други канали. Подготвени са и са разпратени на цеховите партийни организации методически разработки и препоръки по оформяне и водене на партийните документи, по комплексния подход в комунистическото възпитание на трудещите се и други.

Хубава форма на взаимодействие с актива на комбината стана провеждането на съвместни ежемесечни съвещания на ръководителите на производствата и цеховете, на техните партийни, профсъюзни и комсомолски организации. На тези съвещания се разглеждат не само въпроси, свързани с изпълнението на плана, внедряването на нова техника, бригадната организация на труда и други производствени задачи, но и проблеми на социалното развитие и възпитателната работа. Участието на партийните активисти в съвещанията им помага да се ориентират, да знаят положението на нещата и да изграждат партийната работа с оглед на конкретната обстановка.

„Помощ с доставка вкъщи" — така нарекоха на шега мероприятието, което нашият партиен комитет осъществява редовно през последните няколко години. Това е така нареченият ден на партийния комитет. Той се провежда веднъж в седмицата. Членовете на изборния актив отиват в цеха и се срещат с трудещите се. Преди тази среща се извършва комплексна проверка. В срещата участвуват секретарят на партийния комитет, неговите заместници и инструкторите, ръководителите на профкомитета на комбината, на комитета на Комсомола и комитета за народен контрол, представители на администрацията. При това по време на проверката представителите на всички тези организации внимателно проучват как е устроена работата в цеха, обобщават материалите и подготвят препоръки.

Графикът за провеждане на деня на партийния комитет се съставя всяко тримесечие и се съобщава на всички организации и служби на комбината, от които зависи успешната дейност на трудовите колективи на цеховете и производствата. Секретарят на цеховата партийна организация определя кръга от ръководни работници на цеха, които се поканват да присъствуват на деня. Срещата с трудещите се се провежда от секретаря на партийния комитет. На нея представителите на администрацията и обществените организации на комбината отговарят на въпроси, интересуващи трудещите се. Денят завършва с това, че на ръководителите на цеха се дават бележки по разкритите недостатъци и препоръки за тяхното премахване. След това — и също по

Digitized by Google

график на партийния комитет — се проверява изпълнението на препоръките. И още един детайл: след деня на партийния комитет дошлите на срещата ръководители на комбината приемат трудещи се по лични въпроси непосредствено в самия цех.

За секретаря на цеховата партийна организация и актива денят на партийния комитет е добра форма на обучение. Той позволява да се види по-добре положението на нещата в колектива и да се изберат най-действените методи за по-нататъшна работа.

Нашето взаимодействие с актива протича по много канали. Членовете на изборните партийни органи и идеологическият актив помагат на партийния комитет да подготви въпросите за обсъждане, разкриват най-добрия опит в партийната работа, препоръчват той да се проучи и да се направи достояние на всички комунисти. Те допринасят в колективите да се създава обстановка на висока взискателност и отговорност, здрав моралнопсихически климат, помагат да се решават въпросите, които стоят пред цялата партийна организация на комбината.

Ние смятаме, че за повишаване действеността на партийния актив допринася и това, че партийният комитет редовно разглежда и анализира дейността както на различните категории активисти, така и на отделните активисти. Например само напоследък обсъдихме как да се засили ролята на устната политическа пропаганда и информация в един от цеховете, как да се повиши организаторското и идейно-теоретическото равнище на занятията в мрежата на партийната и комсомолската просвета в друго поделение. Ние редовно изслушваме отчети на комунистите за възпитателната работа, която те провеждат в колективите, за ръководството на групите лектори и за пропагандната работа, за изпълнението на партийните поръчения в комсомолската организация и т. н. Ако партийният активист пренебрегва своите задължения, то най-напред се иска сметка от ръководителите на партийната организация, предложила да се даде отговорно партийно поръчение на дадения комунист.

Ние учим нашите цехови организации да се отнасят внимателно към всеки активист, да му помагат да израства. Това ни гарантира приток на нови сили, способни да провеждат политиката на партията в най-голямото металургично предприятие в страната.

ЦЕНТЪР ЗА ПОДГОТОВКА НА ПРОПАГАНДИСТИТЕ

Из опита на Московския дом за политическа просвета

Всеки московчанин или гост на столицата, който спира на Тръбния площад или преминава по Цветния булевард, там където се намира старият цирк на Москва, не може да не забележи новата сграда на Дома за политическа просвета. Тук винаги е оживено. Оживено е, защото всеки ден различни поводи събират много хора: провеждат се семинари, четат се лекции, откриват се изложби, обсъждат се филми и книги, правят се срещи с дейци на изкуството или се събират членовете на едни или други методически съвети.

Отговор на многобройните въпроси, свързани с дейността и инициативите на отделните методически съвети за повишаване на теоретическото и методическото майсторство на пропагандистите, потърсих при заместник-завеждащия Дома за политическа просвета Виктор Иванович Осипенков.

— Новата сграда на нашия дом — казва Осипенков — бе завършена през 1981 година. За нас, за всички пропагандисти от Московския градски и Московския областен комитет на КПСС, това е великолепна база. Ние разполагаме с три зали: най-голямата е с две хиляди места, средната — с петстотин и най-малката — с триста. Деветте предметни кабинета също разполагат със зали от по 75 места. Библиотеката има 600 хиляди тома книги. И с всяка година книжният фонд се обогатява.

Виктор Иванович разказа и за многобройните форми на работа. Когато стана дума за диапазона на влияние на дома, той с чувство на задоволство изброи 15 категории активисти, с които непосредствено работят. Между тях са: пропагандисти, агитатори, политинформатори, завеждащ кабинетите по политическа просвета, завеждащи партийните библиотеки, предсе-

Digitized by Google

дателите на предметните кабинети, отговорниците за работата с техническите средства и други.

Домът за политическа просвета съдействува преди всичко за марксистко-ленинското образование на пропагандистите, за усъвършенствуване на тяхното методическо майсторство, за изучаване на челния пропагандистки опит. Той обаче не работи с всички пропагандисти. Та нали само на територията на Москва те са над 120 000 души. Затова грижите, вниманието са насочени главно към обучението на председателите на отделните методически съвети. Ала това не изключва и свикването на семинари с различни групи пропагандисти. Над петдесет семинара в годината се посвещават на философските проблеми, на екологическата политика, на идеологическата борба, на художествената култура. Има и семинари по външната политика на КПСС, по произведения на В. И. Ленин.

За всички семинари и консултации по различните дисциплини се издава календарен план. Изпраща се до районните комитети на партията в Москва, до заводи и предприятия в Московска област. И пропагандистите знаят кога, в коя зала, в колко часа могат да се консултират по въпроси, които ги интересуват във връзка със занятията в партийната учебна година.

Конкретна възпитателна работа се върши и с агитаторите в трудовите колективи и по местоживеене. Диференцирана е и грижата за обучение на политинформаторите. За тази категория актив са характерни четири направления в обучението: по общополитически въпроси, по икономически, по проблемите на международното положение и културата и комунистическия морал.

Наред с познатите форми за обучение на председателите на научно-методическите съвети и на пропагандистите — семинари, консултации, научно-теоретически и научно-практически конференции, се използват и други, които домът все повече утвърждава в практиката. Това са: тематични вечери, постоянни изложби по повод юбилейни годишнини, клубове „Политически филм" и „Интересни срещи".

Какво е характерно за съдържанието, за тематичния обхват на някои от тези форми? Какъв е „коефициентът на полезност"?

Тематичните вечери се посвещават на проблемите на международното положение, на статиите или трудовете на В. И. Ленин, на ораторското изкуство. Лектори са популярни външнополитически наблюдатели, дипломати и журналисти, работили и живели зад граница. Компетентността по дадения проблем се съчетава и с личните впечатления, наблюдения.

Голям е и интересът на участниците в дискусиите, посветени на „Ленинските принципи на социалистическото съревнование". На пръв поглед много от принципите изглеждат познати, ясни, повтаряни многократно. Но се търсят пътища да се избягнат „подводните камъни" на формализма.

— Като правило — изтъква В. И. Осипенков — на вечерите каним учен, защитил дисертация по тази тематика. За да бъде разискването свързано с живота, с действителността, каним и представители на профсъюзните органи от района, от областта или от отделния завод. Включването и на челници в труда, в съревнованието, в производството, на изтъкнати бригадири — герои на социалистическия труд, на началници на планови отдели или заместник-директори и секретари на заводски партийни комитети допринася още по-добре да се изяснят някои проблеми, да се задълбочат разисквания. Понякога тези вечери или семинари провеждаме в трудов колектив, в завод. А това допринася за запознаване с практиката, за изучаване на челния опит.

Веднъж в месеца се изнасят и лекции по ораторско изкуство от изтъкнати оратори-лектори.

Свързването на теоретическите знания с практиката и обогатяването информираността на пропагандистите и агитаторите по актуални проблеми става и чрез така наречените „интересни срещи". Те са не само с министри, заместник-министри и други стопански дейци, които запознават присъствуващите с производството, снабдяването и развитието на даден отрасъл, но и с изтъкнати дейци на културата. Показаха фотоси от тези срещи, поставени на специални табла в коридорите на четвъртия и петия етаж. Сред интересните събеседници са били Михаил Иванович Царьов, председател на Всесъюзното театрално дружество и художествен ръководител на Малий театър, Ирина Архипова, народна артистка на СССР, и други.

Грижата на ръководството на Дома за политическа просвета за информираността на отделните категории активи е породила идеята периодично — в първия петък на всеки месец — в дома да се прожектират нови, интересни филми — съветски и чуждестранни, — преди да се пуснат по екраните в столицата и страната. Това са преди всичко филми с остър политически сюжет, разобличаващи буржоазния начин на живот, разкриващи пороците на империализма, заклеймяващи войнолюбивите амбиции. При някои от прожекциите се устройват срещи с творческия колектив на филма.

Домът за политическа просвета съвместно с други институти и ведомства организира и постоянни политически изложби. Например във връзка със 165-годишнината от рождението и 100-годишнината от смъртта на Маркс е била организирана изложба на тема „Карл Маркс — мислител, революционер, човек". Ценна помощ по организирането й са оказали научните сътрудници от музея „Маркс—Енгелс" в Москва.

На 80-годишнината от Втория конгрес на РСДРП и на борбата за мир също са посветени изложби. Интересна е и изложбата за 40-годишнината от победата на

Digitized by Google

СССР над хитлерофашистка Германия и милитаристична Япония.

Тези прояви на дома предизвикват голям интерес не само сред пропагандистите, но и сред трудовите колективи и учащите се в Москва. Множество групи посещават изложбите по график, с екскурзовод.

Домът за политическа просвета е утвърдил традицията — началото на партийната учебна година председателите на научно-методическите съвети и част от пропагандистите да бъдат запознавани със социалното и икономическото развитие на Москва и Московска област. При започване на партийната учебна 1984/1985 година пред две хиляди пропагандисти, събрани в голямата зала, е говорил първият заместник-председател на Моссъвета, а пред пропагандистите от Московска област — заместник-завеждащият отдел „Икономически" на Московския областен комитет на КПСС.

Научният потенциал, с който разполага домът, не само се информира, не само усъвършенствува своята идейна и методическа подготовка. Той се използва и при обсъждане на учебно-методическа литература и други материали. Учени и пропагандисти вземат активно участие както при обсъждане на цялостната дейност на списанията „Политическое самообразование" и „Коммунист", така и на отделни учебници и теоретически статии, посветени на социалната политика на КПСС, на идеологическата борба на съвременния етап, на развитието на социализма и други.

Привличането на голям брой учени и специалисти за ръководители на семинари, за лектори, за консултанти е сериозно завоевание. Всеки семинар се оглавява от учен. Той оказва помощ на консултантите от дома да се организират семинари, той определя и научните работници, които изнасят отделни теми.

Почти всеки научно-методически съвет също се оглавява от учен от Академията на обществените науки, от ЦК на КПСС, от Института по марксизъм-ленинизъм или от Московския държавен университет. Цялата тази огромна идеологическа дейност, която вършат учените, е на обществени начала.

— Нашите учени — подчерта другарят Осипенков — свикнаха да участвуват в решаването на всички задачи на дома. Тези задължения те считат за свое дело, за свой патриотичен дълг. Ние не заплащаме техния труд, затова пък се стремим да засилваме моралните стимули. Най-добрите, най-активните пропагандисти удостояваме със званието „Заслужил деятел на културата". Учредени са и „Ленинска почетна грамота" и „Настолен медал" на ЦК на КПСС, които се дават по предложение на партийните комитети. Към тези стимули се прибавят и грамоти от районните комитети, екскурзии до различни републики, градове-герои и т. н.

Домът за политическа просвета има принос и в изменение структурата на пропагандистите. Сега 98 на сто от тях са с висше и полувисше образование. 73 на сто са завършили университета по марксизъм-ленинизъм, а 40 на сто от общия брой на пропагандистите са с пропагандистки стаж над десет години.

Посочените страни от дейността на дома показват каква е сърцевината на съдържанието на идейно-политическата и научно-методическата дейност, илюстрират степента на интереса към замисли и инициативи, коефициента на полезност. Всичко това, ми каза в заключение другарят Осипенков, допринася за повишаване културата на пропагандиста, за усъвършенствуване на неговото методическо майсторство. Домът за политическа просвета се превръща в генератор на нови идеи, на нови начинания в работата. Спомага за ефективното усвояване на новостите в идеологическата работа, за водене на борба против формализма в партийната учебна година, за засилване на идеологическия заряд във всяка тема, във всяко учебно и практическо занятие, във всяка учебна форма.

Йордан СТАНКОВ

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

НЕ СЕ ЛИ НАРУШАВАТ УСТАВНИ ИЗИСКВАНИЯ?

В комплекс „Славейков" в Бургас към няколко жилищни блока е изградена териториална първична партийна организация. В същите блокове живеят и комунисти, които работят в предприятия и там членуват в първичните организации и партийните групи.

Правилно ли е бюрото на териториалната първична партийна организация да учредява съвет на отговорниците на партийните групи, в който да включва и отговорниците на групи от други първични организации? Може ли този съвет да им възлага партийни поръчения? По този начин не се нарушават установената партийна структура и териториално-производственият признак за изграждане и организация на вътрешнопартийния живот?

Янаки ЯНАКИЕВ
Бургас

— Другарю Янакиев, няма необходимост да се изграждат съвети на отговорниците на партийните групи, тъй като съгласно член 48 от Устава на БКП групите се създават в първичните партийни организации и в партийните организации в състава на първичните по решение на партийното събрание, а ръководството им се осъществява от организацията и бюрото. Аналогично е положението и с партийните групи извън състава на първичните партийни организации, които се организират съгласно член 60 от Устава на БКП, а така също и с временните партийни групи. Те се ръководят от комитетите, които ги създават.

Що се отнася до другия въпрос, основателно изказвате съображението за нарушаване на партийните принципи и норми на вътрешнопартийния живот. Не е правилно една първична организация или партийна група да възлага поръчения на комунисти от други организации и групи. В член 15 от Устава е записано, че партията се гради върху основата на териториално-производствения признак: първичните партийни организации се създават по място на работа и живеене на комунистите, а в член 1 е посочено изискването комунистът да работи в една от партийните огранизации.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ПОД ПАРТИЙНИТЕ ГРИЖИ

В Благоевградски окръг вече четиридесет години редовно излиза окръжният вестник „Пиринско дело". Шест пъти в седмицата той отива до своите многобройни читатели, за да ги осведоми за най-важните събития в окръга, да им покаже положителните изяви в труда и обществения живот, да ги насърчи и подтикне да следват примера на първенците в производството, да ги предпази от грешки и недостатъци.

С всяка изминала година вестник „Пиринско дело" все по-задълбочено вниква в процесите, протичащи в промишлеността и селското стопанство на окръга, в областта на науката и културата. Постоянна грижа на вестника е всестранно да осветлява въпросите за привеждане окръжната икономика на интензивен път на развитие, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за усъвършенстване на стопанския механизъм, за икономии на труд, суровини и енергия.

Доброто равнище на компетентността и въздействието на повечето от публикациите във вестника, принципното и ефективно поставяне в тях на въпросите на икономическото строителство, по възпитанието на човека се дължат много на близката помощ, която окръжният комитет на Българската комунистическа партия системно оказва на редакцията. Комитетът държи много за идейната насоченост и дълбочина в съдържанието на публикациите, насочва редакционния колектив да не се дават за печат материали, които повърхностно осветляват дълбоките процеси на нашата действителност, не повдигат актуални проблеми, страдат от неточност и грешки. Едно от неговите основни изисквания към вестника е всяка статия и кореспонденция в него да се разглежда като сериозен разговор с хората, които очакват да прочетат в тях не само правдиво и оперативно изложение на фактите, но и дълбокото им анализиране, правилното им обобщаване. Постоянна грижа на комитета е да не угасва огънят на критиката в неговия печатен орган, да изобличава той остро, решително и принципно против негативните явления, срещу недостатъците и безстопанствеността.

Работниците в окръжния комитет на партията добре знаят колко почетен и в същото време нелек е трудът на журналиста. Социалистическият журналист е представител на сложна обществено-политическа професия. Той е длъжен да бъде компетентен по въпросите на партийната и стопанската политика, правилно да се ориентира в обществения живот, да обладава чувство за новото. Кой най-добре може да му помогне в това? Естествено, партийният комитет. И окръжният комитет помага на журналистите в редакцията на вестник „Пиринско дело". Помага системно, конкретно. И тази помощ не е самоцелна. Високата взискателност към журналистите партийният комитет съчетава с доверие и доброжелателство към тях, не допуска дребнаво опекунство и администриране, а своевременно ги информира, упражнява контрол, прави оценка и се грижи за подбора, обучението и възпитанието на кадрите, работещи в редакцията, за повишаване на тяхното идейно и професионално равнище.

ПЪРВАТА НЕОБХОДИМОСТ

за редакционните работници е тяхната редовна информираност.

При нас, в окръжния комитет, тя става по няколко начина.

Първо. Ръководството на редакцията участвува във всички партийни конференции, на по-важни съвещания и заседания в комитета. По този начин то е в курса както на злободневните, така и на перспективните задачи.

Второ. Обикновено един път месечно главният редактор и заместниците му се запознават със задачите за следващия период.

Трето. Всеки понеделник завеждащите информационния отдел и кореспондентите

Digitized by Google

на **централния** печат, радиото и телевизията получават точна справка за предстоящите най-важни прояви в окръга през идващата седмица.

Тази система доказа своята действеност и затова интересът на журналистите към нея е голям.

Основна насока за своята работа журналистическите колегии получават на **ежегодните януарски срещи със секретарите на окръжния комитет на БКП**, които задълбочено и аналитично информират за получените резултати в съответните направления през изтеклата година, уточняват целите и задачите за предстоящия период. Тук се прави и оценка за приноса на средствата за масова информация в изпълнение на задачите. Това са много полезни срещи: първо, журналистите се ориентират в главното на окръжната партийна политика и, второ, за тях това е израз на уважение, внимание и грижа към труда им.

Важно място за информираността на журналистическите кадри и изобщо в системата на партийното ръководство на техния труд заема обстоятелството, че **редица журналисти са включени в нещатните отдели и комисии на окръжния комитет на партията.** Това им позволява да бъдат системно в курса на задачите, сами да работят за тяхното изпълнение, да оценяват промените с критериите на отделите на окръжния комитет.

Отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на партията оказва помощ на редакцията при обсъжданията на отделни тематични направления, на основни рубрики и отделни публикации, в основата на които стоят обществено-политически, стопански и други организации, а така също от професионално-творчески съюзи.

ОЦЕНКАТА И КОНТРОЛЪТ — ПОСТОЯНЕН МЕТОД НА ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО

Напоследък, особено след Националната партийна конференция, главната задача, за реализирането на която окръжният комитет насочва своето внимание и към дейността на редакцията, това е проблемът за качеството. Неговото изискване е: всестранно и задълбочено да се отразява във вестника работата в окръга за повишаване качеството на труда и продукцията във всички звена на социалния живот. За тази цел комитетът засили взискателността си към редакционния колектив на вестник „Пиринско дело" за повишаване преди всичко на ефективността на самия журналистически труд. Бюрото на комитета неколкократно се произнася върху дейността на редакцията в това отношение и излезе с конкретни решения за нейното усъвършенствуване. **През август миналата година то обсъди отчетите на редакционните ръководства на средствата за масова информация в окръга относно техния принос за подобряване качеството на продукцията в окръжното стопанство.** Отбелязано беше, че вестник „Пиринско дело" бързо и своевременно е реагирал на проблемите, които постави Националната партийна конференция. Оценено бе нарастващото умение на журналистите да отразяват въпросите на качеството по-компетентно и задълбочено. Дадена бе препоръка критиката във вестника, особено по отношение на качеството, да бъде по-конкретна и действена, да се избягват публикации без адрес, с обща призивност. Критичните материали трябва да се отличават както с непримиримост към слабостите и недостатъците, така и с обективност и компетентност на изложението, с висока принципност и прецизност на оценките и изводите. В тях не бива да се допускат неверни или неточни данни, прояви на субективизъм и едностранчивост.

На тези препоръки редакцията отговори с разработването на комплексни мерки за подобряване на работата.

За конкретното и непосредствено ръководство на вестника комитетът много разчита и на първичната партийна организация в самата редакция. Той следи и й помага нейната оценка и контрол върху дейността на редакционния колектив да се осъществяват най-редовно и аналитично. Тон за по-висока взискателност, критичност и самокритичност даде събранието-самоотчет, на което основна тема бе личният принос на комунистите за подобряване списването на вестника. Такъв акцент беше поставен и на годишното отчетно-изборно събрание на партийната организация в редакцията.

Много полезна за подобряване на критичните публикации беше срещата на редакцията с окръжния комитет за държавен и народен контрол, на която беше обсъдено състоянието на популярната страница „Народен контрол". Повишената критичност към нея спомогна да се увеличи броят на писмата до редакцията и, разбира се, до окръжния комитет, да се засилят критичните бележки и предложенията в тях. Особено силна е реакцията в тях срещу ония публикации, в които критиката е необективна, фактите не са добре проучени, изводите — неубедителни. В такъв случай се налагат нови, по-задълбочени проверки. Констатациите от тях се свеждат до знанието на авторите, а когато е необходимо, и до целия редакторски колектив. При обсъждането на критичните материали се дава оценка предимно на политическата страна на критиката, на нейната въздействуваща сила. Тази, продиктувана от живота, оценка на журналистическата продукция е много полезна. Тя държи будно вниманието, повишава отговорността, самоконтрола на авторите, както и на редакторите, които подготвят материалите за печат.

ТЕМАТА ЗА КАЧЕСТВОТО

все повече присъствува по страниците на окръжния печатен орган с по-многообразни и по-съдържателни и аналитични публикации. Установиха се и съответни рубрики:

Digitized by Google

„Качеството — отговорност на всички", „Клуб „Качество". „Открити уроци по майсторство", „Нашата цел — равнение по върховите постижения" и други.

Добро впечатление със своето критично отношение към слабостите в борбата за висококачествена продукция прави кореспонденцията на **Славей Костадинов „Разпънатото качество"** в брой 284 от м. г. Тя завършва така: „Рекламациите и сигналите продължават. Дубльорите на износените инструменти или не се изработват, или са некачествени. Икономическият апарат не е направил всичко възможно за въвеждането на вътрешните икономически лостове. ОТКК продължава да прави компромиси, като се разчита, че крайните производители все някак ще се справят. В резултат — у всички се е наслоило убеждението, че и така може да се работи."

До този извод авторът стига върху основата на много факти и убедително доказва, че в Завода за пластмасови детайли в гр. Белица, ползващ се с име на добър производител, все още не достига нужната амбиция да се върви напред в борбата за подобряване на качеството. Оставяйки на втори план обективните причини, той отстоява тезата, че каквито и обективни трудности да има, нужна е първо пренагласа в мисленето на ръководните и изпълнителските кадри.

Подобна линия на взискателност и критичност все по-ярко се откроява в преобладаващата част от публикациите. Вестникът ясно и открито пледира към главното: необходима е бърза пренагласа в мисленето и главно в действието на всички — на ръководителя и на изпълнителя.

Журналистката **К. Илиева** е избрала подходящ подход към водената от нея рубрика **„Открити уроци по майсторство"**. Заглавието на тази рубрика е съвсем недвусмислено, а поместените материали го защитават по много добър начин. Обикновено се взема думата или се взема интервю от изтъкнат качественик в някоя професия. Така в бр. 286 **Димитър Везаров** разказва как е пуснат новият цех „Топливен" на комбинат „Родопа" — Благоевград. В целия контекст на публикацията се чувствува главното: необходимостта от инициативност и творчество на всички равнища в производството. И друго — нужно е да се поеме отговорност от всекиго. Всеки да се стреми да върви напред, за да се получи всеобщ стрем към високото качество.

Така вестникът набляга с всички свои средства и върху психологическата страна на проблема качество.

Окръжният комитет на партията подготви научно-практическа конференция **„ППО — политически ръководител на трудовия колектив в борбата за високо качество и дисциплина"**. Във връзка с нея във всички отрасловични организации се проведоха разговори-самоотчети „Моят личен принос в борбата за високо качество". Част от тези самоотчети бяха обект на вниманието на окръжния печатен орган.

В брой 276 е отпечатана проблемната кореспонденция на Иван Марков **„Реална оценка — високи критерии"**. Авторът прави анализ на приноса на комунистите от първичната партийна организация при дървообработващия завод „Гоце Делчев" в едноименния град за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Самоотчетите на комунисти от завода довеждат до извода, че те ясно съзнават необходимостта от решителни промени в работата, че тяхната упоритост и настойчивост са най-характерният белег, който оформя облика на целия производствен колектив.

Към подобно заключение насочва и материалът в брой 258 на **Илия Милев** под заглавие **„Личният пример — основа и гарант на успехите"** и в бр. 249 на **Илия Влахов „Трезва и точна оценка на собствения принос"**. И от двата материала читателят забелязва загриженост и желание у всеки комунист да подобри работата си в духа на новите изисквания.

Заслужава да се споменат и съвместните публикации на журналисти и специалисти от контролните органи и особено тези, които имаха задача да следят пулса на провежданата по това време отчетно-изборна кампания в окръжната партийна организация. Център в материалите, посветени на отчетно-изборната кампания, са повелята за качеството и приносът на партийните организации и техните членове за нейното претворяване в днешната практика на трудовите колективи. Това е така, защото на този именно въпрос е посветена по-голямата част от докладите и изказванията в самите годишни събрания.

Съдържанието на материалите в страниците, посветени на дейността на окръжния комитет за държавен и народен контрол и неговите органи по места, става по-задълбочено, критиката — по-категорична и правдива. Всичко това се основава върху една задълбоченост на проверките, създаваща условия не за голословна критика, а за аргументирано отстояване на необходимостта от преустройство в мисленето, от нов подход в борбата за качество. Тези страници биха изпълнявали още по-добре своите функции, ако „медалът" се покажеше и от другата му страна, т. е. да се отразяват и подобренията в резултат на проверките от контролните органи и от съответните публикации за тях.

КАКВО ОЩЕ НЕ ДОСТИГА

Все още не е установен най-резултатният начин за по-активно участие в списването на вестник „Пиринско дело" на значителна част от партийния, държавния и обществения апарат в окръга. Известно е колко много ефикасността на пресата зависи и от броя и качествения състав на нейния авторски актив. Увеличаването на авторския актив сега е една от основните задачи на отделите „Пропаганда и агитация" и „Орга-

Digitized by Google

низационен" при окръжния комитет на партията.

Политическото ръководство на средствата за масова информация се изразява и в обучението на журналистическите кадри, в повишаването на тяхната идейна и професионална подготовка. В тази насока има какво още да се желае по отношение обучението на работниците във в. „Пиринско дело", както и на кадрите в останалите средства за масова информация в окръга.

От някои материали читателят научава за неща, които са всеизвестни — какво произвежда заводът, с какво е оборудван, с колко е преизпълнил плана и т. н., върху които факти журналистът или някой специалист прави кратък анализ, при това понякога твърде субективен. Този стереотип е омръзнал на читателя и естествено е той да отминава подобни публикации.

Зад цифрите, лиричните и прозаичните встъпления и заключения нерядко отсъствува човекът, неговото отношение към въпросите, нравственият му облик.

Сериозна слабост е, че в редица публикации не се намира най-верният подход за отразяване на мястото и ролята на партийните и обществените организации в борбата за високо качество. Не става дума за сухо декларираме и пропагандна шумотевица, а за ясно и по-дълбоко вглеждане в дейността, особено на първичните партийни организации — тези най-близки политически ръководители на трудовите колективи, на комунистите, на челниците и новаторите.

Има какво още да се направи за предизвикване точността на някои оценки и изводи в публикациите. Незаслужено преувеличеният предизвиква недоверие и към това, който заслужава това. Необходимо е също да се подобри връзката на редакцията с ръководните партийни и други органи в отделните общини, кметства и предприятия.

През своя дългогодишен живот вестник „Пиринско дело" винаги се е стремял да бъде правдив и добросъвестен летописец на благородните усилия на трудещите се за създаването на социалистически Благоевградски окръг, с чест е изпълнявал своите пропагандно-информационни и организаторски задължения.

Под близкото, конкретно политическо ръководство на окръжния комитет на БКП редакционният колектив на вестника влага сили за усъвършенстване на своя стил на работа, на журналистическото си майсторство в съответствие със задачите, които Дванадесетият конгрес на партията и Националната партийна конференция поставят, за интензификацията на окръжното стопанство, за повишаване на ефективността и качеството на труда и продукцията.

Александър НИКУЛКИН
зав. сектор „Пропаганда"
в ОК на БКП — Благоевград

Digitized by Google

ЗАВОДСКИЯТ ВЕСТНИК И СЪРЕВНОВАНИЕТО

Трудовият колектив на **текстилния комбинат „Жеко Димитров" в Хасково** се стреми да поддържа стегната организацията на труда в борбата за изпълнение на насрещните си планове, за повишаване качеството на продукцията, за прилагане на резултатите от научно-техническата революция и постигане на висока ефективност в своята дейност.

За реализирането на тези важни и отговорни задачи партийното, стопанското и профсъюзното ръководство на завода много разчитат на социалистическото съревнование. Със своя колективизъм, с увличащия стремеж към изпълнение на показателите, с широките си възможности да помага за формиране в участниците на комунистически добродетели съревнованието тук се е наложило като голяма мобилизираща сила. Успехите в производството и социалната сфера в завода се дължат до голяма степен на умението на партийните и профсъюзните органи и организации, на стопанското ръководство да създават условия за пълно приложение на ленинските принципи за организацията, воденето и отчитането на съревнованието. Близък техен помощник в това благородно дело е **заводският вестник „Текстилец"**. Своя печатен орган те се стремят да го използват като широка трибуна за отразяване на политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа сред работниците, за масовото им включване в съревнованието, за неговото правилно насочване и водене в съгласие с новите изисквания.

И наистина един от най-важните проблеми, който намира заслужено място във вестника, е съревнованието. Но съревнование не само като благородна надпревара, но и като мощен ускорител на колективните усилия за поддържане на съзнателна дисциплина, за достигане на висока производителност на труда и най-добро качество на продукцията. Още от първия брой на миналата година се въвежда рубриката **„Дисциплина, производителност, качество"**, която непрекъснато се запълва с богато съдържание. **В бр. 4 Руска Караджова** в кореспонденцията си **„Социалистическото съревнование — сърцевина на трудовия подем"**, разказва как партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на комбината използват социалистическото съревнование като едно от основните средства за мобилизиране на текстилците за развитие и усъвършенстване на производството според изискванията на новия икономически механизъм. Те разгръщат широка масовополитическа и идейновъзпитателна работа за издигане на съревнованието в завода в решаващо средство за разгръщане инициативата и творчеството на трудовите колективи в различните производствени звена за комплексно изпълнение на насрещните планове, за личен и колективен принос в повишаването на обществената производителност на труда, за подобряване качеството на продукцията и икономия на суровини, материали и енергия. От началото на осмата петилетка досега всяка година в съревнованието тук участвуват над сто човека с лични обещания и над две хиляди души, ангажирани в деветдесет колективни творчески плана. Материалните разходи на 100 лева стокова продукция са снижени с един пункт, а обществената производителност на труда е нараснала с 5,8 пункта. Планът за продукцията с оценка „К" е преизпълнен с 47 на сто, а за „I" — със 7 процента. Ежегодното обновление на гладко багрените тъкани е двадесет процента, а на пъстро тъканите — седемдесет на сто. Над сто са орденоносците и още толкова е броят на наставниците и на носителите на званието „Най-добър в професията".

Вестникът много често пише за тези знатни хора на труда. В бр. 1 в специална беседа орденоноската Груда Атанасова разказва за прославената в труда предачка Василка Грущилова, която излиза в пенсия. На същата страница се дава творчески портрет на новатора инж. Атанас Велчев, началник на отдел „Механичен", чиито реализирани предложения са донесли на завода десетки хиляди лева икономически ефект.

Сега за критерий за творческо мислене и новаторски подход в организацията на съревнованието ще се съди по умението да се постави като главна цел приносът на всеки колектив, на всеки участник за ускорен технически прогрес. А това означава, че в договорите следва да фигурират и показатели за рационализации и изобретения. За да мобилизира силите на рационализаторите за изпълнение на задачите и темите, залегнали в инженерните мероприятия на комбината, общозаводският партиен комитет обяви в брой 3 на вестника едногодишен преглед на изобретателската и рационализаторската дейност, като посочва основните показатели, условията, наградите и комисията за организиране и провеждане на прегледа. В същия брой под заглавие **„Важен фактор, но... малоброен"** се помества критичен материал във връзка с обявения от Централния съвет на Българските профсъюзи двегодишен преглед под наслов: „Активното участие на жените в техническото творчество — важен фактор за

Digitized by Google

изпълнение на социално-икономическите задачи на осмата петилетка". В заключението на този материал недвусмислено се сочи една голяма слабост: „Въпреки добрите резултати — се казва там — трябва да се признае, че все още жените-рационализаторки в комбината се броят на пръсти. Техният процент в нашия предимно женски колектив е буквално нищожен. А това е един от показателите, по който ще се класират предприятията в прегледа, продължен от централната организационна комисия до края на петилетката..."

Без дисциплина съревнование няма. Отчитайки тази максима, вестник „Текстилец" при отразяване на съревнованието особено внимание отделя на дисциплината. В шестия си брой той дава място на Цвятко Цветков — началник на отдел „ТРЗ", да се изкаже по въпроса за дисциплината, да направи анализ на нейното състояние в завода: „Трябва да се знае — пише Цветков, — че неуплътняване на работно време е всяко прекъсване на работа без уважителни причини, напускане на работното място, водене на странични разговори, четене на вестници и книги, отклонение през работното време до бюфета за закуски, цигари, кафе и други. А подобни прояви при нас са ежедневие. Тихото им и мълчаливо отминаване ги облича в наследствена „законна" форма и те стават „заварено" положение, което представлява високо платено бездушие... Неуплътняването на работното време за този, който го извършва, и за този, който го позволява, е престъпление".

Само след един брой под заглавие: **„Плодовете" на безотговорността" Маруся Митева** коментира дисциплината като омагьосан кръг и сочи конкретни факти: „В един от дните на проверката — сочи тя — двама души от смяна „А" на тъкачния цех „оползотворяват" работното си време с преглед на новия брой на в. „Спорт", а един пък от своя страна го използва, за да се окъпе... Своето работно място напускат по-рано и Наньо Радев, Андрей Ангелов, Александра Атанасова, Янка Желязкова и други от цех „Апретура"..."

Вестникът се използва най-пълноценно и от стопанските ръководители като постоянна и действена трибуна за организирането, активизирането и целенасочването на социалистическото съревнование. За това говорят многобройните статии, с които те излизат в него. Личен пример в това отношение дава директорът на комбината **Ангел Панев.** Веднага след завръщането си като делегат от Националната партийна конференция под рубриката **„Размисъл на делегата"** (бр. 7) той конкретизира целта на съревнованието в комбината: „Това, което пряко се отнася до нас, е, че трябва да се подобрят външният вид и експлоатационните свойства на изделията, да се намали водопропушаемостта на платовете за спортни облекла. Делът на първокачествената продукция трябва да достигне 92—95 процента".

През юни по случай Деня на работниците от леката промишленост под рубриката **„Решенията на Националната партийна конференция — в дела!"** и заглавие **„С вяра в днешните и утрешните дни"** другарят Панев с гордост докладва за успехите през изтеклите пет месеца. Производствената програма е преизпълнена с 300 000 лева. Над плана са произведени 50 000 метра тъкани и 10 тона прежда. Няма неизпълнени задължения към клиентите, които са около стотина. Платовете „Лили", „Жоро" и „Марица" са получили оценка „К" за качеството. Няма върната некачествена продукция. Тридесет и пет процента от продукцията е обновена. Колективът на комбината получи преходното червено знаме на Министерството на производството и търговията с потребителски стоки и на Централния комитет на профсъюза. Много са наградените работнички. Селем от тях предсрочно са изпълнили личните си производствени планове за цялата осма петилетка.

В последния брой на „Текстилец" от 1984 г. в уводната статия **„Честита нова година"** директорът **Ангел Панев** пише: „Изтеклата година бе и радостна, и трудна за нашия многоброен трудов колектив. Но в преодоляване на тръгливите препятствия се прояви борческият дух. И комбинатът като цяло, и отделни цехове и смени, и десетки наши челници извоюваха все призови национални първенства в икономическия и обществено-политическия живот... Предстоят ни нови задачи и нови изпитания. Няма място за илюзорни представи — както работим, така и ще живеем".

Добрият пример на директора е последван и от други ръководители.

Инж. Георги Георгиев, заместник-директор по търговските въпроси, **в брой 7** дава отговор на въпросите, свързани с реализацията, и внушава на читателите, че е необходимо ново обновление на продукцията, че високото качество облекчава реализацията.

В брой 10 Димитър Велевски, началник на цех „Тодор Велев", анализира новите моменти в целокупната съревнователна дейност по проблемите на качеството. „Без да омаловажаваме добрите резултати, усилията ни са насочени към отстраняване на пропуските. Започнахме от квалификацията. Чрез наставническото движение, индивидуалната работа и повишаване на професионалните знания ние постигнахме значителни успехи. Болшинството от работниците вече изпълняват плана си 110—115 на сто, без това да се отразява на качеството... Най-трудно ни е в момента правилното обвързване на заплащането с качеството на труда. Необходимо е да се намерят такива показатели, които да дават ясно отражение на работата на всеки от нас и качеството на крайния продукт — плата и преждата за реализация."

Интересна и твърде полезна за разгръщането на съревнованието е поредицата статии от социоложката при комбината **Иванка Душкова,** публикувани в последните шест броя на вестника. Самите заглавия на от-

Digitized by Google

делните материали говорят за това: **„Добрата организация на труда — гаранция за ефективност“, „Личната активност — отговорност пред колектива“, „Квалификацията — според изискванията“, „Човекът сред хората, наречени колектив“, „Колектив — ръководител: страни в общото дело“, „Чрез материално стимулиране — към ефективно производство“.**

В публикациите на вестник „Текстилец“ като червена нишка личи партийното ръководство на социалистическото съревнование в духа на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Характерното в материалите от този род е, че те насочват трудовия колектив към упорита борба за актуализиране на критериите и показателите в съответствие с изискванията на днешния ден. Освен количествените измерители в цялостната организаторска, политическа и идейновъзпитателна работа да заеме своето място качеството — качество на продукцията, на труда, на решенията и преустройство на мисленето на всеки участник в съревнованието, изискванията към стопанина на социалистическата собственост. Много често по неговите страници се срещат рубриките **„Единен политически ден“, „Трибуна на партийния секретар“, „Комунисти водят колектива“** и други, в които се поместват най-разнообразни материали от този род. В статията под заглавие **„Всеотдаен ефективен труд“** се прави подробен анализ на резултатите от единния политически ден през януари 1984 година: „В комбината единният политически ден преминава при много голяма политическа активност от страна на текстилците. Те изразяват своята готовност за не какъв да е труд, а за труд високопроизводителен и висококачествен. В статията редакцията отговаря на една част от исканията и въпросите на отделните колективи, а на останалите дава отговори допълнително, след разговори със специалистите и ръководителите.

На февруарския политически ден се разглежда специално проблемът за качеството. Вестникът го отразява със съответен материал под заглавието: **„С нови, по-високи критерии“.** В него въз основа на постиженията през изтеклата година и предложенията за подобряване качеството на продукцията, направени по време на срещите, се сочат и перспективите. Те обхващат осъществяването на постоянен и действен контрол в производствените цехове, изправност на техническото оборудване, спазване на технологичната и трудовата дисциплина, квалификацията на кадрите и други важни предпоставки.

При анализа на следващия политически ден вестникът отбелязва: „Не едно и две предложенията за обвързване на качеството на продукцията със заплащането. Своето поредно заседание комбинатският комитет на БКП взе решение и задължи икономическите отдели на базата на предложенията, направени от цеховите ръководства, да създадат показатели, които да обвързват трудовото възнаграждение с качеството на продукцията. Тези показатели ще бъдат обсъдени от стопанския съвет и ще бъдат включени във вътрешните правила за организация на работната заплата“.

И в материала за юлския единен политически ден се разглеждат проблеми, свързани със съревнованието. Темата е **„Стопанисването — присъща черта на социалистическия труженик“.** В собствената информация на редакцията се пояснява, че негова подтема бе високопроизводителният и качествен труд като атестат за добрите стопани, че в колективите се обсъдиха множество въпроси, свързани със стопанисването, икономите на суровини и материали, грижите за машините и прочие.

При отразяване на съревнованието редакцията отделя много грижи, време и място да покаже новаторските мисли и дела, заразителния личен пример на комунистите и специално на партийните секретари. За тази цел тя умело използва рубриките: **„Комунисти водят колектива“ и „Трибуна на партийния секретар“.** В бр. 12 се описват отличителните черти в характера на началника на втори конфекционен цех „Тодор Велев“ комуниста **Димитър Велевски:** умен, справедлив, честен, принципен, роден да води хората — както говорят за него текстилците. Притежава висока квалификация на ръководител, работи с чувство за висока отговорност, отлично се справя с всички задачи, трудът му има голямо значение..., както е описан в делата на „Личен състав“. Прекрасен човек, комунист с най-красиви добродетели, както го характеризира инж. Йорданка Тодорова, секретарка на комбинатския партиен комитет. „Всичко, каквото е постигнал като ръководител, общественик и рационализатор, се дължи на неговия изключително неспокоен характер“ — говорят за него ръководителите от цеха.

В края на годината във вестника излиза очерк за друг водещ комунист в работата. Костадин Калоферов, началник на цех „Апретура“. Преди това той е преминал всички степени на текстилното производство — бил е монтажник в предачното и багрилно-апретурното отделение, началник на смяна, секционен майстор. Сега Калоферов ръководи колектив от около триста души, който е винаги първенец в съревнованието. Изобщо цех „Апретура“ не познава поражение в някакво направление: план, качество, обществен живот. Тук инициативите са винаги ежедневие и винаги с нещо се отличават от другите цехове, без да се подценяват и техните достойнства. Първият цехов клуб на рационализатора е създаден при апретуристите. Сега те пак са първенци между сродните цехове от петте най-големи текстилни комбината.

Под рубриката **„Трибуна на партийния секретар“** са поместени два много актуални материала. В брой 8 под заглавие **„Нужна е промяна в мисли и действия“** партийният секретар **Динко Карагьозов** критично и самокритично оценява авангардната роля на първичната партийна организация в трудовите колективи на двата цеха „Тодор Велев“ и „Проф. д-р Асен Златаров“. Въз основа на констатациите и изводите той

Digitized by Google

подчертава, че те ясно виждат бъдещата си работа, за да преизпълняват плана, да подобряват още повече дисциплината, да повишават качеството, да реализират значителни икономии.

В материала **„Към проблемите — с мисъл и дело“** в бр. 12 се прави задълбочен анализ на ръководната роля на първичната партийна организация при цех „Апретура“ със секретарка Мария Керезова и се заключава: „Самокритично, както подобава на комунисти, апретуристите не пропущат „да извадят на бял свят“ и слабостите си. В цеха само четирима партийни членове са наставници, но тяхната работа не е обсъждана досега. Не са картотекирани и челниците, за да ги сравнят с постиженията на колегите им от други предприятия и да се пристъпи към изучаване на техния опит.“

Във вестник „Текстилец“ често се срещат подобни констатации, изводи и препоръки и в материалите от проверките в комбината, извършени от партийни органи. Такива публикации са: **„На показ недостатъците“ (бр. 12); „Крайната цел са конкретните резултати“ (бр. 14)** и други. В собствената информация **„Висока оценка“** се отбелязва, че наскоро в комбината била извършена проверка от работна група с представители от Централния, окръжния и общинския комитет на БКП. „На цялостната дейност на комбинатската партийна организация по проблемите на качеството — се казва в информацията — бе дадена много висока оценка...“

Висока оценка може да се даде и на вестник „Текстилец“ като помощник на партийното, стопанското и профсъюзното ръководство на комбината по организирането, воденето, отчитането и широката разгласа на резултатите от съревнованието в духа на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.
1660 66-Д

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY

B000352854

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Digitized by Google